

Den Frie Bibel

14.01.2026

Indhold

Forord	5
Det Gamle Testamente	6
Første Mosebog	7
Anden Mosebog	23
Tredje Mosebog	88
Fjerde Mosebog	89
Dommerbogen	140
Ruths Bog	174
Første Kongebog	180
Jobs Bog	197
Salmernes Bog	249
Esajas' Bog	414
Jeremias' Bog	499
Klagesangene	608
Obadias' Bog	620
Jonas' Bog	623
Nahums Bog	627
Habakkuks Bog	632
	2

Indhold	Indhold
Sefanias' Bog	637
Haggajs Bog	643
Zakarias' Bog	647
Det Nye Testamente	662
Matthæusevangeliet	663
Markusevangeliet	702
Johannesevangeliet	727
Paulus' Brev til Romerne	742
Paulus' Første Brev til Korintherne	760
Paulus' Andet Brev til Korintherne	776
Paulus' Brev til Galaterne	787
Paulus' Brev til Efeserne	793
Paulus' Brev til Filipperne	800
Paulus' Brev til Kolossenserne	805
Paulus' Første Brev til Thessalonikerne	810
Paulus' Andet Brev til Thessalonikerne	815
Paulus' Første Brev til Timotheus	818
Paulus' Andet Brev til Timotheus	823
Paulus' Brev til Titus	827
Paulus' Brev til Filemon	830
Brevet til Hebræerne	831
Jakobs Brev	844
Peters Første Brev	850
Peters Andet Brev	856

Indhold	Indhold
Johannes' Første Brev	859
Johannes' Andet Brev	864
Johannes' Tredje Brev	865
Judas' Brev	866
Johannes' Åbenbaring	868

Forord

Velkommen til Den Frie Bibel.

Den Frie Bibel udspringer af ønsket om at skabe en tekstnær dansk bibeloversættelse som er fri for enhver form for copyright. Altså en tekst som alle og enhver har lov til at kopiere og benytte som de ønsker. Forbilledet har været den engelske World English Bible (<https://ebible.org/web>).

Foreløbig er det kun et begrænset antal kapitler der foreligger i mere eller mindre færdiggjort grad. De fleste kapitler er oversat fra grundsproget, men enkelte kapitler i det Gamle Testamente er en moderniseret og revideret udgave af den danske oversættelse fra 1871.

Oversættelsen er tekstnær. Det betyder at der er lagt vægt på at den danske tekst skal være en så præcis gengivelse af den hebraiske tekst som muligt, også på steder hvor den grundsprogets tekst er vanskelig at forstå. Hvor originalen er tvetydig, bør oversættelsen også være det. Der er altså ikke tale om en gendigtning af den bibelske tekst.

Oversættelsen vil løbende blive revideret og opdateret, det er derfor vigtigt at være opmærksom på den dato der står på forsiden af denne udgave.

Kommentarer og spørgsmål til projektet kan sendes til Claus Tøndering (claus@tondering.dk).

Det Gamle Testamente

Første Mosebog

Kapitel 1

Første dag

¹I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden.^a ²Jorden var dengang gold og øde, og der var mørke over urdybet, men Guds ånd svævede over vandet. ³Så sagde Gud: »Lad der blive lys;« og der blev lys. ⁴Gud så at lyset var godt, og Gud adskilte lyset fra mørket. ⁵Gud kaldte lyset »dag«, og mørket kaldte han »nat«. Og det blev aften, og det blev morgen, den første dag.

Anden dag

⁶Gud sagde: »Lad der komme en hvælving midt i vandet, og lad den skille vand fra vand.« ⁷Gud skabte hvælvingen og skilte vandet under hvælvingen fra vandet over hvælvingen; og det blev sådan. ⁸Gud kaldte hvælvingen »himmel«. Og det blev aften, og det blev morgen, den anden dag.

Tredje dag

⁹Gud sagde: »Lad vandet under himlen samle sig på ét sted, og lad det tørre land komme til syne;« og det blev sådan. ¹⁰Gud kaldte det tørre land »jord«, og vandsamlingen kaldte han »hav«; og Gud så at det var godt. ¹¹Gud sagde: »Lad jorden få græs, urter der bærer frø, og frugttræer som bærer

frøholdig frugt,¹ til at spire frem på jorden; enhver efter sin slags« og det blev sådan. ¹²Jorden frembragte græs, urter der bærer frø efter deres slags, og træer som bærer frøholdig frugt² efter deres slags; og Gud så at det var godt. ¹³Og det blev aften, og det blev morgen, den tredje dag.

Fjerde dag

¹⁴Gud sagde: »Lad der blive lys på himmelhvælvingen til at skille dag fra nat; de skal fungere som³ tegn og benyttes til at bestemme tider⁴, dage og år. ¹⁵De skal fungere som⁵ lys på himmelhvælvingen til at lyse over jorden;« og det blev sådan. ¹⁶Gud lavede de to store lys – det store lys til at regere over dagen og det lille lys til at regere over natten – samt stjernerne. ¹⁷Gud satte dem på himmelhvælvingen til at lyse over jorden ¹⁸og til at regere over dagen og over natten og til at skille lyset fra mørket; og Gud så at det var godt. ¹⁹Og det blev aften, og det blev morgen, den fjerde dag.

Femte dag

¹Ordret »frugttræer som bærer frugt hvis frø er i dem«.

²Ordret »frugttræer som bærer frugt hvis frø er i dem«.

³Ordret »blive til«.

⁴Eller »højtider« sådan som ordet ofte bruges i de bibelske festkalendere i 3 Mos 23; 4 Mos 28-29.

⁵Ordret »blive til«.

²⁰Gud sagde: »Lad vandet vrimle med en vrimmel af levende væsner, og lad fugle flyve over jorden oppe under⁶ himmelhvælvingen.« ²¹Gud skabte de store havdyr^b og alle væsener som lever og kryber, og som vrimler i havet, efter deres slags, og han skabte alle vingede fugle efter deres slags; og Gud så at det var godt. ²²Gud velsignede dem og sagde: »Bliv frugtbare og talrige, og fyld vandet i havet, og lad fuglene blive talrige på jorden.« ²³Og det blev aften, og det blev morgen, den femte dag.

Sjette dag

²⁴Gud sagde: »Lad jorden frembringe levende dyr efter deres slags – kvæg og kryb og vilde dyr på jorden efter deres slags;« og det blev sådan. ²⁵Gud lavede de vilde dyr på jorden efter deres slags og kvæget efter deres slags og alle landjordens kryb efter deres slags; og Gud så at det var godt. ²⁶Gud sagde: »Lad os lave mennesket i vores billede så det ligner os.⁷ De skal herske over havets fisk og himlens fugle og kvæget og hele jorden og alt kryb som kryber på jorden.« ²⁷Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det; som mand og kvinde skabte han dem. ²⁸Gud velsignede dem, og Gud sagde til dem: »Bliv frugtbare og talrige, og opfyld jorden, og underlæg jer den; hersk over havets fisk og himlens fugle og alle vilde dyr som kryber på jorden.« ²⁹Gud sagde: »Se, jeg giver jer alle urter som bærer frø, som er på hele jorden, og alle træer som bærer frøholdig frugt;⁸ de skal være jeres mad. ³⁰Til alle jordens vilde dyr og alle himlens fugle og alt der kryber på jorden – alt som har en levende sjæl – giver jeg alle slags grønne urter at æde;« og

⁶Ordret »på overfladen af«.

⁷Ordret »ligesom vores lighed«.

⁸Ordret »alle træer i hvilke der er frugten af træer som bærer frø«.

det blev sådan. ³¹Gud så alt det han havde gjort, og se, det var utroligt godt. Og det blev aften, og det blev morgen, den sjette dag.

Kapitel 2

Sabbatten indstiftes

¹Himlen og jorden og al deres mangfoldighed^c var fuldendt. ²Gud var på den syvende dag færdig med det han havde gjort, og han hvilede på den syvende dag efter alt det han havde gjort. ³Gud velsignede den syvende dag og helligede den; for på den hvilede han efter alt det som han havde skabt og gjort.⁹

Menneskets skabelse

⁴Dette er historien^d om himlen og jorden da de blev skabt. På den dag Gud HERREN lavede jorden og himlen, ⁵var der endnu ingen buske¹⁰ på jorden, og endnu var ingen urter¹¹ spiret frem; for Gud HERREN havde ikke ladet det regne på jorden, og der var intet menneske til at dyrke agerjorden. ⁶En kilde^e trængte op af jorden og vandede hele agerjorden. ⁷Gud HERREN formede mennesket^f af støv fra agerjorden og blæste livsånd i dets næse; og mennesket blev til en levende sjæl.

Edens have

⁸Gud HERREN plantede en have i Eden mod øst og anbragte dér mennesket som han havde formet. ⁹Gud HERREN lod alle slags træer spire frem af agerjorden. De var en fryd¹² at se på og gode at spise af. Midt i haven voksede livets træ og træet til kundskab

⁹Ordret »til at gøre«

¹⁰Ordret »markens buske«.

¹¹Ordret »markens urter«.

¹²Kan også oversættes med »tiltrækkende«, jf. 1 Mos 3,6.

om godt og ondt. ¹⁰En flod strømmede¹³ ud fra Eden til at vande haven, og derfra delte den sig og blev til fire forgreninger.¹⁴ ¹¹Navnet på den første er Pishon; den løber omkring hele landet Havila, hvor der er guld. ¹²Guldet fra det land er fint;¹⁵ der er bdellium¹⁶ og shoham-sten.¹⁷ ¹³Den anden flods navn er Gihon; den løber omkring hele landet Kush. ¹⁴Den tredje flods navn er Tigris; den løber øst for Ashur.⁹ Den fjerde flod hedder Eufrat. ¹⁵Gud HERREN tog mennesket og satte det i Edens have for at dyrke den og bevogte^h den. ¹⁶Gud HERREN befalede mennesket følgende: »Du må frit spise af alle træer i haven; ¹⁷men af træet til kundskab om godt og ondt må du ikke spise; for den dag du spiser af det, skal du lide døden.«

Kvindens skabelse

¹⁸Gud HERREN sagde: »Det er ikke godt at mennesket er alene. Lad mig lave en medhjælper til ham som passer til ham.«¹⁸ ¹⁹Og Gud HERREN formede alle markens vilde dyr og alle himlens fugle af agerjorden, og han førte dem til mennesket for at se hvad han ville kalde dem; og hvad end mennesket kaldte hver levende sjæl, det blev dets navn. ²⁰Mennesket navngav alt kvæget og himlens fugle og alle markens vilde dyr; men han fandt ingen medhjælper som passede til ham.¹⁹ ²¹Da lod Gud HERREN en dyb søvn falde over mennesket, og han faldt i søvn, og Gud tog et af hans ribben og lukkede

med kød i stedet. ²²Og Gud HERREN byggede en kvinde af det ribben som han havde taget af mennesket, og førte hende til mennesket. ²³Da sagde mennesket:

»Denne gang er det ben af mine ben og kød af mit kød;

hun²⁰ skal kaldes ›kvinde‹,²¹

for af manden er hun er taget.« ²⁴Derfor skal en mand forlade sin far og sin mor og holde sig til sin kone, og de skal blive ét kød. ²⁵De var begge nøgne, mennesket og hans kone, men de skammede sig ikke over det.

Kapitel 3

Syndefaldet

¹Slangen var mere snu end alle markens vilde dyr som Gud HERREN havde lavet, og den sagde til kvinden: »Har Gud virkelig sagt: ›I må ikke spise af noget træ i haven?‹« ²Kvinden sagde til slangen: »Vi må gerne spise af frugterne på havens træer; ³men om frugten af det træ som står midt i haven, har Gud sagt: ›I må ikke spise af den og ikke røre ved den, ellers skal I dø.‹« ⁴Slangen sagde til kvinden: »I skal bestemt ikke lide døden; ⁵men Gud ved at den dag I spiser af den, vil jeres øjne blive åbnet, og I vil blive ligesom Gud og kende godt og ondt.« ⁶Kvinden så at træet var godt at spise af; at det så dejligt ud, og at det var et træ som var godt²² at få forstand af. Hun tog af dets frugt og spiste og gav også frugten til sin mand som var hos hende, og han spiste. ⁷Da åbnedes begges øjne, og de erkendte²³ at de var nøgne. De syede så figenblade sammen og lavede lændeklæder. ⁸Så hørte

¹³Ordret »var gående ud fra«.

¹⁴Ordret »hoveder«.

¹⁵Ordret »godt«.

¹⁶Ukendt betydning. Muligvis et gennemsigtigt og velduftende materiale (jf. 4 Mos 11,7). Alternativt en kostbar sten.

¹⁷Ukendt betydning. Oversættes i Septuaginta med »grøn sten«, der kan referere til smaragd.

¹⁸Ordret »som hans modstilling«.

¹⁹Ordret »til et menneske«.

²⁰Ordret »dette«.

²¹Der er en sproglig forbindelse mellem *mand* og *kvinde* på hebraisk.

²²Ordret »tiltrækkende«.

²³Det samme ord bruges om »kende« i v. 5.

de lyden af Gud HERREN som vandrede i haven da dagen blev kølig.²⁴ Da skjulte mennesket og hans kone sig for Gud HERREN blandt havens træer.

⁹Gud HERREN kaldte på mennesket og sagde til ham: »Hvor er du?« ¹⁰Han sagde: »Jeg hørte dig²⁵ i haven og blev bange; for jeg var nøgen, og jeg skjulte mig.« ¹¹Han sagde: »Hvem har fortalt dig at du var nøgen? Har du spist af det træ som jeg forbød dig at spise af?« ¹²Mennesket sagde: »Kvinden, som du satte hos mig, hun gav mig af træet, og så spiste jeg.« ¹³Da sagde Gud HERREN til kvinden: »Hvad har du gjort?« Og kvinden sagde: »Det var slangen som forførte mig, og så spiste jeg.« ¹⁴Da sagde Gud HERREN til slangen:

»Fordi du har gjort dette:

Forbandet²⁶ skal du være, mere end alt kvæget og alle markens vilde dyr;

på din bug skal du krybe,
og støv skal du æde alle dit livs dage.

¹⁵Jeg vil sætte fjendskab imellem dig og kvinden og imellem dit afkom og hendes afkom.

Han skal knuseⁱ dit hoved;
du skal knuse hans hæl.«

¹⁶Til kvinden sagde han:

»Jeg vil gøre dine graviditetssmerter²⁷ talrige,

i smerte skal du føde børn;
du skal begære din mand,²⁸
men han skal regere over dig.«

¹⁷Og til Adam^j sagde han:

²⁴Ordret »ved dagens brise« der refererer til den sene eftermiddags kølige brise.

²⁵Ordret »din lyd«.

²⁶Der er ordspil mellem »forbandet« og »snu« i v. 1.

²⁷Ordret »dine smerter og dine graviditeter«.

²⁸Ordret »til din mand skal dit begær være«.

»Fordi du adlød din kones stemme og spiste af det træ,

om hvilket jeg havde påbudt dig:

»Du må ikke spise af det«,

skal agerjorden være forbandet på grund af dig.

Med besvær²⁹ skal du spise af den alle dit livs dage;

¹⁸tjørn og tidsel skal den lade spire frem, og du skal spise markens urter.

¹⁹I dit ansigts³⁰ sved skal du spise dit brød indtil du vender tilbage til agerjorden, for af den er du taget;

du er nemlig støv,
og til støvet skal du vende tilbage.«

Uddrivelsen af Edens have

²⁰Mennesket kaldte sin kone Eva, for hun blev mor til alt levende.³¹ ²¹Gud HERREN lavede kjortler af skind til Adam og hans kone og klædte dem på. ²²Og Gud HERREN sagde: »Se, mennesket er blevet som en af os til at kende godt og ondt; nu, for at han ikke skal kunne række sin hånd ud og også tage af livets træ og spise af det og leve evigt -« ²³Derfor forviste Gud HERREN ham fra Edens have til at dyrke agerjorden som han var taget af. ²⁴Han drev mennesket ud, og øst for Edens have opstillede han keruber med sværd der flammede og lynede,³² til at bevogte vejen til livets træ.

²⁹Ordret »i smerte«.

³⁰Ordret »næses«.

³¹På hebraisk er der ordspil mellem *Eva* og *levende*.

³²Ordret »drejende« eller »vendende«. Der kan være tale om et flammende svær der skyder zigzag lyn ud.

Kapitel 4

Kain og Abel

¹Mennesket^k lå med³³ sin kone Eva; hun blev gravid og fødte Kain og sagde: »Jeg har fået³⁴ en mand ved HERRENS hjælp.¹« ²Hun fødte igen, denne gang hans bror Abel. Abel blev fårehyrde, mens Kain blev agerdyrker. ³Efter noget tid skete det at Kain bragte et offer til HERREN af agerjordens frugt. ⁴Også Abel bragte et offer af sin hjords første-fødte og af deres fedtstykker; og HERREN anerkendte Abel og hans offer. ⁵Men Kain og hans offer anerkendte han ikke; da blev Kain meget vred, og han sænkede ansigtet mod jorden. ⁶HERREN sagde til Kain: »Hvorfor er du vred, og hvorfor sænker du ansigtet mod jorden? ⁷Er det ikke sådan at hvis du gør godt, kan du løfte hovedet, men hvis du ikke gør godt, kryber synden for døren, og den begærer dig? Men du skal herske over den.«

⁸Kain talte til sin bror Abel;^m og det skete mens de var på marken at Kain rejste sig mod sin bror Abel og slog ham ihjel.

⁹HERREN sagde til Kain: »Hvor er din bror Abel?« Han svarede: »Det ved jeg ikke. Skal jeg passe på³⁵ min bror?« ¹⁰Han sagde: »Hvad har du gjort? Din brors blod råber til mig fra jorden. ¹¹Nu skal du være mere forbandet end agerjorden, som åbnede sit gab for at tage imod din brors blod af din hånd. ¹²Når du dyrker agerjorden, skal den ikke mere give dig sin kraft; hjemløs og omflakkende skal du være på jorden.« ¹³Da sagde Kain til HERREN: »Min skyld er større end jeg kan bære. ¹⁴Se, du har i dag drevet mig væk fra agerjorden; for dit ansigt må jeg skjule mig. Jeg bliver hjemløs og flakker om

på jorden, og hvem som helst der finder mig, vil slå mig ihjel.« ¹⁵Men HERREN sagde til ham: »Nej.³⁶ Den der slår Kain ihjel, på ham skal det hævnnes syv gange!« Så satte HERREN et mærke på Kain for at ingen som fandt ham, skulle slå ham ihjel. ¹⁶Så gik Kain væk fra HERRENS ansigt og slog sig ned i landet Nod øst for Eden.

Kains efterkommere

¹⁷Kain lå med sin kone, og hun blev gravid og fødte Enok. Han byggede en by og gav byen navn efter sin søn, Enok. ¹⁸Enok blev far til Irad, og Irad blev far til Mehujael, og Mehujael blev far til Metushael, og Metushael blev far til Lemek. ¹⁹Lemek tog sig to koner, den ene hed Ada og den anden Silla. ²⁰Ada fødte Jabal; han blev far til dem som bor i telte og vogter kvæg. ²¹Hans bror hed Jubal; han blev far til alle dem der spiller på harpe og fløjte. ²²Også Silla fødte, nemlig Tubal-Kain, som blev far til alleⁿ der smeder, alle der arbejder med kobber og jern. Tubal-Kains søster hed Na'ama. ²³Lemek sagde til sine koner Ada og Silla:

»Hør mig,

I Lemeks koner,

lyt til mine ord!

Jeg har dræbt en mand for et sår;

en dreng for en skramme,

²⁴for hævnnes Kain syv gange, skal Lemek hævnnes 77 gange.«

Adam får endnu en søn.

²⁵Adam lå atter med sin kone, og hun fødte en søn og kaldte ham Set. »For Gud har givet³⁷ mig en anden søn³⁸ i stedet for Abel, for ham slog Kain ihjel.« ²⁶Set fik også en

³³Ordret »kendte«.

³⁴Ordret »købt«. På hebraisk er der ordspil mellem »købt« og »Kain«.

³⁵Ordret »(be)vogte«.

³⁶Egentlig »Derfor«.

³⁷På hebraisk er der ordspil mellem »Set« og »give«.

³⁸Ordret »afkom«.

søn, og han kaldte ham Enosh. På den tid begyndte man at påkalde HERRENS navn.

Kapitel 5

Adams slægtsbog

¹Dette er Adams slægtsbog. Den dag Gud skabte Adam, gjorde han det så han lignede Gud.³⁹ ²Som mand og kvinde skabte han dem, og han velsignede dem og gav dem navnet Menneske⁴⁰ den dag de blev skabt. ³Da Adam havde levet 130 år, fik han⁴¹ en søn der lignede ham,⁴² i sit billede. Han gav ham navnet Set. ⁴Adams levealder, efter han havde fået Set, var 800 år, og han fik sønner og døtre. ⁵I alt blev Adams levealder 930 år, Så døde han.

⁶Da Set havde levet 105 år, fik han Enosh. ⁷Set levede, efter han havde fået Enosh, i 807 år, og han fik sønner og døtre. ⁸Sets levealder blev i alt 912 år. Så døde han.

⁹Da Enosh havde levet 90 år, fik han Kenan. ¹⁰Enosh levede, efter han havde fået Kenan, i 815 år, og han fik sønner og døtre. ¹¹Enosh' levealder blev i alt 905 år. Så døde han.

¹²Da Kenan havde levet 70 år, fik han Mahalal'el. ¹³Kenan levede, efter han havde fået Mahalal'el, i 840 år, og han fik sønner og døtre. ¹⁴Kenans levealder blev i alt 910 år. Så døde han.

¹⁵Da Mahalal'el havde levet 65 år, fik han Jered. ¹⁶Mahalal'el levede, efter han havde fået Jered, i 830 år, og han fik sønner og døtre. ¹⁷Mahalal'els levealder blev i alt 895 år. Så døde han.

³⁹Ordret »I Guds lighed«.

⁴⁰På hebraisk er der ordspil mellem »Adam« og »Menneske«.

⁴¹Ordret »avlede«, der er afledt af »født«. Gælder også i de efterfølgende vers

⁴²Ordret »i sin lighed«.

¹⁸Da Jered havde levet 162 år, fik han Enok. ¹⁹Jered levede, efter han havde fået Enok, i 800 år, og han fik sønner og døtre. ²⁰Jereds levealder blev i alt 962 år. Så døde han.

²¹Da Enok havde levet 65 år, fik han Metusalem. ²²Enok vandrede med Gud, efter at han havde fået Metusalem, i 300 år, og han fik sønner og døtre. ²³Enoks levealder blev i alt 365 år. ²⁴Enok vandrede med Gud; så var han ikke mere, for Gud tog ham.

²⁵Da Metusalem havde levet 187 år, fik han Lemek. ²⁶Metusalem levede, efter han havde fået Lemek, i 782 år, og han fik sønner og døtre. ²⁷Metusalems levealder blev i alt 969 år. Så døde han.

²⁸Da Lemek havde levet 182 år, fik han en søn ²⁹og kaldte ham Noa og sagde: »Han skal aflaste os⁴³ fra vores arbejde og vores hænders slid på den agerjord, som HERREN har forbandet.« ³⁰Lemek levede, efter han havde fået Noa, i 595 år, og han fik sønner og døtre. ³¹Lemeks levealder blev i alt 777 år. Så døde han.

³²Da Noa var 500 år, fik han Sem, Kam og Jafet.

Kapitel 6

Gud fortryder skabelsen af mennesket

¹Da menneskene begyndte at blive talrige på jorden, og der blev født dem døtre, ²så Guds sønner^o at menneskenes døtre var smukke, og de tog koner blandt alle dem de havde lyst til. ³Da sagde HERREN: »Min Ånd skal ikke forblive i mennesket for altid; for han er kød; hans dage skal være 120 år.« ⁴Der var på den tid kæmper på jorden, ja, også efter at Guds sønner var gået ind til menneskenes døtre og havde fået børn

⁴³På hebraisk er der ordspil mellem *nōaḥ* »Noa« og *niḥam* »aflaste«. Noa betyder »hvile«.

med dem. De var krigerne fra gammel tid, navnkundige mænd. ⁵HERREN så at menneskets ondskab var stor på jorden, og at alle hans hjertes tankers påfund var onde dagen lang. ⁶Da fortrød HERREN at han havde lavet mennesket på jorden, og det skar ham i hjertet. ⁷HERREN sagde: »Jeg vil udslette mennesket, som jeg har skabt, fra jordens overflade, både mennesker og dyr og kryb og himlens fugle, for jeg har fortrudt at jeg lavede dem.« ⁸Men Noa fandt nåde for HERRENS øjne.

Noas slægt.

⁹Dette er Noas slægtshistorie. Noa, en retfærdig mand, var uangribelig i sin tid.⁴⁴ Noa vandrede med Gud. ¹⁰Noa fik tre sønner: Sem, Kam og Jafet.

Gud befaler Noa at bygge en ark.

¹¹Jorden var fordærvet for Guds ansigt, og jorden var fuld af vold. ¹²Da så Gud jorden, og se, den var fordærvet; for alt kød havde fordærvet sin vej på jorden. ¹³Da sagde Gud til Noa: »Jeg har besluttet at gøre en ende på alt kød, for jorden er fuld af vold på grund af dem. Se, jeg vil udslette dem med jorden. ¹⁴Lav en ark af gofertræ.^p Du skal lave arken med sivrør^q og smøre den med beg indvendigt og udvendigt. ¹⁵Og således skal du lave den: Arken skal være 300 alen lang, 50 alen bred og 30 alen høj. ¹⁶Du skal lave et vindue^r i arken, og det skal gå en alen ned ovenfra.^s Arkens dør skal du anbringe i dens side. Du skal lave den med et nederste, et mellemste og et tredje niveau. ¹⁷Og se, jeg lader en vandflod komme over jorden for at ødelægge alt kød som har livsånde i sig under himlen; alt det som er på jorden, skal udånde. ¹⁸Jeg vil oprette min pagt med dig; og du skal gå ind i arken, du

og dine sønner og din kone og dine svigerdøtre sammen med dig. ¹⁹Og af alt levende, af alt kød, skal du bringe et par af hver slags ind i arken for at holde dem i live; en han og en hun skal det være. ²⁰Af fuglene efter deres slags og af kvæget efter deres slags, af alle jordens kryb efter deres slags; et par af hvert skal gå ind til dig for at du skal holde dem i live. ²¹Og tag du af al slags mad som ædes, og saml det hos dig, så det kan være til føde for dig og dem.« ²²Noa gjorde alt det som Gud havde befalet ham, sådan gjorde han det.

Kapitel 7

Syndfloden

¹HERREN sagde til Noa: »Gå ind i arken, du og hele dit hus; for dig har jeg fundet retfærdig over for mig i denne slægt. ²Af alle slags rene dyr skal du tage syv par, han og hun; men af de dyr som ikke er rene, ét par, han og hun; ³også af fuglene under himlen syv par, han og hun, for at holde deres afkom i live på hele jorden. ⁴For om endnu syv dage vil jeg lade det regne på jorden i 40 dage og 40 nætter og udslette alle de levende væsener jeg har lavet, fra jordens overflade.« ⁵Noa gjorde alt som HERREN befalede ham. ⁶Noa var 600 år gammel, da vandfloden kom over jorden. ⁷Noa gik med sine sønner og sin kone og sine svigerdøtre ind i arken væk fra vandfloden. ⁸Af de rene dyr og af de dyr som ikke er rene, og af fuglene og alt det som kryber på jorden, ⁹gik par efter par til Noa i arken, han og hun, sådan som Gud havde befalet Noa.

¹⁰På den syvende dag kom vandfloden over jorden. ¹¹I det år Noa blev 600 år, i den anden måned, på den syttende dag i måneden, på den dag brast alle kilderne frem af urdybet, og himlens sluser åbnedes. ¹²Og det regnede på jorden i 40 dage og 40 næt-

⁴⁴Ordret »generationer«.

ter. ¹³Den selvsamme dag gik Noa og Sem og Kam og Jafet, Noas sønner, og Noas kone og hans sønners tre koner sammen ind i arken; ¹⁴de og alle vilde dyr efter deres slags og alt kvæg efter deres slags og alle kryb som kryber på jorden, efter deres slags, og alle fugle efter deres slags, alt det som kan flyve, alt det som har vinger. ¹⁵De gik ind i arken til Noa, par efter par af alt kød med livsånde. ¹⁶Og de som kom, kom han og hun af alle slags kød sådan som Gud havde befalet ham, og HERREN lukkede til efter ham. ¹⁷Da kom vandfloden over jorden i 40 dage; og vandet steg og løftede arken, så den hævede sig over jorden. ¹⁸Vandet vældede frem og steg meget på jorden, og arken flød oven på vandet. ¹⁹Og vandet oversvømmede nu jorden så meget at alle de høje bjerge under himlen blev dækket. ²⁰15 alen over dem stod vandet så bjergene blev dækket. ²¹Så udåndede alt kød som rørte sig på jorden, fugle og kvæg og vilde dyr og al den vrimmel som vrimlede på jorden, og hvert menneske. ²²Alt det som havde livsånde i sin næse, alt det som var på det tørre land, døde. ²³Han udsløttede alle levende væsener som var på jorden, både mennesker og dyr, kryb og himlens fugle; de blev udsløttet fra jorden, og kun Noa var tilbage med dem der var sammen med ham i arken. ²⁴Vandet oversvømmede jorden i 150 dage.

Kapitel 8

Gud lader vandet tørre væk

¹Gud huskede på Noa og alle de vilde dyr og alt kvæg som var med ham i arken, og Gud lod en vind blæse hen over jorden, og vandet faldt. ²Urdybets kilder og himlens sluser lukkedes, og regnen fra himlen holdt op. ³Vandet trak sig efterhånden tilbage fra jorden, og vandstanden var blevet mindre efter 150 dage. ⁴Og i den syvende måned, på

den syttende dag i måneden strandede⁴⁵ arken på Ararats bjerge. ⁵Og der blev mindre og mindre vand indtil den tiende måned. I den tiende måned, på den første dag i måneden, kom bjergtoppene til syne.

Noa sender fugle ud fra arken

⁶Efter 40 dage åbnede Noa det vindue han havde lavet i arken. ⁷Og han sendte en ravn ud. Den fløj frem og tilbage indtil vandet var tørret væk fra jorden. ⁸Så sendte han en due ud for at se om vandet var sunket fra jordens overflade. ⁹Men da duen ikke fandt et sted den kunne sætte sine fødder, kom den tilbage til ham i arken, for vandet dækkede stadig hele jorden. Han rakte hånden ud og greb den og tog den til sig i arken. ¹⁰Så ventede han endnu syv dage, og igen sendte han duen ud fra arken. ¹¹Duen kom tilbage til ham ved aftenstid, og se, den havde et friskt olivenblad i næbbet;⁴⁶ da forstod Noa at vandet var sunket væk fra jorden. ¹²Han ventede endnu syv dage og sendte så duen ud, og den kom ikke længere tilbage til ham.

Noa forlader arken

¹³I det 601. år, i den første måned, på den første dag i måneden, var vandet tørret væk fra jorden. Da fjernede Noa arkens overdækning og så sig om, og se, jordens overflade var blevet tør. ¹⁴I den anden måned, på den 27. dag i måneden var jorden blevet tør. ¹⁵Da talte Gud til Noa: ¹⁶»Gå ud af arken, du og din kone og dine sønner og dine svigerdøtre med dig. ¹⁷Alle de dyr som er hos dig af alt kød, af fugle og af kvæg og af alt kryb som kryber på jorden, skal gå ud med dig, og de skal vrimle på jorden og blive frugtbare og talrige på jorden.« ¹⁸Så

⁴⁵Ordret »hvilede«.

⁴⁶Ordret »mund«.

gik Noa ud sammen med sine sønner og sin kone og sine svigerdøtre. ¹⁹Alle de vilde dyr, alt kryb og alle fugle, alt hvad der kryber på jorden, gik ud af arken art efter art⁴⁷.

Noas alter

²⁰Noa byggede et alter for HERREN og tog af alle slags rene dyr og af alle slags rene fugle og ofrede helofre på alteret. ²¹HERREN duftede den behagelige duft. Da sagde HERREN i sit hjerte: »Jeg vil ikke forbande agerjorden yderligere på grund af mennesket, selvom menneskets hjertes tanke er ond fra ungdommen af; og jeg vil aldrig mere dræbe alt levende, sådan som jeg har gjort.

²²Så længe jorden består,
skal såning og høst,
frost og hede,
sommer og vinter,
dag og nat aldrig høre op.«

Kapitel 9

Gud velsigner Noa og hans sønner

¹Gud velsignede Noa og hans sønner og sagde til dem: »Bliv frugtbare og talrige, og opfyld jorden! ²Frygt for jer og rædsel for jer skal være over alle jordens vilde dyr og over alle himlens fugle, over alt det som kryber på jorden, og over alle havets fisk; i jeres hænder⁴⁸ skal de gives. ³Alt det som bevæger sig,⁴⁹ som lever, skal være jer til føde; ligesom de grønne urter har jeg givet jer alt dette. ⁴Dog kød med dets liv,⁵⁰ dets blod, må I ikke spise. ⁵Men for jeres livsblod vil jeg derimod kræve hævn, over ethvert dyr⁵¹ vil jeg kræve hævn for det; og over et-

hvert menneske⁵² – over en mand for hans næstes⁵³ liv – vil jeg kræve hævn for menneskets liv.⁵⁴

⁶Den som udgyder menneskets blod, ved mennesket skal hans blod udgydes; for i Guds billede skabte han mennesket.

⁷Og I, bliv frugtbare og talrige, I skal vrimle på jorden og blive talrige på den.«

Pagten med Noa

⁸Gud sagde til Noa og til hans sønner som var hos ham: ⁹»Og hvad mig angår, se, nu opretter jeg min pagt med jer og med jeres efterkommere⁵⁵ ¹⁰og med hver levende sjæl som er hos jer, fuglene, kvæget og alle jordens vilde dyr hos jer, alle dem som gik ud af arken, alle jordens dyr. ¹¹Jeg opretter min pagt med jer at intet kød skal nogensinde mere ødelægges af vandfloden, og der skal aldrig mere komme nogen vandflod for at ødelægge jorden.« ¹²Og Gud sagde: »Dette er et tegn på den pagt som jeg laver mellem mig og jer og hver levende sjæl som er hos jer, til evig tid. ¹³Jeg har sat min bue i skyen, og den skal være et pagtstegn mellem mig og jorden. ¹⁴Og det skal ske at når jeg bringer skyer over jorden, og buen kommer til syne i skyerne, ¹⁵da vil jeg huske på min pagt som er mellem mig og jer og enhver levende sjæl af alt kød, at vandene ikke mere skal blive til en flod der ødelægger alt kød. ¹⁶Når buen er i skyerne, vil jeg se den for at huske på den evige pagt mellem Gud og enhver levende sjæl af alt kød som er på jorden.« ¹⁷Og Gud sagde til Noa: »Dette skal være et tegn på den pagt som jeg har oprettet mellem mig og alt kød som er på jorden.«

⁴⁷Ordret »efter deres slægter«.

⁴⁸Ordret »hånd«.

⁴⁹Ordret »kryber«.

⁵⁰Kan også oversættes »sjæl«.

⁵¹Ordret »fra hånden af ethvert dyr«.

⁵²Ordret »fra hånden af mennesket«.

⁵³Ordret »bror«.

⁵⁴Kan også oversættes »sjæl«.

⁵⁵Ordret »afkom«.

Noas sønner

¹⁸Noas sønner, som gik ud af arken, var Sem og Kam og Jafet. (Kam var Kana'ans far). ¹⁹Disse tre var Noas sønner, og gennem dem blev hele jorden befolket.

Noa som vinbonde

²⁰Men Noa var jordbruger⁵⁶ og plantede den første vingård.^t ²¹Han drak af vinen og blev fuld og blottede sig i sit telt. ²²Da Kam, Kana'ans far, så sin far nøgen, fortalte han det til begge sine brødre udenfor. ²³Da tog Sem og Jafet et stykke tøj og lagde det over begges skuldre og gik baglæns ind og skjulte deres fars nøgenhed; deres ansigter var bortvendt så de ikke så deres far nøgen. ²⁴Da Noa vågnede op af sin rus⁵⁷ og fik at vide hvad hans yngste søn havde gjort mod ham, ²⁵sagde han:

»Forbandet være Kana'an, han skal være slavernes slave for sine brødre!«

²⁶Og han sagde:

»Lovet⁵⁸ være HERREN, Sems Gud, og Kana'an skal være deres slave!

²⁷Må Gud udbrede Jafet; han skal bo i Sems telte, og Kana'an skal være deres slave!« ²⁸Efter vandfloden levede Noa 350 år. ²⁹Noas levealder blev i alt 950 år; så døde han.

Kapitel 10*Noas efterkommere*

¹Dette er Noas sønners slægtshistorie, Sems, Kams og Jafets. Efter vandfloden fik de sønner.

Jafets slægt

²Jafets sønner var: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Meshek og Tiras. ³Gomers sønner var: Ashkenaz, Rifat og Togarma. ⁴Javans sønner var: Elisa, Tarshish, Kittim og Rodanim. ⁵Fra disse spredte kystnationerne sig i deres lande, hver efter sit tungemål, efter deres slægter, i deres folk.

Kams slægt

⁶Kams sønner var: Kush, Misrajim, Put og Kana'an. ⁷Kushs sønner var: Seba, Havila, Sabta, Rama og Sabteka. Ramas sønner var: Saba og Dedan. ⁸Kush fik⁵⁹ Nimrod; han blev den første kriger⁶⁰ på jorden. ⁹Han var en vældig jæger for HERREN;⁶¹ derfor siges det: »Ligesom Nimrod, en vældig jæger for HERREN.« ¹⁰Begyndelsen på hans kongedømme var Babel, Erech, Akkad og Kalne i landet Sinear. ¹¹Herfra drog han ud til Assyrien, hvor han byggede Nineve, Rehobot-Ir, Kala, ¹²og Resen mellem Nineve og Kala; dette er den store by. ¹³Misrajim fik Ludim, Anamim, Lehabim, Naftuhim, ¹⁴Patrusim og Kasluhim, fra hvem filistrene stammer, og Kaftorim. ¹⁵Kana'an fik Sidon, sin førstefødte, og Het; ¹⁶desuden jebusitterne, amoritterne, girgashitterne, ¹⁷hivvitterne, arkitterne, sinitterne, ¹⁸arvaditterne, semaritterne og hamatitterne. Derefter spredte kana'anæernes slægter sig. ¹⁹Kana'anæernes grænse gik fra Sidon henimod Gerar indtil Gaza, og helt til Sodoma og Gomorra, Adma og Sebojim indtil Lasha. ²⁰Dette er Kams sønner efter deres slægter, efter deres tungemål, i deres lande, i deres folk.

⁵⁹Ordret »fødte«, ligeledes i resten af kapitlet.

⁶⁰Ordret »begyndte at blive en kriger«, men meningen er at han var den første, jf. 9,20.

⁶¹Ordret »foran HERRENS ansigt«, ligeledes næste vers.

⁵⁶Ordret: »Noa var en mand af agerjorden«.

⁵⁷Ordret »vin«.

⁵⁸Kan også oversættes »velsignet«.

Sems slægt

²¹Også Sem fik sønner; han var far til alle hebræerne⁶² og var Jafets ældre bror. ²²Sems sønner var: Elam, Assur, Arpakhad, Lud og Aram. ²³Arams sønner var: Us, Hul, Geter og Mash. ²⁴Arpakhad fik Shela; og Shela fik Eber. ²⁵Eber fik to sønner: den ene hed Peleg, for på hans tid blev jorden delt,⁶³ og hans bror hed Joktan. ²⁶Joktan fik Almodad, Shelef, Hasarmavet, Jera, ²⁷Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸Obal, Abimael, Saba, ²⁹Ofir, Havila og Jobab; alle disse var Joktans sønner. ³⁰Deres bosættelser lå fra Mesha helt til Sefar, Østens bjerge. ³¹Dette er Sems sønner efter deres slægter, efter deres tungemål, i deres lande, efter deres folk. ³²Dette er Noas sønners slægter ifølge deres slægtshistorier, i deres folk; og fra dem spredte nationerne sig ud over jorden efter vandfloden.

Kapitel 11*Babelstårnet*

¹Hele jorden havde fælles sprog og ord.^u ²Og så da de rejste mod øst, fandt de en slette i landet Sinear og slog sig ned der. ³Så sagde de til hinanden:⁶⁴ »Kom nu, lad os lave teglsten og få dem brændt.« De brugte teglstenene som mursten og tjære som mørtel. ⁴De sagde: »Kom nu, lad os bygge en by og et tårn, og dets top skal nå til himlen⁶⁵, og lad os skabe os et navn for at vi ikke bliver spredt ud over hele jorden.« ⁵Da steg HERREN ned for at se på byen og tårnet som menneskeheden⁶⁶ byggede.

⁶²Ordret »Ebers sønner«.

⁶³Der er ordspil mellem de hebraiske ord *peleg* »Peleg« og *nifl°gāh* »blev delt«.

⁶⁴Ordret: »mand til sin fælle«.

⁶⁵Ordret »være i himlen«.

⁶⁶Ordret »Adams børn«.

⁶HERREN sagde: »Når de er ét folk, og alle har fælles sprog, så er dette blot hvad de begynder at gøre. Nu vil intet være umuligt for dem af det de planlægger at ville gøre. ⁷Kom nu, lad os stige ned og forvirre deres sprog sådan at de ikke forstår hinandens sprog⁶⁷.« ⁸Og HERREN spredte dem derfra ud over hele jorden, og de holdt op med at bygge byen. ⁹Derfor gav man den navnet Babel; for dér forvirrede HERREN hele jordens sprog,⁶⁸ og derfra spredte HERREN dem ud over hele jorden.

Sems slægt

¹⁰Dette er Sems slægtshistorie. Sem var 100 år gammel da han fik⁶⁹ Arpakhad to år efter vandfloden. ¹¹Sem levede, efter han havde fået Arpakhad, i 500 år, og han fik sønner og døtre. ¹²Da Arpakhad var 35 år, fik han Shela. ¹³Arpakhad levede, efter han havde fået Shela, i 403 år, og han fik sønner og døtre. ¹⁴Da Shela var 30 år, fik han Eber. ¹⁵Shela levede, efter han havde fået Eber, i 403 år, og han fik sønner og døtre. ¹⁶Da Eber var 34 år, fik han Peleg. ¹⁷Eber levede, efter han havde fået Peleg, i 430 år, og han fik sønner og døtre. ¹⁸Da Peleg var 30 år fik han Re'u. ¹⁹Peleg levede, efter han havde fået Re'u, i 209 år, og han fik sønner og døtre. ²⁰Da Re'u var 32 år, fik han Serug. ²¹Re'u levede, efter han havde fået Serug, i 207 år, og han fik sønner og døtre. ²²Da Serug var 30 år, fik han Nakor. ²³Serug levede, efter han havde fået Nakor, i 200 år, og han fik sønner og døtre. ²⁴Da Nakor var 29 år, fik han Tera. ²⁵Nakor levede, efter han havde fået Tera, i 119 år, og han fik

⁶⁷Ordret: »mand sin fælles sprog«.

⁶⁸På hebraisk er der ordspil mellem *bāvel* »Babel« og *bālal* »forvirre«.

⁶⁹Ordret »avlede«, der er afledt af »fødte«. Gælder også resten af kapitlet.

sønner og døtre. ²⁶Da Tera var 70 år, fik han Abram, Nakor og Haran.

Teras slægt

²⁷Dette er Teras slægtshistorie. Tera fik Abram, Nakor og Haran; og Haran fik Lot. ²⁸Haran døde i sin far Teras levetid⁷⁰ i sit fædreland i Ur i Kaldæa⁷¹. ²⁹Abram og Nakor giftede sig; Abrams kone hed Saraj, og Nakors kone hed Milka, som var datter af Haran, far til Milka og Jiska. ³⁰Saraj var ufrugtbar, hun havde ingen børn. ³¹Tera tog sin søn Abram og sin sønnesøn Lot, Harans søn, og sin svigerdatter Saraj, som var hans søn Abrams kone, og de rejste fra Ur i Kaldæa⁷² for at drage til landet Kana'an, og de kom til Karan og slog sig ned der. ³²Tera blev 205 år, og Tera døde i Karan.

Kapitel 12

Abram kaldes til at rejse til Kana'an

¹HERREN sagde til Abram: »Drag ud fra dit land og fra din slægt og fra din fars hus til det land jeg vil vise dig. ²Jeg vil gøre dig til et stort folk og velsigne dig og gøre dit navn stort, og du skal blive^v til velsignelse.^w ³Jeg vil velsigne dem som velsigner dig, og den som forbander dig, vil jeg forbande. I dig skal alle jordens slægter finde velsignelse^x.« ⁴Abram drog af sted, som HERREN havde sagt til ham, og Lot drog med ham. Abram var 75 år da han rejste fra Karan. ⁵Så tog Abram sin kone Saraj og sin nevø Lot og alle deres ejendele som de havde erhvervet sig, og de folk de havde skaffet sig i Karan, og de rejste ud for at drage til Kana'ans land, og de kom til Kana'ans land.

⁷⁰Eller »foran sin far«, dvs. mens hans far så det.

⁷¹Ordret »kaldæernes Ur«

⁷²Ordret »kaldæernes Ur«.

Abram kommer til Sikem

⁶Abram drog gennem landet til stedet Sikem til Morehs eg^y. Dengang boede kananæerne i landet. ⁷HERREN viste sig for Abram og sagde: »Til dine efterkommere vil jeg give dette land.« Der byggede han et alter for HERREN som havde vist sig for ham.

Abram kommer til Betel

⁸Derfra drog han videre op til bjerglandet øst for Betel og slog sit telt op med Betel mod vest og Aj mod øst. Der byggede han et alter for HERREN og påkaldte HERRENS navn.

Abram rejser mod Negev

⁹Abram rejste videre og fortsatte ned mod Negev.

Abram kommer til Egypten

¹⁰Der blev hungersnød i landet, og Abram drog ned til Egypten for at tage ophold der, for hungersnøden var stor i landet. ¹¹Da han nærmede sig⁷³ Egypten, sagde han til sin kone Saraj: »Hør her, jeg ved at du er en smuk kvinde at se på. ¹²Når egypterne ser dig og siger: »Det er hans kone«, vil de dræbe mig mens de vil lade dig leve. ¹³Vil du ikke nok sige at du er min søster for at det må gå mig godt for din skyld, og jeg må overleve⁷⁴ takket være dig.« ¹⁴Da Abram kom til Egypten, så egypterne at kvinden var meget smuk. ¹⁵Og Faraos stormænd så hende og lovpriste hende for Farao, og kvinden blev bragt til Faraos palads. ¹⁶Mod Abram gjorde han *til gengæld* gode ting for hendes skyld. Han fik får, kvæg, æsler, karle, tjenestepiger, æselhopper og kameler. ¹⁷HERREN slog Farao og hans hus med

⁷³Ordret »nærmede sig for at ankomme«.

⁷⁴Ordret »min sjæl må leve«.

store plager på grund af Abrams kone Saraj. ¹⁸Da kaldte Farao på Abram og sagde: »Hvad er det du har gjort mod mig? Hvorfor fortalte du mig ikke at hun er din kone? ¹⁹Hvorfor sagde du: »Hun er min søster« så jeg giftede mig med hende? Se, her er din kone, tag hende og gå!« ²⁰Farao gav sine mænd befaling om ham, og de sendte^z ham og hans kone og alt hvad han havde, væk.

Kapitel 13

Abram og Lot kommer tilbage til Betel

¹Abram drog op fra Egypten, han og hans kone og alt hvad han havde, og Lot sammen med ham, og de tog mod Negev. ²Abram var meget rig på kreaturer, sølv og guld. ³Han rejste fra Negev op til Betel til det sted hvor hans telt først havde stået, mellem Betel og Aj, ⁴til stedet for det alter, han havde bygget først, og dér påkaldte Abram HERRENS navn.

Abram og Lot skilles

⁵Men også Lot, som vandrede med Abram, havde får og kvæg og telte. ⁶Landet kunne ikke rumme⁷⁵ at de boede sammen, for de havde så mange ejendele at de ikke kunne bo sammen. ⁷Og der opstod strid mellem Abrams hyrder og Lots hyrder. Kana'anæerne og perizzitterne boede dengang i landet. ⁸Abram sagde til Lot: »Lad der nu ikke være strid mellem mig og dig, og mellem mine hyrder og dine, for vi er jo brødre.⁷⁶ ⁹Ligger ikke hele landet åbent for dig? Lad os skilles;⁷⁷ hvis du vil til venstre, så går jeg til højre, og hvis du vil til højre, går jeg til venstre.« ¹⁰Lot løftede blikket og så at hele Jordansletten var meget

⁷⁵Ordret »bære«.

⁷⁶Ordret »mænd, brødre«.

⁷⁷Ordret »Skil dig fra mig«.

vandrig – det var før HERREN ødelagde Sodoma og Gomorra, dengang var den som HERRENS have, som Egyptens land – helt til Soar. ¹¹Lot udvalgte sig hele Jordansletten, og Lot drog østpå, de skiltes ad. ¹²Abram boede i Kanaans land, og Lot boede mellem byerne på sletten og slog lejr ved Sodoma. ¹³Mændene i Sodoma var onde, og de syndede slemt mod HERREN.

Gud bekræfter sine løfter til Abram

¹⁴HERREN sagde til Abram, efter at Lot havde skilt sig fra ham: »Løft dit blik; og se fra det sted hvor du er, mod nord og syd og øst og vest. ¹⁵For hele det land du ser, det vil jeg give dig og dine efterkommere til evig tid. ¹⁶Jeg vil gøre dine efterkommere så mange som støvet på jorden, at hvis nogen kunne tælle støvet på jorden, så ville også dine efterkommere kunne tælles. ¹⁷Rejs dig, drag igennem landet i hele dets længde og hele dets bredde; for til dig vil jeg give det.« ¹⁸Så flyttede Abram lejr og rejste hen og boede ved Mamres ege, som er ved Hebron, og byggede dér et alter for HERREN.

Kapitel 14

Abrams sejr over fire konger

¹På den tid var Amrafel konge over Sinear, Arjok konge over Ellasar, Kedorlaomer konge over Elam og Tid'al konge over Gojim.^æ ²De førte krig mod Bera, Sodomas konge, og Birsha, Gomorras konge, Shin'ab, Admas konge, og Shem'eber, Sebojims konge, og kongen over Bela, det er Soar. ³Alle disse havde sluttet sig sammen i Siddims dal, det svarer til Salthavet. ⁴I tolv år havde de tjent Kedorlaomer, men i det trettende år gjorde de oprør. ⁵I det fjortende år kom Kedorlaomer og de konger som var med ham, og slog refaitterne i

Ashterot-Karnajim, zuzitterne i Ham, emitterne på Kirjatajim-sletten⁷⁸ og horitterne i deres bjergland Se'ir indtil El-Paran,⁷⁸ som ligger ved ørkenen. ⁷Derefter vendte de om og kom til En-Mishpat, det er Kadesh, og slog amalekitterne i hele deres land og amoritterne som boede i Haseson-Tamar. ⁸Da drog Sodomas konge ud sammen med Gomorras konge, Admas, Sebojims konge og kongen over Bela, det er Soar, og rustede sig til kamp mod dem i Siddim-dalen, ⁹imod Kedorlaomer, kongen over Elam, Tid'al, kongen over Gojim, Amrafel, kongen over Sinear, og Arjok, kongen over Ellasar, fire konger mod fem. ¹⁰Siddim-dalen var fuld af asfaltgruber,⁷⁹ kongerne af Sodoma og Gomorra flygtede, og de faldt i dem; resten flygtede op i bjergene. ¹¹De tog alle ejendele fra Sodoma og Gomorra og al deres mad og drog bort. ¹²De tog også Abrams nevø, Lot, og hans ejendele og drog bort; for han boede i Sodoma.

¹³Da kom en af dem der var undsluppet, og fortalte hebræeren Abram om det; han boede ved amoritten Mamres ege; denne var bror til Eshkol og Aner, og de var allierede⁸⁰ med Abram. ¹⁴Da Abram hørte at hans slægtning⁸¹ var taget til fange, mønstrede⁸² han sine 318 våbendytige mænd (folk der var født i hans hus) og forfulgte dem til Dan. ¹⁵Der delte han sine styrker imod dem om natten, slog dem og forfulgte dem til Hoba, som ligger til venstre for Damaskus. ¹⁶Så førte han alle ejendelene tilbage; også Lot, sin slægtning⁸², og hans ejendele førte han tilbage, og desuden kvinderne og folket.

Abram velsignes af Melkisedek

¹⁷Kongen af Sodoma drog ud for at møde ham efter at han var kommet tilbage fra slaget mod Kedorlaomer og de konger som var med ham, i Shave-dalen, som kaldes Kongens Dal. ¹⁸Melkisedek, kongen af Salem, bragte brød og vin, han var præst for Gud den Højeste.⁸³ ¹⁹Og han velsignede ham og sagde:

»Velsignet være Abram af Gud den Højeste,

ophavsmanden til himmel og jord,

²⁰og velsignet være Gud den Højeste,

som overgav dine fjender i din magt.«⁸⁴

Og Abram gav ham tiende af alt. ²¹Kongen over Sodoma sagde til Abram: »Giv mig folket, og behold selv ejendelene.« ²²Men Abram sagde til Sodomas konge: »Jeg løfter min hånd til HERREN, Gud den Højeste, ophavsmanden til himmel og jord: ²³Ikke så meget som en tråd eller en sandalrem vil jeg tage af alt det som tilhører dig. Du skal ikke kunne sige: »Jeg har gjort Abram rig.« ²⁴Jeg skal ikke have noget,⁸⁵ kun det som de unge mænd har fortæret, og den del der tilkommer de mænd der gik med mig, Aner, Eshkol og Mamre; de må tage deres del.«

⁷⁸Alternativt »Parans træ«.

⁷⁹Ordret »gruber, gruber af asfalt«.

⁸⁰Ordret »pagtspartnere«.

⁸¹Ordret »bror«.

⁸²Ordret »bror«.

⁸³På hebraisk »El Eljon«.

⁸⁴Ordret »hånd«.

⁸⁵Ordret »bortset fra mig«.

Faglige noter

- a. [1 Mos 1,1] En anden mulig oversættelse er »Da Gud i begyndelsen skabte himlen og jorden...«. Den valgte oversættelse er i overensstemmelse med alle de antikke oversættelser inklusive Septuaginta, de aramæiske targumener og Peshitta samt tilsyneladende også Joh 1,1 og Kol 1,16-18.
- b. [1 Mos 1,21] *tannîn* oversættes andre steder med »slange« (2 Mos 7,9), »krokodille« (Ezek 29,3) eller som en mytologisk drage (fx Es 27,1; Sl 74,13).
- c. [1 Mos 2,1] Det hebraiske *šāwāʾ* betyder ordret »hær«, men kan i denne sammenhæng referere til stjernerne, det skabte i sin mangfoldighed eller alternativt de usynlige, himmelske væsener jf. fx 1 Kong 22,19.
- d. [1 Mos 2,4] I resten af Første Mosebog bruges *tôlēdôt* som indledningen til en efterfølgende »slægtshistorie« (fx 1 Mos 5,1).
- e. [1 Mos 2,6] *ʔēd* forekommer kun her og i Job 36,27, hvor betydningen også er usikker. Det tilsvarende akkadiske ord *id* refererer til en underjordisk kilde der blev forsynet af et stort, underjordisk ocean.
- f. [1 Mos 2,7] På hebraisk staves »menneske« og »Adam« ens. Det gør det vanskeligt at afgøre hvornår der tales om Adam som person. Når der som her står *ʔādām* i bestemt form, *haʔādām*, oversættes der dog konsekvent med »mennesket«.
- g. [1 Mos 2,14] Normalt betegner *ʔaššûr* i GT hele Assyrien, men Assyrien lå på begge sider af Tigris, og derfor må *ʔaššûr* her referere til Assyriens hovedstad, Ashur.
- h. [1 Mos 2,15] Verbet *šmr* bruges om at overholde loven (fx 3 Mos 18,5), men også om at bevogte tabernaklet (4 Mos 1,53).
- i. [1 Mos 3,15] Verbet *šwf* forekommer kun to gange i dette vers og i to andre poetiske passager (Sl 139,11; Job 9,17), og betydningen er vanskelig at udlede. Oversættelsen bygger på den lignende rod *šʔf*, der kan be-

tyde »knuse« (fx Am 2,7) eller »snappe efter vejret« (fx Jer 14,6).

j. [1 Mos 3,17] Dette er sandsynligvis første gang, Adam nævnes med navn. Tidligere steder hvor *ʔādām* står i ubestemt form, er 1 Mos 1,26; 2,5; 2,20. Se også noten til 1 Mos 2,7.

k. [1 Mos 4,1] På hebraisk staves »menneske« og »Adam« ens. Det gør det vanskeligt at afgøre hvornår der tales om Adam som person. Når der som her står *ʔādām* i bestemt form, *haʔādām*, oversættes der dog konsekvent med »mennesket«.

l. [1 Mos 4,1] »ved HERREN« kan også forstås som et objekt i apposition, dvs. »en mand, HERREN« (jf. fx Luther), men der er blandt moderne oversættere størst enighed for valgte oversættelse. Oversættelsen støttes af *dia tou Theou* »ved Gud« i LXX og *min qʾdām jwj* »fra Herren« i Targum Onqelos.

m. [1 Mos 4,8] De fleste antikke oversættelser tilføjer »Lad os gå ud i marken«, fx LXX, den Samaritanske Pentateuk og Targum Neofiti, for at angive hvad Kain sagde til Abel.

n. [1 Mos 4,22] Mangler i den masoretiske tekst. I den masoretiske tekst lægger participierne »smedede« *lōtēš* og »forarbejdende« *hōrēš* sig til Tubal-Kain, bortset fra, at *hōrēš* er styret af »kol«, hvormed betydningen snarere er »alle der forarbejder«. Det ser dermed ud til at »blev far til« ved en fejl er gledet ud af teksten.

o. [1 Mos 6,2] Nogle antikke manuskripter har i stedet »Guds engle«, fx Josefus' De jødiske Antikviteter 1:73 og det græske Kodex Alexandrinus. Denne ændring skyldes sandsynligvis, at »Guds sønner« lød polyteistisk.

p. [1 Mos 6,14] Betydningen af *gōfer* er ukendt. Den aramæisk Targum Onqelos oversætter med cedertræ, mens LXX har »kvadratisk« og Vulgata »udglattet«. I dag

er der størst enighed om, at der må være tale om en slags nåletræ.

q. [1 Mos 6,14] Ordret »reder« som oftest er blevet forstået som rum i arken. Men hvis ordet vokaliseres *qannîm* »rør« er betydningen derimod at der skal bruges sivrør sammen med gofertræ og beg.

r. [1 Mos 6,16] Ordret forekommer kun denne ene gang i GT, men er oftest blevet oversat med »vindue«, fx Vulgata, eller »lys«, dvs. lysindfald (Targum Onqelos). Nogle oversætter med »tag« af etymologiske grunde. LXX forstår ordet som et verbum der angiver hvordan arken skulle færdiggøres.

s. [1 Mos 6,16] Ordret »du skal afslutte det til en alen fra oven«. Det kan betyde at der skal være en alen mellem toppen af vinduet og taget, at vinduet selv skal være en alen højt, eller at taget skal række en alen ud over arkens sider.

t. [1 Mos 9,20] De to verber i sætningen bør læses som en samlet konstruktion *wayyāhel wayyittāf* »begyndte at plante«. Meningen må være at Noa var den første til at plante en vingård.

u. [1 Mos 11,1] Med udtrykket *debārîm ʔāhādîm*, ordret »ene ord«, menes enten et fælles ordforråd eller en ens udtale.

v. [1 Mos 12,2] I MT bruges en bydeform *hyēh*, der af og til oversættes som en befaling: »Vær en velsignelse« (fx DA1871). Den hebraiske bydeform kan dog også angive en forventet konsekvens eller en hensigt, således fx Zak 8,13. Denne forståelse ligger angiveligt til grund for indikativen i LXX *esē* »du skal blive«.

w. [1 Mos 12,2] En række antikke oversættelser forstår det hebraiske ord *bərāxāh* »velsignelse« som et passivt adjektiv »velsignet«, dvs. at Abram skal blive velsignet (fx. LXX, Targum, Peshitta). Det hebraiske ord skal dog forstås aktivt: »en velsignelse«.

x. [1 Mos 12,3] Det hebraiske *nivr̥xû* er en *niphal* form, der normalt har en passiv eller medium betydning. Normalt angives den passive form *brk* »velsigne« dog med *pual*, og derfor er det mest oplagt at forstå *niphal*-formen som medium, dvs. at jordens slægter finder eller opnår velsignelse gennem Abraham.

y. [1 Mos 12,6] *môre^h* betyder ordret »lærer«, dvs. »lærerens eg«, der sandsynligvis referer til en orakeleg. *môre^h* er dog også blevet forstået som »højt« (LXX) og »vision« (Samaritanske Targum). Targum forstår »Moreh« som et egennavn og *ʔēlôn* som en slette: »Morehs slette«.

z. [1 Mos 12,20] Verbet *yšallēhû* kan også oversættes i en strengere betydning: »de førte [ham] væk« men også i en mildere betydning: »de lod [ham] gå«.

æ. [1 Mos 14,1] Det hebraiske *gôyim* kan også oversættes ordret med »nationer«, jf. Septuaginta. Andre oversættelser vælger en mellemløsning, fx *Gentium* »Nationer« (Vulgata), hvor ordet forstås som et egennavn, men medfører betydningen »nationer«.

ø. [1 Mos 14,5] *šāwē^h* kan også være et stednavn: »Shaweh« i stedet for »sletten«.

å. [1 Mos 14,14] Det hebraiske *wayyāreq* betyder ordret »han tømte/udgød« og bruges ofte om at trække et sværd. I konteksten må det dog handle om at mobilisere til krig (jf. Septuaginta). Den Samaritanske Pentateuk gengiver ordet med *wayyā-deq* »han mønstrede«.

Anden Mosebog

Kapitel 1

Indledning: Israelitterne i Egypten

¹Og disse er navnene på Israels sønner som kom til Egypten; med Jakob kom enhver med sin familie:¹ ²Ruben, Simeon, Levi og Juda, ³Issakar, Zebulon og Benjamin, ⁴Dan og Naftali, Gad og Asher. ⁵Alle personer² som var udgået af Jakobs lænd^a, var halvfjerds personer; men Josef var^b i Egypten. ⁶Josef døde, og alle hans brødre og hele denne slægt. ⁷Men Israels børn var frugtbare og vrimlede og blev mange, og de blev uhyre³ talrige, og landet blev fuldt af dem.

Undertrykkelse ved tvangsarbejde – og dog stor frugtbarhed

⁸Nu kom⁴ der en ny konge over Egypten som ikke kendte Josef. ⁹Han sagde til sit folk: »Se, Israels børns folk er flere⁵ og mægtigere end vi. ¹⁰Kom, lad os handle klogt imod dem⁶ så de ikke skal blive endnu flere, så det kan ske, hvis der kommer krig, at de også slutter sig til vore fjender^c og fø-

¹*bayit* betyder ordret både »hus« og »familie«. Her er det det sidste der er tale om.

²*nefeš* skal oftest oversættes: »sjæl«, men her er det betegnelse for: »person«.

³Ordret: »meget, meget«.

⁴Ordret: »rejste der sig«

⁵*rav min* kan både oversættes: »større end« og: »flere end«.

⁶Den hebraiske tekst har singularis (»... imod det, så det ...«) om det israelitiske folk i alle versene 10-14

rer krig imod os og drager op^d fra landet.« ¹¹Så satte de hoverifogeder over dem for at de skulle plage dem med deres tvangsarbejde; og man byggede forrådsbyer til Faraon, nemlig Pitom og Ramses.⁷ ¹²Men jo mere de plagede dem, desto flere⁸ blev de, og desto mere bredte de sig, og de frygtede for Israels børn.^e ¹³Egypterne⁹ tvang med mishandling Israels børn til at arbejde. ¹⁴De gjorde deres liv surt med hårdt arbejde med ler og teglsten og med al slags arbejde på marken; alt det trællearbejde tvang de dem til med mishandling.

Jordemødrenes indsats

¹⁵Egyptens konge sagde til de hebraiske jordemødre – af hvilke den enes navn var Shifra og den andens navn Pua – ¹⁶han sagde: »Når I hjælper de hebraiske kvinder ved fødslen, så skal I se efter de to sten:¹⁰ Hvis det er en søn, så dræb ham,

⁷En mere korrekt gengivelse af navnet ville være: »Ra'amses«.

⁸Kan også oversættes: »større«.

⁹Ordret: »Egypten«.

¹⁰Det er omdiskuteret, hvad *hāʾovnāyīm* betyder; om det (med en anden vokalisering, se nedenfor) skal opfattes som dualis af *ʾeven* (»sten«, altså: »to sten«) eller af *ʾōven*, der ellers kun optræder i Jer 18,3 (ligeledes i dualis), hvor det betegner pottemagerens drejeskive (med to stenskiver som i en kværn). Hvis ordet her skal afledes af *ʾōven*, betegner det her formentlig et sæde som den fødende sad på. Disse »fødesten« er kendt fra både egyptiske relieffer og tekster. Masoreternes vokalisering tyder på at de har

og hvis det er en datter, så må hun leve.«
¹⁷Jordemødrene handlede gudfrygtigt og gjorde ikke som Egyptens konge havde sagt til dem, men lod drengene leve. ¹⁸Da kaldte Egyptens konge på jordemødrene og sagde til dem: »Hvorfor har I gjort denne gerning så I lod drengene leve?« ¹⁹Men jordemødrene svarede Faraos at de hebraiske kvinder ikke er som de egyptiske, »for de er livskraftige; førend jordemoderen kommer til dem, har de født.« ²⁰Gud gjorde vel imod jordemødrene, og folket blev stort, og de blev meget talrige. ²¹Så, fordi jordemødrene frygtede Gud, gav han dem familier.^f

Befaling om at drukne drengene

²²Så befalede Faraos hele sit folk som følger: »Hver nyfødt søn skal I kaste i floden, og hver datter skal I lade leve.«

Kapitel 2

Moses' fødsel

¹Og en mand af Levis slægt¹¹ gik hen og tog en Levi-datter.^g ²Kvinden blev gravid og fødte en søn, og hun så at han var dejlig, og hun skjulte ham i tre måneder. ³Men da hun ikke længere kunne skjule ham, tog hun en kurv^h af siv og klinede den med asfalt og beg, og hun lagde barnet i den og anbragte den mellem sivene ved bredden af Nilen. ⁴Men hans søster stillede sig på afstand for at finde ud af, hvad der skete med ham.

Faraos datter finder Moses

opfattet det som dualis af *ʔōven*. Hvis teksten havde været uvokaliseret – som den oprindelig var – ville man umiddelbart formodentlig have læst ordet som dualis af *ʔeven* («sten»).

¹¹*bayit* betyder ordret både »hus« og »familie/slægt«. Her er det det sidste, der er tale om.

⁵Så gik Faraos datter ned til Nilen for at bade mens hendes unge piger gik ved bredden af Nilen. Da så hun kurven midt i sivene, og hun sendte sin slavinde hen for at tage den. ⁶Da hun åbnede den, så hun babyen, og se: en dreng der græd; og hun ynkede over ham og sagde: »Dette er en af hebræernes babyer.« ⁷Da sagde hans søster til Faraos datter: »Skal jeg gå hen og hente dig en kvinde til amme, af de hebraiske, så hun kan amme babyen for dig?« ⁸Faraos datter sagde til hende: »Gå!« Og den unge pige gik hen og kaldte på babyens mor. ⁹Faraos datter sagde til hende: »Tag denne baby med og am ham for mig, så vil jeg give dig din løn.« Og kvinden tog babyen og ammede ham. ¹⁰Da drengen var blevet stor, bragte hun ham til Faraos datter, og han blev hendes søn. Hun gav ham navnet Moses¹² idet hun sagde: »For jeg har trukket ham op af vandet.«ⁱ

Moses' flugt til Midjan

¹¹Da Moses var blevet voksen, skete det en dag at han gik ud til sine brødre¹³ og så på deres tvangsarbejde, og han så en egyptisk mand i færd med at slå¹⁴ en hebraisk mand af hans brødre ihjel. ¹²Da vendte han sig fra side til side¹⁵ og så at der intet menneske var, og han slog egypteren ihjel og skjulte ham i sandet. ¹³Næste¹⁶ dag gik han ud, og se, to hebraiske mænd sloges; da sagde han til ham som havde uret: »Hvorfor slår du din modpart?« ¹⁴Men han sagde: »Hvem

¹²Ordret: »hun kaldte hans navn Moses«

¹³Ordet »brødre« skal her ikke forstås bogstaveligt, men dækker over folkefæller.

¹⁴Verbet *nkḥ* i *hif'il* kan både betyde: »slå« og: »slå ihjel«. Brugen af samme ord i næste vers betyder dog nok at der her må være tænkt på det sidste, mens der i vers 13 er tænkt på det første. I vers 14 er der brugt et andet ord.

¹⁵Ordret: »således og således«.

¹⁶Ordet: »anden«.

har sat dig til hersker og dommer over os? Siger du at du vil dræbe mig, ligesom du dræbte egypteren?» Da blev Moses bange og sagde: »Sandelig, gerningen er blevet kendt.«¹⁵ Da Farao hørte om denne gerning, søgte han at dræbe Moses; men Moses flygtede bort fra Farao¹⁷ og slog sig ned i landet Midjan og slog sig ned ved brønden.¹⁶ Præsten i Midjan havde syv døtre, og de kom og trak vand op og fyldte trugene for at vande deres fars småkvæg.¹⁷ Da kom hyrderne og jog dem væk; men Moses rejste sig og hjalp dem og vandede deres småkvæg.¹⁸ Da de kom til Re'uel, deres far, sagde han: »Hvorfor har I skyndt jer at komme i dag?»¹⁹ De sagde: »En egyptisk mand reddede os fra hyrdernes hånd og trak desuden flittigt vand op for os og vandede småkvæget.«²⁰ Han sagde til sine døtre: »Og hvor er han? Hvorfor forlod I dog den mand? Kald på ham, så han kan få noget at spise.«¹⁸ ²¹Moses besluttede sig for at slå sig ned hos manden; og han gav Sippora, sin datter, til Moses.^j ²²Hun fødte en søn, og han gav ham navnet Gershom, for han sagde: »Jeg er blevet fremmed^k i et fremmed land.«

Gud vil se til sit folk

²³I løbet af al den tid¹⁹ døde kongen af Egypten, og Israels børn sukkede under arbejdet og klagede højlydt, og deres råb om hjælp på grund af arbejdet steg op til Gud.²⁴ Gud hørte deres jamren, og Gud huskede på sin pagt med Abraham, med Isak og med Jakob.²⁵ Og Gud så Israels børn, og Gud kendtes ved dem.

¹⁷Ordret: »fra Faraos ansigt«.

¹⁸Ordret: »så han kan spise brød«.

¹⁹Ordret: »de mange dage«.

Kapitel 3

Moses' kaldelse

¹Moses vogtede småkvæg for sin svigerfar Jetro, Midjans præst, og han drev småkvæget om på den anden side af ørkenen og kom til Guds-bjerget Horeb.² HERRENS budbringer²⁰ viste sig for ham i en ildflamme²¹ fra midt i tornebusken, han så, og bemærk: tornebusken brændte i ilden, men tornebusken blev ikke fortæret.³ Moses sagde: »Jeg vil gå over og se dette store syn. Hvorfor brænder tornebusken ikke op?»⁴ Da HERREN så at han gik over for at se, råbte Gud til ham fra midten af tornebusken og sagde: »Moses! Moses!« Og han sagde: »Se, her er jeg.«⁵ Han sagde: »Kom ikke nærmere herhen. Tag dine sandaler af dine fødder, for det sted du står på, er hellig jord.«⁶ Og han sagde: »Jeg er din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud.« Da skjulte Moses sit ansigt, for han frygtede for at se på Gud.

Moses' opgave

⁷Så sagde HERREN: »Jeg har i høj grad²² set mit folks elendighed i Egypten, og jeg har hørt dets²³ klageskrig over dets slavefogeder. Jo, jeg har kendt dets smerter.⁸ Jeg er steget ned for at redde det fra Egyptens hånd og for at føre det op fra dette land til et godt og vidtstrakt land, til et land der flyder med mælk og honning,¹ til

²⁰Oversættes ofte: »engel«.

²¹Betydningen af ordet: *labbat* er usikker og omdiskuteret. Ordet optræder i GT kun her. Oftest regner man det for en forkortelse/skrivefejl for: *lahevet*: »flamme«. Forskellen er mindre end den ser ud på dansk. Det drejer sig om bogstaverne: *lhbt* og *lbt*.

²²Den hebraiske tekst har verbet *r?h* (»se«) to gange: Først som infinitiv og derefter som qatal. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

²³Ordret: »deres«.

kana'anæernes og hittitternes og amoritternes og perizzitternes og hivvitternes og jebusitternes sted.⁹ Og nu, se, Israels børns klagekrig er kommet til mig, og jeg har også set den trængsel, hvormed egypterne undertrykker dem.¹⁰ Så gå nu! Jeg vil sende dig til Farao, og du skal føre mit folk, Israels børn, ud af Egypten.«¹¹ Moses sagde til Gud: »Hvem er jeg at jeg skulle gå til Farao, og at jeg skulle føre Israels børn ud af Egypten?«¹² Men han sagde: »Sandelig, jeg vil være med dig. Og dette²⁴ skal være tegnet for dig på at det er mig der har sendt dig: Når du fører folket ud af Egypten, skal I tjene Gud på dette bjerg.«¹³ Moses sagde til Gud: »Se, når jeg kommer til Israels børn og siger til dem: ›Jeres fædres Gud har sendt mig til jer,‹ og de siger til mig: ›Hvad er hans navn?‹^m Hvad skal jeg så sige til dem?«¹⁴ Men Gud sagde til Moses: »Jeg vil være den jeg vil være.«ⁿ Og han sagde: »Sådan skal du sige til Israels børn: ›Jeg vil være‹²⁵ har sendt mig til jer.«

Instruktioner til Moses

¹⁵Gud sagde endvidere til Moses: »Sådan skal du sige til Israels børn: ›HERREN, jeres fædres Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud, har sendt mig til jer.‹ Dette er mit navn til evig tid, og sådan skal jeg huskes²⁶ fra slægt til slægt.¹⁶ Gå, og du skal samle Israels ældste og sige til dem: ›HERREN, jeres fædres Gud, har vist sig for mig, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, og har sagt: Jeg har nøje²⁷ været opmærksom på

²⁴Den hebraiske tekst kan dog muligvis også forstås sådan at det er selve det at Gud er med Moses, der er tegnet. Moses vil opleve at ting lægger sig til rette. Og derfor skal han og folket »tjene Gud på dette bjerg«.

²⁵Oversættes ofte: »Jeg er«.

²⁶Ordret: »dette er mit minde«.

²⁷Den hebraiske tekst har verbet *pqd* (»være opmærksom på«) to gange: Først som infinitiv og derefter

og på det der er sket jer i Egypten.¹⁷ Og jeg har sagt at jeg vil føre jer op fra Egyptens elendighed til kana'anæernes og hittitternes og amoritternes og perizzitternes og hivvitternes og jebusitternes land, til et land der flyder med mælk og honning.«¹⁸ De vil høre på dig,²⁸ og du skal gå, du og Israels ældste, til Egyptens konge, og I skal sige til ham: ›HERREN, hebræernes Gud, har mødt os, og nu, tillad os gå tre dages rejse ud i ørkenen og ofre til HERREN vor Gud.‹¹⁹ Men jeg ved at Egyptens konge ikke vil give jer lov til at gå, heller ikke under en stærk hånd.²⁹ ²⁰Men jeg vil række min hånd ud og slå Egypten med alle mine undere som jeg vil gøre midt i det, og derefter vil han lade jer rejse.²¹ Og jeg vil give^o dette folk gunst i egypternes øjne, og det skal ske, når I skal rejse at I ikke skal rejse tomhændede.²² Men en kvinde skal bede sin naboerske og den der bor i hendes hus, om ting af sølv og ting af guld og klæder, og dem skal I lægge på jeres sønner og på jeres døtre, og så har I plyndret Egypten.«

Kapitel 4

Fortsat instruktion til Moses

¹Moses svarede og sagde: »Men se,³⁰ de vil ikke tro mig og ikke lytte til min røst; de vil helt sikkert sige: ›HERREN har ikke vist

ter som qatal. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

²⁸Ordret: »på din røst«.

²⁹Meningen må være: »heller ikke selv om han mærker en stærk hånd«. Andre oversættelser følger Septuaginta og Vulgata: »medmindre det er under en stærk hånd.« Den masoretiske tekst har: *w^olō?*, Septuaginta forudsætter: *ʔim lō?*.

³⁰I en del oversættelser indledes Moses' svar med: »hvad nu, hvis ...« eller lignende. Men det er næppe en dækkende oversættelse af det hebraiske *w^ohēn* (»men se«). Meningen er formodentlig at Moses direkte modsiger det, Gud lige har sagt i 3,18.

sig for dig.«² Men HERREN sagde til ham: »Hvad er det der er i din hånd?« Og han sagde: »En stav.«³ Han sagde: »Kast den på jorden!« Så kastede han den på jorden, og den blev til en slange, og Moses flygtede for den.⁴ Da sagde HERREN til Moses: »Ræk din hånd ud og grib den i halen.« Så rakte han hånden ud og greb fast om den, og den blev til en stav i hans hånd.⁵ »For at de skal tro at HERREN, deres fædres Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud, har vist sig for dig.«⁶ HERREN sagde endvidere til ham: »Stik nu hånden ind i din brystfold.«³¹ Han stak sin hånd i sin brystfold, og han tog den ud, men se, hans hånd var spe-dalsk som sne.⁷ Men han sagde: »Stik din hånd i brystfolden igen.« Og han stak igen hånden i brystfolden. Og han trak den ud af brystfolden, og se, da var den igen blevet som hans hud.³² ⁸ »Men³³ hvis de ikke vil tro dig eller adlyde dig³⁴ ved det første tegn, så vil de tro dig ved det sidste tegn.⁹ Og³⁵ hvis de end ikke vil tro disse to tegn og ikke adlyder dig, så skal du tage af Nilens vand og øse det ud på den tørre jord; så bliver det vand, som du tager fra Nilen, så bliver det til blod på den tørre jord.«

Moses vægrer sig

¹⁰ Men Moses sagde til HERREN: »Tillad mig, Herre: Jeg er ikke en ordenes mand, var det hverken i går eller i forgårs, ej heller siden du begyndte at tale til din tjener; for jeg har en tung tale og en tung tunge.«¹¹ Da

sagde HERREN til ham: »Hvem har givet³⁶ mennesket mund? Eller hvem gør stum eller døv eller seende eller blind? Mon ikke jeg, HERREN?¹² Så gå nu! Jeg vil være med din mund og lære dig hvad du skal sige.«¹³ Men han sagde: »Tillad mig, Herre! Send bud ved den som du vil sende.«^P ¹⁴ Da flammede HERRENS vrede op mod Moses, og han sagde: »Er der ikke Aron, din bror, levitten? Jeg ved at han er dygtig til at tale.³⁷ Og se, han på vej ud for at møde dig, og når han ser dig, vil han glæde sig i sit hjerte.¹⁵ Du skal tale til ham og lægge ordene i hans mund. Og jeg vil være med din mund og med hans mund, og jeg vil lære jer hvad I skal gøre.¹⁶ Han skal tale for dig til folket, han³⁸ skal være mund for dig, og du skal være gud for ham.¹⁷ Og tag i din hånd denne stav med hvilken du skal gøre tegnene.«

Moses vender tilbage til Egypten

¹⁸ Moses gik og kom igen til Jeter,³⁹ sin svigerfar, og sagde til ham: »Lad mig gå, så vil jeg vende tilbage til mine brødre som er i Egypten, og se om de stadig er i live.« Jetro sagde til Moses: »Gå med fred.«¹⁹ HERREN sagde til Moses i Midjan: »Gå, vend tilbage til Egypten, for alle de mænd som stræbte dig efter livet, er døde.«²⁰ Så tog Moses sin hustru og sine sønner^Q og lod dem ride på et æsel, og han vendte tilbage til Egyptens land, og Moses tog Guds stav i sin hånd.²¹ HERREN sagde til Moses: »Når du går for at vende tilbage til Egypten, skal du se til at du gør alle de tegn som jeg har givet

³¹ Ofte oversat: »på dit bryst«. Men det hebraiske ord (*hêq*) er nærmere en betegnelse for klædningsbrystfold, hvor man kunne opbevare værdigenstande, og mange gik også med hænderne i brystfolden.

³² Ordret: »kød«.

³³ Ordret: »Og det skal ske«

³⁴ Ordret: »din røst« i dette og næste vers.

³⁵ Ordret: »Og det skal ske«

³⁶ Ordret: »anbragt på«.

³⁷ Den hebraiske tekst har verbet *db̄r* (»tale«) to gange: Først som infinitiv og derefter som qatal. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

³⁸ Ordret: »og det skal ske at han«.

³⁹ Navnet her må betragtes som en grammatisk variant af *Jetro*, som han kaldes anden gang i samme vers.

i din hånd, for Faraos ansigt; men jeg vil forhærde hans hjerte så han ikke lader folket gå. ²²Så skal du sige til Farao: »Så siger HERREN: Israel er min søn, min førstefødte. ²³Og jeg har sagt til dig: Lad min søn gå, så han kan tjene mig, men du har nægtet at lade ham gå. Se, jeg slår din søn, din førstefødte, ihjel.«

Blodbrudgom

²⁴Undervejs, i herberget, mødte HERREN ham^f og søgte at slå ham ihjel. ²⁵Da tog Sippora en flintesten og skar sin søns forhud af og lod den berøre hans fødder,⁴⁰ og hun sagde: »Du er mig en blodbrudgom.« ²⁶Så slap han ham; da sagde hun blodbrudgom om omskærelsen.

Moses og Aron går til folket

²⁷HERREN sagde til Aron: »Gå Moses i møde i ørkenen.« Og han gik og mødte ham ved Guds bjerg og kyssede ham. ²⁸Moses fortalte Aron om alle de ord hvormed HERREN havde sendt ham, og alle de tegn som han havde befalet ham. ²⁹Så gik⁴¹ Moses og Aron, og de samlede alle Israels børns æld-

⁴⁰Oversættelsen og forståelsen er omdiskuteret. Meningen er enten at Sippora berørte sønnens fødder med forhuden og kaldte ham sin »blodbrudgom«, eller (nærmere) at hun berørte Moses' fødder med sønnens forhud for derved at tilkendegive at sønnens omskærelse og blod skulle redde Moses; og derved blev Moses hendes »blodbrudgom«. En tredje (måske mindre sandsynlig) mulighed er at hun kalder Gud for sin egen »blodbrudgom«, idet sønnen ved omskærelsen blev adopteret af Gud, og at hun som hans mor så må være Guds brud, der nu også får del i pagtens velsignelse. Andre oversættere forstår *raglāw* (»fødder«) som eufemisme for kønsdele og oversætter: »hun berørte hans kønsdele«. Denne oversættelse modsiges dog af at verbet står i hif'il og bør oversættes: »lod berøre«.

⁴¹Verbet her står i singularis modsat verbet i anden halvdel af verset. Men meningen må være at de begge gik.

ste. ³⁰Aron talte alle de ord som HERREN havde talt til Moses; og han gjorde tegnene for folkets øjne. ³¹Og folket troede, og da de hørte at HERREN var opmærksom på Israels børn, og at han havde set deres elendighed, faldt de på knæ og bøjede sig dybt.

Kapitel 5

Moses og Aron hos Farao

¹Derefter gik Moses og Aron til Farao og sagde: »Så siger HERREN, Israels Gud: Lad mit folk gå så de kan holde fest for mig i ørkenen.« ²Men Farao sagde: »Hvem er HERREN, hvis røst jeg skal adlyde og lade Israel gå? Jeg har ikke kendt HERREN, og jeg vil heller ikke lade Israel gå.« ³Så sagde de: »Hebræernes Gud har mødtes med os; lad os dog gå tre dages rejse ud i ørkenen, og lad os bringe offer til HERREN, vor Gud, så han ikke skal ramme os med pesten eller med sværdet.« ⁴Men Egyptens konge sagde til dem: »Hvorfor, Moses og Aron, vil I holde folket fra dets arbejde? Gå hen til jeres tvangsarbejde.« ⁵Og Farao sagde: »Se, nu er landets folk blevet talrige,^s og I vil bringe dem hvile fra deres tvangsarbejde.« ⁶Samme dag befalede Farao slavefogederne over folket og dets arbejdsformænd: ⁷»I skal ikke samle⁴² for at give folket strå til at fremstille teglsten som i går og i forgårs; de må selv gå og samle sig strå; ⁸og det kvantum sten, som de lavede i går og i forgårs – pålæg dem at de ikke må levere et mindre antal. Ja, de er dovne, derfor skriger de og siger: »Lad os gå, lad os ofre til vor Gud.« ⁹Gør arbejdet tungt for mændene, så de har nok at gøre med det og ikke lytter på løgnagtige ord.« ¹⁰Da gik folkets slavefogeder og dets formænd ud og sagde til fol-

⁴²Som regel opfatter man: *tō'sifûn* (»I skal (ikke) samle«) som skrivefejl for: *tōsîfûn*: »I skal (ikke) fortsætte med«.

ket: »Således har Faraos sagt: »Jeg giver jer ikke strå. ¹¹Gå selv, tag jeres strå, hvor I kan finde det; men der bliver ikke skåret ned på jeres arbejde.« ¹²Så spredte folket sig over hele Egyptens land for at samle stubbe som erstatning for strå. ¹³Slavefogederne skyndede på dem idet de sagde: »Fuldfør jeres arbejde, dag for dags opgave, ligesom da der var strå.« ¹⁴Og Israels børns arbejdsformænd, som Faraos slavefogeder havde sat over dem, blev pryglet idet de^t sagde: »Hvorfor har I ikke opfyldt jeres kvantum med at lave teglsten i går og i dag som i går og i forgårs?^u« ¹⁵Da kom Israels børns arbejdsformænd og råbte til Faraos: »Hvorfor gør du sådan med dine trælle? ¹⁶Der bliver ikke givet strå til dine trælle, og »teglsten«, siger de til os, »skal I lave!« Og se: dine trælle bliver pryglet; men det er dit folk der har syndet.« ⁴³ ¹⁷Men han sagde: »I er dovne, dovne. Derfor siger I: »Lad os gå, lad os ofre til HERREN.« ¹⁸Men gå nu hen og arbejd. Ingen strå bliver givet til jer, men I skal give det fastsatte kvantum teglsten.« ¹⁹Da så Israels børns arbejdsformænd at de var i en ond situation,^v idet der blev sagt: »I må intet formindske i antallet af jeres teglsten, dag for dags opgave.« ²⁰Da traf de Moses og Aron der kom den i møde, da de gik ud fra Faraos. ²¹De sagde til dem: »HERREN skal se på jer og skal dømme jer⁴⁴ som⁴⁵ har gjort vores lugt stinkende i Faraos øjne

og i hans tjeneres øjne, så I har givet et sværd i deres hånd til at slå os ihjel.« ²²Da vendte Moses sig igen til HERREN og sagde: »Herre, hvorfor handler du ondt mod dette folk? Hvorfor har du dog sendt mig? ²³For siden jeg gik til Faraos for at tale i dit navn, har han handlet ondt mod dette folk, og du har ingenlunde⁴⁶ befriet dit folk«.

Kapitel 6

Herrens løfte om udfrielse af Israel

¹Men HERREN sagde til Moses: »Nu skal du se hvad jeg vil gøre ved Faraos! For ved en stærk hånd skal han lade dem gå, og ved en stærk hånd skal han drive dem ud af sit land.« ²Og Gud talte til Moses og sagde til ham: »Jeg er HERREN, ³og jeg har åbenbaret mig for Abraham, for Isak og for Jakob som »almægtig Gud;« men med mit navn: »HERREN« gav jeg mig ikke til kende for dem. ⁴Jeg har også oprettet min pagt med dem om at give dem Kana'ans land, deres udlændigheds land, i hvilket de har boet. ⁵Jeg har også hørt sukket fra Israels børn, som Egypten har ladet arbejde som trælle, og jeg har husket min pagt. ⁶Sig derfor til Israels børn: »Jeg er HERREN! Jeg vil føre jer bort fra Egyptens tvangsarbejde, og jeg vil befri jer fra deres trældom; jeg vil udfri jer med en udstrakt arm og ved store straffedomme. ⁷Jeg vil tage jer til mig som folk, og jeg vil være Gud for jer, og I skal forstå⁴⁷ at jeg er HERREN, jeres Gud, som fører jer ud fra Egyptens tvangsarbejde. ⁸Jeg vil

⁴³Formuleringen i den masoretiske tekst er om-diskuteret. Som der er vokaliseret, står verbet *h̄t̄* (»synde«) som qatal 2. pers. fem. sing., men opfattes – medmindre man foreslår rettelser – oftest som uregelmæssig 3. pers. fem. sing.; *ʕam* (»folk«) er dog normalt mask. Septuaginta og Vulgata har tilsyneladende læst (eller rettet til): *w^ah̄t̄ā⁷tā l^aʕammexā*: »men du har forsyndet dig mod dit folk«).

⁴⁴»jer« er ikke gentaget i grundteksten, men er underforstået, idet det efterfølgende *ʔašer* (»som«) henviser til Moses og Aron.

⁴⁵I sammenhængen kan *ʔašer* også oversættes: »siden (I har gjort ...)«.

⁴⁶Den hebraiske tekst har verbet *n̄sl* (»befri«) to gange: Først som infinitiv og derefter som qatal. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

⁴⁷Verbet *yādāʕ* har flere nuancer. Det betegner i en del sammenhænge et inderligt kendskab. Her kan man overveje at oversætte: »lære at kende / indse / vide«.

bringe jer til det land som jeg med min løftede hånd har svoret⁴⁸ at give til Abraham, til Isak og til Jakob. Jeg vil give jer det til ejendom. Jeg er HERREN.«⁹ Moses talte således til Israels børn; men de hørte ikke på Moses på grund af en nedbrudt ånd og på grund af hårdt arbejde.¹⁰ Da talte HERREN til Moses og sagde: ¹¹»Gå ind, tal til Farao, Egyptens konge, han skal lade Israels børn drage ud af sit land.«¹² Men Moses talte for HERRENS ansigt og sagde: »Se, Israels børn har ikke hørt på mig, og hvordan skulle Farao så høre på mig, jeg er jo uomskåret på læberne?«¹³ Men HERREN talte til Moses og til Aron og befalede dem at gå hen til Israels sønner og til Farao, Egyptens konge, for at Israels sønner kunne blive ført ud af Egyptens land.

Rubens, Simeons og Levis slægter

¹⁴Disse er overhovederne for deres fædrenehuse: Rubens, Israels førstefødtes, sønner: Hanoch⁴⁹ og Pallu, Hesron og Karmi. Disse var Rubens slægter.¹⁵ Simeons⁵⁰ sønner: Jemuel og Jamin og Ohad og Jakin og Sohar og Saul,⁵¹ kana'anæerindens søn. Disse var Simeons slægter.¹⁶ Disse er Levi sønners navne efter deres slægtsbøger: Gershon og Kehat og Merari. Levis leveår blev 137 år.¹⁷ Gershons sønner: Libni og Shim'i efter deres slægter.¹⁸ Og Kehats sønner: Amram og Jishar og Hebron og Uzziel. Kehats leveår blev 133 år.¹⁹ Og Meraris sønner: Mahli og Mushi. Disse er Levis slægter efter deres slægtsbøger.²⁰ Amram tog Jokebed, sin faster,^w til hustru, og hun fødte

⁴⁸Ordret blot: »som jeg har løftet min hånd«, men det er udtryk at sværge eller aflægge løfte.

⁴⁹Navnet er i mange danske oversættelser gengivet som »Enok«, andre har dog: »Hanok«. På hebraisk er navnet: *ḥanôx*. Engelske oversættelser skriver oftest: »Hanoach«.

⁵⁰På hebraisk: *šimʿôn*.

⁵¹På hebraisk: *šāʾûl*.

ham Aron og Moses. Amrams leveår blev 137 år.²¹ Og Jishars sønner: Korah og Nefeg og Zikri.²² Og Uzziels sønner: Mishaël og Elsafan og Sitri.²³ Aron tog Elisheba, Amminadabs datter, Nahshons^x søster, til hustru, og hun fødte ham Nadab og Abihu, Ele'azar og Itamar.²⁴ Og Korahs sønner: Assir og Elkana og Abiasaf. Disse er koraitternes slægter.²⁵ Men Ele'azar, Arons søn, tog sig en hustru af Putiels døtre, og hun fødte ham Pinehas. Disse er overhovederne for de levitiske fædrenehuse efter deres slægter.

Faraos forhærdelse

²⁶Det var Aron og Moses⁵² til hvem HERREN sagde: »Før Israels børn ud af Egyptens land efter deres hærskarer.«²⁷ Det var dem der talte til Farao, Egyptens konge, om at⁵³ føre Israels børn af Egypten. Det var Moses og Aron.⁵⁴ ²⁸Og det skete på den dag, da HERREN talte til Moses i Egyptens land, ²⁹da talte HERREN til Moses idet han sagde: »Jeg er HERREN, tal til Farao, Egyptens konge, alt det jeg taler til dig.«³⁰ Men Moses sagde for HERRENS ansigt: »Se, jeg er uomskåret på læberne, og hvorledes skulle Farao høre mig?«

Kapitel 7

¹Da sagde HERREN til Moses: »Se, jeg har gjort dig til en gud for Farao, og Aron, din bror, skal være din profet.² Du skal tale alt det som jeg vil befale dig; men Aron, din bror, skal tale til Farao så han skal lade Israels børn drage ud af sit land.³ Men jeg vil forhærde Faraos hjerte og mangfoldiggøre mine tegn og mine undere i Egyptens land.⁴ Farao vil ikke høre på jer, men jeg vil

⁵²Ordret: »Han, Aron og Moses«.

⁵³Kan også oversættes: »for at«.

⁵⁴Ordret: »Han, Moses og Aron«.

lægge min hånd på Egypten, og jeg vil føre mine hærskarer, mit folk, Israels børn, ud af Egyptens land ved store straffedomme. ⁵Og Egypten skal forstå⁵⁵ at jeg er HERREN, når jeg rækker min hånd ud mod Egypten og fører Israels børn fra deres midte.« ⁶Moses og Aron gjorde det. Således som HERREN havde befalet dem, sådan gjorde de. ⁷Moses var 80 år, og Aron var 83 år da de talte til Farao.

Moses' stav bliver en slange

⁸Så sagde HERREN følgende⁵⁶ til Moses og til Aron: ⁹»Når Farao taler til jer og siger: ›Giv for jer et under!‹^y da skal du sige til Aron: ›Tag din stav og kast den foran Farao.‹⁵⁷ Den vil blive til en slange.«⁵⁸ ¹⁰Så kom Moses og Aron til Farao og gjorde således som HERREN havde befalet. Aron kastede sin stav foran Farao og foran hans tjenere, og den blev til en slange. ¹¹Men Farao kaldte også på vismændene og troldmændene, og også disse, Egyptens mirakelmagere,⁵⁹ gjorde det samme med deres hemmelige kunster. ¹²De kastede hver sin stav, og de blev til slanger. Men Arons stav slugte deres stave. ¹³Og Faraos hjerte blev hårdt så han ikke hørte på dem, sådan som HERREN havde talt.

Første plage: Vand til blod

⁵⁵Verbet *yādāf* har flere nuancer. Det betegner i en del sammenhænge et inderligt kendskab. Her kan man overveje at oversætte: »lære at kende / indse / vide«.

⁵⁶Ordret: »idet han sagde«.

⁵⁷Ordret: »for Faraos ansigt.«

⁵⁸Det hebraiske ord: *tannîn* skal i andre sammenhænge oversættes ved: »søuhyre« eller lignende. Det er formodentlig en frygtindgydende slange.

⁵⁹Betydningen af det hebraiske *ḥarṭôm* er omdiskuteret. Andre oversætter det: »sandsiger« eller »mister«.

¹⁴Så sagde HERREN til Moses: »Faraos hjerte er hårdt, han har nægtet at lade folket gå. ¹⁵Gå til Farao om morgenen, se, han går ud til vandet, og du skal stille dig over for ham ved Nilens bred; og staven som blev forvandlet til en slange, skal du tage i din hånd. ¹⁶Og du skal sige til ham: ›HERREN, hebræernes Gud, har sendt mig til dig for at sige: Lad mit folk gå så de kan dyrke mig i ørkenen. Men indtil nu har du ikke villet høre! ¹⁷Således har HERREN sagt: Ved dette vil du vide at jeg er HERREN: Se, jeg slår med staven som er i min hånd, på vandet som er i Nilen, og det vil blive forvandlet til blod, ¹⁸og fiskene som er i Nilen, vil dø, og Nilen vil stinke så Egypten ikke kan drikke vand fra Nilen.«¹⁹ Og HERREN sagde til Moses: »Sig til Aron: ›Tag din stav og ræk din hånd ud over Egyptens vand, over deres floder, over deres kanaler og over deres damme og over alle deres vandsamlinger⁶⁰, så vil det blive til blod, og der skal være blod i hele Egyptens land, både i træ- og i stenkarrene.«⁶¹ ²⁰Moses og Aron gjorde sådan som HERREN havde befalet. Han løftede staven og slog vandet som var i Nilen, for Faraos øjne og for hans tjeneres øjne, og alt vandet som var i Nilen, blev forvandlet til blod. ²¹Fiskene som var i Nilen, døde, og Nilen stank så Egypten ikke kunne drikke vand fra Nilen. Der var blod i hele Egyptens land. ²²Men Egyptens mirakelmagere⁶² gjorde det samme med deres hemmelige kunster. Men Faraos hjerte blev hårdt så han ikke hørte på dem, som HERREN havde talt. ²³Farao vendte sig og gik til sit hus og rettede end ikke sit hjerte til dette. ²⁴Hele Egypten gravede omkring Nilen efter vand at drikke, for de kunne ikke drikke af Nilens vand. ²⁵Og der forløb syv

⁶⁰Der er formodentlig tænkt på vandreservoirer.

⁶¹Ordret blot: »både i træerne og stenene«.

⁶²Se note til v.11.

dage efter at HERREN havde slået Nilen.

Anden plage: Frøer

²⁶HERREN sagde til Moses: »Gå ind til Farao, og du skal sige til ham: ›Sådan siger HERREN: ›Lad mit folk gå så de kan dyrke mig. ²⁷Hvis du nægter at lade dem gå, se, så slår jeg hele dit landområde med frøer. ²⁸Nilen skal vrimle med frøer, og de skal stige op og komme i dit hus og i dit sovekammer og på din seng og i dine tjeneres hus og blandt dit folk og i dine bageovne og i dine dejtrug. ²⁹Op på dig og på dit folk og på alle dine tjenere skal frøerne stige.««

Kapitel 8

¹HERREN sagde til Moses: »Sig til Aron: ›Ræk din hånd med staven ud over floderne, over kanalerne og over dammene, og lad frøerne komme op over Egyptens land.«
²Aron rakte sin hånd ud over Egyptens vand, og frøen steg op og tildækkede Egyptens land. ³Men mirakelmagerne⁶³ gjorde det samme med deres hemmelige kunster, og de lod frøer komme op over Egyptens land. ⁴Da kaldte Farao på Moses og på Aron og sagde: »Bed til HERREN om at han fjerner frøerne fra mig og fra mit folk, så vil jeg lade folket gå så de kan ofre til HERREN.« ⁵Moses sagde til Farao: »Du må have den ære fremfor mig: Hvornår? Jeg vil bede for dig og for dine tjenere og for dit folk om at udrydde frøerne fra dig og fra dine huse; kun i Nilen bliver de tilbage.« ⁶Han sagde: »I morgen.« Og han sagde: »Efter dit ord! For at du skal forstå⁶⁴ at der ikke er nogen som HERREN, vores Gud, ⁷skal frøerne forsvinde fra dig og

fra dine huse og fra dine tjenere og fra dit folk; kun i Nilen skal de blive tilbage.« ⁸Så gik Moses og Aron ud fra Farao; og Mose råbte til HERREN angående sagen med frøerne som han havde påført Farao. ⁹HERREN gjorde efter Moses' ord; frøerne døde ud i husene, på gårdspladserne og på markerne. ¹⁰De dyngede dem op, hob ved hob, og landet stank. ¹¹Men da Farao så at han havde fået lindring, forhærdede han sit hjerte, og han hørte ikke på dem, sådan som HERREN havde sagt.

Tredje plage: Myg

¹²HERREN sagde til Moses: »Sig til Aron: ›Ræk din stav ud, og slå jordens støv;^z det skal blive til myg⁶⁵ i hele Egyptens land.«
¹³Og de gjorde sådan; Aron rakte sin hånd med staven ud og slog jordens støv, og utøjet var på menneskene⁶⁶ og på kvæget. Alt jordens støv blev til myg i hele Egyptens land. ¹⁴Mirakelmagerne⁶⁷ gjorde det samme med deres hemmelige kunster for at frembringe myggene, men de kunne ikke. Der var utøj på menneskene og på kvæget. ¹⁵Da sagde mirakelmagerne til Farao: »Det er Guds finger!« Men Faraos hjerte blev hårdt så han ikke hørte på dem, sådan som HERREN havde sagt.

Fjerde plage: Fluer

¹⁶HERREN sagde til Moses: »Stå tidligt op om morgenen og stil dig foran Farao;⁶⁸ se, idet han går ud til vandet, skal du sige til ham: ›Sådan har HERREN sagt: ›Lad mit folk

⁶³Se note til 7,11.

⁶⁴Verbet *yādāf* har flere nuancer. Det betegner i en del sammenhænge et inderligt kendskab. Her kan man overveje at oversætte: »lære at kende / indse / vide«.

⁶⁵Det er omdiskuteret hvad der menes med: *kinnim*. På moderne hebraisk er det betegnelse for »lus«, men her er der tydeligvis tale om flyvende insekter, og »myg« er en rimelig antagelse.

⁶⁶Det hebraiske ord er singularis, men må opfattes kollektivt i dette og næste vers.

⁶⁷Se note til 7,11.

⁶⁸Ordret: »ved Faraos ansigt«.

gå så de kan dyrke mig«. ¹⁷For hvis du ikke lader mit folk gå, se, så slipper jeg fluerne⁶⁹ løs over dig og over dine tjenere og over dit folk og i dine huse så Egyptens huse bliver fulde af fluerne, og tilmed jorden som de er på. ¹⁸Og på samme dag vil jeg udskille Goshens land, som mit folk opholder sig i, så der ikke skal være fluer dér, for du skal forstå⁷⁰ at jeg, HERREN, er midt i landet.⁷¹ ¹⁹Og jeg vil sætte en forløsning⁷² mellem mit folk og dit folk. I morgen skal dette tegnske.« ²⁰HERREN gjorde sådan; der kom en mængde fluer⁷³ ind i Faraos hus og i hans tjeneres hus, og i hele Egyptens land blev landet fordærvet af fluerne. ²¹Så kaldte Faraos på Moses og på Aron, og han sagde: »Gå hen og bring ofre til jeres Gud her i landet.« ²²Men Moses sagde: »Det er ikke i orden at gøre sådan, for det vi ofrer til HERREN, vores Gud, er afskyeligt for Egypten. Så hvis vi ofrer det der er afskyeligt for Egypten, for øjnene af dem, vil de så ikke stene os? ²³Vi vil gå tre dages rejse ud i ørkenen, og vi vil ofre til HERREN, vores Gud, sådan som han siger til os.« ²⁴Da sagde Faraos: »Jeg vil lade jer gå, så I kan ofre til HERREN, jeres

Gud, i ørkenen, men I må bestemt⁷⁴ ikke gå langt væk. Bed for mig!« ²⁵Moses sagde: »Se, jeg går bort fra dig, og jeg vil bede til HERREN, og fluerne vil forsvinde fra Faraos og fra hans tjenere og fra hans folk i morgen. Kun må Faraos ikke fortsætte med at bedrage så han ikke lader folket gå ud for at ofre til HERREN.« ²⁶Så gik Moses ud fra Faraos og bad til HERREN. ²⁷Og HERREN gjorde efter Moses' ord, og fluerne forsvandt fra Faraos, fra hans tjenere og fra hans folk; der blev ikke én tilbage. ²⁸Men Faraos forhærdede sit hjerte også denne gang og lod ikke folket gå.

Kapitel 9

Femte plage: Kvægpest

¹HERREN sagde til Moses: »Kom til Faraos og tal til ham: »Således har HERREN, hebræernes Gud, sagt: Lad mit folk gå så de kan dyrke mig. ²Men hvis du vægrer dig ved at lade dem gå, og du fremdeles holder fast på dem, ³se, så skal HERRENS hånd komme over dit kvæg som er på marken, over hestene, over æslerne, over kamelerne, over hornkvæget og over småkvæget, en meget tung pest. ⁴Og HERREN skal gøre forskel mellem Israels kvæg og Egypternes kvæg, og der skal intet dø af alt det der tilhører Israels børn.« ⁵HERREN fastsatte en bestemt tid og sagde: »I morgen vil HERREN gøre denne gerning i landet.« ⁶HERREN gjorde denne gerning den næste dag, og alt Egyptens kvæg døde; men af Israels børns kvæg døde ikke et eneste. ⁷Faraos sendte bud, og se, end ikke et eneste af Israels kvæg var død. Men Faraos hjerte var hårdt, og han lod ikke folket gå.

⁷⁴Den hebraiske tekst har verbet *rḥq* (»fjerne / tage langt væk«) to gange: Først som infinitiv og derefter som yiqtol. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

⁶⁹Det hebraiske ord er singularis, men må opfattes kollektivt. Det er omdiskuteret hvad det hebraiske ord *fārōv* (»fluer«) betyder. Med støtte i Septuaginta har det været oversat: »bremser«. Andre foreslår: »fluesværme« eller: »skadedyr«. Jødiske fortolkere har opfattet det som betegnelse for forskellige rovdyr eller parasitter.

⁷⁰Se note til vers 6.

⁷¹Meningen er formodentlig at HERREN ikke blot har magt i Israels land, men også i Egypten. En anden mulig oversættelse er: »er midt på jorden«. Meningen er da at Israels Gud er Herre over hele jorden.

⁷²Oversættelsen her af *p'dût* omdiskuteret. Det skal oftest oversættes: »forløsning/udfrielse/løsepenge«. Mange oversættere følger dog Septuaginta (og til dels den gamle syriske oversættelse og Vulgata) der oversatte ved: *diastolē*: »skel«. Men den hebraiske tekst vil uden tvivl markere at det er et frelsestegn.

⁷³Ordret: »tung flue(sværm)«.

Sjette plage: Bylder

⁸Da sagde HERREN til Moses og til Aron: »Fyld hænderne⁷⁵ med sod fra en smelteovn, og Moses skal strø det ud mod himlen for Faraos øjne, ⁹og det skal blive til støv over hele Egyptens land, og over menneskene⁷⁶ og over dyrene skal det blive til betændelse som bryder ud i bylder i hele Egyptens land.« ¹⁰Så tog de sod fra smelteovne og stillede sig for Faraos ansigt, og Moses strøede det ud mod himlen; og der kom udslæt som brød ud i bylder, på mennesker og på dyr. ¹¹Og mirakelmagerne kunne ikke møde op⁷⁷ foran Moses på grund af udslættet, for der var udslæt på mirakelmagerne og på hele Egypten. ¹²Men HERREN gjorde Faraos hjerte hårdt så at han ikke hørte på dem, sådan som HERREN havde talt til Moses.

Syvende plage: Hagl

¹³Da sagde HERREN til Moses: »Stå tidligt op om morgenen og stil dig foran Faraos ansigt og sig til ham: »Således har HERREN, hebræernes Gud, sagt: Lad mit folk gå så de kan dyrke mig. ¹⁴Ja, denne gang vil jeg sende alle mine plager mod dit hjerte^a og over dine tjenere og over dit folk for at du skal vide at der er ingen som mig på hele jorden.⁷⁸ ¹⁵Hvis jeg allerede havde rakt min hånd ud og slået dig og dit folk med pest, så havde du været udslettet fra jorden; ¹⁶men derimod for dette har jeg rejst dig op: for at vise dig min magt og for at kundgøre mit navn over hele jorden. ¹⁷Du ophøjer dig sta-

dig over mit folk så du ikke vil lade dem gå.⁷⁹ ¹⁸Derfor⁸⁰ vil jeg i morgen på denne tid lade det regne med meget tung hagl hvis lige ikke har været i Egypten fra den dag det blev grundlagt, og til nu. ¹⁹Så send nu bud ud, bring dine kreaturer og alt det du har på marken, i sikkerhed. Hvert menneske og kvæget som findes på marken og ikke bliver samlet i hus, over dem vil haglen falde, og de vil dø.« ²⁰Den af Faraos tjenere som frygtede HERRENS ord, lod sine tjenere og sit kvæg flygte til husene, ²¹men den som ikke vendte sit hjerte til HERRENS ord, lod sine tjenere og sit kvæg blive på marken. ²²HERREN sagde til Moses: »Ræk din hånd op mod himlen, så skal der være hagl i hele Egyptens land, over menneskene⁸¹ og over kvæget og over alle markens urter i Egyptens land.« ²³Moses rakte sin stav mod himlen, og HERREN gav torden⁸² og hagl, og der kom ild ned på jorden. HERREN lod hagl regne over Egyptens land. ²⁴Der blev hagl og ild, som blev ført frem og tilbage midt i haglen, megetvoldsom, som der ikke havde været magen til i hele Egyptens land fra dengang det blev et folk. ²⁵Og i hele Egyptens land slog haglen alt det ned som var på marken, fra menneske til kreatur; også hver en markens urt slog haglen ned, og hvert et markens træ smadrede den. ²⁶Kun i Goshens land, hvor Israels børn var, var der ikke hagl. ²⁷Da sendte Farao bud og kaldte på Moses og Aron og sagde til dem: »Jeg har syndet denne gang; HERREN er den retfær-

⁷⁵Ordret: »tag jer jeres hænders fylde«.

⁷⁶Både her og i vers 10 har den hebraiske tekst »mennesket« og »dyret« (singularis), men det må opfattes kollektivt.

⁷⁷Ordret: »kunne ikke stå«. Det kan også oversættes: »kunne ikke bestå«.

⁷⁸Der kunne også oversættes: »i hele landet«, men det er næppe meningen her eller i vers 16.

⁷⁹Nogle fortolkere mener at der må være underforstået et: »hvis«: »Hvis du stadig ophøjer dig over mit folk ...«, hvor vers 18 giver Guds svar.

⁸⁰Ordret: »Se!«

⁸¹Det hebraiske ord er singularis (»mennesket«), men må opfattes som kollektivt.

⁸²Ordret: »gav røst« (det hebraiske ord er flertal, der understreger voldsomheden). Udtrykket anvendes især i poetiske tekster hvor tordenen er udtryk for Guds røst.

dige, men jeg og mit folk har uret.⁸³ ²⁸Bed til HERREN om at det må være nok med den Guds torden⁸⁴ og hagl, så vil jeg lade jer gå så I ikke skal blive længere.« ²⁹Moses sagde til ham: »Når jeg går ud af byen, vil jeg brede mine hænder ud til HERREN, så vil tordenen høre op, og haglen vil ikke være mere for at du skal forstå⁸⁵ at jorden⁸⁶ tilhører HERREN. ³⁰Men om dig og dine tjenere ved jeg at I endnu ikke frygter for HERREN, Gud.« ³¹Hørren og byggen blev slået ned, for byggen var i aks og hørren i blomst. ³²Men hveden og spelten blev ikke slået ned, for de er senere. ³³Moses gik ud fra Faraos, fra byen, og han bredte sine hænder ud til HERREN; så hørte tordenen og haglen op, og regn blev ikke mere øst ud over landet.⁸⁷ ³⁴Da Faraos så at regnen og haglen og tordenen holdt op, da fortsatte han med at synde; og han forhærdede sit hjerte, han og hans tjenere. ³⁵Faraos hjerte var hårdt, og han lod ikke Israels børn gå, sådan som HERREN havde talt ved Moses.

Kapitel 10

Ottende plage: Græshopper

¹HERREN sagde til Moses: »Gå ind til Faraos, for jeg har forhærdet hans hjerte og hans tjeneres hjerte for at gøre disse mine tegn blandt dem,⁸⁸ ²og for at du kan for-

tælle din søn og sønnesøn⁸⁹ om det jeg har handlet hårdt i Egypten, og om mine tegn som jeg har sat blandt dem, så I kan forstå⁹⁰ at jeg er HERREN.« ³Så gik Moses og Aron ind til Faraos og sagde til ham: »Sådan har HERREN, hebræernes Gud, sagt: »Hvor længe nægter du at ydmyge dig for mit ansigt? Lad mit folk gå så de kan dyrke mig! ⁴For hvis du nægter at lade mit folk gå, se, så vil jeg i morgen lade græshopper⁹¹ komme i dit landområde, ⁵og de skal dække jordens⁹² overflade⁹³ så man ikke skal kunne se jorden, og de skal æde den rest som er reddet, det der er blevet tilbage til jer fra haglen, og de skal æde hvert træ som vokser op hos jer af marken. ⁶Dine huse skal fyldes og alle dine tjeneres huse og alle Egyptens huse, som hverken dine fædre eller dine fædres fædre har set fra den dag de blev til på jorden, og til denne dag.« Så vendte han sig og gik ud fra Faraos. ⁷Da sagde Faraos tjenerne til ham: »Hvor længe skal denne⁹⁴ være en snare for os? Lad de mænd gå så de kan dyrke HERREN, deres Gud. Kan du endnu ikke forstå⁹⁴ at Egypten er ruineret?« ⁸Så blev Moses og Aron bragt tilbage til Faraos, og han sagde til dem: »Gå, dyrk HERREN, jeres Gud. Hvem⁹⁵ er det som går?« ⁹Moses sagde: »Vi vil gå med vore unge og vore gamle, med vore sønner og vore døtre; med vort småkvæg og med vort hornkvæg vil vi gå, for det er HERRENS fest for os.« ¹⁰Da sagde han til dem: »Må HERREN være med jer, om jeg vil lade jer og jeres små børn⁹⁶ gå! Se der, I har

⁸³*rāšāf* skal i mange sammenhænge oversættes: »gudløs«, og det spiller måske også med her.

⁸⁴Ordret: »røst«. Se note til vers 23.

⁸⁵Se note til 8,6.

⁸⁶Kan også oversættes: »landet«.

⁸⁷Kan også oversættes: »jorden« i betydningen: jordkloden. Men her drejer det sig alene om Egypten.

⁸⁸Den hebraiske teksts: *b^aqirbô* betyder: »i hans midte«. Meningen kan være: »midt i hans land«. Oftest følger oversættere de gamle oversættelser, som må have læst: *b^aqirbām*: »i deres midte / blandt dem«.

⁸⁹Ordret: »i din søns og din sønnesøns ører«

⁹⁰Se note til 8,6.

⁹¹Grundtekstens ord er singularis, men det må opfattes kollektivt.

⁹²Kan også oversættes: »landets«, men det er samme ord i næste sætning.

⁹³Grundbetydningen af: *ʿayin* er: »øje«.

⁹⁴Se note til 8,6.

⁹⁵Ordret: »Hvem og hvem«.

⁹⁶Det hebraiske ord er singularis, men det må op-

ondt i sinde.⁹⁷ ¹¹Nej, ikke sådan! I mænd kan gå og dyrke HERREN, for det er det I beder om.« Så jog man dem væk fra Faraos.⁹⁸ ¹²Da sagde HERREN til Moses: »Ræk din hånd ud over Egyptens land efter græshopperne så de skal stige op over Egyptens land, og de vil æde alle urter i landet, alt det som haglen lod blive tilbage.« ¹³Så rakte Moses sin stav ud over Egyptens land, og HERREN førte en østenvind ind i landet hele den dag og hele natten. Morgenen kom, og østenvinden bragte græshopperne op. ¹⁴Græshopperne steg op over hele Egyptens land og slog sig ned i hele Egyptens landområde. En stor mængde; tidligere havde der ikke været en tilsvarende mængde græshopper, og siden skal der ikke komme tilsvarende. ¹⁵De dækkede hele landets⁹⁹ overflade,¹⁰⁰ landet blev formørket, og de åd hver en landets urt og hver et træets frugt, som haglen lod blive tilbage. Og der blev intet grønt tilbage på træet eller blandt markens urter i hele Egyptens land. ¹⁶Da skyndte Farao sig at kalde på Moses og Aron, og han sagde: »Jeg har syndet mod HERREN, jeres Gud, og imod jer. ¹⁷Men nu: Tilgiv mig dog min synd blot denne gang og bed til HERREN, jeres Gud, så han blot fjerner denne død fra mig.« ¹⁸Så gik han ud fra Farao, og han bad til HERREN. ¹⁹Og HERREN vendte vinden til en meget stærk vestenvind¹⁰¹ som løftede græshopperne op og drev dem i Sivhavet. Der blev ikke én græshoppe tilbage i hele Egyptens landområde. ²⁰Men HERREN gjorde Faraos hjerte hårdt, så han lod ikke Israels børn gå.

fattes kollektivt.

⁹⁷ Ordret: »der er ondt over for jeres ansigt«.

⁹⁸ Ordret: »fra Faraos ansigt«.

⁹⁹ Kan også oversættes: »jordens«, og dette vers er opfølgning på vers 5. Men i dette vers er der tænkt på landet.

¹⁰⁰ Grundbetydningen af: *ḥayin* er: »øje«.

¹⁰¹ Ordret: »hav-vind«.

Niende plage: Mørke

²¹HERREN sagde til Moses: »Ræk din hånd op mod himlen, så bliver der mørke over Egyptens land, og man vil føle mørke.« ²²Moses rakte sin hånd op mod himlen, og der blev dybt mørke¹⁰² i hele Egyptens land i tre dage. ²³Et menneske så ikke sin bror, og et menneske stod ikke op fra sit sted i tre dage; men for alle Israels børn var der lys på deres bosteder. ²⁴Da kaldte Farao på Moses og sagde: »Gå, dyrk HERREN, kun jeres småkvæg og jeres hornkvæg skal blive tilbage. Også jeres små børn¹⁰³ må gå med jer.« ²⁵Moses sagde: »Også du skal give slagtofre og brændofre i vor hånd så vi kan ofre¹⁰⁴ til HERREN, vor Gud. ²⁶Også vort kvæg skal gå med os, der skal ikke blive en klov tilbage, for vi skal tage af det for at dyrke HERREN, vor Gud; og vi kan ikke vide hvad vi skal dyrke HERREN med før vi kommer derhen.« ²⁷Men HERREN gjorde Faraos hjerte hårdt, og han accepterede ikke at lade dem gå. ²⁸Farao sagde til ham: »Gå bort fra mig, vogt dig, se ikke mit ansigt igen, for på den dag du ser mit ansigt, skal du dø!« ²⁹Og Moses sagde: »Du har talt rigtigt: Jeg skal herefter ikke se dit ansigt igen!«

Kapitel 11

Tiende plage annonceres: Drabet på de førstefødte

¹Men HERREN sagde til Moses: »Endnu én plage vil jeg bringe over Farao og over Egypten. Derefter vil han lade jer gå herfra. Når han lader jer gå, vil han helt afgjort

¹⁰² Ordret: »dunkelheds mørke«.

¹⁰³ Det hebraiske ord er singularis, men det må opfattes kollektivt.

¹⁰⁴ Ordret: »så vi kan bringe«, underforstået: »offer«.

drive¹⁰⁵ jer fuldstændig¹⁰⁶ ud herfra! ²Sig så nu til folket¹⁰⁷ at de skal bede – en mand af sin nabo og en kvinde af sin naboerske – om ting¹⁰⁸ af sølv og ting af guld.« ³HERREN gav folket gunst i egypternes øjne; og manden Moses var meget mægtig i Egyptens land i Faraos tjeneres øjne og i folkets øjne. ⁴Så sagde Moses: »Således har HERREN sagt: ›Ved midnat går jeg ud midt i Egypten. ⁵Og alle førstefødte i Egyptens land skal dø, fra den førstefødte hos Faraos som sidder på sin trone¹⁰⁹ til den førstefødte hos trælkvinden som er bag kværnen, og alt førstefødt af kvæget. ⁶Der skal blive et stort skrig i hele Egyptens land, hvis lige ikke har været, og hvis lige ikke skal være igen. ⁷Men ikke en hund skal gø¹¹⁰ ad alle Israels børn, hverken ad menneske eller kvæg, for at I skal vide at HERREN gør skel mellem egypterne og Israel.« ⁸Da skal alle disse dine tjenere komme ned til mig og kaste sig ned for mig og sige: ›Gå ud, du og hele det folk som er i følge med dig.‹ Derefter vil jeg gå ud.« Så han gik ud fra Faraos med glødende vrede. ⁹HERREN sagde til Moses: »Faraos vil ikke høre på jer for at mine undere skal blive mange i Egyptens land.« ¹⁰Moses og Aron

gjorde alle disse undere foran Faraos; men HERREN forhærdede Faraos hjerte så han lod ikke Israels børn gå ud af sit land.

Kapitel 12

Forordning om påskelammet

¹HERREN talte til Moses og Aron i Egyptens land og sagde: ²»Denne måned skal for jer være måneders begyndelse,¹¹¹ den skal for jer være den første blandt årets måneder. ³Tal til hele Israels menighed og sig: ›På den tiende i denne måned skal de tage sig hver et stykke småkvæg¹¹² til et fædrenehus, et stykke småkvæg for hvert hus.¹¹³ ⁴Men hvis husstanden¹¹⁴ er for lille til et stykke småkvæg, skal han og hans nærmeste nabo¹¹⁵ tage et efter antallet af personer; I skal regne til et stykke småkvæg efter hvad enhver kan spise. ⁵Det skal være et lydefrit stykke småkvæg, et ét år gammelt handyr; I kan tage det fra fårene eller fra gederne. ⁶Det skal være i forvaring hos jer til den fjortende dag i denne måned; og de skal slagte det, hele Israels menigheds forsamling, lige inden mørket falder på.¹¹⁶ ⁷De skal tage af blodet og komme det på de to dørstolper og på overliggeren i de huse i hvilke de spiser det. ⁸De skal spise kødet denne nat, stegt ved ild, og de skal spise usyrede brød og bitre urter til. ⁹I må ikke

¹⁰⁵Den hebraiske tekst har verbet *grš* (»drive«) to gange: Først som infinitiv og derefter som *yiqtol*. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

¹⁰⁶Meningen med grundtekstens *kālāh* er omdiskuteret. Grundbetydningen er: »ødelæggelse«, men her må det – som eneste sted i GT – nok opfattes som adverbium. Det kan da eventuelt oversættes: »lige-frem«. Mere oplagt er det dog enten at det oversættes: »(Når han lader jer gå,) vil det være komplet«, eller som i denne oversættelse knyttet til det følgende: »fuldstændig«.

¹⁰⁷Ordret: »Sig så nu i folkets ører«.

¹⁰⁸Det hebraiske ord *kʾlî* kan dække over smykker, skåle, redskaber m.m.

¹⁰⁹Ordret: »fra Faraos førstefødte, han som sidder på sin trone.«

¹¹⁰Ordret: »ikke en hund skal true/gøre fortræd med sin tunge.«

¹¹¹Ordret: »måneders hoved«.

¹¹²Det hebraiske dækker både »lam« og »kid«.

¹¹³Ordret: »til huset«.

¹¹⁴Grundbetydningen af det hebraiske *bayit* er: »hus«, men her betegner det nærmere »hustanden« eller »familien«.

¹¹⁵Ordret: »hans nabo, der er nærmest ved hans hus«.

¹¹⁶Ordret: »mellem de to aftner«. Det dækker formentlig, at slagtingen skal finde sted mellem solnedgang og mørke. Jøderne har tolket det som tiden fra solnedgangens begyndelse omkring kl. 3 om eftermiddagen til dens afslutning.

spise noget af det rått eller kogt i vand, men derimod stegt ved ild, med dets hoved, med dets skanker og med dets indvolde. ¹⁰I må ikke levne noget af det til om morgenen; men det som levnes af det til om morgenen, skal I brænde op med ild. ¹¹Og sådan skal I spise det: Jeres lænder ombundne, sandaler på jeres fødder og jeres stav i hånden. Og I skal spise det i al hast. ¹¹⁷Det er påske¹¹⁷ for HERREN. ¹²Jeg vil gå igennem Egyptens land denne nat, og jeg vil dræbe hver førstefødt i Egyptens land, både menneske og kvæg, og over alle Egyptens guder vil jeg holde dom. Jeg er HERREN. ¹³Men blodet skal være jeres tegn på de huse hvor I er. Når jeg ser blodet, vil jeg gå forbi jer; og der skal ingen ødelæggende plage være blandt jer når jeg slår Egyptens land.

Forordning om de usyrede brøds fest

¹⁴Denne dag skal for jer være til ihukommelse, og I skal fejre den som højtid for HERREN; gennem jeres generationer skal I fejre den som eviggyldig forordning. ¹⁵Syv dage skal I spise usyrede brød, på den første dag skal I sørge for at fjerne surdej fra jeres huse; for enhver som spiser noget syret fra den første dag til den syvende dag, den sjæl skal udryddes af Israel. ¹⁶På den første dag skal I holde hellig forsamling, og på den syvende dag skal I holde hellig forsamling; ¹¹⁸der må ikke gøres noget arbejde på dem, alene det som skal spise af hver person, ¹¹⁹kun det må tilberedes for jer. ¹⁷I skal overholde de usyrede brøds fest; ¹²⁰for netop denne dag førte jeg jeres hærskarer ud af Egyptens land. Så I skal

¹¹⁷Ordret: »i hastig flugt«.

¹¹⁸Ordret: »På den første dag skal der være hellig forsamling og på den syvende dag hellig forsamling for jer«.

¹¹⁹Ordret: »sjæl«.

¹²⁰Ordret blot: »de usyrede brød«.

holde denne dag gennem jeres generationer som en eviggyldig forordning. ¹⁸Fra den fjortende dag i den første måned ¹²¹skal I om aftenen spise usyrede brød indtil om aftenen den enogtyvende dag i måneden. ¹⁹Syv dage må der ikke findes surdej i jeres huse, for enhver som spiser noget syret, den sjæl skal udryddes fra Israels menighed, hvad enten han er fremmed eller borger i landet. ²⁰Intet syret må I spise, i alle jeres boliger skal I spise usyrede brød.«

Forordning om blodet på dørstolperne

²¹Så kaldte Moses på alle Israels ældste og sagde til dem: »Gå ud ¹²²og tag til jer selv småkvæg til jeres familier og slagt påskelammet. ²²I skal tage et bundt isop og dyppe det i blodet som er i skålen, og I skal stryge ¹²³noget af blodet som er i skålen, på overliggeren og på de to dørstolper. Ingen af jer må gå ud ad sit hus' dør før om morgenen. ²³HERREN vil gå igennem for at slå Egypten, men når han ser blodet på overliggeren og på de to dørstolper, så vil HERREN gå forbi døren og ikke lade ødelæggeren komme i jeres huse for at slå. ²⁴I skal overholde dette ord som en forordning for dig og for dine sønner til evig tid. ²⁵Og det skal ske når I kommer til det land som HERREN vil give jer som han har sagt, da skal I tage vare på denne tjeneste. ²⁶Og det skal ske, når jeres sønner siger til jer: »Hvad betyder denne tjeneste for jer?« ²⁷Da skal I sige: »Det er påskeoffer for HERREN som gik forbi Israels børns huse i Egypten da han slog Egypten, men skånedes vore huse.« Da bøjede

¹²¹Ordret: »I den første på den fjortende dag i måneden«.

¹²²Der er usikkerhed om betydningen her af det hebraiske verbum *mišx*. Grundbetydningen er: »trække«. Her må det enten oversættes: »gå ud« eller evt. sammen med det følgende verbum: »udtag til jer selv småkvæg ...«.

¹²³Ordret: »lade berøre«.

folket sig og tilbad. ²⁸Så gik Israels børn hen og gjorde det; som HERREN havde befaleet Moses og Aron, sådan gjorde de.

Drabet på de førstefødte og forberedelsen til udrejsen

²⁹Og det skete ved midnat: Da slog HERREN alle førstefødte i Egyptens land, fra den førstefødte hos Farao som sidder på sin trone, til den førstefødte hos fangen som sidder i fangehullet,¹²⁴ og alt kvægets førstefødte. ³⁰Da stod Farao op samme nat og alle hans tjenere og hele Egypten, og der blev et stort skrig i Egypten, for der var ikke et hus hvor der ikke var en død. ³¹Da tilkaldte han¹²⁵ Moses og Aron om natten og sagde: »Stå op, gå ud fra mit folks midte, både I og Israels børn,¹²⁶ gå hen og tjen HERREN som I har sagt. ³²Tag både jeres småkvæg og jeres hornkvæg som I har sagt, og gå! Men velsign også mig.« ³³Og egypterne¹²⁷ trængte hårdt på folket for hurtigt at få dem sendt ud af landet, for de sagde: »Vi dør alle.«¹²⁸ ³⁴Så tog folket dejen, før den var syrnet i¹²⁹ dejtruget, indsvøbt i deres kapper, på deres skuldre. ³⁵Og Israels børn¹³⁰ gjorde efter Moses' ord og bad egypterne¹³¹ om ting af sølv og ting af guld og om klæder. ³⁶Og HERREN havde ladet folket finde nåde for egypternes¹³² øjne, så de lod dem få hvad de bad om, så de plyndrede Egypten.

¹²⁴Ordret: »i fangehullets hus«.

¹²⁵Et enkelt håndskrift har: »Farao«. Det fremgår af sammenhængen at der er tænkt på Farao.

¹²⁶Ordret: »sønner«.

¹²⁷Ordret: »Egypten«.

¹²⁸Ordret: »Vi er alle døde!«

¹²⁹Ordret »i« står ikke i den hebraiske tekst, men må være underforstået.

¹³⁰Ordret: »sønner«.

¹³¹Ordret: »Egypten«.

¹³²Ordret: »Egyptens«.

Udrejsen fra Egypten

³⁷Så brød Israels børn op fra Ramses¹³³ mod Sukkot, omkring 600.000¹³⁴ mænd til fods foruden deres familier¹³⁵ ³⁸Også en stor, broget flok drog op sammen med dem, og småkvæg og hornkvæg, en meget stor mængde kvæg. ³⁹De bagte af den dej som de tog med fra Egypten, usyrede brød, for den var ikke syrnet, de var jo blevet jaget ud af Egypten og kunne ikke tøve og havde heller ikke forberedt proviant. ⁴⁰Israels børn havde boet i Egypten i 430 år. ⁴¹Og det skete, da de 430 år var til ende, på netop denne dag, da drog alle HERRENS hæskarer ud af Egyptens land. ⁴²Det var en vågenat for HERREN som førte dem ud af Egyptens land. Sådan er denne nat for HERREN; en vågenat for alle Israels børn gennem deres generationer.

Om deltagelse i påskemåltidet

⁴³HERREN sagde til Moses og Aron: »Dette er forordningen om påskelammet:¹³⁶ Ingen fremmed må spise af det. ⁴⁴Men enhver træl som hører nogen til¹³⁷ og som er købt for penge, må, når du får omskåret ham, spise af det. ⁴⁵Ingen tilflytter eller daglejer skal spise af det. ⁴⁶Det skal spises i et og samme¹³⁸ hus, du må ikke bringe noget af kødet ud udenfor huset; og I må ikke bryde et ben på det. ⁴⁷Hele Israels menig-

¹³³Det hebraiske navn er: *raʿm·sēs*.

¹³⁴Forståelsen af det hebraiske *ʾelef* er omdiskuteret. Det har tre grundbetydninger: »tusind, okse, slægt/stamme«. Her kunne det måske betegne »slægt«, men i senere talangivelser er det forudsat, at det her må betegne »tusind«.

¹³⁵Ordret blot: »foruden små børn«. Men i en del sammenhænge dækker det uden tvivl »kvinder og børn / familier«.

¹³⁶Ordret blot: »påskan«.

¹³⁷Grundtekstens: *ʾeved ʾiś* kan eventuelt også oversættes: »mandlig træl (som er købt for penge)«.

¹³⁸Ordret blot: »i ét hus«.

hed skal gøre det.^{aa} ⁴⁸Og hvis en fremmed bor hos dig og vil holde påske for HERREN, skal alt mandkøn hos ham omskæres, og så må han komme nær og holde den og være som en indfødt i landet; men ingen uomskåren må spise af det. ⁴⁹Der skal være en og samme¹³⁹ lov for den indfødte og for den fremmede som bor blandt jer.« ⁵⁰Og alle Israels børn gjorde det; som HERREN havde befaleet Moses og Aron, sådan gjorde de. ⁵¹Det skete netop på den dag at HERREN førte Israels børn ud af Egyptens land i deres hærskarer.

Kapitel 13

De usyrede brøds fest og førstefødselsofferet

¹HERREN talte til Moses og sagde: ²»Du skal hellige mig hver førstefødt; det som åbner hver moders liv blandt Israels børn, hos menneske og hos kvæg, det tilhører mig.« ³Moses sagde til folket: »Husk denne dag, på hvilken I drog ud af Egypten, af trællehuset; for med en stærk hånd¹⁴⁰ førte HERREN jer ud herfra. Der må ikke spises syrnede brød. ⁴I dag drager I ud, i måneden abib.^{ab} ⁵Og det skal ske når HERREN bringer dig til kana'anæernes og hittiternes og amoritternes og hivvitternes og jebusitternes¹⁴¹ land som han tilsvor dine fædre at give dig, et land som flyder med mælk og honning, da skal du varetage denne tjeneste i denne måned: ⁶Syv dage skal du spise usyrede brød, og på den syvende dag er der højtid for HERREN. ⁷Usyrede brød skal der spises de syv dage, og der skal ikke ses syrnede brød hos dig og ikke ses surdej hos

dig i hele dit landeområde.¹⁴² ⁸Og du skal forkynde for din søn på den dag og sige: »Det er på grund af det som HERREN gjorde for mig da jeg drog ud af Egypten.« ⁹Det skal for dig være et tegn på din hånd og et erindringsmærke mellem dine øjne for at HERRENS lov skal være i din mund; for med stærk hånd førte HERREN dig ud af Egypten. ¹⁰Du skal tage vare på denne forordning på dens fastsatte tid, år for år.¹⁴³ ¹¹Og det skal ske når HERREN har bragt dig til kana'anæernes land, som han tilsvor dig og dine fædre, og har givet dig det, ¹²da skal du overgive alt det som åbner moders liv til HERREN; og alt det første afkom af kvæg som tilhører dig, hvad som er hankøn, skal du overgive til¹⁴⁴ HERREN. ¹³Hvert førstefødt æsel kan du frikøbe med et lam eller et kid,¹⁴⁵ men hvis du ikke frikøber det, skal du brække halsen på det. Men hvert førstefødt menneske blandt dine sønner skal du frikøbe. ¹⁴Og det skal ske når din søn i fremtiden spørger dig¹⁴⁶: »Hvad er dette?« da skal du sige til ham: »Med stærk hånd førte HERREN udførte os ud af Egypten, af trællehuset. ¹⁵Da Farao havde forhærdet sig så han ikke lod os gå, slog HERREN alle førstefødte i Egyptens land ihjel, fra menneskets førstefødte til kvægets førstefødte. Derfor ofrer jeg til HERREN alle af hankøn som åbner moders liv, og jeg frikøber hver min førstefødte søn.« ¹⁶Det skal være et tegn på din hånd og et symbol mellem dine øjne på at med stærk hånd førte HERREN os ud af Egypten.«

¹⁴² Ordret: »i hele din grænse«.

¹⁴³ Ordret: »fra dage til dage«.

¹⁴⁴ I den hebraiske tekst er ordene »skal du overgive« ikke gentaget her, men underforstået fra versets indledning.

¹⁴⁵ Hebraisk har kun ét ord (*śeḥ*), der dækker afkom af både får og ged.

¹⁴⁶ Den hebraiske tekst tilføjer: »ved at sige«.

¹³⁹ Ordret: »én«.

¹⁴⁰ Ordret: »med en hånds styrke«.

¹⁴¹ I grundteksten er navnene singularis, men de må opfattes som kollektive betegnelser.

Udvandringen fra Egypten med Josefs ben

¹⁷Dengang Farao lod folket gå, førte Gud dem ikke ad vejen til filistrenes land skønt den var nærmest; for Gud sagde: »For at folket ikke skal fortryde når de ser krig, og vende tilbage til Egypten.« ¹⁸Men Gud førte folket rundt ad vejen gennem ørkenen mod Sivhavet; og Israels børn drog i række og geled¹⁴⁷ op fra Egyptens land. ¹⁹Moses tog Josefs ben med sig; for denne havde ladet Israels børn aflægge en stærk ed og sagt: »Gud vil i sandhed tage¹⁴⁸ sig af jer, og I skal bringe mine ben med jer op herfra.« ²⁰Så brød de op fra Sukkot, og de slog lejr i Etam på grænsen af ørkenen. ²¹Og HERREN gik foran dem om dagen i en skysøjle for at lede dem på vejen, om natten i en ildsøjle for at lyse for dem, så de kunne vandre dag og nat. ²²Skysøjlen veg ikke om dagen og ildsøjlen ikke om natten fra folket.¹⁴⁹

Kapitel 14

HERREN drukner Faraos hær da han fører Israel igennem havet

¹HERREN talte til Moses følgende: ²»Tal til israelitterne så de vender om og slår lejr foran Pi-ha-Kirot, mellem Migdol og havet, foran Ba'al-Sefon; over for det skal I slå lejr ved havet. ³For Farao vil sige om israelitterne: »De er farende vild i landet, ørkenen har lukket sig om dem.« ⁴Og jeg vil gøre Faraos hjerte hårdt så han vil forfølge dem, og jeg vil forherlige mig på Farao og på hele hans hær. Så skal egypterne¹⁵⁰ forstå at jeg er HERREN.« Og de gjorde sådan.

¹⁴⁷Ordret: »I halvtredsere«. Der er tænkt på militær orden.

¹⁴⁸Den hebraiske tekst har fordoblet verbet; det bruges til at understrege at noget virkelig skal ske.

¹⁴⁹Ordret: »fra folkets ansigt«.

¹⁵⁰Ordret »Egypten«. Ligeledes i vers 9, 10, 12, 13, 17, 18, 25 og 26.

⁵Kongen af Egypten fik besked om at folket var flygtet. Da vendte Faraos og hans tjeneres hjerte sig mod folket, og de sagde: »Hvad er det vi har gjort, for vi lod Israel rejse, så de ikke skal trælle for os?« ⁶Så lod han spænde for sin vogn og tog sit folk med sig. ⁷Og han tog seks hundrede udvalgte stridsvogne og andre vogne i Egypten, og der var vognkæmpere^{ac} på dem alle. ⁸HERREN gjorde Egyptens kong Faraos hjerte hårdt så at han forfulgte israelitterne; men israelitterne drog ud med løftet hånd.¹⁵¹ ⁹Så satte egypterne efter dem og indhentede dem hvor de havde slået lejr ved havet, alle Faraos stridsvogne og hans ryttere og hans hær var foran Pi-ha-Kirot ud for Ba'al-Sefon.

¹⁰Farao nærmede sig; og israelitterne så op, og se der: egypterne var ved at rykke ud mod dem og de blev meget bange, israelitterne råbte til HERREN, ¹¹og de sagde til Moses: »Er der ikke grave i Egypten, siden du tog os ud for at dø i ørkenen? Hvad er det du har gjort med os ved at føre os ud af Egypten? ¹²Er det ikke det vi sagde til dig i Egypten, da vi sagde: »Lad os være, vi vil trælle for egypterne For det er bedre for os at trælle for egypterne end at dø i ørkenen.«« ¹³Da sagde Moses til folket: »Frygt ikke, trød frem og se HERRENS frelse, som han vil udføre for jer i dag; for som I ser egypterne i dag, skal I ikke se dem igen nogensinde. ¹⁴HERREN vil kæmpe for jer, men I skal tie stille.«

¹⁵HERREN sagde så til Moses: »Hvorfor råber du til mig? Sig til israelitterne at de skal bryde op, ¹⁶men du skal løfte din stav og række din hånd ud over havet og dele det, og så skal israelitterne gå midt igennem havet på tør grund. ¹⁷Men jeg, se her, jeg er i færd med at gøre egypternes hjerter hårde

¹⁵¹Udtrykket angiver styrke, uforfærdethed eller forsætlighed.

så de følger¹⁵² efter dem; jeg vil forherlige mig på Faraos og på hele hans hær, på hans vogne og på hans ryttere. ¹⁸Egypterne skal forstå at jeg er HERREN, når jeg forherliger mig på Faraos, på hans vogne og på hans ryttere.»

¹⁹Da flyttede Guds sendebud sig fra at gå foran Israels hær og gik om bag dem; skysøjlen bevægede sig fra at være foran dem og stod bag dem ²⁰så den kom mellem Egyptens hær og Israels hær, og den var både en sky og et mørke, men den oplyste natten; den ene kom ikke den anden nær hele natten. ²¹Så rakte Moses sin hånd ud over havet, og HERREN fik havet til at løbe væk ved en stærk østenstorm hele natten og gjorde havet til tørt land; og vandene blev skilt ad. ²²Israelitterne gik midt igennem havet på tørt land, idet vandet var for dem som en mur på deres højre og på deres venstre side. ²³Og egypterne optog forfølgelsen og kom efter dem, alle Faraos heste, hans vogne og hans ryttere, ud til midten af havet. ²⁴Men så ved morgenvagten da så HERREN ned til Egyptens hær gennem¹⁵³ ildsøjlen og skyen, og han skabte forvirring i Egyptens hær, ²⁵og han fjernede^{ad} hjulene fra deres vogne og lod dem køre frem med besvær. Da sagde egypterne: »Lad os flygte for Israel, for HERREN kæmper for dem mod Egypten.«

²⁶Da sagde HERREN til Moses: »Ræk din hånd ud over havet, så vandet vender tilbage over egypterne, over deres vogne og over deres ryttere.« ²⁷Så rakte Moses sin hånd ud over havet, og havet vendte ved daggry tilbage til sit normale leje, og da egypterne flygtede imod det, styrtede HERREN egypterne midt ud i havet. ²⁸Vandet vendte tilbage og dækkede vognene og rytterne i hele Faraos hær, som var kommet

efter dem ud i havet; der blev end ikke én tilbage af dem. ²⁹Men israelitterne gik på det tørre midt gennem havet, og vandet var for dem som en mur på deres højre og på deres venstre side.

³⁰HERREN frelste på den dag Israel fra Egyptens hånd, og Israel så egypterne ligge døde ved havets bred. ³¹Israel så hvilken stærk¹⁵⁴ hånd som HERREN havde brugt mod Egypten, og folket frygtede HERREN; de troede på HERREN og på Moses, hans tjener.

Kapitel 15

Moses' sang

¹Da sang Moses og Israels børn denne sang for HERREN med ordene:¹⁵⁵ »Jeg vil synge¹⁵⁶ for HERREN,

for han er højt ophøjet.

Hest og dens rytter styrtede han i et hav.

²Min styrke og min lovsang¹⁵⁷ er HERREN,¹⁵⁸

og han blev mig til frelse.

Han¹⁵⁹ er min Gud, og jeg vil prise ham, min faders Gud, og jeg vil ophøje ham.

³HERREN er en kriger,¹⁶⁰

HERREN er hans navn.

⁴Faraos vogne og hans hær kastede han i havet,

¹⁵⁴ Ordret »stor«.

¹⁵⁵ Ordret: »og sagde, idet de sagde«.

¹⁵⁶ Kohortativen kan også oversættes: »Lad mig synge«.

¹⁵⁷ Ordret skulle grundteksten oversættes: »Min styrke og HERRENS lovsang«. Men suffixet -î (»min«) regnes normalt for at være underforstået fra det foregående ord: *fāzzî* (»min styrke«).

¹⁵⁸ Grundteksten har forkortelsen *yāh* for Guds navn.

¹⁵⁹ Ordret: »denne«.

¹⁶⁰ Ordret: »krigsmand«.

¹⁵² Ordret »kommer«.

¹⁵³ Ordret: »i«.

og hans udvalgte vognekæmpere¹⁶¹ blev sænket i Sivhavet,

⁵havdybene skjulte dem;

de sank ned i dybene som en sten.

⁶Din højre hånd, HERREN, herlig i styrken,
din højre hånd, HERREN, knuser fjenden,

⁷og i din højheds storhed slår¹⁶² du dine modstandere ned;

du sender din vrede ud, den fortærer dem som strå.

⁸Og ved din vredes¹⁶³ ånde tårnede vandet sig op,

strømmene stillede sig som en mur,
vandmasserne¹⁶⁴ stivnede midt i havet.¹⁶⁵

⁹Fjenden sagde: »Jeg vil forfølge, indhente,

jeg vil dele bytte;

min sjæl skal stille sin lyst¹⁶⁶ på dem,

jeg vil trække mit sværd, min hånd skal udrydde dem.«

¹⁰Du blæste med din ånde, havet skjulte dem;

de sank som bly i de mægtige vande.

¹¹Hvem er som du blandt guderne, HERREN?

Hvem er som du, herlig i hellighed,
frygtindgydende i glørværdige gerninger,
som udfører under?

¹²Du rakte din højre hånd ud,

jorden opslugte dem.

¹³Du har ved din nåde ført

dette folk, som du har genløst;

du førte dem med din styrke

¹⁶¹Se note til 14,7.

¹⁶²Verbet bruges især om mure og fæstningsværker, der gennembrydes eller brydes ned.

¹⁶³Grundtekstens ord (*?af*) har grundbetydningen: »næse«, men bruges også til at angive: »vrede«.

¹⁶⁴Grundteksten anvender ordet *t'hôm*. Det bruges som betegnelse for urdybet og for store havdybder (jf. v. 5).

¹⁶⁵Ordret: »i havets hjerte«.

¹⁶⁶Ordret: »skal fylde sig med dem«.

til din helligheds bolig.

¹⁴Folkene hørte det, de bævede;

veer greb Filistæas indbyggere.

¹⁵Da forfærdedes Edoms høvdinge,
Moabs vældige, rædsel greb dem,
alle Kana'ans indbyggere blev grebet af angst.

¹⁶Der skal falde

skræk og rædsel over dem,

ved din arms storhed

skal de blive tavse som en sten,

indtil dit folk kommer over, HERREN,

indtil dette folk, som du har erhvervet dig, kommer over.

¹⁷Du skal føre dem ind og plante dem

på din arvelods bjerg,

det sted du har gjort

til din bolig, HERREN;

en hellighed, Herre,

har dine hænder grundfæstet.

¹⁸HERREN skal regere evigt og altid.«

¹⁹For da Faraos hest gik ud med hans vogn og hans ryttere i havet – da bragte HERREN tilbage over dem vandet fra havet – men Israels børn gik på det tørre midt i havet.^{ae}

Mirjams sang

²⁰Da tog Mirjam, profetinden, Arons søster, pauken i sin hånd, og alle kvinderne gik ud efter hende med pauker og med kædedans. ²¹Og Mirjam sang for dem:¹⁶⁷ »Syng for HERREN,

for han er højt ophøjet;

hesten og dens rytter

har han kastet i havet.«

Det bitre vand

¹⁶⁷Det er ikke helt klart, hvad der menes med »dem«, der i grundteksten er maskulinum. Der er altså næppe blot tænkt på kvinderne i hendes følge, men formodentlig på hele folket.

²²Så lod Moses Israel bryde op fra Sivhavet, og de drog ud til Shur-ørkenen, og de gik tre dage i ørkenen men fandt ikke vand. ²³Så kom de til Mara; men de kunne ikke drikke vandet i Mara, for det var bitert; derfor kaldte man stedet Mara.¹⁶⁸ ²⁴Da knurrede folket mod Moses, idet de sagde: »Hvad skal vi drikke?« ²⁵Så skreg han til HERREN, og HERREN viste ham et træ. Han kastede det i vandet, og så blev vandet sødt. Dér fastsatte han lov og ret for det,^{af} og dér satte han det på prøve. ²⁶Og han sagde: »Hvis du lytter nøje¹⁶⁹ til HERRENS, din Guds, røst, og gør det som er ret i hans øjne og lytter til hans bud og holder alle hans love, så vil jeg ikke lægge nogen af de sygdomme på dig som jeg lagde på Egypten; For jeg er HERREN som læger dig.« ²⁷Så kom de til Elim, og dér var tolv vandkilder og halvfjerds dadelpalmer. Dér slog de lejr ved vandet.

Kapitel 16

Israelitterne knurrer, og HERREN svarer dem

¹Så brød de op fra Elim, og hele Israels børns menighed kom til Sins ørken, som er mellem Elim og Sinaj, på den femtende dag i den anden måned efter at de drog ud af Egyptens land. ²Men hele Israels børns menighed knurrede mod Moses og mod Aron i ørkenen. ³Israels børn sagde til dem: »Gid vi dog var døde for HERRENS hånd i Egyptens land, da vi sad ved kødgryden, da vi spiste brød til vi var mætte; for I har ført os ud i denne ørken for at dræbe hele denne

forsamling med sult.« ⁴Da sagde HERREN til Moses: »Se, jeg vil lade regne brød ned til jer fra himlen. Så skal folket gå ud, og de skal samle en dags portion hver dag, for at jeg kan sætte dem på prøve om man vil vandre ved min lov eller ej. ⁵Men det skal ske på den sjette dag, når de tilbereder det som de bringer hjem, da skal der være dobbelt så meget som det de ellers samler dag for dag.« ⁶Moses og Aron sagde til alle Israels børn: »I aften skal I forstå at det var HERREN der førte jer ud af Egyptens land;^{ag} ⁷og i morgen skal I se HERRENS herlighed, fordi han har hørt jeres knurren mod HERREN; for hvad er vi, siden I knurrer mod os?« ⁸Og Moses sagde: »Når HERREN om aftenen giver jer kød at spise og brød om morgenen til at mættes ved – det er fordi HERREN har hørt jeres knurren med hvilken I knurrede mod ham. For hvad er vi? Jeres knurren er ikke mod os, men mod HERREN.« ⁹Og Moses sagde til Aron: »Sig til hele Israels børns menighed: »Træd frem for HERRENS ansigt; for han har hørt jeres knurren.«« ¹⁰Og det skete, mens Aron talte til hele Israels børns menighed, da vendte de sig mod ørkenen; og se, HERRENS herlighed viste sig i skyen. ¹¹HERREN talte til Moses og sagde: ¹²»Jeg har hørt Israels børns knurren; tal til dem og sig: »Lige inden mørket falder på,¹⁷⁰ skal I spise kød, og i morgen skal I mættes af brød; så skal I forstå at jeg er HERREN, jeres Gud.««

Vagtler og manna

¹³Og det skete om aftenen, at der kom vagtler¹⁷¹ op og dækkede lejren, og om mor-

¹⁶⁸Ordret enten: »Derfor kaldte han dets navn Mara« eller: »derfor kaldte man dets navn Mara«.

¹⁶⁹Den hebraiske tekst har verbet *šmʿ* (»lytte«) to gange: Først som infinitiv og derefter som yiqtol. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

¹⁷⁰Ordret: »mellem de to aftner«. Det dækker formodentlig tiden mellem solnedgang og mørke. Jøderne har tolket det som tiden fra solnedgangens begyndelse omkring kl. 3 om eftermiddagen til dens afslutning.

¹⁷¹Ordret: »vagtlen«. Det skal formodentlig opfat-

genen lå duggen omkring lejren. ¹⁴Da duggen som lå der, fordampede,¹⁷² se, da lå der over ørkenens overflade noget tyndt, skælagtigt, tyndt ligesom rimfrost, på jorden. ¹⁵Da Israels børn så det, sagde de, den ene til den anden: »Hvad er det?« For de vidste ikke hvad det var. Men Moses sagde til dem: »Det er det brød som HERREN har givet jer at spise. ¹⁶Dette er det ord som HERREN har befalede: »Enhver skal samle deraf efter hvad han kan spise;¹⁷³ I skal tage en omer for hvert hoved, efter det antal personer som hver har i sit telt.« ¹⁷Israels børn gjorde sådan og samlede, en mere og en anden mindre. ¹⁸Da de målte det med omeren, havde den der havde samlet meget, ikke for meget, og den der havde samlet mindre, samlede ikke noget; enhver havde samlet så meget som han kunne spise. ¹⁹Moses sagde til dem: »Ingen må levne deraf til om morgenen.« ²⁰Dog adlød nogle folk ikke Moses, men levnedes deraf til om morgenen. Men der kom orm i det, og det stank. Og Moses blev vred på dem. ²¹De samlede det morgen efter morgen, enhver så meget som han kunne spise, men når solen skinnede hedt, smeltede det.

Særregel angående sabbatten

²²Men det skete på den sjette dag at de samlede dobbelt brød, to omer til hver. Da kom alle menighedens stammeledere og fortalte Moses det, ²³men sagde han til dem: »Det er det som HERREN sagde: I morgen er det hviledag, hellig sabbat for HERREN; bag hvad I vil bage, og kog hvad I vil koge. Men alt det som bliver tilovers, skal I opbevare i forvaring til om morgenen.« ²⁴Så opbevarede de

tes kollektivt, men angiver også, at vagteltrækket var et velkendt fænomen.

¹⁷²Ordret: »steg op«. Der er ordspil med v. 13 (»kom op«).

¹⁷³Ordret: »svarende til hans føde«.

det til om morgenen som Moses havde befalede; og det stank ikke, og der var ikke orm i det. ²⁵Moses sagde: »Spis det i dag, for det er sabbat i dag for HERREN; i dag vil I ikke finde det på marken. ²⁶Seks dage skal I samle det; men på den syvende dag, en sabbat, på den vil der ikke være noget.« ²⁷Men det skete at på den syvende dag gik nogle af folket ud at samle, men de fandt intet. ²⁸Da sagde HERREN til Moses: »Hvor længe vil I nægte at holde mine bud og mine love? ²⁹Indse, at HERREN har givet jer sabbatten, derfor giver han jer på den sjette dag brød til to dage. Bliv hver på sit sted, ingen må gå ud fra sit sted på den syvende dag.« ³⁰Så hvilede folket på den syvende dag.

Note om mannaen

³¹Israels hus kaldte dets navn manna¹⁷⁴. Det lignede korianderfrø, hvidt, og smagte som honningkage. ³²Moses sagde: »Dette er det ord som HERREN befalede: »Tag en omerfuld af det i forvaring til jeres efterkommere, så de kan se det brød som jeg gav jer at spise i ørkenen, da jeg førte jer ud af Egyptens land.« ³³Og Moses sagde til Aron: »Tag en krukke, og læg i den en omerfuld manna, og sæt den foran HERREN til forvaring til jeres efterkommere.« ³⁴Sådan som HERREN befalede Moses, satte Aron den i forvaring foran vidnesbyrdet. ³⁵Israels børn spiste mannaen i fyrre år, til de kom til beboet¹⁷⁵ land. De spiste mannaen indtil de kom til grænsen af Kanaans land. ³⁶Omeren er en tiendedel af efaen.

¹⁷⁴På hebraisk: *mān*, der også betyder: »hvad?«, jf. vers 15.

¹⁷⁵Kan også oversættes: »som kunne beboes«.

Kapitel 17

Moses slår vand af klippen

¹Så brød hele Israels børns menighed op fra Sins ørken og drog videre fra sted til sted efter HERRENS anvisning,¹⁷⁶ og de slog lejr i Refidim, men folket havde intet vand at drikke. ²Folket kivedes med Moses og de sagde: »Giv os vand, så vi kan drikke!«; men Moses sagde til dem: »Hvorfor vil I kives med mig? Hvorfor ville I friste HERREN?« ³Men folket tørstede dér efter vand, og folket knurrede mod Moses og sagde: »Hvorfor har du ført os op fra Egypten, er det for at dræbe mig og mine børn og mit kvæg med tørst?« ⁴Da skreg Moses til HERREN og sagde: »Hvad skal jeg gøre ved dette folk? Om lidt stener de mig!« ⁵Men HERREN sagde til Moses: »Gå frem foran folket og tag nogle af Israels ældste med dig, og tag din stav med hvilken du slog på Nilen,¹⁷⁷ i din hånd og gå. ⁶Se, jeg vil stå foran dig dér på klippen ved Horeb, og du skal slå på klippen, så skal der strømme vand ud af den så folket kan drikke.« Og Moses gjorde sådan for øjnene af Israels ældste. ⁷Så kaldte han stedets navn Massa^{ah} og Meriba^{ai} på grund af Israels børns kiv, og fordi de havde fristet HERREN og sagt: »Mon HERREN er i vor midte eller ej?«

Kamp med amalekitterne

⁸Amalek kom og gik til angreb mod Israel i Refidim. ⁹Da sagde Moses til Josva:^{aj} »Udvælg os nogle mænd og ryk ud og kæmp mod Amalek; i morgen vil jeg stille mig på toppen af højen med Guds stav i min hånd.« ¹⁰Josva gjorde som Moses havde sagt til ham om at kæmpe mod Amalek, og Moses,

¹⁷⁶Ordret: »mund«, her kan det også oversættes: »befaling«.

¹⁷⁷Ordret: »floden«, men det er Nilen, der er tænkt på.

Aron og Hur gik op på toppen af højen. ¹¹Og det skete, når Moses løftede sin hånd, fik Israel overtaget; men når han lod sin hånd synke, fik Amalek overtaget. ¹²Da Moses' hænder blev tunge, tog de en sten og lagde under ham, og han satte sig på den; og Aron og Hur støttede hans hænder, en på den ene side og en på den anden side, så hans hænder stadig blev holdt oppe indtil solen gik ned. ¹³Og Josva svækkede Amalek og dets folk^{ak} med sværdets klinge. ¹⁴HERREN sagde til Moses: »Skriv dette til erindring i bogen, og indprent¹⁷⁸ det i Josvas ører: At jeg afgjort¹⁷⁹ vil udslette Amaleks minde under himlen.« ¹⁵Moses byggede et alter og gav det navnet: »HERREN er mit banner.« ¹⁶Han sagde: »Sandelig,¹⁸⁰ det^{al} er et mindesmærke over HERRENS¹⁸¹ plan:¹⁸² der vil være krig for HERREN mod Amalek fra slægt til slægt.«

¹⁷⁸Ordret: »læg det«.

¹⁷⁹Den hebraiske tekst har fordoblet verbet; det bruges til at understrege, at noget helt afgjort skal ske.

¹⁸⁰Oversættelsen af *kî* er omdiskuteret. I de fleste sammenhænge skal det oversættes: »for/thi«, evt. »fordi«. Især det sidste kan nok give mening her. Oversættelsen bliver: »Fordi en hånd er rakt ud mod HERRENS trone, fører HERREN krig mod Amalek« (se også de næste noter).

¹⁸¹Den hebraiske tekst har Guds navn i forkortet form: *yāh*.

¹⁸²Hele denne første sætning er sprogligt vanskelig. Det hænger sammen med en meget kort formulering og med usikkerhed om betydningen af især ordet: *kēs*, der som regel opfattes som kortform for: *kis-sēʾ*: »trone« (jf. noten ovenfor). En del oversættere regner det for at være en variant af: *nēs* (»banner«), så oversættelsen skal være: »Hånd på HERRENS banner«. Atter andre vil aflede det af verbet *kss* (»beregne«), så det skal oversættes: »plan«. Det forudsætter at *yād* (»hånd«) skal oversættes: »mindesmærke«, som det skal i nogle sammenhænge. Denne forståelse er valgt her, men det må understreges, at usikkerheden er udtalt.

Kapitel 18

Jetros besøg hos Moses

¹Jetro, præst i Midjan, Moses' svigerfar, hørte alt det Gud havde gjort for Moses og for sit folk Israel, at HERREN havde ført Israel ud af Egypten. ²Da tog Jetro, Moses' svigerfar, Sippora, Moses hustru, som han havde sendt tilbage,¹⁸³ ³og hendes to sønner, af hvilke den enes navn var Gershom;¹⁸⁴ for han havde sagt: »Jeg har været fremmed i et fremmed land«. ⁴Og den andens navn var Eliezer¹⁸⁵; »for min fars Gud var min hjælp og har reddet mig fra Faraos sværd.« ⁵Og Jetro, Moses' svigerfar, kom med hans sønner og hans hustru til Moses i ørkenen, hvor han havde slået lejr ved Guds bjerg. ⁶Han lod sige¹⁸⁶ til Moses: »Jeg, din svigerfar Jetro, kommer til dig sammen med din hustru og hendes to sønner med hende.« ⁷Da gik Moses sin svigerfar i møde, kastede sig ned og kyssede ham, og den ene hilste¹⁸⁷ den anden, og de gik ind i teltet. ⁸Moses fortalte sin svigerfar alt det HERREN havde gjort mod Faraos og mod Egypten for Israels skyld, om al den trængsel der havde mødt dem på vejen, men HERREN havde reddet dem. ⁹Jetro glædede sig over alt det gode HERREN havde gjort Israel, som han havde reddet af Egyptens hånd. ¹⁰Og Jetro sagde: »Lovet være HERREN, som reddede jer ud af Egyptens hånd og ud af Faraos hånd, og som reddede folket fra at være under Egyptens hånd. ¹¹Nu ved jeg at HERREN er stor frem for alle guder i det som de er

overmodigt stolte af.«¹⁸⁸ ¹²Så bragte Jetro, Moses' svigerfar, brændoffer og slagtofre til Gud, Aron og alle Israels ældste kom for at holde måltid¹⁸⁹ sammen med Moses' svigerfar for Guds ansigt.

Jetro rådgiver Moses

¹³Og det skete den næste dag at Moses satte sig for at holde rettergang for folket, og folket stod foran Moses fra morgenen til aftenen. ¹⁴Da Moses' svigerfar så alt det han gjorde for folket, sagde han: »Hvad er det du gør for folket? Hvorfor sidder du alene mens hele folket står foran dig fra morgen til aften?« ¹⁵Moses sagde til sin svigerfar: »Fordi folket kommer til mig for at adspørge Gud. ¹⁶Når de har en sag, kommer de til mig, så jeg dømmer mellem en mand og hans næste; og jeg kundgør dem Guds forordninger og hans love.« ¹⁷Da sagde Moses' svigerfar til ham: »Det du gør, er ikke godt. ¹⁸Du bliver fuldstændig udmattet,^{am} både du og dette folk, som er med dig; for den opgave er for tung for dig, du kan ikke løse den alene. ¹⁹Lyt nu til min røst, jeg vil give dig råd, og Gud skal være med dig: Du skal være for folket over for Gud, og du skal føre sagerne frem for Gud. ²⁰Og du skal indskærpe¹⁹⁰ dem forordningerne og lovene og kundgøre dem vejen, de skal vandre på, og den gerning, de skal gøre. ²¹Du skal af hele folket se dig om efter dygtige mænd som frygter Gud, pålidelige mænd, som hader uretmæssig vinding, og sætte dem over

¹⁸³I senere hebraisk kan grundtekstens *šillûhîm* (egentlig: »bortsendelse«) betegne »skilsmisse«. Her er der dog tydeligvis blot tale om at Sippora var midlertidigt sendt hjem.

¹⁸⁴Se note til 2,22

¹⁸⁵Navnet betyder: »min Gud er hjælp.«

¹⁸⁶Ordret blot: »han sagde«, men der er tydeligvis tale om at han sendte bud fra indgangen til lejren.

¹⁸⁷Ordret: »ønskede (den anden) fred«.

¹⁸⁸Oversættelsen af og meningen med sidste halvdel af verset er omdiskuteret og usikker. Ordret kunne den oversættes: »for/netop i sagen, hvor de handlede mod dem i overmod.« Som den står, er det formodentlig *guderne* der er subjekt. Den givne oversættelse forekommer rimelig, men må dog tages med forbehold. Mange oversættere opgiver helt at tage sidste halvdel af verset med.

¹⁸⁹Ordret: »spise brød«.

¹⁹⁰Ordret: »advare«.

dem som førere over tusind, førere over hundred, førere over halvtreds og førere over grupper på ti. ²²De skal holde rettergang for folket til enhver tid, men det skal være sådan: Hver stor sag skal de bringe for dig, men hver lille sag skal de selv dømme i. Gør byrden let for dig, de skal bære den sammen med dig. ²³Hvis du vil gøre dette, og Gud befaler dig det, så kan du holde ud; og hele dette folk kan komme med fred til sit sted.«^{an} ²⁴Moses lyttede sin svigerfars røst og gjorde alt det, som han sagde. ²⁵Og Moses udvalgte dygtige mænd fra hele Israel og satte dem som overhoveder over folket, førere over tusind, førere over hundred, førere over halvtreds og førere over grupper på ti. ²⁶De holdt rettergang for folket til enhver tid; hver vanskelig sag skulle de bringe til Moses, og hver lille sag skulle de selv dømme. ²⁷Så lod Moses sin svigerfar tage af sted, og denne rejste til sit eget land.

Kapitel 19

Åbenbaringen på Sinaj

¹I den tredje måned efter at Israels børn var draget ud af Egyptens land, på den dag^{ao} kom de til Sinajs ørken. ²De brød op fra Refidim og kom til Sinajs ørken og slog lejr i ørkenen. Israel slog lejr dér over for bjerget, ³men Moses steg op til Gud, og HERREN råbte til ham fra bjerget og sagde: »Sådan skal du sige til Jakobs hus og fortælle Israels børn: ⁴I har set, hvad jeg gjorde ved Egypten, og jeg bar jer på ørnevinger^{ap} og bragte jer til mig. ⁵Derfor: Hvis I vil lytte omhyggeligt¹⁹¹ til min røst og holde min pagt, skal I være mig en ejendom ud af alle

folkeslagene, selv om¹⁹² hele jorden tilhører mig. ⁶Så I skal for mig være et kongerige af præster^{aq} og et helligt folk. Disse er de ord som du skal sige til Israels børn.«
⁷Moses kom og kaldte på folkets ældste og forelagde dem alle disse ord som HERREN havde befalet ham. ⁸Hele folket svarede samstemmende: »Alt det som HERREN har sagt, vil vi gøre.« Og Moses bragte folkets ord tilbage til HERREN.

Forberedelsen til pagtslutningen

⁹Da sagde HERREN til Moses: »Se, jeg vil komme til dig i en tæt sky for at folket må høre når jeg taler med dig, og også altid må stole på dig.« Moses fortalte HERREN folkets ord, ¹⁰og HERREN sagde til Moses: »Gå til folket, og du skal hellige dem i dag og i morgen, og de skal vaske deres klæder. ¹¹De skal være parate til den tredje dag, for på den tredje dag vil HERREN for øjnene af hele folket stige ned på Sinajs bjerg. ¹²Du skal sætte gærde rundt omkring folket og sige: »Vogt jer for at gå op på bjerget og at røre ved dets fod,¹⁹³ hver den som rører ved bjerget skal så sandelig dø.«¹⁹⁴ ¹³Ingen hånd må røre ved ham; men han skal så sandelig stenes eller skydes. Hvad enten det er et dyr eller et menneske, skal det ikke leve. Når hornet^{ar} giver en lang lyd, må de gå op på bjerget.« ¹⁴Moses gik ned ad bjerget til folket; og han helligede folket, og de vaskede deres klæder. ¹⁵Og han sagde til folket: »Vær parate til om tre dage; kom ikke kvinder nær.« ¹⁶Og det skete på den tredje dag, da det blev morgen, at der var

¹⁹²Det hebraiske *kî* (»selv om«) skal oftest oversættes: »for«, og det er også en mulighed her.

¹⁹³Ordret: »grænse /rand«.

¹⁹⁴Den hebraiske tekst har verbet *mwt* (»dø«) to gange: Først som infinitiv og derefter som yiqtol. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

¹⁹¹Den hebraiske tekst har verbet *šmf* (»lytte«) to gange: Først som infinitiv og derefter som yiqtol. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

torden og lyn og en tung sky på bjerget og en meget stærk lyd af horn, så hele folket som var i lejren, skælvede. ¹⁷Men Moses førte folket ud af lejren hen imod Gud, og de stillede sig ved foden af bjerget. ¹⁸Hele Sinajs bjerg var hyllet i røg, for HERREN steg ned på det i ilden, og røgen fra det steg op som røgen fra en smelteovn, og hele bjerget skælvede voldsomt. ¹⁹Hornets lyd tog til og blev meget kraftig. Moses talte, og Gud svarede ham lydelig. ²⁰HERREN steg ned på Sinajs bjerg, på bjergets top, og HERREN kaldte Moses op til bjergets top, og Moses steg op. ²¹Da sagde HERREN til Moses: »Gå ned, advar folket for at de ikke skal bryde frem til HERREN for at se, så mange af dem skal falde. ²²Også præsterne, som kommer nær til HERREN, skal hellige sig for at HERREN ikke skal bryde løs mod dem.« ²³Moses sagde til HERREN: »Folket kan ikke stige op på Sinajs bjerg, for du har selv advaret os og sagt: »Sæt gærde om bjerget og hellig det.«« ²⁴Men HERREN sagde til ham: »Gå, stig ned, og kom så op, du og Aron med dig. Men præsterne og folket må ikke bryde frem for at stige op til HERREN for at han ikke skal bryde løs mod dem.« ²⁵Så steg Moses ned til folket og sagde det¹⁹⁵ til dem.

Kapitel 20

De ti bud^{as}

¹Gud talte alle disse ord^{at} og sagde: ²»Jeg er HERREN din Gud,¹⁹⁶ som førte dig ud

¹⁹⁵Ordret slutter kapitlet lidt abrupt. Der står kun: »og han sagde til dem.« Enten må man underforstå at Moses sagde det han havde fået besked på at sige, eller også må det ses som indledning til det følgende kapitel så der skal sættes et kolon: »... og sagde til dem:«

¹⁹⁶Grundteksten kan også oversættes: »Jeg, HERREN, er din Gud«. Da Guds navn (HERREN) allerede er brugt mange gange i det foregående, og da Israel allerede kendte navnet, kan denne

af Egyptens land, af trællehuset. ³Du må ikke¹⁹⁷ have andre guder end mig!¹⁹⁸ ⁴Du må ikke lave dig et gudebillede eller nogen som helst afbildning af det som er i himlen oventil, eller det som er på jorden nedentil, eller det som er i vandet under jorden. ⁵Du må ikke tilbede dem og ikke tilade dig at tjene dem;¹⁹⁹ for jeg, HERREN din Gud, er en skinsyg Gud som hjemsøger fædres skyld på børn, på dem i tredje og på dem i fjerde led af dem som hader mig; ⁶men viser nåde i tusind led mod dem som elsker mig, og mod dem som holder mine bud. ⁷Du må ikke bruge²⁰⁰ HERREN din Guds navn til falskhed;²⁰¹ for HERREN vil ikke lade den ustraffet²⁰² som bruger hans navn til falskhed. ⁸Husk sabbatsdagen så du holder den hellig. ⁹Seks dage skal du arbejde og gøre al din gerning, ¹⁰men den syvende dag er sabbat for HERREN din Gud; da skal du ingen gerning gøre, hverken du eller din søn eller din datter, din træl eller din trælkvind²⁰³ eller dit kvæg eller

oversættelse ikke helt afvises. Gud præsenterer sig ikke, men tilsiger fællesskab.

¹⁹⁷Når nægtelsen *lō?* (»ikke«) efterfølges af verbum i wayyiqtol (imperfektum), kan det udtrykke stærkest muligt forbud når Gud taler til mennesker. Sådan må det opfattes her i buddene/ordene. Samtidig kan det dog ikke helt udelukkes at der også ligger en forjættelse i formuleringen om det som skal opfyldes i samlivet med Gud. En oversættelse kunne være: »Du skal ikke have andre guder end mig!« Tilsvarende gælder for de andre bud.

¹⁹⁸Ordret: »Der må ikke for dig være andre guder foran mit ansigt / i mit nærvær«. Meningen er enten som det er oversat her, eller: »ved siden af mig«.

¹⁹⁹Kan også oversættes: »ikke lade dig lede til at tjene dem«.

²⁰⁰Ordret: »løfte«. Det er formodentlig underforstået: »løfte op på læberne«, altså bruge Guds navn.

²⁰¹Ordret: »intethed«. Der er i sammenhængen tænkt både på falsk ed, løgn og på ligegyldig brug af Guds navn.

²⁰²Eller: »erklære uskyldig«

²⁰³Både her og i vers 17 kan de hebraiske ord også oversættes: »din tjener eller din tjenestepige«.

din^{au} fremmede som er indenfor dine porte. ¹¹For på seks dage gjorde HERREN himlen og jorden, havet og alt det som er i dem, men hvilede på den syvende dag; derfor velsignede HERREN sabbatsdagen og helligede den. ¹²Ær din far og din mor for at dine dage må blive mange²⁰⁴ på den jord som HERREN din Gud giver dig. ¹³Du må ikke begå drab.^{av} ¹⁴Du må ikke bryde ægteskab.^{aw} ¹⁵Du må ikke stjæle. ¹⁶Du må ikke svare mod din næste som et falsk vidne. ¹⁷Du må ikke begære din næstes hus. Du må ikke begære din næstes hustru eller hans træl eller hans trælkvinde eller hans okse eller hans æsel eller noget som tilhører din næste.«

Folkets reaktion

¹⁸Hele folket oplevede²⁰⁵ tordenen²⁰⁶ og lyne²⁰⁷ og hornets lyd og bjerget rygende; folket oplevede det, og de rystede^{ax} og stod langt borte. ¹⁹Og de sagde til Moses: »Tal du med os, så vil vi lytte; men lad ikke Gud tale med os, for at vi ikke skal dø.« ²⁰Men Moses sagde til folket: »Frygt ikke, for Gud er kommet for at sætte jer på prøve, og for at frygt^{ay} for ham skal være for jeres ansigt så I ikke synder.« ²¹Mens folket stod langt borte, nærmede Moses sig mulmet hvor Gud var.

Forordning om alteret

²²Og HERREN sagde til Moses: »Sådan skal du sige til Israels børn: »I har oplevet²⁰⁸ at jeg har talt fra himlen med jer. ²³I må ikke lave jer noget ved siden af mig;²⁰⁹ guder af

sølv og guder af guld må I ikke lave jer.« ²⁴Du skal lave mig et alter af jord, og på det skal du ofre dine brændofre og dine måltidsofre,²¹⁰ dine får og dine okser; på hvert sted, hvor jeg lader mit navn blive husket, vil jeg komme til dig og velsigne dig. ²⁵Men hvis du vil lave mig et alter af sten, skal du ikke bygge det af kvadre, for hvis du svinger dit huggejern over det, vanhelliger du det. ²⁶Og du må ikke gå op ad trapper på mit alter for at din nøgenhed ikke skal blottes over det.«

Kapitel 21

Retsregler for samfundslivet (21,1 – 23,19)

Love om hebraiske trælle

¹Dette er de retsregler som du skal forelægge dem: ²»Når du køber en hebraisk træl,^{az} skal han trælle i seks år, men i det syvende skal han gives fri for intet. ³Hvis han kommer som enlig, skal han frigives²¹¹ som enlig; hvis han er en kvindes mand, skal hans hustru frigives sammen med ham. ⁴Hvis hans herre giver ham en hustru, og hun føder ham sønner eller døtre, skal kvinden og hendes børn tilhøre hendes herre, og han selv skal frigives alene.^{aæ} ⁵Men hvis trællen beslutsomt siger:²¹² »Jeg elsker min herre, min hustru og mine børn, jeg vil ikke gives fri,« ⁶så skal hans herre føre ham frem for Gud²¹³ og føre ham hen til døren eller til dørstolpen, og hans herrer skal stikke en

siden af mig, og I må ikke lave jer guder af guld«.

²¹⁰Det hebraiske: *šelem* kunne også oversættes: »fællesskabsofre« eller »fredsofre«, idet samme rod (*šlm*) angiver helhed og fællesskab og går igen i ordet: *šālôm*: »fred«.

²¹¹Ordret: »gå ud«.

²¹²Den hebraiske tekst har verbet *ʔmr* (»sige«) to gange: Først som infinitiv og derefter som yiqtol. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet, gengivet her med: »beslutsomt«.

²¹³I den hebraiske tekst er der bestemt artikel

²⁰⁴Ordret: »må være lange«.

²⁰⁵Ordret: »så«.

²⁰⁶Ordret: »røsterne«.

²⁰⁷Ordret: »faklerne«.

²⁰⁸Ordret: »set«.

²⁰⁹Således er det forudsat med grundtekstens accent. Mange oversættere vælger at flytte accenten og oversætter: »I må ikke lave jer guder af sølv ved

syl gennem hans øre; og han skal være hans træl for altid. ⁷Men når en mand sælger sin datter til at være trælkvinde,^{a0} skal hun ikke frigives som trællene frigives. ⁸Hvis hun vækker mishag i sin herres øjne, som har bestemt hende for sig selv, skal han lade hende købe fri; han har ikke ret til at sælge hende til et fremmed folk,²¹⁴ da han har handlet troløst mod hende. ⁹Men hvis han bestemmer hende for sin søn, skal han behandle hende med døtrenes rettinghed. ¹⁰Hvis han tager sig en anden, må han ikke skære ned på hendes mad,²¹⁵ hendes klædning eller ægteskabelige omgang. ¹¹Men hvis han ikke yder hende disse tre ting, skal hun frigives for intet, uden betaling.«

Love om dødsstraf

¹²»Den som slår et menneske så det dør, skal afgjort²¹⁶ lide døden. ¹³Har han imidlertid ikke ligget på lur efter ham, men Gud har ladet det ske ved hans hånd, så vil jeg anvise dig et sted, hvor han skal flygte hen. ¹⁴Men hvis en mand behandler sin næste overmodigt for at slå ham ihjel med list, så skal du tage ham bort fra mit alter for at han skal lide døden. ¹⁵Den som slår sin far eller mor, skal afgjort lide døden. ¹⁶Den som stjæler et menneske og sælger det eller det findes i hans varetægt, skal afgjort lide døden. ¹⁷Den som forbander sin far eller sin mor, skal afgjort lide døden.«

foran »Gud« (*hāʾēlōhîm*). Der er to mulige forståelser: Enten kan det oversættes: »dommerne«, eller også (valgt her) som pointering af at der er tale om den sande Gud.

²¹⁴Det hebraiske *ʿam* (»folk«) bruges i en del sammenhænge generelt om »mennesker«. Det er absolut en mulighed her.

²¹⁵Ordret: »kød«. Bestemmelsen går formodentlig på, at hun skal have del i familiens mad og ikke nøjes med trællenes ringere mad.

²¹⁶Se note til vers 5.

Love om legemsbeskadigelse

¹⁸»Når mennesker strides, og den ene slår sin næste med en sten eller med knytnæve,²¹⁷ og han ikke dør, men må holde sengen – ¹⁹hvis han kommer op igen og går omkring udenfor ved sin stok, så skal den som slog, være fri for straf; dog skal han betale for hans tabte tid, og han skal sørge for hans fuldkomne helbredelse. ²⁰Når en mand slår sin træl eller sin trælkvinde med sin stok²¹⁸ så de dør under hans hånd, skal det afgjort hævnnes. ²¹Men hvis vedkommende lever²¹⁹ en dag eller to, skal det ikke hævnnes; for vedkommende er hans penge. ²²Når mænd kommer op at slås og skubber til en gravid kvinde så hendes barn²²⁰ fødes, men der ikke sker ulykke, skal der betales en bøde som kvindens mand pålægger ham, og han skal betale hos dommerne. ²³Men hvis der sker ulykke, skal du give liv for liv, ²⁴øje for øje, tand for tand, hånd for hånd, fod for fod, ²⁵brandsår for brandsår, sår for sår, flænge for flænge. ²⁶Når en mand slår sin træls øje eller sin trælkvindes øje og ødelægger det, skal han give vedkommende fri som erstatning for øjet. ²⁷Og hvis han slår sin træls tand eller sin trælkvindes tand ud, skal han give vedkommende fri som erstatning for tanden.«

Love om ansvar for okser og brønde

»²⁸Når en okse stanger en mand eller en kvinde så vedkommende dør, skal oxen afgjort²²¹ stenes til døde, og dens kød må ikke spises; men oksens ejer skal være uden

²¹⁷Betydningen af *ʾegrof* er omdiskuteret. De fleste opfatter det som »knytnæve«, andre oversætter ved: »jordknold«.

²¹⁸Ordret: »med stokken«.

²¹⁹Ordret: »står op«, måske i modsætning til at ligge eller at dø.

²²⁰Den hebraiske tekst har flertal: »børn«.

²²¹Se note til vers 5.

skyld. ²⁹Men hvis oxen forud²²² var stangende, og dens ejer var blevet advaret, men ikke havde passet på den, og den så dræber en mand eller en kvinde, så skal oxen stenes, og dens ejer skal også lide døden. ³⁰Men hvis der bliver pålagt ham en bod, skal han betale løsepenge for sit liv, alt efter hvad der pålægges ham. ³¹Hvad enten den stanger en søn, eller den stanger en datter, skal man handle med ham efter denne retsregel. ³²Hvis oxen stanger en træl eller trælkvinde, skal han^{aa} give vedkommendes herre tredives sekel sølv, og oxen skal stenes til døde. ³³Når en mand åbner en brønd, eller når en mand graver en brønd, men ikke dækker den til, og der falder en okse eller et æsel i den, ³⁴skal brøndens ejer yde erstatning, han skal give penge til dets ejer, og det døde dyr skal være hans. ³⁵Når en mands okse stanger en anden mands okse så den dør, skal de sælge den levende okse og dele pengene for den, og de skal også dele den døde. ³⁶Hvis det var kendt at oxen forud²²³ var stangende uden at dens ejer passede på den, skal han afgjort betale en okse for oxen, og den døde skal være hans.«

Kapitel 22

Love om straf for tyveri og skødesløshed

³⁷^{ba} »Når en mand stjæler en okse eller et stykke småkvæg²²⁴ og slagter det eller sælger det, skal han betale fem okser for oxen og fire stykker småkvæg for lammet eller kiddet. ¹Hvis tyven bliver pågrebet under indbruddet og bliver slået og dør, foreligger der ikke blodskyld for ham. ²Hvis solen er stået op over ham, foreligger der blodskyld

for ham. Han skal afgjort betale;²²⁵ men har han intet, skal han sælges for sit tyveri. ³Hvis det stjalne virkelig findes i hans besiddelse, hvad enten det er okse eller æsel eller småkvæg, som er i live, skal han betale dobbelt. ⁴Når en mand lader mark eller vingård afgræsse, idet han lader sit kvæg gå løs, og det så afgræsser en andens mark, skal han betale med det bedste fra sin mark og det bedste fra sin vingård. ⁵Når ild breder sig og griber fat i tornebuske og kornstakke eller det stående korn, eller marken fortæres, skal han som antændte branden, afgjort betale. ⁶Når en mand giver sin næste penge eller ting i forvaring, og det bliver stjålet fra mandens hus, skal tyven, hvis han bliver fundet, betale dobbelt. ⁷Hvis tyven ikke bliver fundet, skal husets ejer træde frem for Gud,²²⁶ hvis han ikke har lagt sin hånd på sin næstes ting. ⁸Hvad angår enhver sag om svingagtig besiddelse af okse, af æsel, af småkvæg, af klæder, af alt hvad der er mistet, om hvilket nogen siger at dette er hans,²²⁷ da skal begges sag komme for Gud; den Gud erklærer skyldig, skal betale sin næste dobbelt. ⁹Når en mand giver sin næste et æsel eller en okse eller småkvæg eller et andet dyr at passe på, og det dør eller kommer til skade eller bortføres uden at nogen ser det, ¹⁰skal der aflægges ed ved HERREN mellem de to på at han ikke har lagt sin hånd på sin næstes ejendom, og den skal dets ejer godtage, og den anden²²⁸ skal

²²⁵ Den hebraiske tekst har verbet *šlm* (»betale«) to gange: Først som infinitiv og derefter som *yiqtol*. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet, gengivet her med: »afgjort«.

²²⁶ De fleste oversættelser tilføjer: »og sværge«, men det er uden støttes i den hebraiske tekst. Meningen må være, at selve det at træde frem for Gud er farligt, hvis man har løjet.

²²⁷ Ordret: »siger: »Det er det!«

²²⁸ Den hebraiske tekst siger blot: »og han skal ikke betale«, men meningen i sammenhængen er, at det er den, der har haft en anden mands ejendom i for-

²²² Ordret: »i går og i forgårs«.

²²³ Ordret: »i går og i forgårs«.

²²⁴ Det hebraiske ord *śe^h* dækker både lam og gedekid.

ikke betale. ¹¹Men hvis det bliver stjålet fra ham, da skal han betale dets ejer. ¹³Hvis det bliver det sønderrevet, skal han fremlægge det som bevis; han skal ikke betale for det som er sønderrevet. ¹³Når en mand låner noget af sin næste, og det kommer til skade eller dør, skal han, hvis ejeren ikke er sammen med det, afgjort betale. ¹⁴Hvis dets ejer er sammen med det, skal han ikke betale; hvis det er lejet, går det op for lejen.«

Lov om forførerens ansvar

¹⁵»Når en mand forfører en jomfru som ikke er trolovet, og har samleje med hende, skal han afgjort betale brudekøbssummen for hende og tage hende til sin hustru. ¹⁶Hvis hendes far helt afviser at give ham hende, skal han afveje penge svarende til brudekøbssummen for en jomfru.«

Love om afgudsdyrkelse

¹⁷»En troldkvinde må du ikke lade leve. ¹⁸Enhver som parrer sig ²²⁹ med et dyr, skal afgjort lide døden. ¹⁹Den som ofrer til guderne og ikke til HERREN alene, skal der lægges band på.«²³⁰

Love om ansvar for de svage

²⁰»En fremmed må du ikke plage, og du må ikke undertrykke ham, for I har været fremmede i Egyptens land. ²¹I må ikke plage nogen enke eller en faderløs. ²²Hvis du virkelig plager ham, og han råber højt til mig, ²³¹

varing, der ikke skal betale.

²²⁹Den hebraiske tekst siger egentlig kun: »ligger med«. Men meningen er uden tvivl: i seksuel betydning.

²³⁰Den hebraiske tekst vender anderledes: »Den der ofrer til guderne, skal der lægges band på, undtagen til HERREN alene«.

²³¹Den hebraiske tekst siger egentlig: »for hvis han råber ...«. Her er underforstået en advarsel: »Tag dig i agt for at plage ...«.

vil jeg afgjort høre hans råb. ²³Så optændes min vrede, og jeg dræber jer med sværd så jeres koner bliver enker og jeres børn faderløse. ²⁴Hvis du låner penge ud til mit folk, til den fattige hos dig, må du ikke være som en ågerkarl over for ham; I må ikke pålægge ham renter. ²⁵Hvis du virkelig tager din næstes kappe i pant, skal du give ham den tilbage før solen går ned, ²⁶for den er hans eneste dække, den er hans kappe for hans krop;²³² hvad skal han ellers sove i? Når²³³ han råber til mig, vil jeg høre det, for jeg er nådig.«

Love om helligheden

²⁷»Du må ikke forhåne Gud, og en øvrighedsperson i dit folk må du ikke forbande. ²⁸Du må ikke holde fylden af din høst²³⁴ og udstrømningen fra din vinperse tilbage. Den førstefødte af dine sønner skal du give mig. ²⁹Sådan skal du gøre med din okse og med dit småkvæg: det skal være syv dage hos sin mor, på den ottende dag skal du give det til mig. ³⁰I skal være hellige mennesker²³⁵ for mig. Kød som er sønderrevet på marken, må I ikke spise; til hunden skal I kaste det.«

²³² Ordret: »hud«.

²³³ Ordret: »Og det skal ske, når han råber ...«

²³⁴ Oversættelsen er omdiskuteret, da formuleringen er meget knap. *m^alê?ā^h* betyder egentlig blot: »fylde/overflod«, men forstås undertiden som betegnelse for »afgift«. I første tilfælde kan det være påmindelse om omsorg for den nødlidende, i det andet tilfælde er det indledning til den næste sætning: Førstegrøden tilhører Gud. Førstegrøden er dog ikke nævnt her.

²³⁵ Ordret: »helliges mennesker«. Meningen er formodentlig: »mennesker med et helligt kald«.

Kapitel 23

Love om retfærdighed for alle

¹»Du må ikke tage en løgn op;²³⁶ du må ikke række din hånd ud til en skyldig²³⁷ ved at være et falsk²³⁸ vidne. ²Du må ikke følge mængden i at øve ondt, og du må ikke svare i en retssag for at rette ind efter mængden i at bøje retten, ³og en fattig må du ikke begunstige i hans retssag. ⁴Når du møder din fjendes okse eller hans æsel, som er på afveje, skal du afgjort bringe²³⁹ dem tilbage til ham. ⁵Når du ser din uvens æsel segne²⁴⁰ under sin byrde, så lad være med at overlade det til ham; du skal afgjort befri det for ham. ⁶Du må ikke bøje retten for den fattige hos dig i hans retssag. ⁷Du skal holde dig langt væk fra en løgnagtig sag, og en uskyldig og retfærdig må du ikke dræbe;^{bb} for jeg erklærer ikke den skyldige retfærdig. ⁸Du må ikke tage imod bestikkelse, for bestikkelsen gør klartseende blinde og fordrejer de retfærdiges ord.²⁴¹ ⁹Du må ikke undertrykke en fremmed. I kendte selv den fremmedes kår da I var fremmede i Egyptens land.«

Love om det religiøse år

¹⁰»Seks år skal du tilså dit land^{bc} og samle dets afgrøde; ¹¹men i det syvende skal du

²³⁶Der kan også oversættes: »du må ikke starte en løgn«. Verset forstås ofte som forbud mod at sprede falsk rygter.

²³⁷Det hebraiske *rāšāʿ* kan også oversættes: »ugudelig«.

²³⁸Det hebraiske *hāmās* skal i mange sammenhænge oversættes: »vold/uret«. Det må spille med i betegnelsen »falsk«.

²³⁹Den hebraiske tekst har verbet *šwb* (»bringe tilbage«) to gange: Først som infinitiv og derefter som *hiʿil yiqtol*. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet, gengivet her med: »afgjort«.

²⁴⁰Ordret: »ligge«.

²⁴¹*dāvār* kan også oversættes: »sag«.

lade det ubenyttet og lade det være, men dit folks fattige må få føde af det, og hvad der levnes, må markens vilde dyr æde. Sådant skal du også gøre med din vingård og med dit oliventræ. ¹²Seks dage skal du gøre dit arbejde, men på den syvende dag skal du hvile,^{bd} for at din okse og dit æsel kan hvile, og din trælkvindes søn og den fremmede kan rekreere. ¹³Alt det jeg har sagt til jer, skal I holde; I må ikke nævne andres guds navn, det må ikke høres fra din mund. ¹⁴Tre gange²⁴² om året skal du fejre fest for mig. ¹⁵Du skal holde de usyrede brøds fest; syv dage skal du spise usyrede brød, sådan som jeg befalede dig om den fastsatte tid i måneden abib, for i den drog du ud af Egypten; og ingen må²⁴³ vise sig tomhændet for mit ansigt. ¹⁶Og kornhøstfesten, førstegrøden af dit arbejde som du har sået på marken, og frugthøstfesten ved årets udgang, når du har samlet dit arbejdes frugt af marken. ¹⁷Tre gange om året skal alt dit mandkøn vise sig²⁴⁴ for Herrens, HERRENS, ansigt. ¹⁸Du må ikke ofre mit slagtofferes blod sammen med syrnet brød, og fedtet fra min fest må ikke blive liggende natten over til om morgenen. ¹⁹Det første af din jords førstegrøde skal du bringe til HERREN din Guds hus. Du må ikke koge et kid i dets mors mælk.«

Løfte om indtagelse af landet

²⁴²Det er omdiskuteret, om *rōgālīm* kan betyde »gange«. Ordet *regel* (egentlig: »fod«) optræder kun her og i 4 Mos 22,28.32.33 i pluralis, men ofte i GT i singularis og dualis, og da om fod/fødder eller eventuelt eufemistisk om kønsdele. Her kunne man overveje at oversætte: »tre vandrefester/valfartsfester skal du fejre for mig hvert år«. I parallellen v. 17 er der brugt det normale *pōʿāmīm* (»gange«).

²⁴³Ordret: »de må ikke vise sig«.

²⁴⁴Nogle oversættere vælger ud fra parallellen i 34,23 en tekstrettelse: *yērāʾeh* (»vise sig«) til: *yirʾeh*: »se«.

²⁰»Se, jeg sender en engel foran dig til at bevare dig på din vej og til at føre dig til det sted som jeg har beredt. ²¹Giv agt på ham²⁴⁵ og adlyd hans røst, du må ikke forbitre²⁴⁶ ham, for han vil ikke tilgive jeres overtrædelser, for mit navn er i ham. ²²Men hvis du omhyggeligt adlyder²⁴⁷ hans røst og gør alt det jeg siger, så vil jeg være fjende for dine fjender, og jeg vil være modstander for dine modstandere. ²³For min engel skal gå foran dig²⁴⁸ og føre dig til amoritterne og hittitterne og perizzitterne og kana'anæerne og hivvitterne og jebusitterne; og jeg vil udslette dem. ²⁴Du må ikke tilbede deres guder og ikke tillade dig at tjene dem²⁴⁹ og ikke gøre som de gør;²⁵⁰ men du skal omhyggeligt rive dem ned og knuse deres stenstøtter. ²⁵Men I skal tjene HERREN jeres Gud, så vil han velsigne dit brød og dit vand; og jeg vil fjerne sygdom fra dig. ²⁶Der skal ikke være nogen som aborterer eller er ufrugtbar i dit land. Jeg vil fylde dine dages tal. ²⁷Jeg vil sende rædsel for mig foran dig²⁵¹ og forvirre hvert folk, som du kommer til, og jeg vil få alle dine fjender til at vende nakken til dig. ²⁸Jeg vil sende modløsheden foran dig, som skal fordrive hivvitterne, kana'anæerne og hittitterne foran dig. ²⁹Jeg vil ikke fordrive dem fra dit ansigt på ét år, for at landet ikke skal blive øde og markens

vilde dyr blive for talrige for dig. ³⁰Lidt efter lidt vil jeg fordrive dem fra dit ansigt, indtil du bliver mangfoldig og har taget landet i besiddelse. ³¹Jeg sætter din grænse fra Sihavet til filistrenes hav og fra ørkenen^{be} til floden;^{bf} for jeg vil give landets indbyggere i jeres magt²⁵² og du skal fordrive dem fra dit ansigt. ³²Du må ikke slutte pagt med dem eller med deres guder. ³³De må ikke bo i dit land for at de ikke skal få dig til at synde mod mig så du tjener deres guder, for det ville blive en snare for dig.«

Kapitel 24

Pagtslutningen på Sinaj

¹Til Moses sagde han: »Gå op til HERREN, du og Aron, Nadab og Abihu og halvfjerds af Israels ældste, og I skal kaste jer ned^{bg} på afstand. ²Men Moses skal alene nærme sig HERREN, men de må ikke nærme sig, og folket må ikke stige op sammen med ham.« ³Moses kom og fortalte folket alle HERRENS ord og alle retsregler, og hele folket svarede med én røst: »Vi vil handle efter alle de ord som HERREN har talt.« ⁴Moses skrev alle HERRENS ord ned, og han stod op tidligt om morgenen og byggede et alter neden for bjerget og rejste²⁵³ tolv stenstøtter svarende til Israels tolv stammer. ⁵Han sendte de unge mænd^{bh} af Israels børn, og de ofrede brændofre,^{bi} og de ofrede unge tyre som måltidsofre^{bj} til HERREN. ⁶Så tog Moses halvdelen af blodet og kom det i skåle, og halvdelen af blodet stænkede han på alteret. ⁷Så tog han pagtsbogen og læste den op for folket, og de sagde: »Alt hvad HERREN

²⁴⁵ Ordret: »vogt dig foran hans ansigt«.

²⁴⁶ Ofte foretages der en mindre ændring i vokaliseringen af grundtekstens: *tammer* (»forbitre«) til *temer*: »trods«. Ændringen kan understøttes af, at verbet følges af præpositionen *b* (»ved/med/mod«).

²⁴⁷ Den hebraiske tekst har verbet *šmf* (»lytte/adlyde«) to gange: Først som infinitiv og derefter som *yiqtol*. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet, gengivet her med: »omhyggeligt«.

²⁴⁸ Ordret: »foran dit ansigt«.

²⁴⁹ Kan også oversættes: »ikke lade dig lede til at tjene dem«.

²⁵⁰ Ordret: »gøre som deres handlinger«.

²⁵¹ Ordret: »foran dit ansigt«.

²⁵² Ordret: »hånd«.

²⁵³ Dette ord er underforstået i forlængelse af »byggede«, idet grundteksten ikke har noget verbum her. En anden oversættelse kunne være: »byggede et alter neden for bjerget, nemlig af tolv stenstøtter for Israels tolv stammer«.

har talt vil vi gøre og adlyde.« ⁸Så tog Moses blodet og stænkede det på folket, og han sagde: »Se, det er den pagts blod som HERREN har sluttet med jer på grundlag af alle disse ord.« ⁹Moses og Aron, Nadab og Abihu og halvfjerds af Israels ældste gik op, ¹⁰og de skuede Israels Gud; og under hans fødder var der som et arbejde af safirsten og som selve himlen i klarhed. ¹¹Men han lagde ikke sin hånd på de fornemme af Israels børn; de skuede Gud, og de spiste og drak. ¹²HERREN sagde til Moses: »Stig op til mig på bjerget og bliv der, så vil jeg give dig stentavlerne og loven og befalingen, som jeg har skrevet for at instruere dem.« ¹³Så rejste Moses sig sammen med sin tjener Josva; og Moses gik op på Guds bjerg. ¹⁴Og til de ældste sagde han: »Vent her på os²⁵⁴ indtil vi kommer tilbage til jer; og se, Aron og Hur er hos jer, den der har stridigheder²⁵⁵ må henvende sig til dem.« ¹⁵Så steg Moses op på bjerget, og skyen dækkede bjerget, ¹⁶og HERRENS herlighed sænkede sig ned²⁵⁶ over Sinajs bjerg, og skyen dækkede det i seks dage, og på den syvende dag kaldte han på Moses inde fra skyen.²⁵⁷ ¹⁷For Israels børns øjne fremtrådte HERRENS herlighed som en fortærende ild på bjergets top.²⁵⁸ ¹⁸Moses gik ind i skyen og steg op på bjerget; og Moses var på bjerget fyrrer dage og fyrrer nætter.

²⁵⁴ Ordret: »bliv her for os«.

²⁵⁵ *dāvār* har en bred betydning. I sammenhængen er der nok tænkt på tvister eller retssager, men ordet – der oftest skal oversættes: »ord« – kan også oversættes mere alment: »sag«.

²⁵⁶ Verbet: *škn* skal i mange sammenhænge oversættes: »bo/tage bolig«, men her er der tale om en tidsbegrænset tilstedeværelse, ikke om at HERRENS herlighed bliver på bjerget og gør det til central helighed.

²⁵⁷ Ordret: »fra skyens midte«.

²⁵⁸ Grundtekstens sætning vender anderledes: »HERRENS herligheds udseende var som en fortærende ild på bjergets top for Israels børns øjne«

Kapitel 25

Forordninger om helligdommen (25,1-27,21)

Afgifter til helligdommen

¹HERREN talte til Moses og sagde: ²»Sig til Israels børn at de skal udtage en afgift til mig; fra hver mand, hvis hjerte ansporer ham dertil, skal I modtage afgiften til mig. ³Og dette er den afgift, som I skal modtage fra dem: guld og sølv og bronze ⁴og purpurblå, purpurrød og karminrød²⁵⁹ uld, fint linned og gedeuld, ⁵rødfarvede vædderskind og delfinskind²⁶⁰ og akacietræ, ⁶olie til lampen, balsam til salvningsolien og til vellugtende røgelse, ⁷shoham-sten²⁶¹ og sten til at sætte på efoden og til brystskjoldet. ⁸De skal lave mig en helligdom, og så vil jeg bo iblandt dem. ⁹Efter alt det jeg viser dig, modellen af boligen^{bk} og modellen af alle dens redskaber – netop sådan skal I lave den.«

Pagtes ark

¹⁰»De skal lave en ark af akacietræ, to og en halv alen lang²⁶² og halvanden alen bred og halvanden alen høj. ¹¹Og du skal beklæde den med purt guld; indeni og udenpå skal du beklæde den, og på den skal du lave en guldkant rundt om den. ¹²Du skal støbe fire guldringe til den og sætte dem på dens fire fødder, nemlig to ringe på dens ene side og to ringe på dens anden side. ¹³Og du skal lave bærestænger af akacietræ og beklæde dem med guld, ¹⁴og du skal stikke

²⁵⁹ Ordret: »karminrød orm«.

²⁶⁰ Der er usikkerhed om betydningen af det hebraiske *tahāš*. Umiddelbart er der især to muligheder: »delfin« eller: »søko«

²⁶¹ Der er usikkerhed om, hvilken ædelsten det drejer sig om. Det oversættes både som onyx, sardonix og karneol. Det hebraiske ord antyder, at stenen må være rødlig; karneol er måske det bedste bud.

²⁶² Ordret: »dens længde to og en halv alen, ...«

bærestængerne ind i ringene på siderne af arken, så man kan bære arken med dem. ¹⁵Bærestængerne skal blive i arkens ringe, de må ikke vige fra den. ¹⁶Og i arken skal du lægge Vidnesbyrdet, som jeg vil give dig.«

Sonedækket

¹⁷»Så skal du lave et sonedække^{bl} af purt guld, to og en halv alen langt og halvanden alen bredt, ¹⁸og du skal lave to keruber af guld; du skal lave dem som udhamret arbejde ud fra de to ender af sonedækket. ¹⁹Lav altså én kerub fra den ene ende og én kerub fra den anden ende; i ét med sonedækket skal I lave keruberne i begge dets ender. ²⁰Keruberne skal brede vinger opad, så de dækker over sonedækket med deres vinger, og deres ansigter skal vende den ene mod den anden: mod sonedækket skal kerubernes ansigter være vendt. ²¹Du skal anbringe sonedækket oven på arken, og i arken skal du lægge Vidnesbyrdet, som jeg vil give dig. ²²Og der vil jeg åbenbare mig for dig og tale med dig fra over sonedækket, fra mellem de to keruber som er oven på Vidnesbyrdets ark, alt det jeg vil befale dig angående Israels børn.«

Skuebrødsbordet

²³»Du skal lave et bord af akacietræ, to alen langt²⁶³ og en alen bredt og halvanden alen højt ²⁴og beklæde det med purt guld, og til det skal du lave en guldkant rundt om det. ²⁵Og på det skal du lave en liste på en håndsbredde rundt om det og lave en guldkant om dets liste rundt om det. ²⁶Du skal også lave fire ringe af guld til det og sætte ringene i de fire hjørner som er ved dets fire fødder. ²⁷Ringene skal være tæt ved listen som holdere for bærestængerne til at bære bordet. ²⁸Du skal lave bærestængerne af akacietræ

og beklæde dem med guld, og med dem skal bordet bæres. ²⁹Du skal lave dets fade, dets skåle, dets kander og dets offerskåle, ved hvilke der skal udgydes drikoffer;²⁶⁴ af purt guld skal du lave dem. ³⁰Og på bordet skal du til stadighed lægge skuebrød for mit ansigt.«

Lysestagen

³¹»Og du skal lave en lysestage af purt guld; som udhamret arbejde skal du lave lysestagen, dens fod og selve stagen,²⁶⁵ dens bægre, dens knopper og dens blomster skal gå i ét med den.²⁶⁶ ³²Og der skal gå seks arme²⁶⁷ ud fra dens sider; tre af lysestagens arme fra dens ene side og tre af lysestagens arme fra dens anden side. ³³Der skal være tre bægre formede som mandelblomster på den første arm, knop og blomst, og tre bægre formede som mandelblomster på den anden arm, knop og blomst; sådan skal det være på de seks arme der går ud fra lysestagen. ³⁴Men på lysestagen skal der være fire bægre formede som mandelblomster med dens knopper og dens blomster; ³⁵nemlig en knop under de to arme på den og en knop under de to andre arme på den og en knop under de to øvrige arme på den; ved de seks arme, som går ud fra lysestagen. ³⁶Deres knopper og deres arme skal være i ét med den; det hele skal være ét udhamret arbejde af purt guld. ³⁷Du skal lave dens lamper, syv, og man skal sætte dens lamper op så den lyser ud foran den.²⁶⁸

²⁶⁴Ordet »drikoffer« står ikke i den hebraiske tekst, men er underforstået ud fra betegnelsen »offerskåle«.

²⁶⁵Ordret: »dens rør« (singularis). Det er formodentlig tænkt kollektivt som udtryk for både den centrale del og de seks arme.

²⁶⁶Ordret: »skal være fra den«. Hele stagen skal laves ud af ét stykke guld.

²⁶⁷Ordret: »rør«.

²⁶⁸Ordret: »på den modsatte side foran den«.

²⁶³Ordret: »to alen dets længde«.

³⁸Dens lysesakse og dens fyrbækkener skal være af purt guld. ³⁹Af en talent purt guld skal man lave den med alle disse redskaber. ⁴⁰Og se til og lav tingene efter det forbillede for dem, som du fik vist på bjerget.«

Kapitel 26

Pagtsteltets indre

¹»Men boligen^{bm} skal du lave af ti teltduge; af tvundet, fint linned og purpurblå, purpurrød og karminrød²⁶⁹ uld, med²⁷⁰ kunsthærdigt forarbejdede keruber skal du lave dem. ²Hver teltdug skal være otteogtyve alen lang, og hver teltdug skal være fire alen bred; alle teltduge skal have samme mål. ³De fem teltduge skal fæstes sammen, én til den anden; og atter fem teltduge skal fæstes sammen, én til den anden. ⁴Og du skal lave løkker af purpurblå uld på den ene teltdugs kant, for enden af rækken; og du skal gøre ligesådan i den yderste teltdugs kant i den anden samling. ⁵Du skal lave halvtreds løkker på den ene teltdug og lave halvtreds løkker yderst på den teltdug, der er i den anden samling; stropperne skal være den ene overfor den anden. ⁶Og du skal lave halvtreds guldhager og fæste teltdugene, den ene til den anden, med hagerne, så boligen bliver en helhed.«²⁷¹

Pagtsteltets ydre

⁷»Du skal lave teltduge af gedehår til et telt over boligen; som elleve teltduge skal du lave dem. ⁸Hver teltdug skal være tredive alen lang, og hver teltdug skal være fire alen bred; de elleve teltduge skal have ét

mål. ⁹Du skal sætte de fem teltduge sammen for sig og de seks teltduge for sig, og den sjette teltdug skal du lægge dobbelt ved forsiden af boligen. ¹⁰Du skal lave halvtreds løkker i kanten af den ene teltdug som er yderst i rækken, og halvtreds løkker i kanten af teltdugen i den anden række. ¹¹Du skal lave halvtreds bronzehager og spænde hagerne i løkkerne; og du skal sammenføje teltet, så det bliver en helhed. ¹²Men det overskydende nedhæng af teltets teltduge, den halve teltdug som er tilovers, skal du lade hænge ned over boligens bagside, ¹³og den alen på den ene side og den alen på den anden side, som er tilovers i længden af teltets teltdug, skal hænge ned over hver sin side²⁷² af teltet for at dække det. ¹⁴Du skal lave et dække over teltet af rødfarvede vædderskind og et dække derover af delfinskind.«²⁷³

Pagtsteltets planker

¹⁵»Du skal lave plankerne til boligen af akacietræ, de skal være lodrette. ¹⁶Hver planke skal være ti alen lang og halvanden alen bred. ¹⁷Der skal være to tappe i hver planke, den ene forbunden med den anden; sådan skal du lave alle boligens planker. ¹⁸Du skal lave plankerne til boligen; tyve planker til sydsiden, mod syd, ¹⁹og du skal lave fyrre fodstykker af sølv under de tyve planker, to fodstykker under den ene planke til dens to tappe, og to fodstykker under den anden planke til dens to tappe. ²⁰Og til boligens anden side, til nordsiden, tyve planker ²¹og deres fyrre fodstykker af sølv, to fodstykker under den ene planke og to fodstykker under den anden planke. ²²Til bagsiden af boligen, mod vest, skal du lave seks planker.

²⁶⁹Ordret: »karminrød orm«.

²⁷⁰Ordret »med« står ikke i den hebraiske tekst, men meningen må være, at de der laver teltdugene skal væve dem, så der fremstår billeder af keruber.

²⁷¹Ordret: »bliver ét«.

²⁷²Ordret: »på den side og den side«.

²⁷³Der er usikkerhed om betydningen af det hebraiske *taḥaš*. Umiddelbart er der især to muligheder: »delfin« eller: »søko«

²³Og du skal lave to planker til boligens hjørner i bagsiden, ²⁴og de skal være tvillinger^{bn} forneden og samtidig samlede foroven i én ring; sådan skal det være med dem begge, de skal være til de to hjørner. ²⁵Der skal være otte planker og deres fodstykker af sølv, seksten fodstykker; to fodstykker under den ene planke og to fodstykker under den anden planke. ²⁶Du skal lave tværlægter af akacietræ: fem til plankerne i boligens ene side, ²⁷og fem tværlægter til plankerne i boligens anden side, og fem tværlægter til plankerne i boligens side bagtil, mod vest. ²⁸Den midterste tværlægte, midt på plankerne, skal gå tværs over fra den ene ende til den anden. ²⁹Du skal beklæde plankerne med guld og lave deres ringe af guld til holdere for tværlægterne; og du skal beklæde tværlægterne med guld. ³⁰Så skal du rejse boligen efter dens forskrift, som blev vist dig på bjerget.«

Pagtsteltets forhæng

³¹»Og du skal lave et forhæng af purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned; med kunsthærdigt forarbejdede keruber skal man²⁷⁴ lave det. ³²Du skal anbringe det på fire stolper af akacietræ, som er beklædt med guld og har kroge af guld og står på fire fodstykker af sølv. ³³Og du skal hænge forhænget under hagerne. Så skal du bringe Vidnesbyrdets ark derhen, inden for forhænget, og forhænget skal danne skel for jer mellem det Hellige og det Allerhelligste, ³⁴og du skal lægge sonedækket på Vidnesbyrdets ark i det Allerhelligste. ³⁵Men du skal sætte bordet uden for forhænget, og lysestagen over for bordet, ved boligens side mod syd; men bordet skal du sætte ved siden mod nord. ³⁶Du skal lave et tæppe til teltets indgang af purpur-

²⁷⁴Eller: »han«, nemlig kunstneren.

blå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned, lavet af en der laver broget vævning. ³⁷Du skal lave fem stolper af akacietræ til tæppet og beklæde dem med guld, deres kroge skal være af guld; og du skal støbe fem fodstykker af bronze til dem.«

Kapitel 27

Forordning om brændofferalteret

¹»Du skal lave alteret af akacietræ, fem alen langt og fem alen bredt; alteret skal være kvadratisk og dets højde tre alen. ²Du skal lave dets horn på dets fire hjørner, dets horn skal være i ét med det; og du skal beklæde det med bronze. ³Og du skal lave dets spande til dets fedtaske²⁷⁵ og dets skovle, dets stænkeskåle, dets gaffer og dets fyrbækkener: Alle dets redskaber skal du lave af bronze. ⁴Du skal lave et gitterværk til det, lavet som et bronzenetværk; og på netværket skal du anbringe fire bronzeringe i dets fire hjørner. ⁵Du skal anbringe det forneden, under alterets indfatning, og netværket skal nå indtil midt på alteret. ⁶Du skal også lave bærestænger til alteret, bærestænger af akacietræ, og du skal beklæde dem med bronze. ⁷Dets bærestænger skal anbringes i ringene, og bærestængerne skal være på begge sider af alteret når det bliver båret. ⁸Det skal være hult, du skal lave det af brædder; som du fik det at se²⁷⁶ på bjerget, skal de lave det.«

Forordning om forgården

⁹»Du skal også lave en forgård til boligen: Ved den søndre side, mod syd, forhæng til

²⁷⁵Grundstammen i det hebraiske ord er roden: *dšn*, der oftest angiver »fedt«, men også bruges om den fede aske, der er tilbage efter at et offer er brændt.

²⁷⁶Ordret: »som han lod dig se«, men verbet er her brugt upersonligt.

forgården af tvundet, fint linned, hundred alen langt på den ene side; ¹⁰og deres^{bo} stolper, tyve, med deres tyve fodstykker af bronze; og stolpernes kroge og deres tværstænger af sølv. ¹¹Og ligeledes med længden ved den nordre side: forhæng hundred alen²⁷⁷ langt, og dets²⁷⁸ stolper, tyve, med deres tyve fodstykker af bronze; og stolpernes kroge og deres tværstænger af sølv. ¹²Forgårdens bredde ved den vestre side skal have forhæng på halvtreds alen; deres ti stolper og deres ti fodstykker. ¹³Og forgårdens bredde ved den østre side, mod øst, skal være halvtreds alen. ¹⁴Femten alen skal forhængene være til den ene side, med deres tre stolper og deres tre fodstykker, ¹⁵og til den anden side forhæng på femten alen, med deres tre stolper og deres tre fodstykker.^{bp} ¹⁶Men for forgårdens port skal der være et tæppe, tyve alen langt, af purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned, lavet af en der laver broget vævning, med dets fire stolper og deres fire fodstykker. ¹⁷Alle stolperne i forgården hele vejen rundt skal være forbundne med sølv;²⁷⁹ deres kroge af sølv og deres fodstykker af bronze. ¹⁸Forgårdens længde skal være hundred alen og bredden halvtreds og halvtreds, højden fem alen, af tvundet, fint linned, og fodstykkerne dertil af bronze. ¹⁹Alle boligens redskaber til alt arbejdet ved den og alle dens pløkker og alle forgårdens pløkker skal være af bronze.«

Forordning om olien til lysestagen

²⁰»Og du skal pålægge Israels børn at de skal skaffe dig ren, knust^{bq} olivenolie til ly-

²⁷⁷Ordet: *ʔammāh* («alen») står ikke her i den hebraiske tekst, men er underforstået.

²⁷⁸Her er muligvis en skrivefejl i den hebraiske tekst, så der skulle oversættes: »deres«. I alle de andre vers henvises der til, at »forhæng« er pluralis

²⁷⁹Det er ikke i grundteksten angivet, om det skal være med tværstænger eller bånd.

sestagen, så man kan sætte en evig lampe frem.²⁸⁰ ²¹I forsamlingssteltet^{br} uden for forhænget som hænger foran Vidnesbyrdet, skal Aron og hans sønner gøre den i stand fra aften til morgen for Herrens ansigt; det skal være en evig forordning for deres efterkommere hos Israels børn.«

Kapitel 28

Forordning om præstedragten

¹»Du skal lade din bror Aron og hans sønner med ham komme til dig ud af Israels børns midte for at gøre præstetjeneste for mig, Aron og Nadab, Abihu, Eleazar og Itamar, Arons sønner. ²Og du skal lave hellige klæder til Aron, din bror, til ære og til pryd. ³Du skal sige til alle som er vise i hjertet, som jeg har fyldt med visdoms ånd, at de skal lave klæder til Aron for at hellige ham til at gøre præstetjeneste for mig. ⁴Og disse er de klæder som de skal lave: et brystskjold, en efod, en kappe, en mønstret kjortel, en turban og et bælte; de skal lave hellige klæder til Aron, din bror, og hans sønner, så de kan gøre præstetjeneste for mig. ⁵De skal tage guld og den purpurblå, den purpurrøde og den karminrøde uld og det fine linned.«

Forordning om efoden

⁶»De skal lave efoden^{bs} af guld, purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned, kunstfærdigt arbejde. ⁷Den skal have to skulderbånd fæstnet i de to ender så den kan bindes sammen. ⁸Efodens bælte, som omslutter den, skal være af samme arbejde, i ét med den, af guld, purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint lin-

²⁸⁰Ordet: »løfte en evig lampe op«. Dermed menes der enten, at man tænder den, eller at man sætter lamperne op på den syvarmede lysestage.

ned. ⁹Du skal tage de to shoham-sten²⁸¹ og indgravere på dem Israels sønners navne: ¹⁰Seks af deres navne på den ene sten, og de øvrige seks navne på den anden sten, alt efter deres fødsel. ¹¹Med stenskærerarbejde, som man graverer en seglring, skal du indgravere begge stenene med Israels sønners navne; du skal lave dem indsat i indfatninger af guld. ¹²Du skal sætte de to sten på efodens skulderbånd, sten til erindring om Israels sønner; og Aron skal bære deres navne frem for HERRENS ansigt på begge sine skuldre som erindring. ¹³Du skal lave fletværk^{bt} af guld ¹⁴og to kæder af purt guld, du skal lave dem som reb, snoet arbejde; og du skal fæste de snoede kæder på fletværket.«

Forordning om brystskjoldet

¹⁵»Du skal lave et doms-brystskjold i kunsthærdigt arbejde, af samme arbejde som efoden skal du lave det; af guld, purpurblå, purpurrod og karminroduld og tvundet, fint linned skal du lave det. ¹⁶Det skal være kvadratisk, foldet dobbelt, et fingerspand langt og et fingerspand bredt. ¹⁷Du skal lave en indfatning med sten på det, fire rækker sten;^{bu} en række med en rubin, en topas og en smaragd, den første række; ¹⁸den anden række: en turkis,²⁸² en safir og en månesten; ¹⁹den tredje række: en opal²⁸³, en agat og en ametyst; ²⁰og den fjerde række: en krysolit og en shoham²⁸⁴ og en jaspis; de skal være indflettet i guld i deres indfatninger. ²¹Og stenene skal svare til Israels sønners navne, tolv svarende til deres navne; som indgraving i en seglring, hver

skal være med sit navn, efter de tolv stammer. ²²Til brystskjoldet skal du lave snoede kæder, som reb, af purt guld. ²³Og du skal lave to guldringe på brystskjoldet og sætte de to ringe på brystskjoldets to ender, ²⁴og du skal sætte de to snoede guld-kæder i de to ringe ved brystskjoldets ender. ²⁵De to ender af de to snoede kæder skal du sætte i de to fletninger og sætte dem på efodens skulderbånd, på forsiden af den. ²⁶Og du skal lave to guldringe og sætte dem på brystskjoldets to ender, på den kant deraf som vender ind mod efoden. ²⁷Og du skal lave to guldringe og sætte dem på efodens to skulderbånd, forneden på forsiden, dér hvor den bindes sammen, oven over efodens bælte. ²⁸Og de skal binde brystskjoldet fra dets ringe til ringene på efoden med en purpurblå ulden snor, så det sidder over efodens bælte, og så brystskjoldet ikke løsner sig fra efoden. ²⁹Aron skal bære Israels sønners navne i doms-brystskjoldet ved sit hjerte når han går ind i helligdommen, til vedvarende erindring for HERRENS ansigt. ³⁰I doms-brystskjoldet skal du lægge Urim og Tummim^{bv}; de skal være på Arons hjerte, når han går ind for HERRENS ansigt, og Aron skal altid bære Israels sønners domsafgørelse²⁸⁵ på sit hjerte for HERRENS ansigt. ³¹Du skal også lave efodens kappe helt igennem af purpurblåuld, ³²og dens halsåbning skal være midt i den; der skal være en bort rundt om dens åbning, vævet arbejde; den skal have åbning som på en panserskjorte der ikke kan rives itu. ³³På dens nedre sømme²⁸⁶ skal du lave granatæbler af purpurblå, purpurrod og karminroduld, rundt på dens nedre sømme, og guldbjæl-

²⁸¹ Se note til 25,7.

²⁸² Det hebraiske *nōfex* er ofte oversat: »granat«, men angiver formodentlig: »turkis«.

²⁸³ Tidligere ofte oversat: »hyacint«, men oversættelsen er usikker.

²⁸⁴ Se note til 25,7.

²⁸⁵ Ordet: *mišpāt*, som indgår i betegnelsen »doms-brystskjoldet« kan også betyde »ret/retsregel«. Som loddernes funktion viser, skal ordet her måske forstås lidt bredere end: »domsafgørelser« – med lodderne får folket svar og vejledning i afgørende situationer.

²⁸⁶ Oversættes undertiden: »slæb«.

der rundt imellem dem; ³⁴en guldbjælde og et granatæble, en guldbjælde og et granatæble, rundt på kappens nedre sømme. ³⁵Og den skal være på Aron til at udføre tjeneste i, så lyden af den kan høres, når han går ind i helligdommen for HERRENS ansigt, og når han går ud, så han ikke skal dø.»

Forordning om rosetten

³⁶»Og du skal lave en roset²⁸⁷ af purt guld og indgravere på den, som man graverer i en seglring: »Hellig for HERREN.« ³⁷Og du skal sætte den på en purpurblå, ulden snor, og den skal være på turbanen; på forsiden af turbanen skal den være. ³⁸Den skal være på Arons pande, og Aron skal bære synden som er ved de hellige ting som Israels sønner helliger, ved alle deres helliggaver; den skal altid være på hans pande, så de^{bw} må finde velbehag for HERRENS ansigt.»

Forordning om de resterende klæder

³⁹»Du skal væve kjortlen i et mønster af fint linned, og du skal lave turbanen af fint linned, og du skal lave et bælte i broget vævning.»

Forordning om fælles præsteklæder

⁴⁰»Til Arons sønner skal du lave kjortler, og du skal lave bæltet til dem, og huer skal du lave til dem til ære og til pryd. ⁴¹Du skal iføre Aron, din bror, dem, og hans sønner med ham, og du skal salve dem og fylde deres hænder^{bx} og hellige dem, og de skal gøre præstetjeneste for mig. ⁴²Og du skal

lave linnedbukser til dem til at skjule deres kønsdele,²⁸⁸ de skal gå fra lænderne til lårene. ⁴³Dem skal Aron og hans sønner have på, når de går ind i forsamlingssteltet, eller når de nærmer sig alteret for at gøre tjeneste ved helligdommen, så de ikke skal pådrage sig skyld og dø. Dette skal være en eviggyldig forordning for ham og hans efterkommere efter ham.»

Kapitel 29

Forordning om præstevielsen^{by}

¹»Dette er den handling som du skal udføre ved dem for at hellige dem til at gøre præstetjeneste for mig: Tag en ung tyr²⁸⁹ og to væddere, lydefri, ²og usyret brød og usyrede ringbrød, rørt op med olie, og usyrede fladbrød, smurte med olie; du skal lave dem af fint hvedemel. ³Du skal lægge dem i en kurv og bringe dem frem i kurven sammen med ungtyren og de to væddere. ⁴Så skal du føre Aron og hans sønner frem til forsamlingssteltets indgang og vaske dem med vand. ⁵Og du skal tage klæderne og iføre Aron kjortlen og efodens kappe, efoden og brystskjoldet, og du skal fastgøre efoden på ham med efodens bælte. ⁶Du skal sætte turbanen på hans hoved, og du skal sætte det hellige diadem^{bz} på turbanen. ⁷Så skal du tage salvningsolien og hælde den over hans hoved og salve ham. ⁸Og du skal lade hans sønner træde frem, og du skal iføre dem kjortler, ⁹du skal binde bæltet om dem, om Aron og hans sønner, og du skal binde huer på dem. De skal have præstetjenesten som en evig ordning. Du skal fylde Arons hånd og hans sønners hånd.«^{bæ}

²⁸⁷Det hebraiske: *šîš* (»roset«) er beslægtet med ordet: *šîšāh*: »blomst« og verbet: *nšš*: »finkle/skinne«. Man kan finde forskellige oversættelser: »blomst/plade/diadem«. Det har formodentlig været en plade, der var formet som en blomst, en roset. Det er denne roset, der i 29,6 kaldes: »det hellige diadem« (med et andet hebraisk ord).

²⁸⁸*b^hšar šerwā^h* ordret: »nøgenheds kød« eller: »skams kød«.

²⁸⁹Ordret: »en ung tyr, en tyrekalv«.

Forordning om syndoffertyren

¹⁰»Du skal føre tyren hen foran forsamlingssteltet, og Aron og hans sønner skal lægge deres hænder på tyrens hoved. ¹¹Så skal du slagte tyren for HERRENS ansigt ved forsamlingssteltets indgang. ¹²Du skal tage noget af tyrens blod og komme det på alterets horn med din finger; og alt det øvrige blod²⁹⁰ skal du hælde ud ved alterets sokkel. ¹³Så skal du tage alt fedtet som dækker indvoldene, og hinden over leveren^{bø} og de to nyrer og fedtet som er på dem, og brænde det²⁹¹ på alteret. ¹⁴Tyrens kød og dens hud og dens tarmindhold^{bå} skal du brænde op med ild uden for lejren; det er et syndoffer.«^{ca}

Forordning om de to væddere

¹⁵»Så skal du skal tage den ene vædder, og Aron og hans sønner skal lægge deres hænder på vædderens hoved, ¹⁶og du skal slagte vædderen, og du skal tage dens blod og stænke det rundt om på alteret. ¹⁷Vædderen skal du partere;²⁹² så skal du vaske dens indvolde og dens skanker og lægge dem oven på dens stykker og på dens hoved. ¹⁸Så skal du brænde²⁹³ hele vædderen på alteret; det er et brændoffer^{cb} for HERREN, en velbehagelig duft, et offer for HERREN. ¹⁹Så skal du tage den anden vædder, og Aron og hans sønner skal lægge deres hænder på vædderens hoved, ²⁰og du skal slagte vædderen og tage af dens blod og komme det på Arons højre²⁹⁴ øreflip og på hans sønners højre øreflip og på deres højre hånds tommelfinger og på deres højre fods storetå, og du skal stænke

blodet rundt om på alteret. ²¹Du skal tage noget af blodet som er på alteret, og af salveolien og stænke på Aron og på hans klæder og på hans sønner og på hans sønners klæder sammen med ham; så er han og hans klæder hellige, og hans sønner og hans sønners klæder sammen med ham. ²²Så skal du af vædderen tage fedtet, fedthalen, fedtet som dækker indvoldene, hinden over leveren, de to nyrer og fedtet som er på dem, og den højre kølle, for det er en indsættelsesvædder, ²³og ét rundt brød, ét ringformet oliebrød og ét fladbrød fra de usyrede brøds kurv som er for HERRENS ansigt. ²⁴Du skal lægge alt dette i Arons hænder og i hans sønners hænder, og du skal udføre svingning²⁹⁵ med det for HERRENS ansigt. ²⁵Så skal du tage det ud af deres hænder og brænde det på alteret over brændofferet, til en liflig lugt for HERRENS ansigt; det er et offer for HERREN.«

Forordning om præsternes andel i ofrene

²⁶»Du skal tage bryststykket fra Arons indsættelsesvædder og udføre svingning med det for HERRENS ansigt; det skal være din andel. ²⁷Og du skal hellige svingningsbryststykket og afgifts-køllen — som er blevet svunget og som er blevet løftet op — fra indsættelsesvædderen, noget er til Aron, og noget er til hans sønner. ²⁸Det skal være Arons og hans sønners som en evig bestemmelse hos Israels børn, for det er en afgift; og det skal være en afgift fra Israels børn af deres måltidsofre,^{cc} deres afgift til HERREN.«

Forordning om indvielsesugen

²⁹»De hellige klæder, som Aron har, skal hans sønner have efter ham, i dem skal man salve dem og fylde deres hænder i dem.^{cd}

²⁹⁰ Ordret: »alt blodet«.

²⁹¹ Ordret: »lade det gå op i røg«.

²⁹² Ordret: »skære i dens stykker«.

²⁹³ Ordret: »lade det gå op i røg«.

²⁹⁴ Ordret: »højre« står ikke her i grundteksten, men skal formodentlig underforstås ud fra det følgende, hvor det er pointeret.

²⁹⁵ Ordret: »svinge en svingning«.

³⁰Syv dage skal den af hans sønner, som bliver præst i hans sted, iføre sig dem, når han går ind i forsamlingsteltet for at gøre tjeneste i helligdommen. ³¹Du skal tage indsættelsesvædderen og koge dens kød på et helligt sted. ³²Aron og hans sønner skal spise vædderens kød og brødet som er i kurven ved forsamlingsteltets indgang. ³³De skal spise det hvorved der blev skaffet soning for at fylde deres hænder,^{ce} for at hellige dem; en uindviet må ikke spise det, for det er helligt. ³⁴Men hvis der levnes noget af indsættelseskødet og af brødet til om morgenen, skal du brænde det som er levnet, med ild; det må ikke spises, for det er helligt. ³⁵Du skal gøre sådan med Aron og med hans sønner, alt det som jeg har befaleet dig: I syv dage skal du fylde deres hænder. ³⁶Du skal hver dag ofre en syndoffertyr til forsoningen, og du skal bringe et syndoffer^{cf} på alteret, når du skaffer soning for det; og du skal salve det for at hellige det. ³⁷Syv dage skal du skabe soning på alteret og du skal hellige det; så bliver alteret højhelligt, enhver som rører ved alteret bliver hellig.«

Forordning om de daglige ofre

³⁸»Dette er det som du skal bringe på alteret: To årgamle vædderlam hver dag, bestandig. ³⁹Det ene lam skal du bringe om morgenen, og det andet lam skal du bringe lige inden mørket falder på.²⁹⁶ ⁴⁰En tiendel efa fint mel blandet med en kvart hin knust^{cg} olivenolie, og en kvart hin vin til drikoffer, sammen med det ene lam. ⁴¹Og du skal bringe det andet lam lige inden mørket falder på; som morgenens afgrødeoffer^{ch} og som dets drikoffer skal du bringe

²⁹⁶Ordret: »mellem de to aftner«. Det dækker formentlig at slagtingen skal finde sted mellem solnedgang og mørke. Jøderne har tolket det som tiden fra solnedgangens begyndelse omkring kl. 3 om eftermiddagen til dens afslutning.

det til en velbehagelig duft; det er et offer for HERREN. ⁴²Dette er det daglige²⁹⁷ brændoffer^{ci} hos jeres efterkommere ved forsamlingsteltets indgang, for HERRENS ansigt, dér hvor jeg vil åbenbare mig for jer for dér at tale med dig. ⁴³Og dér vil jeg åbenbare mig for Israels børn så det^{cj} helliges ved min herlighed. ⁴⁴Jeg vil hellige forsamlingsteltet og alteret; og Aron og hans sønner vil jeg hellige til at gøre præstetjeneste for mig. ⁴⁵Og jeg vil bo midt blandt Israels børn, og jeg vil være deres Gud. ⁴⁶Og de skal vide, at jeg er HERREN deres Gud, som førte dem ud af Egyptens land for at bo midt blandt dem; jeg er HERREN deres Gud.«

Kapitel 30

Forordning om røgelsesofferalteret

¹»Du skal lave et alter til at brænde røgelse på; af akacietræ skal du lave det, ²én alen langt og én alen bredt,²⁹⁸ det skal være kvadratisk og to alen højt; dets horn skal være i ét med det. ³Du skal beklæde det med purt guld, dets overdel og dets sider²⁹⁹ rundt omkring og dets horn; og du skal lave en kant af guld hele vejen rundt. ⁴To guldringe skal du lave til det under dets kant på to af dets sider, du skal lave dem på to af dets sider; de skal være holdere for bærestængerne, så man kan bære det med dem. ⁵Du skal lave bærestængerne af akacietræ og beklæde dem med guld. ⁶Og du skal stille det foran forhænget som er for Vidnesbyrdets ark, foran sonedækket som er oven over Vidnesbyrdet, hvor jeg vil åbenbare mig for dig. ⁷På det skal Aron brænde vel-

²⁹⁷Ordret: »bestandige«.

²⁹⁸Ordret: »én alen dets længde og én alen dets bredde«.

²⁹⁹Det hebraiske ord: *qîr* skal i de fleste sammenhænge oversættes: »mur«. I det næste vers er der brugt to andre hebraiske ord.

duftende røgelse; hver morgen,³⁰⁰ når han gør lamperne i stand, skal han brænde det,⁸ og når Aron sætter lamperne på, lige inden mørket falder på,³⁰¹ skal han brænde det; det skal være et stadigt³⁰² røgelsesoffer for HERRENS ansigt hos jeres efterkommere. ⁹I må ikke bringe fremmed røgelse op på det eller brændoffer^{ck} eller afgrødeoffer,^{cl} og drikoffer må I ikke udgyde på det. ¹⁰Aron skal skaffe soning på dets horn én gang om året; med blodet fra soningssynderet^{cm} skal han én gang om året skaffe soning på det gennem jeres slægtled; det er højhelligt for HERREN.«

Forordninger om sonепenge

¹¹HERREN talte til Moses og sagde: ¹²»Når du tæller³⁰³ Israels sønner for at mønstre dem, skal hver give HERREN løsepenge for sin sjæl, når de bliver mønstret, så ingen plage skal komme over dem når de bliver mønstret. ¹³Dette skal de give, enhver som går over til de mønstrede: En halv sekel efter helligdommens vægt;³⁰⁴ sekelen er tyve gera, den halve sekel er afgift til HERREN. ¹⁴Enhver som går over til de mønstrede, fra tyve år og opefter, skal give HERRENS afgift. ¹⁵Den rige skal ikke give mere, og den fattige skal ikke give mindre end den halve sekel når I giver HERRENS afgift for at sone for jeres sjæle. ¹⁶Du skal tage sonепengene fra

³⁰⁰ Ordret: »om morgenen, om morgenen«.

³⁰¹ Ordret: »mellem de to aftner«. Det dækker formentlig, at det skal finde sted mellem solnedgang og mørke. Jøderne har tolket det som tiden fra solnedgangens begyndelse omkring kl. 3 om eftermiddagen til dens afslutning.

³⁰² Det hebraiske *tāmîd*, der i de fleste sammenhænge skal oversættes: »altid«, kan her enten forstås som: »dagligt« eller som udtryk for at det skal være uafbrudt. Det første er måske mest sandsynligt her.

³⁰³ Ordret: »tager summen/hovedet på«.

³⁰⁴ Det hebraiske ord: *šeḡel* betyder egentligt: »vægt«, men det bruges også om møntenheden: »sekel«.

Israels sønner og give dem til tjenesten ved forsamlingssteltet; og det skal bringe Israels sønner i erindring for HERRENS ansigt for at sone for jeres sjæle.«

Forordning om bronzebækkenet

¹⁷HERREN talte til Moses og sagde: ¹⁸»Du skal lave et bækken af bronze og dets sokkel af bronze til at vaske sig i; og du skal sætte det mellem forsamlingssteltet og alteret og komme vand i det. ¹⁹Aron og hans sønner skal vaske deres hænder og deres fødder deri. ²⁰Når de går ind i forsamlingssteltet skal de vaske sig med vand, så de ikke skal dø; eller når de nærmer sig alteret for at gøre tjeneste, for at bringe offer til HERREN. ²¹De skal vaske deres hænder og deres fødder så de ikke skal dø; og det skal være en evig bestemmelse for dem, for ham og for hans efterkommere i deres generationer.«

Forordning om salvningsolien

²²HERREN talte til Moses og sagde: ²³»Og du, tag dig de bedste vellugtende stoffer,³⁰⁵ af flydende myrra fem hundrede sekel,^{cn} halvt så meget vellugtende kanelbark, to hundrede og halvtreds, og af vellugtende kalmus to hundrede og halvtreds, ²⁴og kassia, fem hundrede efter helligdommens sekel, og en hin olivenolie. ²⁵Du skal lave det til en hellig salvningsolie, en krydret salveblanding som salvefremstillerens arbejde; det skal være en hellig salvningsolie. ²⁶Med den skal du salve forsamlingssteltet, Vidnesbyrdets ark, ²⁷bordet og alle dets redskaber, lysestagen og dens redskaber, røgelsesofferalteret, ²⁸brændofferalteret og alle dets redskaber og bækkenet med dets sokkel. ²⁹Du skal hellige dem, så de bliver højhel-

³⁰⁵ Ordret: »vellugtende stoffers hoved«.

hellig. ³⁰Aron og hans sønner skal du salve, og du skal hellige dem til at gøre præstetjeneste for mig. ³¹Og til Israels børn skal du tale og sige: »Hellig salvelsesolie skal dette være for mig i jeres generationer. ³²Den må ikke hældes ud over menneskekrop, ³⁰⁶ og I må ikke lave nogen anden efter dens blandingsforhold; den er hellig, den skal være hellig for jer. ³³Det menneske som blander salve som den, eller som lader noget deraf komme på en fremmed, ³⁰⁷ han skal udryddes fra sit folk.«

Forordning om røgelsen

³⁴Og HERREN sagde til Moses: »Tag dig velduftende stoffer: ³⁰⁸ stakte-dråber og mollusk-pulver og galban-gummi, velduftende stoffer og ren røgelse; der skal være lige meget af hvert. ³⁰⁹ ³⁵Du skal lave det til en krydret røgelse som salvefremstillernes arbejde; saltet, ren og hellig. ³⁶Du skal støde noget af det til pulver og lægge noget af det foran Vidnesbyrdet i forsamlingssteltet, dér hvor jeg vil åbenbare mig for dig; det skal være højhelligt for jer. ³⁷Den røgelse som du laver efter dette forhold, må I ikke lave til jer selv; I skal regne den hellig for HERREN. ³⁸Et menneske som laver noget som det for at nyde duften af det, skal udryddes af sit folk.«

³⁰⁶ Ordret: »menneskekød«.

³⁰⁷ Det hebraiske *zār* kan både være betegnelse for en uindviet/uvedkommende/lægmand og for en ikke-israelit.

³⁰⁸ Det hebraiske *sammîm* (»velduftende stoffer«) er omdiskuteret på dette sted; de nævnte stoffer er ikke alle velduftende. Nogle oversættere foreslår det neutrale: »krydderier«.

³⁰⁹ Ordret: »del og del skal det være«.

Kapitel 31

Håndværkerne til arbejdet på helligdommen

¹HERREN talte til Moses og sagde: ²»Se, jeg har kaldet Besal'el ved navn, han er søn af Uri, søn af Hur, fra Juda stamme, ³og jeg har fyldt ham med Guds Ånd, med visdom, med forstand, med viden og evne til al slags håndværk, ⁴til at lave kunstnerisk design, ³¹⁰ til at arbejde i guld, sølv og bronze, ⁵til at skære sten, til at indfatte, til at udskære træ, til at udføre al slags arbejde. ⁶Og jeg, se, jeg har givet ham Oholiab, Akisamaks søn fra Dans stamme, og i hvert menneske med kunstnerisk færdighed ³¹¹ har jeg givet visdom, så de kan lave alt det, som jeg har befalet dig: ⁷Forsamlingssteltet, Vidnesbyrdets ark, sonedækket som er på den, alle redskaber i teltet, ⁸bordet og dets redskaber, lysestagen af purt guld ³¹² og alle dens redskaber, røgelsesalteret, ⁹brændofferalteret og alle dets redskaber, bækkenet og dets sokkel, ¹⁰de vævede klæder, ³¹³ de hellige klæder til Aron, præsten, og hans sønners klæder til at gøre præstetjeneste i, ¹¹salvningsolien og den vellugtende røgelse til helligdommen; sådan som jeg har befalet dig, skal de lave det«.

Forordning om sabbatten

¹²HERREN talte til Moses og sagde: ¹³»Og du – tal til Israels børn og sig: »Men I skal

³¹⁰ Ordret: »tænke tanker«.

³¹¹ Ordret: »I hvert vist hjertes hjerte«.

³¹² Ordret blot: »den rene/pure lysestage«.

³¹³ Oversættelsen af: *bigdê haššārād* er usikker og omdiskuteret. Det oversættes ofte: »tjenestedragter«, men de egentlige tjenestedragter omtales umiddelbart efter. Ordene bruges også i 35,19; 39,1.41; alle tre steder med tilføjelsen: »til tjenesten i helligdommen«. Ordret: *šārād* betyder formodentlig: »flettet/vævet«.

holde mine sabbatter, for den er et tegn mellem mig og jer gennem jeres slægtled, så I ved at jeg er HERREN som helliger jer. ¹⁴I skal holde sabbatten, for den er hellig for jer; den der vanhelliger den, skal bestemt dræbes,^{cp} for enhver som udfører arbejde på den, den sjæl skal udryddes fra sit folks midte. ¹⁵I seks dage skal der udføres arbejde, men på den syvende dag er der fuldstændig sabbatshvile, hellig for HERREN. Enhver som udfører arbejde på sabbatsdagen, skal bestemt dræbes. ¹⁶Israels børn skal overholde sabbatten, så de højtideligholder sabbatten i deres slægtled, en evig pagt. ¹⁷Mellem mig og Israels børn er den et evigt tegn; for på seks dage skabte HERREN himlen og jorden, men på den syvende dag hvilede han og rekreerede sig.«

Moses får lovens tavler

¹⁸Og da han var færdig med at tale med Moses på Sinajs bjerg, gav han ham Vidnesbyrdets to tavler, stentavler beskrevne med Guds finger.

Kapitel 32

Guldkalven

¹Da folket indså at Moses tøvede med at komme ned fra bjerget, samlede folket sig mod^{cq} Aron og sagde til ham: »Rejs dig, lav os guder^{cr} som kan gå foran os; for denne Moses, manden som førte os op fra Egyptens land – vi ved ikke, hvad der er sket med ham.« ²Aron sagde til dem: »Tag³¹⁴ de guldringe, som er i jeres hustruers, jeres sønners og jeres døtres ører, og bring dem til mig.« ³Så tog hele folket guldringene ud af deres ører, og de bragte dem til Aron. ⁴Han

³¹⁴Verbet *prq* betyder egentlig: »rive af/plyndre«. Verbet skal formodentlig angive at det skal ske resolut og straks.

tog imod dem af deres hånd og formede gullet med mejslen³¹⁵ og lavede det til en støbt tyrekalv. Da sagde de: »Dette er dine guder, Israel, som førte dig op fra Egyptens land.«^{cs} ⁵Da Aron så det, byggede han et alter foran den; og Aron råbte: »I morgen er der fest for HERREN.« ⁶De stod tidligt op den næste dag og ofrede brændofre og bragte måltidsofre, og folket satte sig ned for at spise og drikke, og de rejste sig for at lege.

På Sinaj bjerg

⁷Da sagde HERREN til Moses: »Gå straks ned,³¹⁶ for dit folk, som du førte op fra Egyptens land, har handlet slet. ⁸De har hastigt vendt sig fra den vej som jeg bød dem, de har lavet sig en støbt tyrekalv, og de har tilbudt den og ofret til den og sagt: »Dette er dine guder, Israel, som førte dig op fra Egyptens land.« ⁹Og HERREN sagde til Moses: »Jeg har set dette folk, og se, det er et stivnakket folk. ¹⁰Lad mig derfor tage mig af dem,³¹⁷ så skal min vrede brænde mod dem og udslette dem. Men jeg vil gøre dig til et stort folk.« ¹¹Men Moses bøn-faldt³¹⁸ HERREN, sin Gud, og sagde: »Hvorfor^{ct} HERREN, brænder din vrede mod dit folk som du førte ud af Egyptens land med stor kraft og med en stærk hånd? ¹²Hvorfor skal egypterne kunne sige: »Han har i ondskab ført dem ud for at dræbe dem i bjergene og udrydde dem fra jordens overflade?« Vend om fra din brændende vrede og fortryd det onde mod dit folk! ¹³Husk på Abraham, Isak og Israel, dine tjenere, som du har tilsvoret

³¹⁵Ordet: *heret* er omdiskuteret. Det optræder kun her og Es 8,1, hvor det oftest oversættes: »griffel«. Mange retter til: *heres*: »(i en) lerform«. Det har dog ikke støtte i håndskrifterne.

³¹⁶Ordret: »gå, stig ned«. De to imperativer angiver tilsammen at det skal ske straks og hurtigt.

³¹⁷Der kunne også oversættes: »Lad mig derfor være i fred«.

³¹⁸Ordret: »søgte at gøre (HERRENS) ansigt blødt«.

ved dig selv og sagt til dem: »Jeg vil gøre jeres efterkommere³¹⁹ talrige som himlens stjerner; og hele dette land vil jeg, som jeg har sagt, give jeres efterkommere, og de skal have det som evig arvelod.«¹⁴ Da fortrød HERREN det onde som han havde talt om at ville gøre mod sit folk.

Moses i aktion

¹⁵Så vendte Moses sig og gik ned ad bjerget med vidnesbyrdets to tavler i sin hånd, tavler beskrevne på begge sider, både på den ene og den anden side var der skrevet. ¹⁶Tavlerne var Guds arbejde; og skriften var Guds skrift, indgraveret i tavlerne. ¹⁷Da Josva hørte lyden af folket der råbte, sagde han til Moses: »Der er krigslarm i lejren.«¹⁸ Men denne³²⁰ sagde: »Det er ikke lyd af sejrsråb³²¹ og ikke lyd af nederlagsråb; lyd af sang hører jeg.«¹⁹ Men da Moses kom tæt på lejren og så tyrekalven og dansen, da optændtes hans vrede, og han kastede tavlerne fra sig³²² og knuste dem neden for bjerget. ²⁰Og han tog tyrekalven, som de havde lavet, og brændte den op med ild og knuste den til støv og strøede det ud over vandet og gav Israels børn det at drikke. ²¹Moses sagde til Aron: »Hvad har dette folk gjort dig, siden du har bragt så stor en synd over det?«²² Aron svarede: »Min herres vrede må ikke brænde; du kender folket, at det er tilbøjeligt til ondt.«²³ De sagde

til mig: »Lav os guder,^{cu} som kan gå foran os; for denne Moses, manden som førte os op fra Egyptens land – vi ved ikke, hvad der er sket med ham.«²⁴ Da sagde jeg til dem: »For de som har guldsmykker³²³ – I skal tage dem af,« og de gav mig dem; jeg kastede dem i ilden, og ud kom denne tyrekalv.«²⁵ Da Moses så at folket var tøjlesløst – for Aron havde givet det frie tøjler til skadefryd³²⁴ for deres fjender –²⁶ da stillede Moses sig i lejrens port og sagde: »Den der er for HERREN, kom til mig!« Og alle Levis børn samlede sig hos ham. ²⁷Han sagde til dem: »Sådan har HERREN, Israels Gud, sagt: »Enhver skal binde sit sværd om sin lænd; gå frem og tilbage, fra den ene port til den anden i lejren, og dræb hver især sin bror og hver især sin ven og hver især sin slægtning.«²⁸ Og Levis børn gjorde som Moses havde sagt, og på den dag faldt der henved tre tusind mand af folket. ²⁹Da sagde Moses: »Gå i dag i HERRENS tjeneste³²⁵ – for enhver var imod sin søn og imod sin bror – så han kan bringe velsignelse over jer i dag.«

Moses' bøn og HERRENS svar

³⁰Næste dag sagde Moses til folket: »I har begået en stor synd,³²⁶ men nu vil jeg gå op til HERREN; måske kan jeg skabe forsoning for jeres synd.«³¹ Så vendte Moses tilbage

³¹⁹ Ordret: »sæd«.

³²⁰ Oversættelsen er omdiskuteret. Der kan også oversættes: »og han sagde«, så det er en fortsættelse af Josvas tale.

³²¹ Der kan også oversættes: »sejrssang« og »sang om nederlag«. Men der er sandsynligvis tale om verbet *fnh* her optræder i to betydninger: »råbe« (i qal) og »syng« (i pi'el); de lyder ens, men staves lidt forskelligt.

³²² Ordret: »ud af sine hænder« Konsonantteksten har singularis: »sin hånd«, men masoreterne har vokaliseret som pluralis.

³²³ Ordret blot: »guld«. Tilsvarende i det følgende: »tog det af og gav mig det ... kastede det.«

³²⁴ Ordret: *šimšāh* forekommer i Bibelen kun her. Roden betyder formodentlig: »hviske«. Meningen er måske at hviske hånligt om israelitterne.

³²⁵ Ordret: »Fyld i dag jeres hånd for HERREN«. Udtrykket »fylde hånd« betegner indsættelse i tjeneste, normalt i præstetjeneste. Det er dog omdiskuteret hvordan grundtekstens *milʔû* skal forstås. Det er vokaliseret som imperativ qal. Andre vil dog vokalisere som pi'el 3. person qatal: *millʔû*, da verbet normalt optræder i pi'el i forbindelse med indsættelse. Oversættelsen vil da blive: »I er i dag blevet indsat i HERRENS tjeneste«.

³²⁶ Ordret: »syndet en stor synd«.

til HERREN, og han sagde: »Ak, dette folk har begået en stor synd, og de har lavet sig guder af guld. ³²Men nu: Gid du vil tilgive dem deres synd;³²⁷ men hvis ikke, så beder jeg dig, slet mig af din bog, som du har skrevet!« ³³Men HERREN sagde til Moses: »Hver den som har syndet imod mig, vil jeg slette af min bog. ³⁴Gå nu, før folket til det sted som jeg sagde til dig: ›Se, min engel skal gå foran dig!‹ Men på den dag da jeg straffer,³²⁸ vil jeg straffe dem for deres synd.« ³⁵Og HERREN slog folket fordi de havde lavet kalven, den Aron havde lavet.

Kapitel 33

Folket skal fortsætte vandringen, men HERREN vil ikke gå med

¹HERREN talte til Moses: »Gå, drag op herfra, du og det folk, du førte op fra Egyptens land, til det land som jeg tilsvor Abraham, Isak og Jakob, idet jeg sagde: ›Dine efterkommere vil jeg give det.‹ ²Jeg vil sende en engel foran dig – jeg vil fordrive kana'anæerne, amoritterne, hittitterne, perizzitterne, hivvitterne og jebusitterne — ³til et land som flyder med mælk og honning; men jeg vil ikke drage op i din midte, for du er et stivnakket folk, så jeg ikke skal udslette dig på vejen.« ⁴Da folket hørte denne tunge besked, sørgede de, og ingen tog smykker på. ⁵HERREN sagde til Moses: »Sig til Israels børn: ›I er et stivnakket folk; hvis jeg et øjeblik drog op i din midte, måtte jeg udslette dig. Men tag nu dine smykker af, så vil jeg vide hvad jeg skal gøre ved dig.‹« ⁶Så aflagde Israels børn deres smykker efter bjerget Horeb.

³²⁷ Sprogligt er denne sætning egentlig ufuldendt: »Hvis du tilgiver dem deres synd – (men hvis ikke ...).«

³²⁸ Ordret: »hjem søger«.

Forsamlingsteltet flyttes uden for lejren

⁷Men Moses tog teltet og slog det op uden for lejren, langt fra lejren, og kaldte det forsamlingsteltet. Og enhver som ville søge HERREN, måtte gå ud til forsamlingsteltet, som var uden for lejren. ⁸Når Moses gik ud til teltet, rejste hele folket sig, og de stillede sig hver i sin teltåbning og så efter Moses indtil han kom ind i teltet. ⁹Og når Moses kom ind i teltet, steg skysøjlen ned og stod i teltåbningen, og han^{CV} talte med Moses. ¹⁰Hele folket så skysøjlen stå i teltåbningen, og hele folket rejste sig, og de kastede sig ned, hver i sin teltåbning. ¹¹Og HERREN talte til Moses, ansigt til ansigt, som en mand taler med sin ven. Så vendte han tilbage til lejren, men hans tjener Josva, Nuns søn, en ung mand, veg ikke fra teltet.

Dialog mellem Moses og HERREN

¹²Moses sagde til HERREN: »Se, du siger til mig: ›Før dette folk op,‹ men du har ikke ladet mig vide hvem du vil sende med mig; du har dog sagt: ›Jeg kender dig ved navn, og du har også fundet nåde for mine øjne.‹ ¹³Og nu, hvis jeg virkelig har fundet nåde for dine øjne, beder jeg dig om at vise mig dine veje så jeg kan kende dig, for at jeg kan finde nåde for dine øjne; og se, denne skare³²⁹ er dit folk!« ¹⁴Han sagde: »Jeg vil selv³³⁰ gå med, og jeg vil skaffe dig hvile.« ¹⁵Men han sagde til ham: »Hvis du ikke selv³³¹ går med, skal du ikke føre os op herfra. ¹⁶Og hvorpå skulle det dog kendes, at jeg har fundet nåde for dine øjne, jeg og dit folk? Mon ikke derpå at du går med os? Og at vi er udvalgte, jeg og dit folk, frem for hvert

³²⁹ Det hebraiske *gôy* skal i mange sammenhænge oversættes: »folk«, men det bruges oftest om folkeslag uden for Israel.

³³⁰ Ordret: »mit ansigt«.

³³¹ Ordret: »dit ansigt«.

folk som er på jordens overflade?»³³² ¹⁷Da sagde HERREN til Moses: »Også det,³³³ du her har talt om, vil jeg gøre; for du har fundet nåde for mine øjne, og jeg kender dig ved navn.« ¹⁸Men han sagde: »Jeg beder dig, lad mig se din herlighed!« ¹⁹Og han sagde: »Jeg vil lade al min skønhed drage forbi for dit ansigt, og jeg vil udråbe HERRENS navn for dit ansigt; og jeg vil være nådig mod den som jeg er nådig mod, og forbarme mig over den som jeg forbarmer mig over« ²⁰Han sagde: »Du kan ikke se mit ansigt; for mennesket kan³³⁴ ikke se mig og leve« ²¹HERREN sagde: »Se, her er et sted hos mig, og du skal stå på klippen. ²²Men når min herlighed går forbi, stiller jeg dig i klippens kløft, og jeg vil dække over dig med min hånd indtil jeg er gået forbi. ²³Så tager jeg min hånd væk, og du skal se mig bagfra; men mit ansigt kan ikke ses.«

Kapitel 34

De nye stentavler. Pagten fornyes

¹HERREN sagde til Moses: »Tilhug dig to stentavler ligesom de første, så vil jeg på tavlerne skrive de ord som var på de første tavler som du knuste. ²Du skal være parat til i morgen; du skal om morgenen stige op på Sinajs bjerg og stille dig dér hos mig på bjergets top. ³Ingen må stige op sammen med dig, og heller ikke må nogen vise sig på hele bjerget; hverken småkvæg eller hornkvæg må græsse hen imod dette bjerg.« ⁴Så tilhuggede han to stentavler ligesom de første, og Moses stod op tidligt om morgenen og steg op på Sinajs bjerg, som HERREN havde befale ham, og han tog de to stentavler i hånden. ⁵HERREN kom ned

i skyen og stillede sig der hos ham og udråbte HERRENS navn.³³⁵ ⁶HERREN gik forbi ham³³⁶ og råbte: »HERREN, HERREN³³⁷ er en barmhjertig og nådig Gud, sen til vrede og mægtig i nåde og sandhed, ⁷som bevarer nåde mod tusinder, tilgiver skyld og overtrædelse og synd, men som afgjort³³⁸ ikke lader ustraffet, som hjem søger fædrenes skyld på børn og på børnebørn, på dem i tredje og på dem i fjerde led.« ⁸Moses skyndte sig at knæle på jorden og tilbad, ⁹og han sagde: »Hvis jeg virkelig har fundet nåde for dine øjne, Herre, så beder jeg, Herre, gå nu blandt os; for det er et stivnakket folk, men tilgiv os vor skyld og vor synd, og gør os til din arvelod!«³³⁹ ¹⁰Han sagde: »Se, jeg vil slutte en pagt – foran hele dit folk vil jeg gøre undere som ikke er skabt på hele jorden eller hos noget folkeslag; og hele det folk, i hvis midte du er, skal se HERRENS gerning; for frygtindgydende er det som jeg skal gøre med dig.³⁴⁰

³³² Ordret: »jordens ansigt«.

³³³ Ordret: »den sag/det ord«

³³⁴ Kan også oversættes: »skal«.

³³⁵ Sidste del af sætningen oversættes forskelligt. Nogle vælger at supplere med Moses' navn og oversætte: »Moses påkaldte HERRENS navn«. Problemet er at Moses ikke er nævnt. Andre oversætter: »udråbte sit navn: HERREN«. Problemet her er at den hebraiske tekst ikke har det personlige pronomen: »sit«. Meningen er formodentlig at de følgende vers specificerer det HERREN udråber.

³³⁶ Ordret: »for hans ansigt«.

³³⁷ Man kan overveje, om der er tale om en nominal-sætning så der skulle oversættes: »HERREN er HERREN«. Verbet »er« bruges ikke i præsens i hebraisk.

³³⁸ Den hebraiske tekst har verbet *nqh* (»lade ustraffet«) to gange: Først som infinitiv absolutus og derefter som *yiqtol*. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

³³⁹ Sætningen kan også oversættes: »men du har tilgivet os vor skyld og synd og gjort os til din arvelod.« I sammenhængen er det dog rimeligere at opfatte den som ydmyg bøn.

³⁴⁰ Mange oversætter: »for dig«, men *šim* angiver her, hvad der vil ske når HERREN går med Moses og folket.

Advarsel mod at blive som andre

¹¹Hold du det, som jeg befaler dig i dag. Se, jeg vil drive amoritterne, kana'anæerne, hittitterne, perizzitterne, hivvitterne og jebusitterne bort foran dig.³⁴¹ ¹²Vogt dig for at slutte pagt med nogen indbygger i landet³⁴² du kommer ind i, for at han ikke skal blive en snare i din midte. ¹³Derimod skal I bryde deres altre ned og sønderbryde deres stenstøtter og hugge deres Ashera-pæle³⁴³ om – ¹⁴for du skal ikke tilbede en anden gud; for HERREN, hans navn er »Skinsyg«, han er en skinsyg Gud. ¹⁵– så at du ikke slutter pagt med nogen indbygger i landet,³⁴⁴ de horer med deres guder og ofrer til deres guder, og så indbyder en dig, så du spiser af hans offer; ¹⁶og du tager af hans døtre til dine sønner, og hans døtre horer med deres guder, og de får dine sønner til at hore med deres guder. ¹⁷Du må ikke lave dig støbte guder.

Forordninger om, hvordan pagten skal overholdes

¹⁸Du skal holde de usyrede brøds fest, i syv dage skal du spise usyrede brød som jeg har befalet dig med hensyn til den fastsatte tid i abib måned; for i abib måned drog du ud af Egypten. ¹⁹Alt det som åbner moderliv, tilhører mig, også hvert handyr³⁴⁵ af dit kvæg, førstefødt okse eller småkvæg. ²⁰Det førstefødte æsel kan du løskøbe med et stykke småkvæg, men hvis du ikke vil frikøbe det, skal du brække halsen på det.

³⁴¹Ordret: »bort fra dit ansigt«.

³⁴²Ordret: »med en landets indbygger«.

³⁴³I den hebraiske tekst tales der blot om »asherar'er«. Det er usikkert om det drejer sig om »pæle« eller gudebilleder.

³⁴⁴Ordret: »med en landets indbygger«.

³⁴⁵Grundteksten har: *tizzāxār* der skulle oversættes: »bliver husket«. Det er i øvrigt femininum der er vanskeligt at indplacere i sammenhængen. Normalt går man ud fra at der skulle stå: *hāzzāxār*: »handyr«. Denne forståelse støttes af de gamle oversættelser.

Enhver førstefødt blandt dine sønner skal du løskøbe, og ingen må vise sig for mig³⁴⁶ tomhændet. ²¹Seks dage skal du arbejde, og på den syvende dag skal du hvile; med pløjningen og med høsten skal du hvile. ²²Du skal holde ugefesten med førstegrøden af hvedehøsten, og frugthøstfesten ved årsskiftet. ²³Tre gange om året skal alt dit mandkøn vise sig for Herren HERREN, Israels Gud.³⁴⁷ ²⁴For jeg vil drive folkeslag bort fra dig og udvide din grænse; og ingen skal begære din jord³⁴⁸ når du drager op for at vise dig for HERREN, din Gud, tre gange om året. ²⁵Du må ikke ofre mit slagtoffer blod sammen med syret brød, og påskefestens slagtoffer må ikke ligge natten over til om morgenen. ²⁶Det bedste af din jords første afgrøde skal du bringe til HERRENS, din Guds, hus; du må ikke koge et kid i dets mors mælk.«

De nye lovtavler

²⁷HERREN sagde til Moses: »Skriv dig disse ord; for på grundlag af disse ord har jeg sluttet en pagt med dig og med Israel.« ²⁸Og han var dér hos HERREN fyrre dage og fyrre nætter, han spiste ikke brød og drak ikke vand; og han^{CW} skrev pagtens ord, de ti ord på tavlerne.

Moses' skinnende ansigt

²⁹Men da Moses kom ned fra Sinajs bjerg, og vidnesbyrdets to tavler var i Moses' hånd, da han kom ned fra bjerget, da vidste Moses ikke at hans ansigts hud skinnede fordi han havde talt med ham.^{CX} ³⁰Aron og alle Israels børn så Moses, og se, hans ansigts hud skinnede, og de var bange for at

³⁴⁶Ordret: »for mit ansigt«.

³⁴⁷Ordret: »Guds ansigt«, ligesom i det følgende vers.

³⁴⁸Kan også oversættes: »dit land«.

komme tæt på ham. ³¹Men Moses kaldte på dem, og de kom tilbage til ham, Aron og alle overhovederne i menigheden, og Moses talte til dem. ³²Derefter nærmede alle Israels børn sig, og han pålagde dem alt det som HERREN havde talt med ham om på Sinajs bjerg. ³³Da Moses var færdig med at tale med dem, lagde han et slør over sit ansigt. ³⁴Men når Moses gik ind for HERRENS ansigt for at tale med ham, tog han sløret af, indtil han gik ud igen; så gik han ud og fortalte Israels børn, hvad der var pålagt ham. ³⁵Israels børn så Moses' ansigt, at huden på Moses' ansigts skinnede; så lagde Moses igen sløret over sit ansigt indtil han gik ind igen for at tale med ham.

Kapitel 35

Overholdelse af sabbatten

¹Moses samlede hele Israels børns menighed og sagde til dem: »Dette er de ting,^{cy} som HERREN befalede at gøre: ²I seks dage må der udføres arbejde, men på den syvende dag skal der være hellighed^{cz} for jer, en sabbat med fuldstændig hvile^{cæ} for HERREN; enhver som udfører arbejde på den, skal lide døden. ³I må ikke tænde ild noget sted hvor I bor på sabbatsdagen.«

Offergaver til helligdommen

⁴Moses sagde til hele Israels børns menighed således:³⁴⁹ »Dette er den ting³⁵⁰ som HERREN befalede ved at sige: ⁵Af det som tilhører jer, skal I tage en afgift til HERREN; enhver som har et villigt hjerte, skal bringe en afgift til HERREN: guld, sølv og bronze, ⁶purpurblå, purpurrød og karminrød³⁵¹ uld,

fint linned og gedeuld, ⁷rødfarvede væderskind og delfinskind³⁵² og akacietræ, ⁸olie til lampen, balsam til salvningsolien og til vellugtende røgelse, ⁹shoham-sten³⁵³ og sten til at sætte på efoden og på brystskjoldet.

Arbejdet der skal udføres

¹⁰Og enhver blandt jer som har kunstnerisk færdighed,³⁵⁴ de skal komme og lave alt det som HERREN har befalede: ¹¹Boligen, dens telt og dets dække, dens hager og dens planker, dens tværlægter, dens stolper og dens fodstykker; ¹²arken med dens bærestænger, sonedækket og forhænget;³⁵⁵ ¹³bordet med dets bærestænger og alle dets redskaber og skuebrødet; ¹⁴lampe-lysestagen og dens redskaber, dens lamper og lampeolien; ¹⁵røgelsesalteret med dets stænger og salvningsolien og vellugtende røgelse, og tæppet for indgangen, for boligens indgang; ¹⁶brændofferalteret med dets bronzegitter, dets bærestænger og alle dets redskaber, bækkenet og dets sokkel; ¹⁷forhængene til forgården, dens stolper og dens fodstykker, og tæppet til forgårdens port; ¹⁸pløkkene til boligen og pløkkene til forgården og deres barduner; ¹⁹vævede klæder³⁵⁶ til tjeneste i helligdommen; hellige klæder til Aron, præsten, og hans sønners klæder til at gøre præstetjeneste i.«

³⁵²Der er usikkerhed om betydningen af det hebraiske *tahāš*. Umiddelbart er der især to muligheder: »delfin« eller: »søko«

³⁵³Der er usikkerhed om, hvilken ædelsten det drejer sig om. Det oversættes både som onyx, sardonix og karneol. Det hebraiske ord (*šōham*) antyder at stenen må være rødlig; karneol er måske det bedste bud.

³⁵⁴Ordret: »har et vist hjerte«

³⁵⁵Ordret: »dækkets forhæng«/»forhænget der dækker«. Der er tænkt på forhænget mellem det Hellige og det Allershelligste.

³⁵⁶Se note til 31,30.

³⁴⁹Ordret: »ved at sige«.

³⁵⁰Se note til vers 1.

³⁵¹Ordret: »karminrød orm«.

Offergaverne samles ind

²⁰Så gik de, hele Israels børns menighed, bort fra Moses' nærhed.³⁵⁷ ²¹Og de kom, enhver³⁵⁸ hvis hjerte opmuntrede³⁵⁹ ham, og hver den, hvis ånd tilskyndede ham, de bragte HERRENS offergave til arbejdet på forsamlingssteltet og til hele tjenesten ved det og til de hellige klæder. ²²De kom, mændene såvel som kvinderne,^{cø} alle med villigt hjerte bragte spænder,³⁶⁰ ringe³⁶¹ og fingerringe³⁶² og kugleformede smykker, alle ting af guld; enhver som foretog svingning med et svingningsoffer³⁶³ af guld for HERREN, ²³og enhver hos hvem der fandtes purpurblå, purpurrød og karminrød³⁶⁴ uld og fint linned og gedeuld, rødfarvede vædderskind og delfinskind³⁶⁵, bragte det. ²⁴Enhver som gav en afgift af sølv og bronze, bragte afgiften til HERREN; og enhver hos hvem der fandtes akacie-træ til noget af tjenestens arbejde, bragte det. ²⁵Enhver kvinde som havde kunstnerisk færdighed,³⁶⁶ spandt med sine hænder, og de bragte det spundne: det purpurblå, purpurrøde og karminrøde³⁶⁷ uld og det fine linned. ²⁶Og alle kvinderne, hvis hjerte opmuntrede dem med visdom, spandt gedeul-

³⁵⁷ Ordret: »bort fra Moses' ansigt«.

³⁵⁸ Ordret: »hver mand«.

³⁵⁹ Ordret: »hvis hjerte løftede ham«.

³⁶⁰ Det hebraiske ord: *hāh* bruges andre steder om kroge, hvormed man holder dyr fangne. Her er der formodentlig tale om et spænde eller en broche. Men der er usikkerhed om hvilke smykker der præcist er ment i verset. De står alle i singularis der må opfattes som kollektiv betegnelse.

³⁶¹ Der er formodentlig tænkt på øre- og/eller næseringe.

³⁶² Muligvis: »seglringe«.

³⁶³ Hermed menes: »indviede et offer«.

³⁶⁴ Ordret: »karminrød orm«.

³⁶⁵ Der er usikkerhed om betydningen af det hebraiske *taḥaš*. Umiddelbart er der især to muligheder: »delfin« eller: »søko«

³⁶⁶ Ordret: »et vist hjerte«.

³⁶⁷ Ordret: »karminrød orm«.

den. ²⁷Og overhovederne bragte shohamsten³⁶⁸ og stenene til at indfatte på efoden og på brystskjoldet, ²⁸balsammen og olien til lampen og til salvningsolien og til den vellugtende røgelse. ²⁹Hver mand og kvinde hvis hjerte tilskyndede til at bringe noget til alt det arbejde som HERREN ved Moses havde befalet at gøre, det bragte Israels børn som frivillig gave til HERREN.

Udpegning af håndværkerne

³⁰Moses sagde til Israels børn: »Se, HERREN har kaldet Besal'el ved navn; han er søn af Uri, søn af Hur, af Juda stamme. ³¹Og han har fyldt ham med Guds ånd, med visdom, med forstand, med viden og evne til al slags håndværk, ³²til at lave kunstnerisk design,³⁶⁹ til at arbejde i guld, sølv og bronze, ³³til at skære sten, til at indfatte, til at udskære træ, til at udføre al slags kunstnerisk arbejde; ³⁴og han har i hans hjerte givet evnen til at undervise, ham og Oholiab, Akisamaks søn af Dans stamme. ³⁵Han har fyldt dem med visdom i hjertet til at udføre al slags arbejde med indgraving, med design, med kunstvævning i purpurblå, purpurrød og karminrød uld og fint linned, og vævning; de skal udføre al slags arbejde og lave kunstnerisk design.

Kapitel 36

¹Besal'el og Oholiab og hver mand med kunstforstand,³⁷⁰ til hvem HERREN har givet visdom og forstand til at vide at udføre alt arbejdet til tjenesten ved helligdommen, skal gøre efter alt det som HERREN har befalet.« ²Så tilkaldte Moses Besal'el og Oholiab og hver mand med kunstforstand som

³⁶⁸ Se note til vers 9.

³⁶⁹ Ordret: »tænke tanker«.

³⁷⁰ Ordret: »vist hjerte«.

HERREN havde givet visdom i hjertet, enhver hvis hjerte opmuntrede³⁷¹ ham til at komme til arbejdet for at udføre det. ³Og de modtog af Moses³⁷² hele afgiften som Israels børn bragte til at udføre arbejdet omkring tjenesten ved helligdommen. Men de bragte ham endnu flere frivillige gaver morgen efter morgen, ⁴og alle de kunstforstandige som udførte alt arbejdet ved helligdommen, kom, hver mand fra det arbejde han udførte, ⁵og de talte til Moses og sagde: »Folket bringer mere frem end nødvendigt til tjenesten, til det arbejde, som HERREN har befaleet at udføre.« ⁶Så befalede Moses, og de fik bragt bud ud i lejren med besked om at ingen, hverken mand eller kvinde, skulle arbejde mere for afgiften til helligdommen; og folket holdt op med at bringe ting. ⁷Arbejdsmaterialet³⁷³ var tilstrækkeligt til at gøre alt arbejdet færdigt, og mere end det.

Indretningen af helligdommen

⁸Så lavede alle der havde forstand på det, blandt dem som udførte arbejdet, boligen af ti teltduge af tvundet, fint linned og purpurblå, purpurrød og karminrød³⁷⁴ uld, med³⁷⁵ kunstfærdigt forarbejdede keruber lavede de dem. ⁹Hver teltdug var otteogtyve alen lang, og hver teltdug var fire alen bred, alle teltduge havde samme mål. ¹⁰Man forbandt³⁷⁶ de fem teltduge, den ene til den anden, og forbandt de andre fem teltduge, den ene til den anden. ¹¹Og man lavede

³⁷¹ Ordret: »hvis hjerte løftede ham«.

³⁷² Ordret: »fra foran Moses«. Meningen kan være at det skete under opsyn af Moses.

³⁷³ Ordret: »arbejdet«

³⁷⁴ Ordret: »karminrød orm«.

³⁷⁵ Ordet »med« står ikke i den hebraiske tekst, men meningen må være at de der lavede teltdugene, vævede dem, så der fremstod billeder af keruber.

³⁷⁶ Kan også oversættes: »han forbandt«, underforstået: »Besal'el«.

løkker af purpurblå uld på den ene teltdugs kant, for enden af det sammensyede; det samme lavede man på kanten af den yderste teltdug af det andet sammensyede. ¹²Halvtreds løkker lavede man på den første teltdug, og halvtreds løkker lavede man for enden af teltdugen på det andet sammensyede stykke; løkkerne sad overfor hinanden, en overfor en. ¹³Man lavede halvtreds guldhager og forbandt teltdugene, den ene til den anden, med hagerne, så boligen blev en enhed. ¹⁴Man lavede teltduge af gedeuld til et telt over boligen; elleve teltduge lavede man. ¹⁵Længden af en teltdug var tredive alen, og fire alen var bredden af en teltdug; de elleve teltduge havde ét mål. ¹⁶De fem teltduge fæstede man sammen for sig og de seks teltduge for sig. ¹⁷Man lavede halvtreds løkker på kanten af den yderste teltdug i det sammensyede stykke, og man lavede halvtreds løkker på kanten af teltdugen i den anden række. ¹⁸Man lavede halvtreds bronzehager til at føje teltet sammen med, så det blev ét. ¹⁹Og man lavede et dække over teltet af rødfarvede vædderskind og et dække af delfinskind³⁷⁷ derover.

Træskelettet fremstilles

²⁰Man lavede plankerne til boligen af akacietræ, så de var lodrette. ²¹Hver planke var ti alen lang, og hver planke var halvanden alen bred. ²²På hver planke var der to tappe, den ene forbunden med den anden; sådan lavede man alle boligens planker. ²³Man lavede plankerne til boligen, tyve planker til sydsiden, mod syd. ²⁴Og man lavede fyrre fodstykker af sølv under de tyve planker, to fodstykker under den ene planke til dens to tappe og to fodstykker under den anden planke til dens to tappe.

³⁷⁷ Der er usikkerhed om betydningen af det hebraiske *taḥaš*. Umiddelbart er der især to muligheder: »delfin« eller: »søko«

²⁵Til boligens anden side, mod nord, lavede man tyve planker ²⁶og deres fyrre fodstykker af sølv, to fodstykker under den ene planke og to fodstykker under den anden planke. ²⁷Til boligens bagside mod vest lavede man seks planker, ²⁸man lavede to planker til boligens hjørner på bagsiden, ²⁹og de var "tvillinger"^{ca} forneden og samtidig samlede foroven i én ring; sådan lavede dem begge, til de to hjørner. ³⁰Der var otte planker med deres fodstykker af sølv, seksten fodstykker, to fodstykker³⁷⁸ under hver planke. ³¹Man lavede tværlægter af akacietræ; fem til plankerne ved boligens ene side, ³²og fem tværlægter til plankerne ved boligens anden side, og fem tværlægter til boligens planker til bagsiden, mod vest. ³³Man lavede den midterste tværlægte til at gå tværs over fra midt på plankerne, fra den ene side til den anden. ³⁴Man beklædte plankerne med guld, deres ringe lavede man af guld til holdere for tværlægterne, og man beklædte tværlægterne med guld.

De to forhæng fremstilles

³⁵Man lavede forhænget af purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned; med kunstfærdigt forarbejdede keruber lavede man det. ³⁶Og man lavede fire stolper til det af akacietræ og beklædte dem med guld, deres kroge var af guld; og man støbte fire fodstykker af sølv til dem. ³⁷Man lavede tæppet til teltets indgang af purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned, lavet af en der laver broget vævning, ³⁸og man lavede fem stolper og deres kroge til det, og man beklædte deres toppe og deres tværstænger med guld og deres fem fodstykker med bronze.

³⁷⁸ Ordret: »to fodstykker, to fodstykker«.

Kapitel 37

Arken fremstilles

¹Besal'el lavede arken af akacietræ, to og en halv alen lang og halvanden alen bred og halvanden alen høj. ²Han beklædte den med purt guld indeni og udenpå, og han lavede en guldkant rundt om den. ³Han støbte fire guldringe til dens fire fødder, nemlig to ringe på dens ene side og to ringe på dens anden side. ⁴Han lavede bærestænger af akacietræ og beklædte dem med guld. ⁵Og han stak bærestængerne ind i ringene på arkens sider til at bære arken med.

Sonedækket^{da} fremstilles

⁶Han lavede et sonedækken af purt guld, to og en halv alen lang og halvanden alen bred. ⁷Og han lavede to keruber af guld, som udhamret arbejde lavede han dem fra de to ender af sonedækket, ⁸én kerub fra den ene ende og én kerub fra den anden ende; i ét med sonedækket lavede han keruberne fra begge dets ender. ⁹Keruberne bredte vingerne opad og dækkede over sonedækket med deres vinger; og deres ansigter vendte den ene mod den anden, kerubernes ansigter vendte mod sonedækket.

Skuebrødsbordet fremstilles

¹⁰Han lavede bordet af akacietræ, to alen langt og en alen bredt og halvanden alen højt. ¹¹Han beklædte det med purt guld, og han lavede en guldkant om det. ¹²Han lavede en liste på en håndsbredde rundt om det og lavede en guldkant om dets liste rundt om det. ¹³Han støbte fire guldringe til det og satte ringene i de fire hjørner ved dets fire fødder. ¹⁴Tæt ved listen sad ringene som holdere³⁷⁹ for bærestængerne til

³⁷⁹ Ordret: »hjem«.

at bære bordet med. ¹⁵Han lavede bærestængerne af akacietræ og beklædte dem med guld, de var til at bære bordet. ¹⁶Og han lavede redskaberne som skulle være på bordet, dets fade, dets skåle, dets offerskåle og kanderne, med hvilke der skulle udgydes drikoffer;³⁸⁰ af purt guld.

Lysestagen fremstilles

¹⁷Han lavede lysestagen af purt guld; som udhamret arbejde lavede han lysestagen; dens fod og selve stagen;³⁸¹ dens bægre, dens knopper og dens blomster gik i ét med den.³⁸² ¹⁸Seks arme³⁸³ gik ud fra dens sider, tre af lysestagens arme fra dens ene side og tre af lysestagens arme fra dens anden side. ¹⁹Der var tre bægre formede som mandelblomster på den første arm, knop og blomst, og tre bægre formede som mandelblomster på en anden arm, knop og blomst; sådan var det på de seks arme der gik ud fra lysestagen. ²⁰Men på lysestagen var der fire bægre formede som mandelblomster med dens knopper og dens blomster; ²¹nemlig en knop under de to arme på den og en knop under de to andre arme på den og en knop under de to øvrige arme på den; ved de seks arme som går ud fra lysestagen. ²²Deres knopper og deres arme var i ét med den; det hele var ét udhamret arbejde af purt guld. ²³Han lavede dens lamper, syv, og dens lyseaks og dens fyrbækkener af purt guld. ²⁴Af en talent purt guld lavede han den og alle dens redskaber.

³⁸⁰Ordet »drikoffer« står ikke i den hebraiske tekst, men er underforstået ud fra betegnelsen »offerskåle«.

³⁸¹Ordret: »dens rør« (singularis). Det er formentlig tænkt kollektivt som udtryk for både den centrale del og de seks arme.

³⁸²Ordret: »var fra den«. Hele stagen blev lavet ud af ét stykke guld.

³⁸³Ordret: »rør«.

Røgelsesalteret fremstilles

²⁵Han lavede røgelsesalteret af akacietræ, én alen langt og én alen bredt,³⁸⁴ kvadratisk, og to alen højt; dets horn var i ét med det. ²⁶Han beklædte det med purt guld, dets overdel og rundt om dets sider³⁸⁵ og dets horn; og han lavede en kant af guld hele vejen rundt. ²⁷Han lavede to guldringe til det under dets kant på to af dets sider, på to af dets sider, som holdere for bærestængerne, så man kunne bære det med dem. ²⁸Han lavede bærestængerne af akacietræ og beklædte dem med guld.

Salvningsolien og røgelsen fremstilles

²⁹Han lavede den hellige salvningsolie og den rene, vellugtende røgelse som salvefremstillerens arbejde.

Kapitel 38

Brændofferalteret fremstilles

¹Han lavede brændofferalteret af akacietræ, fem alen langt og fem alen bredt, kvadratisk og tre alen højt. ²Han lavede horn på dets fire hjørner, dets horn gik i ét med det;³⁸⁶ og han beklædte det med bronze. ³Han lavede alle alterets redskaber, spandene, skovlene, stænkeskålene, gaflerne og fyrbækkenerne; alle dets redskaber lavede han af bronze. ⁴Til alteret lavede han et gitterværk, lavet som et bronzenetværk, under dets indfatning, og det nåede nedefra op til midt på det. ⁵Han støbte fire ringe i de fire hjørner på bronzegitteret som holdere

³⁸⁴Ordret: »én alen dets længde og én alen dets bredde«.

³⁸⁵Det hebraiske ord: *qîr* skal i de fleste sammenhænge oversættes: »mur«. I det næste vers er der brugt to andre hebraiske ord.

³⁸⁶Ordret: »dets horn gik ud fra det«.

for bærestængerne, ⁶og han lavede bærestængerne af akacietræ og beklædte dem med bronze. ⁷Så han stak bærestængerne i ringene på alterets sider så man kunne bære det med dem; han lavede det hult, af brædder.

Fremstilling af bronzebækkenet

⁸Han lavede bækkenet af bronze og dets sokkel af bronze af de spejle,³⁸⁷ som tilhørte de tjenstgørende kvinder der gjorde tjeneste ved forsamlingssteltets indgang.

Forgårdens forhæng fremstilles

⁹Han lavede forgården: ved den søndre side, mod syd, var forgårdens forhæng af tvundet, fint linned, hundred alen langt, ¹⁰med tyve stolper dertil med deres tyve fodstykker af bronze, og stolpernes kroge og deres tværstænger,³⁸⁸ af sølv; ¹¹ved den nordre side var der hundred alen, dertil tyve stolper og deres tyve fodstykker af bronze; stolpernes kroge og deres tværstænger af sølv; ¹²ved den vestre side var forhængene halvtreds alen, dertil ti stolper og deres ti fodstykker; stolpernes kroge og deres tværstænger var af sølv. ¹³Ved den østre side, mod øst, var der halvtreds alen; ¹⁴forhængene til den ene side var femten alen med tre stolper og deres tre fodstykker; ¹⁵og til den anden side, på begge sider af forgårdens port, var forhængene femten alen med tre stolper og deres tre fodstykker. ¹⁶Alle forhængene omkring forgården var af tvundet, fint linned. ¹⁷Fodstykkerne til stolperne var af bronze, mens stolpernes kroge og deres tværstænger var af sølv, og

deres toppe var beklædt med sølv, og disse var forbundne med tværstænger af sølv, det gjaldt alle forgårdens stolper. ¹⁸Tæppet for forgårdens port var lavet af en der laver broget vævning, af purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned, tyve alen langt, og i hele dets bredde var det fem alen højt i lighed med forgårdens forhæng; ¹⁹dertil var der fire stolper med fire fodstykker af bronze, med kroge af sølv og toppe beklædt med sølv og tværstænger³⁸⁹ af sølv. ²⁰Alle pløkkene til boligen og til forgården hele vejen rundt var af bronze.

Regnskabet for helligdommen

²¹Dette er opgørelsen for boligen, Vidnesbyrdets bolig, som det blev opgjort efter Moses' befaling³⁹⁰, levitternes arbejde, under tilsyn³⁹¹ af Itamar, søn af Aron, præsten. ²²Besal'el, søn af Uri, søn af Hur, af Juda stamme, lavede alt det som HERREN havde befalet Moses, ²³og sammen med ham Oholiab, søn af Akisamak, af Dans stamme, der arbejdede med indgravering, med design, med broget vævning i purpurblå, purpurrød og karminrød uld og fint linned. ²⁴Alt guld, som blev brugt til arbejdet, til alt arbejdet på helligdommen, svingningens^{db} guld, var 29 talenter og 730 sekel efter helligdommens sekel.³⁹² ²⁵Sølvet fra dem som var mønstret i menigheden, var 100 talenter og 1775 sekel efter helligdommens sekel, ²⁶en beka for hvert hoved – det er en halv sekel efter helligdommens sekel – af hver den som gik over til de mønstrede, fra tyve år og derover, af 603.550 . ²⁷Der var 100 talenter sølv til at støbe helligdommens fodstykker og for-

³⁸⁷ Ordet: *marʔāh* skal alle andre steder i GT oversættes: »syn/ansigt/tilsynkomst«, men her må det formodentlig oversættes: »spejl«.

³⁸⁸ Det er i grundteksten strengt taget ikke angivet om det skal være med tværstænger eller bånd.

³⁸⁹ Se note til vers 10.

³⁹⁰ Ordret: »mund«.

³⁹¹ Ordret: »hånd«.

³⁹² Kan også oversættes: »efter helligdommens vægt« eller: »efter den hellige sekel«.

hængeets fodstykker; 100 fodstykker lavet af 100 talenter, en talent til et fodstykke. ²⁸Af de 1775 sekel lavede han kroge til stolperne og overtrak deres toppe og forbandt dem. ²⁹Svingningens bronze var 70 talenter og 2400 sekel. ³⁰Deraf lavede man fodstykkerne til forsamlingssteltets indgang, bronzealteret og bronzegitteret til det, alle redskaberne til alteret, ³¹fodstykkerne rundt om forgården, fodstykkerne til forgårdens port og alle pløkkene til boligen og alle pløkkene rundt om forgården.

Kapitel 39

¹Af purpurblå, purpurrød og karminrød uld lavede de vævede³⁹³ klæder til at tjene i ved helligdommen; og de lavede de hellige klæder som skulle være til Aron, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Fremstilling af efoden

²Han lavede efoden^{dc} af guld, purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned. ³De udhamrede guldpladerne og skar dem op til snore til at indarbejde i det purpurblå, i det purpurrøde og i den karminrøde uld og i det fine linned i kunstfærdigt arbejde. ⁴De lavede skulderbånd fæstnet i de to ender så den var bundet sammen. ⁵Bæltet på efoden gik i ét med den, af samme arbejde af guld, purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned, sådan som HERREN havde befaleet Moses. ⁶De satte shoham-stenene³⁹⁴ i indfatninger af guld og indgraverede dem, som man graverer en segtring, med Israels sønners navne. ⁷Man satte dem på efodens skulderbånd som sten der skulle bringe Is-

raels sønner i erindring, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Fremstilling af brystskjoldet

⁸Han lavede brystskjoldet i kunstfærdigt arbejde, af samme arbejde som efoden; af guld, purpurblå, purpurrød og karminrød uld og tvundet, fint linned. ⁹Det var kvadratisk, de foldede brystskjoldet dobbelt, et fingerspand langt og et fingerspand bredt, foldet dobbelt. ¹⁰De satte fire rækker sten^{dd} på det; en række med en rubin, en topas og en smaragd, den første række; ¹¹den anden række: en turkis,³⁹⁵ en safir og en månesten; ¹²den tredje række: en opal³⁹⁶, en agat og en ametyst; ¹³og den fjerde række: en krysolit og en shoham³⁹⁷ og en jaspis; de var monteret med fletninger^{de} af guld i deres indfatninger. ¹⁴Stenene svarede til Israels sønners navne, tolv svarende til deres navne; som indgraving i en segtring, hver med sit navn, efter de tolv stammer. ¹⁵Til brystskjoldet lavede de snoede kæder, som reb, af purt guld. ¹⁶De lavede to fletninger af guld og to guldringe, og de satte de to ringe på brystskjoldets to ender. ¹⁷De satte de to snoede guldkæder i de to ringe på brystskjoldets ender. ¹⁸De to ender af de to snoede kæder satte de i de to fletninger og satte dem på efodens skulderbånd, på forsiden af den. ¹⁹De lavede to guldringe og satte dem på brystskjoldets to ender, på den kant af det som vender indad mod efoden. ²⁰De lavede to guldringe og satte dem på efodens to skulderbånd, forneden på forsiden, dér hvor den bindes sammen, oven over efodens bælte. ²¹De bandt brystskjoldet ved dets ringe til ringene på efoden med

³⁹³ Se note til 31,30.

³⁹⁴ Se note til 25,7.

³⁹⁵ Det hebraiske *nōfex* er ofte oversat: »granat«, men angiver formodentlig: »turkis«.

³⁹⁶ Tidligere ofte oversat: »hyacint«, men oversættelsen er usikker.

³⁹⁷ Se note til 25,7.

en purpurblå, ulden snor, så det var oven over efodens bælte, og så brystskjoldet ikke skiltes fra efoden, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Fremstilling af efodens kappe

²²Han lavede efodens kappe, vævet arbejde, helt igennem af purpurblå uld, ²³og kappens åbning var midt i den som åbningen på en panserskjorte; der var en bort rundt om dens åbning for at den ikke kunne rives itu. ²⁴På kappens nedre sømme³⁹⁸ lavede de granatæbler af purpurblå, purpur-rød og karminrød uld, tvundet arbejde. ²⁵De lavede bjælder af purt guld, og de satte bjælderne mellem granatæblerne på kappens sømme, hele vejen rundt mellem granatæblerne, ²⁶der var en bjælde og et granatæble, en bjælde og et granatæble på kappens sømme hele vejen rundt, til brug ved tjenesten, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Fremstilling af kjortlerne

²⁷Kjortlerne til Aron og hans sønner lavede de af fint linned, vævet arbejde, ²⁸turbanen af fint linned, huebåndene af fint linned, linnedbukser af tvundet, fint linned, ²⁹og bæltet af tvundet, fint linned og purpurblå, purpur-rød og karminrød uld i broget vævning, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Fremstilling af rosetten

³⁰De lavede en roset,³⁹⁹ det hellige diadem af purt guld, og de skrev på den, som man

³⁹⁸Oversættes undertiden: »slæb«.

³⁹⁹Det hebraiske: *šîš* (»roset«) er beslægtet med ordet: *šîšāh*: »blomst« og verbet: *nšš*: »finkle/skinne«. Man kan finde forskellige oversættelser: »blomst/plade/diadem«. Det har formodentlig været en plade der var formet som en blomst, en roset.

graverer i en seglring: »Hellig for HERREN.« ³¹De satte en purpurblå, ulden snor på den for at sætte den ovenpå turbanen, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Arbejdets fuldførelse

³²Sådan blev hele arbejdet med forsamlingssteltets bolig fuldført; og Israels børn gjorde det efter alt det som HERREN havde befaleet Moses, sådan gjorde de det. ³³De bragte boligen til Moses, teltet og alle dets redskaber, dets hager, dets planker, dets tværlægter og dets stolper og dets fodstykker; ³⁴dækket af rødfarvede vædderskind, dækket af delfinskind⁴⁰⁰ og tæppets forhæng; ³⁵Vidnesbyrdets ark med dens bærestænger og sonedækket; ³⁶bordet med alle dets redskaber og skuebrødet; ³⁷lysestagen af purt guld,⁴⁰¹ dens lamper, lamper i række, alle dens redskaber, og lampeoli; ³⁸guldalteret, salvningsoli; og den vellugtende røgelse og tæppet til teltets indgang; ³⁹bronzealteret og bronzegitteret som hører til det, dets bærestænger og alle dets redskaber, bækkenet og dets sokkel; ⁴⁰forgårdens forhæng, dens stolper og dens fodstykker, og tæppet til forgårdens port, dens barduner og dens pløkke, og alle redskaber til tjenesten ved boligen i forsamlingssteltet; ⁴¹vævede klæder⁴⁰² til tjenesten i helligdommen, de hellige klæder til præsten Aron og hans sønners klæder til at gøre præstetjeneste i. ⁴²Efter alt det som HERREN havde befaleet Moses, sådan udførte Israels børn hele arbejdet. ⁴³Og Moses så hele arbejdet, og se, de havde gjort det sådan

⁴⁰⁰Der er usikkerhed om betydningen af det hebraiske *taḥaš*. Umiddelbart er der især to muligheder: »delfin« eller: »søko«

⁴⁰¹Den hebraiske tekst har her kun ordet: »pur«, men ud fra den tidligere omtale er det forudsat at der er tale om guld.

⁴⁰²Se note til 31,30.

om HERREN havde befalet, sådan havde de gjort; og Moses velsignede dem.

Kapitel 40

Befalingen om at rejse helligdommen

¹HERREN talte til Moses: ²»På den første måneds første dag skal du rejse forsamlingssteltets bolig. ³Der skal du sætte Vidnesbyrdets ark og dække for arken med forhænget. ⁴Du skal bringe bordet og stille det som hører til på det, op i række, og du skal bringe lysestagen og sætte dens lamper op. ⁵Du skal sætte guldalteret til røgelse foran Vidnesbyrdets ark og anbringe tæppet for boligens indgang. ⁶Du skal sætte brændofferalteret foran indgangen til forsamlingssteltets bolig. ⁷Du skal sætte bækkenet mellem forsamlingssteltet og alteret, og du skal komme vand deri. ⁸Du skal sætte forgården op hele vejen rundt og hænge tæppet for forgårdens port. ⁹Du skal tage salvningssolien og salve boligen og alt det som er i den; og du skal hellige den og alle dens redskaber; så skal det være helligt. ¹⁰Du skal salve brændofferalteret og alle dets redskaber; og du skal hellige alteret, så skal alteret være højhelligt. ¹¹Du skal salve bækkenet og dets sokkel, og du skal hellige det. ¹²Du skal føre Aron og hans sønner frem til forsamlingssteltets indgang, og du skal vaske dem med vand. ¹³Du skal iføre Aron de hellige klæder, og du skal salve ham og hellige ham så han kan gøre præstetjeneste for mig. ¹⁴Du skal føre hans sønner frem, og du skal iføre dem kjortler. ¹⁵Du skal salve dem, ligesom du salvede deres far, så de kan gøre præstetjeneste for mig; og det skal ske for at deres salvning skal blive dem til en evig præstetjeneste gennem deres slægter.«

Helligdommen rejses

¹⁶Moses gjorde det; efter alt hvad HERREN havde befalet ham, sådan gjorde han. ¹⁷Og det skete i den første måned i det andet år, på den første dag i måneden, da blev boligen rejst. ¹⁸Moses rejste boligen, han anbragte dens fodstykker, satte dens planker i, anbragte dens tværlægter og rejste dens stolper. ¹⁹Han spændte teltet ud over boligen og lagde teltets dække hen over det, sådan som HERREN havde befalet Moses. ²⁰Så tog han Vidnesbyrdet og lagde det i arken og anbragte bærestængerne på arken; og han satte sonedækket oven på arken. ²¹Han bragte arken ind i boligen og satte tæpets forhæng op så det dækkede for Vidnesbyrdets ark, sådan som HERREN havde befalet Moses. ²²Han satte bordet i forsamlingssteltet, ved teltets side mod nord, uden for forhænget. ²³Han lagde brød i række på det for HERRENS ansigt, sådan som HERREN havde befalet Moses. ²⁴Han satte lysestagen i forsamlingssteltet, over for bordet, ved teltets side mod syd. ²⁵Han satte lamperne op for HERRENS ansigt, sådan som HERREN havde befalet Moses. ²⁶Han satte guldalteret i forsamlingssteltet foran forhænget, ²⁷og han brændte vellugtende røgelse på det, sådan som HERREN havde befalet Moses. ²⁸Han anbragte tæppet for boligens indgang. ²⁹Brændofferalteret anbragte han ved indgangen til forsamlingssteltets bolig og ofrede brændofferet og afgrødeofferet^{df} på det, sådan som HERREN havde befalet Moses. ³⁰Han anbragte bækkenet mellem forsamlingssteltet og alteret og kom vand i det til at vaske sig i. ³¹Moses og Aron og hans sønner vaskede deres hænder og deres fødder i det; ³²når de gik ind i forsamlingssteltet, og når de kom nær til alteret, vaskede de sig, sådan som HERREN havde befalet Moses. ³³Og han rejste forgården rundt om boligen og alteret og satte tæppet op for forgårdens port. Sådan fuldførte Moses arbejdet.

HERREN tager bolig i helligdommen

³⁴Så dækkede skyen forsamlingssteltet, og HERRENS herlighed fyldte boligen. ³⁵Moses kunne ikke gå ind i forsamlingssteltet, for skyen lå over det, og HERRENS herlighed fyldte boligen. ³⁶Når skyen løftede sig fra boligen, brød Israels børn op på alle deres vandringer.⁴⁰³ ³⁷Men hvis skyen ikke løftede sig, brød de ikke op før den dag den løftede sig. ³⁸For HERRENS sky var over boligen om dagen, og om natten var der ild i den for øjnene af hele Israels hus på alle deres vandringer.

⁴⁰³Det hebraiske ord (*massaf*) betyder egentlig: »opbrud (fra en lejr)«.

Faglige noter

- a. [2 Mos 1,5] *yārēx* (ordret: »lår«, »hofte«, »side«) skal her forstås som Jakobs efterkommere.
- b. [2 Mos 1,5] Der skal formodentlig underforstås et: »allerede«.
- c. [2 Mos 1,10] Verbet *śn?* betyder »hade«, men bruges i participium om »fjende«.
- d. [2 Mos 1,10] Det hebraiske verbum: *ʿālāh* (ordret: »stige op«) bruges ofte som betegnelse for at drage til Israel eller Jerusalem. Faraos talte ikke hebraisk, men forfatteren har formentlig brugt ordet for at angive at Faraos dog kendte til Israels ønske om at forlade Egypten og rejse til Kana'an. Det hebraiske ord for at »drage ud« er: *yāšā?*
- e. [2 Mos 1,12] ordret: »for Israels børns ansigter«. Men *mipp^anē* (»for ... ansigt«) bruges ofte som fast udtryk, hvor »ansigt« ikke specielt spiller nogen rolle.
- f. [2 Mos 1,21] *bayit* betyder ordret både »hus« og »familie«. Her er det det sidste der er tale om, hvorfor betydningen er, at jordemødrene selv får afkom.
- g. [2 Mos 2,1] Underforstået: »til ægte«.
- h. [2 Mos 2,3] Samme hebraiske ord bruges om Noas ark (1 Mos 6,14ff). *tēvā^h* er egentlig et egyptisk ord som bruges om »kurv« eller »kasse/æske«.
- i. [2 Mos 2,10] Denne bemærkning er omdiskuteret. »Moses« var et almindeligt egyptisk navn som betyder: »søn«. Det indgår fx i mange faraoners navne. Den almindeligst accepterede forklaring er at det for det hebraiske øre har haft en anden, dybere mening: At Faraos datter kom til at profetere om Moses' indsats: Han skal *trække* sit folk *op af vandet*. Den jødiske historiker Josefus hævdede at egypterne kaldte vand for *mo*, og den der redder fra vand, for *uses*.
- j. [2 Mos 2,21] Underforstået: »til ægte«.
- k. [2 Mos 2,22] På hebraisk er der ordspil mellem »Gershom« (*gēršōm*) og »frem-

med« (*gēr*).

- l. [2 Mos 3,8] Med »honning« er der formodentlig tænkt bredere end på dansk. Det omfatter også frugtsaft af især dadler og figner.
- m. [2 Mos 3,13] Når spørgepartiklen *mā^h* forbindes med *šēm* (»navn«), spørges der først og fremmest til navnets indhold og betydning, personens væsen og karakter.
- n. [2 Mos 3,14] Det hebraiske: *ʾeh^aye^h ʾāšer ʾeh^aye^h* er overordentlig vanskeligt at oversætte og fange ind. Traditionelt oversættes det: »Jeg er den jeg er«. Denne oversættelse kan meget let forstås sådan at Gud er statisk. I sammenhængen er der tale om det modsatte. Med et: *ʾeh^aye^h* tilkendegiver Gud i vers 12 at han vil være med Moses. Det må også klinge med i formuleringen her: Gud vil være nærværende og aktiv som den han vil være. Det sidste er så også udtryk for at Gud ikke er bundet til altid at være til stede som mennesker forventer eller ønsker – eller frygter.
- o. [2 Mos 3,21] Den masoretiske tekst har et ordspil med verbet *ntn* (»give«): Egypternes konge vil ikke *give lov* (vers 19), men Gud vil *give* egypterne gunst for dette folk. Faraos vil ikke *give*, men Gud vil sørge for, at hans folk *giver* rigeligt.
- p. [2 Mos 4,13] Meningen med sætningen er omdiskuteret. Oftest er den opfattet som afslag fra Moses' side og frit oversat: »send dog en anden!« En anden mulighed er at Moses i virkeligheden accepterer sendelsen, men så præciserer at det er på Guds ansvar.
- q. [2 Mos 4,20] I vers 25 er der kun tale om én søn, ligesom der i det foregående kun er nævnt én søn, Gershom (2,22). Det er dog muligt at begge de to sønner der er nævnt i 18,3-4, allerede var født. En anden mulighed er at der er tale om afskriverfejle, så der skulle stå: *b^anô* (»sin søn«) i stedet for: *bānā^vw* (»sine sønner«). Alle håndskrif-

ter støtter dog det sidste.

r. [2 Mos 4,24] Moses' navn er ikke nævnt i dette lille afsnit, men ud fra sammenhængen går man ud fra at det er Moses der blev overfaldet. Han var ansvarlig for sønnens omskærelse. En anden mulighed er dog at det er Moses' førstefødte, Gershom.

s. [2 Mos 5,5] Mange oversættere indfører med støtte i den Samaritanske Pentateuch et *mē*- (»end«) foran *ʕam* (»folk«), så oversættelsen bliver: »se, nu er de talrigere end landets folk«. Meningen med den overlevede tekst må være at Farao med glæde ser at han har mange trælle, og den rigdom vil han ikke give slip på. *ʕam hāʔāreš* (»landets folk«) er i hans mund en foragtelig betegnelse for landarbejdere.

t. [2 Mos 5,14] Det er slavefogedernes udsagn der er refereret.

u. [2 Mos 5,14] Det sidste er et stående hebraisk udtryk for: *tidligere*. Ordret virker det selvmodsigende her.

v. [2 Mos 5,19] Grundteksten har ordet: *rāʕ* (»ond situation«, ofte oversat: »knibe«). Den egyptiske hovedgud hed Ra, og Farao var personificering af netop Ra. Formændene så sig selv i *rāʕ*, en ond situation; de var udleveret til dem der dyrkede Ra.

w. [2 Mos 6,20] Det hebraiske ord: *dôdāʕ* kan betyde både »faster« og »tante«, men ifølge 4 Mosebog 26,59 var Jokebed datter af Levi og således faster til Amram. Ifølge Septuagintas tekst her var de fætter og kusine.

x. [2 Mos 6,23] *naḥšôn*. På dansk ofte gengivet »Nakshon«.

y. [2 Mos 7,9] Meningen må være at Moses og Aron skal bevise deres sendelse og deres Guds magt ved et under.

z. [2 Mos 8,12] Hebraisk har tre ord for »støv«. *ʕafar*, der er brugt her, er det frugtbare, værdifulde støv på jordens overflade. Egyptens frugtbare jord skal blive til myg.

æ. [2 Mos 9,14] Meningen er formodentlig dels at de skal ramme Farao selv, og dels at de skal ramme ham meget dybt.

ø. [2 Mos 10,7] Underforstået enten: »denne mand« eller: »denne situation«.

å. [2 Mos 12,11] Det bagvedliggende verbum betyder: »gå forbi«, se v. 13.

aa. [2 Mos 12,47] Meningen kan enten være at »hele Israels menighed skal overholde det« eller: »hele Israels menighed skal deltage i det«. Det afhænger af om *ʔēt* opfattes som objektmarkør eller præposition. Som præposition er dog ret usædvanlig at det skal oversættes: »i«.

ab. [2 Mos 13,4] Det hebraiske ord udtales: »aviv«.

ac. [2 Mos 14,7] Ordet *šālīš* betyder ordret »3. mand«. Det er måske betegnelse for en adjutant eller en officer.

ad. [2 Mos 14,25] Ordet *yāsar* betyder »fjernede«. Mange oversættere følger de gamle oversættelser og går ud fra at der skulle stå *yeʔesor* »blokerede«. I konsonantteksten skal der blot indføres et enkelt bogstav.

ae. [2 Mos 15,19] Dette vers falder uden for sangens rytme og opfattes derfor normalt som forfatterens (Moses') afrunding, der peger tilbage på begivenhederne i kap. 14. I ældre jødisk tradition opfattes verset som en del af sangen.

af. [2 Mos 15,25] for folket.

ag. [2 Mos 16,6] Det var HERREN og ikke Moses og Aron, der førte folket ud af Egypten, som folket ellers påstod i v. 3.

ah. [2 Mos 17,7] Betyder: »fristelse«.

ai. [2 Mos 17,7] Betyder: »kiv«.

aj. [2 Mos 17,9] Josva hed egentlig »Hosea« (betyder: »hjælp«), men fik af Moses navnet »Josva« (betyder: »HERREN er hjælp«), se 4 Mos 13,16.

ak. [2 Mos 17,13] Det vil sige: dets hær.

al. [2 Mos 17,16] Alteret.

am. [2 Mos 18,18] Den hebraiske tekst har verbet *NBL* (»blive udmattet«) to gange:

Først som infinitiv og derefter som *yiqtol*. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet.

an. [2 Mos 18,23] Det er uklart, om »sted« er betegnelse for deres hjem/telt eller for det sted, hvor deres sag skal pådømmes.

ao. [2 Mos 19,1] Der er ikke angivet en dato; meningen er nok at det skete på den første dag (nymånen) i den tredje måned efter udvandringen.

ap. [2 Mos 19,4] Grundtekstens *nešer* kan betegne både »ørn« og »grib«. I antikke høj-kulturer var gribben (både han- og hunfuglen) symbol for forældreomsorg og forældrekærlighed.

aq. [2 Mos 19,6] Det er omdiskuteret hvordan grundtekstens genitiv skal forstås. Sprogligt kan meningen være: »et kongerige med præster som regenter / et præsteligt kongerige / et kongerige, der består af præster«. Sidstnævnte synes mest oplagt i sammenhængen.

ar. [2 Mos 19,13] På hebraisk hedder det: *yōvēl*. Ordet går igen i betegnelsen »jubelår«, som rettelig burde hedde: »jobelår«. Det indvarsles med vædderhorn.

as. [2 Mos 20] Budene er ikke nummere-rede og tælles forskelligt af jøder, ortodokse kristne og katoliker/lutheranere. Jøderne regner v. 2 for det første bud/ord, men denne tælling går muligvis kun tilbage til 2.-3. århundrede e.Kr. Ortodokse kirker regner v. 4-6 for det andet bud og undgår derved at skulle dele det sidste bud (vers 17) op i to (9. og 10. bud), som det er tilfældet i katolsk og luthersk forståelse.

at. [2 Mos 20,1] I Mosebøgerne tales der strengt ikke om *de ti bud*, men om *de ti ord*, jf. vers 1, og i grundteksten gælder det også 34,28; 5 Mos 4,13; 10,4.

au. [2 Mos 20,10] Den »fremmede« hører ikke til husstanden, men er alligevel afhængig af den behandling, han får. Derfor kaldes han »din fremmede«.

av. [2 Mos 20,13] Det hebraiske verbum (*ršh*) bruges med én undtagelse (Ordsp 22,13) af 46 tilfælde i GT om selvisk mord og manddrab. Hebraisk har to andre verber der med lidt forskellig vinkel betyder »at slå ihjel«.

aw. [2 Mos 20,14] Buddet vender sig imod at bryde en gudgivet ordning for det seksuelle samliv og familieliv.

ax. [2 Mos 20,18] af angst.

ay. [2 Mos 20,20] I betydningen »ærefrygt«, ikke som »rædsel«.

az. [2 Mos 21,2] Der er ikke tale om almindelig slavehandel, men om at en israelit kunne komme i økonomiske vanskeligheder eller i gæld så han måtte sælge sig selv som »træl« - så at sige på en seksårig kontrakt.

aæ. [2 Mos 21,4] Der er formodentlig enten tale om at hun som hebraisk træl skal fuldende sin seksårs-kontrakt, eller at der er tale om en kana'anæisk kvinde der ikke er omfattet af lovene her.

aø. [2 Mos 21,7] Der er i dette afsnit tale om en datter der bliver medhustru for ejeren eller hans søn. Hun er en del af familien og hendes børn får arveret. Derfor gælder lovene i vers 2-6 ikke for hende. Hun har status som gift kvinde. Bestemmelserne er en beskyttelse af hende. Når det drejer sig om en kvinde der bliver »trælkvinde« uden at blive hustru eller medhustru, gælder reglen i 5 Mos 15,12, hvor hun stilles lige med den mandlige træl (vers 2-6).

åå. [2 Mos 21,32] Det er oksens ejer.

ba. [2 Mos 22,37] Verset hører til kapitel 21, men hører meningsmæssigt sammen med de følgende vers. For meningens skyld bytter man i oversættelser oftest om på rækkefølgen af de følgende vers. Det er dog lidt forskelligt, hvordan man ordner versene. Oftest flytter man vers 2b og evt. vers 3 om foran vers 1, idet de er den logiske fortsættelse af 21,37.

bb. [2 Mos 23,7] Underforstået: Ved en uretfærdig retssag.

bc. [2 Mos 23,10] Det hebraiske *ʔereš* kan betyde både »jord« og »land«. Denne dobbelthed kan vanskeligt fremgå på dansk. Men buddet sigter både på den enkelte (»jord«) og på hele folket (»land«).

bd. [2 Mos 23,12] Roden i verbet *šbt* er den samme som i »sabbat«. Der kunne også oversættes: »skal du holde sabbat«.

be. [2 Mos 23,31] I syd.

bf. [2 Mos 23,31] Det er Eufratfloden.

bg. [2 Mos 24,1] Der er tale om tilbedelse, hvor den tilbedende knæler ned og bøjer panden ned mod jorden.

bh. [2 Mos 24,5] Der er formodentlig tænkt på de førstefødte.

bi. [2 Mos 24,5] Det er ofre, hvor hele dyret ofres til Gud. En meningsfuld oversættelse af det hebraiske *ʔōlāh* kunne være: »hel-dyrsofre«. Se 3 Mos 1,3-17.

bj. [2 Mos 24,5] Det er ofre, hvor fedt, nyrer og lever brændes, mens resten spises af den ofrende og hans husstand. En meningsfuld oversættelse af *zevah šelem* kunne være: »fællesskabsofre« som udtryk for fællesskab mellem Gud og de ofrende. Se 3 Mos 3,1-17.

bk. [2 Mos 25,9] Tidligere oversat: »tabernakel«. Det hebraiske ord *miškān* betyder egentlig: »telt/opholdssted«.

bl. [2 Mos 25,17] Tidligere oversat: »nådestol«.

bm. [2 Mos 26,1] Se note til 25,9.

bn. [2 Mos 26,24] Der er formodentlig tale om et teknisk udtryk. Meningen er nok, at det skal være dobbeltplanker med én dobbeltplanke i hvert hjørne.

bo. [2 Mos 27,10] Henviser til »forhæng«, der er pluralis. Det gælder også i de følgende vers.

bp. [2 Mos 27,15] Den østlige side har altså en åbning i midten på 20 alen og forhæng til begge sider på 15 alen.

bq. [2 Mos 27,20] Af knuste oliven i modsætning til presset olie.

br. [2 Mos 27,21] Ordret: »mødeteltet«. Det er teltet, hvor HERREN møder folket. Nif'al af verbet *yfd* skal i flere sammenhænge oversættes: »møde/komme sammen«, men om Gud oversættes det oftest: »åbenbare sig« (25,22).

bs. [2 Mos 28,6] Navnet: »efod« bruges i GT i tre betydninger: Det kan være et gudebillede, en simpel dragt eller – som her – en del af ypperstepræstens dragt.

bt. [2 Mos 28,13] Det skal muligvis opfattes som øskener.

bu. [2 Mos 28,17] Der er usikkerhed om oversættelsen af godt halvdelen af stenene, men det drejer sig utvivlsomt om meget kostbare og sjældne sten.

bv. [2 Mos 28,30] Det er omdiskuteret, hvad især »Urim« betyder, måske »lys/oplysning«. Andre har dog foreslået: »forbandelse«. »Tummim« betyder: »fuldkommenhed/fuldendelse«. Det er måske vigtigt, at »Urim« begynder med det hebraiske alfabets første bogstav, mens »Tummim« begynder med det sidste bogstav, så de betegner totaliteten. Lodkastningen skal så vise Guds vej eller plan inden for helheden, 4 Mos. 27, 21. 1 Sam. 23, 9-13.

bw. [2 Mos 28,38] Der kan være tænkt på helliggaverne eller måske på folket.

bx. [2 Mos 28,41] Meningen er enten, at de får de ting og redskaber i hånden som de skal bruge i tjenesten, og derved indvies de til tjenesten, eller at de får lagt et indvielsesoffer i hænderne.

by. [2 Mos 29] Hele afsnittet v. 1-37 beskriver præstevielsen.

bz. [2 Mos 29,6] Se note til 28,36.

bæ. [2 Mos 29,9] Meningen er enten, at de får de ting og redskaber i hånden, som de skal bruge i tjenesten, og derved indvies de til tjenesten, eller at de får lagt et indvielsesoffer i hænderne, 3 Mos 8, 22.27-33.

bø. [2 Mos 29,13] Ordret: »det overflødige på leveren«. Ofte oversat: »leverlappen«. Der er tænkt på den fedthinde der omgiver leveren, næppe på en af leverlapperne.
 bå. [2 Mos 29,14] Måske er der tænkt specifikt på ekskrementer
 ca. [2 Mos 29,14] Offeret bringes med bøn om Guds tilgivelse for overtrædelse af vanvare af Guds bud. Det hebraiske: *ḥaṭṭā't* kan alt efter sammenhængen betyde »synd« eller »offer for synd«. Man kan overveje oversættelsen: »tilgivelsesoffer« eller »bodsoffer«. Se 3 Mos 4,1-5,13.
 cb. [2 Mos 29,18] Se note til 24,5.
 cc. [2 Mos 29,28] Se note til 24,5.
 cd. [2 Mos 29,29] Se note til 28,41.
 ce. [2 Mos 29,33] Det er: For at de kunne indsættes.
 cf. [2 Mos 29,36] Se note til vers 14.
 cg. [2 Mos 29,40] Af knuste oliven i modsætning til presset olie.
 ch. [2 Mos 29,41] Rent, bagt eller stegt mel, der brændes. Det hebraiske ord er: *minḥāḥ*. Man kan overveje oversættelsen: »kornoffer«, se 3 Mos 2,1-16.
 ci. [2 Mos 29,42] Se note til 24,5.
 cj. [2 Mos 29,43] Nemlig forsamlingsteltet
 ck. [2 Mos 30,9] Se note til 24,5.
 cl. [2 Mos 30,9] Se note til 29,41
 cm. [2 Mos 30,10] Se note til 29,14.
 cn. [2 Mos 30,23] »sekel« er her vægtenhed, ca. 16 g.
 co. [2 Mos 30,37] Ordret: »hellig skal den være for jer for HERREN«
 cp. [2 Mos 31,14] Den hebraiske tekst har verbet *mwt* (»dø«) to gange: Først som infinitiv absolutus og derefter som *yiqtol* hof'al. Det er en almindelig måde i hebraisk til forstærkelse af verbet, her gengivet med: »bestemt«. I hof'al skal det oversættes: »dræbes«.
 cq. [2 Mos 32,1] Når verbet *qhl* i GT forbindes med præpositionen *ʕal*, er meningen at man samler sig »imod« en.

cr. [2 Mos 32,1] Grundteksten anvender her og i vers 4, 8, 23, 31 (og på græsk ApG 7,40) ordet: *ʔēlōhīm*, der er pluralis. Ordet anvendes om Israels Gud med singulær betydning, og i de allerfleste tilfælde også med verbum og eventuelt prædikat i singularis. Her står verbet i pluralis, så det er nærliggende at oversætte ved pluralis, eventuelt: »gudebilleder«. Mange oversætter dog: »en gud«.

cs. [2 Mos 32,4] Se note til vers 1.

ct. [2 Mos 32,11] Hebraisk har to ord der oftest oversættes: »hvorfor?«. *lāmāḥ*, der er brugt her, peger hovedsagelig fremad: »med hvilket formål?«. Det andet, *maddûʕ*, peger tilbage: »med hvilken begrundelse?«. Moses spørger her ikke efter begrundelsen for Guds straf – den er klar nok – men efter formålet.

cu. [2 Mos 32,23] Se note til vers 1.

cv. [2 Mos 33,9] Det er HERREN.

cw. [2 Mos 34,28] Ifølge vers 1 og 5 Mos. 4, 13 er meningen at det er HERREN der skriver på tavlerne.

cx. [2 Mos 34,29] det er HERREN.

cy. [2 Mos 35,1] Grundtekstens: *dāvār* kan – alt efter sammenhængen – oversættes både: »ord« og: »ting«. Her spilles der på begge betydninger.

cz. [2 Mos 35,2] Man skal muligvis underforstå »dag«, altså »en hellig dag«.

cæ. [2 Mos 35,2] På hebraisk: *šabbat šabbātôn*. Roden/verbet: *šbt* betyder: »hvile«. Tilføjelsen: *šabbātôn* understreger at hviledagen (sabbatten) skal være fuldstændig hviledag.

cø. [2 Mos 35,22] Den masoretiske tekst har en ret speciel konstruktion: *wayyāvōʔû ḥāʔanāšîm ʕal-hannāšîm*. Spørgsmålet er, hvad præpositionen *ʕal* angiver her, normalt: »på«. Formodentlig skal den enten oversættes: »såvel som« eller: »ved siden af«.

cå. [2 Mos 36,29] Der er formodentlig tale om et teknisk udtryk. Meningen er nok, at det skal være dobbeltplanker med én dobbeltplanke i hvert hjørne.

da. [2 Mos 37] Tidligere oversat: »nådestol«.

db. [2 Mos 38,24] Hermed menes: »det indviede«.

dc. [2 Mos 39,2] Navnet: »efod« bruges i GT i tre betydninger: Det kan være et gudebillede, en simpel dragt eller – som her – en del af ypperstepræstens dragt.

dd. [2 Mos 39,10] Der er usikkerhed om oversættelsen af godt halvdelen af stenene, men det drejer sig utvivlsomt om meget kostbare og sjældne sten.

de. [2 Mos 39,13] Det skal muligvis opfattes som øskener.

df. [2 Mos 40,29] Rent, bagt eller stegt mel, der brændes. Det hebraiske ord er: *minḥā*^h. Man kan overveje oversættelsen: »kornoffer«, se 3 Mos 2,1-16.

Tredje Mosebog

Kapitel 19

¹HERREN talte til Moses: ²»Tal til hele Israels børns menighed og sig til dem: I skal være hellige, for jeg, HERREN jeres Gud, er hellig.

⁹Når I høster jeres lands høst, må du ikke høste helt ud til kanten af din mark, og du må heller ikke være grundig med at samle det ind der er tilbage efter din høst¹.

¹⁰Din vingård må du ikke plukke ren og ikke samle de nedfaldne druer i din vingård; du skal lade dem blive til den fattige og til den fremmede; jeg er HERREN, jeres Gud.

¹¹I må ikke stjæle, og I må ikke lyve, og ingen af jer må bedrage sin landsmand. ¹²I må ikke sværge falsk ved mit navn så du vanhelliger din Guds navn; jeg er HERREN!

¹³Du må ikke øve vold mod din næste eller udplyndre ham, du må ikke beholde daglejerens arbejds løn natten over² til næste dag. ¹⁴Du må ikke forbande den døve, og foran en blind må du ikke lægge en sten at snuble over; men du skal frygte din Gud; jeg er HERREN!

¹⁵I må ikke gøre uret i dommen, du må ikke holde med en fattig³ og heller ikke tage parti for en anset;⁴ men du skal dømme din landsmand med retfærdighed. ¹⁶Gå ikke

omkring med sladder i dit folk, du må ikke stræbe efter din næstes blod; jeg er HERREN!

¹⁷Du må ikke hade din bror i dit hjerte; men du skal stærkt rettesætte din landsmand for at du ikke skal bære synd for hans skyld. ¹⁸Du må ikke hævne dig og ikke bære nag mod dit folks børn, du skal elske din næste som dig selv; jeg er HERREN!«

¹Ordret: »din høsts efterslæt«.

²Ordret: »din daglejers arbejds løn må ikke overnatte hos dig«.

³Ordret: »løfte en fattigs ansigt«.

⁴Ordret: »ære en ansets ansigt«.

Fjerde Mosebog

Kapitel 1

HERREN befaler Moses, Aron og stammelederne at tælle folket.

¹HERREN talte til Moses i Sinajs ørken i forsamlingsteltet på den første dag i den anden måned i det andet år efter de var gået ud af Egypten. Han sagde: ²»Gennemfør en folketælling af hele israelitternes forsamling efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, alle af hankøn, hoved for hoved af dem, ³fra 20 år og opefter, enhver som kan drage i krig for Israel. I skal tælle dem efter deres hærafdelinger, du og Aron. ⁴Sammen med jer skal der være en mand fra hver stamme, en mand som er overhoved for sit fædrenehus. ⁵Dette er navnene på de mænd som skal hjælpe jer: Fra Ruben: Elisur, Shede'urs søn. ⁶Fra Simeon: Shelumiel, Surishaddajs søn. ⁷Fra Juda: Nakshon, Amminadabs søn. ⁸Fra Issakar: Netan'el, Suars søn. ⁹Fra Zebulon: Eliab, Helons søn. ¹⁰Fra Josefs sønner: Fra Efraim: Elishama, Ammihuds søn. Fra Manasse: Gamliel, Pedasurs søn. ¹¹Fra Benjamin: Abidan, Gid'onis søn. ¹²Fra Dan: Akiezer, Ammishaddajs søn. ¹³Fra Aser: Pagiel, Okrans søn. ¹⁴Fra Gad: Eljasaf, De'uls søn. ¹⁵Fra Naftali: Akira, Enans søn.« ¹⁶Disse var udvalgte af forsamlingen, ledere af deres fædrenefamilier, overhoveder for Israels tusinder.

Moses og Aron tæller hver stamme for sig.

¹⁷Moses og Aron tog disse mænd, som er udtrykkeligt nævnt ved navn. ¹⁸De lod hele forsamlingen samles på den første dag i den anden måned, og de lod sig registrere, efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, hoved for hoved. ¹⁹Som HERREN havde befalede Moses, sådan talte han dem i Sinajs ørken. ²⁰Israels førstefødte, Rubens efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, hoved for hoved, alle af hankøn fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ²¹De mønstrede af Rubens stamme var 46.500. ²²Simeons efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, de mønstrede af dem efter antallet af navne, hoved for hoved, alle af hankøn fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ²³De mønstrede af Simeons stamme var 59.300. ²⁴Gads efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ²⁵De mønstrede af Gads stamme var 45.650. ²⁶Judas efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ²⁷De mønstrede af Judas stamme var 74.600. ²⁸Issakars efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som

kunne drage i krig: ²⁹De mønstrede af Issakars stamme var 54.400. ³⁰Zebulons efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ³¹De mønstrede af Zebulons stamme var 57.400. ³²Josefs børn, nemlig Efraims efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ³³De mønstrede af Efraims stamme var 40.500. ³⁴Manasses efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ³⁵De mønstrede af Manasses stamme var 32.200. ³⁶Benjamins efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ³⁷De mønstrede af Benjamins stamme var 35.400. ³⁸Dans efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ³⁹De mønstrede af Dans stamme var 62.700. ⁴⁰Ashers efterkommere efter deres slægter, efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ⁴¹De mønstrede af Ashers stamme var 41.500. ⁴²Naftalis efterkommere efter deres slægter efter deres fædrenehus, efter antallet af navne, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig: ⁴³De mønstrede af Naftalis stamme var 53.400. ⁴⁴Dette er de mønstrede som Moses og Aron og hver af de tolv israelitiske ledere talte; hver mand var for sit fædrenehus. ⁴⁵Og alle de som blev mønstret af israelitterne, efter deres fædrenehus, fra 20 år og opefter, enhver som kunne drage i krig for Israel, ⁴⁶ja, alle de mønstrede var 603.550.

Levitterne bliver ikke talt sammen med de andre. De skal tjene ved forsamlingssteltet, slå lejr omkring det, og de andre stammer uden om dem.

⁴⁷Men levitterne blev ikke talt sammen med dem efter deres fædres stamme. ⁴⁸For HERREN sagde til Moses: ⁴⁹»Du skal ikke tælle Levis stamme, og ikke gøre mandtal over¹ dem blandt israelitterne, ⁵⁰men du skal sætte levitterne over vidnesbyrdets bolig og over alle redskaberne til det og over alt som hører dertil. De skal bære boligen og alle redskaberne til det, og de skal tjene ved det, og de skal slå lejr rundt om boligen. ⁵¹Og når boligen skal bryde op, skal levitterne tage den ned, men når boligen skal slå lejr, skal levitterne rejse boligen, og kommer nogen fremmed nær den, skal han dø. ⁵²Og israelitterne skal slå lejr hver for sig, og hver ved sit banner, efter deres hærafdelinger. ⁵³Men levitterne skal slå lejr rundt om vidnesbyrdets bolig for at der ikke skal komme vrede over israelitternes forsamling. Derfor skal levitterne omhyggeligt passe på det der er at passe på ved vidnesbyrdets bolig.« ⁵⁴Israelitterne gjorde det. Alt det som HERREN havde befaleet Moses, gjorde de.

Kapitel 2

HERREN giver yderligere instrukser om hvordan israelitterne skal slå sig ned i fire lejre. Mod øst Judas lejr sammen med Issakar, Zebulon.

¹HERREN sagde til Moses og Aron: ²»Israelitterne skal slå lejr i hver sin hærenhed^a ved deres fædrenehuses bannere. De skal slå lejr foran forsamlingssteltet

¹ Denne særlige vending bruges i slægtsforskning og gengiver det hebraiske »deres hoved skal du ikke løfte op.«

og rundt omkring det. ³De som skal slå lejrs foran mod øst, er Judas lejrs hærenhed efter deres hærafdelinger under judæernes leder, Nakshon, Amminadabs søn, ⁴og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 74.600. ⁵De som skal slå lejrs hos ham, er Issakars stamme under issakaritternes leder, Netan'el, Suars søn, ⁶og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 54.400. ⁷Dernæst Zebulons stamme under zebulonitternes leder, Eliab, Helons søn, ⁸og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 57.400. ⁹Alle de mønstrede ved Judas lejrs^b er 186.400 efter deres hærafdelinger. De skal bryde op som den første afdeling.

Rubens lejrs skal være mod syd sammen med Simeon og Gad.

¹⁰Rubens lejrs hærenhed skal være mod syd efter deres hærafdelinger under rubenitternes leder, Elisur, Shede'urs søn, ¹¹og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 46.500. ¹²De som skal slå lejrs hos ham, er Simeons stamme under simeonitternes leder Shelumiel, Surishaddajs søn, ¹³og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 59.300. ¹⁴Dernæst Gads stamme under gaditternes leder, Eljasaf, De'uels søn, ¹⁵og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 45.650. ¹⁶Alle de mønstrede ved Rubens lejrs² er 151.450 efter deres hærafdelinger. De skal bryde op som den anden afdeling.

Leviternes med forsamlingsteltet skal være i midten.

¹⁷Dernæst skal forsamlingsteltet bryde op. Levitternes lejrs skal være midt imellem lejrene. Sådan som de slår lejrs, skal de også

bryde op, hver på sin plads³, efter deres bannere.

Efraims lejrs skal være mod vest sammen med Manasse og Benjamin.

¹⁸Efraims lejrs hærenhed efter deres hærafdelinger skal være mod vest under efraimiternes leder Elishama, Ammihuds søn, ¹⁹og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 40.500. ²⁰Sammen med ham skal Manasses stamme være under manassitternes leder Gamliel, Pedasurs søn, ²¹og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 32.200. ²²Dernæst Benjamins stamme under benjaminitternes leder Abidan, Gid'onis søn, ²³og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 35.400. ²⁴Alle de mønstrede ved Efraims lejrs⁴ er 108.100, efter deres hærafdelinger. De skal bryde op som den tredje afdeling.

Dans lejrs skal være mod nord sammen med Asher og Naftali.

²⁵Dans lejrs hærenhed skal være mod nord efter deres hærafdelinger under danitternes leder Akiezer, Ammishaddajs søn, ²⁶og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 62.700. ²⁷De som skal slå lejrs hos ham, er Ashers stamme under asheritternes leder Pagiel, Okrans søn, ²⁸og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 41.500. ²⁹Og Naftalis stamme under naftalitternes leder Akira, Enans søn, ³⁰og hans hærafdeling, de mønstrede af dem er 53.400. ³¹Alle de mønstrede ved Dans lejrs⁵ er 157.600. De skal bryde op som sidste afdeling efter deres bannere.«

³Ordret: »hver ved sin hånd«, og her om deres indbyrdes placering.

⁴Se v. 9

⁵Se v. 9

²Se v. 9

Slutning.

³²Dette er de mønstrede israelitter efter deres fædrenehus. Alle de mønstrede i lejrene efter deres hærafdelinger var 603.550. ³³Men levitterne blev ikke mønstret sammen med israelitterne, sådan som HERREN havde befalet Moses. ³⁴Israelitterne gjorde det; præcis som HERREN havde befalet Moses sådan slog de lejr i deres hærenheder, og sådan rejste de, hver inden for sin slægt sammen med sit fædrenehus.

Kapitel 3

Opremsning af Arons efterkommere.

¹Dette er Arons og Moses' slægtshistorie den dag HERREN talte med Moses på Sinajs bjerg. ²Dette er navnene på Arons sønner: Nadab, den førstefødte, og Abihu, Eleazar og Itamar. ³Dette er navnene på Arons sønner, de som var salvede præster, som han havde valgt til⁶ at gøre præstetjeneste. ⁴Men Nadab og Abihu døde for HERRENS ansigt da de førte fremmed ild frem for HERRENS ansigt i Sinajs ørken, og de havde ingen sønner, men Eleazar og Itamar gjorde præstetjeneste under deres fars Arons opsyn⁷

Aron får levitterne så de kan gøre tjeneste ved forsamlingssteltet.

⁵HERREN sagde til Moses: ⁶»Lad Levis stamme komme herhen, og du skal stille den for præsten Arons ansigt, og de skal tjene ham. ⁷De skal omhyggeligt passe på det som han og hele forsamlingen skal passe foran forsamlingssteltet for at udføre tjenesten i boligen. ⁸Og de skal passe alle

⁶Ordret: »hvis hænder han havde fyldt«, det er et teknisk udtryk for at bemyndige nogen til offertjenesten, eller at indvie.

⁷Ordret: »for ... ansigt«.

forsamlingssteltets redskaber og det som israelitterne skal passe for at udføre tjenesten i boligen. ⁹Du skal give levitterne til Aron og hans sønner. Blandt israelitterne er de overgivet fuldt ud til ham. ¹⁰Men Aron og hans sønner skal du sætte til at passe deres præstetjeneste, men kommer nogen tæt på da skal han dø.«

Levitterne skal være HERRENS i de førstefødtes sted.

¹¹HERREN sagde til Moses: ¹²»Se, jeg har udtaget levitterne blandt israelitterne i stedet for hver førstefødt som åbner mors liv blandt israelitterne, og levitterne skal høre mig til. ¹³For alle førstefødte hører mig til. Den dag jeg slog alle førstefødte i Egypten ihjel, helligede jeg mig alle førstefødte i Israel af mennesker og dyr. De skal høre mig til, jeg er HERREN.«

Efter HERRENS befaling tæller Moses levitterne.

¹⁴HERREN talte til Moses i Sinajs ørken: ¹⁵»Tæl levitterne efter deres fædrenehus, efter deres slægter. Alle af hankøn der er mere end en måned gamle, skal du tælle.« ¹⁶Moses talte dem efter HERRENS ord, sådan som det var blevet ham befalet.

Levitternes familier opregnes.

¹⁷Dette var navnene på Levis børn: Gershon, Kehat og Merari. ¹⁸Dette var navnene på Gersons børn efter deres slægter: Libni og Shim'i. ¹⁹Kehats børn efter deres slægter: Amram, Jis'har, Hebron og Uzziel. ²⁰Meraris børn efter deres slægter: Makli og Mushi. Dette er Levis slægter efter deres fædrenehus.

Gershonitternes antal og embede.

²¹Til Gershon hører libniternes slægt og shim'iternes slægt. Dette er gershonitternes slægter. ²²De mønstrede af dem efter optælling, alle af hankøn over en måned gamle, de mønstrede af dem var 7.500. ²³Gershonitternes slægter skulle slå lejr bag boligen mod vest. ²⁴Gershonitternes fædrenehuse' leder var Eljasaf, Laels søn. ²⁵Det gershonitterne omhyggeligt skulle passe ved forsamlingssteltet, var selve boligen, dvs. teltet med dets teltduge, forhænget for forsamlingssteltets indgang, ²⁶og dugene rundt om forgården og forhænget foran indgangen til forgården, som er rundt om boligen og omkring alteret, og bardunerne til det og alt arbejdet med det.

Kehatitterne og deres opgaver.

²⁷Til Kehat hører amramitternes slægt og jis'haritternes slægt og hebronitternes slægt og uzzielitternes slægt. Dette er kehatitternes slægter. ²⁸Antallet på alle af hankøn over en måned gamle var 8.600, som omhyggeligt skulle passe det der var at passe ved helligdommen. ²⁹Kehatitternes slægter skulle slå lejr ved boligens sydside. ³⁰Lederen over kehatitternes slægters fædrenehuse var Elisafan, Uzziels søn. ³¹Det de skulle passe, var arken og bordet og lysestagen og altrene og helligdommens redskaber hvormed tjenesten udførtes, og forhænget og alt arbejdet med det. ³²Men levitternes øverste leder var Eleazar, præsten Arons søn, som var sat over dem som omhyggeligt passede alt det der var at passe ved helligdommen.

Meraritternes antal og opgaver.

³³Til Merari hører maklitternes slægt og mushitternes slægt. Dette er mararitternes slægter. ³⁴De mønstrede af dem efter optælling, alle af hankøn over en må-

ned gamle, var 6.200. ³⁵Lederen over meraritternes slægters fædrenehuse var Suriel, Abikajils søn. De skulle slå lejr ved boligens nordside. ³⁶Det meraritterne var udvalgt til at tage sig af, var boligens rammer og dens tværbjælker, stolper og fodstykker og alle redskaberne dertil og alt arbejdet med det ³⁷og stolperne til forgården rundt om og deres fodstøtter, pløkke og barduner.

Moses og Aron skal slå lejr lige uden for boligen. Levitternes antal.

³⁸Men de som skulle slå lejr lige foran boligen, lige uden for forsamlingssteltet mod øst, skulle være Moses og Aron og hans sønner som passer det der er at passe ved helligdommen, nemlig det israelitterne skulle passe, men kommer nogen fremmed nær da skal han dø. ³⁹Alle de mønstrede levitter som Moses og Aron talte efter HERRENS ord, efter deres slægter, alle af hankøn over en måned gamle, var 22.000.

De førstefødte af folket tælles, og antallet af dem der overstiger antallet af levitterne, indløses med penge.

⁴⁰HERREN sagde til Moses: »Tæl alle førstefødte af hankøn blandt israelitterne fra en måned gamle og derover, og tag antallet på deres navne. ⁴¹Så skal du tage levitter til mig, HERREN, i stedet for alle førstefødte blandt israelitterne, og levitternes husdyr i stedet for alt det førstefødte blandt israelitternes husdyr.« ⁴²Moses talte, som HERREN havde befalet ham, alle førstefødte blandt israelitterne. ⁴³Alle førstefødte af hankøn, efter antallet af navne, fra en måned gamle og derover, efter deres antal, var 22.273. ⁴⁴HERREN sagde til Moses: ⁴⁵»Tag levitterne i stedet for alle førstefødte blandt israelitterne og levitternes husdyr i stedet for deres husdyr, og levitterne skal høre mig til:

Jeg er HERREN. ⁴⁶Men hvad angår de 273 af israelitterne, som skal løskøbes, som er flere end levitterne, ⁴⁷da skal du tage fem sekel for hvert hoved, efter helligdommes sekel skal du tage dem, en sekel er tyve gera. ⁴⁸Du skal give Aron og hans sønner pengene for dem der bliver løskøbt, dem, der er i overtal af dem.« ⁴⁹Så tog Moses løsepenge for dem der var flere end dem der blev løskøbt ved levitterne. ⁵⁰Af israelitternes førstefødte tog han disse penge: 1.365 sekel efter helligdommens sekel. ⁵¹Moses gav Aron og hans sønner pengene for de løskøbte, efter HERRENS ord, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Kapitel 4

Levitterne mellem 30 og 50 år tælles. Kehatitternes opgave beskrives.

¹HERREN talte til Moses og Aron: ²»Gør mandtal over kehatitterne blandt levitterne, efter deres slægter, efter deres fædrenehus, ³fra 30 år og derover, indtil 50 år, enhver som kan drage i krig, til at gøre tjeneste ved forsamlingssteltet. ⁴Dette skal være kehatitternes tjeneste ved forsamlingssteltet, ved de højhellige ting. ⁵Når lejren bryder op, da skal Aron og hans sønner komme og tage det afskærmende⁸ forhæng ned, og de skal skjule vidnesbyrdets ark i det. ⁶De skal lægge et dække af gedeskind^c over og brede et helt klæde af blå uld ud ovenover og montere bærestængerne. ⁷De skal brede et klæde af blå uld ud over skuebordet og lægge fadene og skålene på det sammen med bægerne og kanderne til drikoffer, og det brød der altid skal ligge fremme, skal også være på det. ⁸De skal brede et skarlagensrødt klæde ud over det

og skjule det med et dække af gedeskind, og de skal montere bærestængerne. ⁹Så skal de tage et klæde af blå uld og skjule lyses-tagen og dens lamper og vægesakse og vægebakker og alle kander til olivenolie som de bruger til betjene den. ¹⁰De skal lægge den og alle dens redskaber i et dække af gedeskind, og de skal anbringe det i transportkassen. ¹¹De skal brede et klæde af blå uld ud over guldalteret og skjule det med et dække af gedeskind, og de skal montere bærestængerne. ¹²De skal tage alle de redskaber de bruger til tjenesten i helligdommen, og lægge dem i et klæde af blå uld og skjule dem med et dække af gedeskind, og de skal anbringe det i transportkassen. ¹³De skal også feje asken af alteret og brede et purpurklæde ud over. ¹⁴De skal lægge alle dets redskaber, som de bruger ved tjenesten, på det: Ildkarrene, madkrogene, skufferne og skålene, alle alterets redskaber, og de skal brede et dække af gedeskind ud over det og montere bærestængerne. ¹⁵Når Aron og hans sønner er færdige med at tildække helligdommen og alle helligdommens redskaber, når lejren bryder op, da skal kehatitterne komme for at bære det, men uden at røre ved helligdommen og dø. Dette er hvad kehatitterne skal bære af forsamlingssteltet. ¹⁶Præsten Arons søn Eleazar har til opgave at tage sig af lampeolien og røgelsen af de vellugtende urter og det afgrødeoffer der altid skal ligge fremme, og salvelsesolien. Det er hans opgave ved boligen og alt hvad der er deri, og som hører til helligdommen og til dens redskaber.« ¹⁷HERREN sagde til Moses og Aron: ¹⁸»Lad ikke kehatitternes slægters stamme blive udryddet af levitternes midte. ¹⁹Gør dette med dem så de skal leve og ikke dø når de kommer det højhellige nær. Aron og hans sønner skal komme og sætte hver mand til sin opgave og give ham det han skal bære. ²⁰Men de skal ikke gå ind for at

⁸Ordret: »dækkets forhæng«; det skærmer mod indtrængen i det allerhelligste. Blev i GT1931 oversat med »det indre«.

se på det hellige så meget som et sekund, for at de ikke skal dø.«

Gershonitternes opgaver beskrives.

²¹HERREN sagde til Moses: ²²»Gør mandtal over gershonitterne, ja, over dem, efter deres fædrenehus, efter deres slægter. ²³Fra 30 år og derover, indtil 50 år, skal du tælle dem, enhver som kan drage i krig, til at gøre tjeneste ved forsamlingssteltet. ²⁴Dette skal være gershonitternes slægters opgave med at tjene og at bære. ²⁵De skal bære boligens teltduge og forsamlingssteltet pakket ind i klæde og i gedeskind og forhænget foran forsamlingssteltets indgang ²⁶og dugene omkring forgården og forhænget for indgangen til forgården, som er rundt om boligen og alteret, og bardunerne til den og alle de redskaber som hører til arbejdet dermed, og alt det som skal gøres ved disse ting, det er deres opgave, ²⁷alle gershonitternes opgave, alt det de skal bære og hele deres tjeneste skal udføres efter Arons og hans sønners ord, og I skal udpege dem til at tage sig af alt det de har at bære på. ²⁸Dette skal være gershonitternes slægters tjeneste ved forsamlingssteltet. Alt hvad de har at tage sig af, skal være under Itamars, præsten Arons søns, Itamars tilsyn.

Meraritternes opgave beskrives.

²⁹Du skal tælle meraritterne efter deres slægter, efter deres fædrenehus, ³⁰fra 30 år og opefter, indtil 50 år, skal du tælle dem, enhver som kan drage i krig, til at gøre tjeneste ved forsamlingssteltet. ³¹Dette er hvad de skal tage sig af at bære efter al deres tjeneste ved forsamlingssteltet: Boligens rammer, tværbjælker, stolper og fodstøtter ³²og stolperne til forgården rundt om og deres fodstøtter, pløkke og barduner med alle deres redskaber, og med alt det som hører til

deres tjeneste, og I skal ved navn angive dem de redskaber de skal sørge for at bære. ³³Dette skal være meraritternes slægters tjeneste efter al deres tjeneste ved forsamlingssteltet, under tilsyn af Itamar, præsten Arons søn.«

Leviternes antal opgives.

³⁴Moses og Aron og forsamlingens ledere talte kehatitterne efter deres slægter og efter deres fædrenehus, ³⁵fra 30 år og opefter, indtil 50 år, enhver som kunne drage i krig, til at gøre tjeneste ved forsamlingssteltet, ³⁶og de mønstrede af dem, efter deres slægter, var 2.750. ³⁷Dette var de mønstrede af kehatitternes slægter, enhver som tjente ved forsamlingssteltet, som Moses og Aron mønstrede efter HERRENS ord ved Moses. ³⁸De mønstrede af gershonitterne efter deres slægter og efter deres fædrenehus ³⁹fra 30 år og opefter, indtil 50 år, enhver som kunne drage i krig, til at gøre tjeneste ved forsamlingssteltet. ⁴⁰De mønstrede af dem, efter deres slægter, efter deres fædrenehus, var 2.630. ⁴¹Dette var de mønstrede af gershonitternes slægter, enhver som tjente ved forsamlingssteltet, som Moses og Aron mønstrede efter HERRENS ord. ⁴²De mønstrede af meraritternes slægter, efter deres slægter, efter deres fædrenehus, ⁴³fra 30 år og opefter, indtil 50 år, enhver som kunne drage i krig, til at gøre tjeneste ved forsamlingssteltet. ⁴⁴De mønstrede af dem, efter deres slægter, var 3.200. ⁴⁵Dette var de mønstrede af meraritternes slægter som Moses og Aron mønstrede efter HERRENS ord ved Moses. ⁴⁶Alle de mønstrede som Moses og Aron og Israels ledere mønstrede, nemlig levitterne efter deres slægter og efter deres fædrenehus, ⁴⁷fra 30 år og opefter, indtil 50 år, enhver som kunne gøre tjeneste ved at tjene og gøre tjeneste med at bære ved forsamlings-

steltet. ⁴⁸De mønstrede af dem var 8.580. ⁴⁹Han mønstrede dem efter HERRENS ord ved Moses, hver mand til sin tjeneste og til sit at bære, og dem han mønstrede, var dem som HERREN havde befalet Moses.

Kapitel 5

HERREN befaler at israelitterne skal få alle urene og spedalske ud af lejren.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Befal israelitterne at de skal sende alle dem ud af lejren som er spedalske, og som har udflåd, og som er urene ved lig. ³Både mænd og kvinder skal I sende ud. I skal sende dem uden for lejren for at de ikke skal gøre deres lejre, hvor jeg bor midt iblandt dem, urene.«
⁴Israelitterne gjorde det og sendte dem ud uden for lejren. Sådan som HERREN havde sagt til Moses, det gjorde israelitterne.

Forordninger om hvordan man skal give det tilbage som man har frtaget nogen, og hvad der skal tilfalde præsten.

⁵HERREN sagde til Moses: ⁶»Sig til israelitterne: Når en mand eller kvinde gør nogen af alle de synder som et menneske kan begå ved at svigte HERREN, da er den person blevet skyldig, ⁷og de skal bekende den synd de har gjort. Han skal betale fuld erstatning for hvad han skylder, og han skal desuden lægge en femtedel til, og det skal han give til den som han skylder det. ⁸Men hvis manden ikke har nogen løser som han kan give det han skylder, da skal erstatningen gives til HERREN, til præsten, undtagen soningsvædderen, som skal skaffe ham soning. ⁹Og alle offergaver af alt det som israelitterne helliger, som de skal bringe til præsten, får han. ¹⁰Det som enhver helliger, skal tilhøre ham selv, men hvad nogen giver præsten, får han.«

Forordninger om en bortløben hustru, hvad enten hun er skyldig eller uskyldig i utroskab af nogen art.

¹¹HERREN sagde til Moses: ¹²»Tal til israelitterne og sig til dem: Hvis nogen mands hustru går fra ham og er troløs imod ham, ¹³og en anden mand har samleje med hende, men det bliver skjult for hendes mand, og det ikke bliver opdaget at hun er blevet uren, og der ikke er noget vidne mod hende, og hun ikke er blevet grebet på fersk gerning, ¹⁴hvis han da gribes af jalousi så han bliver jaloux på sin hustru, og hun er blevet uren, eller hvis han gribes af jalousi selvom hun ikke er blevet uren, ¹⁵da skal manden føre sin hustru til præsten og fremføre for hende som hendes offer en tiendedel af en efa bygmel. Han skal ikke øse olie på og heller ikke tilføje røgelse, for det er et afgrødeoffer for jalousi til erindring, så overtrædelsen huskes. ¹⁶Præsten skal føre hende nær og stille hende for HERRENS ansigt. ¹⁷Præsten skal tage helligt vand i et lerkar, og præsten skal tage af støvet som er på boligens gulv, og drysse det i vandet. ¹⁸Præsten skal stille kvinden for HERRENS ansigt og blotte hendes hoved og lægge afgrødeofferet til erindring i hendes hænder, som et afgrødeoffer knyttet til jalousi. I hånden skal præsten have bitterhedens vand som volder forbandelse. ¹⁹Præsten skal tage kvinden i ed og sige til hende: »Dersom ingen mand har været i seng med dig, og dersom du ikke er gået til en anden i stedet for din egen mand og er blevet uren, da skal du være urørt af dette bitterhedens vand som volder forbandelse. ²⁰Men hvis du gået til en anden i stedet for din egen mand, og hvis du er blevet uren, og nogen anden end din mand har været i seng med dig -< ²¹og nu skal præsten så tage kvinden i ed med forbandelsens ed, og præsten skal sige til kvinden: »Må HERREN gøre dig til en for-

bandelse og til en ed midt iblandt dit folk, når HERREN lader dine hofter svinde ind og din mave svulme op! ²²Må dette vand som volder forbandelse, komme ind i dine indvolde og gøre at din mave svulmer op og dine hofter svinder ind.< Og kvinden skal sige: »Amen! Amen!< ²³Præsten skal skrive disse forbandelser i en bog og vaske dem ud i bitterhedens vand. ²⁴Han skal lade kvinden drikke af bitterhedens vand som volder forbandelse, og det vand som volder forbandelse, skal komme i hende og blive bittert. ²⁵Præsten skal tage afgrødeofferet for jalousi af kvindens hånd, og han skal svinge afgrødeofferet for HERRENS ansigt og føre det frem til alteret. ²⁶Præsten skal tage en håndfuld af afgrødeofferet, hendes erindringsoffer, og brænde det på alteret, og derefter skal han give kvinden vandet at drikke. ²⁷Når han har givet hende vandet at drikke, og hvis hun er blevet uren og har været sin mand utro, da skal det vand som volder forbandelse, komme i hende til bitterhed så hendes mave svulmer op, og hendes hofter svinder ind. Den kvinde skal være til en forbandelse midt iblandt sit folk. ²⁸Dersom kvinden ikke er blevet uren, men hun er ren, da skal hun være fri og få børn. ²⁹Dette er vejledning vedrørende jalousi, når en kvinde går til en anden i stedet for sin egen mand, og hun bliver uren, ³⁰eller hvis en mand gribes af jalousi, og han er jaloux på sin hustru. Han skal da føre kvinden for HERRENS ansigt, og præsten skal gøre ved hende efter denne vejledning i sin helhed. ³¹Så skal manden være fri fra overtrædelse, men kvinden skal bære sin overtrædelse.

Kapitel 6

HERREN giver love om en nasiræer og hans løfter og renhedskrav.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Sig til israelitterne: »Når en mand eller kvinde afgiver et særligt løfte om at blive nasiræer, om at være afholdende for HERREN, ³da skal han holde sig fra vin og øl.⁹ Han skal ikke drikke vineddike eller eddike af stærk drik, og han skal ikke drikke saft af druer og hverken spise friske eller tørrede druer. ⁴Al den tid hans afholdenhed varer, skal han ikke spise noget der stammer fra vinstokken, hverken kerne eller skal. ⁵Al den tid hans afholdenheds løfte varer, må der ikke komme en ragekniv over hans hoved. Indtil den tid er gået, hvor han er afholdende for HERREN, skal han være hellig og lade sit hovedhår vokse frit. ⁶Al den tid han har lovet at være afholdende for HERREN, må han ikke komme noget lig nær. ⁷Han må ikke gøre sig uren ved sin far eller ved sin mor, ved sin bror eller sin søster når de dør, for hans afholdenhedsmærke for Gud er over hans hoved. ⁸Al den tid hans afholdenhed varer, skal han være hellig for HERREN.

Love om hvordan en nasiræer skal rense sig.

⁹Hvis nogen meget pludselig dør hos ham og gør hans hoved med afholdenhedsmærket urent, da skal han rage det på renselsesdagen, på den syvende dag skal han rage det. ¹⁰Den ottende dag skal han bringe to turtelduer eller to dueunger til præsten, til indgangen for forsamlingssteltet. ¹¹Præsten skal give én som syndoffer og én som brændoffer og skaffe ham soning fordi han har syndet ved liget, og samme dag skal han

⁹Ordret: »stærk drik«, men der menes sandsynligvis en gæret drik som øl, mjød eller lignende.

hellige sit hoved. ¹²Og han skal på ny være afholdende for HERREN al den tid hans afholdenhed varer, og fremføre et årgammelt lam som skyldoffer. Den første tid skal falde bort, fordi hans afholdenhed blev uren.

Love om nasiræerens offer når løftet er til ende.

¹³Dette er nasiræerloven: Den dag hans afholdenhedstid udløber, skal han fremføre følgende for indgangen til forsamlingsteltet: ¹⁴Som et offer for HERREN skal han ofre et fejlfrit, årgammelt vædderlam som brændoffer og et fejlfrit årgammelt hunlam som syndoffer og en fejlfri vædder som takoffer ¹⁵og en kurv med usyrede kager af mel blandet med olie, og usyret knækbrød, penslet med olie, og det tilhørende madoffer og drikoffer. ¹⁶Præsten skal bære det frem for HERRENS ansigt og ofre hans syndoffer og brændoffer. ¹⁷Vædderen skal han ofre til HERREN som takoffer sammen med kurven med de usyrede brød, og præsten skal ofre hans madoffer og hans drikoffer. ¹⁸Nasiræeren skal rage afholdenhedens mærke af sit hoved foran indgangen til forsamlingsteltet og kaste det på ilden under takofferet. ¹⁹Præsten skal tage skulderstykket fra vædderen når det er kogt, samt en usyret kage fra kurven og et usyret knækbrød, og han skal lægge dem i nasiræerens hænder efter han har raget sit afholdenheds mærke af. ²⁰Præsten skal svinge dem frem og tilbage for HERRENS ansigt; det er helliget præsten sammen med bryststykket til svingningen og lårbenet der gives som offergave, og derefter må nasiræeren drikke vin. ²¹Dette er loven for nasiræeren. Når han lover at give en offergave til Herren ved siden af sit løfte, altså udover det han bærer frem i sin egen hånd, skal han nøje overholde det løfte han har aflagt. Dette skal han gøre ved siden af loven for

hans afholdenhed.«

HERREN beskriver for Moses hvordan præsterne skal velsigne folket i Guds navn.

²²HERREN sagde til Moses: ²³»Sig til Aron og hans sønner: »Således skal I velsigne israelitterne og sige til dem: ²⁴HERREN velsigne dig og bevare dig! ²⁵HERREN lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig! ²⁶HERREN løfte sit ansigt på dig og give dig fred!« ²⁷De skal lægge mit navn på israelitterne, og jeg vil velsigne dem.«

Kapitel 7

Israeliternes tolv stammeledere ofrer seks vogne og tolv okser til helligdommens tjeneste, og de gives til gershonitterne og meraritterne.

¹Den dag^d Moses var færdig med at rejse boligen og havde salvet og helliget den og alle dens redskaber og havde salvet og helliget alteret og alle dets redskaber, ²kom israeliternes ledere, som var overhoveder for deres fædrenehus, de som var stammernes ledere, og som stod i spidsen for de mønstrede, og de trådte frem med deres offergaver. ³De førte deres offer frem for HERRENS ansigt: Seks tildækkede vogne og tolv okser, en vogn for to ledere og en okse for hver, og de førte dem frem foran boligen. ⁴HERREN sagde til Moses: ⁵»Tag imod dette af dem for at det kan bruges til tjenesten ved forsamlingsteltet, og du skal give det til levitterne alt efter hvad de har brug for til deres tjeneste.« ⁶Da tog Moses vognene og okserne og gav dem til levitterne. ⁷Han gav gershonitterne to vogne og fire okser efter hvad de havde brug for til deres tjeneste. ⁸Han gav meraritterne fire vogne og otte okser efter hvad de havde brug for til deres tjeneste, under tilsyn af Itamar,

præsten Arons søn. ⁹Men kehatitterne gav han ikke noget, for deres tjeneste angik de hellige ting som skulle bæres på skuldrene.

Israelitternes ledere ofrer derefter andre gaver til alterets tjeneste, hver på sin dag.

¹⁰Stammelederne ofrede til alterets indvielse den dag det blev salvet, og stammelederne bar selv deres ofre frem for alteret. ¹¹HERREN sagde til Moses: »Lad stammelederne bringe deres offer, hver enkelt en dag ad gangen til alterets indvielse.« ¹²Den som gav sit offer den første dag, var Nakson, Amminadabs søn, lederen af Judas stamme. ¹³Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ¹⁴en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ¹⁵en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ¹⁶en gedebuk til syndoffer ¹⁷og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Naksons, Amminadabs søns, offer. ¹⁸Den anden dag ofrede Netan'el, Suars søn, Issakars leder. ¹⁹Han gav sit offer: Et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ²⁰en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ²¹en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ²²en gedebuk til syndoffer ²³og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Netan'els, Suars søns, offer. ²⁴Den tredje dag ofrede zebulonitternes leder, Eliab, Helons søn. ²⁵Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ²⁶en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ²⁷en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændof-

fer, ²⁸en gedebuk til syndoffer ²⁹og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Eliabs, Helons søns, offer. ³⁰Den fjerde dag ofrede rubenitternes leder, Elisur, Shede'urs søn. ³¹Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel sølv, en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ³²en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ³³en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ³⁴en gedebuk til syndoffer ³⁵og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Elisurs, Shede'urs søns, offer. ³⁶Den femte dag ofrede simeonitternes leder, Shelumiel, Surishaddajs søn. ³⁷Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ³⁸en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ³⁹en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁴⁰en gedebuk til syndoffer ⁴¹og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Shelumiels, Surishaddajs søns, offer. ⁴²Den sjette dag ofrede gaditternes leder, Eljasaf, De'uels søn. ⁴³Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ⁴⁴en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ⁴⁵en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁴⁶en gedebuk til syndoffer ⁴⁷og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Eljasafs, De'uels søns, offer. ⁴⁸Den syvende dag ofrede efraimitternes leder, Elishama, Ammihuds søn. ⁴⁹Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ⁵⁰en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af rø-

gelse, ⁵¹en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁵²en gedebuk til syndoffer ⁵³og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Elishamas, Ammihuds søns, offer. ⁵⁴Den ottende dag ofrede manassiternes leder, Gamliel, Pedasurs søn. ⁵⁵Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ⁵⁶en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ⁵⁷en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁵⁸en gedebuk til syndoffer ⁵⁹og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Gamliels Pedasurs søns, offer. ⁶⁰Den niende dag ofrede benjaminitternes leder, Abidan, Gid'onis søn. ⁶¹Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ⁶²en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ⁶³en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁶⁴en gedebuk til syndoffer ⁶⁵og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Abidans, Gid'onis søns, offer. ⁶⁶Den tiende dag ofrede danitternes leder, Akiezer, Ammishaddajs søn. ⁶⁷Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ⁶⁸en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ⁶⁹en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁷⁰en gedebuk til syndoffer ⁷¹og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Akiezers, Ammishaddajs søns, offer. ⁷²Den ellefte dag ofrede asheritternes leder, Patiel, Okrans søn. ⁷³Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeof-

fer, ⁷⁴en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ⁷⁵en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁷⁶en gedebuk til syndoffer ⁷⁷og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Pagiels, Okrans søns offer. ⁷⁸Den tolvte dag ofrede naftalitternes leder Akira, Enans søn. ⁷⁹Hans offer var et sølvfad, der vejede 130 sekel, og en sølvskål på 70 sekel efter helligdommens sekel, begge fulde af mel blandet med olie, til afgrødeoffer, ⁸⁰en røgelseskål på ti sekel guld, fuld af røgelse, ⁸¹en tyrekalv, en vædder og et årgammelt lam til brændoffer, ⁸²en gedebuk til syndoffer, ⁸³og to okser, fem væddere, fem bukke og fem årgamle lam til takoffer. Dette var Akiras, Enans søns, offer.

Summen af alle disse gaver.

⁸⁴Dette er gaverne fra israelitternes ledere til alterets indvielse på den dag det blev salvet: 12 sølvfade, 12 sølvskåle, 12 guldrøgelseskåle. ⁸⁵Hvert fad var på 130 sekel sølv, og hver skål på 70 sekel. Alt sølvet af karrene beløb sig til 2400 sekel efter helligdommens sekel. ⁸⁶12 guldrøgelseskåle, fulde af røgelse. Hver røgesseskål var på ti sekel efter helligdommens sekel. Alt gullet af røgelseskålene beløb sig til 120 sekel. ⁸⁷Alle husdyr til brændofret udgjorde 12 okser, 12 væddere, 12 årgamle lam og deres afgrødeoffer, og 12 gedebukke til syndoffer. ⁸⁸Alle husdyr til takofret udgjorde 24 okser, 60 væddere, 60 bukke og 60 årgamle lam. Dette var til alterets indvielse efter det var blevet salvet.

HERREN taler med Moses fra nådestolen.

⁸⁹Når Moses gik ind i forsamlingssteltet for at tale med ham,¹⁰ da hørte han stemmen

¹⁰Dvs. med HERREN.

tale til sig fra nådestolen oven på vidnesbyrdets ark mellem de to keruber, og den talte til ham.

Kapitel 8

HERREN giver forordninger om lamperne.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Tal til Aron, og du skal sige til ham: »Når du sætter olielamperne op, skal de syv lamper lyse lige foran lysestagen.« ³Aron gjorde således: Han anbragte olielamper på forsiden af lysestagen sådan som HERREN havde befalet Moses. ⁴Lysestagen var lavet således: Den var af udhamret guld, selv dens fod og dens blomster var af drevet arbejde. Moses havde lavet lysestagen efter det syn HERREN havde vist ham.

Forordninger om levitternes renselse.

⁵HERREN sagde til Moses: ⁶»Udtag levitterne af israelitterne, og du skal rense dem. ⁷Således skal du gøre for at rense dem: Stænk renselsesvand på dem, og de skal skrabe hele deres legeme med en ragekniv og vaske deres tøj og rense sig. ⁸Så skal de tage en tyrekalv og afgrødeofferet dertil, mel blandet med olie, og du skal tage en anden tyrekalv til syndoffer. ⁹Du skal lade levitterne træde frem foran forsamlingssteltet, og du skal samle hele israeliternes forsamling. ¹⁰Du skal lade levitterne træde frem for HERRENS ansigt, og israelitterne skal lægge deres hænder på levitterne. ¹¹Aron skal bringe levitterne som et svingningsoffer givet af israelitterne og gennemført for HERRENS ansigt, så de kan gøre arbejdet for HERREN. ¹²Levitterne skal lægge hænderne på tyrekalvenes hoveder, og gør så den ene til et syndoffer og den anden til et brændoffer for HERREN for at gøre soning for levitterne. ¹³Du skal stille

levitterne foran Aron og hans sønner, og du skal indvie dem med et svingningsoffer for HERREN. ¹⁴Du skal udskille levitterne fra israelitterne, for levitterne skal være mine. ¹⁵Derefter skal levitterne komme og tjene ved forsamlingssteltet når du har rensset dem og ladet dem indvie med et svingningsoffer.

Levitterne skal tjene HERREN ved forsamlingssteltet i de førstefødtes sted.

¹⁶For de er helt og fuldt givet til mig af israelitterne. Jeg har taget dem i stedet for enhver som åbner mors liv, for alle førstefødte af israelitterne. ¹⁷For alt det førstefødte hos israelitterne hører mig til, både af mennesker og af dyr. Den dag jeg slog alle førstefødte i Egypten, helligede jeg dem til mig selv. ¹⁸Jeg udtog levitterne i stedet for alle førstefødte blandt israelitterne. ¹⁹Jeg gav Aron og hans sønner levitterne som en gave af israelitterne, så de kan udføre israeliternes tjeneste ved forsamlingssteltet og skaffe soning for dem, for at der ikke skal komme en ulykke over israelitterne når de nærmer sig helligdommen.«

Levitterne renses.

²⁰Moses og Aron og hele israeliternes forsamling gjorde dette ved levitterne. Alt det HERREN havde befalet Moses om levitterne, gjorde israelitterne ved dem. ²¹Levitterne rensede sig fra synd og vaskede deres tøj, og Aron indviede dem med et svingningsoffer for HERRENS ansigt, og Aron skaffede soning for dem for at rense dem. ²²Derefter kom levitterne for at udføre deres tjeneste ved forsamlingssteltet, for Arons og hans sønners ansigt. Det HERREN havde befalet Moses om levitterne, det gjorde de ved dem.

Levitterne skal tjene fra de er 25 år, til de bliver 50 år.

²³HERREN sagde til Moses: ²⁴»Dette er hvad angår levitterne: Fra de er 25 år og derover, skal enhver af dem komme for at udføre arbejdet i forsamlingsteltets tjeneste. ²⁵Men fra han er blevet 50 år, skal han trække sig tilbage fra tjenestens arbejde, og han skal ikke tjene længere. ²⁶Dog må han tjene sine brødre ved forsamlingsteltet med at omhyggeligt at passe det der er at passe, men tjenesten skal han ikke udføre. Sådan skal du gøre med levitterne med det de har at passe.«

Kapitel 9

Israelitterne holder påske i ørkenen.

¹HERREN talte til Moses i Sinajs ørken i det andet år efter de var gået ud af Egypten, i den første måned, og sagde: ²»Israelitterne skal holde påske på den fastsatte tid. ³På den 14. dag i denne måned, ved tusmørket skal I holde den på dens fastsatte tid. Efter alle dens forordninger og efter alle dens bestemmelser skal I holde den.« ⁴Moses sagde til israelitterne at de skulle holde påske.

De urene skal holde påske i den anden måned, og det samme gælder dem der er på en lang rejse.

⁵De holdt påske i den første måned, på den 14. dag i måneden, ved tusmørket, i Sinajs ørken. Alt det som HERREN havde befale Moses, gjorde israelitterne. ⁶Der var nogle mænd som var blevet urene ved liget af et menneske, og de kunne ikke holde påsken på den dag. De gik frem for Moses og Aron den samme dag. ⁷Disse mænd sagde til ham: »Vi er blevet urene ved et menneskes lig. Hvorfor skal vi derfor udelukkes så vi ikke må give HERREN offeret på dets fastsatte tid blandt israelitterne?« ⁸Moses sagde til dem: »Vent lidt, og jeg vil høre

hvad HERREN vil befale om jer.« ⁹HERREN sagde til Moses: ¹⁰»Tal til israelitterne og sig: Når nogen hos jer eller hos jeres efterkommere er blevet urene ved et lig eller er på en lang rejse, skal han alligevel holde påske for HERREN. ¹¹I den anden måned på den 14. dag ved tusmørket, skal de holde den. De skal spise det¹¹ med usyret brød og bitre urter. ¹²De skal ikke lade noget af det blive tilovers til om morgenen og ikke brække noget ben på det. De skal gøre med det efter alle forordninger for påskefejringen. ¹³Men den som er ren, og ikke er på rejse, og undlader at holde påske, den person skal udryddes af sit folk fordi han ikke har bragt HERRENS offer på dets fastsatte tid. Den mand skal bære sin synd. ¹⁴Når en fremmed opholder sig hos jer og holder påske for HERREN, da skal han holde den sådan som påskens forordninger og bestemmelser er. Der skal være én forordning for jer, både for den fremmede og for den indfødte i landet.«

Det beskrives hvordan HERREN åbenbarede sig for Israel i ørkenen, og hvordan de skulle rejse eller lejre sig i ørkenen.

¹⁵Den dag boligen blev rejst, skjulte skyen Vidnesbyrdets bolig, og om aftenen var der over boligen som en ild at se til, lige indtil morgen. ¹⁶Således skete det hele tiden at skyen skjulte det, og om natten var det som en ild at se til. ¹⁷Når skyen hævede sig op fra boligen, rejste israelitterne af sted, og på det sted hvor skyen blev, der slog israelitterne lejr. ¹⁸Efter HERRENS ord rejste israelitterne, og efter HERRENS ord slog de lejr. Alle de dage skyen boede over boligen, blev de liggende. ¹⁹Når skyen blev over boligen i mange dage, passede israelitterne omhyggeligt det HERREN ville have

¹¹Nemlig påskelammet.

dem til at passe, og de rejste ikke. ²⁰Det var det samme når skyen lå få dage over boligen. Efter HERRENS ord slog de lejr, og efter HERRENS ord rejste de. ²¹Det var det samme når skyen var der fra aften til morgen, og skyen hævede sig om morgenen, så rejste de, eller når skyen hævede sig om dagen eller om natten, så rejste de. ²²Eller når skyen blev to dage eller en måned eller et år over boligen, så den boede over den, da blev israelitterne liggende og rejste ikke. Men når den hævede sig, rejste de. ²³Efter HERRENS ord slog de lejr, og efter HERRENS ord rejste de. De passede omhyggeligt det som HERREN ville have de passede, efter HERRENS ord ved Moses.

Kapitel 10

Moses får besked på at lave to sølvbasuner der skal bruges når folket skal samles på rejse og i krig.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Lav to trompeter af sølv, som udhamret arbejde skal du lave dem. Dem skal du bruge når forsamlingen skal kaldes sammen, og når lejrene skal bryde op. ³Når der blæses i dem begge, skal hele forsamlingen samles hos dig ved forsamlingsteltets indgang. ⁴Hvis der blæses i den ene, skal stammelederne samles hos dig, overhovederne for Israels tusinder. ⁵Men når I blæser vedvarende, da skal de lejrafdelinger der ligger mod øst, bryde op. ⁶Når I blæser vedvarende anden gang, skal de lejrafdelinger der ligger mod syd, bryde op. I skal blæse vedvarende når de skal bryde op. ⁷Men når forsamlingen skal samles, skal I kun blæse og ikke blæse vedvarende. ⁸Præsterne, Arons sønner, skal blæse i trompeterne, og det skal være en evig forordning for jer hos jeres efterkommere. ⁹Når I i jeres land kommer i krig mod fjenden som overfalder jer, da skal I

blæse i trompeterne for at I må blive bragt i erindring for HERRENS jeres Guds ansigt og blive frelst fra jeres fjender. ¹⁰På jeres glædesdag og på jeres fastsatte tider og på den første dag i måneden skal I blæse i trompeterne ved jeres brændofre og ved jeres måltidsofre for at de må minde om jer for jeres Guds ansigt. Jeg er HERREN jeres Gud.

Plan for israelitternes opbrud fra Sinajs ørken til Parans ørken.

¹¹I det andet år, i den anden måned, på den tyvende dag i måneden hævede skyen sig op fra Vidnesbyrdets bolig. ¹²Israelitterne brød op i dagsrejser fra Sinajs ørken, og skyen slog sig ned i Parans ørken. ¹³Således rejste de første gang efter HERRENS ord ved Moses. ¹⁴Først brød Judas lejr op med sit banner, division efter division, under kommando af Nakshon, Amminadabs søn. ¹⁵Netan'el, Suars søn, havde kommandoen over Issakarstammens hærafdeling, ¹⁶og Eliab, Helons søn, havde kommandoen over Zebulonstammens hærafdeling. ¹⁷Boligen blev taget ned, og gershonitterne og meraritterne, som bar den, brød op. ¹⁸Dernæst brød Rubens lejr op med sit banner, division efter division, under kommando af Elisur, Shede'urs søn. ¹⁹Shelumiel, Surishaddajs søn, havde kommandoen over Simeonstammens hærafdeling, ²⁰og Eljasaf, De'uels søn, havde kommandoen over Gadstammens hærafdeling. ²¹Så brød kehatitterne op. Det var dem der bar de hellige ting, og de andre rejste boligen inden de kom frem. ²²Dernæst brød Efraims lejr op med sit banner, division efter division, under kommando af Elishama, Ammihuds søn. ²³Gamliel, Pedasurs søn, havde kommandoen over Manassestammens hærafdeling, ²⁴og Abidan, Gid'onis søn, havde kommandoen over Benjaminstammens hærafdeling. ²⁵Dernæst brød Dans lejr op med sit ban-

ner, det var den sidste af alle lejrene, division efter division, under kommando af Aki-ezer, Ammishaddajs søn. ²⁶Pagiel, Okrans søn, havde kommandoen over Asherstammens hærafdeling, ²⁷og Akira, Enans søn, havde kommandoen over Naftalistammens hærafdeling. ²⁸Dette var planen for israeliternes opbrud, hærafdeling efter hærafdeling, når de rejste.

Moses ønsker at hans svoger skal tage med.

²⁹Moses sagde til Hobab, søn af midjanitten Re'uel, som var Moses' svigerfar: »Vi rejser til det sted hvorom HERREN har sagt: »Det vil jeg give jer.« Gå med os, vi vil gøre vel imod dig, for HERREN har lovet Israel alt godt.« ³⁰Denne svarede ham: »Jeg går ikke med, men jeg går tilbage til mit land og min slægt.« ³¹Han sagde: »Jeg beder dig, forlad os ikke, for du ved hvor vi kan slå lejr i ørkenen, og du skal være vores øje. ³²Og hvis du går med os, vil vi gøre godt mod dig med det samme som HERREN gør godt mod os.«

Pagtens ark går forrest på rejsen.

³³Så rejste de tre dagsrejser fra HERRENS bjerg, og HERRENS pagts ark rejste tre dagsrejser foran deres ansigt for at finde et hvilested til dem. ³⁴Og HERRENS sky var over dem om dagen når de brød op fra lejren.

Moses' bøn.

³⁵Da arken brød op, sagde Moses: »HERREN, stå op! Så skal dine fjender spredes, og de som hader dig, skal flygte for dit ansigt.« ³⁶Og da den hvilede, sagde han: »Kom tilbage, HERREN, til Israels ti tusinde gange tusinde.«^e

Kapitel 11

HERREN straffer det utilfredse folk.

¹Men nu gav folket sig til at beklage sig bitert i HERRENS påhør,¹² og da HERREN hørte det, blussede hans vrede op, og HERRENS ild brød ud iblandt dem og den fortærede noget af udkanten af lejren. ²Da råbte folket til Moses, og Moses bad til HERREN så ilden døde ud. ³Og han gav stedet navnet Tab'era,¹³ for HERRENS ild brændte iblandt dem.

De længes efter kød, er trætte af mannaen, som bliver beskrevet.

⁴Den hob som var midt iblandt dem, fik et umætteligt behov, og derfor gav også israelitterne til at græde igen. De sagde: »Gid vi kunne spise kød igen! ⁵Vi mindes den fisk vi kunne spise gratis i Egypten, græskarrene og melonerne og porrerne og løgene og hvidløgene. ⁶Men nu svinder vores kræfter,¹⁴ for her er slet intet andet end det manna vi kan se.« ⁷Mannaen var som korianderfrø og havde samme farve som bedellium. ⁸Folket løb hid og did og samlede og malede det i håndkværn eller stødte det i morter og kogte det i gryden og lavede kager af det. Det smagte som bagværk med olivenolie. ⁹Og når duggen faldt over lejren om natten, faldt mannaen sammen med den.

Moses beklager sig over for HERREN.

¹⁰Moses hørte folket græde rundt om i alle slægter, hver i sin teltåbning, og HERRENS

¹²Ordret: »Folket blev som dem der vedvarende beklager sig ondt i HERRENS ører«. Biordet »ondt« kan bruges om et forbitret sindelag, men også om bitter eller dårlig situation.

¹³Dvs.: En brand.

¹⁴Ordret: »Længes vor sjæl«

vrede blussede voldsomt op. Og i Moses' øjne var det ondt. ¹¹Moses sagde til HERREN: »Hvorfor behandlede du din tjener så dårligt?¹⁵ Hvorfor finder jeg ikke nåde for dine øjne, og hvorfor lægger du byrden af hele dette folk på mig? ¹²Har jeg mon undfanget hele dette folk? Har jeg født det, siden du siger til mig: »Bær det i dine arme, som en plejefar bærer det spæde barn,« så det kan komme ind i det land som du har lovet at give til dets fædre? ¹³Hvor skal jeg få kød fra til at give til folket? For de græder og siger til mig: »Giv os kød at spise.« ¹⁴Jeg kan ikke bære hele folket alene, det er for svært for mig. ¹⁵Og vil du handle sådan med mig, så slå mig ihjel, hvis jeg har fundet nåde for dine øjne, og lad mig ikke se min ulykke.«

HERREN befaler ham at tage 70 ældste til sig og samle folket, så vil han give dem kød. Moses' tro er skrøbelig, men han adlyder.

¹⁶HERREN sagde til Moses: »Saml 70 mænd af Israels ældste sammen. Mænd om hvem du ved at de er folkets ældste og ledere. Dem skal du føre hen til forsamlingsteltet, og der skal de stille sig op sammen med dig. ¹⁷Jeg vil komme ned og tale med dig der, og jeg vil tage af den Ånd som er på dig, og lægge på dem, så de kan bære folkets byrde med dig, og du ikke skal bære den alene. ¹⁸Til folket skal du sige: »I skal hellige jer til i morgen, så skal I få kød at spise, for I har grædt i HERRENS påhør og sagt: Hvem vil give os kød at spise? For det gik os godt i Egypten. Derfor vil HERREN give jer kød at spise. ¹⁹I skal ikke spise én dag og heller ikke to dage og heller ikke fem dage og heller ikke ti dage og heller ikke tyve dage, ²⁰men en hel måned, indtil det står jer ud af næsen, og I væmmes ved det. For I har

¹⁵Ordret: »Hvorfor handlede du ondt mod din tjener?«

forkastet HERREN som er midt iblandt jer, og har grædt for hans ansigt og sagt: Hvorfor er vi draget ud af Egypten?« ²¹Moses sagde: »600.000 mænd til fods er dette folk som jeg er midt iblandt, og du siger: »Jeg vil give dem kød, og de skal spise det i en måned.« ²²Skal der slagtes småkvæg og stort kvæg til dem for at der kan blive nok til dem? Skal alle fiskene i havet samles til dem for at der kan blive nok til dem?« ²³HERREN sagde til Moses: »Er HERRENS underarm for kort? Nu skal du se om det vil gå dig som jeg har sagt, eller ikke.«

HERREN lader sin Ånd komme over de 70 ældste, og de profeterer.

²⁴Moses gik ud og gav HERRENS ord til folket, og han samlede 70 mænd af folkets ældste og stillede dem rundt om teltet. ²⁵Da kom HERREN ned i skyen og talte til ham, og han tog af den Ånd som var over ham, og lagde over de 70 ældste, og da Ånden hvilede på dem, profeterede de, men det gjorde de ikke senere. ²⁶To mænd var blevet tilbage i lejren. Den ene hed Eldad og den anden Medad. Ånden hvilede over dem, for de var blandt de registrerede, men de var dog ikke gået ud til teltet, og de profeterede i lejren. ²⁷Da løb en dreng hen og fortalte det til Moses. Han sagde: »Eldad og Medad profeterer i lejren.« ²⁸Da sagde Josva, Nuns søn, Moses' tjener, en af hans udvalgte: »Min herre Moses! Få dem til at holde op.« ²⁹Men Moses sagde til ham: »Er du misundelig på mine vegne? Gid hele HERRENS folk var profeter, og HERREN ville give dem sin Ånd!«

HERREN giver folket vagtler og straffer dem; folket rejser videre.

³⁰Moses gik tilbage til lejren sammen med Israels ældste. ³¹Da kom der et vindstød¹⁶ fra HERREN og førte vagtler fra havet og strøede dem ud over lejren, fra en dagsrejse til den ene side og en dagsrejse til den anden side af lejren og sine steder helt op til en meters højde. ³²Da stod folket op hele den dag og hele natten og hele den næste dag, og de samlede vagtler. Den der havde mindst, havde samlet ti homer. De bredte dem ud rundt om lejren. ³³De havde endnu kød i munden, det var endnu ikke fordøjet, da HERRENS vrede blussede op mod folket, og HERREN slog folket med en vældig stor plage. ³⁴Det sted kaldte man Kibrot-ha-Ta'ava¹⁷ fordi de dér begravede folket, dem der var blevet grådige. ³⁵Fra Kibrot-ha-Ta'ava rejste folket til Haserot, og de blev i Haserot.

Kapitel 12

Mirjam og Aron brokker sig over Moses, som er meget ydmyg.

¹Mirjam og Aron talte imod Moses på grund af den nubiske hustru han havde taget. For han havde taget sig en nubisk hustru. ²De sagde: »Taler HERREN kun gennem Moses? Taler han ikke også gennem os?« Og HERREN hørte det. ³Men Moses var en meget ydmyg mand, mere end alle andre mennesker på jorden.

HERREN straffer dem for det, Mirjam bliver spedalsk.

⁴Pludselig sagde HERREN til Moses og til Aron og til Mirjam: »Gå alle tre ud til forsamlingsstøtten.« De gik derud. ⁵Da kom HERREN ned i en skysøjle og stod i teltets

¹⁶Samme glose som bruges om Ånd i de tidligere vers.

¹⁷Dvs. grådighedens grave.

åbning, og han kaldte på Aron og Mirjam, og de gik begge ud. ⁶Han sagde: »Hør mine ord: Hvis der er en profet blandt jer, giver jeg, HERREN, mig tilkende for ham i synet, i drømmen taler jeg med ham. ⁷Sådan er det ikke med min tjener Moses, han er tro i hele mit hus. ⁸Fra mund til mund taler jeg med ham, klart og ikke i gåder, og han ser HERRENS skikkelse. Hvordan kan I da vove at tale imod min tjener, imod Moses?« ⁹HERRENS vrede blussede op imod dem, og han forlod dem. ¹⁰Og skyen gled væk fra teltet, og se, Mirjam var hvid som sne af spedalskhed. Aron vendte sig mod Mirjam, og se, hun var blevet spedalsk.

Aron beder for hende til Moses, og Moses til Gud som helbreder hende, så hun efter syv dage atter kan komme ind i lejren. Derefter drager de til Paran.

¹¹Aron sagde til Moses: »Hør mig dog, min herre, læg ikke den synd på os, som vi har gjort i vores dumhed da vi syndede. ¹²Jeg beder dig, lad hende ikke være som et dødt foster der er halvt fortæret når det kommer ud af sin mors liv.« ¹³Da råbte Moses til HERREN: »Ak, Gud! Helbred hende.« ¹⁴HERREN sagde til Moses: »Hvis hendes far havde spyttet hende i ansigtet, skulle hun da ikke skamme sig i syv dage? Lad hende være udelukket fra lejren i syv dage. Derefter kan hun komme ind igen.« ¹⁵Mirjam blev udelukket fra lejren i syv dage, og folket rejste ikke førend Mirjam kom ind igen. ¹⁶Derefter rejste folket fra Haserot, og de slog lejr i Parans ørken.

Kapitel 13

På HERRENS befaling sender Moses tolv spejdere til Kana'ans land, en fra hver stamme.

¹HERREN talte til Moses: ²»Send mænd af sted for at spionere i landet Kana'an som jeg giver Israels børn. I skal sende én mand fra hver fædredestamme, enhver af dem skal være en stammeleder.« ³Fra Parans ørken sendte Moses så på HERRENS befaling mænd som alle var overhoveder for israelitterne. ⁴Dette er deres navne: Fra Rubens stamme: Shammua, Zakkurs søn. ⁵Fra Simeons stamme: Shafat, Koris søn. ⁶Fra Judas stamme: Kaleb, Jefunnes søn. ⁷Fra Issakars stamme: Jig'al, Josefs søn. ⁸Fra Efraims stamme: Hosea, Nuns søn. ⁹Fra Benjamins stamme: Palti, Rafus søn. ¹⁰Fra Zebulons stamme: Gaddiel, Sodis søn. ¹¹Fra Josefs stamme, fra Manasses stamme: Gaddi, Sussis søn. ¹²Fra Dans stamme: Ammiel, Gemallis søn. ¹³Fra Ashers stamme: Setur, Mikael søn. ¹⁴Fra Naftalis stamme: Nakbi, Vafsis søn. ¹⁵Fra Gads stamme: Ge'uel, Makis søn. ¹⁶Dette er navnene på de mænd som Moses sendte af sted for at spionere i landet, men Moses kaldte Hosea, Nuns søn, for Josva. ¹⁷Moses sendte dem af sted for at spionere i Kana'ans land og sagde til dem: »Drag herfra op i Sydlandet, og I skal gå op på bjergene. ¹⁸I skal studere landet, hvordan det er, og om de folk som bor i det, er stærke eller svage, fåtallige eller talrige, ¹⁹og hvad det er for et land de bor i, om det er godt eller skidt, og hvad der for byer de bor i, om de bor i lejre eller befæstede byer, ²⁰og hvad det er for et land, om det er fede eller magre jorde, om der er træer eller ej, og I skal være modige og bringe noget af landets frugt med tilbage.« Det var på den tid hvor de første vindruer blev modne.

De udspionerer landet, tager noget af dets bedste frugt med tilbage, men gør folket bange ved at sige at de ikke kan indtage landet. Kaleb forsøger forgæves at berolige folket.

²¹De drog op og udspionerede landet, fra Sins ørken til Rehob ved Lebo-Hamat. ²²Derefter gik de op i Sydlandet og kom til Hebron. Der boede Akiman, Sheshaj og Talmaj, Anaks efterkommere. Men Hebron var bygget syv år før Soan i Egypten. ²³De kom til Eshkoldalen, og dér skar de en vinranke med en drueklase af, og to mænd bar den mellem sig på en stang.^f De tog af granatæblerne og af figenerne. ²⁴Dette sted kaldte man Eshkoldalen på grund af den drueklase som Israels børn skar af der. ²⁵De vendte tilbage efter at have spioneret i landet da der var gået 40 dage. ²⁶De gik og kom hen til Moses og Aron og hele israelitternes forsamling i Kadesh i Parans ørken. De aflagde beretning for dem og hele forsamlingen, og de viste dem landets frugt. ²⁷De fortalte ham: »Vi kom til det land du sendte os til, og det flyder med mælk og honning, og det her er frugt derfra. ²⁸Men det er et stærkt folk som bor i landet, og byerne er befæstede og meget store. Vi har også set Anaks efterkommere der. ²⁹Amalekitterne bor i Sydlandet. I bjerglandet bor hittitterne, jebusitterne og amoritterne, og kana'anæerne bor ved havet og ved Jordans bred.« ³⁰Men Kaleb beroligede folket over for Moses: »Lad os drage op og erobre det til vores ejendom, for vi vil være i stand til det.« ³¹Men de mænd som var taget af sted med ham, sagde: »Vi vil ikke kunne drage op mod det folk, for de er stærkere end vi.« ³²De aflagde mundtligt en kritisk rapport til israelitterne om det land de havde udspioneret. De sagde: »Det land vi rejste igennem for at udspionere, er et land som fortærer sine indbyggere, og alle de folk vi så, er høje folk. ³³Og dér så vi kæmperne, Anaks efterkommere, som er en slægt af kæmper. I vores egne øjne var vi som græshopper, og det var vi også i deres øjne.«

Kapitel 14

Forsamlingen beklager sig over for Moses og Aron. Da de sammen med Josva og Kaleb vil overtale dem til at have tro og tillid til Gud, vil folket stene dem.

¹Da begyndte hele forsamlingen at råbe og skrigende højrøstet, og folket græd hele natten. ²Alle Israels børn beklagede sig over for Moses og Aron, og hele forsamlingen sagde til dem: »Gid vi var døde i Egypten, eller gid vi var døde i denne ørken! ³Hvorfor fører HERREN os til dette land for at vi skal falde for sværdet? Vores hustruer og vores småbørn vil blive til rov. Er det ikke bedst for os at vende tilbage til Egypten?« ⁴Og de sagde til hinanden: »Lad os indsætte en leder og vende tilbage til Egypten.« ⁵Men Moses og Aron faldt på knæ med ansigtet mod jorden foran hele israelitternes forsamling. ⁶Josva, Nuns søn, og Kaleb, Jefunnes søn, som var blandt dem der havde spioneret i landet, rev flænger i deres tøj. ⁷Og de sagde til hele israelitternes forsamling: »Det land som vi vandrede igennem for at spionere, er et særdeles godt land. ⁸Dersom HERREN har behag i os da fører han os ind i dette land og giver os det, et land som flyder med mælk og honning. ⁹Men gør nu ikke oprør mod HERREN, og vær ikke bange for folket i landet, for dem snupper vi som en bid brød. Deres beskyttelse er taget fra dem, men HERREN er med os. Vær ikke bange for dem.« ¹⁰Da sagde hele forsamlingen at man skulle stene dem, men HERRENS herlighed viste sig i forsamlingsteltet for alle israelitterne.

HERREN vil udslutte folket og gøre Moses til et større folk. Moses beder for dem.

¹¹HERREN sagde til Moses: »Hvor længe skal dette folk ringeagte mig, og hvor længe vil de ikke tro på mig, til trods for alle de

tegn jeg har gjort midt iblandt dem? ¹²Jeg vil ramme dem med pest og udrydde dem, og jeg vil gøre dig til et større og stærkere folk end de er.« ¹³Da sagde Moses til HERREN: »Egypterne har hørt at du ved din kraft har ført dette folk ud af deres midte. ¹⁴De har fortalt det til dette lands indbyggere. De har hørt at du, HERRE, er midt iblandt dette folk, at du, HERRE, viser dig for deres øjne, og at din sky står over dem, og at du går foran dem i en skysøjle om dagen og i en ildsøjle om natten. ¹⁵Hvis du slog dette folk ihjel alle som en, da ville hedningerne, som hørte det rygte om dig, sige: ¹⁶HERREN har ikke formået at føre dette folk ind i det land han havde lovet dem, så derfor har han slagtet dem i ørkenen.« ¹⁷Lad dog nu Herrens kraft vise sig stor, sådan som du har sagt: ¹⁸HERREN er tålmodig¹⁸ og rig på nåde. Han tilgiver synder og overtrædelser, og han lader aldeles ikke den skyldige gå ustraffet, han er opmærksom på fædreneres synder hos børnene i tredje og fjerde generation. ¹⁹Tilgiv dog dette folk dets skyld efter din store nåde, ligesom du har tilgivet dette folk fra Egypten af og indtil nu.«

HERREN bønholder ham, men alle blandt dem der beklagede sig, der er over 20 år, vil han ikke lade komme ind i landet. Josva og Kaleb skal få lov. De skal blive i ørkenen i 40 år. De ti spejdere skal dø.

²⁰HERREN sagde: »Hermed tilgiver jeg dem efter dit ord. ²¹Men så sandt jeg lever, og at hele landet¹⁹ skal fyldes af HERRENS herlighed, ²²skal ingen af de mænd som har set min herlighed og de tegn som jeg gjorde i Egypten og i ørkenen, og som nu har sat mig på prøve ti gange og ikke hørt på mig,

¹⁸Ordret: »sen til vrede«.

¹⁹således GT1871. Næsten alle moderne oversættelser vælger »jorden«, men i konteksten kan landet meget vel referere til Kana'an.

²³de skal ikke se det land som jeg har lovet deres fædre, og, ingen af dem som har ringeagtet mig, skal se det. ²⁴Men min tjener Kaleb, for der en anden ånd i ham, og han har fuldkommen fulgt mig, ham vil jeg føre til det land som han kom til, og hans efterkommere skal eje det. ²⁵Men amalekitterne og kana'anæerne bor i dalen. I morgen skal I vende om og rejse ud i ørkenen ad vejen til Det Røde Hav.« ²⁶Og HERREN talte til Moses og Aron: ²⁷»Hvor længe skal denne onde forsamling beklage sig over mig? Jeg har hørt de mange beklagelser med hvilke israelitterne beklager sig over mig. ²⁸Sig til dem: »Så sandt jeg lever, siger HERREN, ligesom I har talt i mit påhør, sådan vil jeg også gøre mod jer. ²⁹Jeres døde kroppe skal falde i denne ørken, og alle I som blev talt, så mange som I er, fra 20-årsalderen og op efter, I som har beklaget jer over mig, ³⁰I skal ikke komme ind i det land som jeg med løftet hånd har svoret at ville lade jer bo i, undtagen Kaleb, Jefunnes søn, og Josva, Nuns søn. ³¹Og jeres småbørn, dem I sagde ville blive til rov, dem vil jeg føre derind, så de skal komme til at kende det land som I har foragtet. ³²Men jeres døde kroppe skal falde i denne ørken. ³³Jeres børn skal være hyrder i ørkenen i 40 år og bøde for jeres utroskab indtil ligene af jer er gået til grunde i denne ørken. ³⁴Efter antallet af de dage I brugte til at spionere i landet, 40 dage, et år for hver dag, skal I bære jeres skyld i 40 år, og I skal mærke mit mishag. ³⁵Jeg, HERREN, har sagt: Jeg vil i sandhed gøre dette mod hele denne onde forsamling, som har rottet sig sammen imod mig. De skal ende i denne ørken og dø der.« ³⁶Og de mænd som Moses havde sendt af sted for at spionere i landet, og som var kommet tilbage og havde fået hele forsamlingen til at beklage sig over ham ved at udsprede onde rygter om landet, ³⁷ja, de mænd som havde udsprede onde rygter om landet, de døde

af plagen for HERRENS ansigt. ³⁸Men Josva, Nuns søn, og Kaleb, Jefunnes søn, forblev i live af de mænd som var gået ud for at spionere i landet.

Folket sørger og vil nu drage ind; Moses fraråder dem det, de drager dog ud og bliver slået.

³⁹Moses talte disse ord til alle Israels børn. Da sørgede folket meget. ⁴⁰Om morgenen stod de tidligt op for at drage op i højderne i Bjerglandet, idet de sagde: »Se, her er vi, lad os nu drage op til det sted som HERREN har talt om, for vi har syndet.« ⁴¹Men Moses sagde: »Hvorfor overtræder I HERRENS befaling? Det skal ikke lykkes. ⁴²Drag ikke derop, for HERREN er ikke midt iblandt jer. I vil blive slået af jeres fjender. ⁴³For amalekitterne og kana'anæerne vil møde jer, og I vil falde for sværdet. Fordi I har vendt jer bort fra HERREN, vil HERREN ikke være med jer.« ⁴⁴Men i overmodig trods dristede de sig til at drage op i højderne i Bjerglandet. Men HERRENS pagts ark og Moses forlod ikke lejren. ⁴⁵Da kom amalekitterne og kana'anæerne ned fra Bjerglandet hvor de boede, og de slog dem og knuste dem indtil Horma.²⁰

Kapitel 15

HERREN giver love om afgrædeoffer og drikoffer som skal føjes til ethvert offer.

¹HERREN talte til Moses: ²»Tal til israelitterne og sig til dem: »Når I kommer til det land I skal bo i, det som jeg vil give jer, ³og I vil ofre til HERREN et ildoffer,²¹ hvad enten

²⁰Det navn fik stedet i eftertiden jf. kapitel 21,3.

²¹Således ordret på hebraisk. I mange nyere oversættelse udelades det eller oversættes med »offer« eller »offergave«; det er formodentlig en samlet betegnelse for alle ofre som brændes på alteret.

det er et brændoffer eller et slagtoffer, for at indfri et særligt løfte eller som et frivilligt offer eller på jeres særlige højtider for at berede en liflig duft for HERREN af hornkvæg og får og geder, ⁴da skal den som ofrer det til HERREN, også ofre et afgrødeoffer af en tiendedel efa²² mel blandet med en fjerdedel af en hin olie, ⁵og som drikoffer skal du ofre en fjerdedel af en hin vin sammen med brændofferet eller slagtofferet for hvert lam. ⁶Er det til en vædder, skal du give afgrødeoffer af to tiendedele mel blandet med en tredjedel af en hin olie, ⁷og en tredjedel af en hin vin skal du ofre som drikoffer til en liflig duft for HERREN. ⁸Når du vil give en tyrekalv til brændoffer eller slagtoffer for at indfri et særligt løfte eller som et måltidsoffer for HERREN, ⁹da skal man sammen med tyrekalven ofre tre tiendedele mel blandet med en halv hin olie som afgrødeoffer. ¹⁰Og du skal ofre vin til drikoffer, en halv hin. Det er et ildoffer, en liflig duft for HERREN. ¹¹På denne måde skal det gøres for hver okse eller vædder eller lam eller kid; ¹²efter det antal I ofrer,²³ skal I gøre således med hver enkelt i forhold til deres antal. ¹³Enhver indfødt israelit skal gøre disse ting på denne måde for at ofre et ildoffer, en liflig duft for HERREN. ¹⁴Hvis en fremmed opholder sig midlertidigt hos jer eller bor permanent iblandt jer hos jeres efterkommere, og han vil give et ildoffer, en liflig duft for HERREN, skal han gøre ligesom I skal gøre. ¹⁵I forsamlingen skal der være samme forordning for jer og for den fremmede som opholder sig hos jer, det er en evig forordning blandt jeres efterkommere: Som det er for jer, sådan skal det være for den fremmede for HERRENS ansigt. ¹⁶Samme lov og ret skal gælde for jer og for den fremmede som op-

holder sig hos jer.<<

Lov om førstegrødeoffer.

¹⁷HERREN talte til Moses: ¹⁸»Tal til israelitterne og sig til dem: »Når I kommer ind i det land jeg vil føre jer til, ¹⁹og når I spiser af landets brød, skal I bringe en offergave til HERREN. ²⁰Det første af jeres dej, nemlig en kage, skal I bringe som gave, ligesom gaven fra tærskelpladsen, sådan skal I bringe den. ²¹Af det første af jeres dej skal I give HERREN en gave blandt jeres efterkommere.

Lov om syndoffer for uforvarende synder, for hele forsamlingen eller for en enkelt person, men ikke for bevidste synder.

²²Når I uforvarende synder og ikke holder alle de bud som HERREN har talt til Moses, ²³alt det som HERREN har påbudt jer ved Moses, fra den dag af da HERREN befalede det og derefter blandt jeres efterkommere, ²⁴hvis noget er skjult for forsamlingens øjne og gjort af vanvare, da skal hele forsamlingen give en tyrekalv som brændoffer, til en liflig duft for HERREN, med afgrødeoffer og drikoffer til ifølge retspraksis, og en gedebuk som syndoffer. ²⁵Så skal præsten skaffe soning for hele israelitternes forsamling, og det vil blive dem tilgivet, for det var af vanvare, og de skal føre deres offer frem som et ildoffer for HERREN, og deres syndoffer for HERRENS ansigt for den synd de har gjort af vanvare, ²⁶og det bliver tilgivet hele Israels børns forsamling og den fremmede som opholder sig blandt dem, fordi det er sket for hele folket af vanvare. ²⁷Men når en enkelt synder af vanvare, skal han ofre en årgammel ged som syndoffer. ²⁸Og præsten skal skaffe soning for HERRENS ansigt for ham som har begået en uforvarende synd. Han skal skaffe ham soning, så det bliver

²²Rummålet angives ikke i teksten, men det er almindeligt at opfatte det som en tiendedel af en efa.

²³Ordret: gør.

ham tilgivet. ²⁹For den indfødte blandt israelitterne og for den fremmede som opholder sig iblandt dem, hos jer skal der gælde samme lov for den som gør noget af vanvare. ³⁰Men den som gør noget med hævet hånd, ²⁴det være sig en indfødt israelit eller en fremmed, han har hånet HERREN, og du skal fjerne den person²⁵ fra at være iblandt hans folk, ²⁶³¹for han har foragtet HERRENS ord og brudt hans bud. Denne person skal du fjerne; han har skyld.«

En mand der bevidst har overtrådt sabbatsbuddet, stenes.

³²Mens israelitterne var i ørkenen fandt de en mand som samlede brænde på en sabbat. ³³De som fandt ham i færd med at samle brænde, førte ham frem for Moses og Aron og hele forsamlingen. ³⁴De satte ham i forvaring, for det var ikke afklaret hvad der skulle ske med ham. ³⁵HERREN sagde til Moses: »Den mand skal så sandelig dø. Hele forsamlingen skal stene ham uden for lejren.« ³⁶Da førte hele forsamlingen ham ud uden for lejren, og de stenede ham, og han døde sådan som HERREN havde befalet Moses.

Israels børn skal lave kvaster på deres kapper for derved at huske på Guds bud.

²⁴Dette udtryk oversættes forskelligt: »i trodsighed« (GT1871) eller »med forsæt« (GT1931) eller »med vilje« (DO92). Det må dække en betydning som står i kontrast til synd begået ved en fejl, altså uoverlagt.

²⁵Ordret: sjæl.

²⁶På hebraisk står der helt ordret: »du skal visselig bortskære den sjæl fra midten af dens folk«. Teksten nævner ikke dødsstraf eksplicit, og det er derfor mest rimeligt at forestille sig at det handler om en ekskommunikation for utilgivelig synd. Om det alene gælder udelukkelse fra deltagelse i gudstjenesten eller der også er tale om bortvisning fra teltlejren, står ikke klart, det er ikke usandsynligt.

³⁷HERREN talte til Moses: ³⁸»Tal til israelitterne og sig at de skal lave kvaster²⁷ på kanterne af deres tøj blandt deres efterkommere, og de skal sætte en blå uldsnor på hver kvast. ³⁹I skal have kvasten, så I kan se den og huske på alle HERRENS bud og holde dem, og I skal ikke forsøge jer med noget efter jeres eget hjerte og efter jeres øjne som I kan være utro med. ⁴⁰Det skal I huske på og holde alle mine bud, og I skal være hellige for jeres Gud. ⁴¹Jeg er HERREN jeres Gud som har ført jer ud af Egyptens land for at være jeres Gud. Jeg er HERREN jeres Gud.

Kapitel 16

Kora, Datán og Abiram og 250 af de ledende i folket sætter sig op imod Moses over præsteskabet, tilsidesætter Moses' advarsel og drister sig til at tænde røgelse for HERREN.

¹Kora, søn af Jis'har, søn af Kehat, søn af Levi, tog med sig både Datán og Abiram, Eliabs sønner, og On, Pelets søn, der alle var rubenitter. ²De stillede sig op for Moses' ansigt sammen med 250 israelitiske mænd, forsamlingens ledere, ansete mænd der var udnævnt af forsamlingen. ³De samlede sig mod Moses og Aron og sagde til dem: »Nu går I for vidt! Hele forsamlingen er alle sammen hellige, og HERREN er midt iblandt dem, så hvorfor ophøjer I jer over HERRENS forsamling?« ⁴Da Moses hørte det, faldt han på knæ med ansigtet mod jorden. ⁵Han talte til Kora og alle der var med han, og sagde: »I morgen tidlig skal HERREN give til kende hvem der hører ham til, og den som er hellig, og den som han vil lade komme sig nær. Hvem han udvælger, vil han lade komme sig nær. ⁶Dette skal I gøre: Tag jer hver

²⁷Den moderne betegnelse blandt jøder er »skuesnor«

et røgelseskar, Kora og alle der er med ham. ⁷Tænd ild i dem og læg røgelse i dem for HERRENS ansigt i morgen, og den som HERREN udvælger, han er hellig. Lad det være jer nok, levitter!« ⁸Moses sagde til Kora: »Hør efter, levitter! ⁹Er det mon for lidt for jer at Israels Gud har udskilt jer fra Israels forsamling for at lade jer komme sig nær, til at stå for tjenesten ved HERRENS bolig og til at stå for forsamlingens ansigt for at tjene dem? ¹⁰Han har ladet dig og alle dine brødre, levitterne, med dig komme nær, og nu vil I også have præsteskabet! ¹¹Derfor er det imod HERREN at du og alle dem med dig er forsamlet her. Og hvad er Aron at I beklager jer over ham?« ¹²Moses sendte bud efter Datan og Abiram, Eliabs sønner, og de svarede: »Vi kommer ikke op.⁹ ¹³Er det ikke nok at du har ført os ud af et land som flyder med mælk og honning, for at lade os dø i ørkenen? For du vil også fuldstændig tiltage dig herredømmet over os. ¹⁴Du har sandelig ikke ført os ind i et land som flyder med mælk og honning, eller givet os marker og vingårde til arv. Vil du stikke øjnene ud på disse mænd? Vi kommer ikke op.« ¹⁵Da blev Moses meget vred og sagde til HERREN: »Vend dig ikke til deres afgrødeoffer.²⁸ Ikke så meget som et æsel har jeg taget fra dem, og jeg har ikke gjort en eneste blandt dem noget ondt.« ¹⁶Moses sagde til Kora: »I morgen skal du og alle dem der er med dig, stille jer frem for HERRENS ansigt, du og de og Aron. ¹⁷I skal tage hver sit røgelseskar og lægge røgelse i det, og enhver skal føre sit røgelseskar frem for HERRENS ansigt, 250 røgelseskar, og du og Aron med hver jeres røgelseskar!« ¹⁸De tog hver sit røgelseskar og kom ild i dem og lagde røgelse i dem, og de stillede sig foran

døren til forsamlingsteltet. Og det samme gjorde Moses og Aron. ¹⁹Kora samlede hele forsamlingen omkring dem ved indgangen til forsamlingsteltet, men HERRENS herlighed viste sig for hele forsamlingen.

HERREN vil udslette hele forsamlingen, men Moses beder for folket, så lader han jorden opsluge Kora og dem der var med ham, levende, og de 250 mænd brænder op.

²⁰HERREN talte til Moses og Aron: ²¹»Skil jer ud fra denne forsamling, så vil jeg gøre en ende på dem på et øjeblik.« ²²Men de knælede ned med ansigtet mod jorden og sagde: »Gud, Gud over alt levendes²⁹ ånde! Hvis denne ene mand synder, vil du så blive vred på hele forsamlingen?« ²³HERREN talte til Moses: ²⁴»Sig til forsamlingen: »Gå væk fra området omkring Koras, Datans og Abirams boliger.« ²⁵Moses rejste sig og gik hen til Datan og Abiram, og Israels ældste fulgte med ham. ²⁶Han talte til forsamlingen og sagde: »Gå væk fra disse ugudelige mænds telte, og rør ikke ved noget af det der hører dem til, for at I ikke skal omkomme i alle deres synder.« ²⁷De fjernede sig fra området omkring Koras, Datans og Abirams boliger, men Datan og Abiram gik ud og stillede sig indgangen til deres telte, sammen med deres hustruer og sønner og deres små børn. ²⁸Moses sagde: »Derpå skal I vide at HERREN har sendt mig til at gøre alle disse gerninger, og at de ikke kommer af mit eget hjerte: ²⁹Hvis disse dør som alle mennesker dør, eller lider samme endeligt som alle andre mennesker, da har HERREN ikke sendt mig. ³⁰Men hvis HERREN skaber noget nyt, at jorden åbner sit gab og opsluger dem og alt hvad de ejer, så de farer levende ned i dødsriget, da skal I vide at disse mænd har ringeagtet HERREN.« ³¹Og

²⁸Dette er den normale oversættelse, men ordet kan også bruges mere generelt om afgifter og måske ofre helt uspecificeret.

²⁹Ordret bruges det hebraiske ord »kød« her

da han var færdig med at tale alle disse ord, revnede jorden under dem. ³²Jorden åbnede sit gab og opslugte dem og deres boliger og hvert et menneske som hørte til hos Kora, og al hans ejendom. ³³De og alt hvad de havde, fór levende ned i dødsriget, og jorden skjulte dem, og de omkom midt i forsamlingen. ³⁴Hele Israel, som stod rundt om, flygtede ved deres skrig, for de sagde: »Bare jorden ikke opsluger os!« ³⁵En ild for ud fra HERREN og fortærede de 250 mænd som ofrede røgelse.

Kapitel 17

Røgelseskarrene skal gemmes til minde om begivenheden.

¹³⁰ HERREN sagde til Moses: ²»Sig til Eleazar, præsten Arons søn, at han skal tage røgelseskarrene ud af ilden og sprede gløderne langt bort, for de er hellige. ³De røgelseskar som tilhørte dem der døde på grund af deres synd, skal man hamre ud i brede plader til at beklæde alteret med, for de bar dem frem for HERRENS ansigt, og de er helliget, og de skal være et tegn for israelitterne.« ⁴Så tog præsten Eleazar de bronzekar som de der var brændt op, havde ofret med, og hamrede dem ud til plader til at beklæde alteret med, ⁵til at minde israelitterne om at ingen fremmed, som ikke er efterkommer af Aron, skal nærme sig for at ofre røgelse for HERRENS ansigt for at det ikke skal gå ham som Kora og dem der var med ham, sådan som HERREN havde givet ham besked om gennem Moses.

Folket beklager sig atter.

³⁰I GT 1871, GT 1931 og mange engelske oversættelser står v. 1-15 i slutningen af kapitel 16 og bliver derved v. 36-50, mens DO92 og den hebraiske tekst begynder et nyt kapitel her.

⁶Men dagen efter beklagede hele forsamlingen af israelitter sig over Moses og Aron. De sagde: »I har slået HERRENS folk ihjel.« ⁷Da forsamlingen samlede sig imod Moses og Aron, vendte de sig mod forsamlingsteltet, og se, skyen skjulte det, og HERRENS herlighed viste sig. ⁸Moses og Aron stillede sig frem foran forsamlingsteltet. ⁹HERREN sagde til Moses: ¹⁰»Flyt jer væk fra denne forsamling, så vil jeg gøre en ende på den på et øjeblik.« De faldt på knæ med ansigtet mod jorden. ¹¹Moses sagde til Aron: »Tag røgelseskarret, tag ild fra alteret og læg røgelse på. Skynd dig så hen til forsamlingen og skaf dem soning, for vreden er udgået fra HERRENS ansigt, plagen er begyndt.« ¹²Aron tog det som Moses havde sagt, og løb hen midt i forsamlingen, og se, plagen var begyndt blandt folket. Så kom han røgelse på og skaffede soning for folket. ¹³Han stod mellem de døde og de levende, og plagen hørte op. ¹⁴Men der døde 14.700 i plagen, udover dem som døde på grund af Koras gerning. ¹⁵Aron kom igen hen til Moses ved indgangen til forsamlingsteltet, da plagen var holdt op.

HERREN stadfæster Arons kald til præst ved underet med den blomstrende stav.

¹⁶³¹ HERREN talte til Moses: ¹⁷»Tal til israelitterne og tag en stav for hvert fædrenehuse, af alle lederne for deres fædrenehuse, tolv stave. Du skal skrive hver enkelts navn på hans stav. ¹⁸Du skal skrive Arons navn på Levis stav, for der skal være en stav for hvert overhoved over deres fædrenehuse. ¹⁹Og du skal lægge dem i forsamlingsteltet lige foran Vidnesbyrdet, hvor jeg mødes med jer. ²⁰Den mand jeg udvælger, hans stav skal blomstre så jeg kan stoppe israelitternes beklagelser mod mig, når de

³¹I visse oversættelser begynder kapitel 17 først her.

beklager sig over for jer.« ²¹Moses talte til israelitterne, og alle lederne gav ham en stav for hver leder efter deres fædrenehuse, tolv stave. Arons stav var imellem stavene. ²²Moses lagde stavene for HERRENS ansigt i Vidnesbyrdets telt. ²³Da Moses dagen efter kom ind i Vidnesbyrdets telt, se, da blomstrede Arons stav for Levis hus, ja, den havde både skudt knopper og fået blomster og båret modne mandler. ²⁴Moses bar alle stavene ud fra HERRENS ansigt til alle israelitterne, og de så dem, og de tog hver deres stav.

Staven gemmes til minde.

²⁵HERREN sagde til Moses: »Bær Arons stav ind igen foran Vidnesbyrdet, og opbevar den der som et tegn for børnene af de genstridige, og du skal standse deres beklagelser imod mig for at de ikke skal dø.« ²⁶Moses gjorde det; sådan som HERREN havde befale ham, det gjorde han.

Israelitterne bliver forskrækkede og ydmyge ved at se HERRENS domme og tegn.

²⁷Israelitterne kom hen til Moses og sagde: »Se, vi omkommer. Vi dør. Vi dør alle sammen! ²⁸Enhver som kommer nær, den som kommer HERRENS telt nær, han skal dø. Er det da forbi med os, omkommer vi?«

Kapitel 18

HERREN fremlægger Arons embede for ham og taler om levitternes tjeneste ved Vidnesbyrdets telt.

¹HERREN sagde til Aron: »Du og dine sønner og din fars hus skal sammen med dig bære skylden for overtrædelser mod helligdommen, men du og dine sønner skal sammen bære skylden for overtrædelser mod

jeres præstedømme. ²Før også dine brødre, Levi stamme, din fars stamme, frem sammen med dig. De skal slutte sig til dig og tjene dig, men du og dine sønner skal sammen stå foran Vidnesbyrdets telt. ³De skal passe på det, som du vil have passet på, og hvad der er at passe på ved hele teltet. Dog skal de ikke nærme sig helligdommens redskaber eller alteret for at ikke både de og I skal dø. ⁴Men de skal slutte sig til dig og passe på det der er at passe på ved forsamlingsteltet i alt teltets tjeneste, men en uvedkommende må ikke komme jer nær. ⁵Så pas på det der er at passe på ved helligdommen, og på det der er at passe på ved alteret, for at der ikke skal komme endnu en vrede over israelitterne. ⁶Og se, hermed udvælger jeg jeres brødre, levitterne, blandt israelitterne. De er givet til jer som en gave for HERREN til at tage sig af tjenesten ved forsamlingsteltet. ⁷Men du og dine sønner skal sammen passe jeres præstedømme i alt hvad der har med alteret at gøre, og gerningen inden for forhængen, og I skal udføre tjenesten der. Jeg giver jer præstedømmet som en tjeneste, det er en gave, men den uvedkommende som nærmer sig, skal dø.«

HERREN bekendtgør hvad Aron og hans sønner skal have at leve af.

⁸HERREN talte til Aron: »Se, hermed giver jeg mine offergaver i din varetægt, inklusive alt det som israelitterne helliger. Jeg giver det til dig som din andel og til dine børn som en evig forordning. ⁹Dette er hvad du får af det allerhelligste af ildofrene og af alle deres ofre: afgrødeofre, syndofre og skyldofre, som de overgiver til mig, skal helliges dig og dine sønner. ¹⁰Du skal spise det på et højhelligt sted. Alle mænd skal spise det, det skal være helligt for dig. ¹¹Dette skal du have: Alle israelitternes offergaver af svingningsofre har jeg givet dig og dine

sønner og dine døtre med dig som en evig rettighed. Enhver som er ren i dit hus, må spise det. ¹²Alt det bedste af olie og alt det bedste af ny vin og korn, deres førstegrøde, som de skal give HERREN, det har jeg givet dig. ¹³Førstegrøden af alt det som er i deres land, som de skal føre frem for HERREN, skal tilhøre dig. Enhver som er ren i dit hus, må spise det. ¹⁴Alt det som er lyst i band i Israel, skal tilhøre dig. ¹⁵Alt det som åbner et moderliv, alt levende som de bringer frem for HERREN af mennesker eller dyr, skal tilhøre dig. Dog skal de løskøbe de førstefødte mennesker og det førstefødte af urene dyr. ¹⁶Det der skal løskøbes, skal du lade løskøbe når det er en måned gammelt, efter din vurdering for fem sekel sølv efter helligdommens sekel. Den er tyve gera. ¹⁷Men det førstefødte af kvæget eller det førstefødte af får eller geder skal du ikke lade løskøbe. De er hellige. Deres blod skal du stænke på alteret, og du skal ofre deres fedt som et ildoffer til en dejlig duft for HERREN. ¹⁸Deres kød skal du have, således svingningens bryststykke og også den højre bov skal tilhøre dig. ¹⁹Alle gaver af de hellige ting som israelitterne bringer HERREN, har jeg givet dig og dine sønner og dine døtre med dig ifølge en evig forordning. Det skal være en evig saltpagt^h for HERRENS ansigt, for dig og for dine efterkommere med dig.« ²⁰HERREN sagde til Aron: »Du skal ikke arve i deres land, og du skal ikke have nogen del blandt dem. Jeg er din del og din arv blandt israelitterne.«

Levitterne skal have tiende for deres tjeneste.

²¹Men se, jeg giver hermed levitterne al Israels tiende i arv til gengæld for den tjeneste de udfører, nemlig tjenesten ved forsamlingssteltet. ²²Israelitterne må ikke mere nærme sig forsamlingssteltet for at de ikke

skal pådrage sig synd og dø. ²³Men levitterne skal udføre tjenesten ved forsamlingssteltet, og de skal bære skylden for deres egne overtrædelser. Dette skal være en evig forordning hos jeres efterkommere, og de skal ingen arv have blandt israelitterne. ²⁴For israelitternes tiende, som de skal give HERREN som gave, har jeg givet levitterne til arv. Derfor har jeg sagt til dem at de ingen arv skal have blandt israelitterne.«

Levitterne skal give tiende til præsterne.

²⁵HERREN sagde til Moses: ²⁶»Du skal sige til levitterne: »Når I tager tiende af israelitterne, som jeg har givet jer af dem til jeres arv, da skal I give HERREN en gave af det, nemlig en tiendedel af tienden. ²⁷Den gave som er givet jer, skal regnes ligesom kornet fra tærskelpladsen og vinen fra persen. ²⁸Således skal I også give en gave til HERREN af alle de tiender som I tager af israelitterne, og I skal give Aron, præsten, gaven til HERREN af det. ²⁹Af alle de gaver I får, skal I give hele gaven til HERREN, alt det bedste af det der er helliget ham.« ³⁰Du skal sige til dem: »Når I giver det bedste af det, da skal det regnes for levitterne ligesom en ydelse fra tærskelpladsen og som en ydelse fra persen. ³¹I må spise det hvor som helst, I og jeres husstand, for det er jeres løn for jeres tjeneste ved forsamlingssteltet. ³²Så skal I ikke pådrage jer synd for den sags skyld, når I giver det bedste af det, og I vanhelligere ikke israelitternes hellige ting, så I skal ikke dø.«

Kapitel 19

HERREN giver befaling om den røde kvie hvis aske skal bruges til renselsesvand.

¹HERREN sagde til Moses og Aron: ²»Dette er en lovforordning fra HERREN: Sig til israelitterne at de skal føre en rød kvie til dig. Den skal være fejlfri uden mangler, og den må endnu ikke have båret åg. ³Den skal I give til præsten Eleazar, og han skal føre den uden for lejren, og man skal slagte den i hans nærvær. ⁴Præsten Eleazar skal tage dens blod på sin finger, og han skal stænke dens blod hen mod forsiden af forsamlingsteltet syv gange. ⁵I hans nærvær skal kvien brændes, dens hud og dens kød og dens blod skal brændes sammen med komøget. ⁶Præsten skal tage cedertræ og isop og skarlagenrødt garn, og han skal kaste det ind i ilden der brænder kvien. ⁷Præsten skal vaske sit tøj og bade sig i vand, derefter kan han komme ind i lejren. Præsten skal være uren indtil aften. ⁸Den der brændte den, skal vaske sit tøj i vand og bade sig i vand og være uren indtil aften. ⁹En mand, som er ren, skal samle kviens aske og lægge den uden for lejren på et rent sted, og den skal opbevares for israelitternes forsamling til renselsesvand, det er et syndoffer. ¹⁰Den som har samlet kviens aske, skal vaske sit tøj og være uren indtil aften. Dette skal gælde for israelitterne og for den fremmede som bor blandt jer, som en evig forordning.

Vand med kviens aske skal bruges til renselse af forskellige urenheder.

¹¹Den som rører ved en død, ved et lig af noget menneske, skal være uren i syv dage. ¹²Med vandet skal han på den tredje dag og på den syvende dag rense sig fra synden, så er han ren, og renser han sig ikke fra synden på den tredje og den syvende dag, bliver han ikke ren. ¹³Enhver som rører ved

en død, ved en person som er afgang ved døden, og ikke renser sig, gør HERRENS bolig uren, og den person skal fjernes fra Israel, fordi renselsesvandet ikke blev stænket på ham. Han skal være uren, og hans urenhed er stadig på ham. ¹⁴Dette er loven:³² Når en person dør i teltet, skal enhver som kommer ind i teltet, og alt det der er i teltet, være urent i syv dage, ¹⁵og ethvert åbent kar der ikke er bundet et klæde henover, det er urent. ¹⁶Enhver som ude på marken rører ved nogen som er blevet dræbt med sværd, eller ved en død eller ved et menneskes knogler eller ved en grav, skal være uren i syv dage. ¹⁷Så skal de på den urenes vegne tage af asken fra det brændte syndoffer, og i et kar komme rindende vand på det. ¹⁸En mand som er ren, skal tage isop og dyppe i vandet og stænke over teltet og over alle karrene og over de personer som har været der, og over den som har rørt ved en knogle eller ved en dræbt eller ved en død eller ved en grav. ¹⁹Den rene person skal stænke på den urene på den tredje og på den syvende dag og rense ham fra synden på den syvende dag, og han skal vaske sit tøj og bade sig i vand, så han bliver ren om aftenen.

De som ikke udfører denne renselse, skal straffes hårdt.

²⁰Den som bliver uren og ikke vil rense sig fra synden, den person skal fjernes fra forsamlingen, for han har gjort HERRENS helligdom uren, renselsesvandet blev ikke stænket på ham, han er uren. ²¹Det skal være en evig forordning for dem, og den som stænker renselsesvandet, skal vaske sit tøj, og den som rører ved renselsesvandet, skal være uren indtil aften. ²²Alt det den urene rører ved, skal være urent, og den

³²Ordret: undervisningen. Kan også oversættes med vejledning.

person som rører ved ham, skal være uren indtil aften.

Kapitel 20

Israelitterne kommer til Sins ørken hvor Mirjam dør. Folket beklager sig fordi de mangler vand.

¹Hele israelitternes forsamling kom til Sins ørken i den første måned,³³ og folket blev i Kadesh. Der døde Mirjam, og hun blev begravet dér. ²Forsamlingen havde ikke noget vand. De samlede sig mod Moses og Aron. ³Folket anklagede Moses og sagde: »Gid vi dog var omkommet dengang vores brødre omkom for HERRENS ansigt. ⁴Hvorfor førte I HERRENS forsamling ud i denne ørken for at vi skal dø her, vi og vores dyr? ⁵Hvorfor førte I os ud af Egypten for at bringe os til dette elendige sted, hvor der hverken vokser korn eller figen eller vin eller granatæble, og hvor der ikke er vand at drikke?« ⁶Moses og Aron gik fra forsamlingen hen foran indgangen til forsamlingsteltet og faldt på knæ med ansigtet mod jorden. Og HERRENS herlighed viste sig for dem.

HERREN befaler Moses at tale til en klippe, men han slår på den, og så giver den vand.

⁷HERREN sagde til Moses: ⁸»Tag staven og kald forsamlingen sammen, du og din bror Aron, og tal til klippen for øjnene af dem, så skal den give vand fra sig. Du skal lade vandet fra klippen komme ud til dem, og du skal give det til forsamlingen og deres dyr at drikke.« ⁹Da tog Moses staven med sig fra HERRENS ansigt, sådan som han havde befalet ham. ¹⁰Moses og Aron stillede forsamlingen lige foran klippen, og han sagde til dem: »Hør nu, I genstridige! Mon vi kan

få vand til at komme ud af denne klippe til jer?« ¹¹Moses løftede sin hånd og slog klippen to gange med sin stav, da strømmede der meget vand ud så både forsamlingen og deres dyr kunne drikke.

Moses og Aron straffes for deres manglende tro.

¹²HERREN sagde til Moses og Aron: »Fordi I ikke troede på mig og ikke helligede mig for israelitternes øjne, skal I ikke føre denne forsamling ind i det land som jeg har givet dem.« ¹³Dette er Meribas vand,³⁴ hvor israelitterne anklagede HERREN, og han helligede sig for dem.

Israelitterne ønsker at drage gennem Edom, men får ikke lov.

¹⁴Fra Kadesh sendte Moses budbringere til Edoms konge og lod sige: »Dette siger din bror Israel: Du kender alle de besværligheder vi har været ude for, ¹⁵at vores fædre drog ned til Egypten, og vi boede i lang tid i Egypten, og egypterne behandlede os og vores fædre dårligt. ¹⁶Vi råbte til HERREN, og han hørte vores røst og sendte en engel og førte os ud af Egypten, og se, vi er i Kadesh, en by ved din yderste grænse. ¹⁷Vil du ikke godt lade os rejse gennem dit land. Vi vil hverken gå over marker eller gennem vingårde og ikke drikke vand af nogen brønd. Vi vil følge Kongevejen og ikke dreje fra hverken til højre eller til venstre før vi er kommet gennem dit land.« ¹⁸Edom svarede ham: »Lad være med at rejse gennem mit land – for at jeg ikke skal drage ud mod dig med sværd.« ¹⁹Israelitterne sagde til ham: »Vi vil drage op ad vejen, og hvis vi drikker af vandet hos dig, jeg og mit kvæg, vil jeg betale for det. Jeg vil ikke gøre noget

³³Dvs. i det 40. år; jf. 4 Mos 33,38; 5 Mos 1,19

³⁴Det hebraiske ord betyder »strid« eller »anklage« (1 Mos 13,8 og 4 Mos 27,14).

andet end at drage igennem til fods.« ²⁰Men han sagde: »Du må ikke rejse igennem.« Og Edom drog ud imod ham med en stærk hær og en stor magt. ²¹Således nægtede Edom at give Israel lov til at gå igennem sit land, og Israel drejede til side for ham.

Aron går op på bjerget Hor og dør der.

²²De rejste fra Kadesh, og hele forsamlingen af israelitter kom til bjerget Hor. ²³HERREN talte til Moses og Aron ved bjerget Hor ved Edoms grænse og sagde: ²⁴»Aron skal samles til sine fædre, for han skal ikke komme ind i det land som jeg har givet israelitterne, for I var genstridige mod mit ord ved Meribas vand. ²⁵Tag Aron og hans søn Eleazar og før dem op på bjerget Hor. ²⁶Tag klæderne af Aron og giv hans søn Eleazar dem på, og Aron skal samles til sine fædre og dø der.« ²⁷Da gjorde Moses som HERREN havde befaleet. De gik op på bjerget Hor for øjnene af hele forsamlingen. ²⁸Moses tog klæderne og Aron og gav hans søn Eleazar dem på. Så døde Aron deroppe på bjerget, men Moses og Eleazar gik ned ad bjerget. ²⁹Da hele forsamlingen så at Aron var død, græd hele Israels hus over Aron i 30 dage.

Kapitel 21

Arads konge slår Israel. De beder til Gud og overvinder ham.

¹Da kana'anæeren, Arads konge, som boede i Sydlandet, hørte at Israel kom ad Atarimvejen, gik han i kamp mod Israel og førte nogle af dem bort i fangenskab. ²Da aflagde Israel et løfte til HERREN og sagde: »Hvis du giver dette folk i min magt, vil jeg lægge band over deres byer.« ³HERREN hørte Israels røst og overgav kana'anæerne til dem, og man bandlyste dem og deres byer og gav stedet navnet Horma.

Israelitterne beklager sig atter og bliver bidt af slanger. De som ser hen til bronzeslangen, bliver raske.

⁴Så rejste de af sted fra bjerget Hor i retning af Sivhavet for at drage uden om Edoms land. På vejen tabte folket tålmodigheden,ⁱ ⁵og folket talte imod Gud og imod Moses^j »Hvorfor førte I os ud af Egypten for at dø i ørkenen? For her er ingen brød og ingen vand, og vi afskyr^k den elendige mad.« ⁶Da sendte HERREN giftige slanger ind blandt folket, og de bed folket, og en mængde af Israels folk³⁵ døde. ⁷Så kom folket til Moses, og sagde: »Vi har syndet, for vi har talt imod HERREN og imod dig. Bed til HERREN at han vil fjerne slangerne fra os.« Da bad Moses for folket, ⁸og HERREN sagde til Moses: »Lav en giftslange og sæt den på en stang. Der skal ske det at enhver som er blevet bidt og ser på den, skal forblive i live.« ⁹Så lavede Moses en bronzeslange og satte den på en stang, og så skete der det at når en slange havde bidt nogen, og han så hen på bronzeslangen, da forblev han i live.

Beskrivelse af flere af israelitternes rejser.

¹⁰Israelitterne brød op derfra, og de slog lejr i Obot. ¹¹De brød op fra Obot og slog lejr ved Ijje-ha-Abarim i ørkenen øst for Moab. ¹²Derfra brød de op og slog lejr i Zeredalen. ¹³Derfra brød de op og slog lejr på denne side af Arnon, som går gennem ørkenen, og som går ud fra amoritternes land, for Arnon var grænsen mellem Moab og amoritterne. ¹⁴Derfor omtales i Bogen om HERRENS Krige Vaheb i Sufa, Arnons flodlejer, ¹⁵og skråningerne op til bosættelsen ved Ar, der markerer grænsen ind til Moab. ¹⁶Derfra rejste de til Be'er. Det er den brønd som HERREN talte om til Moses: »Saml fol-

³⁵Den hebraiske tekst har ordret »en mængde af folket fra Israel.«

ket, og jeg vil give dem vand.« ¹⁷Da sang Israel denne sang: »Kom op, brønd! Syng om den. ¹⁸Brønden som er gravet af stammelederne, kastet af de ædle blandt folket, med kongespir og herskerstave!« Fra ørkenen rejste de til Mattana, ¹⁹og fra Mattana til Nahaliel, fra Nahaliel til Bamot ²⁰og fra Bamot til den dal som er i Moabs land, mod Pisgas tinde, der skuer ud over ørkenen.

Sihon vil ikke lade israelitterne rejse gennem sit rige og besejres af dem.

²¹Israel sendte bud til Sihon, amoritternes konge, og lod sige: ²²»Lad mig rejse gennem dit land, vi vil ikke bøje ind på nogen mark eller gennem nogen vingård, vi vil ikke drikke vand af nogen brønd, vi vil drage ad Kongevejen, indtil vi er kommet igennem dit landområde.« ²³Sihon ville ikke give Israel lov til at gå gennem sit landområde, men Sihon samlede hele sit folk og drog ud mod Israel i ørkenen og kom til Jasa. Og han kæmpede mod Israel. ²⁴Men Israel slog ham med sværd³⁶ og indtog hans land som ejendom, fra Arnon til Jabbok, men kun til ammonitternes land, for ammonitternes grænse var befæstet. ²⁵Så indtog Israel alle disse byer, og Israel tog bolig i alle amoritternes byer, i Heshbon og alle dens tilhørende byer. ²⁶For Heshbon var amoritterkongen Sihons by, og han havde kæmpet mod moabitternes forrige konge og havde taget alt hans land fra ham lige til Arnon. ²⁷Derfor synger skjaldene: »Kom til Heshbon! Sihons by skal bygges og grundfæstes. ²⁸For der er gået en ild ud af Heshbon, en flamme af Sihons by, den har fortæret Ar i Moab, opslugt Arnons høje. ²⁹Ve dig, Moab! Du Kemoshs folk er fortabt!

³⁶Teksten har ordret »slå med sværdets æg«. Denne vending bruges her i den generelle betydning af »hugge ned i (voldsom) kamp« eller »besejre i et (blodigt) slag.«

Han har gjort sine sønner til flygtninge og sine døtre til fanger for Sihon, amoritternes konge. ³⁰Og vi har skudt dem ned. Heshbon er tabt, helt til Dibon, og vi har lagt dem øde indtil Nofa, som når til Medeba.« ³¹Så tog Israel bolig i amoritternes land. ³²Moses sendte folk for at udspionere Jazer, og de indtog dens tilhørende byer, og han fordrev de amoritter som var der.

Og, kongen af Bashan, overvindes på lignende måde.

³³De vendte sig og drog op ad vejen til Bashan. Da drog Og, kongen af Bashan, ud imod dem med hele sit folk til Edre'i for at kæmpe mod dem. ³⁴HERREN sagde til Moses: »Frygt ikke for ham, for jeg har givet ham i din magt, og hele hans folk og hans land, og du skal gøre ved ham som du gjorde ved amoritterkongen Sihon, som boede i Heshbon.« ³⁵De slog ham og hans sønner og hele hans folk så at man ikke lod nogen blive tilbage, og de indtog hans land som ejendom.

Kapitel 22

Moabs kong Balak ønsker at Bileam skal komme og forbande Israel. Efter HERRENS befaling nægter Bileam at komme.

¹Israelitterne rejste derfra, og de slog lejre på Moabs slette, ved Jordan over for Jeriko. ²Balak, Sippors søn, så alt det Israel havde gjort mod amoritterne. ³Moabitterne var meget bange for folket, for det var talrigt, og moabitterne gruede for israelitterne. ⁴Da sagde Moab til Midjans ældste: »Denne horde vil sluge alt rundt om os, ligesom oxen sluger markens grønne græs.« Men på den tid var Balak, Sippors søn, konge over Moab. ⁵Han sendte bud til Bileam, Beors søn, i Petor som ligger ved

floden, til hans folks land,¹ for at hidkalde ham og lod sige: »Se, et folk er gået ud af Egypten. Se, det dækker jorden, og det ligger lige over for mig. ⁶Jeg beder dig, kom her og forband dette folk for mig, for det er for stærkt for mig, måske kan jeg så slå det og drive det ud af landet, for jeg ved at den du velsigner, er velsignet, og den du forbander, er forbandet.« ⁷Moabitternes ældste gik derhen sammen med midjanitternes ældste, med sig havde de spåmandens løn. De kom til Bileam, og de fortalte ham Balaks budskab. ⁸Han sagde til dem: »Bliv her i nat, så vil jeg give jer svar, efter hvad HERREN taler til mig.« Så blev moabitternes ledere³⁷ hos Bileam. ⁹Gud kom til Bileam og sagde: »Hvem er de mænd som er hos dig?« ¹⁰Bileam sagde til Gud: »Balak, Sippors søn, moabitternes konge, har sendt bud til mig: ¹¹»Se her det folk som er gået ud fra Egypten og dækker jorden! Kom nu hertil, forband det for mig, måske kan jeg så kæmpe mod det og drive det bort.« ¹²Gud sagde til Bileam: »Du skal ikke gå med dem, du skal ikke forbande folket, for det er velsignet.« ¹³Om morgenen stod Bileam op og sagde til Balaks udsendinge: »Gå til jeres land, for HERREN nægter at give mig lov til at gå med jer.« ¹⁴Så tog moabitternes udsendinge af sted og kom til Balak. De sagde: »Bileam nægtede at komme med os.«

Balak sender igen bud til Bileam. Han får lov til at gå med.

¹⁵Balak sendte bud igen, flere og fornemmere ledere end de første. ¹⁶De kom til Bileam, og de sagde til ham: »Dette siger Balak, Sippors søn: »Lad dig ikke hindre i

at komme til mig. ¹⁷For jeg vil vise dig stor ære, og alt hvad du siger til mig, vil jeg gøre, men kom nu, forband dette folk for mig!« ¹⁸Bileam svarede Balaks folk: »Dersom Balak gav mig sit hus, fuldt af sølv og guld, kunne jeg dog ikke overtræde HERREN min Guds ord hverken i stort eller småt. ¹⁹Men bliv nu også I her i nat, så vil jeg finde ud af hvad HERREN yderligere har at sige til mig.« ²⁰Om natten kom Gud til Bileam og sagde til ham: »Hvis de mænd er kommet for at hente dig, så stå op og gå med dem, men gør kun det som jeg siger til dig.« ²¹Om morgenen stod Bileam op, sadlede sit æsel³⁸ og drog med Moabs ledere.

Guds engel stiller sig i vejen for Bileam for at vise ham at det han gør, er forkert. Æslet ser englen, viger til side, bliver slået, lægger sig, taler og bebrejder Bileam. Englen taler med ham og lader ham gå.

²²Men Guds vrede blussede op fordi han drog med, og HERRENS engel stillede sig i vejen for at stå ham imod, men han red på sit æsel, og han havde to tjenestedrenge med. ²³Æslet så HERRENS engel stå i vejen med et draget sværd i hånden, og æslet veg bort fra vejen og gik ud på marken, men Bileam slog æslet for at få det tilbage på vejen. ²⁴Da stillede HERRENS engel sig i vejen på en smal sti mellem vingårdene hvor der var et stengærde til begge sider. ²⁵Da æslet så HERRENS engel, trykkede det sig ind til muren og maste Bileams fod mod muren, og han slog det endnu mere. ²⁶Men HERRENS engel gik længere frem og stillede sig et snævert sted, hvor der ikke var plads til at vige hverken til højre eller til venstre. ²⁷Æslet så HERRENS engel og lagde sig ned under Bileam. Da blussede Bileams vrede

³⁷Ordet gengivet med »ledere« henviser til rådmænd som står lige under kongen i Moab. Ordet er blevet oversat med fyrster (GT1871), høvdinge (GT1931 og stormænd (DO92), men det bruges også om embedsmænd i Kongetiden.

³⁸Ordet der oversættes med »æsel«, betyder egentlig »æselhoppe«.

op, og han slog æslet med sin kæp. ²⁸Da åbnede HERREN æslets mund, og det sagde til Bileam: »Hvad har jeg gjort dig, siden du nu har slået mig tre gange?« ²⁹Bileam sagde til æslet: »Fordi du har drillet mig. Gid jeg dog havde et sværd i hånden, så ville jeg slå dig ihjel.« ³⁰Da sagde æslet til Bileam: »Er jeg ikke dit æsel, som du har reddet på i al din tid, lige til denne dag? Har jeg nogen sinde opført mig sådan mod dig?« Han svarede: »Nej.« ³¹Da åbnede HERREN Bileams øjne så han så HERRENS engel stå på vejen med draget sværd i hånden. Han bøjede sig og faldt på knæ med ansigtet mod jorden. ³²HERRENS engel sagde til ham: »Hvorfor har du nu tre gange slået dit æsel? Se, jeg er kommet for at stå dig imod, for denne vej er en afvigelse i forhold til mig.« ³³Æslet så mig og er nu tre gange veget af vejen for mig. Hvis det ikke var veget af vejen for mig, ville jeg nu have slået dig ihjel og ladet det leve.« ³⁴Da sagde Bileam til HERRENS engel: »Jeg har syndet, for jeg vidste ikke at du stod mig imod på vejen. Eftersom det er ondt i dine øjne, vil jeg nu vende tilbage igen.« ³⁵HERRENS engel sagde til Bileam: »Drag med mændene, men du må kun sige det ord, som jeg taler til dig.« Så rejste Bileam med Balaks ledere.

Bileam kommer til Balak og taler med ham.

³⁶Balak hørte at Bileam kom, og han rejste ham i møde ved en by i Moab som lå på grænsen ved Arnonfloden, som er den forreste del af grænsen. ³⁷Balak sagde til Bileam: »Sendte jeg ikke bud til dig og lod dig kalde? Hvorfor kom du ikke til mig? Skulle jeg virkelig ikke kunne vise dig ære?« ³⁸Bileam sagde til Balak: »Se, nu er jeg kommet til dig. Mon jeg formår at sige

noget? Det ord som Gud lægger i min mund, det vil jeg tale.« ³⁹Så rejste Bileam med Balak, og de kom til Kirjat-Husot. ⁴⁰Balak slagtede hornkvæg og får og geder og gav noget af det til Bileam og til de ledere som var hos ham. ⁴¹Om morgenen tog Balak Bileam og førte ham op på Ba'als Høje. Derfra så han det yderste af folket.

Kapitel 23

Balak og Bileam ofrer. Efter Guds vilje må Bileam velsigne folket, og Balak bliver vred.

¹Bileam sagde til Balak: »Byg syv altre for mig her, og skaf mig syv okser og syv væddere.« ²Balak gjorde som Bileam sagde, og Balak og Bileam ofrede en okse og en vædder på hvert alter. ³Bileam sagde til Balak: »Stil dig ved dit brændoffer, og jeg vil gå lidt væk. Måske møder HERREN mig, og det han lader mig se, vil jeg fortælle dig.« Han gik op på et højtliggende sted. ⁴Gud mødte Bileam som sagde til ham: »Jeg har rejst syv altre og ofret en okse og en vædder på hvert alter.« ⁵HERREN lagde ord i Bileams mund og sagde: »Vend tilbage til Balak, og således skal du tale.« ⁶Han vendte tilbage til ham, og se, han stod ved sit brændoffer sammen med alle moabitternes ledere. ⁷Da tog han til orde og sagde: »Fra Aram har Balak, moabitternes konge, ladet mig hente, fra bjergene mod øst: »Kom herhen, forband Jakob for mig. Kom herhen, fordøm Israel!« ⁸Hvordan skal jeg forbande når Gud ikke forbander ham? Hvordan skal jeg fordømme når HERREN ikke fordømmer? ⁹Fra klippernes top ser jeg ham, og fra højene skuer jeg ham. Se, det folk bor alene og regner sig ikke blandt nationerne. ¹⁰Hvem kan tælle Jakobs støv eller udregne antallet på en fjerdedel af Israel? Må jeg dø som en af de oprigtige og må mit endeligt blive som hans!« ¹¹Da sagde Balak til Bileam: »Hvad

³⁹Sætningen er oversat forskelligt i traditionen: »... fører denne Vej til Fordærvelse« (GT1871), »du handlede overilet i at rejse imod min vilje« (GT1931).

er det du gør mod mig? Jeg bragte dig her-til for at forbande mine fjender, og se, du har velsignet dem.« ¹²Han svarede: »Skal jeg ikke være omhyggelig med at sige det som HERREN lægger mig i munden?«

Balak og Bileam ofrer et andet sted, og Bileam velsigner folket for anden gang. Balak bliver atter vred.

¹³Balak sagde til ham: »Kom med mig til et andet sted hvorfra du kan se dem. Dog skal du kun se den yderste del af dem, du skal ikke se dem alle. Forband dem for mig derfra.« ¹⁴Han tog ham med sig hen til Zofims mark på Piskas top. Han byggede syv andre og ofrede en okse og en vædder på hvert alter. ¹⁵Han sagde til Balak: »Stil dig her ved dit brændoffer, og jeg vil så søge et møde på den måde.« ¹⁶HERREN mødte Bileam og lagde ham ord i munden, og han sagde: »Vend tilbage til Balak, og således skal du tale.« ¹⁷Han kom tilbage til ham, og se, han stod ved sit brændoffer sammen med Moabs ledere. Balak sagde til ham: »Hvad sagde HERREN?« ¹⁸Han tog til orde og sagde: »Rejs dig, Balak, og hør. Bøj dit øre til mig, Sippors søn! ¹⁹Gud er ikke et menneske at han lyver, heller ikke et menneskebarn at han angrer. Har han sagt noget, skulle han så ikke gøre det? Har han talt, skulle han så ikke holde det? ²⁰Se, det er overdraget til mig at velsigne. Han⁴⁰ velsignede, og jeg kan ikke ændre det. ²¹Han så ingen uret i Jakob og så ingen elendighed i Israel. HERREN, hans Gud, er med ham, og der lyder kongejubel. ²²Gud førte dem ud af Egypten, han er for ham som vildoksens horn. ²³For der er ingen tydning af varsler i Jakob og ingen trolddom i Israel. I rette tid tales der til Jakob og til Israel om hvad Gud har gjort. ²⁴Se, det folk skal rejse sig som en

løvinde og ophøje sig som en løve. Det skal ikke lægge sig før det æder rovet og drikker de dræbtes blod.« ²⁵Da sagde Balak til Bileam: »Du skal ikke forbande det, og du skal heller ikke velsigne det.« ²⁶Bileam svarede Balak: »Har jeg ikke sagt til dig: Alt det som HERREN siger, det vil jeg gøre?«

Balak tager Bileam med sig hen til et tredje sted hvor de ofrer.

²⁷Balak sagde til Bileam: »Gå med. Jeg vil tage dig med hen til et andet sted. Måske er det ret for Guds øjne at du forbander det for mig derfra.« ²⁸Balak tog Bileam med sig til Peors top, hvorfra der er udsigt ud over ørkenen. ²⁹Bileam sagde til Balak: »Byg syv andre for mig her, og skaf mig syv okser og syv væddere.« ³⁰Balak gjorde som Bileam sagde, og ofrede en okse og en vædder på hvert alter.

Kapitel 24

Bileam velsigner folket for tredje gang og forudsiger dets fremtid. Balak bliver meget vred, Bileam undskylder sig med at han må sige det som Guds Ånd lægger ham i munden.

¹Da Bileam så at det behagede HERREN at velsigne Israel, gik han ikke som de andre gange hen for at søge tegn, men rettede sit ansigt mod ørkenen. ²Da Bileam løftede blikket og så Israel, som lå lejret efter dets stammer, kom Guds Ånd over ham. ³Han tog til orde og sagde: »Dette siger Bileam, Beors søn, og dette siger den mand hvis øje er tillukket,⁴¹ ⁴dette siger den som hører Guds taler, den som ser den Almægtiges syn, den som sank sammen, men fik sine øjne åbnet: ⁵Hvor skønne er dine telte, Jakob! Og dine boliger, Israel! ⁶De breder

⁴⁰Nemlig Gud.

⁴¹Nemlig for den ydre verden.

sig ud som floder, som haver langs floden, som aloetræer HERREN har plantet, som cedertræerne ved vandet. ⁷Der skal flyde vand af hans spande, og hans afkom skal være ved de mange vande. Hans konge skal blive mægtigere end Agag, og hans kongedømme skal ophøjes. ⁸Gud førte ham ud af Egypten, han er for ham som vildoksens horn. Han skal fortære nationerne, sine fjender, og knuse deres knogler, gennembore dem med sine pile. ⁹Han kryber sammen, ligger på spring som en løve og som en løvinde. Hvem tør jage ham op? Velsignet være de som velsigner dig, og forbandet være de som forbander dig.« ¹⁰Da blussede Balaks vrede op mod Bileam, og han slog hænderne sammen. Balak sagde til Bileam: »Jeg kaldte dig hertil for at forbande mine fjender, og se, du har nu velsignet dem tre gange. ¹¹Skynd dig nu hjem. Jeg har sagt at jeg ville vise dig ære, men se, HERREN har forhindret dig i at få den ære.« ¹²Bileam sagde til Balak: »Sagde jeg ikke også til de budbringere du sendte til mig: ¹³Selv om Balak gav mig sit hus, fuldt af sølv og guld, kunne jeg dog ikke overtræde HERRENS ord og gøre godt eller ondt efter mit eget hjerte. Det som HERREN vil tale, det vil jeg tale. ¹⁴Se, nu drager jeg til mit folk. Kom her, jeg vil råde dig om hvad dette folk vil gøre ved dit folk i de sidste dage.«

Bileam taler om fremtiden og om Guds domme over adskillige folk. Så rejser han tilbage til sit land.

¹⁵Han tog til orde og sagde: »Dette siger Bileam, Beors søn, dette siger den mand hvis øje er tillukket, ¹⁶dette siger den som hører Guds taler, og som får kundskab fra den Højeste, den som ser den Almægtiges syn, den som sank ned, og hvis øjne blev åbnet: ¹⁷Jeg ser ham, dog ikke nu, jeg skuer ham, men ikke nær. En stjerne træder frem

af Jakob, et spir stiger op af Israel. Det knuser Moabs pande og ødelægger alle Sets børn. ¹⁸Edom skal være hans ejendom, og hans fjende Se'ir skal være hans ejendom, men Israel viser sin styrke. ¹⁹Af Jakob skal der komme en hersker, også de sidste overlevende fra byerne vil han udrydde.« ²⁰Da han så amalekitterne, tog han til orde og sagde: »Amalek var den første nation, men i hans sidste tid skal han gå til grunde.« ²¹Da han så kenitterne, tog han til orde og sagde: »Fast er din bolig, og din rede er bygget på klippen. ²²Men Kain⁴² skal brændes ned til grunden, når Assur fører dig i fangenskab.« ²³Han tog til orde og sagde: »Ve! Hvem kan blive i live når Gud lader det ske? ²⁴Skibe skal komme fra Kitims egne, og de skal undertrykke Assur og undertrykke Eber, ja, også han skal gå til grunde.« ²⁵Bileam rejste sig og gik og vendte hjem til sig selv. Balak gik også sin vej.

Kapitel 25

De moabitiske kvinder lokker israelitterne til hor og afguder. Afgudsdyrkerne slås ihjel.

¹Israel opholdt sig i Shittim, og folket begyndte at hore med moabitternes døtre. ²De indbød folket til deres guders offermåltider. Folket spiste, og de tilbad deres guder. ³Israel knyttede sig til Ba'al-Peor. Da blussede HERRENS vrede op imod Israel. ⁴HERREN sagde til Moses: »Hent alle overhovederne for folket, og lad dem henrette på en pæl i fuldt dagslys for HERREN, så skal HERRENS brændende vrede vendes fra Israel.« ⁵Moses sagde til Israels dommere: »Hver af jer skal slå de af sine folk ihjel som har holdt sig til Ba'al-Peor.« ⁶Og se bare, en israelit kom og førte en midjanitisk kvinde

⁴²Dvs. kenitterne, som nedstammer fra Kain.

hen til sine brødre, for øjnene af Moses og hele israelitternes forsamling, mens de sad og græd ved indgangen til forsamlingsteltet.

Pinehas stiller Guds vrede.

⁷Pinehas, der var søn af Eleazar, præsten Arons søn, så det, og han stillede sig op midt i forsamlingen og tog et spyd i hånden. ⁸Han gik ind efter den israelitiske mand ind i teltet og stak spyddet gennem dem begge, både den israelitiske mand og kvinden, så det gik gennem hendes liv. Da forlod plagen israelitterne. ⁹Under denne plage døde 24.000.

HERREN lover Pinehas et evigt præstedømme.

¹⁰HERREN sagde til Moses: ¹¹»Pinehas, der er søn af Eleazar, præsten Arons søn, har vendt min vrede fra israelitterne, for han var optændt af lidenskab⁴³ for mig midt iblandt dem, så at jeg ikke i min lidenskabelighed⁴⁴ gjorde en ende på israelitterne. ¹²Derfor skal du sige: »Se, jeg laver en fredspagt med ham. ¹³Han og hans efterkommere skal have en pagt om et evigt præstedømme, fordi han var lidenskabeligt jaloux for sin Gud og skaffede soning for israelitterne.«

Navnet på den Pinehas dræbte.

¹⁴Men navnet på den dræbte israelitiske mand, som blev slået ned sammen med den midjanitiske kvinde, var Zimri, søn af Salu og leder af et af simeonitternes fædrenehuse. ¹⁵Og navnet på den dræbte midjanitiske kvinde var Kozbi, datter af Sur. Han

var leder af et fædrenehus blandt midjanitterne.

Moses skal angribe midjanitterne fordi de har forført folket.

¹⁶HERREN sagde til Moses: ¹⁷»Angrib midjanitterne og slå dem. ¹⁸For de angreb jer med deres lumske handlinger i sagen med Peor og med Kozbi, den midjanitiske leders datter, deres kvindelige slægtning,⁴⁵ som blev dræbt på den dag da plagen indtraf på grund af Peor.

Kapitel 26

Moses og Eleazar skal atter mønstre folket.

¹Efter plagen talte HERREN til Moses og til Eleazar, præsten Arons søn: ²»Hold mandtal over hele israelitternes forsamling, alle der er tyve år og derover, efter deres fædrenehuse. Tæl alle dem i Israel som kan drage i krig.« ³Moses og præsten Eleazar sagde til dem på Moabs slette ved Jordan over for Jeriko: ⁴»Tæl dem der er tyve år gamle og derover, sådan som HERREN har befaleet Moses og israelitterne, dem som var draget ud af Egypten.«

Hver stamme mønstres for sig, og summen opregnes.

⁵Ruben var Israels førstefødte. Rubens efterkommere var: Enok, enokitternes slægt, af Pallu, palluitternes slægt, ⁶af Hesron, hesronitternes slægt, af Karmi, karmitternes slægt. ⁷Dette er rubenitternes slægter, og de mønstrede af dem var 43.730. ⁸Blandt Pallus børn var Eliab. ⁹Eliabs børn var Nemuel, Datan og Abiram. Det var

⁴³Tidligere oversat med »nidkær«.

⁴⁴Tidligere oversat med »nidkærlighed«.

⁴⁵Teksten bruger her udtrykket »søster« i den bredere betydning af en beslægtet kvinde eller landsmand.

den Datan og Abiram, der var blandt de udnævnte af forsamlingen, og som havde skændtes med Moses og Aron sammen med Kora da de skændtes med HERREN. ¹⁰Jorden åbnede sit gab og opslugte dem og Kora, og hele flokken døde da ilden for-tærede 250 mænd, og de blev til et tegn. ¹¹Men Koras sønner døde ikke. ¹²Simeons efterkommere efter deres slægter var: Af Nemuel, nemuelitternes slægt, af Jamin, jaminitternes slægt, af Jakin, jankinitternes slægt, ¹³af Zera, zeraitternes slægt, af Saul, saulitternes slægt. ¹⁴Dette er si-meonitternes slægter, 22.200. ¹⁵Gads efterkommere efter deres slægter var: Af Se-fon, sefonitternes slægt, af Haggi, haggit-ternes slægt, af Shuni shunitternes slægt; ¹⁶af Ozni, oznitternes slægt, af Eri eritter-nes slægt; ¹⁷af Arod, aroditternes slægt; af Ar'eli, ar'elitternes slægt. ¹⁸Dette er gadit-ternes slægter, de mønstrede af dem var 40.500. ¹⁹Judas børn var Er og Onan, og Er og Onan døde i Kana'an. ²⁰Judas øv-rige efterkommere efter deres slægter var: Af Shela, shelanitternes slægt, af Peres, peresitternes slægt, af Zera, zeraitternes slægt. ²¹Peres efterkommere var: Af Hes-ron, hesonitternes slægt, af Hamul, hamu-litternes slægt. ²²Dette er Judas slægter, de mønstrede af dem var 76.500. ²³Issakars efterkommere efter deres slægter var: Af Tola, tolaitternes slægt, af Puvva, punitter-nes slægt; ²⁴af Jashub, jashubitternes slægt, af Shimron, shimronitternes slægt. ²⁵Dette er Issakars slægter, de mønstrede af dem var 64.300. ²⁶Zebulons efterkommere ef-ter deres slægter var: Af Sered, seredit-ternes slægt, af Elon, elonitternes slægt, af Jakle'el, jakle'elitternes slægt. ²⁷Dette er zebulonitternes slægter, de mønstrede af dem var 60.500. ²⁸Josefs børn efter deres slægter var Manasse og Efraim. ²⁹Manasses efterkommere var: Af Makir, makiritter-nes slægt, Makir havde sønnen Gilead, af

Gilead, gileaditternes slægt. ³⁰Dette er Gile-ads efterkommere: Af Iezer, iezritternes slægt, af Helek, helekitternes slægt; ³¹Af Asriel, asrielitternes slægt, af Sikem, sike-mitternes slægt; ³²af Shemida, shemidait-ternes slægt, af Hefer, heferitternes slægt. ³³Men Hefers søn Selofkad havde ingen sønner, kun døtre, og Selofkads døtre var: Makla, Noa, Hogla, Milka og Tirsas. ³⁴Dette er Manasses slægter, og de mønstrede af dem var 52.700. ³⁵Dette er Efraims ef-terkommere efter deres slægter: Af Shu-tela, shutelaitternes slægt, af Beker, be-keritternes slægt, af Tahan tahanitternes slægt. ³⁶Dette er Shutelas efterkommere: Af Eran, eranitternes slægt. ³⁷Dette er efrai-mitternes slægter, de mønstrede af dem var 32.500. Dette er Josefs efterkommere efter deres slægter. ³⁸Benjamins efterkom-mere efter deres slægter var: Af Bela, be-laitternes slæg, af Ashbel, ashbelitternes slægt, af Akiram, akiramitternes slægt; ³⁹af Shufam, shufamitternes slægt, af Hufam, hufamitternes slægt. ⁴⁰Belas børn var Ard og Na'aman, af Ard, arditternes slægt, af Na'aman, na'amitternes slægt. ⁴¹Dette er benjaminitternes slægter, og de mønstrede af dem var 45.600. ⁴²Dette er Dans ef-terkommere efter deres slægter: Af Shuham, shuhamitternes slægt. Dette var Dans slæg-ter. ⁴³Af alle shuhamitternes slægter var de mønstrede af dem 64.400. ⁴⁴Ashers ef-terkommere efter deres slægter var: Af Jimna, jimnaitternes slægt, af Jishvi, jishvit-ternes slægt, af Beria, beriaitternes slægt; ⁴⁵af Berias børn: Af Heber, hebritternes slægt, af Malkiel, malkielitternes slægt. ⁴⁶Ashers datter hed Sera. ⁴⁷Dette er As-hers efterkommeres slægter, de mønstrede af dem var 53.400. ⁴⁸Naftalis efterkom-mere efter deres slægter var: Af Jakse'el, jakse'elitternes slægt; af Guni, gunitternes slægt; ⁴⁹af Jeser, jeseritternes slægt, af Shil-lem, shillemitternes slægt. ⁵⁰Dette er Naf-

talis efterkommeres slægter, og de mønstrede af dem var 45.400. ⁵¹Dette er de mønstrede israelitter: 601.730.

Moses skal fortælle folket hvordan landet skal deles mellem dem ved lodkastning.

⁵²HERREN sagde til Moses: ⁵³»Mellem disse skal landet deles til arv efter folketallet. ⁵⁴Den som er mange, hans arv skal du gøre stor, den som er få, hans arv skal du gøre lille, enhver skal få sin arv i forhold til antallet af de mønstrede. ⁵⁵Dog skal landet deles ved lodkastning. Efter navnene på deres fædrenestammer skal de få deres arv. ⁵⁶Sådan som loddet falder, skal arven tilfalde enhver, alt efter om han er mange eller få.«

Levitterne tælles for sig.

⁵⁷Dette er de mønstrede af levitterne efter deres slægter: Af Gershon, gershonitternes slægt, af Kehat, kehatitternes slægt, af Merari, meraritternes slægt. ⁵⁸Dette er levitternes slægter: Libnitternes slægt, hebronitternes slægt, maklitternes slægt, mus-hiternes slægt, koraiternes slægt. Kehat havde sønnen Amram, ⁵⁹og Amrams hustru hed Jokebed. Hun var Levis datter som hendes mor fik med Levi i Egypten. Hun fik Aron og Moses og deres søster Mirjam med Amram. ⁶⁰Aron fik Nadab og Abihu, Eleazar og Itamar. ⁶¹Nadab og Abihu døde da de førte fremmed ild ind for HERRENS ansigt. ⁶²De mønstrede af dem var 23.000. Det var alle af hankøn der var en måned gamle og derover, for de blev ikke mønstret blandt israelitterne, for de fik ingen arv blandt israelitterne.

Iblandt alle de mønstrede var der ingen som var blevet mønstret første gang, undtagen Josva og Kaleb.

⁶³Dette er dem som blev mønstret af Moses og præsten Eleazar, som mønstrede israelitterne på Moabs sletter ved Jordan over for Jeriko. ⁶⁴Og blandt dem var der ikke en eneste mand som var blevet mønstret af Moses og præsten Aron, da de mønstrede israelitterne i Sinajs ørken. ⁶⁵For HERREN havde sagt til dem at de så sandelig skulle dø i ørkenen, og der var ingen tilbage af dem, undtagen Kaleb, Jefunnes søn, og Josva, Nuns søn.

Kapitel 27

Selofkads døtre ønsker at arve på lige fod med deres fars brødre.

¹Nu trådte Selofkads døtre frem. Han var søn af Hefer, der var søn af Gilead, der var søn af Makir, Manasses søn, af Manasses, Josefs søns slægt. Hans døtre hed: Makla, Noa, Hogla, Milka og Tirsa. ²De trådte frem foran Moses og præsten Eleazar og stammelederne og hele forsamlingen ved indgangen til forsamlingssteltet og sagde: ³»Vores far er død i ørkenen. Han var ikke blandt den flok der samlede sig imod HERREN sammen med Kora, men han døde for sin egen synds skyld, og han havde ingen sønner. ⁴Hvorfor skal vores fars navn udelukkes fra hans slægt, fordi han ingen søn havde? Giv os ejendom blandt vores fars brødre!« ⁵Moses fremførte deres sag for HERRENS ansigt.

HERREN giver Selofkads døtre lov til at arve og giver forordninger om hvem der skal arve.

⁶HERREN sagde således til Moses: ⁷»Selofkads døtre har ret i det de siger. Du skal give dem ejendom til arv blandt deres fars brødre, og du skal lade deres fars arv gå over til dem. ⁸Du skal sige

til israelitterne: Når en mand dør, og han ikke har nogen søn, skal I lade hans arv overgå til hans datter. ⁹Hvis han ingen datter har, skal I give hans arv til hans brødre. ¹⁰Og hvis han ingen brødre har, skal I give hans arv til hans fars brødre. ¹¹Men hvis hans far ingen brødre har, skal I give hans arv til hans nærmeste slægtning, til den som er hans nærmeste pårørende af hans slægt, og denne skal arve den. Det skal være en retsforordning for israelitterne, som HERREN har befalet Moses.«

HERREN befaler Moses gå op på Abarimbjerget og se landet derfra, for han får ikke lov til at komme ind i det.

¹²HERREN sagde til Moses: »Gå op på Abarimbjerget her, og se ud over landet som jeg har givet israelitterne. ¹³Og når du har set det, da skal du også samles til dit folk ligesom din bror Aron blev, ¹⁴fordi I var ulydige mod mit ord i Sins ørken da forsamlingen angreb mig, og I skulle have helliget mig for deres øjne ved vandet.« Det er Meribas vand i Kadesh i Sins ørken.

Mose beder om at Gud vil udnævne en mand der kan føre folket ind i Kana'an. Josva udnævnes.

¹⁵Moses sagde til HERREN: ¹⁶»Ville dog HERREN, som er Gud over alt levendes ånde, indsætte en mand over forsamlingen. ¹⁷En mand som kan gå ud og gå ind foran dem, og som kan føre dem ud og føre dem ind, så at HERRENS forsamling ikke skal være som får der ingen hyrde har.« ¹⁸HERREN sagde til Moses: »Tag Josva, Nuns søn, en mand som Ånden er i, og læg din hånd på ham, ¹⁹og stil ham foran præsten Eleazar og foran hele forsamlingen og udnævn ham for øjnene af dem, ²⁰og giv ham noget af din autoritet for at hele israelitternes for-

samling må høre ham. ²¹Han skal træde frem foran præsten Eleazar, som på hans vegne skal spørge efter en retsafgørelse ved urim for HERRENS ansigt. På hans kommando skal de gå ud, og på hans kommando skal de gå ind, og alle israelitterne med ham, ja, hele forsamlingen.« ²²Moses gjorde som HERREN havde befalet ham. Han tog Josva og stillede ham foran præsten Eleazar og foran hele forsamlingen, ²³og han lagde hænderne på ham og gav ham befaling sådan som HERREN havde talt ved Moses.

Kapitel 28

HERREN giver love om det daglige offer.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Giv israelitterne befaling og sig til dem: ›I skal være omhyggelige med min offergave, min mad knyttet til mine ildofre,^m der er en dejlig duft for mig, at I frembærer dem på deres fastsatte tidspunkter. ³Du skal sige til dem: ›Dette er det ildoffer som I skal frembære for HERREN: Hver dag to årgamle fejlfri lam, som et dagligt offer. ⁴Det ene lam skal du give om morgenen, og det andet lam skal du give ved tusmørkets frembrud, ⁵sammen med en tiendedel efa mel som afgrødeoffer, blandet med en fjerdedel hin olie af knuste oliven. ⁶Det er et dagligt brændoffer som blev indstiftet på Sinajs bjerg til en dejlig duft, et ildoffer for HERREN. ⁷Dertil en fjerdedel hin som drikoffer til det ene lam. Du skal hælde et drikoffer af en stærk drik ud på det hellige sted for HERREN. ⁸Det andet lam skal du ofre ved tusmørkets frembrud. Med det samme afgrødeoffer og drikoffer skal du ofre det, det er et ildoffer, en dejlig duft for HERREN.

Sabbatsofrene.

⁹På sabbatsdagen skal du ofre to årgamle fejlfri lam og to tiendedele⁴⁶ mel blandet med olie som afgrødeoffer med drikoffer til.
¹⁰Det er brændofret til hver sabbat foruden det daglige brændoffer med tilhørende drikoffer.

Nymåneofrene.

¹¹Den første dag i jeres måneder skal I ofre som brændoffer til HERREN to tyrekalve, en vædder og syv årgamle lam, uden fejl. ¹²og tre tiendedele⁴⁷ mel blandet med olie som afgrødeoffer til hver tyrekalv, og to tiendedele mel blandet med olie som afgrødeoffer til vædderen, ¹³og en tiendedel⁴⁸ mel blandet med olie som afgrødeoffer til hvert lam. Det er et brændoffer, en dejlig duft, et ildoffer for HERREN. ¹⁴Og drikofferet til dem skal være en halv hin til tyrekalven og en tredjedel hin til vædderen og en fjerdedel hin vin til lammet. Dette er brændofferet hver måned efter månederne i året. ¹⁵Og der skal ofres en gedebuk som syndoffer for HERREN, ud over det daglige brændoffer med tilhørende drikoffer.

Påskeofrene.

¹⁶I den første måned, på den fjortende dag i måneden, er det påske for HERREN. ¹⁷Den femtende dag i den samme måned er en højtid, man skal spise usyrede brød i syv dage. ¹⁸Den første dag skal der være en hellig sammenkomst for jer, da skal I ikke udføre noget arbejde. ¹⁹I skal ofre et ildoffer, et brændoffer for HERREN, to tyrekalve og en vædder og syv årgamle lam, de skal være fejlfri, ²⁰og deres afgrødeoffer, mel blandet

med olie, tre tiendedele,⁴⁹ skal I ofre til hver tyr, og to tiendedele⁵⁰ til vædderen, ²¹og en tiendedel⁵¹ skal du ofre til hvert af de syv lam, ²²derudover en buk som syndoffer for at skaffe soning for jer. ²³Udover brændofferet om morgenen, som indgår i det daglige brændoffer, skal I gøre disse ting. ²⁴På denne måde skal I hver af de syv dage lave brød til et ildoffer, en dejlig duft for HERREN. Det skal laves ud over det daglige brændoffer og med drikoffer til. ²⁵På den syvende dag skal der være en hellig sammenkomst for jer, da skal I ikke udføre noget arbejde.

Pinseofrene.

²⁶På førstegrødens dag, når I ofrer det nye afgrødeoffer for HERREN ved ugefesten, skal der være en hellig sammenkomst for jer, da skal I ikke udføre noget arbejde. ²⁷I skal ofre som brændoffer til en dejlig duft for HERREN: to tyrekalve, en vædder, syv årgamle lam ²⁸og deres afgrødeoffer, mel blandet med olie, tre tiendedele,⁵² til hver tyrekalv og to tiendedele til vædderen, ²⁹en tiendedel⁵³ til hvert af de syv lam, ³⁰og en gedebuk til at skaffe soning for jer. ³¹Det skal I gøre ud over det daglige brændoffer med afgrødeoffer, de skal være uden fejl og med drikofre til.

⁴⁶Der må være tale om efa, så der altså bruges 4,4 liter.

⁴⁷Her og i de følgende angivelser må »efa« være underforstået.

⁴⁸efa

⁴⁹efa

⁵⁰efa

⁵¹efa

⁵²efa

⁵³efa

Kapitel 29

HERREN taler om ofringer på nytårsdagen eller trompethøjtiden.

¹I den syvende måned, på den første dag i måneden, skal der være en hellig sammenkomst for jer, I skal ikke udføre noget arbejde, den dag skal trompeterne lyde. ²I skal give et brændoffer til en dejlig duft for HERREN: En tyrekalv, en vædder, syv årgamle lam, uden fejl, ³og deres afgrødeoffer, mel blandet med olie, tre tiendedele⁵⁴ til tyrekalven og to tiendedele til vædderen ⁴og en tiendedel til hvert af de syv lam. ⁵og en gedebuk som syndoffer til at skaffe jer soning. ⁶foruden månedens brændoffer med dets afgrødeoffer og det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og deres foreskrevne drikofre til en dejlig duft, et ildoffer for HERREN.

Forsoningsdagens ofre.

⁷På den tiende dag i den syvende måned skal der være en hellig sammenkomst for jer, og I skal faste.⁵⁵ I skal ikke udføre noget arbejde. ⁸Men I skal ofre brændoffer for HERREN til en dejlig duft: En tyrekalv, en vædder, syv årgamle lam, de skal være uden fejl for jer, ⁹og deres afgrødeoffer, mel blandet med olie, tre tiendedele⁵⁶ til tyren, to tiendedele⁵⁷ til vædderen, ¹⁰en tiendedel⁵⁸ til hvert af de syv lam, ¹¹og en gedebuk som syndoffer, foruden forsoningens syndoffer og det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer.

⁵⁴Her og i de følgende angivelser må »efa« være underforstået.

⁵⁵Ordret: »ydmyge jeres sjæle«. 4 Mos 30,14.

⁵⁶efa

⁵⁷efa

⁵⁸efa

Løvsalsfestens ofre.

¹²På den femtende dag i den syvende måned skal der være en hellig sammenkomst for jer, I skal ikke udføre noget arbejde, og I skal højtideligholde højtiden for HERREN i syv dage. ¹³I skal ofre brændoffer, et ildoffer til en dejlig duft for HERREN: 13 tyrekalve, 2 væddere, 14 årgamle lam, de skal være fejlfri, ¹⁴og deres afgrødeoffer, mel blandet med olie, tre tiendedele⁵⁹ til hver af de 13 tyrekalve, to tiendedele⁶⁰ til begge væddere ¹⁵og en tiendedel⁶¹ til hvert af de 14 lam, ¹⁶derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer, dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ¹⁷På den anden dag: 12 tyrekalve, to væddere, 14 årgamle lam, alle fejlfri, ¹⁸og deres afgrødeofre og deres drikofre til tyrekalvene, til vædderne og til lammene efter deres antal, på sædvanlig vis, ¹⁹derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ²⁰På den tredje dag: 11 tyrekalve, to væddere, 14 årgamle lam, alle fejlfri, ²¹og afgrødeofrene og drikofrene til tyrekalvene, til vædderne og til lammene efter deres antal, på sædvanlig vis, ²²derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ²³På den fjerde dag: 10 tyrekalve, to væddere, 14 årgamle lam, alle uden fejl, ²⁴afgrødeofrene og drikofrene til tyrekalvene, til vædderne og til lammene efter deres antal, på sædvanlig vis, ²⁵derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ²⁶På den femte dag: ni tyrekalve, to væddere, 14 årgamle lam, uden fejl, ²⁷og afgrødeofrene og drikofrene til tyrekalvene, til vædderne og til lammene efter deres an-

⁵⁹efa

⁶⁰efa

⁶¹efa

tal, på sædvanlig vis. ²⁸derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ²⁹På den sjette dag: otte tyrekalve, to væddere, 14 årgamle lam, uden fejl, ³⁰og afgrødeofrene og drikofrene til tyrekalvene, til vædderne og til lammene efter deres antal, på sædvanlig vis, ³¹derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ³²På den syvende dag: syv tyrekalve, to væddere, 14 årgamle lam, uden fejl, ³³og afgrødeofrene og drikofrene til tyrekalvene, til vædderne og til lammene efter deres antal, på sædvanlig vis, ³⁴derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer, dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ³⁵På den ottende dag skal der være en afslutningshøjtid for jer, da skal I ikke udføre noget arbejde. ³⁶Og I skal ofre brændoffer, et ildoffer til en dejlig duft for HERREN: en tyrekalv, en vædder, syv årgamle lam, uden fejl, ³⁷afgrødeofrene og drikofrene til tyrekalven, vædderen og til lammene efter deres antal, på sædvanlig vis, ³⁸derudover en gedebuk som syndoffer, foruden det daglige brændoffer og dets afgrødeoffer og dets drikoffer. ³⁹Disse ting skal I gøre for HERREN på jeres fastsatte tider, ud over jeres løfter og jeres frivillige gaver, hvad enten det er jeres brændofre eller jeres afgrødeofre eller jeres drikofre eller jeres takofre.

Kapitel 30

HERREN befaler ved Moses at en mand som har givet et løfte, skal holde det.

¹Moses sagde til israelitterne alt dette som HERREN havde befalet Moses. ²Moses sagde derpå til lederne for israelitternes stammer: »Dette har HERREN befalet: ³Når en mand aflægger HERREN et løfte eller sværger en

ed så han pålægger sig selv en forpligtelse, da må han ikke bryde sit ord. Han skal handle alt efter det som er udgået af hans mund.

En far kan ophæve sin datters løfte.

⁴Når en kvinde aflægger HERREN et løfte og pålægger sig en forpligtelse, i sin fars hus, i sin ungdom, ⁵og hendes far hører hendes løfte og den forpligtelse hun har pålagt sin sjæl, og hendes far tier, da skal alle hendes løfter stå ved magt, og al den forpligtelse hun har pålagt sin sjæl, skal stå ved magt. ⁶Men hvis hendes far forbyder hende det den dag han hører alle hendes løfter og de forpligtelser hun har pålagt sig selv, da skal det ikke stå ved magt, og HERREN vil tilgive hende det, fordi hendes far har forbudt hende det.

En mand kan ophæve sin hustrus løfte.

⁷Men hvis hun bliver en mands hustru, og der hviler et løfte på hende, eller et ubetænksomt ord er undsluppet hendes læber, med hvilket hun har pålagt sin sjæl en forpligtelse, ⁸og hendes mand hører det og tier den dag han hører det, da skal hendes løfter stå ved magt, og de forpligtelser hun har pålagt sin sjæl, skal stå ved magt. ⁹Men hvis hendes mand forbyder hende det den dag han hører det, og ophæver det løfte hun har på sig, og det ubetænksomme ord som er undsluppet hendes læber, hvormed hun har pålagt sig selv en forpligtelse, da skal HERREN tilgive hende det.

En enke og en fraskilt kvinde skal holde deres løfte, men lover hun det mens hun har sin mand, da kan han ophæve det hvis han sætter sig imod det.

¹⁰Men en enkes eller en fraskilt kvindes løfte, alt det hvorved hun har pålagt sig selv

en forpligtelse, skal stå ved magt for hende. ¹¹Men hvis hun lovede det i sin mands hus og med ed pålagde sin sjæl en forpligtelse, ¹²og hendes mand hørte det og tav og ikke forbød hende det, da skal alle hendes løfter stå ved magt, og al den forpligtelse hun har pålagt sin sjæl, skal stå ved magt. ¹³Men hvis hendes mand ophæver dem den dag han hører dem, skal alt det som er udgået af hendes læber, det være sig hendes løfter eller hendes forpligtelser, ikke stå ved magt. Hendes mand har ophævet dem, og HERREN vil tilgive hende det. ¹⁴Ethvert løfte og enhver forpligtende ed om at faste, ⁶² dem kan hendes mand stadfæste, og dem kan hendes mand ophæve. ¹⁵Og hvis hendes mand tier den ene dag efter den anden, da stadfæster han alle hendes løfter og alle de forpligtelser hun har på sig. Han stadfæster dem fordi han tav den dag han hørte dem. ¹⁶Men hvis han ophæver dem efter han har hørt dem, da skal han bære hendes synd.« ¹⁷Dette er de forordninger som HERREN befalede Moses, mellem en mand og hans hustru, mellem en far og hans datter, i hendes ungdom, mens hun er i sin fars hus.

Kapitel 31

Israelitterne får besked på at kæmpe mod midjanitterne med 12.000 mand.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Tag hævn⁶³ over midjanitterne for det de har gjort mod israelitterne. Derefter skal du samles til dit folk.« ³Da sagde Moses til folket: »Lad mænd iblandt jer udruste sig til kamp. De skal drage imod midjanitterne for at udføre HERRENS hævn over midjanitterne. ⁴1000 fra hver af alle Israels stammer skal I sende

i kamp.« ⁵Af Israels tusinder blev der så udtaget 1000 fra hver stamme, 12.000 rustet til kamp. ⁶Moses sendte de 1000 fra hver stamme i kamp. Sammen med dem var Pinehas, præsten Eleazars søn, og han havde de hellige redskaber og signalhornene med sig.

Israelitternes hær overvinder midjanitterne og fører fangerne og byttet til lejren.

⁷De kæmpede mod midjanitterne sådan som HERREN havde befalet Moses. De slog alle mænd ihjel. ⁸Sammen med de øvrige dræbte slog de også midjanitternes konger ihjel, nemlig Evi, Rekem, Sur, Hur og Reba, fem midjanitiske konger. De slog også Bileam, Beors søn, ihjel med sværdet. ⁹Israelitterne tog midjanitternes hustruer og deres småbørn til fange, også alle deres kreaturer og alle deres ejendele tog de som bytte. ¹⁰Alle de byer de boede i, og alle deres lejrladser brændte de ned. ¹¹De tog alt byttet og det de havde røvet, både mennesker og dyr. ¹²De førte fangerne og rovet og byttet til Moses og præsten Eleazar og hele israelitternes forsamling, til lejren på Moabs slette som er ved Jordan over for Jeriko. ¹³Moses og præsten Eleazar og alle forsamlingens ledere gik dem i møde uden for lejren.

Moses skælder dem ud fordi de har ladet kvinderne leve. De skulle have dræbt alle som havde været sammen med en mand, og lade sig selv og alt hvad de førte med sig, rense uden for lejren.

¹⁴Moses blev vred på dem som havde kommandoen over hærens afdelinger på tusinde og hundrede mand, da de kom fra felttoget. ¹⁵Moses spurgte dem: »Har I ladet kvinderne leve? ¹⁶Det var jo dem der på foranledning af Bileams ord fik israelit-

⁶²Ordret: »ydmyge sin sjæl«.

⁶³Nyere studier har påvist at betydningen kan være at søge oprejsning.

terne til at handle troløst mod HERREN i sagen med Peor, det der førte til at plagen kom over HERRENS forsamling. ¹⁷Nu skal I slå alle drengebørn ihjel, og dræb også hver eneste kvinde som har været i seng med en mand. ¹⁸Men alle de piger som ikke har været i seng med en mand, skal I lade leve. ¹⁹Og I skal holde jer uden for lejren i syv dage. Enhver af jer som har slået nogen ihjel, og enhver af jer som har rørt en dræbt, I skal rense jer for synden på den tredje og den syvende dag, I og jeres fanger. ²⁰Hver klædning og alt tøj af skind og alt det der er lavet af gedehår, og alle genstande af træ skal I rense for synd.« ²¹Præsten Eleazar sagde til krigerne, dem der var draget i krig: »Dette er den lovforordning som HERREN har befaleet Moses: ²²Guld og sølv, bronze, jern, tin og bly, ²³alt det der kan tåle ild, skal I lade gå gennem ild så det bliver rent, dog skal det renses med renselsesvandet. Men alt det som ikke tåler ild, skal I lade gå gennem vandet. ²⁴Og på den syvende dag skal I vaske jeres tøj så bliver I rene, og derefter må I komme ind i lejren.«

Byttet bliver delt efter HERRENS befaling.

²⁵HERREN sagde til Moses: ²⁶»Du og præsten Eleazar og overhovederne for forsamlingens fædrenehuse skal lave optælling af det bortførte krigsbytte af mennesker og dyr. ²⁷Du skal dele byttet i to dele mellem dem som tog del i krigen, som drog ud i kamp, og hele forsamlingen. ²⁸Du skal tage en afgift til HERREN fra soldaterne som drog i kamp, en andel for hver 500 blandt både mennesker og af kreaturer, af æsler og af får og geder. ²⁹Af den halvdel som er tilfaldet dem, skal I tage det, og til præsten Eleazar skal du give gaven til HERREN. ³⁰Af den halvdel som er tilfaldet israelitterne, skal du tage en ud af hver 50, både af mennesker og af kreaturer og af æsler og af får

og geder, af alle dyr, og du skal give dem til levitterne som varetager opgaverne ved HERRENS bolig.« ³¹Moses og præsten Eleazar gjorde som HERREN havde befaleet Moses. ³²Krigsbyttet, nemlig det der var tilbage af det bytte som krigerne havde røvet, var: 675.500 får og geder, ³³72.000 stykker kvæg, ³⁴61.000 æsler, ³⁵og 32.000 kvinder som ikke havde været i seng med nogen mand. ³⁶Den halvdel som var tilfaldet dem som var draget ud i kamp, udgjorde i alt: 337.500 får og geder. ³⁷og afgiften til HERREN af får og geder var 675. ³⁸Af kreaturer var der 36.000, hvoraf afgiften til HERREN var 72. ³⁹Af æsler var der 30.500, hvoraf afgiften til HERREN var 61. ⁴⁰Af mennesker var der 16.000, hvoraf afgiften til HERREN var 32 personer. ⁴¹Moses gav afgiften til præsten Eleazar som en gave for HERREN, sådan som HERREN havde befaleet Moses. ⁴²Af den halvdel som tilfaldt israelitterne, den halvdel som Moses tog fra mændene der havde kæmpet – ⁴³forsamlingens halvdel var 337.500 får og geder, ⁴⁴36.000 stykker kvæg, ⁴⁵30.500 æsler, ⁴⁶og 16.000 mennesker – ⁴⁷af denne halvdel, som tilfaldt israelitterne, tog Moses en ud af hver 50, både af mennesker og af dyr, og han gav dem til levitterne som varetog opgaverne ved HERRENS bolig, sådan som HERREN havde befaleet Moses.

Lederne giver gave af deres bytte til HERREN.

⁴⁸De, som havde kommandoen over hærens afdelinger på tusinde og hundrede mand, gik frem til Moses, ⁴⁹og de sagde til Moses: »Dine tjenere har talt de krigere som var under vores kommando, og der mangler ikke en eneste af os. ⁵⁰Derfor ofrer vi, som offer til HERREN, enhver af os hvad han har fundet af guldsmykker: armlænker, armringe, fingerringe, øreringe og halskæder,

for at skaffe soning for os for HERRENS ansigt.« ⁵¹Moses og præsten Eleazar tog guld af dem, alle de forarbejdede kunsthåndværker. ⁵²Alt det guld de gav HERREN som gave, var 16.750 sekel, fra tusindeførerne og hundredeførerne. ⁵³Krigerne havde hver for sig fået bytte. ⁵⁴Moses og præsten Eleazar tog guld af dem som havde kommandoen over hærens afdelinger på tusinde og hundrede mand, og de førte det ind i forsamlingsteltet for HERRENS ansigt til erindring om israelitterne.

Kapitel 32

Rubenitterne og gaditterne beder Moses om at få landet på denne side af Jordanfloden som deres arv.

¹Rubenitterne og gaditterne havde mange kreaturer, et stort antal, og de så Jazers land og Gileads land, og se, det land var et godt sted til husdyravl. ²Gaditterne og rubenitterne kom hen til Moses og præsten Eleazar og til forsamlingens ledere og sagde: ³»Atarot, Dibon, Jazer, Nimra, Heshbon, El'ale, Sebam, Nebo og Beon, ⁴det land som HERREN har slået foran israelitternes forsamling, det er et land velegnet til kreaturer, og dine tjenere har kreaturer.« ⁵De sagde: »Hvis vi har fundet nåde for dine øjne, så lad dette land blive givet til dine tjenere som ejendom, lad os ikke gå over Jordan.«

Moses skælder dem ud for det.

⁶Da sagde Moses til gaditterne og rubenitterne: »Skal jeres brødre drage i krig, mens I slår jer ned her? ⁷Hvorfor afskrækker I israelitterne fra at drage over til det land som HERREN har givet dem? ⁸Det gjorde jeres fædre da jeg sendte dem fra Kadesh-Barnea for at undersøge landet, ⁹for de gik op til

Eshkol-dalen og undersøgte landet, og de afskrækkede israelitterne så de ikke ville gå ind i landet som HERREN havde givet dem. ¹⁰Og HERRENS vrede blussede op den dag. Han svor og sagde: ¹¹»Disse mænd som er draget ud af Egypten, fra tyve år og opefter, skal ikke se det land som jeg har lovet Abraham, Isak og Jakob, for de fulgte mig ikke fuldt ud, ¹²undtagen Kaleb, kenizzitten Jefunnes søn, og Josva, Nuns søn, for de har fulgt HERREN fuldt ud.« ¹³Så blussede HERRENS vrede op imod Israel, og han lod dem flakke om i ørkenen i 40 år indtil hele den slægt var uddød, som gjorde det der var ondt i HERRENS øjne. ¹⁴Og se, I er trådt frem i jeres fædres sted, en yngel af syndige mennesker, for at gøre HERRENS vrede mod Israel endnu større, ¹⁵for hvis I vender jer bort fra ham, da skal han igen efterlade dem i ørkenen, og så ødelægger I hele dette folk.«

Da rubenitterne og gaditterne lover at gå med deres brødre i krig for at indtage Kana'an, giver Moses landet til de to stammer og den halve Manassestamme.

¹⁶Da gik de frem til ham og sagde: »Vi vil blot bygge fårefolde her til vores dyr og byer til vores børn. ¹⁷Men vi vil væbne os og skynde os foran israelitterne indtil vi har ført dem til deres steder, og vores børn skal blive i de befæstede byer af hensyn til landets indbyggere. ¹⁸Vi vil ikke vende tilbage til vores huse, før israelitterne har indtaget hver sin arv. ¹⁹For vi vil ikke arve med dem på den anden side af Jordan og længere væk, men vores arv skal tilfalde os på østsiden af Jordan.« ²⁰Moses sagde til dem: »Hvis I gør dette, hvis I vil væbne jer til kamp foran HERREN, ⁶⁴ ²¹og enhver af jer vil draget væbnet over Jordan

⁶⁴Ordret: »for HERRENS ansigt«.

foran HERREN, indtil han har fordrevet sine fjender, ²²og landet er blevet undertvunget HERREN, så må I derefter vende tilbage, og I skal være uden skyld for HERREN og for Israel, og I skal have dette land som ejendom af HERREN. ²³Men hvis I ikke vil gøre det, se, da har I syndet mod HERREN, og vid at jeres synd skal finde jer. ²⁴Så byg I byer til jeres børn og folde til jeres dyr, og gør som I har sagt.« ²⁵Gaditterne og rubenitterne sagde til Moses: »Dine tjenere skal gøre sådan som min herre har befaleet. ²⁶Vores børn, vores hustruer, vores får og geder og alle vores kreaturer skal alle blive der i byerne i Gilead, ²⁷men dine tjenere vil drage i krig, rustet til kamp foran HERREN, som min herre siger.« ²⁸Da gav Moses befaling om dem til præsten Eleazar og Josva, Nuns søn, og overhovederne for fædrenehuse blandt israeliternes stammer. ²⁹Moses sagde til dem: »Hvis gaditterne og rubenitterne drager med jer over Jordan, rustet til krig, foran HERREN, og landet bliver undertvunget jer, da skal I give dem Gileads land til ejendom. ³⁰Men hvis de ikke drager bevæbnede med jer, skal de tage ejendom midt iblandt jer i Kana'an.« ³¹Gaditterne og rubenitterne svarede: »Som HERREN har talt til dine tjenere, sådan vil vi gøre. ³²Vi vil drage væbnede foran HERREN over til Kana'an, og vores arvelod skal vi have på denne side af Jordan.« ³³Så gav Moses dem, nemlig gaditterne og rubenitterne og halvdelen af Manasses, Josefs søns, stamme, amoritterkongen Sihons rige og Bashans konge Ogs rige, landet med dets byer inden for deres grænser, landets byer rundt omkring.

De bygger byer i deres område.

³⁴Så byggede gaditterne Dibon, Atarot, Aro'er ³⁵og Atarot-Shofan, Jazer, Jogbeha ³⁶og Bet-Nimra og Bet-Haran, befæstede

byer og fårefolde. ³⁷Rubenitterne byggede Heshbon, El'ale, Kirjatajim ³⁸og Nebo og Ba'al-Meon, som de ændrede navnene på, og Sibma. De byer de byggede, gav de navne, hver fik sit navn. ³⁹Og Manasses søn Makirs sønner gik ind i Gilead og indtog det. De fordrev amoritterne som boede der. ⁴⁰Da gav Moses Gilead til Manasses søn Makir, og han slog sig ned der. ⁴¹Men Manasses søn Jair gik hen og indtog småbyerne og kaldte dem Jairs teltbyer. ⁴²Noba gik hen og indtog Kenat med dens tilhørende byer og kaldte den Noba efter sig selv.

Kapitel 33

Moses beskriver israeliternes rejser fra de rejste ud af Egypten til de kom til Kana'ans grænser.

¹Dette er israeliternes rejser, da de var rejst ud af Egypten, efter deres hære, under Moses og Aron. ²Moses nedskrev de steder hvorfra de på deres rejser efter HERRENS ord brød op, og dette er deres rejser efter de steder de brød op fra. ³De rejste fra Ramses i den første måned, på den femtende dag i den første måned, på den anden dag i påsken rejste israelitterne med løftet hånd for alle egypternes øjne. ⁴Da var egypterne ved at begrave alle førstefødte som HERREN havde slået ihjel blandt dem, og HERREN havde holdt dom over deres guder. ⁵Israelitterne brød op fra Ramses og slog lejr i Sukkot. ⁶De brød op fra Sukkot og slog lejr i Etam på grænsen til ørkenen. ⁷De brød op fra Etam og vendte om til Pi-ha-Kirot, som er lige over for Ba'al-Sefon, og de slog lejr lige foran Migdol. ⁸De brød op fra Pi-ha-Kirot og gik midt igennem Sivhavet ind i ørkenen, og de gik tre dagsrejser ind i Etams ørken og slog lejr i Mara. ⁹De brød op fra Mara og kom til Elim. I Elim var der 12 vandkilder og 70 palmetræer, og de

slog lejr der. ¹⁰De brød op fra Elim og slog lejr ved Det Røde Hav. ¹¹De brød op fra Det Røde Hav og slog lejr i Sins ørken. ¹²De brød op fra Sins ørken og slog lejr i Dofka. ¹³De brød op fra Dofka og slog lejr i Alush. ¹⁴De brød op fra Alush og slog lejr i Refidim. Der havde folket ikke vand at drikke. ¹⁵De brød op fra Refidim og slog lejr i Sinajs ørken. ¹⁶De brød op fra Sinajs ørken og slog lejr i Kibrot-ha-Ta'ava. ¹⁷De brød op fra Kibrot-ha-Ta'ava og slog lejr i Haserot. ¹⁸De brød op fra Haserot og slog lejr i Ritma. ¹⁹De brød op fra Ritma og slog lejr i Rimmon-Peres. ²⁰De brød op fra Rimmon-Peres og slog lejr i Libna. ²¹De brød op fra Libna og slog lejr i Rissa. ²²De brød op fra Rissa og slog lejr i Kehelata. ²³De brød op fra Kehelata og slog lejr ved Har-Shefer. ²⁴De brød op fra Har-Shefer og slog lejr i Harada. ²⁵De brød op fra Harada og slog lejr i Makhelot. ²⁶De brød op fra Makhelot og slog lejr i Tahat. ²⁷De brød op fra Tahat og slog lejr i Tara. ²⁸De brød op fra Tara og slog lejr i Mitka. ²⁹De brød op fra Mitka og slog lejr i Hashmona. ³⁰De brød op fra Hashmona og slog lejr i Moserot. ³¹De brød op fra Moserot og slog lejr i Bene-Ja'akan. ³²De brød op fra Bene-Ja'akan og slog lejr i Hor-ha-Gidgad. ³³De brød op fra Hor-ha-Gidgad og slog lejr i Jotbata. ³⁴De brød op fra Jotbata og slog lejr i Abrona. ³⁵De brød op fra Abrona og slog lejr i Esjongeber. ³⁶De brød op fra Esjongeber og slog lejr i Zins ørken, det er Kadesh. ³⁷De brød op fra Kadesh og slog lejr ved bjerget Hor på grænsen til Edom. ³⁸Da gik præsten Aron op på bjerget Hor, efter HERRENS ord, og døde der i det 40. år efter at israelitterne var gået ud af Egypten, i den femte måned på den første dag i måneden. ³⁹Aron var 123 år gammel da han døde på bjerget Hor. ⁴⁰Den kana'anæiske konge i Arad, som boede i den sydlige del af Kana'an, hørte om israelitternes komme. ⁴¹De brød op fra bjerget Hor og slog lejr i Salmona. ⁴²De brød op

fra Salmona og slog lejr i Punon. ⁴³De brød op fra Punon og slog lejr i Obot. ⁴⁴De brød op fra Obot og slog lejr i Ijje-ha-Abarim ved Moabs landegrænse. ⁴⁵De brød op fra Ijjim og slog lejr i Dibon-Gad. ⁴⁶De brød op fra Dibon-Gad og slog lejr i Almon-Diblatajim. ⁴⁷De brød op fra Almon-Diblatajim og slog lejr i Abarimbjergene foran Nebo. ⁴⁸De brød op fra Abarimbjergene og slog lejr på Moabs sletter ved Jordan over for Jeriko. ⁴⁹De slog lejr ved Jordan i området fra Bet-ha-Jeshimot til Abel-Shittim på Moabs sletter.

HERREN befaler dem atter at uddrive alle landets indbyggere og at uddele landet ved lodkastning.

⁵⁰HERREN talte til Moses på Moabs sletter ved Jordan over for Jeriko. Han sagde: ⁵¹»Tal til israelitterne og sig til dem: »Når I er gået over Jordan ind i Kana'an, ⁵²da skal I uddrive alle landets indbyggere foran jer og tilintetgøre alle deres billedstøtter, og I skal tilintetgøre alle deres støbte billeder og ødelægge alle deres høje. ⁵³I skal indtage landet og bo i det, for jeg har givet jer landet i eje. ⁵⁴I skal tage landet til arv ved lodkastning efter jeres slægter, den som er mange, hans arv skal I gøre stor, og den som er få, hans arv skal du gøre lille. Der hvor loddet falder ud for ham, det skal tilhøre ham. Efter jeres fædres stammer skal I tage det til arv. ⁵⁵Hvis I ikke uddriver landets indbyggere foran jer, da skal de som I lader blive tilbage af dem, blive som torne i øjnene på jer og som brød i jeres sider, og de skal plage jer i det land I bor i. ⁵⁶Det skal ske således at det jeg tænkte at gøre ved dem, det vil jeg gøre ved jer.«

Kapitel 34

HERREN belærer Moses om Kana'ans landemærker og grænser.

¹HERREN sagde til Moses: ²»Byd israelitterne og sig til dem: »Når I kommer til Kana'an, da skal det være det land som skal være jer til arv, nemlig Kana'ans land efter dets grænser. ³På sydsiden skal I have Sins ørken til Edom, og jeres grænse mod syd skal mod øst gå fra enden af Salthavet.⁶⁵ ⁴Jeres landegrænse skal gå syd om Akrabbim-passet og videre til Sin og den skal være syd for Kadesh-Barnea. Så skal den gå ud til Hasar-Addar og videre over til Asmon. ⁵Grænsen skal gå om fra Asmon til Egyptens bæk og skal ende ved havet.⁶⁶ ⁶Angående landegrænsen mod vest, skal Det Store Hav være jeres grænse. Det skal være jeres landegrænse mod vest. ⁷Dette skal være jeres landegrænse mod nord: I skal lægge jeres grænse fra Det Store Hav til bjerget Hor. ⁸Fra bjerget Hor skal I føre grænsen hen mod Lebo-Hamat, og grænsen skal ende ved Sedad. ⁹Landegrænsen skal gå ud til Zifron, og den skal ende ved Hasar-Enan. Dette skal være jeres landegrænse mod nord. ¹⁰I skal måle jeres landegrænse mod øst fra Hasar-Enan til Shefam. ¹¹Landegrænsen skal gå ned fra Shefam til Ribla øst for Ajin, og landegrænsen skal gå ned og røre siden af Kinnerets Hav⁶⁷ mod øst. ¹²Landegrænsen skal gå ned til Jordan, og den skal ende ved Salt-havet. Dette skal være jeres lands grænser hele vejen rundt.« ¹³Moses befalede israelitterne: »Dette er det land som I skal tage i arv ved lodkastning, og som HERREN befalede at give de ni stammer og den halve

stamme, ¹⁴for rubenitternes stamme efter deres fædrenehuse og gaditternes stamme efter deres fædrenehuse, de har fået, og Manasses halve stamme, de har fået deres arv. ¹⁵De to stammer og den halve stamme, de har fået deres arv på denne side af Jordan lige over for Jeriko mod øst.«

HERREN udnævner tolv mænd som skal dele landet ud blandt israelitterne.

¹⁶HERREN sagde til Moses: ¹⁷»Dette er navnene på de mænd som skal dele landet til arv mellem jer: Præsten Eleazar og Josva, Nuns søn. ¹⁸Og I skal tage en leder fra hver stamme til at dele landet til arv. ¹⁹Dette er navnene på mændene: Af Judas stamme Kaleb, Jefunnes søn, ²⁰af simeonitternes stamme Samuel, Ammihuds søn, ²¹af Benjamins stamme Elidad, Kisions søn, ²²af danitternes stamme, en leder, Bukki, Joglis søn, ²³af Josefs børn, af manassitternes stamme, en leder, Hanniel, Efods søn, ²⁴af efraimiternes stamme, en leder, Kemuel, Siftans søn, ²⁵af zebulonitternes stamme, en leder, Elisafan, Parnaks søn, ²⁶af issakaritternes stamme, en leder, Paltiel, Azzans søn, ²⁷af asheritternes stamme, en leder, Akihud, Shelomis søn, ²⁸af naftalitternes stamme, en leder, Pdael, Ammihuds søn.« ²⁹Det var disse mænd som HERREN bød at dele arven mellem israelitterne i Kana'an.

Kapitel 35

HERREN befaler israelitterne at give visse byer med tilhørende marker af deres arv til levitterne.

¹HERREN talte til Moses på Moabs sletter ved Jordan over for Jeriko, og sagde: ²»Befal israelitterne at de skal give levitterne noget af deres arvelod i eje som byer at bo i. Desuden skal I give levitterne marker rundt om

⁶⁵Dvs. Det Døde Hav.

⁶⁶Dvs. Middelhavet.

⁶⁷Som ellers kaldes Genesaret. Luk 5,1 flg. 5 Mos 3,17.

byerne. ³De skal have byerne at bo i, og deres marker skal være til deres kreaturer og deres redskaber til landbruget⁶⁸ og alle deres øvrige dyr. ⁴Byernes marker, som I skal give levitterne, skal strække sig fra bymuren og 1000 alen udefter hele vejen rundt. ⁵Så skal I opmåle siderne uden for byen, 2000 alen mod øst, 2000 alen mod syd, 2000 alen mod vest og 2000 alen mod nord, og byen skal være i midten. Dette skal være deres byers marker.⁶⁹

Seks af levitternes byer skal være tilflugtsbyer for drabsmænd.

⁶Af de byer som I skal give levitterne, skal seks være tilflugtsbyer som I skal give for at en drabsmand kan flygte derhen, og ud over dem skal I give dem 42 byer. ⁷Alle de byer som I skal give levitterne, skal være 48 byer med tilhørende marker. ⁸Hvad de byer angår, som I skal give af israelitternes ejendom, da skal I tage flere fra den som har mange, og tage færre fra den som har få, enhver skal, efter sin arvs beskaffenhed, sådan som de har arvet, give levitterne af sine byer.« ⁹HERREN sagde til Moses: ¹⁰»Tal til israelitterne og sig til dem: »Når I kommer over Jordan ind i Kana'an, ¹¹skal I udvælge jer byer som skal være tilflugtsbyer for jer så at en drabsmand som slår en person ihjel ved et uheld, kan flygte dertil. ¹²De skal være byer der er en tilflugt for jer for blodhævneren, så drabsmanden ikke skal dø, førend han har stået foran forsamlingen, for dommen. ¹³De byer som I skal afgive, skal være seks tilflugtsbyer for jer.

⁶⁸Ordet betyder normalt ejendele, rigdomme, løsøre. Da de normalt ikke er knyttet til markerne, kan det tænkes at der er tænkt på fåreflokke her, men det kan også være at det er redskaber som bruges i tilknytning til græsningen, dvs. trug, reb m.m.

⁶⁹Teksten i v. 4-5 er meget vanskelig. En tolkning går ud på at de 2000 alen er et ekstra område. En anden mener at det er byens samlede område.

¹⁴De tre byer skal I give på denne side af Jordan, og de tre byer skal I give i Kana'an. De skal være tilflugtsbyer. ¹⁵For israelitterne og for den fremmede og for den som er gæst midt iblandt dem, skal disse seks byer være et tilflugtssted så enhver som slår en person ihjel ved et uheld, kan flygte derhen.

HERREN underretter om hvilke drabsmænd der må flygte dertil, og hvad der skal ske dem.

¹⁶Hvis en slår en anden med et stykke jern så han dør, er han en morder. Den morder skal dø. ¹⁷Hvis han slår ham med en sten i hånden, hvormed nogen kan dræbes, og han dør, da er han en morder. Den morder skal dø. ¹⁸Eller slår han ham med et stykke træ i hånden, hvormed nogen kan dræbes, og han dør, da er han en morder. Den morder skal dø. ¹⁹Blodhævneren må dræbe morderen. Når han møder ham, må han dræbe ham. ²⁰Hvis en af had giver en anden et stød eller kaster noget på ham med vilje, så han dør, ²¹eller han slår ham med hånden i fjendskab så han dør, da skal den som slog, dø, han er en morder. Blodhævneren må dræbe morderen når han møder ham. ²²Men hvis han giver ham et stød i farten, uden fjendskab, eller kaster noget efter ham uden det er med vilje, ²³eller det sker med en sten som kunne forårsage døden, og han ikke så ham, da han lod den falde på ham så han døde, og han ikke var hans fjende og ikke ønskede at skade ham, ²⁴da skal de i forsamlingen dømme imellem drabsmanden og blodhævneren efter disse retsbestemmelser. ²⁵Forsamlingen skal redde drabsmanden ud af blodhævnerens hånd, og forsamlingen skal lade ham komme tilbage til hans tilflugtsby som han flygtede til, og han skal blive der indtil ypperstepræsten, som man har salvet med den hellige olie, dør. ²⁶Men hvis drabsman-

den går uden for markskellet ved den tilflugtsby som han flygtede til, ²⁷og blodhævneren finder ham uden for markskellet ved hans tilflugtsby, og blodhævneren slår drabsmanden ihjel, da har han ingen blodskyld. ²⁸For han burde være blevet i sin tilflugtsby indtil ypperstepræsten døde, men efter ypperstepræstens død må drabsmanden vende tilbage til sin egen jord. ²⁹Dette skal være jer en retsforordning hos jeres efterkommere i alle jeres bosættelser. ³⁰Når nogen slår et menneske ihjel da skal man efter vidners udsagn slå denne morder ihjel, men et enkelt vidne kan ikke vidne imod et menneske i en sag om dødsstraf.⁷⁰ ³¹I må ikke tage løsepenge for en morder når han er dømt til at dø, for han skal slås ihjel. ³²I skal ikke tage løsepenge for at lade nogen flygte til sin tilflugtsby eller lade nogen komme tilbage for at bo i landet, før end præsten dør. ³³I skal ikke vanhellige det land I bor i, for blodet vanhelliger landet, og for landet kan der ikke ske soning for det blod som udgydes i det, undtagen ved blodet fra ham som udgød det. ³⁴Du skal ikke gøre det land urent som I bor i, som jeg bor midt i, for jeg, HERREN, bor midt blandt israelitterne.«

Kapitel 36

Overhovederne for Manasses stamme beklager sig over at når Selofkads døtre gifter sig ind i en anden stamme, bliver deres arv formindsket ved det.

¹Overhovederne for fædrenehuse i gileaditternes slægt, han som var søn af Makir, Manasses søn, af Josefs børns slægt, trådte frem, og de talte foran Moses og lederne, de som var overhoveder for fædrenehuse blandt israelitterne. ²De sagde: »HERREN

har befalet min herre at give israelitterne landet til arv ved lodkastning, og min herre er blevet påbudt at give vores bror Selofkads arv til hans døtre. ³Men hvis de bliver gift med en af de sønner som hører til de andre af israelitternes stammer, da vil deres arv gå fra vore fædres arv og blive lagt til den stamme de bliver gift ind i, og gå bort fra vores arvelod. ⁴Og når det bliver jubelår for israelitterne, da lægges deres arv til den stammes arv, som de blev gift ind i, og dermed vil deres arv gå bort fra vore fædrenehuse stammes arv.«

Selofkads døtre får befaling om at gifte sig ind i deres egen stamme, hvad de også gør.

⁵Moses bød israelitterne efter HERRENS ord og sagde: »Det er rigtigt hvad Josefs børns stamme siger. ⁶Dette er hvad HERREN befaler om Selofkads døtre: De må giftes med dem som de synes godt om, blot skal de giftes med dem som er af deres fædres stammes slægt, ⁷for at israelitternes arv ikke skal gå fra en stamme til en anden, men enhver blandt israelitterne skal hænge ved sine fædres stammes arv. ⁸Enhver datter af israelitternes stammer som arver nogen arv, skal giftes med en af sin fars stammes slægt, for at israelitterne kan arve hver sine fædres arv, ⁹og for at en arv ikke skal gå fra en stamme til en anden stamme, men israelitternes stammer skal hænge ved hver sin arv.« ¹⁰Som HERREN havde befalet Moses, gjorde Selofkads døtre. ¹¹Makla, Tirsa, Hogla, Milka og Noa, Selofkads døtre, blev gift med deres farbrødres sønner. ¹²De blev gift med dem som var af Manasses, Josefs søns, slægter, og deres arv blev hos deres fars slægtninges stamme. ¹³Dette er de bud og de love som HERREN befalede israelitterne ved Moses på Moabs sletter ved Jordan over for Jeriko.

⁷⁰På hebraisk står der blot »til død«.

Faglige noter

- a. [4 Mos 2,2] Teksten beskriver at enhver person skal slå sig ned »på/ved sin degel« »i/med/ved« bannerne i deres fædrenehus, Ordet »degel« henviser til en særlig militær enhed, formodentlig her gruppen af tre stammer, som ligger lejret på hver sin side af forsamlingsstellet. Blev tidligere oversat »tegn« (GT1871) eller »mærke« (GT1931), men i DO92 »fanehær«. Judas lejr er med sine 186.400 mand lidt større end det der i nutidens militære terminologi kaldes en armé (2 Mos 2,9), og det er sikkert denne enhed som »degel« hentyder til. Vi har her valgt udtrykket »hærenhed«.
- b. [4 Mos 2,9] Den hebraiske tekst bruger »lejr« både om en enkelt stammes lejrplads, men også om 3 stammers lejrplads, og dermed om det der i v. 3 kaldes for bosættelsen af en »hærenhed«.
- c. [4 Mos 4,6] Hebraisk: »taḥaš« kan muligvis også være delfinskind, men er ellers blevet gengivet med »fint læder« og »grævlingeskind«.
- d. [4 Mos 7,1] Ordet »dag« bruges her om handlinger som strækker sig over en længere periode.
- e. [4 Mos 10,36] Ordret lyder teksten i v. 35-36 som følger: »Og det skete da arken brød op, sagde Moses: »...« og da den hvilede, siger han ...« Mange oversættelser tolker teksten som generelle udsagn om hvad der skete hver gang, men teksten siger nok snarere noget om det første opbrud som begyndelse på rejsen.
- f. [4 Mos 13,23] Det hebraiske ord *môṭ* er en stang på et åg (3 Mos 26,13. Jer 28,13. Nah 1,13), men det bruges også om trærammen eller transportkassen der blev brugt ved flytningen af den syvarmede lysestage (4 Mos 4,10-12).
- g. [4 Mos 16,12] Hebraisk har *lōʾ naʿaleh*: »ikke/nej vi går op«. Senere oversættelser

gengiver det med »vi kommer ikke«, men der er faktisk også den mulighed at de mener at de ikke vil gå op til landet for at erobre det.

h. [4 Mos 18,19] *bərīt melaḥ sôlām*, ordret: »en pagt af salt af evighed«, er blevet tolket som en reference til at pagten gøres bindende ved at der tilføjes salt. Den anden mulighed er, i lyset af 3 Mos 2,13, at det refererer til en regel om at ethvert offer skal saltes, dvs. oversættelsen er »en evig forordning om saltning«, fordi *bərīt* og *ḥôq* er brugt som synonyme i 3 Mos 24,8-9. Vendingen bruges også i 2 Krøn 13,5.

i. [4 Mos 21,4] Vendingen *wattiqsar nefeš-ḥāfām* betyder helt ordret »folkets sjæl blev forkortet« og er mere end bare lidt utilfredshed. Måske rammer begrebet »sjæl« her en betydning i retning af »at tabe/miste besindelsen.« Vendingen bruges om Guds utålmodighed med Israel i Dom 10,16.

j. [4 Mos 21,5] Præpositionen i *dabbēr bʾ* »meddele i« har også betydning »imod« i 4 Mos 12,1.

k. [4 Mos 21,5] Vendingen *wʾnafšēnû qāṣāʾ bʾ* »vores sjæl føler afsky over« bruger igen *nefeš* »sjæl« i en allusion til v 5.

l. [4 Mos 22,5] *?ereš bʾnê-šammô* kan ordret oversættes »Amos børns land«, dvs. amonitternes land, men »hans folks land« kan også forstås som hans hjemstavn, således at Balak stammer derfra. Det giver mindre mening at opfatte det som en reference til Bileams folk.

m. [4 Mos 28,2] Teksten har først et foranstillet *qorbānî* »min offergave« og det er et helt generelt ord for et offer. Derefter følger i apposition *laḥmî*, »mit brød«, der tydeligvis indsnævrer emnet til omhandle afgrødeofferet. Dette brød, eller denne mad, er med *lʾ* »knyttet til« forbundet til *?iššay* »mine il-dofre«, der så er en dejlig duft. Fra andre tekster ved vi at en håndfuld af kornet blev brændt, og resten blev spist af præsten.

Dommerbogen

Kapitel 1

Juda begynder efter Guds befaling at føre krig mod kana'anæerne

¹Efter Josvas død gik israelitterne til HERREN med dette spørgsmål: »Hvem af os skal være de første til at drage op i krig mod kana'anæerne?«

²»Det skal Juda,« svarede HERREN. »Se, jeg har givet ham magt over landet.«

³Da sagde Juda til sin bror Simeon: »Drag med mig op til det landområde der er tilfaldet mig, så vil vi kæmpe mod kana'anæerne. Bagefter går jeg med dig til det landområde der er tilfaldet dig.« Så gik Simeon med ham.

Juda overvinder Adonibezek og indtager Jerusalem

⁴Juda drog op, og HERREN gav kana'anæerne og perizzitterne i deres magt. Ved Bezek slog de 10.000 mand.

⁵I Bezek fandt de Adonibezek og kæmpede mod ham, og de slog kana'anæerne og perizzitterne. ⁶Men Adonibezek flygtede, og de forfulgte ham. De fangede ham og huggede hans tommelfingre og storetæer af. ⁷»Under mit bord lå 70 konger,« bekendte Adonibezek. »Dem havde jeg hugget tommelfingre og storetæer af, og de levede af smulerne fra mit bord. Nu har Gud gengældt mod mig hvad jeg har gjort mod

dem.« De førte ham til Jerusalem, hvor han døde.

⁸Judas mænd angreb Jerusalem. De indtog byen, slog indbyggerne ned med sværd og satte ild på byen.

Juda indtager Hebron og Debir

⁹Dernæst drog Judas mænd ned for at kæmpe mod de kana'anæere som boede i bjerglandet, i sydlandet og i lavlandet.

¹⁰Juda drog først hen imod de kana'anæere som boede i Hebron. Hebron hed tidligere Kirjat-Arba. Der slog de Sheshaj, Akiman og Talmaj.

¹¹Derfra drog Juda hen imod Debirs indbyggere. Debir hed tidligere Kirjat-Sefer.

¹²Kaleb havde sagt: »Den som slår Kirjat-Sefer og indtager den, skal få min datter Aksa til kone.« ¹³Otniel, der var søn af Kaleb, drog hen imod Kirjat-Sefer, og Kaleb gav ham sin datter Aksa til kone. ¹⁴Da hun kom til ham, opfordrede hun ham til at bede hendes far om et bestemt jordstykke. Hun stod af æslet. »Hvad vil du?« spurgte Kaleb hende. ¹⁵»Giv mig en velsignelse,« svarede hun, »for du har givet mig et stykke jord i sydlandet. Giv mig også nogle kilder.« Da gav Kaleb hende de øvre og de nedre kilder.

Kenitterne bor blandt Judas stamme

¹⁶Efterkommerne af den kenit der var Moses' svigerfar, drog sammen med Judas

stamme op fra Palmestaden til Judas ørken, som ligger ved Arad i sydlandet. Der slog de sig ned blandt folket.

Juda og Simeon indtager flere byer; Kaleb får Hebron

¹⁷Juda drog ud med sin bror Simeon, og de slog de kana'anæere som boede i Sefat. De lagde band på byen, og de kaldte byen Horma. ¹⁸Juda indtog Gaza med opland, Ashkalon med opland og Ekron med opland. ¹⁹HERREN var med Juda, så de fordrev dem der boede i højlandet, men de formåede ikke at fordrive indbyggerne i dalene, for de havde jernvogne. ²⁰De gav Hebron til Kaleb, sådan som Moses havde sagt, og han fordrev Anaks tre sønner derfra.

Benjamin og Efraim følger ikke HERRENS befaling og fordriver ikke alle kana'anæerne^a

²¹Benjamins stamme fordrev ikke jebusitterne, som boede i Jerusalem, og lige siden har jebusitterne boet sammen med Benjamins stamme i Jerusalem.

²²Også Josefs hus drog op imod Betel, og HERREN var med dem.

²³Josefs hus sendte spejdere til Betel. Byen hed tidligere Luz. ²⁴Vagtposterne så en mand som gik ud af byen. »Gode mand,«^b sagde de til ham, »vis os hvordan vi kan komme ind i byen, så kan du regne med vores barmhjertighed.« ²⁵Da manden havde vist dem hvordan de kunne komme ind i byen, slog de byens indbyggerne ned med sværd. Manden og hele hans familie lod de slippe. ²⁶Han drog til hittitternes land. Dér byggede han en by som han gav navnet Luz. Det hedder byen den dag i dag.

²⁷Manasse fordrev ikke indbyggerne i Bet-Shan og dens tilhørende landsbyer, heller ikke dem i Ta'anak og dens tilhørende

landsbyer. De fordrev heller ikke indbyggerne i Dor og dens tilhørende landsbyer eller i Jibleam og dens tilhørende landsbyer eller i Megiddo og dens tilhørende landsbyer. Det lykkedes kana'anæerne at blive boende i det landområde.^c ²⁸Da Israel var blevet stærkt, blev kana'anæerne sat til at udføre trællearbejde.¹ Men Israel fordrev dem ikke helt.

²⁹Efraim fordrev ikke kana'anæerne som boede i Gezer. Kana'anæerne blev boende midt iblandt dem i Gezer. ³⁰Zebulon fordrev ikke indbyggerne i Kitron og Nahalol, men kana'anæerne boede midt iblandt dem som trælle.

³¹Asher fordrev ikke indbyggerne i Akko eller indbyggerne i Sidon, Aklab, Akzib, Helba, Afik og Rehob. ³²Asheritterne boede blandt kana'anæerne, landets indbyggere, for de fordrev dem ikke.

³³Naftali fordrev ikke indbyggerne i Bet-Shemesh og i Bet-Anat, men bosatte sig midt iblandt de kana'anæere som boede i landet. Men indbyggerne i Bet-Shemesh og Bet-Anat satte de til at udføre trællearbejde.

³⁴Amoritterne trængte Dans stamme op i bjerglandet, for de lod dem ikke komme ned i dalene. ³⁵Det lykkedes amoritterne at blive boende i Har-Heres, i Ajjalon og i Sha'albim. Dog var Josefs hus dem for stærkt, og de blev sat til at udføre trællearbejde. ³⁶Amoritternes område gik fra Akrabbim-passet, fra Sela og opefter.

¹Ordet *mas* oversættes ofte med »hoveriarbejde«. Her er valgt »trællearbejde« som er af mildere karakter end »slavearbejde«.

Kapitel 2

HERRENS engel straffer Israel fordi de ikke fordrev kana'anæerne

¹HERRENS engel drog op fra Gilgal til Bokim og sagde: »Jeg har ført jer op fra Egypten og bragt jer til det land som jeg lovede jeres fædre, og jeg sagde: ›Jeg vil aldrig i evighed bryde min pagt med jer. ²I skal ikke indgå aftaler med dette lands indbyggere. I skal ødelægge deres altre.‹ Men I hørte ikke på mig. Hvad er det I har gjort? ³Da sagde jeg også: ›Jeg vil ikke drive dem væk fra jer, men de skal være som en pisk over nakken på jer, og deres guder skal være som en fælde for jer.‹«

⁴Da HERRENS engel havde talt sådan til israelitterne, græd folket højlydt.

Israel var lydig mod HERREN så længe Josva levede, og når Gud kaldte en til at være dommer for dem, tjente de HERREN en kort tid, men siden faldt de fra og tilstanden forværredes.^d

⁵De kaldet stedet for Bokim² og de ofrede til HERREN der. ⁶Da Josva havde sendt folket af sted, gik israelitterne hver til sin arvelod for at tage landet i besiddelse.

⁷Folket tjente HERREN så længe Josva levede, og så længe de ældste levede, dem der havde overlevet Josva og havde set de store gerninger som HERREN havde gjort mod Israel.

⁸Men da HERRENS tjener Josva, Nuns søn, var død, 110 år gammel, ⁹og de havde begravet ham på hans arvelod i Timnat-Heres på Efraims Bjerge nord for Ga'ash-bjerget, ¹⁰og da hele hans generation var gået til deres fædre, voksede en ny generation op efter dem. Denne generation kendte ikke

HERREN og de ting han havde gjort for Israel.

¹¹Da handlede israelitterne ondt i HERRENS øjne, og de dyrkede Ba'alerne. ¹²De forlod HERREN, deres fædres Gud, som havde ført dem ud af Egypten, og de fulgte andre guder. De tilbad de samme guder som de folk, der boede blandt dem, og de krænkede HERREN. ¹³De forlod HERREN og dyrkede Ba'al og Astarte.

¹⁴Da blussede HERRENS vrede op over Israel, og han lod røvere overfalde dem og plyndre dem. Værgeløse udleverede han dem til nabofolkene, og de kunne ikke holde stand mod deres fjender. ¹⁵Hver gang de drog ud, brugte HERREN sin magt til deres ulykke, sådan som han havde sagt og lovet dem under ed. Og de blev presset til det yderste.^e

¹⁶HERREN oprejste dommere som frelst folket fra røverne. ¹⁷Men de adlød heller ikke dommerne, for de horede med andre guder og tilbad dem. Hurtigt veg de bort fra den vej som deres fædre havde vandret på. Deres fædre havde adlydt HERRENS bud, men det gjorde folket ikke længere.

¹⁸Når HERREN gav dem dommere, var HERREN med dommeren, og han frelst dem fra deres fjender så længe den dommer levede. For HERREN fik medlidenhed med dem når de klagede over deres undertrykkere og forfølgere. ¹⁹Men når dommeren døde, handlede de igen ondt og endog værre end deres fædre. De fulgte andre guder, dyrkede dem og tilbad dem, og de holdt ikke op med deres gerninger eller veg bort fra deres trodsige vej.^f

HERREN lod fjenderne blive i landet for at bruge dem til at sætte Israel på prøve

²⁰HERRENS vrede blussede op mod Israel, og han sagde: »Eftersom dette folk har overtrådt den pagt som jeg pålagde deres fædre,

²Det betyder »de grædende«.

og de ikke har adlydt min røst, ²¹vil jeg heller ikke fortsætte med at fordrive de folk som Josva efterlod da han døde. ²²Jeg vil bruge dem til at sætte Israel på prøve for at se om de vil blive på HERRENS vej og vandre på den ligesom deres fædre omhyggeligt gjorde.«⁹

²³Så lod HERREN folkene blive. Han fordrov dem ikke i hast, og han havde ikke givet dem i Josvas magt.

Kapitel 3

Opremsning af de hedenske folk som var tilbage i Kana'an

¹Følgende er de folk som HERREN lod blive boende. – Dette gjorde han for at kunne sætte de israelitter på prøve som ikke kendte til alle krigene mod kana'anæerne.

²Det var kun for at de generationer af israelitter som ikke tidligere havde kendt til krig, kunne blive undervist i krig. – ³Filistrenes fem fyrster og alle kana'anæerne og sidonierne og hivvitterne, som boede i Libanons bjergland fra Ba'al-Hermon-bjerget indtil Hamat.

⁴Med disse folkegrupper satte HERREN Israel på prøve, så det blev klart om de ville adlyde HERRENS bud som han havde givet deres fædre gennem Moses.

⁵Og israelitterne boede midt iblandt kana'anæerne, hittitterne, amoritterne, perizzitterne, hivvitterne og jebusitterne. ⁶De tog deres døtre til hustruer og gav deres døtre til deres sønner, og de dyrkede deres guder.

⁷Israelitterne handlede ondt i HERRENS øjne og glemte HERREN deres Gud og dyrkede Ba'alerne og Astarterne.^h

HERREN giver Israel i Kushan-Rishatajims magt i otte år; Otniel frelser dem

⁸Da blussede HERRENS vrede op mod Israel, og han udleverede dem værgeløse til kong Kushan-Rishatajim af Aram-Naharajim³, og i otte år var israelitterne underlagt Kushan-Rishatajim.

⁹Da råbte israelitterne til HERREN, og HERREN sendte dem en frelser, der reddede dem. Det var Otniel, en søn af Kenaz, der var Kalebs yngre bror. ¹⁰HERRENS Ånd var over ham. Han var dommer i Israel og drog ud til krig, og HERREN gav kong Kushan-Rishatajim af Aram i hans magt, og han besejrede Kushan-Rishatajim.

¹¹Så havde landet ro i 40 år; og Otniel, Kenaz' søn, døde.

HERREN giver dem i Eglons magt i atten år; Ehud frelser dem

¹²Men israelitterne blev ved med at handle ondt i HERRENS øjne, og HERREN gav kong Eglon af Moab øget styrke da han gik imod Israel, fordi de handlede ondt i HERRENS øjne. ¹³Han samlede ammonitterne og amalekitterne; og han drog hen og slog Israel og indtog Palmestaden.

¹⁴I 18 år var israelitterne underlagt kong Eglon af Moab.

¹⁵Da råbte israelitterne til HERREN, og HERREN udpegede dem en frelser. Det var benjaminitten Ehud, Geras søn, som var venstrehåndet. Israelitterne sendte ham til kong Eglon af Moab med den årlige afgift.

¹⁶Ehud lavede sig et tveægget sværd som var en alen langt. Det spændte han fast under tøjet på sin højre hofte. ¹⁷Han afleverede afgiften til kong Eglon af Moab, som var en meget fed mand.

¹⁸Da han havde overbragt afgiften, sendte han de folk som havde båret afgiften, hjem.

¹⁹Men han vendte tilbage fra afgudsbille-

³Dvs. Mesopotamien. 1. Mos. 24,10.

derneⁱ ved Gilgal og lod sige: »Jeg har et hemmeligt budskab til dig, konge!«

»Stille!« sagde kongen, og alle som var hos ham, gik ud. ²⁰Ehud kom ind til ham mens han sad alene i det kølige gemak oppe under taget.

»Jeg har Guds ord til dig,« sagde Ehud, og han rejste sig fra tronen. ²¹Med venstre hånd tog Ehud sværdet ved sin højre hofte og stødte det i kongens mave. ²²Sværdhæftet fulgte efter klingens ind i maven, og fedtet lukkede sig om det, for han trak ikke sværdet ud, og afføringen flød ud. ²³Så gik Ehud ud gennem forhallen, og han lukkede dørene til det kølige gemak efter sig og låste dem.

²⁴Da han var gået ud, kom kongens tjenere ind, og de så at dørene til gemakket var lukket og låst. »Han har nok dårlig mave og er gået ind i kammeret ved siden af,« tænkte de. ²⁵De ventede indtil de skammede sig, men han lukkede ikke dørene op. Så tog de nøglen og låste op, og se, da var deres herre faldet om og var død.

²⁶Men Ehud undslap mens de ventede, og han gik forbi afgudsbillederne og undslap til Se'ira. ²⁷Da han nåede dertil, blæste han i vædderhornet på Efraims Bjerge som signal til krig, og israelitterne drog med ham ned fra bjerget. Selv gik han i spidsen for dem og opildnede dem med ordene: ²⁸»Følg efter mig, for HERREN har givet jer magten over jeres fjender moabitterne.« De fulgte ham ned og indtog moabitternes vadesteder over Jordan, og de lod ingen komme over.

²⁹På kort tid slog de moabitterne, 10.000 store og stærke mænd; ikke en eneste undslap. ³⁰Den dag bukkede moabitterne under for Israel, og landet havde ro i 80 år.

Shamgar frelser på samme måde Israel

³¹Efter ham kom Shamgar, Anats søn. Han slog 600 filistre med en oksedriverstav. Han frelste også Israel.

Kapitel 4

Gennem Jabin og Sisera plager HERREN Israel i 20 år

¹Da Ehud var død, blev israelitterne ved med at handle ondt i HERRENS øjne.

²HERREN udleverede dem værgeløse i kong Jabins magt. Han var konge over kana'annæerne og regerede i Hasor. Sisera var hans øverstkommanderende, og han boede i Haroshet-ha-Gojim.^j

Profetinden Debora kalder Barak til at føre krig mod Sisera

³Israelitterne råbte til HERREN fordi Sisera rådede over 900 jernvogne og i 20 år brutalt havde undertrykt israelitterne.

⁴Profetinden Debora, Lappidots kone, var dommer i Israel på den tid. ⁵Hun udøvede sit embede under Deboras palmetræ, mellem Rama og Betel, i Efraims Bjerge, og israelitterne gik op til hende med deres retsager.

⁶Hun sendte bud efter Barak, Abinoams søn, fra Kedesh i Naftali, og sagde til ham: »HERREN, Israels Gud, har befalet dette: Gå straks i gang med at kalde folket sammen på Taborbjerget og tag 10.000 mand med dig af Naftalis og Zebulons stammer. ⁷Jeg vil så kalde Sisera, Jabins øverstkommanderende, hans vogne og hele hans hær sammen for dig ved Kishonbækken, og jeg vil give dig sejren over dem.«

⁸Barak svarede hende: »Hvis du går med mig, vil jeg gå. Men hvis du ikke går med mig, vil jeg ikke gå.«

⁹Da advarede hun ham: »Jeg skal nok gå med dig, men du vil ikke få æren på den vej

du går, for HERREN vil lade Sisera blive be-sejret af en kvinde.«

Debora tog straks af sted og gik med Barak til Kedesh. ¹⁰Barak kaldte Zebulon og Naftali sammen ved Kedesh. 10.000 mand fulgte ham, og Debora drog med ham. ¹¹Kenitten Heber havde forladt kenitterne, som var Hobabs, Moses' svigerfars, efterkommere. Han slog sit telt op ved lunden i Sa'ananim, som ligger ved Kedesh.

¹²Sisera fik meldingen om at Barak, Abinoams søn, var draget op på Taborbjerget. ¹³Sisera sammenkaldte alle sine 900 jernvogne og alle dem som var med ham, fra Haroshet-ha-Gojim til Kishonbækken. ¹⁴Debora sagde til Barak: »Bryd op, for i dag vil HERREN give dig sejren over Sisera. Er HERREN ikke draget ud foran dig?« Så drog Barak ned ad Taborbjerget, og de 10.000 mand fulgte ham.

Siseras krigshær bliver slået, Jael slår Sisera ihjel, Jabin udryddes

¹⁵Og for øjnene af Barak bragte HERREN med et voldsomt slag uorden blandt alle Siseras stridsvogne og i hele hans hær. Sisera steg af sin vogn og flygtede til fods. ¹⁶Men Barak forfulgte vognene og hæren lige til Haroshet-ha-Gojim, og hele Siseras lejr blev hugget ned. Der blev ikke en eneste tilbage.

¹⁷Men Sisera flygtede til fods til det telt hvor Jael, kenitten Hebers kone, boede, for der var fred mellem kong Jabin af Hasor og kenitten Hebers hus. ¹⁸Da gik Jael Sisera i møde og sagde: »Kom ind, min herre, kom ind hos mig. Du skal ikke være bange.«

Han gik ind i hendes telt, og hun dækkede ham med et tæppe. ¹⁹Han sagde til hende: »Vil du ikke nok give mig en tår vand at drikke, for jeg er tørstig.« Da åbnede hun en lædersæk med mælk og lod ham drikke og dækkede ham til. ²⁰Han sagde til hende: »Stil dig hen ved teltåbningen. Hvis der så

kommer nogen og spørger dig: »Er der en mand derinde?« skal du svare: »Her er ingen.«

²¹Så greb Jael, Hebers kone, en teltpløk og tog en hammer i hånden og listede stille ind til ham. Hun slog pløkken gennem hans tinding så den gik ned i jorden – han sov nemlig tungt på grund af udmattelse – og han døde.

²²Og se, da Barak forfulgte Sisera, gik Jael ham i møde og sagde: »Kom, så vil jeg vise dig den mand du leder efter.« Han gik ind i hendes telt, og se, der lå Sisera og var død. Pløkken sad i hans tinding.

²³Den dag ydmygede Gud således kong Jabin af Kana'an for øjnene af israelitterne.

²⁴Israelitterne fik stadig mere magt over kong Jabin af Kana'an, og til sidst fik de ham udryddet.

Kapitel 5

Debora og Barak synger en lovsang til HERREN hvori de opremser Guds velgerninger

¹Den dag sang Debora og Barak, Abinoams søn:

²»Når de indviedes hår hænger løst i Israel,^k

når folket villigt møder frem,
pris da HERREN

³Hør efter, I konger!

mærk jer det, I fyrster!

For HERREN vil jeg synge
spille for HERREN, Israels Gud.

⁴HERRE! Da du drog ud fra Se'ir,
da du gik frem fra Edoms land,
da skælvede jorden,
også himlene dryppede, de dryppede med vand

⁵Det flød ned ad bjergene,
foran HERREN,
han som kommer fra Sinai,

foran HERREN, Israels Gud.

De taler om de forgangne onde tider og opmuntre alle til at prise HERREN og tale om hans velgerninger

⁶I Shamgars, Anats søns, dage,
i Jæls dage,
var vejene ufremkommelige.
De der gik på stierne, fulgte snoede ruter.

⁷Bøndernes arbejde ophørte,
det hørte helt op, ophørte,¹
indtil jeg, Debora, stod frem,
stod frem som en mor i Israel.

⁸De valgte nye guder.
Da nåede krigen til byportene,
men sås der mon et skjold eller et spyd,
blandt de 40.000 i Israel?

⁹Mit hjerte banker for Israels befalingsmænd,
for de frivillige blandt folket,
pris HERREN!

¹⁰I som rider på gulbrune æselhopper,
som sidder på saddeltæpper,
og I som går på vejen, tænk på dette:

¹¹Der lyder sang fra vandingsstederne,
der priser de HERRENS retfærdige gerninger,
retfærdige gerninger øvet af bønderne i Israel,

da HERRENS folk gik ned til portene.

¹²Vågn op, vågn op, Debora,
vågn op, vågn op, istem en sang!
Gør dig klar, Barak, og før dine fanger
fangne bort,
du Abinoams søn!

¹³Da drog resten ned imod de mægtige,
HERRENS folk drog for min skyld ned imod
helte.

De roser dem som havde hjulpet i krigen, og bebrejder de øvrige

¹⁴Der kom nogle fra Efraim,

som havde rod i Amalek,
efter ham kom Benjamin blandt dit folk.
Befalingsmænd steg ned fra Makir,
fra Zebulon kom de som fører herskerstaven.

¹⁵Også officerer fra Issakar fulgtes med
Debora,

Issakar var tro mod Barak,
fulgte i hælene på ham ned i dalen!
Ved bækkene i Ruben
var der mange betænkelighederne.

¹⁶Hvorfor blev du mellem fårefoldene
for at høre på hyrdefløjten?

Mens Ruben blev ved bækkene,
var ransagelsen stor.

¹⁷Gilead blev hinsides Jordanfloden.

Hvorfor tog Dan hyre på skibene?

Asher blev ved havets bred,
blev boende i sine bugter.

¹⁸Zebulon var et folk som villigt satte livet
på spil;
det samme var Naftali oppe i landets højder.

De beskriver den herlige sejr

¹⁹Kongerne kom, de kæmpede.

Da kæmpede Kana'ans konger
i Ta'anak ved Megiddos vandløb.
De fik intet sølv i bytte.

²⁰Fra himmelen kæmpede stjernerne,
fra deres baner kæmpede de mod Sisera.

²¹Kishonbækken fejede dem bort.
Træd frem, min sjæl, med styrke!

²²Da trampede hestenes hove
i galop, i hingstens galop.

De forbander byen Meroz, priser Jael og spotter fjenderne.

²³Forband Meroz, sagde HERRENS engel,
forband, forband dens indbyggere
fordi de ikke kom HERREN til hjælp,

ikke kom HERREN til hjælp mod de mægtige.

²⁴Velsignet er Jael,
kenitten Hebers kone, blandt alle kvinder.
Velsignet blandt kvinder der bor i telte.

²⁵Hun gav ham mælk,
hun bragte tykmælk
i en kostbar skål.^m

²⁶Hun greb efter teltpløkken,
tog fat om hammeren i sin højre hånd.
Hun slog Sisera, sønderslog hans hoved,
knuste og gennemborede hans tinding.

²⁷Mellem hendes fødder sank han sammen,

han faldt, han lå der.

Der, hvor han sank sammen,
lå den faldne – tilintetgjort!

²⁸Siseras mor så ud ad vinduet,
råbte højt gennem gitteret:

»Hvorfor tøver hans vogn med at komme?

Hvorfor høres ikke hovslagene fra hans stridsvogne?«

²⁹De vise blandt hendes fyrstinder svarede hende,

hun tilføjede selv med sine egne ord:

³⁰»Mon ikke de har fundet og deler byttet,
et kvindeskød – eller to – til hver leder?

Bytte af farvet klæde til Sisera,

bytte af farvet klæde i mange forskellige farver,

farvet klæde med broderier på begge sider,

et fornemt bytte!«

³¹Sådan, HERRE, skal alle dine fjender komme;

men de som elsker ham, skal være

som solen der står op i sin fulde styrke.«

Og landet havde fred i 40 år.

Kapitel 6

Israel plages igen for sine synders skyld og straffes ved en profet

¹Israelitterne handlede ondt i HERRENS øjne, og HERREN gav dem i midjanitternes magt i syv år. ²Da midjanitternes overmagt blev for stor for israelitterne, søgte de tilflugt for midjanitterne i bjergkløfter, huler og fæstninger. ³Når Israel havde sået, kom midjanitterne og amalekitterne, disse folk fra østen, og angreb dem. ⁴De slog lejr og ødelagde landets afgrøde helt til Gaza, og de lod ingen fødevarer blive tilovers i Israel, heller ikke får, okser eller æsler. ⁵De kom nemlig med deres kvæg og deres telte; de kom som en mængde græshopper,ⁿ så der ikke var tal på dem og deres kameler. De kom til landet for at lægge det øde. ⁶Israel blev forarmet på grund af midjanitterne, og israelitterne råbte til HERREN.

⁷Da israelitterne råbte til HERREN på grund af midjanitterne, ⁸sendte HERREN en mand, en profet, til israelitterne, og han sagde til dem: »Dette siger HERREN, Israels Gud: Jeg førte jer op fra Egypten og førte jer ud af slavehuset. ⁹Jeg befriede jer fra egypterne og fra dem der plagede jer, og jeg drev dem væk foran jer og gav jer deres land. ¹⁰Og jeg sagde til jer: »Jeg er HERREN jeres Gud. Frygt ikke amoritternes guder, i hvis land I bor.« Men I har ikke været lydige mod mine ord.«

HERRENS engel kalder Gideon til at befri Israel, gør undere ved den mad han får

¹¹HERRENS engel kom og satte sig under det egetræ der står i Ofra, og som tilhørte abiezritten Joash. Hans søn Gideon tærskede hvede i en vinperse for at kunne holde det skjult for midjanitterne. ¹²Da viste HERRENS engel sig for ham og sagde til ham: »HERREN være med dig, store kriger!«

¹³Men Gideon sagde til ham: »Hør mig, min herre! Hvis HERREN er med os, hvorfor har alt dette så ramt os? Og hvor er alle hans undere som vores fædre fortalte os om når de sagde: »Førte HERREN os ikke op fra Egypten?« Men nu har HERREN forladt os og givet os i midjanitternes magt.«

¹⁴Da vendte HERREN sig til ham og sagde: »Drag af sted i den kraft du har, så skal du redde Israel fra midjanitterne. Har jeg ikke sendt dig?«

¹⁵Gideon svarede: »Hør mig, herre! Hvordan skal jeg kunne frelse Israel? Se, min slægt er den ringeste i Manasse, og jeg er den yngste i min fars hus.«

¹⁶HERREN sagde til ham: »Jamen, jeg vil være med dig; og du skal slå midjanitterne alle som én.«

¹⁷Da sagde Gideon til ham: »Hvis det virkelig er mig du vil bruge, så beder jeg dig om at gøre et tegn der viser at du er den der taler med mig. ¹⁸Vær venlig ikke at gå, før jeg kommer tilbage med en gave og sætter den foran dig.«

Og englen svarede: »Jeg vil blive til du kommer tilbage.«

¹⁹Gideon gik hen og tilberedte et gedekid og en efa mel til usyrede brød. Han lagde kødet i en kurv og kom suppen i en krukke, og han bragte det ud til englen under egetræet og satte det frem.

²⁰Da sagde Guds engel til ham: »Tag kødet og de usyrede brød og sæt det på denne klippe og hæld suppen ud over det.«

Det gjorde Gideon. ²¹Da rakte HERRENS engel spidsen af den stav han havde i hånden, frem og rørte ved kødet og de usyrede brød, og ild blussede op fra klippen og fortærede kødet og de usyrede brød, og HERRENS engel forsvandt for øjnene af Gideon. ²²Da Gideon forstod at det var HERRENS engel, sagde han: »Åh nej, Herre, HERRE! – jeg har set HERRENS engel ansigt til ansigt.«

²³HERREN sagde til ham: »Fred være med dig. Vær ikke bange. Du skal ikke dø.« ²⁴Da byggede Gideon et alter for HERREN dér og kaldte det »HERREN er fred«. Det står endnu i dag i Ofra, som tilhører abiezritterne.

Gideon nedbryder Ba'als alter, kommer derfor i fare og reddes af sin far Joash

²⁵Den samme nat sagde HERREN til ham: »Tag en af din fars unge okser samt den anden syvårige okse og riv så det alter ned som din far har bygget for Ba'al, og hug også den Astarte-figur ned som står ved siden af. ²⁶Du skal bygge HERREN din Gud et alter på det jævne sted i fæstningsværket; og du skal tage den anden okse og ofre et brændoffer med brænde fra den Astarte-figur som du hugger ned.«

²⁷Da tog Gideon ti af sine tjenestefolk og gjorde som HERREN havde sagt til ham. Han gjorde det ikke om dagen, men om natten, fordi han var bange for sin familie og for mændene i byen. ²⁸Da mændene i byen stod op tidligt om morgenen, se, da var Ba'als alter revet ned, og Astarte-figuren, som stod ved siden af, var hugget om, og den anden okse var ofret på det alter der var blevet bygget. ²⁹Da sagde de til hinanden: »Hvem har gjort det?«

De foretog så en efterforskning og forhørte folk og konkluderede: »Det er Gideon, Joashs søn, der har gjort det.«

³⁰Så sagde mændene i byen til Joash: »Før din søn herud, for han skal dø. Han har nemlig revet Ba'als alter ned og hugget Astarte-figuren der stod ved siden af, om.«

³¹Da sagde Joash til alle dem der stod hos ham: »Vil I kæmpe for Ba'al? Kan I frelse ham? Den der kæmper for ham, skal dræbes inden morgen. Hvis Ba'al er gud, så lad ham kæmpe for sig selv fordi man rev hans alter ned.« ³²Man gav ham så navnet Jerub-

Ba'al fordi man sagde: »Lad Ba'al kæmpe imod ham fordi han har nedbrudt hans alter.«

Gideon rustet sig til kamp mod midjanitterne og styrkes af Gud ved et tegn

³³Alle midjanitterne og amalekitterne, folkene fra østen, samlede sig. De drog over og slog lejr i Jizre'els dal. ³⁴Da kom HERRENS Ånd over Gideon. Han lod blæse i vædderhornet, og Abiezers slægt sluttede op omkring ham. ³⁵Han sendte derefter bud til hele Manasse, og de sluttede også straks op omkring ham. Desuden sendte han bud til Asher, Zebulon og Naftali, og de kom dem også i møde.

³⁶Gideon sagde til Gud: »Hvis du vil frelse Israel gennem mig som du har sagt, ³⁷så lægger jeg et stykke stof af uld ud på tærskelpladsen. Hvis der kun falder dug på ulden, og hele jorden er tør, så ved jeg at du vil frelse Israel gennem mig som du har sagt.« ³⁸Og sådan skete det. Da han dagen efter stod tidligt op, vred han ulden og fik en skålfuld vand fra den.

³⁹Gideon sagde så til Gud: »Nu må du ikke blive vred på mig fordi jeg endnu engang taler til dig. Jeg vil blot endnu engang forsøge med ulden. Vil du ikke nok sørge for at kun ulden er tør, og lade der være dug overalt på jorden?« ⁴⁰Gud gjorde det sådan den følgende nat. Kun ulden var tør, og der var dug på hele jorden.

Kapitel 7

Gideon drager ud mod midjanitterne med sin hær, som på Guds befaling – efter visse prøver – er blevet formindsket til 300 mand

¹Så stod Jerub-Ba'al – det var Gideons tilnavn – tidligt op sammen med alle de folk der var med ham. De slog lejr ved Harod-

kilden. Midjans lejr var nord for ham i dalen bag More-højen.

²HERREN sagde til Gideon: »De folk som er med dig, er for mange til at jeg vil give dem sejr over midjanitterne. Jeg vil ikke have at Israel selv skal tage æren og sige: »Min styrke har reddet mig.« ³Forkynd derfor for folket: »Enhver der er bange og ryster af skræk, skal vende om og skynde sig væk fra Gileads bjerg.«

Så vendte 22.000 af folket om, og 10.000 blev tilbage.

⁴HERREN sagde til Gideon: »Der er stadig for mange. Før dem ned til vandet, så vil jeg sortere dem for dig. Hvis jeg siger »han skal gå med dig« om en person, skal han gå med dig. Men hvis jeg siger »han skal ikke gå med dig« om nogen, skal han ikke gå med dig.« ⁵Gideon førte så folkene ned til vandet, og HERREN sagde til Gideon: »De der labber vandet i sig som en hund, skal du stille for sig, og de der lægger sig på knæ for at drikke, skal du stille for sig.«

⁶300 mand labbede ved at føre hånden til munden, og alle de øvrige folk bøjede sig på knæ for at drikke vand.

⁷HERREN sagde til Gideon: »Med de 300 mand som labbede, vil jeg redde jer og give dig sejren over midjanitterne. Men alle de øvrige må gå hver til sit.«

⁸De skaffede sig forsyninger og vædderhorn fra de folk der var blevet afvist, og Gideon sendte de øvrige israelitter tilbage til deres telte. Han beholdt de 300 mand hos sig. Midjanitternes lejr lå neden for ham i dalen.

Gideon styrkes af en drøm og den udlægelse som en midjanit fortæller til en anden

⁹Samme nat sagde HERREN til ham: »Stå op og gå ned mod lejren, for jeg har givet den i din magt. ¹⁰Men hvis du er bange for at gå ned, så tag din væbner Pura med ned til

lejren. ¹¹Dér skal du høre hvad de taler om, og så vil dit mod blive styrket, og du vil gå ned og angribe lejren.«

Sammen med sin væbner Pura gik Gideon så ned til de forreste af lejrens tropper. ¹²Midjanitterne og amalekitterne, alle folkene fra østen, havde lagt sig i dalen. De var så talrige som græshopper i en sværm, og deres kameler var talløse som sandet ved havets bred.

¹³Da Gideon kom, hørte han en mand fortælle sin kammerat om en drøm. Han sagde: »Jeg drømte en drøm. Jeg så et rundt bygbrød komme rullende ned gennem midjanitternes lejr. Når det kom til et telt, ramte det teltet så hårdt at teltet faldt, og det væltede teltet så det faldt.«

¹⁴Den anden svarede: »Det kan kun være israelitten Gideons, Joashs søns, sværd. Gud har givet midjanitterne og hele lejren i hans magt.«

¹⁵Da Gideon hørte fortællingen og fortolkningen af drømmen, lovpriste han Gud.^o Han vendte så tilbage til Israels lejr og sagde: »Stå op, for HERREN har givet midjanitternes lejr i jeres magt.«

Gideon deler sit folk, giver dem vædderhorn og tomme krukker med fakler i hænderne, og når de blæser i vædderhornene og slår krukkerne i stykker og råber: »HERRENS sværd og Gideons!« flygter fjenderne og dræber hinanden

¹⁶Han delte de 300 mand i tre enheder. Han gav dem vædderhorn i hånden og tomme krukker med fakler i. ¹⁷Han sagde til dem: »I skal se på mig. Sådan skal I gøre: Når jeg kommer til lejrens udkant, skal I gøre ligesom jeg. ¹⁸Og når jeg og alle de der er med mig, blæser i vædderhornene, skal også I blæse i vædderhornene rundt om hele lejren og sige: ›For HERREN og for Gideon!‹«

¹⁹Så kom Gideon og de hundrede mand som var med ham, til lejrens udkant ved den midterste vagts begyndelse. Der havde lige været vagtskifte. Og de blæste i vædderhornene og slog de krukker de havde i hånden, i stykker. ²⁰Så blæste de tre enheder i vædderhornene og slog krukkerne itu, men de holdt faklerne i venstre hånd og vædderhornene i højre, og de råbte: »HERRENS sværd og Gideons!« ²¹De stod på hver sit sted rundt om lejren.

Så løb lejrens soldater omkring og skreg og flygtede.

²²De blæste i de 300 vædderhorn, og HERREN vendte den enes sværd mod den anden og imod hele lejren; og lejrens soldater flygtede til Bet-ha-Shitta i retning mod Serera, lige til Abel-Mehola-grænsen ved Tabbat.

De andre israelitter kommer Gideon til hjælp; Oreb og Ze'eb gribes og dræbes

²³Israels mænd af Naftalis, Ashers og hele Manasses stamme blev indkaldt, og de forfulgte midjanitterne. ²⁴Gideon sendte bud til hele Efraims Bjerge og lod sige: »Kom ned mod midjanitterne og blokér vadestederne for dem helt hen til Bet-Bara og også Jordanfloden.« Så blev hver mand i Efraim indkaldt, og de blokerede vadestederne helt hen til Bet-Bara og også Jordanfloden. ²⁵De greb to af midjanitternes fyrster, Oreb og Ze'eb; og de dræbte Oreb på Oreb-klippen, og Ze'eb dræbte de i Ze'eb-vinpersen. De forfulgte midjanitterne, og de førte Orebs og Ze'eb's hoveder til Gideon på den anden side af Jordanfloden.

Kapitel 8

Efraimitterne kritiserer Gideon, men stilles tilfreds af ham

¹Efraimitterne^p sagde til Gideon: »Hvad har du gjort mod os? Hvorfor indkaldte du os ikke da du gik i kamp mod midjanitterne?« De bebrejdede ham voldsomt.

²Gideon svarede dem: »Hvad har jeg gjort i sammenligning med jer? Er Efraims efterhøst ikke bedre end Abiezers vinhøst? ³Gud har givet jer sejren over midjanitternes fyrster Oreb og Ze'eb. Hvad har jeg gjort der kan stå mål med det?« Da han havde sagt det, aftog deres vrede.

Sukkots og Penuels indbyggere vil ikke give Gideon brød

⁴Da Gideon kom til Jordanfloden, gik han og de 300 mand som var med ham, over. Selv om de var udmattede, genoptog de forfølgelsen. ⁵Han sagde til mændene i Sukkot: »Vil I ikke nok give mine ledsagere nogle brød, for de er trætte, og jeg forfølger Zeba og Salmunna, midjanitternes konger?«

⁶Men Sukkots ledere sagde: »Har du da allerede pågrebet Zeba og Salmunna siden vi skal give din hær brød?«

⁷Gideon sagde: »På grund af den bemærkning vil jeg tæske jeres legemer med ørkenens torne og med tidsler når HERREN har givet Zeba og Salmunna i min magt.«

⁸Han drog derfra op til Penuel og talte til dem på samme måde, og mændene i Penuel svarede ham ligesom mændene i Sukkot havde gjort. ⁹Han sagde så til mændene i Penuel: »Når jeg kommer tilbage med fred,^q vil jeg rive dette tårn ned.«

Gideon fanger to midjanittiske konger og slår deres hær

¹⁰Zeba og Salmunna var i Karkor sammen med de 15.000 mand som var alt hvad der var tilbage af hele hæren fra østen. Der var faldet 120.000 våbenføre mænd. ¹¹Gideon drog op ad teltboernes vej, øst for Noba og Jogbeha, og han besejrede dem, for de troede de var i sikkerhed. ¹²Og Zeba og Salmunna flygtede, men han forfulgte dem og pågreb de to midjanitterkonger, Zeba og Salmunna. Det blev hele deres hær forfærdet over.

Gideon straffer Sukkots og Penuels indbyggere hårdt

¹³Men da Gideon, Joashs søn, kom tilbage fra slaget via Heres-passet, ¹⁴greb han en ung mand fra Sukkot og udspurgte ham. Den unge mand skrev navnene på Sukkots ledere og ældste op for ham. Det var i alt 77 mænd. ¹⁵Gideon kom til mændene i Sukkot og sagde: »Se, her er Zeba og Salmunna som I hånede mig med og sagde: »Har du da allerede pågrebet Zeba og Salmunna siden vi skal give dine trætte folk brød?«« ¹⁶Han tog byens ældste til fange og tæskede dem med ørkenens torne og med tidsler for at give Sukkots indbyggere en lærestreg. ¹⁷Penuels tårn rev han ned, og han dræbte byens mænd.

Gideon dræber Zeba og Salmunna

¹⁸Han sagde så til Zeba og Salmunna: »Hvordan så de mænd ud som I dræbte ved Tabor?«

De svarede: »De var ligesom dig; hver af dem lignede en kongesøn.«

¹⁹Han sagde: »Det var mine brødre, min mors sønner. Så sandt HERREN lever: Hvis I havde ladet dem leve, ville jeg ikke have dræbt jer.« ²⁰Og han sagde til Jeter, sin førstefødte: »Rejs dig og slå dem ihjel.«

Men drengen trak ikke sit sværd; han var nemlig bange, for han var endnu kun en dreng.

²¹Men Zeba og Salmunna sagde: »Rejs du dig og hug os ned; for som manden er, sådan er også hans styrke.« Så rejste Gideon sig og slog Zeba og Salmunna ihjel, og han tog de halvmåner der hang på deres kamelers halse.

Gideon vil ikke herske over Israel, beder dem om en gave, laver en efod og sætter den i Ofra, hvilket bliver en snare for Israel; landet har ro

²²Da sagde alle i Israel til Gideon: »Hersk over os, både du og din søn og din sønnesøn, for du har frelst os fra midjanitterne.«

²³Gideon svarede dem: »Jeg vil ikke herske over jer, og min søn skal ikke herske over jer. HERREN skal herske over jer.«

²⁴Gideon sagde så til dem: »Jeg vil gerne bede jer om noget: Lad mig få en ørering fra hver af jer fra jeres bytte.« De besejrede havde nemlig øreringe af guld fordi de var ismaelitter.

²⁵De svarede: »Det gør vi gerne.« De bredte så et klæde ud, og hver af dem kastede en ørering fra sit bytte på det.

²⁶Vægten af de guldringe som Gideon bad om, var 1700 sekel guld, foruden de halvmåner, halskæder og purpurklæder som midjanitternes konger havde på, og foruden de kæder som hang på deres kamelers halse.

²⁷Gideon anvendte det til en efod og anbragte den i sin by Ofra, og hele Israel horede med den. Det blev en fælde for Gideon og hans hus.

²⁸Således blev midjanitterne undertvunget for øjnene af israelitterne, og midjanitterne viste sig ikke igen. Landet havde ro i 40 år i Gideons dage. ²⁹Jerub-ba'al, Joashs søn, bosatte sig i sit hus.^r

Gideons børn og død; Israel synder mod HERREN og mod Gideon

³⁰Gideon var far til 70 sønner, for han havde mange koner. ³¹Hans medhustru i Sikem fødte ham også en søn, som han gav navnet Abimelek. ³²Gideon, Joashs søn, døde i en høj alder, og han blev begravet i sin fars, abiezritten Joashs, grav i Ofra. ³³Efter at Gideon var død, gav israelitterne sig igen til at høre med Ba'alerne, og de gjorde Ba'al-Berit til deres gud. ³⁴Israelitterne huskede ikke på HERREN, deres Gud, som havde befriet dem fra alle de fjender der boede rundt om dem, ³⁵og de viste ikke kærlighed mod Jerub-Ba'als – altså Gideons – hus efter alt det gode som han havde gjort mod Israel.

Kapitel 9

Abimelek, Gideons søn, vil være konge og dræber sine 70 brødre og gøres til konge af sikemitterne

¹Abimelek, Jerub-Ba'als søn, gik til Sikem til sine morbrødre og talte til dem og til hele sin morfars slægt: ²»Vær venlige at sige til alle mændene i Sikem: »Hvad er bedst for jer: At 70 mænd, alle Jerub-Ba'als sønner, hersker over jer, eller at én mand hersker over jer?« Husk på at jeg er jeres eget ben og kød.«

³Så sagde hans morbrødre alt dette til mændene i Sikem, og Abimelek vandt deres sympati, for de sagde: »Han er vores bror.« ⁴Og de gav ham 70 sekel sølv fra Ba'al-Berits hus, og for dem lejede Abimelek nogle udstødte og lovløse mænd til at følge ham. ⁵Han kom til sin fars hus i Ofra og dræbte sine brødre, Jerub-Ba'als sønner, 70 mænd, på én sten; men Jotam, Jerub-Ba'als yngste søn, gik fri, for han havde skjult sig. ⁶Og alle mændene i Sikem og alle der var i Bet-Millo, mødtes, og de gik hen og

gjorde Abimelek til konge ved egen i Sikem.

Jotam, Abimeleks bror, som var undsluppet, bebrejder Abimelek og sikemitterne deres synd, profeterer at det vil gå dem ilde og flygter

⁷Det fik Jotam at vide, og han gik hen og stod på toppen af Garizims bjerg og råbte til dem: »Hør på mig, I mænd i Sikem, så skal Gud høre på jer! ⁸Engang gik træerne hen for at salve en konge over sig, og de sagde til oliventræet: »Regér over os!« ⁹Oliventræet svarede dem: »Skulle jeg ikke længere give min fede olie, som bruges til at ære Gud og mennesker, for at knejse over træerne?« ¹⁰Så sagde træerne til figentræet: »Kom du og regér over os!« ¹¹Men figentræet sagde til dem: »Skulle jeg ikke længere give min sødme og min gode frugt for at knejse over træerne?« ¹²Så sagde træerne til vinstokken: »Kom du og regér over os!« ¹³Vinstokken svarede dem: »Skulle jeg ikke længere give min saft, som glæder guder og mennesker, for at knejse over træerne?« ¹⁴Så sagde alle træerne til tornebusken: »Kom du og regér over os!« ¹⁵Og tornebusken sagde til træerne: »Hvis I virkelig ønsker at salve mig til konge over jer, så kom og skjul jer i min skygge; men hvis ikke, så vil der komme ild ud af tornebusken og fortære Libanons cedre.« ¹⁶Hvis I nu har handlet redeligt og i god tro ved at gøre Abimelek til konge, og hvis I har gjort godt imod Jerub-Ba'al og hans hus, og I har behandlet ham som han har fortjent – ¹⁷dengang førte min far krig for jeres skyld og satte sit liv på spil og befriede jer fra midjanitterne, ¹⁸men I har rejst jer mod min fars hus og har dræbt hans sønner, 70 mænd, på én sten og har gjort Abimelek, hans slavindes søn, til konge over mændene i Sikem fordi han er jeres bror – ¹⁹så altså, hvis I i dag har handlet redeligt og i god tro mod

Jerub-Ba'al og hans hus, så glæd jer over Abimelek, og han skal glæde sig over jer; ²⁰men hvis ikke, så skal der komme ild ud af Abimelek, og den vil fortære mændene i Sikem og i Bet-Millo, og der skal komme ild ud af mændene i Sikem og i Bet-Millo, og den vil fortære Abimelek!« ²¹Og Jotam flygtede og slap væk, og han gik til Be'er, hvor han slog sig ned, langt fra sin bror Abimelek.

Der kommer fjendskab imellem Abimelek og sikemitterne; Sikem ødelægges af Abimelek, og han dræbes af en kvinde, under belejring af Tebes

²²Abimelek herskede over Israel i tre år. ²³Da sendte Gud en ond ånd mellem Abimelek og mændene i Sikem, og mændene i Sikem handlede troløst mod Abimelek, ²⁴for at den vold der var øvet mod Jerub-Ba'als 70 sønner, skulle komme over Abimelek, og deres blod skulle hævnes på ham, deres bror, som havde dræbt dem, og på mændene i Sikem, som havde styrket hans hænder til at dræbe sine brødre.

²⁵Mændene i Sikem lagde baghold imod ham på bjergtoppene, og de røvede fra enhver der gik forbi dem på vejen. Det fik Abimelek at vide. ²⁶Ga'al, Ebeds søn, og hans brødre kom, og de sluttede sig til Sikem; og mændene i Sikem stolede på ham. ²⁷De gik ud på marken og høstede druerne fra deres vingårde og pressede druerne og festede; og de gik ind i deres guders huse og spiste og drak og forbandede Abimelek. ²⁸Ga'al, Ebeds søn, sagde: »Hvem er Abimelek, og hvem er Sikem, siden vi skal tjene ham? Er han ikke Jerub-Ba'als søn, og er Zebul ikke hans befalingsmand? Tjen Hamor, Sikems fars folk! Men vi, hvorfor skal vi tjene ham? ²⁹Gid jeg fik kommandoen over dette folk, så ville jeg fjerne Abimelek!« Og så sagde han til Abimelek: »Kald din hær sammen og

drag ud!»⁴

³⁰Da Zebul, byens leder, hørte Ga'al, Ebeds søns, ord, blev han rasende, ³¹og han sendte i smug bud til Abimelek og lod sige: »Se, Ga'al, Ebeds søn, og hans brødre er kommet til Sikem, og de ophidser byen imod dig. ³²Gør dig nu i nat klar, du og de folk som er hos dig, og læg jer på lur på marken! ³³I morgen tidlig ved solopgang skal du stå op og overfalde byen; og når han og de folk som er hos ham, drager ud imod dig, da kan du gøre med ham lige hvad du vil.«

³⁴Om natten stod Abimelek og alle de folk der var hos ham, op, og i fire grupper lagde de sig på lur omkring Sikem. ³⁵Ga'al, Ebeds søn, gik ud og stillede sig i byporten, og Abimelek og hans folk rejste sig fra bagholdet. ³⁶Da Ga'al så folkene, sagde han til Zebul: »Se, der kommer folk ned fra bjergtoppene.«

Da sagde Zebul til ham: »Du forveksler bjergenes skygge med mennesker.«

³⁷Ga'al fortsatte: »Se, der kommer folk ned fra højlandet, og én gruppe kommer fra vejen til troldmændenes egetræ.«

³⁸Da sagde Zebul til ham: »Var det ikke dig der sagde: »Hvem er Abimelek siden vi skal tjene ham?« Er det ikke det folk som du foragtede? Gå nu ud og kæmp mod dem!«

³⁹Og Ga'al gik ud i spidsen for mændene i Sikem og kæmpede mod Abimelek. ⁴⁰Men Abimelek forfulgte ham, og han flygtede for ham; og mange blev dræbt og faldt på vejen helt hen til byporten. ⁴¹Abimelek blev i Aruma; men Zebul jog Ga'al og hans brødre væk så de ikke kunne blive i Sikem.

⁴²Dagen efter gik folket ud på marken, og det fik Abimelek at vide. ⁴³Da opdelte han sine folk i tre grupper og anbragte et baghold på marken. Han lagde mærke til at

folk gik ud af byen, og han angreb dem og slog dem. ⁴⁴Abimelek og de grupper som var hos ham, overfaldt dem og stillede sig foran byporten, og to grupper overfaldt alle dem som var på marken, og slog dem. ⁴⁵Hele dagen kæmpede Abimelek mod byen. Han indtog den og dræbte dens indbyggere; og han rev byen ned og strøede salt ud over den.

⁴⁶Da alle mændene i tårnet i Sikem hørte det, gik de ind i fæstningen, som var tempel for El-Berit. ⁴⁷Abimelek fik at vide at alle mændene fra tårnet i Sikem havde samlet sig. ⁴⁸Abimelek gik da op på Salmonbjerget med alle sine folk. Han tog en økse og huggede grene af træerne, løftede dem op og lagde dem på sin skulder. Han sagde til de folk som var med ham: »Skynd jer at gøre det samme som I lige har set mig gøre!«

⁴⁹Så huggede også alle folkene grene af, og de gik efter Abimelek, lagde dem ved fæstningen og satte ild til fæstningen med dem. Alle i tårnet i Sikem døde; der var omkring 1000 mænd og kvinder.

⁵⁰Så drog Abimelek til Tebes. Han belejrede Tebes og indtog den. ⁵¹Men der var et stærkt tårn midt i byen, og dér flygtede alle mænd og kvinder, ja alle byens indbyggere, hen. De lukkede til efter sig og steg op på taget af tårnet. ⁵²Så kom Abimelek til tårnet og kæmpede imod det; og han nærmede sig tårnets dør for at sætte ild til det, ⁵³men en kvinde kastede et stykke af en møllesten i hovedet på Abimelek og knuste hans pandeskal. ⁵⁴Da råbte han hastigt til sin unge våbendrager: »Træk dit sværd og dræb mig så det ikke skal siges om mig at en kvinde slog mig ihjel.«

Og den unge mand gennemborede ham, og han døde. ⁵⁵Da de israelitiske mænd så at Abimelek var død, gik de hver til sit. ⁵⁶Således gengældte Gud Abimelek det onde han havde gjort imod sin far, da han dræbte sine 70 brødre. ⁵⁷Og al Sikems mænds ondskab lod Gud komme tilbage

⁴Ifølge LXX skal der stå: »Hvem vil give mig kommandoen over dette folk så jeg kan fjerne Abimelek? Jeg ville sige til ham: »Kald din hær sammen og drag ud!«

over deres hoved, og Jotams, Jerub-Ba'als søns, forbandelse kom over dem.

Kapitel 10

Tola og Jair er dommere i Israel

¹Efter Abimelek fremstod Tola for at redde Israel. Han var søn af Pua, Dodos søn, af Isakars stamme, og han boede i Shamir i Efraims Bjerge. ²Han var dommer i Israel i 23 år. Da han døde, blev han begravet i Shamir. ³Efter ham fremstod gileaditten Jair som var dommer i Israel i 22 år. ⁴Han havde 30 sønner, som red på 30 æsler, og de havde 30 byer. De blev kaldt Jairs Teltbyer, og det hedder de den dag i dag. De ligger i Gileads land. ⁵Jair døde og blev begravet i Kamon.

Israelitterne dyrker afguder, presses af fjenderne, råber til HERREN

⁶Israelitterne blev ved med at handle ondt i HERRENS øjne. De dyrkede Ba'alerne og Astarterne og Syriens, Sidons og Moabs guder og ammoniternes og filistrenes guder. De forlod HERREN og tjente ham ikke.

⁷Da blussede HERRENS vrede op mod Israel, og han overlod dem værgeløse i filistrenes og ammoniternes vold. ⁸I det særlige attende år slog de israelitterne og knuste alle de israelitter som boede på den anden side af Jordanfloden i amoriternes land, som ligger i Gilead. ⁹Ammonitterne drog over Jordan for endog at kæmpe mod Juda og Benjamin og Efraims hus, så Israel var hårdt trængt. ¹⁰Da råbte israelitterne til HERREN: »Vi har syndet imod dig fordi vi har forladt vores Gud og dyrket Ba'alerne.«

HERREN forholder dem deres ulydighed, de beder om tilgivelse, HERREN får ondt af dem, ammonitterne ruster sig til kamp mod dem

¹¹HERREN svarede israelitterne: »Har ikke egypterne og amoritterne, ammonitterne og filistrene, ¹²sidonierne, amalekitterne og midjanitterne undertrykt jer? I råbte til mig, og jeg frelste jer ud af deres magt. ¹³Men I forlod mig og dyrkede andre guder. Derfor vil jeg ikke blive ved med at frelse jer. ¹⁴Gå hen og råb til de guder som I har valgt jer. Lad dem frelse jer af jeres nød.«

¹⁵Da sagde israelitterne til HERREN: »Vi har syndet. Gør mod os som du finder godt. Men vi beder dig, frels os i dag.« ¹⁶Og de skilte sig af med de fremmede guder og tjente HERREN. Og han gad ikke længere se på Israels nød.

¹⁷Ammonitterne blev kaldt sammen og slog lejr i Gilead; men israelitterne samlede sig og slog lejr i Mispa. ¹⁸Folket, fyrsterne i Gilead, sagde til hinanden: »Hvem vil være den første til at gå i kamp mod ammonitterne? Han skal være leder over alle der bor i Gilead.«

Kapitel 11

Jefta udvælges af gileaditterne til anfører i krigen mod ammonitterne

¹Gileaditten Jefta var en dygtig kriger, men han var søn af en skøge. Gilead var Jefas far. ²Gileads kone fødte ham børn, og da disse børn blev voksne, sendte de Jefta bort med ordene: »Du skal ikke arve vores far, for du er en anden kvindes søn.«

³Da flygtede Jefta fra sine brødre og bosatte sig i landet Tob. En flok udstødte sluttede sig dér til Jefta og drog ud sammen med ham.

⁴En rum tid senere gik ammonitterne i krig mod Israel. ⁵Mens ammonitterne kæmpede mod Israel, gik Gileads ældste hen for at hente Jefta fra landet Tob. ⁶De sagde til Jefta: »Kom og vær vores hærfører, så vil vi kæmpe mod ammonitterne.«

⁷Jefta svarede Gileads ældste: »Har I ikke hadet mig og jaget mig ud af min fars hus? Hvorfor kommer I nu til mig, når I er i nød?«

⁸Gileads ældste sagde til Jefta: »Vi kommer tilbage til dig nu for at du skal gå med os og kæmpe mod ammonitterne. Du skal være vores leder, ja, leder over alle der bor i Gilead.«

⁹Jefta sagde til Gileads ældste: »Hvis I henter mig for at jeg skal kæmpe mod ammonitterne, og hvis HERREN giver dem i min magt, vil jeg være jeres leder.«

¹⁰Da svarede Gileads ældste Jefta: »HERREN skal være vidne mellem os, vi gør helt sikkert sådan som du har sagt.«

¹¹Så fulgte Jefta med Gileads ældste, og folket gjorde ham til deres leder og hærfører. Jefta bekræftede aftalen for HERREN i Mizpa.

Jefta sender bud til kongen af Ammon og beder om at han lader Israel i fred, men han vil ikke høre ham

¹²Da sendte Jefta bud til kongen af Ammon: »Hvad har jeg gjort dig, siden du kommer for at kæmpe mod mig i mit land?«

¹³Kongen af Ammon svarede Jeftas sendebud: »Da Israel drog op fra Egypten, tog han mit land fra Arnon indtil Jabbok og Jordanfloden. Giv mig nu frivilligt de byer tilbage!«

¹⁴Men Jefta sendte atter bud til kongen af Ammon. ¹⁵Og han lod sige til ham: »Dette siger Jefta: Israel har ikke taget Moabs land eller ammonitternes land, ¹⁶for da israelitterne drog op fra Egypten, vandrede de i ørkenen indtil Sivhavet, og de kom til Ka-

desh. ¹⁷Israelitterne sendte bud til kongen af Edom: »Vi beder om lov til at drage gennem dit land.« Men kongen af Edom ville ikke høre. Israelitterne sendte også bud til kongen af Moab, men denne ville heller ikke høre.

Israelitterne blev så i Kadesh. ¹⁸Derefter vandrede de i ørkenen og drog uden om edomitternes land og moabitternes land og kom østfra til moabitternes land, og de slog lejr på den anden side af Arnon. De kom ikke ind på moabitternes landområde, for Arnon er moabitternes område.

¹⁹Israelitterne sendte bud til kong Sihon i Hesbon, amoritternes konge. De lod sige til ham: »Vi beder om lov til at drage gennem dit land til vores bestemmelsessted.«

²⁰Men kong Sihon stolede ikke nok på israelitterne til at lade dem drage gennem sit land. Han samlede hele sin hær, og de slog lejr i Jasa, og han kæmpede mod Israel. ²¹Da gav HERREN, Israels Gud, Sihon og hele hans hær i israelitternes magt, og de slog dem. Så erobrede israelitterne hele landet fra amoritterne som boede der. ²²De erobrede hele amoritternes område lige fra Arnon til Jabbok og fra ørkenen og til Jordan.

²³Så nu har HERREN, Israels Gud, fordrevet amoritterne foran sit folk Israel, og du vil tage det i besiddelse? ²⁴Det som din gud Kemosh fordriver folk fra, tager du ikke det i besiddelse? Og det som HERREN, vor Gud, fordriver folk fra foran os, tager vi jo også i besiddelse! ²⁵Er du bedre end Sippors søn, kong Balak af Moab? Førte han sag mod Israel, eller førte han krig mod dem?

²⁶I 300 år har Israel boet i Heshbon med dens tilhørende byer og i Aro'er og dens tilhørende byer og i alle de byer som ligger ved Arnons bredder. Hvorfor har I ikke befriet dem i al den tid? ²⁷Jeg har ikke gjort dig noget. Du handler ondt imod mig ved at kæmpe mod mig. HERREN, som er dom-

mer, skal i dag dømme mellem Israel og Ammon.« ²⁸Men kongen af Ammon hørte ikke på de ord som Jeftas sendebud overbragte ham.

HERRENS Ånd styrker Jefta, han lover at give HERREN det eller den der først kommer ham i møde efter han har sejret over ammonitterne; han vinder over dem

²⁹HERRENS Ånd kom over Jefta, og han drog gennem Gilead og Manasse. Han drog over til Mizpa i Gilead, og fra Mizpa i Gilead drog han over til ammonitterne. ³⁰Jefta aflagde HERREN et løfte: »Hvis du giver mig magt over ammonitterne, ³¹så skal det⁵ der måtte komme først ud af dørene i mit hus når jeg kommer tilbage efter at have sluttet fred med ammonitterne, tilhøre HERREN, og jeg vil ofre det⁶ som brændoffer.«

³²Så drog Jefta over til ammonitterne for at kæmpe mod dem, og HERREN gav ham sejr over dem. ³³Han slog dem fra Aro'er og indtil Minnit, 20 byer, og indtil Abel-Keramim i et voldsomt slag. Således underkuede israelitterne ammonitterne.

Jeftas eneste datter kommer ham i møde, han bliver ked af det, men giver hende dog til HERREN efter at hun har grædt over at skulle dø som jomfru

³⁴Jefta kom hjem til sit hus i Mizpa, og se, hans datter kom ham i møde med trommer og med dans. Hun var hans eneste barn, ud over hende havde han ingen anden søn eller datter. ³⁵Da han så hende, sønderrev han sine klæder og sagde: »Ak, min datter! Du har gjort mig meget ulykkelig og inderligt bedrøvet, for jeg gav HERREN et løfte, og det kan jeg ikke kalde tilbage.«^t

⁵Eller »den«.

⁶Eller »ham«.

³⁶Hun sagde til ham: »Far! Hvis du har givet HERREN et løfte, så gør med mig som du har lovet, for HERREN har givet dig fuldkommen hævn over dine fjender, over ammonitterne.« ³⁷Hun sagde til sin far: »Giv mig lov til én ting. Giv mig en frist på to måneder så jeg kan gå ud i bjergene og sammen med mine veninder sørge over at jeg stadig er jomfru.«

³⁸Han svarede: »Gå du.« Han gav hende en frist på to måneder, og hun gik ud i bjergene med sine veninder og sørgede over at hun stadig var jomfru. ³⁹Da de to måneder var gået, kom hun tilbage til sin far, og han gjorde med hende som han havde lovet i sit løfte, og hun var ikke sammen med nogen mand. Og det blev en skik i Israel. ⁴⁰År efter år går Israels døtre ud fire dage om året for at prise gileaditten Jeftas datter.

Kapitel 12

Efraimitterne angriber Jefta fordi han ikke havde taget dem med i kampen mod ammonitterne; de bliver slået af Jefta; han dør

¹Lederne af Efraims stamme kaldte nu deres mænd til våben. De krydsede floden ved Zafon og sagde til Jefta: »Hvorfor gik du over for at kæmpe mod ammonitterne uden at kalde os sammen til at tage med dig? Nu brænder vi huset af over hovedet på dig.«

²Jefta svarede dem: »Jeg og mit folk lå i voldsom strid med ammonitterne, og jeg kaldte på jer, men I frelste mig ikke fra dem.

³Da jeg så at I ikke ville frelse mig, tog jeg mit liv i mine egne hænder og drog over mod ammonitterne. HERREN gav mig sejr over dem. Hvorfor kommer I til mig i dag for at kæmpe mod mig?«

⁴Jefta samlede alle mænd i Gilead og kæmpede mod Efraim. Mændene i Gilead slog Efraim, for de havde sagt: »I der kommer fra den del af Gilead som ligger mel-

lem Efraims land og Manasse, er flygtet fra Efraim.« ⁵Gileaditterne havde indtaget de vadestæder ved Jordan-floden der lå over for Efraim, og når nogle af dem der var flygtet fra Efraim, kom og sagde: »Jeg vil gerne over floden,« spurgte gileaditterne ham: »Er du efraimit?« Og når han svarede: »Nej!« ⁶sagde de til ham: »Sig shibbolet.« Han sagde så: »Sibbolet,« og kunne altså ikke udtale det rigtigt. Så greb de ham og slagtede ham der ved Jordan-flodens vade-sted. På den tid faldt der 42.000 efraimitter.

⁷Jefta var dommer i Israel i seks år. Så døde gileaditten Jefta og blev begravet i en af byerne i Gilead.

Ibsan, Elon og Abdon er dommere i Israel

⁸Efter ham var Ibsan af Betlehem dommer i Israel. ⁹Han havde 30 sønner, og 30 døtre fik han gift uden for slægten, og 30 døtre hentede han udefra til sine sønner. Han var dommer i Israel i syv år. ¹⁰Ibsan døde og blev begravet i Betlehem.

¹¹Efter ham var zebulonitten Elon dommer i Israel. Han var dommer i Israel i ti år.

¹²Zebulonitten Elon døde, og han blev begravet i Ajjalon i Zebulon.

¹³Efter ham var Abdon, Hillels søn fra Pir'aton, dommer i Israel. ¹⁴Han havde 40 sønner og 30 sønnesønner som red på 70 unge æsler. Han var dommer i Israel i 8 år. ¹⁵Abdon, Hillels søn fra Pir'aton, døde og blev begravet i Pir'aton i Efraim på amalekitternes bjerg.

Kapitel 13

Israel synder mod HERREN og overlades i filistrenes magt; danitten Manoas ufrugtbare hustru får et løfte om at hun skal føde en søn som skal frelse Israel

¹Israelitterne blev ved med at gøre hvad der var ondt i HERRENS øjne, og HERREN gav dem i filistrenes magt i 40 år.

²Der var en danit fra Sor'a, han hed Manoa. Hans hustru kunne ikke få børn, så de var barnløse. ³HERRENS engel viste sig for kvinden og sagde til hende: »Hør her, du har ikke kunnet få nogen børn, men du skal blive gravid og føde en søn. ⁴Du skal vogte dig for at drikke vin eller øl,^u og du må ikke spise noget urent. ⁵For se, du skal blive gravid og føde en søn, og der må ikke komme en ragekniv på hans hoved, for drengen skal være en Guds nasiræer lige fra mors liv af, og han skal begynde at frelse Israel fra filistrenes magt.«

Den Guds engel som har talt med kvinden, viser sig også for manden og gentager sit løfte og sin belæring om barnets opvækst

⁶Da gik kvinden hen og fortalte sin mand: »Der kom en Guds mand til mig, og han så ud som en af Guds engle ser ud, virkelig frygtindgydende. Jeg spurgte ham ikke hvor han kom fra, og han fortalte mig ikke hvad han hed. ⁷Men han sagde til mig: Se, du skal blive gravid og føde en søn. Fra nu af må du ikke drikke vin eller øl og heller ikke spise noget urent, for drengen skal være en Guds nasiræer fra mors liv af og indtil sin dødsdag.«

⁸Da bad Manoa til HERREN: »Hør mig, Herre! Jeg beder dig, lad den Guds mand som du sendte, komme til os igen så han kan lære os hvad vi skal gøre med den dreng der skal fødes.«

⁹Gud hørte Manoas bøn, og Guds engel kom igen til kvinden mens hun var ude på marken, men hendes mand, Manoa, var ikke hos hende. ¹⁰Da skyndte kvinden sig at løbe hen til sin mand, og hun sagde til ham: »Se, den mand der kom til mig forleden, har vist sig for mig.«

¹¹Da rejste Manoa sig og fulgte efter sin hustru. Han kom hen til manden og sagde til ham: »Er du ham som talte med denne kvinde?«

Han svarede: »Ja, det er jeg.«

¹²Manoa sagde: »Når nu det sker som du har sagt, hvilke regler skal der gælde drengen, og hvad skal hans opgave være?«^v

¹³HERRENS engel sagde til Manoa: »Kvinden skal holde sig fra alt det som jeg har sagt til hende. ¹⁴Hun skal ikke spise noget af det der laves på druer, og ikke drikke vin og andre stærke drikke og ikke spise noget urent. Alt det jeg har påbudt hende, skal hun overholde.«

Manoa ofrer, englen forsvinder; Manoa bliver bange, men kvinden trøster ham, Samson fødes

¹⁵Manoa sagde til HERRENS engel: »Jeg beder dig, bliv her lidt længere, så vi kan tilberede et gedekid til dig.«

¹⁶Men HERRENS engel svarede Manoa: »Hvis du holder på mig, vil jeg alligevel ikke spise din mad, men hvis du vil tilberede et brændoffer, så giv det til HERREN.« For Manoa vidste ikke at det var HERRENS engel.

¹⁷Manoa sagde til HERRENS engel. »Sig os hvad du hedder, så vi kan ære dig når det sker som du har sagt.«

¹⁸HERRENS engel sagde til ham: »Hvorfor spørger du om mit navn? Se, det er underfuldt.« ¹⁹Så tog Manoa et gedekid og et madoffer og ofrede det på klippen til HERREN, der udvirker undere, hvorpå Manoa og hans hustru ventede spændt. ²⁰Da flammen fra alteret blusede op mod himlen, steg HERRENS engel op i flammen. Manoa og hans hustru så det og knælede med panden mod jorden. ²¹HERRENS engel viste sig ikke mere for Manoa og hans hustru. Da forstod Manoa at det var HERRENS engel.

²²Manoa sagde til sin hustru: »Vi skal helt bestemt dø, for vi har set Gud.«

²³Men hans hustru sagde til ham: »Hvis HERREN havde villet slå os ihjel, havde han ikke taget imod vores brændoffer og madoffer og heller ikke ladet os se alt dette og samtidig ladet os høre sådanne ting.«

²⁴Kvinden fødte en søn og kaldte ham Samson. Drengen voksede op, og HERREN velsignede ham. ²⁵HERRENS Ånd begyndte at virke i ham i Dans lejr mellem Sor'a og Eshtaol.

Kapitel 14

Samson vil have en af filistrenes døtre til kone og dræber en løve

¹Samson gik ned til Timna. Der så han en kvinde, en af filistrenes døtre. ²Han gik op og fortalte det til sine forældre: »Jeg har set en af filistrenes døtre i Timna. Sørg for at jeg kan få hende til kone.«

³Hans far og mor sagde til ham: »Er der ingen kvinder blandt dine brødres døtre og i vores folk, siden du går hen for at tage dig en kone fra de uomskårne filistre?«

Samson sagde til sin far: »Lad mig få hende, for hun er den rette i mine øjne.«

⁴Men hans far og mor vidste ikke at det var fra HERREN, at han søgte en anledning til strid med filistrene.

På den tid herskede filistrene over Israel.

⁵Så gik Samson og hans far og mor ned til Timna. Da de kom til Timnas vingårde, se, da kom en ung løve brølende hen mod ham. ⁶HERRENS Ånd kom over ham med stor kraft, og han flåede den i stykker som man får et kid, og han gjorde det med de bare næver. Han fortalte ikke sin far og mor hvad han havde gjort. ⁷Han kom ned og talte med kvinden. I Samsons øjne var hun den rette.

Samson besøger sin brud, finder honning i den døde løve, holder bryllup, giver filistrene en gåde som de ikke forstår

⁸Nogen tid efter kom han tilbage for at hente hende, og han drejede væk fra vejen for at se til den døde løve. En bisværm havde slået sig ned i løvens ådsel og lavet honning der. ⁹Han skrabede noget af den ud i hænderne, og mens han gik videre, spiste han den. Han gik så til sine forældre og gav dem noget, og de spiste det. Men han fortalte dem ikke at han havde taget honningen fra løvens ådsel.

¹⁰Da hans far kom ned til kvinden, forbedrede Samson en fest der, for det plejede de unge mænd at gøre. ¹¹Da de så ham, kom de med 30 ledsagere, som skulle være hos ham. ¹²Da sagde Samson til dem: »Venner, jeg vil gerne stille jer en gåde. Hvis I i løbet af festens syv dage kan give mig svaret på den, vil jeg give jer 30 linnedskjorter og 30 sæt festtøj. ¹³Men kan I ikke give mig svaret, skal I give mig 30 skjorter og 30 sæt skiftetøj.«

De sagde til ham: »Kom med din gåde og lad os høre den!«

¹⁴Han sagde: »Fra rovdyyret kom der mad, og fra den stærke kom der sødme.«

I tre dage kunne de ikke finde svaret på gåden.

Filistrene får svaret på gåden gennem Samsons kone; Samson dræber 30 filistre og tager deres tøj til dem som har givet ham svaret på gåden; Samsons kone bliver givet til en anden mand

¹⁵På den syvende^w dag sagde de til Samsons kone: »Få din mand til at forklare os gåden, ellers brænder vi dig og din fars hus. Har I da indbudt os for at gøre os fattige?«

¹⁶Da græd Samsons kone og sagde til ham: »Du hader mig og elsker mig ikke. Du

har stillet mit folk en gåde og ikke fortalt mig løsningen.«

Han sagde til hende: »Jeg har ikke engang fortalt den til mine forældre, og så skulle jeg fortælle dig den?«

¹⁷I de syv dage festen varede, havde hun grædt over ham, og på den syvende dag fortalte han hende svaret, fordi hun plagede ham. Hun forklarede så gåden for sit folk.

¹⁸På den syvende dag inden solen gik ned, sagde byens mænd til ham: »Hvad er sødere end honning? Hvad er stærkere end en løve?«

Da sagde han til dem: »Hvis I ikke havde pløjet med min kvie, havde I ikke fundet svaret på min gåde.« ¹⁹Og HERRENS Ånd kom over ham med stor kraft, og han gik ned til Ashkalon og slog 30 mænd ihjel, tog tøjet af dem og gav festtøjet til dem der havde givet ham svaret på gåden. I raseri gik han op til sin fars hus. ²⁰Men Samsons kone blev givet til en af ledsagerne, som havde været hans forlover.

Kapitel 15

På grund af sin kone hævner Samson sig over filistrene ved hjælp af 300 ræve; filistrene dræber hans kone og hendes far; derfor slår Samson dem

¹Noget tid senere, under hvedehøsten, besøgte Samson sin kone. Han havde et gedekid med og sagde: »Jeg vil gå ind til min kone i hendes kammer.«

Hendes far ville ikke give ham lov til komme ind. ²Hendes far sagde: »Jeg troede at du allerede havde ladet dig skille fra hende, så jeg gav hende til en af ledsagerne fra festen. Er hendes lillesøster ikke bedre end hun? Lad mig give dig hende i stedet.«

³Da sagde Samson til dem: »Denne gang er det ikke min skyld at jeg handler ondt mod filistrene.« ⁴Samson gik ud og fangede

300 ræve. Han tog fakler og anbragte rævene hale mod hale og bandt en fakkelfast mellem to rævehaler. ⁵Så tændte han faklerne og lod rævene løbe ind i filistrenes kornmarker. Han satte ild til både neg og det korn der ikke var høstet, og olivenlundene.

⁶Da sagde filistrene: »Hvem har gjort det her?«

De svarede: »Det har Samson, fordi hans svigerfar fra Timna har givet hans kone til en af mændene fra festen.« Så drog filistrene op og brændte hende og hendes far inde.

⁷Men Samson sagde til dem: »Når I gør sådan noget, vil jeg ikke holde op førend jeg har fået hævnnet mig på jer.« ⁸Han slog dem sønder og sammen.^x Han gik ned og slog sig ned i en kløft på Etam-klippen.

Filistrene drager op imod Juda på grund af Samson; han lader sig binde og overgive til dem, men river sig løs og slår 1000 mand af dem med en æselkæbe

⁹Da drog filistrene op mod Juda og slog lejr i egnen omkring Lehi. ¹⁰Judæerne sagde: »Hvorfor er I draget op imod os?«

De svarede: »Vi er kommet for at fange Samson og gøre det mod ham som han har gjort mod os.«

¹¹Da drog 3000 mænd af Judas stamme ned til kløften i Etam-klippen og sagde til Samson: »Ved du ikke at filistrene hersker over os? Hvorfor har du gjort dette mod os?«

Han sagde til dem: »Hvad de har gjort mod mig, har jeg gjort mod dem.«

¹²De sagde til ham: »Vi er kommet ned for at binde dig og overgive dig til filistrene.«

Samson sagde til dem: »Sværger I på at I ikke vil angribe mig?«

¹³De svarede ham: »Det vil vi ikke. Vi vil kun binde dig og overgive dig til dem. Vi vil

ikke slå dig ihjel.« De bandt ham med to nye reb og førte ham op fra klippen.

¹⁴Da han kom til Lehi, kom filistrene ham hujende i møde. Men HERRENS Ånd kom over ham med stor kraft, og de reb som var bundet om hans arme, blev som når der går ild i garn. Rebene om ham smuldrede og faldt fra hans hænder. ¹⁵Han fik øje på en frisk æselkæbe, rakte hånden ud og tog den. Med den slog han 1000 mand. ¹⁶Samson sagde: »Med en æselkæbe har jeg slået flok på flok, med en æselkæbe har jeg slået 1000 mand.«

Samson tørster, HERREN giver ham vand, han er dommer over Israel i 20 år

¹⁷Da han havde sagt det, smed han kæben fra sig. Det sted kaldte han Ramat-Lehi⁷

¹⁸Men han var blevet vældig tørstig. Han kaldte på HERREN og sagde: »Ved din tjeners hånd har du givet os den store redning, men skal jeg nu dø af tørst og falde i de uomskårnes hænder?«

¹⁹Da åbnede Gud et hulrum ved Lehi, og der flød vand ud af det. Han drak, og hans ånd vendte tilbage, og han levede op. Derfor har man til den dag i dag kaldt stedet for En-ha-Kore.⁸ ²⁰Samson var dommer i Israel i filistrenes dage i 20 år.

Kapitel 16

Samson tager til Gaza, og da filistrene vil fange ham, løfter han portene af og bærer dem op til Hebron

¹Samson gik til Gaza, og dér fik han øje på en kvinde, en skøge, som han gik ind til.

²Det rygtedes blandt gazitterne at Samson var kommet. De omringede stedet og anbragte et baghold som hele natten skulle

⁷dvs. Kæbehøjen

⁸Dvs. Den Råbendes kilde, som er i Lehi

holde udkig efter ham ved byporten, og så ventede de ellers stille i natten og sagde: »Når det bliver lyst i morgen, slår vi ham ihjel.«

³Samson blev liggende indtil midnat. Så stod han op og tog fat i byportens portfløje og begge stolper og løftede dem med portslåen og lagde dem på sine skuldre. Han bar dem op på toppen af det bjerg som ligger lige over for Hebron.

Samson bliver forelsket i Dalila, som omsider overtaler ham til at fortælle hvor han har sin styrke fra, og lader hans hoved glatbarbere

⁴Senere blev han forelsket i en kvinde der boede ved Sorek-bækken. Hun hed Dalila.

⁵Filisterfyrsterne kom til hende og sagde: »Prøv om du kan lokke ud af ham hvor han får sine vældige kræfter fra, og hvordan vi kan overvinde ham. Så kan vi binde ham og overmande ham. Vi vil hver især give dig 1100 sekel sølv.«

⁶Dalila sagde til Samson: »Vær sød at fortælle mig, hvad det er der giver dig dine vældige kræfter. Hvad kan man binde dig med så man kan overmande dig?«

⁷Samson sagde til hende: »Hvis man binder mig med syv friske buestrenge som endnu ikke er blevet tørre, bliver jeg svag som ethvert andet menneske.«

⁸Filisterfyrsterne gav hende syv friske buestrenge som endnu ikke var blevet tørre, og hun bandt ham med dem. ⁹Hun havde en til at ligge på lur hos sig i kammeret. Hun sagde til Samson: »Filistrene er over dig, Samson!«

Men han flåede buestrengene i stykker så let som garn der er svedet af ilden, og man fandt ikke ud af hvor hans kræfter stammede fra.

¹⁰Da sagde Dalila til Samson: »Du har snydt mig og løjet for mig. Skat, fortæl mig

nu hvad man kan binde dig med.«

¹¹Han sagde til hende: »Hvis man binder mig med nye reb som endnu ikke har været brugt til noget som helst, da bliver jeg svag som ethvert andet menneske.«

¹²Da tog Dalila nye reb og bandt ham med dem. Hun sagde til ham: »Filistrene er over dig, Samson!« Men hun havde en liggende på lur i kammeret.

Han rev rebene af armene som om de bare var snore.

¹³Dalila sagde til Samson: »Indtil videre har du snydt mig og løjet for mig. Fortæl mig dog hvad du kan bindes med.«

Han sagde til hende: »Hvis du væver mine syv fletninger ind i klædet der sidder på væven og fastgør det til skyttelen, bliver jeg lige så svag som alle andre.«^y

¹⁴Mens han sov, vævede hun hans syv fletninger ind i væven og fæstnede dem med skyttelen og sagde til ham: »Filistrene er over dig, Samson!«

Men han vågnede op og rev skyttelen ud sammen med vævebommen.

¹⁵Hun sagde til ham: »Hvordan kan du sige at du elsker mig, når dit hjerte ikke er mit? Nu har du tre gange snydt mig og ikke fortalt mig hvad dine vældige kræfter skyldes.« ¹⁶Hele tiden tiggede hun ham og plagede ham så meget at hans sjæl blev dødtæt.

¹⁷Så åbnede han sit hjerte helt for hende: »Der må ikke sættes en ragekniv til mit hoved, for jeg har været en Guds nasiræer lige fra mors liv af. Hvis mit hoved bliver raget, mister jeg min styrke, og jeg bliver svag som alle andre mennesker.«

¹⁸Da Dalila forstod at han talte til hende fra hjertet, sendte hun bud efter filisterfyrsterne: »Denne gang kan I komme, for han har talt til mig fra hjertet.«

Da kom filisterfyrsterne til hende og havde sølvpengene med.

¹⁹Hun lod ham falde i søvn i sit skød. Så kaldte hun på en mand og lod hans syv fletninger barbere af. Hun begyndte nu at plage ham,^z men hans styrke var væk. ²⁰Hun sagde: »Filistrene er over dig, Samson!«

Han vågnede og sagde: »Jeg slipper fri som jeg gjorde de andre gange, og ryster dem af mig.« Men han vidste ikke at HERREN havde forladt ham.

Filistrene griber Samson og stikker hans øjne ud; hans hår vokser ud, de lader ham optræde for sig, han vælter huset som filistrene er samlet i, og dræber dem, men dør selv sammen med dem

²¹Filistrene greb ham og stak øjnene ud på ham. De førte ham ned til Gaza hvor de bandt ham med to kobberlænker. I fængslet blev han sat til at male mel. ²²Hans hår begyndte at vokse ud efter at det havde været raget af.

²³Filisterfyrsterne samledes for at feste og ofre et stort offer til deres gud, Dagon, for de sagde: »Vores gud har givet vores fjende Samson i vores magt.«

²⁴Da folket så ham, lovprieste de deres gud: »Vores gud har givet vores fjende i vores magt, han som ødelagde vores land og slog mange af vores folk ihjel.«

²⁵Efterhånden som de kom i endnu bedre stemning, sagde de: »Lad os hente Samson herhen og lade ham underholde os.« De hentede Samson ud af fængslet, og han underholdt dem.

De lod ham stå mellem pillerne. ²⁶Men Samson sagde til den unge mand han holdt i hånden: »Lad mig hvile mig. Lad mig mærke hvor templets søjler er, så jeg kan læne mig op ad dem.«

²⁷Templet var fuldt af mænd og kvinder. Alle filistrenes fyrster var der, og på taget

var der næsten 3000 mennesker som så på Samson.

²⁸Men Samson råbte til HERREN: »Herre HERRE! Jeg beder dig: Husk på mig! Giv mig styrke, Gud, bare denne gang så jeg kan hævne mig på filistrene og få hævn for mine øjne.« ²⁹Samson tog fat i de to midterste søjler, som bar bygningen. Han stemte højre hånd mod den ene og venstre mod den anden. ³⁰Han sagde: »Lad min sjæl^æ dø med filistrene!« Han bøjede sig af al kraft. Da faldt templet sammen over fyrsterne og alt folket som var derinde.

Ved sin død dræbte Samson flere end han havde dræbt mens han levede. ³¹Hans brødre og hele hans fars hus kom derned. De tog ham med sig op og begravede ham mellem Sor'a og Eshtaol i hans fars Manoa's grav. Han havde været dommer i Israel i 20 år.

Kapitel 17

Mika har stjålet sølv fra sin mor, giver hende det tilbage; hun får lavet et afgudsbillede af det

¹Der var en mand fra Efraims Bjerge, hans navn var Mika. ²Han sagde til sin mor: »De 1100 sekel sølv som er blevet røvet fra dig, og som du udtalte en forbandelse over mens jeg hørte på det, se, de sølvpenge er hos mig. Jeg har taget dem.«

Hans mor sagde: »Må HERREN velsigne dig, min søn!«

³Så gav han sin mor de 1100 sekel sølv tilbage.

Hans mor sagde: »Dette sølv helliger jeg HERREN og giver det på vegne af min søn så der kan fremstilles et støbt gudebillede. Derfor giver jeg dig det nu tilbage.«

⁴Så da han gav sin mor sølvpengene tilbage, tog hun 200 sekel sølv og gav det til guldsmeden, og han lavede et støbt gude-

billede^ø af det. Det kom til at stå i Mikas hus.

Mika laver sin egen afgudsdyrkelse i sit hus og gør en levit til sin præst^å

⁵Mika havde en helligdom og fik lavet en efod og husguder og ansatte en af sine sønner som præst. ⁶På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde hvad han fandt for godt.

⁷Der var en ung mand fra Betlehem i Juda af Judas slægt. Han var levit og boede som fremmed der. ⁸Denne unge mand forlod byen Betlehem i Juda for at slå sig ned hvor det var belejligt. I Efraims Bjerge kom han på sin rejse til Mikas hus.

⁹Mika sagde til ham: »Hvor kommer du fra?«

Han svarede ham: »Jeg er en levit fra Betlehem i Juda, og jeg er draget ud for at slå mig ned hvor jeg finder det belejligt.«

¹⁰Da sagde Mika til ham: »Bliv hos mig, og vær min far og min præst, så vil jeg hvert år give dig ti sekel sølv og mad og det nødvendige tøj.« Levitten gik ind.

¹¹Levitten gik med til at blive hos manden, og den unge mand var som en af hans sønner. ¹²Mika indsatte levitten, og han blev hans præst, og han boede i Mikas hus.

¹³Mika sagde: »Nu ved jeg at HERREN vil gøre godt mod mig, for jeg har en levit som præst.«

Kapitel 18

Danitterne søger en arvelod, de fem mænd som de har udsendt til at udspionere Lajish, kommer til levitten i Mikas hus og spørger gennem ham HERREN til råds

¹På den tid var der ingen konge i Israel.

Og på den tid ledte Dans stamme efter en arvelod hvor de kunne bosætte sig,

for indtil den dag var der ikke tilfaldet dem nogen arvelod blandt Israels stammer.

²Danitterne udsendte fem mænd af deres stamme, fem krigere fra Sor'a og Eshtaol, for at de skulle udspionere landet og udforske det. De sagde til dem: »Gå hen og udforsk landet.« De kom til Efraims Bjerge, til Mikas hus, og overnattede der.

³Da de var ved Mikas hus, genkendte de den unge levits stemme. De gik derind og talte med ham: »Hvem har ført dig hertil? Hvad laver du her? Hvad får du ud af det her?«

⁴Han svarede dem: »Det er det her Mika har gjort: Han har hyret mig, og jeg er blevet hans præst.«

⁵De sagde til ham: »Vil du ikke nok spørge Gud til råds, så vi kan få at vide om den rejse vi har foran os, vil lykkes?«

⁶Præsten sagde til dem: »Gå i fred! HERREN er med jer på jeres rejse.«

Danitterne udspionerer Lajish og kommer hjem med oplysningerne

⁷Da drog de fem mænd videre og kom til Lajish. De så at det folk som boede der, levede trygt og godt, ligesom sidonierne, i fred og ro. Der var ingen der manglede noget i landet, de var velstående. De boede langt fra sidonierne og havde ikke noget at gøre med andre.

⁸Da de kom tilbage til deres brødre i Sor'a, spurgte deres brødre dem: »Hvad siger I så?«

⁹De svarede: »Bryd op og lad os drage op imod dem. Vi har set landet, og det er et rigtig godt sted. I siger ikke noget? Vær nu ikke sløve, men drag hen og tag landet i besiddelse. ¹⁰Når I kommer derhen, kommer I til et trygt folk, og landet er stort, for Gud har givet det til jer, et sted hvor der ikke mangler nogen verdens ting.«

Danitterne drager op imod Lajish, kommer til Mikas hus, tager levitten og Mikas afgudsbilleder med sig

¹¹Så rejste 600 våbenførende mænd af Dans stamme fra Sor'a og Eshtaol. ¹²De drog op og slog lejr i Kirjat-Jearim i Juda. Derfor kalder man indtil den dag i dag det sted for Dans Lejr. Det ligger vest for Kirjat-Jearim.

¹³Derfra drog de over til Efraims Bjerge, og de kom til Mikas hus. ¹⁴Da fortalte de fem mænd som var taget ud for at udspionere landet Lajish, deres brødre: »Ved I at i et af husene er der en efod og husguder og et støbt gudebillede? Hvad synes I vi skal gøre?«

¹⁵De gik derhen og kom til den unge levits hus på Mikas ejendom, og de hilste på ham.^{aa} ¹⁶Men de 600 våbenførende danitter blev stående ved portåbningen.

¹⁷De fem mænd, som havde udspioneret landet, gik op til huset og gik ind og tog det støbte gudebillede og efoden og husguderne. Præsten stod imens nede ved portåbningen sammen med de 600 våbenførende mænd. ¹⁸Da de var gået ind i Mikas tempel og havde taget det støbte gudebillede, efoden og husguderne, sagde præsten til dem: »Hvad er det I gør?«

¹⁹De svarede ham: »Ti stille. Luk munden og tag med os. Vær vores far og præst. Er det bedre at være præst i én mands hus end at være præst for en hel stamme, en slægt i Israel?« ²⁰Præsten blev glad om hjertet, og han tog efoden og husguderne og det støbte gudebillede og fulgtes med dem. ²¹De gjorde omkring og drog bort. De lod de små børn og kvæget og hvad de ellers havde med, gå forrest.

Mika forfølger forgæves danitterne

²²Da de var langt væk fra Mikas ejendom, blev mændene omkring Mikas ejen-

dom kaldt sammen, og de indhentede danitterne. ²³De råbte til danitterne, og de vendte sig og sagde til Mika: »Hvad er der galt med dig? Hvorfor har du kaldt folk sammen?«

²⁴Han sagde: »I har taget mine guder, som jeg har lavet, og min præst og er draget bort med dem. Hvad har jeg så tilbage? Hvordan kan I da sige: Hvad er der galt med dig?«

²⁵Da sagde danitterne til ham: »Pas lige på med at hæve røsten blandt os, for der skulle jo nødtigt være vrede mænd som overfaldt jer, så du mister dit liv, og det går ud over medlemmer af din husstand!« ²⁶Så gik danitterne deres vej, og Mika så at de var stærkere end ham. Han vendte om og drog tilbage til sin ejendom.

Danitterne indtager Lajish, genopbygger byen og kalder den Dan; de dyrker afguder

²⁷Men de tog det som Mika havde lavet, og den præst han havde haft, og kom til Lajish, til et roligt og trygt folk. De slog dem ned med sværd og nedbrændte byen. ²⁸Der var ingen som kom den til undsætning, for den lå langt fra Sidon, og de havde ikke noget at gøre med andre mennesker. Den lå i dalen ved Bet-Rehob. Så byggede de byen op og slog sig ned i den. ²⁹De gav byen navnet Dan, efter deres stamfar Dan, som var søn af Israel. Men oprindeligt hed byen Lajish.

³⁰Danitterne rejste det støbte gudebillede, og Jonatan, der var søn af Gershom, Manasses⁹ søn, var sammen med sine børn præster for Dans stamme indtil den dag folket blev ført i fangenskab. ³¹Midt iblandt sig rejste de det støbte gudebillede som Mika havde lavet til sig selv, og det stod der al den tid Guds hus var i Silo.

⁹Eller Moses', 2 Mos 18,3

Kapitel 19

¹På den tid var der ikke var nogen konge i Israel.

En levits medhustru er ham utro, løber fra ham til Betlehem, hendes far tager venligt imod hendes mand da han vil hente hende tilbage

En levit boede på den tid som fremmed i en afsidesliggende egn af Efraims Bjerge. Han havde taget en kvinde fra Betlehem i Juda som medhustru. ²Hans medhustru havde været ham utro og forlod ham og tog hjem til sin far i Betlehem i Juda. Der blev hun en fire måneders tid.

³Hendes mand gjorde sig klar og rejste efter hende for at tale kærligt til hende og få hende med tilbage. Han havde en tjenestedreng og et par æsler med sig. Hun viste ham ind i sin fars hus, og da den unge kvindes far så ham, blev han glad og gik ham i møde. ⁴Hans svigerfar, kvindens far, holdt på ham, så han blev hos ham i tre dage. De spiste og drak og blev der om natten.

⁵Den fjerde dag stod de tidligt op om morgenen, og han gjorde sig klar til at rejse. Da sagde den unge kvindes far til sin svigersøn: »Få dig først et måltid mad, derefter kan I tage af sted.«

⁶De satte sig begge og spiste og drak sammen.

Så sagde den unge kvindes far til manden: »Jeg beder dig: Gå dog med til at blive her natten over og gør dig det behageligt.«

⁷Manden rejste sig for at gå, men hans svigerfar bad ham indtrængende, så han igen blev der om natten.

⁸Han stod tidligt op om morgenen den femte dag for at rejse. Da sagde den unge kvindes far: »Jeg beder dig: Få dig først et måltid mad.« De ventede indtil dagen gik på hæld, og spiste sammen.

Levitten drager hjem med sin medhustru, kommer til Gibea og får husly hos en gammel mand

⁹Manden rejste sig for at tage af sted, han og hans medhustru og tjenestedrengen, men hans svigerfar, den unge kvindes far, sagde til ham: »Se, min ven, dagen er ved at være forbi, det er snart aften. Bliv her dog natten over, min ven. Se, dagen er forbi, bliv her i nat og gør dig det behageligt, så kan I i morgen stå tidligt op for at tage af sted og vende hjem.«

¹⁰Men manden ville ikke overnatte der. Han gjorde sig klar og drog afsted og kom til et sted lige over for Jebus, det er Jerusalem. Han havde et par opsadlede æsler med sig og sin medhustru.

¹¹Da de var ved Jebus, var det blevet meget sent, og tjenestedrengen sagde til sin herre: »Kom, lad os tage ind i jebusitternes by og blive der i nat.«

¹²Da sagde hans herre til ham: »Vi vil ikke tage ind i en fremmed by som ikke tilhører Israels børn. Lad os forsætte til Gibea.«

¹³Og han sagde til tjenestedrengen: »Lad os skynde os at komme hen til Gibea eller Rama og overnatte der.«

¹⁴De vandrede videre, og solen gik ned da de var i nærheden af Gibea, som hører til Benjamins stamme. ¹⁵De drejede af for at tage ind og overnatte i Gibea. Da han kom ind, satte han sig på gaden i byen, for der var ingen som indbød dem at overnatte hos sig.

¹⁶Hen på aftenen kom der nu en gammel mand hjem fra sit arbejde på marken. Han var fra Efraims Bjerge, men han boede som en fremmed i Gibea, og mændene på stedet var benjaminitter. ¹⁷Han så op og fik øje på den rejsende der sad på gaden i byen. Da sagde den gamle mand: »Hvor er du på vej hen, og hvor kommer du fra?«

¹⁸Han svarede ham: »Vi er rejst fra Bet-

lehem i Juda til en afsidesliggende egn af Efraims Bjerge, hvor jeg er fra, og jeg var på vej hjem fra Betlehem i Juda. Jeg er nu på vej til HERRENS hus, men der er ingen der har inviteret mig hjem til sig. ¹⁹Jeg har både halm og foder til æslerne, og jeg har brød og vin til mig og din tjenerinde og til den tjenestedreng der er rejst med din tjener. Vi mangler intet.»

²⁰Den gamle mand sagde: »Fred være med dig. Lad blot mig sørge for det du har brug for. Men bliv dog ikke her på gaden i nat.« ²¹Han førte ham ind i sit hus og gav æslerne foder. De vaskede deres fødder, og de spiste og drak.

Mændene i Gibeon mishandler levittens medhustru så hun dør; han deler hendes krop i tolv stykker og sender dem til Israels tolv stammer og kræver hævn over mændene i Gibeon

²²Mens de hyggede sig sammen, omringede byens mænd huset. Det var nogle ugudelige folk der bankede på døren og sagde til den gamle mand der var husets ejer: »Før den mand ud som er kommet ind i dit hus, så vi kan stille vores lyst på ham.«

²³Men den mand som var husets ejer, gik ud til dem og sagde: »Lad være, mine brødre, I må ikke handle ondt. Denne mand er kommet hjem til mig, så gør da ikke denne skændselsgerning! ²⁴Se, her er min datter, som er jomfru, og hans medhustru, dem vil jeg føre ud til jer. Dem må I krænke og gøre ved hvad I finder for godt. Men gør ikke denne mand ondt!«

²⁵Men mændene ville ikke høre på ham, og så tog manden sin medhustru og førte hende ud til dem udenfor. De voldtog hende og mishandlede hende hele natten indtil det blev morgen. Men da solen stod op, lod de hende slippe.

²⁶Da dagen brød frem, kom kvinden hen og faldt om uden for døren til den mands hus hvor hendes mand opholdt sig, og lå der til det blev lyst. ²⁷Da hendes mand stod op om morgenen og åbnede døren og gik ud for at rejse videre, så han kvinden, hans medhustru, foran husets dør, og hendes hænder lå på dørtærsklen.

²⁸Da sagde han til hende: »Rejs dig op og lad os komme videre.« Men ingen svarede, og så stablede han hende op på æslet. Derefter gjorde manden sig klar og rejste hjem.

²⁹Da han kom hjem til sit hus, fandt han en kniv, tog sin medhustru og skar hende i tolv stykker, led for led. Han sendte hendes lemmer ud til alle Israels arvelodder.

³⁰Hver eneste som så det, sagde: »Noget sådant er hverken sket eller set siden Israels børn drog op fra Egypten, og indtil denne dag. Tænk over det, drøft det og meddel jeres beslutning!«

Kapitel 20

Israel samles i Mispa og rådslår over den onde gerning som mændene i Gibeon har udført

¹Da drog alle israelitterne ud, lige fra Dan til Be'ersheba og Gileads land, så menigheden kunne samles alle som én hos HERREN i Mispa. ²Lederne for hele folket, alle Israels stammer, stillede sig frem for Guds folks forsamling: 400.000 bevæbnede fodfolk.

³Og benjaminitterne hørte at israelitterne var draget op til Mispa.

Israelitterne sagde: »Fortæl os: Hvordan er denne onde handling sket?«

⁴Levitten, ham der havde været gift med den kvinde der var blevet myrdet, svarede da: »Jeg og min medhustru kom til Gibeon, som hører til Benjamins stamme, for at overnatte der. ⁵Om natten gik mændene i Gibeon sammen imod mig og omringede hu-

set. De havde tænkt sig at slå mig ihjel, og de mishandlede min medhustru så slemt at hun er død. ⁶Da tog jeg min medhustru og skar hende op og sendte hendes lemmer ud til alle Israels arvelodder; for det er en skændselsgerning de her har udført i Israel. ⁷Alle I israelitter, tal nu om det og træf en beslutning!»

Israel ruster sig mod Benjamin, men anmoder dog først om at få udleveret de mænd som har begået den skændige handling, hvilket de ikke vil, men samler sig i stedet til krig

⁸Da gjorde hele folket sig rede og sagde: »Ingen skal gå til sit telt, og ingen skal gå hjem herfra. ⁹Men dette vil vi gøre mod Gibeas: Vi vil drage mod byen efter at have kastet lod. ¹⁰Vi tager 10 mand for hver 100 af alle Israels stammer, og 100 af hver 1000, 1000 af hver 10.000, de skal hente forsyninger til folket så de kan tage til Gibeas i Benjamin for at gengælde byen den skændselsgerning den har udført i Israel.»

¹¹Så samlede alle Israels mænd sig og drog mod byen i samlet flok. ¹²Israels stammer sendte mænd til alle Benjamins slægter og lod sige: »Hvad er det for en ondskab der er begået blandt jer? ¹³Udlever nu de ondssindede mænd i Gibeas, så vi kan henrette dem og fjerne det onde fra Israel.»

Men benjaminitterne ville ikke høre på deres brødre, israelitterne. ¹⁴Benjaminitterne blev hentet fra byerne til Gibeas for at drage i krig mod israelitterne. ¹⁵Den dag blev benjaminitterne fra byerne talt. Der var 26.000 bevæbnede mænd foruden indbyggerne i Gibeas som blev optalt til 700 udvalgte mænd. ¹⁶Iblandt alle disse folk var der 700 udvalgte mænd som var venstrehåandede. Hver af dem kunne med deres stenslynge kaste og ramme plet hver gang. ¹⁷Men mændene af Israel, ud

over dem af Benjamins stamme, blev talt til 400.000 sværdførende mænd. De var alle krigere.

Efter at have spurgt HERREN til råds drager de andre israelitter to gange mod Benjamin og bliver slået

¹⁸Så gjorde de sig klar og drog op til Guds hus^{ab} med et spørgsmål til Gud. Israelitterne sagde: »Hvem skal drage op for os for at begynde krigen mod benjaminitterne?»

Og HERREN svarede: »Juda skal begynde.»

¹⁹Så gjorde israelitterne sig rede om morgenen, og de slog lejr tæt ved Gibeas. ²⁰Enhver mand af Israel gik i krig mod benjaminitterne, og enhver mand af Israel gik i stilling for at føre krig mod Gibeas. ²¹Da gjorde benjaminitterne udfald fra Gibeas, og samme dag slog de 22.000 af Israels mænd til jorden. ²²Men Israels mænd mandede sig op og stillede sig atter op til slag det samme sted som de var gået i stilling den første dag.

²³Israelitterne drog hen og græd for HERRENS ansigt indtil aften, og de spurgte HERREN til råds: »Skal vi blive ved med at drage i krig mod vore brødre benjaminitterne?»

HERREN sagde: »Drag op imod dem!»

²⁴Israelitterne nærmede sig benjaminitterne på den anden dag. ²⁵Benjaminitterne gjorde udfald fra Gibeas mod dem på den anden dag, og de slog endnu 18.000 af israelitterne til jorden. Alle disse var bevæbnede mænd.

Israelitterne ydmyger sig for HERREN som lover dem sejr; de slår benjaminitterne og udrydder hele stammen, undtagen 600 mand

²⁶Da drog alle israelitterne op, ja, hele folket, og kom til Guds hus og græd og blev dér for HERRENS ansigt. De fastede hele dagen indtil aften, og de ofrede brændofre og takofre for HERRENS ansigt. ²⁷Israelitterne rådspurgte HERREN. På den tid var Guds pagts ark dér.

²⁸Pinehas, en søn af Arons søn Eleasar, stod på den tid for hans ansigt og sagde: »Skal jeg blive ved med at drage i krig mod mine brødre benjaminitterne, eller skal jeg holde op?«

HERREN svarede: »Drag op, for i morgen vil jeg give ham i din magt.«

²⁹Israel lagde nu en deling i baghold ved Gibeas, ³⁰og resten af israelitterne drog op mod benjaminitterne på den tredje dag, og de gik i stilling ved Gibeas som de havde gjort to gange før. ³¹Da gjorde benjaminitterne udfald mod folket, de rykkede ud fra byen, og ligesom de to tidligere gange begyndte de at slå nogle af folket ned på åbent land langs vejene, hvoraf en løber op til Betel og en til Gibeas, omkring tredives israelitter.

³²Da sagde benjaminitterne: »Vi har besejret dem ligesom de første gange.«

Men israelitterne sagde: »Lad os flygte, så vi kan lokke dem væk fra byen ud på vejene.« ³³Da gjorde alle israelitterne sig klar og gik i stilling i Ba'al-Tamar. Israelitterne fra bagholdet kom ud fra deres skjul ved Ma're-Geba. ³⁴Samtidig drog 10.000 mand, der var udvalgt blandt hele Israels folk, ud mod Gibeas, og kampen blev hård. Byen vidste ikke at ulykken skulle ramme den. ³⁵Så slog HERREN benjaminitterne for Israels ansigt, og den dag dræbte israelitterne 25.100 mænd af Benjamins stamme; de var alle var bevæbnede. ³⁶Benjaminitterne indså nu at de var slået.

Israelitterne havde givet benjaminitterne plads fordi de stolede på det baghold de havde lagt ved Gibeas. ³⁷Mændene fra bag-

holdet skyndte sig frem og overfaldt Gibeas. De drog ind og stak hele byen ned med sværdet.

³⁸Israelitterne havde aftalt med mændene fra bagholdet at de skulle lade en høj røgsky stige op fra byen, ³⁹og nu vendte israelitterne om. Benjaminitterne var begyndt at slå israelitterne ned, omkring 30 mand, før de sagde: »De er sandelig besejret for vores ansigt, ligesom i det første slag.«

⁴⁰Da begyndte en høj røgsøjle at stige op fra byen, og benjaminitterne så bagud og opdagede at røg steg op mod himlen fra hele byen. ⁴¹Israelitterne vendte om, og benjaminitterne var forfærdede, for de indså at ulykken ville ramme dem. ⁴²De flygtede for israelitterne ad vejen til ørkenen, men det lykkedes dem ikke at undslippe kampen, og midt imellem dem huggede mændene fra byerne dem ned. ⁴³De omringede benjaminitterne og forfulgte dem. Hvor de var faldet, trådte de dem under føde indtil de var øst for Gibeas.

⁴⁴Der faldt 18.000 benjaminitter; de var alle krigere. ⁴⁵Da de vendte om og flygtede mod ørkenen til Rimmons klippe, slog israelitterne 5000 mand ude på vejene og forfulgte dem indtil Gideom, og de slog 2000 af dem. ⁴⁶Den dag faldt der 25.000 bevæbnede mænd af Benjamins stamme. De var alle krigere. ⁴⁷600 mænd vendte om og flygtede mod ørkenen til Rimmons klippe, og de blev på Rimmons klippe i fire måneder. ⁴⁸Israelitterne vendte tilbage til benjaminitterne og slog dem ned med sværdet, både folket fra byerne og kvæget, ja, alt hvad der fandtes, og alle de byer der var, satte de ild på.

Kapitel 21

Israel fortryder at de har ødelagt denne stamme, og rådslår om hvordan de kan skaffe dem koner uden at bryde deres egen ed imod dem

¹Israelitterne havde svoret i Mispa og sagt: »Ingen af os skal give en benjaminit sin datter til kone.« ²Folket kom til Guds hus, og de blev dér for Guds ansigt indtil det blev aften. De opløftede deres røst og græd heftigt. ³De sagde: »HERRE, Israels Gud! Hvorfor er der sket dette i Israel at der i dag mangler en stamme?«

⁴Den næste dag stod folket tidligt op, og de byggede et alter hvor de ofrede brændofre og takofre. ⁵Israelitterne sagde: »Hvem er det som ikke er kommet op til HERREN til forsamlingen af alle Israels stammer?« Der var nemlig svoret en stor ed imod den som ikke kom op til HERREN i Mispa. De havde sagt: »Han skal sandelig dø.« ⁶Det der var sket med Benjamin, gjorde israelitterne ondt, og de sagde: »I dag er en stamme blevet hugget af Israel. ⁷Hvad vil vi gøre med dem som er tilbage, så de kan få koner? For vi har svoret ved HERREN at vi ikke vil give dem vores døtre til koner.«

Israelitterne slår alle i Jabesh ihjel fordi de ikke var kommet med i striden mod Benjamin; men 400 jomfruer, som fandtes der, giver de til de resterende benjaminitter som de lod tage tilbage til deres byer

⁸Så sagde de: »Hvilken af Israels stammer er ikke draget op til HERREN i Mispa?« Der var ikke kommet nogen fra Jabesh i Gilead til forsamlingens lejr. ⁹Folket blev nemlig talt; og det viste sig at der ikke var nogen af indbyggerne fra Jabesh i Gilead. ¹⁰Så sendte menigheden 12.000 mand af krigerne derhen. De befalede dem: »Gå hen og slå indbyggerne i Jabesh i Gilead ned med svær-

det, også deres kvinder og småbørn. ¹¹Og dette skal I gøre: Alle mænd og alle kvinder som har været sammen med en mand, skal I lægge band på.«

¹²Af indbyggerne i Jabesh i Gilead fandt de 400 unge piger, jomfruer, som ikke havde kendt nogen mand og ikke havde været sammen med nogen mand, og de førte dem til lejren i Shilo, som ligger i landet Kana'an. ¹³Da sendte menigheden bud til benjaminitterne som var på Rimmons klippe, og de tilbød dem fred. ¹⁴Så kom benjaminitterne tilbage, og da gav de dem de piger, som de havde ladet leve af kvinderne fra Jabesh i Gilead, til koner. Der var dog ikke nok til dem.

Israelitterne giver de sidste 200 anvisning på at røve sig koner fra Shilo, hvad de også gør

¹⁵Folket havde ondt af benjaminitterne fordi HERREN havde gjort et indhug i Israels stammer. ¹⁶Menighedens ældste sagde: »Hvad skal vi gøre for de resterende så de kan få koner? For kvinderne af Benjamins stamme er blevet udryddet.«

¹⁷De sagde: »Den arvelod som blev tildelt Benjamin skal tilhøre dem der er undsluppet, så der ikke skal blive udslettet en stamme af Israel. ¹⁸Men vi kan ikke give dem vores døtre til koner, for israelitterne har svoret og sagt: »Forbandet være den som giver Benjamin en kone!«

¹⁹De sagde: »Se, der er en årlig fest for HERREN i Shilo, som ligger nord for Betel, mod øst ad den vej som går fra Betel til Sikem, syd for Lebona.« ²⁰De befalede benjaminitterne: »Gå hen og læg jer på lur i vingårdene ²¹og hold vagt! Og se så bare: når Shilos døtre går ud for at danse, da må I gå ud af vingårdene og gribe jer hver en kone blandt Shilos døtre og tage dem med til Benjamins land. ²²Og når deres fædre el-

ler brødre kommer for at gå i rette med os, vil vi sige til dem: ›Vær nådige imod dem for vores skyld, fordi vi ikke har skaffet dem en kone hver i krigen. I har jo heller ikke givet dem koner, ellers ville I nu have været skyldige.‹«

²³Det gjorde benjaminitterne, og de tog de koner de manglede, blandt dem som dansede. De røvede dem og gik tilbage til deres arvelod og genopbyggede byerne og slog sig ned i dem. ²⁴Derefter vandrede israelitterne derfra, hver til sin stamme og til sin slægt. De gik derfra, hver til sin arvelod. ²⁵På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde hvad han fandt for ret.

Faglige noter

a. [Dom 1] Afsnittet 1,22-36 handler om stammerne i det senere Nordrige, og det nye afsnit om Josefs hus begynder med samme udtryk som vers 4.

b. [Dom 1,24] *harʔēnû nāʔ* »vis os, venligst« eller »du må endelig vise os« blev i 1871 oversat med *kære*.

c. [Dom 1,27] *wayyôʔel* betyder at »være fast besluttet på at«, men oversættes ofte med »det lykkedes Kana'anæerne at blive boende« (GT1931).

d. [Dom 2] Teksten i vers 5 hører sammen med det forudgående. Det er almindeligt at opfatte 2,6-3,6 som den anden indledning til bogen, lige forud for fortællingerne om dommerne.

e. [Dom 2,15] Hebraisk *wayyēšer lāhem mʔōd* »det blev snæver for dem såre« blev i 1871 oversat »og de bleve saare ængstede«, mens DO92 har »de kom i stor nød«. Forslaget her tager højde for det umulige i situationen. I Frihedskampen blev det oversat »Israelitterne kunne ikke stille noget op«

f. [Dom 2,19] Ordret oversættelse. Allerede GT1931 forbedrer til »genstridige Færd« og DO92 til »trodsig adfærd«

g. [Dom 2,22] Verset er blevet oversat vidt forskelligt op igennem tiden, og 1871 er næsten præcis: »om de vilde tage Vare paa Herrens Vej, at vandre paa den, ligesom deres Fædre toge Vare derpaa, eller ej.« Webb oversætter »- [to see] whether they would observe the way of Yahweh by walking in it as their fathers did, or not.«

h. [Dom 3,7] Normalt opfattes vers 7 som indledningen til det efterfølgende. Samme problem findes i 2,6-7.

i. [Dom 3,19] *happʔsîlîm* »afgudsbillederne« ved Gilgal viser måske at Josvas 12 sten (Jos 4) nu er afløst af baalsteler.

j. [Dom 4,2] Det nye afsnit begynder med præsentationen af den nye dommer i vers 4.

k. [Dom 5,2] Den hebraisk tekst er næsten uforståelig. Her følges Webb, B. G. (2012). *The Book of Judges* (Grand Rapids, MI; Cambridge, UK: Eerdmans), s. 94: »When locks fly free in Israel«. Han afleder *pʔrāʔôt fra parāʔ* »binde op for håret«. I forlængelse heraf tolker han det lange hår som et kendemærke for de uklippede naziræere, der har taget et løfte på sig. Meningsmæssigt kan det altså være et billede på, at de indviede melder sig, dvs. »når de indviedes lange hår bølger for vinden«.

l. [Dom 5,7] Således også Web, *Judges*, s. 195: »The villagers had their life interrupted; they ceased their activities in Israel«.

m. [Dom 5,25] Følger her GT1931

n. [Dom 6,5] Der er tradition for at der oversættes med »plejede at«, men det kan lige så vel være en beskrivelse af det første angrebs effekt på Israel.

o. [Dom 7,15] Grundtekstens *wayyištāhû* kan oversættes »han tilbad«. *Bibelen på Hverdagsdansk* har »bøjede han sig i tilbedelse til Gud«, *Frihedskampen* har »takkede han Gud«.

p. [Dom 8,1] Grundtekstens *ʔiš ʔefrayim*, ordret »Efraims mand«, kan være en kollektiv betegnelse for Efraims ledere, men der er traditionen for at oversætte med »efraimitterne«.

q. [Dom 8,9] Udtrykket *bʔšûvî vʔšālôm* »vender tilbage i fred« må vel meningsmæssigt betyde enten »vender uskadt tilbage« (GT1931) eller måske snarere »komme tilbage efter at have sikret freden« (cf »vender tilbage som sejrherre« DO92). Det er dog interessant at bevare den ironiske kontrast mellem at han taler om at vinde fred og så truer med en militær handling.

r. [Dom 8,29] Vers 29 hører sandsynligvis sammen med det efterfølgende afsnit.

s. [Dom 10,17] I vers 17 begynder et nyt afsnit, som indleder udvælgelsen af Jefta i kap. 11.

t. [Dom 11,35] Ordret: »du har tvunget mig i knæ, og du er skyld i min ulykke, og jeg har åbnet min mund for Herren«. Det sidste antyder at han har talt til Gud uden at tænke sig om.

u. [Dom 13,4] Hebraisk *šēxār* blev oversat som »stærk drik« i 1871 og i GT1931, men der er utvivlsomt tale om en gæret drik, som øl, mjød eller lignende

v. [Dom 13,12] Hebraisk *mišpaṭ-hannaṣar* kan være retslige forskrifter og skikke, og *ūmaṣṣēhū* »hans gerning« kan referere til hans mission.

w. [Dom 14,15] Det er almindeligt at rette *haššəvîṣṣî* »syvende« til »fjerde« som i den græske og syriske oversættelse, men det kan meget vel være til allersidst, at det hele sker.

x. [Dom 15,8] Hebraisk *šôq ʕal-yārēx mak-kāḥ gʾdôlāḥ* »hofte over-lårben slag stort« blev i 1871 oversat: »Og han slog dem med et stort Slag paa Hoften og paa Laarene«. Ofte omskrives det til »Saa slog han dem sønder og sammen med vældige Slag« (GT1931) eller »fuldstændig sønder og sammen« (DO92).

y. [Dom 16,13] 1871 oversætter ordret: »og han sagde til hende: Dersom du vævede mine syv Hovedlokke om Væverstangen.« Det er almindeligt at tilføje »bliver jeg lige så svag som alle andre.« Måske har fortælleren udeladt det for at overlade det til fantasien, men det er svært at ramme i en oversættelse.

z. [Dom 16,19] *wattāḥel lʿʕannôtô* »hun begyndte at overmande ham« betyder måske noget i stil af »hun prøvede at knibe ham«?

æ. [Dom 16,30] *tāmôt nafšî* »må min sjæl dø« oversættes normalt med »må jeg dø«, men det kan være interessant at kunne se

det hebraiske udtryk, som vi i dag tolker som et udtryk for personen som helhed.

ø. [Dom 17,4] Udtrykket *pesel ūmassēxāḥ* »gudebillede og støbning« er en hendiadys for et gudebillede af metal (se Webb, *Judges*, s. 424 og n. 12 s. 422).

å. [Dom 17] Normalt opfattes 17,1-6 som et selvstændigt afsnit med et omkvæd (cf 18,1; 19,1 og 21,25).

aa. [Dom 18,15] Ordret: *wayyišʔalû-lô lʿšālôm* »de spurgte til hans fred« dvs. hans velbefindende, men det svarer nok bare til et »hvordan går det« som hilsen. Implicit kan der være en ironisk henvisning til at krigere spørger om fred under et væbnet røveri.

ab. [Dom 20,18] Næsten alle moderne oversættelser gengiver *vêt-ʔēl* med »Betel«; hvis forslaget i 1871 følges, kan israelitterne uden videre være taget op til Shilo, hvor telthelligdommen befinder sig (jf. Jos 18).

Ruths Bog

Kapitel 1

Noomi bliver enke og barnløs

¹På den tid da frihedsheltene^a styrede samfundet, blev der hungersnød i landet. En mand fra Betlehem i Juda rejste derfor til Moabs land for at slå sig ned der sammen med sin hustru og deres to sønner. ²Manden hed Elimelek, hans hustru No'omi, og de to sønner hed Maklon og Kiljon. De var fra Efrat ved Betlehem^b i Juda, og de kom til Moab og blev der. ³Elimelek, No'omis mand, døde, og hun sad tilbage med sine to sønner. ⁴De giftede sig med moabitiske kvinder, den ene hed Orpa, og den anden hed Ruth. De boede der i omkring ti år. ⁵Så døde også både Maklon og Kiljon. Kvinden havde nu mistet begge sine sønner og sin mand.

Ruth vælger at følge med Noomi hjem

⁶Da besluttede hun og hendes svigerdøtre sig for at vende tilbage fra Moabs land. For i Moab havde hun hørt at HERREN havde besøgt sit folk og givet dem brød¹. ⁷Hun tog af sted derfra, og begge hendes svigerdøtre fulgte med hende på vejen tilbage til Judas land. ⁸Da sagde No'omi til sine to svigerdøtre: »Gå I hjem, hver til jeres mors hus. Må HERREN være trofast mod jer, ligesom I

¹Udtrykket betyder at »skaffe mad«, men brød er også en allusion til Bet-lehem »brøddets hus«.

har været det mod de afdøde og mod mig! ⁹Må HERREN lade jer finde hvile hver i sin mands hus!« Hun kyssede dem, og de græd højlydt. ¹⁰De sagde til hende: »Vi vil følges med dig til dit folk.« ¹¹Men No'omi sagde: »Gå tilbage, mine døtre! Hvorfor skulle I tage med mig? Mon der fra min livmoder kan komme flere sønner som kunne blive jeres mænd? ¹²Gå tilbage, mine døtre! Gå, for jeg er for gammel til at få en mand. Selv hvis jeg sagde: Der er endnu håb for mig, ja, selv hvis jeg havde en mand i nat og endnu fødte sønner, ¹³skulle I så vente på dem til de blev voksne? Skulle I holde jer tilbage og ikke få mænd? Nej, mine døtre! Det er mere trist for mig end for jer at HERRENS hånd greb ud efter mig.« ¹⁴Da brød de ud i endnu voldsommere gråd, og Orpa kyssede sin svigermor farvel, men Ruth klyngede sig til hende. ¹⁵Da sagde hun: »Se der, din svigerinde er vendt tilbage til sit folk og til sin gud. Vend du også tilbage sammen med din svigerinde!« ¹⁶Men Ruth sagde: »Lad være med at tvinge mig til at forlade dig for at vende tilbage uden dig, for hvor du går hen, der vil jeg gå hen, og hvor du overnatter, der vil jeg overnatte. Dit folk er mit folk, og din Gud er min Gud. ¹⁷Hvor du dør, der vil jeg dø, og der vil jeg begraves. Må HERREN handle med mig sådan og føje mere til hvis andet end døden skal skille os ad!« ¹⁸Da hun så at hun var fast besluttet på at gå med hende, holdt hun op med at tale hende fra det.

No'omi og Ruth kommer til Betlehem under byghøsten

¹⁹De gik så begge til Betlehem. Da de ankom til Betlehem, blev der opstandelse i hele byen, og de sagde: »Er det ikke No'omi?« ²⁰Hun sagde til dem: »Kald mig ikke No'omi.² Kald mig Mara,³ for den Almægtige har gjort det bittert for mig. ²¹Jeg drog af sted med fulde hænder, men HERREN har ført mig hjem med tomme hænder. Hvorfor skulle I kalde mig No'omi, når HERREN har vidnet imod mig, og den Almægtige har behandlet mig dårligt?« ²²Sådan vendte No'omi tilbage, og Ruth, hendes moabitiske svigerdatter, var sammen med hende da hun vendte tilbage fra Moab. De ankom til Betlehem ved begyndelsen af byghøsten.

Kapitel 2*Ruth samler aks på Boaz' mark*

¹No'omis mand havde en slægtning der var storbonde. Han hørte til Elimeleks slægt og hed Boaz. ²Moabitten Ruth sagde til No'omi: »Lad mig gå ud på marken og samle aks hos en mand som vil vise mig venlighed.« Hun svarede hende: »Gå, min datter!« ³Hun gik hen og samlede aks på marken efter høstfolkene. Nu gik sådan at hun kom til den del af marken som tilhørte Boaz der var af Elimeleks slægt. ⁴Og se, netop da kom Boaz fra Betlehem, og han hilste høstfolkene: »HERREN være med jer!« De svarede ham: »HERREN velsigne dig!« ⁵Boaz sagde til den unge karl som var sat over høstfolkene: »Hvem er den unge kvinde?« ⁶Den unge karl som var sat over høstfolkene, svarede: »Det er den unge moabitiske kvinde som fulgtes med No'omi da hun

kom tilbage fra Moab. ⁷Hun sagde: »Må jeg ikke nok følge efter høstfolkene og samle op blandt negene?« Hun kom og har været i gang lige fra i morges og til nu. Hun har kun været hjemme i en kort middags-pause.« ⁸Da sagde Boaz til Ruth: »Hør her, min datter! Du skal ikke gå hen og samle aks på andre marker, og gå heller ikke herfra. Hold dig nær til mine unge piger! ⁹Hold øje med hvilken mark de høster på, og følg efter dem. Har jeg ikke befalet de unge karle at ingen må røre dig? Og er du tørstig, så gå hen til krukkerne og drik af det som de unge karle øser op.«

¹⁰Da faldt hun på knæ og bøjede sig helt ned mod jorden og sagde til ham: »Hvorfor viser du mig venlighed ved at lægge mærke til mig? Jeg er dog en fremmed.« ¹¹Boaz svarede hende: »Jeg har fået fortalt alt hvad du har gjort for din svigermor efter din mands død. At du har forladt din far og din mor og dit fædreland og er taget til et folk som du ikke tidligere kendte til. ¹²Må HERREN belønne dig for din gode gerning, og må du få fuld løn fra HERREN Israels Gud, til hvem du er kommet for at søge beskyttelse!⁴« ¹³Hun sagde: »Du viser mig venlighed, herre, fordi du har trøstet mig, og fordi du har talt venligt til din tjenestepige. Og jeg er endda ikke en af dine egne tjenestepiger.«

¹⁴Ved frokosttid sagde Boaz til hende: »Kom herhen og spis af brødet og dyp dit stykke i eddiken.« Hun satte sig så ved siden af høstfolkene, og han rakte hende noget ristet korn. Hun spiste og blev så mæt at hun kunne levne. ¹⁵Så rejste hun sig for at samle aks. Boaz befalede sine unge karle: »Lad hende også samle op inde mellem negene, og I må ikke genere hende! ¹⁶Pluk også noget ud af negene til hende og lad det ligge så hun kan samle det op. Og I må ikke skælde ud på hende.«

²Ordspil på betydningen »herligt«.

³Ordspil på betydningen »bitter«.

⁴Ordret »søge ly under hans vinger«.

¹⁷Så samlede hun aks op på marken indtil det blev aften. Hun tærskede det som hun havde samlet, og der var næsten en efa byg.

Noomis reaktion på Boaz' venlighed

¹⁸Hun bar det ind i byen. Hendes svigermor så det hun havde samlet. Det hun havde levnet da hun var mæt, serverede hun for hende. ¹⁹Da sagde hendes svigermor til hende: »Hvor samlede du korn i dag, hvor arbejdede du? Må den som lagde mærke til dig, blive velsignet!« Da fortalte hun sin svigermor hvad hun havde oplevet hos ham, og sagde så: »Den mand som jeg har været hos i dag, hedder Boaz.« ²⁰No'omi sagde til sin svigerdatter: »Må han blive velsignet af HERREN som ikke har svigtet sin trofasthed mod de levende eller de døde.« Og No'omi tilføjede: »Den mand er en slægtning til os. Han er en af vores løskøbere der kan fri os af vores gældsbyrde.« ²¹Moabitten Ruth sagde så: »Han sagde endda til mig: »De unge karle som arbejder for mig, dem må du endelig holde dig nær ved indtil de er færdige med at høste for mig.«« ²²No'omi sagde da til sin svigerdatter Ruth: »Det er godt, min datter, at du følges med hans unge piger så de ikke gør dig fortræd på en anden mark.«

²³Så holdt hun sig nær ved Boaz' unge piger og samlede aks indtil byghøsten og hvedehøsten var forbi. Og hun boede hos sin svigermor.

Kapitel 3

No'omi råder Ruth til at anmode Boaz om ægteskab

¹Derefter sagde hendes svigermor No'omi til hende: »Min datter, mon ikke jeg skulle søge efter et hjem til dig, så det må gå dig godt? ²Nuvel, vi er i familie med Boaz hvis

unge piger du har fulgtes med. Se, i nat vil han være i gang med at tærske byg på tærskelpladsen. ³Tag nu et bad, smør dig med salve og klæd dig på og gå så ned til tærskelpladsen. Du skal ikke give dig til kende for manden før han er færdig med at spise og drikke. ⁴Når han lægger sig, skal du lægge mærke til hvor han lægger sig. Gå så hen og afdæk hans fødder^c og læg dig. Han vil så give dig besked om hvad du skal gøre.« ⁵Hun sagde til hende: »Alt det du siger vil jeg gøre.«

⁶Hun gik ned til tærskelpladsen og gjorde nøjagtig som hendes svigermor havde givet hende besked på. ⁷Da Boaz havde spist og drukket og følte sig godt tilpas, gik han hen og lagde sig ved en dyng korn. Hun listede hen og afdækkede hans fødder og lagde sig.

⁸Midt på natten begyndte manden at ryste af kulde og lænede sig frem, og se, der lå en kvinde ved hans fødder! ⁹Han sagde: »Hvem er du?« Hun svarede: »Jeg er Ruth, din tjenestepige, giv din tjenestepige beskyttelse,^d for du kan løskøbe os.« ¹⁰Han sagde: »Må du blive velsignet af HERREN, min datter. Du har denne gang bevist at din trofasthed er bedre end første gang, for du er ikke gået efter en af de unge mænd, hvad enten han var fattig eller rig. ¹¹Og nu, min datter, frygt ikke. Alt det du siger, vil jeg gøre for dig, for alle i mit folks byport ved at du er en dygtig kvinde. ¹²Nuvel, det er rigtigt at jeg er løskøber; men der er dog en der er nærmere end jeg. ¹³Bliv her natten over. I morgen kan vi se, om han vil løskøbe dig. Hvis han vil, så må han løskøbe dig, men hvis han ikke har lyst til at løskøbe dig, da vil jeg løskøbe dig, så sandt HERREN lever! Bliv liggende til det bliver morgen.«

¹⁴Hun lå ved hans fødder til det blev morgen, og stod op mens man endnu knapt kunne se hinanden i mørket, og han sagde: »Lad ingen opdage at en kvinde er kommet ind på tærskelpladsen.« ¹⁵Og han tilføjede:

»Tag det sjal frem som du har på, og hold det ud.« Hun holdt det ud, og han målte seks portioner byg op og gav hende dem. Så gik hun ind til byen.

No'omi ved at Boaz vil finde en løsning

¹⁶Da hun kom til sin svigermor, spurgte hun: »Hvordan er det gået dig, min datter?« Og hun fortalte hende alt det manden havde gjort, ¹⁷og sagde så: »Disse seks portioner byg gav han mig, for han sagde til mig: ›Du skal ikke komme tomhændet hjem til din svigermor.«« ¹⁸Hun svarede: »Bliv her, min datter, indtil du får at vide hvordan sagen falder ud. For den mand helmer ikke før han i dag har fået afsluttet denne sag.«

Kapitel 4

I byporten konfronterer Boaz den der er nærmest til at løskøbe Ruth og No'omi

¹Boaz var da gået hen til byporten og havde sat sig der, og se der kom han forbi, løskøberen, som Boaz havde talt om, og han sagde til ham: »Kom herhen, sæt dig her, min ven.« Han kom derhen og satte sig. ²Han fik fat på ti af de ældste i byen og sagde: »Sæt jer her.« Og de satte sig. ³Da sagde han til løskøberen: »Det jordstykke som tilhørte vores slægtning Elimelek, er sat til salg af No'omi, der kom tilbage fra Moab, ⁴Derfor erklærer jeg nu:^e ›Hermed meddeler jeg dig følgende:^f Køb det i overværelse af dem der sidder her, mit folks ældste.‹ Dersom du vil løskøbe, så løskøb det, men dersom du ikke vil løskøbe, så sig mig det, så jeg kan vide det. For kun du står først til at kunne løskøbe det, og efter dig mig selv.« Han sagde: »Jeg vil løskøbe!« ⁵Boaz sagde så: »Den dag du køber jorden af No'omi, køber du^g også moabitten Ruth, den afdødes hustru, for at oprejse

den afdøde et navn over hans arvelod.« ⁶Da sagde løskøberen: »Jeg kan ikke selv løskøbe, for så vil jeg forringe min egen arvede jord. Brug du min løskøbelsesret til gældsindfrielsen, for jeg vil ikke løskøbe!« ⁷I gamle dage var det sædvane i Israel ved løskøbelse med henblik på gældsindfrielse og ved byttehandel at den ene som tegn på gennemførelsen af handlen tog sin sko af og gav den til den anden. Det gjaldt som bevisførelse i Israel. ⁸Løskøberen sagde til Boaz: »Køb du det.« Og han tog sin sko af. ⁹Da sagde Boaz til de ældste og til alt folket: »I er i dag vidner på at jeg hermed køber alt det som tilhørte Elimelek, og alt det som tilhørte Kiljon og Maklon, det køber jeg af No'omi. ¹⁰Og jeg har ydermere taget moabitten Ruth, Maklons hustru, til hustru for at oprejse et navn for den afdøde knyttet til hans arvede jord, for at den dødes navn ikke skal udslettes blandt hans brødre og fra hans hjembys port. Det er I vidner på i dag.« ¹¹Og alt folket som var i porten, og de ældste sagde: »Vi er vidner. Må HERREN give at den kvinde der kommer ind i dit hus, bliver som Rakel og som Lea, der begge byggede Israels hus. Må du blive mægtig i Efrata og berømt i Betlehem! ¹²Og må dit hus blive ligesom Perez' hus, han som Tamar fødte Juda, ved den efterkommer som HERREN skal give dig af denne unge kvinde.«

Boaz får med Ruth en søn som No'omi opfoster

¹³Så tog Boaz Ruth som sin hustru, og han gik ind til hende.^h HERREN lod hende blive gravid, og hun fødte en søn. ¹⁴Da sagde kvinderne til No'omi: »Lovet være HERREN, som ikke lod dig mangle en løskøber i dag. Han skal få et stort navn i Israel! ¹⁵Og han skal give dig livet tilbage og være din forsørger i din alderdom, for din svigerdatter,

som elskede dig, har født ham. Hun er dig mere værd end syv sønner.« ¹⁶Og No'omi tog barnet på sit skød, og hun blev hans plejemor. ¹⁷Nabokonerne gav ham et navn og sagde: »No'omi har fået en søn.« De gav ham navnet Obed. Han blev far til Isaj, Davids far.

Davids slægtstræ

¹⁸Dette er Perez' slægt: Perez fik Hesron,
¹⁹Hezron fik Ram, og Ram fik Amminadab,
²⁰Amminadab fik Nakshon, og Nakshon fik Salma, ²¹Salma fik Boaz, og Boaz fik Obed,
²²og Obed fik Isaj, og Isaj fik David.

Faglige noter

- a. [Ruth 1,1] Titlen *šôfēt* henviser til en befrier i militære kriser som kaldes af Gud i en nødssituation og derefter overtager administrationen af samfundet for en længere periode. Den første af disse helte kaldes en *môšîaʿ* »befrier« (Dom 3,9). De fungerede også som dommere (Dom 4,4. 5 Mos 16,18).
- b. [Ruth 1,2] Adjektivet i vendingen *ʔe-frâtîm mibbêt leḥem* »Efratitter fra brødets hus/Beth lehem« opfattes her som landsbyen Efrat (1 Mos 35,16) snarere end en Efratra-slægt fra Bethlehem.
- c. [Ruth 3,4] *wəgillît margʾlôtāʷ* (»afdæk stedet ved hans fødder«) forudsætter at hun fra fodenden skal fjerne den kappe som han sover med om natten (2 Mos 22,25-26).
- d. [Ruth 3,9] *ûfāraštā xənāfexā* (»du skal sprede dine vinger«) som i 2,12, men her, som i Ez 16,8 og andre steder, som reference til ægteskab.
- e. [Ruth 4,4] *waʿanî ʔāmartî* (»og jeg har sagt«) bruges som juridisk bindende handlingsverbum.
- f. [Ruth 4,4] *ʔegleʰ ʔoznxā lēʾmôr* (»jeg åbenbarer dine ører sigende«) er også en juridisk gyldig kundgørelse.
- g. [Ruth 4,5] Her følges massoreternes vokalisering *qānîṭāʰ*; den hebraiske konsonanttekst har *qnyty* »jeg køber«.
- h. [Ruth 4,13] Udtrykket er en eufemisme for seksuelt samvær, dvs. han var sammen med sin hustru.

Første Kongebog

Kapitel 1

Kong Davids alderdom

¹Kong David var blevet gammel og havde nået en høj alder. Selvom de lod ham sove med tøj på, kunne han ikke få varmen. ²Derfor sagde hans loyale tjenere til ham: »Lad nogen søge efter en pige der er jomfru, til min herre kongen, og lad hende stå til rådighed¹ for kongen som hans tjenestepige; hun skal ligge i dine arme^a og holde min herre kongen varm!« ³De søgte efter en ung smuk kvinde i hele Israels land, og de fandt den unge kvinde Abishag fra Shunem og bragte hende til kongen. ⁴Kvinden var meget smuk, og hun plejede kongen og sørgede for ham, men kongen var ikke sammen med hende.

Adonija gør sig selv til konge

⁵Adonija, søn af Haggith, førte sig frem og sagde: »Jeg vil være konge.« Så anskaffede han sig en vogn og ryttere og 50 mænd som livvagter.² ⁶Hans far bebrejdede ham ikke en eneste dag med ord som: »Hvorfor gør du sådan noget?« Han havde også et meget flot udseende, og han havde fået ham efter Absalom. ⁷Han havde forhandlinger med Joab, Zerujas søn, og præsten Ebjatar, som bakkede op om Adonija. ⁸Præsten Zakok og

¹Ordret: »stå foran«.

²Ordret: »løbende foran ham«.

Benaja, Jojadas søn, profeten Natan, Shim'i, Re'i og de elitesoldater som David havde, sluttede sig ikke til³ Adonija.

⁹Adonija ofrede får og geder, en okse og en fedekalv ved Zohelets sten, som står ved siden af Rogel-kilden. Han inviterede alle sine brødre, kongens sønner, og alle Judas mænd, kongens embedsfolk, ¹⁰men profeten Natan og Benaja, elitesoldaterne og Salomon, sin bror, inviterede han ikke.

Natan og Batseba træder frem for David

¹¹Da sagde Natan til Batseba, Siloas datter: »Har du ikke hørt at Adonija, Haggiths søn, er blevet konge? Og vores herre David ved det ikke. ¹²Og nu, lad mig få lov til at give dig et godt råd: Du skal redde dit liv og dine tre sønners liv. ¹³Lad os gå til kong David, og sige til ham: »Mon ikke du, min herre konge, med ed har lovet din uværdige kvinde og sagt: Din søn skal helt sikkert være konge efter mig, og han skal sidde på min trone. Hvorfor er Adonija blevet konge?« ¹⁴Se, mens du stadig dér taler med kongen, vil jeg slutte mig til dig, og jeg vil bekræfte^b dine ord.«

¹⁵Batseba gik ind til kongen i hans private gemak, og kongen var meget gammel, og Abishag fra Shunem var i færd med at pleje kongen. ¹⁶Batseba bøjede sig og faldt på knæ for kongen. Så sagde kongen: »Hvad vil du?« ¹⁷Hun sagde til ham: »Min herre!

³Ordret: »var ikke hos«.

Du har med ed lovet din uværdige kvinde ved HERREN din Gud at din søn Salomo skal være konge efter dig, og han skal sidde på din trone. ¹⁸Og nu, se, Adonija er blevet konge, og nu, min herre konge, du ved det ikke selv! ¹⁹Han har ofret okser, fedekvæg, får og geder i stor mængde, og han har indbudt alle kongens sønner, præsten Ebjatar og hærføreren Joab, men din tjener Salomo har han ikke indbudt. ²⁰Men det er dig, min herre konge, som hele Israel holder øje med for at se hvem, der skal sidde på tronen efter dig, min herre konge. ²Så når min herre konge hviler sammen med sine fædre, vil jeg og min søn Salomo fremstå som syndere.«

²²Se, mens hun stadig talte med kongen, kom profeten Natan. ²³De fortalte det til kongen og sagde »Se, profeten Natan!« Han trådte frem for kongen, og kastede sig næsegrus til jorden for ham. ²⁴Og Natan sagde: »Min herre konge, har du sagt: »Adonija skal være konge efter mig, og han skal sidde på min trone?« ²⁵Han gik nemlig i dag ned og ofrede en mængde okser, fedekvæg, får og geder, og han indbød alle kongens sønner, hærførerne og præsten Ebjatar. Se, de spiser og drikker hos ham og råber: »Længe leve kong Adonija!« ²⁶Men mig, jeg som er din rådgiver, præsten Sadok, Jojadas søn Benaja og Salomo, din loyale tjener, har de ikke indbudt. ²⁷Mon dette, min herre konge, skyldes en sådan befaling? Uden at det er gjort kendt for din rådgiver hvem der skal sidde på tronen, min herre konge?«

Salomo bliver udråbt til konge

²⁸Så svarede kong David: »Kald på Batseba for mig !« Hun kom ind til kongen og trådte frem for ham ²⁹Kongen svor: »Så sandt HERREN lever, han, som har forløst mig fra al nød! ³⁰Som jeg har svoret over for dig ved

HERREN, Israels Gud, at Salomo, min søn, skal være konge efter mig, og at han skal side på min trone i stedet for mig, således vil jeg derfor gøre denne dag!« ³¹Batseba faldt på knæ med ansigtet mod jorden, hylkede kongen og sagde: »Leve David, min herre kongen, til evig tid!« ³²Kong David sagde: »Tilkald præsten Sadok, profeten Natan og Jojadas søn Benaja!« De trådte frem for kongen. ³³Kongen sagde til dem: »Tag jeres herres loyale tjenere med jer, sæt min søn Salomo på en muldyrhoppe, der tilhører mig, og før ham ned til Gihon. ³⁴Der skal præsten Sadok og profeten Natan salve ham til konge over Israel, I skal blæse i shofarhornet og sige: »Leve kong Salomo!« ³⁵I skal gå op efter ham, og han skal komme og sidde på min trone. Han skal være konge i stedet for mig. Ham har jeg bestemt til at blive regent over Israel og Juda.« ³⁶Jojadas søn Benaja svarede: »Sandelig! Således siger HERREN, min herre kongens Gud ³⁷at ligesom HERREN har været med min herre kongen, skal han være med Salomo og gøre hans trone mægtigere end min herre kongens!«

³⁸Præsten Sadok, profeten Natan og Jojadas søn Benaja, kreterne og pleterne gik så ned, satte Salomo på kong Davids muldyrhoppe og førte ham ned til Gihon. ³⁹Præsten Sadok tog hornet med olien fra teltet, salvede Salomo og blæste i shofarhornet. De sagde til hele folket: »Leve kong Salomo!« ⁴⁰Hele folket fulgte ham op igen. Folket spillede på fløjte, og de jublede så højt at jorden rystede under deres larm.

⁴¹Adonija hørte det sammen med alle de indbudte, der var hos ham og var færdige med at spise. Joab hørte shofarhornet, og sagde: »Hvorfor er der larm i byen?«

⁴²Mens han stadig talte, se, da kom Jonatan, præsten Ebjatars søn. Adonija sagde: »Kom, for du er en stærk mand, og det er godt nyt du bringer!« ⁴³Jonatan svarede

Adonija: »Nej, for vores herre, kong David, har gjort Salomo til konge. ⁴⁴Kongen har sendt præsten Sadok, profeten Natan, Jojadas søn Ebjatar, kreterne og pleterne med ham, og har ladet ham ride på kongens muldyrshoppe. ⁴⁵Præsten Sadok og profeten Natan har salvet ham til konge ved Gihon. De er gået glade op derfra, så byen er i oprør. Det er den larm, I har hørt. ⁴⁶Salomo har desuden sat sig på kongedømmets trone, ⁴⁷og kongens loyale tjenere er kommet for at lykønske⁴ vores herre, kong David, med ordene: »Må din Gud gøre Salomos navn bedre end dit navn, og gøre hans trone mægtigere end din trone!« Kongen har tilbedt på knæ ved sin seng, ⁴⁸og kongen har desuden sagt dette: »Velsignet være HERREN, Israels Gud, der i dag har givet en til at sidde på min trone, og som mine øjne har set!« ⁴⁹Da blev de rædselsslagne og brød op, alle de indbudte som var hos Adonija, og gik hver til sit. ⁵⁰Adonija blev bange for Salomo, brød op, gik hen og greb fat i alterets horn.

⁵¹Det blev fortalt til Salomo: »Se! Adonija er bange for kong Salomo. Han har grebet fat i alterets horn og sagt: »Kong Salomo skal tilsværge mig i dag, at han ikke vil dræbe sin loyale tjener med sværdet.« ⁵²Salomo sagde: »Hvis han viser sig at være pålidelig, skal ikke ét af hans hår falde til jorden. Men bliver der fundet ondt hos ham, skal han dø!« ⁵³Kong Salomo gav besked, og de hentede ham op. Han kom og hyldede kong Salomo. Salomo sagde til ham: »Gå hjem til dig selv!«

⁴Ordret: »ønske velsignelse.«.

Kapitel 2

Dauids anvisninger til Salomo

¹Da tiden nærmede sig for at David skulle dø, befalede han sin søn Salomo: ²»Jeg nærmer mig livets afslutning,⁵ så vær stærk og vis dig som en mand! ³Du skal adlyde HERREN din Guds krav, så du følger ham og overholder hans bestemmelser, befalinger, beslutninger og love, sådan som de står skrevet i Moses' lov. Så vil du lykkes med alt hvad du gør, og i alt du giver dig til, ⁴og så vil HERREN holde det ord, han har talt til mig: »Hvis dine sønner er omhyggelige i deres færd så de vandrer i sandhed foran mig af hele deres hjerte og hele deres sjæl, så skal du ikke afskæres fra at have en mand på Israels trone.« ⁵Du ved godt hvad Serujas søn Joab har gjort mod mig, hvad han gjorde mod Israels to hærførere, mod Abner, Ners søn, og Amasja, Jeters søn: Han dræbte dem og lod krigens blod flyde i fredens tid. Han fik krigsblod på bæltet om sin lænd, og på sandalerne han havde på fødderne. ⁶Du bør handle som du mener er klogest, og lad ham ikke gå i graven i en høj alder⁶ med fred. ⁷Men gileaditten Barzillajs sønner skal du vise nåde. De skal spise ved dit bord, for sådan forholdt de sig til mig under min flugt fra din bror Absalom. ⁸Og se, hos dig har du Shim'i, benjaminitten Geras søn fra Bahurim. Det var ham der udstødte en voldsom forbandelse mod mig⁷ den dag jeg gik ned til Mahanajim. Det var ham der gik ned for at konfrontere mig ved Jordan, og da lovede jeg højtideligt ved HERREN, at jeg ikke ville henrette ham.⁸ ⁹Nuvel, lad ham ikke gå fri, for du er en klog mand og véd hvad du

⁵Ordret »går jordens vej«.

⁶Ordret »hans grå hår«.

⁷Ordret: »forbandede mig med en voldsom forbandelse«.

⁸Ordret »dræbe ham med sværdet«.

skal gøre med ham så du ikke lader ham gå i graven i en høj alder med fred.«

Davids død

¹⁰Og David lagde sig til hvile hos sine fædre og blev begravet i Davidsbyen. ¹¹Den periode David var konge over Israel var 40 år. I Hebron var han konge i 7 år, og i Jerusalem var han konge i 33 år.

Salomos opgør med Adonija og hans støtter

¹²Salomo sad nu på sin far Davids trone, og hans kongedømme var sikret. ¹³Hagits søn Adonija kom til Salomos mor Batseba som sagde: »Mon det er fred du kommer med?« Han svarede: »Fred!« ¹⁴Han fortsatte: »Jeg har noget at sige dig.« Hun sagde: »Sig frem!« ¹⁵Han sagde: »Du ved, at kongeriget var mit, og at det var mig hele Israel havde udset til at være konge, men kongeriget gik mig af hænde og er blevet min brors, for han fik det af HERREN, ¹⁶Nu har jeg en enkelt ting jeg vil bede dig om. Du må ikke afvise mig!« Hun sagde til ham: »Tal!« ¹⁷Han sagde: »Sig til kong Salomo, for dig afviser han ikke, at han skal give mig Abishag fra Shunem til hustru.« ¹⁸Hun sagde: »Godt, jeg vil tale med kongen for dig.« ¹⁹Batseba kom til kong Salomo for at tale med ham for Adonija. Kongen rejste sig for at tage imod hende og bøjede sig ned for hende. Han satte sig på sin tronstol og satte en tronstol frem til kongemoderen. Hun satte sig ved hans højre side ²⁰og sagde: »Jeg har enkelt lille ting jeg vil bede dig om, afvis mig nu ikke!« Kongen sagde til hende: »Sig frem, mor, for jeg vil ikke afvise dig!« ²¹Hun sagde: »Abishag fra Shunem bør gives til din bror Adonija som hustru.« ²²Kong Salomo svarede hende: »Hvorfor beder du om Abishag fra Shunem til Adonija? Bed dog om kongeriget, for han er min bror, ældre

end mig, og bed om præsten Ebjatar og Serujas søn Joab!« ²³Kong Salomo svor ved HERREN: »Må Gud gøre således mod mig igen og igen, for det er mod sig selv Adonija har sagt dette! ²⁴For så sandt som HERREN lever, han, der har sikret mig, placeret mig på min fader Davids trone og skabt mit dynasti præcis som han har sagt, i dag skal Adonija dø!«

²⁵Kong Salomo sendte Jehojadas søn Benaja afsted. Han overfaldt ham, og han døde. ²⁶Til præsten Ebjatar sagde kongen: »Gå til din mark i Anatot, for du er en død mand. Det bliver dog ikke i dag jeg slår dig ihjel, da det var dig der bar min herre HERRENS ark foran min far David, og fordi du også blev ydmyget i alt, der ydmygede din far.« ²⁷Så forment Salomo Ebjatar adgang til at være præst for HERREN, for at det HERRENS ord skulle gå i opfyldelse, som var blevet sagt om Elis slægt i Shilo

²⁸Da nyheden nåede Joab - for Joab havde vendt sig til Adonija, selvom han ikke vendte sig til Absalom - flygtede han til HERRENS telt, og greb fat i alterets horn. ²⁹Da det blev fortalt til kong Salomo at Joab var flygtet til HERRENS telt, og at han nu stod ved siden af alteret, kaldte han på Jojadas søn Benaja og sagde: »Gå hen og hug ham ned!« ³⁰Benajas søn Jojada gik til HERRENS telt, og sagde til ham: »Kongen befaler: Gå ud!« Han svarede: »Nej, her vil jeg dø!« Benaja sendte besked tilbage til kongen: »Sådan sagde Joab, og sådan svarede jeg ham!« ³¹Kongen svarede ham: »Gør som han har sagt! Overfald ham, begrav ham, og fjern således det uskyldige blod som Joab har ladet flyde over mig og min faders slægt. ³²HERREN vil gengælde ham hans blodsudgydelse,⁹ eftersom han overfaldt to mænd, der var retfærdige og bedre end

⁹Ordret: »lade hans blod vende tilbage over hans hoved«.

ham, og slog dem ihjel med sværdet uden at min far, David, vidste det. Det var Israels hærfører Abner, Ners søn, og Judas hærfører Amasa, Jeters søn. ³³Udgydelsen af deres blod skal gengældes Joab og hans slægt for evigt, men over David, hans efterkommere, hans dynasti og hans trone skal der være fred i evighed fra HERREN.« ³⁴Så gik Jojadas søn Benaja hen, overfaldt ham og slog ham ihjel. Han blev begravet ved sit hus i ørkenen. ³⁵Kongen satte Jojadas søn Benaja over hæren i stedet for ham, og præsten Sadok satte han i stedet for Ebjatar.

³⁶Kongen gav besked om at tilkalde Shim'i og sagde til ham: »Byg dig et hus i Jerusalem, og bliv boende der. Du må ikke gå nogen som helst steder hen derfra. ³⁷Men den dag du går hen og krydser Kedronbækken, så kan du være fuldstændig sikker på at du skal dø. Din blodsudgydelse vil blive gengældt.« ³⁸Shim'i sagde til kongen: »Det er udmærket, hvad du siger, herre konge, det vil din loyale tjener gøre!« Shim'i boede længe i Jerusalem, ³⁹men henved tre år senere skete det at to af Shim'is tjenestefolk flygtede til Ma'akas søn Akish, kongen i Gat. Man fortalte det til Shim'i: »Se, dine tjenestefolk er i Gat!« ⁴⁰Shim'i rejste sig, sadlede sit æsel og drog mod Gat, til Akish, for at finde sine tjenestefolk. Shim'i gik hen og bragte sine tjenestefolk tilbage fra Gat. ⁴¹Det blev fortalt Salomo at Shim'i var gået fra Jerusalem til Gat og var vendt tilbage. ⁴²Kongen gav besked om at tilkalde Shim'i og sagde til ham: »Har jeg ikke taget dig i ed ved HERREN, advaret dig alvorligt og sagt at den dag du bryder op og går nogen som helst steder hen, så kan du være fuldstændig sikker på at du skal dø? Og sagde du ikke til mig: »Godt, jeg har hørt det?« ⁴³Hvorfor har du ikke overholdt HERRENS ed og det som jeg har befaleet dig?« ⁴⁴Kongen sagde til Shim'i: »Du er klar over alt det onde, som du er dig bevidst

inderst inde, og som du gjort mod min far David. HERREN vil lade det onde ramme dig selv, ⁴⁵mens kong Salomo skal være velsignet, og Davids trone skal være grundfæstet for HERREN til evig tid.« ⁴⁶Kongen befalede Jojadas søn Benaja at han skulle gå hen og overfalde ham så han døde.

Kongedømmet var nu sikret i Salomos hånd.

Kapitel 3

Salomo i Gibeon

¹Salomo indgik en ægteskabsalliance med^c med egypterkongen Faraos datter og førte hende til Davidsbyen indtil han var færdig med at bygge sit palads¹⁰, HERRENS tempel¹¹ og bymuren omkring Jerusalem. ²Dog bragte folket slagtofre på offerhøjene, fordi der på det tidspunkt endnu ikke var blevet bygget et tempel til HERRENS navn. ³Salomo viste sin troskab mod HERREN, så han fulgte sin far Davids forordninger, dog bragte han slagtofre på offerhøjene og lod dem gå op i røg. ⁴Kongen gik til Gibeon for at bringe slagtoffer der, for der var den store offerhøj. Hele tusind brændofre bragte Salomo på dette alter.

⁵I Gibeon viste HERREN sig for Salomo om natten i en drøm. Gud sagde: »Sig, hvad jeg skal give dig!« ⁶Salomo svarede: »Du har vist stor trofasthed over for din tjener David, min far, fordi han vandrede troværdigt og retfærdigt for dit ansigt og i hjertets oprigtighed med dig. Du bevarede denne store trofasthed over for ham og gav ham en søn, som sidder på hans trone den dag i dag. ⁷Nu, HERRE min Gud, har du gjort din loyale tjener til konge efter¹² min far David,

¹⁰Ordret: »hus«

¹¹Ordret: »hus«

¹²Ordret: »i stedet for«

men jeg er en ung mand og ved ikke hvordan jeg skal føre mig frem¹³ og begå mig.¹⁴ ⁸Din tjener står midt i det folk du har udvalgt, et talrigt folk, som ikke kan tælles, og som er så stort at det ikke kan opregnes. ⁹Giv din tjener et lydigt sind,¹⁵ så jeg kan dømme dit folk og skelne mellem godt og ondt, for hvem kan dømme dit folk, mægtigt som det er?« ¹⁰HERREN syntes godt om det han sagde, fordi Salomo havde bedt om netop dette. ¹¹Gud sagde til ham: »Fordi det er dette du har bedt om, og ikke ønsket dig et langt liv eller bedt om rigdom eller krævet din fjendes liv, men ønsket dig evne til at høre hvad der er ret, ¹²så vil jeg gøre hvad du har bedt om. Se, jeg vil gøre dig vis og indsigtfuld så der hverken tidligere har været en som dig, eller efterfølgende skal fremstå en som dig. ¹³Men også det du ikke har bedt om, vil jeg give dig, både rigdom og storhed, så der ikke skal være nogen som dig blandt kongerne resten af dit liv. ¹⁴Hvis du vandrør ad mine veje så du holder mine forordninger og mine befalinger på samme måde som din far David, vil jeg give dig et langt liv «

¹⁵Salomo vågnede og blev klar over at det var en drøm. Da han kom til Jerusalem og stod foran Vor Herres pagts ark, bragte han brændofre op, foretog fællesskabsofre og holdt festmåltid for alle sine tjenestefolk.

Salomos dom

¹⁶Engang kom to prostituerede til kongen og trådte frem for ham. ¹⁷Den ene kvinde sagde til ham: »Hør mig, min herre! Jeg og denne kvinde bor i samme hus, og jeg fødte derhjemme.¹⁶ ¹⁸Derefter, på tredjedagen efter min fødsel, fødte også denne kvinde. Vi

var sammen, ingen andre¹⁷ var hos os i huset, så vi var alene hjemme. ¹⁹Om natten døde denne kvindes søn fordi hun kom til at ligge på ham. ²⁰Hun stod op midt om natten, tog min søn ved min side mens din trofaste undersåt sov, og lagde ham i sin favn. Hendes egen søn lagde hun i min favn. ²¹Da jeg stod op om morgenen for at amme min søn, se, da var han død. Da jeg så nærmere på ham om morgenen, se, så var det ikke min søn, ham jeg havde født.« ²²Den anden kvinde sagde: »Nej, det er min søn, der lever, og din søn, der er død!« Hun svarede: »Nej, det er din søn der er død, og min søn der lever!« Sådan argumenterede de foran kongen. ²³Kongen svarede: »Den ene siger: »Det er min søn der lever, og din søn der er død.« Den anden siger, »Nej, det er din søn der er død, og min søn der lever!«« ²⁴Kongen sagde: »Skaf mig et sværd!« De bragte det til kongen. ²⁵Kongen fortsatte: »Hug det levende barn over i to dele, og giv halvdelen til den ene og halvdelen til den anden.« ²⁶Så reagerede kvinden hvis søn var den levende, over for kongen, for de havde vakt hendes moderkærlighed over for hendes søn. Hun sagde: »Hør mig, min herre! Giv hende det levende barn og dræb det endelig ikke!« Den anden sagde: »Hverken jeg eller du skal have det. Hug til!« ²⁷Kongen svarede: »Giv hende det levende barn¹⁸ og slå det endelig ikke ihjel. Hun er hans mor.«

²⁸Da hele Israel hørte om den dom kongen havde afsagt, blev der stor respekt for¹⁹ kongen, for de havde indset at han havde Guds visdom, så han kunne dømme ret.

¹³Ordret: »gå ud«

¹⁴Ordret: »komme ind«

¹⁵Ordret: »lydhørt hjerte«.

¹⁶Ordret: »hos hende i huset«.

¹⁷Ordret: »fremmed«.

¹⁸Ordret: »den der er født levende«.

¹⁹Ordret: »frygt for«

Kapitel 4

Salomos embedsmænd

¹Kong Salomo var nu konge over hele Israel.

²Disse var de øverstbefalende han havde. Azarja, Sadoks søn, var præst. ³Elihoref og Akija, Shishas sønner, var sekretærer; Joshafat, Akiluds søn, var arkivar; ⁴Benaja, Jojadas søn, var hærchef; Sadok og Ebjatar var præster; ⁵Azarja, Natans søn, stod over distriktsguvernørerne, og præsten Zabud, Natans søn, var kongens nærmeste rådgiver. ⁶Akishar var hofchef, og Adoniram, Abdas søn, stod for pligtarbejdet.

⁷Salomo havde tolv som var distriktsguvernører ud over hele Israel. De sørgede for forsyninger til kongen og hans palads. Én måned om året skulle hver især skaffe forsyninger. ⁸Dette er deres navne: Hurs søn, i Efraims bjergland; ⁹Dekers søn, i Makas, Sha'albim, Bet-Shemesh og Ajjalon indtil Bet-Hanan; ¹⁰Heseds søn, i Arubbot; han havde Soko og hele Hefers land; ¹¹Abinadabs søn, i hele Dors højdedrag; Tafat, Salomos datter, blev hans hustru; ¹²Ba'ana, Akiluds søn: Ta'anak, Megiddo og hele Bet-Shan, som er ved siden af Saretan og neden for Jizre'el, fra Bet-Shan til Abel-Mehola, helt til den anden side af Jokmeam. ¹³Gebers søn, i Ramot Gilead; han havde Manasses søn Jairs byer, som ligger i Gilead, og han havde området Argob, som ligger i Bashan; 60 store byer med mur og portslå af kobber. ¹⁴Akinadab, Iddos søn, i Mahanajim; ¹⁵Akima'as, i Naftali; også han giftede sig med en datter af Salomo, Basemat; ¹⁶Ba'ana, Hushajs søn, i Asher og i Ba'alot; ¹⁷Joshafat, Paruas søn, i Issakar; ¹⁸Shim'i, Elas søn, i Benjamin; ¹⁹Geber, Uris søn, i landet Gilead, det land som havde tilhørt amoritterkongen Sihon og Og, Bashans konge; han var den eneste guvernør i regio-

nen.²⁰

²⁰Juda og Israel blev talrige som sandet ved havet, virkelig mange. Og de spiste, og de drak og var glade.

Kapitel 5

Salomos kongedømme

¹Salomo regerede over alle kongerigerne hele vejen rundt fra Eufratfloden²¹ til filistrenes land indtil Egyptens grænse. De betalte tribut og var loyale over for Salomo så længe han levede. ²Salomos daglige forbrug af fødevarer²² var 30 kor fint mel og 60 kor groft mel, ³10 stykker fedekvæg, 20 stykker markkvæg og 100 stykker småkvæg foruden hjort, gazelle, rådyr og fedegæs. ⁴Han herskede nemlig over alt på denne side af floden, fra Tifsa til Gaza, over alle konger på denne side af floden, og han havde fred til alle sider. ⁵Juda og Israel boede trygt, enhver under sin egen vinstok og sit eget figentræ, fra Dan til Be'ersheba, så længe Salomo levede.

Salomos rigdom og visdom

⁶Salomo havde 40.000 opstaldede heste^d til sine vogne og 12.000 ryttere. ⁷De førømtalte guvernører forsynede kong Salomo og enhver, som havde plads ved²³ kong Salomos bord, hver i sin måned, de lod intet mangle. ⁸Byggen og halmen til hestene og forspandene bragte de til det sted hvor det skulle være, enhver efter sin anvisning. ⁹Gud gav Salomo visdom, omfattende kundskab og bred indsigt som sandet ved havets bred. ¹⁰Salomos visdom var større end

²⁰Ordret: »i landet«.

²¹Ordret: »floden«.

²²Ordret: »brød«.

²³Ordret: »nærmede sig«.

alle Østens folks visdom og al Egyptens visdom. ¹¹Han var visere end alle andre mennesker, mere end ezraiten Etan og Makols sønner, Heman, Kalkol og Darda, og hans ry nåede ud til alle omkringboende folk. ¹²Han formulerede 3000 ordsprog, og dertil 1005 sange. ¹³Han talte om træerne, fra cederen, som findes i Libanon, til isopen, der vokser ud fra muren. Han talte om kvæget, fuglene, krybdyrene og fiskene. ¹⁴Fra alle folke kom de for at høre Salomos visdom, fra alle jordens konger, som havde hørt om hans visdom.

Aftalen med Hiram

¹⁵Hiram, kongen af Tyrus, sendte nu sine folk til Salomo, for han havde hørt at man havde salvet ham til konge efter hans far. Loyalitet havde nemlig kendetegnet Hiram i forholdet til David så længe denne levede. ¹⁶Salomo sendte besked tilbage til Hiram: ¹⁷»Du ved at min far David ikke var i stand til at bygge et tempel for HERREN sin Guds navn på grund af den krig fjenderne²⁴ havde ompændt ham med, indtil HERREN lagde dem under hans fødder.²⁵ ¹⁸Nu har HERREN min Gud skaffet mig fred til alle sider. Der er ingen modstander og ingen ulykke.^e ¹⁹Se, jeg tænker på at bygge et tempel til HERREN min Guds navn, i overensstemmelse med hvad HERREN sagde til min far David: »Din søn, som jeg sætter på tronen efter dig, han skal bygge templet for mit navn!« ²⁰Nuvel, giv befaling om at de skal fælde cedertræer fra Libanon til mig. Mine folk skal arbejde sammen med dine folk, og dine folks løn vil jeg give til dig, ligesom alt andet du beder om, for hos os er der ingen, ved du nok, der kan fælde træer som sidonierne.« ²¹Derpå, så snart Hiram fik Salomos besked, blev han meget glad

og sagde: »Velsignet være HERREN, som i dag, har givet David en vis søn over dette talrige folk.« ²²Hiram svarede Salomo: »Jeg har fået den besked du har sendt mig. Jeg vil gøre alt hvad du ønsker angående tømmerstokke af ceder og cypres.^f ²³Mine folk skal bringe dem ned til havet, og jeg vil sende tømmerflåder over havet til det sted du giver mig besked om. Der vil jeg skille dem ad så du kan hente dem, imens skal du gøre mig den tjeneste²⁶ at forsyne mit hof med fødevarer.«

²⁴Så sendte Hiram tømmer af ceder og cypres til Salomo, alt hvad han havde bedt om. ²⁵Salomo gav Hiram 20.000 kor hvede til føde til hans hof, og 20 kor olivenolie af ringere kvalitet.²⁷ Sådan forsynede Salomo Hiram år efter år. ²⁶HERREN gav Salomo visdom, som han havde lovet ham. Der var fred mellem Hiram og Salomo, og de underskrev sammen en traktat.

Forberedelser til tempelbyggeriet

²⁷Kong Salomo udskrev pligtarbejde i hele Israel, og hoveriet omfattede 30.000 mand. ²⁸Han sendte dem til Libanon, 10.000 på skift hver måned. En måned var de i Libanon, to måneder var de hjemme. Adoniram stod for pligtarbejdet. ²⁹Salomo havde 70.000 bærere, og 80.000 stenhuggere i bjerglandet, ³⁰foruden Salomos arbejdsledere som førte tilsyn med arbejdet, 3.300 var der til at lede de folk som gjorde arbejdet. ³¹På kongens befaling bragte de store sten, kostbare sten, til at lægge templets fundament, nemlig kvadersten. ³²Salomos og Hiram bygningsarbejdere og folk fra Byblos tilhuggede dem og gjorde tømmeret og stenene klar til at bygge templet.

²⁴Ordret: »de«.

²⁵Ordret: »hans fodsåler«

²⁶Ordret: »opfylde mit ønske« eller »gøre efter mit behag«.

²⁷Ordret: »(med) knuste oliven«.

Kapitel 6

Salomos tempel

¹I det 480. år efter israelitternes udvandring fra Egypten, i det fjerde år, i måneden ziv – det er den anden måned – efter Salomo var blevet konge over Israel, begyndte han at bygge et tempel for HERREN.

²Templet som kong Salomo byggede for HERREN, var 60 alen langt, 20 bredt og 30 alen højt. ³Forhallen ind til selve templet var 20 alen lang i forhold til templets bredde, 10 alen dyb foran templet. ⁴Han lavede vinduer med smalle rammer^g ⁵og byggede en flad bygning^h op ad templets mur hele vejen rundt, rundt om templets mure, både til Tempelhallen og til det Allerhelligste. Han byggede siderumⁱ hele vejen rundt. ⁶Den nederste etage af den flade bygning var fem alen bred, den midterste seks alen bred, og den tredje syv alen i bredden, for han lavede afsatser udvendigt på templet hele vejen rundt for ikke at bygge ind i templets mure.

⁷Da templet blev bygget, blev der brugt færdige sten fra stenbruddet²⁸ så hverken hamre, hakkeøkser eller noget som helst redskab af jern hørtes i templet i forbindelse med byggeriet. ⁸Indgangen til sidebygningens nederste^j etage var på templets sydside,²⁹ og trappeskakterne^k førte til den midterste etage, og fra den midterste til tredje etage. ⁹Han byggede templet færdigt og gav huset loft med spær^l og paneler^m af cedertræ. ¹⁰Han byggede den lave bygning op ad hele templet, fem alen i højden, og gav det tag af³⁰ cedertræ.

¹¹Så talte HERREN til Salomo: ¹²»Om det tempel du bygger, skal det gælde at hvis du retter dig efter mine forordninger, hand-

ler efter mine beslutninger, og adlyder mine befalinger så du følger dem, vil jeg holde det løfte til dig, jeg gav din far David. ¹³Jeg vil tage bolig midt blandt israelitterne, og vil ikke forlade mit folk Israel.«

¹⁴Salomo byggede templet færdigt. ¹⁵Han byggede templets indvendige vægge³¹ med paneler af cedertræ, fra templets gulv til loftsbjælkerne³² beklædte han det indvendigt med træ. Han dækkede templets gulv med planker af cypres. ¹⁶Han konstruerede de 20 alen fra templets bagvæg med paneler af cedertræ fra gulvet til loftsbjælkerne og byggede indenfor det inderste rum, det Allerhelligste. ¹⁷Templet var 40 alen langt, det vil sige Tempelhallen foran det Allerhelligste.³³ ¹⁸Cedertræet på templets inder-side var udsmykket med knopper og udsprungne blomster. Det hele var cedertræ, der var ikke en sten at se. ¹⁹Det Allerhelligste, inderst i templet, gjorde han klar til at man dér kunne placere HERRENS pagts ark. ²⁰Det Allerhelligsteⁿ var 20 alen langt, 20 alen bredt og 20 alen højt. Han belagde det med rent guld. Han belagde også cedertræsalteret. ²¹Salomo belagde templet indvendigt med rent guld. Han trak guldkæder foran det inderste rum, og belagde det med guld. ²²Hele templet belagde han med guld indtil hele templet var færdigt. Hele alteret, som stod i det Allerhelligste, belagde han med guld.

²³Til det Allerhelligste lavede han to keruber af oliventræ, ti alen høje. ²⁴Fem alen var kerubens ene vinge, fem alen var dens anden vinge, ti alen fra vingespids til vingespids. ²⁵Den anden kerub var ti alen. De to kerubers mål og form var ens. ²⁶Den ene kerubs højde var ti alen, og det var den anden kerubs også. ²⁷Han placerede keru-

²⁸Ordret: »hele sten, stenbrudssten«.

²⁹Ordret »højre side af templet«.

³⁰Ordret: »dækkede det med«.

³¹Ordret: »Han byggede husets vægge fra hus til hus«.

³²Ordret: »loftets vægge«.

³³Ordret »foran mig«.

berne midt i det Allerhelligste. Kerubernes vinger var bredt ud, så den enes vinge rørte væggen, og den anden kerubs vinge rørte den anden væg. Midt i det inderste rum rørte deres vinger hinanden. ²⁸Han belagde keruberne med guld, ²⁹og på alle rummets vægge, hele vejen rundt, lavede han udskæringer³⁴ med keruber, palmetter, udsprungne blomster, både indvendigt og udvendigt. ³⁰Rummets loft belagde han med guld både indvendigt og udvendigt.

³¹Til indgangen til det Allerhelligste lavede han døre af oliventræ, dørstolpen var femkantet.³⁵ ³²De to dørstolper var af oliventræ. Han udskar dem med keruber, palmetter og udsprungne blomster og belagde dem med guld. Han belagde keruberne og palmetterne med guld. ³³På samme måde lavede han indgangen til Tempelhallen med firkantede dørstolper af oliventræ. ³⁴De to dørstolper var af cypres, to foldedøre udgjorde den ene dør,³⁶ to foldedøre^o den anden.

³⁵Han udskar keruber, palmetter og udskårne blomster og belagde dem med guld lagt jævnt ud over det udskårne. ³⁶Han byggede den indre forgård med tre skifter kvadersten og et skifte cedertræsbjælker.

³⁷I det fjerde år blev grunden lagt til HERRENS tempel, i måneden ziv, ³⁸og i det ellefte år i måneden bul – det er den ottende måned – stod templet færdigt i overensstemmelse med alle hans specifikatio-

ner og beslutninger. Han byggede det på syv år.

Kapitel 7

Salomos palads

¹Salomo byggede på sit eget palads i 13 år, og så stod det færdigt. ²Han byggede Libanonskovhuset, 100 alen langt, 50 alen bredt, og 30 alen højt med 4 rækker af cedertræssøjler og cedertræskapitæler^p oven på søjlerne. ³Han lagde cedertræ oven på de paneler^q som hvilede på søjlerne, 45 paneler 15 triglyffer per række³⁷ ⁴Der var tre rækker af indramninger, lysning sad over for lysning tre gange. ⁵Alle åbninger og dørstolper havde fire indhak i ramme og yderkant, lysning sad over for lysning tre gange. ⁶Han lavede søjlehallen, 50 alen lang 30 alen bred, og en forhal foran den³⁸ med søjler og en gesims oven over dem. ⁷Også tronsalen, der hvor han holdt rettergang, domssalen, lavede han og beklædte den med cedertræ fra gulvet til loftsbjælkerne.³⁹ ⁸Hans egne gemakker, der, hvor han selv boede, lå ud til den anden gårdsplads i forhold til søjlehallen og var ligesom dette arbejde. Salomo lavede gemakker til Faraos datter, som han havde giftet sig med, svarende til denne søjlehal. ⁹Alle

³⁴Ordret: »udskar han indgraverede udskæringer«.

³⁵Ordret: »dørstolpen, dørkarmene/dørstolperne, en femtedel«. Usikkerheden i betydningen afspejles i de tidlige versioner der sammentrækker den hebraiske tekst i udtrykkene *flias pentaplas* »femfoldige dørstolper« (LXX) og *postesque angulorum quinque* »femkantede dørstolper« (Vulgata). Eftersom der er stor forskel på oversættelsen i de moderne oversættelser, er Vulgatas oversættelse valgt som et kvalificeret gæt.

³⁶Ordret: »to fløje, som kunne slås op/åbnes«.

³⁷Ordret »45, 15 per række«. Beskrivelsen har voldt oversættere problemer siden antikken eftersom matematikken ikke går op, hvis »15 per række« refererer til de fire rækker af søjler. Det vil give 60, ikke 45. LXX harmoniserer derfor til »tre rækker« i vers 3, mens andre oversættelser harmoniserer »45« til »60«. Hvis der er tale om 15 triglyffer, altså 15 paneler med tre lodrette, konkave riller, giver MT imidlertid mening og kan fastholdes.

³⁸Ordret: »foran dem«, dvs. søjlerne i hallen.

³⁹Ordret »fra gulvet til gulvet«, hvilket ikke giver mening. Ledsætningen er ikke oversat i LXX mens Peshitta og Vulgata oversætter med »til loftsbjælkerne«.

disse bygninger⁴⁰ var af kostbare sten, efter kvaderstensmål, skåret med stensav, indvendigt og udvendigt fra fundamentet op til murkronerne^r og fra ydersiden ud mod den store gårdsplads. ¹⁰Fundamentet var også af kostbare sten, store sten på ti og otte alen.⁴¹ ¹¹Ovenpå var der kostbare sten efter kvaderstensmål og cedertræ. ¹²Den store gårdsplads omkring havde tre skifter kvadersten og et skifte cedertræ. ¹³Det gjaldt også den indre forgård til HERRENS tempel og templets forhal⁴²

Templets udstyr

¹³Kong Salomo sendte bud efter og tog imod Hiram fra Tyrus. ¹⁴Han var søn af en enke fra Naftalis stamme. Hans far var fra Tyrus, og havde været kobbersmed. Han var fuld af visdom, indsigt og kundskab til at udføre alle arbejder i kobber. Han kom til kong Salomo, og udførte alt arbejdet for ham.

¹⁵Han formede de to bronzesøjler. Hver søjle var 18 alen høj, og målesnoren omkring den anden viste 12 alen.⁴³ ¹⁶Desuden de to kapitæler til toppen af søjlerne, støbt i kobber, højden på den ene kapitæl var fem alen, ligesom højden på den anden kapitæl var fem alen. ¹⁷Der var gitre af fletværk,⁴⁴ kvaster og kædeværk på kapitælerne på toppen af søjlerne, syv på den ene kapitæl, syv på den anden. ¹⁸Han lavede søjlerne og to rækker granatæbler⁴⁵

⁴⁰»Bygninger« er tilføjet.

⁴¹Ordret: »store sten, sten på ti alen og sten på otte alen«.

⁴²Det kan også referere til paladsets søjlehal.

⁴³Ordret: »18 alen høj, den ene søjle, og en snor, 12 alen, omkredsede den anden søjle«. Det må være højden og omkredsen på hver søjle der er angivet.

⁴⁴Ordret: »gitre af gitterværk«.

⁴⁵»Granatæbler« står ikke i den hebraiske tekst, men er for klarhedens skyld suppleret i lyset af vers 20 og med støtte fra både hebraiske manuskripter og gamle græske oversættelser.

rundt om det ene fletværk for at dække kapitælerne på toppen af søjlerne, og således gjorde han også på den anden kapitæl. ¹⁹Kapitælerne, som hvilede på søjlerne ved Forhallen, var fire alen og udformet som en lilje⁴⁶ ²⁰Kapitælerne på de to søjler lå desuden lige oven over den vulst, som var ved siden af fletværket. Der var 200 granatæbler i rækker, også⁴⁷ rundt om den anden kapitæl. ²¹Han rejste søjlerne ved forhallen til templet.⁴⁸ Han rejste den højre søjle, og kaldte den Jakin; han rejste den venstre søjle, og kaldte den Boaz. ²²På søjlehovederne blev der udført liljeværk, og så var arbejdet på søjlerne færdigt.

²³Han lavede Havet som var støbt, ti alen fra kant til kant, cirkelrundt, og fem alen højt. Målesnoren, der gik omkring det, viste 30 alen. ²⁴Der var kalabasformet ornamentering under Havets kant hele vejen rundt, ti på en alen, omkredsede det fuldstændigt, to rækker kalabasformet ornamentering støbt i ét med det.⁴⁹ ²⁵Det stod på tolv okser, tre vendte mod nord, tre mod vest, tre mod syd og tre mod øst; Havet stod oven på dem, og deres bagkroppe vendte indad. ²⁶Det var en håndsbredde tykt, dets kant var som kanten på et bæger, lavet som en blomstrende lilje; 2000 bat rummede det.

²⁷Han lavede ti stel af bronze, hvert stel var fire alen langt, fire alen bredt, og tre alen højt. ²⁸Således var stellerne lavet: De havde paneler,⁵⁰ og panelerne var mellem rammerne.^s ²⁹På panelerne, som var

⁴⁶Det hebraiske ord betyder »lilje« og kan betegne alle slags liljer. Siden det optræder i en arkitektonisk kontekst, refererer det måske til en bestemt slags lilje, nemlig lotusblomsten, der var hyppigt anvendt som ornamentering.

⁴⁷Ordet »også« er tilføjet.

⁴⁸Ordret: »til Tempelhallen«, altså forhallen til hovedrummet i templet.

⁴⁹Ordret: »støbt i dets støbning«

⁵⁰Det hebraiske ord betyder »indramning«, men her må der være tale om »paneler« eller »relieffer«.

mellem rammerne, var der løver, okse og keruber, og på samme måde var der på panelerne oven over og neden under løverne og oksen kransformede arbejder med facetskæring.^t ³⁰Der var kobberakslar og fire kobberhjul på hvert stel. Det havde fire fødder. De havde skråstivere⁵¹ neden under bækkenet, og skråstiverne var støbt på hver side som kranse. ³¹Dets munding inden for kranse^u og opad var en alen højt.^v Dets munding var cirkelrund og lavet sådan at den ragede halvanden alen op. Også på dets munding var der udskæringer, og dets^w paneler var firkantede, ikke runde. ³²De fire hjul var under panelerne, og hjul-lejerne sad på stellet. Hvert af hjulene var halvanden alen højt. ³³Hjulene var lavet som vognhjul, deres lejer, fælg, eger og nav var alle støbt. ³⁴Der gik fire skråstivere til de fire hjørner på hvert stel, dets skråstivere gik i ét med stellet⁵² ³⁵På toppen af stellet var der et halv alen højt cirkelrundt fodstykke,⁵³ og på toppen af stellet gik stiverne og panelerne i ét med det. ³⁶På fladerne af dets stivere og på dets stel indgraverede han keruber, løver og palmetter hvor der var tomme felter og rammer, og kranse hele vejen rundt. ³⁷Således lavede han de ti stel med samme støbning, mål og form for dem alle.

³⁸Han lavede de ti bronzebækkener, som kunne rumme 40 bat hver. Hvert bækken var fire alen, og der var ét bækken på hvert af de ti stel. ³⁹Han stillede stellene op, fem ved templets sydside⁵⁴ og fem ved dets venstre. Havet placerede han ved templets sy-

døstlige hjørne,⁵⁵

⁴⁰Hiram lavede askespandene^x skovlene og stænkeskålene. Dermed var Hiram færdig med at gøre alt det arbejde, han udførte for kong Salomo på HERRENS tempel: ⁴¹De to søjler, vulsterne på kapitælerne på toppen af de to søjler, de to gitre til at dække de to vulster på kapitælerne på toppen af søjlerne, ⁴²de 400 granatæbler til de to gitre, to rækker granatæbler på hvert gitter til at dække de to vulster på kapitælerne ovenpå søjlerne; ⁴³de ti stel og de ti bækkener på stellene; ⁴⁴Havet selv og de tolv okser under Havet; ⁴⁵askespandene, skovlene, stænkeskålene og alle de redskaber, som Hiram havde lavet for kong Salomo til HERRENS tempel i poleret bronze. ⁴⁶Kongen fik dem støbt i nedgravede støbeforme⁵⁶ i Jordandalen mellem Sukkot og Saretan. ⁴⁷Salomo lod alle redskaberne være på grund af deres meget store mængde, vægten af bronzen blev ikke beregnet.

⁴⁸Salomo lavede alle genstandene, i HERRENS tempel: Guldalteret, bordet, som skuebrødene lå på, også af guld, ⁴⁹lysestagerne, fem til højre og fem til venstre foran det inderste rum, af rent guld, blomsten, lamperne og tængerne af guld; ⁵⁰bægrene, lyslukkerne, stænkeskålene, skålene^y og fyrbækkenerne af rent guld; hængslerne^z for på dørene ind til templets indre, til det Allerhelligste, og på dørene ind til tempelhallen, af guld.

⁵¹Så var alt det arbejde fuldstændig færdigt, som kong Salomo havde udført på HERRENS tempel. Salomo hentede sin far Davids helliggaver, og anbragte sølvet, gullet, og genstandene i skatkamrene i HERRENS tempel.

⁵¹Ordret: »skulderblade«.

⁵²Ordret: »fra stellet dets skråstivere«. Betydningen er usikker, og oversættelsen må betragtes som et kvalificeret gæt (med støtte i Vulgata)

⁵³Ordret: »rund cirkel«.

⁵⁴Ordret: »templets højre skulder«, som set fra vest er templets sydside.

⁵⁵Ordret: »ved templets sydside, østligt i forhold til syden«.

⁵⁶Ordret: »jordstøbeforme«.

Kapitel 8

Indvielsen af templet

¹Salomo samlede nu Israels ældste, alle stammelederne og overhovederne for israeliternes familier hos sig i Jerusalem for at føre HERRENS pagts ark op fra Davidsbyen, det vil sige Zion. ²Alle israelitter samledes ved festen hos kong Salomo i måneden etanim, det er den syvende måned. ³Da alle Israels ældste var ankommet, løftede præsterne arken op, ⁴og de førte HERRENS ark op sammen med forsamlingssteltet og alle de hellige genstande som var i teltet. Præsterne og levitterne førte dem op. ⁵Kong Salomo og hele forsamlingen af israelitter, som var forsamlet hos ham, stod sammen med ham foran arken. De ofrede får, geder og okser, så mange at de ikke kunne tælles eller opregnes på grund af mængden. ⁶Præsterne førte HERRENS pagts ark op til dens plads i det inderste rum i templet, det allerhelligste, under keruberne vinger; ⁷for keruberne havde bredt vingerne ud over arkens placering så keruberne dækkede over arken og dens bærestænger ovenfra. ⁸Bærestængerne var så lange at bærestængernes ender kunne ses fra det hellige foran det inderste rum, men de kunne ikke ses udefra. De er der den dag i dag. ⁹Der var intet i arken udover de to stentavler som Moses havde lagt i den ved Horeb hvor HERREN sluttede pagt med israelitterne i forbindelse med deres udgang fra Egypten. ¹⁰Da præsterne gik ud af helligdommen, ⁵⁷fyldte skyen HERRENS tempel ¹¹så præsterne ikke kunne stå og forrette tjeneste på grund af skyen, for HERRENS herlighed havde fyldt HERRENS tempel.

⁵⁷Ordret: »det hellige«, altså hovedrummet i templet.

Salomos indvielsestale

¹²Da sagde Salomo: »HERREN har sagt at han vil bo i den mørke sky. ¹³Nu har jeg bygget dig en ophøjet bolig, et sted hvor du kan bo for altid.« ¹⁴Kongen vendte sig om og velsignede hele Israels forsamling, og hele Israels forsamling stod op. ¹⁵Han sagde: »Velsignet være HERREN, Israels Gud, som har talt direkte til min far David og selv opfyldt det han sagde: ¹⁶»Fra den dag jeg førte mit folk Israel ud af Egypten, har jeg ikke udvalgt nogen by blandt Israels stammer til at bygge et tempel, hvor HERRENS navn kunne bo, men jeg udvalgte David til at lede mit folk Israel.« ¹⁷Det lå min far David på hjerte at bygge et tempel til HERRENS, Israels Guds, navn, ¹⁸men HERREN sagde til min far David: »Når det lå dig på sinde at bygge et hus for mit navn, gjorde du vel i at det lå dig på sinde. ¹⁹Dog er det ikke dig der skal bygge templet, men din søn, dit eget kød og blod, ⁵⁸han skal bygge templet for mit navn.« ²⁰HERREN har opfyldt det løfte han gav. Jeg er trådt i min far Davids sted og har taget sæde på Israels trone, sådan som HERREN har lovet, og jeg har bygget templet for HERRENS, Israels Guds, navn. ²¹Dér har jeg sørget for et sted til arken, hvori HERRENS pagt er, den han sluttede med vores fædre da han førte dem ud af Egypten.«

²²Salomo stillede sig foran HERRENS alter vendt mod hele Israels forsamling, løftede armene mod himmelen ²³og sagde: »HERRE, Israels Gud, der er ingen Gud som du oppe i himlen eller nede på jorden, du som bevarer pagten og troskaben over for dine tjenere når de følger dig helhjertet, ²⁴du som har holdt over for din tjener, min far David, hvad du lovede ham udtrykkeligt, og som selv har holdt og opfyldt det netop i dag. ²⁵Og nu, HERRE, Israels Gud, hold over for din tjener, min far David, hvad du har lovet

⁵⁸Ordret: »som udgår fra dine lænder«.

ham, da du sagde: »Der vil fra min side aldrig blive udstødt nogen af dine, som sidder på Israels trone, hvis dine sønner passer på med deres færden ved at følge mig, sådan som du har fulgt mig.«²⁶ Så derfor, Israels Gud, hold nu det løfte som du gav din tjener, min far David.²⁷ Mon Gud virkelig vil bo på jorden? Se, himlen og himlenes himmel kan ikke rumme dig; hvor meget mindre da det tempel, jeg har bygget.

²⁸Vær opmærksom på din tjeners bøn og bønfoldelse, HERRE Gud, så du hører det råb og den bøn, som din tjener beder foran dig i dag:²⁹ Må du selv se til dette hus nat og dag, til stedet om hvilket du har sagt at dér skal dit navn være, så du hører den bøn, din tjener beder vendt mod dette sted.³⁰ Lyt til din tjeners og dit folk Israels bøn, som de beder vendt mod dette sted. Hør nu fra det sted du bor, fra himlen, så du bønhører og tilgiver.³¹ Hvis en person synder mod sin næste, og man afkræver ham en ed som han skal aflægge, så skal han med ed bekræfte det foran dit alter i dette tempel,³² så hør i himlen, grib ind og døm retfærdigt mellem dine undersåtter, så den skyldige bliver dømt ved at hans handling rammer ham selv, mens den uskyldige bliver frikendt ved at han får efter sin uskyld.³³ Når dit folk Israel bliver slået af en fjende fordi de har syndet mod dig, og de vender sig til dig og priser dit navn og beder og bønfalder dig i dette hus,³⁴ så hør i himlen, tilgiv dit folk Israels synd og før dem tilbage til det land, du gav deres fædre.³⁵ Når himlen lukkes, og der ikke kommer regn fordi de har syndet mod dig, og de beder vendt mod dette sted, priser dit navn og vender om fra deres synd fordi du har ydmyget dem,³⁶ så hør i himlen, tilgiv dine undersåtters og dit folk Israels synd, ja, vis dem den gode vej de skal følge, og giv regn til det land som du har givet dit folk i eje.³⁷ Skulle hungersnød komme over landet, skulle pest opstå, skulle skimmel,

rust, sværme af græshopper ramme, skulle dets fjende belejre det i landets byer⁵⁹ – al slags plage, al slags sygdom –³⁸ enhver bøn og bønfoldelse fra hvilket som helst menneske eller fra hele dit folk Israel hvor hver især er bekendt med plagen i sit eget hjerte og breder sine hænder ud mod dette hus,³⁹ hør den da i himlen, hvor du bor, så du tilgiver, griber ind og gengælder enhver efter hans færd, du som kender hans hjerte – for du alene kender alle menneskes hjerte –⁴⁰ for at de skal frygte dig alle dage de lever på den jord du gav vores fædre.

⁴¹Også i forhold til den fremmede, som ikke er en del af dit folk Israel, men kommer fra et fjernt land på grund af dit ry (for de vil komme til at høre om dit store navn, din stærke hånd og din udstrakte arm) og kommer og tilbeder vendt mod dette hus:⁴³ Hør i himlen, hvor du bor, og grib ind i forhold til alt den fremmede påkalder dig om, for at alle jordens folk skal kende dit navn, så de frygter dig som dit folk Israel og véd at dit navn er udråbt over det hus jeg har bygget.

⁴⁴Når dit folk rykker ud til kamp mod sin fjende i den retning du sender dem, og de beder til Herren i retning mod den by du har udvalgt, og det hus jeg har bygget for dit navn,⁴⁵ så hør i himlen deres bøn og bønfoldelse og skaf dem deres ret.⁴⁶ Når de synder mod dig – for der er intet menneske som ikke synder – og du bliver vred på dem og overgiver dem til en fjende så de bliver ført i fangenskab i fjendens land, fjern eller nær,⁴⁷ men de går i sig selv⁶⁰ i det land hvor de er fanger, omvender sig, bønfalder dig i deres fangevogteres land og siger: »Vi har syndet ved at gøre uret og har handlet ugudeligt,«⁴⁸ vender sig til dig af hele deres hjerte og i fuld overbevisning i deres fjenders land, hvor de har taget dem til fange, og bønfal-

⁵⁹ Ordret: »i landet, dets porte«.

⁶⁰ Ordret: »omvender deres hjerte«.

der dig i retning mod det land som du har givet deres fædre, mod den by du har udvalgt, og mod det hus som jeg har bygget for dit navn, ⁴⁹så hør i himlen, hvor du bor, deres bøn og bønfoldelse og skaf dem ret. ⁵⁰Tilgiv dit folk deres synd mod dig og alle de overtrædelser de begik mod dig, og lad dem finde barmhjertighed i forhold til deres fangevogtere så de viser dem barmhjertighed, ⁵¹for de er dit folk og din ejendom, som du førte ud af Egypten, af jern-smelteovnen; ⁵²Vær opmærksom på din loyale tjeners bøn og dit folk Israels bønfoldelse så du hører alt de anråber dig om. ⁵³For du skilte dem ud som din ejendom blandt alle jordens folk, sådan som du havde sagt gennem din loyale tjener Moses da du førte vores forfædre ud af Egypten, min herre, HERRE.«

⁵⁴Da Salomo var færdig med at bønfalde HERREN med hele denne bøn og bønfoldelse, rejste han sig foran HERRENS alter, hvor han havde ligget på knæ, med hænderne udstrakt mod himlen. ⁵⁵Stående velsignede han hele det forsamlede Israel med høj røst og sagde: ⁵⁶»Velsignet være HERREN som har givet et hvilested til sit folk Israel i overensstemmelse med alt han har lovet. Ikke et eneste ord er faldet til jorden af alle hans løfter om det gode han har lovet ved sin loyale tjener Moses. ⁵⁷Må HERREN vores Gud være med os, ligesom han har været med vores forfædre, og må han ikke forlade os eller forkaste os, ⁵⁸men vende vores hjerte til sig, så vi følger ham og overholder de befalinger, bestemmelser og beslutninger, han gav vores forfædre. ⁵⁹Gid disse mine ord, som jeg indtrængende beder til HERREN, må være nær hos HERREN vores Gud dag og nat så han skaffer sin loyale tjener og sit folk Israel ret dag for dag, ⁶⁰for at alle jordens folk må indse at HERREN er vores Gud, der er ingen anden. ⁶¹I skal være helhjertede i forhold til HERREN vores Gud, så I følger hans bestemmelser og overhol-

der hans befalinger, som I gør i dag.«

Indvielsesofferet

⁶²Kongen og hele Israel med ham bragte slagtoffer til HERREN. ⁶³Salomo slagtede et fællesskabsoffer, som han bragte HERREN, 22.000 okser og 120.000 får og geder, og kongen og alle israelitter indviede HERRENS hus. ⁶⁴Den dag helligede kongen den midterste del af forgården foran HERRENS hus, for det var dér han bragte brændofferet, kornofferet og fedtet fra fællesskabsofferet, da bronzealteret, som stod foran HERREN, var for lille til at rumme brændofferet, kornofferet og fedtet fra fællesskabsofferet.

⁶⁵Salomo fejrede den gang festen sammen med hele Israel – en stor forsamling fra Lebo Hamath til Egyptens wadi – for HERREN vores Gud i syv dage og syv dage, fjorten dage i alt. ⁶⁶På den ottende dag lod han folket gå. De velsignede kongen og gik til deres telte, glade og ved godt mod på grund af alt det gode som HERREN havde gjort for David, sin loyale tjener, og for Israel, sit folk.

Faglige noter

- a. [1 Kong 1,2] *hêq* kan også oversættes med »skød« eller »bryst«.
- b. [1 Kong 1,14] Med *millê'tî* (»opfylde«) kan der også være tænkt på at supplere.
- c. [1 Kong 3,1] *yithattên* kan også oversættes med »besvogle, gøre sig til en datters mand«.
- d. [1 Kong 5,6] Udtrykket *ʔurwôt sūsîm* kan også oversættes med »40.000 hestebåse« eller »40.000 hestespand«, mens LXX læser »4.000 hopper til vogne«.
- e. [1 Kong 5,18] Hebraisk *pegaʔ rāʔ* »ond/dårlig begivenhed«.
- f. [1 Kong 5,22] Det hebraiske *bʾrôš* kan også betyde »fyr«, men må i konteksten forstås som den ædlere træsort cypres.
- g. [1 Kong 6,4] Substantivet *šʾqufîm* forekommer kun her og i Ez 41,16, begge gange i pluralis og sammen med »vinduer« og har grundbetydningen »rammer«. Roden *ʔtm* anvendes bare otte gange i bibelsk hebraisk, og har grundbetydningen »lukke«. Roden bruges her i form af et passivt participium der beskriver vinduerne som i én eller anden forstand »værende lukkede«. Nogle oversætter hele udtrykket med »vinduer med gitterværk i rammer« – altså vinduer med sprosser – men eftersom tanken snarere er at begrænse indsyn til templet, er oversættelsen »vinduer med smalle rammer« valgt her.
- h. [1 Kong 6,5] De fleste manuskripter har konsonanterne *yšwʔ* (ketiv), der betyder »seng, leje«, mens en del foreslår læsningen *yšʔ* (qere), der betyder »noget fladt«. Eftersom »noget fladt op ad muren« må være en sidebygning med fladt tag, er det oversat med »en flad bygning« for at fastholde den masoretiske tekst. LXX har *melathra*, der kan betyde »tag-tømmer, tag-konstruktioner, tage« eller »bygninger, huse«.

- i. [1 Kong 6,5] Her har både MT og LXX et andet ord, henholdsvis *šʾlāʔôt* »siderum« (eller bogstaveligt »ribben på huset«) og *he pleura* i samme betydning.
- j. [1 Kong 6,8] MT har *hattîxônâh* (»den midterste«), men af konteksten fremgår det at der må være tale om den nederste. Oversættelsen »nederste« vælges derfor med støtte i LXX.
- k. [1 Kong 6,8] Ordet forekommer kun her, og betydningen er derfor usikker. LXX har »vindeltrappe«.
- l. [1 Kong 6,9] Ordet forekommer kun her, og betydningen er derfor usikker. I sammenhængen må det imidlertid dreje sig om en slags tømmer. Ordet mangler i LXX.
- m. [1 Kong 6,9] Ordet forekommer tre gange om soldater på »rækker« og to gange som arkitektonisk term i ukendt betydning, men i lyset af førstnævnte måske i betydningen paneler, altså »rækker af træ«. Ordet mangler i LXX.
- n. [1 Kong 6,20] *wʾlifnê* (»og foran«) er udeladt.
- o. [1 Kong 6,34] MT har *qʾlāʔîm* »tæppe«, men det er formentlig en skriverfejl for *šʾlāʔîm* »fløje«, som optræder i den foregående ledsætning.
- p. [1 Kong 7,2] Det hebraiske ord *xʾrutôt* kan også betyde »bjælker«, men angiver her formentlig de kapitæler, der afsluttede søjlerne foroven.
- q. [1 Kong 7,3] Eftersom det hebraiske *šēlāʔ* angiver noget smalt eller ribbensagtigt, må der være tale om triglyffer, dvs. en ornamentering bestående af en rektangulær plade med tre lodrette, konkave riller.
- r. [1 Kong 7,9] *ʔfāḥôt* bruges kun her som arkitektonisk term, og betydningen er derfor usikker. Svarer sandsynligvis til den danske tekniske term »murkrone«.
- s. [1 Kong 7,28] Det hebraiske *šālāv* betyder »samling«, og fordi der her er tale om

samlingerne af panelerne, er oversættelsen »rammerne« valgt.

t. [1 Kong 7,29] Det hebraiske *môrād* betegner noget der hænger ud over noget eller bevæger sig nedad, og henviser her formentlig til en stil, hvor udsmykningen er designet til at fremstå som om den falder eller bevæger sig nedad, typisk i buede eller faldende linjer.

u. [1 Kong 7,31] *kōteret* betyder »kapitæl«, men må her forstås som den afslutning på toppen der omkranser åbningen.

v. [1 Kong 7,31] Den hebraiske tekst har siden antikken voldt oversættere problemer. LXX oversætter tilsyneladende en variant i forhold til MT med sit »egerne på hjulet var (fastgjort?) i stellet«. Vulgata forsøger formentlig at fastholde MT med sit »indeni var der et støttepunkt ved toppen af hovedet, og det der viste sig udenfor, var en alen højt«. w. [1 Kong 7,31] MT har »deres«, men eftersom der i lyset af konteksten refereres til »bækkenerne«, oversættes der med støtte i 2 hebraiske manuskripter i singularis med »dets«.

x. [1 Kong 7,40] MT har *hakkiyyôrôt* »bækkenerne«, men jf. vers 45 (og 2 Mos 27,3 og 38,3) og med støtte i en række hebraiske manuskripter, Septuaginta, Peshitta og Vulgata, oversættes der i stedet for med »askespandene«, svarende til hebraisk *has-sîrôth*.

y. [1 Kong 7,50] Det hebraiske *kaf* »hånd, håndflade« anvendes i kultisk kontekst som en teknisk term for en skål på størrelse med en *hul håndflade* og betegner formentlig en skål, der var beregnet til røgelse.

z. [1 Kong 7,50] Betydningen af det hebraisk *pôt* er usikker, eftersom det kun er attesteret to gange i bibelsk hebraisk. I Es 3,17 står det i en parallellisme med *qodqōd* »isse, kronen af hovedet« og oversættes derfor generelt med »isse«. Her, hvor det bruges om en dør, er der formentlig tale om

toppen af døren, altså soklerne, som dørens hængsler sidder i, eller en betegnelse for både sokkel og hængsel.

Jobs Bog

Kapitel 1

Præsentation af Job og hans familie

¹Der var en mand i landet Us, han hed Job, og denne mand var fuldkommen^a og retskaffen, han frygtede Gud og holdt sig hele tiden væk fra det onde. ²Syv sønner og tre døtre blev der født ham. ³Hans husdyr udgjorde 7000 får, 3000 kameler, 500 spand okser og 500 æselhopper, og derudover et meget stort antal tjenestefolk. Denne mand var mægtigere end alle Østens sønner.

⁴Hans sønner plejede at gå hen og holde fest hjemme hos hver enkelt på hans dag.¹ De sendte også bud og inviterede deres tre søstre til at spise og drikke sammen med dem. ⁵Og så, når festdagene var forbi, sendte Job bud og helligede dem. Han stod tidligt op om morgenen og ofrede brændofre svarende til deres antal.² For Job sagde: »Måske har mine sønner syndet og har forbandet Gud i deres hjerte.«^b Sådan gjorde Job efter alle dagene.

Satans første aftale med HERREN

⁶Den dag da Guds sønner kom for at træde frem for HERREN, kom også Satan^c midt iblandt dem. ⁷Da sagde HERREN til Satan: »Hvor kommer du fra?« Satan svarede

HERREN: »Fra at tage rundt på jorden og vandre omkring på den.« ⁸HERREN sagde til Satan: »Har du rettet din opmærksomhed mod min tjener Job? For der er ingen som ham på jorden. Han er fuldkommen og retskaffen, han frygter Gud og holder sig hele tiden væk fra det onde.« ⁹Men Satan svarede HERREN: »Mon det er uden grund at Job frygter Gud? ¹⁰Har du ikke skærmet ham og hans hus og alt det han har, hele vejen rundt? Hans hænders gerning har du velsignet, og hans husdyr har bredt sig i landet. ¹¹Men ræk dog din hånd ud og rør ved alt hvad der er hans! Mon ikke han så vil forbande dig lige op i dit ansigt?«³ ¹²HERREN sagde til Satan: »Se, alt hvad han har, er i din hånd. Kun mod ham selv må du ikke række din hånd ud.« Da gik Satan væk fra HERRENS ansigt.

Job mister alt

¹³Den dag mens hans sønner og døtre var i færd med at spise og drikke vin hjemme hos deres ældste bror, ¹⁴da kom der et sendebud til Job og sagde: »Dine okser var i færd med at pløje, og æselhoppene græssede ved siden af dem. ¹⁵Så overfaldt folk fra Saba dem og tog dem, og de huggede karlene ned med sværd. ⁴Jeg er den eneste der slap væk så jeg kan fortælle dig det.« ¹⁶Endnu mens

¹Fødselsdag, navnedag eller ugentlig festdag.

²I Job 42,8 gør Job det samme for sine tre venner på Guds befaling.

³Eller »Sandelig, han vil forbande dig op i dit ansigt!« Ordret: »imod/på dit ansigt«.

⁴Ordret: »sværdets mund«.

denne talte, kom en anden og sagde: »Guds ild faldt ned fra himlen og satte ild til fårene og karlene og fortærede dem. Jeg er den eneste der slap væk så jeg kan fortælle dig det.«¹⁷ Endnu mens denne talte, kom en anden og sagde: »Kaldæerne dannede tre delinger og overfaldt kamelerne og tog dem, og karlene huggede de ned med sværd. Jeg er den eneste der slap væk så jeg kan fortælle dig det.«¹⁸ Endnu mens denne talte, kom en anden og sagde: »Dine sønner og dine døtre var i færd med at spise og drikke vin hjemme hos deres ældste bror.¹⁹ Og se, en mægtig vind kom tværs gennem ørkenen og tog fat i husets fire hjørner så det faldt ned over de unge, og de døde. Jeg er den eneste der slap væk så jeg kan fortælle dig det.«

²⁰Da rejste Job sig og flængede sin kappe, klippede håret af sit hoved og faldt til jorden og tilbad.^d ²¹Han sagde:

»Nøgen kom jeg ud af min mors liv, og nøgen vender jeg tilbage dertil.

HERREN gav, og HERREN tog.

HERRENS navn være lovet!⁵

²²I alt dette syndede Job ikke og anklagede ikke Gud for at gøre noget anstødeligt.

Kapitel 2

Satans anden aftale med HERREN

¹Den dag da Guds sønner kom for at træde frem for HERREN, kom også Satan midt iblandt dem for at træde frem for HERREN.

²Da sagde HERREN til Satan: »Hvor kommer du fra?« Satan svarede HERREN: »Fra at tage rundt på jorden og vandre omkring på den.«³ HERREN sagde til Satan: »Har du rettet din opmærksomhed mod min tjener Job? For der er ingen som ham på jorden. Han er fuldkommen og retskaffen, han fryg-

ter Gud og holder sig hele tiden væk fra det onde. Han holder stadig fast i sin uskyld^e selv om du satte mig op imod ham^f for at ødelægge ham uden grund.«⁴ Men Satan svarede HERREN: »Hud for hud!⁶ Alt hvad en mand har, vil han give for sit liv!⁵ Ræk derimod din hånd ud mod hans knogler og hans kød og angrib dem! Mon ikke han så vil forbande dig op i dit ansigt?⁷«⁶ HERREN sagde til Satan: »Se, han er i din hånd. Dog, hans liv skal du skåne!⁸«

Job rammes af sygdom

⁷Satan gik væk fra HERRENS ansigt og slog Job med ondartede bylder fra fodsål til isse.

⁸Han skaffede sig et potteskår for at han kunne skrabe sig med det mens han sad midt i askedyngen.⁹ ⁹Hans hustru sagde til ham: »Holder du endnu fast ved din uskyld? Forband Gud og dø!¹⁰« Men han sagde til hende: »Du taler ligesom en af de tåbelige kvinder taler. Når vi tager imod det gode fra Gud, skulle vi så ikke også tage imod det onde?« I alt dette syndede Job ikke med sine læber.

Jobs tre venner sørger med ham

¹¹Da Jobs tre venner hørte om alt det onde der var kommet over ham, kom de, hver fra sit sted: Elifaz fra Teman, Bildad fra Shua og Sofar fra Na'ama. De mødtes for sammen at tage hen og vise ham medfølelse⁹ og for at trøste ham.¹² Men da de på lang afstand så op, kunne de ikke genkende ham. De brast i gråd, flængede hver sin kappe og kastede støv op i luften over deres hoveder.

⁵En vending eller et ordsprog hvis betydning er uklar.

⁷Ordret: »hen imod dit ansigt«. Se note til Job 1,5.11.

⁸Ordret: »bevare«.

⁹Ordret: »asken«. Refererer formentlig til stedet uden for byen, hvor affald blev brændt.

⁵Ordret: »velsignet«.

¹³De satte sig på jorden hos ham i syv dage og syv nætter, og ingen talte et ord til ham, for de så at hans smerte var meget stor.

Kapitel 3

Job forbander den dag han blev født

¹Herefter åbnede Job munden og forbandede den dag han blev født.¹⁰

²Og Job sagde:

³»Gid den blev slettet, den dag jeg blev født,

og den nat man sagde: »En mand er undfanget!«

⁴Denne dag, lad der blive mørke!

Gid Gud fra det høje ikke leder efter den, og intet lys skinner over den!

⁵Gid mørke og dødsskygge^h køber den tilbage,

en sky lægger sig hen over den!

Gid dagens dybe formørkelseⁱ forfærder den!

⁶Denne nat, lad mulm^j indtage den, lad den ikke glæde sig blandt årets dage, lad den ikke indgå i månedernes tal!

⁷Se, lad denne nat blive gold, lad intet frydeskrik lyde i den!

⁸Lad dem som fremsiger forbandelser over dage, forbande den;

dem som er parate til det, lad dem tirre Livjatan!

⁹Lad stjernerne i dens morgendæmring^k formørkes,

lad den vente på lys, men det findes ikke, og lad den heller ikke se morgenrødens øjenvipper!¹¹

¹⁰For den lukkede ikke dørene til livmoderen,

så den skjulte lidelsen for mine øjne.

¹⁰Ordret: »hans dag«.

¹¹Det hebraiske ord for »øjnelåg«, »øjenvipper« er her brugt som metafor.

Job ønsker at han var død

¹¹Hvorfor kom jeg ikke ud af livmoderen og døde,

kom ud af moderskødet og udåndede?

¹²Hvorfor tog knæ imod mig?

Og hvorfor bryster at jeg skulle die?

¹³For så havde jeg nu ligget og været stille.

Jeg havde sovet, og det havde været hvile for mig,

¹⁴sammen med konger og landets rådgivere,

der genopbyggede ruiner til sig selv,

¹⁵eller med ledere, der havde guld,

og som fyldte deres hjem med sølv.

¹⁶Eller som et dødfødt foster der skjules, ville jeg ikke have været til,

som de børn der ikke ser lyset.

¹⁷Dér holder de ugudelige op med at være i oprør,

og dér hviler de kraftsløse.

¹⁸Fangerne slapper af med hinanden,

de hører ikke slavepiskerens stemme.

¹⁹Små og store er lige dér,

og en slave er fri for sin herre.

Job klager over lidelsen

²⁰Hvorfor giver han lys til dem som lider, og liv til dem som har bitter nød i sjælen?

²¹Til dem der venter på døden, men den er der ikke?

Til dem som graver efter den mere end efter skjulte skatte?

²²Til dem som glæder sig med fryd, og som jubler

når de finder graven?

²³Til den mand hvis vej er skjult,

og som Gud har spærret inde?

²⁴For mine suk fylder mere end mit daglige brød,

og min jamren vælder frem som vand.

²⁵For jeg skælvede¹ for en Guds rædsel,
og den er kommet over mig,
så det jeg gruede for, kom over mig.

²⁶Jeg kan ikke falde til ro og kan ikke være
stille;
jeg kan ikke hvile, og uroen er kommet.»

Kapitel 4

Elifaz' første tale

¹Da svarede Elifaz fra Teman:

²»Mon, hvis man prøver med et svar til
dig, at du så vil blive udmattet?

Men at holde ordene tilbage, hvem vil
kunne det?

³Se, du har retledt mange
og styrket de svage hænder.

⁴Med dine ord har du rejst den snublende
op,
og du har styrket de vaklende knæ.

⁵Men nu kommer det til dig selv, og du er
blevet udmattet,

det rammer dig, og du er fyldt af rædsel.

⁶Er ikke din gudsfrygt din tillid,
din fuldkomne færd dit håb?

Kun de ugudelige straffes af Gud

⁷Husk dog: Hvem er den uskyldige^m som er
gået til grunde?

Og hvor er retskafne blevet udryddet?

⁸Sådan som jeg selv har set, vil de som
pløjer ondskabⁿ og sår lidelse, selv komme
til at høste den.

⁹De omkommer ved Guds åndepust^o
og fortæres af hans vredes ånde

¹⁰Trods¹² løvens brøl og den unge løves
larm

kan løveungernes tænder være knust.¹³

¹¹Løven omkommer af mangel på bytte,
og løvindens unger spredes.

Elifaz' natlige syn

¹²Men et budskab sneg sig ind på mig,
og mit øre opsnappede det som en hvi-
sken.

¹³I foruroligende tanker fra syner om nat-
ten

som når en dyb søvn falder over menne-
sker,

¹⁴kom rædsel over mig og bæven,
og det fik alle mine knogler til at ryste.

¹⁵En ånd strøg forbi mit ansigt
og fik hårene på min krop til at rejse sig.

¹⁶Den standsede, men jeg kunne ikke
kende dens udseende,
en skikkelse var foran mig.

Der var stille, men så hørte jeg en
stemme:

¹⁷»Kan et menneske være mere retfærdig
end Gud?

Kan en mand være mere ren end sin ska-
ber?«^p

¹⁸Ja, selv sine tjenere stoler han ikke på,
og selv sine sendebud tillægger han
fejl,¹⁴

¹⁹hvor meget mindre da de som bor i huse
af ler,

hvis fundament står i støv.

Man kan knuse dem lettere end et møl.

²⁰Fra om morgenen til om aftenen
smadres de.

Uden nogen lægger mærke til det, går de
til grunde for evigt.

²¹Mon ikke deres teltsnore^q trækkes op?

¹³Verbet, her »knuse« og »smadre« i vers 20, fin-
des kun her. I Jobs bog forekommer der mindst 10 for-
skellige verber for knuse og tilintetgøre og ofte flere
forskellige i samme vers.

¹⁴Ordet findes kun her, og oversættelsen er usik-
ker.

¹²»Trods« er tilføjet af hensyn til forståelsen.

De dør, og det uden visdom!

Kapitel 5

Elifaz fortsætter sin tale til Job

¹Råb bare! Mon der er nogen der svarer dig, og til hvem af de hellige vil du vende dig?

²For vrede slår tåben ihjel, og jalousi tager livet af den uforstandige.

³Jeg har set en enfoldig tåbe der er ved at slå rod,

og jeg ønskede at hans ejendom blev ramt af en pludselig forbandelse.

⁴Hans børn er helt uden sikkerhed; de bliver trådt ned i porten, og der er ingen der redder dem.

⁵For hans høst spiser den sultne og henter den inde fra tjørnebuskene, og den tørstige^r higer efter deres rigdom.

⁶For der udgår ikke ondskab fra støvet, heller ikke af jorden spirer lidelse frem.

⁷Men et menneske fødes til lidelse, lige så sikkert som gnister springer og flyver væk.

Job opfordres til at søge Gud

⁸Men jeg derimod, jeg ville søge Gud, og til Gud ville jeg overgive min sag.

⁹Han gør store ting, som ingen kan udfor-ske, undere der ikke er tal på.

¹⁰Han giver regn ud over jorden og spreder vand ud over markerne

¹¹for at sætte de ringe højt; og de sørgende når op i sikkerhed.

¹²Han gør de listiges planer til intet, så deres hænder ikke kan udføre dem med vellykket resultat.^s

¹³Han griber de vise i deres list så de falskes råd hurtigt forkastes.

¹⁴Om dagen støder de på mørke

og famler sig frem ved middagstid som var det nat.

¹⁵Han frelser fra sværdet, fra deres mund,^t

og den fattige fra den mægtiges hånd.

¹⁶Det gav håb for den ringe, og uret^u hørte op.

Gud vil hjælpe og velsigne dig

¹⁷Se, lykkelig velsignet er det menneske Gud tugter!

Derfor skal du ikke afvise den Almægtiges opdragelse!

¹⁸For han forårsager smerte, og han forbinder.

Han knuser, og hans hænder læger.

¹⁹I seks trængsler redder han dig, og i syv skal intet ondt røre dig.

²⁰Under hungersnød løskøber han dig fra døden

og i krig fra sværdets magt.

²¹Du beskyttes mod tungens farlige pisk,¹⁵

og du frygter ikke terror, når den kommer.

²²Du ler ad terror og sult og frygter ikke for jordens vilde dyr.

²³For din pagt er med markens sten, og markens vilde dyr holder fred med dig.

²⁴Du erfarer at dit telt ligger i fred; du undersøger nøje din ejendom og mangler intet.

²⁵Du erfarer at dit afkom bliver talrigt og dine efterkommere som græsset på jorden.

²⁶Du lægges i graven i en høj alder ligesom neg hentes ind i rette tid.

²⁷Se, dette har vi udforsket. Sådan er det. Hør det, og erkend det selv![«]

¹⁵Ordret: »tungens svøbe«.

Kapitel 6

Jobs svar til vennerne om sin sorg og ulykke

¹Job svarede:

²»Åh, om man virkelig ville veje min sorg^v og samtidig lægge min ulykke^w op på vægten,

³for nu er den tungere end havets sand. Derfor var min tale uovervejede.

⁴For den Almægtiges pile sidder i mig, så min ånd fyldes med¹⁶ deres gift; Guds rædsler^x stiller op til krig mod mig.

⁵Skriger vildæslet over frisk græs? Brøler oxen når den har foder?

⁶Kan noget uden smag spises uden salt, eller er der smag i katostens saft?^y

⁷Jeg nægter at røre det.

De er for mig som fordærvet mad.

Job ønsker sig døden

⁸Gid min anmodning måtte nå frem, og Gud gav mig håb!

⁹Gid Gud ville beslutte sig og knuse mig, fjerne sin hånd og skære mig af.¹⁷

¹⁰Må det stadig være min trøst, og lad mig springe af glæde i min smerte,^z

der er uden skånsel
fordi jeg ikke har holdt den Helliges ord skjult.

¹¹Hvad er min styrke at jeg skulle håbe, og hvilket endeligt venter mig at jeg skulle være tålmodig?

¹²Er min styrke som stens styrke?
Er mit kød af bronze?

¹³Er der ingen hjælp i mig selv, og er enhver ressource veget fra mig?

¹⁶Ordret: »drikker«.

¹⁷Verbet anvendes om væveren der skærer sit arbejde af fra vævens tråde. Her tænkes der på livstråden.

Job klager over vennernes hårde tomme ord

¹⁴For den fortvivlede^æ burde der være tro-skab fra ens ven

selvom han er holdt op med at frygte den Almægtige.¹⁸

¹⁵Mine brødre har svigtet som en wadi; ligesom vandstrømmene i en wadi svin-der bort.

¹⁶De er blevet uklare af is,
hvori sne skjuler sig.

¹⁷Til sin tid tørrer de ud og forsvinder. Når det er varmt, forsvinder de fuldstæn-digt fra deres flodlejer.

¹⁸Karavanerne^ø bøjer af fra deres vej, de drager op i den golde ørken og omkom-mer.

¹⁹Karavanerne fra Tema spejdede efter dem,
de rejsende fra Saba satte deres håb til dem.

²⁰De blev til skamme, fordi de stolede på dem,
de kom helt hen til dem og blev skuffede.

²¹Så nu sker det for jer,
I ser rædsler,¹⁹ og I er blevet bange!

²²Har jeg sagt: »Giv mig noget,«
eller: »Giv bestikkelse til fordel for mig af jeres rigdom,«

²³eller: »Befri mig fra fjendens magt og løskøb mig fra tyranners magt«?

²⁴Undervis mig, og jeg vil tie stille, og få mig til at forstå hvordan jeg er faret vild!

²⁵Hvor smertelige^å kan oprigtiges ord være!

Men hvad gavn gør jeres irettesættelse?

²⁶Er det for at irettesætte I har udtænkt jeres ord,
når den fortvivledes ord er som vinden?

¹⁸Det er uklart hvem »han« er, vennen eller den fortvivlede.

¹⁹Ordet findes kun her.

²⁷Endog om den forældreløse ville I kaste lod,

og I ville forhandle om prisen på jeres ven.

²⁸Men nu, beslut jer! Vend jer om imod mig!

Jeg vil ikke lyve jer op i ansigtet!

²⁹Vend dog om, lad der ikke forekomme uret,

men vend om, jeg har stadig ret²⁰ i det.

³⁰Er der uret på min tunge?

Sandelig,^{aa} min gane kan godt erkende fordærv!

Kapitel 7

Job klager til Gud over sit livs elendighed

¹Er det ikke en krigstjeneste^{ab} et menneske har på jorden,

og hans dage er som en lejesoldats^{ac} dage?

²Som en arbejder der længes efter skygge,

og som en daglejer der venter på sin løn,

³sådan måtte jeg arve måneder i tomhed,^{ad}

og nætter i lidelse er blevet tildelt mig.

⁴Når jeg lægger mig, siger jeg:

›Hvornår skal jeg stå op?‹ Aftenen bliver lang,^{ae}

og jeg er så træt af at vende og dreje mig helt indtil daggry.

⁵Min krop er dækket af maddiker og tørre skorper,

min hud sprækker og væsker.

⁶Mine dage løber hurtigere end en væveskyttel,

og de svinder hen uden håb.

²⁰Ordret: »min retfærdighed er i det«.

Job klager direkte til Gud

⁷Husk på at mit liv er et pust, mit øje vil ikke igen komme til at se det gode.

⁸Det bemærker mig ikke, det øje der ser mig;

søger dine øjne efter mig, er jeg der ikke.

⁹En sky opløses og går væk, sådan er det også for den der går ned i dødsriget, han går ikke op igen.

¹⁰Han vender ikke tilbage igen til sit hus, og hans sted genkender ham ikke igen.

Job bebrejder og forstår ikke Gud

¹¹Heller ikke jeg vil holde mund, jeg vil tale ud af pinen i min ånd, jeg vil klage fyldt af bitter nød i min sjæl.

¹²Er jeg et hav eller et havuhyre siden du har anbragt en vagt over mig?

¹³Når jeg siger: ›Min seng skal trøste mig, mit leje lette min fortvivelse,‹

¹⁴så gør du mig rædselsslagen med drømme,

og med syner forfærder du mig.

¹⁵Min sjæl foretrækker kvælning, hellere døden end mine knogler.²¹

¹⁶Jeg opgiver, jeg vil ikke leve evigt!

Lad mig være, for mine dage er som et åndepust!^{af}

¹⁷Hvad er et menneske at du agter ham højt,

og at du retter din opmærksomhed mod ham?

¹⁸Du hjemsøger ham hver eneste morgen, hvert et øjeblik ransager du ham?

¹⁹Hvor længe vil du ikke vende dit blik fra mig,

ikke give slip på mig indtil jeg har slugt mit spyt?

²¹Dvs. et liv med kun skind og ben.

²⁰Har jeg syndet, hvad kan jeg gøre mod dig,
 du, menneskets vogter?
 Hvorfor har du gjort mig til din skyde-
 skive?
 Jeg er blevet en byrde for mig selv.
²¹Hvorfor tilgiver du mig ikke min over-
 trædelse
 og fjerner min skyld?
 For nu vil jeg lægge mig i støvet,
 og søger du mig, er jeg ikke mere.«

Kapitel 8

Bildads første tale om Guds retfærdighed

¹Da svarede Bildad fra Shua:
²»Hvor længe vil du meddele disse ting,
 og din tale være som en stærk vind?
³Mon Gud bøjer retten?
 Og den Almægtige, bøjer han retfærdig-
 heden?
⁴Hvis dine sønner har syndet imod ham,
 da vil han række sin hånd ud mod deres
 overtrædelse.
⁵Hvis du selv søger hen til Gud
 og bønfaller den Almægtige om nåde,
⁶hvis du er ren og retskaffen,
 ja, da vil han bestemt begynde at våge
 over dig
 og genoprette din retfærdigheds bolig.
⁷Din begyndelse vil synes ringe,
 men din fremtid vil han gøre meget stor.

Forfædrenes vidnesbyrd

⁸For spørg dog den tidligere generation
 og læg mærke til det deres fædre fandt
 frem til!
⁹For vi er fra i går og forstår intet,
 for som en skygge er vores dage på jor-
 den.
¹⁰Mon ikke de kan belære dig, tale til dig
 og komme med ord fra hjertet?

Naturens billeder på den gudløse

¹¹Skyder papyrus i vejret hvor der ikke er
 sumpet?
 Kan nilgræs vokse uden vand?
¹²Endnu har det skud, er ikke skåret ned,
 men før alt andet siv visner det.
¹³Sådan er stierne for enhver der glem-
 mer Gud;
 den gudløses håb går til grunde.
¹⁴Hans tillid er en tynd tråd,²²
 hans tryghed er som et spindelvæv.²³
¹⁵Han støtter sig til sit hus, men det bliver
 ikke stående,
 han griber fat i det, men det står ikke fast.
¹⁶Som en plante²⁴ fuld af saft står han der
 i solen,
 og ud over hans have breder dens skud
 sig.
¹⁷Hen over en stenhøj slynger dens rød-
 der sig,
 den får fat i^{ag} en bunke sten.²⁵
¹⁸Hvis man rykker den op fra sit sted,
 nægter det at vedkende sig den: »Jeg har
 aldrig set dig!«
¹⁹Ja, det er så den glæde den har,²⁶
 og af støvet spirer en anden frem.

Gud vil ikke forkaste den fuldkomne

²⁰Nej, Gud forkaster da ikke den fuld-
 komne²⁷
 og han tager ikke dem der handler ondt,
 ved hånden.
²¹Dog^{ah} vil han fylde din mund med latter
 og dine læber med jubel.
²²De der hader dig, skal iklæde sig skam,
 og de ugudeliges telt er ikke mere.«

²²Ordet findes kun her, og oversættelsen er usik-
 ker.

²³Ordret: »en edderkops hus«.

²⁴»Som en plante« er tilføjet.

²⁵Ordret: »et hus af sten«.

²⁶Ordret: »dens vejs glæde«.

²⁷Eller »den ulastelige«.

Kapitel 9

Jobs svar til Bildad

¹Da svarede Job:

²»Jeg ved sandelig godt^{ai} at det er sådan.
Hvordan kan et menneske få ret^{aj} over for Gud?

³Hvis man har lyst til at føre sag imod ham,
vil man ikke kunne svare ham én ud af tusinde.

⁴Han er vis af hjertet og mægtig i styrke,
hvem kan gøre sig hård over for ham og forblive uskadt?

⁵Han er den som flytter^{ak} bjerge uden at de bliver klar over det,
og som vælter dem i sin vrede.

⁶Han får jorden til at ryste løs fra sin grundvold,
og dens søjler skælver.

⁷Han taler til solen, og den står ikke op,
og for stjernerne sætter han segl.

⁸Han alene spænder himlen ud,
og han træder på havets bølger.²⁸

⁹Han danner Løven,^{al}
Orion og Syvstjernen og sydhimlens stjernebilleder.²⁹

¹⁰Han gør store ting ingen kan udforske,
undere der ikke er tal på.

¹¹Ja, han går forbi mig, men jeg ser det ikke,
han passerer forbi, men jeg opdager ham ikke.

¹²Når han fører bort,
hvem kan da hindre ham?
Hvem kan sige til ham: »Hvad er det du gør?«

¹³Gud holder ikke sin vrede tilbage,

under ham må Rahabs^{am} hjælpere bøje sig.

¹⁴Hvor meget mindre kan jeg svare ham,
vælge mine ord over for ham.

¹⁵For selvom jeg har ret, vil jeg ikke kunne svare ham;
jeg må bønfalde min dommer om nåde.^{an}

¹⁶Selvom jeg råbte til ham, og han svarede mig,
vil jeg ikke kunne tro at han lagde øre til min røst.

¹⁷Han som knuser mig i stormen
og giver mig talrige sår uden grund.

¹⁸Han giver mig ikke mulighed for at trække vejret,
men mætter mig med det bitreste.³⁰

¹⁹Hvis det drejer sig om styrke, er han stærk, se bare!

Men hvis det drejer sig om ret, hvem kan stævne mig?

²⁰Selvom jeg har ret, ville min mund dømme mig skyldig.

Jeg er uskyldig,³¹ men han ville erklære mig skyldig.

²¹Jeg er uskyldig,
jeg bekymrer mig ikke om min sjæl,
jeg foragter mit liv.

²²Det kommer ud på ét, derfor siger jeg:
»Uskyldig eller skyldig, han er den der afslutter.«

²³Når en flodbølge^{ao} pludselig bringer død,
håner han de uskyldiges fortvivlelse.

²⁴Jorden overgives i den ugudeliges hånd,
han fratager dens dommere deres dømmekraft.³²

Hvis ikke det er ham,
hvem er det så?

³⁰Intensiv pluralis, ordet findes kun her.

³¹Ordret: »fuldkommen«. Her i retslig betydning »uskyldig«.

³²Ordret: »tildækker dens dommeres ansigt«.

²⁸Ordret: »høje steder«.

²⁹Ordret: »sydens kamre«.

²⁵Mine dage er hurtigere end en løber,
de flygter bort uden at have set noget
godt.

²⁶De farer afsted som sivbåde,
som en ørn der styrter ned over sit bytte.

²⁷Når jeg siger: »Jeg vil glemme min
fortvivelse,
jeg vil holde op med at vise sorg,³³ jeg vil
være glad!«

²⁸så må jeg grue for alle mine smerter.
Jeg ved at du ikke frikender mig.

²⁹Jeg bliver skyldig!

Hvorfor skal jeg slide mig træt på det der
er tomhed?

³⁰Om jeg så vaskede mig med tøsne
og rensede mine hænder med sæbe,

³¹ville du alligevel dyppe mig i skidt^{ap}
så mine klæder ville væmmes ved mig.

³²For han er ikke et menneske som jeg at
jeg kan svare ham,
at vi kan gå sammen for retten.

³³Der er ikke nogen voldgiftsmand mel-
lem os
som kan mægle mellem os.³⁴

³⁴Ville han blot fjerne sin kæp fra mig
og hans mægtige rædsel ikke forfærde
mig!

³⁵Jeg ville tale og ikke frygte ham,
for jeg er ikke sådan i mig selv.

Kapitel 10

Job klager over Guds handlen med ham

¹Jeg væmmes ved mit liv,
jeg vil give min fortvivelse³⁵ frit løb,
lad mig tale ud af min sjæls bitre nød.

²Jeg siger til Gud: »Du må ikke dømme
mig skyldig,

³³Ordret: »forlade mit ansigt«, dvs. opgive et an-
sigtsudtryk præget af sorg.

³⁴Ordret: »lægge sin hånd på os begge«.

³⁵Eller »klage«.

lad mig vide hvorfor du fører sag imod
mig!«

³Synes du det er godt at du undertrykker,
at du forkaster dine hænders værk
og lader dit lys skinne over ugudeliges
råd?

⁴Har du fysiske øjne,³⁶
eller ser du som et menneske ser?

⁵Er dine dage som et menneskes dage
eller dine år som en mands dage?

⁶For du søger efter min overtrædelse,
og du leder efter min synd,

⁷selvom du ved at jeg ikke er skyldig,
og at ingen kan reddes ud af din hånd.

⁸Dine hænder har formet mig og dannet
mig.

Det er fuldkomment,³⁷ og nu tilintetgør
du mig.

⁹Husk på at du har dannet mig som ler,
og nu lader du mig vende tilbage til støv!

¹⁰Har du ikke hældt mig ud som mælk
og ladet mig stivne som ost?

¹¹Du har klædt mig i hud og kød
og vævet mig sammen med knogler og se-
ner.

¹²Du gav mig liv og viste mig nåde,
og din omsorg vogtede min ånd.

*Job kan intet stille op imod Gud og ønsker
sig døden*

¹³Men du skjulte dette i dit hjerte;
jeg ved at dette havde du i sinde:

¹⁴Hvis jeg syndede, ville du vogte på mig
og ikke frikende mig for min skyld.

¹⁵Hvis jeg var skyldig, da ve mig!

Men er jeg uskyldig,³⁸ kan jeg alligevel
ikke løfte mit hoved.

³⁶Ordret: »køds øjne«.

³⁷Ordret: »samlet på alle sider«. Nogle knytter
verslinjen til den følgende og oversætter: »tilintetgør
du mig fuldstændig«.

³⁸Ordret: »har ret«, »er retfærdig«.

Jeg er mæt af skam, og se nu min elendighed!

¹⁶Men løftes det, vil du jage mig som en løve

og igen vise din forunderlige magt mod mig.

¹⁷Du vil føre nye vidner mod mig,
øge din vrede imod mig
og sende stadig nye tropper imod mig.

¹⁸Hvorfor lod du mig komme ud af livmoderen?

Gid jeg havde udåndet, og intet øje havde set mig!

¹⁹Som en der aldrig havde været til, ville jeg da være.

Fra mors liv ville jeg blive bragt til graven.

²⁰Er ikke mine dage få! Gid han ville holde op

og lade mig være så jeg kunne være lidt glad,

²¹førend jeg går bort og ikke vender tilbage,

bort til mørkets og dødsskyggens land,

²²et bælgmørkt land, der er som mulm,

dødsskygge og kaos,

og lyset er^{aq} som mulm.«

Kapitel 11

Sofars første tale er en kraftig irettesættelse af Job

¹Da svarede Sofar fra Na'ama:

²»Skal de mange ord ikke besvares,
eller skal en snakkesalig³⁹ mand have ret?

³Skal dine tomme ord få mænd til at tie stille
så du håner uden at nogen ydmyger dig?

³⁹Ordret: »en mands læber«.

⁴Du har sagt: »Min undervisning er ren;
og jeg er i dine øjne virkelig ren!«

⁵Men gid Gud ville tale,
føre en samtale med dig

⁶og oplyse dig om visdommens hemmeligheder,

for det giver dobbelt indsigt,
og du skal vide at Gud lader din skyld
være glemt!

⁷Kan du fatte⁴⁰ Guds dybder,
eller kan du fatte den Almægtiges fuldkommenhed?

⁸De er så høje som himlene,^{ar} hvad kan du gøre?

Dybere end dødsriget, hvad ved du?

⁹Længere end jorden er dens mål
og bredere end havet.

¹⁰Hvis han går forbi, anholder
og kalder sammen til dom, hvem kan
holde ham tilbage?

¹¹For han kender de falske mænd,
han ser ondskaben, og er opmærksom på den.^{as}

¹²Kan en tomhjernet få forstand,
kan et vildæsel blive født som menneske?

Job må omvende sig

¹³Hvis du selv af hjertet vil det,
så skal du brede din hånd ud imod ham.

¹⁴Hvis du har ondskab i din hånd, så fjern det,

og lad ikke uret bo i dine telte!

¹⁵For så kan du pletfri løfte dit ansigt,
du vil stå virkelig fast og ikke frygte noget.

¹⁶For du vil glemme din lidelse,
som vand der løber forbi, vil du huske den.

¹⁷Dine leveår vil blive lysere end ved middagstid,

⁴⁰Ordret: »nå«, »finde«.

mørket^{at} vil blive som morgen.
¹⁸Og du kan være tryk, for der er håb;
 du kan se dig omkring⁴¹ og i sikkerhed
 lægge dig.
¹⁹Du kan lægge dig til hvile, og ingen
 skræmmer dig;
 og mange vil søge din velvilje.
²⁰Men de ugudeliges øjne svigter,
 deres tilflugtssted har de mistet;
 deres håb er at udånde!«

Kapitel 12

*Den retfærdige hånes mens den ugudelige
 er tryk*

¹Da svarede Job:

²»I sandhed, ja, I er folket,
 og med jer uddør visdom!

³Også jeg har forstand, som I,
 jeg står ikke tilbage for jer,
 og hvem ved ikke dette?

⁴Genstand for en vens latterliggørelse –
 det er jeg:

»Han som råbte til Gud, og han svarede
 ham!«

Genstand for latterliggørelse er den ret-
 færdige og ulastelige!

⁵Foragt for ulykke er i den sorgløses tan-
 ker,

blot et stød til den vaklendes fod.

⁶Voldsmænd har deres telte i fred,
 i sikkerhed er de som provokerer Gud,
 den som bringer gud i sin hånd.^{au}

HERREN styrer suverænt alt efter sin vilje

⁷Men spørg dog dyrene, de kan undervise
 dig,

og himlens fugle, de kan fortælle dig det.

⁸Eller tal^{av} til jorden, den kan belære dig,
 eller havets fisk, de kan oplyse dig!

⁴¹Nogle oversætter »du er godt beskyttet«.

⁹Hvem ved ikke alt dette,
 at det er HERRENS hånd som har dannet
 disse.

¹⁰For i hans hånd er sjælen af alt levende
 og hele menneskehedens livsånde.

¹¹Skal øret ikke prøve ordene
 ligesom ganen smager på sin mad?

¹²Hos de gamle er visdom,
 og høj alder giver indsigt.

¹³Hos ham er visdom og styrke,
 hos ham er råd og indsigt.

¹⁴Ja, han river ned, men der bygges ikke
 op,

han lukker i over et menneske, men der
 åbnes ikke op.

¹⁵Ja, han holder vandene tilbage, så de
 tørrer ud.

Han slipper dem løs, og de ødelægger jor-
 den.

¹⁶Hos ham er styrke og indsigt,
 i hans magt^{aw} er både den der farer vild,
 og den der fører vild.

¹⁷Han er den som fører rådgivere barfo-
 det bort

og gør dommere til tåber.

¹⁸Han løser kongers bælte
 og binder lændeklæde om deres lænder.

¹⁹Han er den som fører præsterne barfo-
 det bort,

og de gamle støtter^{ax} styrter han.

²⁰Han fratager de betroede evnen til at
 tale,

og han tager dømmekraften fra de æld-
 ste.

²¹Han øser foragt ud over fyrster,
 og han løser de stærkes bælte.⁴²

²²Han er den som åbenbarer det uudgrun-
 delige fra mørket,

og han bringer dødsskygge frem i lyset.

²³Han gør folkeslagene mægtige, og han
 lader dem gå til grunde,

⁴²Gør dem ukampdygtige.

han spreder folkeslagene, og han leder dem.

²⁴Han tager forstanden fra folkets ledere i landet,

og han lader dem flakke om i en gold ørken uden vej.

²⁵De famler sig frem i mørket hvor der ikke er lys,

og han lader dem rave rundt som berusede.

Kapitel 13

Jobs advarsel til vennerne

¹Ja, alt dette har mit øje set,
mit øre hørt, og det er blevet forstået.

²Så det I ved, ved jeg også,
jeg står ikke tilbage for jer.

³Men jeg vil selv tale til den Almægtige,
og jeg ønsker virkelig at forsvare^{ay} mig
over for Gud.

⁴Men I smører med løgn,
uduelige læger er I alle sammen!

⁵Gid I ville tie fuldstændig stille,
det ville være visdom af jer!

⁶Hør en gang min modargumentation,
og lyt opmærksomt til mine anklagepunkter!

⁷Vil I forsvare Gud med uret,
vil I forsvare ham med svig?

⁸Vil I tage parti for ham?⁴³

Vil I føre sag for Gud?

⁹Vil det være godt hvis han ransager jer,
eller er det som man narrer et menneske
at I vil narre ham?

¹⁰Vil han virkelig forsvare jer
hvis I i det skjulte tager parti?^{az}

¹¹Skulle hans ophøjethed ikke forfærde
jer,
og hans rædsel falde over jer?

¹²Det I husker, er ordsprog af aske;
som bolværk af ler er jeres svar.^{aæ}

¹³Ti stille over for mig, og lad mig tale,
og så må der ske mig^{aø} hvad der vil!

¹⁴Hvorfor skulle jeg bære mit kød i mine
tænder?

Mit liv derimod vil jeg tage i min egen
hånd!

Job stoler helt på den almægtige Gud

¹⁵Selvom han slår mig ihjel,^{aå} vil jeg alligevel
vente på ham,^{ba}

dog mine veje vil jeg forsvare over for
ham.

¹⁶Dette skal virkelig være min redning,
for ingen gudløs træder frem for hans an-
sigt.

¹⁷Lyt nøje til min tale,
lad mit indlæg blive hørt af jer!

¹⁸Se dog, jeg har argumenteret for min
ret,^{bb}

jeg ved at jeg har ret

¹⁹Hvem er han der kan føre en retssag
mod mig?

For nu vil jeg tie stille og udånde.

²⁰Kun to ting må du undlade at gøre mod
mig,

så vil jeg ikke skjule mig for dit ansigt!

²¹Fjern din hånd fra mig,
og lad ikke din mægtige rædsel forfærde
mig!

²²Kald på mig, og jeg vil svare dig,
eller jeg vil tale, og så svar du mig!

²³Hvor mange forbrydelser og synder har
jeg?

Vis mig min overtrædelse og min synd!

²⁴Hvorfor skjuler du dit ansigt
og regner mig for din fjende?

²⁵Skræmmer du et blad der blæser væk,

⁴³Ordret: »løfte hans ansigt«.

og forfølger du et tørt strå?
²⁶For du dikterer bitre forhold for mig,
og du lader mig arve mine ungdomssyn-
der.

²⁷Du lægger mine fødder i blokken.
Du vogter på alle mine stier,
du afsætter mærker på mine fodsåler,⁴⁴
²⁸og dette mod en der ældes som noget
råddent,
som tøj et møl æder op.

Kapitel 14

Job klager over menneskets elendighed

¹Et menneske født af en kvinde,
lever en kort tid og mættes med uro.
²Som en blomst kommer han frem og vis-
ner,⁴⁵
han flygter som skyggen og bliver ikke
stående.
³Selv over en sådan har du åbnet dine
øjne,
og du bringer mig for retten sammen med
dig.
⁴Hvem kan gøre en uren ren?
Ikke én!
⁵Sandelig, hans levedage er bestemt,
antallet af hans måneder er fastsat⁴⁶ hos
dig,
og du har givet ham en frist han ikke kan
overskride.
⁶Se væk fra ham, og han har ro,
mens han kan glæde sig som en daglejer
over sin dag.

⁷Ja, for et træ er der håb,
når det bliver skåret ned, så skyder det
igen,
og dets skud udebliver ikke.

⁴⁴Ordret: »ved roden af mine fødder indgraverer
du for dig selv«.

⁴⁵Ordret: »skæres af«.

⁴⁶»fastsat« tilføjet.

⁸Når dets rod i jorden bliver ældre,
og dets stub dør i mulden,
⁹spirer det ved duften af vand,
og det fortsætter med at sætte grene som
en plante.

¹⁰En mand dør og svinder hen;
et menneske udånder, men hvor er det
så?

¹¹Vand forsvinder fra havet,
og en flod tørrer ud og er tørlagt.

¹²Men har mennesket lagt sig, står det
ikke op igen;
indtil der ikke er en himmel, vågner de
ikke op,
og de vækkes ikke af deres søvn.

Job ser intet håb

¹³Gid du ville holde mig skjult i dødsriget,
skjule mig indtil din vrede er hørt op,
give mig en frist og huske mig igen.

¹⁴Når en mand dør, kommer han så til live
igen?

Alle dagene i min krigstjeneste ville jeg
vente
til min afløsning kom.

¹⁵Du ville kalde, og jeg ville svare dig;
efter dine hænders værk ville du længes.

¹⁶Men nu du tæller mine skridt,
vogter du så ikke på min synd?

¹⁷Forseglet i en pung ville min overtræ-
delse være,
og du ville have dækket min skyld til.

¹⁸Men et bjerg styrter sammen og smul-
drer,
og en klippe flytter sig fra sit sted.

¹⁹Vand udhuler sten,
dets strømme skyller muldjorden bort,
sådan gør du menneskets håb til intet.

²⁰Du besejrer ham for evigt, og han går
bort,

gør ham ukendelig,⁴⁷ og du sender ham bort.

²¹Bliver hans sønner æret, han ved det ikke,
og bliver de ringeagtet, han opdager det ikke.

²²Kun hans eget legeme mærker smerte,
og han sørger over sig selv.«

Kapitel 15

I Elifaz' anden tale irettesætter han Job for hans vrede tale til Gud

¹Da sagde Elifaz fra Teman:

²»Vil en vis mand svare med kundskab der bare er vind?

Og vil han fylde sit indre med østenvinden?

³Vil han forsvare sig med tale der er til ingen nytte,
med ord der er uden værdi?

⁴Endog nedbryder du guds frygt,
og du svækker fordybelse foran Guds ansigt.

⁵For det er din egen skyld der oplærer din mund,

og du vælger de snediges tunge.

⁶Din egen mund dømmer dig skyldig, ikke jeg,
og dine læber vidner imod dig.

⁷Blev du født som det første menneske,
blev du bragt til verden før højene?

⁸Lyttede du da Gud holdt råd,
og begrænser du visdommen til dig selv?

⁹Hvad ved du som vi ikke ved?

Har du en erkendelse som vi ikke har?

¹⁰Der er både gråhårede og gamle iblandt os,
ældre af dage end din far.

¹¹Er Guds trøst dig for ringe,
ord talt i mildhed med dig?

¹²Hvorfor lader du dig rive med af dit hjerte,
hvorfor lyner dine øjne?

¹³For du vender din vrede mod Gud
og har ladet ordene strømme ud af din mund.

Intet menneske kan være retfærdigt ifølge Elifaz

¹⁴Hvad er et menneske at det kunne være rent,

og at det kunne være retfærdigt, en der er født af en kvinde?

¹⁵Ja, selv på sine hellige stoler han ikke,
og himlen er ikke ren i hans øjne;

¹⁶hvor meget mindre den som er afskyelig
og fordærvet,
en mand der drikker uret som vand!

Fædrene siger at Gud straffer ugudelige

¹⁷Jeg vil informere dig, så lyt til mig!

Dette har jeg set,^{bc} og lad mig berette

¹⁸det som de vise har fortalt,

og som de ikke har skjult fra deres fædre.

¹⁹Til dem alene blev landet givet,
og ingen fremmed drog omkring i deres midte.

²⁰»Alle sine dage ligger den ugudelige og vrider sig i smerte.

Et antal år er gemt til tyrannen.«

²¹Lyden af rædsler når hans ører,
midt i freden kommer ødelæggeren over ham.

²²Han tror ikke på at han vender tilbage fra mørket,
men at han er udset til sværdet.

²³Han flakker omkring efter brød, hvor er det?^{bd}

⁴⁷Ordret: »du ændrer hans ansigt«.

Han ved at en mørkets dag står klar ved hans side.

²⁴Nød og trængsel skræmmer ham,
de besejrer ham som en konge
der er klar til angreb.

²⁵For han har strakt sin hånd ud mod Gud,
og han ophøjer sig selv over for den Al-
mægtige.

²⁶Han løber mod ham med krum hals
med sine massive buede skjolde,

²⁷for han har dækket sit ansigt til med sit
fedt,

og han har lagt spæk om sin lænd.

²⁸Han bosætter sig i byer der er lagt øde,
i huse ingen skulle bo i,
som var bestemt til ruindynger.

²⁹Han bliver ikke rig, og hans rigdom va-
rer ikke ved,

hans aks^{be} bøjer sig ikke til jorden.

³⁰Han slipper ikke ud af mørket.

Heden⁴⁸ udtørre hans skud,
og han må vige ved hans⁴⁹ munds ånde-
pust.

³¹Lad ham ikke sætte sin lid til løgn,⁵⁰ han
vil blive ført vild,

for løgn er hvad han vil få til gengæld.

³²Før hans dag er kommet, fuldendes det,
og hans gren bliver ikke grøn.

³³Som vintræet kaster han sine umodne
druer,

som oliventræet smider han sine blom-
ster.

³⁴For en gudløs flok er gold,
og ild fortærer bestikkerens telte.

³⁵De undfanger ulykke⁵¹ og føder ond-
skab,

og i deres indre gør de klar til bedrag.«

⁴⁸Ordret: »flamme«.

⁴⁹Dvs. Guds.

⁵⁰Eller »tomhed«, gælder også næste verslinje.

⁵¹Eller »lidelse«.

Kapitel 16

Jobs svar på Elifaz' anden tale

¹Da svarede Job:

²»Jeg har hørt meget som dette.
I er alle elendige trøstere!

³Er det slut med ord som vind,
eller hvad provokerer dig til at svare?

⁴Også jeg kunne tale ligesom jer!

Hvis I havde været i mit sted,
ville jeg have valgt de mest udsøgte ord
til jer,

og jeg ville have rystet på hovedet over
jer

⁵Jeg ville have styrket jer med mine ord.
og mine læbers udtryk for medfølelse
ville have lindret.^{52, bf}

Job klager til Gud

⁶Hvis jeg taler, bliver min smerte ikke lettet,
og lader jeg være, hvordan går den da
væk?

⁷Men nu har han virkelig udmattet mig!
Du har udryddet hele min omgangskreds!

⁸og så greb du fat i mig. Det er blevet et
vidne,

og min afmagring^{bg} har rejst sig imod mig
og vidner lige op i mit ansigt.

⁹Hans vrede har sønderrevet mig, og han
fortsatte med at angribe mig,

han skar tænder imod mig.

Min fjende gennemborer^{bh} mig nu med
sine øjne.

¹⁰De har spærret munden op mod mig,
i foragt har de slået mig på kinden,
sammen ophidser de hinanden mod mig.

¹¹Gud udleverer mig til en uretfærdig^{bi}
og kaster mig i hænderne på ugudelige.

¹²Jeg var tryk, men så rystede han mig,
han greb fat i min nakke og knuste mig.

⁵²Eller »ville ikke være blevet holdt tilbage«.

Han stillede mig op som sin skydeskive.
¹³Hans pile^{bj} kommer imod mig fra alle sider,
 han gennemborer mine nyrer, og han er uden skånsel.
 Han hælder min galde ud på jorden.
¹⁴Han giver mig det ene åbne brud efter det andet,
 han løber imod mig som en kriger.
¹⁵Jeg har syet en sæk over min hud,
 og jeg har lagt mig med al min styrke⁵³ i støvet.
¹⁶Mit ansigt blusser af gråd,
 og over mine øjenlåg hviler dødsskyggen
¹⁷skønt der ingen vold er i mine hænder,
 og min bøn er ren.

Job har et vidne i himlen

¹⁸»Jord, dæk ikke mit blod til,
 og lad der ikke være nogen plads til mit skrig om hjælp!«
¹⁹Også nu, se, i himlen er mit vidne,
 mit hovedvidne^{bk} er i det højeste!
²⁰Mine venner håner mig.^{bl}
 Mine øjne ser til Gud med tårer.
²¹Han vil forsvare en mand over for Gud,
 og en menneskesøn over for sin ven.⁵⁴
²²For der går nogle få år,
 og ad den sti, jeg ikke kan vende tilbage fra, vil jeg da gå!

⁵³Ordret: »stukket mit horn ned i støvet«.

⁵⁴Nogle oversætter »som en menneskesøn forsvare sin ven« idet »forsvarer« tilføjes fra foregående verslinje. Andre følger enkelte håndskrifter, der læser *bên* »søn« som *bên* »mellem«, og oversætter »som mellem et menneske og sin ven«.

Kapitel 17

Job fortsætter sin klage til Gud

¹Min ånd er brudt,
 mine levedage er afsluttet,
 gravene^{bm} er klar til mig.
²Sandelig, hå^{bn} omgiver mig,
 og på deres oprørskhed hviler mit øje.
³Stil dog sikkerhed for mig hos dig!
 Hvem er han der vil give mig håndslag på det?
⁴For du har lukket deres hjerte for indsigt,
 derfor ophøjer du dem ikke.
⁵Man informerer venner om en udbytte-
 deling,^{bo}
 men ens egne børns øjne slukkes!
⁶Han har stillet mig op som én folk laver
 hånende ordsprog om,
 og jeg er som én man spytter i ansigtet.
⁷Mine øjne er sløret af sorg
 og mine lemmer, de er alle som en skygge.
⁸De retskafne gyser over dette,
 og den uskyldige bliver oprørt over den
 gudløse.
⁹Den retfærdige holder fast ved sin vej,
 og den hvis hænder er rene, bliver stærkere.

Job ser døden i møde måske med håb

¹⁰Men vend alle sammen tilbage, og kom dog!
 Jeg finder ikke en vis mand iblandt jer.
¹¹Mine dage er forbi,
 mine planer^{bp} er knust,
 mit hjertes inderste ønsker.
¹²Natten gør de til dag idet de siger:⁵⁵
 »Lyset er nær« i mørkets nærvær.
¹³Hvis jeg håber på dødsriget som mit hjem

⁵⁵»idet de siger« er tilføjet.

og i mørket breder mit leje ud,
¹⁴til graven vil jeg råbe: »Du er min far!«,
 og »Min mor og min søster« til maddiken!
¹⁵Hvor er så mit håb?
 Mit håb, hvem kan se det?
¹⁶Vil de gå ned til dødsrigets porte?^{bq}
 Skal vi sammen gå ned^{br}i støvet?»

Kapitel 18

Bildads anden tale med hårde bebrejdelser mod Job

¹Da svarede Bildad fra Shua:
²»Hvornår vil I holde op^{bs} med jeres ord?
 I må forstå, og derefter kan vi tale.
³Hvorfor bliver vi betragtet som kvæg?
 Vi regnes for dumme⁵⁶ i jeres øjne.
⁴Du der sønderriver dig selv i din vrede,
 skal jorden forlades på grund af dig,
 eller en klippe flyttes fra sit sted?

Gud straffer den ugudelige

⁵Også den ugudeliges lys slukkes,
 og gnister fra hans ild skal ikke lyse op.
⁶Lyset i hans telt bliver formørket,
 og lampen over ham slukkes.
⁷Hans kraftige skridt bliver hæmmet,
 hans eget råd fælder ham.
⁸For han drives af sine egne fødder ind i
 et net,
 og han går rundt på en faldgrube.
⁹En snare griber fat i hans hæl,
 en slynge fanger ham.
¹⁰En line ligger skjult for ham på jorden,
 en fælde er der for ham på hans sti.
¹¹Fra alle sider skræmmer pludselige
 rædsler ham,
 jager ham på benene.
¹²Hans styrke svinder ind af sult⁵⁷

⁵⁶Ordret: »urene«.

⁵⁷Eller »hans rigdom bliver til sult«.

og truende ulykke står klar til hans fald.^{bt}
¹³Dele^{bu} af hans hud skal den fortære,
 hans lemmer skal den fortære, dødens
 førstefødte.

¹⁴Han rives bort fra sit telt, hans tillid,
 og det tvinger ham til at drage til de plud-
 selige rædslers konge.

¹⁵I hans telt bor de der ikke tilhører ham.
 Over hans bolig strøs der svovl.

¹⁶Nedefra tørrer hans rødder ud,
 og ovenfra visner hans grene.

¹⁷Mindet om ham forsvinder fra jorden,
 og han vil ikke have et navn ude i det åbne
 land.

¹⁸De skubber ham fra lyset ud i mørket,
 de jager ham ud af den beboede verden.

¹⁹Han får intet afkom, han har ingen
 slægt i sit folk,

og der er ingen overlevende i hans boliger.

²⁰De som kommer efter, gyser over hans
 dag,

og de som var før, er grebet af forfærdelse.

²¹Sandelig, sådan er den uretfærdiges^{bv}
 boliger,

og det er et sted hvor man ikke kender
 Gud.«

Kapitel 19

Job klager over vennernes hårdhed

¹Job svarede:

²»Hvor længe vil I pine min sjæl
 og knuse mig med ord?

³Dette er ti gange I har ydmyget mig;
 I har ikke skammet jer over
 at chikanere^{bw} mig.

⁴Men er jeg endog virkelig faret vild,
 så har jeg selv ansvaret for min vildfarelse.

⁵Hvis I virkelig vil ophøje jer^{bx} over mig

så skal I over for mig argumentere for min skam!

⁶Erkend derfor at Gud har gjort mig uret⁵⁸

og har kastet sit net rundt om mig.

⁷Ja, jeg skriger: »Vold!« men jeg får intet svar,

jeg råber om hjælp, men der er ingen ret.

Job er overbevist om at Gud står bag hans lidelser

⁸Han har blokeret min sti med en mur af sten, og jeg kan ikke passere,

og han har lagt mørke over mine stier.

⁹Min ære har han taget fra mig

og fjernet kronen fra mit hoved.

¹⁰Han har nedbrudt mig på alle sider, så jeg går bort.

Han har revet mit håb op med rode ligesom et træ.

¹¹Hans vrede er flammet op imod mig, og han betragter mig som en af sine fjender.

¹²Sammen kommer hans tropper, og de har bygget deres vej op imod mig og har slået lejr omkring mit telt.

¹³Mine brødre har holdt sig borte fra mig, og de der kender mig, er endog blevet fremmede for mig.

¹⁴Mine nærmeste mangler, og mine bekendte har glemt mig.

¹⁵Gæsterne i mit hus og mine tjenestepiger betragter mig som en fremmed, en udlænding er jeg blevet i deres øjne.

¹⁶Jeg kalder på min tjener men han svarer ikke;

med min egen mund bønfaller jeg ham.

¹⁷Min ånde virker frastødende på min hustru,

og mine brødre synes jeg er ildelugtende.⁵⁹

¹⁸Selv drenge foragter mig.

Vil jeg rejse mig, så taler de imod mig.

¹⁹Alle mændene i mit råd afskyr mig, og dem jeg elsker, har vendt sig imod mig.

²⁰Mine knogler klæber til min hud og mit kød,

og jeg er undsluppet med kun tandkødet uskadt!⁶⁰

²¹Vær nådig mod mig, vær nådig mod mig I mine venner,

for Guds hånd har ramt mig!

²²Hvorfor forfølger I mig ligesom Gud, bliver I ikke mætte af mit kød?

Job ved at hans løser lever, og at der er en dom

²³Gid mine ord derfor blev skrevet ned!

Gid det var i bogrullen de blev nedfældet!

²⁴Måtte de med en griffel af jern og bly for evigt blive hugget ind i klippen!

²⁵Og jeg, ja, jeg ved: Min løser lever, og til sidst vil han stå op over støvet.

²⁶Og efter min hud således er skrællet af, skal jeg ud fra mit kød^{by} skue Gud,

²⁷ham skal jeg, ja, jeg skal selv skue ham der er for mig^{bz}

og ham skal mine øjne se, og han er ikke en fremmed.

Mit indre er ved at gå til.⁶¹

²⁸Fordi I siger: »Hvordan skal vi forfølge ham?«

og sagens kerne findes i mig,

²⁹så frygt I selv for sværdet,

⁵⁹Ordret: »Jeg er stinkende/frastødende for sønner af livmoderen som bar mig«.

⁶⁰Ordret: »med mine tænders hud«.

⁶¹Ordret: »Mine nyrer går til i mit bryst«. Da »nyrer« på hebraisk er sæde for følelser, tilføjer flere »af længsel«.

⁵⁸Ordret: »fordrejet noget«.

for i sin harme straffer Gud skyld med sværd,⁶²

for at I skal erkende at der er en dom.«^{63, bæ}

Kapitel 20

Sofars begrundelse for sin anden tale til Job

¹Da svarede Sofar fra Na'ama:

²»Derfor giver mine foruroligende tanker mig svar,

også fordi de piner^{bø} mig.

³Jeg hører irettesættelse der håner mig, men ånden giver mig svar ud fra min indsig.

Den gudløses lykke er kortvarig

⁴Ved du ikke dette fra fortiden, lige siden han satte mennesket på jorden,

⁵at de ugudeliges jubel er kortvarig, og den gudløses glæde varer blot et øjeblik.

⁶Selvom hans ophøjethed nåede helt op til himlen,

og hans hoved rørte ved skyen,^{bå}

⁷ville han som sin egen afføring gå til grunde for evigt.

De som har set ham, vil sige: »Hvor er han?«

⁸Som en drøm flyver han bort, og de finder ham ikke.

Han bliver jaget bort som et syn om natten.

⁹Øjet, som fik øje på ham, ser ham ikke mere,

og det skal ikke igen iagttage ham og heller ikke hans sted.^{ca}

¹⁰Hans sønner må bønfalde de ringe om velvilje,

og hans hænder må give hans formue tilbage.

¹¹Hans knogler har været fulde af ungdommelig livskraft, men nu ligger de med ham i støvet.

¹²Selvom ondskab giver ham en sød smag i munden,

og han gemmer den under tungen,

¹³sparer på den og opgiver den ikke, men holder den tilbage i ganen,

¹⁴så omdannes hans mad i hans tarme og bliver til slangegift i hans indre.

¹⁵Han har slugt rigdom, men må kaste den op. Gud driver den ud af hans mave.

¹⁶Han suger kobraens⁶⁴ gift,

giftslangens tunge dræber ham.

¹⁷Lad ham ikke se strømme af olie,⁶⁵

floder af honning og surmælk,

¹⁸mens han må give udbyttet^{cb} tilbage uden at kunne udnytte det!

Over sin erhvervede rigdom kan han ikke glæde sig.

¹⁹For han har knust og efterladt de ringe, han har revet huse til sig, men har ikke bygget dem op.

²⁰Ja, han kender ikke til ro i sit indre og vil ikke give slip på det han har lyst til.

²¹Ingen har overlevet hans grådighed, derfor varer hans velstand ikke ved.

²²Midt i al sin overflod kommer han i nød, med fuld kraft rammer lidelsen^{cc} ham.

²³Må Gud,⁶⁶ når han fylder sin mave, sende sin glødende vrede imod ham,

⁶²Ordret: »for harme skyld sværd«, »straffer Gud« er tilføjet. Oversættelsen af teksten er vanskelig og ret forskellig.

⁶³Eller »at der er en dommer«.

⁶⁴Ordret er navnet på en giftslange. »Kobra« er en rimelig formodning.

⁶⁵»Olie« tilføjet ligesom i Job 29,6.

⁶⁶»Gud« er tilføjet.

og må han lade den regne ned over ham på hans krop!^{cd}

²⁴Må han flygte fra våben af jern, må en pil fra en bue af bronze⁶⁷ gennem-bore ham!

²⁵Han har trukket pilen ud, og den kommer ud af ryggen, en glimtende spids kommer ud af hans galdeblære.

Skræk kommer over ham.

²⁶Al mørke reserveres til til hans skatte, en ild vil fortære ham uden at der er pustet til den, overlevende i hans telt vil blive tilintetgjort.

²⁷Himlen vil afsløre hans skyld, og jorden skal rejse sig imod ham.

²⁸Hans hus' høstudbytte^{ce} føres bort, skyldes bort på hans vredes dag.

²⁹Det er den lod det ugudelige menneske tildeles af Gud, den arv der er bestemt for ham af Gud.«

Kapitel 21

Job beder vennerne om koncentreret opmærksomhed

¹Da svarede Job:

²»Lyt opmærksomt til mine ord, og lad dette være trøsten fra jer!

³Bær over med mig, og jeg vil selv tale, og når jeg har talt, kan du håne mig.

⁴Retter jeg min klage til et menneske? Og hvorfor skulle min ånd ikke blive utålmodig?

⁵Vend jer mod mig og gys! Læg hånden på munden!

⁶Når jeg husker på det, bliver jeg fyldt af rædsel og en skælven griber min krop.

⁶⁷ »En pil fra« er tilføjet.

De ugudeliges liv

⁷Hvorfor lever de ugudelige og bliver gamle, bliver endog mægtige på rigdom?

⁸Deres afkom består for deres ansigt, de er sammen med dem, og deres efterkommere har de for deres øjne.

⁹Deres hjem ligger i fred uden rædsel, og Guds kæp er ikke over dem.

¹⁰Hans tyr parer sig, og det mislykkes ikke, hans ko kælder, og den mister ikke kalven.

¹¹De sender deres drenge ud ligesom fåreflokken, og deres børn springer omkring.

¹²De synger^{cf} til tamburin og citer, og de fryder sig til lyden af fløjte.

¹³De ender deres dage i det der er godt, og på et øjeblik gribes de af rædsel^{cg} for dødsriget.

¹⁴Så siger de til Gud: »Vend dig bort fra os!

Vi ønsker ikke at kende dine veje!

¹⁵Hvad er den Almægtige at vi skulle tjene ham, og hvad gavn har vi af at vi skulle bønfalde ham?«

¹⁶Men deres velstand er jo ikke i deres egen hånd.

De ugudeliges råd er fjernt fra mig!

¹⁷Hvor ofte⁶⁸ slukkes de ugudeliges lampe

og truende ulykke kommer over dem?

Hvor ofte tildeler han dem pinsler i sin vrede?

¹⁸Hvor ofte bliver de som strå for vinden, og som avner stormen fører bort?

⁶⁸ »Hvor ofte« er underforstået i vers 17-18 og er derfor tilføjet.

¹⁹Gud gemmer straffen for hans ondskab⁶⁹ til hans børn!

Måtte han gengælde ham selv, så han mærker det!

²⁰Må han med egne øjne se sin undergang⁷⁰

og drikke af den Almægtiges vrede!⁷¹

²¹For hvad glæde har han af sit hjem efter det,

når hans måneders tal er skåret af?

Gud behandler mennesker forskelligt

²²Kan nogen lære Gud kundskab, ham der dømmer de ophøjede?

²³Én dør når han er mest livskraftig, helt sorgløs^{ch} og tryg.

²⁴Hans kar er fulde af mælk, og marven i hans knogler er sund.

²⁵En anden dør med bitter nød i sjælen⁷² og har ikke nydt det gode.

²⁶Sammen lægger de sig i støvet, og maddiker dækker dem til.

Vennernes påstand om de gudløses ulykke er et bedrag

²⁷Ja, jeg kender jeres tanker og de planer, I udtænker mod mig!

²⁸For I siger: »Hvor er den fornemmes hus,

og hvor er teltet, de ugudeliges boliger?«

²⁹Har I ikke spurgt dem som rejser på vejene,

og lægger I ikke mærke til deres signaler?

³⁰For på ulykkens dag skånes den onde, på vredens dag bliver han ledt bort.

³¹Hvem konfronterer ham med hans færd,

og hvad han har gjort, hvem gengælder ham det?

³²Han bæres til gravene, og man holder vagt over hans grav.

³³De er søde for ham, jordknoldene fra wadien,

og efter ham følger alle mennesker, dem foran ham er der ingen tal på.

³⁴Hvordan kan I trøste mig med tomhed? Jeres svar forbliver et bedrag!«

Kapitel 22

Elifaz' tredje tale med anklager mod Job

¹Da svarede Elifaz fra Teman:

²»Kan en mand være til gavn for Gud?

For kan en der har indsigt, være til gavn for ham?

³Har den Almægtige glæde af at du er retfærdig,

eller er det en gevinst for ham at du gør dine veje fuldkomne?

⁴Er det mon på grund af din guds frygt at han anklager dig

og møder op sammen med dig for retten?

⁵Er din ondskab ikke mangfoldig, og er der ingen ende på din skyld?

⁶For du tog pant af dine brødre uden grund,

og du tog klæderne af de nøgne.

⁷Du gav ikke den udmattede vand at drikke,

og du holdt brød tilbage fra den sultne.

⁸Men den mand der er stærk, han har jorden,

og den der er respekteret,⁷³ han bor på den.

⁹Enker sendte du tomhændet bort, og faderløses styrke blev knust.

¹⁰Derfor er der fælder rundt om dig, og pludselig rædsel, gør dig skrækslagen,

⁷³Ordret: »har løftet hoved«.

⁶⁹»Straffen for« er tilføjet.

⁷⁰Ordet forekommer kun her.

⁷¹Ordret: »gift«.

⁷²Ordret: »bitter sjæl«.

¹¹eller et mørke så du ikke kan se,
og en vandflod dækker dig.

Gud rammer de uretfærdige

¹²Er Gud ikke så høj som himlen?
Se på de højeste stjerner, for de er højt
oppe!

¹³Du siger: »Hvad ved Gud?

Kan han dømme gennem en mørk sky?«^{ci}

¹⁴Skyerne er et skjulested for ham så han
ikke ser noget,
og på himmelhvælvingen vandrer han
omkring.

¹⁵Vil du holde dig til den ældgamle sti
som mænd fulde af ondskab trådte?

¹⁶De som blev grebet i utide,
hvis fundament blev skyllet væk af flo-
den?

¹⁷De sagde til Gud: »Gå væk fra os!«
Hvad kan den Almægtige gøre for dem?

¹⁸Og det var ham der havde fyldt deres
huse med godt!

Men de ugudeliges råd er fjernt fra mig!

¹⁹De retfærdige ser det og glæder sig;
og den uden skyld håner dem.

²⁰Sandelig, vores modstandere er udryd-
det,
og deres overflod har ilden fortæret!

Elifaz opfordrer Job til omvendelse

²¹Bliv dog forsonet med ham
og hold fred!

Derved vil dit udbytte blive godt!

²²Tag dog imod vejledning fra hans mund,
læg dig hans ord på hjerte!

²³Hvis du vender om til den Almægtige,
vil du blive bygget op!

Du skal holde uret langt væk fra dit telt!

²⁴Læg det ægte guld i støvet
og Ofir-guldet blandt wadiens sten!

²⁵Den Almægtige vil være dit pureste
guld

og dit rene sølv!

²⁶For da vil du fryde dig over den Almæg-
tige,

og du vil løfte dit ansigt til Gud.

²⁷Du vil bønfalde ham, og han vil høre dig,
og du vil indfri dine løfter.

²⁸Beslutter du dig i en sag, vil det lykkes
for dig,

og på dine veje skinner lyset.

²⁹Når mennesker bliver ydmyget, vil du
sige: »Bliv ophøjet!«^{cj}

Han⁷⁴ frelser den med nedslåede øjne.

³⁰Han redder endog den der ikke er uskyl-
dig,

ja, han vil blive reddet ved dine hænders
renhed.«

Kapitel 23

Job ønsker nu at fremlægge sin sag for Gud

¹Da svarede Job:

²»Også i dag er min klage bitter,^{ck}
hans hånd^{75,cl} hviler tungt på mine suk.

³Gid jeg vidste hvor jeg skulle finde ham
og nå frem til hans trone.

⁴Jeg ville fremlægge min sag for ham
og fylde min mund med argumenter.

⁵Jeg ville komme til at kende de ord han
ville svare mig med,

og forstå hvad han siger til mig.

⁶Ville han med mægtig styrke føre rets-
sag mod mig?

Nej, han ville virkelig vise mig opmærk-
somhed.^{cm}

⁷Dér ville en retskaffen kunne gå i rette
med ham,

og jeg ville for altid slippe væk fra min
dommer.

⁷⁴Gud.

⁷⁵Guds.

Guds veje er uransagelige

⁸Ja, går jeg mod øst,⁷⁶ er han der ikke,
og mod vest, opdager jeg ham ikke;
⁹mod nord, mens han arbejder, skuer jeg
ham ikke,
vender han mod syd, ser jeg ham ikke.

¹⁰For han kender den vej jeg holder mig
til.

Prøver han mig, kommer jeg ud som gul-
det!

¹¹Min fod har nøje fulgt hans fodspor,
hans vej har jeg holdt mig til, og jeg bøjer
ikke af derfra.

¹²Fra hans læbers befaling er jeg virkelig
ikke veget,
udover min bestemmelse har jeg bevaret
ordene fra hans mund.

¹³Han er én!^{cn} Hvem kan hindre ham?

Hvad han af hjertet ønsker, det gør han.

¹⁴For han fuldfører det han har bestemt
for mig,
og af dette er der meget hos ham.

¹⁵Derfor er jeg fyldt af rædsel for hans an-
sigt;

tænker jeg over det, skælver jeg for ham.

¹⁶Gud har gjort mit hjerte svagt,
den Almægtige har gjort mig skræksla-
gen.

¹⁷Men jeg er ikke forsvundet^{77,co} på
grund af mørket,
og mit ansigt det skjuler mulmet ikke.

⁷⁶I vers 8-9 kan retningsangivelserne også over-
sættes med »fremad« for »øst«, »tilbage« for »vest«,
»til venstre« for »nord« og »til højre« for »syd«.

⁷⁷Eller »blevet tavs«.

Kapitel 24

*Job klager i sin ottende tale over social uret-
færdighed*

¹Hvorfor, når tiderne ikke er skjult for den
Almægtige,
skuer de der kender ham, ikke hans
dage?

²De flytter markskel,
de stjæler en hjord og vogter den.

³De faderløses æsler jager de bort,
tager enkens okse i pant.

⁴De fører de fattige bort fra vejen,
landets elendige må alle sammen skjule
sig.

⁵Ja, som vildæsler i ørkenen
drager de ud til deres arbejde,
idet de søger efter føden,
selv ødemarken giver dem brød til deres
børn.

⁶På marken høster de hans foder,
de indsamler de sidste druer i den ugude-
liges vingård.

⁷Nøgne ligger de om natten uden tøj,
og uden dække for kulden.

⁸De bliver gennemblødt af bjergenes
regnskyl,
uden et shelter må de klynge sig til klip-
pen.

⁹De river en faderløs fra mors bryst,
og fra den elendige tager de pant.

¹⁰Nøgne må de gå omkring uden tøj,
og sultne bærer de neg.

¹¹Mellem rækkerne^{cp} presser de oliveno-
lien,
de træder vinperserne mens de tørster.

¹²Fra byen stønner de døende,^{cq}
og de gennemborede sjæle råber om
hjælp,

men Gud anklager dem ikke for en uger-
ning.^{cr}

¹³Det er dem der gør oprør mod lyset,

de kender ikke dets veje
og bliver ikke på dets stier.

¹⁴Ved det første tusmørke^{CS} står morde-
ren op

for at slå den elendige og fattige ihjel,
og om natten er han som en tyv.

¹⁵Og ægteskabsbryderens øje venter på
tusmørket og siger:

»Intet øje bemærker mig«,
og han dækker ansigtet til.

¹⁶I mørket bryder han ind i husene.

Om dagen lukker de sig inde,
de kender ikke lyset.

¹⁷For morgen er for dem alle sammen som
en dødsskygge,

ja, enhver af dem kender dødsskyggens
pludselige rædsler.

Social vold vil blive straffet

¹⁸Hastigt flyder han med strømmen,⁷⁸
forbandet bliver deres jordstykke i lan-
det,

han drejer ikke ind på vejen til vingår-
dene.

¹⁹Tørke såvel som hede fjerner sneens
vand,

ligesom dødsriget⁷⁹ fjerner dem der har
syndet.

²⁰Livmoderen glemmer ham,
maddiken synes han smager godt,
han huskes ikke længere,
og uretten knækkes som træ.

²¹Han er ond mod den ufrugtbare der ikke
føder,

og mod enken handler han ikke godt.

²²Gud⁸⁰ holder de mægtige i live^{CT} med
sin magt.

⁷⁸Ordret »hurtig er han på vandets overflade«.

⁷⁹Her synonym for døden/graven.

⁸⁰Ordret: »han«.

Han rejser sig⁸¹ men så kan den mæg-
tige⁸² ikke stole på sit liv.

²³Han giver ham sikkerhed, og det kan
han støtte sig til;

men hans øjne er rettet mod deres veje.

²⁴De ophøjer sig selv for en kort tid, og så
er de ikke mere,

de bringes ned, som alle andre samles de
sammen,

og som toppen af aks skæres de af.

²⁵Hvis det ikke er sådan, hvem kan da
gøre mig til en løgner

og gøre mine ord til intet?«

Kapitel 25

*Bildad hævder i sin tredje tale at intet men-
neske er retfærdigt for Gud*

¹Da svarede Bildad fra Shua:

²»Herredømmet og rædsel er hos ham,⁸³
han sørger for fred i sit højeste.

³Er der mon tal på hans tropper?

Og hvem står hans lys ikke op over?

⁴Hvordan kan et menneske være retfær-
digt⁸⁴ for Gud?

Hvordan kan en, født af en kvinde, være
ren?

⁵Ja, selv månen skinner ikke klart,

og stjernerne, de er ikke rene i hans øjne,

⁶hvor meget mindre da et menneske, en
maddike

en menneskesøn, en orm!«

⁸¹For at dømme.

⁸²Ordret: »han«.

⁸³Gud.

⁸⁴Bildads udtalelse forstås her pga. sammenhæn-
gen moralsk (være retfærdigt) og ikke retsligt (få ret)
som i Job 9,2.

Kapitel 26

I Jobs niende tale afviser han Bildads råd

¹Da svarede Job:

²»Hvordan har du hjulpet den der er uden kraft?

Hvordan har du frelst den arm som ingen styrke har?

³Hvordan har du rådgivet den der er uden visdom,

og formidlet indsigt i overflod.

⁴Hvem har du meddelt ordene,
og hvis ånd⁸⁵ har talt gennem dig?

Jobs lovprisning af Guds majestætiske magt

⁵Dødninge skælver

under vandene og deres beboere.

⁶Blottet ligger dødsriget over for ham,
og afgrunden er uden tildækning.

⁷Han breder den nordlige himmel ud over
den golde jord,

han hænger jorden op på intet.

⁸Han binder vandet i sine skyer,
og skydækket^{cu} under dem brister ikke.

⁹Han spærrer for synet af tronen,
han breder sit skydække ud over den.

¹⁰Han har trukket en cirkulær grænse
over vadenes overflader

helt til grænsen mellem lys og mørke.

¹¹Himlens søjler vakler,
og de bliver stumme af rædsel over hans trussel.

¹²Ved sin magt bringer han havet i oprør,
og ved sin indsigt knuser han Rahab.

¹³Ved hans åndepust⁸⁶ bliver himlen klar,
hans hånd gennemborer den flygtende slange.

⁸⁵Ordret: »åndedræt«.

⁸⁶Der er her tale om et ordspil idet ordet kan betyde både »åndepust« og »vind«.

¹⁴Ja disse, de er de yderste grænser for hans veje.

Hvor svag er den hvisken vi hører af ham,
men hans mægtige gerninger i tordenen,
hvem forstår det?»

Kapitel 27

Job holder fast ved sin uskyld, ret og retfærdighed

¹Job fortsatte sit belærende indlæg.^{cv} og sagde:

²»Så sandt Gud lever, han har frataget mig min ret,

den Almægtige har forårsaget bitter nød i min sjæl,

³ja, lige så længe mit åndedræt er i mig,
og Guds ånd er i min næse,

⁴skal hverken mine læber tale uret
eller min tunge udtrykke svig!

⁵Det være langt fra mig at give jer ret.⁸⁷
Indtil jeg udånder, vil jeg ikke opgive min uskyld!

⁶Jeg holder fast i min retfærdighed^{cw} og giver ikke slip på den,

mit hjerte anklager mig ikke for nogen af mine dage.

Den ugudelige vil få sin straf af Gud

⁷Må min fjende stå som en ugudelig,
og den der rejser sig imod mig, som en uretfærdig.

⁸For hvad er den gudløses håb
når han skærer ham af, når Gud tager hans liv?

⁹Vil Gud mon høre hans skrig
når trængsel kommer over ham?

¹⁰Vil han fryde sig over den Almægtige
og til enhver tid kalde på Gud?

⁸⁷Betydningen af edsformularen er: »Må jeg være forbandet, hvis jeg giver jer ret«.

¹¹Jeg vil undervise jer om Guds magt.
Det som er hos den Almægtige, vil jeg ikke skjule.

¹²Ja, I har jo alle sammen skuet det,
hvorfor er jeres tale da så fuldstændigt intetsigende?

¹³Dette er det ugudelige menneskes vilkår hos Gud,
og en arv tyrannerne modtager fra den Almægtige:

¹⁴Når hans sønner bliver talrige, er det til sværd,
og hans efterkommere bliver ikke mætte af brød.

¹⁵De der overlever ham, lægges i graven af døden,
og hans enker græder ikke.

¹⁶Skønt han samler sølv som støv
og ophober tøj som ler,

¹⁷så ophober han, men den retfærdige ifører sig det,
og den uden skyld fordeler sølvet.

¹⁸Han bygger sit hus ligesom et møl,
ligesom en løvhytte en vagtmand laver.

¹⁹Rig lægger han sig, men for sidste gang,^{cx}
han åbner sine øjne, og der er intet tilbage.

²⁰Pludselige rædsler indhenter ham som vande,
om natten fører en stormvind ham bort.

²¹En østenvind løfter ham op, og han går bort,
den fejer ham væk fra hans sted.

²²Han kaster sig over ham^{c_y} og er uden skånsel;
væk fra hans hånd flygter han alt hvad han kan.

²³Man klapper i hænderne over ham
og pifter ham væk fra hans sted.

Kapitel 28

Job beskriver menneskets evne til at finde de skjulte skatte

¹Ja, der er en mine til sølvet
og et sted til guldet, som de vasker ud.

²Jern tages fra støvet,
og sten hældes ud som kobber.

³Man gør ende på mørket,
og i hvert et dyb udsøger man sten i mulmet og dødsskyggen.

⁴Man bryder en skakt fjernt fra beboelse,
glemt af dem som går ovenfor.⁸⁸

De⁸⁹ hænger der, fjernt fra mennesker
svinger de frem og tilbage.

⁵Af jorden kommer der brød,
og nedenunder brydes den op som af ild.

⁶Dens sten er stedet hvor der er safir, og
guldstøv findes i den.^{c_z}

⁷Stien kender rovfuglen ikke,
og falkens øje får ikke øje på den.

⁸Det stolte vildt⁹⁰ har ikke betrådt den,
og ingen løve er skredet frem ad den.

⁹På den hårde flint lægger man sin hånd,
bryder ned fra roden af bjergene.

¹⁰I klipperne udhugger man minegange
der er fyldt med vand,⁹¹
ens øje ser enhver kostbarhed.

¹¹Man dæmmer op for vandstrømmenes
kilder^{c_æ}.

og det skjulte bringer man frem i lyset.

Visdommen har sit udspring i Gud

¹²Men visdommen, hvor findes den,
og hvor er stedet for indsigt?

¹³Mennesket kender ikke dens sted,^{c_ø}
og den findes ikke i de levendes land.

¹⁴Urdybet siger: »Den er ikke i mig!«

⁸⁸ Ordret: »de er glemt af fod«.

⁸⁹ Minearbejderne.

⁹⁰ Ordret: »sønner af stolthed«.

⁹¹ Ordret: »vandløb«, »vandkanaler«

og havet siger: ›Den er ikke hos mig!‹
¹⁵Lutret guld^{cå} kan ikke gives i bytte for den,
 og sølv kan ikke vejes af som pris for den.
¹⁶Den kan ikke købes for guld fra Ofir,
 for kostbar shohamsten eller safir.
¹⁷Hverken guld eller glas kan sammenlignes med den,
 den kan heller ikke byttes med et redskab af fineste guld.
¹⁸Koraller⁹² og bjergkrystaller er ikke værd at nævne.
 En læderpose fuld af visdom er bedre end koralperler.
¹⁹Den kan ikke sammenlignes med topas fra Etiopien,
 for rent guld kan den ikke købes.

²⁰Visdommen, hvor kommer den fra,
 og hvor er stedet for indsigt?
²¹Den er gemt for øjnene af alt levende;
 og for himlens fugle er den skjult.
²²Afgrunden og døden siger:
 ›Vi har selv hørt en fortælling om den.‹
²³Gud har indsigt i dens vej,
 og han kender dens sted.
²⁴For han ser helt til jordens ender,
 under hele himlen ser han.
²⁵Da han gav vinden vægt
 og udmålte vandet med et mål,
²⁶da han lavede en bestemmelse for regnen
 og en vej for lyn og torden;
²⁷dengang så han den,⁹³ og vurderede den;
 han grundlagde den, og han udforskede den også.
²⁸Han sagde til mennesket:
 ›Ja, at frygte Herren, det er visdom,

⁹²Sorte koraller, perler, oversættelsen er usikker.

⁹³Visdommen.

og at holde sig væk fra det onde det er indsigt!‹«

Kapitel 29

Job ser tilbage på den lykkeligste tid velsignet af Gud

¹Job fortsatte sit belærende indlæg og sagde:

²»Gid jeg havde det som i de tidligere måneder, som i de dage

Gud beskyttede mig!

³Da hans lampe skinnede over mit hoved, gik jeg i mørket ved hans lys.

⁴Som jeg oplevede det i min ungdoms dage,
 da Guds råd hvilede over mit telt.

⁵Da den Almægtige stadig var ved min side,

mine drenge var omkring mig,

⁶da mine fodtrin var badet i surmælk,
 og klippen hældte strømme af olie ud til mig!

⁷Da jeg gik igennem porten mod byen og sikrede mig min plads på torvet.

⁸De unge så mig og skjulte sig,
 og de ældre rejste sig og blev stående.

⁹Embedsmændene holdt ordene tilbage,
 og de holdt hånden for munden.

¹⁰De ledende mænds røst forstummede,
 og deres tunge klæbede til ganen.

¹¹Ja, den der hørte mig, kaldte mig velsignet.⁹⁴

Den der så mig, roste mig,

¹²for jeg reddede den elendige der råbte om hjælp,

og den faderløse der ikke havde nogen til at hjælpe sig.

¹³Velsignelsen fra den der var ved at gå til grunde, kom over mig,

⁹⁴Eller »priste han mig lykkelig«.

og enkens hjerte fik jeg til at juble.

¹⁴Jeg ikklædte mig retfærdighed, og den var min klædning,

som en kappe og en turban var min ret.

¹⁵Jeg var øjne for den blinde, og jeg var fødder for den lamme.

¹⁶Jeg var far for de fattige, og den sag jeg ikke kendte, undersøgte jeg nøje.

¹⁷Jeg knuste kæberne på forbryderen og rev byttet fra hans tænder.

¹⁸Jeg sagde: »Med min rede⁹⁵ vil jeg udånde,

og mine dage vil jeg gøre så talrige som sandet.^{da}

¹⁹Min rod åbner sig for vand, og duggen vil overnatte på min gren.

²⁰Jeg bliver ved med at blive æret, og min bue fornyes i min hånd.«

²¹De lyttede forventningsfuldt til mig, de tav for at høre på mit råd.

²²Efter min tale tog de ikke til genmæle, mit ord dryppede ned over dem.

²³De ventede på mig som på regnen, deres mund åbnede de vidt op som for forårsregnen.

²⁴Når jeg smilede til dem, kunne de ikke tro det,

og de gjorde mig ikke misfornøjet.⁹⁶

²⁵Jeg valgte vejen for dem, og sad som deres overhoved,

jeg boede som en konge blandt troppen af krigere og var som en der trøster de sørgende.

⁹⁵Min familie.

⁹⁶Ordret: »de fik ikke mit ansigts lys til at falde/slukkes«.

Kapitel 30

Job sørger over at blive ydmyget

¹Men nu ler de ad mig, de som er yngre end jeg, hvis fædre jeg ville have afvist at sætte sammen med mine hyrdehunde.

²Desuden, deres hænders kræfter, hvad ville de gavne mig, deres styrke er gået tabt?

³Golde af mangel og sult er de som afgnaver^{db} det tørre land, når det bliver mørkt, et øde og ødelagt land.

⁴De plukker mælde blandt buske og bruger gyveltræets rødder til at varme sig ved.⁹⁷

⁵De fordrives fra fællesskabet, man skriger ad dem som ad en tyv.

⁶På wadiernes skråning må de bo i huler af jord og klipper.

⁷Mellem buskene skriger de, under nælderne samler de sig.

⁸Sønner af tåber, ja, sønner af dem uden et navn, de er blevet drevet ud af landet.

⁹Og nu er jeg blevet deres spottevis, og jeg er blevet et mundheld for dem.

¹⁰De afskyr mig, de holder sig langt væk fra mig,

og de holder sig ikke tilbage fra at spytte mig i ansigtet.

¹¹Fordi Gud⁹⁸ har løsnet min buestreng^{dc} og har ydmyget mig,

så kaster de bidslet af sig i mit nærvær.

¹²På min højre side rejser afkommet sig, de støder mine fødder væk og bygger deres ulykkestier op imod mig.

⁹⁷Gyvelbuske, også rødderne, er giftige, men rødderne kan bruges som trækul.

⁹⁸»Gud« er tilføjet.

¹³De har brudt min sti ned,
og de fremmer min tilintetgørelse.
Der er ingen der hjælper imod dem.
¹⁴Som gennem et bredt brud kommer de
ind,
under ødelæggelse vælter de sig frem.

¹⁵Pludselige rædsler er blevet vendt imod
mig,
min værdighed er jaget bort som vinden,
som en sky er min redning forsvundet.
¹⁶Og nu ebber mit liv ud,
dage med elendighed griber mig.

Job anklager Gud

¹⁷Om natten gennemborer han⁹⁹ mine
knogler,
og min gnavende smerte hører ikke op.
¹⁸Med mægtig styrke griber^{dd} han fat i
mit tøj,
og som halsen på min kjortel binder han
mig.
¹⁹Han har kastet mig i mudderet,
og jeg er blevet som støv og aske.

Job taler nu direkte til Gud

²⁰Jeg råber til dig om hjælp, men du svarer
mig ikke.
Jeg står her, og du skal forstå mig.^{de}
²¹Du har forvandlet dig til en grusom en
over for mig,
med din hånds styrke bliver du ved med
at angribe mig.^{df}
²²Du løfter mig op til vinden, og lader mig
suse afsted,
og du lader mig gå til i uvejrets bragen.
²³For jeg ved at du vil bringe mig tilbage
til døden,
forsamlingshuset for alt levende.

⁹⁹ Gud.

²⁴Dog, strækker en der ligger i en ruin-
bunke, ikke hånden ud
hvis nogen råber til dem om hjælp^{dg} i sin
ulykke?
²⁵Græd jeg ikke for den der havde en hård
dag,
ynkedes min sjæl ikke over den fattige?
²⁶Når jeg ventede godt, kom der ondt,
og ventede jeg på lys, kom mulm.
²⁷Mit indre er bragt i kog, og falder ikke
til ro,
dage med elendighed møder mig.
²⁸Formørket går jeg omkring, men ikke af
solen,
jeg står op i forsamlingen og råber om
hjælp.
²⁹Jeg er blevet bror til sjakaler
og ledsager for strudsens unger.
³⁰Min hud er blevet sort og skaller af,
og min krop brænder af feber.
³¹Min citer er til sorg,
og min fløjte til lyden af de grædende.

Kapitel 31

Job redegør for sit retskafne liv og aflægger ed på det

¹Jeg sluttede en pagt med mine øjne.
Hvordan skulle jeg kunne se med
lyst^{100, dh} på en jomfru?
²Hvad ville blive ens lod fra Gud deroppe
og ens arv fra den Almægtige i det høje-
ste?
³Mon ikke truende ulykke ville komme
over forbryderen
og uheld over dem der øver uret?
⁴Ser han ikke mine veje,
og tæller han ikke alle mine skridt?

⁵Hvis^{di} jeg har vandret med falskhed,
og min fod er hastet bort til svig,

¹⁰⁰ »med lyst« er tilføjet.

⁶han skal veje mig på en korrekt vægt,
og Gud kender min uskyld!
⁷Hvis mine trin er bøjet af fra vejen,
og mit hjerte er gået efter hvad mine øjne
ser,

og en plet har klæbet til mine hænder,
⁸lad mig da så, og en anden spise,
og lad mine afgrøder blive rykket op med
rode!

⁹Hvis mit hjerte er blevet fristet af en
kvinde,
og jeg har luret ved min vens¹⁰¹ dør,
¹⁰måtte min hustru da male korn¹⁰² for en
anden,
og andre bøje sig over hende!
¹¹For det er en skændig handling,^{dj}
og det er en forbrydelse for dommere.
¹²Ja, det er en ild som vil fortære helt til
afgrunden
og rive al mit udbytte op med rode.

¹³Hvis jeg har afvist
min arbejders eller min tjenestepiges ret
når de førte retssag imod mig,
¹⁴hvad skal jeg da gøre når Gud rejser
sig,¹⁰³
og når han hjemsøger mig, hvad skal jeg
svare ham?

¹⁵Har ikke han som dannede mig i mors
liv, også dannet dem?

Og har ikke én og samme formet os i liv-
moderen?

¹⁶Jeg har bestemt ikke forholdt de ringe
deres ønsker
og slukket lyset i enkens øjne
¹⁷og spist mit stykke brød alene
uden at den faderløse har spist af det!

¹⁸For fra min ungdom af voksede han op
hos mig som hos en far,

og fra mors liv har jeg vejledt hende.

¹⁹Jeg har bestemt ikke set én være ved at
gå til grunde uden tøj,

og at den fattige ingen kappe havde!

²⁰Hvis han ikke lovpriste mig for tøjet på
sin krop,¹⁰⁴

og varmede sig ved ulden fra mine lam,

²¹hvis jeg løftede min hånd imod den fa-
derløse,

fordi jeg fik støtte i porten,

²²måtte da mit skulderblad falde fra skul-
deren,

og min arm brækkes i sit led!

²³For der er en Guds rædsel¹⁰⁵ over mig
for at der skal komme en truende ulykke fra
Gud,

og over for hans ophøjethed formår jeg
intet!

²⁴Hvis jeg har sat min lid til guld
og har sagt om fint guld: »Du er min til-
lid!«,¹⁰⁶

²⁵hvis jeg har glædet mig over at min rig-
dom er meget stor,

og over at min hånd har udrettet mægtige
ting,

²⁶hvis jeg har set sollyset når det strålede,
og månen der vandrede prægtigt,

²⁷og mit hjerte i det skjulte blev fristet,
og jeg sendte mit håndkys,¹⁰⁷

²⁸så er også dette en forbrydelse for en
dommer,

for jeg har fornægtet Gud i det høje!

¹⁰⁴Ordret: »hans lænder ikke velsignede/lovpriste
mig«.

¹⁰⁵Det skal ikke forstås som angst for Gud, men ud
fra visdomslitteraturen (Ordsprogenes bog): at frygte
Gud er basis for visdom.

¹⁰⁶Samme ordspil som i Job 8,14.

¹⁰⁷Ordret: »min hånd kyssede min mund«. Kysset
kan være rettet mod solen eller månen som tilbe-
delse, jf. 5 Mos 17,2-5.

¹⁰¹Eller »nabos«.

¹⁰²»Korn« er tilføjet.

¹⁰³For at dømme eller anklage.

²⁹Hvis jeg har glædet mig over ulykken hos ham der hader mig,
og jeg har jublet højt når det onde ramte ham,

³⁰da har jeg ikke tilladt mig at synde med min mund
ved med en forbandelse at kræve hans liv!

³¹Sandelig, mænd fra mit telt har sagt:
»Hvem er dog ikke blevet mæt ved hans bord!«

³²Ingen fremmed måtte overnatte udenfor.
Jeg åbnede mine døre for den rejsende.

³³Hvis jeg har dækket over mine overtrædelser som en mand^{dk}

for at skjule min forbrydelse ved mit bryst
³⁴fordi jeg nærede rædsel for den store folkemængde,

og foragten fra slægterne gjorde mig rædselsslagen,

da vil jeg have forholdt mig i ro og ikke være gået uden for en dør!

³⁵Gid jeg dog havde én der ville høre på mig!

Her er så min underskrift!¹⁰⁸ Den Almægtige skal svare mig!

Min anklager skal skrive et anklageskrift!^{dl}

³⁶Sandelig, jeg skulle tage det på min skulder,

jeg skulle binde det om mig som en krone.

³⁷Jeg ville meddele ham tallet på mine skridt,

som en fyrste ville jeg nærme mig ham.

³⁸Hvis min jord har råbt til mig,
og alle dens plovfurer har grædt sammen,

³⁹hvis jeg har spist dens høstudbytte¹⁰⁹
uden betaling,

eller jeg har fået dens ejere til at udånde,^{dm}

⁴⁰må der da vokse torne i stedet for hvede,

ukrudt i stedet for byg!«

Det er afslutningen på Jobs tale.

Kapitel 32

Elihus første tale er hans begrundelse for at tale

¹Da holdt disse tre mænd op med at svare Job, fordi han i egne øjne var retfærdig. ²Og Elihu,¹¹⁰ søn af Barak'el fra Buz, af Rams slægt blev rasende. På Job blev han rasende fordi han gjorde sig selv mere retfærdig end Gud,^{dn} ³og på hans tre venner blev han rasende, fordi de ikke kunne finde et svar, og alligevel dømte Job skyldig. ⁴Elihu havde ventet på at Job blev færdig med talen,^{do} for de var ældre i alder end ham. ⁵Da Elihu så at de tre mænd ikke havde noget svar at komme med, blev han rasende.

Elihu taler til Jobs venner

⁶Da svarede Elihu, Barak'els søn, fra Buz:

»Jeg er i en ung alder,

og I er ældre mænd,

derfor holdt jeg mig ængsteligt tilbage, og jeg var bange for

at oplyse jer om min viden.

⁷Jeg tænkte: »Lad alderen tale,

og lad de mange år formidle visdom!«

⁸Dog, ånden, den er i mennesket,

og den Almægtiges åndedræt giver dem indsigt.

¹⁰⁸Ordret: »Mit taw«. »Taw«, det sidste bogstav i det hebraiske alfabet, havde form som et kryds og blev brugt som underskrift.

¹⁰⁹Ordret: »dens styrke«.

¹¹⁰Elihu betyder »han er min Gud«, og Barak'el betyder »Gud har velsignet«.

⁹Det er ikke de ældste¹¹¹ som er vise,
og heller ikke de gamle der forstår hvad
der er ret.

¹⁰Derfor siger jeg: »Hør på mig,
også jeg vil oplyse jeg om min viden.«

¹¹Ja, jeg ventede på jeres ord,
lagde øre til jeres indsig
indtil I fik tænkt jer frem til ordene.

¹²Jeg har været meget opmærksom på at
forstå jer,

men se, der var ingen
som kunne bevise at Job tog fejl.
Svare på hans tale kunne ingen af jer.

¹³Sig nu ikke: »Vi har fundet visdom,
Gud skal gendrive ham, ikke et menne-
ske!«

¹⁴Men han har ikke fremlagt sagen¹¹² for
mig,
og jeg vil ikke svare ham med jeres ord.

Elihu taler nu direkte til Job

¹⁵De er grebet af rædsel, de kunne ikke læn-
gere svare,

ordene er blevet borte for dem.

¹⁶Skal jeg vente fordi de ikke taler,
fordi de står der, og ikke svarer længere?

¹⁷Også jeg for min del vil give mit svar.
også jeg vil oplyse jer om min viden.

¹⁸For jeg er fuld af ord,
ånden i mit indre trænger sig på.

¹⁹Se, mit indre er som vin der ikke er åb-
net for,

som nye sække der er ved at sprænges.

²⁰Lad mig tale så jeg kan få luft;
jeg vil åbne mine læber og svare.

²¹Jeg vil ikke tage parti for nogen,
og jeg vil ikke smigre noget menneske,

²²for jeg forstår mig ikke på at smigre,
for min skaber ville hurtigt tage mig
væk.^{dp}

¹¹¹Ordret: »de talrige« (i år).

¹¹²Ordret: »ordene«.

Kapitel 33

Elihu fortsætter sine tale til Job

¹Men nu, lyt dog, Job, til min tale,
og alle mine ord skal du lægge øre til!

²Se dog, jeg har åbnet min mund,
min tunge taler i min mund.

³Mine ord kommer fra et oprigtigt hjerte,
og de meddeler ærligt kundskaben fra
mine læber.

⁴Guds ånd har dannet mig,
og den Almægtiges åndedræt holder mig
i live.

⁵Hvis du kan, giv mig svar,
fremlæg argumenterne direkte for mig,
træd du blot frem!

⁶Ja, jeg er jo som din mund over for Gud,
af ler er også jeg blevet klemt ud.

⁷Se, en mægtig rædsel for mig skal ikke
forfærde dig,
og jeg vil heller ikke lægge noget hårdt
pres på dig.

Elihu forkaster Jobs påstand om sig selv og Gud

⁸Dog, du sagde i mit påhør,
og jeg hørte ordene tydeligt:

⁹»Jeg er ren, uden overtrædelse,
jeg er pletfri, og jeg har ingen skyld.

¹⁰Alligevel finder han anklagepunkter
mod mig,
han regner mig for sin fjende.

¹¹Han lægger mine fødder i blokken
og vogter på alle mine stier.«

¹²Nej dette har du altså ikke ret i, vil jeg
svare dig,
for Gud er større end et menneske.

¹³Hvorfor går du i rette med ham
fordi han ikke svarer på alle menneskets
ord?

¹⁴For Gud taler på én måde,

og så på en anden, men man bemærker det ikke.

¹⁵I drømme, i et nattesyn,
når en dyb søvn falder over folk
mens de slumrer på sengen,

¹⁶da åbenbarer han et budskab for mennesker¹¹³

og forsegler det med en advarsel til dem

¹⁷for at få et menneske til at holde op med en handling,

og han skærer^{da} hovmodet bort hos en mand.

¹⁸Han skåner hans sjæl for graven¹¹⁴
og hans liv for at ende for et kastespyd.

¹⁹Han tugtes med smerter på sit leje
og en konstant pine i knoglerne,

²⁰så han i sit liv væmmes ved brød
og hans sjæl ved lækker mad.

²¹Hans kød sygner hen så det ikke kan ses,

og hans knogler stikker ud, før kunne de ikke ses.

²²Hans sjæl nærmer sig graven
og hans liv dem der bringer død.^{dr}

Gud udfrier, han betaler løsesummen

²³Hvis der ved siden af ham er en engel,
en talsmand,^{ds} én ud af tusinde,
til at meddele et menneske hvad der er det rette for ham,

²⁴og han¹¹⁵ viser ham nåde og siger:

»Befri ham^{dt} fra at gå ned i graven!
Jeg har fundet en løsesum!^{du}

²⁵Hans legeme bliver da stærkere end i ungdommen,

han får sin ungdoms dage tilbage.

²⁶Han beder til Gud, og han er nådig mod ham.

¹¹³Ordret: »afslører han for menneskenes ører«.

¹¹⁴Elihu omtaler konsekvent »graven« som »gruben«.

¹¹⁵Gud.

Han ser hans¹¹⁶ ansigt under fryderåb;
han giver mennesket sin retfærdighed igen.

²⁷Han synger^{dv} for menneskene, og han siger:

»Jeg har syndet og fordrejet det der var ret,

men han har ikke gengældt mig.

²⁸Han har løskøbt min sjæl fra at gå ned i graven,

og mit liv ser nu ind i lyset.«

²⁹Ja, alt dette gør Gud

to, tre gange med en mand

³⁰for at føre hans sjæl tilbage fra graven,
for at han skal blive lyst op af livets lys.

Elihu opfordrer Job til at lytte og svare

³¹Lyt opmærksomt, Job! Hør på mig!

Ti stille, og jeg vil tale!

³²Hvis der findes ord, da svar mig!

Tal, for jeg har lyst til at give dig ret!

³³Hvis der intet er, så hør du på mig!

Ti stille, og jeg vil lære dig visdom!«

Kapitel 34

I Elihus anden tale fastholder han at Gud er ikke uretfærdig

¹Elihu fortsatte med at svare:

²»Hør, I vise, mine ord!

I forstandige, læg øre til mig!

³For øret prøver ordene,
som ganen smager for at spise.

⁴Lad os prøve for os selv hvad der er ret,
lad os indbyrdes erkende hvad der er godt!

⁵For Job sagde: »Jeg er retfærdig,^{dw}
men Gud har fjernet min ret.

¹¹⁶Guds.

⁶Skal jeg lyve om min ret?
Mit uhelbredelige sår¹¹⁷ skyldes ikke
overtrædelse!<

⁷Hvem er en mand som Job?

Han drikker hån som vand,

⁸og han rejser i selskab med dem der begår uret.

Men er det for at vandre sammen med ugudelige folk?

⁹For han sagde: »Det gavner ikke en mand når han finder behag hos Gud.<

¹⁰Derfor, I mænd som har forstand, hør på mig!

Det være langt fra Gud at handle i ugudelighed¹¹⁸

og fra den Almægtige at gøre uret,

¹¹men han gengælder mennesket efter dets gerning

og lader enhver få efter sin egen sti.

¹²Nej, sandelig, Gud handler ikke uretfærdigt,

og den Almægtige bøjer ikke retten.

¹³Hvem har indsat ham over jorden,

og hvem har overladt hele verden til ham?

¹⁴Hvis han i sit hjerte ville beslutte sig for det

og ville tage sin ånd og sit åndedræt tilbage til sig,

¹⁵da ville alt kød på samme tid udånde,
og mennesket ville vende tilbage til støv.

¹⁶Hvis du har indsigt, så hør dette,
læg dog øre til budskabet i min tale!

¹⁷Kan en der hader ret, virkelig styre?

Og vil du dømme den Retfærdige, den Mægtige, skyldig?

¹⁸Vil man sige til en konge: »Du gudløse tåbe!<

>Din forbryder!< til fyrster?

¹⁹Men det er jo ham¹¹⁹ som ikke tager parti for ledere

og ikke sætter den fornemme over den ringe,

for de er alle hans hænders værk.

²⁰På et øjeblik dør de, og midt om natten rystes et folk,

og de forgår; den magtfulde bliver fjernet,

ikke ved menneskehånd.

²¹For hans øjne er over menneskets veje, og han ser alle dets skridt.

²²Der er intet mørke og ingen dødsskygge til at skjule sig i dér for dem som begår uret.

²³For han fastsætter ikke et tidspunkt for et menneske

til at skulle møde Gud i retten.

²⁴Han slår de magtfulde ned uden efterforskning,

og han sætter andre i deres sted.

²⁵Fordi han kender deres handlinger, styrter han dem om natten, og de bliver knust.

²⁶Som forbrydere straffer han dem

på et sted hvor alle kan se dem,

²⁷fordi de vendte sig væk fra at følge ham. De havde ingen forståelse for alle hans veje,

²⁸at bringe den ringes skrig ind for ham så han kunne lytte til de elendiges skrig.

²⁹Forholder han sig i ro, hvem vil dømme ham skyldig?

Skjuler han sit ansigt, hvem kan da iagttagende ham?

Han er over både et folk og over et enkelt menneske,

³⁰så at ikke et gudløst menneske bliver konge, så der ikke er fælder for folket.¹²⁰

¹¹⁹Gud.

¹²⁰Oversættelsen er omdiskuteret. De fleste vælger denne. Men teksten kan også oversættes »Han

¹¹⁷Ordret: »min pil«, der er årsagen til såret.

¹¹⁸Eller »i ondskab«.

³¹Men sig^{dx} til Gud:
 »Jeg har fået nok,^{dy} jeg vil ikke handle
 ondt.^{dz}

³²I det jeg ikke selv kan se,
 undervis du mig!
 Hvis jeg har gjort uret, vil jeg ikke gøre
 det mere.«

³³Er det på dine vilkår at han¹²¹ skal gen-
 gælde det,¹²² fordi du afviser?

For du skal selv vælge, ikke jeg,
 og hvad du har erkendt, fortæl det!

³⁴Mænd med forstand vil sige til mig,
 selv en vis mand, der hører på mig:

³⁵»Job taler ikke med kundskab,
 og hans ord er uden indsigt.

³⁶Åh,^{dæ} Job bliver prøvet til det yderste
 på grund af sine svar, ligesom mænd
 fulde af ondskab!

³⁷For han øger sin synd med overtræ-
 delse,
 i vores midte klapper han i hænderne^{dø}
 og siger rigtig mange ord til Gud«^{då}

Kapitel 35

*I Elihus tredje tale opfordrer han Job til at
 vente tålmodigt på Gud*

¹Så fortsatte Elihu:

²»Anser du dette for ret?

Du sagde: »Jeg er mere retfærdig end
 Gud«,¹²³

³Ja, du siger: »Hvad gavner det dig?¹²⁴

Hvad får jeg ud af at undgå synd?«

gør et gudløst menneske til konge og straffer/lægger
 fælder for et folk«, ikke mindst i lyset af foregående
 vers (»skjuler han sit ansigt«), og det stemmer også
 overens med profeternes vidnesbyrd i f.eks. Es 10,5-
 6.

¹²¹Gud

¹²²Eller »godtgøre det«.

¹²³Kan oversættes »min retfærdighed er fra Gud«
 eller »jeg er retfærdig for Gud«. Sml. Job 32,2 og
 34,5.

¹²⁴Gud.

⁴Jeg vil svare dig igen med en tale,
 og dine venner sammen med dig:

⁵Kig op mod himlen og se,
 betragt skyerne,^{ea} de er højt over dig!

⁶Hvis du synder, hvad kan du udrette
 imod ham?

Er dine overtrædelser talrige, hvad kan
 du da gøre ham?

⁷Er du retfærdig, hvad kan du give ham,
 eller hvad vil han tage imod fra din hånd?

⁸Din ugudelighed påvirker en mand som
 dig selv
 og din retfærdighed en menneskesøn.¹²⁵

⁹Over de talrige tilfælde af undertryk-
 kelse skriger de klagende,
 de råber om hjælp på grund af de mægti-
 ges arm.

¹⁰Men ingen siger: »Hvor er Gud som dan-
 nede mig,

han der giver lovsange om natten,

¹¹der underviser os bedre end dyrene på
 jorden

og gør os visere end himlens fugle?«

¹²Dér skriger de om hjælp,
 men han svarer ikke på grund af de ondes
 stolthed.

¹³Ja, forgæves! Gud hører det ikke,
 og den Almægtige bemærker det ikke.

¹⁴Dog skønt du siger: »Du kan ikke iagt-
 tage ham,«

er sagen for hans ansigt og du må vente
 på ham!

¹⁵Men nu, fordi hans vrede ikke hjemsø-
 ger,

og han ikke tager sig særligt af over-
 mod,¹²⁶

¹⁶lader Job sin mund løbe med tomhed,

¹²⁵De to udsagn kan oversættes som et spørgsmål
 »For en mand som dig, hvad betyder din ugudelighed,
 og for en menneskesøn din retfærdighed?«.

¹²⁶LXX og Vulgata vælger »overtrædelse«. Da or-
 det kun findes her, er oversættelsen usikker.

han kommer med en masse ord uden forstand.«

Kapitel 36

I Elihus fjerde og afsluttende tale lovpriser han Guds storhed

¹Elihu fortsatte med at svare:

²»Vær tålmodig med mig lidt endnu, så skal jeg informere dig,

for jeg har stadig et budskab om Gud.

³Jeg vil hente min viden langt borte fra, og jeg vil yde min skaber retfærdighed.

⁴Ja, sandelig, mine ord er ikke løgn.

En der er fuldkommen i kundskab, er hos dig.

⁵Ja, Gud er virkelig mægtig, og han forkaster ingen.

Han er mægtig i forstandens kraft.

⁶Han lader ikke en ugudelig bevare livet, men skaffer de elendige ret.

⁷Han vender ikke sine øjne væk fra retfærdige,

men han sætter dem med konger på tronen,

lader dem sidde for evigt, og de ophøjes.

⁸Hvis de lægges i lænker,

bliver fanget i elendighedens reb,

⁹da forkynnder han dem deres gerninger og deres overtrædelser

fordi de ophøjer sig selv.

¹⁰Han åbenbarer tydeligt advarslen for dem

og siger at de skal vende sig bort fra uretfærdighed.

¹¹Hvis de hører og begynder at tjene ham, vil de afslutte deres dage i det der er godt og deres år i lykke,

¹²men hvis de ikke hører, skal de komme ved et kastespyd

og udånde^{eb} uden kundskab.

¹³De i hjertet gudløse nærer vrede,

de råber ikke om hjælp når han binder dem.

¹⁴Deres sjæl dør i ungdommen,

og deres liv ender blandt de mandlige prostituerede.¹²⁷

¹⁵Han redder den elendige ved hjælp af hans elendighed

og åbner deres ører ved hjælp af undertrykkelsen.^{ec}

¹⁶Også dig drager han gennem trængslens åbning

ud til et vidtstrakt sted hvor der ingen nøder,

og til hvile ved dit bord, der er fyldt med fede retter.

¹⁷Men du er fyldt af retssag mod den skyldige,

dom og ret holder dig fast.

¹⁸Ja, harmen,^{ed} lad den ikke lokke dig til spot,^{ee}

og lad ikke en stor sum løsepenge forføre dig!

¹⁹Kan dit råb om hjælp^{ef} føre til at du ikke kommer i trængsel,

eller kan alle slags kraftanstrengelser?

²⁰Du skal ikke længes efter natten, da folkene går bort til deres sted!¹²⁸

²¹Tag dig i agt! Vend ikke dit ansigt til uret,

for den kan du komme til at vælge på grund af elendigheden!^{eg}

²²Ja, Gud viser sig virkelig ophøjet ved sin styrke!

Hvem er en lærer som han?

²³Hvem har anvist ham hans vej,

og hvem kan sige: »Du har gjort uret?«

¹²⁷ Ordret: »de hellige/udskilte af hankøn«.

¹²⁸ Der kan også oversættes »bryder op fra deres sted«.

Guds åbenbaring i naturen maner til ydmyghed over for Gud

- ²⁴Husk på at du skal lovprise hans værk som mennesker har sunget om.
²⁵Hele menneskeheden skuer det, mennesket ser på det på lang afstand.
²⁶Ja, Gud er virkelig ophøjet, og vi erkender det ikke, antallet af hans år er uransageligt!
²⁷Ja, han trækker dråber af vand op, der siver ned gennem hans tåge,^{eh} som regn.
²⁸Dem lader skyerne øse ned, de drypper på masser af mennesker.
²⁹Sandelig, hvem forstår udbredelsen af skyerne, tordenskraldene fra hans hytte?
³⁰Ja, han spreder jo sit lys over den og skjuler havets rødder.
³¹For ved dem dømmes han folkene og giver mad i overflod.
³²Ved sine håndflader skjuler han lyset og befaler over det hvem det skal ramme.
³³Hans tordenskrald forkynder om ham, også kvæget forkynder at han drager op.^{ei}

Kapitel 37

Elihu fortsætter med at beskrive Guds gerninger i naturen

- ¹Også over dette skælver mit hjerte og hopper i brystet på mig.
²Hør rigtig godt efter braget af hans røst og den rumlen^{ej} der går ud af hans mund!
³Under hele himlen slipper han den løs, og hans lys når ud til jordens hjørner.
⁴Efter det buldrer røsten, han tordner med sin majestætiske røst, han holder ikke lynene¹²⁹ tilbage når hans røst høres.

¹²⁹Ordret: »dem«.

- ⁵Gud lader det tordne med sin underfulde røst, han gør store ting, og vi erkender det ikke.
⁶For til sneen kan han sige: ›Fald til jorden!‹ også til regnskyl og til hans voldsomme skybrud.
⁷Hver mands virke forsegler han så alle mennesker erkender hans værk.
⁸Og de vilde dyr går ind i deres huler og opholder sig i deres skjulesteder.
⁹Fra sit kammer kommer stormen, og med nordenvinden kommer kulden.
¹⁰Ved Guds ånde kommer frosten, og det vidstrakte vand bliver til is.
¹¹Endog med fugtighed gør han skyen tung, han udbreder sine lysopfyldte skyer,
¹²og de bevæger sig rundt i alle retninger idet de svinger frem og tilbage efter hans bestemmelser for at udføre alt hvad han befaler dem, over den beboede verden på jorden.
¹³Hvad enten det er til afstraffelse eller til gavn for hans jord eller til nåde at han lader det ske.

- ¹⁴Læg nu virkelig øre til dette, Job, stå stille og grund over Guds undere!
¹⁵Ved du hvordan Gud indvirker på dem og lader lyset fra sine skyer skinne frem?
¹⁶Ved du noget om skyernes svæven, om de underfulde gerninger der kommer fra én der er fuldkommen i kundskab?
¹⁷Du, hvis klæder bliver varme når landet ligger stille på grund af vinden fra syd,
¹⁸kan du sammen med ham brede skyerne ud så de ligger fast som et spejl der er støbt?
¹⁹Fortæl os hvad vi skal sige til ham! Vi kan intet fremlægge på grund af mørket.

²⁰Skal det meddeles ham at jeg ønsker at tale?

Kan en mand tale skønt han er forvirret?^{130,ek}

²¹Og nu ser man ikke lyset.

Det står klart inde i skyerne,^{el}
og en vind er passeret og rensrer dem.

²²Fra nord kommer et gyldent skær,
over Gud er der en frygtindgydende herlighed.

²³Den Almægtige, ham kan vi ikke nå, han er ophøjet i magt,
og retten og retfærdighed i overmål
krænker ham ikke.

²⁴Derfor frygter mennesker ham; sandelig, enhver der er vis i hjertet, ser ham!^{131,em}

Kapitel 38

HERREN taler til Job ud fra stormen

¹Da svarede HERREN Job ud fra stormen:

²»Hvem er det der formørker råd
med ord uden forstand?¹³²

³Bind op om dine lænder som en mand,
så vil jeg spørge dig, og belær du mig!

⁴Hvor var du, da jeg lagde jordens fundament?

Fortæl mig det, hvis du har indsigt!

⁵Hvem har bestemt målene for den, for det ved du vel?

Eller hvem har spændt målesnoren ud over den?

⁶Hvad er dens sokler sænket ned i,
eller hvem har lagt dens hjørneste

⁷da morgenstjernerne sammen jublede,
og alle Guds sønner råbte af glæde?

⁸Hvem spærrede havet inde med døre
da det brød frem og kom ud af livmoderen,

⁹da jeg gjorde skyen til dets klædning
og den mørke sky til dets svøb,

¹⁰da jeg afstak min grænse¹³³ for det
og satte slår og døre i

¹¹og sagde: »Hertil må du komme og ikke længere!

og her er der sat en grænse for dine stolte
bølger?«

¹²Har du i dine dage givet befaling til morgenen,

har du anvist morgenrøden dens sted,

¹³så den kan gribe fat i jordens hjørner,
så de ugudelige rystes bort fra den?

¹⁴Den forvandles ligesom leret under et segl,

og det hele træder frem som en klædning.

¹⁵De ugudelige fratages deres lys,
og den løftede arm sønderbrydes.

¹⁶Er du kommet til havets kilder,
og har du vandret omkring i urdybets
dybder?

¹⁷Er dødens porte blevet afsløret for dig,
eller har du set portene ind til dødsskyggen?

¹⁸Har du indsigt i jordens bredder?
Fortæl det, hvis du kender det alt sammen!

¹⁹Hvor er det vejen er, til der hvor lyset
bor,

og mørket, hvor er det dets sted er,

²⁰at du kan bringe det til dets område,

¹³⁰Eller »Kan en mand sige (til Gud) at noget vil blive fremlagt?«.

¹³¹Eller »alle de vise i hjertet frygter ham!«

¹³²Der er i Job 38 en del sammenfald med Job 3 men med modsat fortegn, idet henvisningerne til Job 3 er glæde over døden.

¹³³Ordret: »brækkede min lov/bestemmelse«. Liggende udtryk er »skære en pagt« (slutte en pagt) som findes i Job 31,1.

og at du kan kende stierne til dets hus?

²¹Du ved det, for du blev født dengang,
og dine dages tal er stort!

²²Er du kommet til sneens forråds kamre,
ja, har du set haglenes forråds kamre

²³som jeg har gemt til trængselstid,
til kampens og krigens dag?

²⁴Hvor er det vejen er, hvor lyset deler sig,
hvor østenvinden spreder sig over jor-
den?

²⁵Hvem har brudt en kanal til regnskyl
og en vej for tordenen og lynene

²⁶for at lade det regne på jorden hvor der
ikke er nogen,

i en ørken hvor der intet menneske er,

²⁷for at mætte det øde og ødelagte land
og få græsset til at spire frem?

²⁸Har regnen en far?

Eller hvem har avlet duggens dråber?

²⁹Fra hvis skød er isen kommet ud,
og rimfrosten fra himlen, hvem har født
den?

³⁰Vandet holder sig skjult som var det
sten,
og urdybets overflade fryser til!

³¹Kan du binde Syvstjernens lænker,
eller kan du løse Orions bånd?

³²Kan du lade dyrekredsens stjerner
komme frem til deres tid,
og Løven med dens unger, kan du føre
dem frem?

³³Kender du himlens love,
eller kan du bestemme dens herre-
dømme¹³⁴ over jorden?

³⁴Kan du hæve din røst til skyerne
så en strøm af vand dækker dig?

³⁵Kan du sende lynene ud så de farer af-
sted

og siger til dig: »Her er vi«?

³⁶Hvem har lagt visdom i hjertet,
eller hvem har givet indsigt til tanken?¹³⁵

³⁷Hvem kan tælle skyerne med visdom?

Og himlens vandkrukker, hvem kan
tømme dem,

³⁸så støv flyder sammen til den hårde
masse,
og jordknolde hænger sammen?

³⁹Kan du jage bytte til løvinden
og stille unge løvers sult

⁴⁰når de kryber sammen i hulerne,
ligger i deres skjul i buskadset?

⁴¹Hvem skaffer raven dens føde,
når dens unger skriger til Gud,
flakser omkring uden føde?

Kapitel 39

*HERREN fortsætter med at stille Job spørgs-
mål, nu om dyrene*

¹Kender du tidspunktet for hvornår sten-
bukkene føder?

Holder du øje med hvornår hinderne er i
fødsel?

²Tæller du månederne de er drægtige,
og kender du tidspunktet for hvornår de
føder?

³De bøjer sig sammen, lader deres unger
bryde igennem
og føder deres afkom.^{en}

⁴Deres unger bliver stærke, de vokser op
ude på marken,
de går ud, men vender ikke tilbage til
dem.

⁵Hvem har sluppet vildæslet fri,

¹³⁵Eller »ibis«, »hane«, »tåge«. Da ordet kun findes
her, er der mange forslag.

¹³⁴Ordret: »dens(himlens) skrift«, dvs. stjernerne.

og det vilde æsels lænker, hvem har løst dem?

⁶Det har jeg givet steppen som sit hjem og saltørkenen som dets boliger.

⁷Det ler ad byens larm.

Det hører ikke driverens råb.

⁸Det strejfer omkring^{eo} på bjergene efter sin græsgang, og det søger efter alt det grønne.

⁹Mon vildoksen har lyst til at tjene dig? Vil den overnatte ved din krybbe?

¹⁰Kan du med dens reb binde vildoksen til furen?

Vil den harve dalene efter dig?

¹¹Kan du stole på den, for dens styrke er mægtig,

og overlade dit arbejde til den?

¹²Kan du tro på den at den vil bringe dit korn hjem

og samle det ind til din tærskelplads?

¹³Strudsens^{ep} vinge flakser livligt, er det mon svingfjer fra storken eller fal-ken?^{eq}

¹⁴For den efterlader sine æg på jorden og lader dem blive holdt varme i støvet,

¹⁵men den glemmer at en fod kan træde det i stykker,

eller et af markens vilde dyr kan trampe på det.

¹⁶Den behandler sine unger hårdt, som om de ikke var dens egne,

uden skælven for at dens slid kan være forgæves.

¹⁷For Gud har ladet den glemme visdom, og han har ikke givet den del i indsigt.

¹⁸Lige så snart den suser afsted, flaksende højt,¹³⁶

ler den ad hesten og dens rytter.

¹⁹Kan du give hesten styrke,

kan du klæde dens hals med en manke?^{er}

²⁰Kan du få den til at springe som græshoppen?

Dens majestætiske prusten vækker skræk.

²¹De skraber i dalen, og den fryder sig ved sin kraft,

den farer frem for at møde våben.

²²Den ler ad rædslen og bliver ikke skrækslagen,

og vender ikke om på grund af sværdet.

²³Over den klirrer kogger,

blinkende spyd og krumsværd.

²⁴Med gungren og i vildskab sluger den vejen,

og den står ikke stille¹³⁷ når hornet lyder.

²⁵Så snart hornet høres, siger den:

»Hui!«

På lang afstand vejrer den krig, officerers tordenrøst og krigslarm.

²⁶Er det på grund af din indsigt at høgen hæver sig

og breder sine vinger ud mod syd?

²⁷Er det på din befaling at ørnen flyver højt,

og at den bygger sin rede højt oppe?

²⁸Den bor på en klippe, og opholder sig om natten på en klippe-spids eller en bjergfæstning.

²⁹Derfra søger den efter føde,

på lang afstand spejder dens øjne efter det.

³⁰Dens unger drikker blod,

og hvor nogen er slået ihjel, der er den.«

¹³⁶Kan være et udtryk for høj fart, da en struds ikke kan flyve.

¹³⁷Ordret: »den tror ikke på det«.

Kapitel 40

HERREN opfordrer Job til at svare ham

¹HERREN fortsatte med at svare Job:

²»Vil han der fører retssag, gå i rette med^{es} den Almægtige?

Den der anklager Gud, han skal svare!«

³Da svarede Job HERREN:

⁴»Nej, jeg er jo så ubetydelig! Hvad skal jeg give dig som svar?

Jeg lægger hånden over min mund.

⁵»En gang har jeg talt, og jeg vil ikke svare, ja, to gange, og jeg vil ikke gøre det mere.«

HERREN konfronterer Job

⁶Da svarede HERREN Job ud fra stormen:

⁷» Bind nu op om dine lænder som en mand!

Jeg vil spørge dig, og belær du mig!

⁸Vil du endog suspendere min ret?

Vil du dømme mig skyldig, for at du kan få ret?

⁹»Eller har du en arm som Gud, og kan du få det til at tordne med en røst ligesom han?

¹⁰Smyk dig nu med majestæt og højhed, og ifør dig herlighed og ære!¹³⁸

¹¹Strø dine vredesudbrud ud, og se på enhver hovmodig, og ydmyg ham!

¹²Se på enhver hovmodig, bøj ham, og træng de ugudelige ned på deres sted!

¹³Skjul dem allesammen i støvet! Bind deres ansigter i det skjulte!

¹⁴Så vil også jeg prise^{et} dig for at din højre hånd kan frelse dig.

HERREN spørger Job ud om Behemot og Livjatan

¹⁵Se dog Behemot^{eu}

som jeg dannede ligeså vel som dig!

Den æder græs som okse.

¹⁶Se dog, dens styrke er i dens lænder, og dens kraft er i dens buges muskler!

¹⁷Den bøjer^{ev} sin hale ned som et cedertræ,

senerne i dens lår er snoet sammen.

¹⁸Dens knogler er rør af bronze, dens lemmer som stænger af jern.

¹⁹Den er den første af Guds værker,¹³⁹ han som dannede den, rakte den dens sværd.

²⁰For bjergene bringer foder til den, og alle markens vilde dyr leger der.

²¹Under lotusbuske lægger den sig i et skjul af siv og sump.

²²Lotusbuskene dækker den med sin skygge,

poppeltræerne ved bækken omgiver den.

²³Selvom bækken strømmer kraftigt, flygter den ikke.

Den er tryk selv når Jordan vælter frem til dens mund.

²⁴Kan nogen fange den ved dens øjne,¹⁴⁰ kan nogen gennembore dens næse med snarer?

²⁵Kan du trække Livjatan¹⁴¹ op med en fiskekrog

eller holde dens tunge nede med et reb?

²⁶Kan du sætte et sivreb i dens næse og gennembore dens kæbe med en krog?

²⁷Vil den komme med megen tryglen til dig,

vil den tale til dig med milde ord?

²⁸Mon den vil slutte en pagt med dig,

¹³⁹ Ordret: »veje«.

¹⁴⁰ »Med en fælde« er også foreslået.

¹⁴¹ Et søuhyre, en slags drage, nævnt i Es 27,1.

¹³⁸ Guds egenskaber.

så du kan tage den som tjener for evigt?
²⁹Kan du lege med den som med fuglen,
 og kan du binde den til dine piger?
³⁰Vil parterne forhandle om prisen på
 den,
 vil de dele den blandt handelsmænd?
³¹Kan du fylde dens hud med harpuner
 eller dens hoved med fiskespyd?
³²Læg din hånd på den!
 Husk den kamp!
 Du gør det ikke igen!

Kapitel 41

HERREN fortsætter beskrivelsen af Livjatan

¹Ja, ens håb viser sig virkelig at være et bed-
 rag,
 falder man ikke også om ved synet af den?
²Ingen er så dumdristig^{ew} at han vækker
 den. Hvem er da han som kan bestå for mit
 ansigt?
³Hvem har givet mig noget først^{ex} så at
 jeg skulle betale?
 Hvad der er under hele himlen, det er
 mit!

⁴Jeg vil ikke tie om dens lemmer
 og arten af dens styrke og ynden over
 dens kropsbygning.^{ey}
⁵Hvem kan fjerne dens ydre klædning,
 ind imellem dens dobbelte tandræk-
 ker^{142,ez} hvem kan komme ind der?
⁶Dens ansigts døre, hvem kan åbne dem?
 Omkring dens tænder er der skræk.
⁷En stolthed^{ee} er dens rækker af skjolde,
 lukket til som et fast segl.
⁸Det ene¹⁴³ sidder så tæt på det andet
 at der ikke kan komme luft mellem dem.
⁹Det ene hænger fast til det andet,

¹⁴²Eller »ind i dens dobbelte panser«.

¹⁴³Skjold.

og de griber ind i hinanden og skilles ikke
 ad.

¹⁰Dens nysen frembringer lys,
 dens øjne er som morgenrødens øjenvip-
 per.

¹¹Fra dens mund strømmer^{eo} fakler,
 gnister af ild fyger ud.

¹²Ud af dens næsebor kommer røg
 som fra en gryde der koger, og fra siv.^{ea}

¹³Dens ånde^{fa} kan antænde kul,
 og en flamme står ud af dens mund.

¹⁴I dens hals bor styrke,
 og foran den danser forfærdelse.^{fb}

¹⁵Dens køds folder klæber sammen,
 de er som støbt på den, de kan ikke be-
 væges.

¹⁶Dens hjerte¹⁴⁴ er støbt fast som sten
 og støbt fast som den nederste møllesten.

¹⁷Når den rejser sig, frygter de mægtig-
 ste,
 Helt ødelagt af rædsel trækker de sig til-
 bage.

¹⁸Angriber man den med sværd, bider det
 ikke på,
 hverken spyd, kastevåben eller lanse.

¹⁹Den betragter jern som strå
 og bronze som råddent træ.

²⁰Ingen bues pil jager den på flugt.
 Slyngens sten forvandles til strå for den.

²¹En kølle betragtes som strå,
 og den ler ad det dirrende krumsværd.

²²På undersiden af den er der de skarpe-
 ste skæl¹⁴⁵
 der efterlader spor i mudderet som en
 tærskeslæde.

²³Den bringer det dybe hav i kog som en
 gryde,

den gør havet til en salvegryde.

²⁴Den oplyser en sti efter sig,

¹⁴⁴Eller »bryst«.

¹⁴⁵Ordret: »potteskår«.

man synes urdybet er som gråt hår.
²⁵Ingen på jord er dens lige,
 den er dannet til at være uden rædsel.
²⁶Alt det ophøjede ser^{fc} han,
 det er ham som er konge over alle stolte
 skabninger.«^{146,fd}

Kapitel 42

*Job erkender Guds storhed og opgiver sin
 sag mod HERREN*

¹Da svarede Job HERREN:

²»Jeg ved at du formår alt,
 og ingen plan er umulig for dig.

³»Hvem er den der skjuler råd uden for-
 stand?«

Sandelig, jeg har udtalt mig om ting jeg
 ikke forstod,

ting der var for forunderlige for mig til at
 jeg kunne kende dem.¹⁴⁷

⁴Hør dog, og jeg vil tale,
 jeg vil spørge dig, og belær du mig!

⁵I den mundtlige fortælling har jeg hørt
 om dig,

og nu har mit øje set dig.

⁶Derfor opgiver jeg,^{148,fe} og jeg finder
 trøst^{ff}

over støv og aske«. ¹⁴⁹

HERREN går i rette med Jobs venner

⁷Derpå, efter at HERREN havde talt disse ord
 til Job, sagde HERREN til Elifaz fra Teman:
 »Min vrede flammer op imod dig og dine to
 venner, for I har ikke talt det der er sandt
 om mig^{fg} som min tjener Job. ⁸Og nu, tag
 syv tyre og syv væddere for jer selv og gå

til min tjener Job, og I skal ofre brændofre
 for jer, og Job, min tjener, skal gå i forbøn for
 jer, for ham vil jeg tage imod,¹⁵⁰ at jeg ikke
 skal handle med jer efter jeres tåbelighed,^{fh}
 for I har ikke talt sandt om mig ligesom min
 tjener Job.«

⁹Da gik Elifaz fra Teman og Bildad fra
 Shua og Sofar fra Na'ama hen og gjorde
 som Gud HERREN havde sagt til dem, og
 HERREN tog imod Job.

HERRENS velsignelse over Job

¹⁰HERREN vendte Jobs livssituation^{fi} da han
 gik i forbøn for sine venner. Og HERREN
 øgede alt hvad Job havde haft, til det dob-
 belte. ¹¹Alle hans brødre og alle hans sø-
 stre og alle som kendte ham fra tidligere,
 kom til ham, og de spiste brød sammen
 med ham i hans hus, viste ham medfø-
 lelse og trøstede ham over al det onde som
 HERREN havde ladet komme over ham. De
 gav ham hver én kesita¹⁵¹ og hver en gul-
 dring.¹⁵² ¹²HERREN velsignede Jobs sidste
 levetid mere end hans første, og han fik
 14.000 får og 6.000 kameler og 1.000 spand
 okser og 1.000 æselhopper. ¹³Og han fik syv
 sønner og tre døtre. ¹⁴Han kaldte den før-
 ste Jemima, den anden Kesia og den tredje
 Keren-Happuk. ¹⁵Og der fandtes ikke så
 smukke kvinder som Jobs døtre i hele lan-
 det, og deres far gav dem en arvelod midt
 iblandt deres brødre.

¹⁶Job levede derefter 140 år, og han så
 sine børn og børnebørn,¹⁵³ fire slægtled.

¹⁷Job døde, gammel og mæt af dage.

¹⁴⁶Ordret: »alle sønner af stolthed«.

¹⁴⁷Ordret: »og jeg kendte/vidste ikke«. Sml. Satans
 påstand i Job 1,9-11; 2,5.

¹⁴⁸Eller »stopper/fracfalder jeg«.

¹⁴⁹Det kan betyde »i/over lidelsen«, men det kan
 også forstås »over støv og aske hos Gud«.

¹⁵⁰Ordret: »løfte hans ansigt« dvs. bønne.

¹⁵¹En mønt vi kun kender fra patriarktiden, vær-
 dien er ukendt.

¹⁵²Kan være en næse/ørering, brugt både af mænd
 og kvinder.

¹⁵³Ordret: »sine sønner og sønners sønner«.

Faglige noter

- a. [Job 1,1] *tām* (»hel«) anvendes i GT i betydningen »oprigtig, retsindig og have en høj moral«, men ikke »syndfri«, jf. Job 7,21.
- b. [Job 1,5] Verbet *brx* skal i de allerfleste sammenhænge oversættes »velsigne« eller lignende. Men i nogle sammenhænge er meningen åbenlyst »forbande«, det gælder også her, skønt nogle bibelfortolkere her opfatter det som en spottende eufemisme.
- c. [Job 1,6] *hasātān* »anklageren«. Ordet optræder i GT både med og uden bestemt artikel. Der er tale om et personnavn der har betydningen »anklager«, »modstander«.
- d. [Job 1,20] *hwh* (»bøje sig«) oversættes i GT ofte med »tilbøde« eller »kaste sig ned«, fordi man tilbød ved at knæle med panden mod jorden.
- e. [Job 2,3] *tummātô* (»uskyld, fuldkommenhed«) er afledt af *tām* (»hel, fuldkommen«), jf. note til Job 1,1b.
- f. [Job 2,3] *swt*, »lokke, drage, sætte op imod«. Mange oversættelser vælger »lokke« men denne oversættelse er valgt i overensstemmelse med Jak 1,13 og med støtte i 1 Sam 26,19.
- g. [Job 2,11] *nwd*, »ryste på hovedet«, »vise medfølelse«.
- h. [Job 3,5] *šalmāwet* oversættes i dag ofte med »mørke«, anvendes 10 gange i Jobs bog.
- i. [Job 3,5] *kamrîr* (»formørkelse« eller »bitterhed«) findes kun her, og oversættelsen er usikker.
- j. [Job 3,6] *ʔōfel* betyder fuldstændig fravær af sollys og forekommer næsten udelukkende i Jobs bog.
- k. [Job 3,9] *nešef* bruges både om morgendæmring og aftenslumring.
- l. [Job 3,25] Den hebraiske rod for »skælve« og »rædsel« er ens. Der anvendes 12 forskellige substantiver for frygt og rædsel og

13 forskellige verber, hvoraf flere kun findes i Jobs bog.

- m. [Job 4,7] *nāqî* »uden skyld, ulastelige«.
- n. [Job 4,8] *ʔāwen* kan også oversættes »uret«.
- o. [Job 4,9] *nʕšāmā^h* betyder »åndedræt«, der afhængig af konteksten også kan oversættes med »ånd« eller »ånde«. Der kan derfor forekomme sammenfald i oversættelsen med *rûaḥ* der betyder »ånd«.
- p. [Job 4,17] Den komparative brug af *min* »mere end« i begge verslinjer tolkes af nogle som »i forhold til«, »over for«.
- q. [Job 4,21] *yeter* (»snor«) kan ændres til *yātēd* (»teltpløk«), som i Es 33,20, eller oversættes med »overflod« eller »rest« som i Job 22,20, dvs. »deres rigdom tages fra dem«.
- r. [Job 5,5] Vokaliseringen af *šammîm* »snare« ændres til *šʕmeim* (»tørstig«) af hensyn til sammenhængen.
- s. [Job 5,12] *tûšiyyā^h* »succes«. Afhængig af sammenhængen kan det også betyde »indsigt«.
- t. [Job 5,15] De to *min* (»fra«) kan opfattes som sideordnede præpositioner hvoraf den sidste er en forklarende apposition. Men det kan også oversættes »fra sværdet ud af deres mund« dvs. fra en skarp tunge.
- u. [Job 5,16] *ʕawlā^h* kan, afhængig af konteksten, også betyde »ondskab« eller »uretfærdighed«.
- v. [Job 6,2] *kaʕas* kan også betyde »vrede«.
- w. [Job 6,2] *hwh* står uden masoretiske tegn og kan derfor ordret betyde »og jeg var (min situation)«. Men de fleste vokaliserer som her til *hawwā^h* (»ulykke«). Ordet kan også betyde »fordærv« jf. Job 6,30.
- x. [Job 6,4] *biʕût* (»(Guds)rædsler«) findes kun her og to gange i Salmerne.
- y. [Job 6,6] *ḥallāmût* kan være katost med en mild cremet smag; andre forslag er æggehvide og portulak.

z. [Job 6,10] *ḥîlā^h*, ordret »veer«, findes kun her, og det samme gælder verbet *sld* »springe«.

æ. [Job 6,14] *ms* (»fortvivlet«) findes kun her. Nogle hebraiske håndskrifter og den syriske og latinske oversættelse bygger på verbet *mʾs* (»nægter«) og oversætter: »den der nægter sin ven troskab/nåde forlader også frygten for den Almægtige«.

ø. [Job 6,18] *ʔorḥôt* (»stier«) ændres af de fleste til *ʔorḥôt* (»karavaner«) som i Es 21,13. Men nogle fastholder her den ordrette oversættelse »stier«, men ikke i vers 19.

å. [Job 6,25] *mrš* »være smertefuld«, »være syg«. Andre knytter det til verbet *mrs* (»være hård/stærk«) og oversætter »hvor overbevisende/virkningsfuld« og opfatter det ironisk.

aa. [Job 6,30] *ʔim* i vers 28 og *ʔim lōʾ* her opfattes som en ed.

ab. [Job 7,1] *šāwāʾ* »krigstjeneste«. Det kan her også betyde en mere generel »hård tjeneste« eller »hård kamp«.

ac. [Job 7,1] *sāxîr* kan også betyde »daglærer«, jf. vers 2.

ad. [Job 7,3] *šāwāʾ* kan betyde »tomhed«, »forgæves«, »værdiløs«, men det har også betydningen »falskhed/løgn«, »bedrag«.

ae. [Job 7,4] *middad* (»udmåle«) ændres til *midday* (»fra at være tilstrækkelig«) af hensyn til forståelsen.

af. [Job 7,16] *hevel* kan her oversættes »vindpust« eller »tomhed«. *hevel* har også betydningen »værdiløs«, »intethed«, »illusion«, »bedrag«. Der er et sammenfald i betydningen med *šāwāʾ* i Job 7,3. Begge ord danner også et ordspil med »pust« i Job 7,7.

ag. [Job 8,17] *yeḥze^h* (»den ser«) ændres til *yohze^h* (»den griber fat i«) af hensyn til forståelsen.

ah. [Job 8,21] *ʔad* (»indtil«) ændres af de fleste til *ʔōd* (»dog«).

ai. [Job 9,2] *ʔāmnām* (»i sandhed«) er et udtryk der er karakteristisk for Jobs bog.

aj. [Job 9,2] *yišdaq* (*šdq*) kan også oversættes »være retfærdig«.

ak. [Job 9,5] Vers 5-10 indledes alle med et verbum i participium, som her i vers 5 er oversat med »han er den som (flytter)«. Dette er underforstået i de øvrige vers, og participiumformen udtrykker samtidig at Gud fortsat har denne magt.

al. [Job 9,9] Nogle oversætter det med »Store Bjørn«. I Job 38,32 er *ʔāš* »løven« ændret til *ʔayiš* med samme betydning.

am. [Job 9,13] *rahav* (»angribe rasende«, »storme hovmodigt«) betegner her et søuhyre, en drage.

an. [Job 9,15] *ḥnn* »bede om nåde/barmhjertighed/velvilje«. Andre mener at nægtelsen i foregående verslinjer også gælder her fordi Job er retfærdig.

ao. [Job 9,23] *šōṭ* (»flodbølge«) kan også betyde »svøbe, pisk«, jf. Job 5,21.

ap. [Job 9,31] *šahat* (»grube«, »grav«) er her ændret til *sūḥā^h* (»affald/skidt«) som i Es 5,25 af hensyn til forståelsen.

aq. [Job 10,22] *tōfaf* (»det skinner«) danner ordspil med *ʔēfātā^h* (»bælgmørke«). »Bælgmørke« findes kun her.

ar. [Job 11,8] *govhē šāmayim* (»himlens højder«) ændres af de fleste som i Septuaginta til *gōvah mišāmayim* (»højere end himlen«) parallelt med »dybere end dødsriget« i det følgende.

as. [Job 11,11] *lōʾ* (»ikke«) læses her som *lō* (»den«) af hensyn til sammenhængen. Flere opfatter sætningen som et spørgsmål: »og er han ikke opmærksom på den?«. En mulig oversættelse er også »ingen lægger mærke til«.

at. [Job 11,17] *tāʔufā^h* (»mørke«), findes kun her. Lydmæssigt ligger det tæt op ad *ʔēfātā^h* (»bælgmørke«) i Job 10,22.

au. [Job 12,6] Teksten er uklar.

av. [Job 12,8] *śîaḥ* (»tal«) oversættes af nogle med »betragt«, andre opfatter *śîaḥ* som substantivet »busk« og oversætter »jordens buske«.

aw. [Job 12,16] *lô* (»for ham«) bruges ofte i den possessive betydning »han har«, og her om Gud.

ax. [Job 12,19] *ʔētān* (»vedvarende«) bruges her metaforisk om medlemmer af gamle familier.

ay. [Job 13,3] Det hebraiske verbum *yxḥ* anvendes om alt i forbindelse med en retssag eller en anklage som »irettesætte«, »anklage«, »forsvare«, »overbevise«, »bevise« og »straffe/tugte«.

az. [Job 13,10] Det er sandsynligt at det interrogative *h^a* er faldet ud eller skal underforstås her midt i rækken af spørgsmål. Hvis det opfattes som et udsagn oversættes »han vil bestemt straffe jer«.

aæ. [Job 13,12] *gav* har både betydningen »svar« og »ryg«, der oversættes »bolværk«. Begge betydninger bruges her som et ordspil.

aø. [Job 13,13] *yaʕvōr ʕālay* (»passere forbi på/mod mig«) udtrykker at en ulykke kommer imod ham.

aå. [Job 13,15] *qṭl* (»dræbe«) er et usædvanligt ord der kun findes her, i Job 24,14 og i Sl 139,19.

ba. [Job 13,15] Masoreterne har udeladt vokaliseringen af *l^e*, derfor kan ordet opfattes som en nægtelse med oversættelsen »har jeg intet håb«. De fleste vælger som her vokaliseringen *lô* »på ham«.

bb. [Job 13,18] *mišpāṭî* (»min ret«) er et af kerneordene i Jobs bog.

bc. [Job 15,17] *ḥzh* »skue«, »se«. Her formentlig i et syn.

bd. [Job 15,23] *ʔayyē^h* (»hvor er det«) læses af LXX m.fl. som *ʔayya^h* der betyder (»grib«), og man oversætter med flere ændringer »han er blevet udset som føde for gribbe«.

be. [Job 15,29] *minlām* findes kun her, og oversættelsen er usikker.

bf. [Job 16,5] Verbet *ḥsx* (»holde tilbage«, »skåne«, »lindre«) står i teksten intransitivt. Derfor tilføjer mange et »ikke« og en passiv.

bg. [Job 16,8] *xaḥ^ašî* (»min afmagring«) har også betydningen »min løgn, mit bedrag« og er her brugt som henvisning til et falsk vidne.

bh. [Job 16,9] *lṭš* »se med knive«.

bi. [Job 16,11] Masoreterne har *ʕawîl* (»dreng«), men de fleste ændrer til *ʕawwâl* (»forbryder«, »uretfærdig«.) som i Job 27,7.

bj. [Job 16,13] Nogle ændrer vokaliseringen af *rabbîm* »pile« til *robim* (»de som skyder«, »bueskyttere«).

bk. [Job 16,19] *śāḥ^adî* er aramæisk, og forekommer kun her og i 1 Mos 31,47. Det har samme betydning som det hebraiske *ʕēdî* »vidne«.

bl. [Job 16,20] *m^elîṣay* er hifil participium af *lîṣ* (»håne«). Hvis volkaliseringen ændres til *m^elîṣîy* kan det have betydningen en tolk eller en udsending som i Job 33,23 og 1 Mos 42,23, og man oversætter »min talsmand er min ven«.

bm. [Job 17,1] *q^evārîm* (»gravene«), en intensiv form udtrykt med pluralis.

bn. [Job 17,2] *ḥ^atulîm* (»hån«) er pluralis, et nyt ord der kun findes her, og sammen med en ed forstærkes udtrykket yderligere.

bo. [Job 17,5] *ḥēleq* (»andel«) kan her være brugt i et ordsprog om en umoralsk økonomisk transaktion.

bp. [Job 17,11] *zimmā^h* betyder normalt »skamløshed«, »skændig handling« og anvendes i GT især om seksuel krænkelse (3 Mos 18,17. Job 31,11). Men roden *zmm* (»planlægge«) anvendes i Zak 8,14-15 om Gud der planlægger at handle både ondt og godt.

bq. [Job 17,16] *baddê* »portslåer«.

br. [Job 17,16] *naḥat* betyder »hvile«, men de fleste følger LXX og den syriske oversættelse og ændrer vokaliseringen til verbet *neḥat* (aramaisk), der betyder »gå ned«. Hele vers 16 kan også oversættes som et udsagn.

bs. [Job 18,2] *qinšê* betyder »ende«, men kan også betyde »snare« eller »net«. En anden mulig oversættelse er derfor: »Hvor længe vil I sætte fælder med jeres ord?« Sml. Job 18,8-10.

bt. [Job 18,12] *šelaḥ* (»fald«) kan også betyde »side«, og der oversættes »ved hans side«.

bu. [Job 18,13] *baddê* (»lemmer af«, »dele af«) ændres af nogle til *bidway* (»af sygdom«) og oversætter »hans hud ædes op af sygdom«.

bv. [Job 18,21] *šawwāl* har flere betydninger: »gudløs«, »forbryder« og »synder« og findes næsten kun i Jobs bog og Salmerne.

bw. [Job 19,3] Verbet *hxr* (»forbavse«) findes kun her og ændres af de fleste til *hkr* (»chikanere«) af hensyn til forståelsen.

bx. [Job 19,5] *tagdîlû* (»ophøje«) kan opfattes negativt som »at hovere, ophøje sig selv«, men det kan også opfattes positivt og her betyde »at vise storsind«.

by. [Job 19,26] *mibšārî* er flertydig, kan betyde »ud fra mit kød«, dvs. i mit kød, men det kan også betyde »uden mit kød« dvs. efter min død.

bz. [Job 19,27] *ʔašer* (»som/hvem« her »ham«) er underforstået i hele vers 27.

bæ. [Job 19,29] Masoreterne har valgt ikke at vokalisere *šdyn*, der kun findes her. *dyn* kan vokaliseres til *din* (»dom«) eller *dayyan* (»dommer«). Nogle vokaliserer *šdyn* til *šad-day* (»den Almægtige«).

bø. [Job 20,2] *hws* (»være pinefuldt«) kan også betyde »skynde sig«, og der oversættes »fordi det går så hurtigt for mig«.

bå. [Job 20,6] *šāw* »sky« i almindelighed. I Jobs bog optræder 4 forskellige ord for

»sky«.

ca. [Job 20,9] Verbet *tšûrennû* (»iagttage«) står i femininum og må have *šayin* (»øjel«) som subjekt. Mange oversætter imidlertid *mʔqômô* (»hans sted«), der er maskulinum, som subjekt.

cb. [Job 20,18] Ordet findes kun her, og yderligere 6 forskellige ord for rigdom er anvendt i dette kapitel i versene 10-28.

cc. [Job 20,22] *šāmēl* (»den elendige«) ændres af de fleste til *šāmāl* (»lidelse«) af hensyn til forståelsen.

cd. [Job 20,23] *lʔhûmô* (»hans kød«) har budt på flere forskellige oversættelser som »som hans føde«, »sin vrede« eller »sin ammunition«.

ce. [Job 20,28] *yʔvûl* (»afgrøde«) ændres af nogle til *yaval* (»flod«) som i LXX og Peshitta og oversætter »en flod vil føre hans hus bort«.

cf. [Job 21,12] Ordret: »de løfter som en tamburin«. De fleste ændrer vokaliseringen af *yisʔû* (»løfter«) til *yasiû* (»synger«).

cg. [Job 21,13] Nogle ændrer *yēḥāttû* (»gribes af rædsel«) til *yēḥātû* fra *naḥāt* (»går de ned i«).

ch. [Job 21,23] *šalʔanan* danner et bogstavrim med *šālêw* (»tryk«).

ci. [Job 22,13] *šʔrāfel* (»tæt mørke«, »mørk sky«). I Jobs bog er der 7 forskellige ord for mørke og 4 forskellige ord for skyer.

cj. [Job 22,29] Teksten er omdiskuteret.

ck. [Job 23,2] *mʔrî* (»oprør«) ændres af de fleste, med støtte i Vulgata og den syriske oversættelse, til *mar* (»bitter«). Den ordrette oversættelse efter masoreterne er »er modsigelse min klage«.

cl. [Job 23,2] *yādî* (»min hånd«) menes at være en fønikisk (kananitisk) form for 3. person singularis »hans hånd«. LXX og Peshitta har dette.

cm. [Job 23,6] Ud fra sammenhængen og på grund af *bî* (»imod mig«) ændrer nogle *ʔax* (»virkelig«) til *ʔaxzār* (»grusom«) og over-

sætter »han ville ikke fremsætte anklager imod mig«.

cn. [Job 23,13] Oversættelsen her minder om Israels trosbekendelse i 5 Mos 6,4. *b^oʔehād* kan også oversættes »når han vil noget« idet præpositionen *b^o* angiver en egenskab.

co. [Job 23,17] *šmt* »forsvinde«, »blive ødelagt«, »blive tavs«. Nægtelsen *lōʔ* kan opfattes som et emfatisk adverbium (»sandelig/virkelig«). I begge tilfælde kan det også gælde for den næste sætning, men ikke nødvendigvis. Teksten giver mulighed for meget forskellige oversættelser med og uden nægtelser.

cp. [Job 24,11] *šūrōtām* betyder egentlig »deres støttemure« som er opført mellem dyrkningsterrasserne.

cq. [Job 24,12] Hvis ordet vokaliseres som *metīm* (»døende«); masoreterne har *m^atīm* (»mænd«).

cr. [Job 24,12] *tiflā^h* (»ugerning«). Peshitta og nogle håndskrifter ændrer vokaliseringen til *t^afillā^h* (»bøn«).

cs. [Job 24,14] *lāʔōr* (»ved lys«) opfattes som »det første tusmørke«, nogle opløser *lāʔōr* til *lo ʔōr* »intet lys«.

ct. [Job 24,22] *māšax* »gribe, rive bort«. Oversættelsen »holde i live« er her valgt ud fra sammenhængen, men flere vælger oversættelsen »Gud river de mægtige bort«.

cu. [Job 26,8] *fānān* »skydække«, »sky«. Dette udtryk for »sky«, der betegner Guds handlen i naturen, anvendes også når HERREN kommer i en sky eller skystøtte og om sky (fra røgelse) i templet.

cv. [Job 27,1] *māšāl* betyder egentlig »ordsprog«, »lignelse«.

cw. [Job 27,6] *š^adāqā^h* (»ret«, »retfærdighed«) kan bruges i retslig forstand (ret), men her i moralsk forstand med guddommelig betydning (retfærdig).

cx. [Job 27,19] *lōʔ yēʔāsēf* (»ikke noget er fjernet«) ændres af de fleste som i LXX og

Peshitta til *yosip* (»gør ikke igen«).

cy. [Job 27,22] Der henvises her til Gud set i lyset af vers 13. Verbet *šlx* »kaste«, »slynge« står i teksten uden objekt, derfor tilføjer nogle »pile«, som i Job 16,13, og oversætter »Gud kaster sine pile mod ham«.

cz. [Job 28,6] *fafrōt* er flertalsformen af støv. Det kan muligvis være jernpartikler i safiren som skinner ligesom guld.

cæ. [Job 28,11] *mibb^axī* (»fra gråd«) omvokaliseres til *mabb^axēy* (»fra kilder«)

cø. [Job 28,13] *ferkāh^f* »dens sted«, har også betydningen »dens værdi«. LXX ændrer *ferkāh^f* til *darkah^f* (»dens vej«).

cå. [Job 28,15] *s^agôr* opfattes af de fleste som poetisk form af *zāhāv* (»guld«). I versene 15-19 bruges 4 forskellige udtryk for guld.

da. [Job 29,18] *xahōl* (»som sand«) oversættes i LXX med »som palmetræet«, men det kan også oversættes »som (fugl) Føniks«, som findes i rabbinske skrifter.

db. [Job 30,3] *fō^rqīm* findes kun her og i Job 30,17, og oversættelsen er usikker. Nogle tilføjer »rødder«, andre oversætter verbet med »flakker om«.

dc. [Job 30,11] Da vokaliseringen mangler, kan det også oversættes: »sin streng«.

dd. [Job 30,18] *yithappēs* (rod: *hfs*) betyder »afskyr sig selv« og indikerer at Jobs tøj hang løst på ham. Men verbet kan opfattes som en fonetisk variant af *hvs* (»at binde«, »at gribe fat«).

de. [Job 30,20] Oversættelsen her er valgt i overensstemmelse med Jer 23,20 og 30,24. Syr oversætter »du står og ser på mig«. Vulgata tilføjer »ikke« og oversætter »du giver ikke agt på mig«.

df. [Job 30,21] *satam* (»være i fjendskab mod«, »angribe«), et ordspil med Satan.

dg. [Job 30,24] *lāhen* (»til dem« eller »for dem«) udelades oftest. Det er uklart hvad *lāhen* henfører til. Den hebraiske tekst er

vanskelig og rummer flere ret forskellige oversættelser.

dh. [Job 31,1] *mah* kan her have styrken af »ikke« frem for som interrogativ partikel, og der oversættes »at jeg aldrig ville se«. Flere vælger dette.

di. [Job 31,5] *ʔim* (»hvis«) kan oversættes som et nægtende udsagn. Dette gælder også de følgende »hvis«.

dj. [Job 31,11] *zimmā^h* (»nedrighed«) brugt i GT om seksuel krænkelser.

dk. [Job 31,33] *kʔādām* kan også oversættes »som Adam«.

dl. [Job 31,35] Ordret: »dokument«. Det kan også oversættes »Lad min anklager skrive et anklageskrift!«. Nogle opfatter teksten som et spørgsmål.

dm. [Job 31,39] *hippāḥʔtî* (*nfḥ*) »få til at sukke«. Sammen med *nefeš* »sjæl« kan det betyde »forårsage død/få til at udånde«. Men det kan også oversættes »har fået dens ejeres sjæl til at sukke«, flere vælger dette.

dn. [Job 32,2] Kan også oversættes »anså sig selv for at kunne få ret fra Gud«. LXX forstår ikke præpositionen *min* som komparativ og oversætter i stedet »havde ret over for Gud«.

do. [Job 32,4] *bidvārīm* »med ordene (talen)« omvokaliseres af flere til *bʔdavvʔrām* »mens de talte (med Job)«.

dp. [Job 32,22] I teksten er der et ordspil på verbet *nśʔ* (»løfte op«), som i vers 21 indgår i en fast vending om »at tage parti for«, men her om »at løfte op (og fjerne)«. ligesom i 1 Mos 40,20-22.

dq. [Job 33,17] *yʔxasse^h* (»skjule«) ændres af de fleste til *yixsah* (»skære bort« eller »gøre ende på«).

dr. [Job 33,22] Nogle ændrer *lamʔmitīm* (»til de dræbende«) til *lʔmo metīm* (»til de døde«). Andre retter teksten til *limqom metīm* (»stedet for de døde«).

ds. [Job 33,23] *mēlîš*, »tolk« (1 Mos 42,23), »talsmand«, »fortaler«.

dt. [Job 33,24] *pʔdāfēhû* (»befri ham«), oversættelsen er usikker. Da ordet kun findes her i GT, fremhæver det udtrykket som noget særligt.

du. [Job 33,24] *napso* (»for hans sjæl«, »for ham«) menes at være faldet ud.

dv. [Job 33,27] *yāšōr* kan afledes af *šûr* (»iagttager«), så oversættelsen bliver »han iagttager disse mennesker«; men de fleste ændrer vokaliseringen til *yashir* (šyr) (»syr«) ud fra sammenhængen.

dw. [Job 34,5] *šādaqṭî* kan betyde både »jeg har ret« og »jeg er retfærdig«, samt, set i lyset af henvisningerne, »jeg er uskyldig«, og derved skærpes tonen dem imellem. Dobbeltheden i det hebraiske ord er også årsag til at oversættelserne er forskellige gennem Jobs bog.

dx. [Job 34,31] *heʔāmar* er en ualmindelig form, og den interrogative partikel synes at stå i en uforståelig position. Derfor ændres teksten til »men sig i stedet til Gud«. Andre oversætter »for har nogen sagt til Gud«.

dy. [Job 34,31] Ordret: »Jeg har løftet op/båret«, underforstået »af straf« eller »af skyld«. Nogle ændrer vokaliseringen af *nāšāʔtî* (»jeg har båret«) til en passiv *niššētî* (»jeg er blevet vildledt«).

dz. [Job 34,31] *ḥvl* betyder »handle ondt« men det kan også betyde »inddrage noget/tage pant«, og der oversættes så »jeg har fået hvad jeg ikke fortjener«.

dæ. [Job 34,36] *ʔāvî* (»min far«) opfattes af de fleste som et »ak«, »åh«.

dø. [Job 34,37] Nogle mener at ordene helt skal udelades. Det kan være udtryk for vrede ligesom i 4 Mos 24,10 hvor samme verbum er anvendt. Andre foreslår en vokælændring af *yispôq* til *yaspiq*, der på aramaisk betyder »tvivl«, og flytter »overtrædelse« til den næste linje og oversætter »i vores midte sår han tvivl om sin overtrædelse«.

då. [Job 34,37] *laʔēl* »til Gud«, »om Gud« oversættes af mange til »imod Gud«.

ea. [Job 35,5] *šaḥaq* betyder »skyer«, især af vand og dug, og når det næsten er synonym for himlen.

eb. [Job 36,12] Et ordspil mellem *yaʿvōrū* (»udånde«) og *yaʿvōdū* (»tjene«) (vers 11) fremhæver kontrasten.

ec. [Job 36,15] Der er et ordspil mellem *yʰallēš* (»han redder«) og *balahāš* (»ved undertrykkelsen«), hvilket understøtter denne oversættelse. Præpositionen i begge verslinjer kan oversættes med »i«.

ed. [Job 36,18] *ḥēmāḥ* (»vrede«) ændres af nogle til *ḥameh* (»give agt«).

ee. [Job 36,18] *sāfeq* findes kun her, kan være afledt fra *sfk* der betyder »klappe hånligt«, »spotte«. Nogle ændrer vokaliseringen til *sefeq* (»rigdom«, »overflod«) som i Job 20,22 og oversætter »lokke dig med rigdom«.

ef. [Job 36,19] Nogle ændrer *šūfʿāxā* (»dit råb om hjælp«) til *šofʿāxā* (»din rigdom«) eller *yēšafʿāxā* (»din udfrielse«), og der oversættes »vil din rigdom/udfrielse bevare dig«.

eg. [Job 36,21] *ʕal-zeḥ* »for det/den« ændres af nogle til *ʕawlāḥ* »uretfærdighed«, og præpositionen *min* tolkes forskelligt fra »på grund af« til »snarere end/fremfor«, og der oversættes »du har valgt/foretrukket uretfærdighed fremfor elendighed«. Der kan også oversættes »for over for den har du foretrukket elendigheden«. Også verbaltiden tolkes forskelligt, og nogle vælger at ændre *bāḥartā* »du har valgt« til *boḥartā* »du er blevet prøvet« (med lidelse).

eh. [Job 36,27] *ʔēdô* »hans tåge« oversættes i LXX med »kilde«. Ordet findes kun her og i 1 Mos 2,6.

ei. [Job 36,33] Det kan referere til kvæget der mærker stormen nærme sig. *ʔaf* (»også«) kan betyde »vrede«, derfor ændrer nogle oversættelsen til »stormen (for-

kynder) hans indignerede vrede«. Der er yderligere en del forskellige variationer i oversættelsen.

ej. [Job 37,2] *hegeḥ* (»rumlen«, »suk«) betyder i verbalform »tænke dybt over«, »grunde/meditere« og anvendes om Guds befalinger.

ek. [Job 37,20] Teksten er vanskelig, især pga. *yʰvullāf* (*blf*) der kan betyde »er forvirret«, »vil blive kommunikeret/fremlagt« eller »bliver opslugt/tilintetgjort«. Forskellig tolkning af verbet medfører store variationer i oversættelsen.

el. [Job 37,21] *bāḥîr* (»strålende«) kan også betyde »formørket«, og der oversættes så: »der er formørket på grund af skyerne«.

em. [Job 37,24] *lōʔ* opfattes her som en bekræftende partikel. Nogle ændrer vokaliseringen af *yirʔeḥ* (»han ser«) til *yiraûḥû* (»de frygter ham«). Andre opfatter *lōʔ* som negation.

en. [Job 39,3] *ḥēvel* (»afkom«) kan også betyde »veer«. Derfor oversætter flere »bliver fri for veer«.

eo. [Job 39,8] *yʰtûr* (»undersøge«) ændres af de fleste til *yatûr* (»færdes«, »strejfe omkring«).

ep. [Job 39,13] *rʰnānîm* betyder »skingrende råb« og henviser til strudsens skrig. *yaʿanāḥ* (»struds«) i Job 30,29 er det almindeligt anvendte ord i GT.

eq. [Job 39,13] *nōṣāḥ* (»fjer«, »fjerdragt«) ændres af flere til *niṣṣā* (»falk«) som her. Ellers vil oversættelsen være: »er det storkens vinge og fjer/fjerdragt?«.

er. [Job 39,19] *raʕmāḥ* findes kun her, afledt af *raʕam* (»torden«, »rysten«). Om udtrykket refererer til hestens manke eller hestens hovedrysten er uvist.

es. [Job 40,2] *yissôr* »en irettesætter«, findes kun her i GT, hvilket giver ekstra vægt til udtalelsen.

et. [Job 40,14] *ʔôdekkā* (*ydh*) (»prise«) kan også betyde »vidne«, »bekende« og bruges

i forhold til Gud.

eu. [Job 40,15] *b^hhēmôt* (*behema*) opfattes her som udtryk for et specielt stort dyr som Job formentlig har kendt.

ev. [Job 40,17] *hḥṣ*, som kun findes her, menes at kunne betyde »gøre stiv«. LXX og Syr understøtter dette. Men der findes et lignende arabisk ord der betyder »bøje ned«.

ew. [Job 41,2] Eller »modig«. *ʔaxzor* betyder »grusom« når det anvendes om Gud i Job 30,21.

ex. [Job 41,3] *hiqdîmanî* (*qdm*) kan også betyde »komme for at møde«, »konfrontere«, »forvente«. Oversættelsen af hifilen er omiskuteret.

ey. [Job 41,4] *hîn* findes kun her og opfattes som en variant af *hen* (»ynde«). *ʔerkô* »dens form/ydre« kan også betyde »dens værdi/egenskaber« og oversættes »usammenlignelige kraft«.

ez. [Job 41,5] *risnô* betyder »dens bidse«, men flere opfatter udtrykket som »bidet«, »tandrækker«, andre som indersiden af »dens panser«.

eæ. [Job 41,7] *ga^{2a}wā^h* (»majestæt«, »stolthed«) ændres med støtte i LXX og Vulgata af de fleste til *gēwo^h* (»dens ryg«).

eø. [Job 41,11] *yah^alôxû* Ordret: »gå«. Den sjældne verbalform i qal i stedet for *yēlēxu* tolkes som udtryk for hurtigere bevægelser. Formen findes også i Job 14,20 og Job 16,22 hvor der tales om »at gå bort til graven«.

eå. [Job 41,12] *ʔagmôn* (»siv«) kan opfattes som brændsel eller som damp fra en sump med siv. Syr og Vulgata ændrer til *ʔogem* (»glødende«) og oversætter »en sydende og kogende gryde«.

fa. [Job 41,13] *naḥšô* (»dens ånde«) kan her betyde »dens raseri«.

fb. [Job 41,14] *d^aʔāvā^h* findes kun her og ændres af flere, med støtte i LXX og Qumran Targum, til *d^avāʔā^h* (»styrke«, »kraft«).

fc. [Job 41,26] *yirʔe^h* (»ser«) ændres af de fleste til *yira* (»frygter«). Oversættelserne

er ret forskellige.

fd. [Job 41,26] Der er en dobbelthed i teksten, idet »han« også kan henføre til Livjatan og »stolte skabninger« til »de vilde dyr« som i Job 28,8. De fleste oversættelser vælger dette og oversætter »den er konge over alle stolte dyr«.

fe. [Job 42,6] *ʔemʔas* (*mʔs*) (»foragte«, »forkaste«) står her intransitivt ligesom i Job 7,16. Hvis verbet opfattes transitivt, oversættes »jeg forkaster/foragter«, og et objekt må tilføjes. Ud fra sammenhængen kan det være »retssagen« (Job 40,2) snarere end alle hans ord, også set i lyset af Bibels vidnesbyrd i Ez 14,14.18-20, samt Job 1,8 og 2,3 om Job. De fleste oversættelser vælger dog »jeg forkaster« og tilføjer »alt hvad jeg har sagt« eller »jeg foragter mig selv«.

ff. [Job 42,6] *niḥamtî* kan betyde »jeg fortryder«, men »finder trøst« er den gennemgående betydning i Jobs bog. De fleste oversættelser vælger dog »jeg angrer i støv og aske«, se efterfølgende note! Luther oversatte: »Derfor erklærer jeg mig skyldig og gør bod i støv og aske.«

fg. [Job 42,7] *n^axônā^h* »værende sandt/sikkert«. Kan også oversættes »talt sandt/ret til mig«, idet præpositionen *ʔēlay* oftest oversættes »til mig«.

fh. [Job 42,8] *n^avālā^h* (»dumhed«, »tåbelighed«) anvendes oftest om »gudsbespottelse«.

fi. [Job 42,10] *šāv ʔēt-š^avūt* »genoprette forholdene/livssituationen« henviser normalt til Israels genrejsning efter eksilet (5 Mos 30,3), men kun her om en enkelt person.

Salmernes Bog

Salme 1

David beskriver de gudfrygtiges forhold og lyksalighed

¹Salig det menneske som ikke vandrer efter ugudeliges råd

og ikke går ind på synderes vej eller sidder i spotteres forsamling,

²men som tværtimod har behag i HERRENS lov,

og som grunder på hans lov dag og nat.

³Han skal være som et træ

der er plantet ved vandløb;

det bærer sin frugt til rette tid,

og dets blade visner ikke;

alt hvad han gør, skal han lykkes med.

Derpå beskrives de ugudeliges undergang

⁴Sådan er de ugudelige ikke;

de ligner derimod avner,

som vinden blæser bort.

⁵Derfor vil de ugudelige ikke bestå i dommen;

ej heller syndere i de retfærdiges menighed.

Mennesket må vælge mellem to veje

⁶For HERREN anerkender de retfærdiges vej;

men de ugudeliges vej skal forgå.

Salme 2

David profeterer om Messias' rige. Mennesker gør oprør imod HERREN og hans salvede, men det er forgæves og til deres egen ulykke

¹Hvorfor er folkeslagene¹ i oprør, og hvorfor² udtænker folkene tomhed?

²Jordens konger rejser sig; fyrsterne rådslår sammen imod HERREN og imod hans salvede:

³»Lad os sønderrive deres lænker og kaste deres reb af os!«

⁴Han som troner i Himlen, ler; HERREN spotter dem.

⁵Så vil han tale til dem i sin vrede; forfærde dem ved sin harme:

⁶»Jeg har dog indsat min konge over Zion, mit hellige bjerg.«

Guds salvede konge skal regere

⁷Jeg vil forkynde HERRENS dekret.

Han sagde til mig:

»Du er min søn;

jeg har født dig i dag.

⁸Bed mig om det,

så vil jeg give dig folkene som din arv;

jordens yderste ender som din ejendom.

¹ *gôyim* oversættes ofte »hedninger« (også 1871), men parallellen viser at det her må opfattes bredere.

² *lāmmāh* (»hvorfor«) står kun én gang i den hebraiske tekst, men det går også på anden halvdel af verset.

⁹Du skal knuse dem med et jernscepter;
som en pottemagers lertøj skal du smadre
dem.«

Derfor formaner David til omvendelse og ly-
dighed

¹⁰Og nu, I konger, vær kloge!
Lad jer belære, I jordens dommere!
¹¹Tjen HERREN med frygt;
fryd jer med bæven!
¹²Kys sønnen^a så han ikke bliver vred
og I omkommer på vejen;
for hans vrede optændes hastigt.
Salig enhver som søger tilflugt hos ham!

Salme 3

Overskrift

¹En salme af David, da han flygtede for sin
søn Absalom.³

Davids nød

²HERRE! hvor er mine fjender mange;
mange rejser sig imod mig!
³Mange siger om mig:⁴
Der er ingen frelse for ham hos Gud. Sela

Davids håb og tillid

⁴Men du, HERRE! er et skjold for mig,
min ære,^b
den der løfter mit hoved.
⁵Jeg råber højt til HERREN,⁵
og han svarer mig fra sit hellige bjerg.
Sela
⁶Jeg lagde mig og sov;
jeg vågnede, for HERREN støtter mig.

³Ordret: »for sin søn Absaloms ansigt«.

⁴Ordret: »om min sjæl«.

⁵Ordret: »Min stemme – jeg råber til HERREN«.

⁷Jeg vil ikke frygte for en skare på ti tu-
sind⁶
der har rejst sig imod mig fra alle sider.

David beder om hjælp og nåde

⁸Rejs dig, HERRE! frels mig, min Gud!
For du har slået alle mine fjender på kin-
den;
de ugudeliges tænder har du knust.
⁹Hos HERREN er frelsen.
Lad din velsignelse være over dit folk!^c
Sela

Salme 4

Overskrift

¹Til korlederen^d. Med strengespil. En salme
af David.

Nødråb

²Når jeg råber, så svar mig,
min retfærdigheds Gud!
I trængslen befriede du mig⁷;
vær mig nådig, og hør min bøn!

Henvendt til modstanderne

³I menneskebørn⁸! Hvor længe skal min
ære være til skændsel?
I elsker tomhed og søger løgn. Sela
⁴Men I skal vide at HERREN har udvalgt^e
sig en der er from^f;
HERREN hører, når jeg råber til ham.
⁵Bliv oprørte, men synd ikke⁹!
Tænk efter⁹ på jeres leje, og vær stille!
Sela

⁶Ordet *śām* (»folk/skare«) kan her være brugt om
både Absaloms tilhængere og om hans og fjendtlige
folks soldater.

⁷Ordret: »skaffede du rum for mig«.

⁸Ordret: »mandssønner«.

⁹Ordret: »tal i jeres hjerte«.

⁶Bring retfærdigheds ofre¹⁰,
og stol på HERREN!

Davids bøn og tillid til Gud

⁷Mange siger: Hvem vil lade os opleve godt¹¹?

Løft over os dit ansigts lys, HERRE!

⁸Du gav glæde i mit hjerte,
større end den de havde da deres korn og
deres most¹² var i overflod.

⁹I fred vil jeg både lægge mig og sove,
for du, HERRE! lader mig bo ene^h i tryg-
hed.

Salme 5

Overskrift

¹Til korlederenⁱ. Til fløjtespil¹³. En Salme af David.

Bøn om bønghørelse

²Lyt til mine ord, HERRE,
læg mærke til min stønnen!

³Hør mit råb om hjælp,
min konge og min Gud!
For til dig beder jeg.

⁴HERRE! Hør min røst om morgenen!
Om morgenen fremlægger^j jeg min bøn
for dig – og spejder.

*De onde kan ikke bestå for Gud, men David
stoler på Guds nåde imod ham*

⁵For du er ikke en Gud, der holder af ond-
skab,
ondt kan ikke bo hos dig.

¹⁰Ofre der bringer retfærdighed fordi de er bragt af et menneske der længes efter Guds retfærdighed.

¹¹I betydningen »lykke«.

¹²Most er ugæret druesaft.

¹³Lidt usikkert. Det kan evt. være en melodiangivelse.

⁶De overmodige¹⁴ kan ikke træde frem
for dine øjne!

du hader alle dem der begår synd.

⁷Du udrydder dem der taler løgn.

HERREN afskyr morderen¹⁵ og bedrage-
ren.

⁸Men jeg kan ved din store nåde komme
til dit hus,

jeg vil i ærefrygt bøje mig i bøn vendt mod
dit hellige tempel^k
i ærefrygt for dig.

*David beder for sig og for alle troende imod
fjendernes ondskab*

⁹HERRE! led mig ved din retfærdighed for
mine fjenders skyld¹⁶,

udjævn din vej foran mig¹⁷!

¹⁰For i deres mund er intet sandt,
deres indre er fordærv¹⁸,
deres strube er en åben grav,
de gør deres tunge glat.

¹¹Lad dem bøde for det, Gud!
så de falder på grund af deres planer¹⁹,
driv dem væk for deres mange synders
skyld,

for de trodser dig.

¹²Men alle der søger tilflugt hos dig, skal
glæde sig,
til evig tid skal de juble,
og du skal beskytte dem,
og de der elsker dit navn,
skal fryde sig i dig.

¹³For du velsigner en retfærdig, Herre!
Du dækker ham med velbehag som med
et skjold.

¹⁴Formodentlig er der tænkt på gudløse.

¹⁵Ordret: »blodets mand«.

¹⁶*Imafan* betyder ordret »for ... skyld«, men over-
sættes her ofte »mod«.

¹⁷Ordret: »for mit ansigt«.

¹⁸Modstandernes ønske er at føre bort fra Gud, i
fordærv.

¹⁹Meningen kan enten være at de falder i egne
fælder, eller at deres planer mislykkes.

Salme 6¹*Overskrift*

¹Til korlederen^m. Til strengespil. Al-ha-sheminitⁿ. Salme af David.

Klage og bøn

²HERRE! straf mig ikke i din vrede,
og tugt mig ikke i din harme!
³Vær mig nådig, HERRE, for jeg er svag,
helbred mig, HERRE, for jeg skælver^o i mine knogler,
⁴og min sjæl er meget forfærdet.
Men du, HERRE! – hvor længe?
⁵Vend tilbage^p, HERRE! red min sjæl,
frels mig på grund af din nåde!
⁶For i døden er der ingen der husker dig,
hvem vil takke dig i dødsriget?
⁷Jeg er udmattet af mit suk,
jeg væder hver nat min seng,
med mine tårer gennembløder jeg mit leje.
⁸Mit øje er sløvet af sorg,
det er blevet svækket på grund alle mine fjender.

David glæder sig over, at Gud har hørt hans bøn

⁹Vig fra mig, alle I som udøver ondt!
For HERREN har hørt min gråd²⁰.
¹⁰HERREN har hørt min indtrængende bøn,
HERREN vil tage imod min bøn.
¹¹Alle mine fjender skal blive til skamme og forfærdes,
i et nu skal de vige tilbage og blive til skamme.

²⁰Ordret »min gråds røst«.

Salme 7*Overskrift*

¹En Shiggajon²¹ af David, som han sang til HERREN, over benjaminitten Kush's ord²².

David beder mod sine forfølgere

²HERRE, min Gud! Hos dig søger jeg tilflugt,
frels mig fra alle mine forfølgere og befri mig
³så han ikke som en løve skal sønderrive min sjæl^q
idet han sønderflænger den uden at der er nogen der redder.

David bevidner sin uskyld i forhold til modstanderen

⁴HERRE, min Gud! Hvis jeg har gjort dette,
hvis der er uret i mine hænder,
⁵hvis jeg har handlet ondt mod min ven^r,
og uden anledning udplyndret min modstander^s,
⁶måtte da fjenden forfølge min sjæl^t og indhente den
og træde mit liv til jorden;
lægge min ære i støvet! Sela

David beder Gud om at dømme

⁷Stå op, HERRE! i din vrede,
rejs dig imod mine fjenders harme,
og vågn op for min skyld; du har jo sat retten.
⁸Lad folkenes forsamling omgive dig,
og vend så tilbage over den i det høje^u!
⁹HERREN holder dom over folkene.
Døm mig, HERRE,

²¹Formodentlig navn på en digttype, muligvis en speciel type klagesang. Hab. 3,1.

²²Meningen kan evt. blot være: »på grund af Kush«.

efter min retfærdighed og efter min uskyld, som er hos mig.

¹⁰Lad dog de ugudeliges ondskab få ende, men støt den retfærdige, du som jo prøver hjerter og nyrer, retfærdige Gud!

Gud er frelser og dommer

¹¹Mit skjold er hos Gud der frelser de oprigtige af hjertet.

¹²Gud er en retfærdig dommer og en Gud som kan blive vred hver dag.

¹³Hvis man ikke^v vil omvende sig, hvæsser han sit sværd,

han har spændt sin bue og gjort den klar,

¹⁴og mod ham har han beredt dødelige våben,

sine pile har han gjort brændende.

¹⁵Se, han²³ undfanger uret, og han er svanger med ulykke og føder løgn.

¹⁶Han har gravet en grav og opkastet den, men han falder selv i den grav som han har gravet.

¹⁷Hans misgerning skal vende tilbage over hans eget hoved,

og hans vold skal komme over hans isse.

Lovprisning

¹⁸Jeg vil takke HERREN for hans retfærdighed

og lovsynge HERREN den Højestes Navn.

Salme 8

Overskrift

¹Til korlederen; al-ha-gittit²⁴; en salme af David.

²³d. e. den ugdelige.

²⁴Dette udtryk angiver enten en melodi eller et instrument.

David lovpriser skaberen

²HERRE, vor Herre!

Hvor herligt er dit navn over hele jorden, du som udbreder^w din majestæt på himlene!

³Af spædes og diendes mund har du grundlagt et værn^x for dine modstanderes skyld

for at standse fjenden og den som vil hævne sig.

Gud har givet mennesket guddommelig ære

⁴Når jeg ser din himmel, dine fingres gerninger,

månen og stjernerne, som du anbragte,

⁵hvad er da et skrøbeligt menneske at du husker på det;

et menneskebarn²⁵ at du tager dig af det?

⁶Du har gjort det kun lidt ringere end Gud²⁶;

du kronede det med ære og pragt.

⁷Du har ladet det regere over dine hænders gerninger;

du har lagt alt under dets fødder:

⁸Får og okser, dem alle sammen,

ja, også markens dyr,

⁹fuglene under himlen og fiskene i havet,

det som færdes ad havets stier.

Lovprisning

¹⁰HERRE, vor Herre!

Hvor herligt er dit navn over hele jorden!

²⁵Ordret »en søn af Adam/et menneske«.

²⁶Oversættes med »englene« i den græske oversættelse, jf. Hebr 2,7.

Salme 9^y*Overskrift*

¹Til korlederen^z. Al-muth-labben²⁷. Salme af David.

Tak for frelse fra fjenderne

²Jeg vil takke HERREN af hele mit hjerte,
jeg vil fortælle om alle dine underfulde gerninger.

³Jeg vil glæde mig og fryde mig over dig,
jeg vil lovsynge dit navn, du Højeste!

⁴Når mine fjender kommer tilbage,
vil de snuble og gå til grunde for dit ansigt.

⁵For du har påtaget dig min retssag og min ret,
du har sat dig på tronen, retfærdige dommer.

⁶Du truede folkene, du tilintetgjorde den ugudelige,
du udslattede deres navn for evigt og altid.

⁷Fjenderne, de er tilintetgjort, de er ruiner i evighed,
byerne har du lagt øde, deres minde er udslettet.

HERREN er en retfærdig og nådig dommer

⁸Men HERREN skal trone for evigt,
han har rejst sin trone til dom.

⁹Han skal dømme verden med retfærdighed,
han skal fælde redelig dom over folkene.

¹⁰Og må HERREN være en borg for den undertrykte,
en borg i trængselstider!

¹¹De skal stole på dig, de der kender dit navn,

²⁷Musikalsk anvisning af ukendt betydning. Ordret: »Efter død for sønnen«.

for du har ikke svigtet dem der søger dig, HERRE!

Lovprisning

¹²Lovsyng HERREN, der bor på Zion,
forkynd blandt folkene om hans gerninger!

¹³For han som hævner blod, husker dem,
han har ikke glemt de elendiges skrig.

Bøn

¹⁴Vær mig nådig, HERRE, se min plage fra dem der hader mig,

du som løfter mig op fra dødens porte,

¹⁵for at jeg kan fortælle al din pris i Zions datters porte.

Jeg skal juble over din frelse!

Gud dømmer retfærdigt

¹⁶Folkene faldt selv i den grav de gravede,
i det net de skjulte, blev deres fod fanget.

¹⁷HERREN har givet sig til kende, han har holdt dom,

ved sine hænders gerning fanger han den ugudelige^æ. Higgajon²⁸. Sela

Bøn om frelse

¹⁸De ugudelige skal vende tilbage til dødsriget²⁹,

alle folkeslag der glemmer Gud.

¹⁹For en fattig glemmes ikke for evigt,
de hjælpeløses håb er ikke for altid tilintetgjort.

²⁰Rejs dig, HERRE, lad ikke et menneske blive mægtigt,
lad folkene dømmes for dit ansigt!

²¹Sæt, HERRE! skræk i dem,

²⁸Musikudtryk med ukendt betydning, måske dog strengespil, jf. Sl 92,4.

²⁹Hebraisk: »sheol«.

lad folkene kende at de er mennesker.
Sela

Salme 10^a

Klage over de ugudeliges ondskab og magt

¹Hvorfor, HERRE, står du så langt borte?

Hvorfor³⁰ skjuler du dig i trængselstider?

²På grund af den ugudeliges hovmod vil han forfølge den hjælpeløse^a,

de³¹ vil blive fanget i de rænker disse³² har udtænkt^{aa}.

³For den ugudelige jublede over sin sjæls ønske³³,

og bedrageren forbandede og foragtede HERREN^{ab}.

⁴Den ugudelige tænker³⁴ i sit hovmod³⁵:

»Han kræver ikke til regnskab«,

»der er ingen Gud«, det er alle hans tanker.

⁵Hans veje lykkes til enhver tid,
dine domme er høje, højt over ham,
han blæser på alle sine fjender.

⁶Han har sagt i sit hjerte: »Jeg skal ikke rokkes,

fra slægt til slægt forskånet for ulykke«.

⁷Hans mund er fuld af forbandelse, bedrageri og undertrykkelse,

under hans tunge er der uret og fortræd.

⁸Han sidder på lur i gårdene^{ac},
i det skjulte myrder han en uskyldig,
hans øjne spejder efter en svag^{ad}.

⁹Han ligger på lur i skjul som en løve i sin hule,

han lurar på at fange en elendig,

han fanger en elendig, idet han trækker ham³⁶ med sit net.

¹⁰Knust synker han³⁷ til jorden,
og for hans³⁸ magt falder de svage.

¹¹Han siger i sit hjerte: »Gud har glemt det,

han har skjult sit ansigt, han ser det ikke i evighed«.

Bøn om Guds indgreb

¹²Rejs dig, HERRE! Gud, løft din hånd,
glem ikke de elendige!

¹³Hvorfor skal en ugudelig foragte Gud?

Han siger i sit hjerte: »Du kræver ikke til regnskab«.

¹⁴Du, ja netop du, har set uret og sorg,
du iagttager så de kan lægges i din hånd.
Den svage overgiver sin sag til dig,
du har været den faderløses hjælper.

¹⁵Bræk den ugudeliges arm,

og krævn den onde til regnskab for hans ugudelighed så du ikke finder den længere^{ae}.

¹⁶HERREN er konge for evigt og altid,
folkeslag³⁹ blev udryddet af hans land.

¹⁷Du har hørt de ydmyges ønske, HERRE,
du styrker deres hjerte, dit øre lytter opmærksomt

¹⁸for at skaffe den faderløse og undertrykte ret

så et menneske der er af jorden, ikke længere skal sprede skræk.

Salme 11

Overskrift

¹Til korlederen.^{af} Af David.

³⁶Trækker ham til sig.

³⁷den elendige.

³⁸den ugudelige.

³⁹Kan også oversættes »hedningefolk«.

³⁰»Hvorfor« er underforstået fra første halvvers.

³¹hjælpeløse.

³²ugudelige.

³³Her i betydningen: »begær«

³⁴»Tænker« står ikke i grundteksten, men er underforstået i sammenhængen.

³⁵Ordret: »efter sin næses højde«.

Hos HERREN har jeg søgt tilflugt

Hos HERREN har jeg søgt tilflugt,
hvordan kan I sige til min sjæl:
»Flygt til bjergene^{ag} som en fugl«?
²For se, de ugudelige spænder buen,
de har lagt deres pil på strengen
for at skyde i ly af mørket mod de oprig-
tige af hjertet.
³Når grundvoldene nedbrydes,
hvad kan en retfærdig da udrette?

*HERREN er retfærdig og bevarer den retfær-
dige*

⁴HERREN er i sit hellige tempel,
HERREN - i himlen er hans trone -
hans øjne iagttager,
hans øjenlåg⁴⁰ prøver menneskets børn.
⁵HERREN prøver retfærdig og ugudelig,
men hans sjæl hader den der elsker vold.
⁶Han skal lade fælder regne ned over de
ugudelige,
ild og svovl og glohed vind må blive deres
tilmålte bæger.^{ah}
⁷For HERREN er retfærdig, han elsker ret-
færdighedshandlinger,
de retskafne skal se HERRENS ansigt.^{ai}

Salme 12

Overskrift

¹Til korlederen.^{aj} Al-ha-sheminit.^{ak} Salme af David.

Bøn om hjælp

²Frels, HERRE! for det er ude med den
fromme,
for troskab er forsvundet fra menne-
sker.⁴¹

⁴⁰Meningen formodentlig: »hans blik«.

⁴¹Ordret: »Adams børn/menneskes børn«.

³De taler løgn, hver og en,⁴²
med smigrende læber, med et tvedelt
hjerte⁴³ taler de.
⁴Gid HERREN ville udrydde alle smigrende
læber,
den tunge der taler store ord,
⁵dem som siger: »Med vor tunge skal vi
vinde styrke,
vore læber er med os, hvem er herre over
os?«

Guds løfte om hjælp

⁶»På grund af de hjælpeløses undertryk-
kelse
og de fattiges jamren
vil jeg nu rejse mig,« siger HERREN,
»jeg vil sætte i frelse den, som længes
derefter.«^{al}

Lovprisning af Guds ord

⁷HERRENS ord er rene ord,
sølv der er smeltet i diglen i jorden,^{am}
lutret syv gange.
⁸Du, HERRE! du vil beskytte dem,
du vil bevare os imod denne slægt til evig
tid,
⁹mens ugudelige vandrer omkring,
så længe usselhed ophøjes blandt menne-
sker.⁴⁴

Salme 13

Overskrift

¹Til korlederen.^{an} Salme af David.

Hvor længe?

²Hvor længe, HERRE, vil du evigt glemme
mig?

⁴²Ordret »en mand med sin næste«.

⁴³Ordret: »med hjerte og hjerte«.

⁴⁴Ordret: »Adams børn/menneskes børn«.

Hvor længe vil du skjule dit ansigt for mig?

³Hvor længe skal jeg have bekymringer⁴⁵ i min sjæl,

dagligt have sorg i mit hjerte?

Hvor længe skal min fjende triumfere over mig?

Klagende bøn

⁴Se til mig, svar mig, HERRE min Gud!

Giv mine øjne lys så jeg ikke sover ind i døden,

⁵så ikke min fjende skal sige: »Jeg vandt over ham«,

min modstander juble over at jeg snubler.

⁶Men jeg stoler på din nåde, mit hjerte skal juble over din frelse.

Jeg vil synge for HERREN,

for han har gjort vel imod mig.

Salme 14

Overskrift

¹Til korlederen.^{ao} Af David.

Klage over menneskers fordærvede tilstand

En tåbe siger i sit hjerte: »Der er ingen Gud«.

De udfører fordærvelig, afskyelig gerning,

der er ingen der gør godt.

²HERREN skuede ned fra himlen på menneskene,⁴⁶

for at se om der var en forstandig, en der søgte Gud.

³De er alle kommet på afveje, alle er fordærvede,

⁴⁵ṣēṣôt betyder normalt »planer«. Det foreslås ofte at der må være faldet et v ud, så der skal stå: ṣaṣṣāvôt: »smerter«.

⁴⁶Ordret: »Adams børn/menneskes børn«.

ingen gør godt, end ikke en eneste.

Gud er dommer og frelser

⁴Mon de ikke ved det, alle de der begår synd,

de der æder mit folk, som åd de brød? de kaldte ikke på HERREN.

⁵Da skal de gribes af stor rædsel,^{ap} for Gud er med en retfærdigs slægt.

⁶Gør blot den hjælpeløses plan til skamme,

for HERREN er dog hans tilflugt.

Bøn om frelse

⁷Gid⁴⁷ Israels frelse må komme fra Zion!

Når HERREN vender sit folks lod,^{aq} skal Jakob juble, Israel skal glæde sig.

Salme 15

Overskrift

¹Salme af David.

Hvem kan komme til Gud?

HERRE, hvem kan nyde gæstevenskab^{ar} i dit telt?

Hvem kan bo på dit hellige bjerg?

Svar til selvprøvelse

²Den som vandrer retskaffent, og som øver retfærdighed og taler sandhed i sit hjerte;

³den som ikke løber omkring og bagtaler med sin tunge, ikke gør sin næste ondt og ikke bringer skam over sin nærmeste;

⁴⁷Ordret: »hvem giver«, men det er en almindelig ønskeformel.

⁴den som foragter den forkastede,⁴⁸
og som ærer dem der frygter HERREN,
den som ikke bryder hvad han har svoret,
selvom det skader ham;^{as}

⁵den som ikke låner sine penge ud mod renter⁴⁹

og ikke tager imod bestikkelse i sager mod en uskyldig.

Den der gør disse ting, skal ikke røkkes i evighed.

Salme 16

Overskrift

¹Miktam⁵⁰ af David

Tilflugt hos Gud

Bevar mig, Gud, for jeg søger tilflugt hos dig.

Glæden ved at høre til hos Gud

²Jeg^{at} sagde til HERREN: »Du er min Herre, jeg har intet gode ud over dig.

³De hellige, de som er i landet, og de ædle har jeg alt mit velbehag i«.

⁴Mangfoldige bliver deres smerter, som bejler til en anden.⁵¹

Jeg vil ikke udgyde deres drikofre af blod og ikke bringe deres navne over mine læber.

⁵HERRE, min tilmålte del og mit bæger,

⁴⁸Ordret »den i hvis øjne den forkastede er foragtet.

⁴⁹Det hebraiske ord dækker både »renter« og »åger«.

⁵⁰Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«, eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 56-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

⁵¹Underforstået »en anden gud«. Mange retter vokaliseringen af *māhārû* (»betale brudesum, bejle«) til: *mihārû*: »løbe efter«.

du sikrer min lod.

⁶Målesnorene faldt for mig på skønne steder,

ja, en dejlig arv tilfaldt mig.

Tillid til HERREN

⁷Jeg vil prise^{au} HERREN, som gav mig råd, ja, mine nyrer vejleder mig om natten.

⁸Jeg har altid HERREN for øje, for han er ved min højre side; jeg skal ikke vakle.

Tryghed over for døden

⁹Derfor glæder mit hjerte sig, og min ære jubler,⁵²

ja, mit kød skal bo i tryghed.

¹⁰For du vil ikke overlade min sjæl til dødsriget,^{av}

du vil ikke lade din hellige se graven.^{aw}

¹¹Du vil lære mig livets vej, der er fuldendt glæde for dit ansigt, der er altid skønne ting i din højre hånd.

Salme 17

Overskrift

¹En bøn af David.

Bøn om hjælp

Hør, HERRE, på retfærdighed!^{ax}

Lyt opmærksomt til min klage,

hør på min bøn

fra mine læber uden svig.

²Lad min ret udgå fra dit ansigt,

lad dine øjne iagttage med retskaffenhed.

⁵²Grundtekstens »min ære jubler« skal sandsynligvis forstås som »min sjæl jubler«.

Forsikring om uskyld i den konkrete sag

³Du har prøvet mit hjerte, set nøje efter om natten,

ransaget⁵³ mig: Du finder intet.⁵⁴

Jeg har besluttet at min mund ikke skal forsynde sig.

⁴Hvad angår menneskets handlinger,⁵⁵

så har jeg ved dine læbers ord vogtet mig for voldsmandens stier.

⁵Mine skridt holdt sig til dine spor, mine skridt vaklede ikke.

Ny bøn om hjælp mod stærke fjender

⁶Jeg har råbt til dig, for du vil svare^{ay} mig, Gud!

Bøj dit øre til mig, hør mine ord!⁵⁶

⁷Vis din underfulde nåde,

du som med din højre hånd frelser dem som søger tilflugt for modstandere.^{az}

⁸Vogt mig som en øjesten,⁵⁷

skjul mig i dine vingers skygge

⁹for de ugudelige som har øvet vold mod mig,

for mine fjender som begærligt omringer mig.

¹⁰De har lukket deres hjerte til med fedt,^{aæ}

med deres mund taler de i hovmod.

¹¹Hvor vi end går,^{aø} har de nu omringet mig,

deres øjne er rettet mod at kaste mig^{aå} til jorden.

¹²Han ligner en løve der hungrer efter rov, og en ungløve der sidder i skjul.

⁵³Ordret: »prøvet ved at smelte mig«.

⁵⁴Underforstået »intet skændigt«. Ofte vokaliseres dog (med LXX) *zammōtī* (»jeg tænkte«) i næste linje som: *zimmāti*: »min (påståede) skændselsdåd«, der trækkes ind i denne linje.

⁵⁵Dvs. hvad end mennesker gjorde.

⁵⁶Ordret: »min tale«

⁵⁷Ordret: »pusling af øjets datter«.

¹³Rejs dig, HERRE, træd op imod hans ansigt, kast ham ned,

frels min sjæl fra den ugudelige ved dit sværd,

¹⁴fra folk ved din hånd,

HERRE! fra folk hvis del i livet er af verden,^{ba}

og fyld deres bug med det du har gemt,

lad deres børn mættes

og efterlade deres rest til deres småbørn.

Bøn om livgivende fællesskab med Gud

¹⁵Jeg skal i retfærdighed^{bb} skue dit ansigt, mættes af din skikkelse når jeg vågner.^{bc}

Salme 18*Overskrift*

¹Til korlederen.^{bd} Af HERRENS tjener. Af David, som talte ordene i denne sang for HERREN den dag hvor HERREN havde reddet ham fra alle hans fjenders hånd og fra Sauls hånd.^{be}

²Og han sagde:

Lovprisning

Jeg elsker dig inderligt, HERRE, min styrke!

³HERREN er mit fjeld, min borg og min befrier,

min Gud, min klippe, hvor jeg søger tilflugt,

mit skjold og min frelses horn, min fæstning.

⁴Jeg råber til HERREN, den lovpriste, og bliver frelst fra mine fjender.

David råbte til Gud i sin nød

⁵Dødens bånd omspændte mig, og undergangens^{bf} strømme forfærdede mig.

⁶Dødsrigets bånd omgav mig,

dødens snarer faldt over mig.

⁷Da jeg var i nød, råbte^{bg} jeg til HERREN,
jeg skreg til min Gud om hjælp.
Han hørte min røst fra sit tempel,
og mit skrig til ham nåede hans ører.

Gud hørte og frelste

⁸Da bævede og rystede jorden,
bjergenes grundvolde skælvede,
de rystedes, for han var vred.⁵⁸

⁹Røg steg op af hans næse,
fortærende ild af hans mund,
kul flammede op fra ham.

¹⁰Han sænkede⁵⁹ himlen og steg ned,
der var mørke skyer under hans fødder.

¹¹Han red på en kerub og fløj,
og han svævede på vindens vinger.

¹²Han gjorde mørke til sit skjul omkring
sig,
mørke vande og tykke skyer gjorde han
til sin hytte.^{bh}

¹³Fra glansen foran ham fór hans skyer af
sted,⁶⁰

hagl og glødende kul.

¹⁴HERREN tordnede i himlen,
den Højeste lod sin røst høre,
hagl og glødende kul.

¹⁵Han skød sine pile ud og spredte dem,⁶¹
med mange lyn forfærdede han dem.

¹⁶Havets⁶² bund kom til syne,
jordens grundvolde blottedes
ved din trussel, HERRE!
ved din vredes ånde.

¹⁷Han rakte ud fra det høje, han greb mig,
han trak mig op af de store vande.

⁵⁸Ordret: »det brændte for ham«.

⁵⁹Kan også oversættes: »udstrakte«.

⁶⁰I stedet for *fāvʾrû* (»fór af sted«) har 2 Sam 22,13 *bāfʾrû*: »brændte«.

⁶¹Fjenderne, sprogligt kan det dog også være pile.
lene.

⁶²Ordret: »vanden« (*mayim*), men man vælger
oftest med 2 Sam 22,16 at læse *yām*: »havets«.

¹⁸Han friede mig fra min stærke fjende
og fra dem der hader mig, for de var mig
for stærke.

¹⁹De overfaldt mig på min ulykkes dag,
men HERREN var min støtte.

²⁰Han førte mig ud i det åbne land,
han frelste mig, for han holder af mig.

Gud er den retfærdiges og den hjælpeløses hjælp

²¹HERREN belønnede mig efter min retfærdighed,
han gengældte mig efter mine hænders renhed.

²²For jeg har nøje fulgt HERRENS veje,
og jeg er ikke ved synd faldet fra min Gud.

²³For alle hans domme har jeg foran mig,
og hans anordninger har jeg ikke ladet
vige fra mig.

²⁴Jeg var retsindig for ham,
og jeg vogtede mig for min synd.

²⁵HERREN gengældte mig efter min retfærdighed,
efter mine hænders renhed for hans øjne.

²⁶Mod den trofaste viser du dig trofast,
mod den retsindige mand viser du dig retsindig,
²⁷mod den rene viser du dig ren,
men mod den falske forstiller du dig.

²⁸For du frelser et elendigt folk,
men du ydmyger de stolte øjne.

²⁹Ja, du bringer min lampe til at lyse,
HERREN, min Gud, oplyser mit mørke.

³⁰For ved din hjælp stormer jeg imod en
skare,^{bi}
og ved min Guds hjælp springer jeg over
en mur.

³¹Guds vej er fuldkommen,
HERRENS tale er lutret,
han er skjold for alle, som søger tilflugt
hos ham.

Guds frelsende nærvær

³²Ja, hvem er Gud, hvis ikke HERREN?
 Og hvem er en klippe, undtagen vor Gud?
³³Den Gud som ruster mig med styrke
 og gør min vej fuldkommen.
³⁴Han gør mine fødder som hindernes
 og stiller mig op på mine høje.
³⁵Han træner mine hænder til krigen,
 og mine arme til at spænde kobberbuen.
³⁶Du giver mig din frelse som skjold,
 og din højre hånd støtter mig,
 og din ydmyghed^{bj} gør mig stor.
³⁷Du skaffer plads under mig for mine
 skridt,
 og mine ankler vaklede ikke.
³⁸Jeg forfølger mine fjender og når dem,
 og jeg vender ikke tilbage før jeg har ud-
 ryddet dem.
³⁹Jeg knuser dem så de ikke kan stå op,
 de falder under mine fødder.
⁴⁰Du ruster mig med styrke til krigen,
 du bøjer dem som rejste sig mod mig, un-
 der mig.
⁴¹Og mine fjender – du gav mig deres
 nakke,^{bk}
 dem der hadede mig, udryddede jeg.
⁴²De råber om hjælp, men der er ingen
 frelser,
 de råbte⁶³ til Herren, men han svarede
 dem ikke.
⁴³Jeg knuser dem som støv for vinden,
 som gadeskarn kaster jeg dem bort.
⁴⁴Du udfrier mig fra folkenes strid,
 du gør mig til folkeslags⁶⁴ hoved,
 et folk som jeg ikke kendte, skal tjene
 mig.
⁴⁵Når de hører om mig,⁶⁵ skal de adlyde
 mig,

⁶³»de råbte« er underforstået fra forrige linje. Det står ikke her i grundteksten.

⁶⁴Undertiden oversat »hedningers«, men det er næppe meningen her.

⁶⁵Ordret: »Ved ørets høren«.

fremmede børn skal krybe for mig.

⁴⁶Fremmede børn synker udmattede sam-
 men,
 de kommer skælvende frem fra deres
 borge.

Lovprisning af den frelsende Gud

⁴⁷HERREN lever! Velsignet er min klippe
 og højt ophøjet min frelses Gud!
⁴⁸Han er den Gud som giver mig hævn
 og lægger folk under mig.
⁴⁹Du er den som udfrier mig fra mine fjen-
 der,
 du ophøjer mig over mine stolte modstan-
 dere,
 du redder mig fra voldsmanden.
⁵⁰Derfor vil jeg prise dig blandt folkesla-
 gene,⁶⁶ HERRE!
 dit navn vil jeg lovsynge.
⁵¹Stor hjælp giver han sin konge
 og viser nåde mod sin salvede,
 mod David og mod hans sæd til evig tid.

Salme 19*Overskrift*

¹Til korlederen.^{bl} Salme af David.

Universets vidnesbyrd om og lovprisning af Guds storhed

²Himlen fortæller om Guds herlighed,
 hvælvingen forkynder hans hænders
 værk.
³Dag lader udsagn strømme hen til dag,
 og nat kundgør viden til nat.
⁴Der er ingen udsagn og ingen ord uden
 at dens⁶⁷ røst høres.

⁶⁶Kan også oversættes: »blandt hedninger«, men det er næppe meningen her.

⁶⁷I vers 4 og 5 bruges stedord i flertal som henviser til til »himlen«, der er en flertalsform..

⁵Dens målesnor^{bm} når ud over hele jorden
og dens tale til verdens ende.
På den satte han et telt for solen,
⁶og den er som en brudgom der går ud af
sit kammer,
den glæder sig som en helt over at løbe
sin bane.
⁷Fra himlens ene ende er dens udgang,
og dens omløb når den anden ende,
intet er skjult for dens glød.

Lovprisning af HERRENS lov

⁸HERRENS lov er fuldkommen,
den styrker sjælen.⁶⁸
HERRENS vidnesbyrd er pålideligt,
det giver den enfoldige visdom.
⁹HERRENS bestemmelser er rette,
de glæder hjertet.
HERRENS befaling er pur,
det giver øjnene lys.
¹⁰Frygt for HERREN^{bn} er ren,
den består til evig tid,
HERRENS domsafsigelser er sandheden,
de er alle retfærdige.
¹¹De er mere kostbare end guld,
end lutret guld i mængde,
og sødere end honning
og flydende bikage.

Personlig afslutning og bøn

¹²Også din tjener lader sig advare af dem,
når man holder dem, får man stor løn.
¹³Uforsætlige synder – hvem lægger
mærke til dem?
Rens mig for skjulte synder!
¹⁴Hold også din tjener borte fra hovmo-
dige,
lad dem ikke herske over mig.
Da er jeg uangribelig
og uden skyld i grov overtrædelse.

⁶⁸Ordret: »den bringer sjælen tilbage«.

¹⁵Lad min munds ord og mit hjertes tan-
ker være til behag foran dig,
HERRE, min klippe og min løskøber!

Salme 20

Overskrift

¹Til korlederen.^{bo} Salme af David.

Guds folk beder for sin konge

²Må HERREN svare dig på nødens dag!
Må Jakobs Guds navn ophøje dig!
³Må han sende dig hjælp fra helligdom-
men
og støtte dig fra Zion!
⁴Må han huske alle dine afgrødeofre
og finde velbehag⁶⁹ i dit brændoffer! Sela
⁵Må han give dig efter dit hjerte
og opfylde alle dine planer!
⁶Så vil vi juble over din frelse
og løfte banner i vor Guds navn;⁷⁰
må HERREN opfylde alle dine bønner!

Vished om at Gud hører og svarer

⁷Nu ved jeg at HERREN frelser sin salvede,
han vil svare ham fra sin hellige himmel
med sin højre hånds frelsende, vældige
gerninger.
⁸Nogle stoler på vogne og nogle på he-
ste,⁷¹
men vi, vi stoler på HERREN vor Guds
navn.
⁹De styrter og falder,⁷²

⁶⁹Ordret: »erklære for fedt«.

⁷⁰Verset kunne også oversættes som en del af bøn-
nen: »Må vi juble over din frelse og i vor Guds navn
løfte banner!«.

⁷¹Ordret: »nogle på vogne og nogle på heste«. Ver-
bet »stole på« må suppleres fra andet halvvers.

⁷²Versets verber i perfektiv kunne oversættes ved
fortid, men de skal udtrykke det der er Israels erfa-
ring, og som derfor gælder både nutid og fremtid.

men vi, vi rejser os og holder os oprejste.

Afsluttende bøn

¹⁰HERRE, frels kongen!^{bp}
Svar os den dag vi råber!

Salme 21

Overskrift

¹Til korlederen.^{bq}
Salme af David.

Tak for HERRENS godhed mod kongen

²HERRE! Over din styrke glæder kongen sig,
og over din frelse – hvor jubler han højt!

³Du har givet ham, hvad hans hjerte ønskede,

og ikke nægtet ham det hans læber bad om. Sela

⁴For du kommer ham i møde med velsignelser, fulde af godhed,⁷³

du sætter en krone af fint guld på hans hoved.

⁵Han bad dig om liv, og du gav ham det,
en række af dage for evigt og altid.

⁶Stor er hans ære ved din frelse,
du lægger højhed og herlighed på ham.

⁷For du gør ham til velsignelser for altid,
du fylder ham med glæde⁷⁴ for dit ansigt.

⁸For kongen stoler på HERREN,
og ved den Højestes nåde skal han ikke rokkes.

Med Guds hjælp skal kongen også fremover besejre sine og folkets fjender

⁹Din hånd skal finde alle dine fjender,
din højre hånd skal finde dem der hader dig.

⁷³Ordret: »godheds velsignelser«.

⁷⁴Ordret: »du glæder ham med glæde«.

¹⁰Du skal gøre dem som en brændende ovn når du viser dit ansigt,

HERREN skal opsluge dem i sin vrede,^{br}
og ild skal fortære dem.

¹¹Du skal udslette deres afkom⁷⁵ af jorden
og deres sæd blandt menneskers børn.⁷⁶

¹²Skønt de har planlagt ondt imod dig,
spundet rænker – så vil de intet formå.

¹³For du skal slå dem på flugt,⁷⁷
du sigter med dine buestrengene mod deres ansigt.

Afsluttende bøn og lovprisning

¹⁴Rejs dig, HERRE, i din styrke!
Vi vil prise din væld med sang og spil.

Salme 22

Overskrift

¹Til korlederen.^{bs} Efter »Morgenrødens hind«.^{bt}

Salme af David.

Klage i gudsforladthedens nød

²Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?

Fjernt fra min frelse er mit skrigs ord.^{bu}

³Min Gud, jeg råber om dagen, men du svarer ikke,

og om natten, men jeg bliver ikke beroliget.

⁴Men du er hellig,
tronende på Israels lovsange!^{bv}

⁵Vore fædre stolede på dig,
de stolede på dig, og du befriede dem.

⁶Til dig råbte de og blev reddet,
de stolede på dig og blev ikke gjort til skamme.

⁷⁵Ordret: »frugt«

⁷⁶Ordret: »Adams børn«.

⁷⁷Ordret: »Du gør dem til ryg«.

⁷Men jeg er en orm og ikke en mand,
til spot for mennesker og foragtet af
folk.⁷⁸

⁸Alle der ser mig, spotter mig,
de vrænger mund,⁷⁹ de ryster på hove-
det:

⁹»Vælt det på HERREN,⁸⁰ lad ham befri
ham,

han må redde ham, for han har velbehag
i ham«!

¹⁰Du er dog den som drog mig af moders
liv,

du gav mig tryghed ved min moders
bryster.

¹¹På dig blev jeg kastet fra fødslen⁸¹,
fra min moders liv er du min Gud.

¹²Vær ikke fjernt fra mig, for nød er nær,
for der er ingen hjælper.

¹³Mange tyre har indesluttet mig,
Bashans stærke⁸² har omringet mig.

¹⁴De har spærret deres gab op imod mig
som en løve der river og brøler.

¹⁵Jeg er udøst som vand,
og alle mine knogler er vredet af led,
mit hjerte er blevet som voks,
det er smeltet midt i mit indre.

¹⁶Min kraft^{bw} er tørret som et potteskår,
min tunge er klæbet til mine gummer,
du har lagt mig ned i dødens støv.

¹⁷For hunde har omringet mig,
en flok af ugerningsmænd har slået kreds
omkring mig,

de har gennemboret^{bx} mine hænder og
mine fødder.

¹⁸Jeg kan tælle alle mine knogler,
de ser på mig med skadefryd.⁸³

¹⁹De deler mine klæder imellem sig

⁷⁸Ordret: »menneskes spot og folks foragt«.

⁷⁹Ordret: »De laver en spalte med læben«.

⁸⁰Mange vælger at ændre vokaliseringen af *gōl*
(»vælt!«) til *gal*: »han har væltet«.

⁸¹Ordret: »fra moderskød«

⁸²Underforstået: bøfler

⁸³Ordret: »de ser, ser med lyst på mig«.

og kaster lod om min klædning.

Bøn om frelse

²⁰Men du, HERRE, vær ikke langt borte!

Min styrke, skynd dig at komme mig til
hjælp!

²¹Red min sjæl⁸⁴ fra sværdet,
min eneste⁸⁵ fra hundes vold!

²²Frels mig fra løvens gab
og fra bøflers horn!

Taksigelse for Guds hjælp

Du har svaret mig.

²³Jeg vil forkynde dit navn for mine
brødre,

midt i forsamlingen vil jeg lovprise dig.

²⁴I som frygter HERREN, lovpris ham!

Al Jakobs sæd, I skal ære ham,

og I skal frygte ham, al Israels sæd!

²⁵For han har ikke foragtet og ikke afskyet
den hjælpeløses elendighed,
og han skjulte ikke sit ansigt for ham,
men da han råbte til ham om hjælp, hørte
han.

²⁶Fra dig kommer min lovsang i en stor
forsamling,

jeg vil indfri mine løfter foran dem som
frygter ham.

²⁷De ydmyge skal spise og mættes,
de som søger HERREN, skal prise ham.
Må jeres hjerte leve for evigt!

²⁸Alle jordens ender skal huske på og om-
vende sig til HERREN,

og alle folks slægter skal kaste sig ned for
dit ansigt.

²⁹For kongemagten tilhører HERREN,
og han hersker over folkene.

³⁰Alle jordens mægtige spiste og tilbad,^{by}
alle, der stiger ned i støvet, skal falde på
knæ for hans ansigt,

⁸⁴Her formodentlig i betydningen »mit liv«.

⁸⁵Dvs. »sjæl/liv«.

og den, som ikke har holdt sin sjæl i live.^{bz}
³¹Efterkommerne skal tjene ham,
 der skal fortælles om Herren til efter-
 slægten.

³²De skal komme og forkynde hans ret-
 færdighed
 for et folk der fødes.
 For han har gjort det.

Salme 23

Overskrift

¹En salme af David.

*David taler om sin og hver troende sjæls
 lykke og tryghed under den trofaste hyrdes
 ledelse og varetægt*

HERREN er min hyrde, jeg skal intet mangle.

²Han lader mig ligge i grønne græsgange;
 han leder mig til hvilens vande^{ba}.

³Han giver min sjæl nye kræfter;
 han fører mig på retfærdigheds stier^{bø} for
 sit navns skyld.

⁴Selv når jeg skal vandre i dødsskyg-
 gens^{ba} dal,
 skal jeg ikke frygte for noget ondt,
 for du er med mig;
 din kæp og din stav, de skal trøste mig.

*Trøst og glæde i HERREN, som er den gæst-
 frie vært*

⁵Du dækker bord for mig
 for øjnene af⁸⁶ mine fjender;
 du har salvet mit hoved med olie,
 mit bæger flyder over.

⁶Kun godhed og nåde skal følge mig
 alle mine livsdage,
 og jeg skal blive^{ca} i HERRENS hus

⁸⁶Ordret: »over for«

hele livet⁸⁷.

Salme 24

Overskrift

¹En salme af David.

*David lovpriser HERREN, som er herre over
 alle ting*

HERRENS er jorden og dens fylde,
 verden⁸⁸ og dens beboere.

²For han grundlagde den på havene;
 gjorde den fast på strømmene⁸⁹.

*Betingelsen for at et menneske kan træde
 ind i Guds tempel*

³Hvem kan gå op på HERRENS bjerg?
 Hvem kan stå på hans hellige sted?

⁴Den som har uskyldige hænder og et
 rent hjerte;
 den som ikke har rettet sin sjæl mod
 falskhed

og ikke har svoret bedragerisk.

⁵Han skal få velsignelse fra HERREN;
 retfærdighed fra sin frelses Gud.

⁶Dette er den slægt som spørger efter
 ham,
 de som søger dit ansigt, Jakobs Gud^{cb}.
 Sela

*HERREN holder sejrrigt indtog i helligdom-
 men*

⁷Løft, I porte, jeres hoveder;
 løft jer, I ældgamle døre,

⁸⁷Egentlig: »i dages udstrækning«, dvs. »alle
 dage, hele livet«.

⁸⁸Der er især tænkt på det dyrkede land

⁸⁹I det gammeltestamentlige verdensbillede (kos-
 mologi) opfattede man jorden som fastgjort på søjler
 over det store underjordiske urhav eller strømmene,
 som det også kan kaldes.

så ærens konge kan drage ind!
⁸Hvem er denne ærens konge?
 HERREN, stærk og mægtig,
 HERREN, mægtig i krig.
⁹Løft, I porte, jeres hoveder;
 løft^{cc} jer, I ældgamle døre,
 så ærens konge kan drage ind!
¹⁰Hvem er han, den ærens konge?
 Hærskarers⁹⁰ HERRE,
 han er ærens konge! Sela

Salme 25

Overskrift

¹Af David.

Bøn om hjælp og tilgivelse

Til dig, HERRE, løfter jeg min sjæl.
²Min Gud,^{cd} jeg har stolet på dig – lad mig
 ikke blive til skamme,
 mine fjender må ikke fryde sig over mig.
³Ja, ingen som håber på dig, skal blive til
 skamme,
 skam kommer over dem som handler tro-
 løst uden årsag.
⁴Dine veje, HERRE, lad mig kende dem,
 lær mig dine stier!
⁵Gør at jeg vandrer i din sandhed, og be-
 lær mig,
 for du er min frelses Gud,
 jeg^{ce} har ventet på dig hele dagen.
⁶Husk din barmhjertighed, HERRE, og din
 nåde,
 for de har været fra evighed.
⁷Husk ikke min ungdoms synder og mine
 overtrædelser,
 husk du mig efter din nåde
 for din godheds skyld, HERRE!

⁹⁰I ældre tid oversat: »Zebaoth«.

Tillid til Guds godhed og troskab

⁸God og retscaffen er HERREN,
 derfor belærer han syndere om vejen.
⁹Han vil lade ydmygede vandre i retfær-
 dighed,
 og han vil lære de ydmyge sin vej.
¹⁰Alle HERRENS stier er nåde og sandhed
 for dem som holder hans pagt og hans
 vidnesbyrd.
¹¹For dit navns skyld, HERRE,
 tilgiv mig dog min skyld, for den er stor.
¹²Hvem er da den mand som frygter
 HERREN?
 Ham vil han belære om den vej han skal
 vælge.^{cf}
¹³Hans sjæl skal bo i lykke,
 og hans efterkommere⁹¹ skal besidde lan-
 det.
¹⁴HERREN har fortroligt fællesskab med
 dem der frygter ham,
 ja, hans pagt belærer dem.⁹²

Ny bøn om hjælp og frelse

¹⁵Mine øjne er altid rettet mod HERREN,
 for han befrier mine fødder fra nettet.
¹⁶Vend dig til mig, og vær mig nådig,
 for jeg er ene og hjælpeløs.
¹⁷Mit hjertes nød har de⁹³ gjort stor^{cg};
 før mig ud af mine trængsler!
¹⁸Se hen til^{ch} min hjælpeløshed og min
 modgang,
 og tilgiv⁹⁴ alle mine synder!
¹⁹Se hen til mine fjender, for de er mange,
 og de hader mig med uretfærdigt had.
²⁰Bevar min sjæl og red mig
 så jeg ikke bliver til skamme, for jeg har
 søgt tilflugt hos dig.
²¹Lad uskyld og oprigtighed bevare mig,

⁹¹Ordret: »sæd«.

⁹²Ordret: »og/ja, hans pagt til at belære dem«.

⁹³Dvs. »fjenderne«.

⁹⁴Ordret: »borttag«

for jeg har ventet på dig.

og stedet for din herligheds bolig.

Afsluttende bøn om frelse for hele Israel

²²Forløs, o Gud, Israel
fra al dets nød!

Ny bøn om hjælp

⁹Riv ikke min sjæl bort med syndere,
eller mit liv med blodtørstige folk
¹⁰i hvis hænder der er skændsel,
og hvis højre hånd er fuld af bestikkelse.
¹¹Men jeg vil vandre i min uskyld,
forløs mig og vær mig nådig!

Salme 26

Overskrift

¹Af David.

Bøn om hjælp

Skaf mig ret,⁹⁵ HERRE,
for jeg har vandret i min uskyld,
og på HERREN har jeg stolet,
jeg skal ikke vakle.⁹⁶
²Prøv mig, HERRE, og test mig,
ransag⁹⁷ mine nyrer og mit hjerte.

Vished om Guds hjælp

¹²Min fod har stået på fast grund,
i forsamlinger vil jeg prise HERREN.

Salme 27

Overskrift

¹Af David.

David søger ikke venskab med onde

³For din nåde har jeg for mine øjne,
og jeg har vandret i din sandhed.
⁴Jeg har ikke siddet hos løgnagtige
mænd,
og jeg vil ikke komme hos lumske.
⁵Jeg har hadet ugerningsmænds forsam-
ling,
og hos ugudelige vil jeg ikke sidde.

Tillid til HERREN

HERREN er mit lys og min frelse,
hvem skal jeg frygte?
HERREN er værn for mit liv,
hvem skal jeg skæelve af angst for?
²Da de onde nærmede sig mig
for at skade mig,⁹⁸
mine modstandere og mine fjender,
da var det dem der snublede og faldt.
³Selv om en hær vil belejre mig,
vil jeg på ingen måde frygte,
selv om man fører krig imod mig,
har jeg dog tillid.
⁴Kun ét har jeg bedt om af HERREN,
det vil jeg søge efter:
nemlig at jeg må bo i HERRENS hus
alle mit livs dage,
for at få et syn af HERRENS skønhed
og nøje undersøge hans tempel.
⁵For han vil gemme mig i sin hytte

David længes kun efter at være Gud nær

⁶Jeg vil vaske mine hænder i uskyld,
og jeg vil gå omkring dit alter, HERRE,
⁷for at lade taksigelses røst lyde,^{ci}
og for at fortælle om alle dine undere.
⁸HERRE, jeg elsker dit hus' bo

⁹⁵Kan også oversættes: »Døm mig« i betydningen:
»Bedøm mig« parallelt med vers 2.

⁹⁶Kan også oversættes: »uden at vakle«.

⁹⁷Ordret: »prøv ved at smelte« (som metalsmelte-
ren).

⁹⁸Ordret »fortære mit kød«.

på ulykkens dag,
han vil skjule mig i sit telts skjul,
han vil løfte mig op på en klippe.

⁶Nu ophøjes mit hoved over mine fjender,
som omringer mig,
og i hans telt vil jeg bringe ofre med jubel,
jeg vil synge og spille for HERREN.

Klage og bøn i helligdommen

⁷Hør, HERRE, min røst, når jeg råber,
vær mig nådig og svar mig!

⁸Dig tænkte jeg over i mit hjerte: »I skal
søge mig«. ⁹⁹

Dit ansigt, HERRE, søger jeg!

⁹Skjul ikke dit ansigt for mig,
afvis ikke i vrede din tjener,
du har været min hjælp,
opgiv mig ikke og forlad mig ikke,
min frelses Gud!

¹⁰For^{cj} min far og min mor har forladt mig,
men HERREN tager mig op til sig.

¹¹Lær mig, HERRE, din vej
og led mig ad den jævne sti for mine mod-
standeres skyld.

¹²Overgiv mig ikke til mine fjenders for-
godtbeholdende,

for falske vidner og voldelige anklagere
har rejst sig mod mig.

Tænk om jeg ikke havde troet på at jeg
skulle se HERRENS godhed i de levendes
land!

Nådes- eller opmuntringsord

¹⁴Håb på HERREN, vær stærk,
og styrk dig af hjertet,
ja, håb på HERREN!

⁹⁹Formuleringen kan forklares som et citat af 2 Mos 23,17; 34,23.

Salme 28

Overskrift

¹Af David.

Bøn om hjælp

Til dig, HERRE, vil jeg råbe,
min klippe, vend dig ikke tavs bort fra
mig¹⁰⁰
så du tier over for mig,
og jeg bliver som dem, der stiger ned i
graven.

²Hør min tryglende røst,
når jeg råber til dig om hjælp,
når jeg løfter mine hænder
til din helligdoms inderste rum.¹⁰¹

³Riv mig ikke bort sammen med ugude-
lige
og med dem der begår synd,
dem der taler fred med deres næste,
skønt der er ondt i deres hjerte.

⁴Giv dem efter deres gerning
og efter deres handlingers ondskab,
giv dem efter deres hænders værk,
gengæld dem deres handling.

⁵For de giver ikke agt på HERRENS gernin-
ger,
og heller ikke på hans hænders værk,
han skal rive dem ned og ikke bygge dem
op.

Lovprisning og tak

⁶Lovet være HERREN,
for han har hørt min tryglende røst.
⁷HERREN er min styrke og mit skjold,
på ham har mit hjerte stolet,
og jeg blev hjulpet så mit hjerte jublede,
og med min sang¹⁰² vil jeg takke ham.

¹⁰⁰Dvs.: Ignorer mig ikke!

¹⁰¹Telthelligdommens (senere: templets) Allerhel-
ligste.

¹⁰²Ordret: »ud af min sang«.

⁸HERREN er styrke for sit folk,^{ck}
og han er en frelsende borg for sin sal-
vede.

⁹Frels dit folk,
og velsign din arv,
og vogt dem og bær dem til evig tid.

Salme 29

Overskrift

¹Salme af David.

Ære være Gud!

Giv HERREN, I Guds sønner,^{cl}
giv HERREN ære og styrke!^{cm}
²Giv HERREN hans navns ære,
kast jer ned for HERREN i hellig klæd-
ning.^{cn}

*Åbenbaringen af HERRENS magt og herlig-
hed*

³Herrens røst er over vandene.
Ærens Gud får det til at tordne,
HERREN er over de vældige vande.
⁴HERRENS røst er med kraft,
HERRENS røst er med herlighed.
⁵HERRENS røst splintrer cedertræer,
og HERREN smadrer Libanons cedre.
⁶Og han får dem til at springe som en
kalv,^{co}
Libanon og Sirjon¹⁰³ som vildoksers kalv.
⁷HERRENS røst slår ned med ildsluer.
⁸HERRENS røst får ørken til at skælve,
HERREN får Kadesh' ørken til at skælve.
⁹HERRENS røst får hinder til at føde
og afbarker skove.

¹⁰³Dvs. Hermon.

Afsluttende lovprisning

Men i hans tempel siger de alle: »Ære!«

¹⁰HERREN har taget sæde over vandflo-
den,
og HERREN troner som konge i evighed.
¹¹HERREN skal give sit folk styrke,
HERREN skal velsigne sit folk med fred.

Salme 30

Overskrift

¹Salme, en sang ved husets¹⁰⁴ indvielse, af
David.

Lovprisning for frelse fra døden

²Jeg vil ophøje dig, HERRE, for du har truk-
ket mig op,¹⁰⁵
og du lod ikke mine fjender glæde sig
over mig.
³HERRE, min Gud,
jeg råbte til dig om hjælp, og du helbredte
mig.
⁴HERRE, du løftede min sjæl op fra døds-
riget,
du gav mig livet tilbage fra dem som gik
ned i graven.^{cp}

Hele menigheden opfordres til at istemme lovsang

⁵Lovsyng HERREN, I hans fromme,
og pris hans hellige navn.¹⁰⁶
⁶Ja, et øjeblik varer hans vrede,
hans nåde hele livet.¹⁰⁷

¹⁰⁴Formodentlig templets.

¹⁰⁵Som man trækker en spand op fra brøndens dyb.

¹⁰⁶Ordret nærmere: »ihukommelse / minde«. Men
her betegner ordet erkendelse af Guds væsen. Det
dækkes i bibelsk sammenhæng bedst af »navn«.

¹⁰⁷Ordret: »Ja, kun et øjeblik i hans vrede, liv i
hans nåde«. Der skal formodentlig underforstås »står
man« eller lignende.

Om aftenen gæster¹⁰⁸ gråden os,
men om morgenen jubel.

Tilbageblik på egen synd og afmagt – og tillid til Gud

⁷Og jeg sagde i min tryghed:

»Jeg skal ikke vakle i evighed«.

⁸HERRE, ved din gunst har du givet mit
bjerg¹⁰⁹ styrke.^{cq}

Du skjulte dit ansigt, jeg blev forfærdet.

⁹Til dig, HERRE, vil jeg råbe,
og Herren vil jeg bønfalde om nåde.

¹⁰Hvilken vinding er der ved mit blod,
ved at jeg går ned i graven?

Kan støv takke dig?

Kan det forkynde din troskab?

¹¹Hør, HERRE, og vær mig nådig,
HERRE, vær min hjælper!

Afsluttende lovprisning

¹²Du har forvandlet min klage til dans for
mig,

du har løst min sæk¹¹⁰
og omgjordet mig med glæde,

¹³for at min ære^{cf} må lovsynge dig og ikke
tie.

HERRE, min Gud, for evigt vil jeg takke
dig.

Salme 31

Overskrift

¹Til korlederen.^{cs}

Salme af David.

¹⁰⁸Ordret: »vil overnatte«.

¹⁰⁹Dvs. mit rige og min kongemagt.

¹¹⁰Dvs. »sørgedragt«.

Klage og bøn om hjælp

²Hos dig, HERRE, har jeg søgt tilflugt,
lad mig aldrig i evighed blive til skamme,
udfri mig i din retfærdighed.

³Bøj dit øre til mig,
red mig i hast,

vær mig en klippefæstning,
en befæstet borg til at frelse mig.

⁴For du er min klippe og min borg,
og led mig og før mig for dit navns skyld.

⁵Befri mig fra det net
som de har udlagt skjult for mig,
for du er min fæstning.

⁶I din hånd betror jeg min ånd,
du forløser^{ct} mig, HERRE, du trofaste¹¹¹
Gud!

Tillid til Gud

⁷Jeg har hadet dem som dyrker falske gu-
der,^{cu}

men jeg har stolet på HERREN.

⁸Jeg vil juble og glæde mig over din nåde,
du, som har set min hjælpeløshed,
du tog dig af min sjæls trængsel.

⁹Du overgav mig ikke i fjendens hånd,
du satte mine fødder på åbent land.

Klage

¹⁰Vær mig nådig, HERRE, for jeg er i nød,
hentæret af sorg er mit øje,
min sjæl og min krop.

¹¹For mit liv er svundet hen i kval
og mine år i suk.

Min kraft er nedbrudt ved min skyld,^{cv}
og mine knogler er indtørrede.

¹²For alle mine fjender er jeg blevet til
spot,
og det i rigt mål for mine naboer
og til skræk for mine bekendte,
de som så mig udenfor, flygtede fra mig.

¹¹¹Kan også oversættes: »sandheds/sande«

¹³Jeg blev glemt, ude af hjerte som en død, jeg var som et ødelagt kar.

¹⁴For jeg hørte manges bagtalelse, der var rædsel rundt omkring, idet de rådslog sammen mod mig, tænkte de på at tage livet af mig.

Ny tillidserklæring og bøn

¹⁵Men jeg har stolet på dig, HERRE!
Jeg sagde: Du er min Gud.

¹⁶Mine tider¹¹² er i din hånd.

Red mig fra mine fjenders hånd og fra mine forfølgere!

¹⁷Lad dit ansigt lyse over din tjener, frels mig ved din nåde.

¹⁸HERRE, lad mig ikke blive til skamme, for jeg har kaldt på dig.

Lad de ugudelige blive til skamme, lad dem tie i dødsriget.¹¹³

¹⁹Lad de falske læber blive stumme, dem som taler frækt mod en retfærdig med hovmod og foragt.

Tak og lovprisning

²⁰Hvor stor er din godhed som du har gemt til dem der frygter dig, som du har vist mod dem der søger tilflugt hos dig, over for menneskets børn.

²¹Du vil skjule dem i dit ansigts skjul¹¹⁴ for menneskers sammensværgelser,¹¹⁵

du vil gemme dem i en hytte for tungers kiv.

²²Lovet være HERREN!

¹¹²Dvs. livsløb og fremtid

¹¹³Ordret: »tie til dødsriget«. Meningen er enten som i oversættelsen her, eller at de skal fare stumme ned i dødsriget

¹¹⁴Dvs. »i din nærhed og omsorg«

¹¹⁵Der er usikkerhed om betydningen af ordet *rōxes* (»sammensværgelse«) der kun findes denne ene gang i GT. Andre oversætter: »overgreb«, »bande«

For han har på underfuld vis vist sin nåde imod mig

i en belejret¹¹⁶ by.

²³Men jeg – jeg sagde i min angst:

»Jeg er udryddet fra dine øjne«.

Men du hørte alligevel min tryglende røst,

da jeg råbte til dig om hjælp.

²⁴Elsk HERREN, alle hans fromme!

Herren beskytter trofaste, men gengælder til overmål den som er hovmodig.¹¹⁷

²⁵Vær stærke, og styrk jeres hjerte, alle I som venter på HERREN!

Salme 32

Overskrift

¹Af David. Maskil.^{cw}

Lykken i tilgivelsen

Salig er den, hvis overtrædelse er forladt, hvis synd er skjult.

²Saligt er det menneske som HERREN ikke tilregner skyld, og i hvis ånd der ikke er svig.

Lidelse på grund af ubodfærdighed

³Da jeg tav, sygnede mine knogler hen under min stønnen hele dagen.

⁴For dag og nat lå din hånd tungt på mig, min livskraft^{cx} svandt hen i sommerens tørke. Sela

Synsbekendelse

⁵Jeg bekendte min synd for dig og skjulte ikke min skyld,

¹¹⁶Det er omdiskuteret om *māšôr* betyder »belejret« eller »befæstet«

¹¹⁷Ordret »udøver hovmod«

jeg sagde: »Jeg vil aflægge tilståelse for mine overtrædelser for HERREN«,
og du forlod mig min syndeskyld. Sela

Opmuntring til at søge hjælp hos Gud

⁶Derfor skal hver from bede til dig
den stund, du findes.
Selv^{cy} en flod af store vande –
til ham skal de ikke nå.
⁷Du er mit skjul,
du bevarer mig for trængsel,
med udfrielsens jubel omgiver du mig.
Sela

Guds nådesord^{cz}

⁸»Jeg vil undervise dig og lære dig den vej
som du skal gå,
jeg vil råde dig, idet mit øje er rettet mod
dig.«

Formaning og opmuntring til at stole på HERREN

⁹Vær^{cæ} ikke som hest, som muldyr, uden
indsigt,
hvis prydelse er tømme og bidsel, hvor-
med man kan tvinge dem
når de ikke vil komme nær til dig.
¹⁰Mange smerter er der til den ugudelige,
men den, som stoler på HERREN,
omgiver han med nåde.

Afsluttende lovprisning

¹¹Glæd jer i HERREN, og fryd jer, I retfær-
dige!
og I skal juble, alle I som er oprigtige af
hjertet!

Salme 33

Opfordring til lovsang

¹Bryd ud i jubel, I retfærdige i Herren!¹¹⁸
For de retskafne er det passende med
lovsang.
²Pris HERREN med citer,
spil for ham på tistrenget harpe.
³Syng ham en ny sang,
spil lifligt på strengene til jubelråb.

*Lovprisning af HERRENS ords skabende og
frelsende magt*

⁴For HERRENS ord er retskaffent,
og al hans gerning er trofast.
⁵Han elsker retfærdighed og ret,
HERRENS nåde opfylder jorden.
⁶Ved HERRENS ord blev himlen^{cø} skabt,
og ved hans munds ånde hele dens hær.
⁷Han samler havets vand som en vold,^{cå}
han lægger urdybene i forråbskamre.
⁸Hele jorden skal frygte HERREN,
alle verdens indbyggere skal skælve for
ham!
⁹For han talte, og det skete,
han befalede, og det stod der.

Lovprisning af HERRENS råd

¹⁰HERREN gjorde folkenes¹¹⁹ råd til intet,
han hindrede folkeslagenes tanker.
¹¹HERRENS råd består til evig tid,
hans hjertes tanker i generation efter ge-
neration.
¹²Saligt er det folk, hvis Gud HERREN er,
folket som han udvalgte sig til ejendom.

¹¹⁸Kan evt. også oversættes: »Bryd ud i jubel for
HERREN, I retfærdige«

¹¹⁹Kan også oversættes »hedningernes«

Lovprisning af HERRENS alvidenhed

¹³Fra himlen skuede HERREN ned,
han betragtede alle menneskenes børn.
¹⁴Fra stedet, hvor han troner,¹²⁰ så han
til alle jordens beboere.
¹⁵Han er den som alene^{da} danner deres
hjerter,
som giver agt på alle deres gerninger.

Lovprisning af HERRENS omsorgsfulde magt

¹⁶Ingen konge frelses ved en stor hær,
en helt reddes ikke ved stor kraft.
¹⁷Hesten er et falsk håb som hjælper,¹²¹
ja, ved sin store styrke kan den ikke
redde.
¹⁸Se, HERRENS øje er vendt til dem som
frygter ham,
til dem som tålmodigt venter på hans
nåde,
¹⁹for at fri deres sjæl fra død
og holde dem i live under hungersnøden.

*Afsluttende bekendelse til HERREN som ska-
ber og frelser*

²⁰Vor sjæl ventede på HERREN,
han er vor hjælp og vort skjold.
²¹Ja, over ham skal vort hjerte glæde sig,
for vi har stolet på hans hellige navn.
²²Lad din nåde, HERRE, være over os,
sådan som vi har ventet på dig!

¹²⁰Kan også oversættes: »hvor han bor«¹²¹Der er tænkt på krig**Salme 34**¹²²*Overskrift*

¹Af David.
Dengang han spillede vanvittig¹²³ over
for Abimelek som fordrev ham, så han drog
bort.

Indledende lovprisning

²Jeg vil prise HERREN til hver en tid,
hans lovsang skal altid være i min mund.
³Over HERREN skal min sjæl rose sig,
de ydmyge skal høre det og glæde sig.
⁴Ophøj HERREN sammen med mig,
og lad os sammen forherlige hans navn.

Taksigelse for bønghørelse

⁵Jeg søgte HERREN, og han svarede mig
og befriede mig for al min frygt.
⁶De så på ham og strålede af glæde,^{db}
og deres ansigter skal ikke blive skam-
fulde.
⁷Denne hjælpeløse råbte,¹²⁴ og HERREN
hørte
og frelste ham af alle hans trængsler.
⁸HERRENS engel lejrer sig
omkring dem der frygter ham, og udfrier
dem.
⁹Smag og se, at HERREN er god;
salig den mand der søger tilflugt hos ham.
¹⁰Frygt HERREN, I hans hellige,
for de der frygter ham, mangler intet.
¹¹Unge løver lider nød og sulter,
men de der søger HERREN, skal ikke
mangle noget godt.

¹²²Salmen er alfabetisk, så v. 2 begynder med alfa-
betets første bogstav, v.3 med det andet osv.¹²³Ordret: »forstillede sin forstand«¹²⁴Andre oversætter: »Her er en hjælpeløs, der
råbte«

Belærende del: Jeg vil lære jer at frygte HERREN

¹²Kom, børn! Hør på mig,
jeg vil lære jer frygt for HERREN.
¹³Hvem er den mand som er glad for livet,
som elsker dage hvor han ser lykke?
¹⁴Bevar din tunge fra ondt
og dine læber fra at tale svig.
¹⁵Hold dig fra ondt, og gør godt,
søg fred, og jag efter den!
¹⁶HERRENS øjne er vendt til retfærdige
og hans ører til deres råb om hjælp.
¹⁷HERRENS ansigt er vendt imod dem der
gør ondt,
for at udslette deres minde fra jorden.
¹⁸De^{dc} skreg, og HERREN hørte,
og fra alle deres trængsler befriede han
dem.
¹⁹Nær er HERREN hos dem hvis hjerte er
sønderbrudt,
og dem hvis ånd er sønderknust, vil han
frelse.
²⁰Mange lidelser rammer en retfærdig,
men af dem alle vil HERREN udfri ham.
²¹Han beskytter alle hans knogler,
ikke en af dem skal blive sønderbrudt.
²²Ulykke skal dræbe den gudløse,
og de der hader en retfærdig, skal bøde.
²³HERREN forløser sine tjeneres sjæl,
og alle de der søger tilflugt hos ham, skal
ikke bøde.

Salme 35

Overskrift

¹Af David.

En lidende beder om udfrielse

Kæmp, HERRE, mod dem der kæmper mod
mig,
før krig mod dem der fører krig mod mig.

²Grib til rundskjold og langskjold,¹²⁵
og rejs dig som min hjælper.
³Løft¹²⁶ spyd og økse,^{dd}
sig til min sjæl: »Jeg er din frelse.«
⁴De skal blive ydmygede og til skamme,
de der efterstræber mit liv,¹²⁷
de skal vige tilbage og blive skuffede,
de der tænker ondt mod mig.
⁵De skal blive som avner for vinden,
og HERRENS engel skal støde dem ned.
⁶Deres vej skal blive mørk og slibrig,
og HERRENS engel skal forfølge dem.
⁷For uden grund har de hemmeligt lagt
deres net^{de} ud for mig,
uden grund gravede de grav for min sjæl.
⁸Ødelæggelse skal komme over ham,
uden at han venter det,
og det net som han skjulte, skal fange
ham,
han skal falde deri til ødelæggelse.
⁹Men min sjæl skal juble i HERREN,
den skal fryde sig ved hans frelse.
¹⁰Alle mine knogler skal sige: HERRE,
hvem er som du?
Du redder en hjælpeløs fra den som er
ham for stærk,
ja, en hjælpeløs og fattig fra den som ud-
plyndrer ham.

*Klage over fjendernes skadefryd og ond-
skab*

¹¹Voldelige vidner vil stå frem,
de vil spørge mig om noget som jeg ikke
ved.

¹²De vil gengælde mig ondt for godt,
de lur^{df} på mit liv.¹²⁸
¹³Men jeg – da de var syge, iførte jeg mig
sæk,

¹²⁵Rundskjoldet er mindre, mens langskjoldet dækker hele kroppen

¹²⁶Ordret: »Træk frem«

¹²⁷Ordret »sjæl«

¹²⁸Ordret: »sjæl«.

jeg spægede min sjæl med faste,
og min bøn skal vende tilbage til mit
bryst.^{dg}

¹⁴Som for en ven, som var han min bror,
gik jeg omkring som en der sørger over
sin mor,

klædt i sort og nedbøjet.

¹⁵Men da jeg snublede, glædede de sig og
samledes,

de samledes imod mig,
fremmede^{dh} som jeg ikke kendte,
de sønderrev^{di} uden ophør.

¹⁶Blandt de gudløse af kagespotterne^{dj}
skar de tænder imod mig.

¹⁷Herre, hvor længe vil du se på?
udfri min sjæl fra deres ødelæggelser,^{dk}
mit eneste liv¹²⁹ fra unge løver.

¹⁸Jeg vil takke dig i en stor forsamling,
i en talrig folkeskare vil jeg prise dig.

Bøn om at fjenderne ikke må sejre

¹⁹Lad ikke dem som med urette er mine fjen-
der, glæde sig over mig,

eller dem som hader mig uden årsag, hån-
ligt knibe øjnene sammen.

²⁰For de taler ikke fred,
men mod de stille i landet
udtænker de bedrageriske ord.¹³⁰

²¹Og de spærrer deres mund op imod mig,
de sagde: »Ha, ha!

Vore øjne har set det.«

²²Du har set det, HERRE, vær ikke tavs,
min Herre, hold dig ikke borte fra mig!

²³Vågn op og stå op for min ret,
min Gud og min Herre, for min sag!

²⁴Døm mig efter din retfærdighed,
HERRE, min Gud!

Og lad dem ikke glæde sig over mig,

²⁵lad dem ikke sige i deres hjerte: »Ha!
Det var vort ønske!«

¹²⁹Ordret blot: »mit/min eneste«

¹³⁰Kan også oversættes: »ting«

Lad dem ikke sige: »Vi har opslugt ham!«

²⁶De skal blive både ydmygede og skam-
fulde,

de som glæder sig over min ulykke,
de skal klædes i skam og skændsel,
de som gør sig store imod mig.

²⁷De skal juble og glæde sig,
de som finder behag i min retfærdighed,
og de skal altid sige:

»HERREN viser sin storhed, han som fin-
der behag i sin tjeners fred.«

²⁸Så skal min tunge forkynde din retfær-
dighed,
din pris hele dagen.

Salme 36

Overskrift

¹Til korlederen.^{dl}

Af HERRENS tjener, af David.

Den ugudeliges ondskab

²Forbrydelsens udsagn^{dm} om den ugudelige
i mit hjerte:

»Frygt for Gud har han ikke for øje«.

³For den indsmigrer sig for meget^{dn} hos
ham i hans øjne,

til at han kan finde sin skyld og hade den.

⁴Hans munds ord er ondskab og svig,
han er holdt op med at handle klogt, at
gøre godt.

⁵Han udtænker løgn på sit leje,
han stiller sig på en vej der ikke er god,
ondt forkaster han ikke.

HERRENS godhed

⁶HERRE, din nåde når til himlen,
din trofasthed til skyerne.

⁷Din retfærdighed er som Guds bjerge,
dine domme som det store dyb.
Du frelser menneske og kvæg, HERRE.

⁸Hvor dyrebar er din nåde, Gud,¹³¹
og menneskenes børn skjuler sig i dine
vingers skygge.

⁹De mætter sig ved dit hus' fedme,
og du giver dem at drikke af din fryds
bæk.

¹⁰For hos dig er livets kilde,
i dit lys skal vi se lys.

Bøn om Guds godhed og beskyttelse

¹¹Lad din nåde vare ved imod dem som ken-
der dig,
og din retfærdighed imod de oprigtige af
hjertet.

¹²Lad ikke en hovmodigs fod komme over
mig
og lad ikke ugudeliges hånd fordrive mig.

¹³Da^{do} falder de som gjorde uret,
de bliver stødt ned og kan ikke rejse sig.

Salme 37¹³²

Overskrift

¹Af David.

Vælt din vej på HERREN

Far ikke op over dem der handler ondt,
bliv ikke misundelig på dem som øver
uret,

²for de vil hurtigt visne som græs
og falme som en grøn urt.

³Stol på HERREN og gør godt,
bo i landet og vogt på troskab,

⁴og fryd dig over HERREN,
så vil han give dig hvad dit hjerte ønsker.

⁵Vælt din vej på HERREN,

¹³¹Ordet »Gud« flyttes normalt herop fra næste linje

¹³²Salmen er alfabetisk, så v. 1 begynder med alfa-
betets første bogstav, og derefter begynder stort set
hvert andet vers med det hebraiske alfabets næste
bogstav

og stol på ham, så vil han gøre det.

⁶Og han skal føre din retfærdighed frem
som lyset

og din ret som middagsglansen.¹³³

⁷Vær stille over for HERREN og vent tål-
modigt på ham.

Bliv ikke ophidset imod den hvis vej lyk-
kes,

imod den mand som gennemfører onde
planer.

⁸Giv slip på vrede og lad harme fare,
bliv ikke ophidset, det bringer kun ondt.

⁹For de som øver uret, skal udryddes,
men de som håber på HERREN, de skal
arve landet.

¹⁰Og det er kun en kort tid, så er en ugu-
delig ikke mere,

og ser du efter hans sted, så er han borte.

¹¹Men de sagtmodige skal arve landet
og fryde sig over stor fred.

¹²En ugudelig udtænker ondt imod den
retfærdige

og skærer tænder imod ham.

¹³Herren vil le ad ham,
for han har set at hans dag vil komme.

¹⁴Ugudelige har draget sværd
og spændt deres bue
for at fælde hjælpeløs og fattig,
for at slagte dem som vandrer retskaf-
fent.

¹⁵Deres sværd skal ramme i deres eget
hjerte,

og deres buer skal sønderbrydes.

¹⁶Den smule som den retfærdige har,
er bedre end mange ugudeliges overflod.

¹⁷For de ugudeliges arme skal sønderbry-
des,

men HERREN støtter de retfærdige.

¹⁸HERREN kender de ulasteliges dage,
og deres arv skal bestå til evig tid.

¹⁹De skal ikke blive til skamme i en ond
tid,

¹³³Ordret blot: »middagen«

og de skal mættes i hungerens dage.

²⁰For de ugudelige skal gå til grunde,
og HERRENS fjender – som engenes pragt
er de forsvundet, i røg forsvundet.

²¹En ugudelig låner, men kan ikke betale
tilbage,

men en retfærdig kan forbarme sig og
give.

²²For hans velsignede skal arve landet,
men hans forbandede skal udryddes.

²³Fra HERREN kommer det at en mands
skridt kan være faste,^{dp}

og han har velbehag i hans vej.

²⁴Når han falder, bliver han ikke liggende,
for HERREN støtter hans hånd.

²⁵Jeg har været ung og er blevet gammel,
men jeg har ikke set en retfærdig forladt,
eller hans efterkommere¹³⁴ tigge om
brød.

²⁶Han forbarmer sig hele dagen og låner
ud,

og hans efterkommere er til velsignelse.

²⁷Hold dig fra ondt og gør godt,
så skal du blive boende evigt.

²⁸For HERREN elsker ret,
og han forlader ikke sine fromme.

De bliver beskyttet evigt,^{dq}
men de ugudeliges efterkommere udryd-
des.¹³⁵

²⁹De retfærdige skal arve landet
og bo i det altid.

³⁰En retfærdigs mund skal forkynde vis-
dom,

og hans tunge skal sige hvad der er ret.

³¹Hans Guds lov er i hans hjerte,
hans skridt skal ikke vakle.

³²En ugudelig lur på den retfærdige
og stræber efter at dræbe ham.

¹³⁴Ordret: »sæd«.

¹³⁵Verberne i denne og foregående sætning er i
perfektum der normalt oversættes ved fortid. Her op-
træder de dog formodentlig som profetier om det der
helt sikkert vil ske.

³³HERREN skal ikke overlade ham i hans
hånd

og ikke kende ham skyldig når han brin-
ges for retten.

³⁴Sæt dit håb til HERREN

og giv agt på hans vej,
så skal han ophøje dig til at arve landet,
du skal se på de ugudeliges udryddelse.

³⁵Jeg så en ugudelig voldsmand,
og han foldede sig ud som et grønt, ind-
født træ.^{dr}

³⁶Men man¹³⁶ går forbi – og se, han er
ikke mere,

og jeg søger efter ham, men han findes
ikke.

³⁷Tag vare på en retsindig, og se på en
retskaffen,

for fredens mand har en fremtid.¹³⁷

³⁸Men overtrædere skal alle sammen til-
intetgøres,

ugudeliges fremtid bliver skåret af.

³⁹Men de retfærdiges frelse kommer fra
HERREN,

han er deres værn i nødens tid.

⁴⁰Og HERREN skal hjælpe dem og udfri
dem,

han skal udfri dem fra de ugudelige og
frelse dem,

for de har søgt tilflugt hos ham.

Salme 38

Overskrift

¹Salme af David.
Le-hazkir.^{ds}

Indledende bønneråb

²HERRE, straf mig ikke i din vrede
og tugt mig ikke i din harme!

¹³⁶De fleste retter til 1. person: »jeg går« begrund-
det i parallelismen og Septuaginta

¹³⁷Kan også oversættes: »efterkommere«.

Bøn om tilgivelse og helbredelse

³For dine pile sidder dybt i mig,
og din hånd kommer ned på mig.^{dt}
⁴Der er intet sundt i mit kød på grund af
din vrede,
der er ingen fred i mine knogler på grund
af min synd.
⁵For min skyld er vokset mig over hove-
det,
som en tung byrde der er blevet for tung
for mig.
⁶Mine sår stank, de væskede
på grund af min tåbelighed.
⁷Jeg var kroget, jeg var dybt nedbøjet,
hele dagen gik jeg klædt i sørgedragt.
⁸For mine lænder er fulde af brændende
bylder,
og der er intet sundt ved mit kød.
⁹Jeg blev lammet og sønderknust, ja me-
get,
jeg skreg ud af mit hjertes uro.
¹⁰Herre, al min længsel ligger foran dig,
og mit suk er ikke skjult for dig.
¹¹Mit hjerte slog heftigt, min kraft forlod
mig,
og mine øjnes lys – endog det er ikke hos
mig.

Bøn om tilgivelse og fællesskab

¹²Mine venner og mine frænder holder sig
på afstand af min lidelse,
og mine nærmeste stod langt borte.
¹³Og de som stræber efter mit liv,¹³⁸ satte
snarer,
og de som søger min ulykke, drøftede
ødelæggelse,
og hele dagen tænkte de på svig.
¹⁴Men jeg er som en døv der ikke kan
høre,
og som en stum der ikke åbner sin mund.
¹⁵Jeg er som en mand der ikke hører,

¹³⁸ Ordret: »sjæl«

og som ingen gensvar har i sin mund.

¹⁶For på dig, HERRE, har jeg ventet,
du vil svare, min Herre, min Gud!

¹⁷For jeg sagde: Lad dem ikke glæde sig
over mig,
de som var hovmodige over for mig da
min fod vaklede.

¹⁸For jeg er nær ved at snuble,
og min smerte står altid foran mig.

¹⁹For jeg må bekende min skyld,
jeg er foruroliget over min synd.

²⁰Men mine levende¹³⁹ fjender er stærke,
og talrige er de som hader mig uden
grund.

²¹Og de som gengælder godt med
ondt¹⁴⁰,
de bekriger mig fordi jeg stræber efter
det gode.

Afsluttende bøn

²²Forlad mig ikke, HERRE!
Min Gud, vær ikke fjernt fra mig!
²³Skynd dig at hjælpe mig,
Herre, min frelse!

Salme 39*Overskrift*

¹Til korlederen.^{du} Til Jedutun.^{dv}
Salme af David.

En nødstedt fortæller om sin tilstand

²Jeg sagde: Jeg vil tage vare på mine veje,
så jeg ikke synder med min tunge;
jeg vil lægge^{dw} en mundkurv over min
mund,

¹³⁹ De fleste oversættere ændrer *hayyim* («le-
vende») til *hinnām*: »uden grund«. Det begrundes
dels med parallelismen med næste linje, og dels med
at det giver bedre mening i sammenhængen

¹⁴⁰ Ordret: »gengælder med ondt for godt«

så længe den ugudelige endnu er foran mig.

³Jeg var stum i tavshed,
jeg tav, uden at det blev godt.^{dx}
Men min smerte tiltog.¹⁴¹

⁴Mit hjerte blev hedt i mit indre,
under min stønnen optændes en ild.

Den nødstedtes utålmodige og bitre bøn

Jeg talte med min tunge:

⁵»Lad mig kende, HERRE, mit endeligt
og mine dages mål – hvad det er,
så jeg ved hvor skrøbelig jeg er.

⁶Se, håndsbredder har du givet mine dage,

og min livstid er som intet for dig,
blot som^{dy} et vindpust står hvert menne-
ske der.« Sela

⁷Kun som et skyggebillede vandrer en mand,

kun forgæves¹⁴² larmer de,
han samler, men kan ikke vide hvem der
skal samle det ind.

Bøn om tilgivelse og hjælp

⁸Og nu, Herre, hvad har jeg ventet på?
Min forhåbning – den gælder dig!

⁹Fri mig fra alle mine overtrædelser,
gør mig ikke til spot for tåben!

¹⁰Jeg er blevet stum, jeg åbner ikke min mund,
for du har gjort det.

¹¹Tag din plage fra mig,
jeg er gået til ved din hånds fjendskab.^{dz}

¹²Når du tugter en mand med straf for skyld,

opløser du det han sætter pris på, som et møl.

Hvert menneske er kun vindpust. Sela

¹⁴¹ Ordret: »blev oprørt«.

¹⁴² Ordret: »åndepust, vindpust«

¹³Hør min bøn, HERRE, og mit skrig om hjælp,

lyt^{dæ} til mine tårer, vær ikke tavs.

For jeg er en fremmed¹⁴³ hos dig, en tilflytter som alle mine fædre.

¹⁴Se bort fra mig så jeg kan blive glad,
før jeg går bort og ikke mere er til.

Salme 40

Overskrift

¹Til korlederen.^{dø}
Salme af David.

Lovprisning og taksigelse

²Jeg har håbet fast på HERREN,
og han bøjede sig til mig og hørte mit skrig om hjælp.

³Og han trak mig op af undergangens¹⁴⁴ grav,

af det skidne dynd,
og han satte mine fødder på en klippe,
han gjorde mine skridt faste.

⁴Og han lagde en ny sang i min mund,
en lovsang til vor Gud.

Mange skal se og frygte,
og de skal stole på HERREN.

⁵Salig den mand som har sat sin tillid til HERREN

og ikke vender sig til hovmodige
og til dem som er viklet ind i løgn.

⁶Store ting har du gjort, du,
HERRE, min Gud, dine undere
og dine tanker for os –
ingen kan sammenlignes med dig.

Lad mig forkynde og tale:^{då}

»De er flere, end man kan tælle«.

¹⁴³ Det hebraiske ord *gēr* (»fremmed«) betegner en person der har søgt ophold og beskyttelse i landet uden at have borgerret eller rettigheder i det hele taget.

¹⁴⁴ Andre oversætter: »brusende«

⁷Slagtoffer og afgrødeoffer har du ikke lyst til,
– du har gravet ører til mig¹⁴⁵ –
brændoffer og syndoffer har du ikke for-dret.

⁸Da sagde jeg: »Se, jeg er kommet.
I bogrullen er der skrevet om mig.

⁹Jeg har lyst til at gøre din vilje, min Gud,
og din lov er midt i mit indre.«

¹⁰Jeg har forkyndt godt budskab om ret-færdighed

i en stor forsamling,
se, jeg vil ikke lukke mine læber,
HERRE, det ved du.

¹¹Jeg har ikke skjult din retfærdighed
inde i mit hjerte,
jeg har talt om din trofasthed og din
frelse,

jeg har ikke fortiet din nåde og din sand-hed
for en stor forsamling.

Klage og bøn

¹²Du, HERREN! vil ikke holde din barmhjer-tighed tilbage fra mig,
din nåde og din sandhed vil altid beskytte
mig.

¹³For ulykker har omspændt mig,
så der intet tal er derpå,
mine synder har indhentet mig,
så jeg ikke kan se;
de er flere end hårene på mit hoved,
og mit hjerte har forladt mig.

¹⁴Vær nådig, HERRE, og red mig,
HERRE, skynd dig til hjælp for mig.

¹⁵Lad alle dem blive til skam og spot
som efterstræber min sjæl for at udrydde
den,

lad dem vige tilbage og blive til skamme,
de som vil mig ondt.

¹⁴⁵Sætningen er dunkel. Men meningen kan være, at Gud har givet den lydhørhed han ønsker frem for ofre

¹⁶Lad dem forfærdes som løn for deres skændsel,

de som siger til mig: »Ha, ha!«

¹⁷Lad dem frydes og glædes i dig,
alle som søger dig;

de skal altid sige: »HERREN viser sin stor-hed!«

de som elsker din frelse.

¹⁸Selv om jeg er hjælpeløs og fattig,
vil Herren tænke på mig.

Min hjælper og befrier er du;
min Gud! tøv ikke!

Salme 41

Overskrift

¹Til korlederen.^{ea}
Salme af David.

HERREN viser den barmhjertige barmhjer-tighed

²Salig den der har omsorg for den ringe,
på ulykkens dag vil HERREN redde ham.

³HERREN vil bevare ham og holde ham i
live,

han skal prises lykkelig i landet.

Prisgiv ham ikke hans fjenders begær.¹⁴⁶

⁴HERREN skal støtte ham på sygelejet,
du har hjulpet ham op igen fra hvert sy-geleje.¹⁴⁷

Den syges bøn og klage

⁵Jeg sagde: HERRE, vær mig nådig,
helbred min sjæl, for jeg har syndet mod
dig.

⁶Mine fjender taler ondt om mig:

¹⁴⁶Ordret »sjæl«, men det hebraiske ord har videre betydning end det danske.

¹⁴⁷Ordret: »du har vendt hvert sygeleje under hans sygdom.«

»Hvornår vil han dø og hans navn forsvinde?«

⁷Og hvis der kommer en for at se til mig,¹⁴⁸ taler han falskhed,

i hans hjerte samler der sig ondskabsfuldhed,

han går udenfor, da taler han derom.

⁸Alle der hader mig, hvisker sammen imod mig,

de udtænker ondt imod mig:

⁹»En grufuld sag skal ramme ham,¹⁴⁹ og som han ligger, skal han ikke mere rejse sig.«

¹⁰Selv min ven¹⁵⁰ som jeg stolede på,

som spiste mit brød,

har løftet sin hæl imod mig.

¹¹Men du, HERRE, vær mig nådig og rejs mig op,

så vil jeg gengælde dem.

Lovprisning

¹²Derved har jeg erkendt at du holder af mig:

at min fjende ikke triumferer over mig.

¹³Men mig - fordi jeg var uskyldig, har du støttet mig,

du har sat mig for dit ansigt for evigt.

Liturgisk lovprisning

¹⁴Lovet være HERREN, Israels Gud,

fra evighed og til evighed!

Amen og amen.

Salme 42¹⁵¹

Overskrift

¹Til korlederen.^{eb}

Maskil^{ec} af Koras sønner.

Skilt fra Gud

²Ligesom en hjort skriger efter vandløb med vand,^{ed}

sådan skriger min sjæl til dig, o Gud!

³Min sjæl har tørstet efter Gud, efter den levende Gud.

Hvornår skal jeg dog komme og vise mig^{ee} for Guds ansigt?

⁴Tårer er blevet mit brød

dag og nat,

idet man hele dagen siger til mig:

»Hvor er din Gud?«

⁵Disse ting vil jeg huske og udøse min sjæl over mig:¹⁵²

At jeg plejede at gå,

i skaren plejede jeg at vandre med dem

til Guds hus,

med jubelråb og tak

i festskaren.

⁶Hvorfor er du nedbøjet, min sjæl,

og er i oprør i mig?

Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny for frelsen for hans ansigt.^{ef}

Langt fra Gud

⁷Min Gud, min sjæl er nedbøjet i mig, derfor vil jeg huske på dig

fra Jordans og Hermons land,

fra Miz'ars bjerg.

⁸Havdyb råber til havdyb, til dine vandfalds brusen,¹⁵³

¹⁴⁸Ordene »til mig« fremgår ikke af den hebraiske tekst, men de må være underforstået.

¹⁴⁹Ordret: »skal hældes ud over ham«.

¹⁵⁰Ordret: »selv en mand af min fred«.

¹⁵¹Salmen er holdt i samme tone og stil som Sl 43 og hører formentlig nært sammen med den. De to salmer opfattes ofte som én salme.

¹⁵²Udøse fortvivelse over den nuværende tilstand.

¹⁵³Ordret: »røst«.

alle dine brændinger og dine bølger
er gået hen over mig.

⁹Om dagen vil HERREN byde sin nåde
og om natten sin sang at være hos mig,
en bøn til mit livs Gud.

¹⁰Jeg vil sige til Gud, min klippe:
»Hvorfor har du glemt mig?
Hvorfor skal jeg gå sørgende,
idet en fjende trænger mig?«

¹¹Det er som om mine knogler knuses,¹⁵⁴
når mine fjender håner mig,
idet de hele dagen siger til mig:
»Hvor er din Gud?«

¹²Hvorfor er du nedbøjet, min sjæl?
Og hvorfor er du i oprør i mig?
Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny,
mit ansigts frelse og min Gud.

Salme 43¹⁵⁵

Bøn om at måtte komme til Gud igen

¹Skaf mig ret,¹⁵⁶ Gud!
og før min sag imod et folk uden mildhed,
red mig fra en bedragerisk og uretfærdig
mand!

²For du, min tilflugts¹⁵⁷ Gud,
hvorfor har du forkastet mig?
Hvorfor skal jeg gå omkring og sørge,
idet en fjende trænger mig?

³Send dit lys og din sandhed
så de kan lede mig,
de må bringe mig til dit hellige bjerg

¹⁵⁴Ordret: »Ved knusning i mine knogler håner mine fjender mig«. Men med støtte i en del håndskrifter læser man som regel *k^a* (»som«) i stedet for *b^a* (»ved«). De to konsonanter ligner hinanden.

¹⁵⁵Salmen er holdt i samme tone og stil som Sl 42 og hører formentlig nært sammen med den. De to salmer opfattes ofte som én salme.

¹⁵⁶Kan også oversættes: »døm mig«.

¹⁵⁷Ordret: »fæstnings«.

og til dine boliger.¹⁵⁸

⁴Så kommer jeg til Guds alter,
til min glædes og jubels Gud,
og vil takke dig med citer,
Gud, min Gud!

⁵Hvorfor er du nedbøjet, min sjæl?
Og hvorfor er du i oprør i mig?
Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny,
mit ansigts frelse og min Gud.

Salme 44

Overskrift

¹Til korlederen.^{eg}
Maskil^{eh} af Koras sønner.

Lovsang for Guds gerninger for folket

²Gud, med vore ører har vi hørt det,
vore fædre har fortalt os det,
den gerning du udførte i deres dage,
i gamle dage.

³Du – din hånd^{ei} – fordrev folkeslag, men
dem¹⁵⁹ plantede du,
du sønderbryder nationer, men dem lader
du brede sig.

⁴For ikke ved deres sværd indtog de landet,
og deres arm hjalp dem ikke,
men din højre hånd og din arm
og dit ansigts lys,
for du holdt af dem.¹⁶⁰

Erklæring af tillid til Gud

⁵Du, du er min konge, Gud,¹⁶¹
befal Jakobs frelse at komme!^{ej}
⁶Ved dig skal vi støde vore fjender ned,

¹⁵⁸Der er formodentlig tænkt på templet, hvor pluralis skal understrege storheden, rigdommen og heligheden i Guds tempel.

¹⁵⁹Det er »fædrene«.

¹⁶⁰Eller: »havde velbehag i dem«.

¹⁶¹Se note til næste linje.

i dit navn skal vi træde modstandere ned.
⁷For jeg vil ikke stole på min bue,
 og mit sværd kan ikke frelse mig.
⁸Men du har frelst os fra vore fjender,
 og du har gjort dem som hader os, til
 skamme.
⁹Gud har vi lovprist hele dagen,
 og dit navn vil vi takke til evig tid. Sela

Klage over katastrofen

¹⁰Alligevel har du forstødt os og gjort os til
 skamme^{ek}
 og vil ikke drage ud med vore hære.
¹¹Du lader os vige tilbage for fjenden,
 og de som hader os, har taget sig bytte.
¹²Du giver os hen som småkvæg til at for-
 tæres¹⁶²
 og har spredt os blandt folkeslagene.¹⁶³
¹³Du sælger dit folk for intet,¹⁶⁴
 og du fik ingen gevinst ved prisen for
 dem.
¹⁴Du gør os til skændsel for vore naboer,
 til spot og spe for vore omgivelser.
¹⁵Du gør os til et ordsprog blandt folkesla-
 gene,
 man ryster på hovedet over os blandt fol-
 kene.
¹⁶Hele dagen har jeg min skændsel foran
 mig,
 og mit ansigts skam har tildækket mig
¹⁷på grund af en spottende og hånende
 stemme,
 på grund af fjendes og hævnnergerrigs blik.

Vi var ikke utro imod din pagt

¹⁸Alt dette er kommet over os, men vi havde
 ikke glemt dig,
 og vi var ikke utro imod din pagt.
¹⁹Vort hjerte veg ikke tilbage,

¹⁶²Oversættes ofte: »slagtefår«.

¹⁶³Kan også oversættes: »hedningerne«.

¹⁶⁴Ordret: »for ikke-rigdom«.

og vor gang bøjede ikke af fra din vej,
²⁰så at du skulle knuse os i sjakalers til-
 holdssted¹⁶⁵
 og dække os med dødsskygge.^{el}
²¹Hvis vi glemte vor Guds navn
 og bredte vore hænder ud mod en frem-
 med gud,
²²ville Gud så ikke gennemskue det?
 For han kender et hjertes hemmelighe-
 der.
²³Alligevel dræbes vi dagen lang på grund
 af dig,
 vi regnes som slagtefår.

Afsluttende bøn

²⁴Vågn, hvorfor vil du sove, Herre?
 Vågn op, forkast ikke for evigt!
²⁵Hvorfor vil du skjule dit ansigt,
 glemme vor nød og vor trængsel?
²⁶For vor sjæl er bøjet ned i støvet,
 vor krop er klæbet til jorden.
²⁷Rejs dig som hjælp for os
 og forløs os for din nådes skyld!

Salme 45

Overskrift

¹Til korlederen.^{em}
 Al-shoshannim.^{en} Af Koras sønner.
 Maskil.^{eo}
 En kærlighedssang.

Indledning

²Mit hjerte strømmer over med god tale,
 jeg siger: Mine værker er til kongen,
 min tunge er en hurtigskrivners pen.

¹⁶⁵Det er enten ørken eller ruinby.

Lovprisning af brudgommen og hans kongedømme

³Du er den allersmukkeste^{ep} blandt menneskenes sønner,

ynde er udgydt på dine læber,
derfor har Gud velsignet dig til evig tid.

⁴Bind dit sværd om hoften, du helt,
i din majestæt og din herlighed,

⁵og hav fremgang i din herlighed,^{eq}
drag frem for sandheds skyld, og ydmyghed med retfærdighed,^{er}

og din højre hånd skal lære dig frygtelige gerninger.

⁶Dine pile er hvæssede,
folk skal falde under dig
i hjertet^{es} af kongens fjender.

⁷Din trone, gud,^{et} står evigt og altid,
dit kongescepter er retskaffenheds scepter.

⁸Du har elsket retfærdighed og hadet udelighed,

derfor har Gud, din Gud, salvet dig
med glædens olie frem for dine medbrødre.

⁹Alle dine klæder er myrra og aloe og kassia,¹⁶⁶

fra elfenbenspaladser fryder strengespil dig.

Lovprisning af bruden

¹⁰Kongedøtre er blandt dine dyrebare,^{eu}
ægtefællen står ved din højre hånd i Ofirguld.

¹¹Hør, datter, og se til og bøj dit øre
og glem dit folk og din fars hus!

¹²Så skal kongen begære din skønhed,
for han er din herre,
og du skal kaste dig ned for ham.

¹³Og Tyrus' datter,
med gave søger et folks rigmænd din gunst.^{ev}

¹⁶⁶Dvs.: de dufter af »myrra og ...«

¹⁴En kongedatter er lutter pragt i det indre,^{ew}

hendes dragt er tilvirket med guld.

¹⁵I farvestrålende klæder føres til kongen
jomfruerne, hendes veninder, efter hende,

de føres til dig.

¹⁶De føres frem med glæde og jubel,
de kommer ind i kongens palads.

Afsluttende ord til brudgommen

¹⁷Dine sønner skal være i dine fædres sted,
du skal sætte dem til fyrster i hele landet.¹⁶⁷

¹⁸Jeg vil lade dit navn blive husket i slægt efter slægt,
derfor skal folk prise dig evigt og altid.

Salme 46*Overskrift*

¹Til korlederen.^{ex}

Af Koras sønner. Al-alamot.^{ey} En sang.

Gud er tilflugt mod naturens luner

²Gud er for os tilflugt og værn,
nærværende¹⁶⁸ som en hjælp i trængsler,
ja, meget.

³Derfor vil vi ikke frygte, når jorden forandres,¹⁶⁹

og bjergene vakler midt i havet,¹⁷⁰

⁴når dets vande buldrer og skummer,
når bjergene bæver for dets vælde. Sela

¹⁶⁷Oversættes undertiden: »over hele jorden«, men præpositionen *b^o* betyder: »i«.

¹⁶⁸Ordret: »forefundet«.

¹⁶⁹Oversættes ofte: »skælver, rystes«, men det ville være eneste sted i GT at verbet har den betydning.

¹⁷⁰Ordret: »i havets hjerte«. Andre oversætter: »i havets dyb«. Ordet *yammim* er egentlig pluralis (»have«), men er opfattet som singularis i suffikserne i v. 4. Pluralis er her udtryk for storheden.

Gud er tilflugt mod folkeslags angreb

⁵En flod, dens kanaler glæder Guds by,
den Højestes hellige bolig.¹⁷¹

⁶Gud er i dens midte, den skal ikke rok-
kes,

Gud vil hjælpe den når morgenen bryder
frem.

⁷Folkeslag¹⁷² buldrede, kongeriger vak-
lede,

han lod sin røst lyde – jorden ryster.¹⁷³

⁸Hærskarers¹⁷⁴ HERRE er med os,
Jakobs Gud er en borg for os. Sela

Gud sejrer

⁹Kom, se HERRENS gerninger,
hvorledes han har anrettet forfær-
delse¹⁷⁵ på jorden.

¹⁰Han får krige bragt til ro til jordens
ende,

sønderbryder buen og hugger spyddet
itu,

afbrænder vogne¹⁷⁶ med ild.

¹¹»Hold inde, og du skal vide at jeg er
Gud,

ophøjet blandt folkene, ophøjet på jor-
den!«

¹²Hærskarers¹⁷⁷ HERRE er med os,
Jakobs Gud er en borg for os. Sela

¹⁷¹Ordret: »boliger«, men pluralis skal formodent-
lig understrege storheden og helligheden.

¹⁷²Kunne også oversættes: »hedninger«, men det er
der næppe tænkt på her.

¹⁷³Betydningen er usikker. Andre oversætter:
»smelter«.

¹⁷⁴I ældre tid uoversat: »Zebaoth«.

¹⁷⁵Oversættes ofte: »ødelæggelser«. Denne betyd-
ning er dog omdiskuteret og usikker. I givet fald må
det forudsættes at »ødelæggelse« regnes som grund
til »forfærdelse«.

¹⁷⁶Der er utvivlsomt tænkt på »stridsvogne«.

¹⁷⁷I ældre tid uoversat: »Zebaoth«.

Salme 47

Overskrift

¹Til korlederen.^{ez}

Af Koras sønner. En salme.

Lovprisning af den sejrende Gud

²Alle folkeslag, klap i hænderne,¹⁷⁸
jubel for Gud med frydefuld røst.

³For HERREN, den Højeste, er frygtindgy-
dende,

en stor konge over hele jorden.

⁴Han lægger folk under os,
ja, nationer under vore fødder.

⁵Han udvælger vor arvelod til os,
Jakobs stolthed, som han elsker. Sela

Lovprisningen af den almægtige konge

⁶Gud er draget op under jubelråb,
HERREN til hornklang.

⁷Syng for Gud, syng!

Syng for vor konge, syng!

⁸For Gud er hele jordens konge,
syng en maskil!¹⁷⁹

⁹Gud er blevet konge over folkeslagene,
Gud har taget sæde på sin hellige trone.

¹⁰Folkenes fyrster¹⁸⁰ er samlet,
Abrahams Guds folk,^{ea}
for jordens skjolde^{eo} tilhører Gud,
højt ophøjet.

Salme 48

Overskrift

¹En sang.

Salme af Koras sønner.

¹⁷⁸Grundteksten har blot: »klap hånd«.

¹⁷⁹Se note til overskriften til Sl 45. Her ofte oversat
»hyldestsang«.

¹⁸⁰Kan også oversættes: »fornemme«.

Den hellige bys herlighed

²Stor er HERREN og meget værdig til at blive lovprist

i vor Guds by,
hans hellige bjerg.¹⁸¹
³Det hæver sig smukt,¹⁸²
til fryd for hele jorden,¹⁸³

Zions bjerg i det yderste nord,
en stor konges stad.

⁴Gud i dens paladser¹⁸⁴
har givet sig til kende som en borg.

Gud har bevaret byen

⁵For se, kongerne havde samlet sig,
de rykkede frem sammen.

⁶De så, straks blev de målløse,
de blev forfærdede, de flygtede i angst.

⁷Bæven greb dem der,
veer som hos en fødende.

⁸Med en østenstorm
smadrer du Tarshish-skibe.¹⁸⁵

Juda rige priser sin Gud

⁹Som vi havde hørt,
således så vi det
i hæskarers¹⁸⁶ HERRES by,
i vor Guds by;
Gud befæster den til evig tid. Sela

¹⁰Vi har tænkt, Gud, på din nåde
inde i dit tempel.

¹¹Som dit navn er, Gud,
sådan er din pris
ud over jordens ender.
Din højre hånd er fuld af retfærdighed.

¹⁸¹Mange oversættere vælger at lade »hans hellige bjerg« være indledning til v. 3.

¹⁸²Ordret: »smuk af hævnning«.

¹⁸³Ordret: »hele jordens fryd«.

¹⁸⁴Grundtekstens ord kan i enkelte sammenhænge forstås som: »citadel«.

¹⁸⁵Det er store, stolte handelsskibe.

¹⁸⁶Tidligere uoversat: »Zebaoth«.

¹²Zions bjerg skal glæde sig,
Judas døtre skal juble
på grund af dine domme.

Menigheden drager ind i templet for at tilbede

¹³Gå omkring Zion, gå rundt om den,^{ea}
tæl dens tårne!

¹⁴Ret jeres hjerte¹⁸⁷ til dens ringmur,
gå gennem^{fa} dens paladser,¹⁸⁸
så I kan fortælle for en senere slægt

¹⁵at denne er Gud,
vor Gud, evigt og altid.
Han skal føre os
ud over død.^{fb}

Salme 49*Overskrift*

¹Til korlederen.^{fc}
Af Koras sønner. En salme.

Opfordring til at lytte til salmistens vidnesbyrd

²Hør dette, alle folkeslag,
lyt, alle verdens indbyggere,
³både menneskesønner og herresøn-
ner,¹⁸⁹

rige og fattige sammen!

⁴Min mund taler dyb visdom,¹⁹⁰
og mit hjertes tanke taler¹⁹¹ dyb indsigt.

⁵Jeg vil bøje mit øre til ordsprog,¹⁹²
jeg vil åbne min gådetale til strengespil.

¹⁸⁷Dvs.: opmærksomhed.

¹⁸⁸Grundtekstens ord kan i enkelte sammenhænge forstås som: »citadel«.

¹⁸⁹Dvs.: Både lav og høj.

¹⁹⁰Grundteksten har »visdom« i pluralis, der angiver det intensive, altså: »dyb«.

¹⁹¹»taler« er underforstået fra forrige linje.

¹⁹²Kan også oversættes: »billedtale, visdomsord«.

Rigdom sikrer ikke mod døden

⁶Hvorfor skulle jeg frygte i onde dage,
når mine efterstræberes¹⁹³ ondskab om-
giver mig,

⁷de som stoler på deres formue
og roser sig af deres store rigdom?

⁸En mand kan på ingen måde løskøbe en
bror,^{fd}

han kan ikke give Gud løsepenge for ham

⁹- og løsesummen for deres¹⁹⁴ sjæl er høj
og man må opgive det for evigt –

¹⁰så han skulle kunne leve videre i evig-
hed

uden at se graven.

¹¹For man vil se at vise dør,

tåbe og uforstandig¹⁹⁵ omkommer sam-
men,

og de efterlader deres formue til andre.

¹²Deres inderste tanker^{fe} er dette: deres
huse skal stå for evigt,

deres boliger slægt efter slægt,

de har udråbt deres navne over jordlod-
der.

¹³Dog kan et menneske med anseelse ikke
bestå,¹⁹⁶

han bliver som kvæget der går til grunde.

Tillid til rigdom og tillid til Gud

¹⁴Sådan går det dem som har tiltro til sig
selv,

¹⁹³Det er omdiskuteret, om grundtekstens *fāqēv* kan betyde: »en der efterstræber«. I andre sammenhænge betyder det: »hæl«. Men den der griber efter næstens »hæl«, »efterstræber« ham netop. En del fortolkere ændrer vokaliseringen af *fāqēvay* til *foqēvay*: »de der bedrager mig«.

¹⁹⁴Septuaginta har »hans sjæl«, der kunne være rigtig.

¹⁹⁵Grundtekstens *bafar* betyder: »kvæg«. Det bruges her som betegnelse for et dyrisk menneske, et menneske uden ånd.

¹⁹⁶Ordret: »overnatte«, her i betydningen: være indlogeret i denne verden.

og dem der efter dem finder behag i deres mund.^{ff} Sela

¹⁵Som får fører man dem til dødsriget,¹⁹⁷
døden skal vogte dem,

og de retskafne skal herske over dem om
morgenen,^{fg}

deres skikkelse undergives dødsrigets
hensygnen,

så de ikke får nogen bolig.

¹⁶Men Gud vil løskøbe min sjæl fra døds-
rigets magt,

for han tager mig til sig. Sela ¹⁷Frygt ikke,
når en mand bliver rig,

når hans hus' velstand bliver stor,

¹⁸for alt det skal han ikke tage med sig
når han dør,

hans velstand skal ikke stige ned efter
ham.

¹⁹Selv om han velsigner sin sjæl mens han
lever,

– og man priser dig fordi du handler godt
mod dig selv –

²⁰så skal du¹⁹⁸ dog gå til hans fædres
slægt,

i evighed skal de ikke se lys.

²¹Et menneske med anseelse, men som
ikke har indsigt,

han er blevet som kvæget der går til
grunde.

Salme 50*Overskrift*

¹Salme af Asaf.

¹⁹⁷Andre oversætter: »De styrer mod dødsriget som får«, men oversættelsen af hele verset er usikker.

¹⁹⁸Mange vælger at rette *tāvô?* (»du skal gå«) til *tāvô?*: »han skal gå«. Meningen med den overlevere tekst må være at den rige, selvglade, skal gå til den gudløses fædre.

Gud kalder til gudstjeneste og dom

Gud, Gud¹⁹⁹ HERREN har talt
 og kaldet ad jorden,
 fra solens opgang til dens nedgang.
²Fra Zion, skønhedens fuldkommen-
 hed,²⁰⁰
 trådte Gud frem i stråleglans.
³Vor Gud skal komme og ikke tie,
 ild skal fortære for hans ansigt,²⁰¹
 og omkring ham stormer det vældigt.
⁴Han kalder ad himlen ovenfra
 og ad jorden til at dømme hans folk.
⁵»Saml til mig mine hellige,
 dem der slutter pagt med mig ved slag-
 toffer.«
⁶Og himlene skal forkynde hans retfær-
 dighed,
 for Gud, han er dommer. Sela

Sand og falsk gudstjeneste

⁷Hør, mit folk, og jeg vil tale,
 Israel, og jeg vil vidne imod dig.²⁰²
 Gud, din Gud er jeg!
⁸Jeg vil ikke gå i rette med dig for dine
 slagtofre
 og for dine brændofre som altid er foran
 mig.
⁹Jeg vil ikke tage en ungtyr fra dit hus,
 eller²⁰³ bukke fra dine folde.
¹⁰For alt skovens vildt tilhører mig,
 dyrene på tusind bjerge.²⁰⁴
¹¹Jeg kender hver fugl i bjergene,

¹⁹⁹I grundteksten er der brugt to forskellige ord om »Gud«, *ʔē* og *ʔēlōhīm*, formodentlig for at understrege Guds storhed.

²⁰⁰Ofte oversat: »krone«.

²⁰¹Dvs.: »foran ham«.

²⁰²Kan også oversættes: »jeg vil advare dig«.

²⁰³Ordet »eller« står ikke i grundteksten, men må være underforstået.

²⁰⁴Udtrykket er specielt. »tusind« kan gå på dyr eller bjerge. Det kan evt. oversættes: »kvæg-bjerge«. Ofte foreslår oversættere at rette *ʔālef* (»tusind«) til *ʔel*: »Gud«, altså: »Guds bjerge«.

og hvad der rører sig på marken, er hos mig.

¹²Hvis jeg bliver sulten, siger jeg det ikke til dig,
 for mig tilhører verden og dens fylde.
¹³Spiser jeg mon tyres kød
 eller drikker bukkens blod?
¹⁴Bring Gud takoffer
 og indfri dine løfter til den Højeste!
¹⁵Og kald på mig på nødens dag,
 jeg vil udfri dig, og du skal ære mig.

Sand og falsk moral

¹⁶Men til den ugudelige har Gud sagt:
 Hvor vover du at opregne mine bud
 og tage min pagt i din mund,
¹⁷når du dog har hadet tugt
 og har kastet mine ord bag dig?
¹⁸Når du så en tyv, sluttede du venskab
 med ham,
 og fællesskab med ægteskabsbrydere.
¹⁹Du gav din mund frit løb med ondskab,
 og med din tunge flettede du bedrag.
²⁰Du sidder og taler imod din bror,
 du bagvasker en søn af din mor.
²¹Sådanne ting har du gjort, men jeg har
 tiet,²⁰⁵
 du bildte dig ind, at jeg var som du.
 Jeg vil drage dig til regnskab og frem-
 lægge det for dine øjne.

Afslutning

²²Forstå dog dette, I som glemmer Gud,
 så jeg ikke skal sønderrive uden at nogen
 kan redde.
²³Den som bringer takoffer, han ærer mig,
 og den som lægger sin vej fast,^{fh} ham vil
 jeg lade se Guds frelse.

²⁰⁵Kan også oversættes som spørgsmål: »skulle jeg så tie?«

Salme 51

Overskrift

¹Til korlederen.^{fi}

Salme af David.

²Dengang profeten Natan kom til ham efter at han var gået ind til Batseba.

Bøn om tilgivelse

³Vær mig nådig, Gud, efter din nåde,
udslet mine overtrædelser efter din store
barmhjertighed!

⁴Vask mig fuldstændig ren for min skyld,
og rens mig for min synd!

⁵For mine overtrædelser kender jeg,
og min synd har jeg altid for øje.^{fi}

Synsbekendelse

⁶Mod dig, mod dig alene, har jeg syndet
og gjort det der er ondt i dine øjne,
så^{fk} du er retfærdig når du taler,
er ren når du dømmer.

⁷Se, jeg er født i skyld,
og min mor undfangede mig i synd.^{fi}

⁸Se, du ønskede sandhed i det dunkle,²⁰⁶
og du lærer mig visdom i det skjulte!

Ny bøn om tilgivelse

⁹Rens mig for synd med isop så jeg bliver
ren,

vask mig så jeg bliver hvidere end sne.

¹⁰Lad mig høre fryd og glæde,
lad de knogler juble, som du knuste.

¹¹Skjul dit ansigt for mine synder
og udslet al min skyld!

Bøn om indre fornyelse

¹²Skab mig et rent hjerte, Gud,
og forny en fast ånd i mig.

¹³Kast mig ikke bort fra dit ansigt,
og tag ikke din hellige ånd fra mig!

¹⁴Lad glæden over din frelse vende tilbage til mig,
og støt mig med en villig ånd!

Løfte om vidnesbyrd, lovsang og ret offer

¹⁵Jeg vil lære overtrædere dine veje,
og syndere skal omvende sig til dig.

¹⁶Fri mig fra blodskyld²⁰⁷, Gud, min frelser Gud!

Så skal min tunge jublende prise din retfærdighed.

¹⁷Herre! åben mine læber,
så skal min mund forkynde din pris.

¹⁸For du har ikke lyst til slagtoffer, ellers ville jeg bringe ét,^{fm}

brændoffer har du ikke behag i.

¹⁹Ofre²⁰⁸ for Gud er en sønderbrudt ånd,
et sønderbrudt og sønderknust hjerte vil
Gud ikke foragte.

Bøn for Zion

²⁰Gør vel imod Zion efter dit velbehag,
opbyg Jerusalems mure!

²¹Da skal du have behag i retfærdigheds
ofre,

brændoffer og heloffer;
da vil tyre blive bragt op på dit alter.

²⁰⁶ Betydningen af *tuhôt* er usikker. Ordet forekommer kun her og Job 38,36. Nærliggende muligheder er »nyre, indre, det dunkle«.

²⁰⁷ Ordret blot: »blod« pluralis.

²⁰⁸ Mange vælger at ændre vokaliseringen af *ziv^hê* (egtl. »slagtofre«) til: *ziv^hî*: »mit offer«.

Salme 52

Overskrift

¹Til korlederen.^{fn}

Maskil^{fo} af David.

²Dengang edomiten Do'eg kom og fortalte Saul.²⁰⁹ David er kommet til Aki-meleks hus.

Profetiske trusselsord

³Hvorfor roser du dig af ondskab, du stærke?²¹⁰

Guds nåde varer hele dagen.

⁴Du planlægger ondskab, din tunge er som en hvæstet ragekniv, du som begår svig!

⁵Du elskede ondt frem for godt, løgn frem for retfærdig tale. Sela

⁶Du elskede alle fordærlige ord, du svigefulde tunge!

⁷Dog, Gud skal ødelægge dig for evigt, han skal snuppe dig op og udrydde dig af teltet,²¹¹

rykke dig op med rode fra de levendes land. Sela

⁸Og de retfærdige skal se det og frygte, og de skal le ad ham:

⁹Se den mand, der ikke gør Gud til sit værn, men forlader sig på sin store rigdom, føler sig stærk ved sin ondskab!

Afsluttende vidnesbyrd og tak

¹⁰Men jeg er som et grønt oliventræ i Guds hus,

²⁰⁹Ordret: »fortalte Saul og sagde til ham:«.

²¹⁰Der kunne også oversættes: »du helt« der må opfattes ironisk spottende.

²¹¹Strengt taget står »telt« uden artikel. Der kan enten være tænkt på Guds »telt« (helligdommen) eller på den ondes eget. Det sidste afspejles i en del oversættelser: »dit telt«.

jeg har forladt mig på Guds nåde for evigt og altid.

¹¹Jeg vil takke dig for evigt for at du gjorde det.

Og jeg vil håbe på dit navn – for det er godt – i nærvær af dine fromme.

Salme 53

Overskrift

¹Til korlederen.^{fp}

Al-mahalat.^{fq}

Maskil^{fr} af David.

Klage over menneskers fordærvede tilstand

²En tåbe siger i sit hjerte: »Der er ingen Gud«.

De udfører fordærlig, afskyelig nederdrægtighed, der er ingen der gør godt.

³Gud skuede ned fra himlen på menneskets børn,

for at se om der var en forstandig, en der søgte Gud.

⁴De er alle faldet fra,²¹²

alle fordærvede,

ingen gør godt,

end ikke en eneste.

Gud er dommer og frelser

⁵Mon de ikke ved det, de der begår synd, der æder mit folk, som åd de brød? De påkaldte ikke Gud.

⁶Da skal de gribes af stor rædsel,^{fs} hvor der ikke var rædsel,

for Gud skal splitte din belejrers knogler.

Du har gjort til skamme,^{ft} for Gud forkaster dem.

²¹²Grammatisk har grundteksten singularis, men det må opfattes kollektivt.

Bøn om frelse

⁷Gid²¹³ Israels frelse²¹⁴ må komme fra Zion!

Når Gud vender sit folks skæbne,^{fu} da skal Jakob juble, Israel skal glæde sig.

Salme 54*Overskrift*

¹Til korlederen.^{fv} Med strengespil.
Maskil^{fw} af David.

²Dengang zifiterne kom og sagde til Saul:
»Mon ikke David skjuler sig hos os?«

Bøn om hjælp

³Gud, frels mig ved dit navn
og skaf mig ret ved din styrke!
⁴Gud, hør min bøn,
lyt til min munds ord!
⁵For fremmede har rejst sig imod mig,
og volds mænd stræber efter mit liv²¹⁵,
de har ikke Gud for øje.²¹⁶ Sela

Tillid til at Gud hjælper

⁶Se, Gud hjælper mig,
Herren er blandt dem der støtter min sjæl.
⁷Det onde skal vende tilbage²¹⁷ til mine fjender,

²¹³Ordret: »hvem giver«, men det er en almindelig ønskeformel.

²¹⁴I grundteksten er ordet pluralis der understreger intensiteten.

²¹⁵Ordret: »sjæl«.

²¹⁶Ordret: »De har ikke stillet Gud foran sig«.

²¹⁷Der er tvivl om vokaliseringen af verbet *yšwv*. Oversættelsen her forudsætter vokalisering som *jussiv* (*yāšōv*). En anden mulighed er imperfektum (*yāšûv*): »Det onde vil vende tilbage ...«. Endelig har jødiske skriftlærte foreslået *hif'il*: *yāšîv*, hvor Gud er subjekt: »Han vil lade det onde vende tilbage ...«.

udryd dem i din trofasthed!²¹⁸

Løfte om takoffer

⁸Med et frivilligoffer vil jeg bringe dig offer,
jeg vil takke dit navn, HERRE, for det er godt!

⁹For han befriede mig for al nød,
og mit øje frydede sig over mine fjender.

Salme 55*Overskrift*

¹Til korlederen.^{fx} Med strengespil.
Maskil^{fy} af David.

Bøn og klage

²Hør, Gud, min bøn,
og skjul dig ikke for min tryglen.
³Lyt til mig og svar mig,
jeg drives omkring²¹⁹ i min fortvivlelse,
og jeg må stønne²²⁰
⁴over fjendes råb,
over at ugudeligt undertrykker,²²¹
for de vælter lidelse ned over mig,
og i vrede bekriger de mig.
⁵Mit hjerte skælver i mig,
og dødens rædsler er faldet over mig.

²¹⁸Grundtekstens *ʔemet* har ikke nogen nøjagtig ækvivalent på dansk. Ofte skal det oversættes »sandhed«. Det betegner det der står urokkeligt fast, og er et vigtigt ord i pagtssproget, hvor det måske ofte bedst oversættes: »trofasthed«.

²¹⁹Betydningen af ordet *ʔārîd* er usikker i sammenhængen. Det betyder egtl.: »vandre frit omkring/vandre frem og tilbage«, men i *hif'il* kan betydningen formodentlig være: »drives omkring«.

²²⁰Ordet *wʔāhîmāh* (»jeg må/vil stønne«) er om diskuteret. Dels er der usikkerhed om betydningen, dels trækkes ordet ofte over som del af v. 4, og dels foretrækker mange oversættere tekstrettelse til *wʔēhōmāh*: »jeg er ude af mig selv« eller *wʔeheme^h*: »jeg vil jamre«.

²²¹Oversættelsen af ordet er usikker – det forekommer kun her i GT.

⁶Frygt og bæven kom over mig,
og forfærdelse indhyller mig.

Ønske om at flygte

⁷Så jeg sagde: Gid jeg havde²²² vinger som en due,

så ville jeg flyve bort og fæste bo.

⁸Se, jeg ville flygte langt bort,
jeg ville overnatte i ørkenen. Sela

⁹Jeg ville haste til et tilflugtssted for mig
som ly for en rasende vind, for en storm.

Klagebøn

¹⁰Forvir²²³, Herre, gør dem uenige²²⁴,
for jeg har set vold
og strid i byen.

¹¹Dag og nat går de omkring den
på dens mure,
og uret og fortræd er inden i den,

¹²fordærv er inden i den,
og undertrykkelse og svig viger ikke fra
dens torv.

En ven har svigtet

¹³For det er ikke en fjende som forhåner mig,

det kunne jeg bære;

det er ikke en der hader mig, som gør sig stor over mig,

ham kunne jeg skjule mig for.

¹⁴Men det er dig, et menneske, som var min ligemand,

min ven og min fortrolige,

¹⁵vi, som sammen nød den søde fortrolighed,

som vandrede i Guds hus i festskaren.²²⁵

²²² Ordret: »Hvem vil give mig ...«.

²²³ Andre oversætter: »ødelæg«.

²²⁴ Ordret: Spalt deres tunger.

²²⁵ Ordet *regeš* forekommer i GT kun her. Ud fra roden må det betyde noget i retning af »larmende mængde«. Der kan være tænkt på en jublende skare.

Bøn om retfærdig dom over modstanderne

¹⁶Død skal falde²²⁶ over dem!

De skal fare levende ned i dødsriget,
for der er ondskab i kammeret i deres indre.^{fz}

Tillid til at Gud hører

¹⁷Jeg vil råbe til Gud,
og HERREN skal frelse mig.

¹⁸Aften og morgen og middag
vil jeg klage og jamre,
og han vil høre min røst.

¹⁹Han har forløst min sjæl i fred^{fæ}
fra kampen imod mig,
for mange var imod mig.

²⁰Gud skal høre og svare²²⁷ dem,
han der troner fra ældgammel tid. Sela
Der er ingen forandring hos dem,
og de frygter ikke Gud.

Klage over en vens svigt

²¹Han har lagt hånd på dem som havde fred med ham,

han har vanhelliget sin pagt.

²²Hans munds flødeagtige ord var glatte,²²⁸

og hans hjerte ville krig;²²⁹

hans ord var blødere end olie,
og dog var de dragne sværd.

²²⁶ Konsonantteksten forudsætter ordet *yšîmôt*: »Ødelæggelse (over dem)«. Men vokaltekten og de gamle oversættelser og mange håndskrifter har delt ordet: *yaššî māwet*: »Død skal falde (over dem)«.

²²⁷ Mange oversættere vælger (med Septuaginta) at ændre vokaliseringen af *yašî nēm* (»svare dem«) til: *yšî nēm*: »ydmyge dem«.

²²⁸ Ordet *maḥmā?ōt* (»flødeagtig«) optræder i GT kun her, og betydningen er usikker. Oftest ændrer man vokaliseringen til: *mēḥ^amā?ōt*: »end smør« så oversættelsen bliver: »Hans mund var glattere end smør«.

²²⁹ Ordret: »hans hjerte krig«. Der må være underforstået et verbum (»ville/ønskede«).

Opmuntringsord

²³Kast din byrde på HERREN,
så vil han holde dig oppe.
han lader ikke for evigt
den retfærdige rokkes.²³⁰
²⁴Men du, Gud, vil lade dem stige ned
i gravens dyb.
Mordere og bedragerer²³¹
skal ikke nå halvdelen af deres dage.
Men jeg, jeg stoler på dig.

Salme 56*Overskrift*

¹Til korlederen.^{fø} Al-jonat-elem-rehokim.²³²
Af David. Miktam.²³³
Dengang filistrene i Gat greb ham.

Klagende bøn

²Vær mig nådig, Gud, for et menneske²³⁴ efterstræber mig,
dagen lang trænger en stridsmand sig ind på mig.
³Mine fjender efterstræber mig hele dagen,
for mange fører krig imod mig i hovmod.²³⁵

²³⁰Ordret: »Han skal ikke for evigt lægge vaklen hen til den retfærdige«.

²³¹Ordret: »blodets og bedragets mænd«.

²³²Formodentlig et musikudtryk (evt. en melodi-angivelse) af ukendt betydning. Ordret evt.: »Efter stumhedens due, de fjerne/blandt de fjerne«.

²³³Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 57-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²³⁴»menneske« kan her evt. være ment kollektivt: »mennesker«.

²³⁵*mārôm* betyder »det høje/ophøjede«, men oversættes her ofte »i hovmod«. Andre tager det som indledning til v. 4: »du Højeste!«.

Erklæring af tillid

⁴På en dag, hvor jeg gribes af frygt, stoler jeg på dig.
⁵Ved Guds hjælp vil jeg prise hans ord.
Jeg har stolet på Gud, jeg skal ikke frygte;
hvad kan kød^{få} gøre mig?

Ny klage

⁶Hele dagen krænker de mine ord,
alle deres tanker er rettet imod mig til ondt.
⁷De angriber, de lurer,
de vogter på mine hæle,^{ga}
ligesom de har tragtet efter min sjæl.²³⁶
⁸Skal de undslippe trods deres ondskab?
Stød folkene ned i vrede, Gud!

Vished om hjælp og omsorg

⁹Du har optegnet min elendighed,^{gb}
anbring^{gc} min tåre i din lædersæk;
står det ikke i din bog?
¹⁰Da skal mine fjender vige tilbage
på den dag da jeg råber.
Dette ved jeg: at Gud er for mig.
¹¹Ved Guds hjælp vil jeg prise et ord;
ved HERRENS hjælp vil jeg prise et ord.^{gd}
¹²Jeg har stolet på Gud, jeg skal ikke frygte.
Hvad kan et menneske gøre mig?

Tak

¹³På mig, Gud, hviler de løfter jeg har givet dig,
jeg vil indfri med takofre.
¹⁴For du befriede min sjæl fra døden,
ja²³⁷, mine fødder fra fald,
så jeg kan vandre for Guds ansigt
i livets²³⁸ lys.

²³⁶Formodentlig i betydningen: »mit liv«.

²³⁷Ordret: »mon ikke mine fødder fra fald?«

²³⁸Kan også oversættes: »de levendes lys«.

Salme 57

Overskrift

¹Til korlederen.^{ge} Al-tashket.²³⁹
Af David. Miktam.²⁴⁰
Dengang han flygtede for Saul ind i hulen.

Klage

²Vær mig nådig, Gud! vær mig nådig,
for hos dig har min sjæl søgt tilflugt,
og i dine vingers skygge vil jeg søge tilflugt,
indtil ulykken er drevet over.
³Jeg vil råbe til Gud, den Højeste,
til den Gud som fører min sag igennem.
⁴Han skal sende fra himlen og frelse mig,
– den der jager mig, spottede^{gf} – Sela
Gud skal sende sin nåde og sin sandhed.
⁵Jeg, ja, jeg²⁴¹ må ligge blandt løver
som fortærer^{gg} menneskets børn,
deres tænder er spyd og pile,
og deres tunge er et skarpt sværd.
⁶Ophøj dig over himlene, Gud!
din herlighed komme over hele jorden!

Tak

⁷De lagde net ud²⁴² for mine skridt,
man har bøjet min sjæl ned.²⁴³
De gravede en grav foran mig,

²³⁹Formodentlig en melodiangivelse, betydningen er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det kan være begyndelsesordene i en – nu ukendt – salme.

²⁴⁰Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56; 58-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²⁴¹Ordret: »Min sjæl«.

²⁴²Ordret: »de beredte net«.

²⁴³Der er givet forskellige forslag til oversættelsen og til rettelser, men den ordrette oversættelse giver god mening.

de faldt selv midt i den. Sela
⁸Mit hjerte er trygt, Gud!
mit hjerte er trygt,
jeg vil synge og spille.
⁹Vågn op, min ære!²⁴⁴
Vågn op, du harpe og citer!
Jeg vil vække morgenrøden.
¹⁰Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre,
jeg vil lovsynge dig blandt folkeslagene.
¹¹For din nåde er stor indtil himlene,
og din sandhed²⁴⁵ indtil skyerne.
¹²Ophøj dig over himlene, Gud!
din herlighed komme over hele jorden!

Salme 58

Overskrift

¹Til korlederen.^{gh} Al-tashket.²⁴⁶
Af David. Miktam.²⁴⁷

De uretfærdige ledere tiltales

²Taler I virkelig retfærdighed i stumhed?²⁴⁸
Dømmer I menneskets børn retskaffent?
³Nej, i hjertet øver I uret i landet,²⁴⁹
baner vej for jeres hænders vold.

²⁴⁴Her omskrivning for »sjæl« eller »personlighed«.

²⁴⁵Eller: »troskab«.

²⁴⁶Formodentlig en melodiangivelse, betydningen er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det kan være begyndelsesordene i en – nu ukendt – salme

²⁴⁷Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56-57; 59-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²⁴⁸Forståelsen af linjen er usikker. Meningen kan være at ledere og dommere tier, hvor de burde hævde retfærdigheden. Ofte ændrer man dog vokaliseringen af ordet *ʔēlem* (»stumhed«) til *ʔēlīm*: »I guder« eller »I mægtige«. I så fald passer det sidste bedst i sammenhængen.

²⁴⁹Ordet »landet« kan evt. henføres til andet halvvers: »baner vej for jeres hænders vold i landet«.

De ugudeliges væsen

⁴De ugudelige er frafaldne fra moders skød,
de som taler løgn, for vild fra moders liv.
⁵De har gift som en slanges gift,
de er som en døv kobra²⁵⁰ der stopper sit
øre til
⁶så den ikke kan høre besværgerens røst,
den øvede slangetæmmer.

Bøn om dom

⁷Gud! Knus deres tænder i deres mund,
sønderbryd de unge løvers kæber,
HERRE!
⁸Lad dem flyde ud som vand der løber
bort,
han skal skyde sine pile af som om de er
uden kraft,^{g1}
⁹som en snegl der opløses, idet den bevæ-
ger sig af sted,
som en kvindes dødfødte barn, som de
der ikke har set solen.
¹⁰Før jeres gryder mærker tjørnen,²⁵¹
som frisk eller som glød, blæser han ham
bort.^{g1}

Den retfærdiges glæde og tro

¹¹Den retfærdige skal glæde sig, for han har
set hævn,
han skal vaske sine fødder i den ugudeli-
ges blod,
¹²og mennesker²⁵² skal sige:
»Ja, der er løn til den retfærdige,
Ja, der er en Gud, som dømmer på jor-
den!«

²⁵⁰Det hebraiske ord *peten* er navn på en
giftslange, formodentlig en »kobra« eller lignende.

²⁵¹Underforstået formodentlig: »varmen fra tjør-
nen«.

²⁵²Ordret: »et menneske«, men det må opfattes kol-
lektivt«.

Salme 59*Overskrift*

¹Til korlederen.^{gk} Al-tashket.²⁵³
Af David. Miktam.²⁵⁴
Dengang Saul sendte folk, og de overvå-
gede huset for at dræbe ham.

Bøn om frelse fra fjender

²Red mig fra mine fjender, min Gud!
Beskyt mig mod dem som rejser sig imod
mig.
³Red mig fra dem som begår synd,
og frels mig fra mordere!²⁵⁵
⁴For se, de har lagt baghold for min
sjæl,²⁵⁶
stærke angriber mig,
uden min overtrædelse og uden min synd,
HERRE!
⁵Uden at der foreligger skyld, stormer de
frem og stiller sig op.
Vågn op for at møde mig og se!
⁶Ja, du, HERRE Gud, Sebaot,^{g1} Israels Gud,
vågn op for at hjemsøge alle folkesla-
gene!²⁵⁷
Vis ingen nåde mod alle de troløse udø-
vere af synd! Sela
⁷De kommer tilbage om aftenen,
de hyler som hunde
og gennemstrejfer byen.
⁸Se, de fråder i deres mund,

²⁵³Formodentlig en melodiangivelse, betydningen
er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det
kan være begyndelsesordene i en - nu ukendt -
salme.

²⁵⁴Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent
smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af
kātam: »indpræge (på en stèle)«. I så fald skal denne
og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56-
58; 60) fastholde en alvorlig situation i folkets erin-
dring.

²⁵⁵Ordret: »blodets mænd«.

²⁵⁶I betydningen »mig« eller evt. »mit liv«.

²⁵⁷Kan også oversættes: »hedningerne«.

der er sværd på deres læber,
for hvem skulle høre det?²⁵⁸

Tillidserklæring til Gud

⁹Men du, Herre! du ler ad dem, du spotter alle folkeslag.²⁵⁹

¹⁰Hvad hans styrke angår,²⁶⁰ vil jeg give agt på dig,

for Gud er min fæstning.

¹¹Min²⁶¹ nådes Gud skal komme mig i møde,

Gud skal lade mig se med fryd på mine fjender.

¹²Dræb dem ikke, for at mit folk ikke skal glemme det,

gør dem hjemløse²⁶² med din styrke, og styrt dem ned,

Herre, vort skjold.

¹³Deres læbers ord er deres munds synd,²⁶³

og de skal fanges i deres hovmod

og på grund af den forbandelse og løgn som de udsiger.

¹⁴Udryd dem i vrede, udryd dem, så de ikke er mere;

og de skal vide at Gud hersker i Jakob,

²⁵⁸Ordret blot: »for hvem hører«. Det er enten ment som citat i modstandernes mund, eller som: »hvem kan holde ud at høre på det?«.

²⁵⁹Kan også oversættes: »hedninger«, men det er næppe der, vægten ligger her.

²⁶⁰Ordret blot: »hans styrke«. Enten må der være tænkt på fjenden, og man må da underforstå »over for« eller »angående« eller lign., eller også må man rette (det er det almindeligste valg) *fuzzô* (»hans styrke«) til *fuzzî*: »min styrke« som tiltale til Gud: »Min styrke, jeg vil ...«.

²⁶¹Konsonantteksten ordret: »Min Gud skal komme mig i møde (med) sin nåde«. Men med støtte bl.a. i masoreternes vokalisering, Septuaginta og sammenhængen retter man ofte til: »min nådes Gud ...«.

²⁶²Ordret: »lad dem flakke om«.

²⁶³Undertiden foreslås det at underforstå et »for«, så oversættelsen skal lyde: »For deres munds synd, deres læbers ord, skal de fanges i deres hovmod«.

indtil jordens ender.²⁶⁴ Sela

¹⁵De kommer tilbage om aftenen,

de hyler som hunde

og gennemstrejfer byen.

¹⁶De vil strejfe om efter føde,

hvis de ikke bliver mætte, bliver de natten over.²⁶⁵

Ny tillidserklæring til Gud

¹⁷Men jeg vil synge om din styrke,

jeg vil jublende om morgenen prise din nåde.

For du er blevet en fæstning for mig

og en tilflugt på min trængsels dag.

¹⁸Min styrke, dig vil jeg lovsynge,

for Gud er min fæstning,

min nådes Gud.²⁶⁶

Salme 60

Overskrift

¹Til korlederen.^{gm} Al-shushan-edut.²⁶⁷

Af David. Miktam.²⁶⁸ Til belæring.

²Dengang han førte krig mod Aram-Naharajim og Aram-Soba, og Joab kom tilbage og slog Edom i Saltdalen, tolv tusinde.

²⁶⁴Denne linje er formodentlig nærmere bestemmelse til »de skal vide«.

²⁶⁵På grundlag af Septuaginta foreslår mange en mindre ændring i vokaliseringen: *yālînu* (»bliver de natten over«) til *yāllînu*: »knurrer de«.

²⁶⁶Se note til v. 11.

²⁶⁷Ordret må det betyde: »på liljens vidnesbyrd« eller: »på liljen; et vidnesbyrd«. Det er formodentlig en melodiangivelse, men meningen med det kendes ikke mere.

²⁶⁸Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56-59) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

Klage

³Gud, du har forkastet os, du har nedbrudt os,

du blev vred; genrejs os!^{gn}

⁴Du har bragt landet²⁶⁹ til at skælve, du har delt det,

læg dets brud, for det vakler!

⁵Du lod dit folk opleve²⁷⁰ grusomhed, du gav os vin at drikke så at vi tumlede.²⁷¹

⁶Du har givet dem som frygter dig, et banner

at flygte til for buen. Sela

⁷For at dine elskede må blive reddet, så frels med din højre hånd, og svar os!²⁷²

Guds løfte

⁸Gud har talt i sin helligdom.²⁷³

»Jeg vil juble, jeg vil udstykke Sikem og udmåle Sukkots dal.

⁹Mig tilhører Gilead, og mig tilhører Manasse,

og Efraim er mit hoveds hjelm,²⁷⁴ Juda er min herskerstav.

¹⁰Moab er mit vaskefad, på Edom vil jeg kaste min sandal, over mig skal du bryde ud i jubel, Filistæa!^{g0}

Klage og bøn

¹¹Hvem vil føre mig til en befæstet by? Hvem har ledt mig²⁷⁵ til Edom?

²⁶⁹Det er usikkert om der her skal oversættes: »jorden«. I sammenhængen er der dog tale om Israels folk og derfor formodentlig også om dets land.

²⁷⁰Ordret: »se«.

²⁷¹Ordret: »du gav os vin tummel at drikke«.

²⁷²Konsonantteksten har »os«, mens masoreterne med vokalerne har forudsat »mig«. I sammenhængen er der tale om hele folket.

²⁷³Kan også oversættes: »hellighed«.

²⁷⁴Ordret: »værn«.

²⁷⁵Mange følger Septuaginta og retter *nāhani* (»har ledt mig«) til: *janhēnî*: »vil/skal lede mig«.

¹²Mon ikke du, Gud, har forkastet os? og vil du, Gud, ikke drage ud med vore hæere?

¹³Bring os hjælp mod en fjende, for menneskers hjælp er værdiløs.

¹⁴Ved Guds hjælp vil vi vinde styrke, og han skal træde vore fjender ned.

Salme 61*Overskrift*

¹Til korlederen.^{gp} Med strengespil. Af David.

Klage og tillidsfuld bøn

²Hør min klage,^{gq} Gud!

Lyt opmærksomt til min bøn!

³Fra jordens^{gr} ende

råber jeg til dig

når mit hjerte bliver svagt.

Du skal føre mig op på en klippe som er for høj for mig.²⁷⁶

⁴For du har været min tilflugt, et fæstningstårn mod fjenden.

⁵Jeg vil nyde gæstevenskab^{gs} i dit telt i al evighed,

jeg vil søge tilflugt under dine vingers skjul. Sela

⁶For du, Gud, har hørt mine løfter, du har givet mig arveret med dem som frygter dit navn.²⁷⁷

Bøn for kongen

²⁷⁶Andre oversætter: »som er højere end mig«.

²⁷⁷Ordret: »du har givet deres arveret, som frygter dit navn«. Præciseringen »mig« må underforstås. Sætningen er dog også omdiskuteret på grund af ordet *y^{ru}ššat* (»arveret/ejendom«) der er i genitivforbindelse med eftersætningen. Ofte foreslås en retelse: *rešet*: »begær/bøn/ønske«: »Du opfylder deres ønske, som frygter dit navn«.

⁷Du følger²⁷⁸ dage til kongens dage,
hans år skal være som mange slægt-
led!²⁷⁹

⁸Han skal trone evigt for Guds ansigt,
fastsæt at nåde og trofasthed²⁸⁰ skal be-
skytte ham!

Løfte om lovsang

⁹Så vil jeg lovsynge dit navn til evig tid,
indfri mine løfter dag for dag.

Salme 62

Overskrift

¹Til korlederen.^{gt} Til Jedutun.^{gu}
Salme af David.

Tillid til Gud trods fjendernes anslag

²Kun for Gud er min sjæl stille,²⁸¹
fra ham kommer min frelse.

³Kun han er min klippe og min frelse,
min fæstning; jeg skal ikke rokkes meget.

⁴Hvor længe vil I storme^{gv} ind på en mand
- I vil alle myrde -
der er som en hældende væg,
en væltet mur?

⁵De planlægger kun at støde ham ned fra
hans højhed,^{gw}

de finder behag i løgn,
med deres mund velsigner de,
men i deres indre forbander de. Sela

⁶Kun for Gud skal du være stille, min sjæl,
for fra ham er mit håb.

²⁷⁸ Ofte foreslås det at opfatte yiqtol her som jussiv:
»Føj dage ...«.

²⁷⁹ Ordret: »som slægt og slægt«.

²⁸⁰ Grundtekstens *ʔemet* har ikke nogen nøjagtig ækvivalent på dansk. Ofte skal det oversættes »sandhed«. Det betegner det der står urokkeligt fast, og er et vigtigt ord i pagtssproget, hvor det måske ofte bedst oversættes: »trofasthed«.

²⁸¹ Ordret: »Kun til Gud stilhed min sjæl«.

⁷Kun han er min klippe og min frelse,
min fæstning; jeg skal ikke rokkes.

⁸På Gud beror min frelse og min ære,
min sikkerheds klippe, min tilflugt er i
Gud.

⁹Stol på ham til enhver tid, du folk,
udøs jeres hjerte for hans ansigt,
Gud er vor tilflugt. Sela

Stol på Gud

¹⁰Kun et vindpust er mennesker,²⁸²
folk af rang²⁸³ er blændværk,²⁸⁴
på vægten²⁸⁵ stiger de til vejrs,
de er alle mindre end et vindpust.

¹¹Stol ikke på undertrykkelse,
og sæt ikke tomt håb til røvet bytte!
Hvis rigdom vokser, så stol ikke på
den!²⁸⁶

¹²En gang har Gud talt,
to gange, dette har jeg hørt:
At styrke tilhører Gud.

¹³Og: Hos dig, Herre, er der nåde.
For du vil gengælde et menneske efter
hans gerning.

Salme 63

Overskrift

¹Salme af David.
Dengang han var i Judas Ørken.

Længsel efter Gud

²Gud, du er min Gud, jeg vil søge^{gx} dig,
min sjæl har tørstet efter dig,
mit kød har længtes efter dig
i et tørt og udpint²⁸⁷ land uden vand.

²⁸² Ordret: »Adams sønner/menneskes sønner«.

²⁸³ Ordret: »mands sønner«.

²⁸⁴ Ordret: »løgn«.

²⁸⁵ Ordret: »i vægtskålene«.

²⁸⁶ Ordret: »ret ikke hjertet dertil«.

²⁸⁷ Ordret nærmere: »vansmægtende«.

³Således skuede jeg dig i helligdommen,
da jeg så din magt og din herlighed.^{gy}
⁴For din nåde er bedre end liv.
Mine læber skal prise dig,
⁵ja, jeg vil velsigne dig hele mit liv,²⁸⁸
i dit navn vil jeg løfte mine hænder.

Trygheden hos Gud

⁶Min sjæl skal mættes som af fede og gode retter,^{gz}
og min mund skal lovprise dig med jublende læber²⁸⁹
⁷når jeg husker dig på mit leje
og i nattevagterne mediterer²⁹⁰ over dig.
⁸For du har været min hjælp,
og i dine vingers skygge vil jeg juble.
⁹Min sjæl hang ved dig,
din højre hånd holdt mig fast.

Modstandernes skæbne

¹⁰Men de der til fordærv stræber mig efter livet,²⁹¹
skal gå ned i jordens nederste dybder.^{gæ}
¹¹Man skal give dem i sværdets magt,^{gø}
de skal blive ræves bytte.
¹²Men kongen skal glæde sig i Gud,
alle som sværger ved ham,^{gå} skal rose sig,
for munden skal lukkes på dem som taler løgn.

Salme 64

Overskrift

¹Til korlederen.^{ha}
Salme af David.

²⁸⁸Ordret: »i mit liv«.

²⁸⁹Ordret: »jubels læber«.

²⁹⁰Ordret: »læser mumlende«.

²⁹¹Kan også oversættes: »Men til (eget) fordærv stræber de mig efter livet«.

Klage

²Gud, hør mig når jeg klager,²⁹² beskyt mit liv mod frygt for fjenden.²⁹³
³Skjul mig for de ondes fortrolige råd,
for larmen²⁹⁴ fra dem som begår synd.
⁴De som har skærpet deres tunge som et sværd,
har spændt deres pil, nemlig et bittert ord,
⁵for i skjul at skyde den uskyldige;
pludselig skyder de ham og frygter ikke.
⁶De fastsætter for sig selv en ond plan,²⁹⁵
de taler^{hb} om at skjule fælder,
de sagde: »Hvem kan se dem?«²⁹⁶
⁷De udtænker ugerninger:
»Vi er færdige²⁹⁷ med²⁹⁸ en udtænkt plan.«^{hc}
Ja, et menneskes inderste og dets hjerte er uudgrundeligt.

Guds retfærdige dom

⁸Men Gud vil skyde^{hd} en pil imod dem,
pludselig^{he} har de sår.
⁹Og de vil bringe sig selv til fald ved deres tunge,²⁹⁹
alle som ser dem, skal ryste på hovedet.³⁰⁰

²⁹²Ordret: »hør min røst i min klage.«

²⁹³Ordret: »beskyt mit liv fra fjendefrygt«.

²⁹⁴Den præcise betydning af ordet *rigšāh* er usikker og omdiskuteret. Roden *rgš* betyder formodentlig: »være i urolig, larmende bevægelse«.

²⁹⁵Det hebraiske ord *dāvār* kan betyde både »ord« (v.4) og »plan«.

²⁹⁶Undertiden retter oversættere *lāmô* (»dem«) til *lānû*: »os«

²⁹⁷Ofte rettes *tamnû* (»vi er færdige«) til: *tammû*: »de er færdige« eller: *ṭamnû*: »de har skjult«.

²⁹⁸»med« står ikke udtrykkeligt i den hebraiske tekst, men må være underforstået i sammenhængen, hvis teksten/oversættelsen i øvrigt er rigtig.

²⁹⁹Ordret: »og de vil bringe den til fald over dem selv, deres tunge«.

³⁰⁰Andre oversætter: »skal flygte«. Der er tale om to forskellige verber.

¹⁰Og alle mennesker skal frygte
og forkynde Guds gerning
og give agt på hans handling.
¹¹Den retfærdige skal glæde sig i HERREN
og søge tilflugt hos ham,
og alle oprigtige af hjertet skal prise sig
lykkelige.

Salme 65

Overskrift

¹Til korlederen.^{hf}
Salme af David. En sang.

Lovsangprisning for Guds tilgivelse og fællesskab

²Lovprisning tilkommer dig,^{hg}
Gud på Zion,
og til dig indfrier man løfter.
³Du som hører bøn,
til dig kan alle mennesker³⁰¹ komme.
⁴Syndernes byrde³⁰² er blevet for tung for
mig,
vore overtrædelser, dem vil du tilgive!^{hh}
⁵Lykkelig³⁰³ er den som du udvælger og
lader komme nær,
så han må bo i dine forgårde.
Vi skal mættes med godhed i dit hus,
dit hellige tempel.³⁰⁴

Lovsang for Guds skabelse og omsorg

⁶Med frygtindgydende gerninger svarer du
os i retfærdighed,
vor frelses Gud,
du som er tilflugt for alle jordens ender
og for det fjerneste hav.^{hi}

³⁰¹ Ordret: »alt kød«

³⁰² Ordret: »sag, anliggende«.

³⁰³ Tidligere oversat: »salig«.

³⁰⁴ Ordret: »dit tempels helligdom«.

⁷Han som grundfæster bjergene i sin
kraft,
væbnet³⁰⁵ med styrke;
⁸han som stiller havenes brusen,
deres bølgers brusen og folkenes larm.
⁹Så de som bor ved verdens ender,³⁰⁶ skal
frygte for dine tegn,
du får øst og vest³⁰⁷ til at juble.

Lovsang for frugtbarhed

¹⁰Du har taget dig af landet og givet det
overflod,³⁰⁸
du gør det meget rigt;
Guds bæk er fuld af vand,
du sørger for deres korn,
for sådan lægger du det til rette.
¹¹Idet du vander³⁰⁹ dets plovfurer,
jævner pløjjordens klumper,
blødgør du jorden^{hj} med regnskyl,
du velsigner dens afgrøde.
¹²Du har kronet året med dine gode ga-
ver,³¹⁰
og dine spor skal drive af fedme.
¹³Græsgange i ørken skal dryppe,
og højene skal klæde sig³¹¹ i jubel.
¹⁴Engene er klædt med småkvæget,
og dalene skal dække sig til med korn.
De skal juble, ja, synge.

³⁰⁵ Ordret: »omgjordet«.

³⁰⁶ Ordret: »de yderste«.

³⁰⁷ Ordret: »morgenens og aftenens udgangssted«.

³⁰⁸ Andre oversætter: »givet regn«, men grundbe-
tydningen er formodentlig: »lade strømme over«.

³⁰⁹ Verberne i verset kan enten læses som infinitiv
absolutus (denne oversættelse, ordret: »vandende«)
eller som imperativ.

³¹⁰ Ordret: »Du har kronet din godheds år«.

³¹¹ Ordret: »omgjorde sig«, jævnfør v.7.

Salme 66

Overskrift

¹Til korlederen.^{hk}

En sang. En salme.

Opfordring til lovsang

Bryd ud i jubel for Gud, hele jorden!

²Lovsyng hans navns ære,
giv ham³¹² ære, en lovsang for ham.

³Sig til Gud: »Hvor frygtindgydende er
dine gerninger,

på grund af din magts storhed skal dine
fjender krybe³¹³ for dig!

⁴Hele jorden skal kaste sig ned for dig og
lovsyng dig;

de skal lovsyng dit navn«. Sela

Guds store handlinger

⁵Kom³¹⁴ og se Guds gerninger,
han er frygtindgydende i handling mod
mennesker.³¹⁵

⁶Han forvandlede hav til tørt land,
de gik til fods gennem strømmen.^{hl}
Lad os da^{hm} glæde os i ham.

⁷Han hersker evigt i sin magt,
hans øjne overvåger folkene;³¹⁶

de genstridige skal ikke ophøje sig selv.
Sela

³¹²»ham« står ikke i den hebraiske tekst, men må være underforstået.

³¹³Verbet *xhš* betyder i pi'el oftest: »lyve, fornægte«, men i forholdet mellem besejrer og besejret betyder det: »at hykle en underkastelse/at hylde nødtvungent«.

³¹⁴Verbet *hlx* betyder normalt: »gå«, men som imperativ foran den anden imperativ bruges det som opfordring: »kom, velan« eller lignende.

³¹⁵Ordret: »Adams børn/menneskebørn«.

³¹⁶Kan også oversættes: »hedningerne«, men det er næppe der vægten ligger i sammenhængen.

Lovsang

⁸Pris³¹⁷ vor Gud, I folkeslag!

Lad lovprisningen af ham lyde!³¹⁸

⁹Han som holder vor sjæl i live³¹⁹

og ikke lod vor fod snuble.

¹⁰For du har prøvet os, Gud,
du har lutret os, som man lutrer sølv.

¹¹Du har bragt os i garnet,^{hn}
du lagde byrde^{ho} på vore hofter.

¹²Du lod et menneske ride over vort hoved,
vi gik gennem ild og vand,

men du førte os ud til overflod.^{hp}

Offer og tak

¹³Jeg vil gå ind i dit hus med brændofre,
jeg vil indfri mine løfter til dig,

¹⁴dem som mine læber åbnede sig med,
og som min mund udtalte, da jeg var i
nød.

¹⁵Jeg vil ofre dig brændoffer af fedekvæg
med offerduften af væddere;

jeg vil bringe okser og bukke. Sela

¹⁶Kom og hør, så vil jeg fortælle
alle som frygter Gud,

hvad han har gjort for min sjæl.

¹⁷Til ham råbte jeg med min mund,
og der var lovsang under min tunge.

¹⁸Hvis jeg havde haft ondt i sinde,³²⁰
så ville Herren ikke have hørt mig.

¹⁹Men Gud har virkelig hørt,
han lyttede til min bøn.³²¹

²⁰Lovet³²² være Gud,
som ikke afviste min bøn eller vendte sin
nåde fra mig!

³¹⁷Kan også oversættes: »velsign«.

³¹⁸Ordret: »lad hans lovprisnings røst blive hørt«.

³¹⁹Ordret: »han som sætter/satte vor sjæl i livet«.

³²⁰Ordret: »hvis jeg havde haft ondt for øje i mit hjerte«.

³²¹Ordret: »min bønns røst«.

³²²Kan også oversættes: »velsignet«.

Salme 67

Overskrift

¹Til korlederen.^{hq} Med strengespil.
En salme. En sang.

Velsign!

²Gud være os nådig og velsigne os,
han lade sit ansigt lyse hos^{hr} os, Sela
³så man kan kende din vej på jorden,
din frelse blandt alle folkeslag!³²³

Alle skal prise Gud

⁴Folkene skal prise dig, Gud,
alle folk skal prise dig.
⁵Folkeslag skal glæde sig og juble,
for du dømmer folkene retfærdigt,
og du leder folkeslag på jorden. Sela
⁶Folkene skal prise dig, Gud,
alle folk skal prise dig.

Gud har velsignet – velsign igen!

⁷Landet³²⁴ har givet sin afgrøde.
Gud, vor Gud, velsigne³²⁵ os.
⁸Gud velsigne os,
og alle jordens ender skal frygte ham.

Salme 68

Overskrift

¹Til korlederen.^{hs}
Af David. En salme. En sang.

³²³Kan også oversættes: »hedninger«, men det er næppe det der er lagt vægt på her.

³²⁴Det er omdiskuteret om der her skal oversættes »landet« eller »jorden«. Sidstnævnte bruges dog ikke om agerjord.

³²⁵»vārēx kan opfattes som enten jussiv (her, som i v.2) eller som yigtol: »vil velsigne«. Begge oversættelser giver god mening.

Tillid til Guds sejr og omsorg

²Gud vil rejse sig,^{ht} hans fjender skal spredes,
og de som hader ham, skal flygte for ham.³²⁶

³Som røg blæses bort, vil du blæse bort,^{hu}
som voks smelter for ild,
skal de ugudelige gå til grunde for Guds ansigt.

⁴Men de retfærdige skal glæde sig, de
skal fryde sig
for Guds ansigt
og juble med glæde.

⁵Syng for Gud, lovsyng hans navn,
ban vej for^{hv} ham som rider frem på step-
perne;^{hw}

HERREN^{hx} er hans navn,
og fryd jer for hans ansigt.

⁶Faderløses fader og enkers forsvarer
er Gud i sin hellige bolig.

⁷Gud lader ensomme bo³²⁷ i et hjem,
han fører fanger ud til trivsel,^{hy}
kun genstridige forblev^{hz} i det tørre om-
råde.

Gud frelser sit folk fra ødemarken

⁸Gud, da du drog ud foran dit folk,
da du skred frem gennem ødemarken –
Sela

⁹da skælvede jorden,
og himlen silede af regn³²⁸ foran Gud,
den Eneste fra Sinaj,^{hæ}
foran Gud, Israels Gud.³²⁹

¹⁰Rigelig regn lod du strømme ned, Gud,
din arvelod^{hø} og det udpinte styrkede du.

³²⁶Ordret: »for hans ansigt«.

³²⁷Det foreslås undertiden at rette mōšiv (»lader bo«) til: mēšiv: »fører tilbage«. Der er dog ingen tekstmæssig støtte til rettelsen.

³²⁸Ordret blot: »himlen silede/dryppede«.

³²⁹Kan oversættes: »foran Guds, Israels Guds ansigt«.

¹¹Din skare^{hå} bosatte sig der,³³⁰
du vil i din godhed tage dig af det for den
hjælpeløse, Gud.

¹²Herren lader besked lyde:

»De kvinder som bringer glædesbudskab,
er en stor hær.

¹³Hærenes konger skal flygte, de skal
flygte!

Og husets frue^{ia} skal fordele bytte.

¹⁴Vil I ligge mellem kvægfoldene?^{ib}
Duens vinger er dækket med sølv,
og dens svingfjer med guldets gylden-
grønne glans«. ^{ic}

¹⁵Når den Almægtige spreder konger der,
falder der sne på Salmon. ^{id}

Guds bjerg

¹⁶Et gudsbjerg^{ie} er Bashans bjerg,
et bjerg med tinder er Bashans bjerg.

¹⁷Hvorfor skuler I bjerge med tinder
til det bjerg som Gud har ønsket som sit
sæde?

Ja, HERREN vil bo der for evigt.

¹⁸Guds stridsvogne er to gange ti tusind, ^{if}
utallige tusind. ³³¹
Herren er blandt dem, Sinaj er i hellig-
dommen. ^{ig}

¹⁹Du steg op til det høje,
du førte fanger med,
du tog imod gaver hos mennesker ³³²
og endog hos genstridige
for at trone, HERRE, ³³³ Gud! ^{ih}

Gud er vor frelse

²⁰Lovet være Herren dag efter dag! ⁱⁱ
Han vil bære os, Gud er vor frelse. Sela

²¹Gud er for os en Gud til frelse,

og for HERREN, Herren, er der udveje fra
døden.

²²Ja, Gud skal knuse sine fjenders hoved,
den behårede^{ij} isse på den som vandrer
omkring i sin skyld.

²³Herren har sagt: »Jeg vil hente tilbage
fra Bashan,

jeg vil hente tilbage fra havets dyb,

²⁴så du kan bade^{ik} din fod i blod,
og dine hundes tunge kan få sin andel
blandt fjenderne«.

Festprocessionen ind i Guds tempel

²⁵De så dine processioner, Gud,
min Guds procession, min konge i hellig-
dommen.

²⁶Foran gik sangere, bagefter strenge-
spillerne,
imellem unge piger som spillede på
pauke.

²⁷Pris³³⁴ Gud i forsamlinger,
HERREN, Israels kilde! ^{il}

²⁸Dér er Benjamin, ung, ³³⁵ deres her-
sker, ^{im}
Judas stormænd, deres larmende flok, ³³⁶
Zebulons stormænd, Naftalis stormænd.

Bøn om at Gud vil vise sin magt

²⁹Din Gud har befaletⁱⁿ din styrke.
Vær stærk, ^{io} Gud, i det du har gjort for os
³⁰fra dit tempel i Jerusalem.
Konger skal bringe dig gave.

³¹Tru dyret i sivene, ^{ip}
tyreflokken, med folkene som kalve, ^{iq}
som underkaster sig med sølvstykker. ^{ir}
Han adspredte^{is} folkene, som har lyst til
kampe.

³³⁰ Ordret: »i det«.

³³¹ Ordret: »gentagelses tusinde«.

³³² Grundteksten har singularis *bāʾādām*: »hos
mennesket« der er ment kollektivt.

³³³ Grundteksten har kortformen *yāh*.

³³⁴ Kan også oversættes: »velsign«.

³³⁵ Kan også oversættes: »ringe«.

³³⁶ Betydningen af ordet *rigmātām* (»deres lar-
mende flok« er meget usikker og lades uoversat af
mange.

³²De kommer med bronzevarer^{it} fra Egypten,
Kush^{iu} skal lade sine hænder ile³³⁷ til Gud.

Lovprisning af den vældige, Israels Gud

³³I jordens kongeriger, syng for Gud,
lovsyng Herren. Sela
³⁴For han som rider på ældgamle himles himle,
se, han løfter sin røst,³³⁸ en mægtig røst.
³⁵Giv Gud ære,³³⁹
hans højhed er over Israel
og hans magt i skyerne.
³⁶Frygtindgydende er du, Gud, fra dine helligdomme,
Israels Gud, han giver folket magt og styrke.
Lovet³⁴⁰ være Gud!

Salme 69

Overskrift

¹Til korlederen.^{iv} Al-shoshannim.^{iw} Af David.

Klage i nød og bøn om frelse

²Frels mig, Gud,
for vandet når mig til halsen,³⁴¹
³jeg er sunket i dybets dynd,
hvor der ikke er fodfæste.
Jeg er kommet i dybt vand,³⁴²
og en strøm skyller over mig.

³³⁷Oftre retter man: *tārîš* (»skal lade ile«) til: *tāraš*: »skal løfte«

³³⁸Kan eventuelt oversættes: »han lader sin torden lyde«.

³³⁹Ordret: »magt«, men i forholdet til Gud er det udtryk for at anerkende hans magt.

³⁴⁰Kan også oversættes: »velsignet«.

³⁴¹Ordret: »sjælen«.

³⁴²Ordret: »vandes dybde«.

⁴Jeg er udmattet af at råbe,
min strube er hæs,
mine øjne er udmattede,
idet jeg venter^{ix} på min Gud.
⁵Flere end hår på mit hoved
er de som hader mig uden grund.
Talrige³⁴³ er de blevet som søger at udrydde mig,
mine løgnagtige fjender.
Det jeg ikke har røvet,
det skal jeg alligevel bringe tilbage.
⁶Gud, du har kendt min tåbelighed,
og min skyld var ikke skjult for dig.
⁷Lad ikke dem³⁴⁴ der håber på dig, blive gjort til skamme ved mig,
Herre, Hærskarers³⁴⁵ HERRE!
Lad ikke dem som søger dig, blive forhånede ved mig,
Israels Gud.

⁸For på grund af dig har jeg båret hån,
skændsel har dækket mit ansigt.
⁹Jeg er fremmedgjort for mine brødre
og en udlænding for min moders sønner.
¹⁰For nidkærhed for dit hus har fortæret mig,
og spot fra dem som spotter dig, er faldet på mig.

¹¹Jeg, min sjæl, græd under faste,^{iy}
men det blev til hån for mig.
¹²Jeg brugte sæk som min klædning,
jeg blev genstand for spottetale for dem.
¹³De som sidder i porten, vil snakke om mig,
og drankernes viser handler om mig.^{iz}
¹⁴Men jeg – min bøn er til dig,
HERRE, om en velbehagelig tid,
Gud, i din store nåde:

³⁴³Kan også oversættes: »mægtige«.

³⁴⁴Ordret: »Må ikke de ...«.

³⁴⁵I ældre tid uoversat: »Zebaoth«

Bønhør mig for din frelses sandheds³⁴⁶ skyld!

¹⁵Red mig op af dyndet så jeg ikke synker, lad mig blive reddet fra dem der hader mig, og fra vandenens dyb!

¹⁶Lad ikke vandstrømmene skylle over mig,

og lad ikke dybet opsluge mig,
og lad ikke en brønd³⁴⁷ lukke sin mund over mig!

¹⁷Svar mig, HERRE, for din nåde er god, vend dit ansigt til mig efter din store barmhjertighed!

¹⁸Og skjul ikke dit ansigt for din tjener, for jeg er i nød, skynd dig, svar mig!

¹⁹Kom nær til mig,³⁴⁸ genløs, udfri mig for mine fjenders skyld!

²⁰Du har kendt min hån og min skam og min skændsel, alle der bekrieger mig, har du for øje.

²¹Hån har knust mit hjerte, jeg blev svag.³⁴⁹

Jeg ventede på medynk, men der var ingen,

og på trøstere, men jeg fandt ikke nogen.

²²De gav mig gift som føde og for min tørst gav de mig eddike at drikke.

Bøn om Guds straf over fjenderne

²³Lad deres bord foran dem blive til en fælde

og til en snare for sorgløse.^{iæ}

³⁴⁶Grundtekstens *ʔemet* har ikke nogen nøjagtig ækvivalent på dansk. Ofte skal det oversættes »sandhed«. Det betegner det der står urokkeligt fast, og er et vigtigt ord i pagtssproget, hvor det ofte må oversættes: »trofasthed«.

³⁴⁷Ordet: »brønd« er her muligvis brugt som synonym for »grav«

³⁴⁸Ordret: »til min sjæl«.

³⁴⁹Betydningen af verbet *nwš*, der kun forekommer her i GT, er usikker. Andre foreslår: »kan ikke læges/er fortvivlet«.

²⁴Lad deres øjne formørkes så de ikke ser, og deres lænder skal altid vakle!

²⁵Udøs din harme over dem, og din vredes glød skal nå dem!

²⁶Deres lejr skal blive øde, ingen skal bo i deres telte.

²⁷For den^{iø} som du har slået, forfølger de, og de øger^{iå} smerten hos dem som du har såret.

²⁸Læg skyld til deres skyld, og lad dem ikke komme ind i din retfærdighed!

²⁹Lad dem blive slettet af de levendes bog,

og lad dem ikke blive optegnet med de retfærdige!

³⁰Men jeg – hjælpeløs og med smerte – lad din frelse, Gud, beskytte mig.

Lovsang og tillid

³¹Jeg vil lovprise Guds navn med sang, og jeg vil ophøje ham med tak.

³²Og det vil behage HERREN mere end en okse,

en ungtyr med horn og klove.

³³De ydmyge³⁵⁰ har set,^{ja} de skal glæde sig,

de, som søger Gud – og jeres hjerte skal live op!

³⁴For HERREN hører på fattige og foragtede ikke sine fangne.

³⁵Himmel og jord skal lovprise ham, have og alt hvad der rører sig i dem!

³⁶For Gud vil frelse Zion

og opbygge Judas byer, og de skal bo der og eje det,

³⁷og hans tjeneres efterkommere³⁵¹ skal arve det,

og de som elsker hans navn, skal bo i det.

³⁵⁰Kan også oversættes: »elendige«.

³⁵¹Ordret: »sæd«.

Salme 70

Overskrift

¹Til korlederen.^{jb} Al-shoshannim.^{jc} Af David. Le-hazkir.^{jd}

Klagebøn

²Gud,^{je} kom og red mig,
HERRE, skynd dig til hjælp for mig.
³Lad dem blive til skam og spot,
som efterstræber min sjæl,
lad dem vige tilbage og blive til skamme,
de som vil mig ondt.
⁴Lad dem vige tilbage som løn for deres
skændsel,
de som siger til mig: »Ha, ha!«
⁵Lad dem frydes og glædes i dig,
alle som søger dig;
og de skal altid sige: »Gud viser sin stor-
hed!«
de som elsker din frelse.
⁶Men jeg er hjælpeløs og fattig,
Gud, skynd dig at komme til mig.
Min hjælper og befrier er du;
HERRE, tøv ikke!

Salme 71

Bøn om hjælp

¹Hos dig, HERRE, har jeg søgt tilflugt,
lad mig aldrig blive gjort til skamme!³⁵²
²Red mig ved din retfærdighed og befri
mig,
bøj dit øre til mig og frels mig!
³Vær mig en klippe til bolig,^{jf}
som du har befalet mig altid at gå hen til,
for at frelse mig.³⁵³
Ja, du er min klippe og min fæstning.

³⁵²Ordret: »må jeg ikke blive gjort til skamme i evighed«.

⁴Min Gud, befri mig fra en ugudeligs
hånd,
fra den uretfærdiges og undertrykkerens
greb.³⁵³

Erfaring af Guds omsorg

⁵For du er mit håb, Herre,
HERRE, du er min tillid fra min ungdom
af!
⁶Til dig har jeg støttet mig fra moders liv,
fra min moders skød har du taget mig;^{jh}
min lovsang er altid om dig.
⁷Jeg har været som et under for mange,
men du er min stærke tilflugt.³⁵⁴
⁸Min mund skal fyldes med din lovsang,
hele dagen med din pris.

Bøn og klage

⁹Forkast mig ikke i alderdommens tid,
forlad mig ikke, når min kraft forlader
mig!
¹⁰For mine fjender talte om mig,
og de som lurede³⁵⁵ på mit liv,³⁵⁶ rådførte
sig med hinanden,
¹¹idet de sagde: »Gud har forladt ham,
forfølg og grib ham,
for der er ingen, som redder.«
¹²Gud, vær ikke langt fra mig,
min Gud, skynd dig at komme mig til
hjælp!
¹³De skal blive til skamme, gå til grunde,^{ji}
de som forfølger mit liv;³⁵⁷
lad dem som søger min ulykke, klæde sig
i hån og skændsel.

³⁵³Ordret: »af dens hule hånd, som handler uret-
færdigt og undertrykker«.

³⁵⁴Ordret: »min tilflugt i styrke«.

³⁵⁵Ordret: »overvågede«, men i sammenhængen i
ond hensigt.

³⁵⁶Ordret: »min sjæl«.

³⁵⁷Ordret: »min sjæl«.

Håb til Gud

¹⁴Men jeg vil altid vente,
og al din pris vil jeg mangfoldiggøre.
¹⁵Min mund skal fortælle om din retfærdighed,
hele dagen om din frelse,
for jeg ved ikke tal^j derpå.
¹⁶Jeg vil komme frem med Herrens,
HERRENS, vældige gerninger,
jeg vil prisende omtale din retfærdighed,
din alene.
¹⁷Gud, du har undervist mig fra min ungdom af,
og indtil nu beretter jeg om dine undere.
¹⁸Helt indtil alderdommen og de grå hår,
Gud, må du ikke forlade mig,
så jeg kan berette om din arm til slægten,
om din væld til enhver som kommer.^{jk}
¹⁹Og din retfærdighed, Gud, når til det høje;
du som har gjort store ting,
Gud, hvem er som du?
²⁰Du som har ladet os³⁵⁸ se mange
trængsler og ulykker,
du vil gøre os levende igen
og hente mig op igen fra jordens dybder.^{jl}
²¹Styrk min storhed
og trøst mig igen!^{jm}

Løfte om lovsang

²²Da vil også jeg takke dig med harpespil
for din trofasthed,³⁵⁹ min Gud!
Jeg vil lovsynge dig med citer,
du Israels Hellige!

³⁵⁸Konsonantteksten har pluralis (»os«) her og i næste linje, mens vokalerne angiver singularis (»mig«).

³⁵⁹Grundtekstens *?emet* har ikke nogen nøjagtig ækvivalent på dansk. Ofte skal det oversættes »sandhed«. Det betegner det der står urokkeligt fast, og er et vigtigt ord i pagtssproget, hvor det måske ofte bedst oversættes: »trofasthed«.

²³Mine læber skal juble når jeg lovsynger dig,
ja, min sjæl, som du har udfriet.
²⁴Og min tunge skal hele dagen
tale om din retfærdighed;
for de er blevet til skamme, ja, de er blevet ydmyget,
de som stræbte efter min ulykke.

Salme 72*Overskrift*

¹Af Salomo.

Gud give retfærdighed gennem kongen

Gud, giv dine domme^{jn} til kongen
og din retfærdighed til kongesønnen.
²Må han dømme dit folk med retfærdighed
og dine hjælpeløse med ret.
³Må bjergene bære fred for folket
og højene retfærdighed.³⁶⁰
⁴Må han skaffe folkets hjælpeløse ret,
frelse den fattiges børn
og knuse undertrykkeren.
⁵De skal frygte dig^{jo} så længe solen skinner,³⁶¹
og foran månen, fra slægt til slægt.³⁶²
⁶Må han komme ned som regn på en ny-slået eng,
som regnskyl der væder jorden!
⁷Må en retfærdig^{jp} blomstre i hans dage,
og freden være stor, indtil månen ikke er mere!

³⁶⁰Ordret: »i retfærdighed« eller: »ved retfærdighed«. En del af de gamle oversættelser har ikke præpositionen, og de fleste går ud fra at den ikke skulle stå her.

³⁶¹Ordret: »med solen«.

³⁶²Ordret: »slægters slægt«.

Gud give kongen herredømme over hele jorden

⁸Ja, han skal herske fra hav til hav,
og fra floden til jordens ender!
⁹Ørkenbeboere^{iq} skal falde på knæ for
hans ansigt,
og hans fjender skal slikke støv.
¹⁰Konger fra Tarshish og øer^{jr} skal
bringe^{is} gaver!
Sabas og Sebas konger skal overbringe
tribut.
¹¹Og alle konger skal kaste sig ned for
ham;
alle folkeslag³⁶³ skal tjene ham.

Kongens ansvar for de nødstedte

¹²For han skal redde den fattige som råber
om hjælp,
og den elendige som ingen hjælper har.
¹³Han skal forbarme sig over den svage
og fattige
og redde de fattiges liv.³⁶⁴
¹⁴Fra undertrykkelse og fra vold skal han
forløse deres liv,³⁶⁵
og deres blod skal være dyrebart i hans
øjne.

Afsluttende bønner

¹⁵Må han leve, og man skal give^{jt} ham af Sa-
bas guld
og altid bede for ham,
velsigne³⁶⁶ ham hele dagen.
¹⁶Må der være overflod^{ju} af korn i landet,
på bjerges top skal det bølge,
som Libanon skal dets frugt være,

³⁶³Kan også oversættes »hedninger«, men det er
der ikke lagt vægt på i sammenhængen.

³⁶⁴Ordret: »sjæle«, der ofte er synonym for »liv«.

³⁶⁵Ordret »sjæl«.

³⁶⁶Kan også oversættes: »lovprise«.

og de³⁶⁷ skal blomstre fra byen^{iv} som jor-
dens græs!

¹⁷Må hans navn bestå for evigt,
må hans navn vokse, så længe solen ly-
ser,³⁶⁸
og de skal velsigne sig i ham,
alle folkeslag skal prise ham salig!

Afsluttende lovprisning

¹⁸Lovet³⁶⁹ være HERREN Gud, Israels Gud,
han som alene gør undere!
¹⁹Og lovet³⁷⁰ være hans herlige navn³⁷¹ i
evighed,
og må hele jorden fyldes^w med hans her-
lighed!
Amen, ja, amen!

Efterskrift

²⁰Her er Davids, Isajs søns, bønner bragt til
ende.

Salme 73

Overskrift

¹Salme af Asaf.

Anfægtelsen: De ugudeliges lykke

Sandelig, god er Gud mod Israel,
mod de rene af hjertet.
²Men jeg – mine fødder var nær snublet,^{jx}
mine skridt var lige ved at glide ud.
³For jeg blev misundelig på de over-
modige,³⁷²
jeg må se de ugudeliges fred.^{jy}
⁴For de har ingen kvaler ved deres død,^{jz}

³⁶⁷Det må være byens indbyggere.

³⁶⁸Ordret: »foran solen/for solens ansigt«.

³⁶⁹Kan også oversættes: »velsignet«.

³⁷⁰Kan også oversættes: »velsignet«.

³⁷¹Ordret: »hans herligheds navn«.

³⁷²Formodentlig er der især tænkt på gudløse.

og fed er deres krop.

⁵De har ikke del i menneskets^{jæ} besværligheder,

og de bliver ikke plaget som menneske.

⁶Derfor er hovmod blevet deres hals-smykke,

vold indhyller dem som en klædning.

⁷Deres øjne stak ud af fedt,^{jø}
hjertets planer flød over.

⁸De håner og taler i ondskab,
undertrykkelse^å taler de fra det høje.

⁹De har rettet deres mund mod himlen,
og deres tunge færdes på jorden.

¹⁰Derfor vender hans folk sig til dem,^{ka}
og vand i fulde drag bliver slubret ind af dem.

¹¹Og de siger: »Hvordan skulle Gud vide det?«

Og: »Er der indsigt hos den Højeste?«

¹²Se, disse er de ugudelige,
og for evigt trygge øger de deres rigdom.

Salmistens nød og tvivl

¹³Helt forgæves har jeg holdt mit hjerte rent
og vasket mine hænder i uskyld.

¹⁴Og dog blev jeg plaget hele dagen,
og min tugt begyndte^{kb} hver morgen.

*Men de ugudelige går en forfærdelig
skæbne i møde*

¹⁵Hvis jeg havde sagt: »Jeg vil tale sådan«,
se, så havde jeg handlet troløst mod dine
børns slægt.

¹⁶Når jeg tænkte efter for at forstå dette,
var det en plage i mine øjne,

¹⁷indtil jeg gik ind i Guds helligdom^{kc}
og gav agt på deres endeligt.

¹⁸Ja, du satte dem på glatte steder,
du lod dem styrte i ruiner.

¹⁹Hvordan er de på et øjeblik blevet til
rædsel?

De forsvandt, de gik til grunde af skræk.

²⁰Som en drøm, når man vågner,
ringeagter du, Herre, når du vågner, dem
som et fantasibillede.^{kd}

Bekendelse af tvivl

²¹Da mit hjerte var bittert,
og jeg følte mig stukket i mine nyrer,³⁷³

²²da var jeg et fæ og kunne ikke forstå no-
get,
jeg var som et stykke kvæg for dig.

Troens fællesskab med Gud

²³Men jeg er altid hos dig,
du holder fast ved min højre hånd.

²⁴Du leder mig med dit råd,
og siden tager du mig ind i herlighed.^{ke}

²⁵Hvem har jeg i himlen?
Og er jeg blot hos dig, har jeg ikke behag
i jorden.

²⁶Om også mit kød og mit hjerte forgår,
så er Gud mit hjertes klippe og min del
for evigt.

²⁷For se, de som holder sig fjernt fra dig,
vil gå til grunde,

du tilintetgør hver den som er dig utro.

²⁸Men jeg – Guds nærhed er et gode for
mig,

jeg har taget min tilflugt til Herren,
HERREN,

for at fortælle om alle dine gerninger.

Salme 74

Overskrift

¹Maskil^{kf} af Asaf.

Klage over at templet er ødelagt

Hvorfor, Gud, har du forkastet for evigt?

³⁷³Meningen: »det nagede i mit indre«.

Hvorfor³⁷⁴ ryger din vrede mod din græsgangens hjord?

²Husk din menighed som du erhvervede i gammel tid,

som du forløste til at være stammen på din arvelod,³⁷⁵

Zions bjerg, som du har taget bolig på.

³Løft dine skridt mod de evige ruiner, alt har fjenden ødelagt i helligdommen!

⁴Dine modstandere har brølet midt på dit forsamlingssted,^{kg}

de har sat deres tegn op til tegn.^{kh}

⁵Han vil gøre sig kendt,^{ki} som når man højt hæver

økserne mod et træes tætte grene.

⁶Og nu^{kj} – deres udskårne arbejder smadrede de med økser og brækjern.

⁷De satte ild på din helligdom,

de har vanhelliget dit navns bolig helt til grunden.³⁷⁶

⁸De sagde i deres hjerte: »Lad os underkue dem^{kk} alle.«

de har brændt alle Guds forsamlingssteder^{kl} i landet.

⁹Vi så ikke vore egne tegn,

der er ikke mere nogen profet,

der er ingen hos os, som ved, hvor længe det skal vare.

¹⁰Hvor længe, Gud, skal fjenden spotte?

Skal modstanderen foragte dit navn for evigt?

¹¹Hvorfor trækker du din hånd tilbage, også din højre hånd?

Tag den ud fra det indre af din kappefold, gør ende på det!^{km}

³⁷⁴Spørgepartiklen »hvorfor« står ikke her i grundteksten, men linjen er stadig afhængig af partiklen i første linje, og den er derfor gentaget her af forståelsesmæssige grunde.

³⁷⁵Ordret: »din arvs stamme«.

³⁷⁶Ordret: »til jorden«. Meningen er formodentlig enten at helligdommen blev totalt vanhelliget, eller at den blev brudt ned til grunden, eller begge dele.

Lovprisning af skabelsens Gud

¹²Men Gud er min konge fra ældgammel tid som skaber frelse midt på jorden.

¹³Du bragte havet i oprør^{kn} med din styrke,

du knuste havuhyrers hoveder på vandene.

¹⁴Du smadrede Livjatans hoveder, du gav dem som føde til et folk, til ørken-dyr.^{ko}

¹⁵Du lod kilde og bæk bryde frem, du udtørrede stedserindende floder.

¹⁶Din er dagen, din er også natten, du har anbragt lys³⁷⁷ og sol.

¹⁷Du har fastlagt alle jordens grænser, sommer og vinter har du dannet.

Klage og bøn

¹⁸Husk dette: En fjende spottede, HERRE, og et tåbeligt folk foragtede dit navn.

¹⁹Giv ikke din turteldues liv³⁷⁸ til et vild- dyr,

glem ikke dine hjælpeløses liv³⁷⁹ for evigt!

²⁰Tag hensyn til pagten!

For landets³⁸⁰ mørke steder er fulde af voldsboliger.^{kp}

²¹Lad ikke den undertrykte vende skamfuld tilbage,^{kq}

den hjælpeløse og fattige skal love dit navn!

²²Rejs dig, Gud, før din sag, husk hvordan en tåbe håner dig dagen lang.

²³Glem ikke dine fjenders råb,³⁸¹

dine modstanderes bulder, som bestandig stiger op.

³⁷⁷Der er formodentlig tænkt på både måne og stjerner.

³⁷⁸Ordret: »sjæl«.

³⁷⁹Ordret: »sjæl«.

³⁸⁰Kan også oversættes: »jordens«.

³⁸¹Ordret: »røst«.

Salme 75

Overskrift

¹Til korlederen.^{kr} Al-tashket.^{ks}
Salme af Asaf. En sang.

Tak

²Vi takker dig, Gud, vi takker,
og dit navn er nært,^{kt} dine underer fortæller om det.³⁸²

Guds tale

³»Når jeg griber den fastsatte tid,
vil jeg dømme retfærdigt,
⁴Lad³⁸³ jorden og alle dens beboere ryste,
jeg har dog selv sat dens søjler på plads«. Sela

Kaldet til omvendelse^{ku}

⁵Jeg sagde til de overmodige:³⁸⁴ »Vær ikke overmodige!«
Og til de ugudelige: »Løft ikke horn!
⁶Løft ikke jeres horn mod det høje,
tal ikke³⁸⁵ frækt med knejsende nakke!«
⁷For ikke fra øst³⁸⁶ eller fra vest,³⁸⁷
og heller ikke fra ørken er der ophøjelse.^{kv}
⁸For Gud er den som dømmer,
han fornædter den ene og ophøjer den anden.
⁹For der er et bæger i HERRENS hånd
med skummende vin, fuldt af krydderier,
og han skænker ud deraf,

³⁸² Kan også oversættes: »de/man fortæller om dine underer«.

³⁸³ Kan også oversættes: »Når«.

³⁸⁴ Formodentlig er der især tænkt på gudløse.

³⁸⁵ »ikke« står ikke her i grundteksten, men dækkes af »ikke« i første linje i dette dobbelte udsagn.

³⁸⁶ Ordret: »opgang«.

³⁸⁷ Ordret: »undergang«.

selv dets bundfald må de slubre i sig og drikke, alle jordens ugudelige.

Lovprisning

¹⁰Men jeg vil forkynde for evigt,
jeg vil lovsynge Jakobs Gud.
¹¹Og jeg vil hugge alle de ugudeliges horn af,
en retfærdigs horn skal ophøjes.

Salme 76

Overskrift

¹Til korlederen.^{kw} Med strengespil.
Salme af Asaf. En sang.

Den mægtige Gud på Zion

²I Juda er Gud kendt,
i Israel er hans navn stort,
³hans hytte blev sat i Salem, og hans bolig på Zion.
⁴Dér knuste han brændende pile,³⁸⁸
skjold og sværd og krig. Sela

Gud sejrer

⁵Glansfuld^{kx} er du,
og mægtigere end bjerge, hvor rovet er.^{ky}
⁶De standhaftige³⁸⁹ blev udplyndrede,
de slumrede i deres søvn,
og ingen af stridsmændene kunne løfte³⁹⁰ deres hænder.
⁷For din trussel, Jakobs Gud,
er både vognkæmpere³⁹¹ og heste faldet i den dybe søvn.
⁸Du, ja, du er frygtindgydende,

³⁸⁸ Ordret: »buen lyn/brand«.

³⁸⁹ ordret: »tapre af hjerte«.

³⁹⁰ Ordret: »fandt«.

³⁹¹ Ordret: »gruppe af (krigs)vogne«. I sammenhængen er der dog tænkt på krigerne på vognene.

og hvem kan bestå for dit ansigt, så snart du bliver vred?

⁹Fra himlen forkyndte du dom;
jorden frygtede og blev stille,
¹⁰da Gud rejste sig til dom
for at frelse alle jordens³⁹² ydmyge. Sela

Tilbed den almægtige Gud

¹¹For menneskets vrede skal prise dig,
resten af vredesudbrud binder du om dig.^{kz}

¹²Aflæg løfter og indfri dem til HERREN,
jeres Gud,
alle som omgiver ham, skal bringe gaver
til den frygtindgydende.^{kæ}
¹³Han kuer fyrsternes ånd,^{kø}
frygtindgydende er han for jordens kon-
ger.

Salme 77

Overskrift

¹Til korlederen.^{kå} Efter Jedutun.^{la}
Salme af Asaf.

Klage

²Jeg retter³⁹³ mit råb til Gud, og jeg vil skribe;

jeg retter mit råb til Gud for at han skal høre på mig!

³På min trængsels dag søgte jeg Herren,
min hånd var om natten rakt ud^{lb} og blev ikke træt,
min sjæl lod sig ikke trøste.

⁴Jeg vil huske på Gud og sukke,
jeg vil tænke efter, og min ånd fortvivler.
Sela

³⁹²Kan med lige så god ret oversættes: »landets«. Det er dog samme ord som i v.9.

³⁹³Grundteksten har ikke noget verbum i denne sætning, men det er underforstået med præpositionen *ʔel* (»(hen/op) til«).

⁵Du holdt mine øjenlåg åbne,
jeg er blevet foruroliget, men jeg taler ikke.

⁶Jeg tænkte over fortids dage,
over længst svundne år.

⁷Jeg vil huske^{lc} mit strengespil om natten,
med mit hjerte vil jeg tænke efter, og min
ånd skal granske.

⁸Vil da Herren forkaste i al evighed
og ikke vedblive at være nådig?

⁹Er hans nåde til ende for evigt?
Er hans ord ophørt med at lyde fra slægt
til slægt?

¹⁰Har Gud glemt at være nådig?

Eller har han i vrede lukket af for sin
barmhjertighed? Sela

¹¹Da sagde jeg: »Dette er min smerte:
At den Højestes højre hånd har ændret
sig«.

Meditation og lovsang

¹²Jeg vil huske^{ld} HERRENS³⁹⁴ gerninger,
for lad mig huske dine undere fra fortids
dage.

¹³Og jeg vil grunde over al din handlen,
og jeg vil tale om dine gerninger.

¹⁴Gud, din vej er i hellighed,
hvilken gud er så stor som Gud?

¹⁵Du er den Gud som gør undere,
du har vist din styrke blandt folkene.

¹⁶Du genløste dit folk med din arm,³⁹⁵
Jakobs og Josefs børn. Sela

¹⁷Vandene så dig, Gud,
vandene så dig, de bævede,
ja, de store dyb skælvede.

¹⁸De tykke skyer øste vand ud,
skymasserne afgav drøn,
ja, dine pile fløj omkring.

¹⁹Din tordens drøn lød i hvirvelvinden,^{le}

³⁹⁴Grundteksten har blot kortformen »Jah« for »Jahve«, der findes en del steder i poetiske tekster.

³⁹⁵Ordret: »med en arm«, men de gamle oversættelser har: »med din arm«.

lynene oplyste verden,
 jorden skælvede og rystede.
²⁰Din vej gik i havet
 og dine stier^{lf} i de store vande,
 men dine fodspor var ikke at se.
²¹Du førte dit folk som hjorden
 ved Moses' og Arons hånd.

Salme 78

Overskrift

¹Maskil^{lg} af Asaf.

Asaf opmuntrer Guds folk til at agte på hans tale og undervisning

Mit folk, lyt til min lov,
 bøj jeres ører til min munds tale!
²Jeg vil åbne min mund med billedtale,^{lh}
 jeg vil forkynde gådetale fra fortiden.
³Det som vi har hørt og har lært at kende,
 og som vore fædre har fortalt os,
⁴det vil vi ikke skjule for deres børn,³⁹⁶
 idet vi fortæller den kommende slægt
 om HERRENS glørværdige gerninger og
 hans styrke,
 og de undere han har gjort.
⁵Han oprettede et vidnesbyrd i Jakob
 og gav en lov i Israel
 som han befalede vore fædre
 at gøre kendt for deres børn,
⁶for at den kommende slægt skulle lære
 den at kende,
 de børn som skulle fødes,
 så de indtrængende kunne fortælle^{li} det
 for deres børn.
⁷Og de skulle sætte deres lid til Gud
 og ikke glemme Guds gerninger,
 men holde hans bud.
⁸Og de skulle ikke blive som deres fædre,
 en genstridig og trodsig slægt,

³⁹⁶Ordret: »sønner«, men i pluralis ligger vægten ikke ubetinget på kønnet.

en slægt som ikke gjorde sit hjerte fast,
 og hvis ånd ikke holdt trofast ved Gud.

Fædrenes svigt og ulydighed

⁹Efraims sønner var veludrustede bueskyt-
 ter,^{lj}
 men de vendte om på kampens dag.
¹⁰De holdt ikke Guds pagt
 og vægrede sig ved at vandre efter hans
 lov.
¹¹Og de glemte hans gerninger
 og hans undere, som han havde ladet dem
 se.
¹²For deres fædre havde han gjort et un-
 der
 i Egyptens land, på Soans mark.
¹³Han kløvede havet og lod dem gå igen-
 nem
 og rejste vandet som en vold.
¹⁴Han ledte dem ved skyen om dagen
 og hele natten ved flammende lys.³⁹⁷
¹⁵Han kløvede klipper i ørkenen
 og gav rigeligt at drikke, som af store dyb.
¹⁶Han lod bække strømme frem af en
 klippe
 og lod vand rinde ned som floderne.
¹⁷Men de blev stadig ved med at synde
 mod ham,
 med at være genstridige mod den Højeste
 i det tørre land.
¹⁸Og de fristede Gud i deres hjerte,
 så de fordrede den mad de begærede.³⁹⁸
¹⁹Og de talte mod Gud, idet de sagde:
 »Mon Gud kan
 dække et bord i ørkenen?
²⁰Nok slog han på klippen
 så vand flød, og bække strømmede;
 mon han også kan give brød
 eller skaffe kød for sit folk?«
²¹Derfor, da Herren hørte det, blev han
 vred,

³⁹⁷Ordret: »ilds lys«.

³⁹⁸Ordret: »efter deres sjæl«.

og en ild blussede op mod Jakob,
og en vrede steg op mod Israel,
²²for de troede ikke på Gud
og stolede ikke på hans frelse.
²³Så gav han befaling til skyerne deroppe
og åbnede himlenes døre.
²⁴Og han lod manna regne over dem til at
spise
og gav dem himlens korn.
²⁵Et menneske³⁹⁹ spiste de stærkes⁴⁰⁰
brød,
han sendte dem føde så de blev mætte.⁴⁰¹
²⁶Han lod østenvind bryde løs på himlen
og ved sin styrke drev han søndenvind
frem.
²⁷Og han lod kød regne ned over dem som
støv
og vingede fugle som havets sand.
²⁸Og han lod dem falde midt i sin⁴⁰² lejr,
rundt omkring sine⁴⁰³ boliger.
²⁹Og de spiste og blev meget mætte,
han skaffede dem det de begærede.
³⁰De havde stadig ikke stillet deres be-
gær,
deres mad var endnu i deres mund,
³¹da Guds vrede rejste sig mod dem,
og han dræbte nogle blandt deres kraf-
tige mænd,
og han strakte Israels unge mænd til jor-
den.
³²Trods alt dette syndede de fortsat
og troede ikke på hans undere.
³³Da lod han deres dage svinde hen i tom-
hed⁴⁰⁴
og deres år i brat undergang.
³⁴Når han dræbte dem, søgte de ham,
de vendte om og søgte^{lk} Gud.

³⁹⁹Kan også oversættes: »enhver«.

⁴⁰⁰Der er tænkt på det himmelske hof. Derfor over-
sætter mange: »englenes«.

⁴⁰¹Ordret: »til mættelse«.

⁴⁰²Kan oversættes: »dets«, dvs. Israels.

⁴⁰³Kan oversættes: »dets«, dvs. Israels.

⁴⁰⁴Egentlig: »pust/åndedrag/luftning«.

³⁵Og de huskede at Gud var deres klippe,
og Gud den Højeste deres forløser.
³⁶Men de talte hyklerisk for ham med de-
res mund,
og med deres tunge løj de for ham.
³⁷Deres hjerte holdt ikke fast ved ham,
og de holdt ikke trofast hans pagt.
³⁸Men han er barmhjertig,
han soner skyld og ødelægger ikke,
ofte vendte han sin vrede bort
og lod ikke hele sin harme blive virksom.
³⁹Han huskede på at de var kød,⁴⁰⁵
et vindpust som forsvinder og ikke vender
tilbage.
⁴⁰Hvor ofte var de ikke genstridige mod
ham i ørkenen,
optændte hans vrede i ødemarken.
⁴¹Og de fristede på ny Gud
og bedrøvede Israels Hellige.
⁴²De huskede ikke på hans hånd
den dag da han befriede dem fra fjenden,
⁴³da han gjorde sine tegn i Egypten
og sine undere på Soans slette.
⁴⁴Til blod forvandlede han deres strømme
og deres bække, så de ikke kunne drikke
af dem,
⁴⁵og han sendte fluer^{ll} på dem, som åd
dem,
og frøer, som voldte dem ødelæggelse,
⁴⁶og han gav gnaveren deres afgrøde
og frugten af deres arbejde til græshop-
pen,
⁴⁷han ødelagde deres vinstok med haglen
og deres morbærfigentræer med is-
regn,^{lm}
⁴⁸og han overgav deres kvæg til haglen^{ln}
og deres hjorde til lynene,⁴⁰⁶
⁴⁹han sendte sin vredes glød mod dem,
harme og raseri og trængsel,
en udsendt skare af uheldsbringende
engle.

⁴⁰⁵De var bare mennesker.

⁴⁰⁶Oversættes af andre: »sot/feberbrand«

⁵⁰Han banede vej for sin vrede,
han sparede ikke deres sjæl fra døden,
og han overgav deres liv til pesten,
⁵¹og han slog alle førstefødte i Egypten,
manddomskraftens førstegrøde i Kams
telte.

Vandringen til det forjættede land

⁵²Men han lod sit folk bryde op som en fåre-
flok
og ledte dem som hjorden i ørkenen,
⁵³og han førte dem i tryghed, og de fryg-
tede ikke,
men havet dækkede deres fjender.
⁵⁴Og han bragte dem til sit hellige land,⁴⁰⁷
til dette bjerg som hans højre hånd havde
erhvervet.
⁵⁵Han fordrev folkeslag⁴⁰⁸ foran dem⁴⁰⁹
og lod det tilfalde dem som tilmålt arve-
lod,
og han lod Israels stammer bo i deres
telte.

Israels utroskab

⁵⁶Men de fristede og var genstridige mod
Gud den Højeste
og overholdt ikke hans love.
⁵⁷De vendte sig bort og var troløse som
deres fædre,
de svigtede som en slap⁴¹⁰ bue.
⁵⁸De vakte hans harme med deres høje,
og med deres gudebilleder fremkaldte de
hans vrede.
⁵⁹Da Gud hørte det, blev han vred,
og han forkastede Israel fuldstændig.
⁶⁰Han vragede boligen i Shilo,

det telt som han havde slået op¹⁰ blandt
mennesker.

⁶¹Han gav sin magt i fangenskab
og sin herlighed⁴¹¹ i fjendes hånd.
⁶²Han overgav sit folk til sværdet
og blev vred på sin arvelod.
⁶³Ild fortærede hans^{1p} unge mænd,
og hans jomfruer fik ingen bryllups-
sang.⁴¹²
⁶⁴Hans præster faldt for sværdet,
og hans enker græd ikke.

Men Gud er trofast

⁶⁵Da vågnede Herren som en sovende,
som en helt der var overvældet^{1q} af vin.
⁶⁶Og han slog sine fjender tilbage,
han gav dem evig forhåndelse.
⁶⁷Han forkastede Josefs telt
og udvalgte ikke Efraims stamme,
⁶⁸men han udvalgte Judas stamme,
Zions bjerg, som han elskede.
⁶⁹Og han byggede sin helligdom ligesom
høje,^{1r}
som jorden som han har grundfæstet for
evigt.
⁷⁰Og han udvalgte David, sin tjener,
og tog ham fra fårefoldene,
⁷¹fra diegivende får lod han ham komme
for at vogte sit folk, Jakob,
og sin arv, Israel.
⁷²Han vogtede dem efter sit hjertes oprig-
tighed
og ledte dem med kyndig hånd.

Salme 79

Overskrift

¹Salme af Asaf.

⁴⁰⁷Ordret: »sin helligheds område«.

⁴⁰⁸Kan også oversættes: »hedninger«, men det lig-
ger der ikke vægt på her.

⁴⁰⁹Ordret: »for deres ansigt«.

⁴¹⁰Andre oversætter: »bedragerisk/troløs«.

⁴¹¹Med »magt« og »herlighed« er der tænkt på
pagtens ark, 1 Sam 4,21; Sl 132,8.

⁴¹²Ordret blot: »blev ikke lovprist«, men lovprisnin-
gen hører netop til brylluppet.

Klage

Gud, hedninger⁴¹³ er trængt ind i din arvelod,

de har vanhelliget dit hellige tempel,
de har lagt Jerusalem i ruiner.

²De gav dine tjeneres lig
som føde til himlens fugle,
dine frommes kød til landets⁴¹⁴ vilde dyr.

³De udøste deres blod som vand
rundt omkring Jerusalem, og der var ingen som begravede dem.

⁴Vi er blevet til spot for vore naboer,
til spot og spe for vore omgivelser.

Bøn om hjælp

⁵Hvor længe, HERRE? Vil du være vred for evigt?

Skal din nidkærhed stadig brænde som en ild?

⁶Udøs din harme over hedningerne⁴¹⁵
som ikke kender dig,
og over riger
som ikke påkalder dit navn.

⁷For de^{ls} har fortæret Jakob
og raseret hans bolig.

⁸Husk os ikke for vore tidligere^{lt} misgerninger,

skynd dig, lad din barmhjertighed komme os i møde,

for vi er blevet meget svage.

⁹Hjælp os, vor frelses Gud,
for dit navns æres skyld,
og befri os og tilgiv os vore synder
for dit navns skyld.

¹⁰Hvorfor skal hedningerne⁴¹⁶ sige:
»Hvor er deres Gud?«

⁴¹³Kan også oversættes »folkeslag«, men her ligger vægten på modsætningen til Guds folk.

⁴¹⁴Kan også oversættes: »jordens«.

⁴¹⁵Kan også oversættes: »de folk«.

⁴¹⁶Kan også oversættes: »folkene«.

Lad det kendes hos hedningerne⁴¹⁷ for vore øjne,
at dine tjeneres blod, som er udøst, bliver hævnnet.^{lu}

¹¹Lad fangens stønnen komme for dit ansigt,

spar⁴¹⁸ efter din arms⁴¹⁹ storhed de dødsdømte.^{lv}

¹²Og gengæld vore naboer syvdobbelt i deres bryst

den hån, hvormed de hånede dig, Herre!

Tillid

¹³Men vi, dit folk og din græsgangs hjord,
vi vil takke dig til evig tid,
i slægt efter slægt vil vi forkynde din pris.

Salme 80*Overskrift*

¹Til korlederen.^{lw} El-Shoshannim.^{lx} Et vidnesbyrd.

Salme af Asaf.

Bøn om hjælp

²Israels hyrde, lyt,
du som leder Josef som en hjord,
du som troner over keruberne,
træd frem i stråleglans
³for Efraim og Benjamin og Manasse.
Opbyd din styrke
og kom og frels os!⁴²⁰
⁴Gud, genrejs os⁴²¹
og lad dit ansigt lyse så vi bliver frelst!

⁴¹⁷Kan også oversættes: »folkene«.

⁴¹⁸Ordret: »levn«.

⁴¹⁹Kan også oversættes: »din magts«.

⁴²⁰Ordret: »og kom os til frelse!«

⁴²¹Kan også oversættes: »bring os tilbage«. I så fald kan salmen være en bøn om at blive udfriet fra fangenskab og bragt tilbage til Israels land.

Klage

⁵HERRE, Gud Sebaot,^{ly}
 hvor længe vil du have været vred
 trods dit folks bøn?
⁶Du har bispist dem med tårebrød
 og givet dem tårer at drikke i rigt mål.^{lz}
⁷Du lader vore naboer strides om os,⁴²²
 og vore fjender spotter over os.
⁸Gud Sebaot,^{læ} genrejs os⁴²³
 og lad dit ansigt lyse så vi bliver frelst!

Israel er dog Guds vinstok

⁹Du rykker en vinstok op fra Egypten, du
 fordriver folkeslag⁴²⁴ og planter den.^{lø}
¹⁰Du ryddede plads for den,
 og den lod sine rødder rodfæstes og
 fyldte landet.
¹¹Bjerger blev skjult af dens skygge,
 og de højeste^{lå} cedertræer af dens grene.
¹²Den udstrækker sine ranker til havet
 og sine spirer til floden.
¹³Hvorfor har du nedrevet dens mure,
 så alle som kommer forbi, kan plukke af
 den?
¹⁴Et vildsvin fra skoven afgnaver den,
 og markens dyr afæder den.
¹⁵Gud Sebaot,^{ma} vend dog om,
 sku ned fra himlen og se,
 og tag dig af denne vinstok
¹⁶og det skud^{mb} som din højre hånd plan-
 tede,
 og den søn som du har opfostret.^{mc}
¹⁷Den er brændt med ild, skåret af,^{md}
 de⁴²⁵ går til grunde for dit ansigts trus-
 sel.^{me}

⁴²²Ordret nærmere: »Du gør os til stridens æble for vore naboer«.

⁴²³Kan også oversættes: »bring os tilbage«. I så fald kan salmen være en bøn om at blive udfriet fra fangenskab og bragt tilbage til Israels land.

⁴²⁴Kan også oversættes: »hedninger«.

⁴²⁵nemlig dit folk.

¹⁸Lad din hånd være over din højre hånds
 mand,
 over den menneskesøn som du har opfo-
 stret.^{mf}
¹⁹Så vil vi ikke falde fra dig.
 Lad os leve, så vil vi påkalde dit navn.
²⁰HERRE, Gud Sebaot,⁴²⁶ genrejs os,⁴²⁷
 lad dit ansigt lyse så vi bliver frelst!

Salme 81*Overskrift*

¹Til korlederen.^{mg} Al-ha-gittit.⁴²⁸
 Af Asaf.

Opfordring til lovsang

²Bryd ud i jubel for Gud, vor styrke,
 råb af fryd for Jakobs Gud!
³Istem sang og lad pauke lyde,
 liflige citer sammen med harpe!
⁴Stød i horn⁴²⁹ ved nymånen,
 ved fuldmånen for vor festdag!
⁵For det er bestemmelse i Israel,
 forordning fra Jakobs Gud.
⁶Han gjorde det til et vidnesbyrd⁴³⁰ i Jo-
 sef,
 da han drog ud imod^{mh} Egyptens land.

⁴²⁶Se til v.5.

⁴²⁷Kan også oversættes: »bring os tilbage«. I så fald kan salmen være en bøn om at blive udfriet fra fangenskab og bragt tilbage til Israels land.

⁴²⁸Det vides ikke hvad der er ment med dette udtryk; det kan både være en melodiangivelse og en instrumentbetegnelse.

⁴²⁹På hebraisk: *šōfār*. Der er formodentlig tænkt på vædderhorn der blev brugt til at indvarsle højtider og til at kalde til kamp.

⁴³⁰Kan også oversættes: »et pagtsvilkår/en vedtægt«.

Formaning til troskab og bod

Jeg hører en tale⁴³¹ som jeg ikke kendte:

⁷»Jeg befriede hans skulder for byrde,
hans hænder blev befriet for bærekurv.

⁸I nøden kaldte du, og jeg udfriede dig,
jeg svarede dig i tordenens skjul,
jeg prøvede dig ved Meribas vand. Sela

⁹Hør, mit folk, så vil jeg formane⁴³² dig,
Israel, gid du ville høre på mig.

¹⁰Der skal ingen fremmed gud være hos dig,

og du skal ikke tilbede andre folks gud.

¹¹Jeg er HERREN din Gud,
som førte dig op fra Egyptens land.
Luk din mund vidt op, så vil jeg fylde den.

¹²Men mit folk hørte ikke på min røst,
og Israel ville ikke adlyde mig.

¹³Så overgav jeg det til deres hjertes forstokkethed,
så de kunne vandre efter deres egne planer.

¹⁴Gid at mit folk ville høre på mig,
at Israel ville vandre ad mine veje!

¹⁵Da ville jeg hastigt⁴³³ undertvinge deres fjender
og vende min hånd mod deres modstandere.

¹⁶De som hader HERREN, skal hyklende krybe for det,⁴³⁴

og deres⁴³⁵ tid skal vare evigt.^{mi}

¹⁷Og jeg⁴³⁶ vil bispise det med hvedens fedme,
ja, jeg vil mætte dig med honning fra en klippe«.

⁴³¹Ordret: »læbe«. Det kan også oversættes både som: »sprog« og: »stemme«.

⁴³²Kan også oversættes: »vidne imod dig«.

⁴³³Kan også oversættes: »let«.

⁴³⁴Nemlig for Guds folk. Kan dog også oversættes: »for ham«.

⁴³⁵Nemlig Guds folks.

⁴³⁶Den hebraiske tekst har *wayyaʿaḫîlēhû*: »og han vil bispise«. I sammenhængen retter man til: *wāʾaʿaḫîlēhû*: »og jeg vil ...«.

Salme 82*Overskrift*

¹Salme af Asaf.

Indledning

Gud står i det guddommelige råd,^{mi}
midt iblandt guder⁴³⁷ vil han holde dom:

Guds domstale^{mk}

²»Hvor længe vil I dømme uretfærdigt
og løfte de ugudeliges ansigter?⁴³⁸ Sela

³Skaf den ringe og den faderløse ret,
hjælp den hjælpeløse og den arme til retfærdighed,

⁴red den ringe og den fattige,
udfri af de ugudeliges hånd!

⁵De vidste ikke og forstod ikke,
de vandrer omkring i mørke,
alle jordens grundvolde vakler.

⁶Jeg har sagt: I er guder,
og I er alle den Højestes sønner.

⁷Men I skal dø som menneske,
og som en af fyrsterne skal I falde.«

Afsluttende bøn

⁸Rejs dig, Gud, hold dom over jorden,
for du har alle folkene til ejendom.

Salme 83*Overskrift*

¹En sang. Salme af Asaf.

⁴³⁷Her er formodentlig tænkt på jordiske dommere. Andre tænker dog på det himmelske råd.

⁴³⁸Det er: Begunstige og tage parti for de ugudelige, favorisere dem.

Klage

²Gud, giv dig ingen ro,
 vær ikke tavs og hold dig ikke stille, Gud!
³For se, dine fjender larmer,
 og de der hader dig, har løftet hoved.
⁴Mod dit folk planlægger de listigt anslag,
 og de rådslår imod dem som skjuler sig
 hos dig.
⁵De har sagt: »Kom og lad os udslette
 dem, så de ikke mere er et folk,
 så Israels navn ikke mere huskes.«
⁶For de har rådslået i hjertet med hinan-
 den,
 de vil slutte en pagt imod dig:
⁷Edoms telte og ismaelitterne,
 Moab og hagritter,
⁸Gebal og Ammon og Amalek,
 Filistæa sammen med Tyrus' indbyggere.
⁹Assur har også sluttet sig til dem,
 de er blevet Lots børns støtte.⁴³⁹ Sela

Bøn om hjælp

¹⁰Gør med dem som med Midjan,
 som med Sisera, som med Jabin ved Kis-
 hons bæk,
¹¹de blev tilintetgjort ved En-Dor,
 blev til gødning for jorden.
¹²Lad det gå dem, deres fyrster, som Oreb
 og som Ze'eb,
 og alle deres ledere som Zeba og som Sal-
 munna,
¹³som sagde: »Vi indtager
 Guds græsgange.«
¹⁴Min Gud, lad dem være som en hvirvel-
 vind,^{ml}
 som strå for vinden.
¹⁵Som en ild, der antænder en skov,
 og som en flamme, der antænder bjerge,
¹⁶sådan skal du forfølge med din storm
 og forfærde dem med din orkan!
¹⁷Fyld deres ansigt med skam,

⁴³⁹ Ordret: »arm«.

så de søger dit navn, HERRE!

¹⁸Lad dem beskæmmes og forfærdes for
 evigt,⁴⁴⁰
 og lad dem blive til skamme og gå til
 grunde,
¹⁹så de forstår at du, hvis navn er HERREN,
 du alene
 er den Højeste over hele jorden.

Salme 84*Overskrift*

¹Til korlederen.^{mm} Al-ha-gittit.⁴⁴¹
 Af Koras sønner. En salme.

Længsel efter templet

²Hvor elskelige er dine boliger,
 Hærskarers⁴⁴² HERRE!
³Min sjæl længtes, ja, var ved at gå til af
 længsel⁴⁴³
 efter HERRENS forgårde,
 mit hjerte og mit kød skal jublende
 prise⁴⁴⁴
 den levende Gud.
⁴Selv fuglen⁴⁴⁵ har fundet et bo
 og svalen en rede til sig,
 hvor den har lagt sine unger:
 Dine andre, Hærskarers⁴⁴⁶ HERRE,
 min konge og min Gud!
⁵Salige er de som bor i dit hus,
 til stadighed skal de prise dig. Sela

⁴⁴⁰ Kan eventuelt oversættes: »uafbrudt«.⁴⁴¹ Det vides ikke hvad der er ment med dette ud-
 tryk; det kan både være en melodiangivelse og en in-
 strumentbetegnelse.⁴⁴² I ældre tid uoversat: »Zebaoth«⁴⁴³ Ordret: »hentæredes«.⁴⁴⁴ Oversættes ofte: »råber efter«. Det vil dog være
 eneste gang at dette adskillige gange forekommende
 verbum optræder i pi'el i den betydning i GT.⁴⁴⁵ Undertiden oversat: »spurven«⁴⁴⁶ I ældre tid uoversat: »Zebaoth«

Pilgrimmenes lykke

⁶Saligt er det menneske, hvis styrke er i dig,
på hvis hjerte det ligger at drage på val-
fart.^{mn}

⁷Når de drager igennem Baka-dalen,
gør de den til et kildevæld,
ja, tidligregnen⁴⁴⁷ skal hylle den i velsig-
nelser.

⁸De skal gå frem fra kraft til kraft,
de skal se^{mo} hen til Gud på Zion.

Bøn for kongen

⁹HERRE, Gud Sebaot,^{mp} hør min bøn,
lyt, Jakobs Gud. Sela

¹⁰Se til vort skjold, Gud,
se på din salvedes ansigt.

Gud og hans tempel er livets kilde

¹¹Sandelig, én dag i dine forgårde er bedre
end tusind som jeg har valgt.^{mq}
At befinde sig ved tærsklen til min Guds
hus

er bedre end at bo i ugudeliges telte.

¹²For HERREN Gud er sol og skjold,
HERREN giver nåde og ære,
intet godt nægter han dem
som vandrer i oprigtighed.

¹³Hærskarers⁴⁴⁸ HERRE,
saligt er det menneske som stoler på dig!

Salme 85*Overskrift*

¹Til korlederen.^{mr}

Af Koras sønner. En salme.

⁴⁴⁷Det er efterårets første, lette regn efter som-
merens tørke. Oversættes derfor også: »efterårsreg-
nen«

⁴⁴⁸I ældre tid uoversat: »Zebaoth«

Gud var nådig

²Du har haft lyst, HERRE, til dit land,
du vendte Jakobs situation.^{ms}

³Du borttog dit folks skyld,
du skjulte al deres synd. Sela

⁴Du holdt al din vrede tilbage,
du vendte om fra din vredes glød.

Gud, vær os nådig

⁵Genrejs os,^{mt} vor frelses Gud,
og opgiv din vrede mod os.

⁶Vil du være vred på os for evigt?
Vil du udstrække din vrede til slægt efter
slægt?

⁷Vil du ikke gøre os levende igen,
så dit folk kan glæde sig i dig?

⁸HERRE, lad os se din nåde,
og giv os din frelse!

Gud vil være nådig

⁹Jeg vil høre, hvad Gud taler,
HERREN taler jo fred
til sit folk og til sine fromme,
så de ikke vender tilbage til tåbelighed.

¹⁰Ja, hans frelse er nær hos dem som fryg-
ter ham,
så herlighed kan bo i vort land.

¹¹Nåde og sandhed har mødt hinanden,
retfærdighed og fred har kysset.

¹²Sandhed skal spire frem af jorden,
og retfærdighed skal se ned fra himlen.

¹³HERREN vil også give det som er godt,
og vort land vil give sin afgrøde.

¹⁴Retfærdighed skal gå foran ham⁴⁴⁹
og fred i hans skridts spor!^{mu}

⁴⁴⁹Ordret: »foran hans ansigt«.

Salme 86

Overskrift

¹En bøn af David.

Klage

Bøj dit øre, HERRE, svar mig,
for jeg er hjælpeløs og elendig.
²Bevar mit liv,⁴⁵⁰
for jeg er from,
frels din tjener, du min Gud,
frels^{mv} ham som stoler på dig.
³Vær mig nådig, Herre,
for til dig råber jeg hele dagen.
⁴Glæd din tjeners sjæl,
for til dig, Herre, løfter jeg min sjæl.
⁵For du, Herre, er god og tilgivende
og rig på nåde mod alle som påkalder dig.
⁶Lyt, HERRE, til min bøn
og giv agt på min tryglende røst.⁴⁵¹
⁷På min nøds dag vil jeg råde til dig,
for du vil svare mig.

Lovprisning

⁸Der er ingen som du blandt guder, Herre,
og der er ingen gerninger som dine.
⁹Alle folkeslag, som du har skabt, skal
komme,
og de skal tilbede for dit ansigt, Herre,
og de skal ære dit navn.
¹⁰For du er stor, og du gør undere,
du alene er Gud.

Bøn om vejledning

¹¹Lær mig, HERRE, din vej
så jeg kan vandre i din sandhed,
saml mit hjerte om dette ene: at frygte dit
navn.

⁴⁵⁰ Ordret: »sjæl«.

⁴⁵¹ Ordret: »min røsts tryglen«.

Taksigelse

¹²Jeg vil takke dig, Herre min Gud, af hele
mit hjerte,
og jeg vil ære dit navn til evig tid.
¹³For din nåde er stor over mig,
og du har reddet min sjæl fra det dybe
dødsrige.⁴⁵²

Klage

¹⁴Gud, overmodige⁴⁵³ har rejst sig imod
mig,
og en flok volds mænd stræbte efter mit
liv,⁴⁵⁴
og dig har de ikke for øje.⁴⁵⁵
¹⁵Men du, Herre, er en barmhjertig og nå-
dig Gud,
sen til vrede og rig på nåde og sandhed.
¹⁶Vend dig til mig og vær mig nådig,
giv din styrke til din tjener,
og frels din trælkvindes søn!
¹⁷Giv mig et tegn på noget godt,
så de, som hader mig, må se det og ydmy-
ges.
For du, HERRE, har hjulpet mig og trøstet
mig.

Salme 87

Overskrift

¹Af Koras sønner. En salme. En sang.

Lovprisning af Zion

Hans grundlagte by er på hellige bjerge.^{mw}
²HERREN elsker Zions porte
frem for alle Jakobs boliger.

⁴⁵² På hebraisk: שָׁלוֹם. Det er ofte tænkt som lig-
gende under jorden som opholdssted for de døde,
men først og fremmest er det himlens modsætning.

⁴⁵³ Ordret har også klang af »gudløse«.

⁴⁵⁴ Ordret: »sjæl«.

⁴⁵⁵ Ordret: »og har ikke stillet dig foran sig«.

³Herlige ting er sagt om^{mx} dig,
du Guds by! Sela

Zion – et bedehus for alle folk

⁴Jeg vil nævne Rahab⁴⁵⁶ og Babylon blandt
dem som kender mig,
og også⁴⁵⁷ Filistæa og Tyrus samt
Kush.⁴⁵⁸

»Denne,⁴⁵⁹ han er født dér.«

⁵Men om Zion skal der siges: »Hver og
en⁴⁶⁰ er født i hende,⁴⁶¹

og han, den Højeste, skal befæste
hende.«

⁶HERREN skal tælle, når han skriver fol-
kene op:

»Denne er født dér.« Sela

⁷Og dansende synger de:^{my}

»Alle mine kilder er i dig.«

Salme 88

Overskrift

¹En sang. Salme af Koras sønner.

Til korlederen.^{mz} Al-mahalat-le-annot.^{mæ}
Maskil^{mø} af Heman, ezraitten.

Første klage

²HERRE, min frelses Gud,
om dagen har jeg råbt,
om natten var jeg foran dig.

³Lad min bøn komme for dit ansigt,
bøj dit øre til min klageråb!

⁴For min sjæl er mæt af ulykker,

og mit liv er kommet nær til gravens
rand.⁴⁶²

⁵Jeg agtes lige med dem som går ned⁴⁶³ i
graven,

jeg er blevet som en mand uden kraft,
⁶blandt de døde er jeg afsondret,^{må}
som dræbte der ligger i graven,
som du ikke længere husker,
da de er revet ud af din hånd.

⁷Du har lagt mig i dybeste grav,
i mørke, i dybe steder.

⁸På mig har din vrede lagt sig tungt,
og alle dine brændinger lod du skylle over
mig.^{na} Sela

⁹Du har fjernet mine fortrolige langt fra
mig,

du har gjort mig til afsky for dem,
lukket inde, så jeg ikke kan gå ud.

¹⁰Mit øje er sløvet⁴⁶⁴ af elendighed.

Ny klage

Jeg har råbt til dig, HERRE, hver dag,
jeg har bredt min håndflade ud mod dig.

¹¹Gør du under for de døde?

Eller vil dødninge rejse sig, vil de takke
dig? Sela

¹²Fortælles der i graven om din nåde,
om din sandhed i dødsriget?

¹³Kendes dit under i mørket,
eller din retfærdighed i glemslens land?

Endnu en klage

¹⁴Men jeg har råbt til dig om hjælp, HERRE,
og om morgenen kommer min bøn til dig.

¹⁵Hvorfor, HERRE, vil du forkaste min
sjæl?

Hvorfor⁴⁶⁵ vil du skjule dit ansigt for mig?

⁴⁵⁶Dermed menes Egypten. Sl 89,10-11; Es 30,7; 51,9-10.

⁴⁵⁷Ordret: »se«.

⁴⁵⁸Det er Nubien, tidligere ofte oversat Etiopien.

⁴⁵⁹Det er hvert af de nævnte folk.

⁴⁶⁰Ordret: »mand og mand«

⁴⁶¹Det er henvisning til »Zion«.

⁴⁶²Hebraisk: *šəʔôl*, der traditionelt er blevet over-
sat: »dødsriget«.

⁴⁶³Kan også oversættes: »som er på vej«.

⁴⁶⁴Ordret: »vansmægter«.

⁴⁶⁵»hvorfor« er underforstået fra foregående linje.

¹⁶Hjælpeløs og døende er jeg fra ungdommen af,

jeg har båret på rædsler for dig, jeg bliver fortvivlet.

¹⁷Din vredes flammer er gået hen over mig,

rædsel for dig har tilintetgjort mig,^{nb}

¹⁸de har omringet mig som vand hele dagen,

de har sammen slået kreds omkring mig.

¹⁹Du har fjernet elsket ven og kammerat langt fra mig,

mine fortrolige er blevet til mørke.^{nc}

Salme 89

Overskrift

¹Maskilnd af Etan, ezraitten.

Lovprisning af Guds skabermagt og trofasthed

²Om HERRENS nåde vil jeg evigt synge,
i slægt efter slægt vil jeg prisende forkynde din sandhed med min mund.

³For jeg har sagt: Evigt opbygges nåde, himlen – du grundfæster din sandhed i den:^{ne}

⁴»Jeg har sluttet en pagt med min udvalgte,

jeg har tilsvoret David, min tjener:

⁵For evigt vil jeg grundfæste din slægt,⁴⁶⁶
og jeg bygger din trone i slægt efter slægt.« Sela

⁶Og himlen skal prise dit under, HERRE,
ja, din sandhed i de helliges forsamling.^{nf}

⁷For hvem i skyerne kan være lige med HERREN?

⁴⁶⁶Ordret: »sæd«

Hvem⁴⁶⁷ ligner HERREN blandt gudssønnerne?⁴⁶⁸

⁸En Gud der vækker stor rædsel i de helliges kreds

og er frygtindgydende over alle som er omkring ham!

⁹HERRE, Hærskarers⁴⁶⁹ Gud,
hvem er som du, mægtige HERREN?^{ng}
Og din trofasthed omgiver dig.

¹⁰Du hersker over havets overmod,
når dets bølger rejser sig, dæmper du dem.

¹¹Du knuste Rahab som en dræbt,
med din stærke arm⁴⁷⁰ spredte du dine fjender.

¹²Dig tilhører himlen, dig tilhører også jorden,

verden og alt hvad der fylder den – det har du grundlagt.

¹³Nord og syd – du skabte dem,
Tabor og Hermon jubler i dit navn.

¹⁴Du har en arm med styrke,
din hånd bliver stærk, du løfter din højre hånd.

¹⁵Retfærdighed og ret er din trones grundvold,
nåde og sandhed går foran dig.⁴⁷¹

¹⁶Saligt er det folk som kender til jublende hyldest,
HERRE, i dit ansigts lys kan de vandre.

¹⁷Over dit navn skal de fryde sig hele dagen,

og ved din retfærdighed ophøjes de.

¹⁸For du er deres styrkes herlighed,
og ved dit velbehag løfter du vort horn.

¹⁹For vort skjold tilhører HERREN,
ja, vor konge tilhører Israels Hellige.

⁴⁶⁷Spørgepartiklen »hvem« er underforstået fra foregående linje.

⁴⁶⁸Det er de himmelske magter.

⁴⁶⁹I ældre tid uoversat: »Zebaoth«

⁴⁷⁰Ordret: »din styrkes arm«.

⁴⁷¹Ordret: »foran dit ansigt«.

Løfterne til og over Davids slægt

²⁰Dengang talte du i et syn
til dine fromme⁴⁷² og sagde:
»Jeg har sørget for hjælp^{nh} ved en helt,⁴⁷³
jeg har ophøjet en udvalgt⁴⁷⁴ ud af folket.
²¹Jeg har fundet David, min tjener,
med min hellige olie⁴⁷⁵ har jeg salvet
ham,
²²ham som min hånd vil holde fast,
ja, min arm skal styrke ham.
²³Fjenden skal ikke overfalde ham,
og en ond person⁴⁷⁶ skal ikke mishandle
ham.
²⁴Men jeg vilⁿⁱ knuse hans fjender for
hans ansigt
og dem som hader ham, vil jeg slå ned.
²⁵Men min sandhed og min nåde skal
være med ham,
i mit navn skal hans horn ophøjes.
²⁶Og jeg vil udstrække hans hånd⁴⁷⁷ over
havet,
og hans højre hånd over floderne.
²⁷Han skal råbe til mig: »Du er min Fader,
min Gud og min frelses klippe«.
²⁸Og jeg vil gøre ham til den førstefødte,
til den øverste blandt jordens konger.
²⁹Til evig tid vil jeg bevare min nåde mod
ham,
og min pagt er til at stole på for ham.
³⁰Jeg har fastsat at hans slægt⁴⁷⁸ skal be-
stå til evig tid,
og hans trone så længe som himlens dage
varer.

⁴⁷²Mange oversættere vælger at rette til singula-
ris, men der er formodentlig tænkt på profeterne
Samuel og Natan og eventuelt flere.

⁴⁷³Ordret: »Jeg har lagt hjælpen på en helt«. Me-
ningen må være, at hjælpen er pålagt ham som en
betroet opgave.

⁴⁷⁴Kan også oversættes: »en yngling«.

⁴⁷⁵Ordret: »min helligheds olie«.

⁴⁷⁶Ordret: »søn af uretfærdighed«

⁴⁷⁷Dvs.: Give ham magt.

⁴⁷⁸Ordret: »sæd«.

³¹Hvis hans sønner forlader min lov,
og de ikke vandrer efter mine befalinger,
³²hvis de vanhelliger mine love
og ikke holder mine bud:
³³Så vil jeg besøge deres overtrædelse
med stok
og deres skyld med slag.
³⁴Men min nåde mod ham vil jeg ikke
bryde^{nj}
og ikke forråde min sandhed.
³⁵Jeg vil ikke vanhellige min pagt
og ikke forandre det som er gået over
mine læber.
³⁶Ét har jeg svoret ved min hellighed:
– jeg vil aldrig lyve for David –
³⁷Hans slægt⁴⁷⁹ skal være til evig tid,
og hans trone som solen foran mig;
³⁸som månen skal den befæstes for evigt,
og et vidne på skyerne er trofast«. ^{nk} Sela

Klage over folkets og kongens nød

³⁹Men nu har du forkastet og afvist ham,
du blev vred på din salvede.
⁴⁰Du har forkastet pagten med din tjener,
du har vanhelliget hans krone ned på jor-
den.
⁴¹Du har revet alle hans mure ned,
du har lagt hans fæstninger i ruin.
⁴²Alle som gik forbi på vejen, udplyndrede
ham,
han er blevet til spot for sine naboer.
⁴³Du har løftet hans modstanderes højre
hånd,
du har glædet alle hans fjender.
⁴⁴Ja, du vendte hans sværds klinge om,^{nl}
og du lod ham ikke holde stand i krigen.
⁴⁵Du har gjort ende på hans glans
og kastet hans trone til jorden.
⁴⁶Du har afkortet hans ungdoms dage,
du har hyllet ham i skam. Sela

⁴⁷⁹Ordret: »sæd«.

⁴⁷Hvor længe, HERRE, vil du evigt skjule dig?

hvor længe⁴⁸⁰ skal din harme brænde som ild?

⁴⁸Husk, hvilken livslængde jeg har,^{nm}
til hvilken flygtighed⁴⁸¹ du har skabt alle menneskebørn.⁴⁸²

⁴⁹Hvilken mand kan leve uden at skulle se døden,

kan redde sit liv⁴⁸³ fra dødsrigets magt?⁴⁸⁴ Sela

⁵⁰Hvor er dine tidligere nådegerninger, Herre,

som du tilsvor David i dit løfte?

⁵¹Husk, Herre, spotten mod dine tjenere, husk,⁴⁸⁵ at jeg i mit bryst bærer alle de mange folk,ⁿⁿ

⁵²husk,⁴⁸⁶ at dine fjender har spottet, HERRE,

at de har spottet din salvedes fodspor.

Liturgisk lovprisning

⁵³Lovet være HERREN til evig tid!

Amen, amen.

Salme 90

Overskrift

¹Bøn af Moses, Guds mand.

Guds evighed og menneskets forgængelighed

Herre, du har været bolig for os

⁴⁸⁰Ordene »hvor længe« er underforstået fra forrige linje.

⁴⁸¹Ordret: »tomhed/intethed«.

⁴⁸²Ordret: »Adams sønner«.

⁴⁸³Ordret: »sjæl«.

⁴⁸⁴Ordret: »hånd«.

⁴⁸⁵Verbet »husk« er underforstået fra forrige linje.

⁴⁸⁶Ordet »husk« er stadig underforstået fra det forrige vers.

i slægt efter slægt.

²Før bjergene fødtes, før du frembragte^{no} jorden og verden, fra evighed til evighed er du Gud.

³Du lader det svage menneske vende tilbage til støv,

du siger: »Vend tilbage, I menneskebørn!«

⁴For tusind år er i dine øjne som dagen i går, når den går forbi,^{np} og som en nattevagt.

⁵Du skyllede dem bort, de bliver som en søvn,

om morgenen er de som græs der skyder friske skud.^{nq}

⁶Om morgenen blomstrer det og sætter friske skud,

om aftenen visner det og tørrer ind.

Menneskets syndighed og Guds vrede

⁷Jo, vi er fortæret af din vrede, og vi er forfærdet ved din harme.

⁸Du har stillet vores synder for dine øjne, vores skjulte synd for dit ansigts lys.

⁹For alle vores dage er svundet bort i din vrede,

vi har henlevet vores år som et suk.

¹⁰Vores leveår⁴⁸⁷, i dem er der halvfjerds år,

og hvis der er livskraft, firs år, og deres stolthed er elendighed og ulykke,

for det er hastigt forbi, så flyver vi bort.

¹¹Hvem kender styrken i din vrede og din harme som frygt for dig?

¹²Lær os at tælle vores dage sådan at vi får visdom i hjertet.

Bøn om nåde

¹³Vend om, HERRE, hvor længe?

Og hav medlidenhed med dine tjenere.

⁴⁸⁷Ordret: »vores års dage«.

¹⁴Mæt os om morgenen med din trofasthed,
 så vil vi juble og glæde os alle vores dage.
¹⁵Glæd os lige så mange dage som du har ydmyget os,
 de år som vi har set ulykke.
¹⁶Lad din fortjeneste blive synlig for dine tjenere
 og din pragt over deres børn.
¹⁷Og Herren, vores Guds skønhed være over os,
 og styrk vores hænders gerning for os,
 vores hænders gerning,
 styrk du den!

Salme 91

Trygheden hos Gud

¹Som en der bor⁴⁸⁸ i den Højestes skjul,
 som vil opholde sig i den Almægtiges skygge,
²siger jeg til HERREN:
 »Min tilflugt og min borg,
 min Gud, som jeg stoler på.«

Vidnesbyrd om Guds beskærmelse

³For han vil befri dig
 fra fuglefængerens snare,
 fra fordærvende pest.
⁴Han skal beskytte dig med sine svingfjer,
 og du kan søge ly under hans vinger;
 hans trofasthed⁴⁸⁹ er langskjold og værn.^{nr}
⁵Du skal ikke frygte for nattens rædsel,
 for en pil som flyver om dagen,
⁶for pest som breder sig i mørket,
 for epidemi som hærger om middagen.
⁷Om så tusind falder ved din side
 og titusind ved din højre hånd -
 til dig skal det ikke nå.

⁴⁸⁸Kan også oversættes: »sidder«.

⁴⁸⁹Kan også oversættes: »sandhed«.

⁸Du skal kun se det med dine øjne,
 og du skal se de gudløses straf.
⁹»Ja, du, HERRE, er min tilflugt!«^{ns}
 Den Højeste har du gjort til din bolig,
¹⁰der skal ikke tilstøde dig ondt,
 og plage skal ikke komme nær til dit telt.
¹¹For han vil give sine engle befaling om dig
 at de skal beskytte dig på alle dine veje.
¹²De skal bære dig på hænder
 så du ikke støder din fod på nogen sten.⁴⁹⁰
¹³På løve og giftslange skal du træde,
 du skal nedtræde ungløve og drage.^{nt}

Guds nådige tilsagn

¹⁴»Fordi han har holdt sig til⁴⁹¹ mig, vil jeg udfri ham,
 jeg vil beskytte ham, for han kender mit navn.
¹⁵Råber han til mig, vil jeg svare ham,
 jeg er hos ham i nød,
 jeg vil redde ham og give ham ære.
¹⁶Jeg vil mætte ham med et langt liv
 og lade ham nyde synet af min frelse.«

Salme 92

Overskrift

¹En salme. En sang til sabbattens dag.

Hymnisk indledning

²Det er godt at takke HERREN
 og at lovsynge dit navn, du Højeste,
³at forkynde din nåde om morgenen
 og din trofasthed⁴⁹² om natten,

⁴⁹⁰Ordret: »på stenen«.

⁴⁹¹Ordret: »har hængt på mig«.

⁴⁹²Kan også oversættes: »sandhed«.

⁴til tistrenget lyre⁴⁹³ og til harpe,
til strengespil på citer.

Lovprisning for frelse

⁵For du har glædet mig, HERRE, ved dit værk,

jeg vil jublende prise dine hænders gerninger.

⁶Hvor store er dine gerninger, HERRE,
dine tanker er meget dybe!

⁷En stupid⁴⁹⁴ person kender det ikke,
og en tåbe forstår ikke dette.

⁸Når de uretfærdige skyder op som planter,

og alle som udøver synd, blomstrer,
er det for at de skal blive udslettet for evigt og altid.

⁹Men du er i det høje for evigt, HERRE.

¹⁰For se, dine fjender, HERRE,
ja se, dine fjender skal gå til grunde,
alle som udøver synd, skal spredes.

¹¹Du løftede mit horn som en vildokse,
du har overgydt mig^{nu} med frisk olie.

¹²Mit øje så med fryd på mine fjender,^{nv}
mine ører hørte med fryd om de onde som
står mig imod.

¹³En retfærdig skal skyde op som daddelpalmen,

som et cedertræ i Libanon skal han vokse.

¹⁴De som er plantet i HERRENS hus,⁴⁹⁵
skal skyde op i vor Guds forgårde.

¹⁵Selv i høj alder skal de bære frugt,
de skal være saftige og grønne,

¹⁶så de kan forkynde at HERREN er
retskaffen,
min klippe, og der er ingen uret hos ham.

⁴⁹³Ordret blot: »til tistrenget«. Man går ud fra at der er tænkt på en lyre (eller harpe), udseendet er ukendt.

⁴⁹⁴Grundtekstens *baʿfar* betyder: »kvæg«. Det bruges her som betegnelse for et menneske uden ånd.

⁴⁹⁵Det er en ofte brugt betegnelse i GT for templet.

Salme 93

Guds kongedømme er evigt

¹HERREN er konge!

Han har klædt sig i højhed,

HERREN har klædt sig, har rustet sig⁴⁹⁶
med styrke.

Ja, jorden er grundfæstet, den skal ikke
rokkes.

²Din trone står fast fra ældgammel tid,
fra evighed er du.

HERREN er kosmisk konge

³Strømme løftede, HERRE,
strømme løftede deres røst,
strømme løfter deres drøn.⁴⁹⁷

⁴Fremfor vældige vandes buldren,⁴⁹⁸
majestætiske^{nw} havets brændinger,
er HERREN majestætisk i det Høje.

⁵Dine vidnesbyrd er meget pålidelige,
hellighed sømmer sig for dit hus,
HERRE, i evighed.⁴⁹⁹

Salme 94

Kollektiv klage

¹Du hævnens⁵⁰⁰ Gud, HERRE,
du hævnens Gud, træd frem i stråleglans!^{nx}

²Rejs dig, du jordens dommer,
gengæld hovmodige deres handling.⁵⁰¹

³Hvor længe skal ugudelige, HERRE,
hvor længe skal ugudelige juble?

⁴⁹⁶Ordret: »omgjordet sig«.

⁴⁹⁷Egentlig om bølgers (voldsomme) brusen.

⁴⁹⁸Ordret: »røst«.

⁴⁹⁹Ordret: »i dages udstrækning«.

⁵⁰⁰Både her og i næste linje står grundtekstens ord for »hævn« i pluralis, der formodentlig skal understrege styrken i Guds hævn.

⁵⁰¹Ordret: »bring handling tilbage over hovmodige«.

⁴De raser, de taler frækt,
alle der begår synd, praler.
⁵De knuser dit folk, HERRE,
og undertrykker din arv.
⁶Enke og fremmed dræber de
og myrder faderløse.
⁷Og de siger: »HERREN⁵⁰² ser det ikke,
og Jakobs Gud bemærker det ikke.«

Bebrejdelser mod de onde

⁸Vær fornuftige, I tåber blandt folket!
Og I tåber, hvornår vil I blive kloge?
⁹Han som planter øre, mon han ikke
skulle høre?
Eller han som danner øje, mon han ikke
skulle se?
¹⁰Han som opdrager folkeslag, mon han
ikke kan straffe?
Han som lærer et menneske kundskab!^{ny}
¹¹HERREN kender et menneskes tanker,
for de er vindpust.^{nz}

Opmuntring til de fromme

¹²Salig er den mand som du, HERREN,⁵⁰³ op-
drager,
og den du underviser efter din lov
¹³for at skaffe ham ro for onde dage,
indtil der bliver gravet en grav for den ug-
udelige.
¹⁴For HERREN vil ikke forstøde sit folk
og ikke forlade sin arv.
¹⁵For retten skal vende tilbage til retfær-
dighed,
og alle de oprigtige af hjertet skal følge
den.

⁵⁰²Grundteksten har kortformen: *yāh* (»Jah«), der findes en del steder i poetiske tekster.

⁵⁰³Grundteksten har kortformen: *yāh* (»Jah«), der findes en del steder i poetiske tekster.

Salmistens egen klage, tillid og tak

¹⁶Hvem står op for mig imod onde?
Hvem står mig bi imod dem som udøver
synd?
¹⁷Hvis ikke HERREN havde været en hjælp
for mig,
havde min sjæl næsten boet i stilhed.⁵⁰⁴
¹⁸Hvis jeg sagde: »Min fod vaklede,«
støttede din trofasthed⁵⁰⁵ mig, HERRE.
¹⁹Da jeg havde mange bekymringer i mit
inderste,
glædede din trøst min sjæl.
²⁰Kan fordærvsens trone slutte forbund
med dig,
den som skaber lidelse på grundlag af de-
kret?^{næ}
²¹De angriber en retfærdigs sjæl,
og de dømmer uskyldigt blod skyldigt.
²²Men HERREN blev en fæstning for mig,
og min Gud blev min tilflugtsklippe.
²³Han vil lade deres synd vende tilbage
over dem selv
og vil udlette dem i deres ondskab.
HERREN, vor Gud, vil udlette dem.

Salme 95

Opfordring til lovsang

¹Kom, lad os juble for HERREN,
lad os tiljuble vor frelses klippe!
²Lad os komme frem for hans ansigt med
tak,
lad os tiljuble ham med sang!
³For HERREN er en stor Gud,
ja, en stor konge over alle guder,
⁴i hvis hånd jordens dybder er,
og bjergenes tinder er hans.
⁵Havet er hans, og han har skabt det,
og det tørre land har hans hænder dan-
net.

⁵⁰⁴Det er betegnelse for dødsriget.

⁵⁰⁵Kan også oversættes: »nåde«.

⁶Kom, lad os kaste os ned og knæle,
lad os falde på knæ for HERRENS, vor ska-
bers, ansigt!

⁷For han er vor Gud,
og vi er det folk, han vogter,⁵⁰⁶
de får, hans hånd tager sig af.⁵⁰⁷

Formaning til lydhørhed

Ville I dog i dag lytte til hans røst!

⁸Forhærd ikke jeres hjerte som ved
Meriba,

som den dag ved Massa i ørkenen,
⁹hvor⁵⁰⁸ jeres fædre udfordrede mig,
de satte mig på prøve,⁵⁰⁹ skønt de havde
set min gerning.

¹⁰I fyrre år væmmedes jeg ved denne
slægt,^{nø}

og jeg sagde: »De er et folk med vildfaret
hjerte,

og de har ikke erkendt mine veje.«

¹¹Så svor jeg i min vrede: »De skal aldrig
komme ind til min hvile!«

Salme 96

Opfordring til lovsang

¹Syng for HERREN en ny sang,
syng for HERREN hele jorden!

²Syng for HERREN, pris⁵¹⁰ hans navn,
forkynd fra dag til dag hans frelse!

³Fortæl om hans herlighed blandt fol-
kene,
blandt alle folkeslagene om hans undere.

⁵⁰⁶ Ordret: »lader gå på græs«.

⁵⁰⁷ Ordret: »hans hånds får«.

⁵⁰⁸ Kan også oversættes: »da«.

⁵⁰⁹ Verbet bruges egentlig om at prøve eller lutre
metal. I GT bruges det dog især om Gud der prøver
mennesker.

⁵¹⁰ Kan også oversættes: »velsign«.

For Gud er stor

⁴For HERREN er stor og højt lovprist,
han er frygtindgydende overfor alle gu-
der.

⁵For alle folkeslagenes guder er tomme
afguder,⁵¹¹

men HERREN har skabt himlen.

⁶Højhed og pragt er for hans ansigt,
magt og herlighed i hans helligdom.

Opfordring til tilbedelse

⁷Giv HERREN, I folkeslagenes slægter,
giv HERREN ære og magt!

⁸Giv HERREN hans navns ære,
frembær offergaver og kom til hans for-
gårde!

⁹Kast jer ned for HERREN i hellig klæd-
ning,^{nå}

skælv for hans ansigt hele jorden!

¹⁰Sig blandt folkene: »HERREN er konge!«
Ja, jorden er grundfæstet, den skal ikke
rokkes.

Han skal dømme folkene med retskaffen-
hed.

Opfordring til jubel

¹¹Himlen skal glæde sig, og jorden skal
juble,

havet og dets fylde skal larme,

¹²mark og alt hvad der er derpå, skal
fryde sig,

da skal alle skovens træer juble

¹³for HERRENS ansigt; for han kommer,
for han kommer for at dømme jorden;
han skal dømme verden med retfærdig-
hed

og folkeslagene med sin sandhed.⁵¹²

⁵¹¹ Grundteksten har blot et ord, der betegner »afg-
uder«, men i sammenhængen ligger der vægt på de-
res intethed og totale afmagt.

⁵¹² Kan også oversættes: »trofasthed«.

Salme 97*Lovprisende indledning*

¹HERREN er konge! Jorden skal juble,
 mange øer skal glæde sig!
²Sky og uvejrs mørke er omkring ham,
 retfærdighed og ret er hans trones grund-
 vold.
³Ild går foran ham⁵¹³
 og brænder hans fjender rundt omkring.

*Gud har vist sin dømmende og frelsende
 magt*

⁴Hans lyn oplyste verden,
 jorden så det og bævede.
⁵Bjergene smeltede som voks foran
 HERREN,⁵¹⁴
 foran hele jordens Herre.
⁶Himlen forkyndte hans retfærdighed,
 og alle folkene så hans herlighed.
⁷Ydmyges skal alle de som dyrker et gu-
 debillede,
 de som roser sig af tomme afguder.
 Kast jer ned for ham, alle guder!

Guds dom og frelse

⁸Zion hørte det og blev glad,
 og Judas døtre frydede sig
 over dine domme, HERRE!
⁹For du, HERRE, er den Højeste over hele
 jorden,
 du er højt ophøjet over alle guder.
¹⁰I, som elsker HERREN, skal hade det
 onde;
 han beskytter sine frommes liv,⁵¹⁵
 han vil redde dem fra de ugudeliges hånd.
¹¹Lys er sået^{oa} for den retfærdige
 og glæde for dem med oprigtigt hjerte.

⁵¹³ Ordret: »foran hans ansigt«

⁵¹⁴ Ordret: »foran HERRENS ansigt«. Tilsvarende i næste linje.

⁵¹⁵ Kan også oversættes: »sjæle«.

¹²Glæd jer, I retfærdige, i HERREN,
 og tak hans hellige navn!^{ob}

Salme 98*Overskrift*

¹En salme.

Syng for HERREN!

Syng for HERREN en ny sang,
 for han har gjort undere;
 hans højre hånd og hans hellige arm⁵¹⁶
 udøvede frelsen for ham.⁵¹⁷
²HERREN har kundgjort sin frelse,
 for folkenes øjne
 har han åbenbaret sin retfærdighed.
³Han har husket sin nåde
 og sin trofasthed⁵¹⁸ mod Israels hus.
 Alle jordens ender
 har set vor Guds frelse.

Bryd ud i jubel for HERREN!

⁴Bryd ud i fryderåd for HERREN, hele jorden!
 Bryd ud i jubel, fryd jer, syng!
⁵Lovsyng HERREN til citer,
 til citer og høj sang,
⁶til trompeter og hornklang;
 bryd ud i fryderåd for kongens, HERRENS,
 ansigt!

HERREN kommer!

⁷Havet og dets fylde skal larme,
 verden og de som bor i den!
⁸Strømme skal klappe i hænderne,⁵¹⁹

⁵¹⁶ Ordret: »hans helligheds arm«.

⁵¹⁷ Kan også oversættes: »skaffede ham sejr«. For forståelsens skyld er der her byttet om på linjerne. Egentlig: »hans højre hånd udøvede frelsen for ham / og hans hellige arm«.

⁵¹⁸ Kan også oversættes: »sandhed«

⁵¹⁹ Ordret: »skal klappe hånd«.

bjerge skal sammen juble
⁹for HERRENS ansigt; for han kommer
 for at dømme jorden.
 Han skal dømme verden med retfærdig-
 hed
 og folkeslagene med retskaffenhed.

Salme 99

HERREN er den hellige verdenshersker

¹HERREN er konge! Folkeslagene skælver.
 Han troner over keruber, jorden ryster.
²HERREN på Zion er stor,
 og han er ophøjet over alle folkeslagene.
³De skal prise dit navn som stort og fryg-
 tindgydende.
 Hellig er han!

Hellig som retfærdighedens garant

⁴Og en kong med magt,^{oc} der elsker ret,
 har du grundfæstet i retskaffenhed,
 ret og retfærdighed i Jakob
 har du skabt.
⁵Ophøj HERREN, vor Gud,
 og kast jer ned for hans fødders fodskam-
 mel.
 Hellig er han!

Hellig i tugt og nåde

⁶Moses og Aron, som var blandt hans præ-
 ster,
 og Samuel, som var blandt dem som på-
 kaldte hans navn –
 når de råbte til HERREN, svarede han
 dem.
⁷Han talte til dem i skysøjlen,
 de bevarede hans vidnesbyrd
 og den lov som han gav dem.
⁸HERREN, vor Gud, du svarede dem,
 du var for dem en tilgivende Gud,
 men hævnende for deres gerninger.

⁹Ophøj HERREN, vor Gud,
 og kast jer ned for hans hellige bjerg,
 for hellig er HERREN, vor Gud!

Salme 100

Overskrift

¹En salme til taksigelse.^{od}

Lovsyng HERREN, Israels skaber og vogter

Bryd ud i fryderåb for HERREN, hele lan-
 det!^{oe}
²Tjen HERREN med glæde,
 kom for hans ansigt med jubel!
³Erkend at HERREN er Gud,
 han har skabt os, og ikke vi selv,^{of}
 vi er hans folk og de får han vogter.⁵²⁰

Lovsyng HERREN, for han er god!

⁴Gå ind ad hans porte med takkesang,
 i hans forgårde med lovsang;
 tak ham, pris⁵²¹ hans navn!
⁵For HERREN er god,
 hans nåde varer til evig tid,
 og hans troskab⁵²² fra slægt til slægt.

Salme 101

Overskrift

¹Af David. En salme.

Kongen lover renhed i sit personlige liv

Om nåde og ret vil jeg synge,
 dig, HERRE, vil jeg lovsynge.
²Jeg vil indprente mig en fuldkommen vej
 –
 hvornår vil du komme til mig?

⁵²⁰Ordret: »lader gå på græs«.

⁵²¹Kan også oversættes: »velsign«.

⁵²²Kan også oversættes: »sandhed«.

Jeg vil vandre i mit hjertes oprigtighed
i mit hus.

³Jeg vil ikke sætte mig
en nederdrægtig sag for øje;⁵²³
jeg har hadet at begå^{og} overtrædelser,
det skal ikke hænge ved mig.

*Kongen lover retfærdighed og oprigtighed i
forhold til sit folk*

⁴Et falsk hjerte skal vige fra mig,
en ond vil jeg ikke vide af.
⁵Den som i hemmelighed bagtaler sin næ-
ste,

ham vil jeg udlette.⁵²⁴

Den som har stolte øjne og hovmodigt
hjerte,

ham vil jeg ikke tåle.

⁶Mine øjne skal hvile på de trofaste i lan-
det

for at de skal bo hos mig.

Den som vandrer ad fuldkommen vej,
han skal tjene mig.

⁷I mit hus skal ingen bo
som handler bedragerisk.⁵²⁵

Den som taler løgn, skal ikke bestå
for mine øjne.

⁸Hver morgen vil jeg udlette⁵²⁶
alle landets ugudelige
for at udrydde fra HERRENS by
alle dem som begår synd.

⁵²³ Ordene: »for øje« hører i grundteksten til fore-
gående linje.

⁵²⁴ Kan også oversættes: »bringe til tavshed«.

⁵²⁵ Ordret: »bedrag«.

⁵²⁶ Kan også oversættes: »bringe til tavshed«, jf.
v.5.

Salme 102

Overskrift

¹Bøn for en hjælpeløs,^{oh} når han er afmæg-
tig
og udøser sin klage for HERRENS ansigt.

Klage

²HERRE, hør min bøn
og lad mit skrig om hjælp komme til dig.

³Skjul ikke dit ansigt for mig
den dag jeg er i nød.

Bøj dit øre til mig,
skynd dig at svare mig den dag jeg råber!

⁴For mine dage er svundet hen som^{oi} røg,
og mine knogler brændte som ild.⁵²⁷

⁵Mit hjerte er slået ned som en urt og vis-
net,

så jeg har glemt at spise mit brød.

⁶På grund af min højlydte stønnen
klæber mine knogler til mit kød.

⁷Jeg lignede ørkenens allike,^{oj}
jeg var som en ugle i ruiner.

⁸Jeg lå søvnløs og var
som en enlig fugl på et tag.

⁹Dagen lang hånede mine fjender mig,
de som rasede imod mig, svor ved mig.

¹⁰Så jeg spiste aske som brød
og blandede min drik med gråd

¹¹på grund af din vrede og din harme,
for du løftede mig op og kastede mig bort.

¹²Mine dage er som en langstrakt
skygge,⁵²⁸
og jeg tørres som en urt.

Gud vil frelse sit folk

¹³Men du, HERRE, vil trone for evigt,
og dit minde^{ok} i slægt efter slægt.

⁵²⁷ Kan også oversættes: »som et ildsted/som en
ovn«.

⁵²⁸ Det er om aftenen, lige før solnedgang, hvor da-
gen slutter.

¹⁴Du vil rejse dig for at forbarme dig over Zion,

for det er tid at vise hende⁵²⁹ nåde,
ja, den fastsatte tid er kommet.

¹⁵For dine tjenere har værdsat hendes⁵³⁰ sten,

og de har medynk med hendes murbrokker.⁵³¹

¹⁶Da skal folkene⁵³² frygte HERRENS navn,

og alle jordens konger din herlighed.

¹⁷For Herren har bygget Zion
og har vist sig i sin herlighed.

¹⁸Han har vendt sig til den nøgnes bøn
og ikke foragtet deres bøn.

¹⁹Dette skal skrives ned for den kommende slægt,

så et folk som skabes, skal lovprise HERREN.⁵³³

²⁰For han skuede ned fra sin høje helligdom,⁵³⁴

HERREN så fra himlen til jorden

²¹for at høre fangens stønnen,
for at løse dødsdømte,⁵³⁵

²²for at forkynde HERRENS navn i Zion
og hans pris i Jerusalem,

²³når folk samles sammen

- og riger - for at tjene HERREN.

Klage, tilbedelse og tillid

²⁴Han har svækket min^{ol} kraft på vejen,
han har afkortet mine dage.

²⁵Jeg siger: Min Gud,
ryk mig ikke bort midt i livet,⁵³⁶
dine år varer i slægters slægt.

⁵²⁹Det er henvisning til »Zion«.

⁵³⁰Det er henvisning til »Zion«.

⁵³¹Ordret: »støv«.

⁵³²Tidligere oversat: »hedningerne«.

⁵³³Grundteksten har kortformen *yāh*.

⁵³⁴Ordret: »fra sin helligdoms højde«.

⁵³⁵Ordret: »dødens børn«.

⁵³⁶Ordret: »i halvdelen af mine dage«.

²⁶I fortiden grundfæstede du jorden,
og himlen er dine hænders værk.

²⁷De går til grunde, men du består;
og de slides alle op som en klædning,
du skifter dem ud som et gevandt, og de forgår.^{om}

²⁸Men du er den samme,^{on}
og dine år får ingen ende.

²⁹Dine tjeneres børn skal blive boende,
og deres efterkommere⁵³⁷ skal bestå for
dit ansigt.

Salme 103

Overskrift

¹Af David.

Min sjæl, pris HERREN!

Lovpris, du min sjæl, HERREN,
og hele mit indre skal lovprise⁵³⁸ hans
hellige navn!

²Lovpris, du min sjæl, HERREN,

og glem ikke alle hans velgerninger!

³Det er ham som tilgiver dig al din skyld,
ham som helbreder alle dine sygdomme,

⁴ham som løskøber dit liv fra graven,
ham som kroner dig med trofasthed og
barmhjertighed,

⁵ham som mætter dit liv^{oo} med det gode,
så din ungdom bliver ny igen som ør-
nen.^{op}

Guds nåde igennem tiderne

⁶HERREN udøver retfærdighed
og ret for alle undertrykte.

⁷Han lod Moses kende sine veje
og israelitterne sine gerninger.

⁸HERREN er barmhjertig og nådig,

⁵³⁷Ordret: »sæd«.

⁵³⁸Ordene: »skal prise« er underforstået og tilføjet
fra foregående linje.

sen til vrede og rig på trofasthed

⁹Han vil ikke gå i rette for evigt
og ikke vredes for altid.

¹⁰Han har ikke handlet mod os efter vores
synder

og ikke behandlet os efter vores skyld.

¹¹For så høj som himlen er over jorden,
så mægtig har hans trofasthed været
over de gudfrygtige.

¹²Så langt som øst er fra vest,
har han fjernet vores overtrædelser fra
os.

¹³Som en far forbarmer sig over sine
børn,

har HERREN forbarmet sig over de gud-
frygtige.

¹⁴For han ved at vi er formet,
han husker på at vi er støv.

¹⁵Et menneske,⁵⁴⁰ som græs er dets dage,
som markens blomst blomstrer det.

¹⁶Når en vind farer over det,⁵⁴¹ er det ikke
mere,

og dets sted kender det ikke længere.

¹⁷Men HERRENS trofasthed er fra evighed
og til evighed over de gudfrygtige,
og hans retfærdighed er for børnebør-
nene,

¹⁸for dem som holder hans pagt,
og for dem som husker hans bestemmel-
ser ved at handle på dem.

Lovpris HERREN, alle hans skaberværker

¹⁹HERREN har rejst sin trone i himlen,
og hans kongerige behersker Altet.

²⁰Lovpris HERREN, I hans sendebud,
I stærke krigere som handler efter hans
ord ved at adlyde budskabet i hans ord!⁵³⁹

²¹Lovpris HERREN, hele hans mangfoldig-
hed,

I hans tjenere som udfører hans vilje!

²²Lovpris HERREN, alle hans værker

⁵³⁹ Ordret: »hans ords røst«.

på alle steder i hans kongerige.
Lovpris, du min sjæl, HERREN!

Salme 104

HERREN er stor!

¹Pris af hjertet HERREN!

HERRE, min Gud, du er meget stor!
Du har iført dig højhed og ære.

²Du som er hyllet⁵⁴⁰ i lys som kappe,
som spænder himlen ud som en teltdug,

³som bygger dine højsale i vandene;
som gør skyerne til din vogn,

som farer frem på vindens vinger,

⁴som gør vinde til dine sendebud,⁵⁴⁰
flammende ild til dine tjenere.

HERREN er jordens skaber

⁵Han grundfæstede jorden på dens grund-
vold,

den skal ikke rokkes i al evighed.

⁶Du dækkede den med urdybet som et
klæde,

så der stod vand over bjerge.

⁷Det flygtede for din trussel,
løb skræmt bort for din tordens skrald.⁵⁴¹

⁸Det steg op over bjerge og ned i dale
til det sted som du fastsatte for det.

⁹Du satte en grænse det ikke må over-
skride,

det skal ikke igen dække jorden.

Gud sørger for alt levende

¹⁰Han sender kilder ud i dalene,
de flyder mellem bjerge,

¹¹de giver vand til alle markens vilde dyr,
vildæsler slukker deres tørst.

¹²Ved dem slår himlens fugle sig ned,

⁵⁴⁰ Det hebraiske ord oversættes i andre sammen-
hænge: »engle«.

⁵⁴¹ Ordret: »din tordens røst«.

mellem grenene lader de deres stemme lyde.

¹³Han vander bjerge fra sine højsale, jorden mættes af dine gerningers frugt.

¹⁴Han lader græs gro frem til kvæget og planter til mennesket at arbejde med⁵⁴²

for at frembringe brød af jorden

¹⁵og vin der glæder et menneskes hjerte, så ansigtet kommer til at stråle af olie,⁵⁴³ og brød styrker et menneskes hjerte.

¹⁶HERRENS træer mættes, Libanons cedre som han har plantet

¹⁷der hvor fuglene bygger rede, storken hvis bo er cypresser.

¹⁸De høje bjerge er for stenbukkene, klipperne er tilflugtssted for klippegravningen.

Gud giver både aktivitet og hvile

¹⁹Han skabte månen til at fastsætte festtidene,

solen kendte sin nedgang.

²⁰Når du sender mørke, bliver det nat, i den rører alle skovens vilde dyr på sig.

²¹De unge løver brøler efter rov og for at kræve deres føde af Gud.

²²Når solen står op, trækker de sig tilbage⁵⁴⁴

og lægger sig i deres huler.

²³Mennesket går ud til sin gerning og til sit arbejde indtil aften.

Gud skabte også havenes vrimmel

²⁴Hvor er dine værker mange, HERRE!

Du skabte dem alle med visdom, jorden er fuld af dit skaberværk.^{ot}

⁵⁴² Ordret: »til menneskets arbejde«. Det kan også oversættes: »menneskets tjeneste«.

⁵⁴³ Kan også oversættes: »stråle mere end olie«.

⁵⁴⁴ Kan også oversættes: »samles de igen«.

²⁵Her er havet, stort og vidt til alle sider,⁵⁴⁵

der er en vrimmel uden tal, både små og store dyr.

²⁶Der sejler⁵⁴⁶ skibene, der er^{ou} Livjatan, som du skabte til at lege med.^{ov}

Alt liv er afhængigt af Gud

²⁷De venter alle med håb til dig om at du skal give dem deres føde i rette tid.

²⁸Du giver dem, og de samler op, du åbner din hånd, og de mættes med godt.^{ow}

²⁹Du skjuler dit ansigt, og de forfærdes, du tager deres ånd⁵⁴⁷ tilbage, og de dør og vender tilbage til deres støv.^{ox}

³⁰Du sender din Ånd, og de skabes,^{oy} og du fornyer jordens skikkelse.

HERRENS herlighed skal vare evigt

³¹Må HERRENS herlighed vare evigt, må HERREN glæde sig over sine værker!

³²Han ser på jorden, og den skælver, han rører ved bjerge, og de ryger.

³³Jeg vil synge for HERREN så længe jeg lever,⁵⁴⁸

jeg vil lovsynge min Gud så længe jeg er til.⁵⁴⁹

³⁴Gid mit digt⁵⁵⁰ må behage ham, jeg vil glædes i HERREN.

³⁵Gid syndere må udryddes fra jorden og ugudelige ikke være til længere! Pris af hjertet HERREN!

⁵⁴⁵ Ordret: »til begge sider«.

⁵⁴⁶ Ordret: »går«.

⁵⁴⁷ Kan også oversættes: »ånde/åndedrag«.

⁵⁴⁸ Ordret: »i mit liv«.

⁵⁴⁹ Ordret: »i min varighed«.

⁵⁵⁰ Grundtekstens ord (*śîlāh*) betyder måske nærmere: »from, bedende tale«.

Halleluja!⁵⁵¹

Salme 105⁵⁵²

Opfordring til lovsang

¹Tak HERREN, udråb^{oz} hans navn,
kundgør hans gerninger blandt folkene!
²Syng for ham, spil og syng lovsang^{oa} for ham,
tal^{oo} om alle hans underere!
³Ros jer af hans hellige navn,⁵⁵³
deres hjerte som søger HERREN, skal
glæde sig!
⁴Spørg efter HERREN og hans magt,
søg altid hans ansigt!
⁵Husk hans underere som han har udført,
hans tegn og hans munds domme.
⁶I efterkommere⁵⁵⁴ af Abraham, hans tjener,^{oa}
I hans udvalgte^{pa} sønner af Jakob!

Guds pagt og løfte

⁷Han er HERREN, vor Gud,
hans domme gælder over hele jorden.
⁸Han husker evigt sin pagt,
det ord som han har forordnet til tusind
slægtled,
⁹som han har indgået med Abraham,
og sin ed⁵⁵⁵ til Isak.
¹⁰Han stadfæstede den for Jakob som be-
stemmelse,
for Israel som en evig pagt,
¹¹idet han sagde:
»Dig vil jeg give Kana'ans land,
jeres arvelod.«

⁵⁵¹Mange oversættere lader (med støtte i Septuaginta) »halleluja« være indledning til Sl 105

⁵⁵²Mange oversættere lader (med støtte i Septuaginta) det afsluttende »halleluja« i Sl 104 i stedet være indledning til Sl 105

⁵⁵³Ordret: »hans helligheds navn«.

⁵⁵⁴Ordret: »sæd«.

⁵⁵⁵Der er tale om et højtideligt løfte.

Fra Kana'an til Egypten

¹²Da de var ringe i antal,⁵⁵⁶
kun få, og de boede i det som gæster,
¹³og de vandrede omkring fra folk til folk,
fra et rige til et andet folkefærd,
¹⁴da tillod han intet menneske at under-
trykke dem
og formanede⁵⁵⁷ konger for deres skyld:
¹⁵»Rør ikke mine salvede,
og gør ikke mine profeter noget ondt!«
¹⁶Da han kaldte hungersnød over landet,
sønderbrød enhver brødstav,^{pb}
¹⁷sendte han en mand forud for dem,
Josef blev solgt som træl.
¹⁸De tvang hans fødder i fodlænke,
jern gennemtrængte hans sjæl^{pc}
¹⁹indtil den tid da hans ord indtraf,
HERRENS tale havde lutret ham.
²⁰Kongen sendte bud og satte ham fri,
folkeslags hersker løslod ham.^{pd}
²¹Han satte ham til herre over sit hus
og til hersker over al sin ejendom
²²så han kunne vejlede^{pe} hans fyrster ef-
ter sin vilje⁵⁵⁸
og give hans ældste visdom.

I Egypten

²³Så kom Israel til Egypten,
og Jakob boede som gæst i Kams land.
²⁴Da han gjorde sit folk meget frugtbart
og talrigere end dets fjender,
²⁵vendte han deres hjerte til at hade hans
folk
og handle lumskt imod hans tjenere.
²⁶Han sendte Moses, sin tjener,
Aron, som han havde udvalgt.
²⁷Blandt dem proklamerede de hans
tegn^{pf}
og hans underere i Kams land.

⁵⁵⁶Ordret: »i mænds tal«

⁵⁵⁷Kan også oversættes: »straffede«.

⁵⁵⁸Ordret: »sjæl«.

²⁸Han sendte mørke, så det blev mørkt,
og de trodsede ikke^{pg} hans ord.
²⁹Han forvandlede deres vande til blod
og dræbte deres fisk.
³⁰Deres land vrimlede af frøer,
ind i deres kongers kamre.
³¹Han talte, så kom der fluer,^{ph}
myg i hele deres landområde.
³²Han gav dem hagl som deres regnbyger,
flammende ild⁵⁵⁹ over deres land.
³³Han slog deres vinstokke og deres fi-
gentræer ned
og knuste træerne i deres landområde.
³⁴Han talte, så kom der græshopper
og græshoppelarver^{pi} uden tal.
³⁵De åd alle planter i deres land,
de åd frugten på deres mark.
³⁶Han dræbte⁵⁶⁰ hver førstefødte i deres
land,
førstegrøden af al deres manddomskraft.

Fra Egypten til Kana'an

³⁷Så førte han dem ud med sølv og guld,
og ingen i hans stammer snublede.
³⁸Egypten glædede sig, da de drog ud,
for frygt for dem var faldet over dem.
³⁹Han bredte en sky ud som et dækken
og ild til at oplyse natten.
⁴⁰De spurgte,^{pi} og han bragte vagtler
og mættede dem med himmelbrød.
⁴¹Han åbnede en klippe, og der flød vand,
det løb i de tørre områder som en strøm.

Gud husker sit hellige løfte

⁴²For han huskede sit hellige ord⁵⁶¹
til^{pk} sin tjener Abraham.
⁴³Han førte sit folk ud i glæde,
under jubel sine udvalgte.
⁴⁴Han gav dem folks lande,

de tog folkeslags udbytte⁵⁶² i besiddelse,
⁴⁵med det formål at de skulle holde hans
bestemmelser
og overholde hans love.
Halleluja!⁵⁶³

Salme 106

Lovprisning og bøn

¹Halleluja!
Tak HERREN, for han er god,
for hans nåde varer til evig tid.
²Hvem kan fremsige HERRENS vældige
gerninger,
forkynde al hans pris?
³Salige⁵⁶⁴ er de som våger over ret,
og den som øver^{pl} retfærdighed til alle ti-
der.
⁴Husk mig, HERRE, med velviljen til dit
folk,
tag dig af mig med din frelse
⁵så jeg må se dine udvalgtes lykke,
glæde mig ved dit folks glæde,
prise mig lykkelig med din arvelod!

Israels synd og Guds trofasthed

⁶Vi har syndet med vore fædre,
vi har handlet slet og ugudeligt.
⁷Vore fædre i Egypten
gav ikke agt på dine undere,
de huskede ikke mængden af dine nådes-
bevisninger,
men var genstridige ved et hav,^{pm} ved
Sivhavet.
⁸Dog frelst han dem for sit navns skyld
for at kundgøre sin magt.
⁹Han truede Sivhavet, og det tørrede ud,

⁵⁶² Ordret: »frugt af arbejde«.

⁵⁶³ Nogle oversættere udelader (med støtte i Septu-
aginta og den syriske oversættelse) dette »halleluja«.

⁵⁶⁴ Oversættes nu ofte: »lykkelige«.

⁵⁵⁹ Ordret: »flammers ild«.

⁵⁶⁰ Ordret: »slog ned«.

⁵⁶¹ Ordret: »helligheds ord«.

og han lod dem gå gennem dybet som gennem ørkenen.

¹⁰Han frelste dem af haders hånd, og udfriede dem af fjendes hånd.

¹¹Vand dækkede deres modstandere, der blev ikke én eneste tilbage af dem.

¹²Da troede de på hans ord, de sang hans pris.

¹³De glemte hurtigt⁵⁶⁵ hans gerninger, de ventede ikke på hans beslutning.

¹⁴De fik et voldsomt begær⁵⁶⁶ i ørkenen og fristede Gud i ødemarken.

¹⁵Da gav han dem det de begærede, men sendte tærende sygdom mod dem.⁵⁶⁷

¹⁶De blev skinsyge på Moses i lejren, på Aron, HERRENS hellige.

¹⁷Jorden åbnede sig og opslugte Datan, og den tildækkede Abirams flok,

¹⁸ild brændte deres flok,⁵⁶⁸

flamme fortærede ugdelige.

¹⁹De lavede en kalv ved Horeb og tilbad et støbt gudebillede.

²⁰De ombyttede deres herlighed med en figur af en okse som æder græs.

²¹De glemte Gud, deres frelser, som havde gjort store ting i Egypten,

²²undere i Kams land, frygtindgydende gerninger ved Sivhavet.

²³Han sagde^{pn} at han ville udrydde dem, hvis ikke Moses, hans udvalgte, var trådt beskyttende frem for hans ansigt,

for at afvende hans vrede fra at ødelægge dem.

²⁴De vragede det attråværdige land, de troede ikke hans ord.

²⁵De murrede i deres telte,

⁵⁶⁵Ordret: »de ilede, de glemte«.

⁵⁶⁶»de begærede med begær«.

⁵⁶⁷Ordret: »mod deres sjæl«. Andre oversætter: »på halsen«.

⁵⁶⁸Grundtekstens ord skal i de fleste sammenhænge oversættes: »forsamling/menighed«.

de hørte ikke på HERRENS røst.

²⁶Da løftede han sin hånd mod dem^{po} for at slå dem ned i ørkenen,

²⁷og for at slå deres efterkommere ned^{pp} blandt folkene

og strø dem ud i landene.

²⁸De tog Ba'al-Peors åg på sig og spiste af ofrene til de døde.

²⁹De vakte hans harme med deres gerninger, så en plage brød løs mod dem.

³⁰Da stod Pinehas frem og holdt dom, og plagen hørte op.

³¹Det blev regnet ham til retfærdighed i generation efter generation til evig tid.

³²De vakte hans vrede ved Meribas vand, og det gik Moses ilde for deres skyld.

³³For de var genstridige imod hans ånd, så han talte uoverlagt med sine læber.

³⁴De udryddede ikke folkene, som HERREN havde sagt det til dem.

³⁵De blandede sig med folkene^{pq} og lærte deres gerninger.

³⁶De tilbad deres gudebilleder som blev til en snare for dem.

³⁷De ofrede deres sønner og deres døtre til dæmonerne.

³⁸De udgød uskyldigt blod, deres sønners og deres døtres blod, som de ofrede til Kana'ans gudebilleder, og landet blev vanhelliget af blodet.⁵⁶⁹

³⁹De gjorde sig urene ved deres gerninger, og de bedrev hor ved deres handlinger.

⁴⁰Da blussede HERRENS vrede op mod hans folk, og han fik afsky for sin arv.

⁴¹Han gav dem i folkenes hånd, deres fjender herskede over dem,

⁴²deres modstandere undertrykte dem, og de blev ydmygede under deres hånd.

⁴³Mange gange reddede han dem,

⁵⁶⁹Formodentlig her i betydningen: »blodskyld«.

men de var genstridige mod ham med deres beslutning

og sank ned i deres skyld.

⁴⁴Dog så han til dem i nøden

da han hørte deres skrig.

⁴⁵Han huskede for deres skyld sin pagt og havde medlidenhed, som hans nåde er stor.

⁴⁶Han lod dem finde barmhjertighed⁵⁷⁰

hos alle dem som havde ført dem i fangenskab.

Bøn

⁴⁷Frels os, HERRE, vor Gud,

og saml os fra folkene

så vi kan takke dit hellige navn,⁵⁷¹

rose os af at lovprise dig.⁵⁷²

Lovprisning

⁴⁸Lovet⁵⁷³ være HERREN, Israels Gud,

fra evighed og til evighed,

og hele folket skal sige: Amen!

Halleluja!⁵⁷⁴

Salme 107⁵⁷⁵

Opfordring til taksigelse

¹Tak HERREN, for han er god,

for hans nåde varer til evig tid.

²Det skal HERRENS genløste sige,

dem som han har genløst af fjendes^{pr} hånd,

³og som han har samlet fra landene,

⁵⁷⁰Ordret: »Han gjorde dem til barmhjertighed«.

⁵⁷¹Ordret: »din helligheds navn«.

⁵⁷²Ordret: »din lovprisning«.

⁵⁷³Kan også oversættes: »velsignet«.

⁵⁷⁴Mange oversættere lader (med støtte i Septuaginta) »halleluja« være indledning til Sl 107

⁵⁷⁵Mange oversættere lader (med støtte i Septuaginta) det afsluttende »halleluja« i Sl 106 i stedet være indledning til Sl 107.

fra øst⁵⁷⁶ og fra vest⁵⁷⁷, fra nord og fra hav.^{ps}

Gud frelste fra ørkenen

⁴De flakkede om i ørkenen, på en øde vej,^{pt} de fandt ikke en by at bo i;

⁵de var sultne og også tørstige, deres sjæl vansmægtede i dem.

⁶De råbte til HERREN i deres nød, han reddede dem ud af deres trængsler.

⁷Han førte dem ad rette vej, så de gik til en by de kunne bo i.

⁸De skal takke HERREN for hans nåde og for hans undere mod menneskebørn,

⁹for han har tilfredsstillet⁵⁷⁸ en tørstig sjæl

og har fyldt en sulten sjæl med godt.

Gud frelste fra fangehullet

¹⁰De^{pu} sad i mørke og i dødsskygge,^{pv} fanger i elendighed og jern,

¹¹for de havde været genstridige imod Guds ord

og havde foragtet den Højestes anvisning.

¹²Han ydmygede deres hjerte med plager, de snublede, og der var ingen hjælper.

¹³De råbte til HERREN i deres nød, han frelste dem af deres trængsler.

¹⁴Han førte dem af mørke og døds-skygge^{pw}

og sønderrev deres lænker.

¹⁵De skal takke HERREN for hans nåde og for hans undere mod menneskebørn,

¹⁶for han har knust kobber^{px} og hugget jernslåer af.

⁵⁷⁶Ordret: »fra opgang«.

⁵⁷⁷Ordret: »fra nedgang«.

⁵⁷⁸Ordret: »mættet«.

Gud frelste fra sygdom

¹⁷Tåber⁵⁷⁹ var de på grund af deres overtrædelser^{py}

og på grund af deres synder blev de plaget.

¹⁸Deres sjæl afskyede al mad,
og de kom nær til dødens porte.

¹⁹Da råbte de til HERREN i deres nød,
han frelste dem fra deres trængsler.

²⁰Han sendte sit ord for at helbrede dem
og redde fra deres grave.^{pz}

²¹De skal takke HERREN for hans nåde
og for hans undere mod menneskebørn,

²²og de skal ofre takofre
og fortælle om hans gerninger med jubel.

Gud frelste fra druknedøden

²³De,⁵⁸⁰ som drog ud på havet i skibe,
som drev handel på store vande,⁵⁸¹

²⁴de så HERRENS gerninger
og hans undere på dybet.

²⁵Han talte og fik et stormvejr til at rejse sig,

og det rejste dets bølger.

²⁶De steg op mod himlen, steg ned i dybet,
deres sjæl tabte modet i ulykken.

²⁷De dansede og ravede som den berusede,

og al deres visdom blev forvirret.

²⁸Da råbte de til HERREN i deres nød,
han frelste dem fra deres trængsler.

²⁹Han fik stormen til at stilne af,
og deres^{pæ} bølger lagde sig.

³⁰De blev glade fordi de faldt til ro,
og han førte dem til en havn som de ønskede.

³¹De skal takke HERREN for hans nåde
og for hans undere mod menneskebørn

³²og ophøje ham i folkets menighed

og prise ham i de ældstes forsamling.

Lovprisning af HERRENS magt og trofasthed

³³Han kan gøre floder til en ørken
og kildevæld til udtørret jord,
³⁴frugtbart land til saltsteppe
på grund af ondskaben hos dem som bor der.

³⁵Han kan gøre ørken til vanddam
og tør jord til kildevæld.

³⁶Der lod han de sultne bo
så de kunne grundlægge en by at bo i.

³⁷De tilsåede marker og plantede vingårde

og fik en frugtbar høst.

³⁸Han velsignede dem, og de blev rigtig mange,

og han formindskede ikke deres kvægbestand.

³⁹^{pø} De blev få og blev nedbøjede
under tryk af ulykke og plage.

⁴⁰Han som øser foragt ud over fyrster,
lod dem flakke om i en ørken uden vej.

⁴¹Men han løftede en fattig op af elendighed

og gjorde slægter frugtbare som småkvæget.⁵⁸²

⁴²De retskafne skal se det og glæde sig
mens al uretfærdighed har lukket sin mund til.

⁴³Den som er vis, skal give agt dette,
og de skal reflektere over HERRENS nåde!

Salme 108*Overskrift*

¹En sang. Salme af David.

⁵⁷⁹Se note til 10.

⁵⁸⁰Se note til 10.

⁵⁸¹Kan også oversættes: »mange vande«.

⁵⁸²Ordret blot: »han gjorde slægter som småkvæget« Småkvæg omfatter får og geder.

Tak

- ²Mit hjerte er trygt, Gud,
 jeg vil synge og spille,
 ja, min ære.^{på}
³Vågn op, du harpe og citer!
 Jeg vil vække morgengryet.
⁴Jeg vil takke dig blandt folkene, HERRE,
 og jeg vil lovsynge dig blandt folkesla-
 gene.
⁵For din nåde er stor op over himlene,
 og din sandhed⁵⁸³ op til skyerne.

Bring os hjælp!

- ⁶Ophøj dig over himlene, Gud,
 og din herlighed komme over hele jorden!
⁷For at dine elskede må blive reddet,
 så frels med din højre hånd, og svar mig!

Guds løfte

- ⁸Gud har talt i sin helligdom:⁵⁸⁴
 »Jeg vil juble, jeg vil udstykke Sikem
 og udmåle Sukkots dal.
⁹Mig tilhører Gilead, og mig tilhører Ma-
 nasse,
 og Efraim er mit hoveds hjelm,⁵⁸⁵
 Juda er min herskerstav.
¹⁰Moab er mit vaskefad,
 på Edom vil jeg kaste min sko,
 jeg vil bryde ud i jubel over Filistæa!«

Klage og bøn

- ¹¹Hvem vil føre mig til en befæstet by?
 Hvem har ledt mig⁵⁸⁶ til Edom?
¹²Mon ikke du har forkastet os, Gud,
 og vil du ikke drage ud, Gud, med vore
 hære?

⁵⁸³ Eller: »troskab«.⁵⁸⁴ Kan også oversættes: »hellighed«.⁵⁸⁵ Ordret: »værn«.⁵⁸⁶ Mange følger Septuaginta og retter *nāḥanî* (»har ledt mig«) til: *janḥēnî*: »vil/skal lede mig«.

- ¹³Bring os hjælp mod en fjende,
 for menneskers frelse^{qa} er værdiløs.
¹⁴Ved Guds hjælp vil vi vinde styrke,
 og han skal træde vore fjender ned.

Salme 109*Overskrift*

- ¹Til korlederen.^{qb}
 Af David. Salme.

Klage

- Min lovsangs Gud, vær ikke tavs,
²for den gudløses^{qc} mund og bedragets
 mund har de åbnet imod mig,
 de har talt med⁵⁸⁷ mig med løgnens
 tunge,
³og de har omringet mig med hadefulde
 ord
 og har bekæmpet mig uden årsag.
⁴Til gengæld for min kærlighed anklager
 de mig,
 men jeg er i bøn.⁵⁸⁸
⁵De gengældte mig med ondt for godt,
 og med had til gengæld for min kærlig-
 hed:

Fjendernes forbandelse^{qd}

- ⁶»Sæt en ugudelig op imod ham,^{qe}
 og lad en anklager⁵⁸⁹ stå ved hans højre
 side!
⁷Når han bliver dømt, vil han gå ud som
 skyldig,⁵⁹⁰
 og hans bøn skal blive til synd!^{qf}
⁸Hans dage skal blive få,
 en anden skal tage hans embede.

⁵⁸⁷ Oversættes undertiden: »om«, men præpositio-
 nen *ʔēt* (»med«) kan næppe betyde »om«.⁵⁸⁸ Ordret: »men jeg er bøn«.⁵⁸⁹ Kan også oversættes: »Satan«.⁵⁹⁰ Kan også oversættes: »ugudelig«.

⁹Hans børn skal blive faderløse
og hans hustru enke.
¹⁰Og hans børn skal strejfe om og tigge,
de bliver krævet^{qg} ud af deres ruiner.
¹¹En långiver skal kaste garn ud efter alt
det han ejer,
og fremmede skal røve frugten af hans arbejde.
¹²Der skal ikke være nogen som fortsat viser
nåde⁵⁹¹ imod ham,
og der skal ikke være nogen der forbarmer
sig over hans faderløse!
¹³Hans efterkommere skal udryddes,
deres navn skal udslettes i næste generation!
¹⁴Hans fædres skyld skal huskes hos
HERREN,
og hans moders synd skal ikke slettes!
¹⁵De⁵⁹² skal altid være nærværende for
HERREN,
og han skal udrydde mindet om dem fra
jorden.
¹⁶Det sker fordi han ikke huskede at vise
nåde,
men forfulgte en hjælpeløs og fattig mand
og en som var modløs i hjertet, for at
dræbe.
¹⁷Han elskede forbandelse,
og den skal komme^{qh} over ham,
han havde ikke lyst til velsignelse,
og den skal være langt fra^{qi} ham.
¹⁸Han iførte sig forbandelse som sin
dragt,
og den skal komme^{qj} ind i hans indre som
vand
og som olie i hans knogler.
¹⁹Den skal for ham være som en klædning
han hyller sig i,
og som et bælte han altid binder om sig.«

⁵⁹¹Kan også oversættes: »troskab«.

⁵⁹²Det er henvisning til fædres skyld og moders
synd (v.14).

Klage og bøn

²⁰Dette skal være lønnen fra HERREN til dem
som anklager mig,
og dem som taler ondt imod min sjæl!
²¹Men du, HERRE, Herre, handl med mig
for dit navns skyld,
for din nåde er god – red mig!
²²For jeg er hjælpeløs og fattig,
og mit hjerte er gennemboret^{qk} i mit in-
dre.
²³Jeg svandt bort som en skygge når den
strækker sig,
jeg er rystet af som en græshoppe.
²⁴Mine knæ vaklede på grund af faste,
og mit kød⁵⁹³ er skrumpet ind, uden fedt.
²⁵Og jeg, jeg er blevet til spot for dem,
de ser mig, de ryster på deres hoved.
²⁶Hjælp mig, HERRE, min Gud,
frels mig efter din nåde,⁵⁹⁴
²⁷så de erkender at dette er din hånd,
du, HERRE, du har gjort det.
²⁸Forbander de, så velsigner du.
De rejste sig, de blev til skamme,^{qi}
men din tjener glæder sig.
²⁹Lad mine anklagere klæde sig i skænd-
sel
og iklæde sig deres skam som kappe.

Vished og løfte om taksigelse

³⁰Jeg vil takke HERREN meget med min
mund,
og blandt mange vil jeg lovprise ham,
³¹for han står ved en fattigs højre side
for at frelse fra dem som dømmer hans
sjæl.

⁵⁹³Dvs.: »min krop«.

⁵⁹⁴Kan også oversættes: »trofasthed«.

Salme 110*Overskrift*¹Af David. Salme.*Guds salvedes kongelige og præstelige værdighed*HERRENS udsagn^{qm} til min herre:»Sæt dig ved min højre hånd,
indtil jeg lægger dine fjender
som en skammel for dine fødder!«²Din magts scepter skal HERREN række
ud fra Zion,

hersk midt blandt dine fjender!

³Dit folk møder villigt frem⁵⁹⁵ på din væl-
des dag.^{qn}I hellig prydelse - fra morgenrødens mo-
derskødkommer⁵⁹⁶ dit unge mandskabs dug til
dig.^{qo}⁴HERREN har svoret, og han angrer ikke:»Du er præst for evigt
på Melkisedeks vis.«*Guds salvede skal overvinde sine fjender*⁵Herren er ved din højre side,
han knuser^{qp} konger på sin vredes dag.⁶Han vil dømme blandt folkene,⁵⁹⁷han fylder op med lig,
han knuser hoveder⁵⁹⁸ over den vide jord.⁷Af bækken ved vejen vil han drikke,
derfor kan han løfte hovedet højt.⁵⁹⁵Ordret: »dit folk er lutter villighed«⁵⁹⁶Den masoretiske tekst har ikke noget verbum her; det må underforstås. Rimeligst i sammenhængen er: »kommer«, men en anden mulighed er: »tilhører«.⁵⁹⁷Kan også oversættes: »hedningerne«.⁵⁹⁸Kan også oversættes: »overhoveder/ledere«. Grundteksten har singularis (»et hoved«), men ordet skal formodentlig opfattes kollektivt.**Salme 111**⁵⁹⁹*Jeg vil takke HERREN*¹Halleluja!Jeg vil takke HERREN af hele mit hjerte
i oprigtiges kreds og menighed.*Begrundelse for lovsangen*²HERRENS gerninger er store,
værd at udforske^{qq} for alle som glæder
sig over dem.³Hans værk er højhed og pragt,
og hans retfærdighed består til evig tid.⁴Han har frembragt⁶⁰⁰ et minde for sine
undere,^{qr}

nådig og barmhjertig er HERREN.

⁵Han gav føde til dem som frygter ham,
han husker for evigt sin pagt.⁶Han forkyndte sine gerningers kraft for
sit folk,nemlig at han ville give^{qs} dem folkenes⁶⁰¹
arvelod.⁷Hans hænders gerninger er sandhed⁶⁰²
og ret,

alle hans forordninger er til at stole på,

⁸urokkelige for altid og evigt,
til at blive holdt^{qt} i sandhed og retfærdigt.^{qu}⁹Han sendte sit folk forløsning,
han fastsatte sin pagt for evigt.

Hans navn er helligt og frygtindgydende.

*Sand visdom*¹⁰Frygt for HERREN er visdoms begyndelse,
god indsigt har alle som handler efter
dem;⁶⁰³⁵⁹⁹Salmen er alfabetisk, så første linje begynder med alfabetets første bogstav, anden linje med det andet osv.⁶⁰⁰Ordret: »gjort«.⁶⁰¹Kan også oversættes: »hedningernes«.⁶⁰²Kan også oversættes: »trofasthed«.⁶⁰³Det er en henvisning til »forordninger« i v.7.

hans pris består for altid.

Salme 112⁶⁰⁴

Den, der frygter HERREN, velsignes

¹Halleluja!

Salig⁶⁰⁵ den mand som frygter HERREN,
som glæder sig meget ved hans bud.

²Hans afkom⁶⁰⁶ skal blive mægtigt i landet,⁶⁰⁷

de oprigtiges slægt skal velsignes.

³Velstand og rigdom er i hans hus,
og hans retfærdighed består for altid.

⁴Der er brudt et lys frem i mørket for de
oprigtige,

for den som er nådig og barmhjertig og
retfærdig.^{qv}

Den retfærdige skal ikke rokkes

⁵Godt for den mand som er barmhjertig og
låner ud,

som tager sig af sine sager med retfærdighed.

⁶Han skal aldrig i evighed rokkes,
en retfærdig skal være til evigt minde.

⁷Han skal ikke frygte ondt budskab,
hans hjerte er fast, han har tillid til
HERREN.

⁸Hans hjerte er urokkeligt, han skal ikke
frygte,

indtil han kan se med glæde på sine mod-
standere.

⁹Han strør ud, han giver til de fattige,
hans retfærdighed består for altid,
hans horn skal være ophøjet med ære.

⁶⁰⁴Salmen er alfabetisk, så første linje begynder med alfabetets første bogstav, anden linje med det andet osv.

⁶⁰⁵Oversættes nu ofte: »lykkelig«.

⁶⁰⁶Ordret: »sæd«.

⁶⁰⁷Kan også oversættes: »på jorden«.

Den ugudeliges endeligt

¹⁰Den ugudelige skal se det og græmmes,
han skal skære tænder og forgå.
Ugudeliges begær bliver til intet.

Salme 113

Lovpris HERRENS navn!

¹Halleluja!

Lovpris, I HERRENS tjenere,
lovpris HERRENS navn!

²HERRENS navn være priset⁶⁰⁸
fra nu og til evig tid!

³Fra solens opgang⁶⁰⁹ til dens ned-
gang⁶¹⁰
er HERRENS navn højlovet.

HERREN er ophøjet

⁴HERREN er ophøjet over alle folk,
hans herlighed over himlen.

⁵Hvem er som HERREN, vor Gud –
han som troner højt oppe,

⁶han som ser dybt ned –
i himlen og på jorden?⁶¹¹

Herren bøjer sig frelsende ned

⁷Han som rejser en ringe op af støvet,
som ophøjer en fattig af skarnet

⁸for at lade ham sidde^{qw} blandt for-
nemme,⁶¹²

blandt sit folks fornemme.

⁹Han som lader en ufrugtbar bo^{qx} i huset
som en glad mor til sønnerne.

Halleluja.⁶¹³

⁶⁰⁸Kan også oversættes: »velsignet«.

⁶⁰⁹Dvs.: Øst.

⁶¹⁰Dvs.: Vest.

⁶¹¹En del oversættere vælger – for forståelsens skyld – at flytte denne linje op mellem v.5a og 5b.

⁶¹²Kan også oversættes: »fyrster«.

⁶¹³Septuginta, der følges af en del oversættere, har dette »halleluja« som indledning til Sl 114.

Salme 114⁶¹⁴

Folkets genfødsel ved udgangen fra Egypten

¹Da Israel drog ud af Egypten,
Jakobs hus fra et folk, som havde et uforståeligt sprog,

²da blev Juda til hans helligdom,
Israel til hans herredømme.⁶¹⁵

Guds undere

³Havet så og flygtede,
Jordan vendte om og løb baglæns,
⁴bjergene sprang som væddere,
høje som kid og lam.⁶¹⁶

Hvorfor?

⁵Hvad er der med dig, du hav, siden du flygtede,
du, Jordan, siden du vendte om og løb baglæns,
⁶I bjerge, siden I hoppede som væddere,
I høje, som kid og lam?

Herren er den mægtige

⁷Skælv, du jord, for Herrens ansigt,
for Jakobs Guds ansigt,
⁸ham som forvandler klippen til en vanddam,
flint til et kildevæld!

⁶¹⁴Septuginta, der følges af en del oversættere, indleder salmen med et »halleluja«, der i den masoretiske tekst står som afslutning på Sl 113.

⁶¹⁵Grundtekstens: *mamšlôtāw* (»herredømme«) er pluralis, men opfattes som regel som singular som forudsat i Septuginta og andre gamle oversættelser. Pluralis skal måske understrege storheden i Guds herredømme.

⁶¹⁶Ordret: »som småkvægs afkom«.

Salme 115

Menighedens klage

¹Ikke os, HERRE, ikke os,
men dit navn skal du give ære
for din nådes, for din sandheds⁶¹⁷ skyld.

²Hvorfor skal folkene⁶¹⁸ sige:
»Hvor er nu deres Gud?«

Afgudernes afmagt

³Men vores Gud er i himlen,
han gør^{qy} alt hvad han ønsker.
⁴Deres gudebilleder er sølv og guld,
menneskehænders værk.
⁵De har mund, men kan ikke tale,
de har øjne, men kan ikke se,
⁶de har ører, men kan ikke høre,
de har næse, men kan ikke lugte.
⁷Deres hænder – dem kan de ikke føle med,
deres fødder – dem kan de ikke gå på,
de kan ikke frembringe lyd med deres strube.

⁸Ligesom de er, bliver også de der har lavet dem,^{qz}
enhver som stoler på dem.

Formaning til at stole på HERREN

⁹Israel, stol på HERREN!
Han er deres hjælper⁶¹⁹ og deres skjold.
¹⁰Arons Hus, stol på HERREN!
Han er deres hjælper og deres skjold.
¹¹I, som frygter HERREN, stoler på HERREN!
Han er deres hjælper og deres skjold.

⁶¹⁷Kan også oversættes: »troskab«.

⁶¹⁸Kan også oversættes: »hedningerne«. Her kan det give god mening.

⁶¹⁹Oversættes ofte: »hjælp«.

HERREN velsigner

¹²HERREN har husket os, han vil velsigne,
han vil velsigne^{qæ} Israels hus,
han vil velsigne Arons hus,
¹³han vil velsigne dem som frygter
HERREN,
de små med de store.
¹⁴Må HERREN gøre jer talrige,
jer og jeres børn!
¹⁵Velsignede være I af HERREN,
som har skabt himmel og jord.

Menighedens lovprisning

¹⁶Himlen er HERRENS himmel,
men jorden gav han menneskene.⁶²⁰
¹⁷De døde lovpriser ikke HERREN,^{qø}
heller ikke de som gik ned i stilheden.
¹⁸Men vi, vi vil prise HERREN
fra nu og til evig tid.
Halleluja!⁶²¹

Salme 116⁶²²*Du har reddet mit liv*

¹Jeg elsker^{qå} at HERREN har hørt^{ra}
min tryglende røst.⁶²³
²For han har bøjet sit øre til mig,
og i mine dage vil jeg udråbe:^{rb}
³»Dødens reb omgav mig,
og dødsrigets trængsler havde fundet
mig,
jeg fandt^{rc} nød og plage.
⁴Da påkaldte jeg HERRENS navn:
»Ak, HERRE, red mit liv!«⁶²⁴

⁶²⁰ Ordret: »Adams/menneskets børn«.⁶²¹ Septuginta, der følges af en del oversættere, har dette »halleluja« som indledning til Sl 116.⁶²² Septuginta, der følges af en del oversættere, har det »halleluja«, der i den masoretiske tekst står som afslutning på Sl 115, som indledning til Sl 116.⁶²³ Ordret: »min tryglens røst«.⁶²⁴ Ordret: »min sjæl«.

⁵HERREN er nådig og retfærdig,
og vor Gud forbarmer sig.
⁶HERREN beskytter enfoldige,
jeg var ringe, men han hjalp mig.«
⁷Min sjæl, kom tilbage til din ro,
for HERREN har handlet vel imod dig.
⁸Ja, du har reddet mit liv⁶²⁵ fra døden,
mit øje fra tåre,
min fod fra fald.
⁹Jeg kan vandre for HERRENS ansigt
i de levendes lande.
¹⁰Jeg har troet, derfor kan jeg sige:
»Jeg var hårdt plaget.«
¹¹Jeg sagde i min angst:
»Hele menneskeheden er løgnere.«

Jeg vil løfte frelsens bæger

¹²Hvordan skal jeg gengælde HERREN
alle hans velgerninger mod mig?
¹³Frelsens bæger vil jeg løfte
og påkalde HERRENS navn.
¹⁴Jeg vil indfri mine løfter til HERREN,
og det foran hele hans folk.
¹⁵Kostbar i HERRENS øjne
er hans frommes død.⁶²⁶
¹⁶Ak, HERRE, jeg er jo din træl,
jeg er din træl, din trælkvindes søn,
du har løst mine lænker.
¹⁷Til dig vil jeg ofre slagtoffer som takof-
fer
og påkalde HERRENS navn.
¹⁸Jeg vil indfri mine løfter til HERREN,
og det foran hele hans folk,
¹⁹i forgårdene til HERRENS hus,
i din midte, Jerusalem!
Halleluja!⁶²⁷

⁶²⁵ Ordret: »min sjæl«.⁶²⁶ Oversættes nu ofte: »liv«, idet meningen i sammenhængen formodentlig er at Gud vil bevare den frommes »liv« (jf. v. 8). Men grundteksten har: *māwet*: »død«.⁶²⁷ Septuginta, der følges af en del oversættere, har dette »halleluja« som indledning til Sl 117.

Salme 117⁶²⁸*Lovpris HERREN*¹Lovpris HERREN, alle folk!⁶²⁹

Pris ham, alle folkeslag!

²For hans nåde mod os har været mægtig,
og HERRENS troskab⁶³⁰ varer til evig tid.
Halleluja!⁶³¹**Salme 118**⁶³²*Tak HERREN, for han er god*¹Tak HERREN, for han er god,
ja, hans nåde varer til evig tid.²Israel skal sige:

»Ja, hans nåde varer til evig tid.«

³Arons hus skal sige:

»Ja, hans nåde varer til evig tid.«

⁴De som frygter HERREN, skal sige: »Ja,
hans nåde varer til evig tid.«*Personlig takkesalme*⁵Fra trængslen råbte jeg til HERREN,⁶³³
HERREN svarede mig ved at føre mig ud i
åbent land.⁶³⁴⁶HERREN er for mig, jeg vil ikke frygte,
hvad kan et menneske gøre mig?⁶²⁸Septuginta, der følges af en del oversættere, har det »halleluja«, der i den masoretiske tekst står som afslutning på Sl 116, som indledning til Sl 117.⁶²⁹Kan også oversættes: »hedninger«, men det er næppe meningen her.⁶³⁰Kan også oversættes: »sandhed«.⁶³¹Septuginta, der følges af en del oversættere, har dette »halleluja« som indledning til Sl 118.⁶³²Septuginta, der følges af en del oversættere, har det »halleluja«, der i den masoretiske tekst står som afslutning på Sl 117, som indledning til Sl 118.⁶³³Guds navn står her og i næste linje i kortformen: *yāh*. Kortformen findes en del steder i poetiske tekster og hører fast til udtrykket: *hal'û-yāh*.⁶³⁴Ordret blot: »HERREN svarede mig ved åbent land«.⁷HERREN er for mig som min hjælper,⁶³⁵
og jeg skal se med fryd på dem som hader
mig.⁸Det er bedre at søge tilflugt hos HERREN
end at stole på mennesket.⁹Det er bedre at søge tilflugt hos HERREN
end at stole på fyrster.¹⁰Alle folk⁶³⁶ omringede mig,
i HERRENS navn slog jeg dem ned.rd¹¹De omringede mig, ja, de omringede
mig,i HERRENS navn værgede jeg mig imod
dem.¹²De omringede mig som bier, de døde
hen som ild i tjørnekrat,^{re}i HERRENS navn værgede jeg mig imod
dem.¹³Du stødte^{rf} hårdt til mig for at jeg skulle
falde,

men HERREN hjalp mig.

¹⁴HERREN⁶³⁷ er min styrke og min
lovsang,^{rg}

og han blev mig til frelse.

¹⁵Der er⁶³⁸ råb af jubel og frelse

i de retfærdiges telte:

»HERRENS højre hånd handler med kraft,

¹⁶HERRENS højre hånd ophøjer,^{rh}

HERRENS højre hånd handler med kraft.«

¹⁷Jeg skal ikke dø, men jeg skal leve,
og jeg skal fortælle om HERRENS⁶³⁹ ger-
ninger.¹⁸HERREN tugtede mig hårdt,
men overgav mig ikke til døden.⁶³⁵Grundtekstens ord er pluralis, der understreger styrken i hjælpen. En anden mulighed er dog at oversætte: »HERREN er for mig blandt mine hjælpere«.⁶³⁶Kan også oversættes: »hedninger«; det kan give god mening her.⁶³⁷Guds navn står her i kortformen: *yāh*. Jævnfør fodnote til v. 5.⁶³⁸Der er ikke noget verbum i grundteksten i denne og næste linje. Oftest er der dermed forudsat: »er«, men andre oversættere foreslår: »lyder« eller: »hør«.⁶³⁹Guds navn står her og i de næste to vers i kortformen: *yāh*. Jævnfør fodnote til v.5.

Ved templets port

¹⁹Åben retfærdigheds porte for mig,
jeg vil gå ind ad dem, jeg vil takke
HERREN!

²⁰Denne er porten til HERREN,⁶⁴⁰
retfærdige kan gå ind ad den.

²¹Jeg vil takke dig, for du svarede mig,
og du blev mig til frelse.

I templet

²²Den sten bygmestrene forkastede,
er blevet hovedhjørnesten.⁶⁴¹

²³Fra HERREN er dette sket,
det er underfuldt for vore øjne.

²⁴Denne er dagen som HERREN har skabt,
lad os juble og glæde os på den!

²⁵Oh, HERRE, frels dog!⁶⁴²

Oh, HERRE, lad det dog lykkes!

²⁶Velsignet være han som kommer, i
HERRENS navn!^{ri}

Vi velsigner^{ri} jer fra HERRENS hus.

²⁷HERREN er Gud, og han lod det lysne for
os.^{rk}

Bind festofferet med reb^{ri}
op til alterets horn.

²⁸Du er min Gud, og jeg vil takke dig,
min Gud, jeg vil ophøje dig.

²⁹Tak HERREN, for han er god,
ja, hans nåde varer til evig tid.

Salme 119^{rm}*I.*

¹Salige⁶⁴³ er de hvis færd⁶⁴⁴ er udadledig,

⁶⁴⁰Kan også oversættes (og er traditionelt oversat):
»Dette er Herrens port«.

⁶⁴¹Det er enten en sokkelsten der i et hjørne skal
bære to mure, eller den sten der sidder øverst i buen
over fx indgangsportalen og derved holder hele buen
i det rette spænd (slutstenen).

⁶⁴²»Frels dog!« hedder på hebraisk: *hōšîfā^h nnā⁷*.

⁶⁴³Oversættes nu ofte: »lykkelige«.

⁶⁴⁴Ordret: »vej«.

de som vandrer efter⁶⁴⁵ HERRENS lov.

²Salige er de som overholder hans
vedtægter,
de søger ham af udelte hjerte.

³De har heller ikke begået uretfærdig-
hed,

de har vandret på hans veje.^{rm}

⁴Du har givet dine forordninger,
for at de nøje skulle holdes.

⁵Gid mine veje må være faste
til at holde dine lovbud.

⁶Da skal jeg ikke blive til skamme
når jeg ser hen til alle dine befalinger.

⁷Jeg vil takke dig af et oprigtigt hjerte
når jeg lærer dine retfærdige bestemmel-
ser⁶⁴⁶ at kende.

⁸Jeg vil holde dine lovbud,
forlad mig ikke fuldstændig.⁶⁴⁷

II.

⁹Hvordan skal en ung holde sin sti ren?
Ved at han retter sig efter dit ord.

¹⁰Af hele mit hjerte har jeg søgt dig,
lad mig ikke fare vild fra dine befalinger!

¹¹Jeg gemmer dit ord⁶⁴⁸ i mit hjerte,
for at jeg ikke skal synde imod dig.

¹²Lovet⁶⁴⁹ være du, HERRE!
lær mig dine lovbud!

¹³Med mine læber forkynder jeg
alle din munds bestemmelser.

¹⁴Jeg glæder mig ved dine vedtægters vej
som over al mulig rigdom.

¹⁵Jeg vil fordybe mig i dine forordninger
og give agt på dine stier.

¹⁶Jeg vil glæde mig ved dine lovbud,
jeg vil ikke glemme dit ord.

⁶⁴⁵Ordret: »i«.

⁶⁴⁶Ordret: »din retfærdigheds bestemmelser«.

⁶⁴⁷Ordret: »indtil meget«.

⁶⁴⁸Den hebraiske tekst har: *ʔimrā^h*. Se note ovenfor
til salmens nummer.

⁶⁴⁹Kan også oversættes: »velsignet«.

III.

¹⁷Gennemfør alt godt imod din tjener så jeg må leve,

så vil jeg holde dit ord.

¹⁸Åbn mine øjne så jeg kan iagttage underne ud fra din lov.

¹⁹Jeg er fremmed på jorden,⁶⁵⁰ skjul ikke dine befalinger for mig!

²⁰Min sjæl hentæres af længsel efter dine bestemmelser til enhver tid.

²¹Du truer overmodige, forbandede,⁶⁵¹ som forvilder sig bort fra dine befalinger.

²²Vælt hån og foragt bort fra mig, for jeg overholder dine vedtægter.

²³Selv når højtstående embedsmænd sætter sig ned og rådslår imod mig, grunder din tjener over dine lovbud.

²⁴Også dine vedtægter er min glæde, de er mine rådgivere.⁶⁵²

IV.

²⁵Min sjæl klæber ved støvet, giv mig liv efter dit ord!

²⁶Jeg har fortalt om mine veje, og du svarer mig,

lær mig dine lovbud!

²⁷Lad mig forstå dine forordningers vej så jeg kan grunde over dine under.

²⁸Min sjæl opløses i mig^{ro} af bekymring, rejs mig op efter dit ord!

²⁹Hold løgnens vej borte fra mig, og giv mig i nåde din lov!

³⁰Jeg har valgt trofastheds vej, jeg har stillet dine bestemmelser foran mig.^{rp}

³¹Jeg har holdt fast ved dine vedtægter, HERREN, gør mig ikke til skamme!

⁶⁵⁰Kan også oversættes: »i landet«.

⁶⁵¹Mange oversættere flytter – med støtte i bl.a. Septuaginta – »forbandede« ned til næste linje der så oversættes: »forbandede er de som forvilder sig bort fra dine befalinger«.

⁶⁵²Ordret: »mit råds mænd«.

³²Jeg vil løbe ad dine befalingers vej, for du giver mit hjerte at ånde frit.⁶⁵³

V.

³³Lær mig, HERRE, dine lovbud's vej, så vil jeg overholde den indtil enden.^{rq}

³⁴Giv mig indsigt så jeg kan overholde din lov

og holde den af helt hjerte.

³⁵Led mig ad dine befalingers sti, for den holder jeg af.

³⁶Bøj mit hjerte til dine vedtægter og ikke til uretmæssig vinding.

³⁷Vend mine øjne bort så de ikke ser efter tomhed,

giv mig liv på dine veje!^{rr}

³⁸Opfyld for din tjener dit ord, som skal fremme frygt for dig.^{rs}

³⁹Vend min vanære, som jeg frygtede for, bort, for dine bestemmelser er gode.

⁴⁰Se, jeg har længtes efter dine forordninger,

giv mig liv i din retfærdighed!

VI.

⁴¹Lad din nåde,⁶⁵⁴ HERRE, komme over mig, din frelse, efter dit ord,

⁴²så jeg kan svare den som forhåner mig, et ord,

for jeg har stolet på dit ord.

⁴³Og tag ikke sandheds ord fuldstændig⁶⁵⁵ ud af min mund, for jeg har sat mit håb til dine bestemmelser.

⁴⁴Og jeg vil bestandigt holde din lov, evigt og altid.

⁴⁵Og lad mig vandre i åbent land,

⁶⁵³Ordret: »du gør mit hjerte vidt/bredt«.

⁶⁵⁴I grundteksten er ordet pluralis, der understreger storheden.

⁶⁵⁵Ordret: »indtil meget«.

for jeg har søgt råd i dine forordninger.
⁴⁶Og jeg vil tale om dine vedtægter foran konger,
 og jeg skal ikke blive til skamme.
⁴⁷Og jeg vil glæde mig over dine befallinger
 som jeg elsker.
⁴⁸Og jeg vil løfte mine hænder til dine befalinger
 som jeg elsker,^{rt} og jeg vil grunde over dine lovbud.

VII.

⁴⁹Husk ordet til din tjener,
 som du lader mig håbe på.
⁵⁰Dette er min trøst i min elendighed,
 at dit ord giver mig liv.
⁵¹De overmodige har spottet mig uden op-hør,⁶⁵⁶
 jeg veg ikke fra din lov.
⁵²Jeg har husket dine bestemmelser fra gammel tid,
 og jeg blev trøstet, HERRE.
⁵³En glødende harme har grebet mig over de ugudelige
 som forlader din lov.
⁵⁴Dine lovbud har været mine sange i huset hvor jeg var fremmed.⁶⁵⁷
⁵⁵Om natten har jeg husket på dit navn, HERRE,
 og jeg har holdt din lov.
⁵⁶Dette gjaldt mig:^{ru}
 At jeg har overholdt dine forordninger.

VIII.

⁵⁷HERREN er min andel,
 jeg har lovet^{rv} at holde dine ord.
⁵⁸Jeg tryglede for dit ansigt⁶⁵⁸ af hele mit hjerte:

⁶⁵⁶ Ordret: »indtil meget«.⁶⁵⁷ Ordret: »i min fremmedheds hus.«⁶⁵⁸ Ordret: »jeg har blødgjort dit ansigt«.

»Vær mig nådig efter dit ord!«
⁵⁹Jeg har overvejet mine veje,
 og jeg vil atter vende mine fødder til dine vedtægter.
⁶⁰Jeg hastede og tøvede ikke med at holde dine befalinger.
⁶¹De ugudeliges bånd omspændte mig, din lov glemte jeg ikke.
⁶²Ved midnat står jeg op for at takke dig for retfærdigheden i dine vedtægter.^{rw}
⁶³Jeg er ven med alle dem som frygter dig, og med dem som holder dine forordninger.

⁶⁴Din nåde, HERRE, fylder jorden,⁶⁵⁹
 lær mig dine lovbud!

IX.

⁶⁵Du har handlet godt mod din tjener, HERRE, efter dit ord.
⁶⁶Lær mig god^{rx} dømmekraft og kundskab,
 for jeg stoler på dine befalinger.
⁶⁷Før jeg blev ydmyget, for jeg vild, men nu har jeg holdt dit ord.
⁶⁸Du er god og gør godt, lær mig dine lovbud!
⁶⁹De overmodige har opdigtet løgn imod mig,
 jeg vil overholde dine forordninger af hele mit hjerte.
⁷⁰Deres hjerte er følelsesløst som fedt, jeg har glædet mig ved din lov.
⁷¹Det var godt for mig at jeg blev ydmyget så jeg kunne lære dine lovbud.
⁷²Din munds lov er bedre for mig end tusind klumper guld og sølv.

X.

⁷³Dine hænder har skabt mig og formet mig, giv mig indsigt så jeg kan lære dine befalinger.

⁶⁵⁹ Kan også oversættes: »landet«.

⁷⁴De som frygter dig, skal se mig og glæde sig,

for jeg har sat mit håb til dit ord.

⁷⁵Jeg ved, HERRE, at dine bestemmelser er retfærdige,

og at du af trofasthed ydmygede mig.

⁷⁶Lad dog din nåde tjene til at trøste mig efter dit ord til din tjener.

⁷⁷Lad din barmhjertighed komme til mig så jeg må leve,

for din lov er min glæde.

⁷⁸De overmodige skal blive til skamme, for med løgn har de forurettet mig, jeg vil grunde over dine forordninger.

⁷⁹Må de som frygter dig, vende tilbage til mig,

og de som kender dine vedtægter.

⁸⁰Gid mit hjerte må være fuldkomment efter dine lovbud

for at jeg ikke skal blive til skamme.

XI.

⁸¹Min sjæl er udmattet af venten efter din frelse,

jeg har sat mit håb til dit ord.

⁸²Mine øjne er udmattede af at vente på dit ord⁶⁶⁰

idet jeg sagde: »Hvornår vil du trøste mig?«

⁸³Var jeg end som en lædersæk i røg,⁶⁶¹ så glemte jeg ikke dine lovbud.

⁸⁴Hvor mange er din tjeners dage?

Hvornår vil du holde dom^{ry} over dem som forfølger mig?

⁸⁵De overmodige har gravet grave for mig,

de som ikke lever efter din lov.

⁸⁶Alle dine befalinger er pålidelige, med løgn forfølger de mig; hjælp mig!

⁶⁶⁰Den hebraiske tekst har: *ʔimrāʰ*. Se note ovenfor til salmens nummer.

⁶⁶¹Der er formodentlig tænkt på en tom lædersæk der hang under loftet og med tiden blev ubrugelig.

⁸⁷De havde nær udryddet mig fra jorden,⁶⁶²

men jeg forlod ikke dine forordninger.

⁸⁸Giv mig liv efter din nåde, så vil jeg holde din munds vedtægt.

XII.

⁸⁹I evighed, HERRE, står dit ord fast i himlen.

⁹⁰I slægt efter slægt varer din trofasthed. Du grundfæstede jorden så den står fast.

⁹¹Efter dine bestemmelser består de⁶⁶³ endnu i dag,^{rz}

for de er alle dine tjenere.

⁹²Hvis ikke din lov havde været min glæde,

var jeg gået til grunde i min elendighed.

⁹³Jeg vil i evighed ikke glemme dine forordninger,

for ved dem har du givet mig liv.

⁹⁴Din er jeg, frels mig, for jeg har søgt råd i dine forordninger.

⁹⁵De ugudelige lurede på mig for at tilintetgøre mig,

jeg vil give agt på dine vedtægter.

⁹⁶For al fuldkommenhed^{ræ} har jeg set en ende på, din befaling strækker sig meget vidt.

XIII.

⁹⁷Hvor jeg elsker din lov!

Hele dagen er den i min tanke.

⁹⁸Din befaling^{rø} gør mig visere end mine fjender,

for den er for evigt hos mig.

⁹⁹Jeg har fået mere indsigt end alle mine lærere,

for dine vedtægter er i min tanke.

⁶⁶²Kan også oversættes: »af landet«. Landet (Israel) var for GTs fromme stedet hvor de levede med Gud.

⁶⁶³Dvs. både himmel, jord, ord og trofasthed.

¹⁰⁰Jeg er blevet forstandigere end de gamle,

for jeg har overholdt dine forordninger.

¹⁰¹Jeg har holdt mine fødder tilbage fra enhver ond sti

for at jeg kan holde dit ord.

¹⁰²Jeg afveg ikke fra dine bestemmelser, for du har undervist mig.

¹⁰³Hvor var dit ord sødt for min gane, mere end honning for min mund.

¹⁰⁴Jeg er blevet forstandig af dine forordninger, derfor har jeg hadet enhver løgnens sti.

XIV.

¹⁰⁵Dit ord er en lygte for min fod og et lys på min sti.

¹⁰⁶Jeg har svoret,⁶⁶⁴ og jeg vil opfylde det: At overholde dine retfærdige bestemmelser.⁶⁶⁵

¹⁰⁷Jeg er blevet dybt nedbøjet, HERRE, giv mig liv efter dit ord.

¹⁰⁸Lad min munds frivilligofre behage dig, HERRE, og lær mig dine bestemmelser.

¹⁰⁹Jeg holder altid mit liv i min hånd,⁶⁶⁶ men jeg har ikke glemt din lov.

¹¹⁰De ugudelige lagde fælde for mig, men jeg forvildede mig ikke bort fra dine forordninger.

¹¹¹Jeg fik dine vedtægter til ejendom for evigt, ja, de er mit hjertes glæde.

¹¹²Jeg har vendt mit hjerte til at handle efter dine lovbud.

Lønner^{ra} er for evigt.

⁶⁶⁴ Her er udtrykket brugt i positiv betydning om at aflægge en ed.

⁶⁶⁵ Ordret: »din retfærdigheds bestemmelser«.

⁶⁶⁶ Salmistens liv (ordret: »min sjæl«) er altid udsat for fare, jf. dansk udtryk: »Han står med livet i hænderne«.

XV.

¹¹³De vægelsindede hader jeg, men din lov elsker jegt.

¹¹⁴Du er mit skjul og mit skjold, jeg har sat mit håb til dit ord.

¹¹⁵Vig fra mig, I der handler ondt, og jeg vil overholde min Guds befalinger.

¹¹⁶Støt mig efter dit ord⁶⁶⁷ så jeg må leve, og lad mig ikke blive til skamme på grund af mit håb!⁶⁶⁸

¹¹⁷Styrk mig så jeg bliver frelst, så vil jeg altid se hen til dine lovbud.

¹¹⁸Du har forkastet alle dem som farer vild fra dine lovbud, for deres svig er falskhed.^{sa}

¹¹⁹Du skaffede alle jordens ugudelige bort^{sb} som slagter,

derfor har jeg elsket dine vedtægter.

¹²⁰Af rædsel for dig gyser jeg,⁶⁶⁹ og jeg er bange for dine bestemmelser.

XVI.

¹²¹Jeg har øvet ret^{sc} og retfærdighed, overlad mig ikke til mine undertrykkere!

¹²²Stå inde for din tjener^{sd} til det gode, lad ikke hovmodige øve vold imod mig.

¹²³Mine øjne er udmattede af venten på din frelse

og på dit retfærdige ord.⁶⁷⁰

¹²⁴Gør med din tjener efter din nåde, og lær mig dine lovbud!

¹²⁵Jeg er din tjener; giv mig indsigt så jeg kan lære dine vedtægter at kende.⁶⁷¹

⁶⁶⁷ Den hebraiske tekst har: *ʔimrā^h*. Se note ovenfor til salmens nummer.

⁶⁶⁸ Ordret: »fra mit håb«.

⁶⁶⁹ Ordret: »mit kød«.

⁶⁷⁰ Ordret: »din retfærdigheds ord«. Den hebraiske tekst har: *ʔimrā^h* (»ord«). Se note ovenfor til salmens nummer.

⁶⁷¹ Verbet (»lære at kende«) kan også oversættes: »give agt på«.

¹²⁶ Det er tid for HERREN^{se} at handle,
de har brudt din lov.

¹²⁷ Derfor har jeg elsket dine befalinger
mere end guld og mere end det reneste
guld.

¹²⁸ Derfor følger jeg nøje alle forordninger
i alt,^{sf}
jeg har hadet enhver løgnens sti.

XVII.

¹²⁹ Dine vedtægter er underfulde,
derfor overholder min sjæl dem.

¹³⁰ Dine ords åbenbaring^{sg} spreder lys,
det giver uerfarne indsigt.

¹³¹ Jeg spærrede min mund op og tørstede,
for jeg længtes efter dine befalinger.

¹³² Vend dig til mig, og vær mig nådig
som du har for skik over for dem,^{sh} der
elsker dit navn.

¹³³ Gør mine skridt faste ved dit ord,
og lad ingen uret herske over mig!

¹³⁴ Befri mig fra menneskers undertryk-
kelse,

så vil jeg overholde dine forordninger.

¹³⁵ Lad dit ansigt lyse over din tjener,
og lær mig dine lovbud!

¹³⁶ Der flød vandstrømme ned fra mine
øjne
fordi de ikke holdt din lov.

XVIII.

¹³⁷ Du er retfærdig, HERRE,
og dine bestemmelser^{si} er retskafne.

¹³⁸ Du har påbudt dine vedtægter i retfær-
dighed
og i stor trofasthed.

¹³⁹ Min iver har tilintetgjort mig,
for mine modstandere har glemt dine ord.

¹⁴⁰ Dit ord er gennemrenset,⁶⁷²
og din tjener har elsket det.

¹⁴¹ Jeg er ringe og foragtet,

men⁶⁷³ jeg har ikke glemt dine forordnin-
ger.

¹⁴² Din retfærdighed er retfærdig i evig-
hed,

og din lov er sandhed.

¹⁴³ Nød og trængsel har ramt mig,
dine befalinger er min glæde.

¹⁴⁴ Dine vedtægter er retfærdighed i evig-
hed,
giv mig indsigt så jeg kan leve.

XIX.

¹⁴⁵ Jeg har råbt af hele mit hjerte; svar mig,
HERRE!

Jeg vil overholde dine lovbud.

¹⁴⁶ Jeg har råbt til dig, frels mig,
så vil jeg holde fast ved dine vedtægter.

¹⁴⁷ Før daggryet råbte jeg⁶⁷⁴ om hjælp,
jeg håbede på dit ord.^{sj}

¹⁴⁸ Før nattevagterne var mine øjne åbne
for at grunde på dit ord.⁶⁷⁵

¹⁴⁹ Hør mit råb i overensstemmelse med
din nåde,

HERRE, hold mig i live i overensstem-
melse med din bestemmelse.

¹⁵⁰ De som jager efter skændselsgerning,
nærmede sig,

de var langt borte fra din lov.

¹⁵¹ Nær er du, HERRE,

og alle dine befalinger er sandhed.

¹⁵² Jeg har for længst vidst fra dine
vedtægter
at du har grundfæstet dem for evigt.

⁶⁷³ Dette: »men« står ikke udtrykkeligt i den hebra-
iske tekst, men er underforstået ved sætningsopbyg-
ningen.

⁶⁷⁴ Ordret: »Jeg kom forud for daggryet og råbte«.

⁶⁷⁵ Der er muligvis tænkt på de sene nattevagter fra
kl. 2 til kl. 6. De blev ofte af de fromme brugt til stu-
dier og bøn. Meningen er da at salmisten begyndte
endnu tidligere.

⁶⁷² Ordret: »renset meget«.

XX.

¹⁵³Se min elendighed, og red mig,
for din lov har jeg ikke glemt.
¹⁵⁴Før min sag, og befri mig,
giv mig liv efter dit ord.
¹⁵⁵Frelsen er fjernt fra de ugudelige,
for de har ikke søgt efter dine lovbud.
¹⁵⁶Overordentlig stor er din barmhjertig-
hed,⁶⁷⁶ HERRE,
hold mig i live i overensstemmelse med
dine bestemmelser!
¹⁵⁷Mine forfølgere og modstandere er
mange,
jeg veg ikke fra dine vedtægter.
¹⁵⁸Jeg har set troløse og må væmmes,
for de har ikke holdt dit ord.
¹⁵⁹Se hvor jeg elsker dine forordninger,
HERREN, giv mig liv i overensstemmelse
med din nåde.
¹⁶⁰Summen⁶⁷⁷ af dit ord er sandhed,
og evig er hver af dine retfærdigheds be-
stemmelser.⁶⁷⁸

XXI.

¹⁶¹Højtstående embedsmænd forfulgte mig
uden grund,
men mit hjerte skælvede for dine ord.
¹⁶²Jeg glæder mig over dit ord
som en der finder et stort bytte.
¹⁶³Jeg hader og afskyer løgn,
din lov elsker jeg.
¹⁶⁴Syv gange om dagen lovpriser jeg dig
for dine retfærdige bestemmelser.⁶⁷⁹
¹⁶⁵Der er stor fred for dem som elsker din
lov,

⁶⁷⁶Ordret: »Store er dine barmhjertigheder«. Plu-
ralis skal her understrege storheden.

⁶⁷⁷Ordret: »hoved«.

⁶⁷⁸Kan også oversættes: »bud« eller: »dom«.

⁶⁷⁹Ordret: »for din retfærdigheds bestemmelser«. Sætningen kan dog også oversættes: »for dine retfærdige bud/domme«.

og der er ikke noget der får dem til at
snuble.

¹⁶⁶Jeg håber på din frelse, HERRE,
og jeg udfører dine befalinger.
¹⁶⁷Min sjæl holder dine vedtægter,
og jeg elsker dem højt.
¹⁶⁸Jeg holder dine forordninger og dine
vedtægter,
for alle mine veje er åbenbare for dig.

XXII.

¹⁶⁹Gid mit råb må komme frem til dit an-
sigt,⁶⁸⁰ HERRE,
giv mig indsigt efter dit ord!
¹⁷⁰Gid min tryglen må komme frem til dit
ansigt,
red mig efter dit ord!
¹⁷¹Mine læber skal strømme over med
lovsang,
for du lærer mig dine lovbud.
¹⁷²Min tunge skal synge om dit ord,
for alle dine befalinger er retfærdighed.
¹⁷³Gid din hånd må være mig til hjælp,
for jeg har valgt dine forordninger.
¹⁷⁴Jeg har længtes efter din frelse, HERRE,
og din lov er min glæde.
¹⁷⁵Gid min sjæl må leve og lovprise dig,
og gid dine bestemmelser må hjælpe mig!
¹⁷⁶Jeg har flakket om som et fortabt får,
søg efter din tjener,
for dine befalinger har jeg ikke glemt.

Salme 120

Overskrift

¹En valfartssang.^{sk}

Gud hørte og svarede

Til HERREN i min trængsel
råbte jeg, og han svarede mig.

⁶⁸⁰Altså: Nå helt frem til Gud.

Klagen

²»HERRE, befri min sjæl fra en løgnagtig læbe,⁶⁸¹
fra en svigefuld tunge.«⁶⁸²

Gud vil ramme den svigefulde tunge

³Hvad giver han dig, og hvad giver han dig yderligere,
du svigefulde tunge?^{sl}
⁴Krigerens skarpe pile
med gyvelgrenes glødende kul!

Salmistens trængsel

⁵Ve mig, for jeg har været fremmed i Meshek,⁶⁸³
jeg har boet blandt Kedars telte.
⁶Længe nok har min sjæl haft sin bolig hos ham⁶⁸⁴ som hader fred.
⁷Jeg er fredsommelig; men når jeg taler, er de for krig.

Salme 121*Overskrift*

¹Sang til valfarterne.sm

Min hjælp kommer fra HERREN

Jeg løfter mine øjne til bjergene,
hvorfra skal min hjælp komme?
²Min hjælp kommer fra HERREN,
himlens og jordens skaber.

⁶⁸¹ Ordret: »fra løgns læbe«.

⁶⁸² Ordret: »fra tunge der er bedrag«.

⁶⁸³ Meshek og Kedar var krigeriske stammer.

⁶⁸⁴ Nogle håndskrifter og de gamle oversættelser har pluralis: »hos dem«.

HERREN bevarer dig

³Han lader ikke din fod vakle,
og han som bevarer dig, slumrer ikke!
⁴Se, han slumrer ikke
og sover ikke,
han som bevarer Israel!
⁵HERREN er den der bevarer dig,
HERREN er din skygge
ved din højre hånd.
⁶Om dagen skal solen ikke stikke dig
eller månen om natten.
⁷HERREN vil bevare dig fra alt ondt,
han vil bevare dit liv.^{sn}
⁸HERREN vil bevare din udgang og din indgang
fra nu af og til evig tid.

Salme 122*Overskrift*

¹Valfartssang.^{so} Af David.

I Jerusalems porte

Jeg glædede mig over dem som sagde til mig:

»Vi vil gå til HERRENS hus.«

²Vore fødder har stået^{sp}
i dine porte, Jerusalem!

Lovprisning af Jerusalem

³Jerusalem, som er bygget
som en by der er stærkt sammenføjet,^{sq}
⁴hvor til stammerne drog op,
HERRENS⁶⁸⁵ stammer.
Det er en vedtægt^{sr} for Israel,
takkende at prise HERRENS navn.
⁵Der stod dommersæder,⁶⁸⁶

⁶⁸⁵ Guds navn står her i kortformen: *yāh*. Kortformen findes en del steder i poetiske tekster og hører fast til udtrykket: *hal'ēlû-yāh*.

⁶⁸⁶ Ordret: »sæder til dom/retssag«

troner⁶⁸⁷ til Davids hus.

Bøn for Jerusalem

⁶Bed om Jerusalems fred:

»Må de som elsker dig, leve trygt.

⁷Må der være fred på din ringmur,
tryghed i dine paladser!«⁶⁸⁸

⁸For mine brødres og mine venners skyld
vil jeg sige: »Fred være i dig!«

⁹For HERRENS, vor Guds, hus' skyld
vil jeg søge dit bedste.

Salme 123

Overskrift

¹Valfartssang.^{ss}

De troendes tillid og forventning

Til dig har jeg løftet mine øjne,
du som troner i himlen!

²Se, som trælles øjne
er rettet mod deres herrers hånd,
som en trælkvindes øjne
er rettet mod hendes frues hånd,
sådan er vore øjne rettet mod HERREN,
vor Gud,
indtil han er os nådig.

Vær os nådig!

³Vær os nådig, HERRE, vær os nådig,
for vi er voldsomt mættede med foragt!

⁴Vor sjæl er overmæt
af spotten, de sorgløse,st
foragten fra stolte.^{su}

⁶⁸⁷ Ordret: »sæder«, det er samme ord som i foregående linje.

⁶⁸⁸ Det hebraiske ord, der står her (*ʔarmôn*), bruges om store, sikre boliger, hvorfor det undertiden oversættes: »borge«.

Salme 124

Overskrift

¹Valfartssang.^{sv} Af David.

Hvis ikke HERREN havde været med os

Hvis ikke HERREN havde været med os⁶⁸⁹

– sådan skal Israel sige –

²hvis ikke HERREN havde været med os,
dengang mennesker⁶⁹⁰ rejste sig mod os,

³så havde de opslugt os levende
i deres flammende vrede mod os,

⁴så var vandene skyllet over os,
en vandstrøm var gået over vor hals,^{sw}

⁵så var de gået over vor hals,
de brusende vande!

Lovet være HERREN som var med os

⁶Lovet⁶⁹¹ være HERREN
som ikke gav os til bytte for deres tænder!

⁷Vort liv⁶⁹² undslap som en fugl
af fuglefængernes fælde.

Fælden blev knust,
og vi undslap.

⁸Vor hjælp er i HERRENS navn,
hans som skabte himmel og jord.

Salme 125

Overskrift

¹Valfartssang.^{sx}

⁶⁸⁹ Sætningen kan også oversættes: »Hvis ikke det var HERREN, der havde været med os«.

⁶⁹⁰ Grundteksten har singularis: *ʔādām*, der må opfattes kollektivt.

⁶⁹¹ Kan også oversættes: »velsignet«.

⁶⁹² Ordret: »sjæl«.

Tillid til HERRENS omsorg

De som stoler på HERREN,
 er som Zions bjerg,
 der ikke rokkes, der består til evig tid.
²Jerusalem – der er bjerge omkring
 den,⁶⁹³
 og HERREN er omkring sit folk
 fra nu af og til evig tid.
³For uretfærdighedens⁶⁹⁴ scepter skal
 ikke hvile
 over de retfærdiges arvelod
 for at de retfærdige ikke skal række
 deres hænder til uretfærdighed.

Bøn

⁴Gør vel, HERRE, mod de gode
 og mod dem der er oprigtige i deres hjer-
 ter.
⁵Men dem som slår ind på deres krogede
 veje,
 skal HERREN lade fare bort med dem som
 begår synd.
 Fred over Israel!

Salme 126*Overskrift*

¹Valfartssang.^{sy}

Da HERREN vendte Zions fangenskab

Da HERREN vendte Zions fangenskab,^{sz}
 da var vi som drømmende,
²da fyldtes vor mund med latter
 og vor tunge med jubel.
 Da sagde man blandt folkene:⁶⁹⁵
 »HERREN har gjort store ting mod dem.«
³HERREN har gjort store ting mod os;
 vi blev glade.

⁶⁹³ Ordret: »omkring hende«.

⁶⁹⁴ Kan også oversættes: »ugudelighedens«

⁶⁹⁵ Kan også oversættes: »hedningerne«.

Bøn om at frelserværket føres til ende

⁴Vend vor lod,^{sæ} HERRE,
 som Sydlandets vandløb!⁶⁹⁶

Tillid og trøst

⁵De som sår med tårer,
 skal høste med jubel.
⁶Man går under bestandig gråd
 bærende sæden der sås;
 man skal komme hjem med jubel,
 bærende sine neg.

Salme 127*Overskrift*

¹Valfartssang.^{sø} Af Salomo.

HERRENS velsignelse over hus og arbejde

Hvis HERREN ikke bygger huset,
 vil de som bygger på det, have arbejdet
 forgæves.
 Hvis HERREN ikke våger over byen,
 vil vægteren have våget forgæves.
²Det er forgæves for jer
 at stå tidligt op,
 at vente længe med at sidde,
 at spise sliddets brød –
 så meget giver han den han elsker, mens
 han sover.

HERRENS velsignelse over hjemmet

³Se, sønner er en gave⁶⁹⁷ fra HERREN,
 moderlivets frugt er en løn.
⁴Som pile i en krigers hånd,
 sådan er ungdommens sønner.

⁶⁹⁶ De fyldes i regntiden efter tørken.

⁶⁹⁷ Grundtekstens ord bruges især om arvelod,
 ejendom og jordbesiddelse.

⁵Lykkelig⁶⁹⁸ den mand som har fyldt sit
kogger med dem;
de skal ikke blive til skamme,
når de taler med fjender i porten.⁶⁹⁹

Salme 128

Overskrift

¹Valfartssang.^{sa}

Den gudfrygtiges lykke

Lykkelig⁷⁰⁰ hver den som frygter HERREN,
som går på hans veje!
²Frugten af dine hænders arbejde skal du
rigtig nok spise,
lykkelig er du, og det skal gå dig vel.
³Din hustru er som en frugtbar vinstok
i dit hus' indre,
dine sønner er som oliventræers skud⁷⁰¹
omkring dit bord.
⁴Ja, se sådan velsignes den mand
som frygter HERREN.

HERREN velsigne dig

⁵HERREN velsigne dig fra Zion
så du ser Jerusalems lykke
alle dit livs dage,
⁶og så du ser dine sønners sønner!
Fred over Israel!

Salme 129

Overskrift

¹Valfartssang.^{ta}

⁶⁹⁸Kan også oversættes: »salig«. Det er dog næppe relevant her.

⁶⁹⁹Porten i bymuren var en større bygning, der også fungerede som retssal og byrådssal.

⁷⁰⁰Kan også oversættes: »salig«.

⁷⁰¹Ordret: »aflæggere/stiklinger af oliventræer«.

Gud har bevaret sit folk

De bekæmpede mig hårdt fra min ungdom
af
– sådan skal Israel sige –
²de bekæmpede mig hårdt fra min ung-
dom af,
og dog kunne de ikke overvinde mig.
³På min ryg pløjede plovmand,
de trak deres furer^{tb} lange.
⁴HERREN er retfærdig,
han huggede de ugudeliges reb over.

Tillid til Guds sejr

⁵De skal blive^{tc} til skamme og vige tilbage,
alle de som hader Zion.
⁶De skal blive som græs på tagene,
som er visnet før man har nået at rykke
det op,^{td}
⁷som høstmanden ikke får fyldt sin hånd
med,
og heller ikke den som binder neg, sin
favn.
⁸Og de som går forbi, siger ikke:
»HERRENS velsignelse være med jer!«
Vi velsigner jer i HERRENS navn.

Salme 130

Overskrift

¹Valfartssang.^{te}

Klage

Fra det dybe råber^{tf} jeg til dig, HERRE!
²Herre, hør på min røst,
lad dine ører være opmærksomme
på min tryglende røst.⁷⁰²
³Hvis du, HERRE,⁷⁰³ vil vogte på skyld,

⁷⁰²Ordret: »på min tryglens (pluralis) røst«

⁷⁰³Guds navn står her i kortformen: *yāh*. Kortfor-
men findes en del steder i poetiske tekster og hører
fast til udtrykket: *hālûlû-yāh*.

Herre, hvem kan så bestå?

⁴Men hos dig er tilgivelsen
for at du må frygtes.

Længselsfuld tillid

⁵Jeg håber^{tg} på HERREN,
min sjæl håber,
og jeg venter på hans ord,
⁶min sjæl venterth på Herren
mere end vægtene på morgenen,
vægtene på morgenen.

Salmistens vidnesbyrd

⁷Israel, vent på HERREN,
for hos HERREN er nåden,
og megen forløsning er hos ham.
⁸Og han skal forløse Israel
fra al dets skyld.⁷⁰⁴

Salme 131

Overskrift

¹Valfartssang.^{ti} Af David.

Barnlig tillid

HERRE, mit hjerte var ikke hovmodigt,
og mine øjne var ikke stolte,
og jeg gik ikke ind i ting der var for store
eller for gådefulde for mig.
²Tværtimod, jeg har tysset og beroliget
min sjæl,
som et mæt barn^{tj} hos sin mor,
som det mætte barn er min sjæl i mig.

Vidnesbyrd

³Israel, vent på HERREN,
fra nu og til evig tid!

⁷⁰⁴Grundtekstens ord står i pluralis, der understreger vægten af »skyld«.

Salme 132

Overskrift

¹Valfartssang.^{tk}

Bøn om Guds trofaste nærvær i templet

Husk, HERRE, på David
for al hans møje
²da han aflagde den ed til HERREN,
gav Jakobs Mægtige det løfte:
³»Jeg vil aldrig gå ind i min teltbolig,
jeg vil aldrig stige op på mit sengeleje,
⁴jeg vil aldrig give søvn til mine øjne,
hvile til mine øjenlåg,
⁵før jeg har fundet et sted til HERREN,
en bolig⁷⁰⁵ til Jakobs Mægtige.«
⁶Se, vi hørte om den i Efrata,⁷⁰⁶
vi fandt den paa Ja'ars mark.⁷⁰⁷
⁷Lad os gå til hans bolig,
lad os kaste os ned for hans fødders skammel.
⁸Rejs dig, HERRE, til dit hvilested,
du og din magtfulde ark!⁷⁰⁸
⁹Dine præster skal iklæde sig retfærdighed
og dine fromme skal juble.
¹⁰For Davids, din tjeners, skyld
må du ikke afvise din salvedes ansigt!

Guds løfte til David

¹¹HERREN svor David
en troværdig ed,⁷⁰⁹ som han ikke går fra:
»Af dit livs frugt
vil jeg sætte en på din trone.
¹²Hvis dine sønner holder min pagt

⁷⁰⁵Grundtekstens ord er i pluralis der skal understrege storheden og skønheden

⁷⁰⁶At pagtens ark var på Ja'ars mark.

⁷⁰⁷Formodentlig et poetisk udtryk for Kirjat-Jearim,
1 Sam 5,1-7,2.

⁷⁰⁸Ordret: »din magts/majestæts ark«.

⁷⁰⁹Ordret: »en sandhed/roværdighed«

og mine vedtægter, som jeg vil lære dem,
så skal også deres børn for evigt
sidde på din trone.«

Guds løfter over Zion

¹³For HERREN har udvalgt Zion,
han har ønsket det som sin bopæl:
¹⁴»Det er mit hvilested for evigt,
her vil jeg bo, for jeg har ønsket det.
¹⁵Dets føde vil jeg velsigne rigeligt,
jeg vil mætte dets fattige med brød,
¹⁶og jeg vil klæde dets præster i frelse,
og dets hellige skal juble højt.
¹⁷Dér vil jeg lade et horn vokse frem for
David,
jeg har sørget for en lampe for min sal-
vede.
¹⁸Hans fjender vil jeg klæde i skam,
men på ham skal hans krone stråle.«

Salme 133

Overskrift

¹Valfartssang.^{tl} Af David.

Brødrenes fællesskab

Se, hvor godt og hvor herligt det er,
når brødre også opholder sig⁷¹⁰ sammen.
²Det er som den gode olie på hovedet,
der flyder ned over skægget,
Arons skæg,
der⁷¹¹ bølger ned over hans dragts
halsåbning.tm
³Det er som Hermons dug, der falder
over Zions bjerge.
For dér har HERREN fastsat at velsignel-
sen skal være,

⁷¹⁰Verbet: yšv kan både betyde: »sidde« og: »bo«. Begge oversættelser er mulige her.

⁷¹¹Det er henvisning til »Arons skæg«, ikke til »olie«.

livet til evig tid.

Salme 134

Overskrift

¹Valfartssang.^{tn}

Lovprisning af Herren

Kom,⁷¹² pris⁷¹³ HERREN,
alle HERRENS tjenere
som står i HERRENS hus
om natten.^{to}
²Løft jeres hænder mod helligdommen,
og pris⁷¹⁴ HERREN!

Velsignelse

³HERREN velsigne dig fra Zion,
han som skabte himmel og jord.

Salme 135

Opfordring til lovprisning

¹Halleluja!
Lovpris HERRENS navn,
lovpris, I HERRENS tjenere
²som står i HERRENS hus,
i vor Guds hus' forgårde.
³Lovpris HERREN,⁷¹⁵ for HERREN er god,
lovsyng hans navn, for det er herligt.
⁴For HERREN⁷¹⁶ har udvalgt sig Jakob,
Israel til sin ejendom.

⁷¹²Ordret: »Se!«, men sammen med en imperativ angiver det en opfordring eller et foranstillet udråbstegn.

⁷¹³Kan også oversættes: »velsign«.

⁷¹⁴Kan også oversættes: »velsign«.

⁷¹⁵Guds navn står her i kortformen: yāh. Kortformen findes en del steder i poetiske tekster og hører fast til udtrykket: hal'û-yāh. Det er egentlig også det der står her, men her oversættes det normalt.

⁷¹⁶Guds navn står her i kortformen: yāh. Se note til v. 3

Lovprisning af skaberen

⁵Ja, jeg ved at HERREN er stor,
og at vor Herre er større end alle guder.
⁶Alt hvad HERREN ønsker,
gør han i himlen og på jorden, i havene
og alle dyb.
⁷Han lader skyer stige op fra jordens
ende,
han skabte lyn sammen med regnen,
han lader storm fare ud fra sine forrå-
dskamre.

Lovprisning af frelseren

⁸Han er den som dræbte Egyptens første-
født, ⁷¹⁷
både mennesker og dyr;
⁹han sendte tegn og undere i din midte,
Egypten,
mod Farao og mod alle hans tjenere.
¹⁰Han er den som slog mange folkeslag
og dræbte mægtige konger:
¹¹Sihon, amoritternes konge,
og Og, Bashans konge,
og alle Kana'ans kongedømmer,
¹²og han gav deres land som arvelod,
som arvelod til sit folk Israel.
¹³HERRE, dit navn bliver til evig tid,
HERRE, dit minde^{tp} består i slægt efter
slægt.
¹⁴For HERREN vil skaffe sit folk ret,^{ta}
og han vil forbarme sig over sine tjenere.

Afgudernes afmagt

¹⁵Folkenes⁷¹⁸ gudebilleder er sølv og guld,
menneskehænders værk.
¹⁶De har mund, men de kan ikke tale,
de har øjne, men de kan ikke se,
¹⁷de har ører, men de kan ikke lytte,

⁷¹⁷ Ordret: »fra mennesker til dyr«.⁷¹⁸ Kan også oversættes: »Hedningernes«.

der er heller ingen åndedræt i deres
mund.

¹⁸Som de er, skal de som har lavet dem,
blive,
enhver som stoler på dem.

Opfordring til at prise HERREN

¹⁹Israels hus, pris⁷¹⁹ HERREN,
Arons hus, pris HERREN,
²⁰Levis^{tr} hus, pris HERREN,
I som frygter HERREN, pris HERREN!
²¹Priset være HERREN fra Zion,
han som bor i Jerusalem!
Halleluja!⁷²⁰

Salme 136⁷²¹*Opfordring til tak^{ts}*

¹Tak HERREN, for han er god,
ja,^{tt} hans nåde varer til evig tid!
²Tak gudernes Gud,
ja, hans nåde varer til evig tid!
³Tak herrernes Herre,
ja, hans nåde varer til evig tid!

Herren er skaberen

⁴Ham som alene gør store undere,
ja, hans nåde varer til evig tid;
⁵ham som gjorde himlen med indsigt,
ja, hans nåde varer til evig tid;
⁶ham som bredte jorden ud på vandene,
ja, hans nåde varer til evig tid;
⁷ham som lavede store lys,
ja, hans nåde varer til evig tid;
⁸solen til herredømme om dagen,
ja, hans nåde varer til evig tid;

⁷¹⁹ Kan også oversættes: »velsign«.⁷²⁰ Septuginta, der følges af en del oversættere, har
dette »halleluja« som indledning til Sl 136.⁷²¹ Septuginta, der følges af en del oversættere, har
det »halleluja«, der i den masoretiske tekst står som
afslutning på Sl 135, som indledning til Sl 136.

⁹månen og stjerner^{tu} til herredømme om natten,
ja, hans nåde varer til evig tid;

Herren er frelseren

¹⁰han som ramte Egypten gennem deres førstefødte,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹¹og førte Israel ud af deres midte,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹²med en stærk hånd og med udrakt arm,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹³ham som kløvede Sivhavet,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹⁴og lod Israel gå midt igennem det,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹⁵men rystede Farao og hans hær af i Sivhavet,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹⁶ham som førte sit folk igennem ørkenen,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹⁷ham som ramte store konger,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹⁸og dræbte mægtige konger,
ja, hans nåde varer til evig tid;
¹⁹Sihon, amoriternes konge,
ja, hans nåde varer til evig tid;
²⁰og Og, Bashans konge,
ja, hans nåde varer til evig tid;
²¹og gav deres land som arvelod,
ja, hans nåde varer til evig tid;
²²en arvelod til Israel, hans tjener,
ja, hans nåde varer til evig tid;
²³ham som i vores fornedrelse huskede os,
ja, hans nåde varer til evig tid;
²⁴og befriede os⁷²² fra vore fjender,
ja, hans nåde varer til evig tid.
²⁵Han giver brød⁷²³ til alt kød,
ja, hans nåde varer til evig tid!

⁷²²Ordret »rev os løs«.

⁷²³Her er der tænkt på føde i almindelighed.

²⁶Tak himlens Gud,
ja, hans nåde varer til evig tid!

Salme 137

Nøden i eksilet

¹Ved Babylons floder,⁷²⁴ dér sad vi, ja, vi græd
når vi mindedes Zion.
²I poplerne i landet⁷²⁵
hængte vi vore citere.⁷²⁶
³For dér krævede
vores fangevogtere⁷²⁷ at vi skulle synge,
og vore plageånder^{tv} at vi skulle være glade.⁷²⁸
»Syng for os
af Zions sange!«^{tw}
⁴Hvordan skulle vi synge HERRENS sang
på fremmed jord?

Kærlighedserklæring til Jerusalem

⁵Hvis jeg glemmer dig, Jerusalem,
gid min højre så må svinge;^{tx}
⁶gid min tunge må klæbe til min gane
hvis jeg ikke husker dig,
hvis jeg ikke ophøjer Jerusalem
over min højeste glæde.⁷²⁹

Straf over Edom og Babylon

⁷Husk dog, HERRE, Edoms sønner
for Jerusalems dag,
da de sagde:
»Riv ned, riv ned til dens grund.«⁷³⁰

⁷²⁴Grundtekstens ord betegner ikke blot egentlige floder, men også bifloder og kanaler.

⁷²⁵Ordret: »i dets midte«.

⁷²⁶Eller »lyrer«, et harpelignende instrument med 3-12 strenge.

⁷²⁷Ordret: »de som holdt os fangne«.

⁷²⁸Ordret blot: »(krævede) glæde«.

⁷²⁹Ordret: »over min glædes hoved/tinde«.

⁷³⁰Ordret: »til grunden i den«.

⁸Babylons datter, som skal ødelægges!^{ty}
 Lykkelig den som gengælder dig
 din gerning som du gjorde mod os.
⁹Lykkelig den som griber og knuser
 dine børn mod klippen.

Salme 138

Overskrift

¹Af David.

Tak

Jeg vil takke dig af hele mit hjerte,
 foran guderne vil jeg lovsynge dig.
²Jeg vil kaste mig ned i retning af dit hel-
 lige tempel⁷³¹
 og takke dit navn
 for din nåde og for din sandhed,⁷³²
 for du har gjort dit ord⁷³³ stort ud over
 hele dit navn.^{tz}
³Den dag jeg råbte, svarede du mig,
 du gjorde mig stolt, jeg⁷³⁴ fik styrke.

Lovprisning

⁴Alle jordens konger skal takke dig, HERRE,
 for de har hørt din munds ord.
⁵Og de skal synge om HERRENS veje,
 for stor er HERRENS herlighed.
⁶Ja, ophøjet er HERREN, men han ser til
 den ringe,
 og den stolte kender han på lang afstand.

Tillid

⁷Skal jeg vandre midt i trængsel, holder du
 mig i live,

⁷³¹ Ordret: »din helligheds tempel«.

⁷³² Oversættes ofte: »troskab«.

⁷³³ Grundtekstens ord (*ʔimrāʔ*) har en biklang af:
 »løfte«.

⁷³⁴ Ordret: »min sjæl«.

mod mine fjenders vrede rækker du din
 hånd ud,
 og din højre frelser mig.
⁸HERREN skal fuldføre det for mig.
 HERRE, din nåde varer til evig tid,
 opgiv ikke dine hænders værker.

Salme 139

Overskrift

¹Til korlederen.^{tæ}

Af David. En salme.

HERREN er alvidende^{tø}

HERRE, du ransager⁷³⁵ mig og kender mig.
²Du ved om jeg sidder eller står,
 du kender min tanke på lang afstand.
³Du har rede på⁷³⁶ om jeg går eller lig-
 ger,⁷³⁷
 og alle mine veje er du fortrolig med.
⁴For der er ikke et ord på min tunge
 uden at⁷³⁸ du, HERRE, kender det fuldt
 ud.
⁵Bagfra og forfra omslutter du mig,
 du lægger din hånd på mig.
⁶Det er for vidunderligt til at jeg forstår
 det,
 det er så højt at jeg ikke kan fatte det.

Gud er allestedsnærværende

⁷Hvor skulle jeg gå hen fra din Ånd?
 Og hvor skulle jeg flygte hen fra dit an-
 sigt?
⁸Hvis jeg stiger op til himlen, så er du dér,
 og reder jeg seng i dødsriget,⁷³⁹ se, så er
 du dér!

⁷³⁵ Kan også oversættes »har ransaget mig«.

⁷³⁶ Ordret »udmåler« eller »undersøger nøje«.

⁷³⁷ Ordret: »min gåen og min liggen ned«.

⁷³⁸ Ordret: »se«.

⁷³⁹ Ordret: »gør jeg dødsriget til min seng«.

⁹Ville jeg tage morgenrødens vinger,
slå mig ned ved havets ende,⁷⁴⁰
¹⁰så ville din hånd også lede mig^{ta} dér,
og din højre hånd holde mig fast.
¹¹Og ville jeg sige: »Sandelig, mørke skal
dække^{ua} mig
og lys omkring mig blive til nat,«
¹²så ville mørke ikke være mørke for dig,
men nat være lys som dagen,
mørket er for dig som lyset.

Gud er den almægtige skaber

¹³Ja, det var dig der dannede mine nyrer,
du vævede mig i min mors liv.
¹⁴Jeg vil takke dig fordi jeg er så forbav-
sende^{ub} vidunderligt skabt,⁷⁴¹
vidunderlige er dine gerninger,
og min sjæl ved det fuldt ud.
¹⁵Mine knogler⁷⁴² var ikke skjult for dig
da jeg blev dannet i det skjulte,
blev formet i jordens dybder.⁷⁴³
¹⁶Da jeg var foster, så dine øjne mig,⁷⁴⁴
og i din bog var de alle skrevet,
dagene var fastsatte,
da endnu ikke én blandt dem var kom-
met.^{uc}
¹⁷Og hvad mig angår - hvor vanskelige at
fatte⁷⁴⁵ er dine tanker, Gud,
hvor mægtig er dog deres sum!
¹⁸Vil jeg tælle dem, er de flere end sand,
vågner jeg,^{ud} er jeg stadig hos dig.

Bøn om hjælp mod onde mennesker

⁷⁴⁰Angiver det fjerneste vesten.

⁷⁴¹Ordret blot: »er vidunderlig«. Men i sammen-
hængen er der tale om skabelsen.

⁷⁴²Grundteksten har singularis. Det må opfattes
kollektivt eller måske som understregning af at det
gælder hver eneste knogle.

⁷⁴³Dvs. i moderlivet.

⁷⁴⁴Ordret blot: »Dine øjne så mit foster«.

⁷⁴⁵Andre oversætter: »dyrebare«.

¹⁹Gid du, Gud, ville dræbe den ugudelige,⁷⁴⁶
og I drabsmænd,⁷⁴⁷ vig fra mig!
²⁰De som taler om dig med ond hensigt,
bruger dit navn til falskhed, dine fjen-
der,^{ue}
²¹skulle jeg ikke hade dem som hader dig,
HERRE,
og væmmes ved dem som rejser sig mod
dig?
²²Med fuldendt had hader jeg dem,
de er blevet mine fjender.

Skriftemålsbøn

²³Ransag mig, Gud, og kend mit hjerte,
prøv mig, og kend mine tanker!
²⁴Og se om jeg er på afgudsvej,^{uf}
og led mig på evigheds vej!

Salme 140

Overskrift

¹Til korlederen.^{ug}
Salme af David.

Klage og bøn om hjælp

²Red mig, HERRE, fra onde mennesker,^{uh}
bevar mig for voldsmænd
³som har udtænkt ondt i hjertet,
hver dag ansporer^{ui} de til krig.
⁴De har skærpet deres tunge som en
slange,
der er slangegift⁷⁴⁸ under deres læber.
Sela

⁵Vogt mig, HERRE, mod en ugudeligs⁷⁴⁹

⁷⁴⁶Kan også oversættes »synderen«.

⁷⁴⁷Ordret: »blodets mænd«. Det kan formodent-
lig dække over både mordere, hævntørstige og
blødtørstige mennesker.

⁷⁴⁸Det er usikkert hvilken slange der er ment med
grundtekstens ord (*ḥaxšûv*). Men formodentlig en be-
stemt giftslange. I jødisk tradition er der dog tænkt
på en giftig edderkop.

⁷⁴⁹Kan også oversættes: »en synder«.

hænder,
 bevar mig for voldsmænd
 som har tænkt at bringe mine fødder til
 fald.

⁶De hovmodige har skjult en fælde for
 mig

og ondskabsfulde^{uj} har udspændt net
 langs stien,

de har lagt snarer for mig. Sela

⁷Jeg har sagt til HERREN: »Du er min Gud,
 lyt, HERRE, til min tryglende røst.⁷⁵⁰

⁸HERRE,^{uk} Herre, min frelses styrke,
 du har skærmet mit hoved på kampens
 dag.

⁹Opfyld ikke, HERRE, en ugudeligs begæ-
 ringe,

lad ikke hans onde anslag lykkes, de vil
 ophøje sig.«^{ul} Sela

Bøn om tilintetgørelse af de onde

¹⁰De som omgiver mig, deres hoved
 skal den fortræd deres læber voldte,
 komme til at tildække.^{um}

¹¹Der skal rystes glødende kul over dem,
 han skal lade dem falde i ilden,

i vandfyldte gruber så de ikke kan rejse
 sig igen.

¹²En mand der bagtaler,⁷⁵¹ skal ikke bestå
 i landet,⁷⁵²

en voldsmand - ulykke skal jage ham med
 slag på slag.

Tillid til Guds omsorg og retfærdighed

¹³Jeg ved at HERREN vil føre den hjælpeløses
 sag,

de fattiges ret.

¹⁴Retfærdige skal sandelig takke dit navn,
 oprigtige skal bo⁷⁵³ for dit ansigt.

⁷⁵⁰ Ordret: »til min tryglens (pluralis) røst«

⁷⁵¹ Ordret: »en tungs mand«.

⁷⁵² Kan også oversættes: »på jorden«

⁷⁵³ Kan også oversættes: »sidde«.

Salme 141

Overskrift

¹Salme af David.

Råb om bønghørelse

HERRE, jeg råber⁷⁵⁴ til dig, skynd dig til mig,
 lyt til min røst når jeg kalder på dig.

²Lad min bøn gælde⁷⁵⁵ som et røgelses-
 offer for dit ansigt,

mine løftede hænder⁷⁵⁶ som et aftenaf-
 grødeoffer.

Bøn om styrke mod fristelsen

³HERRE, sæt vagt ved min mund,
 vogt mine læbers dør.

⁴Bøj ikke mit hjerte til en sag der er ond,
 til at udføre gerninger i ugudelighed
 med mænd som handler ondt,
 og lad mig ikke spise deres lækkerier!

Bøn om at blive befriet fra det ondes magt

⁵Lad en retfærdig slå mig - det er nåde,
 og lad ham revse mig - det er olie til ho-
 vedet,

lad ikke mit hoved afvise det,^{un}

for min bøn er stadig rettet mod deres
 ondskab.^{uo}

⁶Deres dommere skal styrtes ned på klip-
 pen,⁷⁵⁷

og de skal høre at mine ord er liflige.^{up}

⁷Som når en pløjer og bryder jorden op,
 er vore knogler^{uq} spredte ved Dødsrigets
 gab.

⁷⁵⁴ Verbet står i qatal, der her har præsensisk be-
 tydning, men angiver at bønner er fremført gennem
 længere tid.

⁷⁵⁵ Ordret: »være tilberedt«.

⁷⁵⁶ Ordret: »min hænders opløften«.

⁷⁵⁷ Ordret: »i en klippes hænder«.

Sammenfattende bøn

⁸Ja, til dig, HERRE,^{ur} Herre, er mine øjne rettet,

hos dig har jeg søgt tilflugt, giv mig ikke hen i døden!⁷⁵⁸ ⁹Bevar mig fra at falde i den fælde⁷⁵⁹ som de har lagt ud for mig, og fra ondsindedes snarer.

¹⁰Lad de ugudelige⁷⁶⁰ falde i egen fælde,⁷⁶¹ mens jeg selv samtidig slipper fri.

Salme 142*Overskrift*

¹Maskil^{us} af David.

Da han var i hulen. En bøn.

Anråbelse

²Med min røst vil jeg råbe til HERREN, med min røst vil jeg bede til HERREN om nåde.

³Jeg vil udøse min klage for hans ansigt, jeg vil give min nød til kende for hans ansigt.

Klagen

⁴Når min ånd i mig falder i afmagt,⁷⁶² kender du dog min sti.^{ut}

På vejen hvor jeg skal gå, har de skjult en fælde for mig.

⁵Jeg spejder til højre og ser,^{uu} men der er ingen som kendes ved mig. Der er intet tilflugtssted for mig,⁷⁶³

⁷⁵⁸ Ordret: »udgyd ikke min sjæl«.

⁷⁵⁹ Ordret: »bevar mig fra den fældes hænder«.

⁷⁶⁰ Kan også oversættes: »uretfærdige«.

⁷⁶¹ Ordret: »hans/sine fælder«. Meningen er sandsynligvis: »hver i sin egen fælde«.

⁷⁶² I betydningen: »når jeg mister modet«.

⁷⁶³ Ordret: »Tilflugtssted er forsvundet/fortabt for mig«.

ingen bekymrer sig om mig.⁷⁶⁴

Bøn om hjælp

⁶Jeg råber^{uv} til dig, HERRE, jeg siger: Du er min tilflugt, min del i de levendes land.

⁷Giv agt på mit klageråb, for jeg er meget svag, red mig fra mine forfølgere, for de er for stærke for mig.

⁸Før min sjæl ud af fængsel så jeg kan takke dit navn. De retfærdige vil samle sig om mig, for du handler vel imod mig.

Salme 143*Overskrift*

¹Salme af David.

HERRE, hør!

HERRE, hør min bøn, lyt til min tryglen, svar⁷⁶⁵ mig i din trofasthed, i din retfærdighed,

²og før ikke sag mod din tjener, for ingen som lever, er retfærdig over for dig.

Klage

³For en fjende har forfulgt mig,⁷⁶⁶ han har knust mit liv til jorden, han har gjort at jeg må sidde i mørke som dem der er døde for evigt.⁷⁶⁷

⁴Min ånd er faldet i afmagt i mig, mit hjerte er forfærdet i mit indre.

⁷⁶⁴ Ordret: »om min sjæl«

⁷⁶⁵ Kan også oversættes: »bønhør«.

⁷⁶⁶ Ordret: »min sjæl«.

⁷⁶⁷ Andre oversætter: »dem der for længst er døde«.

Erklæring af tillid

⁵^{uw} Jeg husker fortids dage,
 jeg grunder på al din gerning,
 jeg tænker over dine hænders værk.
⁶Jeg har bredt mine hænder ud mod dig,
 min sjæl er som udtørret land for dig.⁷⁶⁸
 Sela

Bøn

⁷Skynd dig, svar⁷⁶⁹ mig, HERRE,
 min ånd tæres bort,
 skjul ikke dit ansigt for mig
 så jeg bliver som dem der går ned i gra-
 ven.
⁸Forkynd mig om morgenen din nåde,
 for jeg stoler på dig.
 Lad mig kende den vej, jeg skal gå,
 for jeg løfter min sjæl til dig.
⁹Red mig fra mine fjender, HERRE,
 hos dig søger jeg skjul.
¹⁰Lær mig at gøre din vilje,
 for du er min Gud,
 din Ånd er god,
 du fører mig på jævnt land!^{ux}
¹¹For dit navns skyld, HERRE, holder du
 mig i live,
 i din retfærdighed bringer du min sjæl ud
 af trængsel,
¹²og i din nåde udsletter du mine fjender,
 og du lader alle dem som bekriger min
 sjæl, gå til grunde,
 for jeg er din tjener.

Salme 144*Overskrift*

¹Af David.

⁷⁶⁸Det er underforstået at sjælen tørster efter Gud.

⁷⁶⁹Kan også oversættes: »bønhør«.

Tillidsfuld bøn om hjælp

Lovet være HERREN, min klippe,
 som opøver mine hænder til kampen,
 mine fingre til krigen,
²min nåde^{uy} og min borg, min fæstning^{uz}
 og min befrier,
 mit skjold og den jeg har søgt tilflugt hos,
 han er den som undertvinger folk^{uæ} un-
 der mig.
³HERRE, hvad er et menneske at du agter
 på det,
 et menneskebarn at du er opmærksom på
 det?
⁴Mennesket er^{uø} som et åndepust,⁷⁷⁰
 dets dage går forbi som en skygge.
⁵HERRE, sænk din himmel og stig ned,
 rør ved bjergene så de ryger.
⁶Slyng lyn ud⁷⁷¹ og adspred dem,⁷⁷²
 send dine pile og forvir dem!
⁷Ræk dine hænder ud fra det høje,
 befri mig og red mig fra de vældige
 vande,
 fra de fremmedes magt,⁷⁷³
⁸hvis mund taler falskhed,
 og hvis højre hånd er løgnens højre.

Løfte om lovsang

⁹Gud, jeg vil synge en ny sang for dig,
 på tistrenget harpe vil jeg spille for dig,
¹⁰som giver kongerne sejr,
 som befrier sin tjener David
 fra ondt sværd!^{uå}
¹¹Befri mig og red mig fra de fremmedes
 magt,⁷⁷⁴
 hvis mund taler falskhed,
 og hvis højre hånd er løgnens højre.

⁷⁷⁰Kan også oversættes: »vindpust«.

⁷⁷¹Ordret: »lad lyn lyne«.

⁷⁷²Det er henvisning til de fjendtlige fremmede der er omtalt i v. 7.

⁷⁷³Ordret: »hånd«.

⁷⁷⁴Ordret: »fremmed lands sønners hånd«.

Guds velsignelse og freden

¹²Hvis^{va} vores sønner er som planter,
fuldvoksne i deres ungdom,
vores døtre som hjørnesøjler,
udskåret efter et palads,⁷⁷⁵ stil,
¹³vores lagre fulde,
så de frembyder al slags forråd,⁷⁷⁶
vores får⁷⁷⁷ frembringer tusind,
ja, titusindvis på vores marker,
¹⁴vores kvæg er drægtigt,^{vb}
ingen uheld⁷⁷⁸ og ingen for tidlig fødsel,^{vc}
og ingen klageskrig på vores torve –
¹⁵Lykkeligt⁷⁷⁹ er det folk som det går så-
dan,
lykkeligt er det folk som har HERREN som
sin Gud!

Salme 145^{vd}*Overskrift*

¹Lovsang af David.

Jeg vil ophøje dig!

Jeg vil ophøje dig, min Gud, kongen,
og jeg vil prise⁷⁸⁰ dit navn evigt og altid.
²Hver dag vil jeg prise dig,
og jeg vil lovprise dit navn evigt og altid.
³HERREN er stor og højt lovprist,
og hans storhed kan ikke udforskes.

Slægter skal prise dig

⁴Slægt skal prise dine gerninger for næste
slægt,
og de skal fortælle om dine mægtige ger-
ninger.

⁷⁷⁵Kan også oversættes: »tempels«.

⁷⁷⁶Ordret: »fra art til art«.

⁷⁷⁷Ordret: »vores småkvæg«.

⁷⁷⁸Ordret: »brud«.

⁷⁷⁹Kan også oversættes: »saligt«.

⁷⁸⁰Kan også her og i v. 2 oversættes: »velsigne«.

⁵Om din majestæts herlige pragt
og om de ting der angår dine undere, vil
jeg synge.^{ve}
⁶Og de skal tale om dine frygtindgydende
gerningers styrke,
og jeg vil fortælle om din storhed.
⁷De skal udbrede mindet om din store
godhed
og jublende prise din retfærdighed.
⁸HERREN er nådig og barmhjertig, sen til
vrede⁷⁸¹ og rig på nåde.
⁹HERREN er god mod alle,
og hans barmhjertighed er over alle hans
skabninger.

Alle dine skabninger skal takke dig!

¹⁰Alle dine skabninger skal takke dig,
og dine fromme skal prise⁷⁸² dig.
¹¹De skal fortælle om dit kongedømmes
herlighed⁷⁸³
og tale om din styrke,
¹²for at kundgøre for menneskebørnene
hans^{vf} styrke
og hans kongedømmes prægtige⁷⁸⁴ her-
lighed.⁷⁸⁵
¹³Dit kongedømme er al evigheds konge-
dømme,
og dit herredømme varer i hver slægt ef-
ter slægt.^{vg}
¹⁴HERREN støtter alle som falder,
og rejser alle nedbøjede.
¹⁵Alles øjne er rettet håbefuldt mod dig,
og du giver dem deres føde i rette tid.⁷⁸⁶
¹⁶Du åbner din hånd
og mætter alt levende med velbehag,⁷⁸⁷

⁷⁸¹Oversættes også: »langmodig«.

⁷⁸²Kan også oversættes: »velsigne«.

⁷⁸³Kan også oversættes: »ære«.

⁷⁸⁴Ordrets: »pragts«.

⁷⁸⁵Kan også oversættes: »ære«.

⁷⁸⁶Ordret: »til dets tid«.

⁷⁸⁷Oversættes ofte, let omskrivende: »med hvad
det ønsker«.

¹⁷Retfærdig er HERREN på alle sine veje,
nådig i alle sine gerninger.
¹⁸Nær er HERREN hos alle som kalder på
ham,
hos alle som kalder på ham i oprigtig-
hed.⁷⁸⁸
¹⁹Han gør hvad de som frygter ham, øn-
sker,⁷⁸⁹
og han hører deres skrig og frelser dem.
²⁰Herren beskytter alle dem som elsker
ham,
men alle de ugudelige udrydder han.

Afslutning

²¹Min mund skal udsige HERRENS pris,
og alt kød skal prise⁷⁹⁰ hans hellige navn
evigt og altid.

Salme 146

Lovpris HERREN!

¹Halleluja!
Min sjæl, lovpris HERREN!
²Jeg vil lovprise HERREN hele mit liv,
jeg vil lovsynge min Gud så længe jeg er
til.

Stol ikke på fyrster

³Stol ikke på fyrster,
på et menneskebarn, hos hvem der ingen
frelse er.
⁴Hans ånd forlader ham, han vender til-
bage til jorden,⁷⁹¹
på den dag er hans planer gået til grunde.

⁷⁸⁸Kan også oversættes: »i sandhed«.

⁷⁸⁹Ordret: »efter deres ønske/velbehag som frygter
ham«.

⁷⁹⁰Kan også oversættes: »velsigne«.

⁷⁹¹Ordret: »til sin jord«.

Stol på HERREN!

⁵Lykkelig⁷⁹² er den hvis hjælp er Jakobs
Gud,
hvis håb hviler på HERREN, hans Gud,
⁶han som gjorde himmel og jord,
havet og alt det som er i dem,
han som bevarer troskab⁷⁹³ til evig tid,
⁷som skaffer de undertrykte ret,
som giver brød til de sultne.
HERREN sætter fanger fri,
⁸HERREN åbner blindes øjne,⁷⁹⁴
HERREN rejser nedbøjede op,
HERREN elsker retfærdige.
⁹HERREN beskytter de fremmede,
han tager sig af faderløse og enker,
men ugudeliges vej gør han kroget.
¹⁰HERREN er konge⁷⁹⁵ for evigt,
din Gud, Zion, i slægt efter slægt.
Halleluja!

Salme 147

Lovsyng HERREN som tager sig af sit folk

¹Halleluja!
Ja,⁷⁹⁶ det er godt at synge vor Guds pris,
ja, det er lifligt, lovsang sømmer sig.
²HERREN bygger Jerusalem op,
han samler Israels fordrevne.^{vi}
³Han helbreder dem hvis hjerte er knust,
og forbinder deres sår.
⁴Han fastsætter tal for stjernerne,
han nævner dem alle ved navn.
⁵Stor er vores Herre og vældig i styrke,
der er intet mål på hans indsigt.
⁶HERREN tager sig af de ydmyge,⁷⁹⁶
de ugudelige fornedrer han til jorden.

⁷⁹²Kan også oversættes: »salig«.

⁷⁹³Kan også oversættes: »sandhed«.

⁷⁹⁴Ordret blot: »åbner blinde«, underforstået:
»øjne«.

⁷⁹⁵Kan også oversættes: »skal regere«.

⁷⁹⁶Kan også oversættes: »elendige«.

⁷Stem i⁷⁹⁷ med takkesang til HERREN,
 lovsyng vores Gud til citer,
⁸han som dækker himlen med skyer,
 som sørger for regn til jorden,
 som lader græs spire frem på bjergene.^{vj}
⁹Han giver kvæg dets føde,
 ravneunger det de skriger efter.
¹⁰Han har ikke behag i hestens styrke,
 han finder ikke velbehag i mandens ben.
¹¹HERREN har velbehag i dem som frygter
 ham,
 dem som håber på hans nåde.

Pris HERREN, hvis ord er levende og virksomt

¹²Jerusalem, pris HERREN,
 lovpris din Gud, Zion!
¹³For han har gjort dine portes slår
 stærke,
 han har velsignet dine sønner i din midte.
¹⁴Han er den som sørger for fred i dit ter-
 ritorium,⁷⁹⁸
 han mætter dig med hvedes fedme⁷⁹⁹.
¹⁵Han er den som sender sit ord⁸⁰⁰ til jor-
 den,
 meget hurtigt løber hans ord.⁸⁰¹
¹⁶Han giver sne som ulden,
 han strør rimfrost ud som asken.
¹⁷Han kaster sin hagl⁸⁰² som brødstyk-
 ker,^{vk}
 hvem kan bestå for hans kulde?^{vl}
¹⁸Han sender sit ord og får dem til at
 smelte,

⁷⁹⁷Kan også oversættes: »svar med«. Der er tale om to forskellige hebraiske ord med samme stavemåde.

⁷⁹⁸Kan også oversættes: »ved din grænse«.

⁷⁹⁹I betydningen: »den bedste hvede«.

⁸⁰⁰Det hebraiske: *ʾimrāh* har ofte bibetydning af løfte.

⁸⁰¹Her det hebraiske: *dāvār*, der i sammenhængen angiver skaberord.

⁸⁰²Ordret: »is«.

han lader sin vind⁸⁰³ blæse, så flyder vanden.

¹⁹Han kundgør Jakob sit ord,^{vm}
 Israel sine love og sine bestemmelser.
²⁰Sådan har han ikke gjort ved noget an-
 det folk,
 og bestemmelser, dem har de ikke
 kendt.^{vn}
 Halleluja!

Salme 148

Lovpris HERREN fra himlen

¹Halleluja!
 Lovpris HERREN fra himlen,
 lovpris ham i det høje!
²Lovpris ham, alle hans engle,
 lovpris ham, hele hans hærske!^{vo}
³Lovpris ham, sol og måne,
 lovpris ham, alle lysende stjerner!
⁴Lovpris ham, himlenes himmel,
 og I vande som er over himlen!
⁵De skal lovprise HERRENS navn,
 for han befalede, og de blev skabt.
⁶Han har anbragt dem for altid, for evigt,
 han gav en lov, og den skal ikke ophæ-
 ves.^{vp}

Lovpris HERREN fra jorden

⁷Lovpris HERREN fra jorden,
 I søuhyrer og alle dyb,
⁸I ild og hagl, sne og røg,
 du stormvind som udfører hans ord,
⁹I bjerge og alle høje,
 I frugttræer og alle cedertræer,
¹⁰du vildt og alt kvæg,
 I krybdyr og vingede fugle!
¹¹I jordens konger og alle folk,
 I fyrster og alle jordens dommere,
¹²I unge mænd og også piger,⁸⁰⁴

⁸⁰³Kan også oversættes: »Ånd«.

⁸⁰⁴Kan også oversættes: »jomfruer«.

I gamle med unge:

¹³De skal lovprise HERRENS navn,
for hans navn alene er ophøjet,
hans højhed⁸⁰⁵ er over jorden og himlen.

¹⁴Han har oprejst et horn for sit folk,
en lovsang for alle sine fromme,
for Israels børn, det folk der står ham
nær.^{vq}

Halleluja!

Salme 149

Syng for frelseren!

¹Halleluja!

Syng for HERREN en ny sang,
hans lovsang i de frommes forsamling!⁸⁰⁶

²Israel skal glæde sig over sin skaber,^{vt}
Zions sønner skal juble over deres konge!

³De skal lovprise hans navn med ring-
dans,
til pauke og citer skal de lovsynge ham.

⁴For HERREN har velbehag i sit folk,
han herliggør de ydmyge med frelse.

Syng for dommeren

⁵De fromme skal juble i herlighed,
de skal synge med jubel på deres lejer.^{vs}

⁶Der er hyldestsang til Gud i deres strube
og tveægget sværd i deres hånd

⁷til at udføre hævn over folkene,⁸⁰⁷
straffe over folkeslagene;

⁸til at binde deres konger med kæder,
deres fornemme med lænker af jern;

⁹til at fuldbyrde på dem den dom som står
skrevet!

Det er en ære for alle hans fromme.
Halleluja!

⁸⁰⁵Kan også oversættes: »majestæt«.

⁸⁰⁶Kan også oversættes: »menighed«.

⁸⁰⁷Kan også oversættes: »hedningerne«.

Salme 150

Jord og himmel skal lovprise Guds storhed

¹Halleluja!

Lovpris Gud i hans helligdom,^{vt}
lovpris ham i hans vældes himmelhvæl-
ving!

²Lovpris ham for hans mægtige gernin-
ger,
lovpris ham i overensstemmelse med
hans vældige storhed!

Lovprisning med stort orkester

³Lovpris ham med hornblæsning,
lovpris ham med harpe og citer,
⁴lovpris ham med pauke og dans,
lovpris ham med strengespil og fløjte,
⁵lovpris ham med klingende cymbler,
lovpris ham med rungende cymbler!

Alle skal lovprise HERREN

⁶Alt som har ånde, skal lovprise HERREN!⁸⁰⁸
Halleluja!

⁸⁰⁸Guds navn står her i kortformen: *yāh*. Kortfor-
men findes en del steder i poetiske tekster og hører
fast til udtrykket: *halēlû-yāh*.

Faglige noter

- a. [Sl 2,12] Oftest flyttes nu ordene *našš^aqû-var* (»kys sønnen«) op foran de sidste ord i v.11, hvor der også foretages yderligere retelse. Det er dog unødvendigt og vilkårligt.
- b. [Sl 3,4] Med det bibelske ord *k^avôdî* er der ikke så meget tænkt på herlighed og højagtelse som på menneskeværd. Dvs. Gud er den der giver mig værdi som menneske. Grundbetydningen af roden *kbd* er »tyngde«.
- c. [Sl 3,9] Ordret blot: »Over dit folk din velsignelse«. Sætningen opfattes oftest som et velsignelsesønske, men den kan også oversættes: »Din velsignelse er over dit folk!«
- d. [Sl 4,1] Betydningen af *lamnaššê^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- e. [Sl 4,4] Verbet forekommer kun her og i 2 Mos 8,18; 9,4; 11,7; 33,16, hvor Israels udvælgelse og kald pointeres.
- f. [Sl 4,4] Sætningen er omdiskuteret. Oftest foretager man små tekstrettelser så der kan oversættes: »HERREN har vist sin underfulde troskab mod mig«.
- g. [Sl 4,5] Meningen her med verbet *rigzû* (»bliv oprørte«, ordret: »ryst«) er omdiskuteret. Meningen er enten: »Bliv vrede, (men synd ikke)«. I det tilfælde er vreden rettet mod salmisten. Eller: »Skælv (for Gud) (og synd ikke)«.
- h. [Sl 4,9] Andre knytter ordet *l^avādād* til HERREN: »for alene du, HERRE, lader mig bo i tryghed«.
- i. [Sl 5,1] Betydningen af *lamnaššê^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- j. [Sl 5,4] Verbet bruges i GT om at tilberede ofre, men kan i andre sammenhænge betyde »fremlægge«.
- k. [Sl 5,8] Der er formodentlig tænkt på templets Allerhelligste, hvor pagtens ark stod. Kun ypperstepræsten måtte træde de-

rind, og kun én dag om året. David stod i forgården.

- l. [Sl 6] Salmen hører til den kristne kirkes syv bodssalmer (32; 38; 51; 102; 130; 143).
- m. [Sl 6,1] Betydningen af *lamnaššê^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- n. [Sl 6,1] Ordret: »på den ottende«. Meningen er ukendt. Det er foreslået at der er tale om ottestrengt instrument eller stemmeleje der er en oktav dybere (bas).
- o. [Sl 6,3] Der er samme verbum i v.3b og v.4a. Mange retter verbet her til *nāv^alû*: »sygner hen«. Men teksten er forståelig, som den står, og understreger ved brugen af samme verbum at Davids lidelse er både legemlig og sjælelig.
- p. [Sl 6,5] *šûvā^h* (»vend tilbage«) kunne også opfattes adverbielt så v.5a skal oversættes: »red atter, HERRE, min sjæl«
- q. [Sl 7,3] Ordet »sjæl« bruges ofte i betydningen »jeg/mig« hvor det på en eller anden måde skal betones at det drejer sig om menneskets egentlige og inderste væsen.
- r. [Sl 7,5] Roden i ordet *šlm* er »fred«, her altså: »den jeg holder fred med«.
- s. [Sl 7,5] En anden mulig oversættelse er: »- jeg har dog udfriet ham der uden anledning var min modstander -« (som indskudt sætning).
- t. [Sl 7,6] Ordet »sjæl« bruges ofte i betydningen »jeg/mig« hvor det på en eller anden måde skal betones at det drejer sig om menneskets egentlige og inderste væsen.
- u. [Sl 7,8] Meningen må være, at Gud efter dommen skal vende tilbage til sit universelle herredømme. Andre foreslår en lille tekstrettelse (*šûvā^h* til *šēvā^h*): »tag sæde over den i det høje«.
- v. [Sl 7,13] Grundtekstens *ʔim-lō^ʔ* (»hvis ikke«) kan også oversættes: »sandelig/visselig«, der vil give oversættelsen: »Sandelig, han hvæsser på ny sit sværd« I dette tilfælde er fjenden formodentlig

grundled, og i v.14 skal der ikke oversættes »mod ham«, men »mod sig selv«.

w. [Sl 8,2] *t^onā^h*, den intensive imperativ af *ntn* »giv!«, tolkes her som en usædvanlig kortform af en infinitiv.

x. [Sl 8,3] *fōz* (»fæstning, bolværk, værn«) kan også betyde »magt, styrke« eller »hæder, ære, lovprisning«, se hertil Sl 29,1; 68,35; 96,6.7; LXX og Matt 21,16.

y. [Sl 9] Se note til Sl 10

z. [Sl 9,1] Betydningen af *lamnaššē^h* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum, der betyder »dirigere«.

æ. [Sl 9,17] Man ændrer ofte vokaliseringen af *nôqēš* (»fanger«) til *nôqaš* (»fanges«) så oversættelsen bliver: »den ugudelige fanges ved sine hænders gerning«.

ø. [Sl 10] Salmen er uden overskrift. Sl 9 og 10 regnes ofte for én salme. De er begge alfabetiske, Sl 9 når halvt gennem alfabetet, og Sl 10 gennem den anden halvdel, dog med en del uregelmæssigheder.

å. [Sl 10,2] Mange ændrer vokaliseringen af *b^oga^awat* »på grund af hovmod« til *b^oga^ut* »i hovmod«: »I hovmod jager den ugudelige den hjælpeløse«.

aa. [Sl 10,2] En anden mulig oversættelse er: »Måtte de (de gudløse) blive fanget i de rænker de har udtænkt«.

ab. [Sl 10,3] Sætningen er omdiskuteret. Andre oversætter: »og bedrageren velsignede/roste han, men foragtede HERREN«. Verbet *brk* betyder i de allerfleste sammenhænge »velsigne/prise/rose«, men enkelte steder er det opfattet ironisk så det må oversættes: »forbande«. Jødiske lærde har ment at de to sidste ord i v.3 (»HERREN foragtede han«) skal høre til v.4: »Den ugudelige hånede HERREN i sit hovmod«.

ac. [Sl 10,8] Ofte retter man *h^ašērîm* (»gårdene/landsbyerne«) til *h^aširîm*: »sivene«, men digteren vil netop understrege at man end ikke kan vide sig sikker i gårdene eller landsbyerne.

ad. [Sl 10,8] Betydningen af *hēl^oxā^h* er usikker. Andre oversætter »ulykkelig« eller »uheldig«. Også i v. 10 og 14.

ae. [Sl 10,15] Versets to sidste ord (*val-timšā²*) er vanskelige i sammenhængen: »så du ikke finder den. Der må underforstås et »længere«. Andre forstår *val* som »visselig« (»du skal visselig finde den«). Atter andre vokaliserer: *val-jimmāše²*: »så den ikke skal findes«.

af. [Sl 11,1] Betydningen af *lamnaššē^h* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ag. [Sl 11,1] Ordret: »Flygt til jeres bjerg (som en) fugl«. Der må tænkes på David og hans venner (»flygt« er plur.). Mange håndskrifter har dog sing, fem., så det er Davids sjæl, der tales til. Med støtte i gamle oversættelser retter man også ofte *harxem* (»jeres bjerg«) til *harîm k^o* (»til bjergene som«).

ah. [Sl 11,6] Der er usikkerhed i oversættelsen der også kunne lyde: »Over den uretfærdige lade han regne ild og svovl ned som fælder, og en glohed vind blive deres tilmålte bæger«. Mange retter *paḥîm* (»fælder«) til: *paḥmē*: »kul«, der forbindes med det følgende ord (»ild«) til »glødende kul«.

ai. [Sl 11,7] *yāšār* (»retskaffen«) er sing., mens verbet er plur. Man vælger som regel at opfatte *yāšār* kollektivt og oversætte ved plur. Ordret kan der oversættes: »hans ansigt skal iagttage de retskafne«, men sammenhængen taler for den første mulighed.

aj. [Sl 12,1] Betydningen af *lamnaššē^h* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ak. [Sl 12,1] Ordret: »på den ottende«. Meningen er ukendt. Det er foreslået at der er tale om ottestrengt instrument eller stemmeleje der er en oktav dybere (bas).

al. [Sl 12,6] Oversættelsen er usikker. Andre oversætter: »den man blæser ad« dvs. den foragtede, eller: »den forfulgte«.

am. [Sl 12,7] Betydningen af udtrykket *baʿlîl lāʾāreš* (»diglen i jorden«) er usikkert. Andre oversætter: »sølv der i værkstedet er smeltet ned til (mennesker på) jorden«.

an. [Sl 13,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ao. [Sl 14,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ap. [Sl 14,5] Perfektiv skal oftest oversættes ved fortid, men her er den forstået som udtryk for vished om det, der vil ske. Ellers skal der oversættes: »Da var de grebet af stor rædsel«.

aq. [Sl 14,7] Ordet *šʿvût* er omdiskuteret. Tidligere mente man det er afledt af roden *šbh* (»tage til fange«), altså: »fangenskab«. Nu peges der oftest på roden *šwb* (egtl.: »vende tilbage«), her: »lod« eller evt. »ændre forholdene/situationen«.

ar. [Sl 15,1] Den, der blev modtaget som »gæst« hos orientaleren, fik tilsagt venskab og beskyttelse. Gæsten kunne vide sig helt under værtens beskyttelse og omsorg.

as. [Sl 15,4] Linjen er på kun 4 ord på hebraisk, og oversættelsen er usikker. Ordret: »som sværger at skade og ændrer det ikke«. Meningen er formodentlig at skønt en ed viser sig at have andre (skadelige) konsekvenser end den sværgende forudså, holder han den alligevel. Andre vil forstå *lʾ* (»at«) separativt: »Han sværger ikke at skade og svinger det ikke«.

at. [Sl 16,2] Ordret: »Du sagde«. I så fald må man underforstå »min sjæl« eller lade v. 2-4a være rettet til en anden person (fem!). Man vokaliserer oftest som 1. pers. Teksten i v. 2-4 er i det hele taget usikker og til dels uigennemskuelig.

au. [Sl 16,7] Betyder også »velsigne«.

av. [Sl 16,10] Hebraisk: *šʾôl*.

aw. [Sl 16,10] Tidligere oversat: »forrådnelse«, i nogen grad med støtte i LXX.

ax. [Sl 17,1] Meningen: »Hør på bønner for en retfærdig sag«.

ay. [Sl 17,6] Imperfektiv angiver her, at Gud plejer at svare.

az. [Sl 17,7] Versets sidste fire ord oversættes forskelligt. Umiddelbart oplagt på grund af ordenes rækkefølge er: »du frelser dem der søger tilflugt for dem der rejser sig mod din højre hånd (= mod din magt/mod din frelse)«. Ofte oversættes som her eller: »du frelser dem som søger tilflugt i din højre hånd for modstandere«.

æ. [Sl 17,10] *ḥelbāmô ssāgʾrû* ordret: »Deres fedt har de lukket«. Fedtlaget, der beskytter indvoldene, blev regnet for sæde for følelserne. Meningen kan være: »de er ufølsomme«. Ofte retter man (dog uden støtte i nogen tekst) til: *ḥelæv libbāmô ssāgʾrû*: »De har lukket deres hjerte til med fedt«.

æ. [Sl 17,11] *ʾaššurênû* ordret: »vore skridt«. Der er afvigende formuleringer i en del håndskrifter og gamle oversættelser. Evt. kan der stå: *ʾiššudunî*: »de har opsporet mig« eller: *jʾšurûnî*: »de lur på mig«.

å. [Sl 17,11] »mig« står ikke i den hebraiske tekst, men er formodentlig underforstået. Sætningen kan dog også forstås mere generelt: »De er opsatte på at kaste alle modstandere til jorden«.

ba. [Sl 17,14] Versets første halvdel er omdiskuteret. Den stakåndede sætningsbygning kan afspejle at David har mistet kontrollen over sine følelser, men især synes der at mangle et verbum i dette halvvers. Det er foreslået, at *mimʾtîm* (»fra folk«) kan være fejlskrivning for *mʾmîṭām*: »Dræb dem«, altså: »dræb dem ved din hånd, HERRE, dræb dem fra verden, fra deres andel i livet«.

bb. [Sl 17,15] Her er der tænkt på den retfærdighed, Gud skænker, altså på Guds troskab i pagten.

bc. [Sl 17,15] David kan have tænkt på opvågningen fra døden.

bd. [Sl 18,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

be. [Sl 18,1] Salmen står også – med ubetydelige afvigelser – i 2 Sam 22.

bf. [Sl 18,5] Tidligere ofte oversat »Belials«, hvor »Belial« blev opfattet som synonym for Satan.

bg. [Sl 18,7] Imperfektiv skal oftest oversættes ved fremtid, men her må verberne oversættes som fortid i forlængelse af forudgående perfektiv

bh. [Sl 18,12] Verset er sprogligt knudret. Masoreterne har delt verset, så »sin hytte« hører til første halvvers (»til sin hytte omkring sig«), men man vælger oftest at se bort fra deres accent her. Ordene »gjorde han« står kun i første halvvers, men er for forståelsens skyld gentaget her.

bi. [Sl 18,30] Mange retter her *g^adûd*: »(hær)skare« til *gāder*: »mur, vold«, især ud fra parallellen i næste linje.

bj. [Sl 18,36] Ordet *f^anāwā^h* (»ydmyghed«) er usædvanligt i sammenhængen, men dog muligt. Sætningen understreger at kongens sejr ikke skyldes hans storhed, men at Gud har bøjet sig ned til ham. Blandt rettelserforslagene skal især nævnes: *f^anôtxā*: »dit svar« og *fezrāt^exā*: »din hjælp«.

bk. [Sl 18,41] Meningen er enten: »Du lod mig se deres ryg (fordi de flygtede)«, eller måske snarere: »du lod mig som sejrherre sætte min fod på deres nakke«.

bl. [Sl 19,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

bm. [Sl 19,5] *qawwām* kan bruges om skabelsen (Job 38,5), men rettes ofte til *qôlām* (»deres røst«), jf. citatet i Rom 10,18.

bn. [Sl 19,10] Mange retter ud fra Sl 119,38 »frygt« (*yir[?]āh*) til »ord« (*imrāh*).

bo. [Sl 20,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

bp. [Sl 20,10] I grundteksten står den skillende accent under versets andet ord så der egentlig skal oversættes: »HERRE, frels!/(Måtte) kongen svare os, den dag vi råber!« Både indhold og rytme taler dog for, at accenten skal stå under tredje ord som forudsat her.

bq. [Sl 21,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

br. [Sl 21,10] Der er flere tekstmæssige vanskeligheder i verset. Ifølge den adskillende accent går første halvvers hertil. Det er usædvanlig langt. Og derved er det et problem at afgøre hvor »HERREN« hører til. Hvis det hører til »viser dit ansigt«, er verset dog talt til HERREN i modsætning til de omkringstående vers. Derfor den valgte oversættelse.

bs. [Sl 22,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

bt. [Sl 22,1] Hebraisk: *ʕal-ʔayyelet haššaḥar*. Det kan være en anvisning på at denne salme skal synges på samme melodi eller måde som den (for os) ukendte salme: »Morgenrødens hind«. En anden mulighed er at det er angivelse af at den skal synges og bedes om morgenen, evt. lige før solopgang.

bu. [Sl 22,2] Meningen må være, at skriget ikke når den frelsende Gud. Mange retter *mîyšûfātî* (»fra min frelse«) til: *mîššawfātî*: »fra mit råb om hjælp« og underforstår et »og« og et »du«: »Du er langt borte fra mit råb om hjælp og fra mit skrig«.

bv. [Sl 22,4] Mange vælger at flytte den delende accent fra *qādôš* (»hellig«) til *yôšēv* (»tronende«) og læse *haqqādôš*: »den hellige«: »Men du troner som den hellige, (du) Israels lovsange«.

bw. [Sl 22,16] Oftest regner man med, at to konsonanter er byttet om, så der i stedet for *kōhî* (»min kraft«) skal læses *hikkî*: »min gane«. Rettelsen har dog ingen støtte i gamle håndskrifter.

bx. [Sl 22,17] Den hebraiske tekst har *kā²arî*: »som en løve«. Hvis den er rigtig, må meningen være at fjenderne har slået kreds omkring ham og »som en løve« holder hans »hænder og fødder« fast. Med støtte bl.a. i de gamle oversættelser retter man oftest til *kā²arû*: »de har gennemboret« idet man forudsætter at de har oversat den originale tekst. Denne forståelse støttes nu også af en stump af et hebraisk manuskript der er fundet i en hule Nahal Hever nær Det Døde Hav. Manuskriptstumpen dateres til 1. århundrede e.Kr. (oftest) eller 1. århundrede f.Kr. Den er i alle tilfælde ca. 1000 år ældre end det ældste eksisterende hebraiske manuskript – det ældste, Codex Aleppo fra ca. 930 e.Kr., mangler bl.a. Sl 22, og det samme gælder Salmerullen fra Qumran.

by. [Sl 22,30] Ordret: »Alle jordens fede spiste og kastede sig ned«. Ofte retter man *dišnê* (»fede«) til: *j^ošenê*: »de der sover (i jorden)« og oversætter verberne som fremtid. Samtidig rettes versets første ord *l^oāx^olû* (»de spiste«) til *l^oāx lô*: »Ja, for ham« og det indledende *w* (»og«) i det følgende ord slettes som diplografi. Linjen lyder så: »Ja, alle, der sover i jorden, skal kaste sig ned for ham«. Rettelserne har dog ingen støtte i håndskrifter eller gamle oversættelser.

bz. [Sl 22,30] Med støtte i enkelte håndskrifter og gamle oversættelser rettes ofte denne linjes hebraiske tekst *w^onašô l^o hⁱyyā^h* til *w^onaš^š î l^o hⁱyyā^h*: »Men min sjæl lever for ham«. I mange nyere oversættelser er denne sætning også overført til vers 31.

bæ. [Sl 23,2] Formentlig er der tænkt på roligt og stille vand, der i tørre egne indbyder til hvile, for her kan tørsten stilles og kræf-

terne genvindes, så der er ingen grund til at haste videre.

bø. [Sl 23,3] Stier der fører til målet for Guds trofaste retfærdigheds skyld.

bå. [Sl 23,4] *šalmāwet* er usædvanligt ved at være sammensat af to ord: *šel* (»skygge«) og *māwet* (»død«). Og skygge er normalt i Mellemøsten et gode. Men David kan have villet understrege den yderste dødsfare med et sammensat ord. En nu ofte fortrukket mulighed er at vokalisere *šalmût*: »mørke, skygge«.

ca. [Sl 23,6] *w^ošavtî* betyder: »og jeg skal vende tilbage«. Det passer dårligt til den følgende præposition *b^o* (»i«). Man vokaliserer ofte *w^ošivtî*: »og min boen« eller *w^oyāšavtî*: »og jeg skal bo«.

cb. [Sl 24,6] Oversættelsen er usikker, for ordet »Gud« mangler i grundteksten. Det indføres oftest med støtte i to håndskrifter og bl.a. LXX. Ellers skal der oversættes: »de som søger dit ansigt, er Jakob«. Meningen kan så være at de der kommer til templet, erkender at de ikke kan opfylde kravene, men ikke vil slippe Gud før han velsigner dem (1 Mos 32,27.)

cc. [Sl 24,9] Grundteksten har: »og løft (dem), I ældgamle døre«. Men med enkelte håndskrifter og bl.a. LXX forudsætter man oftest verbalformen *nif'al* som i v.7.

cd. [Sl 25,2] Mange flytter versets første ord, *l^olōhay* (»Min Gud«) til vers 1. Begrundelsen er dels, at vers 1 er kort, dels at salmen er alfabetisk, så vers 1 begynder med alfabetets første bogstav, vers 2 med det andet osv. Men det gælder kun for vers 2 hvis *l^olōhay* flyttes så verset begynder med det næste ord, *b^oxā* (»på dig«), der begynder med alfabetets andet bogstav.

ce. [Sl 25,5] Som regel lader man verset begynde med et *w* (»og«), da det er forudsat, hvis salmen skal være alfabetisk.

cf. [Sl 25,12] Dvs.: Uanset hvem det er der frygter HERREN, så vil han belære ham.

cg. [Sl 25,17] Ordret: »vid/bred«. Mange oversættere trækker dog slutbogstavet *û* i ordet: *hirhîvû* over til andet halvvers (som: *w*, »og«) og vokaliserer: *harhêv*: »gør plads (for mit hjertes nød)« eller evt.: »gør (mit hjerte) fri (af nød)«.

ch. [Sl 25,18] Da salmen er alfabetisk, burde verset begynde med et *q*. Det kan være faldet ud, så der i stedet for *rê?êh* (»se hen til«) skal stå *qir?âh*: »mød«.

ci. [Sl 26,7] Konsonantteksten forudsætter nok *qal inf. lišmoaf*: »høre« (»for at høre lyden af ...«), men masoreterne har foreslået vokalisering som (forkortet) *hif'il inf.: laš-miaf* (som oversættelsen her).

cj. [Sl 27,10] Ordet *kî* kan også oversættes »selv om«.

ck. [Sl 28,8] Den masoretiske tekst har *lāmô*: »for dem«. Rettelsen til *lêfammô* (»for sit folk«) har støtte i flere håndskrifter og gamle oversættelser og svarer bedst til parallelismen med næste linje.

cl. [Sl 29,1] Der er formodentlig tænkt på engle, der udgør det himmelske hof. Ofte formuleret: »gudssønner«.

cm. [Sl 29,1] Ordet *fôz* kan også oversættes »lovprisning / hæder«. I sammenhængen er det dog vigtigt at understrege Guds magt.

cn. [Sl 29,2] Grundtekstens *h'dārāh* er omdiskuteret. Det er blevet oversat »smykke, skrud, åbenbaring, tilsynekomst, majestæt«.

co. [Sl 29,6] Af hensyn til parallelismen slettes ofte bogstavet *m* (»dem«) i *yarqîdēm* (»og får dem til at springe«), og den skilende accent flyttes hen under »Libanon«, så sætningen lyder: »Og han får Libanon til at springe som en kalv«.

cp. [Sl 30,4] Oversættelsen her følger den hebraiske konsonanttekst. Massoreterne har ved vokaliseringen angivet at der skal oversættes: »Du lod mig leve, så jeg ikke gik i graven«.

cq. [Sl 30,8] Man kan overveje om denne linje egentlig hører med til citatet i foregående linje af Davids overmodige udtalelse.

cr. [Sl 30,13] Ordret blot »ære«. Normalt tilføjer man med Septuaginta »min«. Meningen må være at det er den ære Gud har løftet digteren til, der skal prise Gud.

cs. [Sl 31,1] Betydningen af *lamnašsêh* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

ct. [Sl 31,6] Perfektum må her forstås som det, der er digterens erfaring og derfor også hans tillid. Sætningen kan dog også oversættes: »du har forløst mig«.

cu. [Sl 31,7] I den hebraiske tekst ligger at de der tilbeder de falske guder, bedrages ved gudernes tomhed.

cv. [Sl 31,11] Til dels med støtte i gamle oversættelser retter mange *baf'wōnî* (»ved min skyld«) til *b'fōnjî*: »i min nød«. Selv om syndsbekendelse ikke er fremtrædende i salmen, kan den godt have haft sin plads i den, idet Guds trofasthed derved bliver understreget endnu stærkere som tillidens fundament.

cw. [Sl 32,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledet af roden *skl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

cx. [Sl 32,4] Betydningen af *lāsād* er højst usikker. Det optræder kun her og 4 Mos 11,8, hvor det oversættes »kage«. Her måske »fedt/saft«, der kan forstås som »livskraft«. Ellers må man rette til *lāsōn*: »tunge«.

cy. [Sl 32,6] Ordet *raq* er omdiskuteret. Oftest skal det oversættes »kun«. Det er usikkert om det skal knyttes til denne eller den

foregående linje. Hvis det knyttes til den foregående linje, understreger det at tiden, hvor Gud kan findes, er begrænset

cz. [Sl 32] Andre opfatter verset som salmistens belærende ord til menigheden

cæ. [Sl 32,9] Verbet er plur., så verset kan ikke være umiddelbar forlængelse af det foregående vers

cø. [Sl 33,6] *šāmayim* (»himmel«) er egentlig flertalsord, og det kan overvejes om det her burde oversættes ved flertal (og i så fald også »deres hær« i næste linje)

cå. [Sl 33,7] Ofte retter man vokaliseringen af *kannēd* (»som en vold«) til *kannōd* = *kannō* ?d: »som (i) en lædersæk«. Som teksten står, kan den ses som henvisning til 2 Mos 15,8

da. [Sl 33,15] Meningen med ordet *yahad* (»alene«) er usikker. Oftest betyder det »sammen«, men det giver næppe mening her. Det kan evt. betyde »alle«, men det taler sætningsbygningen imod. En mulighed er at forstå det som »individuel«; det kræver dog en anden vokalisering (*yāhid*)

db. [Sl 34,6] Sætningen er vanskelig. Der mangler et subjekt, der må underforstås: »de/man«. Ellers skal *hibbîṭû* (»de så«) og *nāhārû* (»strålede af glæde«) vokaliseres som imperativer: *habbîṭû* og *nēhārû*: »Se hen til ham og strål af glæde«. Det kræver dog også rettelse i næste linje, hvor *ūfnēhem* (»og deres ansigt«) skal rettes til *ūfnēkem*: »jeres ansigter«

dc. [Sl 34,18] Som regel supplerer man med »retfærdige« (med støtte i gamle oversættelser). Andre foreslår at bytte om på v. 16 og v. 17, men dermed brydes salmens alfabetiske orden (se note til salmens nummer). Man skal dog ikke helt afskrive den mulighed at det faktisk er dem »som gør ondt« (v. 17), der »skreg« i smerte og angst, da »trængsler« ramte dem – og HERREN hørte og befriede

dd. [Sl 35,3] Den hebraiske tekst ordret: »og afskær«. Meningen kan være: »afskær vejen for mine forfølgere«. Men formuleringen er kort og sælsom. Man retter derfor oftest nu vokaliseringen fra *ūsgōr* til *wāsāgār* (»og økse«)

de. [Sl 35,7] Ordret: »deres nets grav«. Udtrykket er sælsomt, og der mangler et objekt i næste linje, hvorfor man som regel flytter *šahat* (»grav«) til næste linje. Ændringen er fulgt her, men den er ikke absolut nødvendig

df. [Sl 35,12] Linjen ordret: »barnløshed for min sjæl«. Det kan godt give mening som udtryk for ensomhed. Men oftest regner man *l* i *šāxôl lēnafšî* for dittografi og læser *šāxû lēnafšî* (»de lurar på min sjæl«)

dg. [Sl 35,13] Mange oversætter: »vendte tilbage«. Meningen er enten at bønnen vendte ubesvaret tilbage, eller at den bedende bøjede hovedet dybt, eller (bedst) at han ønsker og beder om at de bønner han bad for sine modstandere, nu må gælde ham selv.

dh. [Sl 35,15] Ordet: *nēxîm* betyder »slagte/slående«. Det sidste kan måske give mening: »de slår uden at jeg ved (grunden)«, men sætningen er dunkel. Oftest går man ud fra at der er faldet et *r* ud, så der skal stå: *nāxîm*: »fremmede«

di. [Sl 35,15] Mange finder den hebraiske teksts *qārʿfû* (»sønderrev«) for voldsomt og retter til *qārʿû* (»de råbte«) eller *qārʿšû* (»de hånede«)

dj. [Sl 35,16] Det kan være en hånlig betegnelse for mennesker der snylter. De fleste oversættere vælger rettelse af *bēhanfê laʿgê māʿôg* til *bēhanfî laʿgê mēʿûwwāg*: »I gudløshed spottede de mig med spot«. En anden mulighed er at aflede *māʿôg* (»kage«) af roden *fôg*: »være krum« og forstå det om det sted man vender tilbage til: »som gudløse spottere af tilflugtsstedet«

dk. [Sl 35,17] I sammenhængen vælger

de fleste oversættere at rette *miššō?êhem* (»fra deres ødelæggelser«) til *miššō?gîm*: »fra brølende (dyr)«

dl. [Sl 36,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«

dm. [Sl 36,2] Det hebraiske *n^o?um* angiver normalt et ord fra HERREN. Det kan ikke helt udelukkes at det også er tilfældet her, hvor der da må oversættes: »Et guddommeligt ord om overtrædelse hos den ugudelige har lydt i mit hjerte«. Problemet er imidlertid at *n^o?um* i GT ellers kun står i konstruktforhold (= genitiv) til HERREN eller til et profetnavn, der da bliver medium for Gudsordet (subjektiv genitiv), mens konstruktforholdet her da skal angive ordets indhold (objektiv genitiv). En anden mulighed er at ændre vokaliseringen af *n^o?um* til *nā?um* og lade det stå alene som en del af overskriften: »Et gudsord«. Men det ville være eneste gang dette i GT ofte forekommende ord stod i status absolutus (ikke var i en genitiv). Den tredje mulighed er at opfatte ordet som verbum. Det er den bredest accepterede løsning. Den forudsætter at også *libbî* (»mit hjerte«) rettes til *libbô*: »hans hjerte«. Oversættelsen bliver da: »Forbrydelsen taler til den ugudelige i hans hjerte«

dn. [Sl 36,3] Ordret lyder verset: »For den gør glat til ham i hans øjne til/for at finde hans skyld og hade«. Meningen må enten være at forbrydelsen smigrer og forblinder den ugudelige, så han ikke ser sin skyld og hader den – eller at forbrydelsen forfører den ugudelige, så han forløber sig over for alle, hvorved ethvert menneskeligt fællesskab brydes og bliver til had. En tredje mulighed er dog at det er den gudløse der er subjekt, at han altså smigrer sig selv. Men den første mulighed er sprogligt den sandsynligste

do. [Sl 36,13] Ordet *šām* er omdiskuteret. Det skal oftest oversættes: »der«, men her

må det være tidsligt. Det fører til overvejelse omkring oversættelsen af verberne der står i perfektum. Den skal oftest oversættes ved fortid. Her kan det dog forsvares at oversætte ved fremtid, idet perfektum kan udtrykke en vished om noget der skal ske. Andre retter *šām* til *šām^omû*: »de gyste, (de faldt, de som ...)«

dp. [Sl 37,23] »Kan være faste« hører grammatisk i den hebraiske tekst til andet halvvers, men tages af meningsmæssige grunde med her. Oversættelsen af verset er i øvrigt stærkt omdiskuteret. Andre oversætter: »Af HERREN styres en mands skridt«, hvor det i så fald er »styres« der grammatisk i den hebraiske tekst hører til andet halvvers, men af meningsmæssige grunde tages med her.

dq. [Sl 37,28] Sætningen er omdiskuteret. Det skyldes især at salmen er alfabetisk, og at man her venter begyndelsesbogstavet f. Ud fra Septuaginta indsætter man derfor oftest ordet *šawwālîm*: »uhæderlige« i begyndelsen af linjen. Man er så også nødt til at rette *nišmārû* (»bliver beskyttet«) til *nišm^odû*: »udslettes«, så linjen kommer til at lyde: »De uhæderlige udslettes for evigt«. Næste linjes *w^o* skal så oversættes »og« i stedet for »men«

dr. [Sl 37,35] Dvs. et træ med dybe, stærke rødder. Teksten er dog problematisk, og de fleste oversættelser følger Septuaginta: »der knejste som Libanons cedre«

ds. [Sl 38,1] Betydningen er uvis; umiddelbart betyder det: »Til at bringe i erindring«. Meningen kan være at man med denne bøn kan minde Gud om sine lidelser og om hans nåde. I nogle oversættelser kan man finde oversættelsen »Til duftofferet«, idet salmen i efterreksilsk tid (efter 539 f.Kr.) blev bedt sammen med duftofferet (3 Mos 2,2.9.16; 24,7)

dt. [Sl 38,3] Mange retter verbet *wattinḥat* (»kommer ned på«) til: *wattixbad*: »og (din

hånd) hviler tungt (på mig)«

du. [Sl 39,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

dv. [Sl 39,1] Jedutun var efter Davids bestemmelse sammen med Asaf og Heman overhoved for og stamfader til tempelsangerne (1 Krøn 25,1-3; 2 Krøn 5,12; 35,15). Han er formentlig den samme som Etan (1 Krøn 15,19). Overskriften her betyder formodentlig at salmen skal synges af »Jedutun« og hans tempelsangere.

dw. [Sl 39,2] Den hebraiske tekst har gentaget: *ʔešmrāh*: »jeg vil tage vare«. Sætningen er vanskelig, da *maḥsôm* (»mundkurv«) ikke kan være objekt. På grundlag af Septuaginta formoder man: *ʔāšîmāh*: »jeg vil lægge«

dx. [Sl 39,3] Sætningen består på hebraisk kun af to ord. Andet ord, som byder på forståelsesvanskeligheder, er *mittôv*: »fra godt«. Linjen kan (let omskrivende) oversættes: »jeg tav endog om gode ting«, eller: »jeg tav – uden held«, eller: »jeg tav – uden (at det bragte mig) noget godt«. Endelig forstår nogle fortolkere det som forkortet udgave af udtrykket »fra godt til ondt« = »fuldstændig, altomfattende«.

dy. [Sl 39,6] Den hebraiske tekst har *kāl*: »hel, hver«. I mange håndskrifter mangler *l* dog, så der skal læses: *kē*: »som«

dz. [Sl 39,11] Ordet *tigrāh* optræder kun her i GT. Betydningen er omdiskuteret, men »strid, fjendskab« er sandsynlig. Mange oversættere følger Septuaginta der må have forudsat: *gʷvûrāh*: »vægt«

dæ. [Sl 39,13] Mange oversættere vælger at dele verset anderledes end den hebraiske tekst lægger op til. De lader »lyt« høre til første linje: »lyt til mit skrig om hjælp, vær ikke tavs til mine tårer«

dø. [Sl 40,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«

då. [Sl 40,6] De to verber i korhortativ kunne også oversættes: »hvis jeg ville forkynde og tale, så er de flere ...«

ea. [Sl 41,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

eb. [Sl 42,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ec. [Sl 42,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledt af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ed. [Sl 42,2] Vendingen og betydningen af *ʔafiqê-māyim* (»vandløb«) er omdiskuteret. Nogle oversættere forstår det som »rindende vand«, andre som »udtørrede vandløb«. Også forståelsen af præpositionen *ʔal*, der oftest betyder »på, over«, men i sjældnere tilfælde betyder »efter«, spiller ind. Men da der ikke i sammenhængen er tale om udtørring, synes det nærliggende at forstå hjortens skrig som skrig efter et vandløb hvor der er rindende vand.

ee. [Sl 42,3] Verbet er i den hebraiske tekst vokaliseret som *nif'al*, hvor det betyder: »blive set/vise sig«. Det giver god mening, idet der tænkes på at komme til templet, altså komme frem for Gud (5 Mos 12,12). Nogle få håndskrifter har dog vokaliseret som *qal*, og det følges af mange oversættere: »og se Guds ansigt«.

ef. [Sl 42,6] Ordret: »hans ansigts frelse«. Der er formodentlig tænkt på den frelse der udgår fra Guds ansigt, dvs. fra Guds omsorg og opmærksomhed. Ofte flyttes dog første ord i v. 7, *ʔelōhay*: »min Gud« til v. 6, hvor det afsluttende *w* (»hans«) knyttes

til *lōhay* og oversættes: »og«. Linjen lyder så: »mit ansigts frelse og min Gud« (jf. v. 12 og 43,5). I denne sammenhæng angiver »ansigt« muligvis at Gud er digterens personlige frelser.

eg. [Sl 44,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

eh. [Sl 44,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledet af roden *skl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ei. [Sl 44,3] »du – din hånd« trækkes ofte tilbage som afslutning af v. 2 (»i gamle dage, med din hånd«).

ej. [Sl 44,5] Bl.a. med støtte i Septuaginta retter man ofte så imperativen undgås: *lōhīm šawwē^h* (»Gud, befal«) til *lōhāj mēšawwē^h*: »(du er min konge,) min Gud, du befaler ...«. I konsonantteksten er der blot tale om at lade det *m*, der er sidste bogstav i *lōhīm* være første bogstav i det efterfølgende *šawwē^h*.

ek. [Sl 44,10] Verberne i afsnittet skifter mellem qatal og yiqtol. Man kunne vælge at lade dem alle være afhængige af det første (»du har forstødt os«) og oversætte alle ved fortid. Her afspejles skiftet i de hebraiske verber, så yiqtol angiver nutid eller nær forestående fremtid.

el. [Sl 44,20] *šalmāwæt* er usædvanligt ved at være sammensat af to ord: *šel* (»skygge«) og *māwæt* (»død«). Og skygge er normalt i Mellemøsten et gode. Men digteren kan have villet understrege den yderste hjælpeløshed ved et sammensat ord. Ofte oversættes ordet nu blot: »mørke, skygge«.

em. [Sl 45,1] Betydningen af *lamnaššēah* er

usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

en. [Sl 45,1] Formodentlig en melodioplysning. Ordets betydning er ukendt, men synes at have sammenhæng med ordet for »lilje« (evt. »efter liljerne«).

eo. [Sl 45,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledt af roden *skl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ep. [Sl 45,3] Det hebraiske ord *yofyāfītā* er besynderligt ved tilsyneladende at være sammensat af to ord: *yofī* (»skønhed«) og *yāfītā* (»du er skøn, smuk«). Det er helt ualmindeligt i bibelsk hebraisk, men det må regnes til digterisk frihed at danne et så enestående men kraftfuldt ord som der faktisk er tale om her.

eq. [Sl 45,5] Den hebraiske tekst er omdiskuteret. Verset begynder med at gentage *wah^adār^xā* (»og din herlighed«). Mange regner ordet for dittografi og udelader det, andre vokaliserer det som *hif'il* af verbet *drk*: »spænd (buen)«.

er. [Sl 45,5] Ordret: »for sandhed og ydmyghed retfærdighed«. Mange vælger at flytte »og«: »for sandhed, ydmyghed og retfærdighed«. Andre retter *w^ofanwā^h* (»og ydmyghed«) til *w^aja^afan*: »og for (retfærdigheds) skyld«. Vokaliseringen af *w^ofanwā^h* er dog uregelmæssig og antyder måske at det skal forbindes nært til »retfærdighed«. Derved understreges kongens ansvar som den svages forsvarer.

es. [Sl 45,6] Teksten er omdiskuteret. »i hjertet« må her opfattes som: »midt blandt«, medmindre man vil flytte den midterste linje ned som sidste linje i verset og

underforstå et »sidder«: »Dine hvæssede pile sidder i hjertet på kongens fjender, folk skal falde under dig«.

et. [Sl 45,7] Det er enestående i GT at kongen tiltales »gud« (måske bortset fra Es 9,5-6). Kongen betragtes her som Guds repræsentant og – netop fordi han er indsat af Gud – som ét med Gud.

eu. [Sl 45,10] Meningen kan være at fornemme er samlet blandt brudepigerne eller gæsterne (»dyrebare«) nu hvor den unge dronning træder hen til kongen. Der kunne også oversættes »dine elskede«, men i sammenhængen er der næppe tænkt på at kongen har mange kongedøtre i sit harem. Mange oversættere følger et forslag om at ændre *b^ayiqq^arôte^vxā* (»blandt dine dyrebare«) til: *liqrā^txā*: »(går) dig i møde«, ligesom man ofte vælger at ændre *b^anôt m^alāxîm* (»kongedøtre«) til: *bat-melex*: »kongedatter«, så sætningen lyder: »En kongedatter går dig i møde«. Det giver god mening, men er i virkeligheden ret vilkårligt.

ev. [Sl 45,13] Ordret: »vil blødgøre dit ansigt«. Der foreslås i øvrigt ofte rettelser i verset. Den enkleste er at rette *bat-* (»datter«) til *b^anôt-* (»døtre«), flytte adskillelsen mellem linjerne og underforstå et »kommer til dig«: »Tyrus' døtre kommer til dig med gave, et folks rigmænd søger din gunst«.

ew. [Sl 45,14] Ordret: »al pragt en kongedatter i det indre/indadtil«. Der er intet verbum som derfor må underforstås, enten »er« eller »(I al sin pragt) træder (en kongedatter) ind«.

ex. [Sl 46,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

ey. [Sl 46,1] Betydningen af dette udtryk er ukendt, egtl.: »efter de unge kvinder/på unge kvinders vis«. Udtrykket betyder muligvis at salmen skulle synges af soprannerne, eller at den skulle synges på samme

melodi som en anden salme, der begyndte med ordet »alamot«.

ez. [Sl 47,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

eæ. [Sl 47,10] Linjen begynder på hebraisk med ordet: *šam* (»folk«) der har samme konsonanter som ordet: *šim* (»med«). De fleste oversættere går ud fra at *šim* må være bortfaldet ved haplografi, så der skulle stå: *šam šam*: »med Abrahams Guds fok«.

eø. [Sl 47,10] I stedet for *māginnē-* (»skjolde«) har bl.a. Septuaginta enten forstået ordet billedligt som »herskere« eller har evt. læst *signē-*: »herskere«. Det er den almindeligste – men ikke enerådende – gengivelse i nyere oversættelser.

eå. [Sl 48,13] »Zion« er fem., der kunne oversættes både her og i de næste linjer: »hende, hendes«.

fa. [Sl 48,14] Betydningen af ordet: *pass^agû* er meget usikker. Blandt forslagene er især: »betragt, betænk«.

fb. [Sl 48,15] Linjen lades ofte uoversat: *šal-mût*. Det begrundes med, at det passer dårligt i sammenhængen. Man foreslår at det kan være en musikalsk anvisning af ukendt betydning. Oversættelsen »ud over død/trods død« giver dog god mening i sammenhængen.

fc. [Sl 49,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fd. [Sl 49,8] *šāh* (»bror«) står i grundteksten som versets første ord. Det er usædvanligt at objektet står først. Mange retter derfor til: *šax*: »dog«. Det fordrer dog også en retelse af vokaliseringen af verbet til nif'al: *yifdeⁿ* til: *yippādeⁿ*: »Dog kan ingen mand på nogen måde købe sig fri.«

fe. [Sl 49,12] Ordret: »deres indre«. De fleste fortolkere retter dog – med de gamle oversættelser – *qirbām* (»deres indre«) til:

qivrām: »deres grav«, dvs.: »deres grav bliver deres huse for evigt«.

ff. [Sl 49,14] *ʔaḥ^arêhem* (»efter dem«) kan evt. angive det der kommer bagefter, altså: »deres ende«. Mange vælger dog at rette til: *ʔaḥ^arîtām*: »deres ende«, altså: »og sådan er deres ende, som finder behag i deres mund«.

fg. [Sl 49,15] Kan også oversættes: »og på dem« (dvs.: deres grave) »skal de retskafne træde om morgen«.

fh. [Sl 50,23] *w^ošām derex* ordret: »og han lægger en vej«. Ordene er vanskelige i sammenhængen og slettes af mange oversættere. Meningen kan være som foreslået her. En anden mulighed er at rette til: *w^otam derex*: »og den der har en retskaffen vej, (ham vil jeg lade se Guds frelse)«. Endelig kan der (med Septuaginta) rettes til: *w^ošām derex*: »og dér er en vej, (på hvilken jeg vil lade ham se Guds frelse)«. Én af de to første muligheder bør foretrækkes, da slutverset der ved henviser til begge salmens hoveddele (v. 7-15: ofre, v. 16-21: moral).

fi. [Sl 51,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fj. [Sl 51,5] Meningen er at hans synd altid er nærværende og bevidst for ham.

fk. [Sl 51,6] Meningen med ordet *l^omafan* er omdiskuteret. Oftest betyder det »for at«, og således forstår mange fortolkere det her. Meningen er så, at menneskets syndighed og især dets syndserkendelse ophøjer og fremhæver Guds ære og barmhjertighed (Rom 11,32-22). I nogle tilfælde angiver *l^omafan* dog også en følge (som forudsat her). Nogle fortolkere oversætter: »derfor«.

fl. [Sl 51,7] Det er ikke moderens skyld og synd der er tale om, men det ondes gådefulde magt i hele menneskets liv.

fm. [Sl 51,18] Denne sætning udgøres i grundteksten blot af ét ord: *w^oʔettēnā^h*, der er knyttet til v.18a. Mange vælger dog at

flytte accenten under det til det foregående ord så det knyttes til v.18b, der så må oversættes: »og bringer jeg et brændoffer, har du ikke behag i det«.

fn. [Sl 52,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fo. [Sl 52,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

fp. [Sl 53,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fq. [Sl 53,1] Betydningen af *ʕal-māḥ^alat* er usikker. Det kan evt. betyde: »på lidende vis/under sygdom« eller være en melodihenvisning (på melodien »mahalat«) eller anvisning om et fløjteinstrument.

fr. [Sl 53,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer, der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

fs. [Sl 53,6] Qatal skal oftest oversættes ved fortid, men her er den forstået som udtryk for vished om det der vil ske. Ellers skal der oversættes: »Da var de grebet af stor rædsel«.

ft. [Sl 53,6] Ordene må være henvendt til den undertrykte der har gjort sine modstandere til skamme ved at bevare tilliden til Gud. Af hensyn til sammenhængen ret-

tes der ofte til 3. person pluralis: »De er gjort til skamme«, evt.: »De bliver gjort til skamme«.

fu. [Sl 53,7] Ordet *šʿvūt* er omdiskuteret. Tidligere mente man det var afledt af roden *šbh* (»tage til fange«, altså: »fangenskab«. Nu peges der oftest på roden *šwb* (egtl.: »vende tilbage«, her: »skæbne«.

fv. [Sl 54,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fw. [Sl 54,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer, der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

fx. [Sl 55,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fy. [Sl 55,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer, der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

fz. [Sl 55,16] Sætningen er omdiskuteret. Ordret: »for der er ondskab i deres kammer, i deres indre«. Mange oversættere sletter: »i deres indre« (*bʿqirbām*) som ikke-oprindelig tilføjelse. Andre opfatter det som forklaring til kammeret, så der kan oversættes: »i deres hjertekammer«. Ordret: *mʿgûrāh* (»kammer«) forekommer kun her og i Hagg 2,19, hvor det oversættes: »lade/lager«. Her kunne det eventuelt over-

sættes: »lager/forråds-kammer«.

fæ. [Sl 55,19] Det danske ord »fred« er egentlig for snævert til at gengive fylden i det hebraiske *šālôm* der omfatter både indre og ydre fred. Grundbetydningen er »hel, uskadt, sund«. Freden omfatter i sin fylde også tryghed og frelse.

fø. [Sl 56,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

få. [Sl 56,5] Her brugt som betegnelse for et svagt, dødeligt menneske.

ga. [Sl 56,7] Udtrykket har dobbelt brod: Dels vogter fjenderne på salmistens skridt, og dels lurder de som slanger der hugger i hælen.

gb. [Sl 56,9] Andre oversætter: »landflygtighed«. Ordet *nōd* optræder i GT kun her og i stedsnavnet »Nod« (1 Mos 4,16) som stedet her spiller på.

gc. [Sl 56,9] Accenten på første stavelse i *šīmāh* angiver at ordet er imperativ. Hvis den flyttes til anden stavelse, er det part.fem.: »min tåre er anbragt ...«.

gd. [Sl 56,11] Meningen er omdiskuteret. Mange oversættere går ud fra at: *dāvār* (»et ord«) skal læses som: *dʿvārô*: »hans ord«, hvor »ord« er forstået som et nådesord. Andre oversætter lidt friere: »På Gud, hvis ord jeg vil prise, / på HERREN, hvis ord jeg vil prise, / på Gud har jeg stølet, jeg skal ikke frygte. / Hvad kan et menneske gøre mig?«

ge. [Sl 57,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

gf. [Sl 57,4] Oversættelsen er omdiskuteret. Den valgte er sprogligt den mest sandsynlige, men af indholdsmæssige grunde vælger mange i direkte fortsættelse af den foregående linje: »han gør den der jager mig, til spot«.

gg. [Sl 57,5] Meningen må være at modstanderne som rovgriske løver hungrer efter menneskekød.

gh. [Sl 58,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gi. [Sl 58,8] Ordret: »han rette sine pile som om de er afskårne/afstumpede/uden kraft«. På baggrund af parallellen v. 8a foreslås ofte en omstilling i konsonantteksten: »de skal visne som græs ved vejen«. Omstillingen har dog hverken støtte i hebraiske håndskrifter eller i gamle oversættelser.

gj. [Sl 58,10] Oversættelsen af v. 9-10 er højst usikker. Der er mange forslag til rettelser, men de bliver alle vilkårlige.

gk. [Sl 59,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gl. [Sl 59,6] Oversættes normalt »hærskarer« i sammensætningen »Hærskarers Herre«. Men her står det markeret som selvstændigt navn for Gud.

gm. [Sl 60,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gn. [Sl 60,3] Meningen her med verbet *tšôvêv lānû* er omdiskuteret. Andre oversætter: »vend tilbage til os«.

go. [Sl 60,10] Mange oversættere vælger – med et par af de gamle oversættelser – at følge teksten i Sl 108,10: *lê-šlešet ʔetrôfāf*: »jeg vil bryde ud i jubel/råbe i triumf over Filistæa!«, frem for den masoretiske tekst her: *lālay pʔlešet hitrôfāfî*

gp. [Sl 61,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gq. [Sl 61,2] Det er omdiskuteret om *rinnāh* her betegner jubelråb eller klageråb.

gr. [Sl 61,3] Kan også oversættes: »fra landets yderste grænse«. Her måske mere udtryk for Davids afmagt end for hans opholdssted.

gs. [Sl 61,5] Den der blev modtaget som »gæst« hos orientaleren, fik tilsagt venskab

og beskyttelse. Gæsten kunne vide sig helt under værtens beskyttelse og omsorg.

gt. [Sl 62,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gu. [Sl 62,1] Jedutun var efter Davids bestemmelse sammen med Asaf og Heman overhoved for og stamfader til tempelsangerne (1 Krøn 25,1-3; 2 Krøn 5,12; 35,15). Han er formentlig den samme som Etan (1 Krøn 15,19). Overskriften her betyder formentlig at salmen skal synges af Jedutun og hans tempelsangere.

gv. [Sl 62,4] Det er omdiskuteret om roden i *tʰôttû* er *hwt* (»storme imod«) eller *htt* (»overdænge med bebrejdelser«). Det første er dog sandsynligst.

gw. [Sl 62,5] Ordret: »De finder kun behag i at planlægge at støde ham ned fra hans højhed«. Der er flere problemer i verset. Linjen er lang og knudret, og man vælger som regel at lade grundtekstens sidste ord, »de finder behag i«, høre til næste linje, der dog så også deles i to (som her). Desuden retter nogle oversættere *miššûʔētô* (»fra hans højhed«) til: *maššûʔôt*: »fordærv/svig«: »De ønsker kun fordærv/svig« eller »de finder kun behag i fordærv/svig«.

gx. [Sl 63,2] Tidligere ofte oversat: »tidligt søger jeg dig«, idet verbet *šhr* (»søge«) har samme rod som ordet for »morgenrøde« (*šaḥar*). Salmen er derfor også blevet brugt som morgensalme.

gy. [Sl 63,3] Verset kan også oversættes: »Således spejdede jeg efter dig i helligheden for at se din magt og din herlighed«.

gz. [Sl 63,6] Festmåltidets hovedretter var fede. Grundteksten har to ord der begge betyder: »fedt«; det ene oversættes dog undertiden: »marv«.

gæ. [Sl 63,10] Det er dødsriget.

gø. [Sl 63,11] Ordret: »De skal give ham i sværdets magt«. »Ham« må i sammenhængen opfattes kollektivt, ligesom der må un-

derforstås et »man«. En anden mulighed er dog at oversætte: »De som vil give ham (kongen) i sværdets magt, skal (selv) blive ræves bytte«.

gå. [Sl 63,12] Meningen kan også være: »Alle, som sværger ham (kongen) troskab, skal

ha. [Sl 64,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

hb. [Sl 64,6] Normalt betyder verbet *spr* i pi'el: »fortælle«. Hvis det er meningen, er det udtryk for overmod at man informerer fjenden. Oftest oversætter man her: »tale om/aftale«. Nogle fortolkere foreslår tekstrettelse til verbet *hpr*: »grave«. »De graver for at skjule fælder«.

hc. [Sl 64,7] Alle oversættelser af dette vers må tages med forbehold.

hd. [Sl 64,8] Det er omdiskuteret, om verberne i v.8-10 skal oversættes ved fortid eller fremtid. Wayyiqtol skal normalt oversættes ved fortid, men kan også opfattes som profetisk tillidsfuldhed.

he. [Sl 64,8] Accenterne i den hebraiske tekst lader »pludselig« høre til første halvvers hvor det giver god mening. Men rytmisk passer det bedre til andet halvvers.

hf. [Sl 65,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

hg. [Sl 65,2] Ordret: »For dig er stilhed en lovprisning« eller: »For dig er der stilhed, lovprisning«. Da der i det følgende ikke er tale om stilhed, men hørlig lovprisning, følger man ofttest Septuaginta og den gamle syriske oversættelse og retter vokaliseringen af *dumiyyāh* (»stilhed«) til *dōmiyyāh*: »det der tilkommer en«.

hh. [Sl 65,4] Mange oversættere vælger at dele v.3-4 anderledes, så oversættelsen lyder: »Du hører bøn. / Til dig kan alle mennesker komme / for deres synders skyld. / Vore overtrædelser er blevet for tunge for os, /

men du tilgiver dem«. Ordet »skyld« har dog ikke støtte i den hebraiske tekst. Andre foreslår: »Du som hører bøn. / Til dig bringer alle mennesker / deres synders byrde. / Vore overtrædelser ...« (men *yāvō?û* (»kan komme«) må da rettes til *yāvî?û*: »bring«).

hi. [Sl 65,6] *yām* (»hav«) står i singularis, mens *ʾhōqîm* (»fjerne«) står i pluralis, der formentlig betegner superlativ. Ellers kan der oversættes: »for de fjerne egnes hav«.

hj. [Sl 65,11] Ordret blot: »den«, der viser tilbage til v.10, hvor *hā?āreš* blev oversat: »landet«, men også kan betyde: »jorden«, om end det ikke specifikt er agerjorden.

hk. [Sl 66,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

hl. [Sl 66,6] Kan også oversættes: »floden«, så der er tænkt på Jordanfloden. Det er dog ikke oplagt i sammenhængen.

hm. [Sl 66,6] Ordet *šām* betyder normalt: »der«. I sammenhængen kan det opfattes som en opfordring til i tankerne (i ånden) at være ved Sivhavet og på ny istemme lovsangen (2 Mos 15) – eller (snarere) opfattes tidsligt konkluderende: »da, så«.

hn. [Sl 66,11] Ordet *məšûdāh* har flere betydninger og oversættes forskelligt her: »klippeborg/bytte/garn/net«.

ho. [Sl 66,11] Betydningen af ordet *mûšāqāh* er usikker. Det forekommer kun her i GT. Det er formodentlig på en eller anden måde udtryk for trængsel, smerter og lidelse.

hp. [Sl 66,12] Hebraisk: *ʾwāyāh*. De gamle oversættelser har tilsyneladende læst: *ʾwāhāh*: »frihed«. Det foretrækkes af en del oversættere.

hq. [Sl 67,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

hr. [Sl 67,2] Den hebraiske tekst har her ikke præpositionen *ʾel* (»over/hen imod«, 4

Mos 6,25), men: *lēt*: »hos/med«.

hs. [Sl 68,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ht. [Sl 68,2] Det er omdiskuteret om verberne i v.2-4 skal opfattes som yiqtol (som forudsat her) eller som jussiv der kunne oversættes: »Gid Gud vil rejse sig,

hu. [Sl 68,3] Undertiden foreslås rettelse af vokaliseringen af *tindōf* (»vil du blæse bort«) til: *jinnādēf*: »blæses bort«, hvor de to verber forstærker hinanden og oversættes som *ét*: »som røg blæses bort«. Begrundelsen er at man ikke mener at en tiltale til Gud kan stå på dette sted i salmen. Rettelsen er dog unødvendig.

hv. [Sl 68,5] Andre oversætter det forholdsvis sjældne verbum: »Ophøj«. Det kan støttes af at objektet »vej« ikke står i grundteksten, men må underforstås som objekt for verbet.

hw. [Sl 68,5] *f^arāvôt* kan betegne »steppeørkner«. Det er ofte blevet oversat »ørken«, men det er betegnelse for områder med vegetation. På baggrund af parallelludtryk i ugaritiske tekster om guden Ba'al som den der rider på skyerne, retter man nu ofte til *fāvôt*: »skyer«.

hx. [Sl 68,5] Sætningen *b^ayāh š^mô* betyder ordret: »I Jah er hans navn«. Kortformen »Jah« for »Jahve« findes en del steder i poetiske tekster. Sætningen må betyde at Guds væsen finder udtryk i hans navn (2 Mos 3,24). Sætningen er dog i alle tilfælde speciel og knudret. Blandt rettelsesforslagene er især enten at slette *b^a* (»i«) eller at læse: *kī yāh š^mô*: »for Jah er hans navn«.

hy. [Sl 68,7] Ordet *kôšārā^h* forekommer kun her i GT. Den præcise betydning er usikker. Det oversættes ofte: »lykke«. Andre foreslår: »musik/jubel«. Modsætningen i næste linje kan måske tyde på: »frugtbarhed«.

hz. [Sl 68,7] Grundteksten har *qatal* (fortid). Det er i givet fald en hentydning til at den

generation der gjorde oprør i ørkenen mod Gud, måtte blive og dø i ørkenen (4 Mos 14,22-23.27-35). Mange vælger dog at oversætte ved fremtid: »skal bo«.

hæ. [Sl 68,9] Ordret: »dette (er) Sinaj«. Paralleller i ugaritisk og arabisk tyder på at *ze^h* (»dette«) kan betyde: »den eneste/ham«. Det parafraseres undertiden: »Sinajs Herre«.

hø. [Sl 68,10] Nogle oversættere lader – på trods af grundtekstens accent – »din arvelod« høre til foregående linje: »rigelig regn lod du, Gud, strømme ned over din arvelod«.

hå. [Sl 68,11] Betydningen af ordet *hayyā^h* er omdiskuteret. Det skal dog her tydeligvis være synonym for Guds »folk«.

ia. [Sl 68,13] Ordet *nāwā^h* er omdiskuteret. Formodentlig er det enten afledt af et verbum der betyder: »være smuk«, eller et enslydende verbum der betyder »bebo«. Altså: »husets kvindelige beboer/husets smukke«.

ib. [Sl 68,14] Sandsynligvis et bebrejdende ord mod dem der som Rubens stamme (Dom 5,16) hellere vil »ligge« og hygge sig mellem »kvægfoldene« end tage del i kampen.

ic. [Sl 68,14] »Duen« kan være sejrens og fredens budbringer hvis strålende »svingfjer« svarer til dens prægtige budskab.

id. [Sl 68,15] Meningen med dette vers er usikker. »Salmon« er muligvis et bjerg ved Sikem (Dom 9,48). I så fald er det ikke over 1000 m højt, og »sne« vil ikke forekomme ret ofte.

ie. [Sl 68,16] Forstavelsen »guds-« er her formodentlig en forstærkelse: et imponerende bjerg. Der kan dog også oversættes: »et Guds bjerg«.

if. [Sl 68,18] Ordet *ribbô[?]* (»ti tusind«) står i dualis der enten kan angive »to gange ti tusind« eller »ti tusind gange ti tusind«.

ig. [Sl 68,18] Ofte rettes *vām sīnay* (»blandt dem, Sinaj«) til: *bā[?] missīnay*: »(Herren) er kommet fra Sinaj (til helligdommen)«. Ret-

telsen har dog hverken støtte i håndskrifter eller gamle oversættelser. Meningen er formentlig at helligdommen på Zion nu er det Sinaj engang var.

ih. [Sl 68,19] Andre opfatter de to linjer som hørende sammen således: »og endog hos dem som gør oprør mod at HERREN Gud slår sig ned«.

ii. [Sl 68,20] Det er usikkert om »dag efter dag« skal høre til denne linje eller indlede den næste (»dag efter dag vil han bære os«).

ij. [Sl 68,22] Det er usikkert hvad der er tænkt på. Måske at soldaterne så håret som tegn på styrke (jf. Samson, Dom 13-16).

ik. [Sl 68,24] Den hebraiske tekst har: »så du kan knuse din fod i blod«. Normalt retter man – med støtte i de gamle oversættelser – *tim^eḥaš* (»du kan knuse«) til: *tir^eḥaš*: »du kan bade«.

il. [Sl 68,27] Ordret: »fra Israels kilde«. Hvis teksten er rigtig, kan den eventuelt parafraseres: »Pris Gud ... alle I, som er fra Israels kilde«. Men oftest går man ud fra at der er et *m* for meget i konsonantteksten: *mmqwr*, repræsenterende præpositionen »fra«.

im. [Sl 68,28] Ordet *rōdēm* (»deres hersker«) er omstridt. Det afledes oftest af roden *rdh*: »herske, føre an«. Andre afleder det af *rdm*, der i nif'al betyder: »falde i dyb søvn/være bedøvet« og oversætter: »Dér er Benjamin, ung, i ekstase«.

in. [Sl 68,29] De fleste oversættere retter med de gamle oversættelser i konsonantteksten *k* til *m*: *ʔ^elōhe^xā* (»din Gud«) til: *ʔ^elōhîm*: »Gud«. Udover de ændringer i vokalerne, som dette medfører, retter man også vokaliseringen af *šiw^wā^h* (»har befalel«) til: *šawwē^h*: »befal/opbyd«, så oversættelsen lyder: »Opbyd din styrke, Gud«. Den overleverede tekst må være et ord til den sejrende hær, inden der i næste linje bedes om styrke.

io. [Sl 68,29] Kan eventuelt oversættes: »Styrk, Gud, det du har gjort for os«. Eftersætningen er dog næppe tænkt som objekt for verbet (»styrk«), men er knyttet til »Gud«.

ip. [Sl 68,31] Billede på herskerne ved Nilen (Egypten).

iq. [Sl 68,31] Billede på de hedenske konger med deres folk eller med stormagternes allierede.

ir. [Sl 68,31] Sætningen er dunkel og omdiskuteret. Verbet: *mitrappēs* (»underkaster sig«) oversættes også: »træder under fode«. Ofte vælger man at rette til imperativ: *hitrappēs*: »træd under fode«. Desuden retter man ofte: *b^eraššē-xāsef* (»med sølstykker«) til: *b^erōšē-xāsef*: »der elsker sølv«, altså: »træd dem under fode, der elsker sølv«.

is. [Sl 68,31] Mange oversættere retter vokaliseringen af: *bizzar* (»han adspredte«) til imperativ: *bazzēr*: »adspred«.

it. [Sl 68,32] Betydningen af *ḥašmannîm*, der kun forekommer denne ene gang i GT, er højst usikker. De gamle oversættelser har forstået det som: »fyrster/fornemme/udsendinge«, men det er sprogligt mindre sandsynligt. Oftest forbindes ordet med »bronze«. Andre forslag er bl.a.: »natron/blåt klæde«. Hvis man ikke følger de gamle oversættelser, må verbet *ye^{2e}tā^vû* (»de kommer«) vokaliseres som hif'il: *ya^{2a}tiyû*: »de kommer med«.

iu. [Sl 68,32] Formodentlig Nubien eller Etiopien.

iv. [Sl 69,1] Betydningen af *lamnaššē^h* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

iw. [Sl 69,1] Formodentlig en melodioplysning. Ordets betydning er ukendt, men synes at have sammenhæng med ordet for »lilje« (evt. »efter liljerne«).

ix. [Sl 69,4] Ofte vælger man at følge Septuaginta og andre gamle oversættelser der

i stedet for participiet i pi'el *m^ayaḥēl* (»idet jeg venter«) har vokaliseret som præposition og infinitiv: *miyyaḥēl*: »af at vente«.

iy. [Sl 69,11] Sætningen er knudret og omdiskuteret. Ordret: »Jeg græd i faste, min sjæl«. Meningen kan være som her i oversættelsen. Andre muligheder er: »Jeg græd og fastede for min sjæl«, eller: »Jeg græd og fastede i mit inderste«.

iz. [Sl 69,13] Der er ikke noget verbum i denne linje der er tæt knyttet til den foregående, og verbet dér gælder også for denne linje. Ordret: »og drankernes viser (taler om mig)«.

iæ. [Sl 69,23] Oversættelsen og forståelsen af linjen er usikker og omdiskuteret. Grundteksten har *w^ališlômîm*, som betyder »og ... for fred«, men »fred« står i pluralis. Meningen kan være: »dem som har fred/sikkerhed«, som jeg har valgt at gengive: »sorgløse«. Denne pluralis findes kun tre steder i GT, og alle tre steder er der en række rettelsesforslag. Den mindst indgribende her er at indføje et *h*: *w^ališlômēhem*: »og (til en snare) i deres sorgløshed«. De gamle oversættelser har åbenbart læst: *ûl^ašillômîm*: »og (til en snare) som gengæld«. Targum har læst: *w^ašalmēhem*: »og deres offerfester (til en snare)«.

iø. [Sl 69,27] Grundteksten har: *kî-ʔattāḥ*: »for du, ((den) som du har slået)«. Som regel følger man de gamle oversættelser og læser: *kî-ʔēt*: »for den« (som her). I konsonantteksten er det blot et enkelt *h*, der må slettes.

iå. [Sl 69,27] Grundteksten har: »de fortæller til smerten hos dem, som du har såret«. Det kan være en eksemplificering af snakken i porten (v.13), om end brugen af præpositionen *ʔel* (»til«) i denne forbindelse er sjælden og uklar. Man må i givet fald oversætte ved: »om«, men det er tvivlsomt, om *ʔel* faktisk kan betyde »om«. Som regel følger man Septuaginta og læser: *yis-*

pāyû (»de øger«) i stedet for *y^ssappērû*

ja. [Sl 69,33] Verbet *rāʔû* (»har set/så«) er sætningens første ord i grundteksten. Ofte retter man vokaliseringen til imperativ: *r^aʔû*: »Se! (De ydmyge skal glæde sig)«, eller man følger Septuaginta og læser jussiv: *jir^aʔû*: »Lad (de ydmyge) se, (de skal glæde sig)«.

jb. [Sl 70,1] Betydningen af *lamnaššēḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

jc. [Sl 70,1] Formodentlig en melodioplysning. Ordets betydning er ukendt, men synes at have sammenhæng med ordet for »lilje« (evt. »efter liljerne«).

jd. [Sl 70,1] Betydningen er uvis; umiddelbart betyder det: »Til at bringe i erindring«. Meningen kan være at man med denne bøn kan minde Gud om sine lidelser og om hans nåde. I nogle oversættelser kan man finde oversættelsen »Til duftofferet«, idet salmen i eftereksilsk tid (efter 539 f.Kr.) blev bedt sammen med duftofferet (3 Mos 2,2.9.16; 24,7).

je. [Sl 70,2] Salmen svarer med ganske få afvigelser til Sl 40,14-18. En af afvigelserne er at 40,14 indledes med »Vær nådig«, som mange også sætter ind her, dog uden støtte i grundteksten.

jf. [Sl 71,3] Ordret: »boligs klippe«. De gamle oversættelser og en del håndskrifter har dog (som Sl 31,3): »tilflugtsklippe« (*māfôz* i stedet for *māfôn*).

jg. [Sl 71,3] Septuaginta har læst (som Sl 31,3): *l^avêt m^ašûdôt*: »en befæstet borg/et befæstet hus« i stedet for: *lāvôʔ tāmîd šiwwîṭā* (»som du har befalet mig altid at gå hen til«).

jh. [Sl 71,6] Betydningen af verbet *gôzî* (»taget mig«) er usikker. Oftest afledes det af roden *gzh*, der ikke forekommer andre steder i GT. Det betyder formodentlig: »skære af/skære fra/tage fra«. Med støtte i Septu-

aginta rettes ofte til: *fôzî*: »mit værn« (»fra moders skød var du mit værn«).

ji. [Sl 71,13] Mange vælger at rette: *yixlû* (»skal gå til grunde«) til: *yikkâl^mû*: »skal blive til skændsel«.

jj. [Sl 71,15] Ordet *s^efôrôt* (»tal«) forekommer kun her i GT, og der er usikkerhed om betydningen. Septuaginta har forstået det som »skrifter« eller »sager«, mens andre gamle oversættelser har forstået det som »antal«. Roden *spr* betyder: »tælle/skrive«, så »tal« eller »antal« synes at være den bedste oversættelse.

jk. [Sl 71,18] I stedet for: *l^edôr l^exol-yâvô?* (»til slægten, til enhver som kommer«) læser man ofte med Septuaginta: *l^exol-dôr yâvô?*: »til enhver slægt som kommer«. Den foregående linje bliver derved lidt kortere, og man trækker ordene »din vælde« over i v.19.

jl. [Sl 71,20] Grundteksten har »jordens havdybder«. Som regel retter man *t^hômôt* (»havdybder«, i singularis betegner det »urdybet«) til *ta^hettîyyôt*: »dybder« – eller man går ud fra at det må være meningen med *t^hômôt*.

jm. [Sl 71,21] Kan også oversættes: »vend om, trøst mig!«

jn. [Sl 72,1] Der er tænkt på love, retsforordninger og retsafgørelser.

jo. [Sl 72,5] Meningen må være at et retfærdigt kongedømme fremmer sand guds-frygt. De fleste oversættere og kommentatorer følger Septuaginta, der i stedet for *yîrâ²ûxâ* (»de skal frygte dig«) forudsætter: *w^eyâ²rîx*: »og han skal vare/leve«.

jp. [Sl 72,7] Med enkelte håndskrifter og gamle oversættelser retter man ofte *šaddîq* (»en retfærdig«) til: *šedeq*: »retfærdighed« der passer som parallel til »fred« i næste linje. I den overleverede tekst er »en retfærdig« formodentlig modstykke til »undertrykkeren« (v.4).

jq. [Sl 72,9] Ud fra parallellen i næste linje formoder man oftest at *šîyyîm* (»ørkenbeboere«) er fejlskrivning for: *šārâ^w*: »hans modstandere«. Det er også omdiskuteret om *šîyyîm* faktisk kan betyde »ørkenbeboere«. Andre steder oversættes det »ørken-dyr«.

jr. [Sl 72,10] Der er formodentlig tænkt på øerne i Middelhavet.

js. [Sl 72,10] Ordret: »bringe tilbage«, nemlig som svar på en fordring.

jt. [Sl 72,15] Grundtekstens verbum står i qal yiqtol. De gamle oversættelser har dog oversat det som passiv (hof'al): »blive givet/modtage«. Det følges af mange oversættere: »og modtage af Sabas guld«.

ju. [Sl 72,16] Ordet *piššâⁿ* forekommer kun her i GT, og der er usikkerhed om betydningen. »Overflod/fylde« er dog sandsynlig.

jv. [Sl 72,16] Ofte rettes *w^eyâšîšû mēšîr* (»og de skal blomstre fra byen«) til: *yâšîš waf^amîrô*: »dens strå skal blomstre«.

jw. [Sl 72,19] Grundtekstens sætningsbygning er unormal. Ofte retter man verbets passive vokalisering *yimmālê²* (»fyldes«) til aktiv vokalisering: *yimlâ²*: »fylde«: »hans herlighed skal fylde hele jorden«.

jx. [Sl 73,2] Grundtekstens konsonanttekst har egentlig verbet som participium passiv (*nâṭâ^vû*): »nær snublende angående mine fødder«, men vokaliseringen angiver qal yiqtol: *nâṭâ^vû*: »var snublet«.

yy. [Sl 73,3] Ordet *šālôm* (»fred«) oversættes ofte ved »lykke«, men her angiver det en tilstand der omfatter både velstand, sundhed, venskab, fællesskab og indre harmoni, ubekymrighed.

jz. [Sl 73,4] Ordet *l^emôtām* (»for deres død«) vokaliseres ofte: *lāmô tām*: »for dem, sund«, hvor »sund« knyttes til næste linje, der kommer til at lyde: »sund og fed er deres krop«. *l^emôtām* kan eventuelt oversættes: »til deres død«.

jæ. [Sl 73,5] Det ord der er brugt om »menneske« (*ʔenôš*), bruges især til at understrege menneskets svaghed og dødelighed.
 jø. [Sl 73,7] Sætningen er omdiskuteret. I stedet for *ʔênēmô* (»deres øjne«) har gamle oversættelser åbenbart læst: *ʔwōnāmô*: »deres synd«. Ordet *hēlev* (»fedt«) er egentlig det fedtrige bindevæv omkring indvolddene. Det oversættes derfor også undertiden: »indre«, så oversættelsen kan lyde: »deres synd kom fra deres indre«.

jå. [Sl 73,8] Accenten i grundteksten lader egentlig »undertrykkelse« høre til første linje. Af hensyn til rytmen lader man normalt ordet høre til anden linje.

ka. [Sl 73,10] Grundteksten egentlig: »Derfor får han sit folk til at vende sig herhen«. Konsonantteksten forudsætter at verbet er: *yāšîv*: »får til at vende sig«, men vokaliseringen forudsætter: *yāšûv*: »vender sig«. Sidste ord: *hʾlôm*: »herhen« kan eventuelt rettes til: *lāhem*: »til dem«.

kb. [Sl 73,14] Grundteksten har ikke noget verbum i denne sætning. Enten må der underforstås: »var der« eller: »begyndte« – eller også må man rette *wʾtôxaḥtî* (»og min tugt«) til det tilsvarende verbum: *wʾhûxaḥtî*: »og jeg blev tugt«.

kc. [Sl 73,17] Grundteksten har pluralis (»helligdomme«) der betegner templets storslåethed og mangfoldighed. Der er næppe tænkt på Guds hellige tanker.

kd. [Sl 73,20] Ordret oversat lyder grundteksten: »Herre, i byen ringeagter du deres billede«. Sådan har Septuaginta i al fald opfattet teksten. *bāʔîr* (»i byen«) kan dog også opfattes som sammentrukket form af *bʾhāʔîr* (infinitiv *hifʿil*): »ved opvågnen«, dvs.: »når du vågner«.

ke. [Sl 73,24] Grammatisk er linjen ikke helt gennemskuelig, da præpositionen *ʔaḥar* (»efter«, her oversat »siden«) i grundteksten står sammen med ordet for »herlighed«, men næppe kan være knyttet til det.

Man er derfor nødt til at underforstå »ind i«.

kf. [Sl 74,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledet af roden *skl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

kg. [Sl 74,4] Oversættes undertiden: »åbenbaringssted«, da ordet *môʔēd* i 2 Mosebog betegner »Åbenbarings(teltet)«.

kh. [Sl 74,4] Det kan være bannere, altre, afgudsbilleder osv.

ki. [Sl 74,5] Verset er stærkt omdiskuteret. Problemet er især verbet: *yiwʾwādaʔ* (»han vil gøre sig kendt«). »Han« må være fjenden. Oversættelsen: »det ser ud« kan forsvares. De fleste oversættere og fortolkere vælger at rette til: *yigdʿfû*: »de fældede«.

kj. [Sl 74,6] Versets første ord, *wʾfattā*, er omdiskuteret. Konsonanterne forudsætter at det skal være: *wʾfēt*: »og et tidspunkt«, mens vokalerne angiver: »og nu«. Blandt rettelsesforslagene er især: *kittʾtû*: »de fældede« eller: *wʾʔēt*: »og« + akkusativmærket (»og deres udskårne arbejder ...«).

kk. [Sl 74,8] *nînām* betyder ordret: »deres slægt«. Men man vokaliserer som regel: *nînēm*: »lad os underkue dem«, ellers må der underforstås et verbum.

kl. [Sl 74,8] Oversættes undertiden: »åbenbaringssteder«, da ordet *môʔēd* i 2 Mosebog betegner »Åbenbarings(teltet)«.

km. [Sl 74,11] Oversættelsen er omdiskuteret. Her er verbet »tag« underforstået ud fra sammenhængen (især ud fra præpositionen »fra«). Mange retter *xallēh* (»gør ende på det/ødelæg«) til: *xʾluʔāh*: »er skjult«. Man trækker desuden »din højre hånd« ind fra foregående linje og retter

miqqerev (»fra det indre«) til: *b^oqerev*: »i det indre«. Linjen kommer til at lyde: »og holder din højre hånd skjult i det indre af kappefolden?«

kn. [Sl 74,13] Verbet *pr^r* findes kun denne ene gang i po'el i GT (og i alt kun fire gange). Det foreslås undertiden at oversætte det: »spalte«, men denne betydning er ikke godtgjort.

ko. [Sl 74,14] Ordene: *l^ofām l^ošiyîm* (»til et folk, til ørkendyrene«) er omdiskuterede. Oftest griber man til en rettelse: *l^ofaml^ošê yām*: »til havets hajer«. En anden mulighed er at opfatte *fām* (»folk«) som udtryk for »hær/stor skare«, altså: »til en hær af ørkendyr«.

kp. [Sl 74,20] Nogle oversættere sletter *n^o?ô^t* (»boliger/bosteder/byer« eller retter til: *?^onāhāh*: »stønnen« (»stønnen og vold«). kq. [Sl 74,21] Der kan være tænkt på at den undertrykte ikke skal vende tilbage fra bønner der ikke er blevet hørt. En del oversættere retter vokaliseringen af *yāšōv* (»vende tilbage«) til: *yēšēv*: »sidde«.

kr. [Sl 75,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

ks. [Sl 75,1] Formodentlig en melodiangielse, betydningen er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det kan være begyndelsesordene i en – nu ukendt – salme.

kt. [Sl 75,2] I stedet for: *w^oqārôv š^omexā* (»og dit navn er nært«) har bl.a. Septuaginta åbenbart læst: *w^oqārô? biš^omexā*: »og den der påkalder dit navn, (fortæller om dine undere)«. Bredere accepteret er dog forslag om at læse: *w^oqār?e^o biš^omexā*: »og vi påkalder dit navn«.

ku. [Sl 75] Nogle kommentatorer og oversættere lader Guds tale fortsætte med v.5 eller v.5-6 eller (enkelte) v.5-8. Meningsmæssigt gør det ikke nævneværdig forskel, men »Sela« (v.4) markerer oftest afrunding af et afsnit.

kv. [Sl 75,7] Grundteksten har: »fra ørkens bjerge«, idet *mimmidbar* er vokaliseret som status constructus (genitiv). Mange håndskrifter har dog vokaliseret som status absolutus: *mimmidbār*. Det efterfølgende ord: *hārîm* (»bjerge«) opfattes så bedre som infinitiv *hif'il* af verbet *rwm*: »ophøje/ophøjelse«.

kw. [Sl 76,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

kx. [Sl 76,5] Oftest formoder man at konsonanterne er byttet om så der ikke skal stå: *nā?ô^r* (»glansfuld/lysende«), men: *nô^rā?*: »frygtelig/frygtindgydende«.

ky. [Sl 76,5] Meningen må være at Gud, der troner på Zion, er mægtigere end alle stormagter. Præpositionen *min* (»mere end«) kan dog også oversættes: »fra«, så linjen lyder: »mægtig fra bjerge, hvor rovet er«. I så fald er meningen at Gud kommer med »rov« fra de »bjerge«, hvor fjenderne er blevet besejret. I stedet for: *teref* (»rov«) vælger mange oversættere at følge bl.a. Septuaginta, der må have læst: *fad*: »evige (bjerge)«. Andre foreslår: *qedem*: »urtids(bjerge)«.

kz. [Sl 76,11] Rettelseforslagene til dette vers er mange. Konsonantteksten kan stort set beholdes på to måder: 1. *?ādām* (»menneskets«) vokaliseres: *?^odōm*: »Edom«; *hēmōt* (»vredesudbrud«) vokaliseres: *h^omāt*: »Hamat«; og med Septuaginta rettes sidste ord: *taḥgōr* (»binder du om dig«) til: *t^ohāgexā*: »skal fejre dig«. Oversættelsen lyder da: »Ja, det vrede Edom skal prise dig, Hamats rest skal fejre dig«. Henvisningerne til Edom og Hamat er dog ikke indlysende i salmen. – 2: *tōdekkā* (»skal prise dig«) skal vokaliseres: *tādōx*: »du slår itu«; og verbet *hgr* (»binde om sig«) forstås ved hjælp af et beslægtet arabisk ord som: »kue/undertvinge«. Oversættelsen lyder da: »Ja, du sønderbryder

menneskets vrede, kuer den vrede som er til rest«. Dette er måske den bedste forståelse af verset. Der findes en række mere vidtgående rettelsesforslag.

kæ. [Sl 76,12] Grundteksten har: *lammôrâ²*: »til frygten«. Man vælger som regel at følge bl.a. Septuaginta, der har læst: *lannôrâ²*: »til den frygtindgydende«.

kø. [Sl 76,13] *rûaḥ* (»ånd«) har ganske bred betydning, bl.a.: »ånd, vind, ånde, hovmod, sind, livsprincip, mod, vrede«. Især de to sidstnævnte kan overvejes her.

kå. [Sl 77,1] Betydningen af *lamnaṣṣēaḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

la. [Sl 77,1] Jedutun var efter Davids bestemmelse sammen med Asaf og Heman overhoved for og stamfader til tempelsangerne (1 Krøn 25,1-3; 2 Krøn 5,12; 35,15). Han er formentlig den samme som Etan (1 Krøn 15,19). Overskriften her betyder formentlig at salmen skal synges af Jedutun og hans tempelsangere

lb. [Sl 77,3] Det sjældne verbum *ngr* betyder i nif'al ellers: »hældes ud/flyde ud«. Her er der måske to udtryk der er smeltet sammen: »at brede hænderne ud« og »at tårerne flyder ud«.

lc. [Sl 77,7] »Jeg vil huske« trækkes af mange oversættere og fortolkere tilbage til anden linje i v.6. Samtidig følger mange bl.a. Septuaginta, der i stedet for *nʾgînâtî* (»mit strengespil«) har læst *hāgîṭî*: »jeg har grundet/grunder«.

ld. [Sl 77,12] Konsonantteksten har forudsat *ʔazkîr* (hif'il): »jeg vil forkynde/nævne«, mens vokaliseringen forudsætter: *ʔezkôr* (qal): »jeg vil huske«

le. [Sl 77,19] *baggalgal* ordret: »med/i vognhjulet/i hvirvelvinden«. Udtrykket er omdiskuteret. *galgal* betegner noget, der kører rundt. »Hvirvelvind« kan evt. forstås som en voldsom storm. Andre retter *baggalgal* til: *kʾgalgal*: »som vognhjul«.

lf. [Sl 77,20] Konsonantteksten har pluralis, vokaliseringen har singularis.

lg. [Sl 78,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledet af roden *śkl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

lh. [Sl 78,2] I visdomslitteraturen betegner *māšol* korte sentenser, »ordsprog«, men her er det brugt i bredere betydning.

li. [Sl 78,6] Ordret: »kunne rejse sig og fortælle«. Men verbet *qwm* (»rejse sig«) angiver foran et andet verbum, at man målbevidst og med styrke påtager sig noget.

lj. [Sl 78,9] Grundteksten har en unik dobbelt konstrukt-konstruktion (genitiv-konstruktion) der egentlig ikke kan oversættes (det måtte være: »buebevæbnede bueskytter«). Konstruktionen skal formentlig gøre det ud for en superlativ: »veludrustede bueskytter«.

lk. [Sl 78,34] Tidligere ofte oversat: »søgte tidligt«, idet verbet *šhr* (»søge«) har samme rod som ordet for »morgenrøde« (*šaḥar*).

ll. [Sl 78,45] Det er usikkert, hvad ordet *fārōv* (»fluer«) betyder (ordet er singularis, men må opfattes som kollektiv betegnelse). På grundlag af Septuaginta har man tidligere oversat det: »bremser«. Andre har opfattet det som »spyfluer« eller »sværm af insekter«. I jødisk sammenhæng er det opfattet som betegnelse for forskellige rovdyr eller parasitter.

lm. [Sl 78,47] Ordet *hʾnāmal* findes kun her i GT, og betydningen er usikker. Det kan være et andet ord for »hagl«, måske særligt store hagl. Eller »rimfrost«.

ln. [Sl 78,48] Et enkelt håndskrift har, støttet af den syriske oversættelse, i stedet for:

bārād (»hagl«): *dever*: »pest«.

lo. [Sl 78,60] *šikkēn* er vokaliseret som pi'el der i de fleste sammenhænge skal oversættes: »han lod bo«, men her normalt oversættes: »han slog op«. Mange vælger dog at ændre vokaliseringen til qal: *šaxān*: »som han boede i«.

lp. [Sl 78,63] »hans« i denne og de næste tre linjer kan også oversættes: »dets«, nemlig folkets. Det kan derimod ikke vise tilbage til »arv«, som er femininum. Derfor må »hans« være den foretrukne oversættelse.

lq. [Sl 78,65] Ordet *mitrônēn* (»var overvældet«) er omdiskuteret. Her er det forudsat at det er afledt af roden *rwn*. Andre afleder det af roden *rnn*: »bryder ud i jubel«, der dog passer dårligt i sammenhængen. Atter andre retter til: *mitrômēm*: »der rejser sig«. I stedet for »af vin« må der så oversættes: »fra rus«.

lr. [Sl 78,69] Ved at trække *k^omô-rāmîm* sammen og bytte to bogstaver om kan man få: *kimrômîm*: »som en himmelbolig«. Den overleverede tekst kan enten have samme betydning: »som himmelske høje« eller betyde: Gud byggede sin hellighed »som (de urokkelige) høje«.

ls. [Sl 79,7] Den masoretiske tekst har singularis, men pluralis støttes af en del håndskrifter og gamle oversættelser og også af pluralis i næste linje. Singularis kan evt. oversættes: »man«, men der har ikke i det foregående været talt om en enkelt fjende (singularis).

lt. [Sl 79,8] Oversættes ofte: »vore forfædres«. I så fald må versets indledning: *ʔal-tizkor-lānû* (»husk os ikke«) oversættes: »tilregn os ikke«.

lu. [Sl 79,10] Ordret skulle de to linjer oversættes: »Lad hævn for dine tjeneres blod, som er udgydt, blive kendt hos hedningerne for vore øjne«.

lv. [Sl 79,11] Ordret: »dødens børn«. Den masoretiske teksts accenter tilkendegiver

måske at linjen skal deles i to: »Hvor stor er din arm! / Spar de dødsdømte!«.

lw. [Sl 80,1] Betydningen af *lamnaššēh* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

lx. [Sl 80,1] Formodentlig en melodioplysning. Ordets betydning er ukendt, men synes at have sammenhæng med ordet for »lilje« (evt. »efter liljerne«). »Liljerne« angiver formodentlig enten en melodi eller et strengeinstrument.

ly. [Sl 80,5] Ordet betyder: »hærskarer«. Det optræder 285 gange i GT, og de allerfleste gange i konstruktforhold (genitiv) til HERREN (oftest oversat: »Hærskarers Herre«). Men det er ikke tilfældet her. Her står det selvstændigt og må opfattes som et af Guds navne.

lz. [Sl 80,6] *šālîš* betyder egentlig: »en tredjedel«. Man går ud fra at det er teknisk udtryk for en tredjedel af et stort mål.

læ. [Sl 80,8] Se til v.5.

lø. [Sl 80,9] Verberne i verset står i yiqtol. Meningen er ganske klart ikke at de skal angive fremtid, men at de skal gøre fremstillingen levende og nærværende.

lå. [Sl 80,11] Grundteksten har: *ʔēl* der ofte skal oversættes: »gud«, men her er det brugt som superlativ. I enkelte sammenhængen skal det oversættes »Gud«, men GTs normale ord for »Gud« er: *ʔēlōhîm*.

ma. [Sl 80,15] Se til v.5.

mb. [Sl 80,16] Ordet: *kannā^h* findes kun dette ene sted i GT. Betydningen er usikker og omdiskuteret. Septuaginta har læst det som imperativ af *kwn*: »genopret«. Andre foreslår at læse: *gannā^h*: »have«. I sammenhængen forekommer »skud« dog at være en nærliggende forståelse.

mc. [Sl 80,16] Kan også oversættes: »som du gav styrke for dig«. Linjen slettes dog af mange oversættere som formoder at den fejlagtigt er kommet ind her fra v.18b. Det er imidlertid ikke nødvendigvis rigtigt. Ud-

trykket »søn« må i dette vers gå på hele Israels folk, mens der i v.18b formodentlig er tænkt på kongen.

md. [Sl 80,17] Ordet: *k^asûḥā^h* læses oftest som verbum (participium passiv): »skåret af«. Andre oversætter dog: »som af-fald/skarn«.

me. [Sl 80,17] Sætningen kan også oversættes: »lad dem gå til grunde for dit ansigts trussel«. I så fald er det en bøn om straf over fjenderne.

mf. [Sl 80,18] Kan også oversættes: »som du gav styrke for dig«. Med udtrykket »menneskesøn« er der i dette vers formodentlig er tænkt på kongen, mens »søn« i v.16b går på hele Israels folk.

mg. [Sl 81,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

mh. [Sl 81,6] Præpositionen *ʕal* kan også oversættes: »over«. Ofte retter man til præpositionen *min*: »fra«, men det passer ikke specielt godt med at Gud er subjekt i sætningen. Meningen må enten være at Gud »drog ud imod Egypten« for at befri Israel, eller at han »drog ud« i spidsen for sit folk »over« det slagne »Egypten«.

mi. [Sl 81,16] Hele verset er omdiskuteret, koncentreret især omkring de to ord der er sat note ved. Verset oversættes ofte: »De som hader HERREN, skal hyklende krybe for ham / og deres tid (med underkastelse) skal vare evigt«. Andre omskriver den sidste sætning: »og deres tid skal endegyldigt være omme«. Det er dog vanskeligt at se støtte for »være omme« i grundteksten.

mj. [Sl 82,1] Udtrykket: *baʕ^adat-ʔēl* er omdiskuteret. Ordret kan det oversættes: »guds forsamling/menighed«, idet der er anvendt det korte *ʔēl* (»gud«), der ofte bruges om fremmede guder og afguder. Der er formodentlig tænkt på det himmelske råd hos Gud.

mk. [Sl 82] Man kan overveje, om hele stykket v.2-7 er Guds tale, eller om især v.5 er en andens anklagende indlæg eller salmistens klage. Selv om der veksles fra 2. til 3. person, synes det dog stadig at være Gud der taler. Men det vurderes forskelligt.

ml. [Sl 83,14] *galgal* betegner noget der kører rundt. »vognhjul/hvirvelvind«. Her oversættes det dog ofte: »kugletidsler«.

mm. [Sl 84,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

mn. [Sl 84,6] Ordret: »i/på hvis hjerte der er veje«. Både Septuaginta og sammenhængen støtter at der med »veje« er tænkt på valfart. Der er forskellige forslag til rettelser, bl.a. at rette: *m^asillôt* (»veje«) til: *kislôt*: »tillid«.

mo. [Sl 84,8] Den masoretiske tekst lyder ordret oversat: »han skal vise sig for Gud på Zion«. Subjektet kan evt. opfattes kollektivt (»de«) eller upersonligt (»man«). Sætningen kan måske (let omskrevet) oversættes: »indtil enhver viser sig for Gud på Zion«. Ofte går man dog ud fra (som forudsat her) at verbet ikke skal være *yērāʔe^h* (»han skal/vil vise sig«), men: *yirʔû*: »de skal se«, som i forbindelse med præpositionen *ʔel* (»hen til«) er udtryk for at man ser hen til én med håb.

mp. [Sl 84,9] Ordet betyder: »hærskarer«. Det optræder 285 gange i GT, og de allerfleste gange i konstruktforhold (genitiv) til HERREN (oftest oversat: »Hærskarers Herre«). Men det er ikke tilfældet her. Her står det selvstændigt og må opfattes som et af Guds navne.

mq. [Sl 84,11] Ofte foreslås det i stedet for *bāhartî* (»som jeg har valgt«) at rette til: *b^ahedrî*: »i mit kammer« = hjemme. Men rettelsen forekommer vilkårlig.

mr. [Sl 85,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

ms. [Sl 85,2] Oversættelsen af linjen er usikker. Konsonantteksten *šbw̄t* forudsætter vokalisering: *š̄vūt*: »vending«, der i forbindelse med verbum af samme rod (*šwb*) betyder »vende ens situation/lod«. Masoreternes vokalisering af ordet forudsætter: *š̄vīt*: »fangenskab«.

mt. [Sl 85,5] Ordret blot: »vend os«. Meningen må enten være: »genrejs os«, eller: »bring os tilbage«, eller måske: »vend tilbage til os«. Andre foreslår at rette: *šūvēnū* (»vend os«) til: *šūv nāʔ*: »vend dog tilbage«. mu. [Sl 85,14] Den masoretiske tekst ordret: »og han/den gør sine skridt til en vej/til et spor«. Det er foreslået at oversætte: »og den bereder vej for hans skridt«, med »retfærdighed« som subjekt. Sådan som præpositionen *l̄* (»på/for«) er anbragt, er det dog næppe muligt. Det er nok nødvendigt (som forudsat her) at rette: *w̄yāsēm* (»og han sætter«) til: *w̄šālôm*: »og fred« eller: *w̄yēšaf*: »og frelse«.

mv. [Sl 86,2] Ordret »frels« står i grundteksten ikke i denne linje, men er underforstået fra forrige linje. Nogle fortolkere foreslår dog at flytte ordene »du min Gud« til begyndelsen af v.3.

mw. [Sl 87,1] Ordret: »Hans grundlæggelse på hellige bjerge«. Der er flere rettelsesforslag (som dog næppe er nødvendige), enkeltst dog at rette: *ȳsūdātô* (»hans grundlæggelse«) til: *yāsôd fîrô*: »han har grundlagt sin by«.

mx. [Sl 87,3] Præpositionen *b̄* kan betyde både »om« og »i«, og begge betydninger giver mening her. Men betydningen »om« er den almindeligste i forbindelse med verbet *db̄r* (»sige«).

my. [Sl 87,7] Ordret blot: »Og syngende som dansende«. Meningen er enten, at de danser mens de synger, eller at de synger med samme glæde og jubel som dansende udstråler, eller at både syngende og dansende udtrykker det der ligger i den følgende sæt-

ning.

mz. [Sl 88,1] Betydningen af *lamnaššēh* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

mæ. [Sl 88,1] Betydningen af *ʕal-māḥ^alat l̄ʕannôt* er usikker. Det kan evt. betyde: »at synge på lidende vis/under sygdom« eller være en melodihenvisning (på melodien »mahalat«) eller anvisning om et fløjteinstrument.

mø. [Sl 88,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledet af roden *skl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

må. [Sl 88,6] Betydningen af ordet *ḥāḥ^hšî* (»afsondret«) er omstridt. Normalt betyder det: »fri/løsladt«, og nogle fortolkere forstår sætningen som bitter ironi: »jeg har fået frihed blandt de døde«. Snarere må det dog i lighed med 2 Kong 15,5 forstås som: »afsondret«, evt. »lukket inde«.

na. [Sl 88,8] Ordret: »bøjede/ydmygede/fornedrede du«. »Over mig« er underforstået fra foregående sætning, hvor det står pointeret som første ord.

nb. [Sl 88,17] Verbet har en besynderlig/umulig form (*šimm̄tūtunî*). Man retter som regel til: *šimm̄tūnî* (»har tilintetgjort mig«).

nc. [Sl 88,19] Sætningen har i grundteksten ikke noget verbum der derfor må underforstås. Formodentlig enten: »er blevet til« (en uhyggelig, fjendtlig magt) eller »er blevet borte i«.

nd. [Sl 89,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må

være afledet af roden *śkl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ne. [Sl 89,3] I grundteksten er både »himlen« og pronomenet (»den«) pluralis, men med singular betydning. Pluralis er udtryk for storheden og herligheden.

nf. [Sl 89,6] Kan også oversættes: »menighed«. Her er der dog tænkt på Guds tjenende engle og åndemagter.

ng. [Sl 89,9] Grundteksten har kortformen *yāh* (»Jah«) der findes en del steder i poetiske tekster.

nh. [Sl 89,20] Mange retter: *fēzer* (»hjælp«) til: *nēzer*: »et diadem«. Men det har hverken støtte i håndskrifter eller gamle oversættelser. Meningen med den overleverede tekst må være at Gud har betroet helten (David (og hans efterkommere)) at regere og hjælpe folket på Guds vegne.

ni. [Sl 89,24] I v.23-26 står verberne i qatal, der oftest angiver fortid, men her understreger qatal det der helt sikkert vil ske.

nj. [Sl 89,34] Ordret: »Men min nåde vil jeg ikke bryde fra ham«.

nk. [Sl 89,38] Meningen må være, at »skyerne« selv er vidne om Guds trofasthed. Mange retter: *wʿfēd baššaḥaq* (»og et vidne på skyerne«) til: *bʿfôd haššaḥaq*: »så længe skyerne er til«.

nl. [Sl 89,44] Ordret: »du vendte hans sværds klippe om«. Ordet: *šûr* (»klippe«) er problematisk i sammenhængen. Måske betød det dog oprindeligt »flint/flintekniv« (Jos 5,2), og derfra kan det forstås som noget skarpt og som klinge. Andre foreslår at rette: *šûr* til: *mišsar*: »(du vendte hans sværd om) fra fjenden«, eller: »(du lod hans sværd vige tilbage) for fjenden«.

nm. [Sl 89,48] Sætningen er vanskelig og omdiskuteret. Ordret kunne den lyde: »Husk, jeg, hvad livslængden er«.

nn. [Sl 89,51] Med støtte i den gamle syriske oversættelse retter man ofte: *kol-rabbîm* (»alle de mange«) til: *kʿlimmat*: »hån« (»husk, at jeg i mit bryst bærer folkenes hån«).

no. [Sl 90,2] Ordet *wattʿhōlēl* (»du frembragte«) henviser egentlig til at føde et barn under fødselssmerter. Septuaginta har læst passivformen *wattʿhōlal*: »(før jorden og verden) blev frembragt«

np. [Sl 90,4] Mange retter *yaʿvōr* (»den går forbi«) til *fāvar*: »den er forbi«.

nq. [Sl 90,5] Verbet *ḥlf* betegner i qal oftest at noget forgår, men her og i næste vers forudsættes betydningen »gro/sætte friske skud«, der normalt udtrykkes med *hifʿil*.

nr. [Sl 91,4] Ordet *sōḥērāḥ* forekommer kun her i GT. Der er stor usikkerhed om den præcise betydning. Det er dog rimeligt at antage: »værn« eller »bolværk«.

ns. [Sl 91,9] Sætningen bryder abrupt ind i sammenhængen, men der er ingen vaklen i tekstoverleveringen. Meningen er formodentlig at salmisten – eller menigheden – bekræfter sit vidnesbyrd ved at gentage den centrale bekendelse til Gud som »tilflugt« i alle livets situationer (v.2).

nt. [Sl 91,13] Det er omdiskuteret, hvad der præcist er tænkt på her med ordet *tannîn*. I flere sammenhænge er det betegnelse for et søuhyre, men her er der måske – som i 2 Mos 7,9-12 – tænkt på en slange.

nu. [Sl 92,11] Grundteksten har: *ballōtî*: »jeg har overgydt«. I sammenhængen er det utænkeligt at salmisten har overgydt sig selv, men den passive betydning af verbet findes ikke andre steder i GT, så der kan næppe oversættes: »jeg er blevet overgydt«. Oftest retter man – med nogle af de gamle oversættelser – til: *ballōtanî*: »du har overgydt mig«.

nv. [Sl 92,12] Grundteksten har: *šûrāṽ*: »mine mure«. De gamle oversættelser forudsætter: *šōr^orāṽ*: »mine fjender«. Ud fra sammenhængen vælger man at følge denne læsemåde.

nw. [Sl 93,4] Det er omdiskuteret, hvad adjektivet *ʔaddîrîm* (»majestætiske/mægtige/herlige«) skal lægges til, om det er foregående linjes »vande« eller denne linjes »brændinger«.

nx. [Sl 94,1] Verbet: *hōfîaf* kan også opfattes som *hif*'il perfektum: »er trådt frem i stråleglans«. I så fald kan oversættelsen lyde: »Hævnens Gud, HERREN, hævnens Gud, er trådt frem i stråleglans!«

ny. [Sl 94,10] Det er omdiskuteret om denne sætning skal afsluttes med et spørgsmålstegn, eller om sætningen: »mon han ikke kan straffe?« skal regnes som underforstået som eftersætning her. Nogle fortolkere mener også at der må være faldet et *m* (»uden«) ud i versets sidste ord: *dāfat* (»kundskab«, så der skal stå: *middāfat*: »(skulle han, som lærer et menneske,) være uden kundskab?«.

nz. [Sl 94,11] Det er mennesker, ikke tanke, der betegnes som et vindpust, fuldstændig gennemskuelige for Gud.

næ. [Sl 94,20] Sætningen kan også oversættes: »som skaber lidelse i strid med loven«. Sådan oversættes den af mange. Problemet er at præpositionen *ʔal* kun sjældent har betydning i retning af: »i strid med/imod«, men oftest skal oversættes: »over/på«.

nø. [Sl 95,10] Ordret blot: »ved en slægt«. Meningen kan være: »ved en sådan slægt«. Men man følger som regel Septuaginta og tilføjer: *hahûʔ*: »denne« (og vokaliserer *b^odôr* (»ved en slægt«) med bestemt artikel: *baddôr*), som er nødvendig i forbindelse med *hahûʔ*.

nå. [Sl 96,9] Grundtekstens *h^odārāh* er omdiskuteret. Det er blevet oversat

»smykke, skrud, åbenbaring, tilsynekomst, majestæt«.

oa. [Sl 97,11] Meningen må være at lyset er beredt/forberedt for den retfærdige. Et enkelt håndskrift, der støttes af gamle oversættelser, har: *zārah*: »er strålet frem« i stedet for: *zāru^af* (»er sået«).

ob. [Sl 97,12] Ordret: »minde/ihukommelse«. Men når der er tale om Gud, står det oftest som synonym for hans navn.

oc. [Sl 99,4] Formuleringen er speciel og omdiskuteret. Der er foreslået flere rettelser. Mindst indgribende er at læse substantivet: *ʔōz* (»magt«) som adjektiv: *ʔaz*: »mægtig« og opfatte hele verset som rettet til Gud, så der oversættes: »Og mægtige konge, som elsker ret, du har grundfæstet retskaffenhed«. Normalt skal adjektivet dog stå efter substantivet, så det forudsættes at versets to første ord bytter plads: *w^oʔōz melex* (egentlig: »Og konges magt«) til: *ʔmelex ʔaz* (»og mægtige konge«). Andre retter *w^oʔōz melex* til: *w^oʔaz mālax*: »Og en stærk er konge. (Han elsker ret. Du har befæstet retskaffenhed)«.

od. [Sl 100,1] Ordet: *tōdā^h* betyder normalt: »tak, taksigelse«. Sammen med verbet/substantivet *zbḥ* (»ofre/offer«) eller andre offertermer angiver det »takoffer«. Det er omdiskuteret om ordet her, uden tilknyttet offerterm, kan betyde »takoffer«, som det ofte oversættes. Det ville være eneste sted i GT.

oe. [Sl 100,1] Langt de fleste oversættere oversætter: *kol-hāʔāreṣ* ved: »hele jorden«, som det oftest betyder i salmerne. Men »hele jordens« folkeslag synes slet ikke inde i synsfeltet i denne salme. *hāʔāreṣ* kan både betyde: »landet« og »jorden«. Da vi ikke kan gengive denne dobbelthed på dansk, må oversætteren vælge. Ud fra sammenhængen vælger jeg »landet«.

of. [Sl 100,3] Således konsonantteksten.

Vokaliseringen forudsætter at *lō?* (»ikke«) skulle have været: *lō*: »for ham«, så sidste halvlinje skal oversættes: »og ham hører vi til«.

og. [Sl 101,3] Mange oversættere følger Septuaginta, der i stedet for *f^aśō^h* (»at begå«) forudsætter: *fōśē*: »dem der begår«.

oh. [Sl 102,1] Der er tre muligheder for oversættelse her: Dels den anførte, dels: »En bøn af en hjælpeløs« og endelig (let fortolkende): »En bøn. Til brug for en hjælpeløs«.

oi. [Sl 102,4] Den masoretiske tekst har: *v^efāšān*: »i røg«. Men mange håndskrifter (som støttes af Septuaginta) har: *k^efāšān*: »som røg«.

oj. [Sl 102,7] Det er usikkert hvilken fugl der er tænkt på med *qā?at*. »Allike« er en mulighed. Andre foreslår: »pelikan« eller en lille ugleart. Den må være kendetegnet ved at leve i ensomhed eller urenhed eller begge dele.

ok. [Sl 102,13] Ordet *zēxer* (»minde«) bruges ofte i GT synonymt med »navn« når det er brugt om Gud. Tidligere oversat: »ihukommelse«.

ol. [Sl 102,24] Konsonantteksten forudsætter: *kōhō*: »sin kraft«, men man må – med det store flertal af håndskrifter – følge vokaliseringen, som forudsætter: *kōhī*: »min kraft«.

om. [Sl 102,27] Mange oversættere trækker *w^ayah^alōfū* (»og de forgår«) ind til v.28, evt. som: »de skiftes ud«. Dette sidste er dog ikke betydningen af verbet i qal.

on. [Sl 102,28] Ordret: *w^e?attā^h-hū?*: »men du er ham«.

oo. [Sl 103,5] *fedyēx* betyder »dit smykke«. Det kan være et synonym for »sjæl«, men oftest rettes til *fodēxī* »din eksistens/dit liv/så længe du er til« ved at bytte om på to konsonanter.

op. [Sl 103,5] *nešer* kan også betyde »grib«.

oq. [Sl 103,15] Grundtekstens ord *?enōš* bruges hvor menneskets svaghed pointeres.

or. [Sl 103,16] På hebraisk er både »menneske, græs« og »blomst« maskulinum, hvorved pronomenet kan henvise til dem alle tre.

os. [Sl 104,2] Verberne i v.2-4 står som participier der understreger skabelsens stadige fortsættelse. Der kan oversættes: »Han (som) er hyllet ...«, »han spænder ...« osv. Det er dog naturligst at se participierne som tæt knyttet til verberne i v.1 som forudsat i oversættelsen her.

ot. [Sl 104,24] Ordret: »din skabning«. Det må enten opfattes kollektivt som »skaberværk«, eller man må med mange håndskrifter læse pluralis: »skabninger«.

ou. [Sl 104,26] Ordene: »der er« står ikke i den hebraiske tekst, men er indføjet for forståelsens skyld. Foregående linjes: »der går/sejler« styrer også denne linje.

ov. [Sl 104,26] Dette forekommer at være den mest nærliggende forståelse. Sprogligt kan der dog også oversættes: »til at lege deri«.

ow. [Sl 104,28] Verset kan også oversættes: »Hvis du giver dem, samler de op, hvis du åbner din hånd, mættes de med godt«.

ox. [Sl 104,29] Verset kan også oversættes: »Hvis du skjuler dit ansigt, forfærdes de, hvis du tager deres ånd tilbage, dør de og vender tilbage til deres støv«.

oy. [Sl 104,30] Linjen kan også oversættes: »Hvis du sender din Ånd, skabes de«.

oz. [Sl 105,1] Oversættelsen af *qir?û b^e* er omdiskuteret. Oftest angiver det påkaldelse af Guds navn, især når der er tale om klage. Men her er der nærmere tale om proklamation.

oæ. [Sl 105,2] I grundteksten er det blot ét ord (*zamm^erû*) der angiver forherligelse ved spil og sang.

oø. [Sl 105,2] Oversættelsen af verbet *śîhû* på dette sted er omdiskuteret. Andre oversætter: »syng« eller: »tænk over«.

oå. [Sl 105,6] Septuaginta har læst ordet *ʕavdô* (»hans tjener«) som pluralis, så det går på »efterkommere«: »I hans tjenere, efterkommere af Abraham«.

pa. [Sl 105,6] To håndskrifter har singularis (»den udvalgte«) der da går på Jakob: »I sønner af Jakob, hans udvalgte«.

pb. [Sl 105,16] Det er omdiskuteret om der er tænkt på en stav hvor de ringformede brød var anbragt, eller figurativt om brødet som støttestav i livet.

pc. [Sl 105,18] Oversættelsen af linjen er omdiskuteret. Denne oversættelse opfatter sætningen som billedligt udtryk for sjælelig smerte. Det forudsættes at »jern« er brugt som synonym for sværd. Andre forstår *naššô* (»hans sjæl«) som: »hans hals«, så linjen oversættes: »hans hals blev lagt i jern«.

pd. [Sl 105,20] Sprogligt kan Gud være subjekt i verset: »Han sendte kongen som satte ham fri, folkeslags hersker som løslod ham«. I v.21 er det dog kongen (Farao) der er subjekt.

pe. [Sl 105,22] Ordret formodentlig: »så han kunne binde hans fyrster til sin sjæl«. Med bl.a. Septuaginta retter man som regel *leʿsôr* (»binde«) til: *lʿyassêr*: »vejlede«. Det kan ikke udelukkes at *ʔsr* blot er en afvigende stavemåde for *ysr*. Den masoretiske tekst kan dog muligvis oversættes: »Så han (kongen) kunne binde sine fyrster til hans (Josefs) sjæl«.

pf. [Sl 105,27] Ordret: »de rejste blandt dem hans tegns ord/ting«. Meningen må enten være at Moses og Aron proklamerede Guds underfulde tegn blandt egypterne, eller at de udførte dem. Mange oversættere vælger en rettelse (som dog ikke har støtte i håndskrifter): *bām divrê* (»blandt dem ord/ting«) til: *bʿmišrayim*: »i Egypten«.

Linjen lyder så: »De gjorde hans tegn i Egypten«.

pg. [Sl 105,28] Septuaginta og den syriske oversættelse har ikke negationen. Deres tekst lyder: »men de trodsede hans ord«. Mange oversættere opfatter *wʿlôʾmārû* (»og de trodsede ikke«) som fejlskrivning for: *wʿlôʾ šāmʿrû*: »men de adlød ikke«.

ph. [Sl 105,31] Det er usikkert hvad ordet *ʕārōv* (»fluer«) betyder (ordet er singularis, men må opfattes som kollektiv betegnelse). På grundlag af Septuaginta har man tidligere oversat det: »bremser«. Andre har opfattet det som »spyfluer« eller »skadedyr« eller »sværm af insekter«. I jødisk sammenhæng er det opfattet som betegnelse for forskellige rovdyr eller parasitter.

pi. [Sl 105,34] Der er usikkerhed om den præcise betydning af ordet *yelēq*. Formodentlig er der her tænkt på endnu ikke udvoksede græshopper; en anden mulighed er at det er en bestemt græshoppeart.

pj. [Sl 105,40] Ordret: »Han spurgte«. Meningen kan være at Moses spurgte. Som regel opfatter man dog enten formuleringen som kollektiv: »man spurgte«, eller man følger Septuaginta, der har læst pluralis (*šāʔalû* i stedet for *šāʔal*): »de spurgte«. Grundtekstens verbum skal i en del sammenhænge oversættes: »kræve, forlange«, hvor det dog som regel har objekt. Men denne betydning klinger med her.

pk. [Sl 105,42] Ordret: »med«. Der er formodentlig tænkt på pagten som er omtalt i v.8-9.

pl. [Sl 106,3] Således den masoretiske tekst. En del håndskrifter har dog pluralis: »de som øver« (*ʕōšê* i stedet for *ʕōšêʰ*).

pm. [Sl 106,7] Mange går ud fra at *ʕal-yām* (»ved et hav«) er en skrivefejl. Teksten er på ingen måde umulig, men det er bemærkelsesværdigt at der i sætningen er benyttet to forskellige præpositioner der begge oversættes: »ved« (*ʕal* og *bʿ*). De fleste går

ud fra at der skulle stå: *ʕelyôn*: »(mod) den Højeste«. Det giver god mening: »men (de) var genstridige mod den Højeste ved Sivhavet«. Der er dog også andre forslag, og der er ingen afvigelser i håndskrifterne.

pn. [Sl 106,23] Andre oversætter her *wayyôʾmer* ved: »han havde besluttet« eller: »han truede med«.

po. [Sl 106,26] Den hebraiske tekst kan både betyde at Gud aktivt slår folket ned – og at han aflægger ed på at han vil gøre det.

pp. [Sl 106,27] Mange oversættere følger den gamle syriske oversættelse, der forudsætter: *ûlʕhafîš*: »og for at sprede« (som Ez 20,23) i stedet for den masoretiske teksts *ûlʕhappîl* (»og for at slå ned/og for at lade falde«).

pq. [Sl 106,35] Det hebraiske *gôyim* (»folkene«) oversættes i en del sammenhænge: »hedninger«, og det spiller utvivlsomt med her (samme ord i v.34).

pr. [Sl 107,2] Grundtekstens: *šār* (»fjende«) kan også oversættes: »nød«, og sådan må det oversættes videre gennem salmen (v.6.13.19.28).

ps. [Sl 107,3] Mange oversættere vælger at følge en foreslået rettelse af: *miyyām* (»fra hav«) til: *miyyāmîn*: »fra syd«. Der er dog ingen håndskrifter der støtter rettelsen.

pt. [Sl 107,4] Ofte flytter man masoreternes skillende accent tilbage fra *dereṣ* (»vej«) til: *yôšimôn* (»øde/ødemark«), så *dereṣ* hører til anden verslinje. Verset lyder så: »De flakkede om i ørkenen, i en ødemark, / de fandt ikke vej til en by at bo i«.

pu. [Sl 107,10] Der introduceres her og i det følgende forskellige grupper. Meningen er formodentlig: »Nogle var ...«, ¹⁷: »Andre blev tåber ...«, ²³: »Andre drog ud ...«.

pυ. [Sl 107,10] *šalmāwæt* er usædvanligt ved at være sammensat af to ord: *šel* (»skygge«) og *māwæt* (»død«). Og skygge er normalt i Mellemøsten et gode. En nu

ofte foretrukket mulighed er at vokalisere *šalmūt*: »mørke, skygge«.

pw. [Sl 107,14] Se note til v.10.

px. [Sl 107,16] Ordet: *nʕhōšet* oversættes både ved: »kobber, bronze« og »metal«.

py. [Sl 107,17] Oversættelsen er omdiskuteret. Den hebraiske tekst har ikke noget verbum i denne linje. Det kan evt. være underforstået, så der kan oversættes: »De var tåber ved deres overtrædelser«. Fortolkere har foreslået at rette: *ʔwîlîm* (»tåber«) til enten: *ʔumlālîm*: »hensygnende« (»De sygnede hen på grund af deres overtrædelser«) eller: *hōlîm*: »syge« (»de blev syge ...«).

pz. [Sl 107,20] Undertiden retter man: *miššʕhîôtām* (»fra deres grave«) til: *miššaḥat ḥayyātām*: »deres liv fra graven«. Rettelsen har dog ingen støtte i håndskrifter.

pæ. [Sl 107,29] »deres« går enten på de »store vande« (v.23) eller på søfolkene som var truet af bølgerne. Mange oversættere følger den syriske oversættelse, der forudsætter: *gallê hayām*: »havets bølger«, i stedet for den masoretiske teksts: *gallêhem* (»deres bølger«).

pø. [Sl 107,39] Overgangen v.38-39 er meget brat og uformidlet. Man bytter derfor ofte om på v. 39 og v.40. V.39 må da oversættes: »så de blev få ...«.

på. [Sl 108,2] Her formodentlig synonym for »sjæl« eller »personlighed«. Mange følger dog et betydeligt antal håndskrifter, der har samme tekst som Sl 57,9: »Vågn op, min ære!«. Grundtekstens: *kāvôd* kan også oversættes: »herlighed«; det er da Gud, der kaldes: »min herlighed«.

qa. [Sl 108,13] Det er overraskende at første linje har ordet: *ʕezrāʕ* (»hjælp«), som er det bedste, mennesker i bedste fald formår, mens anden linje har: *tʕšûfāʕ* (»frelse«), som alene Gud kan give.

qb. [Sl 109,1] Betydningen af *lamnaššēʕ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af

et verbum der betyder »dirigere«.

qc. [Sl 109,2] Mange oversættere vælger at ændre vokaliseringen af *rāšāf* (»gudløs«, substantiv) til: *rešaf*: (»gudløs«, adjektiv): »en gudløs mund«.

qd. [Sl 109] Det er omdiskuteret om v. 6-19 er en central del af salmistens egen bøn eller et citat af modstandernes forbandelse af salmisten, som han beder Gud vende mod dem selv. For det første taler at ordene ikke tydeligt er markeret som citat, og det har været dansk oversættelsestradition. For det andet taler at modstanderne omtales i flertal i klageversene v. 1-5.20-31, mens det er en enkelt der forbandes i v. 6-19. Videre forudsættes modstandernes forbandelse i v. 28, ligesom salmistens tillidsfulde tro på at Gud vil stå ved hans side (v. 31), synes at være modsætning til modstandernes ord om at en anklage skal stå ved hans side (v. 6). En tredje mulighed er dog at kun v. 6-15 er modstandernes forbandelse, mens v. 16-19 er salmistens bøn.

qe. [Sl 109,6] Hvis v. 6-19 opfattes som salmistens bøn (se noten ovenfor), må linjen oversættes: »Hjemsøg ham for hans gudløshed«. Det vil dog normalt forudsætte at verbet *fqd* (»hjem søge«) skulle stå i qal; her står det i hif'il. Og vokaliseringen af: *rāšoʿf* (»ugudelig«) må rettes til: *rešaf*: »gudløshed«. Denne oversættelse er absolut mulig.

qf. [Sl 109,7] Meningen kan være at selv salmistens bøn fordrejes så den kan bruges som anklage.

qg. [Sl 109,10] Den masoretiske tekst har højst usædvanligt vokaliseret verbet som pu'al: *doršû* (»bliver fordret«). Som regel går man ud fra at det skulle have været vokaliseret som qal: *dāršû*: »de skal søge«. Andre følger Septuaginta, der har læst ordet som: *jəgoršû*: »de skal fordrives«.

qh. [Sl 109,17] Verbet er vokaliseret i den masoretiske tekst som wayyiqtol: »og den kom«. Sammenhængen tyder dog på at det

(med Septuaginta) skal vokaliseres som jussiv: »og den skal komme« (*wattʾvôʔēhû* i stedet for: *ûtʾvôʔēhû*).

qi. [Sl 109,17] Verbet er vokaliseret i den masoretiske tekst som wayyiqtol: »den var langt fra«. Sammenhængen tyder dog på at det (med Septuaginta) skal vokaliseres som jussiv: »og den skal være langt fra« (*wʾtirḥaq* i stedet for: *wattirḥaq*).

qj. [Sl 109,18] Verbet er vokaliseret i den masoretiske tekst som wayyiqtol: »den kom«. Sammenhængen tyder dog på at det skal vokaliseres som jussiv: »og den skal komme« (*wʾtāvōʾ* i stedet for: *wattāvōʾ*).

qk. [Sl 109,22] Den masoretiske tekst har: *ḥālāl* (»er gennemboret«, af verbet *ḥll*). Ofte følger oversættere Septuaginta og den syriske oversættelse, der forudsætter vokaliseringen: *ḥôlāl*: »skælver« (polal af verbet *ḥyl*).

ql. [Sl 109,28] Linjen består i grundteksten blot af to ord: *qāmû wayyēvōšû*. De kan evt. oversættes: »Hvis de rejser sig, så lad dem blive til skamme«. Verberne i qatal og wayyiqtol skal dog normalt oversættes ved fortid. Ofte følger oversættere Septuaginta, der forudsætter: *qāmay yēvōšû*: »Lad mine modstandere blive til skamme«.

qm. [Sl 110,1] Det hebraiske *nəʔum* betegner i GT åbenbaringsord fra Gud (undtagen Sl 36,2). Det oversættes lidt forskelligt, f.eks.: »orakel« eller »kendelse«.

qn. [Sl 110,3] *bʾyôm ḥēlexā* oversættes ofte: »på din kampdag«, men *ḥayil* betyder »magt/vælde/hær«. Der er formodentlig tænkt på en mønstringsdag eller parade.

qo. [Sl 110,3] Verset er blevet kaldt det dunkleste vers i Salmernes Bog, især de to sidste linjer er omdiskuterede. Mange oversættere vælger at følge Septuaginta, der her kan oversættes: »På hellige bjerge har jeg født dig / som dug af morgenrødens moderskød«. Det kræver følgende ændringer af den hebraiske tekst: *bʾhadrê* (»i pry-

delse«) til: *b^ohar^orê* (»på bjerge«), *yaldute^oxā* (»dit unge mandskab«) til: *y^olid^otîxā* (»jeg har født dig«).

qp. [Sl 110,5] Qatal, der oftest skal oversættes ved fortid, angiver her og i v.6 vished om det der vil ske.

qq. [Sl 111,2] *d^orûšîm* er participium passiv der må opfattes gerundivisk (»værd at udforske/som bør udforskes«). Andre oversætter dog: »søgt/erfaret«.

qr. [Sl 111,4] Linjen kan også oversættes: »Han har fastsat en proklamation af sine under«. Der er formodentlig – uanset hvordan linjen oversættes – tænkt på påskens udfrielse fra slaveriet i Egypten.

qs. [Sl 111,6] Kan også oversættes: »da han gav«. Den sandsynlige mening er dog at linjen skal gengive indholdet i den forkyndelse der blev nævnt i foregående linje.

qt. [Sl 111,8] Participiet: *ʿsûyim* må her opfattes gerundivisk. Andre oversætter dog: »de er givet/fastlagt«.

qu. [Sl 111,8] Ofte retter man dog vokaliseringen af: *yāšār* (»redelig«) til: *yōšer*: »redelighed/oprigtighed«.

qv. [Sl 112,4] Linjen er omdiskuteret. Den består egentlig kun af ordene: »nådig og barmhjertig og retfærdig«. Det er ord der normalt i salmerne er knyttet til Gud, men i sammenhængen er der tale om den oprigtige. Derfor er dette den mest brugte oversættelse af linjen, selv om »de oprigtige« i foregående linje er pluralis, og i denne linje er der brugt singularis. Det kan dog overvejes om denne linje er en beskrivelse af det »lys« (og dermed af Gud) der »er brudt frem«. I enkelte håndskrifter – støttet af den syriske oversættelse – mangler det sidste *w^o* (»og«), så sætningen må oversættes: »nådig og barmhjertig er en retfærdig«.

qw. [Sl 113,8] Den masoretiske tekst har: *l^ohōšîvî*: »for at lade mig sidde«. Som regel følger man her Septuaginta og den syri-

ske oversættelse, der forudsætter: *l^ohōšîvô*: »for at lade ham sidde«.

qx. [Sl 113,9] Participiet: *mōšîvî* (»lader bo«) kan også oversættes: »lader sidde«. I dette vers skal det dog understrege kvindens position som husets frue.

qy. [Sl 115,3] Qatal skal normalt oversættes: »han har gjort«, men vægten ligger her på Guds aktivitet som modsætning til afgudernes passivitet og afmagt.

qz. [Sl 115,8] Kan også oversættes: »Gid de der har lavet dem, må blive som dem« (således Septuaginta). I sammenhængen synes salmen dog at udtrykke vished om at det vil ske.

qæ. [Sl 115,12] Verberne i denne og de følgende tre linjer kan også oversættes som jussiv: »han velsigne«, men qatal i foregående linje (»har husket«) indicerer nærmere overbevist fremtid.

qø. [Sl 115,17] På hebraisk: *lōʾ y^ohal^olû-yāh*: »de lovpriser ikke« – i modsætning til menighedens evige halleluja. Guds navn står her i kortformen: *yāh*. Kortformen findes en del steder i poetiske tekster og hører fast til udtrykket: *hal^olû-yāh*.

qå. [Sl 116,1] Oversættelsen er omdiskuteret. En ordret oversættelse ville umiddelbart være: »Jeg elsker, for HERREN har hørt«, men verbet »elske« kan normalt ikke stå uden objekt. Enten må den følgende sætning udgøre objektet (denne oversættelse), eller »HERREN« må flyttes frem, så oversættelsen bliver: »Jeg elsker HERREN, for han har hørt min tryglende røst«.

ra. [Sl 116,1] Den masoretiske tekst har yiqtol: *yîšmaʿ*: »(HERREN) vil høre«. I hele afsnittet er der dog tale om Guds indgreb i fortid, hvorfor man normalt går ud fra, at yiqtol's *y* skyldes dittografi efter det forudgående: *kî* (»for«) (*y* og *î* dækker begge over bogstavet »jod«), så der skal læses qatal: *šāmaʿ*: »har hørt«.

rb. [Sl 116,2] Sætningen er omdiskuteret. Denne oversættelse går ud fra at salmisten vil udråbe det der står i de næste vers. En anden mulighed er at salmisten alle dage vil »råbe« i betydningen påkalde HERREN. Mange oversættere følger en foreslået rettelse af: *ûv^ayāmay* (»og i mine dage«) til: *b^ayôm*: »den dag da« = »da«; man oversætter også *yiqtol*: *ʔeqrāʔ* (»jeg vil råbe/udråbe«) ved fortid: »(da) jeg råbte«.

rc. [Sl 116,3] Her og i v.4 og v.6 oversættes *yiqtol* normalt ved fortid idet verberne angiver en følge af det forgående.

rd. [Sl 118,10] Den præcise betydning af verbet her (og i de næste to vers) er usikker. Grundbetydningen er egentlig: »jeg lod dem omskære«. Men i sammenhængen giver omskærelse næppe mening. Verbet står i *yiqtol*, der oftest skal oversættes ved fremtid, men her angiver det den umiddelbare følge af foregående sætning. En anden mulig oversættelse er: »i HERRENS navn værge de jeg mig imod dem«.

re. [Sl 118,12] Der er forsøgt forskellige rettelser til denne linje. Mange oversættere følger Septuaginta: »de sværmede om mig som bier om voks, de brændte som ild i tjørnekrat«. I så fald må: *dōf^axû* (»de døde hen/de blev slukket«) rettes til: *dōnāg bāf^arû*: »voks, de brændte«.

rf. [Sl 118,13] I stedet for *qal*: *d^ohîtanî* (»du stødte til mig«) forudsætter Septuaginta og den syriske oversættelse *nif'al*: *nidhêtî*: »Jeg blev stødt«. Denne læsemåde følges af de fleste oversættere. Meningen i den masoretiske tekst må være at Gud tugtede salmisten – andre foreslår dog at salmisten taler til sin modstander.

rg. [Sl 118,14] Formen på ordet: *zimrāt* (»min lovsang«) er speciel idet det mangler suffixet, bogstavet »jod«: *-î* (»min«). Det er også tilfældet i 2 Mos 15,2 og Es 12,2, og alle tre steder efterfølges det af kortformen: *yāh*, der begynder med bogstavet:

»jod«. Man har formodentlig villet undgå de to gange »jod« op ad hinanden.

rh. [Sl 118,16] *rômēmā^h* (»ophøjer«) opfattes normalt som participium pilel af verbet *rwm* (»være høj«). Andre opfatter det dog som participium *qal* af et verbum: *rm* med samme betydning, så der oversættes: »er løftet«.

ri. [Sl 118,26] Sprogligt kunne ordene: »i HERRENS navn« i stedet forbindes med verbet: »han som kommer«, så velsignelsen tilsiges den der kommer i tillid til »HERRENS navn« eller i HERRENS ærinde. I så fald må man dog ændre accenterne i den masoretiske tekst, der på linje med 5 Mos 21,5; 2 Sam 6,18 knytter »HERRENS navn« til velsignelsen.

rj. [Sl 118,26] *Qatal*, der oftest skal oversættes ved fortid, er her brugt deklarativt.

rk. [Sl 118,27] Nogle oversættere retter – med et enkelt håndskrift – *wayyāʔer* (»og han lod det lysne«) til: *yāʔēr*: »Lad det lysne!«

rl. [Sl 118,27] Oversættelsen er meget usikker. På hebraisk består linjen af tre ord der alle forekommer en del andre steder i GT, hvor der ikke er tvivl om hvad de betyder. Men sammenstillingen her er ualmindeelig. Ordret umiddelbart blot: »Bind fest med reb«. *ḥag* betyder egentlig blot: »fest«. Det må formodentlig forstås som enten »festoffer« eller: »festprocession«. Den sidste betydning er dog ikke påvist andre steder i GT. Verbet: *ʔsr* betyder normalt: »at binde«. Undertiden foreslås: »danne kæde«. Denne betydning er dog ikke påvist andre steder i GT. Hvis der er tale om »festprocession«, kan man måske tillægge verbet en klang af forpligtelse, idet processionen binder sig til alterets horn. *f^avôt* oversættes oftest: »reb/tov«, men kan også betegne en »løvrig gren«.

rm. [Sl 119] Salmen er meget kunstfærdigt bygget op, uden egentlig fremadskri-

dende tanke. De første 8 vers begynder alle med det hebraiske alfabetets første bogstav, de næste 8 vers med det andet bogstav osv. gennem alle alfabetets 22 bogstaver. Hovedordet er *tôrā^h* der oftest oversættes: »lov«, men som har en langt videre betydning end det danske ord. Grundbetydningen er: »belæring, vejledning, åbenbaring«. I salmen bruges der 7 synonymer for *tôrā^h*. Det er: »ord« (*dāvār*), »bestemmelse« (*mišpāt* der også kan oversættes: »dom/bud/afgørelse/ret«). Til forskel fra andre ord for bud og ret specificerer *mišpāt* ofte konsekvens ved overtrædelse), »vedtægt« (*šēdūt/šēdā^h*, ordet betegner især »pagtsvilkår«, undertiden må det oversættes: »vidnesbyrd« som tidligere var den foretrukne oversættelse. Nu oversættes det ofte: »formaning«.), »befaling« (*mišwā^h*), »lovbud« (*hōq*), »forordning« (*piqqūd*), »ord« (*šimrā^h*). Det har ofte bibetydning af løfte). Ét af disse ord optræder i alle vers undtagen v.3.37.122 (i v.132 formentlig i anden betydning).

rn. [Sl 119,3] Verset indeholder ingen af de otte hovedord. Fortolkere har foreslået at rette: *bidrāxā^w* (»på hans veje«) til: *bidvārā^w*: »i/efter hans ord«, men det har ingen støtte i hverken håndskrifter eller gamle oversættelser.

ro. [Sl 119,28] Verbet *dlf* forekommer kun tre gange i GT. De to andre steder er det forbundet med gråd og tårer, men betydningen her er omdiskuteret. Andre foreslår »svinder hen« eller eventuelt: »venter søvnløst«.

rp. [Sl 119,30] Ordret blot: »jeg har stillet dine bestemmelser«. Enten må der underforstås: »foran mig«, eller man kan med støtte i den syriske oversættelse rette: *šiwwīt* (»jeg har stillet«) til: *šiwwīt*: »jeg har begæret«.

rq. [Sl 119,33] Det er omdiskuteret om: *šēqev* her (og v.122) er brugt i betydningen:

»indtil enden/helt og fuldt« eller: »løn«. Det sidste vil give oversættelsen: »så vil jeg overholde den som (min) løn«.

rr. [Sl 119,37] I stedet for: *bidrāxexā* (»på dine veje«) har to håndskrifter (og Targum): *bidvārexā*: »ved dit ord«. Derved findes ét af salmens otte hovedord også i dette vers, og derfor følges denne læsemåde af mange oversættere. Men det er et meget spinkelt grundlag at foretage rettelse på.

rs. [Sl 119,38] Ordret: »som for at frygte dig«. Nogle oversættere vælger at rette: *l^ayiršātexā* (»for at frygte dig«) til: *līrēš^exā*: »for dem som frygter dig« - oversættelsen bliver: »som gælder dem der frygter dig«.

rt. [Sl 119,48] Mange opfatter ordene: *mišwōte^{xā} š^ašer šāhāv^{tī}* (»dine befallinger som jeg har elsket«) som dittografi fra v.47 og udelader dem derfor. Det forudsætter ændring af: *šel-* (»til«) i første linje til: *šēle^{xā}*: »til dig«.

ru. [Sl 119,56] Ordret: »Dette var for mig«. Meningen er enten at det kendetegnede salmisten, eller der kan oversættes: »Dette har jeg fået som gave«.

rv. [Sl 119,57] Ordret: »jeg har sagt«. Formentlig er det underforstået at det følgende er sagt til Gud. En anden mulighed er dog at salmisten har sagt det ved sig selv, så der må oversættes: »jeg har sat mig for«.

rw. [Sl 119,62] Ordret: »din retfærdigheds vedtægter«. *mišpoš* (»vedtægt«) oversættes her af andre enten: »bud« eller: »dom«.

rx. [Sl 119,66] Ordet: *šūv* (»god«) slettes af nogle oversættere med den begrundelse at linjen er længere end de andre linjer. Der er dog flere linjer med samme længde i salmen, bl.a. v.67a.

ry. [Sl 119,84] Ordet: *mišpāt* (»dom«) skal som regel oversættes: »bestemmelse« eller evt.: »bud«. Her er det udtryk for, at Gud må dømme i overensstemmelse med hans bestemmelser.

rz. [Sl 119,91] Sætningen oversættes undertiden: »Dine bestemmelser/bud består endnu i dag«, men så må man se bort fra præpositionen: *l^e-* (»for, efter, til, i overensstemmelse med«.)

ræ. [Sl 119,96] Den præcise oversættelse af ordet: *tixlā^h* er omdiskuteret. Andre oversætter: »det fuldendte/higen«.

rø. [Sl 119,98] Den masoretiske tekst har: *mišwōtexā*: »dine befalinger«, men verbet og det følgende pronomen (*hî?*: »hun/den«) er singularis. Det enkleste er (med et enkelt manuskript og Septuaginta) at ændre vokaliseringen til singularis: *mišwātexā*: »din befaling«.

rå. [Sl 119,112] Det er omdiskuteret om: *fēqev* her (og v.33) er brugt i betydningen: »indtil enden/helt og fuldt« eller: »løn«. Her må »løn« foretrækkes.

sa. [Sl 119,118] Sætningen er omdiskuteret. Meningen er formodentlig enten: »for deres svig fører til falskhed«, eller: »for deres svig er forgæves«. Mange oversættere følger dog de gamle oversættelser, der i stedet for: *tarmitām* (»deres svig«), må have læst: *tarfītām*: »deres overvejelse«. Det vil give oversættelsen: »for de planlægger falskhed«.

sb. [Sl 119,119] I stedet for: *hišbattā* (»du skaffede bort«) følger mange oversættere tre håndskrifter som har: *hiššavtā*: »du regnede (alle jordens ugudelige) for (slagger)«.

sc. [Sl 119,121] Ordet: *mišpāt* (»ret«) skal som regel oversættes: »bestemmelse« eller evt.: »dom/bud«. Her er det udtryk for at salmisten har fulgt Guds bestemmelser

sd. [Sl 119,122] Da ingen af salmens otte hovedord forekommer i verset, forslår man undertiden at rette: *favd^axā* (»din tjener«) til: *dvorxā*: »dit ord«. Det har dog ingen støtte i hverken håndskrifter eller de gamle oversættelser. Det synes tilsigtet i sammenhængen at lægge vægt på tjener-begrebet.

se. [Sl 119,126] Den masoretiske tekst har præpositionen: *l^e-* (»for«) foran »HERREN«. I næste linje tales der dog igen direkte i 2. person til »HERREN«, hvorfor mange oversættere (med et enkelt håndskrift) sletter *l^e-* her så linjen oversættes: »Det er tid at handle, HERREN«.

sf. [Sl 119,128] Ordret: »alts forordninger«. Meningen er enten som oversat her, eller: »alle alles forordninger«, eller måske: »hver enkelt forordning«. De fleste oversættere følger Septuaginta, der har læst det sidste: *kol* (»alts/om alt«) som suffix: *-xā*: »dine« så oversættelsen bliver: »Derfor følger jeg ligefremt alle dine forordninger«.

sg. [Sl 119,130] Den masoretiske tekst har et ord der kun findes på dette ene sted i GT: *pētaḥ*. Mange vælger at ændre vokaliseringen til: *petaḥ*: »dør/åbning« så der kan oversættes: »Dine ord spreder lys når de åbner sig«.

sh. [Sl 119,132] Ordet: *mišpāt* (»ret«) skal som regel oversættes: »bestemmelse« eller evt.: »dom/bud«. Her er det udtryk for hvordan Gud plejer at handle.

si. [Sl 119,137] *mišpāte^xxā* kan her også oversættes: »dine domme« eller: »dine bud«.

sj. [Sl 119,147] Konsonantteksten har pluralis: »dine ord«, men masoreterne har vokaliseret som singularis: »dit ord«.

sk. [Sl 120,1] Den første af 15 valfarts-sange. Meningen med ordet: *maḥlōt* (»valfart«) er ganske vist omdiskuteret. Stammen i ordet er verbet: *flt*, der betyder: »at stige op, at gå op«. Det er gammel jødisk opfattelse at ordet betegner de 15 trin op til Nikanorporten til tempelpladsen hvorfra levitterne sang. I så fald skal overskriften oversættes: »Sang på trinene«. Et andet forslag bygger på at verbet: *flt* ofte betegner vandring til det hellige land. Det er derfor foreslået at salmerne stammer fra israelitternes rejse tilbage til deres land fra

det babyloniske eksil. Man kan derfor også finde oversættelsen: »Sang til rejserne«. Et tredje forslag, som nu oftest vinder tilslutning, læser verbet: *fl̄t* som betegnelse for opstigning til Jerusalem, der ligger på en bjergtop. Verbet bruges specielt om opstigning til templet, altså om »valfart«.

sl. [Sl 120,3] Svaret kommer i næste vers. Verset oversættes undertiden: »Gid han må ramme dig og gøre det yderligere, du svigefulde tunge«. Det er dog tvivlsomt om: *mā^h* (normalt: »hvad«) kan betyde: »gid«.

sm. [Sl 121,1] Se note til Sl 120,1. Mens overskriften til alle de øvrige 14 valfartssange lyder: *šîr hamma^flôt* (»valfartssang«), er der her tilføjet præpositionen: *l̄-* (»til«): *šîr lamma^flôt*: »sang til valfarterne«.

sn. [Sl 121,7] Den hebraiske tekst har ordet: *nefeš*, der ofte skal oversættes: »sjæl«, men her utvivlsomt er brugt i betydningen: »liv«. Samtidig angiver ordet dog at det drejer sig om mere end den fysiske overlevelse, nemlig om livet med Gud.

so. [Sl 122,1] Se note til Sl 120,1.

sp. [Sl 122,2] Oversættelsen af verberne er omdiskuteret. Det drejer sig om participiet: *fōm^adôt* (ordret: »stående«) og hjælpeverbet i qatal: *hāyû* (ordret: »var«). Participiet er formodentlig her udtryk for varighed. Det naturligste er at oversætte ved fortid, men mange nyere oversættere vælger at oversætte ved nutid: »Nu står vore fødder«.

sq. [Sl 122,3] Ordret: »som en by der er sammenføjet for sig sammen«. Meningen er formodentlig at den er kompakt og uindtagelig. Septuaginta har i stedet for: *šeḥubb^arā^h-llāh* (»der er sammenføjet for sig«) læst: *šeḥevrāh*: »(som en by) hvor dens menighed (samles)«. Denne læsemåde følges af nogle oversættere.

sr. [Sl 122,4] Ordret: *l̄ēdūt* må i en del sammenhænge oversættes: »vidnesbyrd«, men

her angiver det formodentlig en højtidelig givet og modtaget forordning.

ss. [Sl 123,1] Se note til Sl 120,1.

st. [Sl 123,4] Udtrykket kan måske betyde: »af spotten, nemlig fra de sorgløse«. Mange oversættere følger dog Septuaginta, der i stedet for: *hašša^anannîm* (»de sorgløse«) ser ud til at have læst: *lašša^anannîm*: »fra de sorgløse«.

su. [Sl 123,4] Således konsonantteksten. Masoreterne har vokaliseret som om: *lig^e?ēyônîm* (»fra stolte«) skal deles i to ord: *lig^e?ê yônîm*: »fra undertrykkes stolte« = »fra stolte blandt undertrykkere«.

sv. [Sl 124,1] Se note til Sl 120,1.

sw. [Sl 124,4] Grundteksten har: *nefeš*, hvis oprindelige betydning ofte opgives som: »hals«. Grundbetydningen i GT er dog: »sjæl«. Det oversættes ofte: »liv«. Her oversættes det ofte: »os«.

sx. [Sl 125,1] Se note til Sl 120,1.

sy. [Sl 126,1] Se note til Sl 120,1.

sz. [Sl 126,1] Betydningen af ordet: *šîvat* (status constructus af: *šîvā^h*: »fangenskab«), der kun forekommer dette ene sted i GT, er usikker. Ofte antager man at det er skrivefejl for: *š^avîṭ*: »fangenskab«. Der er dog intet i vejen for at der kan have været to ord med næsten samme betydning; vi kender blot ikke betydningsnuancerne. Men man retter som regel til: *š^avîṭ*, der formodentlig betyder: »lod«.

sæ. [Sl 126,4] Konsonantteksten har: *š^avîṭēnû*: »vor skæbne«, mens vokaliseringen forudsætter: *š^avîṭēnû*: »vort fangenskab«, jf. note til v.1.

sø. [Sl 127,1] Se note til Sl 120,1.

så. [Sl 128,1] Se note til Sl 120,1.

ta. [Sl 129,1] Se note til Sl 120,1.

tb. [Sl 129,3] Konsonantteksten har: *ma^fnôtām*, men vokaliseringen forudsætter: *ma^fnîṭām*. Oversættelsen skal dog i begge tilfælde være: »(plov)furer«.

tc. [Sl 129,5] Det er omdiskuteret, om verbet her og i v. 6a skal opfattes som yiqtol (tillid/vished, som denne oversættelse) eller jussiv (ønske/bøn: »Lad dem blive til skamme ... Lad dem blive som græs ...«).

td. [Sl 129,6] Andre oversætter: »før det når at skyde op«. Denne betydning er dog stærkt omdiskuteret og ikke påvist andre steder i GT. Andre oversættere retter: *šeqqadmat šālaf yāvēš* (»som er visnet før man har nået at rykke det op«) til: *šeqqādim tišdōf*: »som østenvinden udtørre«. Rettelsen støttes dog hverken af håndskrifter eller gamle oversættelser.

te. [Sl 130,1] Se note til Sl 120,1.

tf. [Sl 130,1] Verbet *qārā'tîxā* i qatal, der oftest angiver fortid. Oversættelsen kunne være: »råbte jeg til dig«. I så fald angiver v.2-4 det salmisten råbte, og hele salmen er en takkesalme efter udfrielsen. Det giver god mening. Men qatal synes ofte i klagesalmerne at skildre det som sker nu, men som bygger på det der jævnlige er gået forud – og som dermed altså ikke er enestående i situationen.

tg. [Sl 130,5] Verberne i dette vers står i qatal, jf. note til v.1b.

th. [Sl 130,6] Der er ikke noget verbum i linjen. Det må enten underforstås fra foregående linje: »venter« (som fortsættelsen tyder på), eller linjen kan oversættes: »min sjæl er vendt til Herren«.

ti. [Sl 131,1] Se note til Sl 120,1.

tj. [Sl 131,2] Grundteksten har blot: *gāmul* (her oversat: »mæt barn«). Når verbet: *gml* bruges om børn i GT, betegner det et »fravænnet« barn. Verbets grundbetydning er: »færdig, moden«. I sammenhængen her bruges det formodentlig om et barn der er »færdig med at die = mæt barn«.

tk. [Sl 132,1] Se note til Sl 120,1.

tl. [Sl 133,1] Se note til Sl 120,1.

tm. [Sl 133,2] *pe^h* betyder egentlig blot: »mund, munding, åbning«; det kan også

oversættes: »søm, rand«, men her opfattes det traditionelt som: »halsåbning«. En del oversættere sletter i øvrigt både denne og den foregående linje (»Arons skæg«) som senere randbemærkning.

tn. [Sl 134,1] Se note til Sl 120,1.

to. [Sl 134,1] *ballêlôt* ordret: »om nætterne«. Det er omdiskuteret hvad pluralis skal betegne her. Nogle oversætter: »nat efter nat«, andre: »i nattevagterne«, andre: »i den dybeste nat«.

tp. [Sl 135,13] Ordet *xēxer* (»minde«) bruges ofte i GT synonymt med »navn« når det er brugt om Gud. Tidligere oversat: »ihukommelse«.

tq. [Sl 135,14] Grundbetydningen af verbet *dyn* (»skaffe ret«) er egentlig: »dømme«, men det hebraiske ord har videre betydning end det danske, dels i retning af at »lede« (Israels dommere var egentlig folkets ledere), dels i retning af at forsvare mod uret og undertrykkelse. I sammenhængen er det det sidste der er tale om, kort udtrykt: »skaffe ret«.

tr. [Sl 135,20] I grundteksten har »Levi« bestemt artikel. Det er muligt, at det skal opfattes som kollektiv betegnelse og oversættes: »levitternes«.

ts. [Sl 136] Opfordringen til »tak« nævnes eksplicit i v. 1-3 og v. 26, men den er underforstået i alle de øvrige vers.

tt. [Sl 136,1] Hebraisk *kî* oversættes oftest »for/at«, og det gælder også i første halvvers. I denne oversættelse tolkes andet halvvers igennem hele salmen som et omkvæd, der synges af et kor.

tu. [Sl 136,9] Af rytmiske grunde – og på grund af 1 Mos 1,16 – sletter mange fortolkere og oversættere: *w^axôxāvîm* (»og stjerner«). Det er dog med i alle håndskrifter, og rettelsen kræver også rettelse af *memš^alôt* (ordret: »herredømme«) til singularis: *memš^alet*: »herredømme«.

tv. [Sl 137,3] Grundtekstens: *tôlâl* (»plage-ånd«) findes kun dette ene sted i GT, og fortolkere har flere rettelsesforslag, men betydningen synes sikker nok i sammenhængen.

tw. [Sl 137,3] *šîr* (»sange«) er egentlig singularis, men må opfattes kollektivt som: »sange«.

tx. [Sl 137,5] Ordret: »må glemme«. Formuleringen er omdiskuteret. Den kan eventuelt også oversættes: »gid du (Gud) så må glemme min højre«. Oftest retter man nu verbet *tiškah* (»må glemme«) til: *tikhaš* eller: *tʰkahēš*: »gid ... må skrumpe ind/lammes«.

ty. [Sl 137,8] Kan også oversættes: »du ødelagte«. I sammenhængen venter man en beskrivelse af Babylons synd, hvorfor de fleste fortolkere og oversættere – med støtte i en enkelt gammel oversættelse – retter vokaliseringen: *haššʾdûdāʰ* (»som skal ødelægges/er ødelagt«) til: *haššādôdāʰ*: »ødelæggersken/du ødelæggerske«.

tz. [Sl 138,2] Linjen er omdiskuteret. Septuaginta har ikke læst: *kol-šimxā* (»hele dit navn«), men: *kol-šēm*: »hvert navn«. Mange oversættere retter: *šimxā* (»dit navn«) til: *šāmeʿxā*: »din himmel«. En tredje mulighed er at ændre vokaliseringen af: *kol-* (»hele«, status constructus med qamæs) til status absolutus (med cholæm): *kôl* og indføje et: *wʾ* (»og«) foran: »dit navn«. Oversættelsen lyder da: »for du har ladet dit ord og dit navn overgå alt andet«.

tæ. [Sl 139,1] Betydningen af *lamnaššēʾh* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«

tø. [Sl 139] Verberne i v. 1-5 står i qatal og wayyiqtol, der normalt angiver fortid. Her angiver versene det som har været gældende indtil det aktuelle øjeblik, og som salmisten derfor ved, stadig gælder. Qatal/wayyiqtol understreger at det ikke drejer sig om teoretiske overvejelser.

tå. [Sl 139,10] Nogle oversættere vælger at følge bl.a. Septuaginta, der i stedet for: *tanḥēnî* (»lede mig«) forudsætter: *tiqqāḥēnî*: »gribe mig«.

ua. [Sl 139,11] Betydningen af grundtekstens sjældne verbum *šwp* er usikker. Oftest foreslås: »snappe efter« eller »knuse« (i den sidste betydning er det anvendt i 1 Mos 3,15). Men de passer dårligt i sammenhængen. Medmindre *šwp* kan betyde: »dække«, retter man som regel til verbet: *škk*: »dække« (*yʾśûkkēnî*).

ub. [Sl 139,14] *nôrāʾôt* (»forbavsende«) betyder normalt: »forfærdende«. Mange oversættere udelader det, men det skal formodentlig forstærke det følgende: »vidunderligt skabt«.

uc. [Sl 139,16] Oversættelsen af denne linje er usikker. Ordret blot: »og ikke én blandt dem«. Undertiden forstås det som udtryk for at »ikke én blandt dem mangler«. Der er foreslået forskellige tekstrettelser, men der er ingen afvigelser i håndskrifterne.

ud. [Sl 139,18] Mange oversættere følger et forslag om at ændre vokaliseringen af: *hʾqîšōtî* (»vågnede jeg«) til: *hʾqîššōtî*: »blev jeg færdig«.

ue. [Sl 139,20] Linjen er sprogligt og tekstmæssig vanskelig. Verbet: *nāśu* er participium passiv (egentlig: »løftet/rejst«). Det skal formodentlig – med støtte i bl.a. Septuaginta – læses som: *nāśʿu*: »rejser/løfter/bruger«. Andre oversætter: »og som fór/farer med løgn imod dig«. Sætningens sidste ord er: *fāreʿxā*: »(imod) dine byer«. I sammenhængen virker det meget lidt oplagt – om end måske ikke helt umuligt. Som regel går man ud fra at *fāreʿxā* (»dine byer«) ikke er afledt af singularis: *fîr* (»by«), men af: *fār*, som er en aramaisk form for: *šār*: »fjende«. Andre foreslår, at der skulle stå: *fāleʿxā*: »imod dig« (som forgæves har rejst sig mod dig). Oversættelsen er omstridt og usikker.

uf. [Sl 139,24] Ordret: »om der er en afgud-vej hos mig«. Ordet: *fōšev* (»afgud«) kan dog også betyde: »smerte« (»og se, om jeg er på smertens vej«). Der kan være tænkt på en vej til straf eller fortabelse, eller på en smertende syndsbevidsthed og helliggørelse.

ug. [Sl 140,1] Betydningen af *lamnaššēh* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«

uh. [Sl 140,2] Grundteksten har her og i næste linje singularis, men det må opfattes som kollektive betegnelser, hvilket også støttes af verberne i pluralis i v. 3.

ui. [Sl 140,3] Den masoretiske tekst har vokaliseret: *yāgûrû* (af verbet *gwr*): »de angriber«. Det foreslås undertiden at det kan betyde: »de rotter sig sammen«, men det er usikkert. Som regel retter man vokaliseringen til: *y^ogārû*: »de ansporer/ægger«.

uj. [Sl 140,6] Den masoretiske tekst har: *wah^avālîm*: »og snore«. Oversættelsen må i givet fald lyde: »og med snore spændt net ud langs stien«. Men sprogligt er det ikke oplagt. Man retter derfor oftest nu vokaliseringen til: *w^ohōvlîm*: »og ondskabsfulde« eller med indgreb i konsonantteksten: *m^ohabb^olîm*: »de der ødelægger«.

uk. [Sl 140,8] Masoreterne har ikke – som oftest – vokaliseret HERREN som: »Herre« (*l^adōnā^v*), men som »Gud« (*l^ohîm*).

ul. [Sl 140,9] Den sidste sætning, der i grundteksten blot består af ét ord (*yārûmû*, ordret blot: »de løfter sig«), er omdiskuteret. De fleste fortolkere og oversættere går ud fra at »Sela« fejlagtigt er blevet anbragt efter *yārûmû*, der egentlig skulle høre til v. 10, hvor det så skal vokaliseres som *hif'il*: *yārîmû*: »de (der omgiver mig) løfter (hovedet)«. V. 10 kan dog så også opfattes konditionalt: »Hvis de der omgiver mig, løfter hovedet, så lad deres læbers fortræd tildække dem«.

um. [Sl 140,10] Se note til v. 9.

un. [Sl 141,5] Sætningen og oversættelsen er omdiskuteret. Septuaginta, som følges af mange, har ikke læst: *rō^oš* (»hovedet«), men: *rāšāf*: »gudløs, uretfærdig«. Samtidig er det så nødvendigt at rette verbet: *yānî* (»afvise«) til: *y^onā^o?*: »skal smykke«. Oversættelsen bliver: »en gudløs/uretfærdigs olie skal ikke smykke mit hoved«. En tredje mulighed er at *rō^oš* (»hovedet«) her skal forstås som: »toppen, det bedste«, og verbet: *yānî* (»afvise«) også her rettes til: *y^onā^o?*: »skal smykke«. Det giver oversættelsen: »Må den fineste olie ikke smykke mit hoved«.

uo. [Sl 141,5] Ordret: »for stadig og min bøn mod/under(i deres ondskab)«. Tilknytningspartiklen: *w^o* (»og«) bruges undertiden til at knytte to udtryk nært sammen, her er det: »stadig« og: »min bøn«. Der kan evt. også oversættes: »for min bøn varer ved trods deres ondskab«.

up. [Sl 141,6] Verset er omdiskuteret. Verberne står i qatal, der oftest skal oversættes ved fortid, men her er de formodentlig udtryk for en vished om fremtiden. En anden mulig oversættelse er: »Hvis de blev styrtet i hænderne på klippen, deres herskere, / ville de høre at mine ord var liflige«. En del oversættere vil slette ordet: *sela^f* (»klippe«). Det letter teksten, men er uden støtte i håndskrifter eller gamle oversættelser. En tredje mulighed er at opfatte »klippe« som synonym for Gud og *šōf^otêhem* (»deres herskere/dommere«) som pluralis majestatis. Det vil give oversættelsen: »Når de er faldet i hænderne på Klippen, deres dommer, skal de erfare at mine ord var liflige«.

uq. [Sl 141,7] Den gamle syriske oversættelse og nogle håndskrifter til Septuaginta har: »deres knogler«, på hebraisk: *fašmêhem* i stedet for: *f^ašāmênu*. Det giver god mening, men fejlskrivningen er vanskelig at forklare. Den masoretiske tekst må

betyde at Davids og alle de frommes kræfter er fuldstændig udtømte. Menneskelig set er de besejret.

ur. [Sl 141,8] Masoreterne har her ikke – som oftest – vokaliseret HERREN (hebraisk: *jvhv*) som: »Herre« (*ʔ^adōnā^v*), men som »Gud« (*ʔ^alōhîm*).

us. [Sl 142,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledet af roden *śkl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 32; 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ut. [Sl 142,4] De to linjer kan også oversættes: »Da min ånd i mig faldt i afmagt, kendte du dog min sti«.

uu. [Sl 142,5] Ordret: »spejd til højre og se!«. Masoreterne har vokaliseret verberne som imperativ, hvorimod de gamle oversættelser har opfattet dem som infinitivus absolutus. For verbet: *habbêṭ* (»spejd«) er de to former ens, men for: *ʔ^aēh* (»se«) skal infinitivus absolutus vokaliseres: *rāʔōh*. Den masoretiske vokalisering må forstås som opfordring til Gud (eller et vidne) om at give agt (så skal første ord i næste linje oversættes: »for«), men hvis man læste teksten uvokaliseret, ville man utvivlsomt læse den som de gamle oversættelser.

uv. [Sl 142,6] Dette verbum og verbet i næste linje står i qatal, der oftest angiver fortid, men her må opfattes som deklarativ.

uw. [Sl 143,5] Verberne i dette og næste vers står i qatal, der oftest angiver fortid, men her må de opfattes som deklarativ.

ux. [Sl 143,10] Kan også oversættes: »lad den føre mig ...«. Mange oversættere flytter masoreternes skillende accent, så *tanḥēnî* (»før mig/lad den føre mig«) knyttes til foregående linje, der så oversættes: »lad din

gode Ånd føre mig«. En del håndskrifter har: *ʔôrah*: »sti« i stedet for: *ʔereš* (»land«). uy. [Sl 144,2] Kan også oversættes: »trofasthed«. Meningen er måske: »den der viser mig nåde/troskab«. Ofte rettes dog: *ḥasdî* (»min nåde«) til: *ḥosnî*: »min styrke«.

uz. [Sl 144,2] Mange oversættere flytter masoreternes delende accent så »min fæstning« knyttes til næste linje.

uæ. [Sl 144,2] Den masoretiske tekst har: *ʕammî*: »mit folk«, men et betydeligt antal håndskrifter har: *ʕammîm*: »folk« (pluralis) der synes at passe bedst i sammenhængen. Den masoretiske tekst kan dog forsvares. Den skal oversættes: »han er den som lægger mit folk under mig«.

uø. [Sl 144,4] Verbet står i qatal, der oftest angiver fortid, men her angiver det som altid har været.

uå. [Sl 144,10] Mange oversættere følger Septuaginta, der lader denne linje høre til v. 11 hvor første linje deles i to linjer: »Befri mig fra ondt sværd / og red mig fra de fremmedes magt«.

va. [Sl 144,12] Overgangen til dette afsnit er omdiskuteret. Problemerne knytter sig især til grundtekstens første ord: *ʔāšer* der har ret bred betydning, oftest: »som, der«, men også: »for at, når, hvis«. Mange oversættere udelader det her. I sammenhængen kan det opfattes som et ønske (»gid«) eller en betingelse der grammatisk ikke fuldendes: »hvis/når ...«, underforstået: Så er vi lykkelige. Men i stedet for eftersætningen sætter digteren punktum og begynder en ny sætning: v. 15.

vb. [Sl 144,14] Verbet: *svl* (i qal: »bære«), findes i pu'al kun her i GT, og betydningen er omdiskuteret, formodentlig enten: »drægtig« eller: »belæsset« (med rigdomme, der bæres hjem) eller evt. (let omskrevet): »i god stand«.

vc. [Sl 144,14] Ordet: *yôšēʔt* er omdiskuteret, egentlig: »udgående«. Her optræder

det dog som substantiv, og i sammenhængen ser det ud til at skulle angive »for tidlig fødsel«. Andre forslag til oversættelse af denne linje er: »intet indbrud og intet tab«, eller »brud« opfattes som brud i bymuren: »intet murbrud og ingen der drager ud« (i krig eller som fanger).

vd. [Sl 145] Salmen er alfabetisk så første vers begynder med alfabetets første bogstav, andet vers med det andet osv. Der mangler dog et vers med bogstavet »nun«; det skulle stå mellem v. 13 og v. 14. Det findes imidlertid i et enkelt håndskrift og i Septuaginta og den gamle syriske oversættelse hvor det lyder: »Trofast er HERREN på alle sine veje, nådig i alle sine gerninger«. Bortset fra første ord (*neʿmān*: »trofast«), er det ordret i grundteksten enslydende med v. 17, der indledes med *šad-dîq* (»retfærdig«). Strofen passer godt ind i sammenhængen, men det er lidt mistænkeligt at den ligner v. 17 så meget.

ve. [Sl 145,5] Med Septuaginta og den gamle syriske oversættelse flytter mange fortolkere og oversættere den skillende accent så: *w^odivré* (»og de ting/ord der angår«) kommer til at høre til første halvvers, og det rettes til: *y^odabbērû*: »de taler«. Oversættelsen bliver da: »Om din højheds herlige pragt skal de tale, / om dine under vil jeg synge«.

vf. [Sl 145,12] Her og i næste linje tales der lidt overraskende om Gud i 3. person (»hans«) i stedet for som i de omkringstående vers til Gud i 2. person. Mange oversættere retter til 2. person – med støtte i Septuaginta og den gamle syriske oversættelse, men uden støtte i hebraiske håndskrifter. I digterens skift til 3. person kan der måske spores en vis skyhed over for Gud.

vg. [Sl 145,13] Se note til salmens nummer.

vh. [Sl 147,1] Indledningen til salmen kan også oversættes: »Pris HERREN for det er

godt ...«.

vi. [Sl 147,2] Ordet: *nidhê* (»fordrevne«) kan også oversættes: »dem der er skubbet til side« og derved være henvisning til landets svage og værdiløse.

vj. [Sl 147,8] På grundlag af nogle håndskrifter til Septuaginta supplerer man undertiden verset med en fjerde linje: »og planter til mennesket at arbejde med« (ordret: »til menneskets arbejde«). Det kan også oversættes: »til menneskets tjeneste«. Jf. Sl 104,14.

vk. [Sl 147,17] Ordret: »stykker, stumper«. Ordet: *pat* er en del steder i GT forbundet med: *leḥem* (»brød«). Det er formodentlig også underforstået her.

vl. [Sl 147,17] Ofte retter man: *mî yaʿmōd* (»hvem kan bestå«) til: *mayim yaʿmōdû*: »vand står stille«. Let omskrevet bliver oversættelsen: »for hans kulde bliver vandet til is«. Rettelsen har dog ingen støtte i håndskrifter eller gamle oversættelser.

vm. [Sl 147,19] Konsonantteksten angiver singularis, mens vokaliseringen angiver pluralis: »sine ord«.

vn. [Sl 147,20] Mange oversættere følger Septuaginta og flere af de gamle oversættelser, der forudsætter at: *y^odāʿûm* (»dem har de (ikke) kendt«) vokaliseres: *yōdīfēm*: »dem har han (ikke) kundgjort dem«. Desuden følger mange Septuaginta og retter: *mišpāṭîm* (»bestemmelser«) til: *mišpāṭāw*: »sine bestemmelser«. Linjen lyder så: »og han har ikke kundgjort dem sine bestemmelser«.

vo. [Sl 148,2] Konsonantteksten forudsætter singularis (»hele hans hærske«), men masoreternes vokalisering peger på pluralis: »alle hans herskare«.

vp. [Sl 148,6] Mange oversættere retter: *yaʿvôr* (»ophæves«, ordret: »gå forbi«) til pluralis: *yaʿvrû*, så oversættelsen bliver: »(han gav en lov/grænse) de (ikke) må overskride«.

vq. [Sl 148,14] Ordret: »hans nærheds folk« eller: »folk af den der står ham nær«. Mange ændrer dog vokaliseringen af: *q^erōvô* (»den der står ham nær/hans nærhed«) til: *q^erōvā^vw*: »dem der står ham nær«.

vr. [Sl 149,2] Grundtekstens ord står i pluralis der enten må opfattes som pluralis majestatis eller som en superlativ.

vs. [Sl 149,5] Mange fortolkere og oversættere finder omtalen af »leje« umulig her hvorfor man retter: *ʕal-mišk^evôtām*: (»på deres lejer«) til: *ʕal-mišm^erôtām*: »i deres familier« eller: *ʕal-maʕar^exôtām*: »i deres slagrækker«. Andre foreslår at opfatte den masoretiske teksts »leje« som udtryk for det sted hvor man tilbedende knæler eller ligger. Denne brug af roden: *škb* er ganske vist ikke påvist andre steder i GT, men det er næppe nok til helt at afvise muligheden.

vt. [Sl 150,1] Kan også oversættes: »hans hellighed«, men i sammenhængen er der formodentlig tænkt på templet.

Esajas' Bog

Kapitel 1

¹Esajas', Amos' søns, syn, som han så om Juda og Jerusalem dengang Uzzija, Jotam, Akaz og Hizkija var konger i Juda.

Det syndige folk

²Hør, I himle! Og lyt, du jord!

For HERREN har talt; jeg har opdraget børn og givet dem en høj status, men de har gjort oprør imod mig.

³En okse kender sin ejermand og et æsel sin herres krybbe; men Israel kender ingenting, mit folk forstår ikke noget.

⁴Ve et syndigt folkeslag, et folk tynget af skyld, efterkommere af onde mennesker, børn der ødelægger! De forlod HERREN, de foragtede Israels Hellige, de har vendt ryggen til ham.

⁵Hvor er der stadig et sted I kan blive slået,

og vil I fortsætte frafaldet?

Hele hovedet er sygt, og hele hjertet er svagt.

⁶Fra fodsål til hoved er intet uskadt på jer: Sår og skrammer og friske slagmærker! De er ikke klemt ud og ikke forbundet, ikke lindret med planteolie.

⁷Jeres land er lagt øde, jeres byer er brændt ned;

jeres agerjord æder fremmede op for øjnene af jer,

det er en ødemark, som når fremmede er skyld i udslettelsen.

⁸Og Zions datter er blevet tilbage som en hytte i en vingård,

som en vagthytte i en agurkehave,

som en belejret by.

⁹Hvis ikke Hærskarers HERRE havde efterladt nogle få overlevende hos os,

havde vi været som Sodoma,

havde lignet Gomorra.

¹⁰Hør HERRENS ord, I Sodomas herskere!

Lyt til vores Guds lov, I Gomorras folk!

¹¹Hvad skal jeg med alle jeres mange ofre?

siger HERREN;

jeg er mæt af brændofre af væddere og fedtet af fedekvæg;

blod af okser og lam og bukke

har jeg ikke lyst til.

¹²Når I kommer for at mødes med mig,

hvem har da forlangt af jer¹

at mine forgårde skulle trampes ned?

¹³Bliv ikke ved med at komme frem med unyttigt madoffer,

røgelsen er afskyelig for mig;

nymåner og sabbatter og festforsamlinger

- jeg tåler ikke uret sammen med højtid.

¹Ordret: »søgt af jeres hænder«.

¹⁴Min sjæl hader jeres nymåner og jeres højtider;

de er blevet en byrde for mig,
jeg er træt af at bære over med dem.

¹⁵Og når I rækker jeres hænder frem,
skjuler jeg mine øjne for jer;
hvor meget I end beder, hører jeg ikke;
jeres hænder er fulde af blod.

¹⁶Vask jer, rens jer,
fjern jeres gerningers ondskab fra mine øjne,
hold op med at handle ondt!

¹⁷Lær at gøre godt,
stræb efter ret,
retled den vanartede,
skaf den faderløse ret,
før enkens sag!

¹⁸Kom dog, og lad os gå i rette med hinanden,
siger HERREN.

Er jeres synder som purpur,
vil de blive hvide som sne;
er de røde som skarlagan,
vil de blive som uld.

¹⁹Hvis I er villige og lydige,
vil I få landets goder at spise.

²⁰Men hvis I er uvillige og trodsige,
vil I fortæres^a af sværdet;
for HERRENS mund har talt.

²¹Hvordan kunne den trofaste by blive til en luder?

Den var fuld af ret,
retfærdighed boede i den,
men nu er der mordere.

²²Dit sølv er blevet til slagger,
din stærke øl er fortyndet med vand.

²³Dine ledere er genstridige
og er i ledtog med tyveknægte;
alle elsker de bestikkelse
og jager efter gaver;
de vil ikke skaffe den faderløse ret,
og enkens sag kommer ikke for dem.

²⁴Derfor siger Herren,

Hærskarers HERRE, Israels Mægtige:
Ve dem! Jeg vil gøre gengæld mod mine modstandere

og hævne mig på mine fjender.

²⁵Jeg vil igen anbringe min hånd på dig
og smelte dine slagger af med ludsalt
og udskille alt dit tin.

²⁶Jeg vil igen anbringe dommere iblandt dig som i den første tid
og rådsherrer som i begyndelsen.
Derefter kaldes du retfærdigheds by,
en trofast by.

²⁷Zion forløses ved ret

og de omvendte i den ved retfærdighed.

²⁸Ødelæggelsen er over både oprørerne og synderne,
og de der forlader HERREN, vil omkomme.

²⁹For de vil blive til skamme på grund af de terebinter²

som I begærede,

og I vil blive skamfulde på grund af de haver

der var jeres glæde.

³⁰For I vil blive som en terebinte der taber sine blade,

og som en have hvor der ikke er vand.

³¹Og den stærke vil blive til en lunte,
hans gerning til en gnist;
der vil gå ild i begge dele,
og ingen vil slukke.

Kapitel 2

Folkeslagenes omvendelse

¹Det ord som Esajas, Amos' søn, så om Juda og Jerusalem:

²Og det skal ske i de sidste dage
at HERRENS tempelbjerg³ skal være grundfæstet på toppen af bjergene

²Terebinter er løvtræer som ofte indgik i frugtbarhedskulten.

³Ordret: »hus' bjerg«.

og være ophøjet over højene;
og alle folkeslag skal strømme til det.
³Mange folk skal komme og sige:
»Kom, lad os drage op til HERRENS bjerg,
til Jakobs Guds hus.
Han skal lære os sine veje,
og vi vil vandre på hans stier;«
for fra Zion skal der udgå lov og fra Jerus-
alem HERRENS ord.
⁴Han skal dømme imellem folkeslagene
og holde rettergang over mange folk.
Og de skal smede deres sværd om til hak-
ker
og deres spyd til vingårdsknive;
folkeslag skal ikke løfte sværd mod hin-
anden,⁴
og de skal ikke længere øve sig i krig.
⁵Jakobs hus, kom, og lad os vandre i
HERRENS lys!

Straffen over de hovmodige

⁶Du har forkastet dit folk, Jakobs hus;^b
for de er fulde af Østens væsen,
er spåmænd som filistrene,
og de klapper hænder med fremmedes
børn.⁵
⁷Deres land er fyldt med sølv og guld,
og der er ingen ende på deres skatte.
Deres land er fyldt af heste,
og der er ingen ende på deres strids-
vogne.
⁸Deres land er fyldt med afguder;
de kaster sig ned for deres hænders
værk,
det, deres fingre har lavet.
⁹Mennesket skal fornedres, og manden
ydmyges –
du må ikke tilgive dem!
¹⁰Gå ind i klippen, og gem dig i støvet

⁴Ordret: »Et folk skal ikke løfte sværd mod et folk.«

⁵Betydningen må være, at de ukritisk indoptager fremmed kultur i strid med Guds love.

i rædsel for HERREN^c og for hans ma-
jestæts herlighed.

¹¹Et menneskes stolte øjne skal ydmyges,
og mændenes hovmod vanæres;
HERREN alene skal være ophøjet på den
dag.

¹²For Hærskarers HERRE har en dag mod
enhver stolt og hovmodig
og mod enhver knejsende så han vanæ-
res,

¹³mod alle Libanons cedre,
de høje og knejsende,
og mod alle Bashans ege;

¹⁴mod alle høje bjerge
og mod alle knejsende høje,

¹⁵mod hvert højt tårn
og mod hver befæstet mur,

¹⁶mod alle Tarshish-skibe
og mod alle kostbare fartøjer.

¹⁷Menneskets stolthed skal nedbøjes,
og mændenes hovmod vanæres;
HERREN alene skal være ophøjet på den
dag.

¹⁸Afguderne skal helt forsvinde.

¹⁹Og de skal gå ind i klippesprækker og i
jordhuler

i rædsel for HERREN og for hans ma-
jestæts herlighed,
når han rejser sig for at forfærde jorden.

²⁰På den dag skal menneskene kaste de-
res afguder af sølv og guld,
som de har lavet for at kaste sig ned for,
bort til muldvarpe og flagermus

²¹for at søge ind i klippekløfter og i klip-
perevner

i rædsel for HERREN og for hans ma-
jestæts herlighed
når han rejser sig for at forfærde jorden.

²²Stop med at stole på mennesket,
som kun har ånde i sin næse;
for hvad kan han vel regnes for?

Kapitel 3

Dommen over folkets ledere

¹For se, Herren, Hærskarers HERRE, skal tage al slags støtte fra Jerusalem og Juda, hver støtte af brød og hver støtte af vand,

²helt og kriger, dommer og profet, spåmand og ældste,

³befalingsmand over halvtreds og højt agtet, rådsherre, trolddomskyndig og slange-tæmmer.

⁴Og jeg vil give dem drenge til fyrster, barnagtige skal regere over dem.

⁵Folket skal undertrykke hinanden, enhver imod sin næste; de skal være overmodige, den unge imod den gamle og den ringeagtede imod den ærede.

⁶Og når én tager fat i sin bror i sin fars hus og siger:

»Du har en kappe, du skal være vores hersker;

lad denne bunke ruiner være i din magt!«⁶

⁷så skal han på den dag tage til orde og sige:

»Jeg vil ikke være læge for jeres sår,⁷ og der er hverken brød eller tøj i mit hus; sæt ikke mig til fyrste over folket!«

⁸For Jerusalem snubler, og Juda falder, fordi deres tunge og deres gerninger er vendt mod HERREN

for at trodse hans herligheds øjne.

Sorgen over folkets synd

⁹Et blik på deres ansigter vidner imod dem, de sætter deres synd til skue som Sodoma,

⁶Ordret: »i din hånd«.

⁷»Jeg vil ikke være forbinder [af sår]«.

de skjuler den ikke.

Ve deres sjæl!

For de har påført sig selv ulykke.

¹⁰Sig om de retfærdige, at det skal gå dem godt;

for de skal nyde frugten af deres gerninger.

¹¹Ve den ugudelige!

Det skal gå ham skidt,

for det hans hænder har gjort, skal blive gengældt ham.

¹²Mit folk! Din⁸ hersker opfører sig som et barn,

kvinder hersker over det.

Mit folk! Dine vejledere vildleder dig, og vejen du vandrer på, har de slugt.⁹

¹³Nu er han trådt frem for at anklage; det er HERREN,

og han stiller sig op for at dømme folkene.

¹⁴HERREN kommer med dom over sit folks ældste og over dets fyrster:

»I har afgræsset vingården,

der er tyvegods fra den fattige i jeres huse.¹⁰

¹⁵Hvorfor tramper I mit folk ned og knuser fattiges ansigter?« siger Herren, Hærskarers HERRE.

Straffen over de fornemme

¹⁶Og HERREN sagde:

»Fordi Zions døtre ophøjer sig og går med knejsende nakke, blinker forførende med øjnene, går trippende

og rasler med ankelringene,

¹⁷så skal Herren gøre Zions døtres isse til en skorpe,

og HERREN skal blotte deres nøgne skød.

¹⁸På den dag skal Herren fjerne pynten:

⁸»Dets«.

⁹Eller »dine stiers vej har de forvirret«.

¹⁰Ordret: »den fattiges rov er i jeres huse«.

Ankelringene, hovedbåndene^d og månetegnene,

¹⁹øreringene, armspænderne og slørene,

²⁰hovedprydelsen, armbåndene,¹¹

brystbåndene, parfumedåserne og amuletterne,

²¹finger링ene og næseringene,

²²festtøjet, kåberne, kapperne og taskerne,

²³spejlene,^e det fine undertøj, turbanerne og sjalerne.

²⁴Og der skal være stank i stedet for velugt,

reb i stedet for bælte,

skaldet hoved i stedet for hårfletninger,

sæk i stedet for kåbe –

ja, i stedet for skønhed.

²⁵Dine mænd skal falde for sværdet

og din hærstyrke i krigen.

²⁶De vil sørge og klage i dens byporte,

rippet for alt sidder den tilbage i landet.«

Kapitel 4

¹Og syv kvinder skal gribe fat i én mand på den dag og sige:

»Vi vil spise vores eget brød

og klæde os i vores eget tøj,

bare man må kalde os med dit navn;

fjern vores vanære!«

Jerusalem renses og bliver hellig

²På den dag skal HERRENS spire være til pragt og herlighed og landets frugt til stolthed og pryde for Israels undslupne. ³Den der er blevet tilbage i Zion, og den der er blevet efterladt i Jerusalem, skal kaldes hellig, enhver i Jerusalem som er indskrevet til livet, ⁴når^f Herren har vasket Zions døtres urenhed af og skyllet Jerusalems blodskyld

¹¹ Kan også være ankelkæder.

væk fra dens midte ved en Ånd der dømmer, og ved en Ånd der renser ud. ⁵Og over hele Zions bjerg og over dets forsamling vil HERREN skabe en sky om dagen og røg og skinnende, flammende ild om natten; for over alt herligt skal der være et dække. ⁶Der skal være en hytte til skygge mod hede om dagen og til ly og skjul mod skybrud og regn.

Kapitel 5

Sangen om vingården

¹Jeg vil synge om min elskede, min elskedes sang om hans vingård. Min elskede havde en vingård på en frugtbar skråning.^g

²Han gravede den,

rensedes den for sten

og plantede den til med vinstokke.

Han byggede et tårn midt i den

og udhuggede endda en vinperse i den.

Og så ventede han at den skulle bære gode druer,

men den bar vilde druer.

³Og nu, Jerusalems indbyggere og Judas mænd,

døm imellem mig og min vingård!

⁴Hvad var der mere at gøre ved min vingård

som jeg ikke havde gjort ved den?

Hvorfor ventede jeg at den skulle bære gode druer,

når den bar vilde druer?

⁵Og nu vil jeg lade jer vide

hvad jeg vil gøre ved min vingård:

Jeg vil fjerne dens hegn så den afgraves;

jeg vil rive dens gærde ned så den nedtrædes.

⁶Og jeg vil lægge den øde;

den skal ikke beskæres og ikke hakkes,

men der skal vokse tjørn og tidsler.

Jeg vil forbyde skyerne at lade regn falde på den.

⁷For Israels hus er Hærskarers HERRES vingård,
og Judas mænd er hans kæreste plante.
Han ventede lovlighed, men der blev lov-
løshed,^h
retfærd, men der blev voldsfærd!ⁱ

Seks veråb over det ulydige folk

⁸Ve dem der lægger hus til hus,
føjer mark til mark,
til der ikke er mere plads tilbage,
så I bliver siddende alene midt i landet.

⁹I mine ører lyder det fra Hærskarers HERRE:^j

»Sandelig, de mange huse skal ødelæg-
ges,
de store og gode huse være uden indbyg-
gere!

¹⁰For en vingård på ti spand skal kun give
en bat, og en homer såsæd skal kun give en
efa.«

¹¹Ve dem som står tidligt op om morgenen
og jager efter stærke drikke,
som sidder langt ud på aftenen og blusser
af vin!

¹²Og citar og harpe,
tamburin og fløjte
og vin hører til deres gilder;
men de vil ikke se HERRENS gerning,
og de har ikke syn for hans hænders
værk.

¹³Derfor skal mit folk føres bort,
for de har ingen kundskab;
dets herlighed er sultne mænd,
og dets folkemængde er vansmægtet af
tørst.

¹⁴Derfor skal dødsriget spærre sit gab
vidt op
og spile sin mund helt ud,
så både de fornemme og folkemængden,

den buldrende og den lystige,^k
skal styrte ned i det.

¹⁵Mennesket skal nedbøjes, og manden
ydmyges,
og de hovmodiges øjne skal ydmyges.

¹⁶Men Hærskarers HERRE skal være op-
højet ved dommen,
den hellige Gud skal helliges ved retfær-
dighed.

¹⁷Da skal lammene gå på græs som om
marken var deres egen,
og fremmede^l skal æde de riges¹² øde
marker.

¹⁸Ve dem der trækker ondskaben fremad
med falskhedens¹³ tøjler
og synden med vognreb;

¹⁹dem der siger: »Lad ham skynde sig,
lad hans gerning komme hurtigt,
så vi kan se den;
lad det nærme sig,
lad det komme,
det som Israels Hellige har bestemt,
så vi kan kende det!«

²⁰Ve dem der kalder det onde godt
og det gode ondt;
dem der gør mørke til lys
og lys til mørke;
dem der gør bittert til sødt
og sødt til bittert!

²¹Ve dem der er vise i deres egne øjne
og forstandige i deres egne tanker!

²²Ve dem der er helte til at drikke vin
og mestre i at blande stærke drikke!

²³Dem der frikender den ugudelige for be-
stikkelse
og berøver de retfærdige den ret, de har!

¹²Ordret »fede« som her er et billede på de rige
og velnærede.

¹³Kan også oversættes med »tomhedens«.

²⁴Derfor, ligesom ildens tunge fortærer halm,

og strå synker sammen i luen,
sådan skal deres rod blive som rådnet,
og deres blomster hvirvles op som støv!

De har jo forkastet Hærskarers HERRES lov

og foragtet Israels Helliges tale.

²⁵Derfor er HERRENS vrede blusset op imod hans folk,

og han strækker sin hånd ud over det
og slår det, så bjergene ryster,
og deres døde kroppe ligger som affald midt på gaderne.

Trods alt dette fortryder han ikke sin vrede;

hans hånd er stadig strakt ud.

²⁶Og han vil rejse et banner for folkeslagene i det fjerne

og fløjte efter dem fra jordens ende;
og se, de skal komme med lysets hast,^m

²⁷der er ingen udmattet, ingen der snubler iblandt dem;

ingen blunder eller sover,
bæltet om deres lænder løsnes ikke,
og ingens sandalrem går i stykker.

²⁸Deres pile er spidsede,
og alle deres buer spændte;
deres hestehove er som flint
og deres hjul som en hvirvelvind.

²⁹Deres brøl er som hunløvens,
de brøler som ungløverne.

De knurrer og griber byttet og fører det væk;

og der er ingen, der redder det.

³⁰Og de skal bruse ind over dem på den dag,

som når havet bruser,
og ser man på landet, da er der mørke og trængsel;
lyset er formørket af de tykke skyer.

Kapitel 6

Esajas kaldes til profet

¹I kong Uzzijas dødsår så jeg Herren sidde på en høj og ophøjet trone, og hans slæb fyldte templet. ²Der stod serafer over ham. Hver af dem havde seks vinger; og med to skjulte de ansigtet, med to skjulte de deres fødder, og med to fløj de. ³Og de råbte til hinanden og sagde:¹⁴

»Hellig, hellig, hellig er Hærskarers HERRE; hele jorden er fuld af hans herlighed.«

⁴Og dørposterne med dørtærsklerne rystede ved lyden af den der råbte, og huset blev fuldt af røg. ⁵Da sagde jeg:

»Ve mig, for det er ude med mig!

For jeg er en mand med urene læber,
og jeg bor midt iblandt et folk der har urene læber.

Og nu har mine øjne set Kongen, Hærskarers HERRE.«¹⁵

⁶Så fløj en af seraferne hen til mig. I sin hånd havde han et stykke glødende kul, han havde taget fra alteret med en tang. ⁷Og han berørte min mund og sagde:

»Se, dette kul har rørt ved dine læber;
din skyld er fjernet,
og din synd er sonet.«

⁸Og jeg hørte Herrens stemme, som sagde: »Hvem skal jeg sende? Og hvem vil gå for os?« Da sagde jeg: »Se, her er jeg, send mig!« ⁹Og han sagde:

»Gå hen og sig til dette folk:

I skal høre og høre, men ikke forstå,
se og se, men ikke erkende!

¹⁰Gør dette folks hjerte fedt,
gør dets ører tunghøre, og smør dets øjne ind,

¹⁴Ordret: »Denne råbte til denne og sagde.«

¹⁵Ordret: »For mine øjne har set Kongen...«.

så det ikke ser med dets øjne og hører med dets ører

og forstår med dets hjerte,

så det omvender sig, og han må helbrede det.«

¹¹Men jeg spurgte: »Hvor længe, HERRE?« Og han svarede:

»Indtil byerne ligger øde uden indbyggere,

husene uden beboere,

landet er helt ødelagt,

¹²HERREN har ført folket langt bort,

og der er mange forladte steder i landet.

¹³Og bliver der en tiendedel til overs i det, skal også den ødelægges.¹⁶

Men ligesom der bliver en stub tilbage af terebinten og stenegen når de er fældet, sådan skal denne stub være hellig sæd.«

Kapitel 7

Løftet om et tegn

¹Dengang Akaz, Jotams søn, Uzzijas sønnesøn, var konge i Juda, drog Arams konge Resin og Israels konge Peka, Remaljas søn, op mod Jerusalem for at føre krig imod den; men de kunne ikke besejre den. ²Der gik melding til Davids hus, og man sagde: »Aram har lejret sig i Efraim.« Da skælvede hans hjerte og folkets hjerte, som træerne i skoven skælver for vinden. ³Men HERREN sagde til Esajas: »Gå nu ud, og mød Akaz, du og din søn Shearjashub,¹⁷ ved enden af den øverste dams vandleddning ved vejen langs vaskepladsen, ⁴og sig til ham: Tag dig i agt, og forhold dig i ro, frygt ikke, og lad ikke dit hjerte blive modløst over disse to stykker rygende træ, over Resins og aramæernes og Remaljas søns rasende vrede. ⁵Fordi aramæerne og Efraim og Remaljas søn har

lagt onde planer imod dig og sagt: ⁶»Lad os drage op imod Juda og skræmme det og rive det til os, så vi kan gøre Tab'als søn til konge over det,« ⁷så siger Herren HERREN:

»Det skal ikke lykkes og ikke ske!

⁸For Damaskus er Arams hoved,

og Resin er Damaskus' hoved;

endnu femogtres år og så skal Efraim knuses,

så det ikke længere er et folk.

⁹Og Samaria er Efraims hoved,

og Remaljas søn er Samarias hoved.

Er I ikke trofaste,

vil jeg ikke være trofast mod jer.«ⁿ

¹⁰Og HERREN fortsatte med at tale til Akaz: ¹¹»Bed om et tegn fra HERREN, din Gud, så dybt som til dødsriget eller så højt som til det høje!« ¹²Men Akaz svarede: »Jeg vil ikke bede om noget og friste HERREN.«

¹³Da sagde han: »Hør nu, Davids hus! Er det så lidt for jer at være mennesker til besvær, at I endda vil være min Gud til besvær? ¹⁴Derfor skal Herren selv give jer et tegn: Se, jomfruen skal blive gravid og føde en søn, og hun skal give ham navnet Immanuel.¹⁸ ¹⁵Tykmælk og honning skal han spise for at han skal forstå at forkaste det onde og vælge det gode, ¹⁶for inden drenge forstår at forkaste det onde og vælge det gode, skal det land, hvis to konger du gruer for, blive forladt. ¹⁷Over dig og over dit folk og over din fars hus skal HERREN lade dage komme der ikke har været siden den dag Efraim faldt fra Juda - Assyriens konge.

¹⁸På den dag skal HERREN fløjte ad fluerne ved enden af Egyptens floder

og ad bierne i Assyriens land,

¹⁹og de skal komme, og de skal alle slå sig ned

i dalslugterne og klipperevnerne,

¹⁶Ordret: »brændes ned«.

¹⁷Shearjashub betyder »en rest skal vende om«.

¹⁸Immanuel betyder »Gud med os«.

i alle tornebuskene og ved alle vandingsstederne.

²⁰På den dag skal Herren barbere hovedet og hårene på underkroppen¹⁹ med en barberkniv,

som han har lejet på den anden side af floden, hos kongen af Assyrien, og den skal også helt fjerne skægget.

²¹På den dag skal en mand lade en kviekalv og to får leve

²²fordi de giver så meget mælk at han kan spise tykmælk;

for tykmælk og honning vil enhver der bliver tilbage i landet kunne spise

²³På den dag skal hvert sted hvor der var tusind vinstokke

til en værdi af tusind sekel sølv, blive til torn og tidsel.

²⁴Man skal gå derhen med bue og pil, for hele landet skal blive til torn og tidsel.

25 Og alle bjergene hvor man hakker med hakke,

skal man ikke gå til af frygt for torne og tidsler.

De skal kun være til at slippe kvæg løs på og til at blive trådt ned af får.«

Kapitel 8

Truslen fra Assyrien. HERREN kalder folket til omvendelse

¹HERREN sagde til mig: »Tag dig en stor tavle og skriv på den med menneskeskrift.²⁰ »Hurtigt bytte – hastigt rov«. ²Og jeg vil skaffe mig pålidelige vidner: Urija, præsten, og Zekarja, Jeberekjas søn.« ³Så gik

¹⁹Ordret: »fødderne«.

²⁰Meningen er: »med tydelig, alment læselig skrift«

jeg ind til²¹ profetinden, og hun blev gravid og fødte en søn; og HERREN sagde til mig: »Kald ham: Hurtigt bytte – hastigt rov, ⁴for før barnet forstår at kalde »Min far og min mor!« skal man bringe Damaskus' rigdom og Samarias bytte hen til kongen af Assyrien«²² ⁵HERREN fortsatte med at tale til mig og sagde:

⁶»Fordi dette folk

har forkastet

Siloas vande, der flyder sagte,

og der er glæde^p over²³ Resin

og Remaljas søn,

⁷se, derfor lader Herren flodens²⁴ vande kommer over dem,

de mægtige og mange

– Assyriens konge og hele hans herlighed

–

og den skal stige op over alle sine flodlejer

og gå over alle sine bredder;

⁸den trænger ind i Juda,

oversvømmer og går op over;²⁵

den skal nå til halsen.

Og hans²⁶ spredte vinger

skal fylde dit land så langt det er.

Gud med os!^q

⁹Handl ondt, I folkeslag, men bliv forfærdede!

Lyt efter, alle jordens fjerne egne!

Spænd bæltet, men I skal blive forfærdede!

Spænd bæltet, men I skal blive forfærdede!

¹⁰Læg en plan, men den vil blive til intet!

²¹Ordret: »nærmede mig«. Formuleringen dækker over intimt samvær.

²²Ordret: »hen foran Assyriens konges ansigt«.

²³Ordret: »med«.

²⁴Det er Eufrat.

²⁵Der er muligvis tænkt på at vandet stiger over højene.

²⁶Kan også oversættes: »dens«. Det hebraiske ord kan gå på både assyrerkongen og floden.

Udsted en ordre,²⁷
 men den vil ikke blive udført!
 For Gud er med os!²⁸

¹¹For sådan sagde HERREN til mig da hans
 hånd overmandede mig, og han advarede
 mig mod at vandre på dette folks vej:

¹²»I skal ikke kalde alt det sammensværgelse

som dette folk kalder sammensværgelse!
 Frygt ikke det som det frygter,
 og nær ikke rædsel!

¹³Hærskarers HERRE, han skal være hel-
 lig for jer;

han skal være genstand for jeres frygt,
 og han skal være jeres rædsel.

¹⁴For han skal være en helligdom,
 men også en anstødssten og en klippe
 man snubler over,
 for Israels to huse,
 en fælde og en snare for Jerusalems ind-
 byggere.

¹⁵Mange skal snuble
 og falde og kvæstes
 og gå i fælden og fanges.

¹⁶Bind til for vidnesbyrdet,
 forsegl loven²⁹ hos mine disciple!«

¹⁷Så jeg vil vente på HERREN,
 der skjuler sit ansigt for Jakobs hus,
 og jeg vil håbe på ham.

¹⁸Se, her er jeg og de børn
 som HERREN har givet mig, til tegn og
 varsler i Israel fra Hærskarers HERRE,
 der bor på Zions bjerg.

¹⁹Og når de siger til jer: »Konsulter dø-
 demanerne og sandsigerne, der hvisker og
 mumler.« Skal³⁰ et folk ikke søge til sin
 Gud? Søge til de døde frem for de levende?

²⁷Ordret: »tal et ord«.

²⁸Hebraisk: »Immanuel«.

²⁹Det hebraiske ord »tora« kan også i sammen-
 hængen oversættes: »belæring/vejledning«. Disse
 betydninger ligger også i det hebraiske ord.

³⁰Meningen må være at folket skal svare: »Skal et
 folk ikke ...«

²⁰»Til loven og til vidnesbyrdet!«

Hvis de ikke siger sådan,
 er der ikke nogen morgenrøde for dem.

²¹Han skal drage igennem det,³¹ plaget
 og sulten;

og når han sulter, vil han blive rasende
 og forbande sin konge og sin Gud.

Og er han vendt mod det høje,
²²eller vil han se hen til jorden,

se, så er der nød og mørke,
 trængsels mørke,
 og han er stødt ud i mulm.

Davidssønnens fødsel og virke

²³Men der skal ikke være mørke over det,³²
 hvor der er trængsel nu.

Ligesom han i den første tid bragte va-
 nære over Zebulons land og Naftalis land,
 sådan vil han i den sidste tid bringe ære
 over Vejen langs Havet,³³
 på den anden side af Jordan,
 folkeslagenes³⁴ Galilæa.

Kapitel 9

¹Det folk der vandrede i mørket,
 har set et stort lys;
 de der boede i et dybt mørkes land,
 over dem har et lys strålet.

²Du har gjort folket^r talrigt, har gjort glæ-
 den stor for det;

de har glædet sig foran dig,
 som glæden er om høsten,
 ligesom man jubler
 når man fordeler bytte.

³For åget der tyngede det,
 og stangen over dets skulder,
 dets undertrykkes stav

³¹Landet.

³²Landet.

³³Ordret: »Havets Vej«.

³⁴Kan også oversættes: »hedningernes«.

har du brækket som på Midjans dag.

⁴For hver støvle der tramper i krigslarm,
og hver kappe der er sølet til i blod,
vil blive brændt,
som føde for ild.

⁵For et barn blev født os,
en søn blev givet os,
og herredømmet var på hans skulder;
han gav ham navnene
»Under-Rådgiveren«, ³⁵
»Gud er Kriger«,
»Far i Evighed«,
»Hærfører for fred«.

⁶Der vil ikke være ende på herredømmets
storhed og på freden
over Davids trone og over hans rige,
så han kan sikre det
og understøtte det
med ret og retfærdighed
fra nu og til evig tid;
Hærskarers HERRES passion vil sørge for
dette.

Domsord mod det selvsikre folk

⁷Herren har sendt et ord mod Jakob,
og det er faldet over Israel,
⁸og hele folket skal lære det at kende,
Efraim og Samarias indbyggere,
der i hovmod og hjertets overmod
siger:

⁹»Teglstenene er faldet,
men vi vil bygge med kvadersten;
morbærtræerne er fældet,
men vi vil sætte cedertræer i stedet!«

¹⁰Men HERREN har rejst Resins fjender
imod ham,
og han vil hidse hans modstandere op.

³⁵I oversættelsen af de otte navneord bevares både ordstilling og kernebetydning, så det er muligt at studere det litterære mønster med fire sammen-satte navne. Bedre dansk er »En Rådgivers Undere«, »Krigerens Gud«, »Evig Far«, »Fredens Hærchef«.

¹¹Aram fra øst³⁶ og filistrene fra vest,³⁷
de fortærer Israel i én mundfuld.

Trods det har hans vrede ikke lagt sig,
men hans hånd er stadig udstrakt.

¹²Folket er ikke vendt om til ham der slog
det, og har ikke søgt Hærskarers HERRE,

¹³Derfor vil HERREN hugge hoved og hale
af Israel,
palmegren og siv på samme dag.

¹⁴Gammel og anset,
han er hovedet;
men en profet der lærer løgn,
han er halen.

¹⁵Dette folks vejledere har forført det,
og de der er blevet vejledt, er ført vild.

¹⁶Derfor kan Herren ikke glæde sig over
dets unge mænd
og ikke forbarme sig over dets faderløse
og dets enker;

for enhver i det er gudløs og handler ondt,
og hver mund taler tåbelighed.
Trods det har hans vrede ikke lagt sig,
men hans hånd er stadig udstrakt.

¹⁷For skændsel brænder som en ild,
den fortærer tjørn og tidsel
og antænder skovens tykninger,
og de skal hvirvle op i røg.

¹⁸Ved Hærskarers HERRES vrede er landet
sat i brand;^s

og folket er som føde for ild,
Selv sin egen bror skåner man ikke

¹⁹Man sluger i sig til højre,
men sulter,
og man æder til venstre,
men mættes ikke;
det er kødet af sin egen arm,^t man æder

²⁰Manasse mod Efraim
og Efraim mod Manasse;
de falder sammen over Juda.

Trods det har hans vrede ikke lagt sig,
men hans hånd er stadig udstrakt.

³⁶Kan også oversættes: »forfra«.

³⁷Kan også oversættes: »bagfra«.

Kapitel 10

¹Ve dem der fastsætter onde love,
og dem der udsteder uretfærdige forord-
ninger igen og igen

²for at holde de ringe fra deres rettighed
og frarøve de elendige i mit folk deres ret,
for at enker kan blive deres bytte,
og de kan udplyndre faderløse!

³Men hvad vil I stille op imod straffens
dag
og imod ødelæggelse der kommer lang-
vejsfra?

Hvem vil I tage hensyn til for at få hjælp?
Og hvor vil I gøre af jeres rigdom?

⁴Medmindre man bøjer sig som en fange,
vil de falde blandt de dræbte.
Trods det har hans vrede ikke lagt sig,
hans hånd er stadig strakt ud.

Veråb over Assyrien

⁵Ve Assyrien, min vredes kæp,
en stok er min harme i deres hånd.

⁶Imod et gudløst folk strækker jeg den ud
og giver den befaling om min vredes folk,
om at røve
og plyndre
og træde det ned i gadernes mudder.

⁷Men det er ikke det han forestiller sig,
og i sit hjerte tænker han ikke sådan,
for at ødelægge er hans formål og at ud-
rydde folk, ikke så få endda.

⁸For han siger:

»Er mine stormænd ikke alle sammen
konger?

⁹Er det ikke gået Kalno som Karkemish?
Mon ikke Hamat som Arpad?
Mon ikke Samaria som Damaskus?

¹⁰Ligesom min hånd har fundet frem til af-
gudernes riger,

skønt deres gudebilleder var flere end i
Jerusalem og Samaria,

¹¹mon da ikke det er sådan at

som jeg har gjort mod Samaria og dets
gudebilleder,

sådan vil jeg også gøre mod Jerusalem og
dets gudebilleder?»

¹²Og så når Herren har fuldført hele sin
gerning på Zions bjerg og i Jerusalem, da
vil jeg straffe Assyriens konge for følgerne
af hans hovmod og hans stolte øjnes pral

¹³fordi han har sagt:

»Ved min hånds kraft jeg har gjort det,
og ved min visdom,
for jeg er klog;
og jeg får folkeslags grænser flyttet
og har plyndret deres forråd,
og som den stærke støder jeg mægtige
ned.

¹⁴Min hånd fandt frem til folkenes rigdom
som var det en fuglerede,

og som når man samler æg der er efter-
ladt,

har jeg samlet hele jorden;

og der var ingen der slog med en vinge
eller åbnede et næb og peb.»

¹⁵Mon øksen roser sig over for den der
hugger med den?

Mon saven hovmoder sig over for den der
trækker den?

Som om en stav svinger ham der løfter
den,

eller en stok løfter ham der ikke er af træ!

¹⁶Derfor vil Herren, Hærskarers HERRE
angribe hans tropper med svindsot,

og under hans pragt skal der brænde en
ild som en brændende flamme.

¹⁷Israels lys skal blive til en ild,

og dets Hellige til en flamme,

den skal brænde og fortære hans tjørn og
tidsel på én og samme dag.

¹⁸Hans skovs og hans frugthaves herlig-
hed skal den fortære rub og stub,³⁸

og han skal blive som en syg der svinder
hen.

³⁸Ordret: »fra sjæl til kød«.

¹⁹Og resten af træerne^u i hans skov skal være få i tal,
så et barn kan skrive dem op.

Israels rest

²⁰På den dag vil Israels rest og Jakobs hus' undslupne ikke mere støtte sig til ham som slår det, men de vil støtte sig i oprigtighed til HERREN, Israels Hellige. ²¹En rest vil omvende sig, Jakobs rest, til den vældige Gud. ²²For selvom dit folk, Israel, er som havets sand, vil kun en rest i det omvende sig; tilintetgørelse er besluttet, retfærdighed strømmer frem. ²³For ødelæggelse og beslutning vil Herren, Hærskarers HERRE gennemføre midt på hele jorden. ²⁴Derfor siger Herren, Hærskarers HERRE sådan: »Frygt ikke, du mit folk der bor på Zion, for Assyrien når det slår dig med stokken og løfter sin kæp over dig på Egyptens vis. ²⁵For om ganske kort tid så vil raseriet være til ende og min vrede være rettet mod deres udryddelse.« ²⁶Hærskarers HERRE vil svinge en svøbe over ham som da Midjan blev slået ved Orebs klippe, og sin stav, som han løftede over havet, den vil han løfte på samme måde som i Egypten. ²⁷På den dag viger hans byrde fra din skulder og hans åg fra din nakke, og åget vil tilintetgjort på grund af fedme.

²⁸Han kommer over Ajjat,
han drager gennem Migron,
han efterlader sine forsyninger i Mikmas.

²⁹De drager gennem et pas,
i Geba laver de natkvarter;
Rama bæver,
Sauls Gibeas flygter.

³⁰Skrig højt, Bat-Gallim!³⁹
Hør godt efter, Lajsa!
Svar hende,^v Anatot!

³¹Madmena flygter,

Gebims indbyggere bringer sig i sikkerhed.

³²Endnu i dag er han i Nob for at holde stand der;

så svinger han sin hånd mod Zions datters^w bjerg, Jerusalems høj.

³³Se, Herren, Hærskarers HERRE hugger de smukke grene af med grufuld kraft,
de ranke stammer fældes,
og de høje væltes.

³⁴Den tætte skov hugges om med øksen,
og Libanon falder for Den Mægtige.

Kapitel 11

Isajs rodskud

¹Der vil spire en kvist frem af Isajs stub,
og fra hans rødder skyder frugt frem.^x

²HERRENS Ånd vil hvile over ham,
visdoms og indsigts Ånd,
råds og styrkes Ånd,
den Ånd der giver kundskab og guds frygt i forholdet til HERREN.

³Han vil nyde⁴⁰ guds frygt i forholdet til HERREN,

og han vil ikke dømme efter det hans øjne ser,

og ikke fælde dom efter det hans ører hører.

⁴Men han vil dømme svage med retfærdighed

og straffe landets elendige på grundlag af retssikkerhed;

han vil slå landet^y med sin munds stav
og dræbe gudløse med sine læbers ånde.

⁵Retfærdighed vil være hans hofters bælte

og trofastheden hans lænders bælte.

⁶Ulven vil slå sig ned sammen med lammet,

³⁹Ordret: » Gallims datter«.

⁴⁰Ordret »dufte« (se 1 Mos 8,21) og med ordspil på ordet for Ånd.

og panteren ligge sammen med kiddet;
kalven, ungløven og fedekalven^z er sam-
men,
og en lille dreng vogter dem.
⁷Koen og bjørnen græsser,^æ
deres unger ligger sammen,
og løven æder strå som oxen.
⁸Spædbarnet leger over giftslangens hul,
og det fravænnede barn vil stikke sin
hånd hen over hugormens hule
⁹De vil ikke gøre ondt og ikke ødelægge
på hele mit hellige bjerg,
for landet er fuldt af kundskab om
HERREN,
som vandene dækker havets bund.⁴¹

Profeti om Israels hjemkomst og genrejs- ning

¹⁰På den dag
vil det være Isajs rod, der står som et ban-
ner for folkene,
til ham vil folkeslagene søge hen,
og hans bolig vil være herlig.
¹¹På den dag
vil Herren igen, for anden gang, række
sin hånd ud
for at løskøbe den rest af sit folk
som er tilbage, fra Assyrien og Egypten,
fra Pathros, Nubien, Elam,
Sinear, Hamat og fra havets øer.
¹²Og han vil rejse et banner for folkene
og samle Israels fordrevne
og bringe Judas spredte^ø sammen
fra jordens fire hjørner.
¹³Efraims skinsyge vil forsvinde
og Judas angribere blive udryddet;
Efraim vil ikke være skinsyg på Juda,
og Juda vil ikke være fjendtlig mod
Efraim.
¹⁴Men de vil flyve ind over filistrenes bak-
ker⁴² imod vest,

⁴¹Ordret blot: »som vandene dækker havet«.

⁴²Ordret »skuldre«.

sammen vil de plyndre østens befolkning-
er.

Edom og Moab vil blive et bytte for deres
hånd,
og Ammonitternes børn vil blive deres un-
dersåtter.

¹⁵HERREN vil lægge band på Egypterha-
vets vig

og svinge sin hånd ud over floden med sin
åndes glød,^å

og han vil splitte den til syv wadier,
så man kan gå over med sko.

¹⁶Og der vil være en ryddet vej for den
rest af hans folk

der bliver tilbage fra Assyrien,
ligesom der var for Israel

den dag det drog op fra Egyptens land.

Kapitel 12

Det frelste Israels lovsang

¹På den dag vil du sige:

»Jeg vil takke dig, HERRE,
for du har været vred på mig,
må din vrede lægge sig, og må du trøste
mig.

²Se, Gud er min frelse,
jeg vil stole på dig og ikke frygte,
for min styrke og lovsang til HERREN^{aa} er
HERREN,

og han blev mig til frelse.«

³I vil øse vand med glæde
af frelsens kilder.

⁴På den dag vil I sige:

»Tak HERREN, påkald hans navn,
kundgør hans gerninger blandt folkene,
forkynd at hans navn er stort.«

⁵Lovsyng HERREN, for han har udført
pragtfulde handlinger,
det vil blive kendt på hele jorden.

⁶Bryd ud i jubel og råb af fryd, du Zion-
beboer,^{ab}

for Israels Hellige er stor i din midte.

Kapitel 13

Profeti om Babylonien

¹Et udsagn om Babylonien, som Esajas, Amos' søn, skuede.

²Rejs banner på et nøgent bjerg,
råb højt til dem,
vink med hånden,
så de går ind
ad de fornemmes porte!

³Jeg har givet befaling til mine indviede
og har også kaldet mine helte til at tjene
min vrede,

de der jubler over min storhed.

⁴Der høres en larm på bjergene
som af et stort folk,
en buldrende lyd fra kongeriger,
folkeslag der samles;
Hærskarers HERRE mønstrer
sin hærs-kare.

De kommer fra et land langt borte,
fra himlens ende,
HERREN og hans vredes redskab,
for at ødelægge hele landet.

⁶I skal jamre, for HERRENS dag er nær,
som en ødelæggelse fra Den Almægtige
vil den komme.

⁷Derfor vil alle hænder blive slappe
og hvert menneskehjerte blive modløst.

⁸Og de vil blive forfærdede,
veer og smerter vil gribe dem,
de vil vride sig som den der føder,
enhver ser forfærdet på sin sidemand
deres ansigter er blussende ansigter.

⁹Se, HERRENS dag kommer frygtelig, med
harme og glødende vrede,
for at lægge landet øde
og udrydde dets syndere fra det.

¹⁰For himlens stjerner og dens stjernebil-
leder

vil ikke lade deres lys stråle,
solen er mørk når den står op,
og månen lader ikke sit lys skinne.

¹¹Jeg vil straffe verden for dens ondskab
og gudløse for deres misgerning;
og jeg vil gøre ende på overmodiges hov-
mod,

og voldsmands overmod vil jeg ydmyge.

¹²Jeg vil gøre et menneske sjældnere end
lutret guld

og en mand sjældnere end Ofir-guld.

¹³Derfor vil jeg få himle til at ryste,
og jorden vil rystes bort fra sit sted
ved Hærskarers HERRES harme
og på hans glødende vredes dag.

¹⁴Og så, som en jaget gazelle
og som får, og uden at nogen samler dem,
vil hver især vende sig om til sit folk,
og til sit land vil de hver især flygte.

¹⁵Enhver der bliver fundet, bliver gen-
nemboret,

og enhver der gribes, falder for sværdet.

¹⁶Og deres børn bliver knust

for deres øjne,
deres huse bliver plyndret
og deres kvinder voldtaget.

¹⁷Se, mod dem ophidser jeg Medien,
der ikke regner sølv for noget,
og guld, det har de ikke lyst til.

¹⁸Men buer gør det af med drenge,
og babyer i mødres mave vil de ikke vise
barmhjertighed,

deres øje vil ikke skåne børn.

¹⁹Og Babylonien, kongerigers pragt,
kaldæeres stolte pryde,
vil blive som da Gud ødelagde Sodoma
og Gomorra.

²⁰Det vil aldrig mere blive beboet,
og ingen vil bosætte sig dér i slægt efter
slægt,

ingen araber slår telt op,
og hyrder holder ikke hvil der.

²¹Men ørkendyr vil ligge der,
og deres huse vil blive fyldt af ugler,⁴³
dér tager strudsens afkom bolig,

⁴³Det kan også være en sjakal.

og vilde gedebukke springer omkring der.
²²Hyæner hylér i borgene^{ac}
 og sjakaler i herlige paladser.
 Det er tæt på at indtræffe i tide, og dets
 dage skal ikke forlænges.

Kapitel 14

Israels hjemkomst

¹For HERREN vil forbarme sig over Jakob
 og igen udvælge Israel og anbringe dem i
 deres land; og den fremmede vil slutte sig
 til dem, og de vil holde sig til Jakobs hus.
²Folkene vil tage dem og bringe dem til de-
 res sted, og Israels hus vil tage dem i besid-
 delse som karle og tjenestepiger i HERRENS
 land; de holder dem fanget som de selv var
 fanget af, og hersker over deres undertryk-
 kere.

Israels spottesang over Babyloniens konge

³På den dag, når HERREN skaffer dig ro efter
 din trængsel og din uro og efter det hårde
 arbejde som blev udført af dig,
⁴da vil du istemme denne spottesang
 imod Babylons konge og sige:
 »Hvor en undertrykker dog er færdig,
 hans hærgen^{ad} er slut!«
⁵HERREN har brækket ugudeliges stok,
 herskernes stav,
⁶der slog folk i harme med slag uden op-
 hør,
 herskede over de folkeslag i vrede, i for-
 følgelse,^{ae} uden at han viste skånsel.
⁷Hele jorden hviler og har ro,
 de bryder ud i jubel.
⁸Cypresserne glæder sig over dig
 sammen med Libanons cedre:
 »Siden du er lagt ned, kommer ingen over
 os for at fælde os.«
⁹Dødsriget dernede ryster for at møde dig
 når du kommer;

det vækker døddninge for dig, alle jordens
 herskere,
 de rejser sig fra deres troner. alle fol-
 keslagenes konger
¹⁰De svarer alle sammen
 og siger til dig:
 »Også du er blevet kraftløs ligesom vi,
 du ligner os!«
¹¹Din stolthed er styrtet ned i dødsriget
 dine harpers klang;
 under dig breddes maddiker ud som leje,
 orm er dit dække.
¹²Hvordan er du dog faldet ned fra him-
 len,
 du morgenstjerne,^{af} du morgenrødens
 søn?
 Du ligger fældet på jorden,
 du der besejrede folkeslag.
¹³Og du sagde i dit hjerte:
 »Jeg vil stige op til himlen, oppe over
 Guds stjerner vil jeg rejse min trone,
 og jeg vil sætte mig på rådsforsamlingsb-
 jerget
 i det yderste nord;
¹⁴jeg vil stige op over skyhøjderne,
 jeg vil gøre mig lige med den Højeste!«
¹⁵Men til dødsriget vil du blive bragt ned,
 til gravens dybder!
¹⁶Når de ser dig, vil de stirre på dig,
 de vil give agt på dig:
 »Er det virkelig den mand der fik jorden
 til at ryste,
 der fik kongeriger til at vakle,
¹⁷der gjorde verden til en ørken
 og nedrev byer,
 der ikke lod sine fanger tage hjem?«
¹⁸Alle folkenes konger,
 alle lå de i herlighed,
 hver i sit hus;
¹⁹men du, du er smidt hen, fjernt fra din
 grav, som en foragtet kvist,
 dækket til med dræbte, der er gennem-
 boret med sværd,

der går ned i stenfyldt grav; som et nedt-rådt ådsel.

²⁰Du vil ikke forenes med dem i en grav,
for dit land har du lagt øde,
dit folk har du dræbt;
for evigt nævnes ikke ondes afkom.

²¹Gør en slagtebænk klar til hans sønner
på grund af deres fædres synd,
så de ikke rejser sig og tager jorden i be-siddelse
eller fylder verden overalt med byer.

²²»Jeg vil rejse mig imod dem,« lyder
Hærskarers HERRES udsagn, »og jeg vil ud-slette Babyloniens navn og rest og afkom og
slægt,«
lyder HERRENS udsagn.

²³»Og jeg vil gøre den til ejendom for
pindsvin og til vandfyldt sump og feje den
væk med ødelæggelsens kost,« lyder Hær-skarers HERRES udsagn.

Mod Assyrien

²⁴Hærskarers HERRE har svoret og sagt:
»Sandelig,
som jeg har tænkt mig,
vil det blive,
og som jeg har besluttet,
vil det ske:

²⁵At jeg vil knuse Assur i mit land
og trampe ham ned på mine bjerge,
så hans åg vil vige fra dem,
og hans byrde fjernes fra deres skuldre!«

²⁶Det er den plan der er lagt for hele jor-den,
og det er den hånd der er strakt ud over
alle folkeslagene.

²⁷For Hærskarers HERRE har besluttet
det,
hvem kan så forhindre det?
Hans hånd er strakt ud,
hvem kan så tvinge den tilbage?

Mod Filistæa

²⁸I det år hvor kong Akaz døde, kom dette
udsagn:

²⁹Glæd dig ikke, hele du Filistæa,
over at den blev knækket, den stav som
slog dig;
for fra slangens rod vil der komme en
giftslange,
og dens afkom er en flyvende drage.

³⁰Og de førstefødte af de ringe^{ag} vil finde
mad,⁴⁴

og de fattige lejre sig trygt;
men jeg vil dræbe din rod med sult,
og man vil myrde din rest.

³¹Hyl, du port!
Skrig, du by!

Fortvivl, hele du Filistæa!
For fra nord kommer der røg,
og ingen er alene i hans horder.

³²Og hvad skal man svare et folkeslags
budbringere?

At HERREN har grundlagt Zion,
og dér⁴⁵ skal de elendige i hans folk søge
tilflugt.

Kapitel 15

Mod Moab

¹Udsagn om Moab

Ja, en nat bliver Ar-Moab ødelagt, udslet-tet.

en nat bliver Kir-Moab ødelagt, udslettet.

²Han er gået op til Bayit og Dibon,^{ah}
til højene for at græde;
på Nebo og på Medeba
vil Moab jamre,
hvert af dets hoveder er skaldet,
hvert skæg barberet af.

³På dets^{ai} gader binder de sæk om sig,
på dets^{aj} tage

⁴⁴Ordret: »vil græsse«.

⁴⁵Ordret: »på den«.

og på dets torve jamrer enhver,
synker ned i gråd.
⁴Heshbon og El'ale skriger,
lyden fra dem høres til Jahas.
Derfor jamrer de bevæbnede mænd i Moab,
hver enkelt person er modløs.
⁵Mit hjerte skriger over Moab,
dets flygtninge søger til Soar, til Eglat-Shelishija;
for stigningen til Luhit
– med gråd bestiger man den,
for på vejen til Horonaim
udstøder de et fortvivlelsens skrig.
⁶For Nimrims vande
bliver til ørken,
for græs tørrer ind, friske planter forsvinder,
der er intet grønt.
⁷Derfor, et forråd man har skaffet sig,
og det de har lagt til side
– over Arabim-wadien
bærer de det.
⁸Ja! Skriget rækker ud
over hele Moabs land,
dets jammer til Eglajim
og dets jammer til Be'er-Elim.
⁹For Dimons vande er fulde af blod,
ja, jeg vil lade endnu mere komme over Dimon
– en løve over Moabs undslupne
og over dem der er tilbage i landet.

Kapitel 16

¹Send vædderlam, I landets herskere
fra Sela gennem ørkenen
til Sions datters bjerg.
²Og så som en flaksende fugl
der er jaget op fra reden,
sådan vil Moabs døtre være
ved Arnons vadesteder.
³»Giv et råd!

Træf en beslutning!
Gør din skygge som nat
midt på dagen.
Skjul fordrevne,
forråd ikke en der flakker om!
⁴Lad Moabs fordrevne^{ak} få husly hos dig,
vær et skjul for dem mod en ødelægger.«
Når undertrykkeren er borte,
ødelæggelsen får ende,
og han som trådte under fode, er forsvundet
det
fra landet,
⁵da rejses i nåden en trone,
og på den vil sidde, i sandhed i Davids telt,
en som dømmer og stræber efter ret
og fremmer retfærdighed.
⁶Vi har hørt om Moabs hovmod,
det er meget hovmodigt;
om dets stolthed og dets hovmod og dets overmod,
det har ikke ret i dets pral.
⁷Derfor vil Moab jamre over Moab,
enhver vil jamre;
over Kir-Haresets rosinkager
vil I sukke, aldeles modfaldne.
⁸For Heshbons marker er visnede,
Sibmas vinstok
– folkenes herrer
har knust dens ædle druer,
som nåede til Jazer,
spredte sig i ørkenen;
dens ranker bredte sig ud,
gik ud over havet.
⁹Derfor vil jeg græde med Jazers gråd
over Sibmas vinstok,
jeg vil væde dig med mine tårer,
Heshbon og El'ale,
for over din frugthøst og over din kornhøst
er jubelråbet faldet væk.
¹⁰Glæde og fryd er forsvundet
fra frugthaven,
og i vingårdene bliver der ikke jublet,

ikke råbt af fryd;
 arbejderen der presser druer,
 træder ikke på druerne i persekarrene;
 jubelråb har jeg bragt til ophør.

¹¹Derfor bruser mit inderste over Moab
 som en citer,

og mit indre over Kir-Heres.

¹²Og så, når Moab møder op,
 når det udmatter sig på offerhøjen
 og kommer til sin hellighed for at bede,
 så kan det intet.

¹³Dette er det ord, som HERREN tidligere
 har talt mod Moab; ¹⁴men nu har HERREN
 talt og sagt: »Om tre år efter en daglejers
 opgørelse, vil Moabs herlighed med hele
 den store folkemængde blive forhånet, og
 resten vil være lille, ganske få, ikke mægtige.«

Kapitel 17

Guds dom over Aram og Nordriget

¹Udsagn om Damaskus.

Se, Damaskus fjernes fra at være en by,
 og den vil blive en ruinhob.

²Aro'ers byer bliver forladt;
 de bliver til fårehjorde,
 og de lejrer sig der,
 og ingen skræmmer dem.

³Fæstning forsvinder fra Efraim
 og kongedømme fra Damaskus.
 Resten af Aram
 bliver som Israels børns herlighed,
 siger Hærskarers HERRE.

⁴På den dag
 vil Jakobs herlighed svinde
 og hans køds fedme svinde ind.

⁵Og så, som når en høster korn
 og med armen skærer aksene af,
 vil det gå når man samler aks
 i Refaims Dal.

⁶Men der vil blive en efterslæt tilbage dér,
 som når man slår oliven ned:

To-tre bær i trætoppen,
 fire-fem på dets frugtbare kviste,
 sådan er HERRENS, Israels Guds, udsagn.

⁷På den dag vil mennesket se mod sin skaber

og dets øjne se hen til Israels Hellige.

⁸Og det vil ikke se hen til altrene, dets
 hænders værk;

og det dets fingre har lavet,
 vil det ikke se på,

hverken Ashera-pælene eller røgelsesaltrene.^{al}

⁹På den dag vil dets stærke byer blive som
 de forladte skove og bjergtoppen,^{am}
 som de har forladt på grund af Israels
 børn,

og der vil blive ørken.

¹⁰For du har glemt din frelses Gud
 og ikke husket på din styrkes klippe;
 derfor planter du skønheders^{an} planter
 og sætter en fremmeds vinranker.

¹¹Den dag du planter, sætter du hegn omkring,

og om morgenen får du din plantning til
 at blomstre;

men flygtet^{ao} er høsten på en dag med
 sygdom
 og ulægelig smerte.

Ord mod Assur

¹²Ve! Der er larm af mange folkeslag!

Som havenes larmen larmer de,
 et bulder af folkefærd!

De buldrer som mægtige vandes buldren.

¹³Folkeslag buldrer som mange vandes
 buldren,^{ap}

men han truer det⁴⁶

så det flygter langt bort;

det jages som avner på bjergene af vind

⁴⁶Teksten her og i det følgende står i singularis, så det må henvise til Assur.

og som en kugletidse⁴⁷ af hvirvelvind.

¹⁴Ved aftenstid – se, der er rædsel!
Førend morgen – de er ikke mere!
Dette er hvad de der plyndrer os, får,
og den lod får de der røver fra os.

Kapitel 18

Ord mod Nubien

¹Ve! Land med flagrende vinger,
som er på den anden side af Nubiens
strømme,

²som sender bud på havet
og i sivbåde over vandet:
Gå, I hurtige budbringere,
til et folk der er velvoksnet og glathudet,
til et folk der er frygtet her og vidt om-
kring;

et folk, stærkt og nedtrampende,
hvis land vandstrømme skærer igennem.

³Alle verdens indbyggere,
og jordens beboere:
Når man rejser banner på bjergene, så se
til!

Og når man støder i hornet, så hør efter!

⁴For sådan har HERREN sagt til mig:
»Jeg vil være stille og se til i min bolig
når varmen flimrer i lyset,
når duggen er tæt i høstens varme.«

⁵For før høsten, når blomstringen er
forbi,
og blomst bliver til moden drue,
vil han skære skuddene af med vingårds-
knive,

og rankerne fjerner han, river af.

⁶De vil alle blive overladt til bjergenes
rovfugle

og til jordens dyr,
så rovfuglene kan oversomre på dem,

⁴⁷Det hebraiske ord, der betyder »hjul«, kan refe-
rere til støv der hvirvles op, en plante eller en hjul-
formet sammenfiltrering af visne planter.

og alle jordens dyr overvintre på dem.

⁷På den tid vil der blive frembåret gaver
til Hærskarers HERRE fra et velvoksnet og
glathudet folk og fra et folk der er frygtet
her og vidt omkring;

et folk, stærkt og nedtrampende, hvis
land vandstrømme skærer igennem, hen til
Hærskarers HERRES navns sted, til Zions
bjerg.

Kapitel 19

Ord mod Egypten

¹Udsagn om Egypten.

Se, HERREN rider på en hurtig sky
og kommer til Egypten,
og Egyptens afguder bæver for ham,
og Egyptens hjerte bliver modløst i dets
indre.

²For jeg vil bevæbne Egypten imod Egyp-
ten,

så de kæmper hver mod sin bror
og hver mod sin næste,
by mod by,
kongerige mod kongerige.

³Og Egyptens mod vil gå til grunde i dets
indre,
og dets planer vil jeg forvirre,
så de vender sig til afguderne og til gen-
færd

til dødemanerne og til sandsigerne.

⁴Og jeg vil overgive Egypten
til hårde herrers hånd,
og en streng konge vil herske over dem,
det er Herrens, Hærskarers HERRES, ud-
sagn.

⁵Vand vil svinde bort fra havet,
og flod vil udtørres og blive tør,

⁶og floder vil stinke,
lavvandede og tørre vil Egyptens
strømme blive,
rør og siv vil visne.

⁷Engene^{aq} ved Nilen, ved bredden^{ar} af Nilen, og alle Nilens tilsåede marker vil tørre ud, blæses væk så de ikke findes mere.

⁸Og fiskerne vil klage og sørge, alle der kaster krog i Nilen, og de der breder garn ud over vandet, vil sygne hen.

⁹Og de vil blive til skamme, de der arbejder med hør, de der karter,^{as} og de der væver hvidt tøj.

¹⁰Og dets vævere^{at} vil blive knust, alle de der arbejder for løn, vil blive bedrøvede i hjertet.

¹¹Soans ledere er helt igennem tåber, Faraos vise rådgiveres råd er tåbeligt; hvordan kan I sige til Farao:

»Jeg er søn af vismænd, fortids kongers søn«?

¹²Hvor er da dine vismænd?

Lad dem da fortælle dig, og lad dem vide,

hvad Hærskarers HERRE har besluttet om Egypten!

¹³Soans ledere handler tåbeligt, Nofs ledere er blevet bedraget, og Egypten har vildledt sine stammers hjørnesten.

¹⁴HERREN har i dets indre blandet en forvirringens ånd, og den har vildledt Egypten

i al dets gerning,

som en beruset tumler omkring i sit opkast.

¹⁵Og der vil ikke være nogen gerning for Egypten,

som hoved eller hale,

palmegren eller siv kan udføre.

¹⁶På den dag vil Egypten være som kvinder, der ryster af skræk og frygter for Hærskarers HERRES svingende hånd, som han svinger over det. ¹⁷Og Judas land vil være

til skræk for egypterne; så ofte nogen minder dem om det, vil de frygte for Hærskarers HERRES plan, som han har lagt imod dem. ¹⁸På den dag vil der være fem byer i Egyptens land der taler Kana'ans sprog og sværger troskab til Hærskarers HERRE; Ir-Ha-Heres^{au} kaldes en af dem. ¹⁹På den dag vil der være et alter for HERREN midt i Egyptens land og en stenstøtte for HERREN ved dets grænse. ²⁰Og det vil være et tegn og et vidne for Hærskarers HERRE i Egyptens land på at når de råber til HERREN på grund af undertrykkere, så sender han en befrier og en forsvarer og redder dem. ²¹Og HERREN vil give sig til kende for Egypten, og egypterne vil kende HERREN på den dag, og de vil tjene ham med slagtoffer og afgrødeoffer og de vil aflægge løfter til HERREN og indfri dem. ²²Og HERREN vil slå Egypten, slå og helbrede; og de vil vende om til HERREN, og han vil bønheøre dem og helbrede dem. ²³På den dag vil der være en ryddet vej fra Egypten til Assyrien, og Assyrien vil komme til Egypten og Egypten til Assyrien, og egypterne vil tjene ham sammen med assyrerne. ²⁴På den dag vil Israel blive den tredje sammen med Egypten og Assyrien, en velsignelse midt på jorden, ²⁵for Hærskarers HERRE har velsignet det og sagt: »Velsignet være mit folk Egypten og mine hænders værk Assyrien og min ejendom Israel!«

Kapitel 20

Billedhandling om Egyptens og Nubiens nederlag

¹Det år, da en hærchef kom til Ashdod, da Sargon, Assyriens konge, sendte ham, og han belejrede Asdod og indtog den, ²på den tid talte HERREN igennem Esajas, Amos' søn, og sagde: »Gå hen og løs sækken af dine lænder, og tag skoen af dine fødder!«

Det gjorde han og gik nøgen og barfodet.
³Så sagde HERREN: »Ligesom min tjener Esajas har gået nøgen og barfodet i tre år som tegn og varsel mod Egypten og mod Nubien, ⁴sådan vil Assyriens konge føre fangerne fra Egypten og de bortførte fra Nubien, både unge og gamle, nøgne og barfodede, med blottet bagdel, til skam for Egypten.« ⁵Og de vil blive bestyrtede og skamfulde over Nubien, deres håb, og over Egypten, deres stolthed. ⁶Og den der bor på denne kyst,⁴⁸ vil på den dag sige: »Se, sådan er det gået vores håb, som vi flygtede til for at få hjælp til at blive reddet fra Assyriens konge; og vi, hvordan kan vi undslippe?«

Kapitel 21

Ord mod Babylonien

¹Udsagn om ørkenen ved havet.⁴⁹

Ligesom hvirvelvinde farer forbi i Sydlandet,⁵⁰

kommer det fra ørkenen,
fra et forfærdeligt land.

²Et hårdt syn er forkyndt mig:

Den troløse handler troløst,
og voldsmanden øver vold.

Drag op, Elam!

Indled belejring, Medien!

Ethvert af dets suk gør jeg ende på.

³Derfor er mine lænder fulde af kramper,
veer er kommet over mig
som en fødendes veer;

jeg vrider mig så jeg ikke kan høre,
jeg er forfærdet så jeg ikke kan se.

⁴Mit hjerte er fortumlet,
gru har overvældet mig,
skumringen jeg længtes efter,

har han gjort til rædsel for mig.

⁵Man dækker bord,
man lægger hynder ud,
man spiser, man drikker.
»Rejs jer, ledere,
I skal salve jeres skjold med olie!«

⁶For sådan har HERREN sagt til mig:

»Gå, sæt en vagtpost ud,
hvad han ser,
skal han melde!

⁷Og ser han en kolonne af ryttere to og to,
æselryttere,
og kamelryttere,
så skal han lytte opmærksomt,
meget opmærksomt.«

⁸Og råbte han som en løve:^{av}

»På vagt, Herre,
står jeg
altid om dagen,
og på min vagtpost
stiller jeg mig
hver nat.«

⁹Og se, da kom der
en vogn med en mand,
med et par heste for.
Han reagerede og sagde: »Faldet,
Babylon er faldet,
og alle dens gudebilleder
er knust til jorden!«

¹⁰Du, min tærskede i⁵¹ min lo!

Det jeg har hørt fra Hærskarers HERRE,
Israels Gud,
har jeg forkyndt.

Ord mod Edom

¹¹Udsagn om Duma.⁵²

Der er en der råber til mig fra Se'ir:
»Vægter, hvad er der tilbage af natten?
Vægter, hvad er der tilbage af natten?«

⁴⁸Dvs. i Juda

⁴⁹Dvs. Babylon, vers 9.

⁵⁰Ordret: »i Negev«.

⁵¹Ordret »og søn af«.

⁵²Dvs. Edom. Jer 49,7

¹²Vægteren siger:
»Der kommer morgen,
men også en nat.
Vil I spørge, så spørg!
Vend tilbage, kom!«

Ord mod dem på steppen

¹³Udsagn om dem på sletten.⁵³
I buskadset, på sletten skal I overnatte,
I, dedanitters karavaner!
¹⁴Når I møder en tørstig,
skal I bringe vand;
I der bor i Temas land,
gå en flygtning i møde med det brød han
har brug for.
¹⁵For de flygtede for sværd,
for et draget sværd,
og for en spændt bue
og for en krigs voldsomhed.⁵⁴
¹⁶For sådan sagde HERREN til mig: »In-
denfor et år, som en daglejers år, vil det
være forbi med al Kedars herlighed. ¹⁷Og
det resterende antal buer som Kedars tapre
sønner har tilbage, vil være ringe.« For
HERREN, Israels Gud, har sagt det.

Kapitel 22

Ord mod Jerusalem

¹Udsagn om Synernes Dal.
Hvad er der dog med dig, siden du med
alle dine er gået op på tagene?
²Så fuld af råb,
du støjende by,
du jublende stad!
Dine dræbte er ikke dræbt med sværd
og ikke døde i krig.
³Alle dine ledere er flygtet sammen,
uden bue er de fanget;
alle der befandt sig hos dig,

⁵³Kan også oversættes: »i Arabien«.

⁵⁴Ordret: »tunghed«.

er fanget sammen,
de var flygtet langt bort.
⁴Derfor sagde jeg: »Vend blikket fra mig,
jeg er bitter i min gråd
træng ikke ind på mig for at trøste mig
over ødelæggelsen af mit folks datter.«

⁵For en dag med bestyrtelse og ned-
trampning og forvirring
er det for Herren, Hærskarers HERRE i
Synernes Dal,
man bryder en mur ned, og der er et skrig
rettet hen mod hjertet.

⁶Og Elam tog kogger op,
med bemandede^{aw} stridsvogne, ryttere,
og Kir viste deres skjolde frem.

⁷Og så
blev dine udvalgte dale fulde af vogne,
og rytterne tog opstilling ved byporten.
⁸Han fjernede Judas værn,
og på den dag så du hen
til Skovhusets våben.

⁹Og revnerne i Davidsbyens bymur så I,
for der var mange af dem,
og I samlede den nederste dams vand.

¹⁰I talte Jerusalems huse
og nedbrød husene
for at befæste bymuren.

¹¹I anlagde et reservoir mellem de to
mure
til vandet fra den gamle dam,
men I så ikke op til ham der havde gjort
det;
og ham der havde planlagt det for lang tid
siden, så I ikke efter.

¹²Herren, Hærskarers HERRE, kaldte den
dag
til gråd og til klage
og til at klippe sig skaldet
og tage sørgetøj på.
¹³Men se, der er fryd og glæde,
man dræber okse og slagter får,
man spiser kød og drikker vin:
»Lad os spise

og drikke,⁵⁵

for i morgen skal vi dø!«

¹⁴Men Hærskarers HERRE åbenbarede sig tydeligt:⁵⁶

»Denne synd kan ikke sones for jer, før I dør!«

siger Herren Hærskarers HERRE.

Ord mod forvalteren Shebna

¹⁵Så sagde Herren, Hærskarers HERRE:

»Gå hen til denne forvalter, til Shebna, der er sat over paladset og sig:

¹⁶Hvad har du her, og hvem har du her, siden du har hugget en grav ud til dig her?

Som en der får hugget sin grav ud højt oppe,

som en der får en bolig udhulet til sig i klippen!

¹⁷Se, HERREN vil slynge dig væk, et langt kast, stærke mand, og tage et fast greb i dig!

¹⁸Han vil fuldstændig krølle dig sammen til en sammenfiltret bylt,

en bold hen til et vidtstrakt land; dér skal du dø,

og dér skal dine herlige vogne blive til vanære for din herres hus!

¹⁹Jeg støder dig ned fra din stilling,

og han⁵⁷ vil styrte dig ned fra dit embede,

²⁰Og så, på den dag, vil jeg kalde på min tjener, på Eljakim, Hilkijas søn.

²¹Jeg vil klæde ham i din embedsdragt, binde dit bælte om ham og give din myndighed i hans hånd; og han vil blive en far for Jerusalems indbyggere og for Judas hus.

²²Jeg vil lægge nøglen til Davids hus på hans skulder,

og hvad han lukker op, kan ingen lukke i,

og hvad han lukker i, kan ingen lukke op.

²³Jeg vil slå ham i som en nagle på et fast sted,

så han bliver en ærestrone for sin fars hus.

²⁴Og på ham vil de hænge al rigdommen fra hans fars familie, de høje og de lave efterkommere,⁵⁸ alle de små kar, både skålene og alle krukkerne.«

²⁵»På den dag,« lyder Hærskarers HERRES udsagn, »vil den nagle der sad på et fast sted, vige, og den brækkes af og falder ned, og det der hang på den, udslettes, for HERREN har talt.«

Kapitel 23

Ord mod Tyrus og Sidon

¹Udsagn om Tyrus.

I skal jamre, Tarshish-skibe!

For det er ødelagt, intet hus, ingen adgang; fra kittæernes land blev det meddelt dem.

²I skal tie af skræk,^{ax} I beboere i kystområderne,

Sidons handelsfolk,

der rejser over havet, fyldte dig op!

³Og på store vande var Shihors sæd, Nilens høst, dens indtjening, og den blev folkeslags erhvervelse.

⁴Skam dig, Sidon!

For havet har talt, havets fæstning har sagt:

»Jeg har ikke haft fødselsveer

og har ikke født,

jeg har ikke opfostret unge mænd

eller opdraget unge piger.«

⁵Så snart rygtet når Egypten, vil de skælve ved rygtet om Tyrus.

⁶Rejs over til Tarshish,

⁵⁵Ordret: »spis og drik«.

⁵⁶Ordret: »for mine egne ører«.

⁵⁷Sandsynligvis kong Hizkija

⁵⁸Betydningen af *šəfīṭāh* (»vilde skud« eller »bladene«) er uklar.

I skal jamre, I beboere i kystområderne!
⁷Er dette jeres jublende by,
hvis oprindelse er fra ældgammel tid,
den, hvis fødder bærer den
langt borte fra for at bo som fremmed?
⁸Hvem har planlagt dette mod Tyrus,
der uddeler kroner,
hvis handelsfolk er ledere,
hvis købmænd er jordens fornemme?
⁹Hærskarers HERRE har planlagt det
for at vanhellige enhver majestætisk
pragt,
for at vanære jordens fornemme.

¹⁰Flyd ud over dit land som Nilen,
du datter af Tarshish!
Der er ikke længere noget værft.^{ay}
¹¹Han rakte sin hånd ud over havet,
han fik kongeriger til at ryste;
HERREN gav ordrer angående Kana'an
om at ødelægge dets fæstninger.
¹²Og han sagde: »Du skal ikke længere
juble,
du mishandlede jomfru, Sidons datter!
Over til kittæerne! Rejs dig, drag der-
over;
heller ikke dér skal du have ro.«

¹³Det var jo kaldæernes land, dette folk
som ikke var til, Assur, der oprettede det til
skibsfart;^{az} det rejste belejringstårne, rev
dets paladser ned, gjorde det til en ruin.

¹⁴I skal jamre,
Tarshish-skibe,
for jeres fæstning er ødelagt!
¹⁵Og så, på den dag, vil Tyrus blive glemt
i 70 år, svarende til en konges dage; når de
70 år er slut, vil det gå Tyrus som i skøge-
sangen:

¹⁶»Tag en citer,
gå omkring i byen,
du glemte skøge!
Smukt skal du spille
istem mange sange
for at du kan blive husket!«

¹⁷Og så, efter at 70 år er gået, vil HERREN
tage sig af Tyrus, så hun igen får sin skøge-
løn, og hun vil høre med alle verdens konge-
riger på hele den vide jord. ¹⁸Hendes fortje-
neste og hendes skøgeløn vil blive helliget
HERREN, den skal ikke spares op og ikke op-
bevares; for de der bor i HERRENS nærhed,
vil få det hun har erhvervet, så de kan spise
sig mætte og få en prægtig klædning.

Kapitel 24

*Verdens undergang - men da er HERREN på
Zions bjerg*

¹Se, HERREN hærger jorden og lægger den
øde,
han vender op og ned på dens overflade
og spreder dens beboere.
²Og som det vil gå med folket, sådan vil
det gå med præsten,
som med arbejderen, sådan med hans
herre,
som med tjenestepigen, sådan med hen-
des frue,
som med køberen, sådan med sælgeren,
som med långiveren, sådan med låntage-
ren,
som med skyldneren, sådan med ågerkar-
len.

³Jorden skal lægges fuldstændig øde og
udplyndres helt;
for HERREN har talt dette ord.

⁴Jorden sørger, visner,
verden sygner hen, visner,
jordens fornemme sygner hen.

⁵Jorden er også vanhelliget ved sine be-
boere,
for de har overtrådt love,
tilsidesat forordninger,
brudt den evige pagt.
⁶Derfor har forbandelse ædt jorden,
og de er skyldige,^{aæ} de der bor på den,
derfor svinder jordens beboere ind,

og der bliver kun få mennesker tilbage.

⁷Most sørger, vintræ visner,
alle med glad hjerte sukker.

⁸Paukers glædeslyd er stoppet,
jublendes larm er standset,
harpes glædesklang er stoppet.

⁹De drikker ikke vin under sang,
stærk drik⁵⁹ er besk for dem der drikker
den.

¹⁰Tomhedens by er knust,
hvert hus er lukket, så ingen går ind.

¹¹Der er klageråb på gaden over vinen,
forsvundet er al glæde,
landets fryd er borte.

¹²Tilbage i byen er kun ødelæggelse,
og til splinter er porten smadret.

¹³For sådan skal det være på jorden
blandt folkene,
som når man slår oliven ned,
som efterslæt når vinhøsten slutter.

¹⁴De⁶⁰ løfter deres røst, jubler
over HERRENS storhed;
de råber højt af glæde fra vest.⁶¹

¹⁵Derfor, vis HERREN ære i øst,⁶²
på havets fjerne kyster,⁶³
HERRENS, Israels Guds navn!

¹⁶Fra jordens ende hører vi lovsange:
»Pris til Den Retfærdige!«
Men jeg måtte sige: »Jeg går til, jeg går
til, ve mig!

Troløse handler troløst,
ja, troløse handler meget troløst.«

¹⁷Gru og grube og garn⁶⁴
over dig, du jordens beboer!

¹⁸Og det skal ske at den der flygter fra
gruens larm,

vil falde i gruben,
og den der kommer op af grubens indre,
skal fanges i garnet,
for vinduer i det høje bliver åbnet,
og jordens grundvolde ryster.

¹⁹Så smadres jorden helt,
jorden splintres helt,
jorden ryster voldsomt.

²⁰Jorden dingler meget, som den fulde
mand,

og svajer som vagthytten;
svært tynges den
af sin forbrydelse, så den falder
og ikke kan rejse sig igen.

²¹Det skal ske på den dag at HERREN straf-
fer

det højes hærskeare^{a0} i det høje
og jordens konger på jorden.

²²Og de skal samles sammen som fanger
i et fangehul⁶⁵

og blive låst inde i et fængsel,
og efter mange dage bliver de straffet.

²³Månen skal blive til skamme,
og solen beskæmmes,
for Hærskarers HERRE er konge
på Zions bjerg og i Jerusalem,
og foran hans ældste er der herlighed.

Kapitel 25

Guds folk priser HERREN

¹HERRE! Du er min Gud,
jeg vil ophøje dig, jeg vil prise dit navn,
for du har gjort under;
planer, der er lagt for længe siden,
er trofasthed og sandhed.

²For du har forvandlet en by til en sten-
dyng, en befæstet stad til en ruinhob,

⁶⁵Ordret »cisterne«, men tørre cisterner brugtes
som fængsler.

⁵⁹Kan også oversættes: »øl«.

⁶⁰Dvs. de der er blevet tilbage.

⁶¹Kan også oversættes: »over havet«.

⁶²Ordret: »i lysregioner«.

⁶³Det hebraiske ord kan også betegne »fjerne
øer«.

⁶⁴Ordret: »fælde«.

fremmedes palads er ikke længere en by;
den skal aldrig mere bygges.

³Derfor skal et stærkt folk ære dig;
voldelige folkeslags stad skal frygte dig.

⁴For du var værn for den ringe,
værn for den fattige i hans nød,
tilflugt fra regnskyl, skygge mod hede;
for voldsomheds fnysen er som regnskyl
mod en mur.^{aå}

⁵Som tørke på udtørret jord er fremme-
des larm;

du overvinder tørken med skygge fra en
sky,

tyranners jubelsang bringes til tavshed.

⁶På dette bjerg skal Hærskarers HERRE
holde et måltid med fede retter
for alle folkeslagene
et måltid med lagret vin,
fede, marvfulde retter,
lagret, klaret vin.

⁷På dette bjerg skal han bortskaffe
sløret der tildækker, sløret over alle fol-
kene,

og det dække som alle folkeslagene er
dækket med.

⁸Han skal opsluge døden for evigt,
og Herren HERREN skal tørre tårer af alle
ansigter

og fjerne spotten mod sit folk fra hele jor-
den;

for HERREN har talt.

⁹På den dag skal man sige:

»Se, dette er vores Gud,
som vi håbede på
ville frelse os.

Denne er HERREN, vi har håbet på,
lad os juble og glæde os over hans frelse.«

¹⁰For HERRENS hånd skal hvile
over dette bjerg;

i stedet skal Moab trædes ned,
som halm trædes ned i en mødding.

¹¹Og det skal brede sine hænder ud i den,

som den der svømmer, breder sine hæn-
der ud for at svømme;

og han⁶⁶ skal ydmyge dets overmod
sammen med dets hænders dygtighed.

¹²Og dine⁶⁷ mures høje fæstningsværk
skal han kaste ned, vælte, jævne med⁶⁸
jorden,
helt ned i støvet.

Kapitel 26

Guds folks lovsang for frelsen

¹På den dag skal denne sang synges
i Judas land:

»Vi har en stærk by,
frelse sætter han
som mure og ringmur.

²Luk portene op,
så et retfærdigt folk kan gå ind;
det bevarer troskab.

³Du bevarer fred,
fred for den som har fast tillid,
fordi han stoler på dig.

⁴Stol på HERREN for evigt,
for HERREN,^{ba} HERREN er en evig klippe.

⁵For han kaster dem ned der bor i det
høje,

i en ophøjet by;
han skal vælte den, vælte den til jorden,
så den ligger i støvet.

⁶En fod skal træde den ned,
en elendigs fødder,
ringes fodtrin.«

⁷Den retfærdiges sti er lige;
ret er det spor du baner for en retfærdig.

⁸Ja, på dine forordningers sti, HERRE, hå-
ber vi på dig!

Efter dit navn og efter dit ry står en sjæls
længsel.

⁶⁶HERREN

⁶⁷Moabs

⁶⁸Ordret: »få til at berøre«.

⁹Min sjæl længes efter dig om natten;
ja, med min ånd i mit indre søger jeg dig
længselsfuldt;
for når dine forordninger er over jorden,
lærer verdens beboere retfærdighed.
¹⁰Bliver den ugudelige benådet,
så lærer han aldrig retfærdighed;
i retskafnes land handler han uretfærdigt
og ser aldrig HERRENS højhed.
¹¹HERRE! Din hånd er løftet,
men de ser det ingenlunde;
de skal se og blive til skamme for din pas-
sion for dit folk;
ja, ild skal fortære dem der er dine fjen-
der.

¹²HERRE! Du vil skænke os fred;
for selv alle vores gerninger har du gjort
for os.

¹³HERREN vores Gud!
Andre herrer end du har hersket over os;
ved dig alene priser vi dit navn.

¹⁴De døde bliver ingenlunde levende,
underverdenens døde står ingenlunde
op;

visselig, du har straffet og udryddet dem
og slettet hvert minde om dem.

¹⁵Du har mangfoldiggjort folket, HERRE!
Du har mangfoldiggjort folket,
du har vist din herlighed;
du har flyttet alle landets grænser langt
væk.

¹⁶HERRE! I trængslen søgte de dig,
de fremførte stille bøn da din tugt var
over dem.

¹⁷Som en gravid der er nær ved at føde,
vrider sig og skriger i sine veer,
således havde vi det for dit ansigt,
HERREN.

¹⁸Vi var gravide, vred os;
men blot som om vi fødte vind;
vi skaffede på ingen måde landet frelse,
og ingen verdensborgere blev født.

¹⁹Dine døde skal leve, mine lig skal stå op.

Vågn op, I der bor i støvet, og I skal juble!
For en lysets dug er din dug,
og jorden skal give underverdenens døde
liv.⁶⁹

²⁰Gå, mit folk, kom ind i dine kamre,
og luk dine døre efter dig;
skjul dig et lille øjeblik,
indtil vreden går over.

²¹For se, HERREN går ud fra sin bolig⁷⁰
for at straffe jordens beboeres synd mod
ham;
og jorden skal åbenbare sin blodskyld
og ikke længere skjule sine dræbte.

Kapitel 27

¹På den dag vil HERREN straffe med sit
sværd,

det tunge og store og stærke,
Livjatan, den flygtige^{bb} slange,
og Livjatan, den bugtede slange,
og han dræber dragen, der er i havet.

²På den dag vil der være en herlig^{bc} vin-
gård, I vil synge om den:

³Jeg, HERREN, vogter den,
hvert øjeblik vander jeg den;
for at ingen skal hærge den,
vil jeg vogte den dag og nat.

⁴Jeg føler ingen harme;
hvem giver mig tjørn og tidsel?
I krigen vil jeg angribe det

og brænde det hele,

⁵medmindre man griber min beskyttelse,
slutter fred med mig,
ja, slutter fred med mig.

⁶I de kommende dage^{bd} vil Jakob slå rød-
der,

Israel vil blomstre og få knopper;
og de vil fylde verden overalt med frugt.

⁶⁹Ordret: »lade falde«, bruges her om »at føde/nedkomme med«.

⁷⁰Ordret: »fra sit sted«.

⁷Slog han mon som en der slår med slag^{be}
eller som en morder der myrder med
mange mord?^{bf}

⁸Ved at skræmme, ved at sende det væk,
vil du straffe det.

Han fjernede det med sin kraftige storm,
den dag der var østenvind.

⁹Derfor bliver Jakobs skyld sonet ved
dette,

og dette er hele frugten af at hans synd
fjernes:

At han behandler alle altrets sten
som knuste kalksten;
de står ikke længere som Astarte-pæle og
røgelsesaltre.^{bg}

¹⁰For den befæstede by ligger ensom,
en forladt boplads og øde som en ørken;
dér skal en kalv græsse,
og dér skal den ligge
og æde dens kviste.

¹¹Når dens gren er tør,
da skal den brækkes af,
kvinder kommer og antænder den;
for det er et folk uden indsigt,
derfor vil han, der skabte det, ikke for-
barme sig over det,
og han, der dannede det, vil ikke være nå-
dig imod det.

*Profeti om israelitternes tilbagevenden til
deres land*

¹²På den dag
vil HERREN slå frugter ned lige fra flo-
dens⁷¹ strøm

til Egyptens Bæk;
og I skal samles op
én for én, I israelitter!

¹³På den dag
vil der blive blæst i en stor basun,
så de kommer,

⁷¹Eufrats

de der forsvandt i Assyriens land,
og de der var fordrevne i Egyptens land,
og tilbeder HERREN
på det hellige bjerg i Jerusalem.

Kapitel 28

Domsprofeti over Samaria og Jerusalem

¹Ve den pragtfulde krone,
Efraims berusede!
En visnet blomst er dens prægtige pry-
delse

på en bjergtop over en frugtbar dal,
fuld af dem som er slået omkuld af vin!

²Se, Herren har en stærk og mægtig,
der som skybrud af hagl,
som en ødelæggende storm,
som et skybrud af mægtige, oversvøm-
mende vande,
kaster den til jorden med magt.

³Den vil blive trådt under fode,
den pragtfulde krone som Efraims beru-
sede har.

⁴Og hans prægtige smykke,
en falmet blomst,
der står på bjergtoppen over den frugt-
bare dal,
vil blive som en figen der er tidligt moden
inden høsten,
som én får øje på,
og mens den endnu er i hans hånd, sluger
han den.

⁵På den dag vil Hærskarers HERRE blive
til en vidunderlig krone og en pragtfuld
krans

for sit folks rest,

⁶og til en rettens Ånd
for den der sidder i domstolen,
og til styrke for dem der slår angreb til-
bage henne ved byporten.

⁷Men også de dingler af vin
og vakler rundt på grund af øl:

præst og profet dingler af øl,
de er forvirrede på grund af vin,
de vakler rundt på grund af øl,
de dingler når de har et syn,
de raver rundt ved domsforkyndelse.

⁸For alle borde er fulde af ulækkert bræk,
uden plads til noget andet.

⁹Hvem kan han lære kundskab?

Og hvem kan han få til at forstå et budskab?

Er det dem der er vænnet fra mælken,
dem der er taget fra brystet?

¹⁰For »Savlasav, savlasav,
kavlakav, kavlakav,⁷²
lidt her, lidt der.«

¹¹For med stammende udtale
og på fremmede sprog
vil han tale til dette folk.

¹²Da han sagde til dem:

»Her er der ro,
lad den trætte hvile,
her er hvilested,«
var de ikke villige til at lytte.

¹³Så vil HERRENS ord for dem da blive:

»Savlasav, savlasav,
kavlakav, kavlakav,
lidt her, lidt der,«
for at de skal gå og snuble bagover
og kvæstes, falde i en snare og tages til
fange.

¹⁴Hør derfor HERRENS ord,
I spottere,
der hersker over dette folk,
som er i Jerusalem!

¹⁵Fordi I sagde:

»Vi har sluttet en pagt med døden
og indgået en kontrakt med dødsriget;

en flodbølge vil,
når den farer forbi,⁷³
ikke nå os,
fordi vi har gjort usandhed til vores tilflugt,
og vi skjuler os i løgn.«

¹⁶Derfor, sådan har Herren HERREN sagt:
»Se, jeg lægger som grundvold i Zion en
sten,

en prøvet sten,
en kostbar hjørnesteen,
fast funderet.
Den der tror, haster ikke.«⁷⁴

¹⁷Og jeg vil sætte ret som målesnor
og retfærdighed som lodline,
og hagl vil drive usandhedens tilflugts-
sted bort

og vande skylle over skjuleet.
¹⁸Jeres pagt med døden ophæves,⁷⁵
og jeres forbund med dødsriget vil ikke
bestå;

en flodbølge,
når den farer forbi,
så bliver I til nedtrampet jord.

¹⁹Hver gang den farer forbi,
griber den jer;
for den vil fare forbi hver morgen,
om dagen og om natten;
og det skal være en rædsel bare at forstå
budskabet,

²⁰for sengen er for kort til at strække sig
ud,
og tæppet er for smalt, når man vil dække
sig til.

²¹For som ved Perasims bjerg
rejser HERREN sig,
raser som i dalen ved Gibeon,
for at gøre sin gerning
– fremmed er hans gerning!

⁷²Her er de hebraiske ord blot gengivet. Det er stærkt omdiskuteret om de gengiver fulde menneskers eller små børns vrøvl, eller om de muligvis skal oversættes: »forskrift efter forskrift, målesnor efter målesnor«.

⁷³Alternativt: »en svungen svøbe«.

⁷⁴LXX har: »skal ikke blive til skamme.«

⁷⁵Ordret: »tildækkes«.

Og for at udføre sit arbejde
– fremmedartet er hans arbejde!
²²Og nu, lad være med at spotte
så at jeres lænker ikke skal blive strammere;
for en ødelæggelse og en beslutning har
jeg hørt om
fra Herren, Hærskarers HERRE,
angående hele jorden.

²³Lyt og hør min stemme,
lyt nøje efter og hør min tale!
²⁴Mon den der pløjer, vil pløje hele dagen
for at så;
vil han blive ved med at vende og harve
sin jord?

²⁵Er det ikke snarere sådan at når han har
jævnet dens overflade,
så spreder han dild og strør kommen
han sår hvede i rækker
og byg på den afmærkede jord
og spelt i dens kanter?

²⁶For han er vejledt i hvordan han skal
bære sig ad,
hans Gud lærer ham det.

²⁷For dild tærskes ikke med tærskeslæde,
og vognhjul køres ikke hen over kommen;
men dild slås af med stav og kommen med
kæp.

²⁸Brødkorn skal stødes småt,⁷⁶
for man kan ikke for evigt tærske løs på
dem,
og lader man sin vogns hjul og sine heste
køre hen over dem,
får man dem ikke knust.

²⁹Også dette kommer fra Hærskarers
HERRE,
han giver forunderlige råd,
han har stor visdom.

⁷⁶Kan være et spørgsmål: »Knuser man brødkorn?«

Kapitel 29

Profeti om Jerusalems ødelæggelse

¹Ve Ariel, Ariel,
den by, hvor David slog lejr!
Læg år til år,
lad højtiderne indtræffe regelmæssigt,
²men jeg vil bringe trængsel over Ariel;
så hun bliver suk og klage,
og da vil hun være for mig som en Ariel^{bh}
³Jeg vil slå lejr rundt omkring dig,
og jeg vil indeslutte dig med en vold
og opføre belejringsanlæg imod dig.
⁴Når du er væltet omkuld,
vil du tale nede fra jorden,
og fra støvet lyder din tale svagt;
din stemme vil være som et genfærd nede
fra jorden,
og fra støvet vil din tale være en hvisken.
⁵Og mængden af dine fjender⁷⁷
vil blive som fint støv
og voldsmandenes mængde som avner
der flyver af sted,
og det skal ske på et øjeblik, pludseligt.
⁶Du vil blive hjemsøgt af Hærskarers
HERRE
med torden og jordskælv og vældigt drøn,
hvirvelvind og storm
og flammer af fortærende ild.
⁷Og som en drøm,
et nattesyn,
vil det gå med mængden af alle folkeslag
der fører krig mod Ariel,
ja, alle der kæmper imod hende og hendes
fæstning,
og de der bringer trængsel over hende.
⁸Og så vil det være som når den sultne
drømmer at nu er han ved at spise,
men så vågner han og føler sig tom,
og som når den tørstige drømmer at nu
er han ved at drikke,

⁷⁷Ordret »fremmede«.

men så vågner han, og se, han er udmattet

og føler sig tørstig.

Sådan skal det gå mængden af alle folkeslag
der fører krig mod Zions bjerg.

⁹Tøv og bliv forundrede!
Stir jer blinde, og bliv blinde!
De er fulde, men ikke af vin;
de dingler, men ikke af øl.

¹⁰For HERREN har udgydt over jer
en dyb søvns ånd,
og han har lukket jeres øjne,
- profeterne -
og han har tildækket jeres hoveder
- seerne -

¹¹For jer blev hele synet som ord i en lukket bog som de giver til en der har lært at læse,⁷⁸ idet de siger: »Læs dette!« og han så siger: »Det kan jeg ikke, for den er forseglet.« ¹²Og bliver bogen givet til en der ikke har lært at læse, idet de siger: »Læs dette!« så må han sige: »Jeg kan ikke læse.«

¹³Herren sagde:

»Fordi dette folk holder sig nær til mig med sin mund
og ærer mig med sine læber,
skønt dets hjerte er langt fra mig,
og deres frygt for mig
er tillærte menneskebud:

¹⁴Se, derfor vil jeg blive ved at handle forunderligt med dette folk,
forunderligt, vidunderligt;
så dets vises visdom vil forgå,
og dets kloges indsigt vil forsvinde.«

¹⁵Ve dem der søger dybt ned, væk fra HERREN,
for at skjule en plan!
Deres gerninger er i mørket,
og de siger:

»Hvem ser os, og hvem kender os?«

¹⁶I omstyrtere!

Mon leret skal regnes som pottemageren?

Så et værk kan sige om den der udførte det:

»Han har ikke lavet mig?«

Eller kan det der er dannet, sige om den der dannede det:

»Han har ingen forstand?«

De undertryktes frelse

¹⁷Mon ikke om yderligere meget kort tid
Libanon igen vil blive til frugthave,⁷⁹
og Karmel regnes for en skov.

¹⁸Og på den dag vil de døve høre en bogs ord

og blindes øjne vil se ud fra mulm og mørke.

¹⁹De svage vil igen glæde sig over HERREN,

og de fattige blandt mennesker vil juble over Israels Hellige.

²⁰For det er forbi med voldsmanden, og det er slut med spotteren,

og alle der lurar på ondt, er udryddet,

²¹de der erklærer et menneske skyldigt med et ord

og sætter fælder for den der dømmer i porten,

og afviser en retfærdig med nytteløse anklager.⁸⁰

²²Derfor sagde HERREN sådan til Jakobs hus,

han der udfriede Abraham:

»Nu vil Jakob ikke mere blive til skamme,
og nu vil han ikke mere blive bleg i ansigtet.

²³For når han ser sine børn,
mine hænders gerning, i sin midte,

⁷⁹Ordret: »Karmel«, sml. denne betydning i Es 10,18 og Karmelbjerget i Es 35,2.

⁸⁰Ordret »det golde« sml. 1 Mos 1,2.

⁷⁸Ordret her og v 12: »har kundskab om bogen«.

så vil de hellige mit navn
og hellige Jakobs Hellige,
og de vil have ærefrygt for Israels Gud.
²⁴Og de åndeligt forvildede får indsigt,
og de der brokkede sig, tager imod belæ-
ring.«

Kapitel 30

*Israel skal søge hjælp hos Gud, ikke i Egp-
ten*

¹»Ve de børn der er genstridige,«
lyder HERRENS udsagn,
»ved at lægge en plan,
som ikke er fra mig,
og slutte forbund,
men uden min Ånd,
for at føje synd til synd!
²De drager ned til Egypten
uden at spørge mig⁸¹ til råds
for at beskyttes af Faraos beskyttelse
og søge tilflugt i Egyptens skygge!
³Men Faraos beskyttelse vil blive til skam
for jer
og tilflugten i Egyptens skygge til skænd-
sel.
⁴For hans ledere har været i Soan,
og hans sendebud er kommet til Hanes.
⁵Enhver af dem bliver til skamme^{bi}
hos et folk der ikke gavner dem,
ikke er til hjælp og ikke til nytte,
men til skam og også til vanære.«

⁶Udsagn om dyrene i Sydlandet.
Gennem et nødens og trængslens land,
hvorfra hunløver og hanløver kommer,
slinger og lynhurtige giftslanger,
bringer de deres rigdomme på æslers ryg
og deres skatte på kamelers pukler
over til et folk der ikke kan gavne dem.

⁸¹Ordret: »min mund«.

⁷Egypten, de hjælper som pust af vind og
tomhed,
derfor kalder jeg det:
»en Rahab der sidder stille«.

⁸Nu, kom straks og skriv det på en tavle
hos dem
og optegn det i en bog,
så det er der til den kommende tid, altid,^{bj}
til evig tid.

⁹For det er et genstridigt folk,
løgnagtige børn,
børn der ikke vil høre HERRENS lov,
¹⁰der siger til seerne:
»I må ikke se noget!«
og til dem der har syner:
»I må ikke se syner om retskaffenhed for
os!

Tal smigrende ord til os,
du skal skue bedrageriske ting!

¹¹Vig bort fra vejen,
bøj af fra stien;
skaf os af med
Israels Hellige!«

¹²Derfor har Israels Hellige sagt sådan:
»Fordi I forkaster dette ord
og stoler på vold og bedrageri
og støtter jer til det,

¹³derfor skal denne misgerning for jer
blive
som et murbrud der kan falde ned,
når en fæstningsmur buler ud,
så der pludseligt, på et øjeblik, sker et
sammenbrud,

¹⁴og når den bryder sammen, er det som
når der kommer et brud i en pottemagers
krukke,
den knuses, uden at man skåner,
så der ikke kan findes
et skår mellem stumperne
til at hente ild med fra et ildsted
eller til at øse vand med fra en vandbe-
holder.«

¹⁵For sådan sagde Herren HERREN, Israels Hellige:

»Ved omvendelse og ro skal I frelses,
i stilhed og tillid skal jeres styrke være.
Men I ville ikke!«

¹⁶I sagde:

»Nej, for vi vil flygte til hest.«

Derfor skal I flygte!

Og »Vi vil ride på hurtigløbere.«

Derfor skal jeres forfølgere være hurtigløbere!

¹⁷Et^{bk} tusind vil flygte⁸² for en trussel fra en enkelt,

for en trussel fra fem vil I flygte,
indtil kun I er ladt tilbage
som en mast på toppen af et bjerg
og som et banner på en høj.

Herren vil forbarme sig, og folket skal vende sig fra afguderne

¹⁸Derfor venter HERREN på at være nådig mod jer,

og derfor vil han være ophøjet,^{bl} for at forbarme sig over jer;

for HERREN er rettens Gud.

Lykkelige er alle der venter på ham.

¹⁹For du folk på Zion, der bor i Jerusalem, du skal ikke græde! Han viser dig nåde, når du råber; når han hører det, svarer han dig.

²⁰Og skønt Herren giver jer ulykkesbrød og trængselsvand, så vil din lærer ikke længere skjule sig, men dine øjne vil se din lærer. ²¹Med egne ører vil du høre et ord der bag dig siger: »Dette er vejen, på den skal I gå!« både når I går til højre, og når I går til venstre.

²²Og I skal regne dine gudebilleders sølvbelægning for uren

og dit støbte billedes guldovertæk.

Du skal smide dem væk som tøj sølet til i menstruationsblod.

»Ud!« skal du sige til det.

²³Da vil han give regn til dit sædekorn, som du sår på agerjorden, og brød som afgrøde fra agerjorden, og det skal være nærende og mættende; dit kvæg skal den dag græsse på en vidtstrakt eng.

²⁴Også okserne og æslerne der bearbejder jorden,

vil æde blandingsfoder⁸³

der er rensat i vinden med skovl og fork.

²⁵På hvert højt bjerg og på hver knejsende bakke vil der være bække, strømme af vand, på den store slagtedag når tårne falder.

²⁶Og månens lys skal være som solens lys, og solens lys skal være syv gange stærkere end de syv dages lys

på den dag da HERREN forbinder sit folks brud

og helbreder dets knusende slag.

Dom over Assyrien

²⁷Se, HERRENS navn kommer langvejs fra, hans vrede brænder, og dens styrke stiger; hans læber er fulde af raseri, og hans tunge er som en fortærende ild.

²⁸Hans ånde er som en flod der løber over, der når til halsen, for at ryste folkeslag i ødelæggelsens si, og med et bidsel der fører vild i folkenes kæber.

²⁹Der vil være sang hos jer som i en nat hvor en fest helligholdes,

og hjertets glæde som når man går med fløjte for at komme til HERRENS bjerg, til Israels Klippe.

⁸²Verbet er tilføjet for forståelsens skyld.

⁸³Ordret: »syrnet foder«.

³⁰Så vil HERREN lade sin majestætiske
røst høre,
og han vil vise sin arm, der slår ned
i voldsom vrede
og med fortærende, flammende ild,
med styrtregn og skybrud og haglsten.

³¹For Assur vil forfærdes over HERRENS
røst,
han slår det med stokken.

³²Og hver gang kommer den anviste kæp
som HERREN bringer over det;
med pauker og citere
og med løftet hånd i krig
vil han kæmpe mod det.

³³For hans ildsted^{bm} er allerede gjort pa-
rat,
det er også gjort klar til kongen, gjort
dybt og bredt;
dets bål har ild og træ i mængde,
HERRENS ånde er som en flod af svovl,
der brænder i det.

Kapitel 31

*Herren vil forsvare Jerusalem når folket om-
vender sig*

¹Ve dem der tager ned til Egypten efter
hjælp,

de støtter sig til heste!
De stolede på vogne fordi der var mange,
og på ryttere fordi de var meget talrige,
men de så ikke hen til Israels Hellige
og søgte ikke HERREN!

²Men også han er vis
og lod ulykken komme
og tog ikke sine ord tilbage,
men han har rejst sig mod ondes hus
og mod forbryderes hjælper.

³Men egypterne er mennesker og ikke
Gud,
og deres heste er kød og ikke ånd;
når HERREN udstrækker sin hånd,

snubler den der hjælper,
og den der bliver hjulpet, falder,
så de alle sammen går til grunde.

⁴For HERREN sagde sådan til mig:
»Sådan som løven knurrer,
og også ungløven, over sit bytte,
og selv om der tilkaldes
mange hyrder imod den,
forskrækkes den ikke over deres råb
og giver ikke efter for deres larm:
Sådan stiger Hærskarers HERRE ned
for at kæmpe på^{bn} Zions bjerg
og på dens høj.

⁵Som flyvende fugle,
sådan vil Hærskarers HERRE beskytte
Jerusalem;
han skal beskytte og redde,
skåne og befri.

⁶Vend om til ham
som I er faldet så dybt fra,
israelitter!

⁷For på den dag
vil enhver forkaste sine afguder af sølv
og sine afguder af guld,
som jeres hænder lavede til synd for jer.

⁸Så vil Assyrien falde for et sværd, ikke
en mands,
et sværd, der ikke er et menneskes, vil
fortære det;
og flygter det for sværdet,
så vil dets unge mænd blive tvangsarbej-
dere.

⁹Dets klippe forsvinder af frygt,
og dets ledere skræmmes bort fra banne-
ret,«
lyder udsagnet fra HERREN,
der har sin ild i Zion
og sin ovn i Jerusalem.

Kapitel 32

Gud giver en retfærdig konge

¹Med retfærdighed skal en konge jo regere,
og ledere – med ret skal de styre.

²Og hver af dem skal være som et skjul
for vind

og skærm mod skybrud,
som vandløb på et tørt sted
og som en mægtig klippes skygge
i det udpinte land.

³De seendes øjne vil ikke blive lukket til,^{bo}
og de hørendes ører vil lytte.

⁴De fortravledes hjerte vil forstå kund-
skab,
og de stammendes tunge vil i en fart tale
tydelige ord.

⁵En tåbe vil ikke mere blive kaldt ædel
og en skurk ikke blive omtalt som fornem.

⁶For en tåbe taler tåbeligt,
og hans hjerte handler syndigt
ved at handle gudløst
og ved at tale falsk til HERREN,
ved at lade et menneske sulte
og lade en tørstig mangle noget at drikke.

⁷Og en skurk – hans redskaber er onde;
han udtænker onde planer
for at ødelægge ydmyge med løgnagtige
ord,

også når den fattige taler sandt.

⁸Men den ædle lægger ædle planer,
og han står fast på ædle ting.

Trussel mod de selvsikre

⁹I sorgløse kvinder,
rejs jer,
hør på min stemme!
I selvsikre⁸⁴ døtre!
lyt nøje til min tale!

¹⁰Om år og dage vil I skælve,

I selvsikre;
for det er forbi med vinhøsten,
frugthøsten kommer ikke.

¹¹Bæv, I sorgløse!
Skælv, I selvsikre!
Klæd dig af og stå nøgen
og bind sæk om lænderne!

¹²De står og klager over markerne,^{bp}
over herlige marker,
over frugtbare vintræer;

¹³over mit folks jord
vil der vokse tjørn og tidsel frem,
ja, over alle glædesfyldte huse
i en jublende by.

¹⁴For paladset er forladt,
byens larm er standset;
Ofel og vagttårnet er blevet til huler for
evigt,

til glæde for vildæsler,
til græsgang for fårehjorde,

¹⁵indtil Ånden fra det høje udgydes over
os,

og ørken bliver til frugtbart land,
og frugtbart land regnes for skov.

¹⁶Ret slår sig ned i ørkenen,
og retfærdighed bor på den frugtbare
mark;

¹⁷Retfærdighedens gerning bliver til fred,
og retfærdighedens værk
giver ro og tryghed til evig tid.

¹⁸Mit folk vil bo på fredens boplads
og i trygge boliger
og på sorgløse hvilesteder.

¹⁹Men det vil hagle når skoven falder,
og byen synker ned i ringhed.

²⁰Lykkelige er I,
der sår ved hvert vandløb,
som løsner okse og æslers ben.

⁸⁴Ordret: »tillidsfulde«, men her med negativ be-
tydning om letsindig sikkerhed.

Kapitel 33

Profeti mod Assyrien

¹Ve dig, du ødelægger,
der ikke selv er blevet ødelagt!
Og troløse,
som de ikke har handlet troløst imod!
Når du er holdt op med at ødelægge,
vil du blive ødelagt,
når du er færdig^{bq}
med at handle troløst,
vil de handle troløst mod dig.
²HERREN, vær os nådig, vi har håbet på dig;
vær du vores støtte⁸⁵ om morgenen,
ja, vores frelse i nødens tid.
³For lyden af larmen
flygter folkene;
når du rejser dig
spredes folkeslag.
⁴Og jeres bytte samles,
som græshoppen samler;
som en græshoppesværm kaster sig over det.
⁵HERREN er ophøjet,
for han bor i det høje;
han fylder Zion med ret og retfærdighed.
⁶Og dine tiders stabilitet
vil være en rigdom af frelse, visdom og kundskab;
en HERRENS frygt vil være dens skat.

⁷Nu skriger deres helt om hjælp udenfor;
fredens budbringere græder bittert.
⁸Hovedveje er lagt øde,
ingen går mere over en sti.
Han⁸⁶ har brudt pagten,
foragtet byer,
ikke agtet noget menneske.

⁹Landet sørger, sygner hen,

⁸⁵Ordret: »arm«.

⁸⁶Dvs. Assyriens konge

Libanon bliver til skamme, visner;
Saron bliver som ørkenen,
Basan og Karmel kaster bladene.

¹⁰Nu rejser jeg mig, siger HERREN;
nu vil jeg lade mig ophøje,
nu vil jeg blive højt ophøjet.

¹¹I undfanger hø, føder halm;
jeres ånd er en ild, der vil fortære jer selv.

¹²Og folk skal brændes som kalk,
som afhuggede torne der brænder op i ild.

Frelsen på Zion

¹³Hør, I der er langt borte, hvad jeg har gjort,

og kend, I der er nær, min styrke!

¹⁴Syndere på Zion vil frygte,

bæven gribe gudløse:

»Hvem af os kan bo ved en fortærende ild?

Hvem af os kan bo ved det evige bål?«

¹⁵Den der vandrer i retfærdighed

og taler retskaffenhed;

den der forkaster vinding ved undertrykkelse;

den der med sine hænder afviser

at gribe efter bestikkelse;

den der stopper sine ører til

for ikke at høre om blodsudgydelse,

og som lukker sine øjne

for ikke at se på ondskab:

¹⁶Han vil bo på høje steder,

klippefæstninger vil blive hans tilflugt,

brød gives ham,

vand sikres ham.

¹⁷Dine øjne vil betragte kongen i hans skønhed,

de ser et vidt udstrakt land.

¹⁸Du vil tænke dybt over rædslen:

»Hvor er der en skriver? Hvor er der en vejrer?

Hvor er der en der tæller tårnene?«

¹⁹Du vil ikke mere se det frække folk,
et folk med ubegribeligt sprog som man
ikke kan forstå,
med stammende tale som man ikke kan
fatte.

²⁰Betragt Zion, vores festforsamlings
stad;

dine øjne vil se Jerusalem,
en sorgløs boplads,
et telt der ikke vil blive pakket sammen,
hvis pløkke aldrig i evighed rykkes op,
og ingen af dets reb rives over.

²¹Men der vil HERREN være herlig for os,
et sted med floder, brede strømme;
ingen skibe med årer vil lægge til der,
og store skibe vil ikke sejle forbi det.

²²For HERREN er vores dommer,
HERREN er vores lovgiver,
HERREN er vores konge,
han vil frelse os.

²³Dine reb er løsnede;
så de ikke holder masten fast,
de har ikke bredt sejlene ud.
Da deles røvet bytte i mængde
halte plyndrer rovet.

²⁴Og ingen indbygger vil da sige:
»Jeg er syg.«
Folket der bor der,
har fået syndsforladelse.

Kapitel 34

HERRENS straf over Edom og de øvrige fjender

¹1 Kom her, I folkeslag, for at høre!
Og I folk, lyt nøje efter!
Jorden og alt hvad der fylder den, skal
høre,

verden og alt hvad der gror på den!

²For HERRENS vrede er over alle folkesla-
gene,
og hans harme over alle deres hære;

han lægger band på dem,
giver dem hen til slagtingen.

³Deres dræbte skal slænges hen,
og deres lig – stanken af dem skal stige
op,

og bjerge skal flyde med deres blod.

⁴Hele himlens vrimmel svinder hen,
og himlene bliver rullet sammen som en
bogrulle;

hele deres vrimmel vil visne
som løv visner af en vinstok
og vissent løv af et figentræ.

⁵Når mit sværd har beruset sig i himlen,
se, da vil det fare ned over Edom
og til dom over det folk jeg lagt band på.

⁶HERRENS sværd er fuldt af blod,
er mættet af fedt,
af lams og bukkens blod,
af vædderens nyrefedt.

For HERREN har et slagtoffer i Bosra
og en stor nedslagting i Edoms land.

⁷Vildokser falder sammen med dem
og tyrekalve sammen med tyre;
deres jord drikker deres blod,
og deres støv mættes af fedt.

⁸For det er en hævnens dag for HERREN,
et gengældelsesår i striden for Zion.

⁹Og dets bække vil forvandles til tjære
og dets støv til svovl,
og dets jord⁸⁷ bliver til brændende tjære.

¹⁰Hverken dag eller nat vil det blive sluk-
ket,

for evigt vil røgen fra det stige op;
fra slægt til slægt vil det ligge øde,
i evigheds evigheder vil ingen gå igen-
nem det.

¹¹Men kirkeuglen og mosehornuglen ejer
det,

skovhornsugle og ravn vil bor i det.

Han vil med en målesnor udmåle det
golde,
og med en lodsno det øde.

⁸⁷Kan også oversættes: »land«.

¹²Dets fornemme folk – der er ingen dér
de kalder til kongeværdighed;⁸⁸ –

og alle dets ledere skal blive til intet.

¹³Tjørne gror op i dets paladser,
der er nælde og tidsel i dets fæstninger;
og det er boplads for sjakaler,
opholdssted for strudse.

¹⁴Ørkendyr og sjakaler vil mødes,
og vildgeden træffer sin fælle,
kun dér slår ugler sig til ro
og finder sig et hvilested.

¹⁵Dér bygger pilslangen rede og lægger
æg,

udruger dem og samler ungerne i sin
skygge;

kun dér samler sig glenter,
hver med sin fælle.

¹⁶Søg i HERRENS bog, og læs,
Ikke en eneste af dem mangler,
den ene savner ikke sin fælle;
for hans mund den har påbudt det,
og hans Ånd den har samlet dem.

¹⁷Og han har kastet lod for dem,
og hans hånd har fordelt det iblandt dem
med målesnoren;

til evig tid vil de eje det,
fra slægt til slægt vil de bo der.

Kapitel 35

Ørkenen vil blomstre

¹Ørkenen og det tørre land vil glæde sig,
den øde slette juble
og blomstre som en affodil^{br}

²Den vil blomstre frodigt
og glæde sig i stor fryd,
den vil juble!

Libanons herlighed bliver givet til den,
Karmels og Sarons pragt;
de skal se HERRENS herlighed,

vores Guds pragt.

³Styrk de slappe hænder,
og gør kraftsløse knæ stærke!

⁴Sig til dem med bankende hjerte:
»Vær stærke, frygt ikke!
Se jeres Gud kommer
med oprejsning,
Guds gengældelse,
han vil komme og frelse jer.«

⁵Da vil blindes øjne åbnes
og døves ører lukkes op.

⁶Da vil den halte springe som hjorten
og den stummes tunge juble;
for vand bryder frem i ørkenen
og bække på den øde slette.

⁷Det udtørrede land vil blive til en sø
og den tørstende jord til vandkilder;
på sjakalers boplads, hvor de lejrer sig,
bliver skud til rør og siv.

⁸Dér vil blive en hovedvej og vej,⁸⁹
og Den Hellige Vej
skal den kaldes;
ingen uren går ad den,
og den tilhører dem der går vejen,
tåber flakker ikke om.

⁹Dér vil der ikke være nogen løve,
og rovdyr kommer ikke op på den,
de findes ikke;
men løskøbte vandrer der.

¹⁰HERRENS frikøbte vender tilbage,
og de kommer til Zion med jubel,
og der vil være evig glæde i spidsen for
dem;
fryd og glæde når dem,
og sorg og suk flygter.

⁸⁸Ordret: »udråber kongedømme«.

⁸⁹»og vej« står ikke i alle håndskrifter.

Kapitel 36

Assyrerkongen Sankeribs angreb

¹Derefter, i kong Hizkijas fjortende år, drog Sankerib, Assyriens konge, op mod alle Judas faste byer og indtog dem.

²Assyriens konge sendte sin hovedforhandler^{bs} fra Lakish til Jerusalem, til kong Hizkija, med en stor styrke; og han stillede sig ved den øverste dams vandledning, der ligger ved vejen til vaskepladsen. ³Så gik Eljakim, Hilkijas søn, der var hofchef, ud til ham, sammen med Shebna, skriveren, og Joa, Asafs søn, sekretæren. ⁴Hovedforhandleren sagde til dem: »Sig til Hizkija: Sådan siger den store konge, Assyriens konge: Hvad er det for en tillid som du stoler på? ⁵Jeg siger: Er løs snak virkelig nok som en plan og styrke til krig? Så, hvem stoler du på siden du gør oprør mod mig? ⁶Se, du stoler på denne stok af knækket siv, på Egypten. Hvis nogen støtter sig på den, går den ind i hans hånd og gennem-borer den. Sådan er Farao, Egyptens konge, for alle dem der stoler på ham. ⁷Og hvis du siger til mig: »Vi stoler på HERREN, vores Gud!« er det så ikke ham hvis høje og altre Hizkija har fjernet da han sagde til Juda og til Jerusalem: »Foran dette alter skal I tilbede?« ⁸Og nu, indgå et væddemål med min herre, Assyriens konge, så vil jeg give dig to tusind heste, hvis du på din side kan sætte ryttere på dem. ⁹Hvordan vil du afvise en eneste kaptajn blandt min herres ringeste officerer? Men du stoler på Egypten angående vogne og ryttere. ¹⁰Og nu, mon jeg, uden at HERREN er med mig, er draget op mod dette land for at ødelægge det? HERREN sagde til mig: Drag op til dette land og ødelæg det!«

¹¹Da sagde Eljakim og Shebna og Joa til hovedforhandleren:^{bt} »Tal dog til dine ydmyge embedsmænd på aramæisk, for det

forstår vi; tal ikke til os på judæisk i folkets påhør mens de er på bymuren.« ¹²Men hovedforhandleren sagde: »Har min herre sendt mig til din herre og til dig for at tale disse ord? Mon ikke det er til^{bu} de mænd der sidder på bymuren, og som skal æde deres egne ekskrementer og drikke deres egen urin sammen med jer?« ¹³Så stod hovedforhandleren frem og råbte med høj stemme på judæisk: »Hør den store konge, Assyriens konges, ord! ¹⁴Sådan siger kongen: Lad ikke Hizkija bedrage jer, for han vil ikke kunne redde jer! ¹⁵Og lad ikke Hizkija få jer til at stole på HERREN ved at sige: HERREN vil helt sikkert udfri os; denne by skal ikke gives i Assyriens konges magt. ¹⁶Hør ikke på Hizkija; for sådan siger Assyriens konge: Slut fred⁹⁰ med mig, og gå ud til mig og spis hver af sin vinstok og hver af sit figentræ, og drik vand hver af sin brønd, ¹⁷indtil jeg kommer og tager jer til et land som jeres land, et land med korn og vin, et land med brød og vingårde. ¹⁸Lad ikke Hizkija forføre jer ved at sige: HERREN vil udfri os! Har folkeslagenes guder mon udfriet hver sit land af Assyriens konges magt? ¹⁹Hvor er Hamats og Arfads guder? Hvor er Sefarvajims guder? Er det sådan at de fik udfriet Samaria af min magt? ²⁰Hvem er der iblandt alle disse landes guder der har udfriet deres land af min magt? Er det så sådan at HERREN vil kunne udfri Jerusalem af min magt?«

²¹Men de tav og svarede ham ikke et ord; for befalingen fra kongen var sådan: Svar ham ikke!

²²Så kom Eljakim, Hilkijas søn, der var hofchef, og Shebna, skriveren, og Joa, Asafs søn, sekretæren, til Hizkija med flængede klæder; og de rapporterede hovedforhandlerens ord til ham.

⁹⁰Ordret: »velsignelse«.

Kapitel 37

Hizkija søger hjælp hos Esajas

¹Derefter, da kong Hizkija hørte det, rev han flænger i sit tøj, hyllede sig i sæk og gik til HERRENS hus. ²Og han sendte Eljakim, der var hofchef, og Sebna, skriveren, og præsternes ældste, der havde klædt sig i sæk, til profeten Esajas, Amos' søn. ³Og de sagde til ham: »Sådan siger Hizkija: Denne dag er nødens og afstraffelsens og vanærens dag; for det ufødte barn står i livmodermunden, men der er ingen kraft til fødsel. ⁴Måske HERREN din Gud vil høre hovedforhandlerens ord, som hans herre, Assyriens konge, sendte for at håne den levende Gud, og han vil afstraffe ham for de ord, som HERREN din Gud har hørt; så send en bøn op for den rest der er blevet tilbage.«

⁵Så kom kong Hizkijas embedsmænd til Esajas, ⁶og Esajas sagde til dem: »Sådan skal I sige til jeres herre: Sådan siger HERREN: Frygt ikke for de ord som du hørte, dem som Assyriens konges tjenere hånede mig med. ⁷Se, jeg vil snart indgive ham en ny ånd, og han vil høre en efterretning og tage tilbage til sit land; jeg vil lade ham falde for sværdet i hans land.«

Nye trusler

⁸Da hovedforhandleren vendte tilbage, fandt han Assyriens konge i færd med at kæmpe mod Libna; for han havde hørt, at han var rejst fra Lakish. ⁹Og han hørte om Tirhaka, Nubiens konge, at der blev sagt: Han er rykket ud for at kæmpe imod dig. Da han hørte det, sendte han budbringere til Hizkija med følgende besked: ¹⁰»Sådan skal I sige til Hizkija, Judas konge: Lad dig ikke bedrage af den Gud, som du sætter din lid til så du siger: Jerusalem skal ikke gives i Assyriens konges magt. ¹¹Se, du har hørt hvad Assyriens konger har gjort ved

alle landene, at de har lagt ban på dem, og så skulle du reddes? ¹²Har folkeslagenes guder reddet dem som mine fædre fordrev, nemlig Gozan og Karan og Resef og Edens befolkning, der er i Telassar? ¹³Hvor er Hamats konge og Arpads konge, kongen over Sefarvajims by, af Hena og Ivva?»

Hizkijas bøn

¹⁴Hizkija modtog brevet^{bw} af sendebudenes hånd og læste det; og han gik op til HERRENS hus. Så bredte Hizkija det ud foran HERREN, ¹⁵og Hizkija bad til HERREN og sagde: ¹⁶»Hærskarers HERRE, Israels Gud, som troner over keruberne! Kun du alene er Gud over alle jordens kongeriger; du har skabt himlen og jorden. ¹⁷Bøj, HERRE, dit øre og hør! Åbn, HERRE, dine øjne og se! Og hør alle Sankeribs ord som han har sendt for at håne den levende Gud. ¹⁸I sandhed, HERRE: Assyriens konger har lagt alle landene^{bw} og deres jord øde. ¹⁹Og de har overgivet deres guder til flammerne, for de var ikke guder, men menneskehænders værk, træ og sten, og de tilintetgjorde dem. ²⁰Men nu, HERRE vores Gud! Frels os fra hans magt, så alle jordens kongeriger kan forstå at du er HERREN, du alene.«

Profeti mod Sankerib

²¹Så sendte Esajas, Amos' søn, bud til Hizkija med følgende besked: »Sådan siger HERREN, Israels Gud: Da du har bedt til mig angående Sankerib, Assyriens konge, ²²er dette det ord som HERREN har talt imod ham:

Hun foragter dig, hun spotter dig,
Zions datters jomfru.
Hun ryster på hovedet ad dig,
Jerusalems datter.

²³Hvem spottede og hånede du?

Og mod hvem hævede du stemmen?

Du har løftet dit blik højt op
mod Israels Hellige!

²⁴Gennem dine embedsmænd spottede
du HERREN

og sagde: »Med mit store antal strids-
vogne

er jeg steget op på høje bjerge,
det fjerneste Libanon;
og jeg vil fælde dets høje cedertræer,
dets udvalgte cypresser,
og jeg vil nå op på dets højeste grænse,
til dets frodige skov.

²⁵Jeg har gravet og drukket vand,
og med mine fodsåler vil jeg udtørre
alle Egyptens floder.«

²⁶Har du ikke for lang tid siden hørt
at jeg har gjort det?
Fra ældgamle dage har jeg formet det,
nu har jeg ladet det komme,
så de bliver til øde stendynger,
de befæstede byer.

²⁷Og deres beboere, de magtesløse,
blev forfærdede og gjort til skamme;
de blev som markens planter
og som grønne urter,
som græs på tage

og som en kornmark^{bx} før den er mo-
den.^{by}

²⁸Og om du sætter dig, eller du går ud,
eller du går ind, jeg ved det,
også dit raseri imod mig.

²⁹Fordi du raser imod mig,
og dit overmod^{bz} er kommet mig for øre,
vil jeg lægge min ring i din næse
og mit bidsel i din mule
og bringe dig tilbage
ad den vej du kom på.

Jerusalems frelse

³⁰Og dette skal være tegnet for dig:
I år vil man spise det der har sået sig selv,

og i det andet år det der vokser af sig selv;
men i det tredje år vil I så og høste,
og I skal plante vingårde og spise deres
frugt!

³¹Og Judas hus' undslupne, resten, vil
igen slå rod forneden
og sætte frugt foroven.

³²For fra Jerusalem vil der udgå en rest
og undslupne fra Zions bjerg.
Hærskarers HERRES passion vil gøre
dette.

³³Derfor siger HERREN sådan om Assyri-
ens konge:

Han skal ikke komme ind i denne by
og skal ikke skyde en pil derind
og skal ikke rykke frem mod den med
skjold

og skal ikke opføre en angrebsrampe mod
den.

³⁴Ad den vej han kom,
skal han vende tilbage
og ikke komme ind i denne by,
lyder HERRENS udsagn,

³⁵Jeg beskytter denne by for at frelse den,
for min skyld og for Davids, min tjeners,
skyld.«

³⁶Så gik HERRENS engel ud og dræbte
185.000 mand i assyrernes lejr; og da man
stod op tidligt om morgenen, se, da lå
de alle som døde kroppe. ³⁷Så brød San-
kerib, Assyriens konge, op og tog afsted og
vendte tilbage, og han blev boende i Nineve.
³⁸Men så, mens han tilbad i sin gud Nisroks
hus, dræbte hans sønner, Adramelek og Sa-
rezer, ham med sværd, og de undslap til
Ararats land, og hans søn Asarhaddon blev
konge i hans sted.

Kapitel 38

Hizkijas sygdom og helbredelse

¹I de dage blev Hizkija dødssyg, Esajas, Amos' søn, profeten, kom til ham og sagde til ham: »Sådan siger HERREN: Bring dine sager i orden, for du skal dø og ikke blive i live.« ²Hizkija vendte sit ansigt mod væggen, og han bad til HERREN ³og sagde: »Ak, HERRE! Husk dog hvordan jeg har vandret for dit ansigt i sandhed og helhjertet og har gjort det der i dine øjne er godt.« Og Hizkija græd højt. ⁴Da kom HERRENS ord til Esajas således: ⁵»Gå hen og sig til Hizkija: Sådan siger HERREN, din far Davids Gud: Jeg har hørt din bøn, jeg har set dine tårer; se, jeg vil lægge femten år til din levetid. ⁶Og jeg vil befri dig ud af Assyriens konges hånd, sammen med denne by og jeg beskytter denne by. ⁷Og dette er tegnet til dig fra HERREN på at HERREN vil gøre denne gerning, som han har meddelt: ⁸Se, jeg fører solurets skygge, der har bevæget sig nedad ved solen på Akaz' solur, ti trin tilbage.« Og solen gik de ti trin tilbage på soluret, som den havde bevæget sig nedad.

⁹En tekst^{bæ} af Hizkija, Judas konge, da han havde været syg og var kommet sig af sin sygdom:

¹⁰Jeg sagde:

Midt^{bø} i mine dage vil jeg gå gennem dødsrigets porte;

jeg bliver frataget resten af mine år.

¹¹Jeg sagde: Jeg vil ikke se HERREN,^{bå}

HERREN i de levendes land;

jeg vil ikke mere se et menneske blandt verdens beboere.^{ca}

¹²Min bolig brydes ned

og fjernes fra mig

som en hyrdes telt;

jeg har rullet mit liv sammen som en væver,

man⁹¹ skærer mig af fra trådene;

fra dag til nat vil du gøre ende på mig.

¹³Jeg forholdt mig stille^{cb} indtil morgen, som en løve knuser han så alle mine knogler;

fra dag til nat gør du ende på mig.

¹⁴Som en svale, en trane, sådan peb jeg, jeg kurrede som en due.

Mine øjne er svage af at se mod det høje.

Herre, jeg er i nød,

Stil sikkerhed for mig!

¹⁵Hvad skal jeg sige?

Han har talt til mig, og han har gjort det. jeg skal vandre stille alle mine år på grund af min sjæls bitterhed.

¹⁶Herre, under de vilkår lever man, og ved alt bevares min ånds liv i dem; gør mig stærk, og hold mig i live!

¹⁷Se, det der var meget bittert for mig, blev til fred;

men du udfriede mig kærligt fra ødelæggelsens grav;

for om bag din ryg kastede du alle mine synder.

¹⁸For dødsriget takker dig ikke, døden lovpriser dig ikke; de der går ned i graven, håber ikke på din trofasthed.

¹⁹Den der er i live, den der er i live, han takker dig

som jeg i dag.

En far til sønner

vil fortælle om din trofasthed.

²⁰HERREN er min frelse, vi vil spille på mine strengespil alle vores livs dage oppe ved HERRENS hus.

⁹¹Verbet i 3 maskulinum singularis kan henvise til en væver eller til Gud.

²¹Esajas sagde⁹² at de skulle tage en figenkage og gnide den på hans byld, så ville han blive i live. ²²Og Hizkija sagde: »Hvad er tegnet på at jeg skal gå op til HERRENS hus?«

Kapitel 39

Sendebudene fra Babylon

¹På den tid sendte Babylons konge Merodak-Bal'adan, Bal'adans søn, breve og gaver til Hizkija. Han havde hørt at han havde været syg og var blevet rask. ²Hizkija glædede sig over dem og viste dem skatkammeret, sølvet og guldets og balsamstofferne, den kostelige olie og hele sit våbenkammer og alt det der fandtes i hans forråds-kamre; der var ikke den ting som Hizkija ikke lod dem se i sit palads og i hele sit rige.

Profeti om bortførelsen til Babylon

³Da kom profeten Esajas til kong Hizkija og sagde til ham: »Hvad har de mænd sagt? Og hvorfra kommer de til dig?« Hizkija sagde: »De er kommet til mig fra et land langt borte, fra Babylon.« ⁴Og han sagde: »Hvad har de set i dit palads?« Hizkija sagde: »Alt hvad der er i mit palads, har de set; der var ikke en ting som jeg ikke viste dem i mine forråds-kamre.« ⁵Da sagde Esajas til Hizkija: »Hør Hærskarers HERRES ord: ⁶Se, der kommer dage da alt det der er i dit hus, og som dine fædre har samlet indtil denne dag, skal føres til Babylon; der skal ikke blive noget tilbage, siger HERREN. ⁷Og nogle af dine sønner, der nedstammer fra dig, som du bliver stamfar til, skal de tage,

⁹²Tidsmæssigt sker det før takkesalmen i vers 9-20 og kan derfor også oversættes »Esajas havde sagt«.

og de skal være hofmænd⁹³ i Babylons konges palads.« ⁸Men Hizkija sagde til Esajas: »Det ord fra HERREN du har talt, er godt.« Og han sagde: »Så bliver der fred og stabilitet i min levetid!«

Kapitel 40

Glædesbud til Jerusalem

¹»Trøst, trøst mit folk,«
siger jeres Gud.
²Tal til Jerusalems hjerte
og råb til det⁹⁴
at dets kamp er fuldført,
at dets skyld er betalt,
at det af HERRENS hånd har fået
dobbelt for alle sine synder.

³En stemme råber nu:
»I ørkenen
skal I bane HERRENS vej,
På den øde slette skal I jævne
en hovedvej for vores Gud!
⁴Hver dal skal hæves,
og hvert bjerg og hver høj skal sænkes;
det bakkede terræn skal gøres til jævnt
land
og de ujævne områder til slette.
⁵HERRENS herlighed vil blive åbenbaret,
og ethvert menneske⁹⁵ uden undtagelse
vil se den;
for HERRENS mund har talt.«

⁶En stemme siger nu: »Råb!«
Og den vil sige:^{cc} »Hvordan skal jeg
kunne råbe?
Ethvert menneske er græs,
og al dets ynde er som markens blomster.
⁷Græsset bliver tørt, blomsten visner,

⁹³Det kan referere til eunukker, sml. Es 56,3.

⁹⁴Ordret »hende« her og i det følgende, da bynavne er hunkøn på hebraisk.

⁹⁵Ordret: »alt kød«; også i v. 6.

for⁹⁶ HERRENS ånde blæser på det.«

Ja, sandelig folket er græs!

⁸Græsset bliver tørt, blomsten visner,
men vores Guds ord vil bestå til evig tid.

⁹Stig op på et højt bjerg,
du Zions glædesbudbringer,
løft din stemme med kraft,
Jerusalems glædesbudbringer,
løft den, frygt ikke;

sig til Judas byer:

»Se, her er jeres Gud!«

¹⁰Se Herren HERREN,
han vil komme med styrke,
og hans arm hersker for ham.
Se, hans løn er med ham,
og hans fortjeneste er foran ham.

¹¹Som en hyrde
vil han vogte sin hjord,
samle lammene i sine arme
og bære dem ved sit bryst;⁹⁷
han vil lede de diegivende får.

Guds storhed

¹²Hvem har målt vand i sin hule hånd
og udmålt himlen i fingerspand,
afmålt jordens støv i litermål,
vejet bjerge på en vægt
og høje på vægtskåle?

¹³Hvem har retledt HERRENS Ånd,
og som hans rådgiver belært ham?

¹⁴Hos hvem fik han rådgivning
så han gav ham indsigt
og lærte ham om den rette sti;
lærte ham kundskab
og belærte ham om vejen til indsigt?

¹⁵Ja, folkeslag er som en dråbe fra en
spand
og må regnes som støv i vægtskåle!

⁹⁶Kan også oversættes »så snart«.

⁹⁷Kan også oversættes: »i sit skød«.

Ja, kystområder er som fint støv han samler op.

¹⁶Libanon er ikke nok til brændsel
og dets vildt er ikke nok til brændoffer.

¹⁷Alle folkeslagene er som intet for ham;
de regnes som^{cd} intethed og det golde af ham.

¹⁸Med hvem vil I sammenligne Gud?

Og hvilken skikkelse vil I sammenligne med ham?

¹⁹Gudebilledet har en kunsthåndværker støbt;

og en guldsmed beklæder det med guld
og støber sølvkæder.

²⁰Den fattiges offergave: træ der ikke råder,
vil han vælge;

han vil udsøge sig en dygtig håndværker
til at opstille et gudebillede der ikke kan vælte.

²¹Ved I ikke? Hører I ikke?

Er det ikke forkyndt for jer fra begyndelsen?

Har I ikke forstået
jordens grundlæggelse?

²²Han er den der bor oven over jordens
horisont,^{ce}

mens de der bor på den, er som græshopper;

han spænder himlen ud som et slør
og har bredt den ud som et telt til at bo i.

²³Han der gør fyrster til intet, har skabt
jordens dommere til det golde!

²⁴Ja, knap er de plantet, knap er de sået,
knap har deres stikling slået rod i jorden,
så blæser han også på dem så de bliver tørre,

og en storm fører dem bort som strå.

²⁵»Med hvem vil I sammenligne mig
så jeg skulle være hans lige?«
siger den Hellige.

²⁶Løft jeres øjne imod det høje, og se:
Hvem skabte disse ting?

Han der fører deres hærske frem efter tal,

han kalder dem alle ved navn;
på grund af vældig kraft og stærk styrke
mangler der ikke én.

²⁷Hvorfor siger du, Jakob,
og meddeler du, Israel:
»Min vej er skjult for HERREN,
og min ret omgås af min Gud.«

²⁸Ved du ikke,
har du ikke hørt?
En evig Gud er HERREN,
Skaberen helt til jordens ender,
han bliver ikke udmattet og bliver ikke
træt;
hans indsigt kan ikke udforskes.

²⁹Han giver den trætte styrke,
og til den kraftsløse giver han stor kraft.

³⁰Ynglinge bliver udmattede og trætte,
og unge mænd snubler voldsomt.

³¹Men de der venter på HERREN, vil få ny
styrke,
de vil få svingfjer som ørnene,
de løber, men bliver ikke udmattede,
de går, men bliver ikke trætte.

Kapitel 41

Herren kalder en erobreren fra Østen

¹Lyt i stilhed til mig, I kystområder!
Lad folkeslag få ny styrke!
Lad dem komme nær, så skal de tale;
lad os sammen komme frem for retten!

²Hvem vakte ham fra Østen,
kalder ham i retfærdighed til efterføl-
gelse^{cf}

overgiver folkeslag foran ham
og lader konger blive trådt ned?
Han gør hans⁹⁸ sværd til støv,
hans bue til bortblæste avner.

⁹⁸Underforstået: »modstanderens«.

³Han forfølger dem, drager frem i fred,
ruten som hans fødder ikke går.^{cg}

⁴Hvem udrettede og gjorde det?

Han der kaldte slægterne frem fra begyn-
delsen!

Jeg, HERREN, er den første,
og hos de sidste er jeg den samme.⁹⁹

⁵Kystområderne så det og frygtede,
jordens ender bævede;
de nærmede sig og kom.

⁶Den ene hjælper den anden
og siger til sin ven:
»Stå fast!«

⁷Metalarbejderen opmuntrede guldsme-
den,

den der var ved at glatte med hammer,
den der var ved at hamre på ambolten;
han siger om sammenføjnngen: »Den er
god!«

Og så fæstnede han det med nagler, så
det ikke kan vælte.

⁸Men du, Israel, min tjener,
Jakob, som jeg udvalgte,
efterkommer af min kære ven Abraham!

⁹Du som jeg hentede fra jordens ender
og kaldte fra dens yderste grænser,
og som jeg sagde til: Du er min tjener,
jeg har udvalgt dig og ikke forkastet dig!

¹⁰Frygt ikke, for jeg er med dig!
Vær ikke bange for jeg er din Gud;
jeg har styrket dig,
ja, jeg har hjulpet dig,
ja, jeg har holdt dig oppe med min retfær-
digheds højre hånd.

¹¹De vil jo blive til skamme og beskæm-
mes,

alle de der bliver vrede på dig;
de vil blive til intet og gå til grunde,
de mænd der strides med dig,

¹²Du vil lede efter dem,
men ikke finde dem,

⁹⁹Ordret: »jeg (er) ham«.

de mænd der skændes med dig;
de vil blive til det rene ingenting,
de mænd der kæmper imod dig.

¹³For jeg er HERREN din Gud,
der griber fast i din højre hånd,
der siger til dig: Frygt ikke,
jeg har hjulpet dig.

¹⁴Frygt ikke,
Jakobs orm,
Israels mænd!^{ch}

Jeg hjælper dig, lyder HERRENS udsagn,
og din løser er Israels Hellige.

¹⁵Se, jeg gør dig til en tærskeslæde
skarp, ny,
med mange skær;
du vil tærske bjerge
og knuse,
og du vil gøre høje til avner.

¹⁶Du spreder dem,
og vinden tager dem,
og en storm strør dem ud.
Men du vil juble over HERREN,
af Israels Hellige vil du rose dig.

¹⁷De elendige og de fattige leder efter
vand,

men der er ikke noget,
deres tunge tørrer ud af tørst.
Jeg, HERREN, vil bønføre dem,
jeg, Israels Gud - vil ikke forlade dem.

¹⁸Jeg vil åbne floder over nøgne høje
og kilder midt i dale.

Jeg vil gøre ørken til en vandrig sø
og tørt land til kildevæld.

¹⁹I ørkenen vil jeg anbringe
cedertræ, akacietræ
og myrtetræ og oliventræ;
på den øde slette vil jeg sætte cypresser
sammen med elm og buksbom,

²⁰for at de skal se og vide,
lægge mærke til og indse samtidig
at HERRENS hånd har gjort dette,
og Israels Hellige har skabt det.

Herren udfordrer afguderne

²¹Forelæg jeres sag, siger HERREN;
fremlæg jeres stærke beviser, siger
Jakobs konge.

²²Lad dem¹⁰⁰ fremlægge og forkynde for
os

hvad der skal ske;

de tidligere ting, hvad de betød, skal de
forkynde så vi kan lægge os det på sinde,
og l vide hvad enden på dem bliver,
eller lad os høre hvad der kommer!

²³Forkynd hvad der vil indtræffe i fremti-
den

så vi kan vide at I er guder!

Ja, gør godt eller gør ondt,

så vil vi se hinanden an og samtidig se
det.^{ci}

²⁴I kommer jo fra intet

og jeres gerning fra ingenting

en afskyelighed er den der vælger jer!

Herren tilkaldte Kyros som sit redskab

²⁵Jeg vakte ham fra nord, den,

og han kom,

fra solens opgang vil han påkalde mit
navn;

og han vil komme over guvernører som
om de var mørtel,

og som en pottemager der tramper i ler.

²⁶Hvem har forkyndt noget fra begyndel-
sen

så vi kunne vide det,

eller fra før så vi kan sige: »Han har ret«?

Ja, der er ingen der forkynder det,

ja, ingen lader os høre det,

ja, ingen hører jeres tale.

²⁷Først til Zion: »Se, se dem!«

Og til Jerusalem giver jeg en glædesbud-
bringer.

²⁸Og jeg ser, men der er ingen,

og af dem er der heller ingen rådgiver

¹⁰⁰Dvs. afguderne.

så jeg kunne spørge dem, og de kunne give svar tilbage.

²⁹Se, de er alle et bedrag,^{cj}
deres gerninger er intet,
deres støbte billeder er vind og gold.

Kapitel 42

Herrens tjener

¹Da det er min tjener, som jeg griber,
min udvalgte som jeg har foretrukket,
har jeg givet min Ånd over ham.
Han vil udbrede ret til folkeslagene.

²Han vil ikke skringe og ikke hæve stemmen.

og ikke lade sin røst høre på gaderne.

³Et knækket rør vil han ikke sønderbryde,
og en ulmende væge vil han ikke slukke.
Han vil føre retten igennem til sandheden.

⁴Han bliver ikke mat og knækkes ikke,
indtil han får indført ret i landet;
og fjerne øer venter på hans lov.

⁵Sådan sagde Gud HERREN,
der var skaber af himlene og spændte dem ud,
der bredte jorden ud med dens vækster,
der gav folket på den åndedræt
og ånd til dem
der færdes på den.

⁶Jeg, HERREN, har kaldt dig i retfærdighed,

og jeg tager dig fast ved hånden;
og jeg beskytter dig og gør dig
til en pagt for folket,
til et lys for folkeslagene,

⁷for at åbne blindes øjne,
for at^{ck} føre fanger ud af fængslet,
dem der sidder i mørke, ud af fangehuset.

⁸Jeg er HERREN, det er mit navn;
og min ære vil jeg ikke give nogen anden
eller min lovprisning til gudebilleder.

⁹De første ting, se, de er sket,
og om nye ting fortæller jeg;
før det spirer frem, vil jeg lade jer høre det.

Den nye sang om HERRENS sejr

¹⁰Syng en ny sang for HERREN,
hans lovprisning fra jordens ende;
I der tager ud på havet og alt hvad det rummer,

I kystområder og deres beboere!

¹¹Ørkenen og dens byer skal løfte stemmen,

lejre hvor Kedar bor;

de der bor på en klippe,^{cl} skal juble,
fra bjergenes top skal de råbe af glæde.

¹²De skal give HERREN ære
og forkynde hans lovprisning på kystområderne.

¹³HERREN vil drage ud som helten,
som en kriger vække sin kamplyst
han vil råbe højt, ja, udstøde kampråb,
han vil vise sin magt over for sine fjender.
¹⁴Jeg har tiet fra ældgammel tid,
jeg er tavs, jeg holder mig tilbage;
som den fødende skriger jeg,
jeg stønner og snapper efter luft samt dig.

¹⁵Jeg vil lægge bjerge og høje øde
og lade alle deres planter visne,
og jeg gør floder til kystområder^{cm}
og udtørre søer

¹⁶Og jeg leder blinde ad en vej de ikke har kendt,

på stier de ikke har kendt
leder jeg dem;

jeg vil gøre mørket foran dem til lys
og de bakkede områder til slette.
Dette er ordene, jeg udfører dem
og opgiver dem ikke.

¹⁷Vige tilbage og blive dybt til skamme skal de
der stoler på det udskårne billede,

de der siger til et støbt billede:
»I er vores guder.«

HERREN forkynder straf over sit folk

¹⁸I døde, hør!
Og I blinde, luk øjnene op for at se!
¹⁹Hvem er blind hvis ikke det er min tjener,
og døv som min budbringer som jeg sender?
Hvem er blind som en hengiven
og blind som HERRENS tjener?
²⁰Du har set^{cn} mange ting, men du giver ikke agt;
han åbnede ørerne, men hører ikke.

²¹HERREN ønsker for sin retfærdigheds skyld
at gøre loven stor og herlig.
²²Men det er et folk der er udbyttet og udplyndret,
alle er de fangne i huller
og gemt i fængsler.
De er blevet til rov, og der er ingen der redder,
til bytte, og der er ingen der siger:
»Giv tilbage!«
²³Hvem blandt jer vil lægge øre til dette,
vil lytte og høre for fremtiden.
²⁴Hvem overgav Jakob til plyndring
og Israel til røvere?
Mon ikke HERREN, ham som vi syndede imod?
Men de ville ikke vandre på hans veje,
og ikke lytte til hans lov?
²⁵Så udøste han harme over ham, sin vrede,
og krigens vold.
Den blussede op rundt omkring imod ham;
men han forstod det ikke;
den brændte ham,
men han tager det ikke til hjerte.

Kapitel 43

HERREN lover at løskøbe sit folk

¹Men nu, sådan siger HERREN,
han der skabte dig, Jakob,
og formede dig, Israel:
Frygt ikke, for jeg har løskøbt dig,
jeg har kaldt dig ved navn, du er min.
²Når du går igennem vand, vil jeg være med dig,
og igennem floderne, da vil de ikke skylle over dig;
når du går igennem ild, vil du ikke blive forbrændt,
og en flamme ikke brænde dig.
³For jeg er HERREN din Gud,
Israels Hellige, din frelser.
Jeg giver Egypten som løsepenge for dig,
Nubien og Seba i stedet for dig.
⁴Fordi du er dyrebar i mine øjne,
er værd at ære, og jeg elsker dig,
så giver jeg mennesker i stedet for dig
og folkeslag i stedet for dit liv
⁵Frygt ikke, for jeg er med dig;
jeg vil bringe dit afkom fra Østen
og fra Vesten vil jeg samle dig.
⁶Jeg siger til Norden: »Aflevér!«
og til Syden: »Tilbagehold ikke!
Bring mine sønner fra det fjerne
og mine døtre fra jordens ende,
⁷enhver der kaldes med mit navn,
og som jeg har skabt til min ære,
som jeg har formet, ja, skabt.«

⁸Før det blinde folk ud, der dog har øjne,
og de døde, der dog har ører.
⁹Alle folkeslagene samles i fællesskab,
og folkegrupper forsamles.
Hvem er der iblandt dem der kan fortælle
dette
og forkynde os de tidligere ting?
Lad dem føre deres vidner så de kan få
ret,

så de kan høre og sige: »Det er sandhed.«
¹⁰I er mine vidner, lyder HERRENS udsagn,
og min tjener som jeg har udvalgt,
for at I skal forstå og tro på mig
og indse at det er mig;
før mig blev der ikke dannet nogen gud,
og efter mig vil der ikke være nogen.
¹¹Jeg, jeg er HERREN,
og der er ingen frelser ud over mig.
¹²Jeg har forkyndt det og har frelst
og ladet det høre,
og ingen fremmed^{co} iblandt jer.
Så I er mine vidner, lyder HERRENS ud-
sagn,
og jeg er Gud.
¹³Også fra i dag er jeg den samme,
og der er ingen der river noget ud af min
hånd;
jeg handler, og hvem kan gøre det ugjort?

¹⁴Sådan siger HERREN der løskøber jer,
Israels Hellige:
For jeres skyld sender jeg folk til Babylon
og støder enhver portslå ned,
og støder til^{cp} kaldæerne på de skibe som
de frydede sig over.
¹⁵Jeg er HERREN, jeres Hellige,
Israels skaber, jeres konge.

¹⁶Sådan siger HERREN,
han der lagde en vej i havet
og i de voldsomme vandmasser en sti,
¹⁷han der fører vogn og hest, hær og
krigsmagt ud,
så de alle sammen ligger der, de vil ikke
rejse sig,
de er slukkede, gået ud som en væge.
¹⁸Husk ikke på tidligere begivenheder,
og giv ikke agt på gamle begivenheder!
¹⁹Se, jeg frembringer nyt,
nu vil det spire frem; ved I det ikke?
Jeg vil også anlægge en vej i ørkenen,
floder i det øde land.
²⁰Markens vilde dyr vil ære mig,

sjakaler og strudseunger;
fordi jeg har givet vand i ørkenen,
floder i det øde land,
for at give mit folk, mit udvalgte, at
drikke.
²¹Det folk jeg har dannet til mig,
skal forkynde min pris.
²²Men du kaldte ikke på mig, Jakob!
For du er blevet træt af mig, Israel!
²³Du bragte mig ikke lam til dine bræn-
dofre,
du ærede mig ikke med dine slagtofre;
jeg har ikke bebyrdet dig med afgrødeof-
fer
og jeg har ikke trættet dig med røgelse.
²⁴Du købte ikke kalmus til mig for penge,
du mættede mig ikke med dine slagtofres
fedt,
derimod bebyrdede du mig med dine syn-
der,
du trættede mig med din skyld.
²⁵Det er mig, det er mig, ham der sletter
dine overtrædelser for min egen skyld,
og jeg vil ikke huske på dine synder.
²⁶Husk mig på det; lad os føre retssag
med hinanden;
tal du så du kan få ret.
²⁷Din stamfar syndede,
og dine fortalere forbrød sig imod mig.
²⁸Så jeg vanærede lederne af helligdom-
men
og overgav Jakob til forbandelse
og Israel til spot.

Kapitel 44

¹Men hør nu, Jakob, min tjener,
og Israel, som jeg udvalgte!
²Sådan har HERREN sagt, han som skabte
dig
og dannede dig fra moders liv, han som
vil hjælpe dig:
Frygt ikke, min tjener Jakob,

og Jeshurun, som jeg udvalgte!

³For jeg vil hælde vand ud over den tørstige jord

og strømme ud over det tørre land;

jeg vil udgyde min Ånd over dit afkom

og min velsignelse over dine efterkommere,

⁴så de vokser op midt i græsset som popler ved vandløb.

⁵Den ene vil sige: »Jeg tilhører HERREN,« og den anden vil påkalde^{cq} Jakobs navn; og endnu en vil skrive i sin hånd: »tilhører HERREN,«

og han vil nævne Israel som et hædersnavn.

⁶Sådan har HERREN, Israels konge, og dets forløser¹⁰¹, Hærskarers HERRE: sagt:

Jeg er den første, og jeg er den sidste, og ud over mig er der ingen Gud.

⁷Og hvem kan som mig¹⁰² råbe det ud?

Lad ham forkynde det og forelægge det for mig,

eftersom jeg har grundlagt et evigt folk!

Og de fremtidige ting og det der vil komme, skal de forkynde for dem.

⁸Lad være med at ryste af skræk og være forfærdede!

Har jeg ikke for længst ladet dig høre det og forkyndt det?

Og I er mine vidner;

er der en Gud ud over mig?

Der er ingen klippe, jeg kender ingen.

⁹De der former et gudebillede, er alle golde, og deres tiltrækkende værker gavner intet, og deres vidner

- de ser ikke og forstår ikke for at de skal blive til skamme. ¹⁰Hvem har formet en gud og støbt et afgudsbillede der ikke gavner noget? ¹¹Alle dets beundrere skal

jo blive til skamme, og håndværkerne, de kommer bare fra et menneske! De skal alle samles, blive stående, være bange og sammen blive til skamme. ¹²En smed bruger en mejsel,^{cr} og han har arbejdet ved kulilden og former det så med hamrene; han bearbejdede det med armkraft; han blev også sulten så han ikke havde kræfter; drak han ikke vand, blev han udmattet. ¹³En snedker har spændt en målesnor ud, og tegner så omridset med stift, han bearbejder det med træskraberne og ridser det op med passereren, han former det efter en mands skikkelse, efter et menneskes skønhed, til at bo i et hus. ¹⁴Det var for at fælde^{cs} cedertræer til sig selv, og så tog han steneg og eg og fik styrke til sig selv^{ct} blandt skovens træer; han plantede laurbær, og regnen får det til at vokse sig stort. ¹⁵Det tjente så for et menneske som brændsel; han tog noget af det og varmede sig, han giver sig endog til at tænde ild og bage brød; så giver han sig endog til at lave en gud af det; han tilbad den, han lavede et gudebillede og bøjede sig for det. ¹⁶Halvdelen af det har han brændt over ilden; med halvdelen af det spiser han så kød, han laver en steg og bliver mæt; han varmer sig også og siger: »Ah, jeg har fået varmen, jeg har nydt ilden.« ¹⁷Men resten af det har han forarbejdet til en gud, til sit gudebillede; han bøjer sig for det og tilbeder, han beder til det og siger: »Red mig, for du er min gud!« ¹⁸De forstår ikke og har ikke indsigt; for han har klæbet deres øjne til så de ikke kan se, og deres hjerter så de ikke fatter. ¹⁹Men man tager sig ikke af det, og der er hverken kundskab eller forstand til at sige: »Halvdelen af det har jeg brændt på bålet og endog også bagt brød på gløderne af det, jeg steger kødet og spiser; af resten laver jeg så lige en afskyelighed, jeg bøjer mig for en træklods!«¹⁰³ ²⁰Han be-

¹⁰¹ Ordet oversættes som regel med »løskøber«.

¹⁰² Kan også oversættes: »Hvem er som mig? Han må forkynde«.

¹⁰³ Det sidste er sarkasme, men oversættes ofte

skæftiger sig med aske; et hjerte der er bedraget, har forført ham; og han redder ikke sig selv og siger ikke: »Er der ikke løgn i min højre hånd?«

HERREN frelser sit folk, og Kyros skal være hans tjener

²¹Husk disse ting, Jakob,
og Israel, for du er min tjener;
jeg har dannet dig, du er min tjener,
Israel, du skal ikke glemmes af mig.

²²Jeg har slettet som en sky dine overtrædelser
og som et skydække dine synder.
Vend tilbage til mig, for jeg har løskøbt dig.

²³I skal juble, I himle, for HERREN har handlet,
råb med glæde, I jordens dybder,
bryd ud i jubel, I bjerge,
I skal juble, skov og hvert træ i den!
For HERREN har løskøbt Jakob,
og ved Israel viser han sin herlighed.

²⁴Sådan siger HERREN der løskøber dig
og danner dig fra moders liv:
Jeg er HERREN der skaber alt,
den der alene spænder himlen ud;
den der breder jorden ud – hvem var med mig?^{cu}

²⁵Jeg er den der forpurrer sandsigeres varsler

og gør spåmænd til tåber;
den der driver vismænd tilbage
og gør deres klogskab til tåbelighed;

²⁶den der opfylder sin tjeners ord
og fuldfører sine sendebuds råd.

Jeg er netop den der siger til Jerusalem:
»Det vil blive beboet,«

og til Judas byer: »De vil blive genopbygget,

jeg vil genrejse hendes ruiner;«

_____ som spørgsmål.

²⁷netop den der siger til dybet: »Bliv tør, dine floder vil jeg udtørre!«

²⁸netop den der siger til Kyros: »Min hyrde!

Han vil udføre alt hvad jeg ønsker,
og sige til Jerusalem: »Det skal genopbygges,

og der skal lægges et fundament til et tempel.«

Kapitel 45

¹Sådan har HERREN sagt til sin salvede,
til Kyros, som jeg har grebet ved hans højre hånd

for at underkaste folkeslag foran ham
og løse bæltet om kongers lænd
for at åbne døre foran ham,
så porte ikke bliver lukket:

²»Jeg vil gå foran dig,
og bjergland vil jeg jævne;
bronzeporte vil jeg smadre,
og portslåer af jern hugger jeg af.

³Jeg vil give dig mørkets skatte og skjulesteders kostbarheder

for at du kan vide at jeg er HERREN
der kalder dig ved dit navn, Israels Gud,
⁴for min tjener Jakobs

og for Israels, min udvalgte, skyld.
Jeg kaldte jeg dig ved dit navn,
jeg giver dig hædersnavn skønt du ikke kendte mig.

⁵Jeg er HERREN, og der er ingen anden,
ud over mig er der ingen Gud.

Jeg spænder dit bælte så du er parat til krig, skønt du ikke kender mig,

⁶for at de kan vide fra solens opgang og fra dens nedgang

at der ikke er nogen ud over mig.«

Jeg er HERREN, og der er ingen anden

⁷der danner lys og skaber mørke,
der gør freden mulig og skaber ulykke;
jeg er HERREN

der gør alle disse ting.

⁸Lad det dryppe, I himle, fra oven,
og lad retfærdighed strømme ned fra sky-
erne!

Lad jorden åbne sig,
og lad dem give frelse som frugt,
og retfærdighed skal spire sammen med
den!

Jeg, HERREN, skaber det.

⁹Ve den der fører sag mod ham der for-
mede ham,
som et potteskår blandt potteskår ude på
agerjorden!

Mon leret siger til den der formede det:

»Hvad gør du?«

eller dit værk: »Han har ingen hænder?«

¹⁰Ve den der siger til en far: »Hvad er det
du bliver far til?«

og til en kvinde: »Hvad er det du føder?«!

¹¹Sådan siger HERREN,

Israels Hellige og dets skaber:

Spørg mig om de kommende ting;

vil I give mig befaling om mine børn og
om mine hænders gerning?¹⁰⁴

¹²Jeg var den der lavede jorden

og skabte menneske på den;

Det var mig,

der med egne hænder har spændt himlen
ud,

og jeg gav lovene for hele dens vrimmel.

¹³Jeg er den der har vakt ham i retfærdig-
hed,

og jeg vil jævne alle hans veje;

han vil bygge min by

og løslade mit bortførte folk,

ikke for en købspris og ikke for bestik-
kelse,

har Hærskarers HERRE sagt.

Folkeslagene vil omvende sig til HERREN

¹⁴Sådan har HERREN sagt:

Egyptens rigdom, Nubiens indtjening
og sabæere, som er høje mennesker^{CV}
til dig vil de komme, og dig vil de tilhøre,
de vil gå bagefter dig, i lænkerne vil de
komme;

for dig vil de bøje sig ned, og de vil bede
dig om forbøn,

ja, kun hos dig er Gud, og der er ingen
anden,

ikke nogen Gud!

¹⁵Sandelig, du er en Gud der skjuler sig,
Israels Gud er en frelser.

¹⁶De bliver til skamme, og alle beskæm-
mes også,
de går sammen i skændsel, de der frem-
stiller afgudsbilleder.

¹⁷Israel bliver frelst ved HERREN,
en evig frelse.

I vil ikke blive til skamme, og skændsel vil
ikke ramme jer
i evigheders evighed.

¹⁸For sådan sagde HERREN

der skabte himlen,

han er den Gud der formede jorden og la-
vede den,

det var ham der grundlagde den,

skabte den ikke til det golde,

til at blive beboet dannede han den:

Jeg er HERREN, og der er ingen anden.

¹⁹Det er ikke i det skjulte jeg har talt,

på et sted i mørkets land;

jeg har ikke sagt til Jakobs afkom:

»Søg mig forgæves!«

Jeg er HERREN

der taler om retfærd,

der forkynder hvad der er ret.

²⁰Saml jer

og kom,

kom nærmere sammen,

¹⁰⁴Dette udsagn tolkes her som et spørgsmål.

I der er undsluppet fra folkeslagene!
De ved ingenting, de der bærer
deres gudebilleder af træ,
og som beder til en gud der ikke kan
frelse.

²¹Forkynd og fremlæg,
ja, så de kan rådføre sig med hinanden:
Hvem har ladet dette blive hørt fra gammel
tid,

for længst forkyndt det?

Mon det ikke er mig, HERREN?

Og der er ingen anden Gud ud over mig,
en retfærdig Gud og frelser,
der er ingen undtagen mig.

²²Vend jer til mig og bliv frelst,
alle helt til jordens ender!

For jeg er Gud, og der er ingen anden.

²³Jeg har svoret ved mig selv,
af min mund udgår retfærdighed,
et ord der ikke vender tilbage,
at hvert knæ skal bøje sig for mig,
hver tunge skal sværge troskab.

²⁴»Kun i HERREN,« har man sagt om mig,
»er der retfærdighed og styrke;
til ham vil de komme og blive til skamme,
alle der vredes på ham.«

²⁵I HERREN vil de blive retfærdiggjort og
de vil tilbede, alle Israels efterkommere.

men de må selv gå i fangenskab.

³Hør på mig, Jakobs hus,
og hele resten af Israels hus
der er løftet op fra mors skød,
der er blevet båret helt fra mors liv!
⁴Indtil alderdommen er jeg den samme,
og indtil de grå hår vil jeg bære;
det er mig der har gjort det, og mig der
vil bære,
og jeg vil bære og redde.

⁵Med hvem vil I sammenligne mig og
stille mig lige med,
og hvem vil I måle mig med så vi skulle
ligne hinanden?

⁶De ryster guld ud af pungen
og vejer sølv af på vægten,
de hyrer en guldsmed, og han laver det til
en gud,
de bøjer sig, ja, de tilbeder den endda!

⁷De løfter den op på skulderen, de bærer
den,
og de sætter den på dens plads;
og den bliver stående,
den flytter sig ikke fra sit sted;
ja, selv om man råber til den, svarer den
ikke,
den frelser ikke nogen fra hans nød.

⁸Husk dette, og mand jer op!
Tag dette, I overtrædere, til hjerte!

⁹Husk de tidligere ting fra gammel tid;
for jeg er Gud, og der er ingen anden,
og ingen anden som mig

¹⁰der fra begyndelsen forkynder enden,
og fra gammel tid hvad der ikke er sket
endnu,

der siger: »Min plan skal bestå,
og alt det jeg ønsker, vil jeg gøre,« ¹¹der
kalder en rovfugl fra Østen,
fra et fjernt land en mand der udfører
hans plan;

Kapitel 46

Babylons fald

¹Bel er faldet på knæ, Nebo væltet omkuld,
deres gudebilleder er på trækdyrene¹⁰⁵
og kvæget;

det I bar på, læsses op som byrde på de
trætte dyr.

²De er bøjet sammen, er faldet på knæ
alle sammen,
de kan ikke redde byrden;

¹⁰⁵Ordret: »til de vilde dyr«.

ja, jeg har sagt det
og ja, jeg vil også lade det ske,
jeg har formet den, jeg vil også udføre
den.

¹²Hør på mig, I overmodige,
der er langt væk fra retfærdighed!

¹³Jeg har bragt min retfærdighed nær,
den vil ikke være langt borte,
og min frelse forsinkes ikke;
og jeg vil give frelse i Zion,
min herlighed til Israel.

Kapitel 47

¹Stig ned og sæt dig i støv,
jomfru, du Babylondatter!
Sæt dig på jorden, der er ingen trone,
kaldæernes datter!
For du skal ikke fortsætte med at de kal-
der dig:

»sart« og »forkælet.«

²Tag håndkværnen og mal mel;
fjern dit slør,
tag slæbet af, blot lårene,
vad gennem floderne!

³Lad din nøgenhed blive blottet,
lad også din skam blive set.

Jeg vil tage hævn,
og jeg vil ikke komme et menneske i
møde.

⁴Vores løser,^{106,cw} Hærskarers HERRE er
hans navn,
Israels Hellige.

⁵Sæt dig i tavshed, og gå ind i mørket,
kaldæernes datter!

For du skal ikke fortsætte med at de kal-
der dig:

»Kongerigers herskerinde«.

⁶Jeg var vred på mit folk,

jeg vanhelligede den jord jeg gav dem i
arv,

og gav dem i din magt;
du viste dem ikke barmhjertighed,
på en olding gjorde du dit åg meget tungt.

⁷Du sagde: »Til evig tid skal jeg være her-
skerinde «,

så du ikke^{cx} fik lagt disse ting på dit
hjerte,

du har ikke tænkt over enden på det.

⁸Så hør nu dette, du vellystige,
som sidder i tryghed,
som siger i dit hjerte:

»Jeg, og ingen anden!

Jeg vil ikke sidde som enke
og ikke kende til barnløshed!«

⁹Men disse to ting skal komme over dig,
pludselig, på én dag:

Barnløshed og enkestand;
i deres fulde mål kommer de over dig
på grund¹⁰⁷ af dine mange trolddomskun-
ster,

den store mængde af dine besværgelser.

¹⁰Du satte din lid til din ondskab, du
sagde:

»Der er ingen der ser mig.«

Din visdom og din kundskab, de har for-
ført dig,

og du sagde i dit hjerte: »Jeg, og ingen
anden!«

¹¹Men der kommer ulykke over dig,

du vil ikke vide at trylle den væk,
og ødelæggelse vil falde over dig,
du vil ikke kunne sone den;

og over dig vil der pludselig komme
en undergang du ikke ved af.

¹²Stå nu frem med dine besværgelser
og dine mange trolddomskunster
som du har slidt dig træt med fra din ung-
dom;

måske kan du opnå noget,

¹⁰⁶Eller »løskøber« jf. 3 Mos 25,25. Ruth 2,20.

¹⁰⁷Eller: »på trods af«.

måske kan du skabe frygt.

¹³Du er blevet udmattet af dine mange råd;

lad nu dem stå frem
og hjælpe dig, de der gransker himlen,
de der kigger efter stjernerne,
de der for hver måned meddeler,
hvad der skal komme over dig.

¹⁴Se, de er som strå,
ild brænder dem op,
de kan ikke redde sig selv
fra flammens magt;
der er ingen glødende kul til at varme sig
ved,
ingen ild at sidde overfor.

¹⁵Sådan er de blevet for dig, dem som du
har slidt dig træt med,
dem du har handlet med fra din ungdom
af,
i hver sin retning farer enhver forvildet
rundt ,
der er ingen der frelser dig.

Kapitel 48

*HERREN klager over sit folks stivsind; men
han vil rense det*

¹Hør dette, Jakobs hus!

I der kaldes med Israels navn
og er udgået af Judas kilde,¹⁰⁸
I der sværger ved HERRENS navn
og påkalder Israels Gud,
men ikke i sandhed og i retfærdighed!

²For de kalder sig dem fra den hellige by
og støtter sig til Israels Gud;
Hærskarers HERRE er hans navn.

³De tidligere ting har jeg for længst fortalt,

de udgik af min mund, og jeg lod dem høre;

pludselig handlede jeg, og de skete.

⁴Fordi jeg ved at du er hård,

og din nakke er en sene af jern,
og din pande er af bronze,

⁵så har jeg for længst forkyndt det;
før det kommer, lod jeg dig høre det
for at du ikke skal sige: »Mit afgudsbil-
lede gjorde alt dette,

og min udskårne figur og min støbte sta-
tue befaledet det.«

⁶Du har hørt det, se det alt sammen!

Og I, vil I ikke forkynde det?

Fra nu af har jeg ladet dig høre nye ting
og skjulte ting som du ikke kender.

⁷Det er nu de skabes, og ikke fra gammel
tid,

og før i dag har du ikke hørt om dem

for at du ikke skal sige: »Se, jeg har kendt
til dem.«

⁸Du har hverken hørt det eller vidst be-
sked,

og dit øre var heller ikke åbent fra gam-
mel tid;

for jeg ved at du vil handle meget troløst,
og en overtræder har man kaldt dig fra
mors liv.

⁹For mit navns skyld vil jeg udsætte min
vrede,

og for min æres skyld behersker jeg mig
over for dig
for ikke at udrydde dig.

¹⁰Se, jeg har lutret dig, men ikke som sølv;
jeg har udvalgt^{cy} dig i lidelsens ovn.

¹¹For min egen skyld, ja, for min egen
skyld, vil jeg gøre det;

for hvordan kunne jeg lade mig blive van-
helliget?

Min ære giver jeg ikke til en anden!

¹⁰⁸Ordret: »vand«.

HERREN har kaldet Kyros

¹²Hør på mig, Jakob,
og Israel, min kaldte!
Jeg er den samme, jeg er den første,
jeg er også den sidste.
¹³Min hånd har også grundlagt jorden,
og min højre hånd har spændt himlen ud;
kalder jeg på dem,
så står de der sammen.
¹⁴Saml jer, alle sammen, og hør efter!
Hvem blandt dem¹⁰⁹ har forkyndt disse
ting:
Den HERREN elsker,
vil udføre hans ønske mod Babylon
og hans magt¹¹⁰ mod kaldæerne.
¹⁵Jeg, jeg har talt, og jeg har også kaldt
ham;
jeg har ladet ham komme,
og hans vej lykkes.

Israel vil blive befriet og bringes hjem fra Babylon

¹⁶Kom hen til mig, hør dette:
Fra begyndelsen har jeg ikke talt i det
skjulte,
fra den tid det blev til, er jeg der;
og nu har Herren HERREN sendt mig og
sin Ånd.
¹⁷Sådan siger HERREN, din løskøber,
Israels Hellige:
Jeg er HERREN din Gud
der lærer dig at opnå noget,
der leder dig på en vej du skal gå.
¹⁸Gid du ville lytte nøje til mine bud,
så blev din fred som en flod
og din retfærdighed som havets bølger,
¹⁹så blev dit afkom som sandet
og dine efterkommere som dets sand-
skorn;

¹⁰⁹Nemlig afguderne.

¹¹⁰Ordret: »arm«.

dets navn vil ikke blive udslettet eller fjer-
net fra min nærhed.

²⁰Gå ud fra Babylon,
flygt fra kaldæerne!
Forkynd med jublende røst,
forkynd det,
lad det blive hørt til jordens ende,
sig: »HERREN har løskøbt sin tjener
Jakob.«

²¹Og de led ikke tørst,
dem han førte gennem øde egne,
vand fra en klippe lod han flyde til dem;
han spaltede en klippe,
og vand fossede ud.

²²Der er ingen fred, siger HERREN, for de
ugudelige.

Kapitel 49

HERRENS tjener taler om sit kald

¹Hør, I kystområder, på mig,
og lyt, I folk, fra det fjerne!
HERREN kaldte mig fra mors liv,
han nævnte mit navn fra min mors mave.
²Og han satte min mund som et skarpt
sværd, skjulte mig i sin hånds skygge,
gjorde mig til en skarp pil,
og i sit kogger skjulte han mig.
³Og han sagde til mig: »Du er min tjener,
Israel, ved dig vil jeg vise min herlighed.«
⁴Men jeg selv sagde: »Forgæves er jeg
blevet træt,
på tomhed og vindpust har jeg brugt min
kraft;
alligevel er min ret hos HERREN
og min løn hos min Gud.«
⁵Og nu sagde HERREN,
der dannede mig fra min mors liv til sin
tjener
for at føre Jakob tilbage til ham,
og Israel, der ikke^{CZ} vil samles;

men jeg bliver i HERRENS øjne æret,
og min Gud er blevet min styrke.

⁶Så sagde han: »Det er for lille en ting at
du for mig er en tjener
til at rejse Jakobs stammer
og føre den bevarede rest af Israel til-
bage.

Jeg vil gøre dig til et lys for folkeslagene,
så min frelse kan nå¹¹¹ til jordens ende.«

*De landflygtiges hjemvenden og Israels
genrejsning*

⁷Sådan sagde HERREN,
Israels løskøber, dets Hellige,
til den der er foragtet af enhver, til den
som folkeslag afskyr,
til herskeres tjener:
»Konger vil se det, og de har rejst sig,
ledere, de vil hylde dig
på grund af HERREN, der er trofast,
Israels Hellige, der udvalgte dig.«

⁸Sådan sagde HERREN:
»På et fordelagtigt tidspunkt bønhørte
jeg dig,
og på frelsens dag hjalp jeg dig;
og jeg vil bevare dig og gøre dig til en
pagt med folket,
til at rejse landet
og til at fordele det arvede land, der lig-
ger øde,

⁹til at sige til fangerne: »Gå ud!«
Til dem der er i mørket: »Kom frem i ly-
set!«
Ved vejene vil de finde græs,
og på alle nøgne høje er der græsning til
dem.

¹⁰De vil hverken sulte eller tørste,
og ingen hede eller sol vil skade dem;
for han der forbarmer sig over dem, vil
føre dem,

¹¹¹Sætningen kan også oversættes: »til at være
min frelse til jordens ende«.

og til kilder med vand vil han lede dem.

¹¹Og jeg gør alle mine bjerge til vej,
og mine hovedveje vil blive anlagt højt
oppe.

¹²Se disse, de kommer langvejsfra,
og se disse, fra nord og fra vest,¹¹²
og disse fra Sinims land.

¹³Råb af fryd, I himle, og glæd dig, du
jord!

I skal bryde ud, bjerge, i jubel!

For HERREN trøster sit folk,
og han forbarmer sig over sine elendige.

¹⁴Men Zion sagde: »HERREN har forladt
mig,
og Herren har glemt mig.«

¹⁵Kan en kvinde mon glemme sit diende
barn
så hun ikke forbarmer sig over sit moder-
skøds søn?

Selv om de også kunne glemme,
så vil jeg ikke glemme dig.

¹⁶Se, jeg har indgraveret dig i mine hånd-
flader;

dine bymure er altid foran mig.

¹⁷Dine sønner^{cæ} kommer hurtigt;
de der rev dig ned og lagde dig øde, vil gå
bort fra dig.

¹⁸Ret dit blik omkring, og se!
Alle samles, de kommer til dig;
Så sandt jeg lever, lyder HERRENS udsagn,
så skal du iføre dig dem alle som et
smykke,

og du skal som bruden binde dem om dig.

¹⁹For dine ruiner og dine øde områder
og det ødelagte land,
ja, nu vil du blive for trang at bo i,
og de der lagde dig øde, vil være langt
borte.

²⁰Stadig vil de sige i dine ører,
de sønner du fik i din barnløshed:
»Stedet er for trangt for mig.

¹¹²Kan også oversættes: »fra havet«.

Flyt dig for mig så jeg kan sidde der.«

²¹Og du har af hjertet sagt:

»Hvem har født mig disse?

Jeg var jo barnløs og ufrugtbar,
landflygtig og forskudt,
men disse, hvem har opfostret dem?
Jeg var jo alene tilbage,
disse, hvor var de henne?«

²²Sådan sagde Herren HERREN:

Se, jeg vil løfte min hånd hen mod folkeslagene

og rejse mit banner hen mod folkene;
de vil bringe dine sønner i favnen,
og dine døtre bæres på skulder.

²³Og konger bliver dine plejefædre
og deres dronninger dine ammer;
med ansigtet mod jorden vil de hylde dig
og slikke dine fødders støv.

Da vil du indse at jeg er HERREN,
for de der håber på mig, vil ikke blive til skamme.

HERREN vil befri sit folk fra dets fjender

²⁴Mon bytte kan tages fra en kriger?

Og mon en retfærdigs^{cø} fange kan slippe bort?

²⁵Ja, sådan har HERREN sagt:

Selv om en krigers fange kan tages væk,
og en voldsmands bytte kan reddes;
så vil jeg kæmpe mod den der kæmper imod dig,
og dine sønner vil jeg frelse.

²⁶Og jeg vil lade dine undertrykkere æde deres eget kød,
de vil beruse sig i deres eget blod som i sød vin;

så vil ethvert menneske¹¹³ indse at jeg, HERREN, er din frelser,
og Jakobs Mægtige, din løskøber.

¹¹³Ordret »alt kød«.

Kapitel 50

Israel bliver tugtet på grund af sin synd

¹Sådan har HERREN sagt:

»Hvor er det skilsmissebrev som jeres mor fik,

da jeg sendte hende bort?

Eller hvem af mine kreditorer er det

som jeg skulle have solgt jer til?

Nej, på grund af jeres synder blev I solgt,
og på grund af jeres overtrædelser blev jeres mor sendt bort.

²Hvorfor, da jeg kom, var der ingen?

Da jeg råbte, svarede ingen?

Er min magt alt for begrænset til forløsning?

Og mon der ingen kraft er i mig til at redde?

Se, ved min trussel tørrer havet ud,

jeg gør floder til ørken;

deres fisk stinker fordi der ikke er vand,
og de dør af tørst.

³Jeg klæder himlen i sort

og giver dem sørgetøj på som dække.«

HERRENS tjener

⁴Herren HERREN har givet mig

disciples tunge,

så jeg kan vide at støtte den trætte med ord.

Han vækker mig hver morgen, han vækker min hørelse¹¹⁴

til at høre ligesom disciplene.

⁵Herren HERREN har åbnet min hørelse,¹¹⁵

og jeg strittede ikke imod,

jeg veg ikke tilbage.

⁶Jeg vendte min ryg til dem der slog,
og mine kinder til dem der rev i skægget;
jeg skjulte ikke mit ansigt

¹¹⁴Ordret: »vækker mit øre«

¹¹⁵Ordret: »åbnet mit øre«.

for hån og spyt.

⁷Men Herren HERREN vil hjælpe mig,
derfor er jeg ikke blevet beskæmmet,
derfor gjorde jeg mit ansigt hårdt som flint,

og jeg vidste, at jeg ikke bliver gjort til skamme.

⁸Han der erklærer mig retfærdig, er nær.
Hvem vil føre sag mod mig?
Lad os træde frem sammen!
Hvem er min modpart i retssagen?
Lad ham komme hen til mig!

⁹Når Herren HERREN vil hjælpe mig,
hvem er han der vil dømme mig skyldig?
De skal jo alle slides op som tøj,et,
møl skal æde dem.

¹⁰Hvem blandt jer er det, der frygter
HERREN

så han adlyder^{ca} hans tjeners stemme?

Den der vandrer i mørke og ikke har noget lys,

skal stole på HERRENS navn
og støtte sig til sin Gud.

¹¹Nu alle jer, der tænder ild,
I bevæbner jer med brandpile!
Gå I selv ind i flammerne fra jeres ild
og i de brandpile I har tændt!
Fra min hånd er dette kommet over jer,
i pine skal I ligge.

Kapitel 51

HERREN trøster sit folk og lover at frelse det

¹Hør på mig, I der stræber efter retfærdighed,

I der søger HERREN!

Se hen til den klippe I er hugget ud af,
og til det hul til den brønd, som I er boret ud af.

²Se hen til Abraham, jeres far,
og til Sara, der fødte jer;

for da han var én, kaldte jeg ham,
og jeg velsignede ham og lod ham blive talrig.

³For HERREN har trøstet Zion,
trøstet alle hendes ruiner,
og han vil danne hendes ørken som et Eden

og hendes steppe som HERRENS have.
Fryd og glæde findes i hende,
tak og lyd af sang.

⁴Lyt til mig, mit folk,
og min folkegruppe,
hør på mig!
For der vil udgå en lov fra mig,
og min ret vil jeg i et nu gøre^{da} til lys for folkene.

⁵Min retfærdighed er nær,
min frelse er brudt frem,
og min arm vil bringe folkene for retten.
Kystområderne vil håbe på mig
og sætte deres lid til min arm.

⁶Løft jeres øjne mod himlen
og se på jorden nedenunder;
for himlen opløses som røg,
og jorden slides op som en klædning,
og de der bor på den, vil dø som myg,
men min frelse vil vare til evig tid,
og min retfærdighed vil ikke knuses.

⁷Hør på mig, I der kender retfærdighed,
et folk som har min lov i deres hjerte!
Frygt ikke for menneskers hån,
og lad jer ikke forskrække af deres spot.

⁸For møl vil æde dem som tøj,
og insekter vil æde dem som uld.
Men min retfærdighed vil vare til evig tid,
og min frelse i slægt efter slægt.

HERRENS folk beder HERREN om hjælp

⁹Vågn op, vågn op, klæd dig i styrke,
du HERRENS arm!
Vågn op som i gamle dage,
i tidligere slægter!

Er du ikke den der fældede Rahab,
der gennemborede dragen?

¹⁰Er du ikke den der tørrede havet ud,
det store urdybs vande,
den der gjorde havets dyb til en vej,
så de løskøbte kunne gå over?

¹¹Og HERRENS befriede vil vende tilbage
og komme til Zion med jubel,
kronet med¹¹⁶ evig glæde;
fryd og glæde vil nå frem til dem,
sorg og suk vil flygte.

HERREN lover at frelse

¹²Jeg, jeg er den der trøster jer;
hvem er da du, at du vil frygte for et men-
neske der dør,
og for et menneskebarn der bliver som
græs,

¹³og har glemt HERREN, din skaber,
der spændte himlen ud
og grundlagde jorden,
og at du altid dagen lang frygter
for undertrykkerens vrede
når han gør sig klar til at ødelægge.
Men hvor er undertrykkerens vrede?

¹⁴Den lænkede^{db} vil hurtigt blive befriet,
og han vil ikke dø og komme i graven,
og han vil ikke mangle brød.

¹⁵For jeg er HERREN din Gud,
der bragte havet i oprør,
og dets bølger larmede;
Hærskarers HERRE er hans navn.

¹⁶Jeg lagde mine ord i din mund
og skjulte dig i min hånds skygge
for at spænde himlen ud
og grundfæste jorden
og for at sige til Zion: »Du er mit folk.«

HERREN tager sin vredes bæger fra sit folk

¹⁷Vågn op, vågn op,
rejs dig, Jerusalem!

¹¹⁶Ordret »på deres hoved«.

Du der af HERRENS hånd har drukket
hans vredes bæger;
beruselsens bæger, der er ved at vælte,
har du drukket til bunds.

¹⁸Der er ingen til at lede hende
af alle de sønner hun har født,
og ingen til at tage hende ved hånden
af alle de sønner hun har opfostret.

¹⁹Disse to ting er sket for dig;
hvem vil have medynk med dig?

Hvad angår volden, ødelæggelsen,
hungersnøden og sværdet,
hvem vil trøste dig?^{dc}

²⁰Dine sønner var afmægtige,
lå på alle gadehjørner som en antilope i
fælde,
fulde af HERRENS vrede,
din Guds trussel.

²¹Derfor, hør dog dette, du elendige,
og du der er fuld, men ikke af vin!

²²Sådan sagde din Herre, HERREN og din
Gud,

der vil stride for sit folk:
Se, ud af din hånd tager jeg
beruselsens bæger,
min vredes bægers kumme
vil du ikke mere
drikke igen.

²³Men jeg lægger det i hånden på dem der
plager dig,

dem der sagde til dig:
»Bøj dig ned, og lad os passere.«

Du anbragte din ryg som fast jord
og som gaden for dem der vil passere.

Kapitel 52

=HERRENS folk skal bringes hjem

¹Vågn op, vågn op, ifør dig din styrke, Zion,
ifør dig dine pragtklæder, Jerusalem, du
hellige by!

For der vil ikke længere

komme nogen uomskåren eller uren ind i dig.

²Ryst støvet af dig, rejs dig, slå dig ned, Jerusalem!

Gør dig fri af lænkerne om din hals, du fangne Zions datter!

³For sådan sagde HERREN: I blev solgt for intet, I skal heller ikke løskøbes med penge.

⁴For sådan siger Herren HERREN: Mit folk drog først ned til Egypten for at bo der som fremmede, og så undertrykte Assyrien det for intet ⁵Og nu, hvad^{dd} har jeg her? lyder HERRENS udsagn. For mit folk er taget uden grund; de der hersker over det, jamrer, lyder HERRENS udsagn, og altid bliver mit navn hånet hele dagen lang. ⁶Derfor skal mit folk lære mit navn at kende, derfor på den dag, for det er mig der taler: se, her er jeg!

⁷Hvor herlige over bjergene er fodtrinene af en der er glædesbudbringer,

der udråber fred,
der bringer glædesbudskab om det gode,
der udråber frelse,
der siger til Zion:
»Din Gud er konge!«

⁸Dine vægteres stemme, ja, de hæver deres stemme,

de jubler sammen,
for helt nært og tydeligt¹¹⁷ ser de når HERREN vender tilbage til Zion.

⁹Glæd jer, bryd sammen ud i jubel, Jerusalems ruiner,
for HERREN har trøstet sit folk,
han har løskøbt Jerusalem.

¹⁰HERREN har blottet sin hellige arm for øjnene af alle folkene,
og alle jordens ender skal se vores Guds frelse.

¹¹⁷Ordret: »øje ved øje«.

¹¹Bryd op, bryd op! Drag ud derfra, rør ikke ved noget urent;
drag ud fra dens midte,
rens jer, I der bærer HERRENS genstande!
¹²For I skal ikke tage af sted i hast og ikke vandre under flugt,
for foran jer går HERREN,
og Israels Gud er jeres bagtrop.

HERRENS lidende tjener

¹³Se, min tjener lykkes;¹¹⁸
han vil rette sig op,
blive ophøjet
og være meget ophøjet.

¹⁴Ligesom mange gyste over dig¹¹⁹
– så vansiret, så umenneskeligt var hans udseende,
og hans skikkelse ikke som menneskebørns –

¹⁵sådan vil han skaffe forsoning¹²⁰ for mange folkeslag,
over ham skal konger lukke deres mund;
for det der ikke er blevet fortalt dem, har de set,
og det de ikke har hørt, har de forstået.

Kapitel 53

¹Hvem troede vores budskab,
og mod^{de} hvem blev HERRENS arm stillet til skue?

²Han skød op som en spire foran ham
og som en rod i tør jord,
han havde ingen indtagende skikkelse og ingen skønhed
så vi ville se på ham,
og ikke et udseende så vi begærede ham.

¹¹⁸Eller: » handler klogt«.

¹¹⁹De gamle oversættelser har: »over ham«.

¹²⁰Ordret: »bestænke (med blod)«, sml. 3 Mos 16,14, eller »sprøjte på« som i Es 63,3; ofte rettes efter de gamle oversættelser til: »sætte i forundring«. Andre foreslår: »få til at springe op«.

³Han var foragtet og undgået af mennesker,
 en smerternes mand, kendt med sygdom,
 og som en man skjuler ansigtet for, foragtet,
 og vi regnede ham ikke for noget.

⁴Og dog, vores sygdomme tog han på sig,
 og vores smerter, dem bar han;
 men vi anså ham for ramt,
 slået af Gud og plaget.

⁵Men han blev gennemboet^{df} for vores overtrædelser
 og knust for vores synder;
 straffen, for at vi kunne få fred, blev lagt på ham,
 og ved hans sår har vi fået helbredelse.

⁶Vi flakkede alle om som får,
 enhver vendte sig sin egen vej;
 men HERREN lod ham ramme
 med vores alles skyld.

⁷Han blev mishandlet, men han ydmygede sig¹²¹

og åbnede ikke sin mund,
 som et lam der føres til slagtingen,
 og som et får der er stumt over for dem
 der klipper det;
 han åbnede ikke sin mund.

⁸Fra vold og fra dom¹²² blev han taget bort,

og hvad angår hans eget slægtsled, hvem
 ville tænke på,

da¹²³ han blev revet bort fra de levendes land,

at han blev ramt af slag for mit folks synd?

⁹Man gav ham hans grav hos forbrydere
 og hos en rig i hans død,
 selvom han ikke havde gjort uret,
 og der ikke var bedrag i hans mund.

¹²¹Kan også oversættes: »og han blev ydmyget,«.

¹²²En mulig oversættelse er »gennem vold/undertrykkelse og uden ret« ud fra Sl 107,39.

¹²³Alternativ oversættelse: »hvem vil tænke på hans slægt? For han blev revet ...«.

¹⁰Men det var HERREN der ville knuse ham, han gjorde ham syg.

Når han har bragt et skyldoffer,
 vil han se afkom og leve længe,
 og HERRENS ønske vil lykkes ved hans hånd.

¹¹Gennem sin lidelse vil han se det¹²⁴ han bliver mættet af;

ved sin kundskab vil min retfærdige tjener gøre de mange retfærdige;
 og deres synder vil han bære.

¹²Derfor vil jeg give ham en andel blandt de store,

og med mægtige vil han dele bytte
 fordi han ofrede¹²⁵ sin sjæl i døden
 og blev regnet blandt overtrædere;
 ja, han bar manges synd,
 og han lod ham ramme¹²⁶ for overtrædere.

Kapitel 54

HERREN genrejser Jerusalem

¹Råb af fryd, du ufrugtbare, du der ikke fødte!

Bryd ud i frydefuld jubel, ja, råb af glæde,
 du der ikke havde veer!

For den forladtes børn er flere end den
 giftes børn,

har HERREN sagt.

²Gør pladsen til dit telt større,
 og lad din boligs teltduge blive spændt ud,

det må du ikke afholde dig fra;

gør dine barduner lange,

og bank dine pløkker fast!

³for du vil brede dig til højre og venstre,¹²⁷

¹²⁴LXX tilføjer her ordet: »lys«.

¹²⁵Ordret: »udgød«.

¹²⁶Kan også oversættes: »gå i forbøn for«.

¹²⁷Kan også oversættes: »mod syd og nord«.

og dine efterkommere vil tage folkeslag i
eje,
og øde byer vil de gøre beboelige.

⁴Frygt ikke, for du skal ikke skamme dig,
og vær ikke beskæmmet, for du skal ikke
komme til at skamme dig;
for du skal glemme din ungdoms skam,
og din enkestands vanære skal du ikke
mere huske.

⁵For din Ægtemand¹²⁸ er din skaber,
Hærskarers HERRE er hans navn;
og din løskøber er Israels Hellige,
han skal kaldes hele jordens Gud.
⁶For som en efterladt hustru,
der er efterladt med sorg i sindet, har
HERREN kaldet dig,
og som en ungdomshustru, for skulle hun
virkelig kunne forstødes?
har din Gud sagt.

⁷Et lille øjeblik forlod jeg dig,
men i stor barmhjertighed vil jeg samle
dig.

⁸I overstrømmende vrede skjulte jeg et
øjeblik mit ansigt for dig;
men med evig nåde forbarmer jeg mig
over dig,
har din løskøber, HERREN, sagt.

⁹For dette er for mig som med Noas
vande:

Som jeg har aflagt ed på
at Noas vande ikke mere skulle over-
svømme jorden,
sådan aflægger jeg hermed ed på ikke at
være vred på dig eller true dig.

¹⁰For om også bjergene flytter sig
og højene vakler,
så flytter min nåde sig ikke fra dig,
og min fredspagt vakler ikke,

¹²⁸Det hebraiske ord står i pluralis ligesom ordet
for Gud.

sagde HERREN, der forbarmer sig over
dig.

¹¹Du elendige, blæst omkuld af storm,
ikke trøstet,
se, jeg lægger dine sten i mørtlen^{dg}
og lægger din grundvold med safirer.

¹²Og jeg sætter dine murtinder med ru-
bin,
dine porte med karfunkelsten
og hele din ringmur med ædelsten.

¹³Og alle dine sønner vil blive HERRENS
disciple,
og dine børn vil få stor fred.

¹⁴Du vil blive grundfæstet i retfærdighed;
du er langt fra undertrykkelse,
for du frygter ikke,
heller ikke for terror,
for den kommer dig ikke nær.

¹⁵Når nogen virkelig angriber, kommer
det slet ikke¹²⁹ fra mig;
den der angriber hos dig,
vil falde på grund af dig.

¹⁶Jeg har jo selv skabt en smed
der blæser en kulild op
og laver et redskab til sit brug,
og jeg har skabt en ødelægger
for at tilintetgøre.

¹⁷Hvert redskab der er lavet imod dig,
vil ikke være effektivt,
og hver tunge der rejser sig imod dig i
retten, vil du få dømt.
Det er HERRENS tjeneres arv,
og deres retfærdighed kommer fra mig,
lyder HERRENS udsagn.

Kapitel 55

¹²⁹Ordret: »intet«.

HERREN kalder til tillid til ham, for han er trofast mod pagten

¹Skynd jer! Hver den der tørster, kom til vandet,

og den der ingen penge har, kom!

Køb korn og spis!

Kom, køb korn uden penge

og uden betaling vin og mælk!

²Hvorfor vejer I pengestykker af for noget der ikke er brød,

og jeres rigdom for noget der ikke mætter?

Hør opmærksomt på mig, og spis godt, så vil jeres sjæl glæde sig ved de fede retter.

³Bøj jeres øre, og kom til mig,

hør, så skal I forblive i live!

Så vil jeg slutte en evig pagt med jer, nådeløfterne til David, som er urokkelige.

⁴Jeg har jo sat ham som vidne for folkeslag,

som fyrste og som hersker over folkeslag.

⁵Et folkeslag du jo ikke kender, vil du kalde på,

og et folkeslag der ikke kender dig, vil løbe hen til dig;

for HERREN din Guds skyld

og for Israels Hellige,

for han vil give dig pragt.

⁶Søg HERREN mens han kan findes, kald på ham mens han er nær.

⁷En ugudelig skal forlade sin vej og et ondt menneske sine planer og omvende sig til HERREN, så vil han forbarme sig over ham,

og til vores Gud, for han er meget gavmild ved at tilgive.

⁸For mine planer er ikke jeres planer, og jeres veje er ikke mine veje, lyder HERRENS udsagn.

⁹For som himlen er højere end jorden, sådan er mine veje højere end jeres veje

og mine planer end jeres planer.

¹⁰For som regnen og sneen kommer fra himlen

og ikke vender tilbage dertil,

men når den har vandet jorden

vil den berede den og få den til at spire;

den vil give sæd til den der sår,

og brød til den der spiser;

¹¹sådan vil mit ord være,

der udgår ud af min mund:

Det vil ikke vende tomt tilbage til mig,

men det gør det jeg ønsker,

og det vil lykkes

når jeg sender det.

¹²For i glæde vil I gå ud,

og i fred vil I blive ført;

bjergene og højene vil bryde ud i jubel foran jer,

og alle markens træer vil klappe i hænderne.

¹³I stedet for tornekrattet vil der vokse enebær,

i stedet for nælder vil der vokse myrter,

så det bliver til berømmelse for HERREN,

et evigt minde

der ikke vil blive slettet.

Kapitel 56

Templet – et bedehus for alle mennesker

¹Sådan har HERREN sagt:

»Hold jer til ret og øv retfærdighed;

for min frelse er nær ved at komme

og min retfærdighed ved at åbenbares.«

²Lykkeligt er et menneske der gør det, og en person der holder fast ved det, den der holder sabbatten uden at vanhel- lige den

og holder sin hånd fra at gøre noget ondt.

³Lad ikke den fremmede der har sluttet sig til HERREN, tale sådan:

»HERREN vil helt sikkert skille mig ud fra sit folk;«

Lad ikke den kastrerede sige:

»Jeg er jo et vissent træ.«

⁴For sådan har HERREN sagt til de kastrerede der vil holde mine sabbatter og vælger det der behager mig, og holder fast ved min pagt:

⁵»Til dem giver jeg i mit tempel og inden for mine mure et mindesmærke og et navn,

bedre end sønner og døtre; jeg vil give ham¹³⁰ et evigt navn der ikke skal udslettes.«

⁶Og de fremmede der har sluttet sig til HERREN for at tjene ham og for at elske HERRENS navn, for at være tjenere for ham, enhver der holder sabbat uden at vanhel- lige den,

og de der holder fast ved min pagt,

⁷dem fører jeg til mit hellige bjerg og glæder dem i mit tempel til bøn; deres brændofre og deres slagtofre vil være til behag på mit alter; for mit tempel skal kaldes et tempel til bøn for alle folkeslagene.

⁸Et udsagn fra Herren HERREN, der samler Israels fordrevne: Jeg vil samle endnu flere hos ham oven i dem der allerede er samlet hos ham.

Fjenderne skal straffe de troløse ledere

⁹Alle markens dyr!

Kom for at æde,
alle dyr i skoven!

¹³⁰De gamle oversættelser har: »dem«.

¹⁰Hans vægtene er blinde, alle er uvidende, de er alle stumme hunde der ikke kan gø; drømmere, de ligger der, elsker at småsove.

¹¹Og hundene er grådige, de kender ikke til mæthed; og de er hyrder der ikke kender til indsigt; de vender sig alle hver sin vej, enhver til sin fordel, hæmningsløst!

¹²»Kom, lad mig hente vin, og lad os drikke os fulde i øli os! Og dagen i morgen skal blive ligesom denne, Stor, overdådig!«

Kapitel 57

De retfærdiges død

¹Den retfærdige går til grunde, og der er ingen der tager det til hjerte; og trofaste mænd tages bort uden at nogen forstår at på grund af¹³¹ ondskaben tages den retfærdige bort.

²Han skal gå ind til fred, de skal hvile på deres lejer, enhver der går den lige vej.

Straffetale mod afgudsdyrkerne

³Men I, kom herhen, I børn af en troldkvinde yngel af en ægteskabsbryder og en luder!
⁴Over hvem gør I jer lystige? Mod hvem vrænger I mund, rækker tungen langt ud?

¹³¹Kan også oversættes: »før«.

Er I ikke børn af synd,
yngel af løgn?

⁵I der brænder af brunst under egne,
under hvert grønt træ,
I der slagter børnene i dalene,
under klippekløfterne!

⁶I wadiens glatte sten har du din del,
de, ja, de er din arvede jord,
til dem har du også udgydt drikoffer,
bragt madoffer;
skulle jeg være tilfreds med disse ting?

⁷På et højt og knejsende bjerg
har du anbragt dit leje;
også der gik du op for at ofre slagtoffer.

⁸Men bag døren og dørstolpen
har du sat dit mærke;
ja, bortvendt fra mig blottede du dig og
bød dig til,^{dh}

gjorde dit leje bredt
og indgik forbindelse^{di} med nogle af dem;
du elskede deres leje, du så deres lem.

⁹Og du rejste hen til Molok¹³² med olie
og øgede dine salver;
og du sendte dine bud til det fjerne
og bragte dem ned i dødsriget.

¹⁰På grund af din lange rejse blev du træt,
men du sagde ikke: »Det er håbløst!«
Du fandt liv i din egen kraft,
derfor blev du ikke svag.

¹¹Og hvem har du været bange for og
frygtet,

så du vil lyve?

Men mig huskede du ikke,
lagde mig ikke på dit hjerte!

Er jeg ikke én der tier, og det fra gammel
tid?

Derfor vil du ikke frygte mig!

¹²Jeg vil forkynde din retfærdighed
og dine gerninger, men de vil ikke gavne
dig.

¹³Når du råber om hjælp, så lad din sam-
ling af afguder redde dig!

En vind skal løfte dem alle sammen op,
et vindpust skal tage dem;
men den der søger tilflugt hos mig,
skal arve landet
og tage mit hellige bjerg til eje.

De ydmyges frelse

¹⁴Men han sagde:¹³³

»Byg, byg, ban vej,
fjern hindring fra mit folks vej!«

¹⁵For sådan sagde den høje og ophøjede,
der bor evigt, og hvis navn er »Hellig«:

»I det høje og hellige bor jeg,
og hos den knuste og den med et ydmygt
sind,

for at genoplive den ydmyges sind
og genoplive den knustes hjerte.

¹⁶For jeg vil ikke for evigt gå i rette og
ikke for altid vredes,
for så ville de miste modet foran mit an-
sigt

og det åndedræt jeg selv har skabt.

¹⁷På grund af hans syndige begær blev jeg
vred,

og jeg slog ham, skjulte mig og var vred;
men han gik frafalden sit eget hjertes vej.

¹⁸Hans veje så jeg,
og jeg vil helbrede ham,
lede ham og til gengæld give ham trøst;
for hans sørgende^{dj}

¹⁹skaber jeg læbers frugt: Fred, fred for
den der er fjern, og for den der er nær,«
sagde HERREN,

»og jeg helbreder ham.

²⁰Men de ugudelige er som havet, oprørt,
for stille kan det ikke ligge,
og dets vande har skyllet dynd og slam
op.

²¹Der er ingen fred,« siger min Gud, »for
de ugudelige.«

¹³²Ordret: »kongen«.

¹³³Subjektet kan være Gud eller en udefineret
stemme som i Es 40,3 og 6.

Kapitel 58

Sand og falsk faste og tilbedelse

¹Råb af fuld hals, hold ikke tilbage,
løft din stemme som et shofarhorn,
og forkynd mit folk deres overtrædelse
og Jakobs hus deres synder!
²Så de søger mig dag efter dag
og ønsker at kende mine veje;
som et folk der har øvet retfærdighed
og ikke forladt sin Guds ret,
spørger de mig om retfærdige love,
de ønsker at komme Gud nær.
³»Hvorfor har vi fastet, og du så det ikke?
Vi har ydmyget os selv, men du bemærkede det ikke.«
Når I på den dag I faster, opsøger det I
ønsker,
så udnytter I jeres arbejdere!
⁴Når I faster for at kives og strides
og for at slå med en ugudelig knytnæve,
så faster I ikke i dag
for at jeres stemme kan blive hørt i det
høje!
⁵Mon det er sådan en faste jeg foretrækker,
en dag hvor et menneske ydmyger sig
selv?
At hænge med hovedet som et siv
eller ligge i sæk og aske
er det mon det du vil kalde faste
en velegnet dag for HERREN?

⁶Mon ikke dette er en faste jeg foretrækker:
At løse gudløshedens lænker,
løsne ågets bånd
og give undertrykte frihed?
I skal brække hvert åg!
⁷Mon det ikke er at bryde dit brød med
den sultne?
Du skal bringe de elendige hjemløse til dit
hus,

og når du ser en nøgen, så klæde ham på,
Du må ikke skjule dig for din slægtning!¹³⁴

⁸Så vil dit lys bryde frem som morgenrøden,
din helbredelse vil skride hurtigt frem,
og din retfærdighed vil gå foran dig,
HERRENS herlighed slutter op bag dig^{dk}
⁹Da vil du kalde, og HERREN vil svare dig;
du vil råde om hjælp, og han vil sige: »Se,
her er jeg!«

Hvis du fra din midte fjerner ågene,
hånen¹³⁵ og ondskabsfuld snak
¹⁰og rækker den sultne dig selv¹³⁶
og mætter en ydmyget person,
så skal dit lys bryde frem i mørket
og dit mulm blive som midt på dagen.
¹¹Og HERREN vil altid lede dig,
mætte din sjæl i afsvedne egne
og styrke dine knogler;
du bliver som en vandrig have
og som et kildevæld
hvis vand ikke svigter.
¹²Og de der nedstammer fra dig, vil
genopbygge fortids ruiner,
du vil genrejse fundamenter der har ligget
hen fra slægt til slægt,
og du vil blive kaldt »Den der reparerer
murbrud«
og »Den der genåbner vejene« for de kan
bo der

¹³Hvis du på sabbatten holder din fod i
hvile
og ikke udfører hvad du selv ønsker, på
min hellige dag,
men kalder sabbatten en fryd
ved at hellige den ærede HERRE

¹³⁴ Ordret »for dit eget kød«, kan også henvise til et medmenneske.

¹³⁵ Ordret: »pegen fingre ad«.

¹³⁶ Ordret: »din sjæl«. LXX forudsætter *lahmexā* (»dit brød«).

og ærer den¹³⁷ så du ikke går dine egne veje,
ikke finder på hvad du selv har lyst til, eller taler tom snak,
¹⁴så skal du fryde dig i HERREN,
og jeg vil lade dig færdes hen over landets høje
og lade dig nyde din far Jakobs arvede jord.
For HERRENS mund har talt.

Kapitel 59

Folkets synder skiller dem fra Gud, der ønsker at frelse

¹Når HERRENS hånd ikke er for kort til at frelse,
og hans hørelse ikke er svækket,¹³⁸
²så er det i stedet jeres ugerninger der skabte splittelse
mellem jer og jeres Gud;
og jeres synder skjulte ham for jer,
så han ikke hørte.
³For jeres hænder er plettet med blod
og jeres fingre med ugerning;
jeres læber har talt løgn,
jeres tunge udtaler uret.
⁴Der er ingen der sagsøger i retfærdighed,
og ingen får en retssag på et sandt grundlag;
man stoler på det golde og taler løgn,
undfanger ulykke og føder ondskab.
⁵De udruget slangeæg
og væver edderkoppespind;
den der spiser af deres æg, vil dø,
og det der er trådt i stykker, vil ud-
klække¹³⁹ en giftslange.
⁶Deres spind duer ikke til tøj,

og man kan ikke tildække sig med deres arbejde.

Deres arbejde er ondskabs arbejde,
og der er voldsgerninger i deres hænder.
⁷Deres fødder løber efter det onde,
og de skynder sig med at udgyde uskyldigt blod.
deres planer er ondskabs planer;
der er vold og voldshandlinger på deres veje.

⁸Fredens vej kender de ikke,
og der er ingen ret i deres spor;
deres stier gør de krogede for sig selv,
hver den der træder ad den, kender ikke til fred.

Profeten bekender folkets synd

⁹Derfor er retten langt væk fra os,
og retfærdigheden når ikke frem til os;
vi venter på lys, men se, der er mørke;
på lysglans, men vi vandrer i mulm.
¹⁰Vi famler som de blinde efter en væg,
og som en der ikke har øjne, famler vi;
vi snubler ved middagstid som var det skumringen,
i vores bedste alder som de døde.
¹¹Vi brummer alle som bjørnene,
og vi kurrer som duerne;
vi venter på retfærdigheden, men den kommer ikke,
på frelse, den er langt borte fra os.
¹²For vores overtrædelser foran dig er mange,
og vores synder vidner imod os;
for vores overtrædelser er sammen med os,
og vores ugerninger,
dem kender vi:
¹³Vi gjorde oprør og fornægtede HERREN,
vi trak os bort fra vores Gud,
vi talte for undertrykkelse og frafald,
vi undfangede
og udtalte løgneord fra hjertet.

¹³⁷Kan også oversættes: »ham«.

¹³⁸Ordret: »hans øre er ikke tungt«.

¹³⁹Ordret: »spaltes til«.

¹⁴Og retten er trængt tilbage,
og retfærdighed står langt borte,
for sandhed er snublet på torvet,
og retskaffenhed kan ikke få adgang.
¹⁵Så sandhed vil mangle,
og den der holder sig fra ondt, udplyn-
dres.

Gud vil befri sit folk og sende løskøberen

HERREN så det; det var i hans øjne ondt
at der ingen retfærdighed var.
¹⁶Og han så at der ikke var nogen,
og han undrede sig over at ingen gik i for-
bøn for dem
Men hans egen arm bragte frelse for ham,
og hans retfærdighed, den støttede ham.
¹⁷Han iførte sig retfærdighed som brynje,
og frelsens hjelm på sit hoved;
han iførte sig hævnens klæder som dragt,
hyllede sin passion om sig som en kappe.
¹⁸Alt efter handlinger vil han gengælde:
vrede mod sine modstandere,
handling mod sine fjender;
kystområderne vil han gengælde med
handling.
¹⁹Så vil de fra vest frygte HERRENS navn
og fra øst hans herlighed;
for han kommer som den rivende^{dl} flod;
den drives frem af HERRENS Ånd.
²⁰Og der skal komme en løskøber til Zion
og til dem der omvender sig fra overtræ-
delse, i Jakob, lyder HERRENS udsagn.

²¹Men hvad mig angår, dette er min pagt
med dem, har HERREN sagt: Min Ånd, der er
over dig, og mine ord, som jeg har lagt i din
mund, vil ikke vige fra din mund eller dine
efterkommeres mund eller dine efterkom-
meres efterkommeres mund, har HERREN
sagt; fra nu af og til evig tid!

Kapitel 60

Jerusalems kommende herlighed

¹Rejs dig, bliv lys, for dit lys er kommet,
og HERRENS herlighed er stået op over
dig.

²For se, mørket vil skjule jorden
og mulmet folkene;
men over dig vil HERREN stå op,
og hans herlighed vil vise sig over dig.

³Og folkeslag vil vandre hen til dit lys
og konger til den stråleglans der er stået
op over dig.

⁴Løft dit blik og se dig omkring,
de er alle samlet, de er kommet til dig,
dine sønner vil komme langvejs fra,
og dine døtre vil blive båret på hoften.

⁵Da vil du se^{dm} og stråle af glæde,
og dit hjerte banker og svulmer;
for havets overflod bringes til dig,
folkeslags rigdom vil komme til dig.

⁶Mængden af kameler vil skjule dig,
Midjans og Efas dromedarer,
alle fra Saba vil komme;
de vil bære guld og røgelse
og de vil bringe glædesbud til HERRENS
lovprisning.

⁷Alle Kedars får og geder vil blive samlet
til dig,
Nebajots vædre vil tjene dig;
de vil blive ofret som et velbehageligt of-
fer på mit alter,
og mit pragtfulde tempel vil jeg give
pragt.

⁸Hvem er disse der flyver af sted som en
sky

og som duer til deres dueslag?

^{9v9} For kystområderne vil vente håbe-
fuldt på mig,

og Tarshish' skibe er forrest
for at bringe dine børn fra det fjerne,

deres sølv og deres guld sammen med dem,

til HERREN din Guds navn
og til Israels Hellige,
for han har givet dig pragt.

¹⁰Og fremmede vil bygge dine mure,
og deres konger vil tjene dig;
for i min vrede slog jeg dig,
men i min velbehagelige tid forbarmede
jeg mig over dig.

¹¹Dine byporte vil altid stå åbne,
hverken dag eller nat lukkes de
så man kan bringe folkeslags rigdom til
dig

og deres konger blive ført i procession.

¹²For det folkeslag og det rige der ikke vil
tjene dig, vil gå til grunde,
og folkeslagene vil gå helt til grunde.

¹³Libanons herlighed vil komme til dig,
både enebær og elm og cypres,
for at give min helligheds sted pragt,
og jeg vil give mine fødders sted herlig-
hed.

¹⁴Og hen til dig vil de komme krybende,
børn af dine undertrykkere
vil knæle ned for dine fodsåler,
alle de der foragter dig,
og de vil kalde dig HERRENS by, Israels
Helliges Zion.

¹⁵I stedet for at du var forladt og forhadet,
og ingen gik igennem dig,
gør jeg dig til en evig stolthed
til fryd for slægt efter slægt.

¹⁶Og du vil die folkeslags mælk
og die kongers bryst,
og du vil forstå at jeg, HERREN, er din frel-
ser

og din løskøber, Jakobs Mægtige.

¹⁷I stedet for bronze vil jeg bringe guld,
og i stedet for jern vil jeg bringe sølv
og i stedet for træer bronze
og i stedet for sten jern.

Og jeg vil give din øvrighed fred
og dine arbejdsledere retfærdighed.

¹⁸Der vil ikke længere høres om vold i dit
land,

om ødelæggelse og fordærv inden for
dine grænser;

men du vil kalde dine bymure »Frelse«
og dine byporte »Lovprisning«.

¹⁹For dig vil solen ikke længere være
lys om dagen,
og som stråleglans vil månen ikke skinne
for dig;

men for dig vil HERREN være et evigt lys
og din Gud din pragt.

²⁰Din sol vil ikke mere gå ned,
og din måne ikke tage af;
for HERREN vil for dig være evigt lys,
og dine sørgedage vil være til ende.

²¹Og dit folk, de er alle retfærdige,
til evig tid vil de eje landet,
et skud af min plante,^{dn}
for at det kan vise pragten i mine hæn-
ders værk.

²²Den lille vil blive til tusind
og den unge til et mægtigt folk;
Jeg, HERREN, vil til sin tid fremskynde det.

Kapitel 61

*HERRENS tjener skal udråbe et nådeår fra
HERREN*

¹Herren HERRENS Ånd er over mig
fordi HERREN har salvet mig;
for at forkynde glædesbudskab for fattige
har han sendt mig,
for at helbrede¹⁴⁰ dem der har et sønder-
knust hjerte,

for at udråbe frigivelse for fanger
og løsladelse for de lænkede;

²for at udråbe et velbehageligt år fra
HERREN

og en hævn dag fra vores Gud,
for at trøste alle sørgende;

¹⁴⁰Ordret: »forbinde« (et sår).

³for at sørge for Zions sørgende, for at give dem hovedpynt i stedet for aske, glædesolie i stedet for sorg, lovprisningsdragt i stedet for en modløs ånd, så de kaldes retfærdighedens terebinter, HERRENS plantning, hvorved han viser sig frem i pragt.

⁴De vil genopbygge fortids ruinhobe og genrejse gamle ødemarker; de vil genopføre de ødelagte byer der lå øde hen i slægt efter slægt.

⁵Og fremmede vil træde til og vogte jeres får og geder, og udlændinge vil blive jeres landarbejdere og vingårdsarbejdere.

⁶Men I vil blive kaldt HERRENS præster, vores Guds tjenere vil der blive sagt om jer.

Folkeslags rigdom vil I leve af og prale af deres herlighed.

⁷I stedet for jeres skændsel får I det dobbelte, og i stedet for skam vil de juble over deres del.

Derfor vil de arve det dobbelte i deres land, evig glæde vil de få.

⁸For jeg er HERREN, der elsker ret, der hader rov ved hjælp af brandoffer;^{do} men jeg vil trofast give dem deres løn og slutte en evig pagt med dem.

⁹Og deres afkom vil blive kendt blandt folkeslagene

og deres efterkommere midt blandt folkene,

alle der ser dem, vil erkende om dem at de er det afkom som HERREN har velsignet.

¹⁰Højt fryder jeg mig over HERREN, min sjæl vil juble over min Gud; for han har klædt mig i frelsens klæder,

han har hyllet mig i retfærdighedens kappe, som en brudgom højtideligt ifører sig¹⁴¹ hovedpynt, og som bruden pryder sig med sine smykker.

¹¹For som jorden frembringer sin vækst, og som en have lader sine urter vokse op, sådan lader Herren HERREN retfærdighed og lovprisning vokse op for øjnene af alle folkeslagene.

Kapitel 62

Jerusalems frelse og herlighed

¹For Zions skyld vil jeg ikke tie, og for Jerusalems skyld vil jeg ikke hvile indtil dens retfærdighed bryder frem som stråleglans,

og dens frelse brænder som en fakkelt.

²Og folkeslag vil se din retfærdighed og alle konger din herlighed; og du vil blive kaldt med et nyt navn som HERRENS mund bestemmer.

³Og du vil blive en prægtig krone i HERRENS hånd

og en kongelig turban i din Guds hånd.

⁴Der vil ikke mere blive sagt om dig: »Forladt«,

og om dit land skal der ikke mere siges: »Ødelæggelse«;

men dig kalder man »Min fryd er i hende«,

og dit land »Den gifte«;

for HERREN har behag i dig,

og dit land bliver gift.

⁵Som en ung mand gifter sig med en jomfru,

sådan vil dine børn blive gift med dig;

med en brudgoms glæde over sin brud

vil din Gud glæde sig over dig.

¹⁴¹Ordret: »handle som en præst«.

⁶På dine bymure, Jerusalem,
anbringer jeg vagter;
hele dagen og hele natten
– aldrig skal de tie,
de der minder HERREN om det.
Lad der ikke være nogen ro for jer!
⁷Og giv ham ingen ro
indtil han genrejser,
og indtil han gør Jerusalem
til lovprisning på jorden.

⁸HERREN har aflagt ed ved sin højre hånd
og ved sin styrkes arm:
Jeg vil aldrig mere give dit korn
som føde til dine fjender,
og fremmede vil heller ikke drikke den vin
som du har anstrengt dig for!
⁹For de der høster det, vil også spise det,
og de vil prise HERREN;
og de der plukker den, vil også drikke den
i mine hellige forgårde.

¹⁰Gå igennem, gå igennem byportene,
ban en vej for folket;
byg, byg en hovedvej,
rens den for sten,
rejs et banner over folkene!

¹¹Se, HERREN har ladet det høre
til jordens ende:
Sig til Zions datter:
Se, din frelse^{dp} kommer;
se, hans løn er med ham,
og hans fortjeneste er foran ham.

¹²Og man skal kalde dem »Det Hellige
Folk«,
»HERRENS Løskøbte«;
og dig skal man kalde »Eftertragtet«,
en by der ikke bliver forladt.

Kapitel 63

Dommen over folkeslagene

¹Hvem er han der kommer fra Edom,
i højrøde klæder fra Bozra,
han der er prægtig i sin dragt,
han der skrider frem^{da} i sin store kraft?
»Det er mig, der taler om retfærdighed,
der er mægtig til at frelse!«

²Hvorfor er der rødt på din dragt,
og dine klæder som en der træder vinper-
sen?

³»Persekarret trådte jeg alene,
og fra folkene var der ingen sammen med
mig;

så jeg ville træde på dem i min vrede
og trampe dem ned i min harme;
så deres blodrøde saft sprøjtede på mit
tøj,

og jeg fik mine klæder helt sølet til.

⁴For en hævn dag lå mig på sinde,
og året for min forløsning var kommet.

⁵Og jeg så mig om, men der var ingen
hjælper,
jeg undrede mig, men der var ingen
støtte;

min arm frelste mig,
og min vrede, den støttede mig.

⁶Og jeg trampede folk ned i min vrede
og jeg gjorde dem berusede^{dr} i min harme
og lod deres blod¹⁴² løbe ned på jorden.«

Bedsbøn og klage

⁷Jeg vil prise HERRENS trofaste gerninger,
HERRENS glørværdige gerninger,
efter alt det som HERREN har gjort mod
os,
og den store godhed mod Israels hus
som han viste dem i overensstemmelse
med sin barmhjertighed

¹⁴²Ordret: »saft«, som i vers 3.

og sin mangfoldighed af trofaste gerninger.

⁸Han sagde: »Sandelig, de er mit folk, børn der ikke vil bedrage.«

Og han blev frelser for dem.

⁹I al deres nød var der ingen^{ds} nød, men budbringeren foran ham^{dt} frelste dem;

på grund af sin kærlighed og sin medlidenhed

løskøbte han dem,

han løftede dem op og bar dem

alle fortidens dage.

¹⁰Men de, de var genstridige og krænkede

hans hellige Ånd;

derfor forvandlede han sig til en fjende for dem,

han kæmpede imod dem.

¹¹Da huskede hans folk Moses fra gammel tid:

»Hvor er han der førte dem op fra havet sammen med sin hjords hyrder?

Hvor er han der i hans¹⁴³ indre lagde sin hellige Ånd?

¹²han der lod sin prægtige arm ledsage Moses ved hans højre side,

han der kløvede vandene foran dem for at skabe sig et evigt navn?

¹³han der lod dem vandre gennem vandmasserne

som hesten i ørkenen

uden at de snublede?

¹⁴Som kvæget

går ned i dalen,

gav HERRENS Ånd ham hvile;^{du}

sådan førte du dit folk

for at skabe dig et prægtigt navn.«

¹⁵Se ned fra himlene, og se til fra din helligheds og pragts bolig!

¹⁴³Kan også oversættes: »dets«.

Hvor er din passion og din styrke, dine inderste følelser, og din barmhjertighed der holder sig tilbage fra mig?

¹⁶For du er vores far;

fordi Abraham ikke ved af os,

og Israel ikke kendes ved os.¹⁴⁴

Du, HERRE, er vores far,

fra evighed er dit navn: »Vores Forløser!«

¹⁷Hvorfor lader du os fare vild, HERRE, bort fra dine veje, og lader vores hjerte forhærdes så det ikke frygter dig?

Vend om for dine tjeneres skyld,

stammer på dit arvede land!

¹⁸I kort tid¹⁴⁵ ejede dit hellige folk den,^{dv} vores fjender har trådt din helligdom ned.

¹⁹Vi er blevet som nogle du ikke har hersket over fra gammel tid, over hvem dit navn ikke er nævnt.

Gid du ville flænge himlene og stige ned så bjergene rystede for dit ansigt,¹⁴⁶

Kapitel 64

Fortsættelse af folkets bodbøn og klage

¹Ligesom¹⁴⁷ ild antænder kvas, vil ild sætte vandmasserne i kog, for at lade dit navn blive kendt for dine fjender,

foran dig skal folkeslag skælve,

²når du gør undere vi ikke venter.

Du steg ned, bjerge rystede foran dig.

³Fra gammel tid af har man ikke hørt,

¹⁴⁴Eller »kender til os«.

¹⁴⁵Eller: »som det ubetydelige«.

¹⁴⁶Sidste halvdel af vers 19 hører indholdsmæssigt - og ifølge de gamle oversættelser - til kapitel 64.

¹⁴⁷Ifølge de gamle oversættelser fortsætter bisætningen sidste halvdel af kapitel 63 vers 19: »Gid du ville flænge himlen og stige ned, så bjergene rystede for dit ansigt, ligesom ild antænder kvas, og det vil kunne sætte vand i kog....«

har man ikke erfaret,
har intet øje set en Gud ud over dig
der handler for den der venter på ham.
⁴Du kommer den i møde der glæder sig,
og den der udøver retfærdighed,
som husker dig på dine veje.
Du blev jo vred, men vi syndede hele tiden
på dem,
og dog blev vi frelst.^{dw}
⁵Men vi blev alle som den urene
og al vores retfærdighed som beskidt
tøj;^{dx}
vi visnede alle som blade,
og vores ugerninger fejede os væk som
en vind.
⁶Ingen påkalder dit navn
eller vågner op for at holde fast ved dig;
for du har skjult dit ansigt for os
og du lod os skælv^{dy} for vores ugernin-
gers skyld.

⁷Men nu, HERRE, du er vores far;
vi er leret, og du er den der har formet os,
og vi er alle værk af din hånd.
⁸Vær ikke, HERRE, så enormt vred,
og husk ikke for evigt på ugerning;
ja, se dog her, dit folk er vi alle!
⁹Din helligheds byer er blevet til ørken;
Zion er blevet til ørken,
Jerusalem til ødelæggelse.
¹⁰Vores helligheds og vores pragts tem-
pel,
hvor vores fædre lovpriste dig,
er blevet ildens bytte,
og alt det der var kostbart for os, er blevet
en ruinhob.
¹¹Vil du i forhold til disse ting holde dig
tilbage, HERRE?
Vil du tie og ydmyge os så enormt?

Kapitel 65

Guds svar: Straf over de ugudelige

¹Jeg lod mig opsøge af dem der ikke
spurgte,
jeg lod mig finde af dem der ikke søgte
mig;
jeg sagde: »Se, her er jeg; se, her er jeg!«
til et folkeslag der ikke påkaldte mit navn.
²Jeg bredte mine hænder ud hele dagen
til et genstridigt folk
der vandrer ad den vej som ikke er god,
efter deres egne tanker;
³det folk der krænker mig
hele tiden op i mit ansigt,
ofrer i haver
og tænder røgelse på teglsten,
⁴som bor i grave
og overnatter på hemmelige steder,
som spiser svinekød
og har suppe^{dz} af urent kød i deres gry-
der;
⁵som siger: »Hold dig for dig selv.
kom ikke hen til mig, for jeg er hellig i
forhold til dig.«
Sådanne er en røg i min næse, en ild der
brænder hele dagen.
⁶Se, det står skrevet foran mig;
jeg vil ikke tie, medmindre jeg får gjort
gengæld
og får gjort gengæld i samme mønt¹⁴⁸
⁷for jeres ugerninger og jeres fædres
ugerninger tilsammen,
sagde HERREN,
dem som tændte røgelse på bjergene
og hånede mig på højene.
Så jeg tilmålte først deres løn
i samme mønt.

¹⁴⁸Ordret: »i brystfolden«, hvor betaling opbevare-
des..

Guds fortsatte svar: Hans frelse og nyskabelse

⁸Sådan sagde HERREN:

Ligesom der findes saft i druer,
og man siger: »Lad være med at ødelægge dem,
for der er velsignelse i dem,«
sådan vil jeg gøre for mine tjeneres skyld
for ikke at ødelægge det hele.

⁹Så af Jakob vil jeg frembringe efterkommere

og af Juda arvinger¹⁴⁹ til mine bjerge;
mine udvalgte vil arve dem,
og mine tjenere vil bo der.

¹⁰Og Saron vil blive til græsgang for får
og geder
og Akors dal til hvileplads for okser,
for mit folk der søger mig.

¹¹Men I der forlader HERREN,
der glemmer mit hellige bjerg,
der dækker bord for Lykkeguden
og fylder op med krydret vin for Skæbne-
guden,

¹²Jer har jeg skæbnesvangert bestemt til
sværdet,
og I vil alle knæle ned til slagtingen.
For jeg kaldte, men I svarede ikke,
jeg talte, men I hørte ikke;
men I gjorde det der i mine øjne var ondt,
og det som jeg ikke brød mig om, det
valgte I.

¹³Derfor, sådan har Herren HERREN sagt:
Se, mine tjenere vil spise,
men I vil sulte;
se, mine tjenere vil drikke,
men I vil tørste;
se, mine tjenere vil glædes,
men I vil blive til skamme;
¹⁴se, mine tjenere vil juble af hjertens lyst,
men I vil skribe af hjertens smerte

og jamre af fortvivlelse.¹⁵⁰

¹⁵Og I vil efterlade jeres navn til forbandelse for mine udvalgte:

»Herren HERREN vil dræbe dig!«

Men sine tjenere vil han give^{dæ} et andet navn.

¹⁶Hver den der velsigner sig i landet,
skal velsigne sig
ved den trofaste Gud,
og den der sværger i landet,
skal sværge ved den trofaste Gud,
fordi den tidligere nød er glemt,
og fordi den er skjult for mine øjne.

¹⁷For se, jeg skaber en ny himmel og en
ny jord;
og de tidligere vil ikke huskes
og ikke dukke op i tankerne.

¹⁸Tværtimod: Fryd jer og jubl til evig tid
over det jeg skaber!

For se, jeg skaber Jerusalem til jubel
og dens folk til fryd.

¹⁹Og jeg vil juble over Jerusalem
og fryde mig over mit folk,
og i den vil lyden af gråd og skrig
ikke længere høres.

²⁰Derfra vil der ikke mere komme
et spædbarn der kun lever få dage,
eller en gammel der ikke lever sin tid til
ende,
for en dreng vil dø hundrede år gammel,
mens en synder, der er hundrede år gammel,
vil blive regnet for forbandet.

²¹Og de vil bygge huse og bo i dem
og plante vingårde og spise deres frugt.

²²De vil ikke bygge så en anden kan slå
sig ned der,
og ikke plante så en anden kan spise;
for som træers alder vil mit folks alder
blive,

¹⁴⁹Ordret ental: »en arving«

¹⁵⁰Ordret: »ødelæggelse af ånden«

og mine udvalgte vil selv nyde frugten af deres hænders arbejde.

²³De vil ikke slide forgæves og ikke føde børn til brat undergang; for de er en slægt velsignet af HERREN, og deres efterkommere er sammen med dem.

²⁴Og så, før de kalder, vil jeg svare; endnu mens de taler, vil jeg høre.

²⁵Ulv og lam vil græsse sammen, og løven æder halm ligesom oxen, og slangen, dens føde er støv. De vil ikke handle ondt og ikke ødelægge på hele mit hellige bjerg, har HERREN sagt.

Kapitel 66

HERREN irettesætter Israel

¹Sådan har HERREN sagt: Himlen er min trone og jorden min fodskammel. Hvor er der et hus I kan bygge til mig? Og hvor er der et sted som kan være mit hvilested?

²Og alt dette har min hånd lavet, så alt dette blev til, lyder HERRENS udsagn; men til denne vil jeg se, til en elendig og den der er sønderknust, og skælver over mit ord.

³Den der slagter oxen, slår også en mand ihjel; den der ofrer fåret, brækker også nakken på en hund; den der bringer afgrødeoffer, ofrer også blod af svin; den der tænder røgelse, velsigner ondskab. Ligesom de har valgt deres egne veje,

og deres sjæl har fundet behag i afskyelige ting,

⁴sådan vil jeg også vælge hensynsløs straf over dem, og de ting de frygter, vil jeg bringe over dem.

Fordi jeg kaldte, og ingen svarede, jeg talte, og de hørte ikke, men de gjorde det deri mine øjne var ondt, og det som jeg ikke ønskede, valgte de.

⁵Hør HERRENS ord, I der skælver for hans ord! Jeres landsmænd har talt, de der hader jer,

de der udstøder jer på grund af mit navn »Lad HERREN blive herliggjort,¹⁵¹ så vi kan se jeres glæde!« Men de bliver til skamme.

⁶Der er en lyd af oprør fra byen! En lyd fra templet, en lyd af HERREN, han gengælder sine fjender deres handling.

HERRENS folk fødes

⁷Før hun fik veer, fødte hun; før fødselssmerten kommer over hende, har hun født et drengebarn.

⁸Hvem har hørt sådan noget? Hvem har set sådanne ting? Mon et land bringes til verden på én dag, eller fødes et folk på én gang? Så snart Zion var i fødselsveer, fødte hun sine børn.

⁹Mon jeg vil åbne moderlivet¹⁵² og ikke sætte gang i fødslen? siger HERREN;

¹⁵¹Ordret »er herliggjort«.

¹⁵²Ordret: »lade gennembryde«, underforstået: barnet.

eller er jeg den der sætter gang i en fødsel,

og så stopper den? har din Gud sagt.

¹⁰Glæd jer med Jerusalem,

og jubl over hende,

alle I der elsker hende;

fryd jer højt sammen med hende,

alle I der sørger over hende,

¹¹for at I må die og blive mætte

ved hendes trøstende bryst,

for at I må suge til jer og fornøje jer

fra hendes herligheds yver!

¹²For sådan har HERREN sagt:

Se, ud til hende leder jeg

som en flod fred

og som en svulmende wadi folkeslags herlighed,¹⁵³

og I vil die;

I vil blive båret på hofte

og vugget på knæ.

¹³Som et menneske hvis mor trøster det,

sådan vil jeg trøste jer,

og i Jerusalem vil I blive trøstet.

¹⁴Når I ser det, så glæder jeres hjerte sig,

og jeres krop¹⁵⁴ vil blomstre op som det grønne græs;

og HERRENS hånd vil blive kendt hos hans tjenere,

men han bliver vred på sine fjender.

HERREN dømmer sine modstandere

¹⁵For se, HERREN vil komme som i ild, og som en hvirvelvind er hans vogne, for at slippe sin vrede løs i raseri og sine trusler i flammende ild.

¹⁶For HERREN vil fælde dom med ild og med sit sværd over ethvert menneske, og talrige er de der dræbes af HERREN.

¹⁷De der helliger sig og renser sig til have

for at følge en afgud i deres midte,¹⁵⁵

de der spiser svinekød,

det vederstyggelige og musen,

de skal alle sammen få en ende, lyder HERRENS udsagn.

HERREN samler sit folk

¹⁸Men hvad mig angår, deres gerninger og deres tanker er virkeliggjort for at jeg kan samle alle folkeslag og sproggrupper, og de vil komme og se min herlighed. ¹⁹Jeg vil sætte et tegn på dem og sende nogle af dem der er undsluppet, til folkeslagene, til Tars-hish, Pul og Lud, bueskytter¹⁵⁶ til Tubal og Javan, til de fjerne kystområder, til dem der ikke har hørt noget budskab om mig og ikke har set min herlighed; og de vil forkynde om min herlighed blandt folkeslagene. ²⁰Og de vil bringe alle jeres landsmænd fra alle folkeslagene som en offergave til HERREN, på hestene og stridsvognene, på de overdækkede vogne, på muldyrene og på dromedarerne, op til mit hellige bjerg, Jerusalem, har HERREN sagt, ligesom israelitterne bringer offergaven i et rent kar til HERRENS tempel. ²¹Og jeg vil også af dem udtage nogle til præsterne, til levitterne, har HERREN sagt

²²For ligesom den nye himmel og den nye jord, som jeg laver, vil bestå foran mig, lyder HERRENS udsagn, sådan vil jeres efterkommere og jeres navn bestå.

HERREN vil kalde alle mennesker til sig - men vil de?

²³Og derefter, fra nymåne til nymåne og fra sabbat til sabbat,

¹⁵³Kan også oversættes: »rigdom«.

¹⁵⁴Ordret: »knogler«.

¹⁵⁵Ordret: »bagved en i midten«.

¹⁵⁶LXX har i stedet: »Meshek«.

vil ethvert menneske komme for at til-
bede foran mig,
har HERREN sagt.
²⁴Og de vil gå ud og se
på ligene af de mænd,
der gjorde oprør imod mig;
for deres orm dør ikke,
og deres ild slukkes ikke,
og de er en rædsel for ethvert menneske.

Faglige noter

- a. [Es 1,20] Det samme ord (^ʿ*xal*) bruges i v. 19 om at spise og i v. 20 om at blive fortæret.
- b. [Es 2,6] Verset indledes af det hebraiske *kî*, der oftest oversættes med »for«, dvs. som indledning til en begrundelse. En anden mulighed er at oversætte det emfatisk, »sandelig...«
- c. [Es 2,10] Ordret: »foran HERRENS rædsel«. Udtrykket handler ikke bare om den reaktion, HERREN vækker hos mennesker, men om en kvalitet hos HERREN selv. Se også v. 19 og 21.
- d. [Es 3,18] Der kan være tale om et dekorativt bånd, der går fra øre til øre. Det er også foreslået at ordet relaterer til det hebraiske *šemeš*, »sol«, og altså er en solamulet.
- e. [Es 3,23] Der er uenighed om hvad *gil-lāyôn* betyder. Nogle forstår det som små metalobjekter, der kan have været brugt som spejle. Andre forstår det som et stykke gennemsigtigt stof, eventuelt silke. Ordet bruges dog også i Es 8,1, hvor det klart bruges om en tavle, man kan skrive på.
- f. [Es 4,4] Der er forskellige bud på, hvordan v. 3-5 hænger sammen. Nogle oversættelser vælger at knytte v. 3-4 sammen og sætter punktum efter v. 4, mens andre sætter punktum efter v. 3 og dermed knytter v. 4-5 sammen.
- g. [Es 5,1] I grundteksten står der *qeren ben-šāmen*, »på et horn, en søn af olie/fedt«. Hornet er her et billede på en bakke, mens »søn af olie« er et billede på frugtbarhed og velsignelse.
- h. [Es 5,7] I grundteksten er der ordspil mellem lovlighed (*mišpāt*) og lovløshed (*mišpāh*).
- i. [Es 5,7] I grundteksten er der ordspil mellem retfærd (*šdāqā^h*) og voldsfærd (*š^oʿāqā^h*).
- j. [Es 5,9] »lyder det fra« er tilføjet her, men findes dog i Septuaginta.

k. [Es 5,14] Ordret »hendes fornemme og hendes folkemængde og hendes buldrende og den jublende hos hende.« »Hendes« refererer til Jerusalem.

l. [Es 5,17] Med støtte i Septuaginta vælger nogle at oversætte med »geder« i stedet for fremmede. På hebraisk ligner ordene hinanden, så den oversættelse kan forsvares.

m. [Es 5,26] Verset starter med at referere til folkeslag i pluralis, men i resten af afsnittet er alle referencerne i singularis. Det kan måske skyldes, at folkeslagene ses som et kollektivt. I denne oversættelse er referencerne omskrevet til pluralis.

n. [Es 7,9] Sidste del af vers 9 bygger på et ordspil på ^ʿ*aman*, der kan oversættes med troværdig, trofast og bekræfte. Første del af ordspillet er aktivt, dvs. det handler om Efraims trofasthed, mens anden del er passiv, dvs. det handler om en trofasthed mod eller bekræftelse af Efraim, sandsynligvis Guds fortsatte trofasthed mod Efraim.

o. [Es 8,1] Hebraisk: *l^o mahēr šālāl ḥāš baz*. Det indledende *l^o* er ikke oversat. Det bruges på mindsten til at angive at den er »for ...«.

p. [Es 8,6] Der er foreslået forskellige rettelser til den hebraiske tekst, mest oplagt: *m^ošôš ʔet* til: *māsôs mišš^oʔet*: »har mistet modet«. Rettelsen har dog ingen støtte i hebraiske håndskrifter.

q. [Es 8,8] Hebraisk: *ʿimmānū ʔēl*. I 7,14 og Matt 1,23 er det opfattet som navn på den kommende søn. På hebraisk er det to ord – det er usikkert om det her og i vers 10 er et navn eller en bøn eller tillidserklæring.

r. [Es 9,2] Her følges masoreternes læsning *haggôy lô* »folket ...for det« i stedet for konsonanttekstens *haggôy lôʔ* »folket...ikke« med støtte i mange håndskrifter; ofte rettes de to ord til ordet *haggilā^h* »jubelen«.

s. [Es 9,18] Det hebraiske verbum *ʕtm* forekommer kun her, og betydningen er usikker

og omdiskuteret. Septuaginta har tilsyneladende læst verbet: *nšh*: »blevet ødelagt«. t. [Es 9,19] Ofte forudsætter man en simpel skrivefejl, så der i stedet for: *zərōfô* »sin arm« skal læses: *refô*: »sin landsmand«. Det har ikke støtte i gamle håndskrifter, men kan give mening i sammenhæng med vers 20.

u. [Es 10,19] Ordret: »et træes rest«. Som regel går man dog ud fra at der ved en fejl er skrevet et *jod* (bogstavet), der angiver flertal, for lidt, idet næste ord begynder med et *jod*, og oprindeligt var der ikke mellemrum mellem ordene.

v. [Es 10,30] Den masoretiske tekst har *ʿaniyyāh* (»elendig«). De gamle oversættelser forudsætter en let ændret vokaliserings som man normalt følger: *ʿaniyyhā* (»svar hende«).

w. [Es 10,32] Konsonantteksten har: »mod Zion hus' bjerg«, men vokaliseringsen giver den her anførte tekst.

x. [Es 11,1] Således Septuaginta der læser *yfrh* (»gro frem«) i stedet for *yfrh* (»være frugtbar«).

y. [Es 11,4] Ordet kan omvokaliseres fra *ʔereš* (»jord«) til *ʔārēš* (»voldsmand«).

z. [Es 11,6] *ʔmərîʔ* (»og fedekalv«) ser i Septuaginta ud til at være læst *yirʔû* (»vil græsse«).

æ. [Es 11,7] Hebraisk: *tirʔeʔnāh* rettes ofte til *titrāʔeʔnāh* (»bliver venner«).

ø. [Es 11,12] *nidhê* (»fordrevne«) er maskulinum, men *nʔfušôt* (»spredte«) femininum, måske for at inkludere kvinder i løftet.

å. [Es 11,15] *bafyām* (»glød«) blev i de gamle oversættelser gengivet som *bʔʔōšēm rūhō* (»med sin kraftige storm«).

aa. [Es 12,2] *zimirāt* (»lovsang«) mangler suffixet, bogstavet »yod«: *-î* (»min«) og efterfølges af kortformen af HERRENS navn *yāh* (ligeledes i 2 Mos 15,2 og Sl 118,14).

ab. [Es 12,6] Opfordringen er igen i singularis som vers 1, men nu i femininum, må-

ske fordi bynavne på hebraisk er femininum og dermed også den rest der bor der (Es 11,16).

ac. [Es 13,22] Den hebraiske tekst har: *bʔalmnôtāʔw*: »mod dets/hans enker«. De gamle oversættelser har: »i paladserne/borgene«. Det svarer til hebraisk: *bʔarmānôt*. Man kan eventuelt rette til: *bʔarmʔnôtehā*: »i dets borge«.

ad. [Es 14,4] I stedet for *madhēvāh* (»arrogance«) læses *marhēvāh* (»hærgen«), der støttes af de gamle oversættelser og et enkelt hebraisk håndskrift.

ae. [Es 14,6] *murdāf* (»forfølgelse«) opfattes som fejlskrivning for tekstens *mirdat* (»herredømme«).

af. [Es 14,12] *hêlêl* (»hyl/klag dig«) ændres i vokaliserings til *hêlāl* (»morgenstjerne« eller »du lysende/strålende«). LXX tolkede ordet som navn for »Lucifer«.

ag. [Es 14,30] *bʔxôrê* (»de førstefødte af«) rettes ofte til *bʔxārî* (»på min græsgang«).

ah. [Es 15,2] Teksten (*ʔālāh habbayit wʔdīvōn*) er omdiskuteret, men godt overleveret, og oversættelsen usikker. Man retter ofte til: *ʔāltāh bat wʔdīvōn*: »Dibons datter er steget op«.

ai. [Es 15,3] Maskulinum: Det går på folket.

aj. [Es 15,3] Femininum: Det går på landet.

ak. [Es 16,4] *niddāhay* (»mine fordrevne«) vokaliseres til *niddʔhêy* (»(Moabs) fordrevne«).

al. [Es 17,8] *hammān* oversættes af andre med »sol-søjler«.

am. [Es 17,9] Mange følger i stedet LXX, der forudsætter hebraisk: *bôt haḥittî wʔhāʔemōrî*: »som hivvitternes og amoritternes byer«.

an. [Es 17,10] En mulighed er at ændre teksten til singularis: *naʔmān* som er et navn for Adonis.

ao. [Es 17,11] Det hebraiske ord *nêd* (»dæmning«) er omvokaliseret til *nād* eller *nad* der begge kan oversættes: »er flygtet«.

ap. [Es 17,13] Denne sætning mangler i mange håndskrifter.

aq. [Es 19,7] Alternativt skal *fārā^h* (»enge/åbne pladser«) oversættes: »sivplanter«.

ar. [Es 19,7] Ordet *pe^h* kan også oversættes: »udløb«.

as. [Es 19,9] Den hebraiske tekst har adjektiv, femininum *śrīqōt* (»kartet«) som ofte omvokaliseres til: *śorqōt* (»kartende (kvinde)«).

at. [Es 19,10] I stedet for *śātōte^hhā* (»dets søjler/baller«) læses med LXX: *śōte^hhā*: »vævere«.

au. [Es 19,18] »Ødelæggelsens by«. *hahe- res* rettes ofte til *haheres*: »sol(byen)« (He-liopolis). Dette støttes af enkelte håndskrifter og gamle oversættelser.

av. [Es 21,8] Ofte rettes til *harō^he^h*: »udkigsmand«.

aw. [Es 22,6] *ṭādām* (»mands«) kan rettes til *ṭārām* (»Arams«).

ax. [Es 23,2] Alternativt ud fra ugaritisk *dmm*: »klag«.

ay. [Es 23,10] En anden betydning af *mēzah* kan være »bælte«, sml. Job 12,21 og noten der.

az. [Es 23,13] *śî* (som her er pluralis) har andre betydninger som »ørkenbeboere« eller »ørkendyr«.

aæ. [Es 24,6] Verbet *ṭšm* kan også oversættes »må bøde«.

aø. [Es 24,21] *šāvā⁷* kan også hentyde til stjernevrmlen (1 Mos 2,1).

aå. [Es 25,4] Det foreslås ofte at ændre vokaliseringen fra: *qîr* (»mur«) til *qōr* (»kulde«) så oversættelsen bliver: »som et koldt regnskyl«.

ba. [Es 26,4] Guds navn (HERREN) står her i kortformen: *yāh*, svarende blot til »JH«. Kortformen findes en del steder i poetiske tekster og hører fast til udtrykket: *hal⁷lû-yāh*.

bb. [Es 27,1] Betydningen af ordet *bāriah* er omdiskuteret. Andre oversætter: »ond/farlig/fortidig«.

bc. [Es 27,2] Den masoretiske tekst har: *ḥemer*: »vin«, men mange håndskrifter har (med støtte i gamle oversættelser): *ḥemed*: »herlig«.

bd. [Es 27,6] Den hebraiske tekst har blot: »De kommende«.

be. [Es 27,7] Bemærk alliterationen i de tre ord *hakk^amakkat makkēhû hikkāhû*.

bf. [Es 27,7] Igen alliteration *k^ahereg h^arugā^w hōrāg*.

bg. [Es 27,9] Ordet *ḥammān* oversættes af andre med »sol-søjler«.

bh. [Es 29,2] *ṭārî⁷ēl* kan være et ordspil på et alters ildsted (Ez 43,15-16); etymologisk betyder det »Guds løve«.

bi. [Es 30,5] Masoreternes læsning *hōvî⁷yš* (»vil udtørre«) er rettet til: *hōvîš* (»bliver til skamme«), som også læses i enkelte håndskrifter.

bj. [Es 30,8] De gamle oversættelser har læst: *l⁷fēd*: »som vidne«.

bk. [Es 30,17] Eller en tekstrettelse til *jeḥe-rad* så sætningen lyder: »Tusind skal ryste for éns trussel«.

bl. [Es 30,18] Enkelte håndskrifter har: *yid-dûm* (»forholde sig i ro«). Ofte rettes teksten til *yāqûm* (»rejse sig«).

bm. [Es 30,33] *tofte^h* kan være en anderledes stavemåde for Tofet, sml. 2 Kong 23:10.

bn. [Es 31,4] *ṭal* kan her og i næste linje også oversættes »mod«.

bo. [Es 32,3] Den hebraiske tekst har *tišfeⁿnā^h* af roden *šfh*, dvs. »skal ikke se væk«. Her er valgt en omvokalisering til *ṭšōfeⁿnā^h*: »skal ikke lukkes til« af roden *šff*.

bp. [Es 32,12] Hebraisk *šādayim* (»de klager over brysterne«) kan fortolkes som »de slår sig på brystet og klager«, men det er enklere at rette *š* til *ś* og vokalisere: *sādîm* »marker«.

bq. [Es 33,1] Formen *kan^olōt^oxā* har ukendt betydning og rettes derfor til *k^oxallōt^oxā*: »når du slutter med«.

br. [Es 35,1] Ørkenplanten *h^avaššālet* kan også være en anemone, høsttidløs eller krokus.

bs. [Es 36,2] *rav šāqē^h* kan også være et personnavn; andre betydningsmuligheder er »kommandant« og »overmundskænk«.

bt. [Es 36,11] Se til vers 2.

bu. [Es 36,12] Med LXX der forudsætter at præpositionen *ʕal* rettes til *ʔel* (»til«).

bv. [Es 37,14] Oversættes med ental som i LXX.

bw. [Es 37,18] Enkelte håndskrifter har ikke: *hā^ʔarāšōt* (»landene«), men *haggōyim* (»folkeslagene«), jf. parallellen i 2 Kong 19,17.

bx. [Es 37,27] *š^odēmā^h* rettes ofte til *š^odēfā^h* (»afsvidning«), jf. 2 Kong 19,26.

by. [Es 37,27] Ofte rettes *qāmā^h* (»umodent korn«) både her og i 2 Kong 19,26 til *qādīm* (»østenvind«).

bz. [Es 37,29] Rettes ofte fra *ša^ʔanxā* til *š^oʔōnxā* (»larm«).

bæ. [Es 38,9] *mixtāv* kan rettes til *mixtām* som er en titel på nogle salmer.

bø. [Es 38,10] Andre vil oversætte: *d^omī* ved: »rolige«, altså: »I mine rolige dage«, der forstås som: »lykkelige dage«.

bå. [Es 38,11] Her og i næste vers har den hebraiske tekst kortformen: *yāh*. Enkelte håndskrifter har den fulde form: *y^ohwā^h*: »JHWH«.

ca. [Es 38,11] Den hebraiske tekst har *hādel* (»dødsriget«). En del manuskripter, som man oftest følger, har *heled* (»verden«).

cb. [Es 38,13] Targum har læst: *šiwwaftī*: »råbte om hjælp«.

cc. [Es 40,6] Weqatal-formen *weʔāmar* kan også bruges som en opfordring: »Og den skal sige«, eller, mindre sandsynligt her, som fortid: »og han/den sagde«. Alternativet er at omvokalisere formen til 1. person

ʔōmar (»jeg siger«) ud fra Esajas A teksten fra Dødehavet og LXX. Ellers må der tilføjes en uidentificeret ekstra stemme: »en anden siger«. Oftest deles det efterfølgende citat op i et spørgsmål og et svar ved en anden ikke nærmere angivet stemme.

cd. [Es 40,17] I stedet for *mē* (»fra«) læses *k^o* (»som«).

ce. [Es 40,22] Ordret *ʕal-hûg hāʔāreš* (»over jordens krumning/cirkel/disk«), muligvis en henvisning til himmelhvælvingen i 1 Mos 1,6-8.

cf. [Es 41,2] Eller »i retfærdighed kalder han (Gud) ham«. *l^oraglô* (»for sin fod«) opfattes her som »i sine fodspor« (1 Sam 25,42 og Hab 3,5), men kunne også oversættes »til underkastelse«.

cg. [Es 41,3] Ordret »på hans fødder går han ikke«, kan også forstås som »næsten uden at røre jorden« sml. Dan 8,5.

ch. [Es 41,14] Det foreslås ofte at der i stedet for *m^otē* skal have stået *rimmat* (»kryb«).

ci. [Es 41,23] Således masoreternes vokalisering (*nirʔe^h*); den hebraiske konsonanttekst forudsætter *nireʔ* (»frygte«).

cj. [Es 41,29] Ud fra paralleller, fx 40,17, går man undertiden ud fra at der ikke skulle stå *ʔāwen* (»bedrag/ondskab«), men *ʔēn* (»intet«).

ck. [Es 42,7] *l^o* foran infinitiv kan også oversættes »ved at«.

cl. [Es 42,11] Det er omdiskuteret om *selaʕ* (»klippe«) her skal opfattes som navn på en by eller egn: »Sela«.

cm. [Es 42,15] *ʔiyyîm* (»kystområder«) kan rettes til *šiyyôt*: »tørt land«.

cn. [Es 42,20] Således konsonantteksten (*rāʔîṭā*), men vokaliseringen forudsætter en infinitiv absolutus form *rāʔôt*, der blandt andet kan bruges som befaling, dvs. »Se (mange ting)«.

co. [Es 43,12] Måske menes »fremmed gud«.

cp. [Es 43,14] *hōradtî* forudsættes som implicit verbum fra forudgående sætning.

cq. [Es 44,5] *yīqrāʾ* kan ændres til *yīqqārēʾ* (»kalde sig ved«), men uden støtte i håndskrifterne.

cr. [Es 44,12] Ud fra LXX kan indføjes *yāhēd*, så oversættelsen bliver: »skærper øksen/mejslen«.

cs. [Es 44,14] Infinitiv konstruktus *lixrot* bruges her som subjekt eller som fortsættelse af vers 13.

ct. [Es 44,14] *wayʾammeš-lô* (»styrkede sig selv«) kan også oversættes »gav næring til det«.

cu. [Es 44,24] Således ifølge konsonanteksten (*mî ʾittî*); massoreterne læser *mēʾittî* (»fra mig selv«, »uden bistand«).

cv. [Es 45,14] *middāʰ* (»(mænd af) mål«) kan også oversættes med »afgifter« (Neh 5,4) som de så bringer.

cw. [Es 47,4] Ud fra Septuaginta kan *ʾādām* (»et menneske«) i vers 3 rettes til *ʾāmar* (»han sagde«), dvs. »vores løskøber har sagt«.

cx. [Es 47,7] I stedet for denne betydning af konjunktionen *ʾad* (»indtil«) kan ordet opfattes som et adverbium i betydningen »altid« og en ekstra tilføjelse til citatet.

cy. [Es 48,10] Esajasteksten fra Dødehavsrullerne har ændret verbet *bḥr* til *bḥn* »prøve«.

cz. [Es 49,5] *lōʾ* (»ikke«) erstattes i nogle få håndskrifter med *lô* (»til/hos ham«).

cæ. [Es 49,17] Alternativt med nogle af de gamle oversættelser og et enkelt hebraisk håndskrift: *bōnāyix* (»de der bygger dig«).

cø. [Es 49,24] De gamle oversættelser forudsætter: *ʾārîš*: »voldsmand«, sml. vers 25.

cå. [Es 50,10] Oversættelsen retter participium til *yīqtol yīšmaʿ* ud fra LXX og den syriske oversættelse.

da. [Es 51,4] Alternativt kan *ʾargîaʿ* oversættes: »få til at hvile som« eller knyttes til

den næste linje som forstærkning af ordet »nær«.

db. [Es 51,14] *šḥ* ordret: »være krummet sammen«, oftest ved brug af lænker, men også på grund af frygt.

dc. [Es 51,19] Rettet efter de gamle oversættelser; den hebraiske tekst har *ʾa-naḥʾmēx* dvs. »hvem skal jeg trøste dig?«.

dd. [Es 52,5] Således masoretisk volkalisering; konsonantteksten forudsætter *mî* (»hvem«).

de. [Es 53,1] Præpositionen *ʾal* »oven på« bruges ofte i fjendtlig betydning, men kan også betyde »foran og oven over hvem«, hvis vedkommende sidder ned.

df. [Es 53,5] *mʾḥōlāl* er oversat ligesom Es 51,9 og Job 26,13 og ikke »såret«.

dg. [Es 54,11] En særbetydning, da *pûx* normalt betegner øjensminke, og der kunne oversættes: »smykkesten i smukke farver«; andre retter ud fra LXX til *nōfex* (»malakit«).

dh. [Es 57,8] *wattaʿlî* »og du gik op« er her brugt eufemistisk om utugt som i 1 Mos 49,4.

di. [Es 57,8] *bʾrît* (»pagt«) underforstås.

dj. [Es 57,18] Ifølge versopdelingen i den hebraiske tekst skal der oversættes »gengælde ham og hans sørgende med trøst«.

dk. [Es 58,8] *ʾsf* (»samle op«) kan også betyde at tage sig af de nødstedte der ikke kan følge med.

dl. [Es 59,19] Alternativt kan *šār* oversættes med »fjende« eller »nød«: »når en fjende/nøden kommer ind som en flod«.

dm. [Es 60,5] I stedet for: *tirʾî* (»du vil se«) har mange håndskrifter: *tîrʾî*: »du vil frygte«.

dn. [Es 60,21] Her følges masoreternes læsning; konsonantteksten er *mʾṯw* (»hans plante«).

do. [Es 61,8] LXX og nogle hebraiske håndskrifter har vokaliseret: *bʾʿawlāʰ* (»ved hjælp af uretfærdighed«).

dp. [Es 62,11] LXX har: »din frelser«.

dq. [Es 63,1] Med støtte i Vulgata er teksten rettet til *šfd*; *šfh* (»er lænket«) kunne måske oversættes: »sammenbøjet under vægten af hans udrustning« eller »skride frem med tilbagebøjet hals«.

dr. [Es 63,6] Mange håndskrifter har *waʿašabbərēm* (»og smadrede dem«).

ds. [Es 63,9] Med støtte i nogle håndskrifter læses *lōʾ* (»ikke/ingen«) som: *lô* (»for ham«).

dt. [Es 63,9] Ud fra de gamle oversættelser kan der rettes til: *šîr ûmalʾāx* (»sendebud eller en engel«) så der oversættes: »... i al deres nød. Det var ikke et sendebud eller en engel, hans ansigt frelste dem.«

du. [Es 63,14] Objektssuffix for 3. pers. sing. kan også oversættes »det« med reference til Israel. Ofte rettes teksten til *tanhennû* (»ledte os«).

dv. [Es 63,18] LXX og andre af de gamle oversættelser har læst: *lāmmāḥ šʿāḏû rʾšāʾim qodšexā*: »Hvorfor betræder gudløse din helligdom?«. Ændringen i vokalteksen er minimal: »d« er rettet til det i udseende lignende: »r«, og ligeledes: »y« til: »w«.

dw. [Es 64,4] I LXX knyttes *bʿxā mēʾôlām* til den foregående linje: »mod dig fra fortiden«.

dx. [Es 64,5] Ordret: »menstruationstøj«.

dy. [Es 64,6] De gamle oversættelser forudsætter: *wattʾmaggʾnēnû*: »du har givet os hen til (vores ugerninger)«.

dz. [Es 65,4] Således masoreterne; konsonantteksten forudsætter *pārāq* (»stykke«).

dæ. [Es 65,15] LXX forudsætter: *wʾlaʿvā-daʾi yiqqārēʾ*: »men til mine tjenere vil blive givet«.

Jeremias' Bog

Kapitel 1

Jeremias profeterede under kongerne Josija, Jojakim og Sidkija

¹Ord af Jeremias, søn af Hilkija, en af præsterne i Anatot i Benjamins land. ²Til ham kom HERRENS ord i de dage Josija, Amons søn, var konge i Juda, i det trettende år af hans regering. ³Og det kom også i de dage Jojakim,¹ Josijas søn, var konge i Juda, frem til udgangen af Sidkijas, Josijas søns ellefte år som konge i Juda, indtil Jerusalems indbyggere² gik i eksil i den femte måned.

HERREN satte Jeremias til profet før han blev født

⁴HERRENS ord kom til mig:

⁵»Før jeg dannede dig i din mors liv, kendte jeg dig, og før du kom ud af livmoderen, helligede jeg dig. Jeg satte dig til profet for folkeslagene.«

⁶Men jeg sagde: »Ak Herre, HERRE! Se, jeg forstår mig ikke på at tale, for jeg er ung.«

HERREN kalder Jeremias til profet

¹Opbygningen af Jeremias' bog er ikke kronologisk, men de profetiske udsagn er ordnet efter hvem der er tilhørere.

²»Indbyggere« er tilføjet.

⁷Men HERREN sagde til mig:

»Sig ikke: »Jeg er ung;«
for til enhver som jeg sender dig til, skal du gå,

og alt det jeg befaler dig, skal du sige.

⁸Frygt ikke for dem!

For jeg er med dig for at redde dig
– det er HERRENS udsagn.«³

⁹HERREN rakte sin hånd frem, og rørte ved min mund, og HERREN sagde til mig: »Se, jeg har lagt mine ord i din mund.

¹⁰Se, jeg har på denne dag udnævnt dig med myndighed⁴ over folkeslagene og over kongerigerne

til at rykke op og bryde ned,
til at udrydde og rive ned,
til at bygge og til at plante.«

Jeremias' første syn

¹¹Og HERRENS ord kom til mig: »Hvad ser du, Jeremias?« Jeg sagde: »Jeg ser en stav af mandeltræ.« ¹²Og HERREN sagde til mig: »Du har set rigtigt, for jeg våger^a over mit ord for at opfylde det.«

³Dette stærke udtryk forekommer talrige gange i hele Jeremias' bog og er ligesom en underskrift af HERREN: »Jeg, HERREN, bekræfter det, det står fast, det vil ske«. Samtidig er det en kraftig understregning af at det er HERRENS ord og ikke Jeremias' egne ord. Lignende idiomatiske udtryk findes både hos Moses og profeterne.

⁴»Med myndighed« er tilføjet.

Jeremias' andet syn og HERRENS tydning

¹³Og HERRENS ord kom til mig for anden gang: »Hvad ser du?« Jeg sagde: »Jeg ser en kogende gryde, og dens top vender bort fra nord.« ¹⁴Og HERREN sagde til mig:

»Fra nord skal ulykken slippes løs mod alle landets indbyggere.

¹⁵For se, jeg kalder på alle stammerne fra kongerigerne mod nord

– det er HERRENS udsagn –
og de vil komme og sætte hver sin trone ved indgangen til Jerusalems porte, og mod alle dens mure hele vejen rundt og mod alle Judas byer.⁵

¹⁶Og jeg vil afsige mine domme over dem på grund af al deres ondskab, fordi de forlod mig og brændte røgelse for andre guder

og tilbad deres hænders værk.

HERREN gentager sit kald til Jeremias

¹⁷Men du, du skal spænde dit bælte, og rejse dig, og tale til dem alt det jeg vil befale dig. Vær ikke rædselsslagen for dem for at ikke jeg skal gøre dig rædselsslagen for dem.

¹⁸Og jeg, se, jeg har i dag gjort dig til en befæstet by og til en jernsøjle og til bronzemure mod hele landet, mod Judas konger, mod dets ledere, mod dets præster og mod landets folk.

¹⁹Og de vil kæmpe mod dig, men ikke vinde over dig, for jeg er med dig – det er HERRENS udsagn – for at redde dig.«

⁵En trone i byporten markerer den endegyldige magtovertagelse.

Kapitel 2

Som ung elskede Israel HERREN og fulgte ham

¹HERRENS ord kom til mig: ²»Gå hen og råb i Jerusalems ører:

Sådan siger HERREN:⁶

Jeg husker dig⁷ for din ungdoms hengivenhed

og din trolovelsestids kærlighed, hvordan du fulgte mig i ørkenen i et land hvor intet sås.

³Hellig er Israel for HERREN, hans førstegrøde.

Alle de som fortærer ham, bliver skyldige!

Ulykke vil komme over dem!

Det er HERRENS udsagn.

Israel har fuldstændig forladt HERREN

⁴Hør HERRENS ord, Jakobs hus og alle Israels huses slægter!

⁵Sådan siger HERREN:

Hvilken uret fandt jeres fædre hos mig, siden de holdt sig langt væk fra mig og gik efter tomheden,⁸ og de blev tomme?

⁶De sagde ikke:

»Hvor er HERREN,

han som førte os op fra Egyptens land, han som ledte os i ørkenen,

i et land med ødemarker og kløfter,

i et land med tørke og dødsskygge,^b

i et land som ingen har vandret igennem, og hvor intet menneske har boet?«

⁶Dette idiomatiske udtryk anvendes hyppigt af Jeremias som en understregning af at det er HERRENS ord han taler. Sml. Jer 1,8.

⁷Femininum. Her i vers 2 omtales Israel med femininum, men i vers 3 med maskulinum. Denne vekslen mellem »han« og »hun« om Israel forekommer gennem hele Jeremias' bog.

⁸Afgud.

⁷Jeg bragte jer til frugthavens land,
for at I skulle spise af dets frugt og dets
goder.

Men I kom derind, og I gjorde mit land
urent,

og min arvelod⁹ har I gjort til en veder-
styggelighed.^c

⁸Præsterne sagde ikke:

»Hvor er HERREN?«

De lovkyndige kendte mig ikke,
hyrderne¹⁰ brød med¹¹ mig,
og profeterne, de profeterede ved Ba'al
og fulgte efter dem der er til ingen nytte.

⁹Derfor må jeg stadig rejse anklage mod
jer

- det er HERRENS udsagn -

og mod jeres børnebørn må jeg rejse an-
klage.

¹⁰For drag I over til Kittims kystområ-
der¹² og se,

og send bud til Kedar, og læg nøje mærke
til

og se, ja, om noget sådant er sket!

¹¹Mon et hedningefolk har skiftet guder?

Og disse er ikke guder!

Men mit folk har udskiftet sin herlighed
med det som er til ingen nytte.

¹²Gys I himle,^d over dette,
og skælv! Tør fuldstændig ud!^{13,e}

Det er HERRENS udsagn.

¹³For to onde ting har mit folk gjort:

Mig har de forladt, kilden med levende
vand,

for at hugge sig cisterner, revnede cister-
ner,

som ikke kan holde vandet.

⁹Eller »ejendom«.

¹⁰Kongerne og lederne.

¹¹Eller »gjorde oprør mod«.

¹²Øerne og kystlandene mod vest.

¹³Eller »bliv fuldstændig stiv af skræk!«

HERREN vil straffe Israels synd

¹⁴Er Israel en slave,¹⁴
eller er han en hjemmefødt slave?¹⁵
Hvorfor er han blevet til rov?^f

¹⁵Unge løver brøler mod ham,
de lod deres røst høre.

De gjorde hans land til rædsel,
hans byer er brændt ned,^g så ingen bor i
dem.

¹⁶Også Nofs og Takpankes¹⁶ sønner
gør din isse skaldet.¹⁷

¹⁷Forvolder du ikke selv dig dette
ved at du har forladt HERREN din Gud
den tid han ledte dig på vejen?

¹⁸Og nu, hvad har du at gøre på vejen til
Egypten

for at drikke Shihors¹⁸ vand?

Og hvad har du at gøre på vejen til Assy-
rien

for at drikke flodens¹⁹ vand?

¹⁹Din ondskab skal tugte dig,
og dine frafald skal revse dig:
Erkend og indse, at det er ondt og bittert
når du forlader HERREN din Gud,
og min rædsel ikke er over dig!
Det er den Herre, Hærskarers HERRES
udsagn.

*HERREN klager over folkets hykleri og afg-
udsdyrkelse*

²⁰For fra gammel tid har jeg brudt dit åg,
sønderrevet dine lænker,

¹⁴Ordret: »tjener«. Israel (Jakob) kaldes i Jer 39,10
HERRENS tjener og ligeledes Nebukadnezar i Jer
43,10.

¹⁵Dvs. født til slaveri.

¹⁶Byer i Egypten.

¹⁷Eller »gjorde«. Reaktion på sorg. Det er uklart
om det er en profeti (fremtid) eller om det refererer
til fortiden.

¹⁸Nilen.

¹⁹Euftrat.

men du sagde: ›Jeg vil ikke være slave!‹
For på enhver høj der var ophøjet,
og under ethvert grønt træ
giver du dig selv hen som en skøge.

²¹Men jeg, jeg plantede dig som en ædel
vinstok,

helt igennem en ægte stikling.²⁰
Hvordan har du forvandlet dig for mig
til vilde ranker af et fremmed vintræ?

²²Selvom du så vasker dig med lud,
og du bruger meget sæbe på dig selv,
så bliver din ugering²¹ ved med at plette
dig for mit ansigt

– det er den Herre, HERRENS udsagn.

²³Hvordan kan du sige: ›Jeg har ikke gjort
mig selv uren,

jeg er ikke gået efter Ba'alerne?‹

Se på din vej i dalen!²²

Erkend hvad du har gjort,

du hurtige, unge kamelhoppe der løber
sine egne veje, hid og did!

²⁴Et vildæsel

der er vant til ørken, i sin sjæls længsel
snapper hun efter vejret.

Når hun er i brunst, hvem kan holde
hende tilbage?

Alle som søger hende, undgår at blive
trætte, de vil finde hende i hendes måned.

²⁵Hold din fod tilbage fra at blive barfodet
og din strube fra at blive tørstig!

Men du siger: ›Det er håbløst! Nej!

For jeg elsker fremmede,

og efter dem vil jeg gå.‹

²⁶Ligesom en tyv bliver til skamme når
han opdages,

sådan bliver Israels hus gjort til skamme,
de, deres konger, deres ledere

og deres præster og deres profeter,

²⁷de som siger til træet: ›Du er min far,‹

og til stenen: ›Du har selv født mig!‹

For de har vendt ryggen til mig

og ikke ansigtet.

Men i deres ulykkes tid siger de:

›Stå op og frels os!‹

²⁸Hvor er dine guder

som du har lavet dig?

Lad dem stå op, hvis de kan frelse dig

i din ulykkes tid!

For så mange som dine byer

er dine guder, Juda!

HERREN går i rette med sit folk

²⁹Hvorfor vil I anklage mig?

I har alle brudt med mig!

Det er HERRENS udsagn.

³⁰Forgæves slog jeg jeres børn.

De tog ikke imod tugt.

Jeres sværd fortærede jeres profeter

som en ødelæggende løve.

³¹I der er slægten, læg I mærke til
HERRENS ord!

Har jeg været en ørken for Israel

eller et land med totalt mørke?^h

Hvorfor siger mit folk: ›Vi strejfer helt frie
omkring,

vi vil ikke mere komme til dig?‹

³²Mon en jomfru glemmer sine smykker,

en brud sine brystbånd?

Men mit folk har glemt mig

i utallige dage.

³³Hvor er du god til at vælge din vej

for at søge kærlighed!

Derfor har du også lært dine veje

alt det onde.

³⁴Endog på fligene af dit tøj findes

de fattige, uskyldige sjæles blod.

Du pågriber dem ikke når de bryder ind.

Men på trods af alle disse ting

³⁵siger du:

›Ja, jeg er uskyldig.

Endog hans vrede har vendt sig fra mig!‹

²⁰Ordret: »sæd«.

²¹Eller »skyld«.

²²Ben-Hinnoms dal, jf. Jer 7,31.

Se, jeg vil gå i rette med dig,
fordi du siger: »Jeg har ikke syndet!«
³⁶Hvorfor tager du det så let¹
med at ændre din vej?
Også ved Egypten skal du blive til
skamme,
ligesom du blev til skamme ved Assyrien.
³⁷Også derfra skal du gå ud,
med hænderne over hovedet,
for HERREN har forkastet dem du satte din
lid til,
og du skal ikke lykkes ved dem.«

Kapitel 3

Israel, den troløse hustru

¹»Se,^j skiller en mand sig fra sin hustru,
og hun går fra ham
og bliver en anden mands,
kan han da vende tilbage til hende igen?
Vil dette land
ikke blive fuldstændig vanhelliget?
Og du, du har horet med mange elskere,
og du skulle vende tilbage til mig? Det er
HERRENS udsagn.

²Løft dine øjne mod de nøgne høje og se!
Hvor har du ikke bedrevet hor?^k
Ved vejene sad du og ventede på dem
som araberne i ørkenen,
og du har vanhelliget landet
med dit hor og din ondskab.

³Regnskyllene blev holdt tilbage,
og forårsregnen udeblev,
men du havde en pande²³ som en skøge,
du nægtede at skamme dig.

⁴Har du ikke fra nu af råbt til mig: »Min
far!

Min ungdoms ven er du!

²³Udtryk for hårdhjertethed. »Pande« bruges i Bibelen foruden om personligheden også om Guds udvælgelse idet han viser sin udvælgelse ved at et mærke sættes på nogle menneskers pande, jf. 2 Mos 28,36-38. Ez 9,4. Åb 7,3-4.

⁵Vil han for evigt nære vrede,
vil han for altid bevare den?
Se, du har talt sådan,
men du gjorde alt det onde du var i stand
til!«

HERREN beretter om Israel og Judas frafald

⁶Da sagde HERREN til mig i de dage Josia var konge: »Har du set hvad det frafaldne Israel har gjort? Hun gik op på ethvert højt bjerg og ind under ethvert grønt træ; og du horede der.²⁴ ⁷Jeg sagde: »Efter hun har gjort alle disse ting, vil hun vende tilbage til mig.« Men hun vendte ikke tilbage, og hendes troløse søster Juda så det.
⁸Og jeg så.²⁵ For på grund af alt dette, fordi frafaldne Israel havde brudt ægteskabet, sendte jeg hende bort og gav hende hendes skilsmissebrev. Og hendes søster Juda, den troløse, frygtede ikke, men også hun gik hen og horede. ⁹Ved sit letfærdige¹ hor vanhelligede hun da landet og begik ægteskabsbrud²⁶ med stenen og træet. ¹⁰Selv ved alt dette vendte hendes troløse søster Juda ikke om til mig af hele sit hjerte, men kun i hykleri. Det er HERRENS udsagn.«

Jeremias skal kalde det frafaldne Israel til omvendelse

¹¹HERREN sagde til mig: »Frafaldne Israel har selv vist sig mere retfærdig end troløse Juda! ¹²Gå og råb disse ord mod nord, og du skal sige:

»Vend om du frafaldne Israel!«²⁷ Det er HERRENS udsagn.

Jeg vil ikke se på jer i vrede,
for jeg er nådig! Det er HERRENS udsagn.

²⁴HERREN taler direkte til Israel her.

²⁵LXX har »hun så«, og flere følger dette.

²⁶Dvs. praktiserede afgudsdyrkelse.

²⁷Der er et ordspil mellem *šûvāh* (»vend om«) og *m^ošuvāh* (»frafaldne«). Lignende ordspil i Jer 3,14.

Jeg vil ikke være vred for evigt!
¹³Erkend blot din skyld,
 at du brød med HERREN din Gud,
 at du har strøet din elskov²⁸ ud til de
 fremmede²⁹
 under ethvert grønt træ,
 og min røst har I ikke lyttet til!
 Det er HERRENS udsagn.

¹⁴Vend om I frafaldne sønner!
 Det er HERRENS udsagn.
 For jeg, jeg er jeres herre,^m
 og jeg vil tage jer,
 en fra en by
 og to fra en slægt,
 og jeg vil bringe jer til Zion.
¹⁵Jeg vil give jer hyrder efter mit hjerte,
 og de skal vogte jer med kundskab og ind-
 sigt.

¹⁶Og det vil ske at I bliver talrige og I
 vil bære frugt i landet; i de dage – det er
 HERRENS udsagn – skal de ikke mere sige:
 ›HERRENS pagts ark.‹ Den vil ikke dukke op
 i tankerne, de vil ikke huske på den, de vil
 ikke savne den, og en anden vil ikke blive la-
 vet. ¹⁷På dette tidspunkt vil de kalde Jerus-
 alem HERRENS trone, og alle folkeslag vil
 samle sig der i HERRENS navn i Jerusalem,
 og de vil ikke længere følge deres onde hjer-
 tes forstokkethed.

¹⁸I de dage vil Judas hus slutte sig til Isra-
 els hus, og sammen vil de komme fra landet
 i nord til landet som jeg gav i arv til jeres
 fædre.

¹⁹Og jeg, jeg sagde:
 Hvor vil jeg gerne sætte dig³⁰ blandt søn-
 nerne,
 og give dig et dejligt land,

en herlig arvelod, den allerherligste
 blandt folkeslagene!

Og jeg sagde: Du skal kalde mig min far
 og ikke vende dig væk fra mig!

²⁰Sandelig som en kvinde troløst har for-
 ladt sin ven,
 sådan har I handlet troløst mod mig, Isra-
 els hus!

Det er HERRENS udsagn.«

Israels folk græder, og HERREN svarer

²¹En røst høres på de nøgne høje,
 gråd, en tryglen fra Israels sønner,
 for de slog ind på afveje,
 de glemte HERREN deres Gud.

²²»Vend om, I frafaldne sønner!
 Jeg vil helbrede jeres frafald.«

Folket erkender at de har syndet mod Gud

»Her er vi, vi kommer til dig,
 for du er HERREN vores Gud.

²³Sandelig, det er løgnen der kommer fra
 højene,
 larmen fra bjergene!³¹

Sandelig, ved HERREN vores Gud
 er Israels frelse!

²⁴Skændslenⁿ fortærede vores fædres
 rigdom

fra vores ungdom af,
 deres får og deres kvæg,
 deres sønner og deres døtre.

²⁵Lad os ligge i vores skændsel,
 lad vores vanære dække os til,
 for mod HERREN vores Gud har vi syndet,
 vi og vores fædre,
 fra ungdommen af og indtil denne dag.
 Vi adlød ikke³² HERREN vores Gud.«

²⁸Ordret: »du har spredt dine veje«. Der er en
 seksuel undertone her.

²⁹Guder.

³⁰»Dig« er femininum.

³¹Larmende afgudsdyrkelse.

³²Ordret: »vi hørte ikke på«.

Kapitel 4

Israels omvendelse vil føre til velsignelse for folkeslagene

¹»Hvis du vil vende om, Israel
– det er HERRENS udsagn –
til mig, skal du vende om,
og hvis du fjerner dine vederstyggeligheder^o fra mit ansigt
og ikke strejfer omkring,
²og du vil sværge:³³
»Så sandt HERREN lever!«
i sandhed, i ret og i retfærdighed.
Da vil folkeslagene velsigne sig i ham,
og i ham vil de rose sig.

HERREN kalder Juda og Jerusalem til hjertets omvendelse

³For sådan siger HERREN til Judas mænd og til Jerusalem:
Pløj jer ny jord,
og så ikke blandt tornebuske!
⁴Omskær jer for HERREN
og fjern jeres hjertes forhud,
Judas mænd og Jerusalems indbyggere,
for at ikke min vrede skal bryde ud som ild
og brænde så ingen kan slukke den,
på grund af jeres onde handlinger!

Ulykke vil komme fra nord

⁵Fortæl³⁴ det i Juda,
og gør det kendt i Jerusalem,
sig
og stød^p i hornet i landet,
råb det ud af fuld hals og sig:
»Saml jer og lad os drage
til de befæstede byer!«
⁶Rejs et banner: Til Zion!

³³Eller »da kan du sværge«.

³⁴Da alle verber i vers 5 og 6 er pluralis, er budskabet til alle i landet og må sendes ud med løbere.

Bring jer i sikkerhed, bliv ikke stående!
For jeg³⁵ er i færd med at bringe ulykke
fra nord,
ja et mægtigt sammenbrud!
⁷En løve er steget op fra sit buskads,
og han som er folkeslagenes ødelægger,
er brudt op,
han er draget ud fra sit sted
for at gøre dit land til rædsel.
Dine byer skal falde sammen så ingen bor
der.«
⁸Derfor, bind sække om jer,
I skal klage og jamre,
for HERRENS glødende vrede
har ikke vendt sig fra os.

HERREN og Jeremias i dialog

⁹»Og det vil ske på den dag – det er
HERRENS udsagn –
at kongen og lederne vil miste modet,
og præsterne vil komme til at skælve,
og profeterne bliver målløse af rædsel.«
¹⁰Da sagde jeg: »Ak, Herre, HERRE, sandelig,
du har fuldstændig bedraget dette folk og Jerusalem ved at sige: »I skal have fred!«
Og nu er sværdet nået helt til sjælen.«

¹¹Til den tid skal der siges til dette folk og til Jerusalem:

»En glohed vind fra de nøgne høje i ørkenen
blæser i retning mod mit folks datter,
ikke en vind for at skille fra
og ikke en vind for at rense.

¹²En vind stærkere end disse,^q vil komme
på min befaling.³⁶

Nu vil også jeg, ja, jeg vil afsige domme over dem.«

¹³Se, som skyerne stiger han op,

³⁵HERREN.

³⁶Ordret: »for mig«.

og som hvirvelvinden er hans strids-
vogne,
hurtigere end ørne er hans heste.
»Ve os! For vi er ødelagt«.

¹⁴»Rens dit hjerte for ondskab, Jerusalem,
for at du kan blive frelst!
Hvor længe skal dine onde tanker
overnatte i dit indre?

¹⁵For en røst meddeler fra Dan,
og en forkynnder ulykke fra Efraims
bjerger.

¹⁶Kundgør det for folkeslagene,
se, forkynd det mod Jerusalem:
Vogtere^r kommer fra et fjernt land,
og de lader deres røst lyde mod Judas
byer!

¹⁷Som mænd der vogter en mark,
er de imod hende fra alle sider,
for det var mod mig hun³⁷ var genstridig
– det er HERRENS udsagn.

¹⁸Din vej og dine handlinger
har bragt disse ting over dig,
det er din ondskab, det er virkelig bittert;
det har rørt dit hjerte dybt.«

*Jeremias klager og er knust over at landet
ødelægges*

¹⁹Mine indvolde, mine indvolde!³⁸ jeg må
vride mig!

Mit hjertes vægge!
Mit hjerte slår heftigt i mig,
jeg kan ikke tie,
for hornets lyd har du hørt, min sjæl,
krigsråb.

²⁰Sammenbrud på sammenbrud råbes
der,

for hele landet er ødelagt.
Pludselig er mine telte ødelagt,
på et øjeblik mine teltduge.

³⁷Juda.

³⁸Udtryk for Jeremias' fortvivlelse.

²¹Hvor længe skal jeg se banner,
høre lyden fra horn?

HERREN taler til sit tåbelige folk

²²»For mit folk er tåbelige,
mig kender de ikke.³⁹
Uforstandige børn er de,
og uden indsigt er de,
vise er de i at gøre ondt,
men at gøre godt forstår de ikke.«

*Jeremias ser som i et syn landet som en ør-
ken*

²³Jeg så jorden,
og se, den var gold og øde,
og jeg så⁴⁰ op mod himlene,
og der var ingen lys mere.

²⁴Jeg så bjergene,
og se, de skælvede,
og alle højene vaklede.

²⁵Jeg så, og se, der var intet menneske,
og alle himlens fugle var flygtet.

²⁶Jeg så, og se,
frugthaven var som ørkenen,
og alle dens byer var revet ned
foran^s HERREN, foran hans glødende
vrede.⁴¹

*HERREN vil gøre ende på landet, men ikke
helt*

²⁷For sådan siger HERREN:

»En ødemark skal hele landet blive,
men jeg vil ikke gøre en fuldstændig ende
på det.

²⁸På grund af dette vil jorden sørge,

³⁹Ordet »kende« har på hebraisk en dybere og mere omfattende betydning med emotionel og villet forpligtelse i retning af »erkende«, »vedkende sig«, også seksuelt »ligge med« som i 1 Mos 4,1.

⁴⁰»Jeg så« er underforstået fra første linje i verset.

⁴¹Vers 23-26 er et billede på det modsatte af ska-
belsen i 1 Mos 1,1.3.31

himlen ovenover vil blive sort,
for jeg har talt, jeg har planlagt det,
og jeg vil ikke fortryde,
og jeg viger ikke fra det.«

²⁹Ved lyden af rytter
og bueskytte
flygter hver by,
de går ind i krattene,
de går op på klipperne,
hver by forlades,
intet menneske bor i dem.

³⁰Og du, en ødelagt,^{42,t}
hvad vil du gøre?
Når du klæder dig i skarlagen,
når du pynter dig med smykker af guld,
når du gør dine øjne store⁴³ med sminke,
er det forgæves at du gør dig smuk!
Elskerne har forkastet dig,
det er din sjæl de tragter efter.

³¹For jeg har hørt en røst som hos den fødende,
klageskrig som en der er ved at føde sit første barn.

Det er røsten fra Zions datter der gisper efter vejret,

hun breder sine hænder ud:

»Ve mig!

For min sjæl er bukket under for mordere.«

Kapitel 5

Dialog mellem HERREN og Jeremias

¹»Gå omkring i Jerusalems gader,
og se dog efter og find frem til,
søg på hendes åbne pladser,
om I kan finde nogen,
om der er en der handler ret,
der søger efter sandhed,⁴⁴

⁴²Jerusalem, kaldt Zions datter i vers 31.

⁴³Ordret: »river dine øjne fra hinanden«.

⁴⁴Eller »troskab« (mod pagten).

så vil jeg tilgive hende!

²Selvom de siger: »Så sandt HERREN lever!«

så sværger de til løgn!⁴⁵

³HERRE, dine øjne,
ser de ikke efter sandhed?
Du slog dem, men de skælvede ikke,
du udryddede dem, de nægtede at tage imod tugt.

De gjorde deres ansigter hårdere end klippen,
de nægtede at vende om.

⁴Men jeg, jeg sagde: Kun ringe er de,
de handler tåbeligt,
for de kender ikke HERRENS vej,
deres Guds ret.⁴⁶

⁵Jeg vil selv gå til de store
og jeg vil tale med dem,
for de, de kender HERRENS vej,
deres Guds ret.

Men de⁴⁷ havde alle sammen brudt åget
og sønderrevet lænkerne.

⁶Derfor vil en løve fra skoven slå dem,
en ulv fra stepperne ødelægge dem,
en leopard vil lure på deres byer
enhver der går ud af dem, vil blive revet i stykker,

for deres overtrædelser er talrige,
og deres frafald utallige.

⁷»Hvorfor skulle jeg tilgive dig dette?
Dine sønner forlod mig,
og de svor ved dem der ikke er guder!
Selvom jeg mættede dem,^u
begik de ægteskabsbrud
og i skøgens hus snittede de sig.

⁴⁵Til Ba'al.

⁴⁶Eller »bestemmelser«, kan også oversættes »bud« eller »dom«.

⁴⁷Det er uklart om det er Jeremias eller HERREN der taler her. Men det kan opfattes som HERRENS svar til Jeremias i vers 3. Denne glidende overgang mellem Jeremias og HERRENS tale optræder mange gange i Jeremias' bog.

⁸Som velnærede,⁴⁸ gejlde hingste er de;
hver mand vrinsker efter sin vens hustru.
⁹Skulle jeg ikke besøge for alt dette?
Det er HERRENS udsagn.
Over et folk som dette
skulle min sjæl ikke tage hævn?

HERRENS straf forkyndes

¹⁰Gå op gennem hendes rækker af vin^v og
ødelæg dem,
men gør ikke en fuldstændig ende på
dem!

Fjern hendes ranker,
for de tilhører ikke HERREN;

¹¹for de har handlet fuldstændig troløst
mod mig,

Israels hus og Judas hus
– det er HERRENS udsagn.

¹²De fornægtede HERREN
og sagde: »Ham er det ikke!^w

Ulykke vil ikke komme over os,
og heller ikke sværd og hungersnød vil vi
se.<

¹³Profeterne skal blive til vind,
og Ordet^x er ikke i dem!
Sådan skal det gå dem selv!^y

Dommen kommer

¹⁴Derfor har HERREN, Hærskarers Gud sagt
sådan,

fordi I taler dette ord:

Se, jeg gør mine ord i din mund til ild,
og dette folk til træer, og den skal fortære
dem.

¹⁵Se, et folk fra det fjerne
bringer jeg mod jer, Israels hus
– det er HERRENS udsagn.
Et folk der er udholdende,
et folk fra ældgammel tid,
et folk hvis sprog du ikke kender,

og hvis tale du ikke forstår.

¹⁶Dets pilekogger er som en åben grav,
de er alle krigere!

¹⁷De vil fortære din høst og dit brød,
de vil fortære dine sønner og dine døtre,
de vil fortære dine får og geder og dit
kvæg,

de vil fortære dit vintræ og dit figentræ,
de vil smadre dine befæstede byer,
dem som du satte din lid tid, med sværd.

Ingen frygter HERREN

¹⁸Men også i de dage – det er HERRENS
udsagn – vil jeg ikke gøre en fuldstændig
ende på jer. ¹⁹Når I da siger: »Hvorfor har
HERREN vores Gud gjort alt dette mod os?<
så skal du⁴⁹ sige til dem: »Ligesom I forlod
mig og tjente fremmede guder i jeres eget
land, sådan skal I tjene fremmede i et land
der ikke er jeres.<

HERREN advarer det genstridige folk

²⁰Fortæl dette i Jakobs hus
og kundgør det i Juda og sig:

²¹Hør dette,
I tåbelige folk uden forstand;
de har øjne, men ser ikke,
de har ører, men hører ikke.

²²Skulle I ikke frygte mig
– det er HERRENS udsagn –
og skælve for mit ansigt,
jeg som satte sandet som grænse for ha-
vet,

en evig bestemmelse som det ikke kan
overskride?

De⁵⁰ kan rase frem og tilbage, men for-
mår ingenting,

dets bølger kan larme, men de kan ikke
overskride den.

⁴⁸Eller »varmbloedige«. Dette og det følgende ord
findes kun her, og oversættelsen er usikker.

⁴⁹Jeremias.

⁵⁰»Vandene/bølgerne«.

²³Men dette folk har
et trodsigt og genstridigt hjerte,
de har vendt sig bort og er gået væk.

²⁴Og de har ikke sagt i deres hjerter:
Lad os dog frygte HERREN vores Gud,
han som giver regn,
efterårsregn og forårsregn i rette tid;
bestemte uger til høst
sørger han for til os!

²⁵Jeres ugerninger har frtaget jer disse
og jeres synder har holdt det gode væk
fra jer!

²⁶For i mit folk er der fundet ugudelige,
som ligger på lur ligesom fuglefængere
dukker sig;

de sætter fælder op,
det er mennesker de fanger.

²⁷Ligesom en kurv fuld af fugle,
sådan er deres huse fulde af bedrag,
derfor er de blevet mægtige og har vundet
det rigdom.

²⁸De er fede, de er glatte,⁵¹
de overskrider også grænsen for onde
ord.⁵²

De fælder ikke redelig dom i en sag,
den faderløses sag, så de vinder den,
og de skaffer ikke de fattige ret.

²⁹Skulle jeg ikke hjemsøge dem?

Det er HERRENS udsagn.

På et folk som dette
skulle min sjæl ikke tage hævn?»

Jeremias sukker over sit folk

³⁰Noget rædselsfuldt og afskyeligt
forekommer i landet:

³¹Profeterne profeterer løgn,
præsterne styrer på egen hånd,

⁵¹Eller »glinser«, findes kun her, så oversættelsen er usikker.

⁵²Eller »handlinger«. Alternativ oversættelse: »de strømmer over med det der er ondt«. Der er et fint ordspil med verbet *šāḇrû* (švr) »overskride« her og samme verbum der forekommer to gange i vers 22.

og mit folk elsker det sådan,
men hvad vil I gøre når enden på det kommer?⁵³

Kapitel 6

Jerusalem skal ødelægges på grund af ugudelighed

¹Bring jer i sikkerhed, Benjamins sønner,
væk fra Jerusalems midte!

Blæs i hornet i Tekoa!²

Rejs et signal over Bet-ha-Kerem,

for ulykke ser ned fra nord,

et stort sammenbrud!

²Den yndige^a og forkælede
ødelægger jeg⁵⁴ – Zions datter.⁵⁵

³Til hende kommer hyrder

med deres hjord,

de slår telte op rundt omkring hende,

afgræsser hver sit område.

⁴Forbered en hellig krig imod hende,

rejs jer, lad os gå op ved middagstid!

Ve os, for dagen hælder,

for aftenskyggerne bliver lange!

⁵Rejs jer, og lad os gå op om natten,

lad os ødelægge hendes paladser!

Instruktion til angriberne

⁶For sådan siger Hærskarers HERRE:

»Fæld træer,

kast en vold op imod Jerusalem!

Hun er byen der skal hjemsøges.

Hun er fuld af undertrykkelse i sin midte.

⁷Ligesom en brønd holder sit vand friskt,
sådan holder hun sin ondskab frisk.

Der høres om vold og ødelæggelse i
hende.

For mit ansigt er der altid sygdom og sår.

⁵³Vers 30-31 kan opfattes som en del af HERRENS tale til folket.

⁵⁴Midt i Jeremias' tale bryder HERREN ind her.

⁵⁵Jerusalem.

⁸Lad dig belære, Jerusalem,
for at min sjæl ikke skal vende sig bort fra
dig,
for at jeg ikke skal gøre dig til en øde-
mark,
et land som ikke er beboet.

Israels vedvarende oprør

⁹Sådan siger Hærskarers HERRE:
Indsaml omhyggeligt som af vintræet, ef-
terhøsten
af Israels rest!
Før som den der samler druer, igen din
hånd

hen over rankerne!«

¹⁰Til hvem kan jeg tale
og give en advarsel så de hører?
Se, deres øre er uomskåret,
de er ikke i stand til at høre opmærksomt.
Se, HERRENS ord
er blevet til vanære for dem,
de glæder sig ikke over det.

¹¹Men jeg er fuld af HERRENS vrede,
jeg er træt af at holde den tilbage.
»Udøs den over barnet ude på gaden
og samtidig over gruppen af de udvalgte
unge mænd,
for selv mand sammen med hustru vil
blive fanget,
gamle sammen med ældgamle.

¹²⁵⁶ Deres huse vil blive overgivet til an-
dre,
marker og kvinder samtidig,
for jeg vil strække min hånd
ud over landets indbyggere
– det er HERRENS udsagn.

¹³For fra deres mindste til deres største,
enhver af dem søger uretmæssig vinding,
fra profet til præst,
enhver af dem praktiserer løgn.

¹⁴Og de helbreder mit folks brud

som en let sag idet de siger:

»Fred, fred!«

men der er ingen fred.

¹⁵De vil blive gjort til skamme, for en ve-
derstyggelighed har de gjort.

Desuden skammer de sig overhovedet
ikke.

Selv det at vise skam⁵⁷ kender de ikke til.

Derfor skal de falde blandt dem som fal-
der,

til den tid, når jeg hjemsøger dem, skal de
snuble

– siger HERREN.

Ulykken skyldes ulydighed

¹⁶Sådan siger HERREN:

Stå på vejene og se,
og spørg efter de ældgamle stier,
hvor vejen er til det gode, og gå ad den,
så skal I finde hvile for jeres sjæle!
Men de svarede: »Vi vil ikke gå!«

¹⁷Jeg satte vægtere over jer:
Hør godt efter lyden fra hornet!
Men de svarede: »Vi vil ikke høre godt ef-
ter!«

¹⁸Derfor hør, I folkeslag,
og forstå, du menighed, det som er imod
dem!⁵⁸

¹⁹Hør, du jord,
se, jeg bringer ulykke over dette folk,
det er frugten af deres planer,
for de hørte ikke opmærksomt på mine
ord,
og min lov, den forkastede de.

²⁰Hvad skal jeg med røgelse der kommer
fra Sheba,

og den gode kalmus fra et fjernt land?
Jeres brændofre har jeg ikke behag i,
og jeres slagtofre behager mig ikke.

⁵⁷ Eller: »at rødme«.

⁵⁸ Dvs. Guds dom.

⁵⁶ Jer 6,12-15 er næsten ens med Jer 8,10-12.

Det grusomme folk fra nord

²¹Derfor, sådan siger HERREN:

Se, jeg lægger anstødssten for dette folk,
og de vil snuble over dem,
fædre og sønner sammen,
nabo og hans ven vil gå til grunde.

²²Sådan siger HERREN:⁵⁹

Se, et folk kommer fra nordens land,
og en stor nation vækkes⁶⁰ fra jordens
fjerneste egne.

²³Bue og krumsværd griber de,
grusomme er de og viser ingen barmhjer-
tighed.

Deres røst er som havet der larmer,
og de rider på heste,
er stillet op som mænd til krig
mod dig, Zions datter.«^ø

²⁴Vi⁶¹ har hørt rygter om det, vores hæn-
der er blevet slappe,
angst har grebet os, veer ligesom hos den
fødende.

²⁵Gå ikke ud på marken,
og gå ikke på vejen,
for fjenden har et sværd!
Rædsel fra alle sider!

²⁶Mit folks datter, bind sæk omkring dig,
rul dig i støvet,
i sorg over den eneste søn,⁶²
hold du selv den bitreste klage!

For pludselig kommer ødelæggeren over
os!

Mit folk kaldes vraget sølv

⁵⁹Jer 6,22-24 er næsten identisk med Jer 50,41-43.

⁶⁰Verbet kan også betyde »bryder op«.

⁶¹Folket taler her, og Jeremias kan være inklude-
ret, da han også taler i vers 25. Vers 25-26 har dob-
beltheden i sig idet det kan være både Jeremias og
HERREN der taler.

⁶²»Søn« er tilføjet.

²⁷»Som metalprøver har jeg sat dig i mit
folk, som en fæstning,^{63,å}

for at du kan kende og prøve deres vej.

²⁸De er alle de mest oprørske oprørere
de går omkring som bagtalere,
de er som bronze og jern,
alle gør de det der er til fordærv.

²⁹Blæsebælgen blæste,
af ilden er blyet fortæret.^{64,aa}

Forgæves har man smeltet og smeltet,
og de onde er ikke blevet skilt fra.

³⁰Forkastet⁶⁵ sølv, kalder man dem,
for HERREN har forkastet dem.«

Kapitel 7*Jeremias' tale til folket om den falske guds-
dyrkelse*

¹Det ord som kom fra HERREN til Jeremias:

²»Stil dig i porten til HERRENS hus og dér
skal du udråbe dette ord, og du skal sige:
»Hør HERRENS ord, hele Juda! I som går ind
ad disse porte for at tilbede HERREN!«

³Sådan siger Hærskarers HERRE, Isra-
els Gud: Gør jeres veje og jeres gerninger
gode, så vil jeg lade jer bo på dette sted.

⁴I må ikke stole på løgneordene, når de
siger: »HERRENS tempel, HERRENS tempel,
HERRENS tempel er disse!«^{ab}

⁵Men hvis I virkelig gør jeres veje og je-
res gerninger gode, og hvis I virkelig øver
ret mellem en mand og hans næste, ⁶ikke
undertrykker den fremmede, den faderløse
og enken, og ikke udgyder uskyldigt blod
på dette sted, og ikke følger andre guder
til ulykke for jer selv, ⁷da vil jeg lade jer bo
på dette sted, i det land som jeg gav jeres
fædre, fra evighed og til evighed.

⁶³Eller »en der prøver guld«.

⁶⁴Eller »uberørt«.

⁶⁵Eller »vraget«.

⁸Se, I stoler på løgneordene, som intet gavner. ⁹Kan I stjæle, kan I slå ihjel, og kan I bryde ægteskabet, og kan I sværge falsk og brænde røgelse for Ba'al, og kan I følge fremmede guder som I ikke har kendt, ¹⁰og så komme og stå for mit ansigt i dette hus, som mit navn er udråbt over, og sige: »Vi er frelst«, – for så at kunne gøre alle disse vederstyggeligheder? ¹¹Er dette hus som mit navn er udråbt over, blevet en røverhule i jeres øjne? Også jeg, se, jeg har set det – det er HERRENS udsagn.

HERREN vil ødelægge templet ligesom Shilo

¹²For gå dog til mit sted som var i Shilo, hvor jeg lod mit navn bo i begyndelsen, og se hvad jeg har gjort ved det på grund af mit folk Israels ondskab. ¹³Og nu fordi I har gjort alle disse gerninger – det er HERRENS udsagn – og jeg talte til jer; tidligt og ustandseligt^{ac} talte jeg,⁶⁶ men I hørte ikke, jeg kaldte på jer, men I svarede ikke, ¹⁴så vil jeg gøre med det hus som mit navn er udråbt over, og som I stoler på, det sted som jeg gav jer og jeres fædre, ligesom jeg gjorde med Shilo. ¹⁵Og jeg vil kaste jer bort fra mit ansigt, ligesom jeg kastede alle jeres brødre, al Efraims afkom, bort.

HEREREN befaler Jeremias ikke at bede for folket

¹⁶Og du, gå ikke i forbøn for dette folk og opløft hverken klageskrig eller bøn for dem og træng ikke ind på mig, for jeg vil ikke høre dig. ¹⁷Ser du ikke hvad de gør i Judas byer og i Jerusalems gader? ¹⁸Børnene samler træ, og fædrene antænder ilden, og kvinderne ælter dej for at lave offerkager⁶⁷ for himlens dronning, og de udøser drikofre for andre guder for at krænke mig. ¹⁹Er det

mig, de krænker? Det er HERRENS udsagn. Er det ikke til skam for sig selv?

²⁰Derfor, sådan siger den Herre HERREN: Se, min vrede og min harme udøses imod dette sted, over menneskene og over dyrene og over markens træer og jordens frugt, og den vil brænde og ikke gå ud.

Jeremias skal tale forgæves til Israels folk

²¹Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Føj jeres brændofre til jeres slagtofre og spis kødet! ²²For jeg talte ikke til jeres fædre og gav dem heller ikke befalinger på den dag da jeg førte dem ud af Egyptens land, angående brændoffer og slagtoffer. ²³Men dette ord befalede jeg dem: Hør på min røst, så vil jeg være jeres Gud, og I skal være mit folk, og I skal vandre på hele den vej som jeg befaler jer, for at det må gå jer godt. ²⁴Men de hørte ikke og bøjede ikke deres ører, men de gik efter deres egne råd i deres onde hjerters forstokkethed, og de vendte ryggen og ikke ansigtet til mig.⁶⁸ ²⁵Fra den dag da jeres fædre drog ud af Egyptens land, og indtil denne dag sendte jeg alle mine tjenere, profeterne til jer, dagligt, tidligt og ustandseligt sendte jeg. ²⁶Men de hørte ikke på mig og bøjede ikke deres ører, men de gjorde deres nakke stiv. De handlede værre end deres fædre.

²⁷Og du skal tale alle disse ord til dem, men de vil ikke lytte til dig. Du skal kalde på dem, men de vil ikke svare dig. ²⁸Og du skal sige til dem: »Dette er det folk som ikke hører på⁶⁹ HERREN deres Guds røst og ikke tager imod tugt. Sandfærdigheden er gået til grunde, og den er udryddet af deres mund.«

⁶⁸»Til mig« er tilføjet. Udtrykket findes kun her i GT, og der er forskellige oversættelser som »de gik tilbage og ikke fremad«. Lignende udtryk finder vi i Jer 2,27; 32,33.

⁶⁹Eller »adlyder«.

⁶⁶Nogle oversættelser udelader »talte jeg«.

⁶⁷Ordet findes kun her og i Jer 44,19.

HERREN har forkastet sit folk

²⁹Klip dit hår af og kast det væk!⁷⁰
Opløft på de nøgne høje en dødsklage,
for HERREN har forkastet og forstødt
sin vredes slægt.

³⁰For Judas børn har gjort det der er ondt
i mine øjne – det er HERRENS udsagn. De
har sat deres vederstyggeligheder i det hus
som mit navn er udråbt over, for at gøre det
urent. ³¹Og de har bygget Tofet-højene, som
er i Ben-Hinnoms dal, for at brænde deres
sønner og døtre op i ilden, hvad jeg ikke har
befalet, og som heller ikke er faldet mig ind.

³²Derfor, se, de dage kommer – det er
HERRENS udsagn – hvor man ikke mere vil
kalde det Tofet og Ben-Hinnoms dal, men
slagtningens dal. Og de vil begrave i Tofet
af mangel på plads. ³³Og dette folks døde
kroppe skal blive til føde for himlens fugle
og jordens dyr, og ingen skræmmer dem
bort. ³⁴Og jeg vil i Judas byer og i Jerusa-
lems gader bringe fryds røst og glædes røst,
brudgoms røst og bruds røst, til ophør, for
landet skal blive til en ruin.«

Kapitel 8

HERRENS dom

¹»Til den tid – det er HERRENS udsagn –
skal de tage knoglerne af Judas konger,
knoglerne af dets ledere, knoglerne af præ-
sterne, knoglerne af profeterne og knog-
lerne af Jerusalems indbyggere ud af de-
res grave. ²De skal sprede dem ud for so-
len, månen og hele himlens hærskere som
de har elsket, og som de har tjent, og som
de har fulgt, og som de har søgt, og som
de har kastet sig ned for at tilbede. De skal

⁷⁰Tegn på sorg for både mænd og kvinder, men
ikke tilladt for Israels folk.

ikke samles sammen, de skal ikke begra-
ves, til gødning på jordens overflade skal
de blive. ³Døden vælges frem for livet af
hele resten, de som er tilbage af denne onde
slægt, de som er tilbage alle de steder som
jeg har fordrevet dem til. Det er Hærska-
rers HERRES udsagn.

Et genstridigt folk

⁴Og du skal sige til dem: »Sådan siger
HERREN:

Hvis de falder, rejser de sig så ikke igen?

Hvis en vender sig bort, vender han så
ikke om?«⁷¹

⁵Hvorfor er dette folk frafaldent,⁷²
Jerusalem, et evigt frafald?

De holder fast ved bedraget,
og de nægter at vende om.

⁶Jeg har lagt mærke til og hørt
at de taler hvad der ikke er ret.
Intet menneske angrer sin ondskab
og siger: »Hvad har jeg gjort!«
Alle vender de sig bort i deres løb
som en hest der styrter afsted i krigen.

⁷Selv storken på himlen
kender sine bestemte tider,
og turtelduen,⁷³ svalen⁷⁴ og tranen,^{ad}
de giver agt på tiden når de skal komme,
men mit folk kender ikke
HERRENS ret.

⁷¹Eller: »vender tilbage«. Samme verbum er an-
vendt med modsatrettet betydning og optræder der-
ved som et ordspil. Denne samtaleform med retoriske
spørgsmål er ofte anvendt i Jeremias' bog.

⁷²Det kan også være HERREN der taler her. I så
fald er »fra mig« underforstået. HERREN skifter ofte
i sine taler mellem direkte tale til folket og hans tan-
ker om folket til Jeremias. Undertiden kan det være
svært at skelne og vide hvad der er HERRENS tan-
ker, og hvad der er Jeremias' tanker, det synes væ-
ret sammen og understreger Jeremias som HERRENS
talerør til folket, jf. Jer 5,5.

⁷³Eller »duen«.

⁷⁴Eller »(mur)sejleren«, der ligner en stor sval.

⁸Hvordan kan I sige: »Vi er vise,
og HERRENS lov er hos os!«
Sandelig, se, til løgn
har skrivernes løgnepen gjort den!
⁹De vise vil blive gjort til skamme,^{ae}
de vil blive grebet af rædsel^{af}
og fanget.
Se, HERRENS ord har de forkastet,
så hvad for en visdom er det de har?

HERREN straffer sit folk

¹⁰⁷⁵ »Derfor giver jeg deres hustruer til andre,
deres marker til andre ejere,⁷⁶
for fra de mindste til de største,
enhver af dem søger uretmæssig vinding,
fra profet til præst,
enhver af dem praktiserer løgn,
¹¹og de helbreder mit folks brud som en
let sag
idet de siger: »Fred, fred!«
men der er ingen fred.
¹²De skulle virkelig have skammet sig⁷⁷
for en vederstyggelighed har de gjort.
Desuden føler de overhovedet ingen
skam,
og det at blive til skamme kender de ikke
til.
Derfor skal de falde blandt dem som falder,
til tiden for deres hjemsøgelse skal de
snuble
– siger HERREN.

¹³Jeg vil samle dem ind og gøre ende på
dem^{ag}
– det er HERRENS udsagn.
Der er ingen druer på vintræet
og ingen figner på figentræet,
bladene er visnet,

⁷⁵Jer 8,10-12 er næsten identisk med Jer 6,12-15.

⁷⁶»Andre« er tilføjet fra forudgående verslinje.

⁷⁷Eller »de skal blive gjort til skamme«.

og hvad jeg gav dem, vil forsvinde fra
dem.«⁷⁸

Folkets svar

¹⁴»Hvorfor bliver vi siddende?⁷⁹
Saml jer!
Lad os tage hen til de befæstede byer
og lad os omkomme der,
for HERREN vores Gud har forårsaget at
vi omkommer.⁸⁰
Han har givet os forgiftet^{ah} vand at
drikke,
for vi har syndet imod HERREN.
¹⁵Vi håbede på fred,
men intet godt kom,
på en tid med helbredelse,
men se: Rædsel!«
¹⁶Fra Dan høres hans hestes prusten,⁸¹
ved lyden af vrinsken fra hans stærke hingste⁸²
ryster hele landet.
De kommer, og de fortærer landet og dets
overflod,
byen og de som bor i den.

HERRENS advarsel

¹⁷»For se, nu sender jeg iblandt jer
slanger, giftslanger
som der ikke findes nogen besværgelse⁸³
imod, og de vil bide jer
– det er HERRENS udsagn.«

⁷⁸Eller »og jeg gav dem til dem der drog hen over dem«. Teksten er uklar. LXX m.fl. oversætter den ikke.

⁷⁹Folket taler nu sammen.

⁸⁰Ordret: »har gjort os stille«.

⁸¹Det er uklart om det er Jeremias eller folket der taler her.

⁸²»hingste« er tilføjet.

⁸³Ordret: »hvisken«.

Jeremias' sorg over sit folk

¹⁸Uhelbredeligt^{ai} stiger sorg op i mig!⁸⁴
 Mit hjerte er sygt i mig.
¹⁹Hør nu,⁸⁵ en stemme, et råb om hjælp
 fra mit folks datter
 fra et land langt borte!
 Er HERREN ikke i Zion?
 Eller er hendes konge ikke der?
 Hvorfor har de krænket mig⁸⁶ med deres
 gudebilleder,
 med fremmede tomheder?
²⁰Høsten er forbi, sommeren er til ende,
 og vi er ikke frelst!
²¹Over mit folks datters sammenbrud er
 jeg knust,
 jeg går i sørgeklæder, rædsel har grebet
 mig.
²²Er der ingen balsam i Gilead?
 Eller er der ingen læge der?
 For, hvorfor er der ikke kommet
 heling⁸⁷ til mit folks datter?
²³Gid mit hoved var vand,
 mit øje en kilde af tårer,
 så ville jeg græde dag og nat
 over de dræbte af mit folks datter!

Kapitel 9*Jeremias ønsker at forlade sit folk*

¹Gid jeg i ørkenen kunne finde
 et herberg for rejsende!
 Da ville jeg forlade mit folk
 og gå bort fra dem,
 for de er alle ægteskabsbrydere,
 en samling troløse.

⁸⁴Eller »Min glæde er borte, sorg er over mig, mit hjerte er sygt«.

⁸⁵Ordret: »se«.

⁸⁶HERREN bryder pludselig ind og stiller folket spørgsmål.

⁸⁷Ordret: »ny hud« (over såret).

HERREN beskriver folkets frafald

²»De har spændt deres tunge,
 deres bue med løgn;
 og ikke ved hjælp af sandhed^{aj}
 er de blevet mægtige i landet,
 for de går fra ondskab til ondskab,
 og mig kender de ikke
 – det er HERRENS udsagn.
³Vogt jer enhver for sin ven,⁸⁸
 og stol ikke på nogen bror;
 for enhver bror efterstræber ustandse-
 ligt,^{ak}
 og enhver ven går og bagtaler.
⁴Ja, enhver snyder sin ven,
 og sandhed taler de ikke.
 De har undervist^{al} deres tunge i at tale
 løgn,
 de har anstrengt sig med at handle ondt.
⁵Din bolig^{am} er midt i bedrag;
 ved deres bedrag⁸⁹ nægter de at kende
 mig
 – det er HERRENS udsagn.⁹⁰

Straffen må komme

⁶Derfor, sådan siger Hærskarers HERRE:
 Se, jeg er den som smelter dem,⁹¹ og jeg
 vil prøve dem,
 for hvad ellers kan jeg gøre over for mit
 folks datter?
⁷En dræbende pil⁹² er deres tunge,
 svig taler man.
 Med sin mund taler man fred til sin næ-
 ste,

⁸⁸Eller »nabo«, »næste«.

⁸⁹»Deres« er tilføjet.

⁹⁰HERREN taler til og om folket i samme tale. Det er noget helt generelt i Jeremias' bog at HERREN taler til flere og også direkte. Indimellem kan man være i tvivl om hvem der tales til, og hvem der taler, jf. Jer 5,5 og 8,5.

⁹¹»Som i en smeltedigel« er underforstået.

⁹²Kan oversættes »en pil der er gjort skarp«.

men i sit indre lægger man et baghold for ham.

⁸Skal jeg ikke hjemsøge dem for dette?
Det er HERRENS udsagn.
Hvis en nation^{an} er som denne,
skal min sjæl da ikke tage hævn?»

Jeremias græder over sit folk

⁹Over bjergene vil jeg⁹³ løfte min gråd og min klage
og over ørkenens græsgange en sørge-
sang,
for de er brændt af, intet menneske går
igennem,
og de hører heller ikke lyden af kvæg.
Lige fra himlens fugle og til de vilde dyr
er de flygtet og draget væk.

HEREREN profeterer om Jerusalem og Juda

¹⁰»Jeg vil gøre Jerusalem til stendynger,
en bolig for sjakaler,
og Judas byer gør jeg til ødemark
uden beboere.«

Jeremias udtrykker sin afmagt

¹¹Hvem er den vise mand der forstår dette
og som HERRENS mund har talt til, at han
skal forkynde det? Hvorfor er landet gået
til grunde, brændt af som den ørken ingen
går igennem?

Årsagen til dommen, deres bitre ulykke

¹²HERREN sagde: »Fordi de har forladt min
lov, som jeg satte foran dem, og ikke har
adlydt min røst og ikke vandret efter den,
¹³men i stedet fulgte deres hjertes forstok-
kethed og fulgte Ba'alerne som deres fædre
havde lært dem.

⁹³Jeremias, men det kan også være HERREN der taler her.

¹⁴Derfor, sådan siger Hærskarers HERRE,
Israels Gud: Se, jeg vil give dette mit folk
malurt at spise og jeg vil give dem forgiftet
vand at drikke. ¹⁵Jeg vil sprede dem blandt
folkeslagene som de ikke kender, hverken
de eller deres fædre, og jeg vil sende svær-
det efter dem indtil jeg får gjort ende på
dem.⁹⁴

Klagesange over Juda

¹⁶Sådan siger Hærskarers HERRE:
Vær opmærksom og kald på grædeko-
nerne
at de skal komme,
send bud efter de vise kvinder
at de skal komme!«
¹⁷De skal skynde sig
og opløfte en klagesang over os
så vores øjne kan løbe over med tårer
og vores øjenlåg flyde over med vand!
¹⁸For lyden af klage høres fra Zion:
»Hvor er vi ødelagt.
Vi er blevet fuldstændig til skamme for vi
har forladt et land
fordi de har brudt vores boliger ned.«

¹⁹Så hør, I kvinder, HERRENS ord,
lad jeres øre tage imod ordet fra hans
mund:
Lær jeres døtre klagesang,
og enhver kvinde sin veninde en sørge-
sang!
²⁰For døden er steget op i vores vinduer,
den er kommet i vores paladser
for at udrydde barnet fra gaden,
de udvalgte unge mænd fra de åbne plad-
ser.

²¹»Tal! Sådan er HERRENS udsagn:
Liget af mennesket vil falde

⁹⁴Den litterære form med spørgsmål (vers 11),
svar og forklaring (vers 12-13) og dommen (vers 14-
15) går igen flere steder i Jeremias' bog.

som gødning på markens overflade,
som neg efter den der høster,
og ingen samler ind.

Dette har HERREN velbehag i

²²Sådan siger HERREN:

En vis skal ikke rose sig af sin visdom,
den stærke skal ikke rose sig af sin styrke,

en rig skal ikke rose sig af sin rigdom!

²³Men den som vil rose sig, skal rose sig af dette:

at han har indsigt og kender mig,

at jeg er HERREN

som udøver nåde, ret og retfærdighed på jorden;

for i dette har jeg velbehag.

Det er HERRENS udsagn.

HERRENS plan for omskårne og uomskårne

²⁴Se, dage kommer – det er HERRENS udsagn – da jeg hjemsøger alle som er omskåret på forhuden, ²⁵Egypten, Juda, Edom, Ammons sønner, Moab, alle med klippede tindinger;⁹⁵ de som bor i ørkenen, for alle folkeslagene er uomskåret, men hele Israels hus har uomskåret hjerte.«

Kapitel 10

HERREN advarer mod at lære af folkeslagene

¹Hør det ord som HERREN har talt til jer, Israels hus.

²Sådan siger HERREN:

»Tag ikke ved lære af hedningernes^{a0} vej

⁹⁵Ordret: »klippet side, klippet hjørne«. Arabere i ørkenen klippede deres hår på denne måde.

og vær ikke rædselsslagne⁹⁶ over himlens tegn

selv om hedningerne er rædselsslagne over dem!

³For folkenes skikke, det er tomhed!

For man fælder et træ fra skoven, det bearbejdes med øksen ved en håndværkers hånd,

⁴med sølv og med guld pynter han det, med søm og hammer sikrer de det så det ikke vakler.

⁵Som et palmetræ⁹⁷ i en agurkehave er de,

og de taler ikke,

de skal hele tiden bæres,

for de kan ikke skride frem.⁹⁸

I skal ikke frygte for dem,

for de gør intet ondt,

og gøre godt kan de heller ikke.«

Jeremias lovpriser HERREN som eneste sandhed og skaber

⁶Ingen er som du, HERRE,

du er stor,

og stort er dit navn i styrke.

⁷Hvem vil ikke frygte dig, folkeslagenes konge,

for det sømmer sig over for dig.

For blandt alle folkeslagenes vise

og i alle deres kongeriger

er der ingen som dig.

⁸De er på én gang uforstandige og tåbelige.

Vejledning af tomheder – træ er han!⁹⁹

⁹Udhamret sølv bliver bragt fra Tarshish

⁹⁶»Og hav ikke ærefrygt«. Begge oversættelser ligger i verbet. I Mal 2,5 anvendes verbet i forhold til HERRENS navn.

⁹⁷Ordet bliver af nogle oversat med »fugleskræmsel«.

⁹⁸Det hebraiske verbum bruges her om at skride frem i procession.

⁹⁹Afguden.

og guld fra Ufaz,
et arbejde af en håndværker og en smeds
hænder,
violet og purpur er deres klædning,
alt sammen et arbejde af dygtige mænd.

¹⁰Men HERREN Gud er sandhed,
han er den levende Gud
og en evig konge.
Ved hans vrede ryster jorden,
og folkeslagene kan ikke udholde hans
straffende vrede.^{ap}

¹¹Sådan skal I sige til dem: »De guder
som ikke dannede himlene og jorden, disse
skal forsvinde fra jorden og fra under him-
lene!«¹⁰⁰

¹²¹⁰¹ Han er den som dannede jorden ved
sin kraft,
grundlagde verden i sin visdom,
ved sin indsigt bredte han himlene ud.

¹³Når han oplader sin røst, bruser van-
dene i himlene,
og han lader tågeskyer stige op fra jor-
dens ende,
han gør lyn til regn,
og han lader vind fare ud fra sine forrå-
dskamre.

¹⁴Ethvert menneske er en tåbe og uden
kundskab,
enhver smed er blevet gjort til skamme
på grund af et afgudsbillede,
for hans smeltede billede¹⁰² er en løgn,
og der er ingen ånd i dem.

¹⁵De er tomhed,^{aq} et latterligt^{ar} arbejde!
På tidspunktet for deres hjemsøgelse skal
de gå til grunde.

¹⁰⁰Hele vers 11 er skrevet på officielt aramaisk som
var det fælles kommunikationssprog blandt folkesla-
gene.

¹⁰¹Jer 10,12-16 er næsten ens med Jer 51,15-19.

¹⁰²Singularis, kan evt. opfattes kollektivt.

¹⁶Ikke som disse er Jakobs del¹⁰³
for det er ham¹⁰⁴ som har formet det hele,
og Israel er den stamme som er hans ejen-
dom.

Hærskarers HERRE er hans navn.

¹⁷Saml dine ejendele fra landet,
du som sidder under belejring.

Landet vil blive ødelagt

¹⁸For sådan siger HERREN:
»Se, jeg slynger landets indbyggere ud
denne gang,
og jeg vil give dem trængsel så de kan
finde ud af det.«¹⁰⁵

¹⁹Ve mig, for mit sammenbrud!
Mit sår vil ikke læges!

Og jeg sagde:
»Men dette er lidelse,
og jeg må bære den.«

²⁰Mit telt er ødelagt,
og alle mine barduner er revet over,
mine børn er gået fra mig, og de er ikke
mere.

Der er ingen længere der rejser mit telt
og sætter mine teltduge op.

²¹For hyrderne¹⁰⁶ er tåber,
og HERREN søger de ikke,
derfor klarer de sig ikke godt,¹⁰⁷
og hele deres hjord¹⁰⁸ er spredt.

²²Lyden af et budskab!
Se, det kommer,

¹⁰³Eller »arvelod«.

¹⁰⁴HERREN.

¹⁰⁵Eller »mærke det«. Sætningen har intet objekt.
En lignende uafsluttet sætning møder vi i 2 Mos 2,25:
»Og Gud vidste«. LXX læser verbet som en passiv og
oversætter »så dit slag må opdages/erfares«.

¹⁰⁶Profeterne og præsterne.

¹⁰⁷Eller »handler de ikke klogt«.

¹⁰⁸Ordret: »græsgang«, her metaforisk om de bort-
førte.

en mægtig krigslarm
fra et land i nord,
for at gøre Judas byer
til ødemark, en bolig for sjakaler.

Jeremias' bøn til HERREN

²³Jeg har erkendt, HERRE,
at menneskets vej ikke beror på ham selv,
og det beror ikke på en mand der vandrer,
at styre sine skridt.
²⁴Tugt mig, HERRE, men med retfærdig-
hed,¹⁰⁹
ikke i din vrede for at du ikke skal redu-
cere mig til ingenting!
²⁵Udøs din harme
over folkeslagene
som ikke kender dig,
og over slægter
som ikke påkalder dit navn!
For de har fortæret Jakob,
de har fortæret ham, og de har gjort ende
på ham.
Hans græsgang har de lagt øde.

Kapitel 11

HERREN gentager pagts ord og forbandel- sen når den brydes

¹Ordet som kom til Jeremias fra HERREN:
²»Hør denne pagts ord. Du skal tale dem
til Judas mænd og imod Jerusalems indbyg-
gere, ³og du skal sige til dem: Sådan siger
HERREN Israels Gud: Forbandet være det
menneske som ikke vil høre denne pagts
ord, ⁴som jeg befalede jeres fædre den dag
jeg førte dem ud af Egyptens land, ud af
jernsmelteovnen: Hør min røst og I skal
handle efter dem,¹¹⁰ efter alt hvad jeg befal-
ler jer, så skal I være mit folk, og jeg, jeg vil
være jeres Gud ⁵for at jeg kan holde den ed

¹⁰⁹Eller »med rette«.

¹¹⁰Pagts ord.

som jeg svor til jeres fædre, at give dem et
land der flyder med mælk og honning som
på denne dag.« Jeg svarede, og jeg sagde:
»Amen,¹¹¹ HERRE!«

⁶HERREN sagde til mig: »Udråb alle disse
ord i Judas byer og i Jerusalems gader:
Hør denne pagts ord og I skal handle efter
dem! ⁷For jeg formanede indtrængende je-
res fædre den dag da jeg førte dem op fra
Egyptens land, og indtil denne dag har jeg
tidligt og ustandseligt indtrængende forma-
net: »Hør min røst!« ⁸Men de hørte ikke
og bøjede ikke deres øre; derimod fulgte
de hver sit onde hjertes forstokkethed. Jeg
bragte dem alle denne pagts ord som jeg
befalede at de skulle handle efter, men de
gjorde det ikke.«

Israel og Juda har brudt pagten, og HERREN profeterer ulykke

⁹HERREN sagde til mig: »En sammensvær-
gelse har fundet sted blandt Judas mænd
og Jerusalems indbyggere. ¹⁰De er vendt til-
bage til deres forfædres synder, de som af-
slog at høre mine ord. Og de er også gået ef-
ter andre guder for at tjene dem. Israels hus
og Judas hus brød min pagt som jeg havde
sluttet med deres fædre.

¹¹Derfor, sådan siger HERREN: Se, jeg
bringer over dem en ulykke som de ikke
vil være i stand til at undslippe fra. De vil
råbe om hjælp til mig, men jeg vil ikke høre
på dem. ¹²Så vil Judas byer og Jerusalems
indbyggere gå hen og råbe om hjælp til gu-
derne som de brænder røgelse for. Men de
vil på ingen måde frelse dem når ulykken
kommer. ¹³For så mange som dine byer er
dine guder, Juda. Så mange som Jerusalems
gader er de andre I har sat op for skændslen,
altre til at brænde røgelse for Ba'al.

¹¹¹Betyder »det er sandt«. Udtrykket som svar fin-
des i slutningen af hver forbandelse i 5 Mos 27,15-26.

¹⁴Men du, gå ikke i forbøn for dette folk, og opløft hverken klageskrig eller bøn for dem, for jeg vil ikke høre dem til den tid de kalder på mig på grund af^{as} deres ulykke.

¹⁵Hvad vil min elskede i mit hus,¹¹² hun som har onde hensigter?¹¹³ De er mange,^{at} og de frembærer helligt kød¹¹⁴ fra dig på grund af din ondskab, og da jubler du.¹¹⁵

¹⁶Et grønt oliventræ, smukt i frugt og form, kaldte HERREN dit navn.¹¹⁶ Til lyden af en mægtig raslen har han sat ild til det, og dets grene er brækket.^{au}

¹⁷Hærskarers HERRE, han som plantede dig, han har talt ulykke over dig på grund af den ondskab som Israels hus og Judas hus gjorde mod sig selv ved at krænke mig,¹¹⁷ ved at brænde røgelse for Ba'al.«

Jeremias' fjender lægger onde planer imod ham

¹⁸HERREN kundgjorde mig det, så jeg vidste det

da han lod mig se deres handlinger.

¹⁹Men jeg var som et tillidsfuldt¹¹⁸ lam der bringes hen for at blive slagtet.

Og jeg vidste ikke at de udtænkte planer mod mig:

¹¹²»Min elskede« er her maskulinum. Jeremias skifter frit mellem maskulinum- og femininumformer i omtalen af folket. Se Jer 2,2.

¹¹³Ordret: »hende gørende den onde plan, de mange«.

¹¹⁴»offerkød«.

¹¹⁵På grund af ofrene som skal gøre Gud venligt stemt over for folket.

¹¹⁶Eller »dig«.

¹¹⁷Eller »gøre mig vred«.

¹¹⁸Ordret: »tam«.

»Lad os ødelægge træet med dets frugt¹¹⁹

og lad os skære ham af fra de levendes land,

så hans navn ikke huskes mere.«

²⁰Hærskarers HERRE, som dømmer retfærdigt,

som prøver nyrer og hjerte,

lad mig se din hævn over dem,

for jeg har gjort dig opmærksom på min sag.

²¹Derfor, sådan siger HERREN angående mændene i Anatot, de som stræber dig efter livet og siger: »Du skal ikke profetere i HERRENS navn, ellers vil du sandelig dø¹²⁰ ved vores hånd!«

²²Derfor, sådan siger Hærskarers HERRE: »Se, jeg hjemsøger dem, de udvalgte unge mænd vil dø ved sværdet; deres sønner og deres døtre vil dø af hungersnød. ²³Der vil ikke blive en rest tilbage af dem, for jeg bringer ulykke over mændene i Anatot i året for deres hjemsøgelse.«

Kapitel 12

Hvorfor går det den gudløse godt, HERRE?

¹Du er retfærdig,¹²¹ HERRE

når jeg retter anklage mod dig;

alligevel er der domme jeg vil tale med dig om.

Hvorfor lykkes de gudløses vej

og hvorfor lever de i ro, alle dem der handler fuldstændigt troløst?

²Du plantede dem, de slog også rod, de voksede, de satte endog frugt.

Nær er du i deres mund,

¹¹⁹Ordret: »dets brød«.

¹²⁰Eller »så du ikke skal dø«. Den valgte oversættelse er en trussel og vælges af de fleste oversættelser.

¹²¹Eller: »du har ret«.

men langt borte fra deres indre.¹²²

³Men du, HERRE, du kender mig, du ser mig,
du undersøger mit hjerte over for dig.
Træk dem væk som får til slagtning
og indvi¹²³ dem til den dag de skal dræbes!

⁴Hvor længe skal landet sørge,
og græsset på hver mark visne
på grund af indbyggernes ondskab der;
dyr og fugle er revet væk.
For de sagde:
»Han ser ikke vores endeligt!«

HERRENS svar til Jeremias

⁵»Hvis du løber mod fodgængere og de har gjort dig træt,
hvordan vil du så konkurrere med he-
stene?

I et land med fred føler du dig tryk,
men hvad vil du gøre i Jordans tætte krat?

⁶For også din bror og din fars hus,
selv de handler troløst mod dig,
selv de råber af fuld hals efter dig.
Tro ikke på dem
selvom de siger gode ting til dig!

HERREN klager over følgerne af sin dom

⁷Jeg har forladt mit hus,
jeg har forkastet min arvelod,¹²⁴
jeg har givet min sjæls elskede
i hendes fjenders hånd.

⁸For mig er min arvelod blevet
som en løve i skoven.
Hun har udstødt sit høje brøl imod mig,
derfor hader jeg hende.

¹²²Ordret: »nyrer«, der betragtes som sæde for følelser.

¹²³Ordret: »hellig«.

¹²⁴Eller »min ejendom«.

⁹Er min arvelod for mig blevet som en flerfarvet^{av} rovfugl?

Svæver en rovfugl rundt over hende?¹²⁵
Gå og saml alle markens vilde dyr!
Bring dem til fortæring!¹²⁶

¹⁰Mange hyrder har ødelagt min vingård,
de har nedtrådt mit grundstykke,
de har gjort mit dejlige grundstykke
til en øde ørken.

¹¹Man har gjort det til en ødemark,
øde sørger den foran mig,
hele landet er blevet lagt øde
fordi intet menneske havde hjerte for
det.¹²⁷

¹²På alle nøgne høje i ørkenen
kom ødelæggere,
for HERRENS sværd fortærer
fra den ene ende af landet til den anden.
Der er ingen fred for alt kød.

¹³De havde sået hvede, men tjørn har de høstet.

De blev udmattede og fik ikke noget ud af det.

De blev til skamme på grund af deres afgrøder,
på grund af HERRENS glødende vrede.

Ulykke og frelse for Israel og dets naboer

¹⁴»Sådan siger HERREN mod alle mine onde naboer, de som skader den arvelod som jeg

¹²⁵Kan også oversættes »og rovfuglene (kollektivt) er imod hende fra alle sider«, idet partiklen *ha* enten kan opfattes som den bestemte artikel eller som angivelse af et spørgsmål.

¹²⁶Ud fra sammenhængen må det være et billede på Guds dom over Juda, der fortæres af fjender. Lignende domsbilleder finder vi i Es 18,6 hvor både rovfugle og de vilde dyr deltager.

¹²⁷Af og til kan det være svært at afgøre hvem der taler, fordi HERRENS tale og Jeremias' kommentarer flettes ind i hinanden. Da er det sammenhængen og især verbalformer og pronomener der er afgørende. I det følgende er det Jeremias som kommenterer.

gav som ejendom til mit folk, til Israel: Se, jeg rykker dem op af deres jord, og Judas hus rykker jeg op af deres midte. ¹⁵Og det vil ske, efter jeg har rykket dem op, at jeg igen vil vise dem barmhjertighed, og jeg vil bringe dem tilbage, hver til sin arvelod og hver til sit land. ¹⁶Og det vil ske, hvis de omhyggeligt lærer mit folks veje, at sværge ved mit navn: »Så sandt HERREN lever,« lige-
som de lærte mit folk at sværge ved Ba'al, så vil de blive bygget op midt i mit folk. ¹⁷Men hvis de ikke hører, så vil jeg rykke dette folkeslag op, rykke op og ødelægge det – det er HERRENS udsagn.«

Kapitel 13

Jeremias' symbolske lændeklæde

¹Sådan sagde HERREN til mig: »Gå og køb til dig selv et lændeklæde af linned¹²⁸ og læg det om dine lænder, men du må ikke lægge det i vand!« ²Så købte jeg lændeklædet efter HERRENS ord og lagde det om min lænd.

³Da kom HERRENS ord til mig anden gang: ⁴»Tag lændeklædet som du købte, og som er om dine lænder, og rejs dig, gå til Eufrat og skjul det der i en klipperevne!« ⁵Så gik jeg, og jeg skjulte det ved Eufrat, ligesom HERREN befalede mig. ⁶Da, efter mange dage, sagde HERREN til mig: »Rejs dig og gå til Eufrat, og tag der lændeklædet som jeg befalede dig at skjule der!« ⁷Så gik jeg til Eufrat, og jeg gravede, og jeg tog lændeklædet fra det sted, hvor jeg havde skjult det. Og se, lændeklædet var ødelagt; det var ikke til nogen som helst nytte.

HERREN tolker sin befaling om lændeklædet for Jeremias

⁸Da kom HERRENS ord til mig: ⁹»Sådan sagde HERREN: Sådan vil jeg ødelægge

¹²⁸ Af hør. Præsterne bar linnedklæder.

Judas pragt og det mægtige Jerusalems pragt. ¹⁰Dette onde folk, de har afslået at høre mine ord. De vandrer i deres hjer-
tes hårdnakkethed, og de går efter andre guder for at tjene dem og lægge sig ned for at tilbede¹²⁹ dem. – Lad dem blive som dette lændeklæde, som ikke er til nogen som helst nytte. ¹¹For ligesom lændeklædet slutter tæt til menneskets lænder, således sluttede jeg hele Israels hus og hele Judas hus tæt til mig – det er HERRENS udsagn – for at blive mig et folk, et navn, en lovprisning og en ære;¹³⁰ men de hørte ikke. ¹²Og du skal tale disse ord til dem:

Symbolet med vinkrukkerne

»Sådan siger HERREN, Israels Gud: Enhver krukke er fyldt med vin!« Og de vil sige til dig: »Ved vi virkelig ikke det, at hver krukke er fyldt med vin?« ¹³og du skal sige til dem: »Sådan siger HERREN: Se, jeg er den som fylder hele dette lands indbyggere og kongerne som sidder på Davids trone, og præsterne og profeterne og alle Jerusalems indbyggere så de bliver berusede. ¹⁴Jeg vil knuse dem enhver mod sin bror, og fædrene sønnerne sammen, – det er HERRENS udsagn. Jeg vil ikke have med-
dynk, jeg vil ikke skåne, jeg vil ikke føle barmhjertighed¹³¹ der vil afholde mig¹³² fra at ødelægge dem.«

Jeremias opfordrer folket til at give HERREN ære før de snubler

¹⁵Hør og lyt,^{aw}

vær ikke hovmodig,
for HERREN har talt:

¹²⁹ »At tilbede« er tilføjet.

¹³⁰ Eller »skønhed«.

¹³¹ Eller »være nådig«.

¹³² »Der vil afholde« er tilføjet.

¹⁶Giv HERREN, jeres Gud, ære før¹³³ han bringer mørke,
og før jeres fødder snubler på bjergene i tusmørket!

I venter på lys,
og han gør det til en dødsskygge,
gør det til en mørk sky.

¹⁷Men hvis I ikke vil høre,
græder min sjæl i det skjulte¹³⁴ over jeres hovmod,¹³⁵

græder bitterligt, og mit øje løber over¹³⁶ med tårer,

for HERRENS fåreflok¹³⁷ er taget til fange.¹³⁸

HERRENS budskab til kongen, kongemoderen og Jerusalem

¹⁸Sig til kongen og til dronningemoderen:
»Træd ned, tag plads,
for jeres herligheds krone er kommet ned fra jeres hoveder.

¹⁹Byerne i Negev er lukket helt ned uden at nogen kan åbne,
hele Juda er ført i eksil,
ført i eksil fuldstændigt.

²⁰Løft jeres øjne
og se de som kommer fra nord,
hvor er fåreflokken som var givet til dig,
fårene,¹³⁹ dit herlige smykke?

²¹Hvad vil du sige
når han udpeger dem¹⁴⁰ over dig?

¹³³Ordret: »endnu ikke«.

¹³⁴Der er usikkerhed om placeringen af »det skjulte«. Det kan henføre til »vil høre« eller »græde«.

¹³⁵»Jeres« er tilføjet.

¹³⁶Ordret: »løber ned«.

¹³⁷Ordret: »flok/hjord«. Da udtrykket er metaforisk om Israel, tilføjes »får«.

¹³⁸Eller »ført i fangenskab«. Begge betydninger ligger i verbet.

¹³⁹Ordret: »får og geder«, metaforisk om Israel.

¹⁴⁰Formentlig »fjenderne«. Man mener at et eller to ord er faldet ud, måske for at fjerne noget anstø-

Du oplærte dem selv,
dine fortrolige, til at være hoved over dig?

Vil ikke veer gribe dig
ligesom hos en kvinde i fødsel?

²²Og når du siger i dit hjerte:

»Hvorfor er disse ting hændt mig?«

så er det på grund af din mægtige synd at dine skørter blev blotlagt,
dine hæle blev krænket.

²³Kan en kushit¹⁴¹ skifte sin hud
eller en leopard sine pletter?

Sandelig, så vil I være i stand til at gøre godt,

I som er undervist i at handle ondt.

²⁴Jeg vil sprede dem som avner^{ax} der farer væk for ørkenvinden.

²⁵Dette er din lod,
din tilmålte del fra mig
– det er HERRENS udsagn –
fordi du glemte mig
og stolede på løgnen.

²⁶Derfor vil jeg også rive
dine skørter op over dit ansigt,
så din vanære kan ses.

²⁷Dit ægteskabsbrud og din vrinsken,
dit bevidst onde¹⁴² hor på højene, på marken –

jeg har set dine afskyeligheder.

Ve dig, Jerusalem,

du er ikke ren – hvor meget længere endnu vil det vare?«

deligt som Guds forbandelse ved at bryde pagten med HERREN, 5 Mos 28,15-46.

¹⁴¹Mørkhudet etiopier. Betegnelse for efterkommerne af Kush.

¹⁴²Ordret: »ondskab«, »plan«.

Kapitel 14

HERREN taler til Jeremias om den forfærdelige tørke

¹HERRENS ord som kom til Jeremias angående tørken:^{ay}

²»Juda sørger,
hendes porte¹⁴³ vansmægter,
sørgeklædte¹⁴⁴ er de sunket¹⁴⁵ til jorden,
Jerusalems sørgeskrig stiger op.

³Deres ledere sender deres unge efter vand,

de kommer til kanalerne,

de finder ikke vand,

de vender forgæves tilbage med deres krukke.

De skammer sig og er blevet gjort til skamme,

og de dækker deres hoved til.

⁴På grund af jorden – den har slået revner
da der ingen regn er i landet –

skammer bønderne sig, de dækker deres hoved til.

⁵For også hinden på marken føder og forlader kullet,¹⁴⁶

for der er intet græs.

⁶Vildæslerne står på de nøgne høje,
snapper efter vejret ligesom sjakaler,
deres øjne sygner hen,
for der er ingen urter.«

Jeremias beder HERREN om at forbarme sig

⁷Selvom vores overtrædelser vidner imod os,

HERRE, må du handle for dit navns skyld,
for vores frafald er mange,
imod dig har vi syndet.

⁸Du Israels håb,

dets frelser i lidelsens tid,
hvorfor vil du være som en fremmed¹⁴⁷ i landet,

som en rejsende der er drejet af for at overnatte?

⁹Hvorfor vil du være som en hjælpeløs mand,

som en kriger der ikke er i stand til at frelse?

Men du er i vores midte, HERRE,
dit navn er nævnt¹⁴⁸ over os,
forlad os ikke!

HERREN svarer Jeremias

¹⁰Sådan siger HERREN til dette folk:

»Sådan elskede de at strejfe omkring,
deres fødder holdt de ikke tilbage.

Men HERREN havde ikke behag i dem;
nu vil han huske deres overtrædelser
og hjemsøge deres synder.«

Jeremias må ikke bede for folket

¹¹Og HERREN sagde til mig: »Bed¹⁴⁹ ikke om lykke for dette folk! ¹²Når de faster,
hører jeg ikke deres råb, og hvis de bringer brændoffer og afgrødeoffer,^{az} tager jeg ikke imod dem,¹⁵⁰ for ved sværdet og ved hungersnøden og ved pesten gør jeg ende på dem.«

¹³Jeg sagde: »Ak, min Herre HERRE! Se, profeterne siger til dem: ›I skal ikke se sværd, og hungersnød vil ikke komme til jer, for sand fred vil jeg give jer på dette sted!‹«

¹⁴Og HERREN sagde til mig: »Løgn profeterer profeterne i mit navn, jeg har ikke sendt dem, jeg har ikke befalet dem, og jeg har ikke talt til dem. Løgnesyn og spådom

¹⁴³Byer.

¹⁴⁴Ordret: »være mørk«.

¹⁴⁵»Er sunket« er tilføjet.

¹⁴⁶»Kullet« er tilføjet.

¹⁴⁷Eller: »gæst«.

¹⁴⁸Eller »udråbt«. Det er et udtryk for ejerskab.

¹⁴⁹Eller »gå i forbøn for«.

¹⁵⁰Eller »har jeg ikke behag i dem«.

og tomhed og deres hjertes bedrag profeterer de for jer.

¹⁵Derfor, sådan siger HERREN angående profeterne der profeterer i mit navn, - og jeg har ikke sendt dem - de siger: »Sværd og hungersnød skal der ikke være i dette land!« Ved sværdet og hungersnøden skal disse profeter tilintetgøres. ¹⁶Og folket om hvem de profeterer, skal kastes ud i Jerusalems gader på grund af hungersnøden og sværdet, og der er ingen til at begrave dem - dem, deres hustruer og deres sønner og døtre, for jeg vil hælde deres ondskab ud over dem. ¹⁷Og du skal tale dette ord til dem:

Lad mine øjne løbe over med tårer
nat og dag, og lad dem ikke holde op,
for ved et mægtigt sammenbrud
ligger jomfruen, mit folks datter, knust
med et frygtelig smertefuldt sår.

¹⁸Hvis jeg går ud på marken,
så se: De som er stukket ned med sværd!
Og hvis jeg går ind i byen,
så se: Hungersnødens sygdomme!
For både profet og præst
vandrør afsted til et land
de ikke kender.«

Jeremias gør sig til et med folket og klager sammen med dem

¹⁹Har du fuldstændig forkastet Juda,
eller er det Zion din sjæl afskyr?
Hvorfor har du slået os,
så der ingen helbredelse er for os?
Vi håbede på fred, men intet godt kom,
på en tid med helbredelse, men se: Rædsel!

²⁰Vi kender, HERRE, vores ugudelighed,
vores fædres skyld.

Sandelig, vi har syndet mod dig!

²¹Afvis os ikke for dit navns skyld,

foragt ikke din herligheds trone!¹⁵¹

Husk,¹⁵² bryd ikke din pagt med os!

²²Findes der blandt folkeslagenes tomheder¹⁵³ dem der kan give regn, eller kan himlene af sig selv¹⁵⁴ give regnbyger?

Er du ikke den som er HERREN vores Gud?

Og vi venter¹⁵⁵ på dig

for det er dig der har gjort alt dette.

Kapitel 15

Ingen forbøn for dette folk

¹HERREN sagde til mig: »Selvom Moses og Samuel stod foran mig,¹⁵⁶ ville min sjæl ikke vende sig¹⁵⁷ til dette folk. Send det væk fra mit ansigt og lad dem gå ud! ²Og det skal ske, når de siger til dig: »Hvorhen skal vi gå?« Da skal du sige til dem: »Sådan siger HERREN:

Den¹⁵⁸ som er¹⁵⁹ til døden - overgives¹⁶⁰ til døden

og den som er til sværdet - til sværdet

og den som er til hungersnød - til hungersnød

og den som er til fangenskab - til fangenskab.«

³Og jeg vil hjemsøge¹⁶¹ dem med fire ting: - det er HERRENS udsagn - sværdet for at dræbe, og hundene for at slæbe væk, og himlens fugle og jordens vilde dyr for at fortære og for at ødelægge. ⁴Jeg vil gøre

¹⁵¹Enten Jerusalem eller templet.

¹⁵²»Os« eller »din pagt« er underforstået.

¹⁵³Afguder.

¹⁵⁴»af sig selv« er tilføjet.

¹⁵⁵Eller »håber«.

¹⁵⁶Ordret: »for mit ansigt«.

¹⁵⁷Ordret: »være«.

¹⁵⁸Eller »de«.

¹⁵⁹Nogle oversættelser tilføjer »bestemt til« eller »hører til«.

¹⁶⁰»Overgives« er tilføjet.

¹⁶¹Eller »ramme«.

dem til en rædsel for alle kongeriger på jorden for Manasses skyld, Hizkijas søn, Judas konge, for det som han gjorde i Jerusalem.

⁵For hvem vil have medlidenhed med dig,¹⁶² Jerusalem,

og hvem vil klage og trøste dig?¹⁶³

Hvem vil dreje af

og spørge til dit velbefindende?

⁶Du, ja, du forkastede mig

- det er HERRENS udsagn -

du vendte mig ryggen.

Og jeg strakte^{aæ} min hånd ud mod dig

og ødelagde dig.

Jeg var træt af at have medlidenhed.¹⁶⁴

⁷Jeg spredte dem¹⁶⁵ ud med en kasteskovl

gennem¹⁶⁶ landets porte.

Jeg gjorde dem barnløse, jeg ødelagde¹⁶⁷ mit folk,

de vendte ikke om fra deres onde veje.

⁸Dets enker blev mig talrigere

end havets sand.

Jeg lod ved middagstid en ødelægger komme over dem

- over den unge mands mor -

og jeg lod en pludselig

ophidselse og frygtelig forfærdelse^{aø} falde over hende.

⁹Hun visnede,¹⁶⁸ hun der fødte syv;¹⁶⁹

hun udåndede sin sjæl,

hendes sol gik ned mens det endnu var dag,

hun skammede sig og blev til skamme.

¹⁶²»Og skåne dig« ligger også i verbet.

¹⁶³Verbet har begge betydninger i sig, som kondolere.

¹⁶⁴»Så jeg fortryder« ligger i verbet.

¹⁶⁵Gentagne gange i Jeremias' bog skifter HERREN i sine taler gennem Jeremias til folket pludselig fra »du« og »I« til »hun« og »dem«, som om han fra at tale til folket, nu taler om dem til Jeremias.

¹⁶⁶Ordret: »til«.

¹⁶⁷Eller »tilintetgjorde«.

¹⁶⁸Ordret: »blive kraftsløs«.

¹⁶⁹Et ideal for frugtbarhed.

Resten af dem

vil jeg give til sværdet foran deres fjender

- det er HERRENS udsagn.«

Jeremias' klage over modstanden

¹⁰Ve mig,¹⁷⁰ min mor!

at du fødte mig,

en diskussionens mand og en stridens mand

for hele landet.

Jeg har ikke lånt ud,

og de har ikke lånt mig;

alle forbander de mig.

HERREN svarer Jeremias og folket

¹¹HERREN sagde:

»Har jeg ikke¹⁷¹ sat dig fri til det gode?

Har jeg ikke fået fjenden til at bønfalde dig

i ulykkens tid og i lidelsens tid?

¹²Kan man brække jern

- jern fra nord - eller bronze?

¹³Din rigdom og dine skatte vil jeg give til plyndring

uden købspris -

for alle dine synder og i alle dine områder.

¹⁴Og jeg vil få dig til at tjene^{aå} dine fjender i et land du ikke kender.

For en ild er optændt i min vrede,

imod jer^{ba} brænder^{bb} den.«

Jeremias' bøn

¹⁵Du, ja, du ved det

HERRE,

husk mig, og tag dig af mig!

Hævn mig på mine forfølgere!

¹⁷⁰Der er usikkerhed om vers 10-14 skal opfattes som prosa eller poesi. Jeremias beder ikke direkte til HERREN. Alligevel svarer HERREN ham i vers 11.

¹⁷¹Eller »Sandelig, jeg har«. Det har styrken af en ed, »jeg sværger«. Dette gælder også den følgende verslinje.

Riv mig ikke væk i din langmodighed!¹⁷²
Vid at på grund af dig bærer jeg skam.

¹⁶Dine ord blev fundet, og jeg spiste dem,
og dine ord blev mig til fryd
og til glæde for mit hjerte,
for dit navn er nævnt¹⁷³ over mig,
HERRE, Hærskarers Gud.

¹⁷Jeg sad ikke i en munter forsamling
og jublede,
på grund af din hånd sad jeg alene,
for med harme fyldte du mig.

¹⁸Hvorfor er min smerte evig
og mit sår ulægeligt? Det vil ikke¹⁷⁴ læ-
ges.

Vil du virkelig være over for mig – ligesom
en svigefuld bæk,
som vande man ikke kan være sikker på?

HERRENS svar til Jeremias

¹⁹Derfor, sådan siger HERREN:
»Hvis du omvender dig,¹⁷⁵ vil jeg om-
vende dig¹⁷⁶
til at stå for mit ansigt,
og hvis du bringer det ædle frem og ikke
det tankeløse,¹⁷⁷
skal du være som min mund.
De skal vende om til dig,
men du skal ikke vende om til dem.
²⁰Jeg vil over for dette folk gøre dig
til en uovervindelig mur af bronze.
De skal kæmpe imod dig,
men de skal ikke kunne overvinde dig,
for jeg er med dig

¹⁷²Ordret: »din langsommelighed til vrede«. »Langmodighed« er et stærkere udtryk end tålmodighed. Overbærenhed og ro ligger også i ordet.

¹⁷³Eller »udråbt«. Det er et udtryk for ejerskab.

¹⁷⁴Ordret: »afslår«.

¹⁷⁵Eller »vender om«.

¹⁷⁶Eller »bringe dig tilbage«.

¹⁷⁷Eller »værdiløse«.

for at frelse dig og for at udfri dig
– det er HERRENS udsagn.

²¹Jeg vil rive dig ud af de gudløses
hånd,¹⁷⁸

og jeg vil løskøbe dig af voldsmandenes
hule hånd.«¹⁷⁹

Kapitel 16

*HERREN forbyder Jeremias ægteskab og
deltagelse i sorg og glædesfest*

¹HERRENS ord kom til mig: ²»Du må ikke
tage^{bc} dig en hustru, og du må ikke have
sønner og døtre på dette sted! ³For sådan
siger HERREN om sønnerne og om døtrene
som er født på dette sted, og om deres
mødre som har født dem, og om deres fædre
som er blevet far til dem i dette land: ⁴Af
frygtelige dødelige sygdomme skal de dø,
de må ikke begrædes, og de må ikke begraves,
til gødning på jordens overflade skal de
blive, ved sværd og hungersnød skal de gå
til grunde, og deres døde kroppe skal blive
til føde for himlens fugle og jordens vilde
dyr.

*Jeremias og overlevende må ikke deltage i
sorg*

⁵For sådan siger HERREN: Gå ikke ind i et
sørgehus,¹⁸⁰ gå ikke hen for at klage, og vis
dem ikke medynk! For jeg vil tage¹⁸¹ min
fred fra dette folk – det er HERRENS udsagn –
nåden og barmhjertigheden. ⁶Store og små
skal dø i dette land, de skal ikke begraves;
og man skal ikke sørge over dem og ikke
snitte sig¹⁸² og ikke klippe sig skaldet for

¹⁷⁸Eller »magt«.

¹⁷⁹Ordret: »håndflade«.

¹⁸⁰Talt til Jeremias, da verbet er anden person singularis.

¹⁸¹Ordret: »samle«.

¹⁸²En hedensk skik, forbudt for Israels folk.

dem. ⁷Man må ikke bryde brød¹⁸³ til dem ved sorg for at trøste en i sorgen over den døde. Man må ikke give dem et trøstens bæger at drikke for hans far eller hans mor. ⁸Du må ikke gå ind i et hus til fest for at sidde sammen med dem og spise og drikke!

⁹For sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Se, på dette sted bringer jeg for jeres øjne og i jeres dage jubels røst og glædes røst, brudgoms røst og bruds røst til ophør. ¹⁰Og det skal ske, når du forkynder alle disse ord for dette folk at de vil sige til dig: »Hvorfor har HERREN talt al denne store ulykke imod os? Hvad er vores skyld, og hvad er vores synd som vi har syndet imod HERREN vores Gud?« ¹¹Da skal du sige til dem: »Fordi jeres fædre forlod mig – det er HERRENS udsagn – og gik efter andre guder og tjente dem og bøjede sig ned for at tilbede dem.¹⁸⁴ Mig forlod de og holdt ikke min lov. ¹²Men I, ja, I handlede værre end jeres fædre gjorde. Se, I går enhver efter sit onde hjertes forstokkethed¹⁸⁵ uden at lytte til mig. ¹³Og jeg vil kaste jer fra dette land til landet som I ikke kender – hverken I eller jeres fædre – og I skal der tjene andre guder dag og nat fordi jeg ikke vil vise jer nåde.«¹⁸⁶

HERREN bringer Israel hjem

¹⁴Derfor se, dage kommer – det er HERRENS udsagn – da man ikke mere skal sige: »Så sandt HERREN lever som førte Israels sønner op fra Egyptens land.« ¹⁵Men derimod: »Så sandt HERREN lever som førte Israels sønner op fra nordens land og fra alle de lande han spredte dem til.« Jeg vil bringe

dem tilbage til deres jord, som jeg gav til deres fædre.

HERREN sender Israel hjem

¹⁶Se, jeg sender bud efter mange fiskere – det er HERRENS udsagn – og de skal fiske efter¹⁸⁷ dem, og derefter sender jeg bud efter mange jægere, og de skal jage dem ned fra hvert et bjerg og fra hver en høj og fra klippernes kløfter. ¹⁷For mine øjne er rettet¹⁸⁸ mod alle deres veje, de er ikke skjult¹⁸⁹ for mig,¹⁹⁰ heller ikke deres overtrædelse er skjult for mine øjne. ¹⁸Jeg vil først dobbelt^{bd} godtgøre^{be} deres skyld¹⁹¹ og deres synd for at vanhellige mit land; med lig af deres afskyeligheder¹⁹² og deres rædselsfuldheder fyldte de min arvelod.«

Nationerne erkender at HERREN er herre

¹⁹HERRE, min styrke og mit værn, min tilflugt på nødens dag!
Til dig vil folkeslagene komme fra jordens ender
og sige:
»Kun løgn har vores fædre arvet, tomhed¹⁹³ – og de er til ingen nytte!«
²⁰Kan et menneske lave guder til sig selv? Og disse er dog ikke guder!
²¹»Derfor se, jeg lader dem kende – denne gang lader jeg dem kende min magt¹⁹⁴ og min styrke, og de skal erkende at mit navn er HERREN.«

¹⁸³»Brød« er tilføjet, en gestus i forbindelse med sorg.

¹⁸⁴Ordret: »bøjede sig«.

¹⁸⁵Dvs. hårdnakkethed, forhærdelse.

¹⁸⁶Eller »velvilje«.

¹⁸⁷Eller »fange«.

¹⁸⁸»Er rettet« er tilføjet.

¹⁸⁹Eller »de kan ikke skjule sig«.

¹⁹⁰Ordret: »mit ansigt«.

¹⁹¹Eller »overtrædelse«.

¹⁹²Afguder der opfattes som livløse kroppe.

¹⁹³Dvs. afguder.

¹⁹⁴Ordret: »min hånd«.

Kapitel 17

Judas synd får konsekvenser

¹»Judas synd er skrevet
 med en jerngriffel,
 med en diamantspids¹⁹⁵
 er den indgraveret på deres hjertes tavle
 og på jeres¹⁹⁶ altres horn,
²ligesom deres børn husker^{bf} deres altre
 og deres Ashera-pæle ved^{bg} de grønne
 træer
 på de høje bakker.
³Mit bjerg i det åbne land!
 Din rigdom, alle dine skatte
 giver jeg til plyndring
 for dine høje, for synden
 i alle dine territorier.
⁴Du vil – endog af dig selv – give slip på
 din arvelod^{bh}
 som jeg gav dig.
 Jeg vil få dig til at tjene dine fjender
 i landet som du ikke kender;
 for I har optændt en ild i min vrede,
 til evig tid vil den brænde.

Forbandelsen

⁵Sådan siger HERREN:
 Forbandet er den mand^{bi} som stoler på
 mennesker,
 og gør kød til sin arm,¹⁹⁷
 og hvis hjerte fjerner sig fra HERREN.
⁶Han bliver som en busk i ørkenen
 og ser ikke når det gode kommer.
 Han skal bosætte sig på udtørrede steder
 i ørkenen, et saltland hvor ingen bor.

¹⁹⁵Ordret: »hårdeste sten«.

¹⁹⁶En del håndskrifter har »deres«. I Jeremias' bog skiftes der gentagne gange mellem anden og tredje person i samme tekstafsnit.

¹⁹⁷Dvs. gør mennesker til sin styrke.

Velsignelsen og det bedrageriske hjerte

⁷Velsignet^{bj} er den mand som stoler på
 HERREN,
 og HERREN er hans tillid!
⁸Han bliver som et træ, plantet ved vand,
 og ved¹⁹⁸ bækken strækker det¹⁹⁹ sine
 rødder ud.
 Det frygter ikke^{bk} når heden kommer,
 for dets blade er friske.
 I tørkens²⁰⁰ år er det ikke bekymret,
 og det ophører ikke med at bære frugt.
⁹Bedragerisk er hjertet, mere end alt an-
 det,
 uhelbredeligt^{bl} er det.
 Hvem kan forstå det?
¹⁰Jeg er HERREN, den der ransager hjer-
 tet,
 den der prøver nyrer²⁰¹
 og giver enhver efter hans færd,^{bm}
 efter²⁰² frugten af hans gerninger.

Bedragere og troløse ender som tåber

¹¹En agerhøne ruger,²⁰³ men den lægger
 ikke æg,²⁰⁴
 sådan er den der skaffer sig rigdom, men
 ikke på retmæssig vis;²⁰⁵
 midt i sine dage må han forlade det,
 og ved hans endeligt vil han være en tåbe.
¹²Herlighedens trone,

¹⁹⁸Eller »til«.

¹⁹⁹»Det« henfører til »træet«. Nogle oversætter »det« med »han« i hele vers 8. Grammatisk set er det muligt og giver mening.

²⁰⁰Ordret: »mangel«.

²⁰¹Figurativt om menneskets følelser og karakter.

²⁰²Mange tilføjer »og« foran »efter« ligesom i Jer 32,19.

²⁰³Verbet her kan betyde »samler sammen som et kuld« eller »ruger« og findes kun her og i Es 34,15. Da både agerhøne og de to verbers form står i maskulinum, kan det være der tænkes på en han agerhøne.

²⁰⁴Ordret: »føder«.

²⁰⁵Ordret: »ved retfærdighed«.

højtliggende fra begyndelsen,
stedet for vores²⁰⁶ helligdom!

¹³Israels håb,^{bn} HERRE!

Alle der forlader dig bliver til skamme -
de der går bort fra mig²⁰⁷ vil blive skrevet
i jorden²⁰⁸ -

for de har forladt kilden med levende
vand, HERREN.«²⁰⁹

*Jeremias beder HERREN om hjælp mod for-
følgerne*

¹⁴Helbred mig, HERRE, og jeg bliver hel-
bredt!

Frels mig, og jeg bliver frelst,
for du er min lovsang.

¹⁵Se, det er dem der hele tiden siger^{bo} til
mig:

»Hvor er HERRENS ord?

Lad det komme!«

¹⁶Hvad mig angår, pressede jeg dig ikke
for at være hyrde,^{bp}

og dagen med uhelbredelig sygdom²¹⁰
har jeg ikke begæret,

du ved det. Hvad der er kommet over
mine læber,

det er foran dit ansigt.

¹⁷Vær ikke til rædsel for mig,
du er min tilflugt på den onde²¹¹ dag!

¹⁸Lad mine forfølgere blive til skamme,
men lad ikke mig blive til skamme!

Lad dem blive rædselsslagne,
men lad ikke mig blive rædselsslagen!

Bring den onde dag over dem,

²⁰⁶Vers 12-13 er midt i HERRENS tale et udbrud fra
Jeremias selv.

²⁰⁷HERREN.

²⁰⁸Dvs. slettet, glemt.

²⁰⁹I den hebraiske tekst står »HERREN« efter »le-
vende vand«, nogle flytter »HERREN« frem som det
egentlige objekt, LXX oversætter »livets kilde« og
sletter »vand«.

²¹⁰Her er anvendt samme ord som om hjertet i vers
9.

²¹¹Eller »ulykkens«.

knæk dem i et dobbelt sammenbrud!

Hold sabbatsdagen hellig!

¹⁹Sådan sagde HERREN til mig: »Gå, og du
skal stå i folkets sønners port, som Judas
konger kommer ind ad, og som de går ud ad,
og i alle Jerusalems porte. ²⁰Og du skal sige
til dem: »Hør HERRENS ord, Judas konger og
hele Juda og alle Jerusalems indbyggere, de
som kommer gennem disse porte!

²¹Sådan siger HERREN: Giv agt på jeres
sjæle²¹² og bær ikke en byrde på sabbats-
dagen, så I bringer den ind gennem Jerus-
alems porte! ²²I må ikke bringe en byrde
ud fra jeres huse på sabbatsdagen og I må
ikke udføre noget som helst arbejde! I skal
holde sabbatsdagen hellig som jeg befalede
jeres fædre! ²³Men I har ikke hørt og ikke
bøjet jeres øre, men gjort jeres nakke stiv
for ikke at høre og for ikke at tage imod
tugt. ²⁴Og det skal ske, hvis I virkelig hø-
rer på mig - det er HERRENS udsagn - så
I ikke bringer en byrde gennem denne bys
porte på sabbatsdagen og holder sabbats-
dagen hellig, ikke udfører noget som helst
arbejde på den, ²⁵så skal der gennem denne
bys porte komme konger og fyrster, de som
sidder på Davids trone, de som farer af-
sted i stridsvogn og med heste, de og de-
res fyrster, Judas mænd og Jerusalems ind-
byggere; og denne by skal bebos for evigt.
²⁶Og de skal komme fra Judas byer og fra
Jerusalems omegne, fra Benjamins land, fra
lavlandet, fra bjerglandet og fra Negev, idet
de bringer brændoffer, slagtoffer og afgrø-
deoffer og røgelse - og de som bringer et
takoffer²¹³ - i HERRENS hus. ²⁷Men hvis I
ikke hører på mig og holder sabbatsdagen
hellig og ikke bærer en byrde når I kommer
gennem Jerusalems porte på sabbatsdagen,
så vil jeg sætte ild til dens porte, og den

²¹²Eller »jeres liv«.

²¹³»offer« er tilføjet.

skal fortære Jerusalems paladser²¹⁴ og ikke slukkes.«

Kapitel 18

HERREN sender Jeremias til pottemageren

¹Ordet som kom til Jeremias fra HERREN:
²»Rejs dig og gå ned til pottemagerens hus, der vil jeg lade dig høre mine ord!« ³Og jeg gik ned til pottemagerens hus og se, han var ved at lave et arbejde på drejeskiven.²¹⁵ ⁴Blev karret som han var ved at lave i ler, ødelagt i pottemagerens hånd, begyndte han igen og lavede det til et andet kar, sådan som det var ret i pottemagerens øjne at gøre.

HERREN kan gøre som pottemageren

⁵Og HERRENS ord kom²¹⁶ til mig: ⁶»Kan jeg ikke gøre ligesom denne pottemager med jer, Israels hus? – Det er HERRENS udsagn. Se, som leret i pottemagerens hånd sådan er I i min hånd, Israels hus.

⁷Et øjeblik taler jeg angående et folk og angående et kongerige at jeg vil rykke op^{bq} og bryde ned og ødelægge. ⁸Og vender dette folk som jeg har talt imod, om fra sin ondskab, vil jeg fortryde den ulykke²¹⁷ som jeg havde tænkt at gøre mod det.

⁹Et andet øjeblik taler jeg angående et folk og angående et kongerige at jeg vil bygge op og plante. ¹⁰Men gør det hvad der er ondt i mine øjne, og ikke hører min røst,²¹⁸ vil jeg fortryde det gode som jeg har sagt, – det gode jeg ville gøre mod det.

¹¹Og nu, sig til mændene i Juda og til indbyggerne i Jerusalem: »Sådan siger

HERREN: Se, jeg er ved at forberede en ulykke²¹⁹ imod jer og udtænke en plan²²⁰ imod jer. Vend om, enhver fra sin onde færd, og gør jeres veje og gerninger gode!« ¹²Men de siger: »Det er håbløst! For vi vil gå efter vores egne planer og enhver vil gøre efter sit eget onde hjertes forstokkethed.«

Det forvildede folk

¹³Derfor sådan siger HERREN:

Spørg blandt folkeslagene!
 Hvem har hørt ting som disse?
 Helt afskyeligt har hun handlet,
 Israels jomfru.

¹⁴Kan Libanons sne forsvinde
 fra en klippe på sletten?
 Eller kan det kolde, rislende vand
 fra det fremmede tørre ud?

¹⁵Men mit folk har glemt mig.
 Til den falske²²¹ brænder de røgelse.²²²
 De²²³ får dem til at snuble på deres veje,
 de ældgamle stier,
 ved²²⁴ at gå ad stier,
 en vej der ikke er banet,²²⁵

¹⁶ved at gøre deres land til en ødemark
 til evig spot.²²⁶
 Enhver der går igennem den, vil forfærdes

og ryste på hovedet.

¹⁷Som en østenvind²²⁷ vil jeg sprede dem
 foran fjenden,
 med ryggen og ikke med ansigtet vil jeg
 se på dem^{br}

²¹⁹Ordret: »forme ondt«.

²²⁰Ordret: »tanke«.

²²¹»gud« er underforstået. Det er det samme ord som anvendes i det andet bud.

²²²Ordret: »laver røgoffer«.

²²³Afguderne.

²²⁴Her opfattet som hensigt. »til« som forklarende er også en mulig oversættelse.

²²⁵Eller »bygget op«.

²²⁶Ordret: »piften«.

²²⁷Flere oversætter »i en østenvind«.

²¹⁴Eller »fæstninger«.

²¹⁵Ordret: »hjul«.

²¹⁶Ordret: »skete« eller »var«.

²¹⁷Ordret: »ondskab«.

²¹⁸Eller »adlyder mig«.

på deres ulykkes dag.«

Jeremias klager til HERREN over anklagerne

¹⁸Og de sagde: »Kom,²²⁸ lad os udtænke planer imod Jeremias, for præstens undervisning i loven²²⁹ hører ikke²³⁰ op og heller ikke råd fra den vise eller ord fra profeten. Kom, vi vil slå ham med tungen, lad os ikke give agt på alle hans ord!«

¹⁹Giv agt HERRE, på mig

og lyt til mine modstanderes røst!

²⁰Skal godt gengældes med ondt?

For de har gravet en grav for min sjæl.

Husk at jeg stod for dit ansigt

for at tale godt for dem,

for at bringe din vrede væk fra dem.

²¹Derfor, overgiv deres sønner til hunger-snød

og hæld dem ud til sværdets magt,

lad deres kvinder

blive barnløse og enker,

og lad deres mænd blive ramt af døden,

deres unge mænd

blive dræbt af sværd i krigen!

²²Skrig skal man høre fra deres huse når du pludselig bringer en flok over dem, for de har gravet en grav for at fange mig, og fælder har de skjult for mine fødder.

²³Men du HERRE, du kender

alle deres råd om død mod mig.

Tilgiv²³¹ ikke deres overtrædelse

og udslet ikke deres synder for dit ansigt, men lad dem snuble for dit ansigt.

Når det er tid for din vrede, da grib ind over for dem!²³²

²²⁸Ordret: »gå«.

²²⁹Ordret: »loven«.

²³⁰»Ikke« går på hele sætningen, »heller ikke« er derfor tilføjet.

²³¹Eller »skjul«.

²³²Præpositionen som er anvendt her antyder dom.

Kapitel 19

HERREN sender igen Jeremias til pottemageren

¹Sådan siger HERREN: »Gå, og køb^{233,bs} et krus²³⁴ af pottemageren, en lerkrukke, og tag²³⁵ nogle af de ældste af folket og af de ældste af præsterne med dig! ²Og gå ud til Ben-Hinnoms dal, som ligger ved indgangen til potteskårporten, og råb dér de ord som jeg vil tale til dig. ³Og du skal sige: ›Hør HERRENS ord, Judas konger og Jerusalems indbyggere, sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Se, jeg bringer en ulykke over dette sted, så det – for enhver der hører det – vil runge i deres ører.«²³⁶ ⁴Derfor, fordi de har forladt mig, og har fremmedgjort dette sted og brændt²³⁷ røgelse^{bt} på det til andre guder, som de ikke kendte, de og deres fædre og Judas konger, og de har fyldt dette sted med uskyldigt blod ⁵og bygget Ba'als offerhøje til at brænde deres børn fuldstændigt i ilden, brændofre til Ba'al, hvad jeg ikke har befalet og ikke har talt om, og det er heller ikke faldet mig ind.²³⁸

HERREN vil knuse Israel som et lerkar

⁶Derfor se, der kommer dage – det er HERRENS udsagn –²³⁹ da dette sted ikke mere skal kaldes Tofet eller Ben-Hinnoms dal, men drabets dal.

⁷Og jeg vil kuldkaste Juda og Jerusalems råd²⁴⁰ på dette sted, og jeg vil få dem til

²³³Eller »du skal købe«.

²³⁴Ordret: »flaske«.

²³⁵»tag med dig« er tilføjet.

²³⁶Ordret: »deres ører vil snurre/dirre«.

²³⁷Eller »ofret«.

²³⁸Ordret: »ikke gået op på mit hjerte«.

²³⁹Det er HERRENS tale til folket, men det kan også opfattes som HERRENS tale med Jeremias fordi de talte er »de« og »dem«.

²⁴⁰Eller »plan«.

at falde for sværdet foran deres fjender og for hånden af dem der tragter dem efter livet.²⁴¹ Jeg vil give deres døde kroppe til føde for himlens fugle og landets vilde dyr,⁸ og jeg vil gøre denne by til ødemark²⁴² og til spot.²⁴³ Enhver der går forbi den, vil blive forfærdet og vil fløjte hånlige over alle hendes sår. ⁹Jeg vil få dem til at æde kødet af deres sønner og kødet af deres døtre, og enhver vil æde kødet af sin ven – under belejringen og i nøden – som deres fjender og de som stræber dem efter livet, vil tvinge dem til. ¹⁰Du skal knuse kruset for øjnene af de mænd som er gået med dig, ¹¹og du skal sige til dem: »Sådan siger Hærskarers HERRE: Sådan vil jeg knuse dette folk og denne by, ligesom man knuser pottemagerens kar, så det ikke er muligt at gøre det helt igen.« I Tofet skal de begrave dem, fordi der ikke er nogen plads til at begrave dem. ¹²Sådan vil jeg gøre med dette sted – det er HERRENS udsagn – og med dets indbyggere. Jeg vil gøre med denne by som med Tofet. ¹³Jerusalems huse og Judas kongers huse skal blive som stedet Tofet, de er urene – på grund af alle de huse hvor de brænder røgelse på deres tage til hele himlens hær og udgyder drikofre til andre guder.«

Jeremias profeterer ulykke

¹⁴Så kom Jeremias fra Tofet, som HERREN havde sendt ham til for at profetere. Han stod i forgården til HERRENS hus og sagde til hele folket:

¹⁵»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Se, jeg bringer over denne by og over alle hendes byer al den ulykke som jeg har udtalt imod dem, for de har gjort deres nakke stiv så de ikke hører mine ord.«

²⁴¹ Ordret: »hjem søger deres sjæl«.

²⁴² »til skræk« ligger også i udtrykket.

²⁴³ Ordret: »piften« af foragt.

Kapitel 20

Pashkur straffer Jeremias for hans budskab

¹Da præsten, Pashkur, Immers søn – han var overopsynsmand i HERRENS hus – hørte Jeremias profetere disse ord, ²slog Pashkur profeten Jeremias og satte ham i blokken som var i den øvre Benjamin-port i HERRENS hus. ³Og den næste dag, da Pashkur lod Jeremias komme ud af blokken, sagde Jeremias til ham: »HERREN kalder dig ikke Pashkur, men dit navn er Rædsel-overalt!²⁴⁴

Pashkurs handlinger får konsekvenser

⁴For sådan siger HERREN: »Se, jeg gør dig til rædsel for dig selv og for alle dem der elsker dig, og de skal falde for deres fjenders sværd, mens du ser det med egne øjne, og hele Juda vil jeg give i Babylons konges hånd, og han skal føre dem i eksil til Babylon og slå dem med sværd. ⁵Jeg vil give hele denne bys rigdom, al dens slid og alle dens værdifulde ting og alle Judas kongers skatkamre vil jeg give i deres fjenders hånd, og de skal plyndre dem og tage dem og bringe dem til Babylon. ⁶Og du, Pashkur, og alle der bor i dit hus, I skal gå i fangenskab, og du skal komme til Babylon, og der skal du dø. Der skal du begraves og alle dine venner²⁴⁵ som du har profeteret løgn for.«

Jeremias' klage over profettjenesten

⁷Du overtalte mig, HERRE, og jeg lod mig overtale,

du var mig for stærk, og du vandt.

Jeg er til latter hele dagen,
alle gør nar af mig.

⁸For så ofte som jeg taler, må jeg skrige,
vold og ødelæggelse råber jeg,

²⁴⁴ Magor-Missabib. Ordret: »rædsel alle vegne fra«.

²⁴⁵ Ordret: »dine elskede«.

for HERRENS ord er blevet mig
til vanære²⁴⁶ og til spot hele dagen.
⁹Og jeg sagde:²⁴⁷ »Jeg vil ikke længere²⁴⁸
huske ham,
og jeg vil ikke tale mere i hans navn!«
Da blev det i mit hjerte som en bræn-
dende ild,
lukket inde i mine ben.
Jeg er træt af²⁴⁹ at holde det tilbage,
jeg kan ikke mere.
¹⁰For jeg hører manges bagtalelse:
»Rædsel overalt!
Angiv²⁵⁰ ham, lad os angive ham!«
Alle mine venner²⁵¹
vogter på om jeg vakler.
»Måske lader han sig overtale, så vi over-
vinder ham,
og vi kan tage vores hævn over ham.«

*Jeremias bryder pludselig ud i tro og
lovsang*

¹¹HERREN er med mig som en vældig kriger,
derfor vil mine forfølgere snuble og ikke
overvinde mig.²⁵²
De er blevet fuldstændig til skamme, for
de har ikke haft lykken med sig;²⁵³
en evig skam der ikke vil blive glemt.
¹²Hærskarers HERRE, han er den som prø-
ver den retfærdige,
den som ser nyrer og hjerte.²⁵⁴
Lad mig se din hævn over dem!

²⁴⁶Dvs. »skændsel« eller »spot«.

²⁴⁷Eller »tænkte«.

²⁴⁸»længere« er tilføjet.

²⁴⁹Eller »jeg har kæmpet for«.

²⁵⁰Ordret: »informer«, »rapportér«. Oversættelsen
her er i lyset af Jer 26,11, hvor han angives af præ-
sterne og profeterne.

²⁵¹Ordret: »mine freds mænd« (kollektivt).

²⁵²»mig« er tilføjet.

²⁵³»De handlede ikke forstandigt« ligger også i ver-
bet.

²⁵⁴Dvs. det indre menneske. »Nyrer« er sædet for
følelser og »hjerte« for viljen eller tanken.

For dig har jeg betroet min sag.

¹³Syng for HERREN,
pris HERREN,
for han reddede den fattiges sjæl
ud af forbrydernes hånd.

Jeremias forbander den dag han blev født

¹⁴Forbandet være den dag som jeg blev født
på!

Den dag min mor fødte mig,
lad den ikke være velsignet!

¹⁵Forbandet være den mand som bragte
min far nyheden: »Der er født dig en
søn!«²⁵⁵

og gjorde ham meget glad.

¹⁶Lad den mand være
ligesom byerne, som HERREN ødelagde
og ikke fortrød!

Lad ham høre²⁵⁶ et skrig om morgenen
og et krigsråb ved middagstid;

¹⁷fordi han²⁵⁷ ikke dræbte mig i livmode-
ren,

og min mor blev min grav
og hendes livmoder evig gravid.

¹⁸Hvorfor dette: Af livmoderen kom jeg ud
for at se lidelse og sorg
og ende mine dage i skam?

Kapitel 21

*Kong Sidkija sender bud til Jeremias for at
han skal bede for dem*

¹Det ord, som kom til Jeremias fra HERREN
da kong Sidkija sendte Pashkur, Malkias'
søn, og præsten Sefanija, Ma'asejas søn, til
ham for at sige: ²»Søg HERREN for os, for
Nebukadnesar, Babylons konge, fører krig

²⁵⁵Ordret: »en søn af hankøn«. Vi finder udtrykket
»hankøn« da Gud skabte mennesket.

²⁵⁶Eller: »han skal høre«.

²⁵⁷Gud.

imod os. Måske HERREN vil gøre med os ligesom ved alle hans undere, så han²⁵⁸ drager væk fra os.«

Jeremias' budskab fra HERREN

³Men Jeremias sagde til dem: »Sådan skal I sige til Sidkija: ⁴»Sådan siger HERREN, Israels Gud: Se, jeg vender alle krigsvåbnene rundt,^{bu} de som er i jeres hånd, med hvilke I kæmper mod Babylons konge og kaldæerne²⁵⁹ der belejrer jer uden for muren.²⁶⁰ Jeg vil samle dem²⁶¹ ind i denne bys midte. ⁵Jeg vil selv kæmpe mod²⁶² jer med udstrakt hånd og med stærk arm, med vrede og harme og voldsomt raseri. ⁶Jeg vil slå denne by indbyggere ned, både menneskene og de vilde dyr. Ved en stor pest skal de dø. ⁷Og derefter – det er HERRENS udsagn – vil jeg give Sidkija, Judas konge, og hans tjenere og folket – og de som er tilbage i denne by efter pesten, efter sværdet og efter hungersnøden – i Nebukadnesars, Babylons konges hånd og i deres fjenders hånd og i deres hånd som tragter dem efter livet.²⁶³ Han vil slå dem ned med sværdet helt op til skaftet.^{bv} Han vil ikke skåne dem, og ikke have medynk og ikke være barmhjertig.«²⁶⁴

⁸Til dette folk skal du sige: »Sådan siger HERREN: Se, jeg lægger foran jer livets vej og dødens vej. ⁹Den som bliver i denne by, skal dø ved sværdet og ved hungersnøden og ved pesten; men den som går ud og går

over²⁶⁵ til kaldæerne der belejrer jer, skal leve, og sit liv²⁶⁶ skal han have som bytte. ¹⁰For jeg har vendt mit ansigt mod denne by til det onde og ikke til det gode – det er HERRENS udsagn – den skal gives i Babylons konges hånd, og han skal brænde den fuldstændigt ned.«²⁶⁷

Domsord mod Judas konger

¹¹Og til Judas konges hus: »Hør HERRENS ord, ¹²Dauids hus! Sådan siger HERREN:

Døm ret om morgenen,
udfri den berøvede af undertrykkerens hånd

for at ikke min vrede skal bryde ud som ild og brænde så ingen kan slukke den på grund af deres gerningers ondskab.

¹³Se, jeg vil komme over dig,²⁶⁸ du som troner over dalen,^{bv}

klippen på sletten

– det er HERRENS udsagn. I som siger:

»Hvem kan drage ned imod os?²⁶⁹ Hvem kan komme ind i vores boliger?«

¹⁴Jeg vil besøge jer

ligesom frugten af jeres gerninger

– det er HERRENS udsagn.

Jeg vil sætte ild til hendes skov,

og den vil fortære alt omkring hende.«

Kapitel 22

HERREN udtaler dom over Judas konger og Jerusalem

¹Sådan siger HERREN: »Gå ned til Judas konges hus og du skal dér tale dette ord. ²Og du skal sige: »Hør HERRENS ord, Judas konge som sidder på Dauids trone, – du og dine

²⁵⁸Nebukadnesar.

²⁵⁹Babylons hær.

²⁶⁰Ordret: »fra uden for muren«. Nogle opfatter udtrykket her at kaldæerne ikke er lige »uden for muren«, men »ude på marken«, og at kampen foregår der.

²⁶¹Kaldæerne.

²⁶²Ordret: »med«.

²⁶³Ordret: »de som besøge deres sjæl«.

²⁶⁴»Eller være nådig«.

²⁶⁵Ordret: »falder«, »deserterer«.

²⁶⁶Ordret: »sin sjæl«.

²⁶⁷Ordret: »brænde fuldstændigt med ild«.

²⁶⁸Eller »til dig«.

²⁶⁹For at angribe.

tjenere og dit folk som kommer ind gennem disse porte:

³Sådan siger HERREN: Øv ret og retfærdighed, og befri den berøvede fra undertrykkerens hånd! Undertryk ikke den fremmede, den forældreløse og enken! Vær ikke voldelig og udgyd ikke uskyldigt blod på dette sted! ⁴For hvis I virkelig handler efter dette ord, så skal der gennem dette hus' porte drage konger som sidder af David^{270, bx} på hans trone, som farer afsted i stridsvogn og på heste – han og hans tjenere og hans folk. ⁵Men hvis I ikke hører på disse ord, jeg sværger ved mig selv – det er HERRENS udsagn – skal dette hus blive til en ruin.«

⁶For sådan siger HERREN angående Judas konges hus:

»Som Gilead var du for mig,
som Libanons tinde,
sandelig jeg gør dig til ørken,
byer hvor ingen bor!

⁷Jeg vil hellige²⁷¹ imod dig ødelæggere,
enhver med sine våben.

De vil fælde de bedste²⁷² af dine cedertræer

og kaste dem i ilden.

⁸Mange folkeslag vil drage forbi denne by, og de vil sige til hinanden:²⁷³ »Hvorfor har HERREN gjort sådan mod denne store by?«

⁹Og de vil svare: »Fordi de forlod HERREN, deres Guds pagt og bøjede sig ned og tilbad andre guder og tjente²⁷⁴ dem.«

Opfordring til sorg over den bortførte Shallum (Joakaz)

¹⁰Græd ikke over den døde,²⁷⁵
vis ikke sorg over ham,

²⁷⁰Dvs. af Davids slægt.

²⁷¹Dvs. »udtage«, »indvie« til HERRENS krig.

²⁷²Ordret: »udsøgte«.

²⁷³Ordret: »enhver til sin ven«.

²⁷⁴Eller »dyrkede«.

²⁷⁵Kong Josija.

græd hele tiden over ham²⁷⁶ der drager bort, for han vil ikke vende tilbage igen og se sit fædreland!«

¹¹For sådan siger HERREN angående^{by} Shallum,²⁷⁷ Josijas søn, konge af Juda, han som blev konge efter sin far Josija, han som er draget væk fra dette sted: »Han vil ikke vende tilbage hertil igen. ¹²For på det sted 4 hvor de har ført ham hen i eksil,²⁷⁸ der vil han dø, og dette land vil han ikke se mere.

HERRENS budskab angående Jojakim

¹³Ve den som bygger sit hus uden retfærdighed

og sine tagværelser uden ret,
idet han lader sin ven arbejde for intet
og ikke belønner ham for hans arbejde!

¹⁴Ve den som siger:²⁷⁹ »Jeg vil bygge mig
et hus af dimensioner

og med rummelige tagværelser,«
og han skærer ud til vinduer^{bz}
og dækker med paneler^{bæ} af cedertræ
og maler det rødt.

¹⁵Er du en konge fordi du konkurrerer i
cedertræ?²⁸⁰

Din far,²⁸¹ spiste han ikke og drak
og øvede ret og retfærdighed?
Derfor gik det ham godt.

¹⁶Han førte den fattiges og den hjælpeløses sag.

Dette^{bø} er godt!

Er dette ikke at kende mig?

– Det er HERRENS udsagn.

¹⁷Men dine øjne og dit hjerte er ikke rettet
imod andet

²⁷⁶Josijas søn, Shallum (Joakaz).

²⁷⁷Shallum er hans personlige navn, Joakaz hans kongenavn. Han regerede kun i 3 måneder og er ikke nævnt i Jer 1,1-3.

²⁷⁸Egypten.

²⁷⁹»Ve« er tilføjet, er underforstået fra vers 13.

²⁸⁰Dvs. bygger stort i cedertræ.

²⁸¹Josija.

end mod din uretmæssige vinding og mod
at udgyde uskyldigt blod
og mod at udføre afpresning og mod at
stikke af.«^{bå}

*HERREN opfordrer til ikke at sørge over Jo-
jakim*

¹⁸Derfor, sådan siger HERREN angående Jo-
jakim,²⁸² Josijas søn, konge af Juda:

»Man skal ikke sørge over ham:

»Ak, min bror!«

og: »Ak, søster!«

Man skal ikke sørge over ham:

»Ak, herre!«

og: »Ak, hans majestæt!«

¹⁹En æselbegravelse vil man afholde,
man vil trække af sted og kaste ham ud,
uden for Jerusalems porte.

*HERRENS dom over Jerusalem og Konja (Jo-
jakin)*

²⁰Gå op til Libanon og skrig,
og i Bashan²⁸³ løft din røst
og skrig fra Abarim,²⁸⁴
for alle dine elskere er knust.

²¹Jeg talte til dig i din tryghed,
du sagde: »Jeg vil ikke høre!«
Dette har været din vej fra din ungdom
af,

for du har ikke hørt på min røst.

²²Alle dine hyrder skal vinden vogte,
og dine elskere skal gå i fangenskab.
Sandelig da vil du skamme dig, og du vil
blive til skamme

på grund af al din ondskab.

²³Du som bor i Libanon,
du som har rede i cedertræerne,
hvor ynkværdig vil du være når veeerne
kommer over dig,

²⁸²Der efterfulgte Joakaz.

²⁸³Nord for Gilead.

²⁸⁴Bjergparti der omfatter bjerget Nebo i Moab.

veer ligesom hos den fødende.

²⁴Så sandt jeg lever! – Det er HERRENS ud-
sagn. Hvis Konja,²⁸⁵ Jojakims søn, konge af
Juda, er en segtring på min højre hånd, så
vil jeg rive dig bort derfra. ²⁵Og jeg vil give
dig i hånden på dem som stræber dig efter
livet,²⁸⁶ og i hånden på dem du er bange
for,²⁸⁷ og i Nebukadnesars, Babylons kon-
ges hånd og i kaldæernes hånd. ²⁶Jeg vil ka-
ste dig og din mor, som fødte dig, til et andet
land, der hvor I ikke blev født, og der skal I
dø. ²⁷Og til det land som de længes efter at
vende tilbage til, dertil skal de ikke vende
tilbage.

Konja, den foragtede, knuste og barnløse

²⁸Er han et foragtet kar der er knust,
denne mand Konja?

Eller et krus

ingen bryder sig om?

Hvorfor blev de kastet ud, han og hans
afkom, kastet bort til et land som de ikke
kendte?

²⁹Land, land, land
hør HERRENS ord!

³⁰Sådan siger HERREN:

Skriv: Denne mand bliver barnløs,
en ung, stærk mand, som intet lykkes for
i hans dage!

Sandelig, det vil ikke lykkes nogen af
hans afkom

at sidde på Davids trone
og regere igen i Juda!«

²⁸⁵En forkortet form af Jojakin, se 2 Kong 24,5.12;
Jer 37,1. Andre variationer af navnet er Jekonja (Jer
24,1)

²⁸⁶Ordret: »søger din sjæl«.

²⁸⁷Ordret: »bange for deres ansigt«.

Kapitel 23

HERREN vil oprejse sande hyrder

¹»Ve hyrderne, de som ødelægger og spredter fårene²⁸⁸ fra min græsgang – det er HERRENS udsagn.« ²Derfor, sådan siger HERREN, Israels Gud angående hyrderne som er hyrder for mit folk: »I har selv spredt min fåreflok og jaget dem væk fra hinanden, og I har ikke taget jer af dem. Se, nu hjem-søger jeg jer for jeres onde gerninger – det er Herrens udsagn. ³Og jeg vil selv samle en rest af min fåreflok fra alle de lande som jeg der har fordrevet dem til, og jeg vil bringe dem tilbage til deres græsgang, og de skal bære frugt og blive talrige. ⁴Jeg vil oprejse over dem hyrder, og de skal være hyrde for dem. De skal ikke frygte længere og ikke forfærdes og ikke blive hjemsøgt – det er HERRENS udsagn.

HERREN oprejser en retfærdig spire

⁵Se, dage skal komme – det er HERRENS udsagn – da jeg vil oprejse en retfærdig spire af David.²⁸⁹

Han skal regere som konge og have lykken med sig²⁹⁰

og øve ret og retfærdighed i landet.

⁶I hans dage skal Juda frelses og Israel skal bo i sikkerhed, og dette er hans navn som man vil kalde ham:

»HERREN, vores retfærdighed«.

⁷Derfor, se, dage skal komme – det er HERRENS udsagn – da de ikke længere skal sige: »Så sandt HERREN lever, som førte Israels sønner op fra Egyptens land,« ⁸men:

²⁸⁸ Eller »flokken«. Ordret: »får og geder«. Da metaforen er folket, oversættes det bedst med »får«.

²⁸⁹ Dvs. af Davids slægt.

²⁹⁰ »Handle klogt og vist« ligger også i verbet.

»så sandt HERREN lever, som førte og bragte Israels hus' afkom²⁹¹ fra nordens land og fra alle de lande som jeg fordrev dem til,« og de skal bo i deres eget land.«

Jeremias klager over profeterne og folket

⁹Med hensyn til profeterne, er mit hjerte knust i mit indre, alle mine knogler ryster; jeg er blevet som en beruset mand, som en stærk mand hvem vinen har overmandet,

foran²⁹² HERREN, og foran²⁹³ hans hellige ord.

¹⁰For²⁹⁴ landet er fuldt af dem som horer.²⁹⁵

ja, landet sørger²⁹⁶ på grund af forbandelsen,

og ørkenens græsgange er visnet.

Deres livsløb er ondskab,

og deres styrke er uret.

HERRENS ord til de falske profeter

¹¹»Ja, også profet og endda præst – de er gudløse,

også i mit hus har jeg fundet deres ondskab

– det er HERRENS udsagn.

¹²Derfor bliver deres vej for dem som glatte veje²⁹⁷

i det dybeste mørke, de bliver stødt ned og falder i det.²⁹⁸

For jeg bringer ulykke²⁹⁹ over dem i året for deres hjemsøgelse

²⁹¹ Ordret: »sæd«.

²⁹² Eller »på grund af«.

²⁹³ Eller: »på grund af«.

²⁹⁴ Eller »Sandelig«.

²⁹⁵ Eller »ægteskabsbrydere«.

²⁹⁶ Eller ordret: »udtørrer«.

²⁹⁷ »Veje« er tilføjet.

²⁹⁸ Mørket.

²⁹⁹ Ordret: »ondskab«.

– det er HERRENS udsagn.

¹³Også hos Samarias profeter
har jeg set modbydelige ting,
de profeterede i Ba'als navn³⁰⁰
og førte mit folk Israel vild.

¹⁴Også hos Jerusalems profeter
har jeg set rædselsfulde ting:
De horer, og de vandrer i løgn.
De styrker hænderne hos dem som hand-
ler ondt,
så de ikke vender om,
enhver fra sin ondskab.
De er alle for mig som Sodoma
og dets indbyggere som Gomorra.«

¹⁵Derfor, sådan sagde Hærskarers HERRE
angående profeterne:

»Se, jeg fodrer dem med malurt,
og jeg vil give dem forgiftet vand,
for fra Jerusalems profeter
udgår forurening til hele landet.«

Lyt ikke til de falske profeter!

¹⁶Sådan siger Hærskarers HERRE:

»Lyt ikke til profeternes ord,
de som profeterer for jer; de vildleder jer,
et syn³⁰¹ fra deres eget hjerte taler de, ikke
fra HERRENS mund. ¹⁷De siger hele tiden til
dem som foragter mig: »HERREN har talt, I
skal have fred!« Og til enhver der vandrer
i sit hjertes forhærdelse³⁰² siger de: »Ingen
ulykke vil komme over jer!«

¹⁸Men hvem har stået i HERRENS råd,
så han har set og har hørt hans ord?^{ca}
Hvem har lyttet opmærksomt til hans
ord^{cb} og har hørt det?

¹⁹Se, HERRENS storm³⁰³ – en harme er
brudt ud,

en hvirvlende stormvind;
over de gudløses hoved hvirvler den.

²⁰HERRENS vrede vender ikke³⁰⁴
før den har udført, og før den har fuldført
hans hjertes planer.

I de sidste dage³⁰⁵
skal I forstå det helt.³⁰⁶

²¹Jeg har ikke sendt profeterne,
alligevel løb de.
Jeg har ikke talt til dem,
alligevel profeterede de.
²²Men hvis de havde stået i mit råd,
havde de forkyndt mine ord til mit folk
og fået dem til at vende om³⁰⁷ fra deres
onde vej
og fra deres onde gerninger.

²³Er jeg en Gud i nærheden
– det er HERRENS udsagn –
men ikke også en Gud i det fjerne?³⁰⁸

²⁴Hvis en skjuler sig på hemmelige steder,
ser jeg ham så ikke?
– Det er HERRENS udsagn.
Er det ikke mig der fylder himlen og jor-
den?

– Det er HERRENS udsagn.

²⁵Jeg har hørt hvad profeterne siger, de
som profeterer løgn i mit navn og siger: »Jeg
har drømt, jeg har drømt!« ²⁶Hvor længe
endnu³⁰⁹ vil profeterne – de der profeter
løgn, og de der profeterer deres hjertes

³⁰³Jer 23,19-20 er næsten identisk med Jer 30,23-24.

³⁰⁴Ordret »vender tilbage«. »Til HERREN« er underforstået. Dvs. hører ikke op.

³⁰⁵Ordret »ved dagenes ende«.

³⁰⁶Eller »forstå meningen med det«. Ordret: »I skal forstå forståelsen med det«.

³⁰⁷Eller »havde ført dem tilbage«.

³⁰⁸Ordret: »fra det fjerne«.

³⁰⁹Ordret: »indtil hvor længe«.

³⁰⁰Ordret: »ved Ba'al«.

³⁰¹Eller: »profeti«.

³⁰²Eller »genstridighed«.

bedrag – have dette i sinde? ²⁷Har de til hensigt at få mit folk til at glemme mit navn ved deres drømme som de bekendtgør til hinanden,³¹⁰ ligesom deres fædre glemte mit navn på grund af Ba'al? ²⁸Den profet der har en drøm, lad ham fortælle drømmen! Men den som har mit ord hos sig, lad ham tale mit ord i sandhed! Hvad har kornet med strå at gøre? – Det er HERRENS udsagn. ²⁹Er mit ord ikke sådan^{cc} som ilden – det er HERRENS udsagn – og som en hammer der knuser klipper?

HERREN vil selv hjemsøge de falske profeter

³⁰Derfor, se, jeg kommer over³¹¹ profeterne – det er HERRENS udsagn – de som stjæler mine ord fra hinanden.³¹² ³¹Se, jeg kommer over³¹³ profeterne – det er HERRENS udsagn – de som bruger deres egen tunge og kundgør: »Udsagn!«^{cd} ³²Se, jeg er imod dem som profeterer løgnedrømme – det er HERRENS udsagn – og de bekendtgør dem og fører mit folk vild med deres løgne og deres praleri.³¹⁴ Jeg, jeg har ikke sendt dem, og jeg har ikke befalet dem, og de er overhovedet ikke til gavn for dette folk – det er HERRENS udsagn. ³³Og når dette folk eller profeterne eller præsten spørger dig: »Hvad er HERRENS byrde?«^{ce} skal du sige til dem: »I er byrden!^{315,cf} Og jeg vil forkaste jer« – det er HERRENS udsagn. ³⁴Den profet og den præst og den i folket som siger: »HERRENS byrde«, ³¹⁶den mand og hans hus vil jeg hjemsøge. ³⁵Sådan skal I sige,

³¹⁰Eller: »enhver til sin ven«.

³¹¹Ordret: »jeg er imod«.

³¹²Ordret: »enhver fra sin ven«. Kan oversættes »den ene fra den anden«.

³¹³Eller »er imod«.

³¹⁴»letfærdighed«, og »tankeløshed« ligger også i ordet.

³¹⁵Eller »I er budskabet!«. Denne dobbelte betydning ligger i det hebraiske udtryk.

³¹⁶Eller »HERRENS budskab«.

enhver til sin ven og enhver til sin bror: »Hvad har HERREN svaret?« eller »Hvad har HERREN talt?« ³⁶Men »HERRENS byrde« skal I ikke længere huske på, for byrden vil for enhver være hans egne ord.³¹⁷ For I fordrejer ordene fra den levende Gud, Hærskarers HERRE, vores Gud. ³⁷Sådan skal du sige til profeten: »Hvad har HERREN svaret dig?« eller »Hvad har HERREN talt?« ³⁸Men hvis I siger: »HERRENS byrde« derfor – sådan siger HERREN: Fordi I siger dette ord: »HERRENS byrde«, ³¹⁸selvom jeg har sendt jer for at sige: »I må ikke sige: HERRENS byrde« – ³⁹derfor se, så vil jeg, ja, jeg vil bestemt glemme jer^{cg} og jeg vil kaste jer og byen som jeg gav jer og jeres fædre, bort fra mit ansigt, ⁴⁰og jeg vil lægge på jer en evig skam og en evig vanære³¹⁹ som ikke vil blive glemt.«

Kapitel 24

Jeremias får et syn med to kurve med figner

¹HERREN lod mig se³²⁰ – og se, to kurve med figner var sat foran HERRENS tempel – det var efter at Babylons konge, Nebukadnesar, havde bortført Judas konge, Jekonja, Jojakims søn, og Judas ledere, håndværkere og smedene^{ch} fra Jerusalem og bragt dem til Babylon. ²Den ene kurv havde meget gode figner, ligesom de første modne figner, og den anden kurv havde meget dårlige figner som ikke kunne spises fordi de var dårlige.

³HERREN sagde til mig: »Hvad ser du Jeremias?« Og jeg sagde: »Figner! De gode figner er meget gode og de dårlige meget dårlige, så dårlige at de ikke kan spises.«

³¹⁷Dvs. falsk profeti.

³¹⁸Eller »HERRENS budskab«.

³¹⁹Eller »skændsel«.

³²⁰Eller »viste mig«.

HERREN anvender synet om fignerne på sit folk

⁴Da kom HERRENS ord til mig: ⁵»Sådan siger HERREN, Israels Gud: Ligesom disse gode figner sådan betragter jeg bortførelsen af Juda – som jeg har sendt fra dette sted til kaldæernes land – til bedste for dem.³²¹

⁶Jeg vil rette mit blik imod dem til bedste for dem, og jeg vil bringe dem tilbage til dette land. Og jeg vil bygge dem op og ikke rive ned; men jeg vil plante dem og ikke rive op med rod. ⁷Jeg vil give dem et hjerte til at kende mig, for jeg er HERREN, og de skal være mit folk,³²² og jeg, jeg vil være deres Gud, hvis de vender om til mig af hele deres hjerte.

⁸Ligesom de dårlige figner, som ikke kan spises fordi de er dårlige – for sådan siger HERREN – sådan gør jeg Judas konge Sidkija og hans ledere og resten af Jerusalem, de som er tilbage i dette land, og de som bor i Egyptens land, ⁹ja, dem vil jeg gøre til rædsel, til ulykke for alle jordens kongeriger, til skam og til ordsprog, til spot og til forbandelse på alle de steder som jeg fordriver³²³ dem til, ¹⁰og jeg vil sende sværdet, hungersnøden og pesten blandt dem indtil de er udryddet af landet som jeg gav til dem og deres fædre.«

Kapitel 25

Ulydighed og frafald fører til 70 års fangenskab

¹Det ord, som kom over Jeremias^{ci} angående hele Judas folk i Jojakim, Josijas søn, Judas konges fjerde år³²⁴ – det var Ne-

bukadnesars, Babylons konges første år – ²som profeten Jeremias talte angående hele Judas folk og til alle Jerusalems indbyggere: ³»Fra Josija, Amons søn, Judas konges 13. år og indtil denne dag – det er 23 år –³²⁵ er HERRENS ord kommet til mig, og jeg har talt til jer – tidligt og ustandseligt³²⁶ talte jeg, men I hørte ikke. ⁴Og HERREN har gentagne gange sendt^{cj} alle sine tjenere, profeterne, til jer – tidligt og ustandseligt³²⁷ sendte han – men I hørte ikke, og I bøjede ikke jeres øre for at høre ⁵når han sagde: »Vend om enhver fra sin onde vej og fra jeres gerningers ondskab og bo i landet som HERREN gav jer og jeres fædre fra evighed til evighed! ⁶Gå ikke efter andre guder for at tjene dem og for at bøje jer ned for dem og tilbede dem!³²⁸ I må ikke krænke mig!³²⁹ ved jeres hænders gerning for at jeg ikke skal handle ondt imod jer! ⁷Men I hørte ikke på mig – det er HERRENS udsagn – med det til følge³³⁰ at I ved jeres hænders gerning vækker min vrede, til jeres ulykke.

⁸Derfor, sådan siger Hærskarers HERRE fordi I ikke har hørt på mine ord: ⁹Se, jeg sender bud, og jeg vil tage alle nordens slægter – det er HERRENS udsagn – og jeg sender bud³³¹ til Nebukadnesar, Babylons konge, min tjener, og jeg vil lade dem komme over dette land og over dets indbyggere og over alle disse folkeslag rundt om, og jeg vil hellige dem³³² til ødelæggelse,³³³ og jeg vil gøre dem til rædsel³³⁴ og til spot

³²⁵ 628–604/5 f.Kr.

³²⁶ Eller »jeg har hele tiden« eller »tidligt og sent«.

³²⁷ Ordret: »tidligt stående op«.

³²⁸ Ordret: »lægge jer ned for dem«.

³²⁹ Eller »ægge mig til vrede«.

³³⁰ Ordret: »for at«.

³³¹ »Jeg sender bud« fra begyndelsen af vers 9 er underforstået.

³³² Israel og folkeslagene rundt om.

³³³ Eller »lægge band på dem«.

³³⁴ »Ødemark« er også indeholdt i ordet, ligesom i vers 11.

³²¹ Ordret: »til gode«.

³²² Eller »de skal været et folk for mig«.

³²³ »Sende i eksil« ligger også i verbet.

³²⁴ Dvs. regeringsår, 605 f. Kr., første tidsangivelse siden Jer 1,1-3.

og til evige ruiner.³³⁵ ¹⁰Jeg vil bringe jubels røst og glædes røst, brudgoms røst og bruds røst, møllens³³⁶ lyd og lampens lys til ophør hos dem. ¹¹Og hele dette land skal blive til ørken og til rædsel, og disse folkeslag skal tjene Babylons konge i 70 år. ¹²Og det vil ske, når 70 år er til ende,³³⁷ at jeg vil besøge Babylons konge og dette folk – det er HERRENS udsagn – for deres synd, og kaldæernes land.³³⁸ Jeg vil gøre det til ødemarker³³⁹ for evigt. ¹³Og jeg vil bringe over dette land alle mine ord som jeg har talt imod det, alt hvad der er skrevet i denne bogrulle som Jeremias profeterede angående alle folkeslagene: ¹⁴For selv dem³⁴⁰ skal mange folkeslag og mægtige konger tvinge til at arbejde for sig,³⁴¹ og jeg vil gengælde dem efter deres gerninger og efter deres hænders arbejde.«

HERRENS vredes bæger

¹⁵For sådan sagde HERREN, Israels Gud til mig: »Tag dette vredens bæger med vin af min hånd! Og du skal få alle folkeslagene til at drikke det, dem som jeg selv sender dig til. ¹⁶De skal drikke, og de vil rave rundt og opføre sig sindssygt over³⁴² sværdet som jeg selv sender imellem dem.« ¹⁷Så tog jeg bægeret af HERRENS hånd, og jeg gav alle folkeslagene at drikke, dem som HERREN sendte mig til: ¹⁸Jerusalem og Judas byer og dets konger, dets ledere, for at gøre dem til ørken,³⁴³ til rædsel, til spot og til forbandelse som på denne dag; ¹⁹Farao, Eryp-

tens konge, og hans tjenere og hans ledere og hele hans folk; ²⁰alle blandede folk og alle kongerne i landet Us og alle kongerne i filistrenes land, og Ashkalon og Gaza og Ekron, samt resten af Ashdod; ²¹Edom og Moab og ammonitterne;³⁴⁴ ²²alle kongerne i Tyrus og alle kongerne i Sidon og kongerne i kystlandet³⁴⁵ som ligger på den anden side af havet; ²³Dedan, Tema og Buz, og alle som har klippede tindinger;³⁴⁶ ²⁴alle kongerne i Arabien og alle kongerne af blandede folk som bor i ørkenen; ²⁵alle Zimris konger og alle Elams konger og alle Mediens konger; ²⁶alle nordens konger, de som er nær ved, og de som er langt væk, den ene efter den anden,³⁴⁷ og alle jordens kongeriger som er på jordens overflade. Og Sheshaks^{ck} konge skal drikke efter dem.³⁴⁸ ²⁷»Og du skal sige til dem:

»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Drik og bliv beruset, kast op og fald om, og I skal aldrig^{cl} rejse jer igen på grund af sværdet som jeg selv sender imellem jer.« ²⁸Og det vil ske, at de vil nægte at tage bægeret af din hånd for at drikke; men du skal sige til dem: »Sådan siger Hærskarers HERRE: I skal drikke! ²⁹For se, i den by som mit navn er nævnt³⁴⁹ over, vil jeg selv begynde at virke ulykke, og vil I da blive fuldstændig fritaget? I bliver ikke fritaget, for jeg kalder på et sværd mod alle landets indbyggere – det er Hærskarers HERRES udsagn.« ³⁰Og du skal profetere til dem alle disse ord, og du skal sige til dem:

»HERREN brøler fra det høje og fra hans hellige bolig løfter han sin

³³⁵ Eller »ørkener«.

³³⁶ Eller »møllestenenes«.

³³⁷ Ordret: »værende fyldt«.

³³⁸ I Jeremias' bog er kaldæernes land det samme som Babylon.

³³⁹ Eller »ørken«.

³⁴⁰ Babylonerne.

³⁴¹ Eller »gøre til slave«.

³⁴² Eller »på grund af sværdet«.

³⁴³ Eller »ruin«.

³⁴⁴ Ordret: »Ammons sønner«.

³⁴⁵ Nogle tilføjer »og øerne«.

³⁴⁶ Ordret: »side«, »hjørne«. Arabere i ørkenen klippede deres hår på denne måde.

³⁴⁷ Ordret: »enhver til sin bror«.

³⁴⁸ Dvs. som den sidste. Dommen over alle ovennævnte konger findes i Jer 46-51.

³⁴⁹ Eller »udråbt«.

røst,
han brøler mægtigt ud over sin græsgang,
en råben – ligesom de der træder druer,
synger højt³⁵⁰
– til alle jordens beboere.

HERRENS dom over alle folk i hele verden

³¹En brølen er nået til jordens ende,
for HERREN har en sag med folkeslagene,
han går i rette med³⁵¹ alt kød;
de ugudelige, dem overgiver han til sværdet
– det er HERRENS udsagn.◀

HERREN gør alvor af straffen og ingen undslipper

³²Sådan siger Hærskarers HERRE:
Se, ondskab udgår fra
folkeslag til folkeslag,
og en mægtig storm rejser sig fra jordens
fjerneste egne.
³³Og de skal på den dag blive HERRENS
dræbte fra den ene ende af jorden til den
anden ende af jorden. De skal ikke begrædes
og ikke samles sammen og ikke begraves.
Til gødning på jordens overflade skal de blive.
³⁴Jamr, I hyrder, skrig om hjælp!
Og rul jer i støvet,³⁵² I fåreflokkens mægtige,
for dagen³⁵³ for jeres slagtning er nået!³⁵⁴
Og I vil blive spredt,^{cm}
og I skal falde som et kostbart kar.«
³⁵Der vil ikke være noget tilflugtssted for
hyrderne³⁵⁵

³⁵⁰Det kan høres langt væk.

³⁵¹Eller »holder dom over«.

³⁵²»i støvet« er tilføjet, en sørgehandling.

³⁵³Ordret: »jeres dage«.

³⁵⁴Ordret: »er fuld«.

³⁵⁵Ordret: »tilflugtssted vil forsvinde fra hyrderne«.

eller udfrielse³⁵⁶ for fåreflokkens mægtige.

³⁶Lyden af hyrdernes skrig³⁵⁷
og jamren fra fåreflokkens mægtige høres,³⁵⁸

for HERREN ødelægger deres græsgang.
³⁷De fredfyldte græsgange ligger stille
hen^{359,cm}

foran HERRENS glødende vrede.
³⁸Han har som den unge løve forladt sit
skjulested,
ja, deres land er blevet til ørken
foran^{co} det voldsomme raseri^{cp}
og foran hans glødende vrede.

Kapitel 26

Jeremias' tale i templet

¹I begyndelsen af Jojakim, Josijas søn, Judas konges regering kom dette ord fra HERREN:
²Sådan siger HERREN: »Stil dig i forgården til HERRENS hus, og du skal tale angående alle Judas byer til dem som kommer for at tilbede i HERRENS hus, alle de ord som jeg har befalet dig at tale til dem. Træk ikke et ord fra! ³Måske hører de og vender om hver fra sin onde vej, og jeg vil fortryde det onde som jeg tænker på at gøre mod dem på grund af deres gerningers ondskab. ⁴Og du skal sige til dem: ›Sådan siger HERREN: Hvis I ikke lytter til mig så I vandrer i min lov, som jeg har sat foran jer, ⁵så I lytter til ordene fra mine tjenere, profeterne, som jeg sender til jer, – tidligt og ustandseligt³⁶⁰ sender jeg dem – men I har ikke hørt,³⁶¹ ⁶så vil jeg gøre med dette hus som med

³⁵⁶Eller »redning«.

³⁵⁷Alternativ mulig oversættelse: »En lyd, et skrig fra hyrderne«.

³⁵⁸»høres« er tilføjet.

³⁵⁹Dvs. er ødelagt.

³⁶⁰Ordret: »stående tidlig op«.

³⁶¹»Og adlydt« er underforstået.

Shilo,³⁶² og denne by overgiver³⁶³ jeg til forbandelse for alle jordens folkeslag.«

Jeremias gribes af præster, profeter og hele folket

⁷Og præsterne og profeterne og hele folket hørte Jeremias tale disse ord i HERRENS hus, ⁸og så snart Jeremias var færdig med at tale alt det som HERREN havde befalet ham at sige til hele folket, da greb præsterne, profeterne og hele folket ham og sagde: »Du skal sandelig dø! ⁹Hvorfor har du profeteret i HERRENS navn: »Dette hus bliver som Shilo, og denne by bliver øde og uden beboere?« Og hele folket flokkedes om^{ca} Jeremias i HERRENS hus. ¹⁰Da Judas lederne hørte disse ord, gik de fra kongens hus op til HERRENS hus og satte sig ved indgangen til den nye port i HERRENS hus.³⁶⁴

Jeremias taler til omvendelse og advarer mod uskyldigt blod

¹¹Præsterne og profeterne sagde til lederne og til hele folket: »En dødsdom til denne mand! For han har profeteret angående denne by ligesom I med egne ører har hørt.« ¹²Da sagde Jeremias til alle lederne og til hele folket: »HERREN har sendt mig for at profetere angående dette hus og angående denne by alle de ord som I har hørt, ¹³og nu: Gør jeres veje og jeres gerninger gode og adlyd HERREN jeres Gud, så vil HERREN fortryde det onde³⁶⁵ som han har talt imod jer. ¹⁴Og jeg, se jeg er i jeres hånd, gør med

mig som det er godt, og som det er ret i jeres øjne! ¹⁵Kun skal I i sandhed vide at hvis I slår mig ihjel, så bringer I uskyldigt blod over jer og til denne by og til dens indbyggere, for HERREN har i sandhed sendt mig imod³⁶⁶ jer for at tale alle disse ord i jeres ører.«

Jeremias reddes

¹⁶Da sagde lederne og hele folket til præsterne og til profeterne: »Denne mand skal ikke have en dødsdom! For i HERREN, vores Guds navn har han talt til os.« ¹⁷Da rejste mænd fra landets ældste sig, og sagde til hele folkets forsamling: ¹⁸»Moreshitten Mika profeterede i Judas kong Hizkijas dage, og han sagde til hele Judas folk:: »Sådan siger Hærskarers HERRE:

Zion skal pløjes til en mark,
og Jerusalem skal blive til ruinbunker
og husets³⁶⁷ bjerg til kratbevoksede høje.«

¹⁹Dræbte Hizkija, Judas konge, og hele Juda ham virkelig? Frygtede han ikke HERREN og ydmygede sig³⁶⁸ for HERRENS ansigt, så HERREN fortrød det onde som han havde talt imod dem? Og vi er ved at bringe en mægtig ulykke over vores liv.³⁶⁹ ²⁰Der var også en mand der profeterede i HERRENS navn, Urija, Shemajas søn fra Kirjat-Jearim, og han profeterede imod denne by og dette land ligesom alle Jeremias' ord. ²¹Kong Jojakim lyttede til hans ord og alle hans hærførere og alle lederne, og kongen søgte at dræbe ham. Men Urija hørte det og blev bange, og han flygtede og kom til Egypten. ²²Men kong Jojakim sendte mænd til Egypten – Elnatan, Akbors søn, og mænd med ham til Egypten. ²³Og de

³⁶²Ordret: »Jeg vil give/overgive dette hus som Shilo«. Shilo menes at være blevet ødelagt i 1050 f.Kr.

³⁶³Eller »gør«.

³⁶⁴Ordret: »HERRENS nye port«. »Hus« er tilføjet, ligesom det står i Jer 36,10. Tilføjjelsen findes i mange oversættelser og i en del (dog ikke flertallet) af de gamle hebraiske skrifter.

³⁶⁵Eller »den ulykke«.

³⁶⁶Eller »angående«.

³⁶⁷»HERRENS hus«.

³⁶⁸Ordret: »gjorde sig syg«.

³⁶⁹Ordret: »vores sjæle«.

bragte Urija tilbage fra Egypten og bragte ham til kong Jojakim, og han dræbte ham med sværd og kastede hans lig i gravene for folket.«³⁷⁰ ²⁴- Men Ahikams, Shafans søns, hånd var med Jeremias, så han ikke blev givet i folkets hånd for at dræbe ham.

Kapitel 27

Folkeslagene skal tjene Babylons konge

¹I begyndelsen af Sidkija,^{371,cr} Josijas søn, Judas konges regering kom dette ord til Jeremias fra HERREN: ²Sådan sagde HERREN til mig: »Lav dig reb³⁷² og stænger til et åg og læg dem over din nakke! ³Og du skal sende dem til kongen af Edom, til kongen af Moab, til ammonitternes³⁷³ konge, til kongen af Tyrus og til kongen af Sidon gennem de sendebud som kommer til Jerusalem til Sidkija, Judas konge. ⁴Og du skal befale dem at sige til deres herrer: Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Sådan skal I sige til jeres herrer: ⁵Jeg, jeg har dannet jorden, menneskerne og de vilde dyr, som er på jordens overflade, med min mægtige styrke og med min udstrakte arm, og jeg giver den til hvem det er ret i mine øjne. ⁶Og nu jeg, jeg har givet alle disse lande i Nebukadnesar, Babylons konge, min tjeners hånd, og også markens vilde dyr har jeg givet ham til at tjene ham. ⁷Alle folkeslag skal tjene³⁷⁴ ham, hans søn og hans sønnesøn³⁷⁵ indtil tiden kommer for hans land³⁷⁶ – også for ham. Da skal mange folkeslag og mægtige konger få ham til at tjene.³⁷⁷ ⁸Og det

³⁷⁰ Ordret: »folkets børn«.

³⁷¹ 597 f.Kr.

³⁷² Ordret: »bånd«, »rem«.

³⁷³ Ordret: »Ammons sønners«.

³⁷⁴ »Tjene« betyder her at underkaste sig, være slave for.

³⁷⁵ Tre generationer, ligesom de 70 år.

³⁷⁶ Dvs. dommen.

³⁷⁷ Eller »gøre ham til slave«.

vil ske at det folkeslag og kongerige som ikke vil tjene ham, Nebukadnesar, Babylons konge, og som ikke vil give sin nakke ind under Babylons konges åg, med sværdet og med hungersnøden og med pesten vil jeg hjemsøge dette folkeslag – det er HERRENS udsagn – indtil jeg har gjort ende^{cs} på dem ved hans hånd.³⁷⁸ ⁹Men I, hør ikke på jeres profeter og jeres spåmænd, jeres drømmetydere,³⁷⁹ jeres sandsigere og jeres troldmænd, de som siger til jer: »I skal ikke tjene Babylons konge!« ¹⁰For det er løgn de profeterer for jer for at fjerne jer fra jeres jord, så jeg må fordrive jer, og I vil gå til grunde. ¹¹Det folkeslag som bringer sin nakke ind under Babylons konges åg og tjener ham, vil jeg lade blive på dets egen jord – det er HERRENS udsagn – og det skal dyrke den og bo på den.«

Sidkija og Israels folk skal tjene Babylons konge og leve

¹²Og til Sidkija,^{ct} Judas konge, talte jeg alle de samme ord: »Bring jeres nakke ind under Babylons konges åg og tjen ham og hans folk og lev! ¹³Hvorfor vil du og dit folk dø ved sværdet, ved hungersnøden og ved pesten, ligesom HERREN har talt til det folkeslag som ikke vil tjene Babylons konge? ¹⁴Lyt ikke til profeternes ord, de som siger til jer: »I skal ikke tjene Babylons konge!« for det er løgn de profeterer for jer, ¹⁵for jeg har ikke sendt dem – det er HERRENS udsagn. Og de har profeteret løgn i mit navn for at jeg skal fordrive jer, og I vil gå til grunde, I og profeterne, de som profeterer for jer.« ¹⁶Og til præsterne og til hele dette folk talte jeg: »Sådan siger HERREN: Hør ikke på jeres profeters ord de som profeterer for jer: »Se, karrene fra HERRENS hus bringes nu snart

³⁷⁸ Eller »magt«.

³⁷⁹ Ordret: »jeres drømme«. Nogle oversætter »drømmere«.

tilbage fra Babylon!« For det er løgn de profeterer for jer. ¹⁷Hør ikke på dem! Tjen Babylons konge og lev! Hvorfor skal denne by blive en ørken? ¹⁸Og hvis de er profeter, og hvis HERRENS ord er i dem,³⁸⁰ så lad dem bønfalde Hærskarers HERRE om at karrene, de som er tilbage i HERRENS hus og Judas konges hus og i Jerusalem, ikke kommer til Babylon.«

Karrene kommer til Babylon, men HERREN bringer dem tilbage

¹⁹For sådan siger Hærskarers HERRE vedrørende søjlerne og vedrørende havet og vognstellene,³⁸¹ og vedrørende de resterende kar,^{cu} de som er tilbage i denne by, ²⁰de som Nebukadnesar, Babylons konge, ikke tog med, da han førte Jekonja, Jojakims søn, Judas konge, i eksil fra Jerusalem til Babylon³⁸² og også alle Judas og Jerusalems fornemme.

²¹For sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud, vedrørende karrene, de som er ladet tilbage i HERRENS hus og Judas konges hus og i Jerusalem: ²²»Til Babylon vil de blive bragt, og der bliver de indtil den dag jeg hjemsøger dem – det er HERRENS udsagn – og jeg fører dem op, og jeg bringer dem tilbage til dette sted.«

Kapitel 28

Hananja, den falske profet

¹Og det skete i samme år, i begyndelsen af Sidkijas, Judas konges regering, i det fjerde år og femte måned,³⁸³ at profeten Hananja, Azzurs søn, som var fra Gibeon, sagde til mig i HERRENS hus for øjnene af præsterne

³⁸⁰Ordret: »med dem«.

³⁸¹Ordret: »base«, »opbevaringssted«.

³⁸²I år 597 f.Kr.

³⁸³594-593 f.Kr.

og hele folket: ²»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Jeg bryder Babylons konges åg. ³Inden for to år vil jeg bringe tilbage til dette sted alle de kar fra HERRENS hus som Nebukadnesar, Babylons konge, tog fra dette sted og bragte til Babylon, ⁴og Jekonja, Jojakims søn, Judas konge, og alle de bortførte fra Juda, de som er kommet til Babylon, bringer jeg tilbage til dette sted – det er HERRENS udsagn – for jeg bryder Babylons konges åg.« ⁵Da sagde profeten Jeremias til profeten Hananja for øjnene af præsterne og for øjnene af hele folket, de som stod i HERRENS hus. ⁶Og profeten Jeremias sagde: »Amen!³⁸⁴ Må HERREN gøre sådan!³⁸⁵ Må HERREN bekræfte dine ord som du har profeteret, at karrene fra HERRENS hus og alle de bortførte bringes tilbage fra Babylon til dette sted. ⁷Sandelig, hør dog disse ord som jeg nu taler i dine ører og i hele folkets ører: ⁸De profeter som var før mig og før dig fra gamle dage, de profetere angående mange lande og imod mægtige kongeriger om krig, ulykke og pest. ⁹Den profet som profeterer om fred, bliver – ved at profetens ord indtræffer – erkendt som den profet HERREN i sandhed har sendt.« ¹⁰Da tog profeten Hananja stangen fra profeten Jeremias' nakke og brækkede den. ¹¹Og Hananja sagde for øjnene af hele folket: »Sådan siger HERREN: Sådan vil jeg bryde Nebukadnesar, Babylons konges åg inden for to år på alle folkeslagenes nakke.« Men profeten Jeremias gik sin vej.

HERRENS ord angående Hananja

¹²Da kom HERRENS ord til Jeremias efter at profeten Hananja havde brækket stangen på profeten Jeremias' nakke: ¹³»Gå, og du skal sige til Hananja: »Sådan siger HERREN: Stænger af træ har du brækket, men du

³⁸⁴Ordret: »det er sandt«.

³⁸⁵Eller »Sådan lade HERREN det ske!«.

har i stedet for dem lavet stænger af jern. ¹⁴For sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Et åg af jern lægger jeg på alle disse folkeslags nakke for at de skal tjene Nebukadnesar, Babylons konge, og de skal tjene ham, og også markens vilde dyr giver jeg ham.« ¹⁵Så sagde profeten Jeremias til profeten Hananja: »Hør dog Hananja, HERREN har ikke sendt dig, og du, ja, du har fået dette folk til at stole på løgn. ¹⁶Derfor sådan siger HERREN: »Se, jeg sender dig bort fra jordens overflade, i år skal du dø, for du har prædikeret frafald over for HERREN.« ¹⁷Og profeten Hananja døde samme år i den syvende måned.

Kapitel 29

Jeremias' brev til de landflygtige i Babylon

¹Disse er ordene i det brev som profeten Jeremias sendte fra Jerusalem til en rest af de ældste af de bortførte og til præsterne og til profeterne og til hele folket som Nebukadnesar havde ført i eksil fra Jerusalem til Babylon ²- efter at kongen, Jekonia, og kongens mor ³⁸⁶ og hofmændene, ³⁸⁷ Judas og Jerusalems ledere, håndværkerne og smedene var draget ud fra Jerusalem - ³gennem El'asa, Shafans søn, og Gemarja, Hilkijas søn, som Sidkija, Judas konge, sendte til Nebukadnesar, Babylons konge, i Babylon:

⁴»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud, til alle de bortførte som jeg har ført i eksil fra Jerusalem til Babylon: ⁵Byg huse og bo deri! Plant haver og spis deres frugt! ⁶Tag hustruer og få sønner og døtre! Tag hustruer til jeres sønner og giv jeres døtre til mændene, så de føder sønner og døtre, så I bliver talrige der og ikke få! ⁷Søg fred for den by som jeg der har ført jer i eksil til, og

³⁸⁶Ordret: »fruen«, »dronning«. Nogle oversætter »dronningemoderen«.

³⁸⁷Ordret: »eunukkerne«.

bed ³⁸⁸ for den til HERREN, for når den har fred, så vil I have fred.

Tro ikke på jeres falske profeter og spåmænd!

⁸For sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Lad ikke jeres profeter, som er i jeres midte, og jeres spåmænd bedrage jer, og hør ikke på jeres drømmere ^{CV} som I får til at drømme! ⁹For de profeterer løgn for jer i mit navn, jeg har ikke sendt dem - det er HERRENS udsagn.

Når 70 år er gået

¹⁰For sådan siger HERREN: Når så 70 år er nået for Babylon, vil jeg se til jer, ³⁸⁹ og jeg vil opfylde på jer mit gode ord om at føre jer tilbage til dette sted. ¹¹For jeg, jeg ved hvilke tanker jeg tænker angående jer - det er HERRENS udsagn - tanker om fred, og ikke til ulykke, for at give jer fremtid ³⁹⁰ og håb. ¹²Kalder I på mig og går hen og beder til mig, vil jeg høre jer. ¹³Søger I mig, skal I finde, hvis I søger mig af hele jeres hjerte. ¹⁴Da vil jeg blive fundet af jer - det er HERRENS udsagn - og jeg vil vende jeres livssituation, ^{CW} jeg vil samle jer fra alle folkeslagene og fra alle de steder som jeg der har fordrevet jer til - det er HERRENS udsagn. Og jeg vil bringe jer tilbage til det sted hvorfra jeg førte jer i eksil. ¹⁵Ja, ^{CX} I siger: »HERREN har oprejst profeter for os i Babylon!«

¹⁶Men ^{CY} sådan siger HERREN angående kongen som sidder på Davids trone, og angående hele folket som bor i denne by, jeres brødre som ikke er draget ud med jer i eksil. ¹⁷Sådan siger Hærskarers HERRE:

³⁸⁸Eller »gå i forbøn«.

³⁸⁹Eller »tage mig af jer«.

³⁹⁰Ordret: »ende« i positiv betydning. Se henvisningerne.

Se, jeg sender mod dem sværdet, hungersnøden og pesten, og jeg vil gøre dem som de uspiselige figurer som I ikke kunne spise fordi de var dårlige. ¹⁸Jeg vil forfølge dem med sværdet, med hungersnøden og med pesten. og jeg vil gøre dem til forfærdelse for alle jordens kongeriger, til forbandelse og rædsel, og til spot og til skam blandt alle de folkeslag hvortil jeg har fordrevet dem. ¹⁹Eftersom de ikke lyttede til mine ord – det er HERRENS udsagn – som jeg sendte til dem, mine tjenere, profeterne, – tidligt og ustandseligt³⁹¹ sendte jeg dem, men I hørte ikke – det er HERRENS udsagn. ²⁰Og I, hør nu HERRENS ord, alle I bortførte, som jeg har sendt fra Jerusalem til Babylon.

HERRENS ord om de falske profeter Akab og Sidkija

²¹Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud, angående Akab, Kolajas søn, og angående Sidkija, Ma'asejas søn, de profeterer løgn for jer i mit navn. Se, jeg giver dem i Babylons konge, Nebukadnesars hånd, og han skal dræbe dem for øjnene af jer. ²²Fra dem skal alle Judas bortførte – de som er i Babylon – hente en forbandelse³⁹² og sige: »HERREN gøre dig som Sidkija og som Akab, som Babylons konge ristede i ild!« ²³Fordi de har gjort en skændig handling i Israel, de horede med deres næstes hustruer, og de har talt løgneord i mit navn, som jeg ikke har befalet dem; men jeg er den som ved det, og er vidne – det er HERRENS udsagn.

Shemajas går imod Jeremias

²⁴Til nehalamitten Shemaja skal du sige: ²⁵Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Fordi du i dit eget navn har sendt

breve til hele folket som er i Jerusalem, og til præsten Sefanja, Ma'asejas søn, og til alle præsterne og skrevet:³⁹³ ²⁶»HERREN har sat dig som præst under³⁹⁴ præsten Jojada for at være overopsynsmænd i HERRENS hus for enhver mand der er gal eller optræder som profet, så du kan lægge ham i blokken og i halsjern. ²⁷Og nu, hvorfor har du ikke rettet anatotten Jeremias, han som optræder som profet³⁹⁵ for jer.« ²⁸Ja, af den grund³⁹⁶ har han sendt bud til os i Babylon og sagt: »Det vil vare længe, byg huse og bo deri! Plant haver og spis deres frugt!« ²⁹Præsten Sefanja læste dette brev³⁹⁷ højt³⁹⁸ for Jeremias.

Et budskab til Shemaja

³⁰HERRENS ord kom til Jeremias: ³¹»Send bud til alle de bortførte og sig: »Sådan siger HERREN angående nehalamitten Shemaja: Fordi Shemaja profeterede for jer, men jeg har ikke sendt ham, og han har fået jer til at stole på en løgn, ³²derfor, sådan siger HERREN: Se, jeg hjemsøger nehalamitten Shemaja og hans slægt,³⁹⁹ der skal ikke være af ham⁴⁰⁰ den der bor i dette folks midte, han skal ikke se det gode som jeg gør for mit folk – det er HERRENS udsagn – for han har prædiket frafald i forhold til HERREN.«

³⁹³ »Skrevet« er tilføjet.

³⁹⁴ Kan også oversættes »i stedet for«. »Under« er valgt her fordi »overopsynsmænd« er pluralis.

³⁹⁵ Eller »han som profeterer«.

³⁹⁶ Fordi Jeremias er profet.

³⁹⁷ LXX har ikke »dette«. Meningen er det brev (vers 25), Sefanja selv havde modtaget fra Shemaja.

³⁹⁸ Ordret: »i/for Jeremias' ører«.

³⁹⁹ Ordret: »hans sæd«, singularis.

⁴⁰⁰ Dvs. af hans slægt.

³⁹¹ Ordret: »stående tidlig op«.

³⁹² Dvs. bruge deres navn ved en ed til at ønske den forbandelse som disse oplevede.

Kapitel 30

HERREN forkynnder at de langflygtige skal vende hjem

¹Det ord som kom til Jeremias fra HERREN:
²»Sådan siger HERREN, Israels Gud: Skriv for dig selv alle de ord ned som jeg har talt til dig, i en skriftrulle, ³for se, dage kommer – det er HERRENS udsagn – da jeg vil vende forholdene^{401,cz} for mit folk, Israel og Juda, – siger HERREN, og jeg vil bringe dem tilbage til det land som jeg gav deres fædre; så de kan tage det i eje.«

HERREN vil bryde åg og bånd og frelse Israel og Juda

⁴Det er disse ord som HERREN har talt til Israel og til Juda. ⁵For sådan siger HERREN:
 »En angstens røst har vi hørt, rædsel og ingen fred.
⁶Spørg dog og se, om en mand⁴⁰² kan føde! Hvorfor ser jeg enhver mand med hænderne⁴⁰³ på sine lænder, som en kvinde i fødsel,⁴⁰⁴ og alle ansigter er forandret og blege?⁴⁰⁵
⁷Ve! For stor er den dag, ingen er som den, det er en trængselstid for Jakob; men han skal frelses fra den.
⁸Og det skal ske på den dag – det er Hærskarers HERRES udsagn: at jeg bryder hans⁴⁰⁶ åg fra din nakke, og jeg sønderriver dine bånd, og fremmede skal ikke mere tvinge ham⁴⁰⁷ til at tjene. ⁹Men de skal tjene

HERREN, deres Gud, og David, deres konge, som jeg vil oprejse til dem.

HERREN trøster sit folk

¹⁰Og nu, frygt ikke, min tjener Jakob! – Det er HERRENS udsagn. Vær ikke rædselsslagen, Israel! For se, jeg frelser dig fra det fjerne og din slægt⁴⁰⁸ fra deres fangenskabs land.

Jakob skal vende tilbage og skal have ro og være tryg, og ingen skal forfærde ham.

¹¹For jeg er med dig – det er HERRENS udsagn – for at frelse dig, for jeg vil gøre fuldstændigt ende på⁴⁰⁹ alle de folkeslag som jeg der har fordrevet dig til.⁴¹⁰ Kun dig vil jeg ikke gøre fuldstændigt ende på, men jeg vil tugte dig som det er ret,⁴¹¹ og jeg vil på ingen måde lade dig ustraffet.

Zions sår kan ikke læges, men HERREN griber ind

¹²For sådan siger HERREN: Uhelbredeligt er dit brud,⁴¹² dit sår er ulægeligt!⁴¹³
¹³Der er ingen til at diagnosticere dit tilfælde⁴¹⁴ med en byld,⁴¹⁵ ingen helende ny hud til dig!^{cæ}
¹⁴Alle dine elskere har glemt dig, dig bekymrer de sig ikke om,

⁴⁰¹ Eller »vende mit folks fangenskab«.

⁴⁰² Ordret: »hankøn«.

⁴⁰³ Ordret: »sine hænder«.

⁴⁰⁴ Ordret: »som den fødende«.

⁴⁰⁵ Ordret: »forandret til bleghed«.

⁴⁰⁶ Nebudkanesar.

⁴⁰⁷ Israel.

⁴⁰⁸ Ordret: »din sæd«.

⁴⁰⁹ Eller »tilintetgøre«.

⁴¹⁰ Eller »spredt dig til«.

⁴¹¹ Ordret: »i forhold til retten«, »til retten«.

⁴¹² Ordret: »med hensyn til dit brud«.

⁴¹³ »smertefuldt« ligger også i verbet.

⁴¹⁴ Ordret: »føre din sag«.

⁴¹⁵ Eller »sår«.

for jeg har slået dig som en fjende sårer,⁴¹⁶

tugt af en grusom,
fordi dine overtrædelser⁴¹⁷ er mangfoldige,⁴¹⁸

dine synder er talrige.

¹⁵Hvorfor skriger du om hjælp over dit brud,

din uhelbredelige smerte?

Fordi dine overtrædelser⁴¹⁹ er mangfoldige, dine synder er talrige,

har jeg gjort dette imod dig.

¹⁶Derfor, alle der fortærer dig, de skal blive fortæret,

alle dine modstandere,⁴²⁰ de skal alle sammen gå i fangenskab,

de som plyndrer dig, skal blive til bytte,⁴²¹

og enhver som røver fra dig, vil jeg overgive til røveri.

¹⁷For jeg vil bringe dig helbredelse,⁴²²

og jeg vil helbrede dig fra dine sår

- det er HERRENS udsagn -

for de kalder dig en udstødt:

»Det er Zion,

hende, ingen bekymrer sig om!«

HERREN gør ende på folkets livssituation og skaber nyt

¹⁸Sådan siger HERREN:⁴²³

⁴¹⁶Ordret: »sår af en værende en fjende har jeg slået dig«.

⁴¹⁷Eller »skyld«.

⁴¹⁸Ordret: »på grund af din overtrædelses mængde«.

⁴¹⁹Eller »skyld«.

⁴²⁰Eller »fjender«.

⁴²¹»Bytte« og »plyndrer« har samme rod på hebraisk. Jeremias anvender ofte et ordspil, en sætningskonstruktion hvor substantivet kommer fra verbet. Dette møder vi igen i efterfølgende verslinje.

⁴²²Eller »genoprettelse«.

⁴²³Eller: »Sådan har HERRENS sagt«.

Se, jeg vender Jakobs teltes livssituation,⁴²⁴

og over hans boliger vil jeg forbarme mig,

og byen skal bygges på dens ruinhøj,

og et palads⁴²⁵ skal ligge på sin rette plads.

¹⁹Takkesang og de legendes røst skal lyde⁴²⁶ fra dem,

jeg vil gøre dem talrige, og de vil ikke være få,

jeg vil gøre dem herlige, og de skal ikke blive ringeagtet.

²⁰Og hans sønner skal være som i ældgammel tid,

og hans menighed skal bestå⁴²⁷ for mit ansigt,

og jeg vil hjemsøge alle hans undertrykkere.

²¹Hans leder⁴²⁸ skal komme fra ham,⁴²⁹ hans hersker skal udgå fra hans midte, og jeg vil bringe ham nær, og han vil komme mig nær.⁴³⁰

For hvem er han, denne der risikerer sit liv⁴³¹

for at komme mig nær?

- Det er HERRENS udsagn -

²²I skal være mit folk,⁴³²

og jeg, jeg vil være jeres Gud.«

HERRENS vrede - den kommende dom

²³Se, HERRENS storm⁴³³ -

⁴²⁴Eller »jeg vender Jakobs teltes fangenskab«, se note til Jer 29,14.

⁴²⁵Eller »fæstning«.

⁴²⁶Ordret: »udgå«.

⁴²⁷»være sikker«, »stå fast« og »vedvarende« ligger også i verbet.

⁴²⁸Ordret: »mægtig«.

⁴²⁹Jakob.

⁴³⁰Eller »nærme sig mig«.

⁴³¹Ordret: »sit hjerte«.

⁴³²Ordret: »et folk til mig«.

⁴³³Jer 30,23-24 er næsten identisk med Jer 23,19-20.

en harme er brudt ud,
 en vidtrækkende stormvind;
 over de gudløses hoved hvirvler den.
²⁴HERRENS glødende vrede
 vender ikke⁴³⁴
 før den har udført, og før den har fuldført
 hans hjertes planer;
 i de sidste dage⁴³⁵
 skal I forstå det.⁴³⁶

Kapitel 31

Israel bringes tilbage til HERREN

¹»Til den tid – det er HERRENS udsagn – vil jeg være alle Israels slægters Gud, og de skal være mit folk.

²Sådan siger HERREN:

Et folk, der har overlevet sværdet, fandt nåde i ørkenen.

Jeg vil gå og skaffe Israel hvile.«⁴³⁷

³Fra det fjerne viste HERREN sig for mig.^{cø}

»Med en evig kærlighed har jeg elsket dig,

derfor har jeg bevaret⁴³⁸ min nåde mod dig.

⁴Igen vil jeg bygge dig op, og du skal blive bygget op,
 jomfru Israel!

Igen kan du pynte dig med din tam-
 burin,⁴³⁹

og du kan gå ud i de legendes ringdans.

⁴³⁴Ordret »vender tilbage«. »Til HERREN« er underforstået. Dvs. hører ikke op.

⁴³⁵Ordret »ved dagenes ende«.

⁴³⁶Vers 23-24 kan være en del af HERRENS tale, men det kan også være Jeremias' udsagn.

⁴³⁷Nogle opfatter Israel i stedet for Gud som subjekt og oversætter »det går for at finde sin hvile, Israel«.

⁴³⁸Verbet betyder også »drog«, så der oversættes »drager/drog jeg dig i nåde«. Måske skal begge betydninger tænkes med i oversættelsen. Sl 36,11 ligger til grund for valget af oversættelse her.

⁴³⁹Oversættes også med »pauke«.

⁵Igen kan du plante vingårde
 på Samarias bjerge.
 De som planter, skal plante og spise frug-
 ten.

⁶For der kommer en dag, da vægttere skal
 råbe
 på Efraims bjerg:
 »Rejs jer, og lad os gå op til Zion,
 til HERREN, vores Gud!«

HERREN bringer sit folk hjem

⁷For sådan siger HERREN:

Råb af glæde over Jakob,
 og jubl over folkeslagenes hoved,
 forkynd, lovpris, og sig:

»HERREN har frelst dit folk,^{cå}
 Israels rest!«

⁸Se, jeg bringer dem fra nordens land
 og samler dem fra jordens fjerneste egne,
 blandt dem er blinde og lamme,
 gravide sammen med fødende,
 som en stor forsamling vender de her til-
 bage.

⁹Med gråd kommer de,
 under tryglende bøn fører⁴⁴⁰ jeg dem.
 Jeg bringer dem til strømme af vand
 ad en jævn vej
 som de ikke snubler på.
 For jeg er en far for Israel,
 og Efraim, han er min førstefødte.

¹⁰Hør HERRENS ord, I folkeslag,
 og forkynd på de fjerne øer,
 og sig: »Han der spredte Israel, vil samle
 det,
 og han vil vogte det som en hyrde sin få-
 reflok.

¹¹For HERREN har løskøbt Jakob,
 og han har frelst⁴⁴¹ ham fra den hvis hånd
 var stærkere end ham selv.«

⁴⁴⁰Ordret: »bringe«.

⁴⁴¹Ordret: »forløst«.

¹²Og de skal komme og juble højt på Zions høj,
de vil stråle af glæde^{442,da} over HERRENS godhed,

over korn, over vin og olie,
og over lam, kid og kvæg.

Deres sjæl vil være som en vandrig have,
de vil ikke blive ved med at vansmægte længere.

¹³Da skal jomfruen glæde sig i runddans
og unge mænd og gamle glæde sig⁴⁴³
sammen,

og jeg vil vende deres sorg til jubel,
og jeg vil trøste dem og gøre dem glade
efter deres sorg.

¹⁴Jeg vil mætte præsternes sjæl med fedt,⁴⁴⁴

og mit folk, de skal mættes ved min godhed.

- Det er HERRENS udsagn.

Sorg skal vendes til glæde

¹⁵Sådan siger HERREN:

En røst høres i Rama,
en klage, en bitter gråd,
Rakel græder over sine børn,
hun vil ikke lade sig trøste
over sine børn,
for de er ikke mere.

¹⁶Sådan siger HERREN:

Hold din stemme tilbage fra gråd
og dine øjne fra tårer,⁴⁴⁵
for der er løn for dit slid⁴⁴⁶
- det er HERRENS udsagn -
og de skal vende tilbage fra fjendens land.

⁴⁴² Eller »de vil strømme til HERRENS gode gaver«.

⁴⁴³ »glæde sig« er tilføjet, er underforstået fra foregående verslinje.

⁴⁴⁴ Det betyder mad i overflod og ikke »fedt«, som alene skulle brændes på altret til HERREN.

⁴⁴⁵ Singularis.

⁴⁴⁶ Eller »din møje«.

¹⁷Der er håb for din fremtid
- det er HERRENS udsagn -
og dine børn skal vende tilbage til deres område.

Efraims bøn og bekendelse

¹⁸Jeg har tydelig hørt
Efraim hvileløst klage:
»Du tugtede mig, og jeg blev tugtet
som en utæmmet kalv.
Omvend mig,⁴⁴⁷ så vil jeg omvende mig,^{db}
for du er HERREN min Gud!

¹⁹For efter at være vendt om^{dc} angrede
jeg,

og efter at være kommet til erkendelse⁴⁴⁸
slog jeg mig på hoften,
jeg skammede mig og blev også til skamme,

for jeg måtte bære min ungdoms skændsel.⁴⁴⁹

²⁰Er Efraim mig en dyrebar søn
eller et yndlingsbarn?
For så ofte som jeg har talt imod ham,
vil jeg bestemt stadig huske ham;
derfor er mit indre i oprør for ham.
Jeg må bestemt forbarme mig over ham,
- det er HERRENS udsagn.

Bekendelse og genrejsning

²¹Rejs dig varder,
sæt dig vejsten,
ret dit hjerte mod hovedvejen,
vejen du er gået ad!
Vend om, jomfru Israel!
Vend tilbage til disse dine byer!

²²Hvor længe⁴⁵⁰ vil du vende dig her og
der,

du frafaldne datter?

⁴⁴⁷ Ordret: »bring mig tilbage«.

⁴⁴⁸ Ordret: »Efter min kommen til erkendelse«.

⁴⁴⁹ Eller »vanære«.

⁴⁵⁰ Ordret: »indtil hvornår«.

For HERREN har skabt^{dd} nyt på jorden:
– Kvinden⁴⁵¹ omslutter^{452,de} manden.⁴⁵³

Judas ejendom genrejses

²³Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Igen skal de sige dette ord i Judas land og i dets byer når jeg vender deres livssituation.⁴⁵⁴ »HERREN velsigne dig, retfærdige græsgang, hellige bjerg!«²⁴ Juda og alle dets byer skal sammen bo deri, bønderne og de der drager afsted med fårene og gederne.⁴⁵⁵ ²⁵For jeg giver^{df} den udmattede sjæl rigeligt at drikke, og hver vansmægtende^{dg} sjæl fylder jeg.«⁴⁵⁶ ²⁶Ved dette vågnede jeg og så – min søvn havde været mig behagelig.

HERREN besøger nu sit folk for at genrejse det

²⁷»Se, dage kommer – det er HERRENS udsagn – da jeg vil så Israels hus og Judas hus: frø af mennesker og frø af dyr, ²⁸og det vil ske, ligesom jeg har våget over dem for at rykke op med rod og for at bryde ned og for at rive ned og for at ødelægge og for at bringe ulykke, sådan vil jeg våge over dem for at bygge op og for at plante – det er HERRENS udsagn. ²⁹I de dage skal man ikke mere sige:

»Fædre spiste sure druer,
og sønnernes tænder blev stumpe!«⁴⁵⁷

³⁰Men enhver skal dø i⁴⁵⁸ sin egen overtrædelse, ethvert menneske som spiser sure druer, hans tænder bliver stumpe!

⁴⁵¹ Ordret: »hunkøn«, som ved skabelsen af mennesket.

⁴⁵² Eller: »kredser om«, »omringer«.

⁴⁵³ Eller »den unge, stærke mand«.

⁴⁵⁴ Eller »fangenskab«.

⁴⁵⁵ Ordret: »flokken«.

⁴⁵⁶ Eller »vil jeg fylde«.

⁴⁵⁷ Dvs. sløve, uskarpe.

⁴⁵⁸ Eller »for«.

HERREN slutter en ny pagt med Israel og Juda

³¹Se dage kommer – det er HERRENS udsagn – da jeg vil slutte en ny pagt med Israels hus og Judas hus. ³²Ikke ligesom den pagt som jeg sluttede med deres fædre den dag da jeg tog dem ved hånden for at føre dem ud af Egyptens land, disse som brød min pagt selvom jeg var deres herre⁴⁵⁹ – det er HERRENS udsagn. ³³For dette er den pagt som jeg vil slutte med Israels hus efter disse dage: – det er HERRENS udsagn – jeg vil give dem min lov i deres indre, og på deres hjerte vil jeg skrive den, og jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. ³⁴De skal ikke længere lære enhver sin næste eller enhver sin bror og sige: »Kend HERREN!« for alle kender mig fra deres mindste til deres største – det er HERRENS udsagn – for jeg tilgiver deres skyld, og deres synd vil jeg ikke længere huske på.

HERRENS pagt og bestemmelser står fast

³⁵Sådan siger HERREN:

Han som sætter solen som lys om dagen,
en bestemmelse for månen og stjernerne
som lys om natten,
han der bringer havet i oprør så dets bølger raser,

Hærskarers HERRE er hans navn.

³⁶Hvis disse bestemmelser ophører⁴⁶⁰

– det er HERRENS udsagn –
så vil også Israels afkom ophøre
med at være et folkeslag for mine øjne
alle dage.

³⁷Sådan siger HERREN:

Hvis himlene oppefra kan måles,
og jordens grundvolde forneden kan udforskes,

⁴⁵⁹ Eller »ægtemand«.

⁴⁶⁰ Ordret: »viger fra mit ansigt«.

så vil jeg forkaste hele Israels slægt⁴⁶¹
for alt det som de har gjort
– det er HERRENS udsagn.

³⁸Se dage kommer
– det er HERRENS udsagn –

da byen skal bygges for HERREN fra Hanan'els tårn til Hjørneporten. ³⁹Og målesnoren skal gå videre ligeud over Garebhøjen og drejes mod Goa. ⁴⁰Og hele dalen, ligene og fedtasken, og alle markerne indtil Kedrons bæk, indtil Hesteportens hjørne mod øst, skal være hellig for HERRREN, skal ikke rykkes op og ikke rives ned igen for evigt.«

Kapitel 32

Jeremias sættes i fængsel af Sidkija

¹Det ord som kom til Jeremias fra HERREN i Judas kong Sidkijas tiende år – det var Babylons konge, Nebukadnesars attende år.⁴⁶²
²Dengang belejrede Babylons konges hær Jerusalem, og profeten Jeremias var tilbageholdt i vagtgården – som var i Judas konges hus – ³hvor Judas konge Sidkija holdt ham fangen, idet han sagde: »Hvorfor profeterer du: »Sådan siger HERREN: Se, jeg giver denne by i Babylons konges hånd, og han skal indtage den. ⁴Sidkija, Judas konge, vil ikke undslippe kaldæernes magt,⁴⁶³ – sandelig, han vil helt bestemt blive givet i Babylons konges hånd, og han skal tale direkte med ham⁴⁶⁴ og stå ansigt til ansigt med ham.⁴⁶⁵ ⁵Og han skal føre Sidkija til Babylon, og han skal være der indtil jeg ser

til ham – det er HERRENS udsagn. Selvom I kæmper mod kaldæerne, vil I ikke have lykken med jer.«

HERREN beder Jeremias købe en mark

⁶Jeremias sagde: HERRENS ord kom til mig: ⁷»Se, Haname'el, søn af Shallum, din farbror kommer til dig for at sige: »Køb dig min mark som ligger i Anatot, for du har løserretten til at købe den.« ⁸Haname'el, min farbrors søn, kom til mig efter HERRENS ord, til vagtgården, og sagde til mig: »Køb dog min mark som er i Anatot, som ligger i Benjamins land, for du har løserretten! Køb dig den!« Da vidste jeg at det var HERRENS ord. ⁹Jeg købte marken af Haname'el, min farbrors søn, den som lå i Anatot, og jeg vejede sølvet til ham, sytten sekel sølv. ¹⁰Så skrev jeg det i brevet, forseglede det og tilkaldte vidner, og jeg vejede sølvet i vægtskålene. ¹¹Jeg tog købsbrevet, det forseglede med fastsættelsen og bestemmelserne og det åbne. ¹²Jeg gav købsbrevet til Baruk, Nerijas søn, søn af Makseja, for øjnene af Haname'el, min farbrors søn,⁴⁶⁶ og for øjnene af vidnerne som havde skrevet på købsbrevet, for øjnene af alle judæerne, de der boede i vagtgården. ¹³Og jeg befalede Baruk for øjnene af dem: ¹⁴»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Tag disse breve, dette købsbrev, såvel det forseglede som dette åbne brev, og læg dem i et lerkar for at de kan bestå i mange år.

¹⁵Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Der skal igen købes huse og marker og vingårde i dette land.«

Jeremias' bøn og HERRENS svar

⁴⁶¹ Ordret: »sæd«.

⁴⁶² 587 f.Kr. Jerusalems belejring varede fra Sidkijas niende til elvte regeringsår, 588-586 f.Kr., se Jer 34,1; 39,1; 52,29.

⁴⁶³ Ordret: »hånd«.

⁴⁶⁴ Ordret: »hans mund skal tale med hans mund«.

⁴⁶⁵ Ordret: »hans øjne skal se hans øjne«.

⁴⁶⁶ Ordret »søn« har masoreterne udeladt her, findes dog i mange hebraiske manuskripter, LXX og Peshitta.

¹⁶Så bad jeg til HERREN, efter at jeg havde givet købsbrevet til Baruk, Nerijas søn: ¹⁷Ak, herre HERRE! Se, du, du har dannet himlene og jorden ved din mægtige styrke og ved din udstrakte arm, intet er umuligt⁴⁶⁷ for dig. ¹⁸Han som handler i nåde med tusinder og gengælder dem fædrenes skyld i deres børns bryst efter dem, den store Gud, den mægtige^{dh} – Hærskarers HERRE er hans navn. ¹⁹Stor i råd og mægtig i gerning, så at dine øjne er åbne over alle menneskebørnernes veje for at give enhver efter dets veje og efter dets gerningers frugt; ²⁰så at du har gjort tegn og undere i Egyptens land indtil denne dag – både i Israel og blandt mennesker – og du har gjort dig et navn ligesom på denne dag. ²¹Du bragte dit folk, Israel, ud fra Egyptens land ved tegn og undere og ved din stærke hånd og din udstrakte arm og ved stor rædsel, ²²og du gav dem dette land som du svor deres fædre at ville give dem, et land der flyder med mælk og honning. ²³Og de kom og tog det i eje, men de adlød⁴⁶⁸ ikke din røst og vandrede ikke i din lov; alt hvad du befalede dem at gøre, gjorde de ikke, så du lod al denne ulykke komme over dem. ²⁴Se, voldene!⁴⁶⁹ De har nået^{di} byen for at indtage den, og byen er givet i kaldæernes hånd – de som kæmper imod den – på grund af sværdet, hungersnøden og pesten; og det som du har talt det er sket; så se, du ser det! ²⁵Alligevel har du, ja, du har sagt til mig, Herre, HERRE: »Køb dig marken for sølvet og tilkald vidner på det!« selvom byen er blevet givet i kaldæernes hånd.« ²⁶Da kom HERRENS ord til Jeremias: ²⁷»Se, jeg er HERREN, al køds Gud! Er noget umuligt⁴⁷⁰

for mig? ²⁸Derfor, sådan siger HERREN: Se, jeg giver denne by i kaldæernes hånd og i Babylons konge, Nebukadnesars hånd, og han skal indtage den. ²⁹Og kaldæerne, som fører krig mod denne by, skal komme og sætte ild til denne by og brænde den fuldstændigt ned, også husene på hvis tage de har brændt røgelse til Ba'al og hældt drikofre ud til andre guder for at krænke mig. ³⁰Sandelig, Israels sønner og Judas sønner gjorde fra deres ungdom af kun det som var ondt i mine øjne; for Israels sønner har i sandhed ægget mig til vrede⁴⁷¹ ved deres hænders gerning – det er HERRENS udsagn. ³¹For denne by har været årsag til min vrede og til min harme – fra den dag da de byggede den op, og indtil denne dag – så jeg må fjerne den fra mit ansigt. ³²På grund af al den ondskab Israels børn⁴⁷² og Judas børn gjorde for at krænke mig – de, deres konger, deres ledere, deres præster og deres profeter, både Judas mænd og Jerusalems indbyggere. ³³De vendte ryggen til mig og ikke ansigtet, selvom jeg lærte dem – tidligt og ustandseligt⁴⁷³ lærte jeg dem – men ingen af dem hørte og tog imod tugt. ³⁴De opstillede deres afskyeligheder i huset som bærer mit navn,⁴⁷⁴ for at gøre det urent. ³⁵Og de byggede Ba'als offerhøje som er i Ben-Hinnum dalen, for at overgive⁴⁷⁵ deres sønner og deres døtre til Molok – hvad jeg ikke har befalet dem, og det er heller ikke faldet mig ind⁴⁷⁶ at de skulle gøre denne afskyelighed – for at få Juda til at synde.«

De skal være mit folk

⁴⁶⁷ Ordret: »for forunderligt«, »for vanskeligt«.

⁴⁶⁸ Eller »hørte«.

⁴⁶⁹ Dvs. belejringsvoldene.

⁴⁷⁰ Ordret: »for forunderligt«, »for vanskeligt«. LXX oversætter verbet med »skjult«, der svarer til Jer 33,3.

⁴⁷¹ Eller »krænket mig«.

⁴⁷² Ordret: »sønner«.

⁴⁷³ Ordret: »stående tidligt op«.

⁴⁷⁴ Eller »som mit navn er udråbt/nævnt over«.

⁴⁷⁵ Dvs. »hellige«.

⁴⁷⁶ Ordret: »ikke gået op på mit hjerte«.

³⁶Men nu, derfor, sådan siger HERREN, Israels Gud, til denne by om hvilken I siger: »Den er givet i Babylons konges hånd ved sværdet og hungersnøden og ved pesten.«
³⁷»Se, jeg samler dem fra alle de lande som jeg der har fordrevet dem til i min vrede og i min harme og i voldsomt raseri. Og jeg vil bringe dem tilbage til dette sted, og jeg vil lade dem bo i sikkerhed. ³⁸Og de skal være mit folk, og jeg, jeg vil være deres Gud. ³⁹Og jeg vil give dem ét hjerte og én vej så de frygter mig alle dage til bedste for dem og for deres børn efter dem. ⁴⁰Og jeg vil slutte en evig pagt med dem, at jeg ikke vender mig bort fra dem, fra at handle godt mod dem. Min frygt⁴⁷⁷ vil jeg lægge i deres hjerte så de ikke viger fra mig. ⁴¹Jeg vil fryde mig over dem ved at gøre godt mod dem, og jeg vil plante dem i dette land i sandhed, af hele mit hjerte og af hele min sjæl.

⁴²For sådan siger HERREN: Ligesom jeg bragte al denne store ulykke til dette folk, så bringer jeg over dem alt det gode som jeg taler angående dem. ⁴³Og marken skal købes i dette land om hvilket I siger: »Det er en ødemark uden mennesker og dyr;⁴⁷⁸ den er givet i kaldæernes hånd.« ⁴⁴Marker skal de købe for sølv, skrive købsbrev, forsegle dem og tilkalde vidner i Benjamins land og i egnene omkring Jerusalem og i Judas byer, både i bjerglandets byer og i lavlandets byer og i Negevs byer, for jeg forvandler deres livssituation⁴⁷⁹ – det er HERRENS udsagn.«

⁴⁷⁷Dvs. »frygt for mig«.

⁴⁷⁸Nogle oversætter »kvæg«.

⁴⁷⁹Eller »jeg bringer dem tilbage fra deres fangenskab. Mange oversætter »fangenskab« med »skæbne«. Se note til Jer 29,14.

Kapitel 33

1. profeti: HERREN vil kundgøre mægtige og skjulte ting

¹HERRENS ord kom for anden gang til Jeremias, mens han stadig var spærret inde i vagtgården: ²»Sådan siger HERREN,⁴⁸⁰ han som gør⁴⁸¹ det,⁴⁸² HERREN som former det for at udføre det. HERREN er hans navn. ³Kald på mig, og jeg vil svare dig, og jeg vil kundgøre dig mægtige ting og skjulte⁴⁸³ ting som du ikke kender.

2. profeti: HERREN bringer Israel lægedom

⁴For sådan siger HERREN, Israels Gud angående denne bys huse og angående Judas konges huse, som er revet ned som forsvar⁴⁸⁴ mod^{dj} voldene⁴⁸⁵ og mod sværdet: ⁵De kommer for at kæmpe mod kaldæerne og for at fylde op med lig af mennesker som jeg har slået i min vrede og i min harme, og fordi jeg har skjult mit ansigt for denne by på grund af al deres ondskab. ⁶Se, jeg bringer hende lægedom⁴⁸⁶ og helbredelse, og jeg vil helbrede dem, og jeg vil åbenbare for dem en overflod af fred og sandhed, ⁷og jeg vil genoprette⁴⁸⁷ Judas situation og Israels situation,⁴⁸⁸ og jeg vil bygge dem op ligesom i begyndelsen. ⁸Jeg vil rense dem for

⁴⁸⁰Når et afsnit indledes »Sådan siger HERREN«, er det udtryk for et budskab, en profeti. Her i Jer 33 er der otte profetier fra HERREN.

⁴⁸¹Eller »skaber«.

⁴⁸²Flere oversættelser tilføjer »jorden«.

⁴⁸³Eller »utilgængelige«. Ordret: »befæstede (ting)«. I Es 38,6 forekommer næsten samme profeti.

⁴⁸⁴»Som forsvar« er tilføjet.

⁴⁸⁵Belejringsvolde.

⁴⁸⁶I betydningen ny hud over såret.

⁴⁸⁷Eller »forvandle«.

⁴⁸⁸Eller: »Jeg vil vende/gøre ende på Judas fangenskab og Israels fangenskab.« De to betydninger i oversættelsen kan opfattes som en dobbelthet. Se note til Jer 29,14.

al deres skyld⁴⁸⁹ hvormed de syndede imod mig, og jeg vil tilgive alle deres overtrædelser hvorved de syndede imod mig, og hvorved de brød med⁴⁹⁰ mig. ⁹Og det⁴⁹¹ skal for mig være et glædesnavn, til lovprisning og til ære for alle jordens folkeslag som vil høre alt det gode som jeg gør mod dem, og de skal forfærdes og rystes over alt det gode og over al den lykke^{dk} som jeg giver⁴⁹² det.

3. profeti: Glædes røst skal vende tilbage

¹⁰Sådan siger HERREN: Igen på dette sted – om hvilket I siger: »Det er en ødemark, uden mennesker og uden dyr« – i Judas byer og i Jerusalems gader, der er blevet øde uden mennesker,⁴⁹³ og uden indbyggere og uden dyr, ¹¹skal der høres jubels røst og glædes røst, brudgoms røst og bruds røst og røsten fra dem der siger: »Pris Hærskarers HERRE for HERREN er god, ja, hans nåde varer til evig tid!« – fra dem som bringer takoffer til HERRENS hus – for jeg genopretter⁴⁹⁴ landets situation⁴⁹⁵ til ligesom den var i begyndelsen – siger HERREN.

4. profeti: De skal vende tilbage til græsgangene

¹²Sådan siger Hærskarers HERRE: Igen skal der på dette sted som er øde, uden mennesker og uden dyr, og i alle dets byer være en græsgang for hyrder der lader fåre- og gedeflokken hvile. ¹³I bjerglandets byer, i lavlandets byer og i Negevs⁴⁹⁶ byer og i

Benjamins land og i Jerusalems omegne og i Judas byer skal fåre- og gedeflokken igen passere under hænderne på en som tæller den – siger HERREN.

5. profeti: En retfærdig konge i en retfærdig by

¹⁴Se, dage kommer
– det er HERRENS udsagn –
da jeg vil opfylde det gode ord
som jeg har talt til^{dl} Israels hus og til Judas hus.

¹⁵I de dage og til den tid
vil jeg af David^{dm} lade en retfærdigheds spire⁴⁹⁷ spire frem,⁴⁹⁸
og han vil øve ret og retfærdighed i landet.

¹⁶I de dage vil Juda blive frelst,
og Jerusalem vil bo i sikkerhed.
Og det er hvad man skal kalde hende:
»HERREN, vores retfærdighed.«⁴⁹⁹

6. profeti: Davidslægten og Levislægten skal fortsætte

¹⁷For sådan siger HERREN: Der skal aldrig af David⁵⁰⁰ mangle⁵⁰¹ en mand som sidder på Israels hus' trone, ¹⁸og af præsterne, levitterne⁵⁰² skal der aldrig mangle en mand for mit ansigt som bringer brændoffer, og som antænder⁵⁰³ afgrødeoffer, og som til-laver slagtoffer hver eneste dag.«

7. profeti: David og levipagten skal bestå

⁴⁸⁹ Eller »overtrædelse«.

⁴⁹⁰ »Gjorde oprør mod« ligger også i verbet.

⁴⁹¹ Folket.

⁴⁹² Ordret: »gør« eller »skaber«.

⁴⁹³ Singularis, kollektivt. Det samme gælder »indbyggere« og »dyr«.

⁴⁹⁴ Eller »forvandler«.

⁴⁹⁵ Eller »fangenskab«. Mange oversættelser har »skæbne«.

⁴⁹⁶ Nogle oversætter »sydlandets«.

⁴⁹⁷ Eller »skud«.

⁴⁹⁸ Atter et af Jeremias' ordspil hvor han bruger samme rod i substantiv og verbum.

⁴⁹⁹ Eller »HERREN er vores retfærdighed«.

⁵⁰⁰ Dvs. af Davids slægt.

⁵⁰¹ Ordret: »skæres af«.

⁵⁰² Eller »levitpræsterne«.

⁵⁰³ Ordret: »laver offerrog«.

¹⁹HERRENS ord kom til Jeremias: ²⁰»Sådan siger HERREN: Hvis I kunne bryde min pagt med dagen og min pagt med natten, så dag og nat ikke kommer til deres bestemte tid, ²¹da skal også min pagt brydes med min tjener David, så han ikke har nogen søn til at være konge på hans trone, og min pagt med⁵⁰⁴ levitterne, præsterne, mine tjenere. ²²Ligesom himlens herskere ikke kan tælles, og havets sand ikke kan måles, sådan vil jeg gøre min tjener Davids slægt⁵⁰⁵ talrig, og ligeledes levitterne som tjener mig.«

8. profeti: HERREN står ved sin pagt med Jakobs slægt og med David

²³HERRENS ord kom til Jeremias: ²⁴»Har du ikke set hvad dette folk siger: »De to slægter som HERREN udvalgte, dem har han forkastet!« Og de vrager mit folk så det ikke mere er et folk i deres øjne?»⁵⁰⁶

²⁵Sådan siger HERREN: »Hvis ikke min pagt med dag og nat består,^{dn} og jeg ikke har fastsat bestemmelserne for himlen og jorden ²⁶- så vil jeg også forkaste Jakobs slægt og David, min tjener, så at jeg ikke mere vil tage herskere fra hans slægt til at herske over Abrahams, Isaks og Jakobs afkom. Sandelig, jeg vil genoprette⁵⁰⁷ deres livssituation,⁵⁰⁸ og jeg vil forbarme mig over dem.«

⁵⁰⁴ »Min pagt med« er underforstået.

⁵⁰⁵ Ordret: »sæd«.

⁵⁰⁶ Ordret: »for deres ansigt«.

⁵⁰⁷ Eller »forvandle«.

⁵⁰⁸ Eller »jeg vil genrejse deres ejendom«, »gøre ende på deres fangenskab«. Mange oversætter »jeg vil vende deres skæbne«.

Kapitel 34

Et budskab til Sidkija

¹Det ord som kom til Jeremias fra HERREN da Nebukadnesar, Babylons konge, og hele hans hær og alle jordens kongeriger under hans herredømme og alle folkene kæmpede imod Jerusalem og alle dets byer: ²Sådan siger HERREN, Israels Gud: »Gå, og du skal sige til Sidkija, Judas konge, ja, du skal sige til ham: Sådan siger HERREN: Se, jeg giver denne by i Babylons konges hånd, og han skal brænde den fuldstændigt ned.⁵⁰⁹

³Og du skal ikke slippe fri af hans hånd,⁵¹⁰ for du skal med sikkerhed fanges og gives i hans hånd. Og du skal stå ansigt til ansigt med Babylons konge,⁵¹¹ og han skal tale direkte med dig,⁵¹² og du skal komme til Babylon. ⁴Dog hør HERRENS ord, Sidkija, Judas konge! Sådan siger HERREN angående dig, du skal ikke dø ved sværd, ⁵i fred skal du dø, og ligesom man har tændt ild for dine fædre, de tidligere konger som var før dig, sådan skal de tænde ild for dig og »Ak herre!« skal de sørge over dig, for jeg, jeg har talt et ord. – Det er HERRENS udsagn.«

⁶Profeten Jeremias talte alle disse ord til Sidkija, Judas konge, i Jerusalem. ⁷Og Babylons konges hær kæmpede imod Jerusalem og mod alle Judas byer, de som var tilbage, mod Lakish og mod Azeka, for de var tilbage som befæstede byer blandt Judas byer.

Sidkijas pagt angående frigivelse af tjene- stefolk

⁸Det ord som kom til Jeremias fra HERREN efter at kong Sidkija havde sluttet en pagt med alle de folk som var i Jerusalem, om

⁵⁰⁹ Ordret: »brænde den fuldstændig med ild«.

⁵¹⁰ Eller »magt«.

⁵¹¹ Ordret: »dine øjne skal se Babylons konges øjne«.

⁵¹² Ordret: »hans mund skal tale til din mund«.

at udråbe frigivelse til dem, ⁹at enhver skulle sende⁵¹³ sin tjener⁵¹⁴ og sin tjenestepige,⁵¹⁵ den mandlige hebræer og den kvindelige hebræer, bort som frie, at ingen skulle tvinge dem til at tjene en judæer, deres⁵¹⁶ bror. ¹⁰Og de hørte efter, alle lederne og hele folket som havde indgået den pagt om hver især at sende sin tjener og sin tjenestepige bort som frie, at man ikke skulle tvinge dem til at tjene dem mere. De hørte efter, og frigav dem. ¹¹Men så vendte de rundt⁵¹⁷ efter dette, og de tog de tjenere og tjenestepiger tilbage som de havde sendt bort som frie, og tvang dem til at være tjenere og tjenestepiger.

¹²Da kom HERRENS ord til Jeremias fra HERREN: ¹³»Sådan siger HERRREN, Israels Gud: Jeg, ja, jeg sluttede⁵¹⁸ en pagt med jeres fædre den dag jeg førte dem ud af Egyptens land, af trællenes⁵¹⁹ hus: ¹⁴Når syv år er slut, skal enhver frigive⁵²⁰ sin bror, den hebræer som blev solgt til dig og tjente dig i seks år,⁵²¹ og du skal sende ham bort fra dig⁵²² som fri. Men jeres fædre hørte ikke på mig og bøjede ikke deres øre. ¹⁵I vendte om i dag, og gjorde det som er ret i mine øjne, og udråbte frigivelse enhver for sin næste, og I sluttede en pagt for mit ansigt i det hus som bærer mit navn.⁵²³ ¹⁶Alligevel er I vendt om og har krænket mit navn, og I har bragt dem tilbage, hver især sin tjener og sin tjenestepige som I havde sendt

bort⁵²⁴ som frie efter deres ønske, og I har tvunget dem til at være jeres tjenere og tjenestepiger.

HERRENS straf for at bryde pagten om frigivelse af tjenestefolk

¹⁷Derfor, sådan siger HERREN: I har ikke hørt på mig om at udråbe frigivelse enhver for sin bror og enhver for sin næste. Se, jeg udråber frigivelse for jer – det er HERRENS udsagn – til sværdet, til pesten og til hungersnøden. Jeg vil gøre⁵²⁵ jer til rædsel⁵²⁶ for alle jordens kongeriger, ¹⁸og jeg vil give de mennesker som har overtrådt min pagt, som ikke holdt min pagts ord som de sluttede for mit ansigt: kalven som de skar i to stykker og gik imellem dets dele ¹⁹- Judas ledere og Jerusalems ledere, hoffolkene,⁵²⁷ præsterne og hele landets folk som gik mellem kalvens dele – ²⁰dem vil jeg give i deres fjenders hånd og i deres hånd, som tragter dem efter livet. Og deres døde kroppe skal være som føde for himlens fugle og jordens vilde dyr, ²¹og Sidkija, Judas konge, og hans ledere giver jeg i deres fjenders hånd og i deres hånd, som tragter dem efter livet og i hånden på Babylons konges hær, de som er ved at drage bort, bort fra jer. ²²Se, jeg befaler – det er HERRENS udsagn – og jeg vil bringe dem tilbage til denne by, og de skal kæmpe mod den og indtage den, og de skal brænde den fuldstændigt ned.⁵²⁸ Og Judas byer gør jeg til en ødemark uden en indbygger.«

⁵¹³Eller »lade gå«.

⁵¹⁴Eller »træl«.

⁵¹⁵Eller »trælkvinde«.

⁵¹⁶Den hebraiske tekst har her singularis.

⁵¹⁷Dvs. de fortrød.

⁵¹⁸Ordret: »skar«.

⁵¹⁹Ordret: »tjenernes«.

⁵²⁰Eller »sende bort«.

⁵²¹HERREN skifter her frit mellem pronominer som »jer«, »I«, »enhver« og »du«. Dette sker ofte i Jeremias' bog som en stilistisk elegance.

⁵²²Eller »fra din midte«. Ordret: »fra med dig«.

⁵²³Eller »som mit navn er nævnt over«.

⁵²⁴Eller »ladet gå«.

⁵²⁵Ordret: »give«.

⁵²⁶Ordret: »Rysten«.

⁵²⁷Ordret: »eunukkerne«.

⁵²⁸Ordret: »brænde fuldstændigt ned med ild«.

Kapitel 35

Rekabitternes troskab mod stamfaderen Jonadab

¹Det ord som kom til Jeremias fra HERREN i de dage Jojakim, Josijas søn, var konge i Juda⁵²⁹: ²»Gå^{do} til rekabitterne⁵³⁰ og tal^{dp} til dem, og bring dem til HERRENS hus til et af kamrene, og giv dem vin at drikke!«
³Så tog jeg Ja'azanja, Jeremias' søn, søn af Havassinja, og hans brødre og alle hans sønner, ja alle rekabitterne,⁵³¹ ⁴og bragte dem til HERRENS hus, til det kammer som tilhørte sønnerne af Hanan, Jigdaltjas søn, gudsmanden – det lå ved siden af lederens kammer, som lå oven over dørvogteren Ma'asejas, Shallums søns, kammer. ⁵Og foran sønnerne af rekabitternes hus satte jeg krukker fyldt med vin og krus, og jeg sagde til dem: »Drik vin!«
⁶Men de sagde: »Vi vil ikke drikke vin, for Jonadab, Rekabs søn, vores far, befalede os: »I må ikke drikke vin, I og jeres sønner, i al evighed! ⁷Hus skal I ikke bygge, og sæd⁵³² skal I ikke så, og vingård skal I ikke plante, og det skal ikke tilhøre jer, men i telte skal I bo alle jeres dage for at I kan leve i mange dage på jordens overflade, hvor I der bor som fremmede.«
⁸Og vi har adlydt Jonadab, Rekabs søn, vores far, i alt hvad han befalede os, ikke at drikke vin alle vores dage, vi, vores hustruer, vores sønner og vores døtre, ⁹og ikke at bygge huse som bolig til os. Og vi har hverken vingård eller mark eller sæd.
¹⁰Så vi har boet i telte, og vi har adlydt, og vi har gjort alt hvad Jonadab, vores far, befalede os. ¹¹Og da Nebukadnesar, Babels konge, drog op mod landet, sagde vi: »Kom og lad os tage til Jerusalem foran kaldæer-

nes hær og foran Arams hær!« Så bosatte vi os i Jerusalem.«

Rekabitterne som forbillede

¹²Da kom HERRENS ord til Jeremias: ¹³»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Gå og sig til Judas mænd og Jerusalems indbyggere: Vil I ikke tage imod tugt ved at lytte til mine ord? – Det er HERRENS udsagn – ¹⁴De ord, som Jonadab, Rekabs søn, befalede sine sønner om ikke at drikke vin, er blevet fulgt, og de har ikke drukket indtil denne dag, for de adlød⁵³³ deres fars befaling; og jeg, jeg har talt til jer – tidligt og ustandseligt talte jeg – men I lyttede ikke til mig.⁵³⁴ ¹⁵Og jeg har sendt jer alle mine tjenere, profeterne – tidligt og ustandseligt sendte jeg dem: Vend dog om enhver fra sin onde vej, og gør jeres gerninger gode, og gå ikke efter andre guder for at tjene dem, men bo på den jord som jeg har givet til jer og jeres fædre! I bøjede ikke jeres øre, og I lyttede ikke til mig. ¹⁶Sandelig, Rekabs søn, Jonadabs sønner har fulgt deres fars befaling som han befalede dem, men dette folk har ikke lyttet til mig.«

¹⁷Derfor sådan siger HERREN, Hærskarers Gud, Israels Gud: »Se jeg bringer over Juda og alle Jerusalems indbyggere al den ulykke som jeg har talt til dem om, for jeg talte til dem, men de lyttede ikke, og jeg kaldte på dem, men de svarede ikke.«
¹⁸Og til rekabitterne sagde Jeremias: »Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Fordi I adlød Jonadab, jeres fars befaling, og I vogtede på alle hans befalinger, og I handlede efter alt hvad han befalede jer:

¹⁹Derfor, sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Der skal aldrig af Rekabs søn

⁵²⁹ 609-598 f.Kr.

⁵³⁰ Ordret: »rekabitternes hus«.

⁵³¹ Ordret: »hele rekabitternes hus«.

⁵³² Eller »korn«.

⁵³³ Ordret: »hørte«.

⁵³⁴ Eller »I adlød mig ikke«.

Jonadab⁵³⁵ mangle⁵³⁶ en mand til at stå for mit ansigt alle dagene.«

Kapitel 36

HERREN beder Jeremias skrive hans ord ned

¹I det fjerde år Jojakim, Josijas søn, var konge af Juda⁵³⁷ kom dette ord til Jeremias fra HERREN: ²»Tag dig en skriftrulle, og skriv på den alle de ord som jeg har talt til dig om⁵³⁸ Israel, om Juda og om alle folkeslagene, fra den dag af jeg talte til dig, fra Josijas dage og indtil denne dag! ³Måske vil Judas hus høre al den ulykke som jeg tænker på at gøre mod dem så de vender om, hver fra sin onde vej, og jeg vil tilgive deres skyld⁵³⁹ og deres synd.«

Baruk skal skrive efter Jeremias' diktat

⁴Så tilkaldte Jeremias Baruk, Nerijas søn, og Baruk skrev efter Jeremias' diktat⁵⁴⁰ alle de HERRENS ord, som han havde talt til ham, på en skriftrulle. ⁵Og Jeremias befalede Baruk: »Jeg er forhindret,⁵⁴¹ jeg er ikke i stand til at komme til HERRENS hus. ⁶Så du må gå ind, og fra den rulle som du har skrevet efter mit diktat,⁵⁴² skal du læse HERRENS ord højt foran folket⁵⁴³ i HERRENS hus på fastedagen og også foran hele Juda, de som kommer fra deres byer, dem skal

du læse højt for. ⁷Måske når⁵⁴⁴ deres tryglen ind for HERRENS ansigt, og de vender om, hver fra sin onde vej, for stor er den vrede og den harme som HERREN har talt mod dette folk.« ⁸Og Baruk, Nerijas søn, gjorde alt hvad profeten Jeremias befalede ham, idet han læste HERRENS ord højt fra skriftrullen i HERRENS hus.

Baruk læser højt fra skriftrullen i HERRENS hus

⁹I Judas konge, Jojakims, Josijas søns, femte år, i den niende måned,⁵⁴⁵ udråbte⁵⁴⁶ de i Jerusalem en faste for HERRENS ansigt – for hele folket⁵⁴⁷ i Jerusalem og hele folket som var kommet fra Judas byer. ¹⁰Og Baruk læste Jeremias' ord højt fra skriftrullen i HERRENS hus – i skriveren Gemarjas, Shafans søns, kammer i den øvre gård ved indgangen til den nye port i HERRENS hus – foran hele folket.⁵⁴⁸ ¹¹Mika, Gemarjas søn, søn af Shafan, hørte alle HERRENS ord fra skriftrullen, ¹²og han gik ned til kongens hus til skriverens kammer, og se, der sad alle lederne: Skriveren Elishama og Delaja, Shemajas søn, og Elnatan, Akbors søn, og Gemarja, Shafans søn, og Sidkija, Hananjas søn, ja alle lederne. ¹³Og Mika forkyndte alle de ord som han havde hørt læst højt af Baruk fra skriftrullen foran folket. ¹⁴Da sendte alle lederne Jehudi, Netanjas søn, søn af Shelemja, søn af Kushi, til Baruk for at sige: »Den rulle som du har læst højt fra foran hele folket, tag den med⁵⁴⁹ og kom!« Og Baruk, Nerijas søn, tog rullen med og kom til dem. ¹⁵De sagde til ham: »Sæt dig

⁵³⁵Dvs. af Jonadabs slægt.

⁵³⁶Ordret: »skæres af«.

⁵³⁷605 f.Kr.

⁵³⁸Ordret: »angående«.

⁵³⁹Eller »overtrædelse«.

⁵⁴⁰Ordret: »mund«.

⁵⁴¹Eller »tilbageholdt«. Det er uvist om det skyldes HERREN eller tempelmyndighederne.

⁵⁴²Ordret: »fra min mund«.

⁵⁴³Ordret: »i folkets ører«. Udtrykket »læse højt i folkets ører« (fra skriftrullen) nævnes påfaldende mange gange i kapitlet, otte gange, og må opfattes som et ordspil, men også en stærk understregning af budskabets vigtighed.

⁵⁴⁴Ordret: »falder ned«.

⁵⁴⁵604 f.Kr.

⁵⁴⁶Eller »forkyndte«.

⁵⁴⁷»Folket« er her opfattet som objekt. LXX og Tagum og flere oversættelser opfatter »folket« som subjekt.

⁵⁴⁸Ordret: »i hele folkets ører«.

⁵⁴⁹Ordret: »i din hånd«.

ned, læs den højt for os!»⁵⁵⁰ Og Baruk læste højt for dem. ¹⁶Og det skete, da de hørte alle ordene, vendte de sig⁵⁵¹ forfærdet mod hinanden og sagde til Baruk: »Vi må bestemt fortælle⁵⁵² kongen alle disse ord.« ¹⁷Og de spurgte Baruk: »Fortæl os dog, hvordan har du skrevet alle disse ord fra hans mund?» ¹⁸Og Baruk sagde til dem: »Med sin mund forkyndte han mig alle disse ord, mens jeg skrev dem ned på skriftrullen med blæk.«

Kong Jojakim brænder Jeremias' bogrulle

¹⁹Lederne sagde til Baruk: »Gå, skjul dig, du og Jeremias, så ingen ved hvor I er!« ²⁰Og de gik til kongen i gården, men rullen anbragte de i skriveren Elishamas kammer. Og de fortalte kongen personligt⁵⁵³ alle ordene. ²¹Da sendte kongen Jehudi for at hente rullen. Han tog den fra skriveren Elishamas kammer, og Jehudi læste den højt foran kongen og foran alle embedsmændene, de som stod ved siden af kongen. ²²Kongen sad netop i vinterhuset, det var den niende måned, og et fyrbækken stod tændt foran ham. ²³Og det skete, så snart Jehudi havde læst tre spalter eller fire højt, skar han det af med skriverens barberkniv og kastede det i den ild som var på fyrbækkenet, indtil hele rullen var tilintetgjort i ilden på fyrbækkenet. ²⁴De forfærdedes ikke, og de flængede ikke deres klæder – kongen og alle hans tjenere som hørte alle disse ord. ²⁵Selvom Elnatan og Delaja og Gemarja indtrængende bad kongen om ikke at brænde rullen, hørte han ikke på dem. ²⁶Og kongen befalede Jerakme'el, kongens søn, og Seraja, Azriels søn, og Shelmaja, Abde'els søn, at gribe skriveren Baruk og profeten Jeremias; men HERREN skjulte dem.

⁵⁵⁰ Ordret: »læs den i vores ører«.

⁵⁵¹ Eller »så de på«.

⁵⁵² Eller »forkynde«.

⁵⁵³ Ordret: »fortalte i kongens ører«.

Jeremias skriver en ny skriftrulle med indholdet fra den brændte

²⁷Da kom HERRENS ord til Jeremias efter at kongen havde brændt rullen med ordene som Baruk havde skrevet efter Jeremias' diktat: ²⁸»Endnu en gang, tag dig en anden rulle og skriv på den alle de tidligere ord som var på den første rulle som Judas konge Jojakim brændte. ²⁹Og angående⁵⁵⁴ Jojakim, Judas konge, skal du sige: Sådan siger HERREN: Du har selv brændt denne rulle fuldstændigt og sagt: »Hvorfor har du skrevet på den: Babylons konge skal helt sikkert komme og ødelægge dette land og udrydde mennesker og dyr?«

³⁰Derfor, sådan siger HERREN angående Jojakim, Judas konge: Der skal ikke være en af ham⁵⁵⁵ der sidder på Davids trone, og hans lig vil blive kastet ud⁵⁵⁶ til heden om dagen og til frosten om natten, ³¹og jeg vil besøge ham og hans afkom og hans tjenere for deres overtrædelse, og over dem og over Jerusalems indbyggere og til Judas mænd vil jeg bringe al den ulykke som jeg har talt til dem, men de lyttede ikke.«

³²Så tog Jeremias en anden rulle og gav den til skriveren Baruk, Nerijas søn, og på den skrev han efter Jeremias' diktat alle ordene fra skriftrullen som Judas konge Jojakim havde brændt i ilden. Og desuden blev mange ord som disse føjet til dem.

⁵⁵⁴ Eller »mod«.

⁵⁵⁵ Dvs. af hans slægt (sæd).

⁵⁵⁶ Her et ordspil med vers 23, dele af skriftrullen kastede han selv i ilden.

Kapitel 37

Sidkija beder Jeremias om forbøn

¹Sidkija, Josijas søn, som Nebukadnesar, Babylons konge, havde gjort til konge i Judas land,⁵⁵⁷ regerede som konge i stedet for Konja, Jojakims søn; ²men han og hans tjenere og landets folk hørte ikke på HERRENS ord som han talte gennem profeten Jeremias. ³Kong Sidkija sendte Jukal, Shelemjas søn, og præsten Sefanja, Ma'asejas søn, til profeten Jeremias: »Bed⁵⁵⁸ dog for os til HERREN vores Gud!« ⁴Og Jeremias gik ind og ud blandt folket, og de havde ikke sat ham i fængsel. ⁵Faraos⁵⁵⁹ hær var draget ud fra Egypten; og kaldæerne som belejrede Jerusalem, hørte et rygte om dem og trak sig tilbage fra Jerusalem.

Jeremias gribes og sættes i fængsel

⁶Da kom HERRENS ord til profeten Jeremias: ⁷»Sådan siger HERREN Israels Gud: 4 Sådan skal I sige til Judas konge der har sendt jer til mig for at spørge mig: Se, Faraos hær, som er draget ud for at hjælpe jer, skal vende tilbage⁵⁶⁰ til sit eget land Egypten. ⁸Og kaldæerne skal vende tilbage, og de skal kæmpe mod denne by, indtage den og brænde den fuldstændigt ned.

⁹Sådan siger HERREN: Bedrag ikke jer selv ved at sige: »Kaldæerne vil bestemt drage væk fra os, for de vil ikke drage væk. ¹⁰Selvom I skulle slå hele kaldæernes hær som kæmper mod jer, og der blandt dem blev efterladt sårede mænd, ville de, hver mand i sit telt, rejse sig, og brænde denne by fuldstændigt ned.« ¹¹Og det skete, kal-

dæernes hær trak sig tilbage fra Jerusalem på grund af Faraos hær.

¹²Da gik Jeremias ud af Jerusalem for at tage til Benjamins land for at tage del i delingen⁵⁶¹ der⁵⁶² sammen med slægten.⁵⁶³

¹³Da han kom til Benjamins port, stod dér en vagthavende opsynsmand, hans navn var Jirija, Shelemjas søn, søn af Hananja; han greb profeten Jeremias og sagde: »Du vil gå over til kaldæerne!« ¹⁴Da svarede Jeremias: »Det er løgn! Jeg vil ikke gå over til kaldæerne!« Men han hørte ikke på ham, og Jirija greb Jeremias og førte ham til lederne. ¹⁵Lederne blev vrede på Jeremias, og de slog ham og satte ham i fængsel i skriveren Jonatans hus, for det havde de gjort til fængsel. ¹⁶Sandelig, Jeremias kom til cisterne-huset, ja til fangehullerne, og Jeremias sad der i mange dage.

Sidkija tilkalder Jeremias

¹⁷Da sendte kong Sidkija bud og lod ham hente, og kongen spurgte ham i hemmelighed i sit hus: »Er der et ord fra HERREN?« og Jeremias svarede: »Det er der!« Han sagde: »I Babylons konges hånd skal du gives!«

¹⁸Derefter sagde Jeremias til kong Sidkija: »Hvad har jeg syndet mod dig og dine tjenere og dette folk, siden I har sat mig i fængsel? ¹⁹Hvor er jeres profeter som har profeteret til jer: »Babylons konge kommer hverken over jer eller over dette land?« ²⁰Og nu, hør dog, min herre konge, lad min indtrængende bøn komme frem⁵⁶⁴ for dig, bring mig ikke tilbage til skriveren Jonatans hus at jeg ikke skal dø der!« ²¹Da befalede kong Sidkija at de satte Jeremias i

⁵⁵⁷ 597 f.Kr.

⁵⁵⁸ Eller »gå i forbøn«.

⁵⁵⁹ Hofra 589 f.Kr.

⁵⁶⁰ Et ordspil »vende tilbage« til Egypten og »vende tilbage« modsat rettet til Jerusalem i næsten verslinje.

⁵⁶¹ Om teksten her hænger sammen med Jer 32 (Jeremias' køb af sin farbrors mark) er usikkert. Der kan være tale om løserpligt efter en slægtnings død eller tilbagegivelse af jord til slægtninge.

⁵⁶² Anatot.

⁵⁶³ Ordret: »midt blandt folket«.

⁵⁶⁴ Ordret: »falde«.

vagtgården,⁵⁶⁵ og at man skulle give^{dq} ham et rundbrød dagligt fra bagernes gade indtil alt brød i byen var fortæret. Og Jeremias boede i vagtgården.

Kapitel 38

Jeremias kastes i Malkijas cisterne

¹Shefatja,⁵⁶⁶ Mattans søn, og Gedalja, Paschkurs søn, og Jukal, Shelemjas søn, og Paschkur, Malkijas søn, hørte de ord som Jeremias fortsatte med at tale^{dr} til hele folket:

²»Sådan siger HERREN: Den som bliver i denne by, vil dø ved sværdet, ved hungersnøden og ved pesten, men den som går over til kaldæerne, skal leve, og sit liv⁵⁶⁷ skal han have som bytte, og han skal leve.

³Sådan siger HERREN: Denne by vil helt sikkert blive givet i hånden på Babylons konges hær, og han vil indtage den.« ⁴Da sagde embedsmændene til kongen: »Lad dog denne mand blive dræbt, for sådan bliver han ved med at tage modet fra^{568,ds} dem af krigens mænd som er ladt tilbage i denne by, og fra hele folket ved at tale sådanne ord som disse til dem. Ja, denne mand, han søger ikke fred^{dt} for dette folk, men ulykke.«

⁵Da sagde kong Sidkija: »Se, han er i jeres hånd, for der er ikke noget kongen kan gøre⁵⁶⁹ mod⁵⁷⁰ jer.« ⁶De tog Jeremias og kastede ham i Malkijas, kongens søns, cisterne, som var i vagtgården. Og de sænkede Jeremias ned med rebene; men i cisternen var der ikke vand, kun mudder, og Jeremias sank ned i mudderet.

⁵⁶⁵ Den lå i kongens palads.

⁵⁶⁶ Navnet betyder »Gud har dømt«.

⁵⁶⁷ Ordret: »sin sjæl«.

⁵⁶⁸ Ordret: »gøre hænderne slappe«.

⁵⁶⁹ »Gøre« er tilføjet.

⁵⁷⁰ Eller »med«.

Ebed-Melek redder Jeremias ud af cisternen

⁷Men kushitten⁵⁷¹ Ebed-Melek,⁵⁷² en hofmand⁵⁷³ som var i kongens hus, hørte at de havde anbragt Jeremias i cisternen; og kongen sad netop i Benjamins port. ⁸Så gik Ebed-Melek ud fra kongens hus og talte til kongen: ⁹»Min herre konge, disse mænd har handlet ondt i alt hvad de har gjort mod profeten Jeremias, ved at de har kastet ham i cisternen, og han vil dø der hvor han er, på grund af hungersnøden, for der er ikke brød længere i byen.« ¹⁰Så befalede kongen kushitten Ebed-Melek: »Tag med dig herfra 30 mænd og hent profeten Jeremias op af cisternen før han dør!« ¹¹Så tog Ebed-Melek mændene med sig, og han gik ind i kongens hus henne under forrådsammeret og tog derfra slidte klude og gamle pjalter og sænkede dem ned til Jeremias i cisternen ved hjælp af rebene. ¹²Og kushitten Ebed-Melek sagde til Jeremias: »Anbring de slidte klude og de gamle pjalter under dine armhuler,⁵⁷⁴ under rebene.« Og sådan gjorde Jeremias. ¹³Så trak de Jeremias op med rebene og hentede ham op fra cisternen. Og Jeremias blev i vagtgården.

Sidkija beder Jeremias om ord fra HERREN

¹⁴Da sendte kong Sidkija bud og lod profeten Jeremias hente til sig ved den tredje indgang som var i HERRENS hus. Og kongen sagde til Jeremias: »Jeg vil spørge dig om et ord,^{du} skjul ikke et ord for mig!« ¹⁵Jeremias svarede Sidkija: »Hvis jeg fortæller dig det, mon ikke du så helt sikkert dræber mig? Og hvis jeg rådgiver dig, vil du ikke høre på mig.« ¹⁶Da svor kong Sidkija i hemmelig-

⁵⁷¹ Eller »etioperen«.

⁵⁷² Navnet betyder Ordret: »kongens tjener«.

⁵⁷³ Ordret: »eunuk«.

⁵⁷⁴ Ordret: »dine hænders/underarmes led«.

hed til Jeremias: »Så sandt HERREN lever, som har givet os dette liv,⁵⁷⁵ jeg vil ikke dræbe dig, og jeg vil ikke overgive dig til disse mænd⁵⁷⁶ som stræber dig efter livet!«

¹⁷Jeremias sagde til Sidkija: »Sådan siger HERREN, Hærskarers Gud, Israels Gud: Hvis du virkelig overgiver dig⁵⁷⁷ til Babylons konges ledere, så vil du selv leve,⁵⁷⁸ denne by vil ikke blive brændt fuldstændigt ned, og du og dit hus vil leve! ¹⁸Men hvis du ikke overgiver dig til Babylons konges ledere, vil denne by blive givet i kaldæernes hånd, og de vil brænde den fuldstændigt ned; og du vil ikke slippe fri af deres hånd.«

¹⁹Da sagde kong Sidkija til Jeremias: »Jeg er bange for judæerne som er gået over⁵⁷⁹ til kaldæerne, måske man overgiver mig i deres hånd så de kan mishandle⁵⁸⁰ mig.«

Jeremias besvarer kongens frygt

²⁰Jeremias sagde: »De vil ikke udlevere dig, adlyd dog HERRENS røst, det som jeg taler til dig, og det vil gå dig godt, og du skal leve!⁵⁸¹ ²¹Men hvis du afslår at overgive⁵⁸² dig, er dette det ord som HERREN har ladet mig se: ²²Se, alle de kvinder som er ladt tilbage i Judas konges hus, føres ud til Babylons konges ledere. Og se, de siger:

»De forførte dig og overvandt dig,
dine gode venner,
dine fødder sank ned i mudderet,⁵⁸³
mens de trak sig tilbage.«

⁵⁷⁵ Ordret: »sjæl«.

⁵⁷⁶ Ordret: »i disse mænds hånd«.

⁵⁷⁷ Ordret: »går ud«.

⁵⁷⁸ Ordret: »vil din sjæl leve«.

⁵⁷⁹ Ordret: »faldet«.

⁵⁸⁰ Eller »misbruge«, almindeligt i antikken.

⁵⁸¹ Eller »din sjæl skal leve«.

⁵⁸² Ordret: »gå ud«. Det er et ordspil med »blive ført ud« i vers 22 og »fører ud« i vers 23.

⁵⁸³ Ordret er en hapax legomenon, og findes kun her.

²³Og alle dine hustruer og dine sønner fører de ud til kaldæerne, og du, du slipper ikke fri af deres hånd. Sandelig, du bliver grebet af Babylons konges hånd, og denne by^{dv} vil blive brændt fuldstændigt ned.«

Jeremias lover kongen ikke at fortælle om deres samtale

²⁴Sidkija sagde til Jeremias: »Lad ikke noget menneske vide noget om disse ord, og du skal ikke dø! ²⁵Og hvis lederne hører at jeg har talt med dig, og de kommer til dig og siger til dig: »Fortæl os nu hvad du har talt til kongen, skjul det ikke for os, og vi vil ikke dræbe dig! Hvad har kongen talt til dig?« ²⁶Da skal du sige til dem: »Jeg har fremlagt min indtrængende bøn for kongen, så at^{dw} han ikke bringer mig tilbage til Jonatans hus for at dø der.««

Lederne spurgte Jeremias om mødet hos kongen

²⁷Alle lederne kom til Jeremias, og de spurgte ham, og han fortalte dem alle disse ord som kongen havde befalet. Så vendte de sig tavse fra ham, for ordet⁵⁸⁴ var ikke blevet hørt.

Jeremias blev i vagtgården indtil Jerusalem blev indtaget

²⁸Jeremias sad i vagtgården indtil den dag Jerusalem blev indtaget.⁵⁸⁵ Og han var der, da Jerusalem blev indtaget.

⁵⁸⁴ Dvs. samtalen.

⁵⁸⁵ I år 586 f.Kr

Kapitel 39

Jerusalems fald, og Sidkija tages til fange

¹I Sidkija,⁵⁸⁶ Judas konges niende år, i den tiende måned⁵⁸⁷ kom Nebukadnesar, Babylons konge, og hele hans hær til Jerusalem, og de belejrede den.

²I Sidkijas elvte år, i den fjerde måned, den niende i måneden⁵⁸⁸ blev bymuren⁵⁸⁹ gennembrudt, ³og alle Babylons konges ledere kom og satte sig i den midterste port: Nergal-Sareser, den øverste embedsmand,^{dx} Nebu-Sarsekim, hofchefen, Nergal-Sareser, militærchefen,⁵⁹⁰ og alle Babylons konges øvrige embedsmænd. ⁴Da Sidkija, Judas konge, og alle krigens mænd så dem, flygtede de og drog om natten ud af byen i retning af kongens have gennem porten mellem de to mure, og han⁵⁹¹ drog i retning af Araba-dalen.⁵⁹² ⁵Men kaldæernes hær fulgte efter dem, og indhentede Sidkija på Jeriko-sletten, fangede ham, førte ham til Babylons konge, Nebukadnesar, i Ribla i Hamats land, og han fældede dom⁵⁹³ over ham. ⁶Kongen af Babylon slagtede⁵⁹⁴ Sidkijas sønner i Ribla for øjnene af ham, også alle Judas fornemme slagtede kongen af Babylon. ⁷Han stak øjnene ud på Sidkija⁵⁹⁵ og bandt ham med bronzelænker⁵⁹⁶ for at bringe ham til Babylon. ⁸Kongens hus og

folkets huse brændte kaldæerne fuldstændigt ned,⁵⁹⁷ og Jerusalems mure rev de ned. ⁹En rest af folket, af dem som var ladt tilbage i byen, og de som havde overgivet sig, som var gået over til ham, ja, en rest af folket, af dem som var ladt tilbage, førte Nebuzar'adan, chefen for livvagten,⁵⁹⁸ i eksil til Babylon. ¹⁰Men nogle af de fattige af folket, de som slet ikke havde noget, lod Nebuzar'adan, chefen for livvagten, blive tilbage i Judas land, og han gav dem vingårde og marker på den dag.

Jeremias kommer til at bo midt blandt folket

¹¹Nebukadnesar, konge af Babylon, gav en befaling angående Jeremias ved Nebuzar'adan, chefen for livvagten: ¹²»Tag ham, hold øje med ham⁵⁹⁹ og gør ham ikke noget ondt. Men som han taler til dig, gør sådan med ham.« ¹³Da sendte Nebuzar'adan, chefen for livvagten, og Nebushazban, hofchefen, og Nergal-Sareser, militærchefen, og alle Babylons konges embedsmænd - ¹⁴de sendte bud og tog Jeremias fra vagtgården og overgav ham til Gedalja, Ahikams søn, søn af Shafan, for at han skulle bringe ham ud til huset.⁶⁰⁰ Og han boede midt iblandt folket.

Ebed-Melek stolede på HERREN og bevarer sit liv

¹⁵Og til Jeremias kom HERRENS ord mens han var spærret inde i vagtgården: ¹⁶»Gå og sig til kushitten Ebed-Melek: »Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Se, jeg lader mine ord komme over denne by til ulykke⁶⁰¹ og ikke til lykke,⁶⁰² og det vil ske

⁵⁸⁶Se note til Jer 1,3.

⁵⁸⁷587/88 f.Kr., se note til Jer 46,2.

⁵⁸⁸586 f.Kr.

⁵⁸⁹Ordret: »byen«.

⁵⁹⁰Der anføres her tre navne med titler, dog ikke de samme som i vers 13. Nogle læser *Samgar-nebu* som ét navn og får derfor fire navne.

⁵⁹¹Sidkija

⁵⁹²Her med artikel, uden artikel betyder det »ørken«.

⁵⁹³Pluralis.

⁵⁹⁴Eller »halshuggede«. Ordet bruges almindeligvis om offerdyr.

⁵⁹⁵Ordret: »gjorde Sidkijas øjne blinde«.

⁵⁹⁶Eller »kobberlænker«.

⁵⁹⁷Ordret: »brændte fuldstændigt med ild«.

⁵⁹⁸Egentlig Rab-tabahim, en babylonisk titel.

⁵⁹⁹Ordret: »ret dine øjne mod ham«.

⁶⁰⁰Gedaljas hus, se Jer 40,6.

⁶⁰¹»ondt«.

⁶⁰²Ordret: »til godt«.

foran dig på denne dag! ¹⁷Men jeg vil udfri dig på denne dag – det er HERRENS udsagn – og du vil ikke blive overgivet⁶⁰³ til de mænd som du er bange for.⁶⁰⁴ ¹⁸Jeg vil helt sikkert udfri dig, og for sværdet skal du ikke falde, og du skal have dit liv⁶⁰⁵ som bytte, for du stolede på mig – det er HERRENS udsagn.«

Kapitel 40

Jeremias befries fra sine lænker af Nebuzar'adan

¹Det ord som kom til Jeremias fra HERREN, efter at Nebuzar'adan, chefen for livvagten, havde befriet ham fra Rama da han hentede ham, – han var bundet med lænker midt blandt alle Jerusalems og Judas bortførte^{dy} som skulle bortføres til Babylon. ²Chefen for livvagten lod Jeremias hente og sagde til ham: »HERREN din Gud har udtalt denne ulykke angående dette sted. ³Og HERREN har ladet det komme, og har gjort som han havde talt. Fordi I har syndet mod HERREN og ikke adlydt⁶⁰⁶ hans røst, så er dette sket med jer.^{607, dz} ⁴Og nu, se, jeg løser dig i dag af de lænker som er på dine hænder. Hvis det er godt i dine øjne at komme med mig til Babylon, så kom! Og jeg vil rette mit øje på dig, men hvis det er ondt i dine øjne at komme med mig til Babylon, så lad være! Se, hele landet ligger foran dig. Gå hvor det er godt og ret i dine øjne at gå hen!« ⁵- Da han stadig ikke vender tilbage – »Eller⁶⁰⁸ vend tilbage til Gedalja, Ahikams søn, søn af Shafan, som Babylons konge har indsat over Judas byer, og bo hos ham midt blandt

folket, eller hvorhen det ellers er ret i dine øjne at gå, gå der!« Så gav chefen for livvagten ham mad og en gave og lod ham gå. ⁶Jeremias kom til Gedalja, Ahikams søn, i Mispa. Han boede hos ham midt iblandt folket – de som var ladet tilbage i landet.

Gadalja indsættes af Babylons konge over Judas rest i Mispa

⁷Alle hærførerne hørte – de som var på marken, de og deres folk – at Babylons konge havde indsat Gedalja, Ahikams søn, i landet, og at han havde betroet ham⁶⁰⁹ mænd og kvinder og børn og landets fattige, de som ikke var blevet ført i eksil til Babylon. ⁸Da kom disse til Gedalja i Mispa: Ismael, Netanjas søn, og Johanan og Jonatan, Kareas sønner, og Seraja, Tanhumets søn, og netofatitten Efajs sønner og Jezanja, ma'akatittens søn, de og deres mænd. ⁹Og Gedalja, Ahikams søn, søn af Shafan, svor til dem og til deres mænd: »Frygt ikke for at tjene kaldæerne! Bo i landet og tjen Babylons konge, og det vil gå jer godt! ¹⁰Og jeg, se, jeg bliver boende i Mispa for at stå foran kaldæerne som vil komme til os. Men I, saml jer vin, sommerfrugt og oliven, læg det i jeres kar og bo i jeres byer som I har taget i besiddelse!« ¹¹Også alle de judæere som var i Moab og blandt ammonitterne⁶¹⁰ og i Edom, og de som var i alle de andre lande,^{dae} hørte at Babylons konge havde efterladt en rest i Juda, og at han havde indsat Gedalja, Ahikams søn, søn af Shafan, over dem. ¹²Så vendte alle judæerne tilbage fra alle de områder som de var fordrevet⁶¹¹ til, og de kom til Judas land, til Gedalja i Mispa. Og de samlede vin og sommerfrugt i stor mængde.

⁶⁰³ Ordret: »blive givet i de mænds hånd«.

⁶⁰⁴ Ordret: »bange for deres ansigt«.

⁶⁰⁵ Ordret: »din sjæl«.

⁶⁰⁶ Eller »har lyttet til«.

⁶⁰⁷ Eller »så er det sket med jer efter hvad han talte«.

⁶⁰⁸ Eller »så«.

⁶⁰⁹ Eller »overladt ham«.

⁶¹⁰ Ordret: »Ammons sønner«.

⁶¹¹ Eller »spredt«.

Gedalja afviser en sammensværgelse mod ham

¹³Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne som var på marken, kom til Gedalja i Mispa. ¹⁴Og de sagde til ham: »Ved du godt at Ba'alis, kongen over ammonitterne, har sendt bud til Ismael, Netanjas søn, for at slå dig ihjel?«⁶¹² Men Gedalja, Ahikams søn, troede ikke på dem. ¹⁵Så sagde Johanan, Kareas søn, i hemmelighed til Gedalja i Mispa: »Lad mig dog gå hen og slå Ismael, Netanjas søn, ihjel, og ingen vil vide det! Hvorfor skal han slå dig ihjel så hele Juda og de som er samlet hos dig, bliver spredt, og Judas rest går til grunde?« ¹⁶Men Gedalja, Ahikams søn, sagde til Johanan, Kareas søn: »Gør ikke denne ting for det er løgn det du taler om Ismael!«

Kapitel 41

Gedalja snigmyrdes af Ismael

¹I den syvende måned kom Ismael, Netanjas søn, søn af Elishama, af kongelig afstamning og en af kongens øverste embedsmænd^{dø} og ti mænd med ham til Gedalja, Ahikams søn, i Mispa. Og de spiste brød sammen der i Mispa. ²Så rejste Ismael, Netanjas søn, sig og de ti mænd som var med ham, og stak Gedalja, Ahikams søn, søn af Shafan, ned med sværdet; og han dræbte ham som Babylons konge havde indsat i landet. ³Og alle de judæere der var med ham, Gedalja, i Mispa, og de kaldæere som befandt sig der, krigens mænd, dem stak Ismael ned. ⁴Og på den anden dag efter at han havde dræbt Gedalja – og ingen vidste det – ⁵kom mænd fra Sikem, fra Shilo og fra Samaria, – firs mænd som havde klipet skægget af, flænget klæderne og havde

snittet sig – med kornoffer og røgelse i hånden for at bringe det til HERRENS hus. ⁶Og Ismael, Netanjas søn, drog ud fra Mispa for at møde dem, han gik og græd hele tiden. Og så snart han mødte dem, sagde han til dem: »Kom til Gedalja, Ahikams søn!«

Ismael fortsætter myrderiet

⁷Da de kom til byens midte, slagtede⁶¹³ Ismael, Netanjas søn, dem og kastede dem⁶¹⁴ ned i midten af cisternen, han og de mænd som var med ham. ⁸Men blandt dem fandtes ti mænd, og de sagde til Ismael: »Dræb os ikke! For vi har skjulte skatte i marken – hvede, byg, oliven og honning.« Da standsede han og dræbte dem ikke midt^{då} blandt deres brødre. ⁹Og den cisterne hvori Ismael dér kastede alle de mænds lig som han stak ned på grund af Gedalja – det var den som kong Asa lavede af frygt for⁶¹⁵ Basha, Israels konge. Den fyldte Ismael, Netanjas søn, med de gennemborede. ¹⁰Så tog Ismael alle de efterladte af folket som var i Mispa, til fange – kongens døtre og alle de andre folk,^{ea} de der var ladet tilbage i Mispa, som Nebuzar'adan, chefen for livvagten, havde indsat Gedalja, Ahikams søn, over. Ismael, Netanjas søn, tog dem til fange, og han tog afsted for at tage over til ammonitterne.

De tilfangetagne reddes af Johanan

¹¹Da Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne som var med ham, hørte alt det onde som Ismael, Netanjas søn, havde gjort, ¹²tog de alle mændene og gik hen for at kæmpe sammen mod^{616,eb} Ismael, Netanjas søn, og de fandt ham ved det store vand som var i Gibeon. ¹³Og så snart hele folket som var

⁶¹²Ordret: »ramme dig, en sjæl«.

⁶¹³Eller »halshuggede«.

⁶¹⁴»Og kastede dem« er tilføjet.

⁶¹⁵Eller »på grund af«.

⁶¹⁶Eller »angribe«.

med Ismael, så Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne som var med ham, blev de glade. ¹⁴Hele folket, som Ismael havde taget til fange fra Mispas, vendte rundt, og de vendte tilbage og gik over til Johanan, Kareas søn. ¹⁵Men Ismael, Netanjas søn, slap væk fra Johanan med otte mænd og gik over til ammonitterne.

Johanan med flere flygter til Egypten af frygt for kaldæerne

¹⁶Da tog Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne som var med ham, alle dem der var ladt tilbage af folket, som han havde bragt tilbage fra Ismael, Netanjas søn, fra Mispas, – efter at denne havde stukket Gedalja, Ahikams søn, ned – stærke mænd, krigens mænd, og kvinder og børn og hofolk⁶¹⁷ som han havde bragt tilbage fra Gibeon. ¹⁷De tog afsted og tog ophold i Kimhams herberg,^{ec} som ligger i nærheden af Betlehem, for så at tage afsted og komme til Egypten. ¹⁸Det var på grund af kaldæerne, for de frygtede dem, fordi Ismael, Netanjas søn, havde stukket Gedalja, Ahikams søn, ned, han som Babylons konge havde indsat i landet.

Kapitel 42

Folket søger Jeremias' råd

¹Alle hærcheferne og Johanan, Kareas søn, og Jezanja, Hoshajas søn, og hele folket, fra den mindste til den største, kom ²og sagde til profeten Jeremias: »Lad vores indtrængende bøn komme frem for dig,⁶¹⁸ og gå du i forbøn for os hos HERREN din Gud, for hele denne rest – for vi blev ladt tilbage, få af de mange, som du selv⁶¹⁹ ser os – ³at HERREN

din Gud vil fortælle os vejen som vi skal gå ad, og det vi skal gøre!« ⁴Og profeten Jeremias sagde til dem: »Jeg hører det, og se, jeg vil bede til HERREN jeres Gud efter jeres ord, og det skal ske, ethvert ord som HERREN svarer jer, vil jeg meddele jer, jeg vil ikke holde et ord tilbage for jer.« ⁵Og de sagde til Jeremias: »HERREN skal være et sandt og troværdigt vidne imod os hvis vi ikke handler sådan, efter hvert et ord som HERREN din Gud sender dig til os! ⁶Hvad enten det er godt eller ondt, HERREN vores Gud, ham som vi sender dig til, hans røst⁶²⁰ vil vi adlyde for at det må gå os godt, når vi adlyder HERREN vores Guds røst.«⁶²¹

HERRENS svar til de tilbageblevne af folket

⁷Ved afslutningen af ti dage kom HERRENS ord til Jeremias. ⁸Og han tilkaldte Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne som var hos ham, og hele folket, fra den mindste til den største, ⁹og han sagde til dem: »Sådan siger HERREN, Israels Gud, ham som I har sendt mig til for at bringe jeres indtrængende bøn frem for ham: ¹⁰Hvis I virkelig bliver boende^{ed} i dette land, så vil jeg bygge jer op og ikke bryde ned, jeg vil plante jer og ikke rykke op med rod, sandelig,^{ee} jeg vil fortryde det onde som jeg vil gøre mod jer.^{ef} ¹¹Frygt ikke for Babylons konge som I frygter for, frygt ikke for ham – det er HERRENS udsagn – for jeg er med jer for at frelse jer og for at befri jer af hans hånd. ¹²Jeg vil vise jer barmhjertighed så han forbarmer sig over jer og lader jer komme tilbage til jeres jord. ¹³Men hvis I siger: »Vi vil ikke bo i dette land,« – og ikke adlyder HERREN jeres Guds røst, ¹⁴idet I siger: »Nej, sandelig, vi vil tage til Egypten, hvor vi ikke vil se krig og ikke høre lyden af vædderhorn og ikke

⁶¹⁷ Ordret: »eunukker«.

⁶¹⁸ Ordret: »falde ned for dit ansigt«.

⁶¹⁹ Ordret: »dine øjne«.

⁶²⁰ »hans« er tilføjet.

⁶²¹ En gentagelse af et udsagn som her er udtryk for en forstærkelse, en understregning af noget vigtigt.

være sultne efter brød, og der vil vi bo!« ¹⁵så nu, derfor hør HERRENS ord, Judas rest! Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Hvis I virkelig sætter jer for⁶²² at tage til Egypten, og I tager af sted for at bo som fremmede der. ¹⁶Da skal sværdet, som I er bange for, indhente jer der i Egyptens land, og hungersnøden, som I ængstes for, skal følge jer tæt⁶²³ der i Egypten, og der skal I dø. ¹⁷Det vil ske at alle de mænd som har sat sig for at komme til Egypten for at bo der som fremmede, de skal dø ved sværdet, ved hungersnøden og ved pesten, og der vil ikke være en overlevende eller en der undslipper af dem, på grund af den ulykke som jeg bringer⁶²⁴ over dem.

»I kommer til at dø i Egypten«

¹⁸For sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Ligesom min vrede og min harme er blevet hældt ud over Jerusalems indbyggere, sådan hælder jeg min harme ud over jer når I tager til Egypten. I vil blive til rædsel og til forbandelse og til skam⁶²⁵ for dem, og I skal ikke se dette sted igen. ¹⁹HERREN har talt angående jer, Judas rest: Tag ikke til Egypten! Vid med sikkerhed at jeg har advaret jer i dag. ²⁰Sandelig, I bedrager jer selv, ja, I har sendt mig til HERREN jeres Gud og sagt: »Gå i forbøn for os hos HERREN vores Gud! Og alt det som HERREN vores Gud siger, meddel os det, og vi vil gøre det!« ²¹Jeg har meddelt jer det i dag, men I har ikke hørt på HERREN jeres Guds røst og på alt det som han sendte mig til jer med. ²²Og nu skal I vide med sikkerhed, at ved sværdet, ved hungersnøden og ved pesten skal I dø på det sted som I har lyst til at komme til for at bo der som fremmede.«

⁶²² Ordret: »vender jeres ansigt mod«.

⁶²³ Ordret: »klæbe til jer«.

⁶²⁴ Eller »lader komme«.

⁶²⁵ Eller »foragt«.

Kapitel 43

Jeremias' råd forkastes

¹Men så snart Jeremias var færdig med at tale til hele folket alle HERREN deres Guds ord, ja, alle disse ord med hvilke HERREN deres Gud havde sendt ham til dem,⁶²⁶

²da sagde Azarja, Hoshajas søn, og Johanan, Kareas søn, og alle de overmodige mænd – de sagde til Jeremias: »Du taler løgn! HERREN vores Gud har ikke sendt dig til at sige: »Tag ikke til Egypten for at bo som fremmede der!« ³Men Baruk, Nerijas søn, sætter dig op imod os for at give os i kaldæernes hånd så vi dør eller bliver ført i eksil til Babylon.« ⁴Og Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne og hele folket adlød ikke HERRENS røst om at blive i Judas land. ⁵Og Johanan, Kareas søn, og alle hærcheferne tog hele Judas rest, som var vendt tilbage fra alle de folkeslag som de der var fordrevet til, for at opholde sig i Judas land ⁶- de unge, stærke mænd, kvinderne og børnene, kongens døtre og enhver sjæl som Nebuzar'adan, chefen for livvagten, havde efterladt hos Gedalja, Ahikams søn, søn af Shafan, også profeten Jeremias og Baruk, Nerijas søn. ⁷Og de kom til Egyptens land,⁶²⁷ for de hørte ikke på⁶²⁸ HERRENS røst. Og de kom til Takpankes.

Nebukadnezar besætter Egypten og brænder Egyptens gudetempler ned

⁸HERRENS ord kom til Jeremias i Takpankes: ⁹»Tag store sten i din hånd og skjul dem med cement i belægningen⁶²⁹ som ligger ved indgangen til Faraos hus i Takpankes,

⁶²⁶ Gentagelserne her er en kraftig understregning af indholdet.

⁶²⁷ 598 f. Kr.

⁶²⁸ Eller »adlød ikke«.

⁶²⁹ Ordret: »mursten«. »Murstensterrase« er også foreslået.

for øjnene af Judas mænd! ¹⁰Og du skal sige til dem: »Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Se, jeg sender, og jeg vil tage Nebukadnesar, Babylons konge, min tjener,⁶³⁰ og jeg vil sætte hans trone oven på disse sten som jeg har skjult, og han vil brede sin baldakin⁶³¹ ud over dem. ¹¹Og han skal komme og slå Egyptens land: Den⁶³² som er⁶³³ til døden – overgives⁶³⁴ til døden og den som er til fangenskab – til fangenskab og den som er til sværdet – til sværdet. ¹²Og jeg vil sætte ild til Egyptens guders huse, og han⁶³⁵ skal brænde dem fuldstændigt ned, og han skal tage dem til fange,⁶³⁶ og han skal samle Egyptens land sammen omkring sig,^{eg} ligesom hyrden samler sit tøj omkring sig, og han skal drage bort derfra i fred. ¹³Han skal knuse stenstøtterne i Bet-Shemesh, som er i Egyptens land, og Egyptens guders huse skal han brænde fuldstændigt ned.«

Kapitel 44

HERRENS dom over sit folks afgudsdyrkelse i Egypten

¹Det ord som kom til Jeremias angående alle judæerne, de som boede i Egyptens land, de som boede i Migdol⁶³⁷ og i Takpankes⁶³⁸ og i No⁶³⁹ og i landet Patros⁶⁴⁰:

⁶³⁰Det skete i 582 og 568 f.Kr.

⁶³¹»Tæppe« eller »pavillon«. Ordet er en hapax legomenon og findes kun her.

⁶³²Eller »de«.

⁶³³Nogle oversættelser tilføjer »bestemt til« eller »hører til«.

⁶³⁴»Overgives« er tilføjet.

⁶³⁵Nebukadnesar.

⁶³⁶Eller »føre dem bort«.

⁶³⁷Grænseby nordøst for Takpankes.

⁶³⁸Se note til Jer 43,7.

⁶³⁹Det samme som Memphis, der anvendes i mange oversættelser. Memphis var hovedstad i det nedre Egypten.

⁶⁴⁰Også kaldt Patrusim. Patros er Øvre Egypten.

²»Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: I, ja, I har set al den ulykke som jeg har bragt over Jerusalem og over alle Judas byer. Og se, de er denne dag en ruin,⁶⁴¹ og ingen bor i dem ³på grund af deres ondskab som de gjorde for at ægge mig til vrede⁶⁴² ved at gå hen og brænde røgelse for at tjene andre guder som de ikke har kendt – de, I og jeres fædre. ⁴Og jeg har sendt til jer alle mine tjenere, profeterne – tidligt og ustandseligt har jeg sendt – for at sige: »Gør dog ikke denne afskyelighed som jeg hader!« ⁵Men de hørte ikke og bøjede ikke deres øre for at vende om fra deres ondskab og ikke brænde røgelse til andre guder. ⁶Så min harme og vrede blev hældt ud og brændte i Judas byer og i Jerusalems gader, og de blev til en ruin,⁶⁴³ til rædsel som på denne dag.

⁷Og nu, sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Hvorfor gør I en så stor ulykke mod jer selv⁶⁴⁴ – at lade jer udslette, mand og hustru, barn og spædbørn, af Judas midte så at der ikke lades en rest tilbage af jer – ⁸ved at ægge mig til vrede⁶⁴⁵ ved jeres hænders gerninger, ved at brænde røgelse til andre guder i Egyptens land – som I er kommet til for at bo der som fremmede – så at I udsletter jer selv, og så at I bliver til forbandelse og til spot for alle jordens folkeslag? ⁹Har I glemt jeres fædres onde gerninger og Judas kongers onde gerninger og deres⁶⁴⁶ hustruers onde gerninger og jeres egne onde gerninger og jeres hustruers onde gerninger som de gjorde i Judas land og i Jerusalems gader? ¹⁰Indtil denne dag er de ikke sønderknuste,^{eh} og de fryg-

⁶⁴¹Eller »ørken«.

⁶⁴²Eller »krænke mig«.

⁶⁴³Eller »ørken«.

⁶⁴⁴Ordret: »jeres sjæl«.

⁶⁴⁵Eller »krænke mig«.

⁶⁴⁶Ordret: »hans«, henførende til hver konges hustruer.

ter ikke og vandrer ikke i min lov og mine lovbud som jeg har sat foran jer og foran jeres fædre.

¹¹Derfor sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Se, jeg retter mit ansigt mod jer til ulykke og for at udslette hele Juda, ¹²og jeg vil tage Judas rest, de som har sat sig for⁶⁴⁷ at drage til landet Egypten for at bo der som fremmede. De skal alle blive fortæret, i landet Egypten skal de falde for sværdet, ved hungersnøden skal den mindste til den største rives væk, og ved sværdet og ved hungersnøden skal de dø. Og de skal blive til afsky, til rædsel og til forbandelse og til spot. ¹³Jeg vil hjemsøge dem som bor i Egyptens land, ligesom jeg har hjemsøgt Jerusalem med sværdet, med hungersnøden og med pesten. ¹⁴Der skal ikke være en der undslipper, eller en overlevende blandt Judas rest, – de som kommer for at bo der som fremmede i Egyptens land og for at vende tilbage til Judas land, som de længes efter⁶⁴⁸ at vende tilbage til for at bo der. Sandelig, de skal ikke vende tilbage, undtagen dem der er undsluppet.«

Israels rest i Egypten insisterer på at fortsætte afgudsdyrkelsen

¹⁵Så svarede de Jeremias – alle de mænd som vidste at deres hustruer brændte røgelse til andre guder, og alle kvinderne som stod der, en stor forsamling og hele folket, som boede i Egyptens land i Patros⁶⁴⁹: ¹⁶»Det ord⁶⁵⁰ som du har talt til os i HERRENS navn – vi vil ikke lytte til dig. ¹⁷For vi vil bestemt gøre efter hvert et ord som er udgået af vores egen mund: At brænde røgelse til himlens dronning og udøse drikofre til hende, ligesom vi har gjort – vi

og vores fædre, vores konger og vores ledere – i Judas byer og i Jerusalems gader. Vi blev mætte af brød, og vi havde det rigtig godt, og ulykke så vi ikke. ¹⁸Men siden den tid vi er holdt op med at brænde røgelse til himlens dronning og udøse drikofre til hende, har vi manglet alt, og ved sværdet og ved hungersnøden er vi omkommet. ¹⁹Når vi brænder røgelse til himlens dronning og udøser drikofre til hende, mon det er uden vores mænd⁶⁵¹ at vi har lavet kager til hende for at afbilde hende og udøse drikofre til hende?»

Jeremias' fordømmelse af afgudsdyrkelsen

²⁰Da sagde Jeremias til hele folket – imod de unge, stærke mænd og kvinderne og imod hele folket, de som havde svaret ham: ²¹»Røgelsen som I har brændt i Judas byer og i Jerusalems gader – I og jeres fædre, jeres konger og jeres ledere og landets folk – har HERREN ikke husket det og lagt mærke til det?⁶⁵² ²²HERREN kunne ikke længere bære det på grund af jeres onde gerninger, på grund af de afskyelige ting som I har gjort. Og jeres land er blevet til ørken og til rædsel og til forbandelse uden indbygger ligesom på denne dag. ²³Fordi I brændte røgelse, og fordi I syndede imod HERREN og ikke hørte på HERRENS røst og ikke vandrede i hans lov⁶⁵³ og hans lovbud og hans vedtægter, derfor har denne ulykke ramt jer som på denne dag.«

²⁴Så sagde Jeremias til hele folket og til alle kvinderne: »Hør HERRENS ord, hele Juda som er i Egyptens land!

²⁵Sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: I og jeres hustruer, I har talt med jeres mund – og med jeres hænder har I udført det – og sagt: »Vi vil bestemt udføre vores

⁶⁴⁷ Ordret: »rettet deres ansigter mod«.

⁶⁴⁸ Ordret: »de løftende deres sjæl«.

⁶⁴⁹ Øvre Egypten.

⁶⁵⁰ Underforstået »angående«.

⁶⁵¹ »Viden« eller »samtykke« er underforstået.

⁶⁵² Ordret: »gik det op på hans hjerte«.

⁶⁵³ Grundbetydningen er »vejledning/belæring«.

løfter som vi har lovet: at brænde røgelse for himlens dronning, og vi skal udøse^{ei} drifkøfere til hende.« Hold sandelig jeres løfter,⁶⁵⁴ og udfør sandelig jeres løfter!⁶⁵⁵

Den endelige dom over Judas rest

²⁶Derfor, hør HERRENS ord, hele Juda, I som bor i Egyptens land: Se, jeg sværger⁶⁵⁶ ved mit mægtige navn – siger HERREN: Mit navn skal ikke længere nævnes af noget menneskes mund fra Juda der siger: »Så sandt min herre HERREN lever!« i hele Egyptens land.

²⁷Se, jeg våger over dem til ulykke⁶⁵⁷ og ikke til lykke⁶⁵⁸ Og enhver fra Juda som er i Egyptens land, skal fortæres af sværdet og af hungersnøden indtil de er tilintetgjort.

²⁸De som undslipper sværd, skal vende tilbage fra Egyptens land til Judas land, et fåtal,⁶⁵⁹ og hele Judas rest skal vide – de som er kommet til Egyptens land for at bo der som fremmede – hvis ord der vil blive opfyldt⁶⁶⁰ – mine eller deres. ²⁹Dette er tegnet til jer – det er HERRENS udsagn – at jeg hjemsøger jer på dette sted for at I skal vide at mine ord til ulykke helt bestemt vil blive opfyldt⁶⁶¹ på jer.

³⁰Sådan siger HERREN: Se, jeg giver Farao Hofra,⁶⁶² Egyptens konge, i hans fjenders hånd og i hænderne på dem som stræber ham efter livet, ligesom jeg har givet Sidkija, Judas konge, i Nebukadnesar, Baby-

⁶⁵⁴Eller »I skal bestemt holde jeres løfter«. Verberne er absolut infinitiv og imperfektum af samme rod både her og i den følgende verslinje. Dette forstærker udtrykkene.

⁶⁵⁵Eller »I skal sandelig udføre jeres løfter«. Kan også oversættes som en konstatering af vers 17, »I holder virkelig jeres løfter« og »I udfører virkelig.«.

⁶⁵⁶Ordret: »Jeg har sværget«.

⁶⁵⁷Ordret: »det onde«.

⁶⁵⁸Ordret: »det gode«.

⁶⁵⁹Ordret: »mænd af tal«.

⁶⁶⁰Ordret: »vil stå«.

⁶⁶¹Eller »vil ske«.

⁶⁶²Farao 589-570 f.Kr.

lons konges hånd, hans fjende og ham som stræbte ham efter livet.«

Kapitel 45

HERREN tilretteviser og trøster Baruk

¹Det ord som profeten Jeremias talte til Baruk, Nerijas søn, da han skrev disse ord fra Jeremias' mund på skriftrullen i Judas konge Jojakim, Josijas søns fjerde år⁶⁶³:

²»Sådan siger HERREN, Israels Gud til dig Baruk: ³Du har sagt: »Ve mig! For HERREN har føjet sorg til min smerte, jeg er blevet træt af at sukke, og ro finder jeg ikke.««

⁴Sådan skal du sige til ham: »Sådan siger HERREN: Se, hvad jeg har bygget op bryder jeg ned; og hvad jeg har plantet river jeg op med rod, og det gælder hele jorden.^{ej}

⁵Og du, tragter du efter store ting for dig selv? Traght ikke derefter! For se, jeg bringer ulykke over alt kød – det er HERRENS udsagn – men jeg giver dig dit liv⁶⁶⁴ som bytte alle de steder hvor du går hen.«

Kapitel 46

HERRENS tale angående Egypten

¹HERRENS ord som kom til profeten Jeremias angående folkeslagene: ²Til Egypten: Angående Egyptens konge, Farao Nekos hær som var ved floden Eufrat i Karkemish, og som Babylons konge Nebukadnesar slog i Judas konge Jojakim, Josijas søns fjerde år:⁶⁶⁵

³»Gør klar med rundskjold og langskjold og ryk frem til krig!

⁴Spænd hestene for og stig op på ridehestene! Og stil op med hjelme,

⁶⁶³Regeringsår.

⁶⁶⁴Ordret: »din sjæl«.

⁶⁶⁵Regeringsår 605 f.Kr.

puds lanserne,
tag brynjerne på!
⁵Hvorfor ser jeg — ?⁶⁶⁶
De er fyldt med rædsel,
trækker sig tilbage,
og deres krigere er slået,⁶⁶⁷
og de tager flugten
og ser sig ikke tilbage.
Rædsel overalt!

– Det er HERRENS udsagn.

⁶Den hurtige skal⁶⁶⁸ ikke flygte,
krigeren skal ikke undslippe.
I nord på bredden af floden Eufrat
er de snublet, og de falder!⁶⁶⁹

⁷Hvem er det der stiger op som Nilen,
som strømmene bruser⁶⁷⁰ dens vande?

⁸Egypten stiger op som Nilen,
og som strømmene bruser vandene.

For han siger: »Jeg stiger op, jeg dækker
jorden,

jeg vil tilintetgøre byen og indbyggerne
deri!«

⁹Stig op, I heste,
far afsted som en gal, I stridsvogne,
og lad krigerne drage ud,
Kush⁶⁷¹ og putere, de som fører skjold,
og ludere,⁶⁷² de som fører og spænder
buen!

¹⁰Denne dag er Herrens, Hærskarers
HERRES,

en hævnens dag, for at tage hævn over
hans fjender;

og sværdet vil fortære og blive mæt

og drikke sig mæt i deres blod.
For det er et slagtoffer til Herren, Hær-
skarers HERRE

i nordens land
ved floden Eufrat.

¹¹Gå op til Gilead og hent balsam,
du jomfru, Egyptens datter!
Det er forgæves du bliver ved med at gøre
det, ingen helende^{ek}

ny hud til dig.

¹²Folkeslagene har hørt om din skam,
og dit klageskrig har fyldt jorden,
for kriger er snublet over kriger,
og sammen er de faldet begge to.«

Babylon vil angribe Egypten

¹³Det ord som HERREN talte til profeten Je-
remias, at Nebukadnesar, Babylons konge,
ville komme og slå Egyptens land:

¹⁴»Forkynd^{el} det i Egypten
og kundgør det i Migdol⁶⁷³
og kundgør det i Nof!⁶⁷⁴ og i Takpan-
kes!⁶⁷⁵

Sig: »Stil op, hold dig klar!
For sværdet har fortæret dem omkring
dig.«⁶⁷⁶

¹⁵Hvorfor er dine stærke^{677,em} styrtet?
Den⁶⁷⁸ blev ikke stående,
for HERREN har stødt den ned.

¹⁶Han blev ved,^{en} den snubler,
ja, den faldt. Enhver til sin ven,⁶⁷⁹ sande-
lig,^{eo} de sagde: »Rejs dig
og lad os vende tilbage til vores folk
og til vores fædreland
foran det voldsomt ødelæggende sværd!«

⁶⁶⁶Sætningen har ingen objekt og noget mangler, dette har ført til forskellige oversættelser. LXX fjerner verbet, andre tilføjer objektet »det«. Samme uafsluttet sætningskonstruktion møder vi i Jer 8,19.

⁶⁶⁷Eller »spredt«.

⁶⁶⁸Eller »kan ikke«.

⁶⁶⁹»Snuble og falde«, disse to verber sammen går igen flere steder i Jeremias' bog.

⁶⁷⁰Ordret: »bølger«.

⁶⁷¹Nubiere/etiopere.

⁶⁷²»Kush«, »putere« og »ludere« er lejesoldater i den egyptiske hær, nævnt i Jer 46,21.

⁶⁷³Se note til Jer 44,1.

⁶⁷⁴Memphis.

⁶⁷⁵Migdol og Takpankes er grænsebyer.

⁶⁷⁶Eller »dine naboer«.

⁶⁷⁷Eller »dine mægtige«.

⁶⁷⁸Afgud.

⁶⁷⁹Nogle oversættelser vælger at knytte »enhver til sin ven« til falde-situationen og oversætter »en faldt over den anden«.

¹⁷Man råbte der:

›Farao, Egyptens konge, er en voldsom larm

der har ladet det rette tidspunkt passere.«

¹⁸›Så sandt jeg lever« – det er kongens udsagn –

Hærskarers HERRE er hans navn:

Sandelig, som Tabor blandt bjergene

og som Karmel ved havet kommer han!

¹⁹Gør ting til bortførelsen klar til dig selv,

du ærede indbygger,^{ep} Egyptens datter!

Sandelig, No⁶⁸⁰ skal blive til ørken⁶⁸¹

og blive ødelagt^{eq} uden indbyggere.

Egypten angribes og føres i eksil

²⁰En meget smuk^{er} kvie⁶⁸² er Egypten.

En bremse kommer flyvende⁶⁸³ fra nord, den kommer.

²¹Også hendes lejetropper i hendes midte er som tyrekalve.

Ja, selv disse vendte om,

de flygtede sammen,

de holdt ikke stand,

for deres ulykkes dag er kommet over dem,

tiden for deres hjemøgelse.

²²Lyden fra hende⁶⁸⁴ er som en slange der drager afsted.

Sandelig, med styrke kommer de,

ja, med økser kom de mod hende⁶⁸⁵

ligesom dem der fælder træer.

²³De hugger^{es} hendes skov om

– det er HERRENS udsagn –

sandelig, den var ikke udsøgt,⁶⁸⁶

sandelig, de var flere end græshopper,

⁶⁸⁰Også kaldt Memphis.

⁶⁸¹Eller »rædsel«. Begge betydninger ligger i ordet.

⁶⁸²En metafor for en nation som dyrker tyretilbedelse.

⁶⁸³»Flyvende« er tilføjet.

⁶⁸⁴Ordret: »hendes lyd«. Egyptens.

⁶⁸⁵Egypten.

⁶⁸⁶Eller »den er uigennemtrængelig«.

og de var utællelige.

²⁴Egyptens datter er blevet virkelig til skamme,

hun er blevet givet i hænderne^{et} på folket fra nord.

²⁵Hærskarers HERRE, Israels Gud siger: Se, jeg hjemsøger Amon fra No^{eu} og Farao og Egypten, hendes guder og hendes konger; ja, Farao og dem som stoler på ham. ²⁶Og jeg giver dem i hænderne på dem som stræber dem efter livet og i Babylons konge, Nebukadnesars hånd og i hans tjeneres hånd. Men derefter, da skal hun bo som i gamle dage – det er HERRENS udsagn.

HERREN vil frelse Israel

²⁷Men du, frygt ikke,

min tjener Jakob,

og vær ikke rædselsslagen, Israel!

For se, jeg vil frelse dig fra det fjerne

og dit afkom fra deres fangenskabs land,

og Jakob skal vende tilbage

og skal have ro og være tryg,

og ingen forfærder ham.

²⁸Du, min tjener Jakob! frygt ikke!

– det er HERRENS udsagn –

for jeg er med dig.

For jeg vil tilintetgøre alle de folkeslag

som jeg der har fordrevet dig til,⁶⁸⁷

men dig vil jeg ikke tilintetgøre,

10 og jeg vil tugte dig som det er ret,⁶⁸⁸

men jeg vil på ingen måde lade dig ustraffet.«

⁶⁸⁷Eller »spredt dig til«.

⁶⁸⁸Ordret: »i forhold til retten«, »til retten«.

Kapitel 47

HERRENS ord angående filistrene

¹HERRENS ord som kom til profeten Jeremias angående filistrene før Farao slog Gaza:

²»Sådan siger HERREN:

Se, vande stiger op fra nord
og bliver til en flod der løber over,
og oversvømmer landet og alt i det,⁶⁸⁹
byerne⁶⁹⁰ og de som bor i dem.
Og menneskene vil skrike om hjælp,
og alle landets indbyggere vil jamre.

³Ved lyden af hans mægtige⁶⁹¹ hingstes
trampende hove,
ved larmen fra hans stridsvogn, ved rum-
len af dens hjul,
vender fædrene sig ikke om mod søn-
nerne,

fordi deres hænder er blevet slappe.

⁴For dagen, den kommer
for at ødelægge alle⁶⁹² filistrene,
for at udrydde enhver overlevende⁶⁹³
der kunne hjælpe Tyrus og Sidon.⁶⁹⁴

For HERREN tilintetgør filistrene,
en rest fra Kaftors kyst.⁶⁹⁵

⁵Skaldethed⁶⁹⁶ er kommet til Gaza,
Ashkalon er ødelagt,⁶⁹⁷
resten af deres styrke.^{ev}
Hvor længe⁶⁹⁸ vil du snitte dig?

⁶⁸⁹ Ordret: »fylde«.

⁶⁹⁰ Singularis, kollektivt.

⁶⁹¹ »Hingste« er her tilføjet.

⁶⁹² Eller »enhver af«.

⁶⁹³ Fra filistrene.

⁶⁹⁴ Nogle tolker teksten som at dommen også er imod Tyrus og Sidon. LXX oversætter: »jeg vil tilintetgøre Tyrus og Sidon og alle som er tilbage af deres allierede.«.

⁶⁹⁵ Eller »fra øen Kaftor«. Kaftor er formentlig Kreta.

⁶⁹⁶ Udført på grund af sorg.

⁶⁹⁷ Eller »blevet stille«. Verbet har begge betydninger.

⁶⁹⁸ Ordret: »indtil hvornår«.

⁶Ve, HERRENS sværd!

Hvor længe endnu⁶⁹⁹ vil du ikke være i ro?

Træk dig tilbage⁷⁰⁰ til din skede!

Hold dig i ro, stå stille!

⁷Hvordan kan du være rolig
når HERREN har befalet det; imod Ashka-
lon og imod havets kyst,
derhen har han udpeget det.«

Kapitel 48

Moabs fald

¹Til Moab: »Sådan siger Hærskarers
HERRE, Israels Gud:

Ve over Nebo!

For den er ødelagt.^{ew}

Den er virkelig blevet til skamme. Kirja-
tajim er indtaget,
tilflugtsstedet højt oppe^{ex} er virkelig ble-
vet til skamme og er fyldt med rædsel.

²Det er forbi med lovprisning af Moab,
i Heshbon har de planlagt^{ey} ondt imod
hende:

»Kom lad os udrydde hende⁷⁰¹ fra at være
et folkeslag!«

Også du Madmen,^{ez} skal omkomme!

Sværdet skal gå efter dig.

³Der høres⁷⁰² skrig fra Horonajim.⁷⁰³

Ødelæggelse og et stort sammenbrud!

⁴Moab er knust,

de unge har opløftet et skrig om hjælp,

⁵ja, ad stigningen til Luhit⁷⁰⁴

– grædende hele tiden⁷⁰⁵ – går man op,

⁶⁹⁹ Ordret: »indtil hvorfra«.

⁷⁰⁰ Ordret: »saml dig«.

⁷⁰¹ Ordret »skære hende af«.

⁷⁰² Ordret »lyd«.

⁷⁰³ En by i Moab.

⁷⁰⁴ Formentlig en hovedvej der løber fra Moabs
højland ned til Jordandalen nær Det døde Hav.

⁷⁰⁵ Ordret: »med gråd med gråd«. Betydningen kan
være at gråden kan høres overalt og hele vejen.

ja, ved nedstigningen⁷⁰⁶ fra Horonajim har de hørt angstens skrig over sammenbruddet.

⁶Flygt, red jeres liv og bliv som enebærbusken i ørkenen!

⁷Ja, fordi du stolede på dine gerninger og på dine skatte, skal også du blive indtaget. Og Kemosh⁷⁰⁷ skal gå i eksil, hans præster sammen med hans ledere.

⁸Og en ødelægger skal komme til hver by, ingen by skal undslippe, dalen skal gå til grunde, og sletten blive lagt øde – som HERREN siger.

⁹Lav en roset^{708, eæ} til Moab, for hun skal helt sikkert drage ud, og hendes byer skal blive til en ørken⁷⁰⁹ uden en indbygger i dem.

¹⁰Forbandet være den som gør HERRENS gerning med forsømmelse,⁷¹⁰ og forbandet den som holder sit sværd tilbage for blod!

¹¹Tryk har Moab været fra sin ungdom, og roligt ligger han⁷¹¹ stadig⁷¹² på sine vinbærme,

og han er ikke blevet hældt om fra kar til kar,

og i eksil er han ikke gået, derfor er hans smag bevaret i ham, og hans duft har ikke ændret sig.

HERRENS ord angående Moab

¹²Derfor se, dage kommer – det er HERRENS udsagn –

⁷⁰⁶Ordret »bjergside/skrænt«.

⁷⁰⁷Moabs gud.

⁷⁰⁸Eller »tegn«.

⁷⁰⁹»Rædsel« ligger også i ordet.

⁷¹⁰Eller »sløvhed«.

⁷¹¹I omtalen af Moab skifter Jeremias frit mellem femininum og maskulinum.

⁷¹²Verbet er en participium, derfor tilføjet »stadig«.

da jeg sender vintappere til ham, og de skal hælde ham om,

og hans kar skal de tømme, og deres⁷¹³ kar skal de knuse.

¹³Moab vil blive til skamme på grund af Kemosh,

ligesom Israels hus blev til skamme på grund af Betel, deres tillid.

¹⁴Hvordan kan I sige:

»Vi er krigere og tapre⁷¹⁴ mænd til krig?«

¹⁵Moab er ødelagt, og hendes byer har man bestaget,⁷¹⁵

og hans bedste⁷¹⁶ unge mænd er gået ned til slagtning

– det er kongens udsagn, Hærskarers HERRE er hans navn.

¹⁶Moabs undergang er nært forestående, hans ulykke kommer med stor hast.

¹⁷Vis ham medynk, alle omkring ham og alle der kender hans navn!

Sig: »Hvordan er et mægtigt scepter, en prægtig stav blevet brækket?«

¹⁸Stig ned fra herlighed og bo i tørke,⁷¹⁷ du der bor trygt,^{eø} datter Dibon!

For Moabs ødelægger er draget op imod dig,

han har tilintetgjort dine fæstninger.

¹⁹Stil dig ved vejen og hold udkig, du trygge indbygger^{eå} i Aro'er!

Spørg de flygtende og undslupne!

Sig: »Hvad er der sket?«

²⁰Moab er blevet virkelig til skamme, ja, hun er rædselsslagen,

jamr, råb om hjælp, forkynd ved Arnon⁷¹⁸

⁷¹³Jeremias skifter her i verset frit mellem singularis »han« og pluralis »deres«.

⁷¹⁴Ordret: »styrke«.

⁷¹⁵Eller »gået op til«.

⁷¹⁶Ordret »udsøgte«.

⁷¹⁷Ordret: »tørst«.

⁷¹⁸Grænsefloden mellem ammoritterne og moabitterne.

at Moab er ødelagt!

²¹Dom er kommet til⁷¹⁹ landets højslette; til Holon⁷²⁰ og til Jasa⁷²¹ og over Mepa'at²² og over Dibon og over Nebo og over Bet-Diblatajim.⁷²² ²³Over Kirjatajim og over Bet-Gamul⁷²³ og over Bet-Meon.⁷²⁴ ²⁴Over Kerijot⁷²⁵ og over Bosra,⁷²⁶ og over alle landet Moabs byer, de nærmeste og de fjerneste.⁷²⁷ ²⁵Moabs horn er skåret af, og hans arm er brækket – det er HERRENS udsagn.²⁶ Drik ham beruset – for han har ophøjet sig over HERREN – og Moab skal vælte sig i sit opkast og blive til latter – selv han.²⁷ Sandelig, blev latteren ikke din, Israel,⁷²⁸ da han⁷²⁹ blev fundet blandt tyve? For så ofte dine ord er om ham, ryster du på hovedet.

²⁸Forlad byerne og bo på klippen, I Moabs indbyggere, og vær som duen der bygger rede på siderne af en åben kløft!

²⁹Vi har hørt om Moabs hovmod – meget hovmodig er han – hans ophøjethed, hans hovmod og hans stolthed

og hans hjertes selvophøjelse.

³⁰Jeg, ja, jeg kender – det er HERRENS udsagn – hans overmod og hans usande prale-

rier – hvad de har gjort, er ikke ret. ³¹Derfor jamrer jeg over Moab,

og for hele Moab skriger jeg.

For mændene fra Kir-Heres klager han.⁷³⁰

³²Mere end gråden over Jazer

græder jeg⁷³¹ over dig,^{fa}

du vinstokken Sibma,

dine ranker gik ud over havet,⁷³²

de nåede⁷³³ til Jazers hav.⁷³⁴

Over din sommerfrugt og over din vinhøst er ødelæggeren faldet.

³³Glæde og jubel vil forsvinde^{fb}

fra frugthaven og fra Moabs land,

og vin fra persekarrene bringer jeg til op-hør,

ingen træder længere⁷³⁵ druer⁷³⁶ under jubelråb,⁷³⁷

høje råb, jubelråb er der ikke.^{738,fc}

Moabs ødelæggelse

³⁴Der var råb om hjælp fra Heshbon helt til El'ale,⁷³⁹

til Jahas løftede de deres røst,

fra Soar helt til Horonajim,

Eglat-Shelishija;

sandelig, selv Nimrims vande

skal blive til ørken.

³⁵Jeg udrydder fra Moab – det er HERRENS udsagn –

⁷¹⁹ Eller »over«.

⁷²⁰ Byens placering er ukendt.

⁷²¹ Er det samme som »Jahas«, Es 15,4.

⁷²² Ukendt område i Moab.

⁷²³ Ukendt.

⁷²⁴ By i Moab, også kaldt Ba'al-Meon.

⁷²⁵ En befæstet by i Moab.

⁷²⁶ Ukendt by i Moab. Det er ikke Bosra i Edom, Jer 49,13.

⁷²⁷ Formentlig set i forhold til Arnon floden.

⁷²⁸ De fleste oversættelser opfatter Moab som den tiltalte og oversætter »var ikke Israel dig til latter?« Grammatisk set er begge oversættelser mulige. Begrundelsen for oversættelsen her er Jer 2,26, at Israel allerede er blevet gjort til skamme.

⁷²⁹ Moab.

⁷³⁰ HERREN. Mange oversættelser ændrer til »klager jeg« som i Jer 48,36.

⁷³¹ HERREN.

⁷³² Det døde Hav.

⁷³³ Ordret »rører«.

⁷³⁴ Teksten er lidt vanskelig, de fleste læser den i lyset af Es 16,8: »nåede til Jazer«.

⁷³⁵ »Længere« er tilføjet.

⁷³⁶ »Druer« er tilføjet.

⁷³⁷ Eller »høje råb«.

⁷³⁸ Ordret: »høje råb, ikke jubelråb« eller »det høje råb er ikke jubelråb«.

⁷³⁹ By i Moab.

den der bringer ofre op til en høj,⁷⁴⁰ og den der brænder røgelse⁷⁴¹ til sine guder.

³⁶Derfor klager mit hjerte
ligesom fløjterne⁷⁴² over Moab,
og mit hjerte klager ligesom fløjterne
over mændene i Kir-Heres.⁷⁴³

Derfor, resterne^{fd} af det man har lavet -
de er tabt!^{fe}

³⁷Ja, enhvers hoved er skaldet,⁷⁴⁴
og enhvers skæg er klippet af,
og på alles hænder er der snitsår
og på lænderne sække.

³⁸På alle Moabs tage
og på hendes åbne pladser,
overalt er der sørgeceremonier.
For jeg har slået Moab i stykker
ligesom et kar ingen har glæde af
- det er HERRENS udsagn.

³⁹Hvor er det rædselsvækkende!
Jamr!⁷⁴⁵

Hvor har Moab vendt ryggen^{746,ff}
og er blevet til skamme!
Moab skal blive til latter
og til rædsel for alle der bor⁷⁴⁷ omkring
ham.

⁴⁰For sådan siger HERREN:
Se, som ørnen flyver han
og spreder sine vinger hen imod Moab.

⁴¹Byerne^{fg} er indtaget,
og fæstningerne er erobret.
Og hjertet hos Moabs krigere vil
på den dag være

som hjertet hos en fødende kvinde.

⁴²Moab skal udslettes fra at være et folk,
for han har ophøjet sig over HERREN.

⁴³Gru, grube og garn^{fh} skal komme⁷⁴⁸
over dig,

du der bor trygt⁷⁴⁹ i Moab!

- det er HERRENS udsagn.

⁴⁴Den der flygter fra gru,⁷⁵⁰
vil falde i gruben,⁷⁵¹

og den der stiger op af gruben,
vil blive fanget i fælden.

For jeg bringer over hende, over Moab
året for deres hjemsøgelse
- det er HERRENS udsagn.

⁴⁵I skyggen af Heshbon bliver de stående,
de som helt udmattet flygter,
for ild fór^{fi} ud fra Heshbon
og en flamme inde fra^{fj} Sihon,⁷⁵²
og den har fortæret Moabs tindinger
og issen på de højrøstede sønner.

⁴⁶Ve dig Moab!

Gået til grunde er Kemosh' folk,
for dine sønner er taget til fange,
og dine døtre er i fangenskab.^{fk}

⁴⁷Men jeg vil i de sidste dage⁷⁵³
vende Moabs situation

- det er HERRENS udsagn.«

Så langt som hertil er dommen over
Moab.

⁷⁴⁰Ordret: »bringer op høj«. Teksten er lidt uklar.
»Høj« har ingen præposition, og »bringer op« har in-
tet objekt. De fleste oversættelser tilføjer »ofre«.

⁷⁴¹Eller »ofrer røgelse«, »bringer røgoffer«.

⁷⁴²Fløjter bruges almindeligvis til glæde.

⁷⁴³Antages at være en hovedstad i det gamle Moab.

⁷⁴⁴Udført pga. sorg.

⁷⁴⁵Eller »de skal jamre«! Verbet læses her som en
imperativ. Det kan læses som en profetisk perfektum
og oversættes så med futurum. Oversættelserne væl-
ger frit.

⁷⁴⁶»Til mig« (HERREN) er underforstået.

⁷⁴⁷»Der bor« er tilføjet.

⁷⁴⁸»Skal komme« er tilføjet.

⁷⁴⁹Se note til Jer 48,18.

⁷⁵⁰Eller »rædsel«.

⁷⁵¹Eller »graven«.

⁷⁵²Dvs. amoritternes konge Sihons by. Hovedsta-
den var Heshbon.

⁷⁵³Eller »ved tidernes ende«. Ordret: »ved dagenes
ende«.

Kapitel 49

HERRENS ord til Ammon

¹Til Ammons sønner: Sådan siger HERREN:
 »Har Israel ingen sønner,
 eller har han ingen arving?
 Hvorfor har Milkom⁷⁵⁴ arvet⁷⁵⁵ Gad,⁷⁵⁶
 så hans folk bor i hans⁷⁵⁷ byer?
²Derfor se, dage kommer
 – det er HERRENS udsagn –
 da jeg vil lade et krigsråb lyde
 mod ammonitternes Rabba,⁷⁵⁸
 og hun skal blive til en øde ruinhøj,
 og hendes døtre⁷⁵⁹ skal brændes⁷⁶⁰
 Og Israel skal arve dem som arvede ham
 – siger HERREN.
³Jamr, Heshbon,
 for Aj er ødelagt!
 Skrig om hjælp, Rabbas døtre,
 bind sækkelærred om lænderne!
 Klag,
 løb frem og tilbage i stenindhegningerne!
 For Milkom skal gå i eksil,
 hans præster sammen med hans ledere!
⁴Hvordan kan du rose dig af dalene,
 at din dal flyder over,
 du frafaldne datter
 der stoler på dine skatte:
 »Hvem vil komme til⁷⁶¹ mig?«

⁷⁵⁴ Ordret: »deres konge«. Milkom er ammonitternes gud. Ammonitterens konge hed Ba'alis. LXX, Syric og Vulgata og mange oversættelser har »Milkom«. Milkom er formentlig det samme som Molok. Det menes at både Jeremias og Amos har undgået navnet Milkom og har i stedet skrevet »deres konge«, se Jer 40,14. Nogle oversættelser vælger »deres konge«, det ordrette efter den masoretiske tekst.

⁷⁵⁵ Eller »taget i besiddelse«.

⁷⁵⁶ LXX har »Galaad« der er det samme som Gilead.

⁷⁵⁷ Gads.

⁷⁵⁸ Rabba var hovedstad i Ammon.

⁷⁵⁹ dvs. byer.

⁷⁶⁰ Ordret: »brændes i ild« eller »sættes i brand med ild«.

⁷⁶¹ Eller »over«.

⁵Se, jeg bringer rædsel over dig
 – det er min herre, Hærskarers HERRES
 udsagn –
 fra alle der bor rundt omkring dig.
 Og I skal blive fordrevet⁷⁶² enhver foran
 ham,⁷⁶³
 og ingen vil samle de flygtende.^{f1}
⁶Men derefter vil jeg vende⁷⁶⁴
 Ammons sønners livssituation⁷⁶⁵
 – det er HERRENS udsagn.«

HERRENS ord til Edom

⁷Til Edom: »Sådan siger Hærskarers
 HERRE:
 Er der ikke længere visdom i Teman?⁷⁶⁶
 Forstandiges råd er forsvundet,^{fm}
 deres visdom er rådnet op!
⁸Flygt, vend jer om,⁷⁶⁷
 skjul jer dybt nede,⁷⁶⁸
 Dedans indbyggere,
 for Esaus⁷⁶⁹ ulykke bringer jeg^{fn} over
 ham⁷⁷⁰ til den tid
 da jeg hjemsøger ham.
⁹Når drueplukkerne kommer til dig,
 vil de ikke efterlade efterhøsten.⁷⁷¹
 Når tyvene kommer om natten,
 vil de ødelægge til de har nok.
¹⁰For jeg, jeg har blottet Esau,⁷⁷²
 jeg har afsløret hans skjulesteder,
 og vil han skjule sig, er det ikke muligt.

⁷⁶² Eller »spredt«.

⁷⁶³ Teksten er uklar. Det kan betyde »hver for sig«. Sammenlignet med Jer 46,5 er det udtryk for en panisk flugt.

⁷⁶⁴ Eller »genoprette«.

⁷⁶⁵ Kan oversættes »fangenskab«.

⁷⁶⁶ Betyder »syd«. Targum oversætter »sydlandet«.

⁷⁶⁷ Til flugt.

⁷⁶⁸ Ordret: »gør dyb til at sidde/bo«.

⁷⁶⁹ Esau er stamfader til Edom.

⁷⁷⁰ Edom.

⁷⁷¹ De druer der er tilbage når der er høstet, druer som er til de fattige.

⁷⁷² Edom.

Hans afkom er ødelagt, også hans brødre
og hans naboer; han⁷⁷³ er ikke mere.

¹¹Forlad dine forældreløse –
jeg, ja, jeg vil holde dem i live!
Og dine enker kan stole på mig!

¹²For sådan siger HERREN: Se, de som
ikke fik nogen dom til at drikke bægeret,
de skal sandelig drikke. Og er du den der
er sikker på at gå fri? Du går ikke fri, for
du skal helt sikkert drikke! ¹³For jeg svær-
ger^{fo} ved mig selv – det er HERRENS udsagn
– at til rædsel, til vanære, til ødelæggelse
og til forbandelse skal Bosra blive, og alle
dets byer skal blive til evig ørken.«

¹⁴Et budskab har jeg hørt fra HERREN
og en budbringer er sendt ud blandt fol-
keslagene:

»Saml jer og gå imod hende,
og rejs jer til krig!

¹⁵For se, jeg har gjort dig lille blandt fol-
keslagene,
foragtet blandt menneskene.

¹⁶Din rædsel!^{fp}

Dit hjertes overmod har bedraget dig,
du der bor i klippekløfterne,
du der har indtaget højens top.

Selvom du bygger din rede højt oppe li-
gesom ørnen,

derfra vil jeg bringe dig ned

– det er HERRENS udsagn.

¹⁷Edom skal blive til rædsel;⁷⁷⁴
enhver som går forbi hende, vil blive for-
færdet

og fløjte hånligt over alle hendes sår.

¹⁸Ligesom efter Sodoma og Gomorras
fald,

og hendes naboers

– siger HERREN –

skal ingen bo der,

og ingen blandt mennesker vil opholde
sig der.

⁷⁷³Esau = Edom.

⁷⁷⁴»Ørken«, årsagen til rædsel, ligger også i ordet.

¹⁹Se, som en løve⁷⁷⁵ stiger op
fra Jordans pragt
til en græsgang der altid er grøn,⁷⁷⁶
sandelig, i et nu⁷⁷⁷ jager jeg ham bort fra
hende,⁷⁷⁸

og hvem er den unge mand⁷⁷⁹ jeg vil ud-
pege⁷⁸⁰ til hende?

For hvem er som jeg, og hvem vil stævne
mig?⁷⁸¹

Hvem er den hyrde som kan stå⁷⁸² for mit
ansigt?

²⁰Derfor, hør HERRENS råd
som han har besluttet for Edom,
og hans planer⁷⁸³
som han har udtænkt for indbyggerne i
Teman.

Sandelig,^{fq} de skal trække dem bort – de
mindste af fåre- og gedeflokken,
sandelig, deres græsgang skal blive for-
færdet over dem!

²¹Ved lyden af deres fald skælver jorden;
et skrig – selv⁷⁸⁴ ved Sivhavet⁷⁸⁵ høres
hendes røst.

²²Se, som ørnen stiger han op og flyver
og spreder sine vinger ud over Bosra.
Og hjertet hos Edoms krigere vil på den
dag være
som hjertet hos en fødende kvinde.«

HERRENS ord til Damaskus

⁷⁷⁵Jer 49,19-21 er næsten identisk med Jer 50,44-46.

⁷⁷⁶Ordret: »vedvarende«.

⁷⁷⁷Eller »på et øjeblik«.

⁷⁷⁸»Ham« og »hende« volder problemer i oversæt-
telsen. LXX og Targum ændrer »ham« til »dem«. Men
»ham« kan være »den unge mand« eller »hyrden«.

⁷⁷⁹Ordret: »udvalgt«.

⁷⁸⁰Eller »indsætte«.

⁷⁸¹Eller »kræve mig til regnskab«.

⁷⁸²Eller »blive stående«.

⁷⁸³Ordret »hans tanker«.

⁷⁸⁴»selv« er tilføjet.

⁷⁸⁵Flere oversættelser har »det røde hav«.

²³Til Damaskus:

»Hamat er blevet til skamme, også Arpad,
for en ond nyhed har de hørt,
de er rystet⁷⁸⁶

- ligesom det urolige hav,^{fr}
det kan ikke være roligt.

²⁴Damaskus har mistet modet,⁷⁸⁷

hun har vendt sig om for at flygte,
rædsel^{fs} har grebet hende.

Angst og veer

har grebet hende som hos den fødende.

²⁵Hvor er hun blevet forladt,

lovprisningens by,

min glædes by!

²⁶Derfor skal hendes unge mænd falde på
hendes åbne pladser,

alle krigens mænd skal blive stille
på den dag.

- Det er Hærskarers HERRES udsagn.

²⁷Og jeg vil sætte ild til Damaskus' mure,
og den skal fortære Ben-Hadads palad-
ser.«⁷⁸⁸

HERRENS ord til Kedar og Hazors kongeriger

²⁸Til Kedar⁷⁸⁹ og til Hazors kongeriger⁷⁹⁰
som Nebukadnesar, Babylons konge, slog:

»Sådan siger HERREN:

Rejs jer og drag op mod⁷⁹¹ Kedar⁷⁹²
og ødelæg østens folk!⁷⁹³

⁷⁸⁶Ordret: »svinger/bølger frem og tilbage«.

⁷⁸⁷Ordret: »blevet slap«.

⁷⁸⁸Eller »fæstninger«. Ben-Hadad er Syriens kongehus.

⁷⁸⁹En gruppe nordarabiske stammer, der stammer fra Ismael. De levede i den syrisk-arabiske ørken øst for Edom.

⁷⁹⁰Et område med arabiske stammer sydøst for Israel.

⁷⁹¹Ordret: »til«.

⁷⁹²En gruppe nordarabiske stammer af Ismaels slægt.

⁷⁹³Ordret: »sønner«.

²⁹Deres telte og deres får og geder skal
de tage,

deres teltduge og alle deres redskaber
og deres kameler skal de tage med til sig
selv.

Og de skal råbe over dem: »Rædsel
overalt!«

³⁰Flygt, driv vidt omkring,⁷⁹⁴

skjul jer dybt nede,⁷⁹⁵

I Hasors indbyggere!

- Det er HERRENS udsagn -

for Nebukadnesar, Babylons konge, har
truffet en beslutning⁷⁹⁶ mod jer,

og han har udtænkt en plan imod jer:

³¹»Rejs jer, drag op imod et roligt fol-
keslag

som bor i sikkerhed!«

- Det er HERRENS udsagn.

De har hverken døre

eller slåer,

de bor for sig selv.⁷⁹⁷

³²Og deres kameler skal blive til rov,⁷⁹⁸
og deres larmende⁷⁹⁹ husdyr skal blive til
bytte,

og jeg vil sprede dem for alle vinde,⁸⁰⁰

dem med klippede tindinger,

og fra alle sider vil jeg bringe deres
ulykke

- det er HERRENS udsagn.

³³Og Hasor skal blive til bolig for sjakaler,
en ørken for evigt.

Intet menneske vil bo der,

og intet menneskebarn⁸⁰¹ vil opholde sig
i den.«

⁷⁹⁴Nogle oversætter »flygt hurtigt«.

⁷⁹⁵Ordret: »gør dyb til at sidde/bo«.

⁷⁹⁶Ordret: »råd«.

⁷⁹⁷Ordret »ensomhed«.

⁷⁹⁸Eller »plyndring«.

⁷⁹⁹Ordret: »uro«, »stor mængde«.

⁸⁰⁰Ordret: »til enhver vind«.

⁸⁰¹Eller »ingen søn af et menneske«.

HERRENS ord til Elam

³⁴HERRENS ord som kom til profeten Jeremias angående Elam i begyndelsen af Judas konge, Sidkijas regering⁸⁰²:

³⁵»Sådan siger Hærskarers HERRE:

Se, jeg brækker Elams bue,
de bedste⁸⁰³ af deres styrke.

³⁶Og til Elam vil jeg bringe fire vinde
fra himlenes fire ender,
og jeg vil sprede dem for alle disse vinde,
og der skal ikke være et folkeslag
som ikke Elams fordrevne vil komme til.

³⁷Jeg vil gøre Elam rædselsslagen foran
deres fjender

og foran dem som stræber dem efter livet,

og jeg vil bringe ulykke over dem,
min glødende vrede

– det er HERRENS udsagn.

Og jeg vil sende sværdet efter dem
indtil jeg har tilintetgjort dem.

³⁸Og jeg vil sætte min trone i Elam,
og derfra vil jeg udrydde konge og ledere
– det er HERRENS udsagn.

³⁹Men det vil ske i de sidste dage,⁸⁰⁴ da
vil jeg vende⁸⁰⁵ Elams situation⁸⁰⁶ – det er
HERRENS udsagn.«

Kapitel 50*Et budskab angående Babylon*

¹Det ord som HERREN talte til Babylon, til kaldæernes land, gennem profeten Jeremias:

²»Forkynd^{ft} det blandt folkeslagene,
kundgør det,

⁸⁰²597 f.Kr.

⁸⁰³Ordret: »første«

⁸⁰⁴Eller »ved tidernes ende«. Ordret: »ved dages
ende«.

⁸⁰⁵Eller »genoprette«.

⁸⁰⁶Oversættes også med »fangenskab« eller
»skæbne«.

og sæt et banner op!

Kundgør det, skjul det ikke!

Sig: »Babylon er indtaget,

Bel⁸⁰⁷ er blevet virkelig til skamme, Mar-
duk^{fu} er blevet fyldt af rædsel!

Hendes gudebilleder er blevet virkelig til
skamme, hendes afguder^{fv} er blevet ræd-
selsslagne!«

³For et folkeslag fra nord er draget op
imod hende,

det vil gøre hendes land til rædsel,

og der vil ikke være nogen beboer i det;

såvel mennesker som vilde dyr er vandret
afsted,⁸⁰⁸ de er draget bort.

Håb for Israel og Juda

⁴I de dage

og til den tid

– det er HERRENS udsagn –

skal Israels børn komme,
disse sammen med Judas børn.

Grædende hele tiden skal de vandre,
og HERREN deres Gud skal de søge.

⁵De skal spørge efter Zion,
deres ansigter er rettet her:⁸⁰⁹

»Kom! og slut jer til HERREN,
i en evig pagt der ikke vil blive glemt!«

Dommen over Babylon

⁶En fåreflok der går fortabt, var mit folk,
deres hyrder lod dem vandre væk,⁸¹⁰

bjergene⁸¹¹ forførte dem,
fra bjerg til høj gik de,
de glemte deres hvileplads.

⁷Alle de som fandt dem, fortærede dem,
og deres fjender sagde: »Vi er uden
skyld!«

⁸⁰⁷En titel der betyder »herre«, ligesom Ba'al.

⁸⁰⁸Ordret: »er strejfet/flakket omkring uden mål«.

⁸⁰⁹Ordret: »i retning af her er deres ansigter«.

⁸¹⁰Eller »fare vild«.

⁸¹¹Offerhøjene.

eftersom de har syndet mod HERREN,
retfærdighedens græsgang,⁸¹²
og mod HERREN, deres fædres håb.

⁸Vandr bort^{fw} fra Babylons midte,
drag ud fra kaldæernes land
og vær som førerbukke
foran fåreflokken!

⁹For se, jeg vækker og fører op
mod Babylon
en samling af store folkeslag
fra nordens land,
og de skal stille sig op mod hende;
derfra skal hun blive indtaget.
Dets pile, de er som fra en dygtig^{fx} kriger,
han vender ikke tilbage uden held.⁸¹³

¹⁰Og kaldæerne skal blive til bytte,
alle de som plyndrer hende, skal blive
mætte

– det er HERRENS udsagn.

¹¹Skønt^{fy} I glæder jer,
ja, I jubler,
I der plyndrer min arvelod.
Skønt I springer omkring som kvier på
græs

og vrinsker som mægtige hingste⁸¹⁴

¹²så skammer jeres mor⁸¹⁵ sig meget,
hun som fødte jer, er blevet til skamme.
Se, hun er den sidste af folkeslagene,
en ørken, et tørt land og en ødemark!⁸¹⁶

¹³For HERRENS vredes skyld skal hun ikke
bebo,

og det hele skal blive en ødemark.
Enhver der drager forbi Babylon,
vil blive forfærdet⁸¹⁷ og vil fløjte hånlige
over alle hendes sår.

¹⁴Stil op mod Babylon – på alle sider,
alle der spænder buen, skyd mod hende,

spar ikke en pil!
For mod HERREN har hun syndet.

¹⁵Råb mod hende rundt omkring,
hun har overgivet sig,⁸¹⁸
hendes tårne⁸¹⁹ er faldet,
hendes mure er revet ned,
for det er HERRENS hævn.
Hævn jer på hende,
ligesom hun har gjort,
gør mod hende!

¹⁶Udryd⁸²⁰ den der sår fra Babylon,
og den der fører seglen i høsttid!
Foran⁸²¹ det voldsomt ødelæggende
sværd
vil de vende sig hver til sit folk
og flygte hver til sit land.

*HERREN fører sit folk tilbage til deres land
og tilgiver dem*

¹⁷Israel er som spredte lam^{fz}
løverne har jaget fra hinanden.
Først har Assyriens konge fortæret ham,
og nu til sidst
har Nebukadnesar, Babylons konge, gna-
vet hans ben.^{fæ}

¹⁸Derfor, sådan siger Hærskarers HERRE,
Israels Gud:

Se, jeg hjemsøger Babylons konge
og hans land,
ligesom jeg har hjemsøgt
Assyriens konge.

¹⁹Og jeg vil føre Israel tilbage
til hans⁸²² græsgang,
og han skal græsse på Karmel og i Bas-
han,

⁸¹⁸Ordret: »har givet sin hånd«.

⁸¹⁹Hapax legomenon, findes kun her. Det er tårne
i bymuren, ikke fæstninger. Babylons bymure havde
mange små og store tårne.

⁸²⁰Ordret: »skær af«.

⁸²¹Eller »på grund af«.

⁸²²Jeremias veksler frit mellem »hun« og »han« i
omtalen af både Israel og Babylon.

⁸¹²Almindeligvis er »græsgang« et område.

⁸¹³Eller »tomt«.

⁸¹⁴Ordret: »stærke«, »mægtige«.

⁸¹⁵Babylon

⁸¹⁶Eller »slette«.

⁸¹⁷Eller »vil gyse«.

og på Efraims bjerge og i Gilead
skal hans sjæl mættes.

²⁰I de dage og til den tid
– det er HERRENS udsagn –
skal man lede efter Israels overtræ-
delse,⁸²³ men der er ingen, og efter Judas
synder, men de er ikke at finde.

For jeg tilgiver dem som jeg lader blive
tilbage.

HERRENS hævn over Babylon

²¹Angående⁸²⁴ landet Meratajim:⁸²⁵ Drag
op mod hende
og mod Pekods⁸²⁶ indbyggere: Hug ned
og læg band på⁸²⁷ de sidste af dem!^{fø}
– det er HERRENS udsagn.
Og gør efter alt som jeg har befalet dig!

²²Der høres krigslarm i landet,
et stort sammenbrud!

²³Hvor er han hugget i stykker og bræk-
ket,
hele jordens hammer!⁸²⁸
Hvor er Babylon blevet til rædsel
blandt folkeslagene!

²⁴Jeg har lagt en fælde for dig, og også du
er blevet fanget, Babylon,
men du, ja, du vidste det ikke selv.
Du blev fundet og blev endog grebet,
fordi du dristede dig til kamp med
HERREN.

⁸²³ Eller »skyld«.

⁸²⁴ Eller: »mod«.

⁸²⁵ Ordet betyder »dobbel oprør«, et nedsættende
udtryk om Babylon. Man mener det er et ordspil på
marratu, en saltvandsregion i det sydlige Babylon,
hvor Tigris og Eufrat løber ud i Den Persiske Golf.

⁸²⁶ region i det sydlige Babylon, øst for Tigris. Nav-
net er et ordspil på det af Jeremias hyppigt an-
vendte ord *pqd*, der i infinitiv hedder *pekod* »at hjem-
søge/straffe«.

⁸²⁷ Eller »hellig det (til HERREN) til ødelæggelse«.

⁸²⁸ Jeremias skifter her som tidligere mellem anden
og tredje person i HERRENS tale.

²⁵HERREN har åbnet sit våbenkammer,
og han har hentet sit harmes^{få} våben
frem,
for der er et arbejde for den herre Hær-
skarers HERRE
i kaldæernes land.

²⁶Kom mod hende fra hver side,⁸²⁹
åbn hendes kornlagre,
kast det op som dynger
og læg band på det!
Lad der ikke være nogen rest til hende!

²⁷Slå alle hendes tyre ned,
de skal gå ned til slagtning!
Ve over dem!
for deres dag er kommet,
tiden for deres hjem søgelse.

Babylons ydmygelse

²⁸Røsten fra de flygtende og de undslupne
fra Babylons land høres,⁸³⁰
det er for at forkynde i Zion
HERREN, vores Guds hævn,
hans tempels hævn.

²⁹Tilkald mod Babylon en masse,^{ga}
alle dem som spænder buen,
lejr jer imod hende på alle sider,
lad ikke nogen undslippe!
Gengæld hende efter hendes gerning,
alt det hun har gjort, gør det mod hende!
For hun opførte sig hovmodigt over for
HERREN,

over for Israels hellige.

³⁰Derfor skal hendes unge mænd falde på
hendes åbne pladser,
og alle krigens mænd skal blive stille⁸³¹
på den dag
– det er HERRENS udsagn.

⁸²⁹ Ordret: »fra enden«, dvs. fra ende til ende eller
fra en ende til den anden. Dette medfører »fra hver
side«.

⁸³⁰ »Høres« er tilføjet.

⁸³¹ Dvs. omkomme.

³¹Se, jeg er imod dig, du overmodige!
- Det er den herre Hærskarers Herres udsagn.

For din dag er kommet, tiden
da jeg hjemsøger dig.

³²Den overmodige skal snuble og falde,
og ingen rejser ham op.
Og jeg vil sætte ild til hans byer,
og den vil fortære alt omkring ham.

Babylons ødelæggelse og fortvivlelse

³³Sådan siger Hærskarers HERRE:
Israels børn og Judas børn
er alle sammen undertrykte.
Og alle de der tog dem til fange, holdt
dem fast,
de nægtede at lade dem gå.

³⁴Deres forløser er stærk,
Hærskarers HERRE er hans navn,
han vil bestemt føre deres sag^{gb}
for at skaffe landet ro,
og han vil få Babylons indbyggere til at
skælve.^{gc}

³⁵Et sværd imod kaldæerne!⁸³²
- det er HERRENS udsagn -
og imod Babylons indbyggere,
og imod hendes ledere
og imod hendes vise!⁸³³

³⁶Et sværd imod de pralende spåmænd^{gd}
så de bliver som tåber!
Et sværd imod hendes krigere så de bli-
ver rædselsslagne!

³⁷Et sværd imod hans heste og imod hans
stridsvogn^{ge}
og imod alle de fremmede folk
som er i hendes midte,
så de bliver som kvinder!
Et sværd imod hendes skatkamre
så de bliver plyndret!

⁸³²Jer 50,35-38 er en lang række udtalelser af for-
bandelser over Babylon. De er meget korte, under-
forstået »skal komme«.

⁸³³Dvs. rådgivere, astrologer, spåmænd.

³⁸Tørke^{gf} over hendes vande
så de tørrer ud!^{gg}
For det er et land af gudebilleder,
og ved rædslerne⁸³⁴ opfører de sig som
vanvittige.

³⁹Derfor skal ørkendyr⁸³⁵ bo med sjaka-
ler,⁸³⁶
også strudseunger skal bo deri.
Og hun skal i evighed ikke mere bebos,
og ingen skal bosætte sig i slægt efter
slægt.

⁴⁰Ligesom da Gud styrtede
Sodoma og Gomorra
og hendes naboer
- det er HERRENS udsagn -
skal intet menneske bo der,
og intet menneskebarn⁸³⁷ opholde sig
deri.

Babylons erobring

⁴¹Se, et folk kommer fra nord,
et stort folkeslag,
og talrige konger
vækkes⁸³⁸ fra jordens fjerneste egne.

⁴²Bue og krumsværd griber de,
grusomme er de og viser ingen barmhjer-
tighed.

Deres røst er som havet der larmer,
og de rider på heste,
er stillet op som mænd til krig
imod dig, Babylons datter.⁸³⁹

⁴³Babylons konge har hørt rygtet om dem,
og hans hænder bliver slappe,⁸⁴⁰
angst griber ham,
veer ligesom hos den fødende.

⁸³⁴Afgudsbilleder.

⁸³⁵Hvilke dyr er ukendt.

⁸³⁶Nogle oversætter »hyæner«.

⁸³⁷Eller »ingen søn af et menneske«.

⁸³⁸Verbet kan også betyde »bryder op«.

⁸³⁹Sml. »Zions datter« i Jer 6,23. Jer 6,23-24 er næ-
sten identisk med Jer 50,42-43.

⁸⁴⁰Mister modet.

⁴⁴Se, som en løve stiger op⁸⁴¹
 fra Jordans pragt
 til en græsgang der altid er grøn.⁸⁴²
 Sandelig i et nu jager jeg dem bort fra
 hende,
 og hvem er den unge mand⁸⁴³ jeg vil ud-
 pege⁸⁴⁴ til hende?
 For hvem er som jeg? Og hvem vil stævne
 mig?⁸⁴⁵
 Og hvem er den hyrde som kan stå⁸⁴⁶ for
 mit ansigt?
⁴⁵Derfor, hør HERRENS råd
 som han har besluttet for Babylon,
 og hans planer
 som han har udtænkt for kaldæernes
 land:
 Sandelig, de skal trække dem bort - de
 mindste af fåre- og gedeflokken,
 sandelig, græsgangen skal blive forfær-
 det over dem.
⁴⁶Ved råbet »Babylon er erobret!«
 skælver jorden.
 Og et skrig om hjælp høres blandt fol-
 keslagene.«

Kapitel 51

HERRENS dom over Babylon

¹Sådan siger HERREN:
 »Se, jeg vækker mod Babylon
 og mod indbyggerne i Leb-Kamaj⁸⁴⁷
 en ødelæggers ånd.^{gh}
²Og jeg vil sende fremmede^{gi} til Babylon,
 og de skal sprede hende

og lægge hendes land øde,
 fordi de⁸⁴⁸ var^{gj} imod hende⁸⁴⁹ fra alle si-
 der
 på ulykkens dag.
³Imod ham som spænder sin bue,⁸⁵⁰ lad
 bueskytten spænde sin bue^{gk}
 og mod den der rejser sig op i sin
 brynje.⁸⁵¹
 Og skån ikke hendes unge mænd,
 læg band på hele hendes hærske!
⁴De dødeligt sårede skal falde i kaldæer-
 nes land
 og de der er stukket ned, i hendes gader.
⁵Men hverken Israel eller Juda er blevet
 forladt som enke^{gl}
 af sin Gud, af Hærskarers HERRE,
 skønt deres land⁸⁵² er fuld af skyld over
 for Israels Hellige.
⁶Flygt ud af Babylon
 og red hver sit eget liv!
 Omkom ikke⁸⁵³ på grund af hendes⁸⁵⁴
 skyld,⁸⁵⁵
 for det er HERRENS tid for hævn,
 hendes gerning gengælder han hende.
⁷Et guldbæger var Babylon i HERRENS
 hånd,
 der gør hele jorden beruset.
 Af hendes vin har folkeslagene drukket,
 derfor opfører folkeslagene sig som vanvit-
 tige.
⁸Pludselig er Babylon faldet og brudt
 sammen.
 Jamr over hende!
 Hent balsam for hendes smerte,

⁸⁴¹Talen til Babylon i Jer 50,44-46 er næsten iden-
 tisk med HERRENS tale til Edom i Jer 49,19-21.

⁸⁴²Ordret: »vedvarende«.

⁸⁴³Ordret: »udvalgt«.

⁸⁴⁴Eller »indsætte«.

⁸⁴⁵Eller »kræve mig til regnskab«.

⁸⁴⁶Eller »blive stående«.

⁸⁴⁷Et udtryk der er en omskrivning for Kaldæa, kal-
 dæerne.

⁸⁴⁸Babylonerne.

⁸⁴⁹Jerusalem.

⁸⁵⁰»sin bue« er underforstået i verbet.

⁸⁵¹Eller »Gud vil spænde, vil spænde, bueskytten
 vil spænde sin bue, og Gud vil rejse sig i sin brynje«,
 jf. note. Hvis denne oversættelse er den rigtige, kan
 Jer 51,3-19 opfattes som Jeremias' tale.

⁸⁵²Israels land, se Jer 50,7.

⁸⁵³Ordret: »bliv ikke gjort stille«.

⁸⁵⁴Babylon.

⁸⁵⁵Eller »i hendes straf«.

måske kan hun blive helbredt!«

⁹»Vi⁸⁵⁶ ville helbrede Babylon, men hun kunne ikke helbredes.

Forlad hende og lad os drage hver til sit land!

For hendes dom når⁸⁵⁷ til himlene og hæver sig helt til skyerne.

¹⁰HERREN har bragt hele vores retfærdige sag for dagen.⁸⁵⁸

Kom og lad os forkynde i Zion
HERREN, vores Guds gerning!«

¹¹Spids pilene,
fyld koggerne!^{gm}

HERREN har vakt
Mediens kongers ånd,
for hans plan imod Babylon er
at ødelægge hende.

For dette er HERRENS hævn,
hævnen for hans tempel.

¹²Løft banner imod Babylons mure,
forstærk vagten,
sæt vagtposter op,
gør bagholdene klar!

For HERREN både planlægger
og udfører

det som han har talt angående Babylons
indbyggere:

¹³»Du som bor^{gn} ved de mange vande,
rig på skatte,
din ende er kommet, det mål⁸⁵⁹ hvor du
skal skæres af.«^{g0}

¹⁴Hærskarers HERRE har svoret ved sig selv:

»Sandelig, jeg fylder dig med mennesker
som græshopper,

og de vil istemme jubelråb over dig!«

⁸⁵⁶Babylons fremmede folk.

⁸⁵⁷Ordret: »rører«

⁸⁵⁸Ordret: »bragt frem/ladet komme frem vores retfærdigheder«.

⁸⁵⁹Eller »punkt«.

Lovprisning til HERREN, Jakobs Gud

¹⁵Han er den som dannede jorden ved sin kraft, grundlagde verden⁸⁶⁰ i sin visdom, og ved sin indsigt bredte han himlene ud.

¹⁶Når han oplader sin røst bruser vandene i himlene,
og han får skyerne til at stige op fra jordens ende.

Han gør lynene til regn,
og han får vinden til at fare ud fra sine forråds-kamre.

¹⁷Ethvert menneske er en tåbe og uden kundskab,

enhver smed er blevet virkelig til skamme på grund af afgudsbilledet,
for hans smeltede billede er en løgn,
og der er ingen ånd i dem.

¹⁸De er tomhed,^{gp}

- et latterligt arbejde!

På tidspunktet for deres hjem søgelse skal de gå til grunde.

¹⁹Jakobs del⁸⁶¹ er ikke som disse, for det er ham som har formet det hele, også stammen som er hans ejendom.⁸⁶²
Hærskarers HERRE er hans navn.

Babylon var HERRENS hammer over for Israel

²⁰»Du var min hammer,⁸⁶³
et krigsvåben,
og med dig knuste^{ga} jeg folkeslag,
med dig ødelagde jeg kongeriger,
²¹med dig knuste jeg hest og dens rytter,

⁸⁶⁰Eller »jorden«.

⁸⁶¹Eller »arvelod«.

⁸⁶²Mange oversættelser tilføjer »Israel«, det findes også i nogle manuskripter.

⁸⁶³Der er forskellige forslag til hvem der er »min hammer«: Babylon, Jeremias og Israel. Jer 50,23 antyder at hammeren er Babylon. Flere oversættelser vælger profetisk perfektum og oversætter med præsens.

med dig knuste jeg stridsvogn og dens rytter,⁸⁶⁴

²²med dig knuste jeg mand og hustru,
med dig knuste jeg gammel og ung,
med dig knuste jeg den unge mand og jomfruen,

²³med dig knuste jeg hyrde og hans hjord,
med dig knuste jeg bonde og hans okses-
pand,

med dig knuste jeg statholdere og fyr-
ster.⁸⁶⁵

²⁴Og jeg vil gengælde Babylon og alle Kal-
dæas indbyggere alt det onde som de har
gjort mod Zion, for øjnene af jer – det er
HERRENS udsagn.

Babylons ende er truende nær

²⁵Se, jeg er imod dig, du ødelæggelsens
bjerg

– det er HERRENS udsagn –
du der ødelægger hele jorden!
Jeg vil strække min hånd ud mod dig,
og jeg vil vælte dig ned fra klipperne
og gøre dig til et udbrændt⁸⁶⁶ bjerg.

²⁶De skal hverken tage hjørnesten
eller grundsten fra dig.

Sandelig, evige ødemarker⁸⁶⁷ skal du
blive til

– det er HERRENS udsagn.

²⁷Rejs et banner i landet,
stød i hornet blandt folkeslagene!
Hellig⁸⁶⁸ folkeslag mod hende,
tilkald kongerigerne

⁸⁶⁴Mange oversættelser vælger »vognstyrer« i ste-
det for »rytter« for at undgå gentagelsen, som er i
den hebraiske tekst.

⁸⁶⁵Eller »embedsmænd«. Betydningen af ordet er
militær administrator eller embedsmand af lavere
rang under kongen. Men i GT anvendes »statholder«
og »fyrster/embedsmænd mere eller mindre om det
samme.

⁸⁶⁶Eller »afsvedet«.

⁸⁶⁷Eller »evig ørken«.

⁸⁶⁸»Til krig« er underforstået.

Ararat,⁸⁶⁹ Minni⁸⁷⁰ og Ashkenaz⁸⁷¹ mod
hende!

Indsæt en general⁹⁷ imod hende,
få heste som hårede⁹⁵ græshopper til at
drage op!

²⁸Hellig⁸⁷² folkeslag mod hende,
Mediens konger,
hendes statholdere og alle hendes fyrster
og hele landet under hans⁸⁷³ herre-
dømme!

²⁹Da skælver og bæver jorden,⁸⁷⁴

for da opfyldes på Babylon HERRENS pla-
ner

– at gøre Babylons land
til rædsel uden beboer.

³⁰Babylons krigere er holdt op med at
kæmpe,

de sidder i fæstningerne.
Deres kraft er forsvundet,⁸⁷⁵
de er blevet som kvinder.

De har sat ild til hendes boliger,
hendes slår er brækket.

³¹Løber løber for at møde løber
og budbringer for at møde budbringer
for så at fortælle Babylons konge
at hans by er indtaget fra hver side.⁸⁷⁶

³²Også forterne⁸⁷⁷ er blevet besat,

⁸⁶⁹Bjergområde nord for Assyrien. Kaldt Armenien
i LXX i Es 37,38.

⁸⁷⁰Et lille rige nord for Assyriens grænse. LXX op-
fatter det ikke som et navn og oversætter »ved mig«.

⁸⁷¹Et rige nord for Ararat og Mini, mellem Sorteha-
vet og Det Kaspiske Hav.

⁸⁷²»Til krig« er underforstået.

⁸⁷³Generalens i vers 27.

⁸⁷⁴Eller »landet«.

⁸⁷⁵Ordret: »tørret ud«.

⁸⁷⁶Ordret: »fra ende«, dvs. fra ende til ende eller
fra en ende til den anden. Dette medfører »fra hver
side«.

⁸⁷⁷Broer over Eufrat, vandkanaler eller voldgrav
omkring Babylons ydre mur.

og sivsøerne⁸⁷⁸ har de brændt fuldstændigt ned.⁸⁷⁹

Og krigens mænd er skrækslagne.

³³For sådan siger Hærskarers HERRE, Israels Gud:

Babylons datter er som en tærskelplads på den tid man tærsker⁸⁸⁰ hende.

Endnu en kort tid
så kommer høstens tid for hende.«

³⁴»Han fortærede mig,

Nebukadnesar, Babylons konge rystede mig,^{gt}

han satte mig hen som et tomt kar,

han slugte mig som dragen,^{881,gu}

han fyldte sin bug med mine lækkerier.

Han rensede mig ud.^{gv}

³⁵Må volden mod mig og mit kød komme over Babylon!«

– skal Zions indbyggere⁸⁸² sige –

og »mit blod over Kaldæas indbyggere!«
skal Jerusalem sige.

HERREN tager hævn på Israels vegne

³⁶Derfor sådan siger HERREN:

»Se, jeg fører din sag,

og jeg vil tage hævn på dine vegne;⁸⁸³

jeg vil udtørre hendes hav⁸⁸⁴

og lade hendes kilde tørre ud.⁸⁸⁵

³⁷Og Babylon skal blive til stendynger,

en bolig for sjakaler,

til rædsel og til spot⁸⁸⁶ uden beboer.

⁸⁷⁸Nogle oversætter »fæstninger«, men det ligger ikke i det hebraiske ord. Targum har »marsklende«.

⁸⁷⁹Dvs. marskgræsset.

⁸⁸⁰Eller »stamper«.

⁸⁸¹Eller »havdyret«.

⁸⁸²Ordret: »indbygger«, femininum singularis. Må opfattes kollektivt. Dette udtryk findes kun her og i Es 12,6.

⁸⁸³Ordret: »jeg vil hævn din hævn«.

⁸⁸⁴Euftrat.

⁸⁸⁵Euftrat.

⁸⁸⁶Ordret: »piften«, »fløjten«.

³⁸Sammen brøler de som unge løver,
knurrer⁸⁸⁷ som hunløvernes unger.

³⁹Når de er ophedet,⁸⁸⁸ arrangerer jeg et drikkegilde for dem⁸⁸⁹

og gør dem beruset, så de bliver lystige.

Og de skal falde i en evig søvn og ikke vågne igen

– det er HERRENS udsagn.

⁴⁰Jeg fører dem ned som vædderlam til slagtning,

som væddere sammen med bukke.

⁴¹Hvor er Sheshak⁸⁹⁰ blevet indtaget,

og erobret er hele jordens lovprisning!

Hvor er Babylon blevet til rædsel

blandt folkeslagene!

⁴²Havet er steget op over Babylon,

og med dets brusende bølger er hun blevet skjult.

⁴³Hendes byer er blevet til rædsel,

et tørt og øde land

– et land hvor ingen bor,

og hvor intet menneskebarn⁸⁹¹ drager igennem.

⁴⁴Og jeg vil hjemsøge Bel⁸⁹² i Babylon,

og jeg vil tage det han har slugt, ud af hans mund; og folkeslagene skal ikke mere strømme til ham.

Også Babylons mur er faldet.

⁴⁵Drag ud fra hende,⁸⁹³ mit folk!

Og red enhver sit eget liv

fra HERRENS glødende vrede!

⁴⁶Så I ikke bliver modløse,⁸⁹⁴

og I frygter budskabet

der høres i landet!

For budskabet kommer i dette år,

⁸⁸⁷Ordret: »ryste af«.

⁸⁸⁸Eller »varmet op«.

⁸⁸⁹Ordret: »sætter jeg deres drinks frem«.

⁸⁹⁰Kodeord for Babylon.

⁸⁹¹Eller »ingen søn af et menneske«.

⁸⁹²»Bel« er en forkortet titel »herre« for Babylons gud, Bel Marduk, Jer 50,2.

⁸⁹³Ordret: »fra hendes midte«.

⁸⁹⁴Ordret: »jeres hjerte bliver svagt«.

og efter det, budskabet i det andet år,⁸⁹⁵
 og vold er i landet,
 og hersker rejser sig imod hersker.
⁴⁷Derfor se, dage kommer
 da jeg vil hjemsøge Babylons gudebille-
 der,

og hele hendes land skal blive til skamme,
 og alle hendes dødeligt sårede skal falde
 i hendes midte.

⁴⁸De skal juble over Babylon,
 himmel og jord og alle
 som er i dem,
 for fra nord skal ødelæggerne komme^{9w}
 til hende
 – det er HERRENS udsagn.

⁴⁹Selv Babylon skal falde, I Israels døde-
 ligt sårede,^{9x}

ligesom hele jordens dødeligt sårede faldt
 på grund af Babylon. ⁵⁰I overlevende fra
 sværd, gå,

bliv ikke stående!

Husk HERREN fra det fjerne

og tænk på Jerusalem i jeres hjerte!⁸⁹⁶

⁵¹»Vi skammer os,⁸⁹⁷ for vi lyttede til
 skændsel,⁸⁹⁸

vanære⁸⁹⁹ dækker vores ansigter,

for fremmede er kommet imod de hellige
 steder^{9y} i HERRENS hus.«

Babylons fuldstændige ødelæggelse

⁵²»Derfor se, dage kommer
 – det er HERRENS udsagn –
 da jeg vil hjemsøge hendes gudebilleder;
 og i hele landet skal de dødeligt sårede⁹⁰⁰
 sukke.

⁵³Om så Babylon stiger op til himlen,

⁸⁹⁵Meningen er at rygter cirkulerer et år og igen
 det næste år.

⁸⁹⁶Ordret: Lad Jerusalem gå op på jeres hjerte«.

⁸⁹⁷Eller »vi blev til skamme«.

⁸⁹⁸Eller »spot«.

⁸⁹⁹Eller »skam«.

⁹⁰⁰Ordret: »gennemstukket«, med sværd.

og skønt hun gør sin højtliggende fæst-
 ning uindtagelig,
 så skal der fra mig komme ødelæggere til
 hende
 – det er HERRENS udsagn.«

Babylons fuldstændige ødelæggelse

⁵⁴Der høres skrig om hjælp fra Babylon,
 et stort sammenbrud fra kaldæernes
 land.

⁵⁵For HERREN er i færd med at ødelægge
 Babylon

og gør ende på et højt skrig fra hende.

Og deres bølger bruser som mange
 vande,

og deres buldrende røst lyder.

⁵⁶For over hende, over Babylon, er en øde-
 lægger⁹⁰¹ kommet,

og hendes krigere er blevet fanget

og deres buer smadret.

For HERREN er en Gud der gengælder,^{9z}
 han vil sandelig gengælde.

⁵⁷»Jeg vil gøre hendes ledere og hendes
 vise berusede,

både hendes statholdere, hendes fyr-
 ster⁹⁰² og hendes krigere,

og de skal falde i en evig søvn,

og ikke vågne igen

– det er kongens udsagn,

Hærskarers HERRE er hans navn.«

⁵⁸Sådan siger Hærskarers HERRE:

»Det vidtstrakte^{9æ} Babylons mure

skal fuldstændigt tilintetgøres,

og hendes høje porte skal sættes i
 brand.⁹⁰³

⁹⁰¹Singularis, kan opfattes kollektivt og oversættes
 »ødelæggere« som i Jer 51,53.

⁹⁰²Eller »embedsmænd«.

⁹⁰³Eller »gå op i flammer«. Ordret: »antændes med
 ild«. LXX udelader »med ild«.

Sådan slider⁹⁰⁴ folkene for tomheden,⁹⁰⁵ og folkeslagene for ilden, så de udmattes.«

Jeremias' befaling til Seraja

⁵⁹Det ord som profeten Jeremias befalede Seraja,⁹⁰⁶ Nerijas søn, søn af Makseja, da han drog af sted til Babylon med⁹⁰ Sidkija, Judas konge, i det fjerde år af hans regering;⁹⁰⁷ Seraja var kvartermester.⁹⁰⁸ ⁶⁰Jeremias skrev al den ulykke⁹⁰⁹ som skulle komme over Babylon, på én skriftrulle; alle disse ord som er skrevet angående Babylon. ⁶¹Og Jeremias sagde til Seraja: »Når du kommer til Babylon, da se til og læs alle disse ord, ⁶²og du skal sige: ›HERRE, du har selv talt mod dette sted at du vil ødelægge⁹¹⁰ det, at der ikke skal være nogen beboer der, hverken mennesker eller dyr. Sandelig, evige ødemarker⁹¹¹ skal hun blive til.‹ ⁶³Og så snart du er færdig med at læse denne skriftrulle højt, skal du binde en sten til den og kaste den ud midt i Eufrat. ⁶⁴Og du skal sige: ›Sådan skal Babylon synke og ikke rejse sig på grund af den ulykke som jeg bringer over hende, så de bliver trætte.‹«⁹¹² Hertil går Jeremias ord.⁹¹²

⁹⁰⁴ Eller »anstrenger sig«.

⁹⁰⁵ Eller »forgæves«.

⁹⁰⁶ Bror til Baruk.

⁹⁰⁷ 594/593 f.Kr.

⁹⁰⁸ Dvs. den der havde ansvar for forplejning, regnskab m.m. Ordret: »leder for hvilested«.

⁹⁰⁹ Ordret: »al det onde«.

⁹¹⁰ Ordret: »skære af det af«.

⁹¹¹ Eller »evig ørken«.

⁹¹² Også denne linje er udeladt i LXX.

Kapitel 52

Jerusalems fald og Sidkija føres til Babylon

¹Sidkija var 21 år da han blev konge, og han regerede i elleve år⁹¹³ i Jerusalem. Hans mors navn var Hamutal, datter af Jeremias fra Libna.⁹¹⁴ ²Og han gjorde det der var ondt i HERRENS øjne, ligesom alt det Jojakim havde gjort. ³Sandelig, hvad angår HERRENS vrede, så kom den imod Jerusalem og Juda indtil han kastede dem bort fra sit ansigt. Og Sidkija gjorde oprør mod Babylons konge. ⁴Det var i det niende år⁹¹⁵ af hans regering, i den tiende måned, den tiende i måneden, at Nebukadnesar, Babylons konge – han og hele hans hær – kom imod Jerusalem og belejrede den. Og de byggede en belejringsmur rundt omkring den, ⁵så byen kom under belejring indtil kong Sidkijas elvte år. ⁶I den fjerde måned, den niende i måneden, blev hungersnøden i byen alvorlig, og der var ikke brød til landets folk. ⁷Da blev byens mur⁹¹⁶ brudt igennem, og alle krigens mænd flygtede, de drog ud af byen om natten i retning af porten mellem de to mure som var ved kongens have, – skønt kaldæerne lå rundt om byen – og de drog i retning af Arabadalen.⁹¹⁷ ⁸Men kaldæernes hær fulgte efter kongen, og de indhentede Sidkija på Jerikosletten, mens hele hans hær blev spredt og forlod ham.⁹¹⁸ ⁹De fangede kongen og førte ham til Babylons konge i Ribla i Hamats land, og han fældede dom⁹¹⁹ over ham. ¹⁰Babylons konge slagtede⁹¹⁹ Sidkijas sønner for øjnene af ham. Også alle Judas ledere slag-

⁹¹³ 597-586 f.Kr.

⁹¹⁴ En levitby.

⁹¹⁵ 588 f.Kr.

⁹¹⁶ »Mur« er tilføjet.

⁹¹⁷ Se note til Jer 39,4.

⁹¹⁸ Ordret: »blev spredt væk fra ham«.

⁹¹⁹ Eller »halshuggede«.

tede⁹²⁰ han i Ribla. ¹¹Og han stak øjnene ud på Sidkija.⁹²¹ Han bandt ham med bronzelænker,⁹²² og Babylons konge bragte ham til Babylon og anbragte ham i huset til forvaring indtil hans dødsdag.

Templet og byen plyndres og ødelægges

¹²I den femte måned, den tiende i måneden – det var kong Nebukadnesars, Babylons konges, nittende år – kom Nebuzar'adan, chefen for livvagten – han stod⁹²³ i kongen af Babylons tjeneste – til Jerusalem. ¹³Han brændte HERRENS hus og kongens hus fuldstændigt ned⁹²⁴ og alle Jerusalems huse, ja ethvert stort hus brændte han fuldstændigt ned. ¹⁴Og alle murene rundt om Jerusalem brød hele kaldæernes hær, som var hos chefen for livvagten, ned. ¹⁵Nogle af folkets fattigste⁹²⁵ og den rest af folket som var ladt tilbage i byen, og overløberne, de som var gået over til Babylons konge, og resten af håndværkerne førte Nebuzar'adan, chefen for livvagten, i eksil. ¹⁶Men nogle af landets fattigste⁹²⁶ lod Nebuzar'adan, chefen for livvagten, blive tilbage som vingårdsarbejdere og som bønder. ¹⁷Bronzesøjlerne som tilhørte HERRENS hus, og vognstellene⁹²⁷ og bronzehavet som var i HERRENS hus, slog kaldæerne i stykker og tog al bronzen derfra med til Babylon. ¹⁸Askespandene og skovlene og knivene⁹²⁸ og stænkeskålene og røgelsesskålene⁹²⁹ og alle bronzeredskaber, dem man bruger i tjenesten, tog

de; ¹⁹også skålene⁹³⁰ og fyrbæknerne og stænkeskålene og askespandene og lyses-tagerne og røgelsesskålene og offerskålene til drikoffer⁹³¹ – hvad der var af guld, for dets guld, hvad der var af sølv, for dets sølv – tog chefen for livvagten med, ²⁰de to søjler, det ene hav og de tolv køer af bronze som stod under vognstellene, som kong Salomo havde lavet til HERRENS hus. Bronzen af alle disse kar kunne ikke vejes. ²¹Og søjlerne: Atten alen var højden af den ene søjle,⁹³² og en snor på tolv alen kunne nå omkring den, og dens tykkelse var fire fingres bredde⁹³³ – den var hul. ²²Og et hoved af bronze var på den, og højden af det ene hoved var fem alen, og et netværk og granatæbler var rundt om oven på hovedet – alt var af bronze. Og ligesom disse var den anden søjle, også granatæbler var der. ²³Der var 96 granatæbler på ydersiden,⁹³⁴ og alle granatæblerne, der var 100 rundt om oven på netværket.⁹³⁵

Folket bringes til Babylon i eksil

²⁴Chefen for livvagten tog ypperstepræsten Seraja og Sefanja, den anden præst, og de tre dørvogtere. ²⁵Og fra byen tog han en hofembedsmand⁹³⁶ som var overopsynsmand for krigens folk, og syv mænd der hele tiden var omkring kongen⁹³⁷ – de befandt sig i byen – og hærchefens skriver, ham

⁹²⁰ Eller »halshuggede«.

⁹²¹ Ordret: »Sidkijas øjne gjorde han blinde«.

⁹²² Eller »kobberlænker«.

⁹²³ Ordret: »stod foran«.

⁹²⁴ Ordret: »brændte fuldstændig med ild«.

⁹²⁵ Eller »ringeste«.

⁹²⁶ Eller »ringeste«.

⁹²⁷ Ordret: »base«, »opbevaringssted«.

⁹²⁸ Bruges også som vingårdsknive.

⁹²⁹ Metalskåle i form som en hånd. Ordret: »hånd-fladerne«.

⁹³⁰ Disse og de følgende redskaber er af guld eller sølv, derfor gentagelsen af nogle redskaber.

⁹³¹ »Til drikoffer« er tilføjet.

⁹³² Samme angivelse i 1 Kong 7,15, men i 2 Krøn 3,15 er højden 35 alen.

⁹³³ Ordret: »fire fingre«.

⁹³⁴ Ordret: »(til) vinden«, det er uklart hvad det betyder.

⁹³⁵ 2 Krøn 4,12-13 og 1 Kong 7,20 har 200 granatæbler i alt på hvert søjlehoved, anbragt i to rækker.

⁹³⁶ Ordret: »eunuk«.

⁹³⁷ Ordret: »seende kongens ansigt«.

der udskrev landets folk til militærtjeneste, og 60 mænd af landets folk som befandt sig inde i byen. ²⁶Nebuzar'adan, chefen for livvagten, tog dem og førte dem til Babylons konge i Ribla. ²⁷Og Babylons konge slog dem og dræbte dem i Ribla, Hamats land. Sådan drog Juda i eksil fra sit land. ²⁸Det er de folk^{hb} som Nebukadnesar førte i eksil: I det syvende år⁹³⁸ 3.023 judæere,⁹³⁹ ²⁹i Nebukadnesars attende år⁹⁴⁰ 832 sjæle fra Jerusalem.⁹⁴¹ ³⁰I Nebukadnesars 23. år førte Nebuzar'adan, chefen for livvagten, 745 sjæle af judæerne i eksil.⁹⁴² I alt 4.600 sjæle.

Jojakins benådes

³¹I det 37. år efter Jojakins,⁹⁴³ Judas konges, bortførelse i den 12. måned, den 25. i måneden, benådede⁹⁴⁴ Evil-Merodak, Babylons konge, i det første år⁹⁴⁵ af sin regering Jojakin, Judas konge, og førte ham ud af fængslet. ³²Og han talte gode ord med ham og gav ham plads højere oppe end de konger⁹⁴⁶ som var med ham i Babylon. ³³Han aflagde sine fængselsklæder og spiste brød for altid i hans nærvær, alle sit livs dage. ³⁴Og hans underhold, et vedvarende underhold, blev givet ham af Babylons konge, en dags portion hver dag⁹⁴⁷ indtil hans dødsdag, alle hans livs dage.

⁹³⁸597 f.Kr.

⁹³⁹Tallet er formentlig kun voksne mænd når man sammenligner med opgørelsen i 2 Kong 24,14.16.

⁹⁴⁰586 f.Kr.

⁹⁴¹Et års afvigelse fra Jer 52,12 og 1 Kong 25,8: »nittende år«.

⁹⁴²582 f.Kr.

⁹⁴³Jekonja.

⁹⁴⁴Ordret: »løftede hans (Jojakins) hoved«.

⁹⁴⁵Ordret: »i året«. 562 f.Kr. Han var Nebukadnesars søn.

⁹⁴⁶Ordret: »satte hans trone/stol over kongernes trone/stol«.

⁹⁴⁷Ordret: »en dags noget/portion i dens dag«.

Faglige noter

- a. [Jer 1,12] Mandeltræ (*šāqēd*) og våge (*šōqēd*) lyder næsten ens på hebraisk. Ordspillet går også på betydningen idet det tidligt blomstrende mandeltræ er et billede på årvågenhed.
- b. [Jer 2,6] *šalmāwet* (»dødskygge«) oversættes i dag ofte med »mørke« eller »dybt mørke« fordi det er et sammensat ord. Men denne rettelse er omdiskuteret da det i hebraiske navne er helt almindeligt at sammensætte ord med en beskrivende funktion. Flere oversættelser vælger dog »døds-skygge«.
- c. [Jer 2,7] *tôfēvā^h* (»vederstyggenhed«) er et meget stærkt udtryk i GT som især anvendes om seksuel synd (3 Mos 18,22) og afgudsdyrkelse.
- d. [Jer 2,12] Et ordspil hvor »gys« (*šōmmû*) og »himle« (*šamayim*) på hebraisk lydmæssigt ligner hinanden.
- e. [Jer 2,12] *ḥorvû* (»bliv tør, tør ud«), i sammenhængen en antydning af at himlen ikke skal give regn af forfærdelse. De fleste ændrer verbet til *ḥirdu* »skælv«.
- f. [Jer 2,14] Denne sætningskonstruktion i vers 14: et »spørgsmål«, et »eller« og et »hvorfor« finder vi gentagne gange i Jeremias' bog, også kaldet Jeremias' underskrift, f.eks. i Jer 2,31; 8,4-5.19.22.
- g. [Jer 2,15] MT har fravalgt vokalisering af verbet, der derfor enten kan læses som afledt af verbet *yšt* (»brænde«) eller af verbet *nšh* (»blive lagt øde«).
- h. [Jer 2,31] *ma'pēl^ayā^h* (»totalt mørke«) findes kun her i GT.
- i. [Jer 2,36] Nogle ændrer *tēz^olî* (*zll*) »tage det let« til *tazelî* (*?zl*) »gå bort«.
- j. [Jer 3,1] Verset indledes med ordet *lē²mōr* (»sigende«), som er en infinitiv konstruktion, og som her og i Jer 1,4 ikke oversættes, men fungerer som et kolon før direkte tale. I Hag 2,11-12 forekommer samme konstruk-

tion foran *hēn* »se« ligesom her. Det er også muligt at opfatte *lē²mōr* som et forkortet udtryk for et underforstået »HERRENS ord kom til mig«.

k. [Jer 3,2] *šgl^t* »blevet krænket« (ketiv). Ud fra sammenhængen vælges her qere-formen *šukavet* »bedrive hor«. Flere oversættelser vælger ketiv-formen »er blevet krænket«.

l. [Jer 3,9] *miqqōl*, »letfærdighed«, står i construct form og er knyttet til »hor«, men nogle oversætter *miqqōl* som et adverbium »betød så lidt«.

m. [Jer 3,14] *bāfaltî* »være ægte- mand/herre«. Anvendelsen af verbet er speciel. Der er et ordspil i at HERREN er Israels sande ægte mand (*ba'al*) og ikke afguden Ba'al.

n. [Jer 3,24] I Jer 11,13 er ordet *bōšet* (»skam«, »skændsel«) knyttet til andre og direkte til Ba'al.

o. [Jer 4,1] *šiqqûš* (»vederstyggenhed«), et meget stærkt udtryk for afguder og afgudsdyrkelse, som er en vederstyggenhed for HERREN.

p. [Jer 4,5] Ketiv-formen af verbet med *w* er valgt i oversættelsen, men de fleste oversættelser vælger qere-formen og oversætter »sig: Stød i hornet«.

q. [Jer 4,12] LXX oversætter »en stærk(fuld) vind« og udelader »end disse«. MT antager at der er to vinde, derfor er »en vind« tilføjet i de to forudgående verslinjer af hensyn til forståelsen.

r. [Jer 4,16] *nōš^arîm* (»vogtere«) ændres af nogle til *š^arîm* (»fjender«).

s. [Jer 4,26] Andre oversætter *mipāne^h* »på grund af« eller »fordi/af«.

t. [Jer 4,30] Pronomenet er femininum og adjektivet er maskulinum og mangler i LXX. Oversættelsen er usikker.

u. [Jer 5,7] *švf* (hifil) betyder »sørge for/mætte«, men flere opfatter verbet som en hifil af *švf* og ændrer bogstavet *sin* i

»mætte« til *shin* som i det hebraiske ord for »sværge«, der findes i forudgående verslinje, og oversætter »selvom jeg lod dem sværge« med henvisning til 2 Kong 23,1-3. Det er nærliggende at opfatte de to forskellige verber som et af Jeremias' mange ordspil.

v. [Jer 5,10] *šārā^h* findes kun her, »vingårds terrasse«, »række af vin«. LXX oversætter »gå op på hendes fæstninger og bryd dem ned«.

w. [Jer 5,12] *lō²-hū²* »ikke ham« eller »ikke det« findes kun her. Det kan opfattes som en benægtelse af Guds eksistens, men det er mere nærliggende at Gud ikke handler sådan, og derfor oversættes det: »Ham er det ikke!« eller: »han gør det ikke«. LXX oversætter »det er ikke sådan«.

x. [Jer 5,13] *haddibbēr* opfattes som et substantiv selvom formen er en perfektum, med betydningen »det som han talte« (fra HERREN). LXX har »HERRENS ord«.

y. [Jer 5,13] Denne linje mangler i LXX. Nogle mener linjen passer bedst ind efter vers 14 første linje og flytter den derhen.

z. [Jer 6,1] Der er et ordspil mellem »blæs« (*tiqfû*) og Tekoa og samme verbum i vers 3 med betydningen »slå op«.

æ. [Jer 6,2] *nāwāh* betyder »græsgang«, men de fleste ændrer til *nā²wā^h* »yndig (kvinde)« med samme vokalisering.

ø. [Jer 6,23] Der er et ordspil mellem *šāfôn* »norden« og *siyyôn* »Zion«.

å. [Jer 6,27] Vokaliseringen af *mivšār* ændres af de fleste til *m²vašer* (»en der prøver guld«). Men da samme hebraiske ord findes i Jer 1,18, oversat med »fæstning« er begge oversættelser mulige.

aa. [Jer 6,29] De fleste opløser det sammensatte ikke vokaliserede ord til *me²ēš tām* »fra ild fuldkommen«. Meningen af »fuldkommen« er uklar idet det kan betyde at blyet er uberørt, at blyet er fortæret eller

at der ikke var nok bly. Oversættelsen er usikker.

ab. [Jer 7,4] *hemmah* »de/disse« refererer formentlig til tempelkomplekset som bestod af mere end en bygning, jf. Sl 84,2 »dine boliger«.

ac. [Jer 7,13] Ordret: »stående tidligt op og talende«. Dette udtryk med to infinitiv absolut (intensiverende) anvendes talrige gange af Jeremias og er som en underskrift af profeten.

ad. [Jer 8,7] *fāgûr* findes kun her og i Es 38,14. Oversættelsen er usikker. De fleste oversætter »tranen«, andre »drosselen«.

ae. [Jer 8,9] Verberne her i vers 9 står i perfektum og kan oversættes »De vise blev gjort til skamme«, men de fleste vælger præsens eller futurum idet det opfattes som en sikker og uafvendelig konsekvens der vil indtræffe.

af. [Jer 8,9] *htt* (»grebet af rædsel«) og *bōš* (»blive til skamme«) står ofte sammen i Jeremias' bog.

ag. [Jer 8,13] Her et ordspil på forskellige, men næsten enslydende verber: *ʔāsōf* (Qal infinitiv absolut af *asf*) »samle« og *ʔ^asîfēm* (Hiphil imperfektum af *suf*) »gøre ende på«. Mange oversætter »jeg vil samle deres høst« idet man opfatter *ʔ^asîfēm* som et substantiv »høst«. Andre sammenligner med Sef 1,2 og ændrer vokaliseringen så de to verber oversættes som ét emfatisk verbum enten »sandelig samle« eller »fuldstændig gøre ende på«.

ah. [Jer 8,14] *rō²š* (»gift«), en bitter og giftig urt.

ai. [Jer 8,18] *mavligîti* findes kun her. Man forsøger at opløse ordet i *mivli geha* (»ingen helbredelse«). Teksten er vanskelig og oversættelsen er usikker. LXX oversætter »uhelbredelig«. Nogle knytter det til vers 17. En alternativ oversættelse af *mavligîti* er »min glæde«, »min trøst/lindring« idet verbet *balag* betyder »smile, skinne«. Der-

til kommer at der er et ordspil mellem *ʕalē* der ved en vokalændring kan betyde »gå bort/er væk« og *ʕālay* »over mig«, og der oversættes »Min glæde er borte, sorg er over mig«. Der ses her bort fra accenten.

aj. [Jer 9,2] Præpositionen *le* foran »sandhed/troskab« kan opfattes emphatisk »sandelig«. Nogle ændrer verbet til 3. person singularis og oversætter »og ikke troskab dominerer i landet«.

ak. [Jer 9,3] Ordret: »griber/følger i hælene«.

al. [Jer 9,4] Verbet her og i efterfølgende verslinje står i perfektum, men flere oversættelser vælger præsens.

am. [Jer 9,5] *šivtʕxā* (*šebet*) er infinitiv construct af *yšb* og betyder »din bolig«, men *šebet* kan også være et feminint substantiv og betyde »sæde«, »trone«. Am 6,3 har »volds sæde«.

an. [Jer 9,8] *gôy* betyder hedningefolk. Her anvendes det på Israel i stedet for *ʕam* (folk) eller *ʕammî* (mit folk) som HERREN hele tiden har kaldt Israel.

ao. [Jer 10,2] *gôyim* kan betyde både »hedninger« og »folkeslag, nationer«.

ap. [Jer 10,10] *zaʕmô* (»raseri, straffende vrede«) med betydningen forbandet af en krænket Gud.

aq. [Jer 10,15] *hevel* betyder »vindpust«, »tomhed«, »intet«.

ar. [Jer 10,15] *taʕtuʕîm* (»latterliggørelse«), findes kun her og i Jer 51,18.

as. [Jer 11,14] *baʕad* (»på grund af«) er i talrige manuskripter ændret til *bʕet* (»til tiden for«).

at. [Jer 11,15] *rabbîm* er maskulinum pluralis og kan grammatisk set ikke knytte sig til »den onde plan« (se foregående note), der er femininum, alligevel oversætter flere »mange onde gerninger« eller »de er mange«. Teksten er vanskelig og uklar. Andre tolker »de mange« som lederne, præster og andre i templet og betragter »de

mange« som subjekt i efterfølgende sætning. Andre igen ændrer vokaliseringen af *rabbîm* til *hʕlāvîm* »fedtstykker«. Septuaginta ændrer vokaliseringen til *nʕdārîm* »løfter« og ændrer verbet fra en qal til en hifil og oversætter »Kan løfter og helligt kød ændre din ulykke«.

au. [Jer 11,16] Verbet er et aramaisk låneord med en anden betydning end det samme hebraiske ord »være ond«.

av. [Jer 12,9] *šāvûʕ* (»flerfarvet«) findes kun her, kan også betyde »hyæne«. Oversættelsen er usikker.

aw. [Jer 13,15] Kan oversættes »adlyd«. Dette par dobbelte imperativer findes mange steder i GT, men kun her i Jeremias' bog.

ax. [Jer 13,24] Singularis.

ay. [Jer 14,1] Ordret: »mangel«, pluralis.

az. [Jer 14,12] *minhāʕ* kan betyde »gave«, »offergave (korn eller dyr)« eller »tribut«. Her oversat med »afgrødeoffer/kornoffer«.

æ. [Jer 15,6] Verbet er her imperfektum. I poesi kan imperfektum forenes med forudgående perfektum og udtrykke fortid. LXX og Targum oversætter verberne i futurum. Flere oversættelser vælger dette til og med vers 9.

æ. [Jer 15,8] Pluralis.

å. [Jer 15,14] Ordret: »jeg vil få dine fjender til at gå igennem til et land«. Verbet *haʕʕvartî* »få til at gå igennem« ændres af de fleste til *haʕʕvadtî* »få til at tjene«, så *r* erstattes med *d*. Flere af de gamle håndskrifter har denne ændring. I Jer 17,4 står netop den ændrede version, som også er valgt her.

ba. [Jer 15,14] *ʕlêxem* læses i en del manuskripter som *ʕad- ʕôlām* »til evig tid«. Denne formulering ses i Jer 17,4.

bb. [Jer 15,14] Verbet i imperfektum kan opfattes som fortid sammen med forudgående perfektum som i Jer 15,6-9 og oversættes »har den brændt«.

bc. [Jer 16,2] Når nægtelsen *lō'* efterfølges af verbum i wayyiqtol (imperfektum) kan det udtrykke stærkest muligt forbud når Gud taler til mennesker, ligesom i de ti bud.
bd. [Jer 16,18] Der er forskellig tolkning af udtrykket »først dobbelt«. Det kan betyde »mere end nok« eller »tilstrækkelig«, »i fuldt mål«. Septuaginta udelader »først« og opfatter det som en del af udtrykket »dobbelt«.

be. [Jer 16,18] *šillamtî* »gengælde« eller »godtgøre«. De fleste oversættelser opfatter *šillamtî* at Gud vil dobbelt gengælde med straf. Men i sammenhængen og i lyset af Es 40,2 kan det opfattes at der er tale om at Gud vil godtgøre dobbelt – dvs. vise nåde: tilgive/sone synd og skrive sin lov i deres hjerter, Jer 31,33-34.

bf. [Jer 17,2] En anden mulig oversættelse er: »ligesom de husker deres børn, husker de«.

bg. [Jer 17,2] Nogle oversætter »under«. Årsagen er at i Mosebøgerne og i Jeremias' bog anvendes udtrykket »under de grønne træer«, og det er gennemgående et fast udtryk. Targum Jerusalem og Syriac oversættelsen har denne oversættelse.

bh. [Jer 17,4] Teksten er uklar og vanskelig. Det giver anledning til ret forskellige oversættelser. Det er især udtrykket *uvxā* der volder problemer. Nogle oversætter det »af dig selv« eller »imod dig« og oversætter »du har mistet den, din arvelod taler imod dig« eller »på grund af din egen skyld skal du miste din arvelod«. Andre ændrer *uvxā* til *yadxā* »din hånd« og oversætter »du vil lade din hånd falde fra din arvelod«.

bi. [Jer 17,5] *ggeber* betyder »ung, stærk mand«.

bj. [Jer 17,7] *bārûx* er stærkere end *ʔašrē* »salig« i Sl 1,1.

bk. [Jer 17,8] Det hebraiske verbum har ingen masoretiske tegn. Derfor er der to muligheder: *lo yira* »frygter ikke« som er den

skrevne form (ketiv), mens *lo yir'eh* »ser ikke« er den læste form (qere). De forskellige oversættelser vælger frit.

bl. [Jer 17,9] *ʔānuš* betyder »være syg«, »være svag«. Septuaginta læser *ʔenoš* som betyder »mand«, Targum har »stærk«. Den mulige dobbelte betydning af *ʔānuš/ʔenoš* hvoraf masoreterne anvender den ene betydning og Septuaginta den anden, er et typisk ordspil hos Jeremias.

bm. [Jer 17,10] Ordret: »hans vej« eller »hans veje«. Alternativerne skyldes at de masoretiske tegn mangler.

bn. [Jer 17,13] *miqwēh* »håb« kan også betyde »(vand)reservoir«. Derved er der et ordspil med »HERREN, en kilde« i slutningen af vers 13, en forstærkning og en udvidelse fra »reservoir« til »levende kilde«.

bo. [Jer 17,15] Eller »bliver ved med at sige«. Verbet er en participium, der udtrykker noget vedvarende.

bp. [Jer 17,16] Teksten er vanskelig pga. *mērōʔe^h* »fra at være en hyrde«; også fordi »hyrde« i forbindelse med profet ikke optræder andre steder i GT. Nogle oversætter »jeg har ikke unddraget mig hyrdetjenesten«. Andre ændrer vokaliseringen af *mērōʔe^h* til *mēraʔa* »fra ondt«, »fra ulykke« og oversætter »pressede jeg dig ikke for den onde dag«.

bq. [Jer 18,7] *li* kan betyde »at«, der opfattes forklarende. Men det kan også oversættes »for at rykke op« og udtrykker da en hensigt. Dette gælder også i vers 9.

br. [Jer 18,17] *ʔerʔēm* er en qal »jeg vil se«. LXX, Vulgata, Targum og Syriac m.fl. oversætter verbet som en hifil »vil jeg vise dem«, »vil jeg lade dem se«. Den valgte oversættelse er i overensstemmelse med masoreterne.

bs. [Jer 19,1] Verberne i vers 1-3, der er i weqatal form, er her oversat med imperativ grundet verbet »gå« der er en infinitiv

absolut, men de kan også oversættes med futurum.

bt. [Jer 19,4] *yqatṭēru* »lave offerrøg«.

bu. [Jer 21,4] *mēsēv* kan betyde »vende rundt«, »vende tilbage«, »omringe« og kan i krigsøjemed opfattes både positivt og negativt. Atter et af Jeremias' fine ordspil.

bv. [Jer 21,7] *l'fī-herēv* ordret: »til sværdets mund«. I Vulgata og flere andre oversættelser oversættes det »med sværdets æg«, dvs. med sværdets skarpe kant. Septuaginta derimod oversætter det hebraiske ordret: »indtil daggertens (stikvåben) mund«.

bw. [Jer 21,13] Ordret: »siddende/boende dalen«. Denne hebraiske konstruktion finder vi også om HERREN, der troner over keruberne på pagtens ark.

bx. [Jer 22,4] *l'* står her som genitiv ligesom i 1 Sam 16,18.

by. [Jer 22,11] Præpositionen her er *ʔel* »til«, men oversættes ofte som *ʔal* »imod«, »angående«. Dette forekommer mange steder i Jeremias' bog.

bz. [Jer 22,14] *ḥallônāʔ* »mine vinduer«. Det kan være en forkortet pluralis »vinduer«. Nogle følger *w'* fra den følgende verslinje til *ḥallônāʔ* og får *ḥallônāʔv*, der betyder »hans/sine vinduer«. Den forkortede pluralis er valgt i oversættelsen her.

bæ. [Jer 22,14] *sāfūn* opfattes som en infinitiv absolut ligesom det efterfølgende verbum. Da verbalformen er identisk med passiv participium, kan man oversætte »dækket med paneler«.

bø. [Jer 22,16] *ʔāz* har her betydningen »når det er sådan«. Verslinjen kan opfattes som en gentagelse af forudgående verslinje »derfor gik det ham godt«, selvom »ham« er udeladt her.

bå. [Jer 22,17] *mmʔrûṣāʔ* kan afledes enten fra verbet *raṣāʔ* »knuse« eller *ruṣ* »løbe«. Dette medfører forskellige oversættelser, i stedet for »mod stikken af« vælges »mod vold«. Se 2 Kong 23,31ff om Joakaz. Det kan

også opfattes som en af Jeremias' dobbelt-heder, som ordspil hvor begge udsagn er gældende og ligger i det hebraiske ord.

ca. [Jer 23,18] Verberne kan opfattes som en jussive form, og oversættes »da lad ham se, og lad ham høre hans ord!«.

cb. [Jer 23,18] Masoreterne har udeladt vokaliseringen. Konsonanterne antyder »mit ord« (ketiv), men *qere* giver »hans ord«. Begge udtryk kan forsvares ud fra Jeremias' ofte pludselige skift i tiltaleform.

cc. [Jer 23,29] *xōʔ* »sådan« ændres af nogle til *xōʔweh* »brændende«.

cd. [Jer 23,31] »Fra HERREN« er underforstået. *nʔʔum* »udsagn« betegner åbenbaringsord fra HERREN. Verbet der er afledt af substantivet, er en hapax legomenon. Kombinationen er et ordspil.

ce. [Jer 23,33] Eller »budskab«. *maśśāʔ* »byrde« er afledt af verbet »bære«, »opløfte« og kan derfor også betyde »opløfte røsten«. *maśśāʔ* får derved betydningen »udsagn/budskab/ord« fra HERREN. Esajas og flere andre profeter anvender *maśśāʔ* i betydningen »udsagn«, »budskab« fra HERREN. I Jeremias' bog har ordet begge betydninger i sig, både den negative betydning »byrde«, men også betydningen HERRENS »udsagn/budskab«.

cf. [Jer 23,33] Ordret: »Hvad byrden«. De fleste ændrer *ʔet-mah* til *ʔettem* og oversætter »I« ligesom i LXX og Vulgata.

cg. [Jer 23,39] Eller »jeg vil sandelig løfte jer op«. Teksten er vanskelig. Masoreterne antager at begge verber kommer fra roden *NŠH* og betyder »glemme« eller »låne ud«. En del oversættelser ændrer *shin* til *sin* i begge verberne, så *nāšōʔ* (glemme) i teksten bliver til *nāsōʔ* (løfte op). LXX, Symmachus, Syric og Vulgata m.fl. støtter oversættelsen »løfte op«. Man mener at udsagnet »HERREN vil glemme« ikke passer til GTs gudsbillede, se Es 49,14-15.

ch. [Jer 24,1] Det kan være låse- eller guldsmede. *mmasgēr* oversættes i LXX med »de fængslede« eller »fangerne«, idet roden i det hebraiske ord er *sgr* »lukke«, deraf også oversættelse »låsesmede«.

ci. [Jer 25,1] *ʕal- yirmʾyāhû* »over Jeremias«. Det er første gang *ʕal* anvendes i denne kontekst i Jeremias' bog. Almindeligvis anvendes *ʔel-yirmʾyāhû* »til Jeremias«.

cj. [Jer 25,4] Verbet, der er perfektum consecutive form, udtrykker her en gentagende handling i fortiden.

ck. [Jer 25,26] *šēšax* er kodeord for *bāvel*, Babel = Babylon. Tilsvarende findes i Jer 51,1 kodeord for kaldæerne.

cl. [Jer 25,27] *lōʾ*, den negative partikel opfattes emphatisk.

cm. [Jer 25,34] Verbet er en usædvanlig form, en blanding af »jeg vil sprede« og »I vil blive spredt«. Dette har medført forskellige oversættelser hvor man enten har fravalgt det ene verbum eller ændret den specielle verbalform til et substantiv »dine spredninger«.

cn. [Jer 25,37] Verbet er en profetisk perfektum og oversættes derfor med præsens – det der allerede er sket, gælder også i nutiden.

co. [Jer 25,38] *mippʾnē* har flere betydninger og kan oversættes »foran«, »på grund af«, »over for«, »ved«.

cp. [Jer 25,38] *hʾrôn* »voldsomt ødelæggende«. LXX og Targum ændrer *hʾrôn* til *he-reb* »sværd« og oversætter »foran det voldsomt ødelæggende sværd« ligesom det står i Jer 46,16 og 50,16.

cq. [Jer 26,9] *ʔel* »om« kan være af fjendtlig karakter. Nogle oversætter derfor »samlede sig imod«.

cr. [Jer 27,1] Den masoretiske tekst og Targum har »Jojakim«. Jødiske fortolkere opfattede befalingen til Jeremias som givet før Sidkija blev konge. De fleste bibeloversæt-

telser vælger »Sidkija«, som også er anført i Jer 27,3.12 og Jer 28,1.

cs. [Jer 27,8] *tummî* ordret: »være afsluttet«. Verbalformen er qal og er normalt intransitivt (der er ingen piel), men tager her objekt.

ct. [Jer 27,12] *šidqiyyāh* er her den forkortede form af *šidqiyyāhû* i vers 3. Den findes flere steder i Jeremias' bog.

cu. [Jer 27,19] *kkēlîm* kan oversættes med »kar«, »redskaber«, »ting«, »genstande« og er et ikke specifikt udtryk og må tolkes ud fra sammenhængen i teksten.

cv. [Jer 29,8] Ordret: »jeres drømme«. Den hebraiske tekst er lidt uklar, og flere ændrer vokaliseringen, og i stedet for »jeres drømme« oversætter til »drømmere«. Targum har »jeres drømmeres drømme«.

cw. [Jer 29,14] Nogle oversætter: »jeg vil vende jeres fangenskab«. Måske er begge oversættelser inkluderet i den hebraiske tekst som et af Jeremias' mange ordspil. Oversættelsen af substantivet volder problemer. Stammer det fra verbet *suv* »vende tilbage« (qal), »genoprette«, »bringe tilbage« (hifil), heraf oversættelsen »genoprette jeres ejendom/formue« eller fra verbet *svh* »tage til fange«, heraf oversættelsen »fangenskab«. Dertil kommer at selve ordet *ššvî* »fangenskab«, »fange« findes også i Jeremias' bog, se Jer 15,2; 30,10.16; 43,11. Se note til Jer 48,46. Nogle oversættelser vælger »Jeg vil vende jeres skæbne«.

cx. [Jer 29,15] *kî* kan her oversættes »ja«, »fordi«, »for«, »når« eller emphatisk »sandelig«. *kî* her skal ses i sammenhæng med det efterfølgende *kî* i vers 16.

cy. [Jer 29,16] *kî* kan oversættes »for«. Nogle oversætter »ja«, andre oversætter det ikke.

cz. [Jer 30,3] *šʾvût* er en cognate akkusativ (dvs. et intransitivt verbum der tager et objekt, afledt af verbet) afledt af verbet *šwv* genoprette. Se note til Jer 29,14.

cæ. [Jer 30,13] Oversættelsen af »føre din sag« i begyndelsen af verset volder problemer, og atnachen i den masoretiske tekst under »byld/sår« ønsker nogle at flytte. Desuden kan *t^oʿālā^h* »ny hud« også betyde »vandløb/kanal«, dette har medført oversættelsen »ar«. *t^oʿālā^h* findes kun her og i Jer 46,11. Alt dette har medført ret forskellige oversættelser.

cø. [Jer 31,3] Jeremias. LXX m.fl. har »for ham« (de som er i eksil), men Israel kaldes »jomfru«. Andre oversætter »for dem« og oversætter »fra det fjerne« med »for længe siden«. Sprogligt set er det muligt, men det stemmer ikke overens med at HERREN i samme tale siger om Israel »igen vil jeg bygge dig op«.

cå. [Jer 31,7] Ordret: »Frels, HERRE, dit folk«. LXX og Targum og flere andre oversætter imperativen med perfektum og oversætter »HERREN har frelst sit folk«. Studier af dødehavsrullerne understøtter læsningen af *hōšāʿ* som defective af *hōšīaʿ* (perfektum), men fastholder »dit folk«.

da. [Jer 31,12] *nāḥ^arû* betyder både »stråle« og »strømme«. De fleste oversættelser vælger »stråle«, men det kan også oversættes »de vil strømme til HERRENS godhed«. Præpositionen *ʔel* »til/hen til« passer bedst til oversættelsen »strømme«. I Jeremias' bog anvendes imidlertid *ʔel* og *ʿal* ofte med samme betydning. At verbet har to betydninger af samme rod kan også opfattes som et ordspil, så begge betydninger er indeholdt i det hebraiske verbum og kan derfor oversættes »strålende af glæde strømmer de til HERRENS godhed«.

db. [Jer 31,18] Verbet er en indirekte kohorativ og udtrykker her vilje og ønske.

dc. [Jer 31,19] Ordret: »Efter min venden tilbage (til Gud)«. Nogle tolker og oversætter »efter min venden bort (fra Gud)«. Det skyldes at der er et ordspil med adskillige nuancer for det samme hebraiske

ord i vers 16-19: *shuv* i vers 19 kan betyde både »vende sig bort« (fra Gud) og »vende tilbage« (til Gud) som i vers 18. Det er også det samme hebraiske ord der anvendes for deres tilbagekomst til deres hjemland (vers 16-17). I vers 18-19 dækker udtrykkene deres anger og genoprettet forhold til HERREN.

dd. [Jer 31,22] *vārā^ʾ* »skabte« ligesom i 1 Mosebog.

de. [Jer 31,22] *t^osôvêv* er det samme verbum som anvendes om HERREN, der kredser omkring Israel i ørkenen i 5 Mos 32,10.

df. [Jer 31,25] Eller »jeg vil give«. Perfektum opfattes her som profetisk perfektum og gælder resten af verset og udtrykker at det er helt sikkert.

dg. [Jer 31,25] *dā^avā^h* I stedet for en perfektum kan ordet opfattes som en aramæisk participle med adjektiv funktion.

dh. [Jer 32,18] Mange oversættelser vælger den vokative form »du store Gud, du mægtige« og opfatter det som direkte tale til Gud. Men det fremgår ikke af den hebraiske tekst.

di. [Jer 32,24] Profetisk perfektum, Jeremias er sikker på belejringen sker.

dj. [Jer 33,4] *ʔel* oversættes her »mod«, »i retning af«.

dk. [Jer 33,9] *ššālôm* »tryghed«, »sundhed«, »fred« ligger alt sammen i ordet.

dl. [Jer 33,14] Partiklerne *ʔel* »til« og efterfølgende *ʿal* »imod« anvender Jeremias med ens betydning som en stilistisk elegance.

dm. [Jer 33,15] Dvs. af Davids slægt. *l^a* står her som genitiv ligesom i 1 Sam 16,18. Men mange oversætter »for David«.

dn. [Jer 33,25] »Består/er« er underforstået som verbum i verslinjen. Flere oversættelser lader verbet »har fastsat« i efterfølgende sætning gælde for begge verslinjer, men atnachen, en stærk disjunctive accent,

under »nat« udtrykker en klar adskillelse af versets to udsagn.

do. [Jer 35,2] Eller »du skal gå«. Verbet er en infinitiv absolut, der forstærker imperativen ligesom i forbindelse med sabbatsbudet i 2 Mos 20,8.

dp. [Jer 35,2] Eller »du skal tale«. Perfektum er her oversat med imperativ. Her og de øvrige perfektum i verset kan i stedet for imperativ oversættes med »du skal«.

dq. [Jer 37,21] Verbet er en infinitiv absolut, en forstærkning af forudgående verbum, og optræder her næsten som et imperativ.

dr. [Jer 38,1] Verbalformen er en piel participium der udtrykker en gentagelse og en forstærkning.

ds. [Jer 38,4] Verbalformen udtrykker intensiv styrke.

dt. [Jer 38,4] *šālôm* omfatter også »lykke/velstand/tryghed«.

du. [Jer 38,14] *dāvār* »ord« kan også betyde »en ting«, »noget«, men det er formentlig et ord fra HERREN kongen tænker på.

dv. [Jer 38,23] *ʔet hafîr* »denne by« sammen med et verbum i passiv opfattes her som subjekt idet de fleste oversættelser følger LXX og ændrer vokaliseringen af *tiśrōf* »vil brænde« til passiv *tiśśārēf* »vil blive brændt«. Dog vælger flertallet af de hebraiske manuskripter den ligefremme oversættelse: »du vil brænde denne by ned«.

dw. [Jer 38,26] Præpositionen *lʹ* kan opfattes enten som hensigt »for at«, »så at« eller som definition af det foregående »at han«.

dx. [Jer 39,3] Ordet *samgar* er enten en titel på en højtstående embedsmand eller et stednavn »fra Sin-magir«.

dy. [Jer 40,1] Singularis, kollektivt.

dz. [Jer 40,3] *dvr* »talte« eller »ord«, »ting«. Ordet står uden artikel og uden masoretiske tegn. Derfor afhænger de forskellige oversættelser af om *dvr* opfattes som verbum eller som substantiv.

dæ. [Jer 40,11] *xol-haʹarāšôt*. Nogle oversætter »alle disse lande«. Men oversættelsen her er set i lyset af Jer 41,10 hvor samme konstruktion forekommer.

dø. [Jer 41,1] Oversættelsen »en af« skyldes en haplografi, manglende *mi* og må tilføjes. Udtrykket er sideordnet med »af kongelig afstamning«.

då. [Jer 41,8] *tôx* »midte/midt« er gentaget tre gange i vers 7-8 som et ordspil.

ea. [Jer 41,10] Nogle oversætter »hele folket«. Men »kongens døtre« er skilt fra og et lignende udtryk findes i Jer 40,11.

eb. [Jer 41,12] Præpositionen *ʕim* »sammen med« oversættes her »mod« når der er tale om en fjende.

ec. [Jer 41,17] *gērût* »hytte/herberg«, en hapax legomenon, findes kun her.

ed. [Jer 42,10] Teksten er vanskelig idet den kombinerer en infinitiv absolut *šôv* fra roden *šub* »vende tilbage« med en imperfektum af *ysb* »at bo«. Lignende ordspil findes i Jer 8,13; 48,9. De fleste oversætter verberne »virkelig bliver boende«. Men i vers 12 anvendes en hifil af *sub* »bringe tilbage«. Nogle antyder at *šôv* her i vers 10 er en anden form af verbet *ysb* og betyder »bo« også på grund af præpositionen *be* »i«. Se Sl 23,6.

ee. [Jer 42,10] *kî* opfattes her emfatisk.

ef. [Jer 42,10] De to verber i ren perfektum »fortryde« og »gøre« opfattes som profetisk perfektum. Nogle oversætter »Jeg fortryder/har fortrudt/er ked af det onde jeg har gjort mod jer«.

eg. [Jer 43,12] Da *fātāh* »dække sig til«, »gribe« også kan betyde »afluse«, »rense«, oversætter LXX »han skal afluse/rense«, og Targum oversætter »de skal tømme landet«. De forskellige oversættelser vælger frit.

eh. [Jer 44,10] Verberne i vers 10 står i perfektum, men pga. tidsangivelsen er præ-

sens valgt. Nogle oversætter med perfektum.

ei. [Jer 44,25] Verbet er en infinitiv absolut, der udtrykker her en forstærkning.

ej. [Jer 45,4] *haʔāreš* »jorden« eller »landet«. Targum oversætter »hele landet (Israel)«. Flere skrifter tilføjer *li* »det er min« eller »som tilhører mig«.

ek. [Jer 46,11] Oversættelsen er problematisk på grund af den disjunctive accent over »helende«. Hvis man holder fast ved accen-ten oversættes »det er forgæves du samler lægemidler« eller »bruger mange slags lægemidler«. Men verbet *ravah* i hifil »blive ved med« kan ligesom i Jer 46,16 stå alene, som er valgt her. Oversættelsen her følger Jer 30,13 med enslydende tekst.

el. [Jer 46,14] Pluralis.

em. [Jer 46,15] *ʔabbîr* anvendes både om »mægtige mænd/hingste/tyre« og er også et navn for HERREN i Sl. 132,5. Nogle tolker det her som »de stærke mænd« som i Jer 46,21, men det kan også tolkes som afguder, den egyptiske afgud, oxen Apis.

en. [Jer 46,16] *hirbāh* opfattes her som en fortsat handling af forudgående verbum, ligesom i Jer 46,11. Nogle oversætter *hirbāh* »han lod/får mange til at snuble«.

eo. [Jer 46,16] *wa* opfattes emfatisk.

ep. [Jer 46,19] *yōševet* »sidende« er vanskeligt at oversætte. Det betyder ikke kun at være indbygger, men at bo i sikkerhed eller have en æresplads. Derfor er »ærede« tilføjet.

eq. [Jer 46,19] *niššʔtāh* er en nifal af *nšh* »lægge øde«, men det kan også opfattes som en nifal af *yšt* »antænde«, »brænde«, så oversættelsen bliver »blive brændt«.

er. [Jer 46,20] Oversættelsen er usikker, men de fleste opfatter ordet som en superlativ af »smuk«. Lignende ordsammenstillingen findes andre steder i Jeremias' bog.

es. [Jer 46,23] Profetisk perfektum. LXX har futurum.

et. [Jer 46,24] Singularis, kollektivt.

eu. [Jer 46,25] »Amon« er en egyptisk gud, »No« er det hebraiske ord for Thebes. Alligevel er oversættelsen et problem, idet Targum læser *ʔāmôn* som *hāmôn* »larm/masse« og oversætter »larm fra Alexandria«; der er oversættelser der følger dette.

ev. [Jer 47,5] Ashkalon er resten af filistrenes styrke. *ʕimqām* »styrke/militær magt« volder problemer i oversættelsen. LXX ændrer *ʕimqām* til *anakim* »anakitter« (kæmper). *ʕimqām* kan også betyde »deres dal/lavlandet«. Oversættelserne vælger frit.

ew. [Jer 48,1] *htt* »ødelagt« eller »grebet af rædsel« og *bôš* »blive til skamme« står ofte sammen i Jeremias' bog.

ex. [Jer 48,1] *mmišgāv* er her knyttet til et feminint verbum og må da være et stednavn. De fleste oversætter *mmišgāv* med »fæstning«, men det er maskulinum. Alligevel er meningen klar. *mmišgāv* må være det velbefæstede Kirjatajim.

ey. [Jer 48,2] Der er et ordspil mellem *ḥāšvû* »planlagt« og *ḥešbôn* »Heshbon«, der lydmæssigt ligner hinanden og har samme rod *ḥsb*.

ez. [Jer 48,2] *madmēn* kan være en betegnelse for en by i Moab, selv om dette navn ikke er kendt i GT, eller være et fordrejet bynavn passende for et ordspil: *madmēna* betyder »møddingpøl«, anvendt om Moab i Es 25,10. Der er flere andre forslag til tolkning.

eæ. [Jer 48,9] *šîš* betyder »roset«. Nogle oversættelser anvender »vinger«, der er betydningen af *šîš* på aramaisk. Der oversættes så »giv Moab vinger«. Her skal »roset« formentlig forstås som »et tegn«, måske et domstegn. Nogle oversætter »tegn« med »vejsten/vejviser«. *šîš* kan også betyde »salt«, dvs. salt der vil udelukke fremtidig

beboelse. De forskellige oversættelser vælger frit.

eø. [Jer 48,18] *yōševet* »sidende/boende« er vanskeligt at oversætte. Det betyder ikke kun at være indbygger, men at bo i sikkerhed eller have en æresplads. Derfor er »trygt« tilføjet. Sml. Jer 46,19.

eå. [Jer 48,19] Femininum er anvendt her om indbygger og også i imperativerne i hele verset. Se note til Jer 48,18.

fa. [Jer 48,32] Teksten er uklar her. Det er bl.a. partiklen *min* foran »gråd« som volder problemer. Den kan opfattes som en komparativ eller som en præposition. Nogle oversætter »HERREN græder mere over Sibma end Jazer græder«. Andre oversætter efter Es 16,9: »jeg vil græde med Jazers gråd over dig«. Der findes endvidere flere variationer.

fb. [Jer 48,33] *neʔesfā^h* kan både betyde »blive samlet« og »blive taget væk«, »forvinde«.

fc. [Jer 48,33] *hēdād* kan betyde både »høje råb« og »jubelråb«. I lyset af Es 16,10 kan udtrykket her opfattes som et idiomatisk udtryk der betyder »der er ingen råb« eller »råbet har jeg bragt til ophør«.

fd. [Jer 48,36] Singularis.

fe. [Jer 48,36] Moabs rigdomme er tabt. Verbets flertalsform volder problemer. »det er tabt« foreslås. Verbet kan læses som en piel pluralis imperativ: »ødelæg«, befaling fra HERREN til fjenderne. Der sammenlignes med Es 15,7, der har lignende udsagn om Moab.

ff. [Jer 48,39] *hifnā^h* »vende« og »gå bort« ligger også i verbet.

fg. [Jer 48,41] *qq^oriyyōt* er ikke byen »Kerijot« i Jer 48,24. *qq^oriyyōt* »byer« har bestemt artikel parallelt med »fæstningerne« i efterfølgende verslinje, og begge verber er singularis.

fh. [Jer 48,43] Ordret: »fælde«. I den hebraiske tekst er der et fint ordspil: *paḥad faḥat*

fāḥ – hvor lydene ligner hinanden.

fi. [Jer 48,45] Verbet er maskulinum her til »ild«, der oftest er femininum, men maskulinum kan forekomme f. eks i Sl 104,4.

fj. [Jer 48,45] *mibbēn* »fra imellem«, dvs. inde fra byen.

fk. [Jer 48,46] Vers 46-47 rummer et overflødighedshorn af ordspil med små variationer: *ššivvā^h* »fangenskab«, *šševî* »til fange« og *švūt* »fangenskab/livssituation«.

fl. [Jer 49,5] Singularis, kollektivt.

fm. [Jer 49,7] Det er muligt at opfatte hele vers 7 som tre spørgsmål, idet interrogativ partiklen *ha* kan gælde hele verset. Der er i oversættelserne forskellige holdninger til hvor mange spørgsmål.

fn. [Jer 49,8] Eller »lader jeg komme«. En profetisk perfektum her som også gælder de følgende vers 9-10, hele dommen.

fo. [Jer 49,13] *nišbaftî* er profetisk perfektum, der kan oversættes med præsens når det er HERREN der sværger.

fp. [Jer 49,16] *tiflešet* »rædsel« er en hapax legomenon, findes kun her, så oversættelsen er usikker. Jeremias anvender mange forskellige ord for rædsel. *šammā^h* (Jer 49,13) er det oftest brugte. *tiflešet* »rædsel« er femininum. Da verbet er maskulinum ligesom subjektet »dit hjertes overmod« oversættes »rædsel« her som et ud-råb.

fq. [Jer 49,20] *ʔim-lōʔ* gentages i næste verslinje, og er i begge tilfælde en påstand, ligesom i en ed.

fr. [Jer 49,23] *bayyām d^oʔāgā^h* »ved havets ængstelse«. »Ligesom« er her underforstået, set ud fra Es 57,20. Andre opfatter præpositionen *be* som en komparativ og oversætter »de er rystet mere end et uroligt hav, de kan ikke være rolige«.

fs. [Jer 49,24] *rešet* »panik«, hapax legomenon, findes kun her. Jeremias bruger mange forskellige ord for rædsel: *māgô^r* Jer 49,29; *paḥad* Jer 30,5; 48,44; *tiflešet* om en

persons natur, Jer 49,16; *šammā^h* frygtindgydende, Jer 49,13.

ft. [Jer 50,2] Alle imperativer i verset er i pluralis, så budskabet er sendt ud med budbringere.

fu. [Jer 50,2] *m^erōdāx* på hebraisk siges at have fået vokalerne for det hebraiske *ʔ^adōnā^v* »herre«, blev en tid betragtet som gudernes konge i Babylon.

fv. [Jer 50,2] *gillûlîm* betyder »møgkugler«, »afføring«.

fw. [Jer 50,8] *nudû* betyder »strejfe omkring uden mål«. Mange oversætter »flygt«.

fx. [Jer 50,9] *maškil* Ordret: »en der forårsager tab«, dvs. de rammer plet! Ændres det hebraiske bogstav *shin* til *sin* i *maškil*, bliver det: »en der opnår succes«, denne læsning findes i LXX, Symmachus og Syriac. Begge tolkninger er mulige i sammenhængen.

fy. [Jer 50,11] Oversættelsen af *kî* har været omdiskuteret, nogle oversætter »fordi«, men det gør Babylons dom til et resultat af dygtige krigere. *kî* oversættes bedst med »skønt« eller emfatisk.

fz. [Jer 50,17] *še^h* »lam«, dvs. et lam eller et lille får af fåreflokken. Det kan også være et gedekid.

fæ. [Jer 50,17] Singularis, kollektivt.

fø. [Jer 50,21] Nogle oversætter »efter dem«. Targum m.fl. ændrer *ʔaḥ^arêhem* (efter dem) til *ʔaḥ^aritam* (de sidste af dem, deres efterladte). Denne oversættelse er valgt her. LXX m.fl. undlader at oversætte det, da de opfatter det som en dittografi, en gentagelse. Andre igen opfatter udeladelsen som en haplografi – manglende ord.

få. [Jer 50,25] *zaʕmô* betyder »forbandet af en krænket Gud«, udtrykt ved Guds »harme«.

ga. [Jer 50,29] Nogle ændrer vokaliseringen af *rabbîm* til *robim* »de som skyder«, »bueskyttere«.

gb. [Jer 50,34] Der er et tydeligt ordspil idet *rîv* er gentaget tre gange, de første to i ver-

bal form som en forstærkelse, og det sidste *rîv* som substantiv.

gc. [Jer 50,34] Også her er et ordspil på *hîrgîaʕ* »skaffe ro« og *hîrgîz* »skæelve«, der på hebraisk lydmæssigt ligner hinanden, men samtidigt betyder det modsatte.

gd. [Jer 50,36] *bbaddîm* tolkes forskelligt. I Jer 48,30 betegnes det som »tom pralende tale«, »usande pralerier« og i Es 44,25 sættes de i forbindelse med de vise som »tomme talere«. Targum oversætter »spåmænd«. Forslagene er mange: »falske profeter«, »løgnerne«. Mange oversættelser vælger »oralkelpræsterne«. LXX udelader sætningen.

ge. [Jer 50,37] LXX og Targum ændrer til »deres heste« og »deres stridsvogne«. Flere har problemer med skiftet mellem femininum og maskulinum pronominer. Men det kan opfattes som et fint ordspil når »hans« bliver til »hendes«, og der sættes lighedstegn mellem »hans«, »hendes« og »som kvinder«.

gf. [Jer 50,38] *ḥōrev* danner ordspil med det i det forudgående fem gange gentagne *ḥerev* »sværd«, vers 35-37.

gg. [Jer 50,38] *yāvēšû*, rod *ybs* »tørre ud«. LXX oversætter »så de bliver til skamme« og oversætter *bos* »blive til skamme« i stedet for *ybs* »tørre ud«.

gh. [Jer 51,1] Nogle oversættelser vælger »ødelæggende vind«. Oversættelsen af *rûaḥ* her med »ånd« henfører til »medernes kongers ånd« i Jer 51,11.

gi. [Jer 51,2] Nogle ændrer – her med baggrund i bl.a. Symmachus og Vulgata – *zārîm* til *zorîm* og oversætter med »kornkastere«, idet substantivet opfattes som afledt af verbet *zrh* »sprede«. Oversættelsen her henfører til Jer 4,11-12.

gj. [Jer 51,2] *hâyû* opfattes her ligesom i Targum som ren perfektum, skønt mange oversættelser vælger at opfatte *hâyû*, som en profetisk perfektum og oversætter »for

de (fremmede) vil være imod/komme over hende (Babylon)«. Grammatisk set er begge oversættelser mulige.

gk. [Jer 51,3] Teksten er vanskelig. Især de to *ʔel* volder problemer. De oversættes som præposition, »imod«, »til« eller som negation (med vokalisering: *ʔal*); emfatisk (forstærkende) eller »Gud« forekommer også, idet man ændrer på vokaliseringen. Dertil kommer at vokaliseringen af det andet *drx* »spænde« mangler (da masoreterne dermed har ment at det bør udgå). Ordret: »imod, lad spænde, lad spænde, bueskytten, sin bue; imod, lad ham rejse sig i sin brynje«. Oversættelserne er meget forskellige. Syric, Targum, Vulgata og mange manuskripter ændrer *ʔel* til det negative *ʔal* i begge tilfælde og udelader det ikke vokaliserede *drx* »lad spænde«. De oversætter »han som spænder sin bue, lad ham ikke spænde den«. Andre oversætter begge *ʔel* i verset emfatisk; ved en lille ændring i vokaliseringen kan *ʔel* også betyde »Gud« (*ʔēl*), og der oversættes da »Gud vil spænde, vil spænde, bueskytten vil spænde sin bue og Gud vil rejse sig i sin brynje«. Gud bliver derved subjekt og Jeremias den der taler. Vi møder *ʔēl* som »Gud« i Jer 51,56 og i Jer 50,25 åbner HERREN sit våbenkammer. Gentagelser som »vil spænde«, »vil spænde« ses ofte i Jeremias' bog. LXX udelader *ʔel*. Nogle oversætter »mod ham som spænder (sin bue), lad bueskytten spænde sin bue og mod ham som tager sin brynje på«.

gl. [Jer 51,5] En hapax legomenon – findes kun her og er maskulinum. »Forladt som« er tilføjet pga. præpositionen *mē* »af (sin Gud)«.

gm. [Jer 51,11] Både LXX og Vulgata oversætter »koggerne«. Det menes at være et aramaisk låneord, der betyder »bue- (og pil)holder« eller til andre våben. Nogle oversætter »saml/grib skjoldene«, da or-

det andre steder i GT oversættes med »skjolde«.

gn. [Jer 51,13] Ketiv-formen er en aramaisk form, 2. person, femininum, singularis.

go. [Jer 51,13] Ordret: »alen for at skære dig af« eller »din afskærings alen«, idet roden *BŠf* kan opfattes både som verbum (infinitiv constructus) og som substantiv.

gp. [Jer 51,18] *hevel* betyder »vindpust«, »tomhed«, »intet«.

gq. [Jer 51,20] *nippaštî* anvendes om at knuse lertøj. Verberne med præfikset *waw* i vers 20-23 kan opfattes som ren perfektum som her. De kan også tolkes som *waw* consecutive/profetisk perfektum – det står fast så det vil ske – som LXX gør og oversætter med futurum. Flere oversættelser vælger præsens af samme grund.

gr. [Jer 51,27] *ʔifsār* »skriver«, men her en »militær officer« af høj rang.

gs. [Jer 51,27] Ordet er en hapax legomenon, findes kun her, og betydningen er usikker. Verbet til ordet betyder »ryste« i qal og i piel »få hårene til at rejse sig«. Ordet *yeleq* som er brugt her om græshoppe, er en græshoppe i tidligt stadium uden vinger – der findes i GT 12 forskellige ord for græshopper.

gt. [Jer 51,34] Der er forskellige forståelser af verbet. Targum oversætter »han ødelagde mig«, LXX »han delte mig, skar mig op«. Ordret: »bringe i bevægelse og forvirring«.

gu. [Jer 51,34] *ttannîn* oversættes forskelligt i GT alt efter den sammenhæng ordet står i: »havdyr«, »slange«, »hav/søuhyre«, »drage«.

gv. [Jer 51,34] *hedîhāni*, rod *dwh* »rense ud/rense«. Dette må foregå i munden. Men mange oversætter som i LXX og Vulgata »han kastede mig op«, hvilket peger i retning af eksil. Da verbet står uden vokalisering kan det læses *hiddîhāni*, rod *ndh* »for-drive«, »sprede«. Targum oversætter »han

har ført mig i eksil«. Da begge oversættelser er mulige og ligger tæt op ad hinanden, kan det opfattes som et af Jeremias' mange ordspil.

gw. [Jer 51,48] Verbet er singularis her, i Jer 51,53, der er enslydende, er verbet pluralis.

gx. [Jer 51,49] Udtrykket opfattes som vokativ. Nogle oversættelser tilføjer *l^e* »på grund af« foran »Israels dødeligt sårede« ligesom *l^e* står foran »Babylon«, med ønsket om en parallelisme.

gy. [Jer 51,51] *miqd^ešê* kan tolkes som en intensiv pluralis og oversættes »helligdom« som Syriac, Targum og Vulgata gør.

gz. [Jer 51,56] *g^emulôt* har både en positiv »velgerninger« og en negativ betydning »gengældelse«.

gæ. [Jer 51,58] *r^ehāvāh* »brede« kan grammatisk set gå enten på »Babylon« eller på »mure«. Oversættelserne vælger frit. Nogle oversætter »mure« til singularis og opfatter pluralis af ordet som en intensiv pluralis som i Jer 1,18 og oversætter »en tyk mur«.

gø. [Jer 51,59] *ʔet* er oversat her »med« som er almindeligt. LXX og Targum oversætter *ʔet* med »fra« Sidkija, idet *ʔet* kan betyde »fra« i arkaisk og ugaritic.

gå. [Jer 51,64] Eller »udmattes«. LXX og en del oversættelser udelader sætningen. Den kan opfattes retorisk forstærkende, idet den er en gentagelse af sidste linje i vers 58.

ha. [Jer 52,9] Pluralis.

hb. [Jer 52,28] Singularis, kollektivt.

Klagesangene

Kapitel 1¹

Klage over Jerusalem, den forladte by

¹Hvor sidder hun alene,
byen der var fyldt med folk!
Hun er blevet som en enke,
hun som var den mægtigste blandt fol-
keslagene!
Dronningen blandt provinserne
er blevet tvangsarbejder!²

²Hun græder og græder³ om natten,
og der er tårer på hendes kinder.
Der er ingen der trøster hende
af alle hendes elskere.
Alle hendes venner har handlet troløst
mod hende,
de er blevet hendes fjender.

³Juda er gået i eksil, fra elendighed
og fra hårdt arbejde.
Hun bor blandt folkeslagene,
hun finder ikke et hvilested.

¹Den græske oversættelse har følgende indledning til Klagesangene: »Efter Israel var blevet taget til fange, og Jerusalem var lagt øde, sad Jeremias grædende og udtrykte denne klage over Jerusalem. Han sagde:«. Den latinske oversættelse har en lignende prolog. Se 2 Krøn 35,25. Kapitel 1-4 er alfabetisk poesi, opbygget som et akrostikon over de 22 bogstaver i det hebraiske alfabet, sådan at begynderbogstavet i hvert vers successivt følger det hebraiske alfabet.

²Ordret: »er til tvangsarbejdet«.

³Eller »hun græder højt«.

Alle hendes forfølgere har indhentet
hende
mellem trængslerne.

⁴Vejene til Zion sørger
fordi ingen kommer til festforsamling.
Alle hendes porte ligger øde hen,
hendes præster sukker,
hendes jomfruer bedrøves;
og for hende selv er det bittert.

⁵Hendes modstandere er blevet herre,
hendes fjender er trygge.
For HERREN har gjort hende bedrøvet.^a
på grund af hendes talrige overtrædelser.
Hendes børn er gået
i fangenskab foran modstanderen.

⁶Ud fra Zions datter
drog al hendes pragt.
Hendes ledere er blevet som hjorte
der ikke finder nogen græsgang;
og kraftesløse drog de af sted
foran forfølgeren.

⁷Jerusalem husker
sin elendigheds og sin hjemløsheds dage,
alle sine kostbarheder
som var fra gamle dage,^b
nu da hendes folk er faldet i modstande-
rens hånd,
og hun ikke har nogen der hjælper hende.
Modstanderne så hende,
de lo ad at hun ikke er mere.^c

⁸Jerusalem har syndet groft,
derfor er hun blevet til hånlatter.^{4,d}
Alle hendes beundrere foragter hende
fordi de har set hendes nøgenhed;
også hun sukker selv
og vender sig bort.

⁹Hendes urenhed er i hendes slæb,
sit endeligt tænker hun ikke på;
så ufatteligt kom hun ned,
og der er ingen der trøster hende.
Se, HERRE, min elendighed,
for fjenden har gjort sig stor!

¹⁰Sin hånd har modstanderen strakt ud
efter alle hendes kostbarheder.
Ja, hun så at hedningerne
kom ind i hendes helligdom,
de om hvem du havde befalet:
»De skal ikke komme ind i din menig-
hed!«

¹¹Hele hendes folk sukker
idet de søger efter brød;
de giver deres kostbarheder for mad
for at bevare livet.
Se, HERRE, Se godt efter,
for jeg er foragtet!

Jerusalem råber om hjælp og trøst

¹²Rører det jer ikke,⁵ alle I der passerer
forbi på vejen?
Se efter og se
om der findes en smerte som min smerte,
den han har forvoldt^e mig,
den HERREN har gjort mig bedrøvet med
på sin glødende vredes dag.

¹³Fra det høje sendte han ild
i mine knogler, den fik magten over dem.^f

⁴Eller »afsky«.

⁵Ordret: »ikke for/om jer«. Der er usikkerhed om
hvad det betyder.

Han spændte et net ud for mine fødder,
tvang mig til at vende om;
han gjorde mig forladt,
syg hele dagen.

¹⁴Mine overtrædelsers åg er bundet
ved hans hånd, de flettes sammen
og er gået op på min nakke;
det har fået min styrke til at vakle.
Herren har givet mig
i hænderne på dem som jeg ikke kan
holde stand mod.

¹⁵Alle mine stærke mænd forkastede han,
Herren i min midte;⁶
han hidkaldte en forsamling imod mig
for at knuse mine udvalgte unge mænd.
Vinpersen har Herren trådt
for jomfruen, Judas datter.⁷

¹⁶Over disse ting græder jeg,
mit øje, mit øje løber over med vand,
for langt borte fra mig er der en trøster,
en der kan styrke min sjæl.
Mine børn ligger forladt,
for fjenden fik overhånd.

¹⁷Zion strækker sine hænder ud,
hun har ingen der trøster hende.
HERREN har givet ordre om Jakob
at hans naboer skal være hans modstan-
dere.
Jerusalem er blevet
til afsky mellem dem.

Jerusalem bekender sin synd

¹⁸Retfærdig er han, HERREN,

⁶Alternativ oversættelse: »Herren forkastede alle
mine stærke mænd i min midte«. LXX oversætter »fra
min midte«.

⁷Alternativ oversættelse: »Herren har trådt jom-
fruen, Judas datter, i vinpersen«.

men jeg har været genstridig imod hans ord.⁸

Hør dog, alle folk,
og se min smerte,
mine jomfruer og mine udvalgte unge
mænd
er draget i fangenskab.

¹⁹Jeg kaldte på mine elskere,
de bedrog mig.
Mine præster og mine ældste
omkom i byen
da de søgte efter føde til sig selv
for at bevare deres liv.

²⁰Se, HERRE, for jeg er i nød,
mine indvolde gløder,
mit hjerte vender sig i mit indre,
for jeg har i den grad været genstridig.
Udenfor har sværdet gjort barnløs,
i huset er det som døden.

²¹De har hørt at jeg sukker!
Jeg har ingen der trøster mig!
Alle mine fjender har hørt min ulykke,
de har frydet sig over at du, du har gjort
det.

Du lader en dag komme som du har for-
kyndt,
og da skal de blive som jeg.

²²Lad al deres ondskab komme for dit an-
sigt,
og handl med dem
som du har handlet med mig
på grund af alle mine overtrædelser!
For talrige er mine suk
og mit hjerte er sygt.

⁸Ordret: »mund«.

Kapitel 2

HERRENS ødelæggende vrede

¹Hvor Herren dog i sin vrede
dækker⁹ Zions datter med skyer!
Han har kastet Israels pryd
fra himlen til jorden
og ikke husket på sin fodskammel⁹
på sin vredes dag.

²Herren har
uden skånsel opslugt
alle Jakobs græsgange,¹⁰
i sin harme har han revet
Judas datters befæstede byer ned
og styrtet dem til jorden;
han har vanhelliget kongeriget og dets le-
dere.

³I glødende vrede har han hugget
ethvert horn i Israel af;
han har trukket sin højre hånd tilbage
over for fjenden,
og i Jakob brændte han som en flam-
mende ild;
den har fortæret rundt omkring.

⁴Han har spændt sin bue som en fjende
idet han stillede sig med sin højre hånd
som en modstander,
og han dræbte
alt hvad der var kostbart for øjet.
I Zions datters telt
har han udgydt sin harme som en ild.

⁵Herren er blevet som en fjende,
han har opslugt Israel,
han har opslugt alle hendes paladser,
ødelagt hans^h fæstninger.
I Judas datter forårsagede han
megen suk og klage.

⁹Jerusalem eller templet.

¹⁰Eller »boliger«.

⁶Han øvede vold mod sin hytteⁱ som var det en have,
han har ødelagt sit forsamlingssted.¹¹
I Zion har HERREN forårsaget
at festforsamling og sabbat er blevet glemt,
og i sin straffende vrede
har han vraget konge og præst.

⁷Herren har forkastet sit alter,
han har forstødt^j sin helligdom,
han har overgivet hendes paladseres mure
i fjendens hånd;
de lod deres røst høre i HERRENS hus
som var det en festforsamlingsdag.

⁸HERREN har i sinde
at ødelægge Zions datters mur fuldstændigt,
han har spændt en målesnor ud,
han har ikke holdt sin hånd tilbage fra at ødelægge;
og han fik ringmur og mur til at sørge;
sammen sygnede de hen.

⁹Hendes porte er sunket i jorden,
han har ødelagt og smadret hendes portslåer i stumper og stykker.^k
Hendes konge og hendes ledere er blandt hedningerne,
der er ingen lov;
heller ikke hendes profeter
får syner fra HERREN.

Jerusalems folk lider

¹⁰De sidder på jorden, tavse er
Zions datters ældste,
de kaster støv på deres hoved,
spænder sække omkring sig.

¹¹Eller »åbenbaringssted« idet *môfēd* i Mosebøgerne betegner »åbenbaringsteltet«, jf. 4 Mos 12,4. Ordet kan også betyde »forsamling«, »festforsamling«, jf. Klages 1,15.

Jerusalems jomfruer
har sænket deres hoved til jorden.

¹¹Mine øjne er udmattet af tårene,
mine indvolde gløder,
min lever er blevet udgydt på jorden¹²
på grund af mit folks datters sammenbrud;
fordi børn og spædbørn sygner hen
på hendes bys åbne pladser.

¹²Til deres mødre siger de:
»Hvor er korn og vin?«
mens de ligger afkræftet ligesom dødeligt sårede
på byens åbne pladser,
mens deres liv ebber ud
i deres mødres skød.

¹³Hvad skal jeg vidne for dig?^l Hvad skal jeg sammenligne dig med,
du Jerusalems datter?
Hvad skal jeg sidestille dig med så jeg kan trøste dig,
du jomfru, Zions datter?
For så stor som havet er dit sammenbrud;
hvem kan helbrede dig?

Falske profeter og Jerusalems fjender

¹⁴Det dine profeter skuede for dig,
var bedrag og hvidkalkede løgne,
og de afslørede ikke din skyld
for at genoprette din livssituation,
men de skuede for dig
løgneudsagn og vildfarelse.^m

¹⁵De klappede i hænderne over dig,
alle dem der gik fordi på vejen,
de piftede hånligt og rystede på hovedet
over Jerusalems datter.
Er det den by om hvilken man siger:

¹²Udtryk for dyb smerte.

»Skønhedens fuldendelse,
en fryd for hele jorden!«

¹⁶Alle dine fjender
har åbnet deres mund på vid gab over dig,
de pifter hånlige og skærer tænder
og siger: »Vi har opslugt hende.
Sandelig, dette er dagen som vi har ventet på!
Vi har nået det! Vi har set det!«

¹⁷HERREN har gjort det som han har planlagt,
han har opfyldt sit ord
som han har befalet i gamle dage.
Han har revet ned og det uden skånsel,
og han lod fjenden glæde sig over dig;
han har løftet dine modstanderes horn.

Jerusalem beder med tårer til HERREN

¹⁸Deres hjerte råbteⁿ til Herren.
»Du Zions datters mur!
Lad tårer strømme ned som bækken
dag og nat!
Und dig ikke hvile!
Lad ikke din øjsten¹³ være rolig!

¹⁹Rejs dig, råb højt om natten
ved nattevagternes begyndelse,
udøs som vandet dit hjerte
foran Herrens ansigt!
Løft dine hænder til ham
for dine børns liv,
de som ligger afkræftet af hungersnød
på hvert gadehjørne!«

²⁰Se, HERRE, og se godt efter
med hvem du har handlet sådan!
Skal kvinder æde deres livs frugt,
sunde, velplejede børn?
Skal en dræbes i Herrens helligdom,

¹³Eller »dit øjeæble«, ordret: »dit øjes datter«.

præst og profet?

²¹På jorden i gaderne ligger
ung og gammel.
Mine jomfruer og mine udvalgte unge
mænd
er faldet for sværd.
Du dræbte på din vredes dag,
du slagtede, du skånede ikke.

²²Som til en festforsamlings dag kalder du
rædsler over mig fra alle sider,¹⁴
men på HERRENS vredes dag var der
ingen undsluppen og overleven.
Dem som jeg kærligt har plejet og opdraget,
har min fjende udryddet.

Kapitel 3¹⁵

Profeten klager på vegne af sit folk

¹Jeg er den mand^o der har set elendighed
under hans vredes kæp.
²Mig har han drevet bort, og han lod mig
gå
i mørke og ikke i lys.
³Sandelig, mod mig vender han
sin hånd igen og igen hele dagen.

⁴Han har fortæret mit kød og min hud,
mine knogler har han knust.
⁵Han har bygget op over mig,
og han omgav mig med gift og trængsel.
⁶Han har ladet mig sidde i dybeste mørke
som dem der er døde for evigt.^p

¹⁴Ordret: »mine rædsler rundt omkring fra«, et karakteristisk udtryk for rædsel som gentages en del gange i Jeremias' bog.

¹⁵Den akrostiske stil i kapitel tre afviger fra de øvrige kapitler idet tre vers efter hinanden begynder med samme hebraiske bogstav. Dette fremhæver kapitel tre som Klagesangenes klimaks.

⁷Han har rejst en mur rundt om mig så
jeg ikke kan komme ud,

han har gjort min bronzelænke tung.

⁸Selv når jeg råber og skriger om hjælp,
lukker han^q min bøn ude.

⁹Han har spærret mine veje med tilhug-
gede sten,
mine stier har han gjort krogede.

¹⁰For mig er han en bjørn der ligger på
lur,
en løve i skjul.

¹¹Mine veje gjorde han til afveje, og han
sønderrev mig,
han gjorde mig forladt.

¹²Han spændte sin bue
og stillede mig op som målet for pilen.

¹³Han lod sit koggers sønner
trænge ind i mine nyrer.

¹⁴Jeg er blevet til latter for hele mit folk,
deres spotteviser hele dagen lang.

¹⁵Han har mættet mig med bitre urter,
han har givet mig rigeligt malurt at
drikke.

¹⁶Han lod mine tænder kværne i grus,
han har trådt mig ned¹⁶ i støvet.

¹⁷Du forstødte min sjæl fra fred¹⁷
så jeg glemte det gode.

¹⁸Jeg sagde: »Tabt er min livskraft
og mit håb fra HERREN!«

¹⁹Husk min elendighed og min hjemløsh-
ed,
malurten og giften!

²⁰Min sjæl bliver ved med at huske,^r
og min sjæl er nedbøjet i mig.

²¹Dette vil jeg igen lægge mig på sinde;

¹⁶Eller »fik mig til at krybe sammen«. Ordet findes
kun her, og der er mange forskellige oversættelser.

¹⁷Eller »min sjæl forkaster fred; jeg glemmer det
gode«.

derfor vil jeg håbe:¹⁸

*HERRENS nåde og barmhjertighed er profe-
tens håb*

²²Det er HERRENS nådesbevisninger¹⁹
at det ikke er forbi med os!^s

For hans barmhjertige gerninger²⁰ er
ikke hørt op!²¹

²³De er nye hver morgen,
stor er din trofasthed!²²

²⁴Min del²³ er HERREN, siger min sjæl,
derfor vil jeg håbe på ham.

²⁵God er HERREN mod den^t der venter på
ham,
mod en sjæl der søger ham.

²⁶Det er godt at vente i stilhed
på HERRENS frelse.

²⁷Det er godt for manden
at han bærer åg i sin ungdom.

²⁸Han skal sidde alene og tie
når han lægger det på ham.

²⁹Han skal lægge sin mund i støvet,
måske der er håb.

³⁰Han skal give den der slår ham, sin kind
og blive mæt af skam.²⁴

³¹For ikke for evigt
forkaster Herren.

³²For selvom han har voldt sorg,
så vil han forbarme sig efter sin nådes
overflod.^u

³³For det er ikke af hjertet at han ydmyger
og bedrøver menneskebørn.

¹⁸Eller »vente« (med håb).

¹⁹Eller »nådegerninger«. Flere oversættelser væl-
ger at se bort fra at »nåde« står i pluralis, og over-
sætter »HERRENS nåde«.

²⁰Eller »mægtige barmhjertighed«.

²¹Eller »hører ikke op«.

²²Eller »din troskab«, »din sandfærdighed«.

²³Arvelod.

²⁴Eller »vanære«.

³⁴Det at knuse
under fode alle landets fanger,
³⁵det at bøje en mands ret
i den Højestes nærvær,
³⁶det at vildlede en mand i hans retssag,
ser Herren ikke det?

³⁷Hvem er det der sagde det, og det skete,
uden at Herren har befaleet det?
³⁸Er det ikke fra den Højestes mund
at det onde og det gode udgår?
³⁹Hvad klager et menneske som lever,
over,
en mand over sin synd?

Folkets synd og Guds vrede

⁴⁰Vi vil undersøge vores veje og ransage
dem
og vende om til HERREN!
⁴¹Vi vil løfte vores hjerte sammen med
hænderne²⁵
til Gud i himmelen!
⁴²Vi, vi har syndet og vi har været genstri-
dige,
men du, du har ikke tilgivet.

⁴³Du har tilhyllet^v med vreden, og du for-
fulgte os,
du har dræbt, og du skånede ikke.
⁴⁴Du har indhyllet dig i en sky
så ingen bøn kan komme igennem.
⁴⁵Til affald^w og skrald^x gør du os
midt blandt folkene.

⁴⁶Alle vores fjender
har åbnet deres mund på vid gab imod os.
⁴⁷Gru og gruben er blevet os til del,
ødelæggelsen^y og sammenbruddet.
⁴⁸Mit øje løber over med bække af vand
på grund af mit folks datters sammen-
brud.

²⁵Ordret: »til/op til hænderne (der er løftet)«.

⁴⁹Mit øje flyder over og kommer ikke til
ro,
og det hører ikke op
⁵⁰indtil HERREN skuer ned
og ser fra himlen.
⁵¹Mit øje piner mig
på grund af alle min bys døtre.

⁵²De har i sandhed jaget mig som man ja-
ger fuglen,
de der er mine fjender uden grund.
⁵³De styrtede mig levende i cisternen
og kastede sten på mig.
⁵⁴Vandene flød over mit hoved,
og jeg sagde: »Jeg er skåret af!«²⁶

Jeremias' bøn til HERREN om frelse for sit folk

⁵⁵Jeg påkaldte dit navn, HERRE,
fra cisternen dybest nede.
⁵⁶Du har hørt min røst.
Luk ikke dit øre for mit suk og mit skrig!
⁵⁷Du kom nær den dag jeg kaldte på dig.
Du sagde: »Frygt ikke!«

⁵⁸Du har ført min sag, Herre, min sjæls
sag!
du har løskøbt mit liv!
⁵⁹Du har set, HERRE, uretten mod mig.
Døm i min sag!²⁷
⁶⁰Du har set al deres hævn,
alle deres planer mod mig.

⁶¹Du har hørt deres hån, HERRE,
alle deres planer imod mig,
⁶²ordene fra dem der rejser sig imod mig,
og deres hvisken
over mig hele dagen.
⁶³Se godt efter når de sidder, og når de
rejser sig op!

²⁶Fra livet.

²⁷Eller »skaf mig min ret«.

Jeg er deres spottesang!

⁶⁴Du vil yde^z dem gengæld, HERRE,
efter deres hænders værk!

⁶⁵Du vil give dem et hårdt hjerte,^{28,æ}
din forbandelse^ø er over dem!

⁶⁶Du vil forfølge i vrede
og udrydde dem fra under HERRENS him-
mel!

Kapitel 4

Zion er straffet

¹Hvor er guldets blevet formørket,
det fine guld forandret!^å
Hellige sten²⁹ er smidt ud
på hvert gadehjørne!

²Zions sønner, de kostbare,
de der vejes af med rent guld;
hvor er de regnet for lerkrukker,
en pottemagers hænders værk!

³Selv sjakaler giver bryst,
de ammer deres unger;
men mit folks datter er grusom
som strudse i ørkenen.

⁴Den diendes tunge klæber
til ganen af tørst,
børn forlanger brød;
der er ingen der rækker dem det.

⁵De som ellers spiste lækkerier,
omkom på gaderne.
De der plejede at blive opfostret³⁰ på kar-
moisin,³¹
omfavnede møgbunker.

²⁸Eller »forblændet hjerte«.

²⁹Der er uvished om hvilke sten der henvises til.

³⁰Eller »båret«.

³¹Dvs. dyre stoffer med denne farve.

⁶Mit folks datters skyld er større
end synden i Sodoma,
der blev styrtet på et øjeblik,
og uden at nogen løftede hænder mod
den.

⁷Hendes³² nasiræere³³ var renere end
sne,
hvidere end mælk;
de selv³⁴ var rødere end koraller,
som safir var deres skikkelse.

⁸Mørkere end sod³⁵ er nu deres udse-
ende,
de bliver ikke genkendt i gaderne,
deres hud er skrumpet ind på deres knog-
ler,
den er tørret ind ligesom træ.

⁹De der blev stukket ned med sværd,
havde det bedre
end dem der blev slået ned af hungers-
nød,
dem som sygner hen,
gennemboret af mangel på markens af-
grøder.

¹⁰Medlidende kvinder
kogte selv deres børn;
de var til føde for dem
ved mit folks datters sammenbrud.

¹¹HERREN har fuldført sin harme,
han har udgydt sin glødende vrede;
han tændte ild i Zion,
den fortærede hendes fundamenter.

³²Mit folks datter.

³³Jf. 4 Mos 6,1-8. Mange oversætter ordet med
»fyrste« ud fra sammenhængen.

³⁴Eller »deres krop«, ordret: »knogle«.

³⁵Eller »det sorte«, findes kun her, og oversættel-
sen er usikker.

Følgerne af Jerusalems synd

¹²Jordens konger havde ikke troet,
og heller ikke alle jordens beboere,
at modstander og fjende ville komme ind
gennem Jerusalems porte.

¹³Det skete på grund af hendes profeters
synder,
hendes præsters ugerninger,
de som udgyder retfærdiges blod
i hendes midte.

¹⁴De vakler som blinde omkring i ga-
derne,
besmittet med blodet
så man ikke kan
røre ved deres klæder.

¹⁵»Gå til side, en uren!« råber man til
dem.

»Gå til side! Gå til side! Rør dem ikke!«
Ja, de flygter,^{aa} de flakker endog omkring.
Man siger blandt folkeslagene:
»De må ikke længere bo som fremmede!«

¹⁶HERRENS ansigt har spredt dem,
han ser ikke længere³⁶ ned til dem.
Præster³⁷ viste de ikke respekt,
ældste viste de ingen nåde.

Jerusalems folks klage

¹⁷Endnu udmattes vores øjne af
forgæves at se efter vores hjælp.
På vores udkigspost spejdede vi efter et
folk,
der ikke kan frelse.

¹⁸De jagtede vores skridt

³⁶Parallellen med »må ikke længere bo« i forudgå-
ende vers danner et ordspil der forstærker udtrykket.

³⁷Ordret: »præsters ansigt«, står parallelt med
»HERRENS ansigt« i verset.

så vi ikke kunne gå på vores åbne pladser.
Vores ende var nær, vores dages tal var
fuldt,
for vores ende var kommet.

¹⁹Vores forfølgere var hurtigere
end himlens ørne.
På bjergene forfulgte de os,
i ørkenen lå de på lur efter os.

²⁰Vores livsånde,³⁸ HERRENS salvede,³⁹
blev fanget i deres gruber,
ham om hvem vi sagde:
»I hans skygge vil vi leve blandt folkesla-
gene.«

²¹Jubl og glæd dig, Edoms datter!
Du som bor i landet Us!
Også til dig skal bægeret komme;
du skal blive beruset og blotte dig.

²²Til ende er din skyld, Zions datter,
han vil ikke længere føre dig bort!
Han hjemsøger dig for din skyld, Edoms
datter,
han afslører dine synder.

Kapitel 5*Klage over fjendernes rædselsherredømme*

¹Husk, HERRE, hvad der er sket os!
Se efter og se vores vanære!
²Vores arvelod er overgået til fremmede,
vores huse til udlændinge.
³Vi er blevet faderløse, vi har ingen far,
vores mødre er som enker.
⁴Vandet vi drikker, køber vi for penge,
vores træ får vi mod betaling.
⁵Vi forfølges, de står på^{ab} nakken af os,
vi er udmattet; der gives os ingen hvile.

³⁸Ordret: »vores næses ånd«.

³⁹Kongen, Sidkija.

⁶Til Egypten har vi givet hånd,
til Assur, for at mættes af brød.
⁷Vores fædre syndede; de er ikke mere,
vi, vi bærer deres skyld.
⁸Slaver hersker over os,
ingen river os ud af deres hånd.
⁹Med fare for vores liv henter vi vores
mad
på grund af ørkenens sværd.
¹⁰Vores hud er ophedet⁴⁰ som ved en ovn
på grund af hungersnødens feberanfald.
¹¹Kvinder har de voldtaget i Zion,
jomfruer i Judas byer.
¹²Ledere er hængt op i deres hænder,
de ældste bliver ikke æret.
¹³Udvalgte unge mænd må trække kvær-
nen,^{ac}
og unge segner under byrden af træ.
¹⁴Ældste sidder ikke længere i porten,
udvalgte unge mænd er hørt op med de-
res strengespil.
¹⁵Vores hjertes glæde er hørt op,
vores ringdans er forvandlet til sorg.
¹⁶Faldet er vores hoveds krone.
Ve os, for vi har syndet!
¹⁷Over dette er vores hjerte sygt;
over disse ting er vores øjne formørket.
¹⁸Fordi Zions bjerg er lagt øde,
strejfer sjakaler⁴¹ omkring på det.

Israels bøn om nåde

¹⁹Du HERRE, du troner til evig tid,
din trone er fra slægt til slægt.
²⁰Hvorfor vil du glemme os for altid,
forlade os hele livet?
²¹Omvend os,⁴² HERRE, til dig, så vil vi
vende om!
Forny vores dage så de bliver som tidli-
gere!

⁴⁰Eller »rynket«.

⁴¹Eller »ræve«.

⁴²Eller »bring os tilbage«.

²²Selvom du fuldstændigt havde forkastet
os
og havde været særdeles vred på os.^{ad}

Faglige noter

- a. [Klages 1,5] *hōgā^h* (*ygh*) (»plage, pine«, »gøre bedrøvet«) Dette verbum er gennemgående i Klagesangene.
- b. [Klages 1,7] Vers 7 har her en ekstra verslinje som nogle ønsker at udelade, men dette understøttes ikke af nogen af de ældste manuskripter, heller ikke af rettelser baseret på afvigelser fra det normale poetiske mønster i Klagesangene, jf. Klages 2,9.
- c. [Klages 1,7] *mišbāt* (»ophør«). Ordet findes kun her, hvilket fremhæver udtrykket.
- d. [Klages 1,8] *nîdā^h* betyder (»rysten på hovedet, hånlatter«). Men flere læser *nîdā^h* her som en variant af *niddā^h* (»afsky«) (»urenhed«) i vers 17, understøttet af Syr. og flere andre oversættelser. Vulgata og Targum m.fl. ændrer til *lanud* (*nwd*) (»blive hjemløs«, »vandre omkring«).
- e. [Klages 1,12] *śōlāl* (*śll*) betyder »forvolde«, »handle hårdt med«, »pine« og er et gennemgående ord i Klagesangene sammen med det følgende verbum i næste verslinje *hōgā^h* (»plage«, »bedrøve«), jf. Klages 1.5.
- f. [Klages 1,13] Nogle ændrer verbet til en hifil og opfatter HERREN som subjekt i begge sætninger og oversætter »fra det høje sendte han ild, i mine knogler lod han den gå ned«.
- g. [Klages 2,1] *yāfîv* (*fwv*) (»dække med skyer«, »formørke«) findes kun her, stammer formentlig fra *śav* (»sky«), understøttes af LXX og Syr. Andre ændrer i lyset af Sl 106,40 verbet til *yāfîv* (*tfv*) (»afskyr«).
- h. [Klages 2,5] Eller »sine«.
- i. [Klages 2,6] *śōx* (»hytte«) findes kun her, og oversættelsen er usikker. Billedet svarer til beskrivelsen i Es 5,5-6.
- j. [Klages 2,7] *ni?ēr* (»fordømme«, »forstøde«) findes kun her og i Sl 89,40.
- k. [Klages 2,9] Denne anden del af første verslinje har i grundteksten tre ord i stedet

for det sædvanlige mål med to ord. MT bevarer det uændret, jf. Klages 1,7.

- l. [Klages 2,13] *ʔafîdēx* (hifil) (*fwd*) (»vidne«) ændrer Vulgata til *ʔeferax* (*frx*) (»sætte i række«) og oversætter »hvad skal jeg sammenligne«. Der findes andre forslag som »opmuntre«, »hjælpe op« idet verbet (*fwd*) i piel kan have denne betydning.

- m. [Klages 2,14] *maddûhîm* (»forførelse, vildfarelse«). Ordet findes kun her, hvilket fremhæver udtrykket.

- n. [Klages 2,18] Mange oversættelser ændrer verbet i perfektum til en imperativ, men MT bekræftes af alle gamle håndskrifter uden nævneværdig variation.

- o. [Klages 3,1] *gever* betyder »ung, stærk mand«.

- p. [Klages 3,6] *śōlām* (»evig«) kan oversættes »for længe siden«.

- q. [Klages 3,8] *śātām* (*śtm*) (»svarer ikke«, »lukker vejen«, »lukker ude«), findes kun her, og den nøjagtige betydning kan ikke fastslås. En del manuskripter og Syr. har *stm* der betyder »blive stille«, »blive tavs«. LXX og Vulgata oversætter »lukkede vejen til bøn«, andre oversætter »han afviste min bøn«. En arabisk parallel betyder »forkaster«.

- r. [Klages 3,20] Verbet kan enten være 3. pers. fem.sg. (min sjæl) eller 2. pers.m.sg. (henvendt til Gud). Den traditionelle tolkning er »min sjæl« som subjekt og anvendes i de fleste oversættelser. Det samme gælder efterfølgende verslinje. Den anden mulighed findes hovedsagelig i rabbinsk eksegesi, der henfører til at håbet i vers 21 begynder allerede i vers 20. »Du bliver ved med at huske, og du bøjer dig ned over mig, min sjæl«, jf. næste verslinje.

- s. [Klages 3,22] *tāmānû* (*tmm*) (»være skåret af/afsluttet«). Mange oversættelser ændrer, med støtte i Syr, Peshitta og Targum, verbet til *tammu* og oversætter »HERRENS

nåde hører aldrig op«. Men Biblica Hebraica Quinta fastholder her *lectio difficilior* princippet, den vanskeligste læsning er den stærkeste, mere sandsynligt den originale. Vers 22-24 findes ikke i LXX.

t. [Klages 3,25] Ketiv-formen er valgt her og er parallel med »en sjæl« i efterfølgende verslinje. Qere-formen »de« vælges også af flere oversættelser.

u. [Klages 3,32] MT har fravalgt vokaliseringen af »nåde«. Ketiv-formen er valgt her, qere-formen »sine nådesbevisninger« vælges af flere med støtte i Syr., jf. Klages 3,22.

v. [Klages 3,43] Da teksten her ikke har noget objekt, er det uklart hvem der tilhylles, HERREN selv eller hans folk (os).

w. [Klages 3,45] *səḥî* (»affald«) findes kun her.

x. [Klages 3,45] Ordret: »at være forkastet/foragtet«, en infinitiv absolut med emfatisk betydning.

y. [Klages 3,47] *šēʾt* (»ødelæggelse«, »øde«, »fortvivlelse«) findes kun her, og oversættelsen er usikker. Verset har desuden to ordspil: *paḥad* (»gru«) og *paḥat* (»grube«) samt *hašēʾt* (»ødelæggelsen«) og *hašever* (»sammenbruddet«).

z. [Klages 3,64] Verberne i vers 64-66, der er en *yiqtol* form, kan oversættes med imperativ.

æ. [Klages 3,65] *məginnat* (»tildækket«) findes kun her, og betydningen er omdiskuteret.

ø. [Klages 3,65] *taʿalātəxā* (»forbandelse«). Ordet findes kun her, hvilket fremhæver udtrykket.

å. [Klages 4,1] Flere oversættelser ændrer vokaliseringen af *yûʾam* (»blevet mørk«) til *yûʾav* (»gjort mørk«, »foragtet«) og *yîšneʾ* (»være forandret«) til *yîšāneʾ* (»være hadet/forkastet«).

aa. [Klages 4,15] *nāšû* (»flygte«) findes kun her, og betydningen af ordet er usikker. Det er uklart om verbets rod er *nšh* (»flygte«)

eller *nws* (»være ødelagt«). Nogle ændrer verbet til *nādû* »vandre«.

ab. [Klages 5,5] Nogle foreslår præpositionen *ʿal* (»på«) ændret til *ʿōl* (»åg«). Symmakus oversætter »et åg på vores nakke, vi er forfulgt«.

ac. [Klages 5,13] Ordret: »må bære håndmøllen/kværnen«. *ṭəḥôn* (»håndmølle«) findes kun her, og oversættelsen er usikker.

ad. [Klages 5,22] Oversættelsen af vers 22 er omdiskuteret. Mange oversætter det som en hypotese eller et spørgsmål. Men LXX eller Syr. undlader helt at oversætte *ʾim*, der betyder »hvis« når det står alene, og oversætter »for du har fuldstændig forkastet os«. Dertil kommer at i Klages 3,32 optræder samme dobbelte partikel *kî ʾim* (»selvom«) som her, og dette, sammenholdt med løfterne i Klages 3,22-23.32 og 4,22, medfører at den vanskeligere læsning må vælges som den originale.

Obadias' Bog

Kapitel 1

¹Obadias' syn.

Domsprofeti om Edom

Således siger den herre HERREN om Edom.

Vi har hørt et budskab fra HERREN;
en budbringer er blevet sendt ud blandt folkeslagene:

»Rejs jer! Lad os rejse os for at gå i krig mod hende.«¹

²Se, jeg har gjort dig ubetydelig blandt folkeslagene;
du foragtes dybt.

³Dit hjertes hovmod har bedraget dig, du som bor i klippekløfter,^a
i dine^b boliger højt oppe;
du som siger i dit hjerte:

»Hvem kan bringe mig ned til jorden?«

⁴Selv hvis du kunne hæve dig så højt som ørnen,

og selv hvis du kunne sætte din rede mellem stjernerne,
vil jeg bringe dig ned derfra, siger HERREN.

⁵Hvis røvere kom til dig;
hvis plyndringsmænd kom^c om natten
– hvor er du blevet ødelagt!^d –
ville de ikke blot røve hvad der var tilstrækkeligt for dem?

¹Dvs. Edom.

Hvis høstfolk kom til dig og plukkede druer,

ville de ikke efterlade en rest^e?

⁶Hvor er Esau dog blevet gennemsøgt!
Hans skjulte skatte er blevet endevendt.

⁷De har forvist dig til grænsen, alle dine allierede.^f

De har bedraget dig;
dine venner^g har fået magten over dig.

De der spiser dit brød,^h har lagt fælder ud under dig.ⁱ

Der er ingen forstandighed hos ham.

⁸Er det ikke på den dag, siger HERREN, at jeg vil udrydde de vise fra Edom
og forstandighed fra Esaus bjerg?

⁹Dine krigere, Teman, skal blive rædsels-slagne,^j

så at alle fra Esaus bjerg vil blive tilintetgjort ved slagting.

¹⁰På grund af volden mod din bror Jakob skal skam dække dig;

du skal være tilintetgjort for evigt.

¹¹På den dag, hvor du stod overfor;
på den dag, hvor fjender førte hans rigdom bort,

og fremmede gik ind ad hans porte og kastede lod om Jerusalem,
da var også du som en af dem.

¹²Du må ikke godte dig over din brors dag,

over hans ulykkes dag.

Du må ikke juble over Judas sønner på dagen for deres udryddelse.

Du må ikke prale^k på trængslens dag.

¹³Du må ikke drage ind ad mit folks porte på undergangens dag.

Heller ikke du må godte dig over hans ulykke på dagen for hans undergang.

Og du må ikke række ud efter hans rigdom på dagen for hans undergang.

¹⁴Du må ikke stå ved vejkrydset for at tilintetgøre hans flygtninge.

Og du må ikke udlevere hans overlevende på trængslens dag.

¹⁵For HERRENS dag over alle folkeslagene er nær.

Som du har gjort, sådan skal der gøres mod dig.

Din gerning skal komme over dit eget hoved.

¹⁶For ligesom I har drukket på mit hellige bjerg,

sådan skal alle folkeslagene drikke dagligt.

De skal drikke og synke^l

og blive som havde de ikke været til.

Frelse på Zion

¹⁷Men på Zions bjerg skal der være tilflugt, og det skal være helligt.

Jakobs hus skal eje sine egne ejendele.

¹⁸Jakobs hus skal blive en ild,

Josefs hus til en flamme,

og Esaus hus til stubbe.

De skal brænde dem og fortære dem;

og Esaus hus skal ikke have nogen overlevende.

For HERREN har talt.

¹⁹Sydlandet² skal erobre Esaus bjerg,

og Lavlandet³ skal erobre filistrene.

De skal erobre Efraims område og Samarias område;

Benjamin skal erobre Gilead.

²⁰De fordrevne, en gruppe^m af israelitterne som er kanaanæereⁿ, skal erobre så langt som til Sarepta.

Og Jerusalems fordrevne som er i Sefarad, skal erobre Sydlandets byer.

²¹Befrierne skal drage op på Zions bjerg for at dømme^o Esaus bjerg.

Kongedømmet skal tilhøre HERREN.

²Dvs. Negev.

³Dvs. Shefelah.

Faglige noter

a. [Obad 1,3] Ordret »klippernes kløfter« eller »Selas kløfter«, hvilket kan være et stednavn, jf. 2 Kong 14,17; 2 Krøn 25,12.

b. [Obad 1,3] Ordret »hans«, men det referer til Edom.

c. [Obad 1,5] »Kom« er tilføjet, men er underforstået fra første del af verset.

d. [Obad 1,5] Det hebraiske ord *dāmā^h* kan både oversættes med »ødelægge« og »ligne«. Vælger man »ligne« ville meningen med verset være at Edom sammenlignes med røvere og plyndringsmænd.

e. [Obad 1,5] Ordret »efterslæt«.

f. [Obad 1,7] Ordret »pagtsfæller«.

g. [Obad 1,7] Ordret »fredsfæller«.

h. [Obad 1,7] Den hebraiske grundtekst har ikke »de der spiser«, men denne læsning har støtte i Vulgata, Targum og en udgave af LXX.

i. [Obad 1,7] Sidste del af verset er vanskeligt, særligt betydningen af *māzôr*, her oversat med »fælder«. Ordet er sjældent i GT og oversættes ellers med »sår«. De fleste oversættelser oversætter med »fælder« med støtte i LXX, Vulgata, Targum og Peshitta. En tredje mulighed er at oversætte med »et sted for fremmede« efter ordet *zar* »fremmed«, hvilket ville give oversættelsen »De der spiser dit brød, har sat et fremmed folk i dit sted«.

j. [Obad 1,9] Ved fysiske ting oversættes *hātāt* med »knust« eller »spredt«, men ved mennesker er der tale om en psykologisk tilstand af angst og lammelse.

k. [Obad 1,12] Ordret »gøre din mund stor«.

l. [Obad 1,16] Kan også oversættes med »slubre«.

m. [Obad 1,20] »Gruppe« skal her forstås som en mindre militærstyrke. En anden mulighed er at forstå *hēl* som en ydre fæstning eller vold, hvilket ville give oversættelsen

»de fordrevne fra denne vold tilhørende israelitterne«.

n. [Obad 1,20] Det er mærkværdigt at israelitterne her betegnes som kanaanæere. Es 19,18 betegner dog hebraisk som et kanaanæisk sprog, så der findes paralleller til denne tankegang.

o. [Obad 1,21] Kan også oversættes med »herske over«.

Jonas' Bog

Kapitel 1

Gud kalder Jonas, men han flygter fra Gud

¹HERRENS ord kom til Jonas, Amittajs søn, som følger: ²Rejs dig, gå til den store by Nineve, og råb ud over den at deres ondskab er nået op til mig.¹

Jonas og sømændene i stormvejr

³Men Jonas rejste sig for at flygte fra HERREN² til Tarshish. Han begav sig ned til Jafo og fandt et skib som skulle til Tars-hish. Han betalte for sin overfart og gik om bord i det for at rejse med dem til Tars-hish, væk fra HERREN. ⁴Men HERREN sendte stærk vind ned over havet, så der blev en voldsom storm på havet, og skibet virkede til^a at ville blive slået i stykker. ⁵Søfolkene blev bange og råbte, hver især til sin egen gud, og de smed krukkerne, som var på skibet, i havet for at lette skibet for dem. Men Jonas gik ned i det nederste del af skibet, lagde sig og faldt i dyb søvn. ⁶Kaptajnen gik så ned til ham og sagde til ham: »Hvordan kan du dog sove så dybt? Rejs dig, råb til din Gud, måske vil guden skænke os en tanke så vi ikke går under.« ⁷Så sagde de hver især til hinanden: »Kom, lad os kaste lod og finde ud af hvem der er skyld i at vi er i havsnød.^b« De kastede lod, og loddet faldt

på Jonas. ⁸Da sagde de til ham: »Fortæl os dog hvem der er skyld i at vi er i havsnød. Hvad er dit job, og hvor kommer du fra? Hvilket land er du fra, og hvilket folk er du af?« ⁹Han sagde til dem: »Jeg er hebræer, og jeg tilbeder gudfrygtigt^c HERREN, himlens Gud, som har skabt havet og det tørre land.« ¹⁰Da blev mændene grebet af stor frygt, og de sagde til ham: »Hvad har du dog gjort?« For mændene havde fået at vide at han var i færd med at flygte fra HERREN, for det havde han fortalt dem. ¹¹De sagde til ham: »Hvad skal vi gøre ved dig så havet kan blive stille for os,« for havet piske-des hele tiden op omkring dem i stormen.^d ¹²Han sagde til dem: »Løft mig op og kast mig i havet, så vil havet blive roligt for jer, for jeg ved at det er mig der er skyld i at I er i denne voldsomme storm.« ¹³Mændene roede for at nå tilbage til det tørre land, men de kunne ikke, for havet vedblev med at piskes op af i stormen over dem. ¹⁴Da råbte de til HERREN og sagde: »Åh, HERRE, lad os dog ikke gå under på grund af denne mand. Bring³ ikke uskyldigt blod over os, for du, HERRE, hvad du ville, har du gjort.« ¹⁵Og de løftede Jonas op og kastede ham i havet. Da faldt havet til ro efter sin voldsomme rase-n. ¹⁶En stor frygt for HERREN greb mændene. De ofrede et slagtoffer til HERREN og aflagde løfter.

¹Ordret: »for mit ansigt.«

²Ordret: »væk fra HERRENS ansigt;« tilsvarende senere i verset.

³Ordret: »Giv.«

Kapitel 2

Jonas' taksigelse i havdyret

¹HERREN sørgede for^e et stort havdyr til at sluge Jonas, og Jonas var i havdyrets bug i tre dage og tre nætter. ²Jonas bad til HERREN sin Gud fra havdyrets bug ³og sagde:

»Jeg råbte i min nød til HERREN,
og han svarede mig;
fra gravens indre^f råbte jeg om hjælp,
og du hørte min røst.

⁴Du kastede mig i dybet, ned midt i havet,
og vandstrømmen omgav mig;
alle dine brændinger og dine bølger flød
hen over mig.

⁵Og jeg sagde:
Jeg er drevet væk for øjnene af dig,
men jeg vil igen
kunne betragte dit hellige tempel.

⁶Vandet omsluttede mig livstruende,⁴
verdenshavet omgav mig,
siv^g var viklet fast om mit hoved.

⁷Jeg sank ned til bjergenes fundament,
og jorden, dens portslåer var lukket i for
mig for evigt.

Men du trak mig i live op af graven,
HERRE, min Gud.

⁸Da mit liv var allersvagest⁵
huskede jeg på HERREN
min bøn nåede frem til dig, til dit hellige
tempel.

⁹De der holder sig til den falske tomhed,
de har svigtet deres troskab

¹⁰Men jeg,
med tak i min stemme vil jeg ofre til dig,
hvad jeg har lovet, vil jeg indfri,
HERREN har frelsen.«

⁴Ordret: »indtil sjælen«; der må her være tænkt på profetens liv og ikke kun hans sind eller psyke.

⁵Der mangler et verbum i teksten; det suppleres for at teksten kan give mening.

¹¹Og HERREN talte til havdyret, og den kastede Jonas op⁶ på det tørre land.

Kapitel 3

Gud kalder igen Jonas

¹HERRENS ord kom for anden gang til Jonas som følger: ²»Rejs dig, gå til den store by Nineve, og råb over den det budskab som jeg nu taler til dig.«

Jonas' forkyndelse redder Nineve

³Jonas rejste sig og gik til Nineve efter HERRENS ord. Nineve var en stor by for Gud, en tur på tre dagsrejser.⁷ ⁴Jonas begyndte at gå ind i byen på første dagsrejse, og han råbte og sagde: »Om yderligere 40 dage vil Nineve gå til grunde.« ⁵Da troede mændene⁸ i Nineve på Gud, og de udråbte en faste, og både store og små klædte sig i sæk. ⁶Ordet nåede også kongen af Nineve, og han rejste sig fra sin trone, lagde sin prægtige kåbe fra sig og tildækkede sig i sæk, og han sad i asken. ⁷Han lod udråbe og sige i Nineve ved et dekret fra kongen og hans stormænd følgende: »Mennesker og husdyr som okser og småkvæg bør ikke indtage føde. De bør ikke græsse, og vand bør de heller drikke. ⁸Men de skal tildække sig i sæk, både mennesker og dyr, og råbe højt til Gud, og de skal omvende sig hver især fra deres onde vej og fra den uret som de har begået.⁹ ⁹Hvem ved om Gud igen vil angre^h og vende sig fra sin brændende vrede så vi

⁶Verbets grundbetydning er »kaste op, brække sig,« men effekten af det er at Jonas reddes i land.

⁷Ordret *mah^alāx* »rejse, vandring« bruges kun fem gange; det betyder næppe at byen er tre dagsrejser a 15 km i bredde, men snarere at forkynderturen skal foregå over tre dage.

⁸Mændene refererer måske her til lederne der har autoritet til at udråbe en faste.

⁹Ordret »som [er] i deres hænder.«

ikke forgår.« ¹⁰Gud så deres gerninger, at de omvendte sig fra deres onde vej, og Gud angrede det onde han havde meddelt at han ville gøre mod dem, og han gjorde det ikke.

Kapitel 4

Jonas' klage og Guds irettesættelse af ham

¹Men det harmedes Jonas vældigt over,¹⁰ og han var rasende.¹¹ ²Han bad til HERREN og sagde: »Åh, HERRE, var dette ikke min begrundelseⁱ så længe jeg var på min egen jord? Derfor tog jeg af sted for at flygte til Tarshish, for jeg ved at du er en nådig og barmhjertig Gud, sen til vrede og mægtig i trofast kærlighed, og du angrer det onde. ³Og nu, HERRE, tag mit liv¹² fra mig, for min død er langt bedre end mit liv«
⁴HERREN sagde: »Er det med rette at du er rasende¹³?«

⁵Jonas gik ud af byen og slog sig ned øst for byen. Han lavede sig en hytte der og satte sig i skyggen ved siden af¹⁴ den indtil han kunne se hvad der ville ske i byen.
⁶Da sørgede^j Gud HERREN for en olieplante, og den voksede op over Jonas så den kunne kaste skygge over hans hoved for at befri ham fra hans mismod,¹⁵ og Jonas glædede sig meget over denne olieplante.¹⁶ ⁷Men så sørgede Gud for at en orm ved daggry

¹⁰Ordret: »Og denne store ondskab var ond for Jonas.«

¹¹Ordret: »den (=hans vrede) brændte.«

¹²Ordret: »sjæl«. Her er der dog ikke kun tale om sindet, men om hele personen. I den følgende sætning er der tale om kontrasten mellem livet og døden.

¹³Ordret: »Mon [det er] godt at [den] brænder for dig?« (jf. v. 1).

¹⁴Ordret: »under den.«

¹⁵Ordret »hans ondskab.« Det refererer til et ondt sind, tungsind, dårlige tanker eller lignende.

¹⁶Planten *qīqāyōn* identificeres ofte med olieplanten, lat. *ricinus communis*. Andre forslag omfatter en agurk.

næste dag stak olieplanten så den visnede.
⁸Derpå, netop da solen gik op, sørgede Gud for en glohed østenvind, og solen stak Jonas' hoved så han blev dårlig. Da ønskede han for sig selv¹⁷ at han måtte dø, og han sagde: »Jeg vil heller dø end leve.«¹⁸ ⁹Men Gud sagde til Jonas: »Er det med rette at du er rasende på grund af olieplanten?« Han sagde: »Ja, det er med rette at jeg er dødsens rasende.« ¹⁰HERREN sagde: »Du ynkes over olieplanten, som du ikke har arbejdet med og heller ikke fået til at vokse. Den blev til på én nat, og den forsvandt på én nat.
¹¹Og jeg, skulle jeg så ikke ynkes over den store by Nineve, hvori der er mere end 12 gange 10.000 mennesker som ikke kender forskel på højre og venstre, og mange dyr?«

¹⁷Ordret »spurgte for sin sjæl«. I hebraisk tankegang opereres ikke med en udødelig sjæl, der så her alligevel skulle kunne dø. Her er det ham selv og hele hans person, der er tale

¹⁸Ordret: »Min død er bedre end mit liv.«

Faglige noter

a. [Jon 1,4] Verbet *ḥišš^əvā^h* i piel betyder »antage, planlægge«. Når skibet bruges som grundled for et aktivt verbum om erkendelse, er skibet personliggjort og brugt som et billede.

b. [Jon 1,7] Vendingen *b^əšell^amî* betyder ordret »i som til hvem« og følges her af *ḥārāfā^h hazzō^t lānû* »dette onde til os.« Det er sikkert talesprog, og lignende formuleringer findes i v. 8 og 12. »Dette onde« bruges her enten om en forfærdelig hændelse i naturen (en voldsom storm) eller om faren for forlis, og dermed den truende ulykke.

c. [Jon 1,9] Verbet *yr?* »frygte« bruges både om guds frygten i v. 9 og om angst i v. 10. De to forskellige betydninger er brugt som et ironisk stilmiddel, for verbet antyder at den gudfrygtige burde frygte det værste, mens de bange sømænd ender med at handle gudfrygtigt.

d. [Jon 1,11] I sætningen *hayyām hōlēx w^asōfēr f^{al}lēhem* »havet [var] gående og stormende over dem« bruges navneordet *storm* som verbum; det sker kun her og i v. 13, og det bruges i hebraisk som stilistisk gentagelse.

e. [Jon 2,1] Fortælleren har her og i 4,6-8 valgt et sjældent verbum for Guds handling, *mnh*, som har en kernetydning af at bestemme og tildele noget.

f. [Jon 2,3] *beṭen š^ə?ōl* er ordret »sheols bug.« Ordet *š^ə?ōl* referer ofte til »dødsriget« eller »helvede«, men også til »graven« og i enkelte tilfælde til det der svarer til den nærorientalske »underverden«. Tidligere oversattes det med »dødsrigets dyb« (DO92) eller »skød« (1871, 1931). Det er svært af finde et godt dansk billede.

g. [Jon 2,6] *sûf* »siv«, henviser til sivene ved Nilen (2 Mos 2,3.5. Es 19,6) og indgår i betegnelsen *Sivhavet* (2 Mos 10,19. 1 Kong 9,26 osv.). Ofte antages at ordet her må

have en særlig betydning med reference til vandplanter som tang.

h. [Jon 3,9] »...om Gud igen vil angre«: Konstruktion på hebraisk er *yāšûv w^aniḥam ḥā^ʔlōhîm*: »...han vil gøre det igen, og så vil han angre, guden«. Effekten er at verbet *šwv* her både bruges grammatisk om at gentage noget, og efterfølgende om omvendelse.

i. [Jon 4,2] *dāvār* har kernebetydningen »ord, begivenhed« og må gengives idiomatisk ud fra kontekst. Her er det Jonas motivation for at flygte som ikke tidligere er blevet citeret i ord.

j. [Jon 4,6] Samme verbalform i 4,6-8 som i 2,1

Nahums Bog

Kapitel 1

HERRENS vrede mod syndere og trofasthed mod de troende

¹Profeti imod Nineve. Bogen med elkoshitten Nahums syn.

²HERREN er en lidenskabelig og hævnende Gud,

HERREN er en hævner og fuld af vrede.¹

HERREN er en hævner mod sine modstandere,

og han bliver ved med at være vred på sine fjender.

³HERREN er sen til vrede, men stor i kraft, og HERREN lader ikke skyld forblive ustraffet.

I hvirvelvind og storm er hans vej; skyer er hans fødders støv.

⁴Han truer havet, udtørrer det og gør alle floderne² tørre.

Bashan og Karmel visner, Libanons blomster visner.

⁵Bjergene skælver for ham, og højene smelter.

Jorden ligger øde^a foran ham, jorden og alle som bor derpå.

⁶Hvem kan holde stand mod hans harme?

Hvem kan stille sig op mod hans brændende vrede?

¹Ordret »vredens herre«.

²Kan også oversættes med »kilderne« eller »strømmene«.

Hans vrede udspyes³ som ild, og klipperne knuses foran ham.

⁷HERREN er god, et tilflugtssted på nødens dag,

og han kender^b dem som søger tilflugt hos ham.

⁸Men med en oversvømmelse drager han forbi og gør ende på dens sted; mørke skal forfølge hans fjender.^c

HERRENS dom over Nineve

⁹Hvad udtænker I mod HERREN?

Han bringer tilintetgørelse; nøden skal ikke komme to gange.

¹⁰For de filters sammen til tjørnebuske og beruses som drankere.

De fortæres fuldstændigt som tørt strå.

¹¹Fra dig⁴ udgik han⁵ som udtænkte ondt imod HERREN

og lagde onskabsfulde planer.

¹²Således siger HERREN:

Selvom de er usvækkede og mange, skal de dog mejes ned og forsvinde.^d

Selvom jeg har plaget dig,⁶ vil jeg ikke plage dig længere.

¹³Men nu vil jeg bryde hans åg af dig, og dine bånd vil jeg rive i stykker.

³Ordret »udgydes« eller »hældes ud«.

⁴Dvs. fra Nineve.

⁵Måske assyrerkongen Sankerib. 2 Kong 18,13; jf. Nah 2,1b.

⁶Nemlig Jerusalem. 2 Kong 19,35ff.

¹⁴HERREN har bebudet om dig⁷ at der ikke længere skal være afkom af dit navn.

Jeg vil udrydde det udskårne og støbte billede fra dine guders hus;⁸

jeg vil berede din grav, for du er fundet for let.

Kapitel 2

Budskab om fred

¹Se budbringerens fodtrin hen over bjergene!

Han forkynder fred!

Juda, hold dine fester, indfri dine løfter,

for en ondskabens mand skal ikke længere forbryde sig mod dig;^e

han er fuldstændig udryddet.

Nineves ødelæggelse

²En der spreder, drager op imod dig.⁹

Bevogt fæstningen!

Spejd ud over vejen!

Bind op om lænderne!^f

Saml al din kraft!

³For HERREN genopretter Jakobs herlighed, ja, Israels herlighed,⁹

for vandaler har vandaliseret dem og ødelagt deres vinstokke.

⁴Hans¹⁰ krigeres skjolde er rødlige, de stærke mænd er klædt i skarlagen, stridsvognene funkler af stål^h på den dag han rustet til krig,

spyddene svinges.

⁵I gaderne farer stridsvognene rundt;

de styrter af sted på de åbne pladser.

De er som fakler at se til; de løber som lynet.

⁶Han husker på sine bedste mænd,

de snubler under deres gang,

de haster hen til muren,

skjoldtaget bliver rejst.

⁷Flodernes dæmninger åbnes, og paladset smelter.ⁱ

⁸Det står fast:

Hun¹¹ føres i eksil.

Hun føres væk, og hendes slavepiger sukker som duer^j,

de slår sig for brystet.

⁹Nineve var ligesom en vandrig fiskedam fra de dage da den blev til;^k

men de flygter.

»Stands! Stands!«

Men ingen vender om.

¹⁰Stjæl sølv! Stjæl guld!

Der er ingen ende på skattene, en herlighed af alle mulige kostbare ting.

¹¹Øde og ørken og ødelæggelse;

et bange hjerte^l og rysten i knæene;

alle lænder vrider sig!

Alles ansigter har skiftet farve.^m

¹²Hvor er nu løvernes hule og den eng hvor de unge løver holdt til?

Hvor løven og løvinden færdedes, og løveungen, uden at nogen skræmte den?

¹³En løve der sønderrev hvad der var nok til dens unger, kvalte til sine løvinder og fyldte sine skjul med bytte og sine huler med det sønderrevne bytte.

¹⁴»Se, jeg kommer imod dig,« siger Hærskarers HERRE,

»og jeg vil brænde dineⁿ vogne så de går op i røg;

sværd skal fortære dine unge løver.

Jeg vil udrydde dit sønderrevne bytte fra jorden,¹²

og dine budbringeres stemmer skal ikke længere høres.«

⁷Dvs. Nineves Konge. 2 Kong 19,37.

⁸Dvs. fra Nineves konges tempel.

⁹Nineve.

¹⁰Dvs. Nineves fjende.

¹¹Enten Nineve eller et gudebillede.

¹²Eller »landet«.

Kapitel 3

Nineves ødelæggelse

¹Ve den blodige by, helt igennem fuld af løgn og vold!

Aldrig holder røverierne¹³ op.

²Piskesmæld og lyden af raslende vognhjul;

galoperende heste og hoppende vogne!

³Ryttere som sætter af sted^o,
blinkende sværd og lynende spyd
og en mængde dræbte og en stor bunke lig.

Der er ingen ende på døde kroppe,
man snubler over deres døde kroppe!

⁴Alt sammen på grund af ludderens utugt,
hende den smukke, troldkvinden,
hun som solgte folkeslag ved sin utugt
og slægter ved sine trolddomskunster.

⁵»Se, jeg kommer imod dig,« siger Hærskarers HERRE,

»og slår dit slæb op over dit ansigt;
jeg vil lade folkeslag se din nøgenhed,
og kongeriger din skam.

⁶Jeg vil kaste modbydelige ting på dig,
gøre dig ringeagtet og sætte dig frem til skue.«

⁷Så vil enhver som ser dig, flygte væk fra dig og sige:

»Nineve er ødelagt! Hvem vil have medlidenhed med den?

Hvor kan jeg finde nogen der vil trøste dig?«

⁸Mon du er bedre end No-Amon,¹⁴ som lå mellem floderne og havde vand rundt om sig;

hvis værn var hav, hvis mur var af hav?

⁹Kush var hendes¹⁵ styrke;
der var ingen ende på Egypten.

Put og Libyen kom dig^p til hjælp.

¹⁰Også hun blev ført i eksil, i fangenskab.
Også hendes spædbørn blev knust på alle gadehjørner;

over hendes ansete mænd kastede man lod,

og alle hendes stormænd blev lagt i lænker.

¹¹Også du skal blive drukken og besvime;^q

også du skal søge et værn mod fjenden.

¹²Alle dine fæstningsværker er som figentræer med tidligt modne frugter.

Rystes de, falder de ned i munden på den som vil spise dem.

¹³Se, dit folk^r er som kvinder i din midte;
dit lands porte står åbne for dine fjender,
ild har fortæret dine portbomme.

¹⁴Hent vand til belejring,
gør dine fæstningsværker stærke,
gå i mudderet og trød i leret,
grib en støbeform til mursten!

¹⁵Dér^s skal ilden fortære dig,
sværdet udrydde dig;
det skal fortære dig som græshopper.

Gør dig kun så talrig som græshopper,
gør dig kun så talrig som græshopper!¹⁶

¹⁶Du har haft flere handelsfolk end himlens stjerner.

Græshopperne brød ud^t og fløj bort.

¹⁷Dine hoffolk er som græshopper og dine embedsmænd som græshoppesværme der lægger sig på murene på en kold dag,
men når solen bryder frem, flyver de bort
så ingen kender deres sted.

Hvor er de?

¹⁸Dine hyrder er døset hen, assyrerkonge.
Dine fornemme mænd ligger roligt;
dit folk er spredt på bjergene, og der er ingen der samler dem.

¹³Ordret »sønderrivningen«, jf. v. 13-14.

¹⁴Dvs. Theben i Egypten, jf. Jer 46,25. Ez 30,14.

¹⁵Dvs. No-Amon.

¹⁶Der bruges her to forskellige ord om græshopper.

¹⁹Der er ingen lindring for din skade, dit sår er alvorligt.

Alle som hører nyt om dig, klapper i hænderne over dig,

for hvem gik din ondskab ikke uafbrudt ud over?

Faglige noter

- a. [Nah 1,5] En anden mulighed er at oversætte med »Jorden hæver sig«. Den eneste forskel er om det hebraiske verbum er med *shin* (*nsʾ* = »ligger øde«) eller *sin* (*nsʾ* = »hæver«). Den masoretiske tekst vælger sidste løsning, mens Vulgata og Peshitta vælger første løsning. Problemet med »hæver« er at der ikke er noget objekt i sætningen.
- b. [Nah 1,7] Det hebraiske ord *yadaf* udtrykker et intimt forhold mellem Gud og dem som søger tilflugt hos ham. Oversættelsen kunne derfor også lyde »han tager sig af«.
- c. [Nah 1,8] Sidste del af verset kan også oversættes med »han skal forfølge sine fjender ind i mørket« eller »med mørke«.
- d. [Nah 1,12] Grundteksten er vanskeligt at tyde i dette vers.
- e. [Nah 2,1] Det hebraiske ord *ʿavar* kan betyde både »drage over/forbi« eller »overtræde« forstået som at forbryde sig.
- f. [Nah 2,2] Ordret »Styrk lænderne«. I denne sammenhæng er der dog tale om at binde kjortlen op om lænderne, så man bedre kan løbe og være klar til kamp.
- g. [Nah 2,3] Andre oversættelser har »Jakobs herlighed ligesom Israels herlighed«, sådan at Jakob står for Juda og Israel for Nordriget. Men det ville i så fald være en mærkelig sammenligning, fordi Nordriget ikke eksisterede længere på Nahums tid. Det hebraiske *ki* forstås derfor her emfatisk.
- h. [Nah 2,4] Ordret »vognen er med ild af stål«. *pʾlādôt* forekommer kun denne ene gang i GT, så det er uvist, om det betyder »stål« eller betegner en form for udsmykning på vognene.
- i. [Nah 2,7] Når bymuren, som var bygget af lersten, blev ramt af oversvømmelser fra

floder, var den i stor fare for at »smelte«, dvs. gå i opløsning.

j. [Nah 2,8] Es 38,14. Es 59,11. Ez 7,16.

k. [Nah 2,9] Sidste del af verset oversættes ordret »fra hendes [= Nineve] dage«, men den hebraiske tekst er vanskelig. En anden mulighed er at rette *mîymê hî* i den masoretiske tekst til *mêymeyhā* hvilket også understøttes af både LXX og Vulgata. Sammen med næste linje ville det give oversættelsen »men hendes vand flygter«.

l. [Nah 2,11] Ordret »hjertet smelter«, som er en typisk formulering i GT til at udtrykke angst.

m. [Nah 2,11] Der er uenighed om, hvilken farve ansigterne skifter til. LXX og Vulgata oversætter med »ansigterne er alle som brændte/sorte potter«, mens andre oversætter med »bliver hede/røde«.

n. [Nah 2,14] I grundteksten står der »hendes«, men de fleste oversættelser vælger »dine« som her, hvilket blandt andet understøttes af LXX og Vulgata.

o. [Nah 3,3] Eller »angriber«.

p. [Nah 3,9] Flere oversættelser retter til »hende«, og der er under alle omstændigheder tale om at Put og Libyen er blandt No-Amons allierede. Man kan dog godt beholde »dig«, hvis man forstår sætningen som direkte tale til No-Amon.

q. [Nah 3,11] Kan også oversættes med »skjule dig«.

r. [Nah 3,13] Mange oversættelser vælger at oversætte med »dine soldater«, da det nok er soldaterne der først og fremmest nedgøres i dette vers. Men den ordrette oversættelse er »folk«.

s. [Nah 3,15] Ordet *šām* bruges oftest lokativisk som her, men måske kan ordet også bruges temporalt, »da«, jf. Sl 14,5; 36,13; 66,6.

t. [Nah 3,16] Der bruges sandsynligvis et billede om græshopper, der bryder ud af deres puppe.

Habakkuks Bog

Kapitel 1

Habakkuks klage

¹Profetien som profeten Habakkuk så.

²Hvor længe, HERRE, har jeg dog råbt, men du hører ikke!

Jeg råber til dig om vold, men du frelser ikke.

³Hvorfor lader du mig se ondskab og betragte elendighed?

Ødelæggelse og vold er foran mig.

Der er strid; skænderier opstår.

⁴Derfor er loven magtesløs, og retten kommer aldrig frem, for de ugudelige omringer den retfærdige;

derfor bliver retten fordrejet.

Kaldæerne kommer

⁵Se ud blandt folkeslagene, og betragt.

I skal undre jer og blive forundrede, for jeg gør en gerning i jeres tid.^a

I ville ikke tro det, selv hvis det blev fortalt.

⁶For se, jeg oprejser kaldæerne, et barskt og hurtigt^b folkefærd

som farer frem over den vide jord for at erobre områder^c som ikke tilhører dem.

⁷Frygtelige og forfærdelige er de; de bestemmer selv deres værdighed og ret.^d

⁸Deres heste er hurtigere end pantere og vildere end ulve om aftenen.

Deres ryttere galopperer, ja, deres ryttere kommer fra det fjerne;

de flyver som en ørn der haster efter føde.

⁹Alle sammen kommer de for at udøve vold;

deres ansigter stirrer fremad,^e

og de samler fanger som sand. ¹⁰De håner

konger, og fyrster er til grin for dem.

De ler ad hver en fæstning;

de dynger jord op og indtager den.

¹¹Da farer de frem^f som en stormvind og drager af sted.

De er skyldige, de som gør deres egen kraft til gud.

Habakkuks bøn

¹²Er du ikke fra gammel tid, HERRE, min Gud, min hellige?

Du er udødelig!^g

HERRE, har du ikke bestemt ham¹ til dom?^h

O klippe, har du ikke grundfæstet ham til straf?

¹³Du som er ren af øjne så du ikke kan se på ondt og ikke kan betragte elendighed, hvorfor betragter du de troløse?

Hvorfor tier du stille når den ugudelige opsluger en som er retfærdigere end han?

¹⁴Du gjorde menneskene som havets fisk;

¹kaldæernes konge.

som krybet der ingen herre har.

¹⁵Alle dem trækker han² op med krog.

Han samler dem i sit net; fanger dem i sit garn.

Det glæder og fryder han sig over.

¹⁶Derfor ofrer han til sit net og brænder røgelse for sine garn,

for ved dem får han sin rigeligeⁱ del,
og hans mad er fed.

¹⁷Men skal han derfor tømme sit net og altid slå folkeslag ihjel uden skånsel?

Kapitel 2

Guds svar

¹Jeg vil stå på min post;

jeg vil stille mig i tårnet^j og spejde for at se hvad han vil sige til mig,
og hvad jeg skal svare på min klage.^k

²HERREN svarede mig:

»Skriv synet ned, og gør det tydeligt på tavlerne
for at den som læser det, hurtigt kan læse det.«

³For der er stadig et syn om en fastsat tid;^l
det vidner om opfyldelsen^m og lyver ikke.
Hvis det er forsinket, så vent på det,
for det skal virkelig komme; det skal ikke udeblive.

⁴Se, hans,³ sjæl er opblæst og ikke retsindig,
men den retfærdige skal leve ved sin tro.

Veråb over kaldæerkongen

⁵Ja sandelig, vinen er en bedrager;
en hovmodig mand kan ikke bestå.

Han der ligesom dødsriget opspiler sit svælg,
han er som døden og mættes ikke.

²Dvs. kaldæernes konge.

³Måske kaldæerkongen.

Han samlede alle folkeslag til sig; han indsamlede alle folkene.

⁶Mon ikke alle disse vil komme frem imod ham med ordsprog, hån og gådetaler om ham?

Så man siger: »Ve ham som dynger sammen hvad der ikke er hans

– hvor længe skal det vare? –

Og ham som tynger sig selv med gældsbeviser!«

⁷Mon ikke dine udlånere pludselig står frem?

Mon ikke de som får dig til at ryste, vågner op,

så du bliver deres bytte?

⁸For du har udplyndret mange folkefærd.

Alle de resterende af folkene skal plyndre dig på grund af dine blodsudgydelser mod menneskeheden

og din vold mod landet,ⁿ mod byen og alle som bor i den.

⁹Ve ham som tilegner sig skamløs gevinst til sit hus

for at sætte sin rede højt oppe,
for at redde sig fra ulykkens hånd!

¹⁰Du har lagt planer om at udrydde mange folk til skam for dit eget hus,
og du syndede mod din egen sjæl. ¹¹For stenen fra væggen skal råbe,
og bjælken fra træværket skal svare den.

¹²Ve ham som bygger en by med blod
og grundlægger en stad med uretfærdighed!

¹³Er dette^o ikke fra Hærskarers HERRE?

Folkene arbejder sig trætte for ting der går til i ild,^p

og folkefærd udmatter sig for ingenting.

¹⁴For jorden skal fyldes med erkendelse af HERRENS herlighed,
som vandene dækker havet.

¹⁵Ve ham som giver sin næste en drik blandet med gift,^q

og endda drikker ham fuld for at se på hans^r nøgenhed!

¹⁶Du har mættet dig med skam i stedet for herlighed.

Så drik da også du, og vis dig uomskåret!
Bægeret i HERRENS højre hånd skal vende sig mod dig,

og skændsel skal være over din herlighed.

¹⁷For voldshandlingen mod Libanon^s skal komme over dig,^t

og ligeledes tilintetgørelsen af kvæget som var skræmt;

på grund af din blodskyld mod mennesker og voldsfærd mod landet,^u mod byen og alle som bor i den.

¹⁸Hvad gavn gør et afgudsbillede, når^v dets håndværker har dannet det – en metalstøbning, og en der lærer løgn?

For han som former dets billede, stoler på det,

når han laver stumme afguder.

¹⁹Ve ham som siger til en træklods: »Vågn op!«

Og til en døv sten: »Vågn!«

Skulle den kunne belære?

Se, den er overtrukket med guld og sølv, og der er slet ingen ånd i den.^w

²⁰Men HERREN er i sit hellige tempel.

Stille for ham,^x hele jorden!

Kapitel 3

Habakkuks sang

¹En bøn af profeten Habakkuk. Alshigjonot.^y

²HERRE! Jeg har hørt budskaber om dig. Jeg frygter, HERRE, din gerning.

Kald den til live midt i årene;

kundgør du den midt i årene;

husk at være barmhjertig i tumulten!^z

³Gud kommer fra Teman;
den hellige fra Parans bjerg.

Sela

Hans majestæt dækker himlen,
og hans pragt fylder jorden.

⁴En glans bryder frem som lyset,
han har stråler^æ ud fra sin hånd;
der er skjulestedet for hans magt.

⁵Foran ham går pesten,
og efter ham udgår dræbende sygdom.

⁶Han stopper op og måler jorden;^ø
han ser op og får folkene til at skælve
og de evige bjerge til at briste,
de ældgamle høje til at synke; hans evige stier.^å

⁷Jeg ser Kushans telte i trængsler;
teltdugene i Midjans land ryster.

⁸Er din vrede blusset op mod floderne, HERRE?

Er du vred på floderne og rasende på havet,

siden du farer frem på dine heste, på dine sejrrige vogne?

⁹Din bue tages frem;^{aa}

du mætter koggeret med pile.^{ab}

Sela

Du kløver jorden med floder.

¹⁰Bjerge så dig, de skælvede;
vandstrømme styrtede ned.

Urdybet hævede sin røst;
det opløftede sine hænder mod det høje.

¹¹Sol og måne stod stille i deres bolig for lyset af dine pile som farer frem,

for glansen af lynene fra dit spyd. ¹²I harme skrider du frem på jorden,

i vrede træder du folkeslagene ned.

¹³Du drog ud til dit folks frelse,
til din salvedes frelse.

Du knuste hovedet af den ugudeliges hus,
idet du blottede det fra grundvolden op til halsen.

Sela

¹⁴Med hans spyd^{ac} gennemborede du hovederne på hans krigere

som stormede frem for at jage mig på
flugt,^{ad}
jubilende som skulle de til at æde staklen
i det skjulte.

¹⁵Du drager igennem havet på dine heste,
igennem bruset af de mange vande.

Håb

¹⁶Jeg har hørt det, og mit indre bævede.
Ved røsten dirrede mine læber,
mine ben vaklede,^{ae}
og jeg ryster hvor jeg står.
Jeg vil vente roligt på at nødens dag ram-
mer det folk som angriber os.

¹⁷For figentræet blomstrer ikke,
og der er ingen afgrøde på vinstokkene;
oliventræets frugt slår fejl,
og markerne giver intet at spise.
Fårene er revet bort fra folden,
og der er ingen okser i staldene.

¹⁸Men jeg vil juble over HERREN,
jeg vil fryde mig over min frelses Gud.

¹⁹Den herre HERREN er min styrke,
og han giver mig fødder som hjortenes
og lader mig skride frem over mine høje.

Til korlederen. Til strengespil.

Faglige noter

- a. [Hab 1,5] Ordret: »jeres dage«.
- b. [Hab 1,6] På hebraisk er der ordspil mellem barskt *mar* og hurtigt *nimhār*.
- c. [Hab 1,6] Ordret: »boliger« eller »telte«.
- d. [Hab 1,7] Ordret: »Ud fra ham selv udgår hans ret og værdighed.«
- e. [Hab 1,9] En anden mulig oversættelse er »alle deres ansigter er som østenvinden«.
- f. [Hab 1,11] *hālaf* kan også oversættes med »skifter (retning)«.
- g. [Hab 1,12] Den hebraiske grundtekst lyder egentlig »lad os ikke dø, HERRE«, men det passer ikke som parallel med første del af v. 12. Teksten er sandsynligvis blevet rettet af skrivere, fordi det var kritisabelt overhovedet at overveje at Gud kunne dø.
- h. [Hab 1,12] Det underforstås at spørgsmålet fra første del af verset fortsætter i anden del.
- i. [Hab 1,16] Ordret »fede«.
- j. [Hab 2,1] Eller fæstningen.
- k. [Hab 2,1] Den syriske tekst (Peshitta) har »hvad han vil svare på min klage«, hvilket følges af mange kommentarer og oversættelser, heriblandt DO92.
- l. [Hab 2,3] Verset kan oversættes på forskellige måder, afhængig af om man forstår *fôd* som »stadig«, dvs. der er et endnu et syn, eller som »først«, dvs. synet kommer først på et bestemt tidspunkt eller gælder først på et bestemt tidspunkt.
- m. [Hab 2,3] Ordret »enden«.
- n. [Hab 2,8] Eller »jorden«.
- o. [Hab 2,13] Nogle oversættelser oversætter *hnh* med »se!«, men det kan også oversættes som her med »dette«, 3. person pluralis femininum.
- p. [Hab 2,13] Ordret »Folkene bliver trætte ved ild«.
- q. [Hab 2,15] Ordret: »din gift« eller »din vrede«.
- r. [Hab 2,15] Ordret »deres«.

- s. [Hab 2,17] Ordret »Libanons vold«.
- t. [Hab 2,17] Ordret: »dække dig«.
- u. [Hab 2,17] Eller »jorden«.
- v. [Hab 2,18] På hebraisk »kî« der ofte oversættes med »for« (kausalt).
- w. [Hab 2,19] Eller: »der er intet åndedræt i den«.
- x. [Hab 2,20] Ordret »hans ansigt«.
- y. [Hab 3,1] Betydningen af Al-shigjonot er ukendt.
- z. [Hab 3,2] Eller »vrede«.
- æ. [Hab 3,4] Ordret »horn«.
- ø. [Hab 3,6] En del oversættelser har »får jorden til at ryste« eller lignende. Men *madad* oversættes normalt med »mål«.
- å. [Hab 3,6] Der er muligvis tænkt på himmellegemernes evige kredsløb.
- aa. [Hab 3,9] Ordret »din bue blotlægges«.
- ab. [Hab 3,9] Den midterste del af verset er meget vanskelig, og der er forslået en lang række forskellige oversættelser.
- ac. [Hab 3,14] Ordret »stav«.
- ad. [Hab 3,14] Ordret: »sprede mig«.
- ae. [Hab 3,16] Ordret »der kom svaghed i mine knogler«.

Sefanias' Bog

Kapitel 1

Straffen over ugudelighed

¹HERRENS ord, som kom til Sefanias, søn af Kushi, søn af Gedalja, søn af Amarja, søn af Hizkija, dengang Josija, Amons søn, var konge over Juda.¹

²Jeg vil tilintetgøre^a alt fra jordens overflade, siger HERREN.

³Jeg vil tilintetgøre mennesker og dyr, tilintetgøre himlens fugle og havets fisk, og jeg vil få de ugudelige til at snuble.^b

Jeg vil udrydde menneskene fra jordens overflade, siger HERREN.

⁴Jeg vil række min hånd ud mod Juda og mod alle Jerusalems indbyggere, og jeg vil udrydde alt hvad der er tilbage af Ba'al^c fra dette sted;

afgudspræsternes navn sammen med præsterne,

⁵og dem som tilbeder himlens hær² på tagene,

og dem som tilbeder og sværger til HERREN og dog sværger ved deres konge,^d

⁶og dem som vender HERREN ryggen, og som ikke har søgt HERREN og ikke har spurgt efter ham.

¹Ordret »I Josijas, Amons søn, Judas konge, dage«.

²Dvs. stjernerne og planeterne.

HERRENS dag er nær

⁷Vær stille for den herre HERREN!

For HERRENS dag er nær.

For HERREN har forberedt en offerslagting,

han har helliget sine indbudte.^e ⁸På HERRENS offerslagtnings dag vil jeg straffe^f fyrsterne

og kongens sønner og alle som klæder sig i fremmed dragt.

⁹Og på den dag vil jeg straffe enhver som springer over dørtærsklen,

dem som fylder deres herres hus med vold og bedrag.

¹⁰På den dag, siger HERREN, skal der lyde råb fra Fiskeporten

og hyl fra Mishneh^g og stort postyr fra højene.

¹¹Hyl, I som bor i Maktesh!^h

For alt handelsfolket er tilintetgjort; alle de som var belæssede med sølv, er udryddet.

¹²På den tid vil jeg gennemsøge Jerusalem med lygter,

og jeg vil straffe de mænd som ligger stille i deres snavs,

dem som siger i deres hjerte: »HERREN gør hverken godt eller ondt.«

¹³Deres rigdom skal blive plyndret, og deres huse ødelagt.

De skal bygge huse, men ikke bo i dem, og plante vingårde, men ikke drikke vin af dem.

HERRENS store dag er nær

¹⁴HERRENS store dag er nær.

Den er nær og kommer med stor hast.

Lyden af HERRENS dag er bitter.

Dér råber krigeren.ⁱ

¹⁵En vredes dag er den dag,

en nødens og trængslens dag,

en ødelæggelsens og forladthedens dag,

en mørk og dunkel dag,

en skyens og mulmets dag,

¹⁶en dag med hornklang^j

og krigsråb mod de befæstede byer og høje hjørnetårne.

¹⁷Jeg vil sende plager over menneskene

så de går rundt som blinde,

for de har syndet mod HERREN,

og deres blod skal udgydes som støv og deres kød som skidt.

¹⁸Hverken deres sølv eller deres guld skal kunne redde dem på HERRENS vredes dag,

men ved hans lidenskabs ild skal hele jorden fortæres,

for han skal gøre en ende,

ja, hastigt gøre en ende på alle jordens beboere.

Kapitel 2

Kald til omvendelse

¹Saml dig, ja saml dig, du skamløse folk!

²Førend beslutningen bliver udført

– dagen forsvinder som avner^k –

førend HERRENS brændende vrede kommer over jer,

førend HERRENS vredes dag kommer over jer!

³Søg HERREN, alle I ydmyge i landet som holder hans bud!

Søg retfærdighed, søg ydmyghed,

måske kan I blive skjult på HERRENS vredes dag!

⁴For Gaza skal blive forladt,

og Ashkalon skal blive lagt øde;

Ashdod skal blive drevet ud^l midt på dagen,

Ekron skal blive rykket op.

Dommen over nabofolkene

⁵Ve jer, I kystlandets indbyggere, kreternes folk!

HERRENS ord er over dig, du Kana'an, filistrenes land!

Jeg vil ødelægge dig så ingen skal bo der.

⁶Kystlandet skal blive til græsgange med brønde for hyrder og indhegninger til får.^m

⁷Kysten skal tilhøre de tiloversblevne af Judas hus;ⁿ

på den skal de græsse.

I Ashkalons huse skal de hvile om aftenen,

for HERREN, deres Gud, skal besøge^o dem og omvende deres fangenskab.^p

⁸Jeg har hørt Moabs spot og ammonitternes forhånelser,

hvormed de spottede mit folk og udvidede ud over deres grænser.^q

⁹Derfor, så sandt jeg lever, siger hærskarers HERRE, Israels Gud:

Moab skal blive som Sodoma og ammonitterne som Gomorra,

et hjem for ukrudt,^r

en saltgrube og en ødemark til evig tid.

Mit folks rest skal plyndre dem,

og resten af mit folk skal tage dem i eje.

¹⁰Dette skal ske dem på grund af deres hovmod,

fordi de hånede og bar sig overmodigt ad over for Hærskarers HERRES folk.

¹¹HERREN skal være frygtelig mod dem, for han skal lade alle jordens guder sygne hen.

De skal tilbede ham fra alle folkenes øer, enhver fra sit sted.

¹²Også jer, kushitter, de er slået ihjel ved mit sværd.

¹³Han skal også strække sin hånd ud mod nord og ødelægge Assyrien;

han skal gøre Nineve til en ødemark, til et tørt land som ørkenen.

¹⁴Flokke af dyr skal ligge midt i den,³ alle slags vilde dyr,^s

både pelikan^t og pindsvin^u skal tilbringe natten på dens søjlehoveder.

En stemme tuder^v i et vindue; grus^w ligger over dørtærsklen, for han har blottet dens cederpanel.

¹⁵Dette er den jublende by som boede trygt,

og som sagde i sit hjerte: »Jeg og ingen uden mig.«

Hvordan er den blevet til en ødemark, et hvilested for vilde dyr?

Enhver som går forbi den, vil pifte hånlige og ryste hånden.

Kapitel 3

Den oprørske by

¹Ve den oprørske og besmittede, den undertrykkende by!

²Den hører ikke på nogen røst, den tager ikke imod tugt,^x

den stoler ikke på HERREN, den holder sig ikke nær til sin Gud.

³Dens fyrster i dens midte er brølende løver,

dens dommere er aftenuve som ikke lever til om morgenen.

⁴Dens profeter er uforskammede, bedrageriske mænd,

dens præster vanhelliger det hellige, gør vold på vejledningen.^y

HERRENS retfærdighed og Jerusalems genoprettelse

⁵HERREN er retfærdig i dens^z midte, han gør ikke uret.

Morgen efter morgen lader han sin beslutning^æ komme for lyset.

– Det slår ikke fejl. –

Men den uretfærdige kender ikke til skam.^ø

⁶Jeg udryddede folkeslag, deres hjørnetårne er ødelagte, jeg har knust deres gader så ingen går gennem dem,

deres byer er ødelagt så der ikke er nogen;

ingen bor der.

⁷Jeg sagde: »Sandelig, du skal frygte mig, tag imod tugt!«

så ville hendes bolig ikke blive udryddet, intet af alt det jeg havde bestemt over hende.^å

Men de stod tidligt op; alle deres gerninger var fordærvede.

⁸Derfor, vent på mig, siger HERREN, på den dag hvor jeg rejser mig efter bytte!

For min beslutning er at jeg vil indsamle folkeslagene,

at jeg vil samle kongerigerne for at udøse min fortørnelse over dem, al min brændende vrede.

For ved min lidenskabelige ild skal hele jorden fortæres.

⁹For da vil jeg forvandle folkenes læber til rene læber for at de alle kan påkalde HERRENS navn og tjene ham i enhed.^{aa}

¹⁰Fra regionen bag Kush's floder skal mine tilbedere, mit spredte folk, bringe mine afgrødeofre.

¹¹Den dag skal du ikke skamme dig på grund af alle de gerninger hvormed du forbrød dig imod mig,

for da vil jeg fjerne de stolte og pralende fra din midte,

og du skal ikke længere ophøje dig selv på mit hellige bjerg.

³Dvs. Nineve.

¹²Men jeg vil lade et ydmygt og svagt folk
blive tilbage i din midte,
og de skal søge tilflugt i HERRENS navn.

¹³Israels rest skal ikke gøre uret og ikke
lyve,
og der skal ikke findes en bedragerisk
tunge i deres mund,
for de skal finde føde^{ab} og hvile,
og ingen skal skræmme dem.

¹⁴Syng, Zions datter!
Råb højt, Israel!
Lovsyng, og fryd dig af hele dit hjerte,
Jerusalems datter!

¹⁵HERREN har fjernet dommene^{ac} over
dig;

han har udryddet din fjende.

HERREN, Israels konge, er i din midte,
du skal ikke længere frygte noget ondt.

¹⁶På den dag skal der siges til Jerusalem:
»Frygt ikke, Zion! Lad ikke dine hænder
synke!«

¹⁷HERREN din Gud i din midte;
en kriger som frelser.^{ad}

Han skal glæde sig over dig med fryd,
han skal tie i sin kærlighed,
han skal juble over dig med lovsang.

¹⁸De som var bedrøvede fordi de ikke
kunne komme til højtiden,
dem vil jeg samle, fra dig var de.
Forhånelse har hvilet som en byrde over
dem.^{ae}

¹⁹Se, til den tid vil jeg skride ind mod alle
som plager dig;
jeg vil frelse den haltende og samle de
fordrevne

og gøre dem til pris og til ære^{af} i hele det
land^{ag} hvori de blev til skamme.

²⁰Til den tid vil jeg bringe jer;
til den tid vil jeg samle.

For jeg vil gøre jer til ære^{ah} og pris blandt
alle jordens folk

når jeg omvender jeres fangenskab^{ai} for
øjnene af jer,

siger HERREN.

Faglige noter

- a. [Sef 1,2] Det hebraiske *ʔāsōf ʔāsēf* er vanskeligt at oversætte. Normalt bruges en absolut infinitiv til at fremhæve et finit verbum af samme verbalstamme. Men i dette tilfælde er der en kombination af *ʔāsōf* »indsamle« og *ʔāsēf* »tilintetgøre«. Samme kombination findes dog i Jer 8,13, hvilket tyder på at der er tale om et idiomatisk udtryk, der kan oversættes med »Jeg vil virkelig tilintetgøre«.
- b. [Sef 1,3] Denne linje er vanskelig, muligvis fordi den hebraiske tekst er korrumperet. Ordret »og dem, som får ugudelige til at snuble«. En anden mulighed er »ruinerne med de ugudelige«, hvis man forstår *ʔet* som præpositionen »med«. Sætningen er udeladt fra de fleste versioner af LXX.
- c. [Sef 1,4] Skal forstås som Ba'al-kulten.
- d. [Sef 1,5] LXX oversætter *malkām* (konge) med »Melkom«, dvs. navnet på en ammonitisk gud.
- e. [Sef 1,7] Ordret »sine indkaldte«.
- f. [Sef 1,8] Den normale betydning er »besøge« eller »udvælge«, men i denne sammenhæng går betydningen på straf.
- g. [Sef 1,10] Kan oversættes med »(byens) anden del« eller »nye del«, men »Mishneh« er sandsynligvis navnet på et nyt kvarter i byen.
- h. [Sef 1,11] Ordet *maxtēš* kommer fra verbet *xataš*, der betyder »at støde«, deraf den traditionelle oversættelse »Morteren«. Sandsynligvis henviser navnet på bydelen til en geografisk beskrivelse af en lavtliggende bydel, der ligger i et hul.
- i. [Sef 1,14] Teksten kan også oversættes »Hør, HERRENS dag. Bittert råber krigeren dér«.
- j. [Sef 1,16] Egentlig vædderhorn.
- k. [Sef 2,2] Kan også oversættes med »ligesom avner forsvinder (på en) dag«, dvs. med »avner« som subjekt.

- l. [Sef 2,4] Ordret »Ashdod, de vil drive hende ud«.
- m. [Sef 2,6] Ordret »hyrderes brøndes græsgange og fåreflokkes indhegninger.« Konstruktionen er vanskelig, men det kan måske forklares ved at *kʾrōt* »brønde« danner ordspil med *kʾrētīm* »kreterne«. Kreternes bolig skal blive til hyrdernes græsgange.
- n. [Sef 2,7] Ordret »Judas hus' rest«.
- o. [Sef 2,7] Her bruges samme ord *fqd* som i 1,7.9.12, men nu vendes udtrykket om til noget positivt.
- p. [Sef 2,7] »omvende deres fangenskab« oversættes andre steder med »vende deres skæbne«. »Fangenskab« er en mere præcis oversættelse, og meningen er at Gud vender deres fangenskab til frihed.
- q. [Sef 2,8] *wayyagdîlû ʔal*, der her er oversat med »udvidede«, oversættes andre steder i GT med »pralede/gjorde sig store«. I denne sammenhæng hænger det dog sammen med grænser, og der er sandsynligvis tale om udvidelse af landområde.
- r. [Sef 2,9] Det er uklart, hvilken slags ukrudt der er tale om. Der kan være tale om tidsler eller brændenælder.
- s. [Sef 2,14] Ordret »alle folkenes vilde dyr«.
- t. [Sef 2,14] LXX oversætter med »kamelæon«, men både Peshitta og Vulgata oversætter med »pelikan«. Det kan også være en ugleart.
- u. [Sef 2,14] Peshitta oversætter med »ugle«, men »pindsvin« er den mest traditionelle oversættelse.
- v. [Sef 2,14] Eller »synger«.
- w. [Sef 2,14] Eller »ruiner«.
- x. [Sef 3,2] Kan også oversættes med »opdragelse« eller »formaning«.
- y. [Sef 3,4] Eller »instruktionen«. Ordret »torah'en«.
- z. [Sef 3,5] Ordret »hendes«, sandsynligvis refererende til Jerusalem.

æ. [Sef 3,5] Det hebraiske *mišpāt* kan også oversættes med »ret« eller »bud«. »Beslutning« er dog det mest oplagte i konteksten, jf. v. 8.

ø. [Sef 3,5] Sidste del af verset kan også oversættes »han [= HERREN] kender ikke til uretfærdighed, skam«, jf. LXX og Vulgata.

å. [Sef 3,7] Udtrykket »havde bestemt over hende« kan også oversættes med »jeg straffede hende«, sådan at verset ville have betydningen at selvom Gud straffede byen, ville han ikke helt udrydde den.

aa. [Sef 3,9] Ordret »med én skulder«, der på dansk kan gengives med »skulder ved skulder«.

ab. [Sef 3,13] Ordret »græsse«, der er taget fra en hyrde-metaforik.

ac. [Sef 3,15] Eller »beslutningerne«, jf. v. 5 og 8.

ad. [Sef 3,17] »som« er underforstået i »en kriger som frelser«.

ae. [Sef 3,18] Verset er vanskeligt, og der er foreslået mange oversættelser. En anden mulig oversættelse end den der er forslået her, er at forstå *môfēd* mere ordret som »den fastsatte tid« i stedet for »højtid« og at forstå *ʔāsaftî* som »jeg straffede« i stedet for »jeg samlede« (jf. 1,2-3), hvilket ville give oversættelsen »De som led på grund af den fastsatte tid [hvor] jeg straffede jer, de var en forhånelse [som] lå over dem«.

af. [Sef 3,19] Ordret »navn«.

ag. [Sef 3,19] Eller »over hele jorden«.

ah. [Sef 3,20] Ordret »navn«.

ai. [Sef 3,20] Se noten til 2,7.

Haggajs Bog

Kapitel 1

Haggaj bebrejder jøderne at de ladet Herrens tempel ligge øde.

¹I kong Dareios' andet regeringsår, i den sjette måned, på den første dag i måneden, kom HERRENS ord ved profeten Haggaj til guvernøren i Juda, Zerubbabel, Shealtiels søn, og til ypperstepræsten Josva, Josadaks søn: ²Dette siger Hærskarers HERRE: »Dette folk siger: »Tiden er ikke kommet, tiden til at bygge HERRENS hus.«¹

³HERRENS ord kom ved profeten Haggaj:

⁴»Er det virkelig tid til at I kan bo i jeres overdækkede huse, mens dette hus ligger øde?

⁵Hør nu, dette siger Hærskarers HERRE, tænk nøje over jeres veje!

⁶I sår meget, men høster lidt. I spiser, men bliver ikke mætte.

I drikker, men der er aldrig nok til at blive beruset.

I klæder jer på, men bliver ikke varme, og den som får løn, får sin løn i en hullet pung.

⁷Dette siger Hærskarers HERRE: Tænk nøje over jeres veje!

⁸Gå op i bjergene og hent tømmer og byg huset,

så vil jeg glæde mig over det og vise min herlighed,² siger HERREN.

⁹I forventer^a meget, men se hvor lidt det bliver til.

I har bragt til huse, men jeg blæste det bort.

Hvorfor? erklærer Hærskarers HERRE.

Fordi mit hus ligger øde

mens I har travlt, hver med sit eget hus.

¹⁰Derfor har himlen holdt noget af duggen^b tilbage over jer,

og jorden har tilbageholdt sin afgrøde.

¹¹Jeg har udråbt tørke over jorden og bjergene,

over kornet, druemosten og den friskpressede olie,

og over det jorden frembringer,

over mennesker og kvæg

og over alt hvad der udføres med hænder.«

Jøderne adlyder Haggajs formaning.

¹²Zerubbabel, Shealtiels søn, og ypperstepræsten Josva, Josadaks søn, og alle der var tilbage af folket, lyttede til HERREN deres Guds stemme og profeten Haggajs ord, fordi HERREN deres Gud havde sendt ham, og folket frygtede HERREN. ¹³Da talte Haggaj, HERRENS sendebud, med et budskab fra HERREN til folket: »Jeg er med jer, erklærer HERREN.« ¹⁴HERREN opildnede³ Zerub-

¹Guds hus refererer til templet, men er oversat ordret med »hus« i Haggajs Bog.

²Alternativt »blive herliggjort«.

³Ordret »opvækkede ånden«.

babel, Shealtiels søn, Judas guvernør, og ypperstepræsten Josva, Josadaks søn, og alle der var tilbage af folket, og de kom og arbejdede på deres Guds, Hærskarers HERRES hus ¹⁵på den 24. dag i måneden, i den sjette måned, i kong Dareios' andet regeringsår.

Kapitel 2

Haggaj opmuntrer til at fortsætte med at bygge templet

¹I den syvende måned, på den 21. dag i måneden, kom HERRENS ord ved profeten Haggaj: ²»Sig nu således til guvernøren i Juda, Zerubbabel, Shealtiels søn, og til ypperstepræsten Josva, Josadaks søn, og til dem der er tilbage af folket:

³Hvem er der tilbage iblandt jer som har set dette hus i dets tidligere herlighed?

Hvordan ser I det nu?

Ser det ikke ud af ingenting i jeres øjne?

⁴Men vær modig, ⁴Zerubbabel!

erklærer HERREN.

Og vær modig,

Josva, Josadaks søn, ypperstepræst!

Og vær modige, alle folk i dette land!

erklærer HERREN,

og udfør – for jeg er med jer,

erklærer Hærskarers HERRE –

⁵det^c jeg indgik som pagt med jer,

da I drog ud af Egypten.

Min Ånd bliver ved med at være midt iblandt jer.

Frygt ikke!

⁶For dette siger Hærskarers HERRE:

Endnu en gang, om en kort tid,

vil jeg ryste himlene og jorden, havet og det tørre land.

⁴Eller »stærk«. Gælder også de andre forekomster i dette vers.

⁷Og jeg vil ryste alle folkeslagene, og alle folkeslagenes kostbarheder skal komme,

og jeg vil fylde dette hus med herlighed, erklærer Hærskarers HERRE.

⁸Mit er sølvet, og mit er gulvet, erklærer Hærskarers HERRE.

⁹Dette kommende⁵ hus' herlighed skal blive større end det førstes, erklærer Hærskarers HERRE; på dette sted vil jeg give fred, erklærer Hærskarers HERRE.«

Omvendelse giver velsignelse

¹⁰På den 24. dag i den niende måned, i Dareios' andet regeringsår, kom HERRENS ord ved profeten Haggaj: ¹¹»Dette siger Hærskarers HERREN: Spørg nu præsterne om loven: ¹²Se, når nogen frembærer helligt kød i folden på sin kjortel og rører med folden ved brød eller ved noget kogt, ved vin, olie eller nogen som helst slags mad, bliver det så helligt?« Præsterne svarede: »Nej.«

¹³Da sagde Haggaj: »Hvis en der er blevet uren ved kontakt med lig, rører ved noget af alt dette, bliver det så urent?« Præsterne bekræftede: »Det bliver urent.« ¹⁴Da svarede Haggaj:

»Sådan er dette folk,

og sådan er denne nation for mit ansigt, erklærer HERREN,

og sådan er alt hvad de foretager sig,

og hvad de ofrer der,

det er urent.

¹⁵Tænk nu nøje over tiden fra denne dag og tilbage til

før der blev lagt sten på sten til HERRENS tempel.

¹⁶Før dette skete,^d

kom man da til en korndyngge efter 20 mål,

⁵Eller »sidste«.

så var der kun 10,
kom man til vinpersen
for at øse 50 spande,⁶
var der kun 20.

¹⁷Jeg slog jer med afsvedne afgrøder,
plantesygdom⁷ og hagl,
ja al jeres hænders værk,
men intet bragte I til mig,^e
erklærer HERREN.

¹⁸Tænk nu nøje over tiden fra denne dag
og tilbage, fra den 24. dag i den niende
måned, ja, endog fra den dag da HERRENS
hus blev grundlagt, tænk over det! ¹⁹Er der
mon endnu såsæd i laden? Ikke engang^f
vintræet, figentræet, granatæbletræet og
oliventræet, har det båret frugt? Men fra
denne dag af vil jeg velsigne.«

²⁰HERRENS ord kom for anden gang til
Haggaj på den 24. dag i måneden .

²¹»Sig til Zerubbabel, Judas guvernør:
Snart vil jeg ryste himmelen og jorden.

²²Jeg vælter rigernes troner
og ødelægger folkeslagenes rigers
styrke,
og jeg vælter vogne og deres ryttere,
heste og deres ryttere styrter
for hinandens sværd.

²³På den dag, erklærer Hærskarers
HERRE, vil jeg tage dig, Zerubbabel, Sheal-
tiels søn, min tjener, erklærer HERREN, og
sætte dig som en signetring, for dig har jeg
udvalgt, erklærer Hærskarers HERRE.«

⁶Betydningen er usikker.

⁷Muligvis meldug.

Faglige noter

- a. [Hagg 1,9] Det hebraiske *pnh* oversættes normalt med »vender«, og her henviser verbet til at vende i mange retninger, dvs. med uforløste forventninger.
- b. [Hagg 1,10] Nogle oversættelser retter i teksten så den lyder *ṭālām* »sin (himlens) dug«, men den hebraiske tekst giver umiddelbart mening hvis præpositionen *min* »fra« forstås partitivt »(noget) af«.
- c. [Hagg 2,5] Objektet står uden prædikat. Mange oversættelser tilføjer »dette er« og begynder en ny sætning i vers 5. Her opfattes »det« (ordret »ordet«) som objekt for »udfør« i vers 4.
- d. [Hagg 2,16] Eller »hvordan havde I det?«, jf. LXX.
- e. [Hagg 2,17] Verbet mangler i grundteksten. Oftest rekonstruerer man sætningen efter Amos 4,6.9.10 (jf. LXX og Peshitta), men ordet *ʔetxem* minder mest om et objekt, så der er ikke tale om at vende tilbage til HERREN, men at bringe noget til HERREN.
- f. [Hagg 2,19] *ʔad* kan også vokaliseres som *ʔôd* i betydningen »endnu«, jf. LXX.

Zakarias' Bog

Kapitel 1

Kald til omvendelse

¹I den ottende måned i Dareios' andet år¹ kom HERRENS ord til profeten Zakarias, Berekjas søn, Iddos sønnesøn. ²»HERREN blev meget vred på jeres forfædre. ³Og du skal sige til dem: Således siger Hærskarers HERRE: Vend om til mig! siger Hærskarers HERRE, så vil jeg vende om til jer, siger Hærskarers HERRE. ⁴Vær ikke som jeres forfædre som de tidligere profeter råbte til og sagde: Således siger Hærskarers HERRE: Vend dog om fra jeres onde veje og jeres onde gerninger! Men de hørte ikke og lyttede ikke opmærksomt til mig, siger HERREN. ⁵Jeres forfædre, hvor er de? Og profeterne, levede de mon for evigt? Men mine ord og mine bestemmelser, som jeg meddelte mine tjenere, profeterne, ramte de ikke jeres forfædre, så de vendte om og sagde: Ligesom Hærskarers HERRE havde planlagt at gøre imod os efter vore veje og gerninger, således har han gjort imod os?«

Synet om manden blandt myrtetræerne

⁷På den 24. dag i den 11. måned, det er måneden shebat, i Dareios' andet år kom HERRENS ord til profeten Zakarias, Berekjas søn, Iddos sønnesøn: ⁸Jeg så om natten en mand, der red på en rød hest. Han holdt

stille mellem myrtetræerne², som var i kløften, og bag ham var der røde, spættede og hvide heste. ⁹Jeg sagde: »Hvad betyder disse, min herre?« Og englen, som talte med mig, sagde til mig: »Jeg vil vise dig, hvad disse betyder.« ¹⁰Den mand som holdt stille mellem myrtetræerne, svarede: »Det er dem som HERREN har sendt ud for at drage rundt på jorden.« ¹¹Og de sagde til HERRENS engel, som stod mellem myrtetræerne: »Vi har vandret jorden rundt, og hele jorden ligger fredeligt hen.« ¹²Da svarede HERRENS engel: »Hærskarers HERRE! hvor længe varer det, inden du vil forbarme dig over Jerusalem og Judas byer som du har været vred på i halvfjerds år?« ¹³HERREN svarede englen, som talte med mig, med gode og trøstende ord. ¹⁴Og englen, som talte med mig, sagde til mig: »Råb: Således siger Hærskarers HERRE:

»Jeg har en stor nidkærhed over for Jerusalem og Zion!

Og jeg er meget vred på de sorgløse folkeslag,

for da jeg en kort tid var vred,
hjalp de til ulykken.^a

¹⁶Derfor, således siger HERREN, har jeg på ny vendt mig til Jerusalem med barmhjertighed,

her skal mit hus bygges, siger Hærskarers HERRE;

¹regeringsår.

²Myrtetræer er stedsegrønne løvtræer.

målesnoren skal udstrækkes over Jerusalem.<

¹⁷Råb igen:

»Således siger Hærskarers HERRE:

Mine byer skal på ny strømme over af gode ting;

HERREN skal på ny trøste Zion,
på ny vil han udvælge Jerusalem.<<

Kapitel 2

Synet om de fire horn og de fire smede

¹Jeg løftede mine øjne og fik øje på fire horn.

²Jeg sagde til englen, som talte med mig: »Hvad betyder det?« Og han sagde til mig: »Det er de horn, som spredte Juda, Israel og Jerusalem.« ³Så viste HERREN mig fire smede. ⁴Og jeg sagde: »Hvad er de kommet for at gøre?« Og han sagde: »Det er de horn, som spredte Juda, så ingen kunne løfte sit hoved. Men nu er disse kommet for at ryste dem, for at hugge folkeslagenes horn af, dem som rejste horn mod Judas land for at sprede det.«

Synet om manden med målesnoren

⁵Jeg løftede mine øjne og fik øje på en mand med en målesnor i hånden, ⁶og jeg sagde: »Hvor går du hen?« Han sagde til mig: »Hen for at måle Jerusalem for at se hvor bred og hvor lang den er.« ⁷Englen, som talte med mig, gik ud, og en anden engel gik ud imod ham, ⁸og han sagde til ham: »Løb hen, og sig til denne unge mand:

Jerusalem skal ligge åbent,
fyldt med mennesker og kvæg.

⁹Jeg, siger HERREN, vil selv være en ildmur rundt om den,
til herlighed vil jeg blive midt i den.

¹⁰Skynd jer, skynd jer!^b

Flygt fra Nordens land, siger HERREN,

for som himlens fire vinde har jeg bredt jer ud, siger HERREN.

¹¹Skynd jer! Zion, flygt, du som bor hos Babels datter!

¹²For således siger Hærskarers HERRE – på grund af herlighed har han sendt mig til de folkeslag, der udplyndrede jer^c – at den som rører ved jer, rører ved hans øjsten.

¹³For se, jeg svinger min hånd over dem, og de bliver til bytte for deres slaver.

Så skal I erkende at Hærskarers HERRE har sendt mig.

¹⁴Råb af fryd og glæd dig, Zions datter!

For se, jeg kommer og vil bo i dens midte, siger HERREN.

¹⁵Mange folkeslag vil slutte sig til HERREN på den dag.

De bliver mit folk, og jeg vil bo i din midte.

Så skal du erkende, at Hærskarers HERRE har sendt mig til dig.

¹⁶HERREN skal tage Juda som sin ejendom på den hellige jord;

han skal på ny udvælge Jerusalem.

¹⁷Vær stille, alt kød, for HERRENS ansigt, for han har rejst sig fra sin hellige bolig.<

Kapitel 3

Synet om ypperstepræsten Josva

¹Han viste mig ypperstepræsten Josva, der stod foran HERRENS engel, og anklageren,^d der stod på hans højre side for at anklage ham. ²HERREN sagde til anklageren: »HERREN irttesætter dig, anklager! HERREN, som har udvalgt Jerusalem, irttesætter dig! Er denne³ ikke et brændestykke, der er reddet ud af ilden?« ³Josva stod foran englen med beskidte klæder. ⁴Og han sagde til dem, der stod foran ham: »Tag de beskidte klæder af ham,« og derefter

³Josva.

sagde han til ham: »Se, jeg har taget din skyld fra dig og iført dig festklæder!« ⁵Jeg sagde: »Lad dem sætte en turban på hans hoved!« Så satte de en ren turban på hans hoved og iførte ham klæder, og HERRENS engel stod der. ⁶HERRENS engel formanede Josva og sagde:

⁷»Således siger Hærskarers HERRE:

Hvis du vandrer på mine veje,
og hvis du varetager mine forordninger,
skal du bestyre mit hus og varetage mine forgårde.

Og jeg vil lade dig færdes blandt dem, som står her.

⁸Hør efter, Josva, du ypperstepræst: Du og dine venner, som sidder foran dig,

I er tegn på, at jeg sender min tjener, Semak.⁴

⁹For se, stenen som jeg har lagt foran Josva,

på den ene sten er der syv øjne;
jeg vil selv indgravere den, siger Hærskarers HERRE,

og jeg vil fjerne dette lands skyld på én dag.

¹⁰På den dag, siger Hærskarers HERRE, skal I invitere hinanden til at sidde under vintræet og figentræet.«^e

Kapitel 4

Synet om guldlysestagen

¹Englen, som talte med mig, vækkede mig igen som en mand der opvækkes fra sin søvn. ²Han sagde til mig: »Hvad ser du?« og jeg sagde: »Jeg kan se en lysestage helt af guld med et oliekar oven på den og med syv lamper på den. For hver af lamperne, som er på den, er der syv rør. ³Ved siden af den er der to oliventræer; et på højre

⁴Semak betyder spire, men er her bevaret som et navn eller titel.

side af oliekarret, og et på dets venstre side.« ⁴Jeg sagde til den engel, der talte med mig: »Hvad betyder disse ting, min herre?« ⁵Englen, som talte med mig, svarede: »Ved du ikke, hvad disse ting betyder?« og jeg sagde: »Nej, min herre!« ⁶Da svarede han og sagde til mig: »Dette er HERRENS ord til Zerubbabel:

»Ikke ved magt og ikke ved styrke, men ved min Ånd, siger Hærskarers HERRE.

⁷Hvad er du, store bjerg, for Zerubbabels ansigt? Bliv til slette!

Og han skal føre slutstenen frem, mens der lyder jubelråb over den!«⁵

⁸HERRENS ord kom til mig:

⁹»Zerubbabels hænder har lagt grundvol- den til dette hus,

og hans hænder skal fuldende det.

Så skal du erkende, at Hærskarers HERRE har sendt mig til jer.

¹⁰For hvem end der foragtede de tidligere^f dage,

så skal de juble, når de ser tinstenen^g i Zerubbabels hånd.

Disse syv er HERRENS øjne, som farer rundt over hele jorden.«

¹¹Jeg spurgte ham: »Hvad betyder disse to oliventræer ved lysestagens højre og venstre side?« ¹²Og jeg spurgte for anden gang: »Hvad betyder de to olivengrene, som udgyder olie⁶ gennem to guldrør?«^h ¹³Han sagde til mig: »Ved du ikke, hvad det betyder?« og jeg sagde: »Nej, min herre!« ¹⁴Da sagde han: »Disse er de to salvede,⁷ som står foran hele jordens herre.«

⁵Anden mulig oversættelse er »Og han skal føre slutstenen frem (under) jubelråbene: »Nåde, nåde være over den!«.

⁶Ordret »guld«, men det kan også være en måde at beskrive den gyldne olivenolie.

⁷Ordret »oliebørn«.

Kapitel 5

Synet om den flyvende skriftrulle

¹Jeg løftede atter mine øjne og fik øje på en flyvende skriftrulle. ²Han sagde til mig: »Hvad ser du?« og jeg sagde: »Jeg ser en flyvende skriftrulle. Dens længde er tyve alen, og dens bredde er 10 alen.« ³Da sagde han til mig: »Dette er den forbandelse, som udgår over hele landet, for enhver der stjæler, skal i henhold til den udryddes herfra, og enhver som sværger, skal i henhold til den udryddes derfra. ⁴Jeg lod den udgå, siger Hærskarers HERRE, og den skal komme til tyvens hus og huset hos den som sværger falsk ved mit navn. Den skal blive natten over i hans hus og fortære det; både dets tømmer og dets sten.«

Synet om kvinden i efaen

⁵Englen, som talte med mig, gik frem og sagde til mig: »Løft dine øjne og se hvad det er som kommer til syne.«ⁱ ⁶Jeg sagde: »Hvad er det?« og han sagde: »Dette er den efa,⁸ som er kommet til syne.« Og han sagde: »Dette er deres øjne^j i hele landet.« ⁷Og se, et låg af bly blev løftet op, og der var en kvinde, der sad midt i efaen. ⁸Han sagde: »Dette er ugudeligheden,« og han kastede hende ned i efaen og kastede blyvægten for dens åbning. ⁹Jeg løftede mine øjne og så to kvinder komme til syne. Der var vind i deres vinger, og de havde vinger som storkevinger. De løftede efaen op mellem jorden og himlen. ¹⁰Jeg sagde til englen, som talte med mig: »Hvor fører de efaen hen?« ¹¹: Og han sagde til mig: »Hen for at bygge et hus til hende i landet Sinear,⁹ så hun kan sættes der på sit sted, når det er opført.«

⁸En efa er et målebæger, der ofte blev brugt til at måle korn op med.

⁹Sinear er et andet navn for Babylon.

Kapitel 6

Synet om de fire stridsvogne

¹Jeg løftede atter mine øjne og så fire vogne, som kom til syne^k mellem de to bjerge. Bjergene var kobberbjerge. ²For den første vogn var der røde heste, for den anden vogn sorte heste, for den tredje vogn hvide heste, og for den fjerde vogn spraglede heste; det var stærke dyr.^l ⁴Jeg sagde til englen, som talte med mig: »Hvad betyder det, min herre?« ⁵Og englen svarede: »Det er himlens fire vinde, som går ud, efter at de har stået foran hele jordens herre. ⁶Hvad angår vognen med de sorte heste, så går de ud imod nordens land, og de hvide er gået ud efter dem. De spraglede er gået ud imod sydens land.« ⁷De stærke gik frem, og de var ivrige efter at komme afsted og drage rundt på jorden. Han sagde: »Gå, drag rundt på jorden!« Så drog de rundt på jorden. ⁸Da råbte han til mig: »Se, de som drager mod nordens land, har bragt min Ånd til hvile i nordens land.«^m

Kronen og templet

⁹HERRENS ord kom til mig: ¹⁰»Tag fra de landflygtige – Heldaj, Tobija og Jedaja – og gå samme dag ind i Josijas', Sefanjas søns, hus, hvor de er kommet til fra Babel. ¹¹Ja, tag sølv og guld og lav en krone¹⁰. Sæt den på ypperstepræsten Josvas, Josadaks søns, hoved, ¹²og sig til ham: »Således siger Hærskarers HERRE: Se, en mand ved navn Semak¹¹ skal skyde frem fra sit sted, og han skal bygge HERRENS tempel. ¹³Han skal bygge HERRENS tempel, og han skal have kongeværdighed. Han skal sidde og

¹⁰I grundteksten står der kroner i flertal, men i vers 14 er det efterfulgt af et verbum i ental, så der er sandsynligvis tale om blot én krone.

¹¹Semak betyder »spire«, men er her beholdt som et navn eller en titel.

herske på sin trone, og han skal være præst på sin trone.ⁿ Imellem dem skal der være fredsråd.^o ¹⁴Kronen skal være i templet som en påmindelse for Helem, Tobija, Jedaja og Hen, Sefanjas søn. ¹⁵Fra det fjerne skal man komme og bygge på HERRENS tempel, og så skal I vide, at Hærskarers HERRE har sendt mig til jer. Dette skal ske, hvis I flittigt hører på HERRENS, jeres Guds, stemme.«

Kapitel 7

Faste og lydighed

¹I kong Darius' fjerde år¹² på den fjerde dag i den niende måned, kislev, kom HERRENS ord til Zakarias.

²Betel havde sendt Sar-ezer, Regem-Melek og hans mænd^p for at søge HERRENS gunst,^q ³idet de skulle sige til præsterne, som var ved Hærskarers HERRES hus, og til profeterne: »Skal vi^r mon græde i den femte måned og være afholdende, som vi har gjort i så mange år nu?«

⁴Da kom Hærskarers HERRES ord til mig: ⁵»Sig til hele folket i landet og til præsterne: »Når I har fastet og sørget i den femte og syvende måned i halvfjerds år, har I da virkelig fastet for mig? ⁶Og når I spiser, og når I drikker, er det så ikke jer, som spiser, og jer, som drikker? ⁷Husker I ikke de ord, som HERREN forkyndte ved de tidlige profeter, da Jerusalem var beboet og rolig med dens omkringliggende byer, og da sydlandet og lavlandet var beboede?«

⁸Og HERRENS ord kom til Zakarias:

⁹»Således sagde Hærskarers HERRE:

»Døm sande domme og vis trofast kærlighed og barmhjertighed mod hinanden.

¹⁰Undertryk ikke enken eller den faderløse,

den fremmede eller den fattige,

og planlæg ikke ondt imod hinanden i jeres hjerter!«

¹¹Men de nægtede at høre efter. De vendte ryggen til og gjorde deres ører døde, så de ikke hørte noget. ¹²De gjorde deres hjerter hårde som diamant for ikke at høre loven og ordene, som Hærskarers HERRE sendte ved sin ånd gennem de tidligere profeter. Derfor kom der en stor vrede fra Hærskarers HERRE. ¹³Og ligesom han råbte, uden at de hørte, sådan råbte de, uden at jeg hørte, sagde Hærskarers HERRE. ¹⁴Jeg bortdrev dem som ved en storm blandt alle de folkeslag, de ikke kendte til, og landet blev til ødelagt bag dem, sådan at ingen går igennem det, hverken frem eller tilbage. De gjorde det herlige land til en ødemark.«

Kapitel 8

Jerusalem og templet skal genopbygges

¹Hærskarers HERRES ord kom til mig:

²Således siger Hærskarers HERRE:

»Jeg har en stor nidkærhed for Zion; med stor vrede er jeg nidkær for den.«

³Således siger Hærskarers HERRE:

»Jeg vender tilbage til Zion og vil bo midt i Jerusalem.

Jerusalem skal kaldes Sandhedens by, og Hærskarers HERRES bjerg Hellighedens bjerg.«

⁴Således siger Hærskarers HERRE:

»Der skal på ny sidde gamle mænd og gamle kvinder i Jerusalems gader,

hver med sin stok i hånden på grund af deres høje alder.

⁵Byens gader skal være fulde af unge drenge og piger,

som leger i dens gader.«

⁶Således siger Hærskarers HERRE:

¹²regeringsår.

»Selv hvis det skulle være for utroligt¹³ for dette folks rest i de dage,

skulle det så også være for utroligt for mig?« siger Hærskarers HERRE.

⁷Således siger Hærskarers HERRE:

»Se, jeg frelser mit folk fra solopgangens land og fra solnedgangens land.

⁸Jeg vil bringe dem hjem, og de skal bo midt i Jerusalem.

De skal være mit folk, og jeg vil være deres Gud i sandhed og retfærdighed.«

⁹Således siger Hærskarers HERRE:

»Gør jeres hænder stærke,^s I som i disse dage hører disse ord af de profeter,

som var der den dag, da grundvolden til Hærskarers HERRES hus blev lagt, så templet kunne bygges.

¹⁰For før de dage fik mennesker og dyr ingen belønning.

For den rejsende¹⁴ var der ingen fred for fjenden.

Jeg lod mennesker have frit spil^t mod hinanden.

¹¹Men nu vil jeg ikke være over for dette folk som i gamle dage, siger Hærskarers HERRE,

for fredens frø^u, vintræet, skal give sin frugt,

jorden sin afgrøde og himlen sin dug.

Jeg vil lade dette folks rest arve alle disse ting.

¹³Ligesom I af Judas hus og Israels hus var en forbandelse blandt folkeslagene,

sådan vil jeg nu frelse jer, så I bliver til en velsignelse.

Frygt ikke! Gør jeres hænder stærke!«

¹⁴For således siger Hærskarers HERRE:

»Ligesom jeg planlagde at gøre ondt, da jeres forfædre gjorde mig vred, siger Hærskarers HERRE, og jeg ikke fortrød det,

¹⁵sådan har jeg tænkt at gøre godt i disse dage mod Jerusalem og Judas hus. Frygt ikke!

¹⁶Dette er de ting, som I skal gøre:

Tal sandt, kun sandt^v, over for hinanden, og fæld fuldkomne domme^w i jeres byporte.

¹⁷Tænk ikke ondt imod hinanden i jeres hjerter og elsk ikke løgnen¹⁵,

for alle disse ting hader jeg,« siger HERREN.

Faste skal blive til fest

¹⁸Hærskarers HERRES ord kom til mig:

¹⁹Således siger Hærskarers HERRE:

»Fasten i den fjerde måned, den femte måned, den syvende måned og i den tiende måned skal blive til fryd og glæde og til dejlige højtider for Judas hus.

Men elsk sandhed og fred!«

²⁰Således siger Hærskarers HERRE:

»På ny skal det ske, at folkeslag og mange byers indbyggere skal komme,

²¹og den ene bys indbyggere skal gå til den anden og sige:

»Lad os gå hen og søge HERRENS gunst og opsøge Hærskarers HERRE – også jeg vil gå.«

²²Og mange folk og mægtige folkeslag skal komme for at opsøge Hærskarers HERRE i Jerusalem

og søge HERRENS gunst.«

²³Således siger Hærskarers HERRE:

»I de dage skal ti mænd af alle folkeslags tungemål gribe fat i en judæisk mands kappeflig og sige:

»Lad os gå med jer, for vi hørte, at Gud er med jer!««

¹³Det hebraiske ord for utroligt kan også oversættes med forunderligt.

¹⁴Ordret »den som drog ud og drog ind«.

¹⁵Ordret betyder det »den falske ed«.

Kapitel 9

HERRENS felttog og genoprettelsen af Davidsriget

¹Et profetudsagn.

HERRENS ord^x er i Hadraks land;

Damaskus er dets hvilested

– for HERRENS øjne hviler på menneskeheden

og på alle Israels stammer –^y

²og også Hamat, som grænser op til det, og Tyrus og Sidon; på trods af deres store visdom.

³Tyrus byggede sig en fæstning;

opdyngede sølv som støv

og guld som gadens mudder.

⁴Men se, HERREN skal indtage den og smide dens rigdomme¹⁶ i havet.

⁵Ashkalon skal se det og blive bange,

Gaza skal blive rædselsslagen

og ligeså Ekron, for dens håb er blevet til skamme.

Gazas konge skal omkomme,

Ashkalon skal ikke regeres,^z

⁶og i Ashdod skal en bastard sidde på tronen.^æ

Jeg vil udrydde filistrenes hovmod.

⁷Jeg vil fjerne blodet fra hans mund;

afskyelighederne fra hans tænder.

Og han skal efterlades til vores Gud;

han skal være som en høvding i Juda,

og Ekron som en jebusit.

⁸Jeg vil slå lejr foran mit hus;

som en fæstning imod dem, der drager i krig.¹⁷

Så skal ingen længere rykke ud imod dem,

for nu har jeg set med mine egne øjne.

¹⁶Eller »fæstning«.

¹⁷Ordret »dem der drager ud og vender hjem«.

Kongen kommer

⁹Bryd ud i jubel, Zions datter!

Råb af glæde, Jerusalems datter!

Se, din konge kommer til dig,

han er retfærdig og sejrrig,

ydmyg og ridende på et æsel;

på en æselhoppes føl.

¹⁰Jeg vil udrydde stridsvognene i Efraim;

hestene i Jerusalem;

krigsbuen skal udryddes.

Han skal forkynde fred til folkeslagene,

og hans herredømme skal være fra hav til hav;

fra floden indtil jordens ender.

HERREN frelser sit folk

¹¹Og du, på grund af dit pagtsblod

vil jeg slippe dine fanger løs

fra en cisterne, hvor der ikke er vand i.

¹²Vend tilbage til fæstningen,

I fanger som har håb!

Også i dag forkynder jeg:

jeg vil gengælde dig dobbelt.

¹³For jeg spænder Juda

og lægger Efraim på buen;

jeg opildner dine sønner, Zion,

imod dine sønner, Grækenland;

jeg bruger dig som en krigers sværd.

¹⁴HERREN vil komme til syne over dem,

og hans pil skal fare ud som lynet;

den Herre HERREN skal støde i hornet

og gå frem i stormene fra syd.

¹⁵Hærskarers HERRE skal beskytte dem,

og de skal æde, nedtrampe slyngesten,

drikke og brøle som berusede,¹⁸

og de skal søles til¹⁹ som offerskålen; som alterets hjørner.

¹⁶HERREN deres Gud skal frelse dem på den dag

som sit folks hjord,

¹⁸Ordret »som af vin«.

¹⁹Ordret »fyldes af«.

for de er som ædle sten,²⁰
der funkler over hans land.
¹⁷For hvor er det godt,
og hvor er det skønt!
Korn får unge mænd
og vin unge kvinder til at blomstre.

Kapitel 10

Søg tilflugt hos HERREN i stedet for afguderne

¹Bed HERREN om regn på tidspunktet for den sene regn.

HERREN laver lyn;
han giver dem regnskyl
og enhver korn på marken.

²For husguderne taler fordærv;
spåmændene ser falske syner.
De tyder uduelige drømme;
med tomhed trøster de.
Derfor er de i nød,
for der er ingen hyrde.

HERREN vil føre Israel hjem

³Imod hyrderne er min vrede opflammet;
bukkene vil jeg hjemsøge.
For Hærskarers HERRE har besøgt^ø sin
hjord, Judas hus,
og gjort dem til sin prægtige hest i krigen.

⁴Derfra skal hjørnesten og teltpløk udgå,
krigsbuen og enhver hersker.

⁵De skal være som krigere,
der tramper i gadens mudder i krigen.
De skal kæmpe,
for HERREN vil være med dem.
De som rider på heste, skal blive til skamme.

⁶Jeg vil styrke Judas hus;
Josefs hus vil jeg frelse.
Jeg vil føre dem hjem,

²⁰Ordret »en (konge)krones sten«.

for jeg har forbarmet mig over dem,
og det skal blive, som om jeg ikke havde
afvist dem.

For jeg er HERREN deres Gud;
jeg vil bønføre dem.

⁷Efraim skal blive som en kriger;
deres hjerte skal juble som beruset.²¹
Deres børn²² skal se det og juble;
deres hjerte skal råbe af fryd over

HERREN.

⁸Jeg vil fløjte ad dem og samle dem,
for jeg har løskøbt dem.

De skal blive talrige,
ligesom de var talrige.

⁹Jeg vil så dem blandt folkeslagene;
i det fjerne skal de huske på mig.
De og deres børn skal leve,^å
og de skal vende hjem.

¹⁰Jeg vil føre dem tilbage fra Egyptens
land;

fra Assyrien vil jeg samle dem.

Jeg vil føre dem til Gileads og Libanons
land;

der skal ikke være plads nok til dem.

¹¹Han skal gå igennem trængselshavet;
slå bølgerne i havet;
alle Nilens^{aa} strømme udtørres.
Assyriens hovmod skal undertrykkes;
Egyptens scepter skal fjernes.

¹²Jeg vil styrke dem i HERREN;
i hans navn skal de vandre,
siger HERREN.

Kapitel 11

Det frodige Libanon og Jordan skal lægges øde

¹Åbn dine døre, Libanon!

Lad ild fortære dine cedertræer.

²Hyl, cypres!

²¹Ordret »som af vin«.

²²Ordret: »sønner«.

For cedertræet er faldet;
disse herlige træer²³ er ødelagte.
Hyl, Bashans egetræer!
For den tykke skov er fældet.
³Hyrdernes hyl lyder,
for deres herlighed er ødelagt.
De unge løvers brøl lyder,
for Jordans stolthed er ødelagt.

Lignelsen om hyrden der forkastes af fårene

⁴Således sagde HERREN, min Gud: »Vogt slagtefårene! ⁵De som køber dem, dræber dem og bliver ikke straffet, mens de som sælger dem, siger: »Velsignet være HERREN, at jeg bliver rig!« Og ingen af deres hyrder føler medlidenhed med dem. ⁶For jeg vil ikke længere føle medlidenhed med landets²⁴ indbyggere, siger HERREN. Se, jeg vil lade menneskene falde i hænderne på hinanden og på deres konge, så de ødelægger landet. Jeg vil ikke redde dem.«

⁷Jeg vogtede slagtefårene, heriblandt de elendige blandt fårene,^{ab} og jeg tog to stave. Den ene kaldte jeg »Skønhed«, og den anden kaldte jeg »Bånd«, og jeg vogtede fårene. ⁸Jeg fjernede tre af hyrderne på én måned, men jeg blev utålmodig med dem, og de afskyede mig. ⁹Jeg sagde: »Jeg vil ikke vogte jer. Det som dør, må dø; det som omkommer, må omkomme; de som bliver til overs må æde hinandens kød.« ¹⁰Og jeg tog min stav, Skønheden, og brækkede den for at gøre den pagt ugyldig, som jeg havde indstiftet med alle folkeslag. ¹¹Den blev gjort ugyldig den dag. Således forstod de elendige blandt fårene, som holdt sig til mig, at det var HERRENS ord. ¹²Og jeg sagde til dem: »Hvis det passer jer,²⁵ så giv mig min løn, men hvis ikke, så lad være.« Og

de afvejede min løn, tredivestykker sølv. ¹³HERREN sagde til mig: »Kast dem hen til pottemageren²⁶, den herlige pris, som jeg blev vurderet af dem til at have.« Og jeg tog de tredivestykker sølv og kastede dem hen i HERRENS hus, hen til pottemageren. ¹⁴Og jeg knækkede min anden stav, Bånd, for at ødelægge slægtskabet mellem Juda og Israel.

Den uduelige hyrde

¹⁵HERREN sagde igen til mig: »Udstyr dig som en uduelig hyrde! ¹⁶For se, jeg lader en hyrde fremstå i landet.

Dem som er tæt på at gå til grunde, vil han ikke se til;

de vildfarne vil han ikke lede efter;

de forkomne vil han ikke læge;

de raske vil han ikke forsørge.

Men kødet fra de fede dyr vil han spise; deres hove vil han sønderrive. ¹⁷Ve den uduelige hyrde, som forlader fårene. Et sværd skal ramme hans arm og hans højre øje. Hans arm skal visne; hans højre øje blive fuldstændigt blindt.«

Kapitel 12

Jerusalem angribes, men Gud forsvarer sit folk

¹Et profetudsagn

HERRENS ord om Israel. Et udsagn af HERREN, han som udstrækker himmelen og grundfæster jorden; som former menneskets ånd inden i det. ²Se, jeg gør Jerusalem til et berusende bæger for alle omkringliggende folk; også Juda skal belejres når Jerusalem belejres.

³Det skal ske på den dag, at jeg vil gøre Jerusalem til en tung sten for alle folkene;

²³»træer« er underforstået.

²⁴Eller »verdens«.

²⁵Ordret »Hvis det er godt i jeres øjne«.

²⁶Eller »metalstøberen«, for det kan også forstås som en håndværker, der kan arbejde i metal.

alle som vil løfte den, vil komme slemt til skade. Og alle jordens folkeslag^{ac} vil samle sig imod den.

⁴På den dag, siger HERREN, vil jeg slå alle hestene med vanvid og deres ryttere med vanvid. Jeg vil åbne mine øjne mod Judas hus, og alle folkenes heste vil jeg slå med blindhed. ⁵Da skal Judas ledere sige i deres hjerte: »Jerusalems indbyggere er mig til styrke ved Hærskarers HERRE, deres Gud.«^{ad}

⁶På den dag vil jeg gøre Judas fyrster til et ildbækken blandt træ; til en fakkel blandt neg. Og de skal fortære til højre og venstre; alle folkene omkring sig. Men Jerusalem skal forblive på sit sted, i Jerusalem. ⁷HERREN skal frelse Judas telte først for at Davids hus' herlighed og Jerusalems indbygges herlighed ikke skal hæve sig over Juda.

⁸På den dag skal HERREN beskytte Jerusalems indbyggere, og den som er skrøbelig iblandt dem, skal på den dag være som David. Davids hus skal være som Gud; som HERRENS engel foran dem.

Gud udgyder nådens og bønnens ånd

⁹Det skal ske på den dag at jeg agter at ødelægge alle de folkeslag som kommer imod Jerusalem. ¹⁰Men over Davids hus og Jerusalems indbyggere vil jeg udgyde nådens og bønnens ånd, og de skal se hen til mig, ham som de har gennemboret. Og de skal sørge over ham som over det eneste barn og klage bitterligt over ham, som man klager bitterligt over den førstefødte. ¹¹På den dag skal sorgen blive stor i Jerusalem som sorgen over Hadad-Rimmon²⁷ i Megiddos dal. ¹²Landet skal sørge, hver slægt for sig; Davids hus' slægt for sig og deres kvinder

for sig; Nathans hus' slægt for sig og deres kvinder for sig; ¹³Levis hus' slægt for sig og deres kvinder for sig; Shim'is slægt for sig og deres kvinder for sig; ¹⁴alle de øvrige slægter, hver slægt for sig og deres kvinder for sig.

Kapitel 13

Israels renselse

¹På den dag skal en kilde blive åbnet for Davids hus og for Jerusalems indbyggere imod synd og urenhed.

²Og på den dag, siger Hærskarers HERRE, vil jeg udrydde afgudernes navne fra landet, og de skal ikke længere huskes. Også profeterne og den urene ånd vil jeg forvise fra landet. ³Og hvis nogen fortsætter med at profetere, vil hans far og mor, som fødte ham, sige til ham: »Du skal ikke leve, for du har talt løgn i HERRENS navn!« Og de skal gennembore^{ae} ham; hans far og hans mor, som fødte ham, fordi han profeterede.

⁴På den dag skal profeterne hver især skamme sig over sit syn, når de profeterer. Og de skal ikke iføre sig en lodden kappe for at bedrage. ⁵Men han skal sige: »Jeg er ingen profet, jeg er landmand. For en mand købte mig, da jeg var ung.«^{af} ⁶Og spørger man ham: »Hvad betyder disse sår på din ryg?«^{ag} skal han svare: »Det er slag, som jeg fået i mine elskeres²⁸ hus.«

Sværdet og hyrden

⁷Sværd! Vågn op mod min hyrde; imod min landsmand, siger Hærskarers HERRE.

Slå hyrden, så fårene spredes.

Jeg vil vende min hånd mod de små.

⁸Og det skal ske i hele landet, siger HERREN:

²⁷Hadad-Rimmon er ukendt og kan enten referere til et sted eller en guddom, eftersom både Hadad og Rimmon er guder fra mellemøstlig mytologi.

²⁸Eller »venners«.

To dele af det skal udryddes og dø,
men den ene tredjedel skal blive tilbage.
⁹Og jeg vil lutre denne tredjedel i ild, som
man lutrer sølvet;
prøve den, som man prøver guld.
De²⁹ skal påkalde mit navn, og jeg vil bøn-
høre dem.
Jeg siger: »Det er mit folk«,
og de skal sige: »HERREN er min Gud.«

Kapitel 14

Krigen om Jerusalem

¹Se, der kommer en dag for HERREN, hvor
dit bytte skal fordeles i din midte. ²Jeg vil
samle alle folkeslagene til krig imod Jerus-
alem. Byen skal indtages, husene plyndres
og kvinderne voldtages. Halvdelen af byen
skal drage i landflygtighed, men resten af
folket skal ikke udryddes fra byen.

³Og HERREN skal drage ud og kæmpe
imod disse folkeslag, ligesom når han kæm-
per på kampens dag. ⁴Hans fødder skal på
den dag stå på Oliebjerget, som er lige over
for Jerusalem mod øst. Og Oliebjerget skal
revne midt over³⁰ fra øst til vest så der kom-
mer en stor dal. Halvdelen af bjerget skal
trække sig mod nord, og dets anden halvdel
mod syd. ⁵Og I skal flygte ind i mine bjerges
dal, for bjergdalen skal nå til Asal;^{ah} I skal
flygte, ligesom I flygtede for jordskælvet i
Judas konge Uzzijas' dage.

HERREN min Gud skal komme; alle de hel-
lige med dig!

⁶På den dag skal der intet lys være;
de prægtige lys skal stivne.

⁷Der skal være én dag,
den skal være kendt af HERREN.
Der skal hverken være dag eller nat;
ved aftenstide skal der være lys.

²⁹Ordret »den«, dvs. tredjedelen.

³⁰Ordret »fra dets midte«.

⁸På den dag skal levende vand udgå fra
Jerusalem,

halvdelen af det mod havet i øst
og halvdelen af det mod havet i vest;
det skal ske både sommer og vinter.

⁹Og HERREN skal være konge over hele
landet;³¹

på den dag skal HERREN være én
og hans navn ét.

¹⁰Hele landet skal forandre sig og blive
som sletten;^{ai}

fra Geba til Rimmon syd for Jerusalem,
men Jerusalem skal hæve sig højt og
trone på sit sted,

fra Benjamins port indtil stedet for den
første port, indtil Hjørneporten,

og fra Hanan'el-tårnet indtil kongens vin-
perser.

¹¹De skal bo i den,
den skal ikke længere være bandlyst;
Jerusalem skal ligge trygt.

¹²Dette er den plage med hvilken HERREN
slår alle folkene der har kæmpet imod
Jerusalem: Han skal lade deres kød rådne
mens de endnu står på deres fødder, deres
øjne skal rådne i deres hulninger, og deres
tunge skal rådne i deres mund.

¹³På den dag skal der komme en stor for-
virring fra HERREN blandt dem så den ene
griber fat i den anden, og den enes hånd løf-
ter sig imod den andens hånd. ¹⁴Juda skal
også kæmpe i Jerusalem. Alle de omkring-
liggende folkeslags rigdomme skal sam-
les, guld, sølv og klæder i store mængder.

¹⁵Og plagen over hestene, muldyrene, ka-
melerne, æslerne og alt kvæget, som findes
i deres lejre, skal være som denne plage.

¹⁶Alle de tiloversblevne fra alle folkeslag
der gik imod Jerusalem, skal år efter år
drage op for at tilbede kongen, Hærskar-
ers HERRE, og for at fejre løvhyttefesten.

³¹Eller »verden«.

¹⁷Hvis nogen af jordens slægter ikke drager op til Jerusalem for at tilbede kongen, Hærskarers HERRE, vil der ikke falde regn over dem. ¹⁸Og hvis egypternes slægt ikke drager op og ikke kommer, så skal der ikke falde regn³² over dem. De skal rammes af³³ plagen med hvilken HERREN slår de folkeslag der ikke drager op for at fejre løvhyttefesten. ¹⁹Dette skal være straffen over Egypten og alle de folkeslag der ikke drager op for at fejre løvhyttefesten. ²⁰På den dag skal der stå »Helliget HERREN« på hestenes bjælder, og gryderne i HERRENS hus skal være som offerskålene foran alteret. ²¹Hver gryde i Jerusalem og i Juda skal være hellig for Hærskarers HERRE, og alle som kommer for at ofre, skal tage af dem og koge i dem.

Der skal ikke længere være en kana'anæer³⁴ i Hærskarers HERRES hus på den dag.

³²»Regn« er underforstået.

³³»De skal rammes af« er tilføjet for forståelsens skyld.

³⁴כַּנְאָנִי kan både være en etnisk betegnelse for kana'anæer eller betyde handelsmand.

Faglige noter

- a. [Zak 1,14] Meningen må være, at de sorgløse folkeslag, som Gud brugte som redskab til at straffe Israels folk med, misbrugte dette til at gøre volden og ulykken større.
- b. [Zak 2,10] Oversættes andre i GT steder »ve, ve!« som en dødsklage, men i denne sammenhæng er det et ivrigt og opmuntrende tilråb. Det samme er tilfældet i v. 11.
- c. [Zak 2,12] Ordret: »efter herlighed har han sendt mig til folkeslagene (som) udplyn-drede jer«. Er »mig« HERREN selv, er det Zakarias, eller er det englen, som taler med Zakarias? Og hvad betyder udtrykket »efter herlighed«? I denne oversættelse forstås »efter herlighed« som formålet med at »mig« er blevet sendt til folkeslagene.
- d. [Zak 3,1] I andre oversættelser oversættes der med personnavnet »Satan«, men det hebraiske ord *haśśātān* er med bestemt artikel, så det er ikke sandsynligt, at det er et personnavn.
- e. [Zak 3,10] Ordret »skal enhver kalde på sin ven hen under vintræet og hen under figentræet«.
- f. [Zak 4,10] *qatan* betyder ordret »lille« eller »ung« og kan altså forstås som enten tidligere dage eller ringe dage. Meningen i denne sammenhæng er, at begyndelsen på tempelbyggeriet så ynkelig ud, så begge betydninger er i spil.
- g. [Zak 4,10] En sten af ukendt betydning. Nogle (bl.a. Luther) foreslår et blylod til brug ved byggeri, mens andre forstår det som en dekorativ sten, der blev muret ind i det færdige byggeri som en del af indvielsen.
- h. [Zak 4,12] Sætningen er vanskelig og lyder ordret: »Hvad er de to olivengrene, som (er) i hånden på to guldrør, der udgyder guld fra oven.« Participiet *hamʾrīqīm* (»der udgyder«) kan lægge sig til både »guldrør«

og »olivengrene«, hvilket komplicerer sætningen yderligere.

- i. [Zak 5,5] *yašaʿ* betyder oftest »går ud«, men dækker et bredt betydningspektrum. I denne sammenhæng giver det mest mening at forstå det som noget, som kommer til syne.
- j. [Zak 5,6] Enkelte manuskripter, herunder LXX, har »ondskab«, der på hebraisk næsten er identisk med »øjne«. Men det er til gengæld svært at forklare, hvorfor en skribent skulle have rettet fra »ondskab« til »øjne«, så »øjne« er sandsynligvis det originale. Det kan også oversættes i retning af »udseende«, hvormed efaen forstås som ugudelighedens udseende.
- k. [Zak 6,1] *yašaʿ* betyder oftest »går ud«, men dækker et bredt betydningspektrum. I denne sammenhæng giver det mest mening at forstå det som noget, som kommer til syne. Ordet forekommer i øvrigt syv gange mellem v. 1-8: v. 1, 5, 6 (x 3), 7, 8. I denne oversættelse er ordet oversat forskelligt fra vers til vers.
- l. [Zak 6,2] 1871-oversættelsen knytter »stærke« til de spraglede heste, men i v. 7 bruges samme ord som en fælles betegnelse for alle heste.
- m. [Zak 6,8] Afhængigt af, om man forstår sætningen, som noget der angår datid eller fremtid, giver det forskellige tolkninger. Verbet er dog i perfektiv, hvilket taler for at forstå det som datid.
- n. [Zak 6,13] En anden mulighed er »en præst skal sidde på sin trone«.
- o. [Zak 6,13] Det er vanskeligt at afgøre, om der er tænkt på to personer – en konge og en præst – eller om det er én person, der deler begge titler. Semak-titlen taler for sidste mulighed, mens sidste del af sætningen taler for, at der er to forskellige personer.
- p. [Zak 7,2] Der er forskellige fortolkninger af, hvordan Betel skal forstås i sammenhæng med de andre navne. Nogle me-

ner, at Betel lægger sig til Sar-Ezer som et sammensat navn. Andre foreslår, at Betel er subjekt, og at personnavnene lægger sig som appositioner til Betel. Andre igen foreslår, at Betel er subjekt, og personnavnene er objekter. Fordelen er, at verbet får et objekt, men normalt ville man forvente en eksPLICIT objekt-markør i teksten, hvilket her ikke er tilfældet.

q. [Zak 7,2] »at søge HERRENS gunst« bygger på en tanke om, at HERREN er den himmelske konge, man kan søge audiens hos og komme med et ydmygt ønske. Samme ord bruges to gange i Zak 8,21-22.

r. [Zak 7,3] Ordret »jeg« som dog må forstås kollektivt.

s. [Zak 8,9] Udtrykket kan både forstås bogstaveligt som en opmuntring til det fysiske arbejde med templets genopbyggelse, eller mere billedligt som en hebraisk udtryksform om at være modig.

t. [Zak 8,10] Det hebraiske ord *šallah* kan både betyde sende og slippe fri.

u. [Zak 8,11] Det hebraiske *zera hashalom* kan også oversættes med »såning af fred«, hvilket gør, at »vintræet« ikke forstås som apposition: »For der vil være såning af fred. Vintret skal give...«.

v. [Zak 8,16] I mange oversættelser udelades sætningens andet *emet*, men det kan også som her forstås som en intensivering af at tale sandt.

w. [Zak 8,16] Ordet *šālôm* i grundteksten kan forstås som domme, der fører til fred, eller som fuldkomne domme, eftersom *šālôm* også indeholder betydningen af det perfekte og fuldkomne.

x. [Zak 9,1] Syntaksen er omdiskuteret. Generelt oversættes det enten med »HERRENS ords profeti over Hadraks land« (fx den danske oversættelse fra 1871) eller opdeles i overskriften for hele afsnittet »Et profetudsagn« og første sætning i afsnittet »HERRENS ord er i Hadraks land«.

y. [Zak 9,1] Verset er vanskeligt at oversætte. Ordret står der »For HERRENS er menneskets øje«. Det kan forstås som både en subjektiv genitiv »Menneskets øje er på HERREN« eller som en objektiv genitiv »HERRENS er øjet på mennesket« eller mere mundret »HERRENS øje er på mennesket«.

z. [Zak 9,5] En anden mulighed er »Ashkalon skal ikke bebos«, fordi det hebraiske *yāšav* både kan betyde »bo« eller »sidde« (på en trone).

æ. [Zak 9,6] Ordret »En bastard skal sidde/bo i Ashdod«. Bastard behøver ikke forstås biologisk, men kan forstås bredere som korrupt, og sammenhængen med vers 5 kunne tyde på, at der er tale om en konge.

ø. [Zak 10,3] Det hebraiske ord *fāqad* bruges både om »hjem søge« og »besøge« i dette vers. Ordet kan altså både være negativt og positivt.

å. [Zak 10,9] En anden mulighed er at oversætte sætningen med »de skal give deres børn liv«, eftersom »børn« er markeret som objekt i sætningen.

aa. [Zak 10,11] *yeor* skal ikke nødvendigvis forstås som Nilen, men kan forstås mere generelt om floder. Det er klart, at billedet i første omgang henviser til den første exodus fra Egypten, men i anden omgang udvides billedet til en ny exodus fra både Egypten og Assyrien – begge steder med berømte floder.

ab. [Zak 11,7] Kan også oversættes til »Jeg vogtede slagtefårene for handelsfolkene« ved at slå de to hebraiske ord *lāxēn* *ʿaniyyē* sammen. Det samme gælder i vers 11.

ac. [Zak 12,3] Der skelnes her mellem folkeslag (*gôyîm*) og folk (*ammîm*).

ad. [Zak 12,5] Sidste del af verset er omdiskuteret, og nogle foreslår – med støtte i en række tekstudgaver – at det skal oversættes »Jerusalems indbygges styrke er i Hærskarers HERRE, deres Gud«.

ae. [Zak 13,3] Samme ord som i kap. 12,10.

af. [Zak 13,5] En anden mulig oversættelse er »for jeg har dyrket jorden, siden jeg var ung«.

ag. [Zak 13,6] Ordret »mellem dine hænder«, hvilket kan hentyde til ryggen og brystet.

ah. [Zak 14,5] *ʔāṣal* kan enten være et navn på en ukendt lokalitet eller betyde »side« forstået på den måde at bjergdalen når helt over til den anden side.

ai. [Zak 14,10] *ʕarāvāh* kan både betyde slette generelt eller være navnet på Arabasletten ned mod Det røde Hav.

Det Nye Testamente

Matthæusevangeliet

Kapitel 1

Jesu slægtsbog

¹Slægtsbog for Jesus Kristus, Davids søn, Abrahams søn. ²Abraham blev far til Isak, ¹og Isak blev far til Jakob, og Jakob blev far til Juda og hans brødre, ³og Juda blev med Tamar far til Peres og Zera, og Peres blev far til Hesron, og Hesron blev far til Ram, ⁴og Ram blev far til Amminadab, og Amminadab blev far til Nakshon, og Nakshon blev far til Salmon, ⁵og Salmon blev med Rahab far til Boaz, og Boaz blev med Ruth far til Obed, og Obed blev far til Isaj, ⁶og Isaj blev far til David, kongen. Og David blev med Urias' hustru far til Salomo, ⁷og Salomo blev far til Rehabeam, og Rehabeam blev far til Abiud, og Abiud blev far til Asaf, ⁸og Asaf blev far til Joshafat, og Joshafat blev far til Joram, og Joram blev far til Uzzija, ⁹og Uzzija blev far til Jotam, og Jotam blev far til Akaz, og Akaz blev far til Hizkija, ¹⁰og Hizkija blev far til Manasse, og Manasse blev far til Amos, og Amos blev far til Josija, ¹¹og Josija blev far til Jekonja og hans brødre under bortførelsen til Babylon. ¹²Og efter bortførelsen til Babylon blev Jekonja far til Shealtiel, og Shealtiel blev far til Zerubbabel, ¹³og Zerubbabel blev far til Abiud, og Abiud blev far til Eljakim, og Eljakim blev far til Azor, ¹⁴og Azor blev far til Sadok, og Sadok blev far til Akim,

¹»Blev far til« kan bruges om far og søn, far og sønnesøn og far og oldebarn

og Akim blev far til Eliud, ¹⁵og Eliud blev far til Eleazar, og Eleazar blev far til Mattan, og Mattan blev far til Jakob, ¹⁶og Jakob blev far til Josef, Marias mand, af hende blev Jesus født, han som kaldes Kristus. ¹⁷Altså: Alle slægtled fra Abraham indtil David er fjorten slægtled, og fra David indtil bortførelsen til Babylon fjorten slægtled, og fra bortførelsen til Babylon indtil Kristus fjorten slægtled.

Jesu fødsel

¹⁸Men Jesu Kristi fødsel var således: Mens hans mor Maria var forlovet med Josef, og før de var flyttet sammen, viste det sig at hun var blevet gravid ved Helligånden. ¹⁹Men fordi Josef, hendes mand, var retfærdig og ikke ville bringe skam over hende, besluttede han at lade sig skille fra hende i hemmelighed. ²⁰Men mens han tænkte på dette, se, da viste en Herrens engel sig for ham i en drøm og sagde: »Josef, Davids søn, frygt ikke for at tage Maria, din hustru, hjem til dig. For det som er blevet til i hende, er af Helligånden. ²¹Men hun skal føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus, for han skal frelse sit folk fra deres synder.« ²²Men alt dette er sket for at det skal opfyldes som er blevet talt af Herren ved profeten, som sagde: ²³»Se, jomfruen skal blive gravid, og hun skal føde en søn, og man skal give ham navnet Immanuel,« som betyder: Gud med os. ²⁴Men da Josef

var vågnet af sin søvn, gjorde han som Herrens engel havde befalet, og han tog sin hustru hjem til sig, ²⁵og han kendte² hende ikke før hun havde født sin søn, og han gav ham navnet Jesus.

Kapitel 2

De vise mænd

¹Men da Jesus var blevet født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, vise mænd fra østen kom til Jerusalem, ²og de sagde: »Hvor er jødernes konge, som er blevet født? For vi har set hans stjerne i østen, og vi er kommet for at tilbede ham.« ³Men da kong Herodes hørte det, blev han forfærdet og hele Jerusalem med ham, ⁴og han samlede alle ypperstepræsterne og folkets skriftlærde og udspurgte dem: »Hvor skal Kristus fødes?« ⁵Og de sagde til ham: »I Betlehem i Judæa, for således står der skrevet ved profeten: ⁶Og du Betlehem i Judæa land,

du er slet ikke den ringeste blandt Judæas fyrster,

for en fyrste skal udgå fra dig,
som skal vogte mit folk, Israel.«

⁷Så kaldte Herodes i hemmelighed de vise mænd til sig, og han spurgte dem nøje om tiden, da stjernen havde vist sig, ⁸og han sendte dem til Betlehem og sagde: »Gå og forhør jer nøje om barnet, og når I har fundet det, så meld det til mig for at også jeg kan komme og tilbede det.« ⁹Men da de havde hørt på kongen, drog de bort, og se, stjernen som de havde set i østen, gik foran dem indtil den kom og blev stående over det sted hvor barnet var. ¹⁰Da de så stjernen, blev de overmåde glade. ¹¹De gik ind i huset og så barnet sammen med Maria, dets

²Ordet »kendte« bruges her om et seksuelt forhold.

mor, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede deres skattekister og bragte det gaver, guld, røgelse og myrra. ¹²Og da de var blevet befalet i en drøm om ikke at vende tilbage til Herodes, drog de bort ad en anden vej til deres land.

Flugten til Egypten

¹³Men da de var draget bort, se, da viste Herrens engel sig i en drøm for Josef og sagde: »Stå op, tag barnet og dets mor og flygt til Egypten og bliv dér, indtil jeg siger til, for Herodes vil søge efter barnet for at dræbe det.« ¹⁴Han stod op, tog barnet og dets mor med sig om natten og drog bort til Egypten. ¹⁵Og han var dér indtil Herodes' død for at det skulle opfyldes som er blevet talt af Herren ved profeten som sagde: »Fra Egypten kaldte jeg min søn.« ¹⁶Da nu Herodes så at han var blevet narret af de vise mænd, blev han meget vred, og han sendte folk og lod alle drenge fra to år og derunder dræbe i Betlehem og i hele dets omegn, i overensstemmelse med den tid han havde fået at vide af de vise mænd. ¹⁷Da blev det opfyldt som er blevet talt ved profeten Jeremias som sagde: ¹⁸En røst blev hørt i Rama, gråd og stor klage,

Rakel græd over sine børn, og hun ville ikke lade sig trøste,
for de er ikke mere.

Hjemkomsten

¹⁹Men da Herodes var død, se, da viste en Herrens engel sig i en drøm for Josef i Egypten og sagde: ²⁰»Stå op, tag dit barn og dets mor med dig og drag til Israels land, for de som stræbte efter barnets liv, er døde.« ²¹Og han stod op og tog barnet og dets mor med sig og kom til Israels land. ²²Men da han hørte at Arkelaus herskede som konge i Judæa i stedet for sin far Herodes, turde

han ikke drage dertil, og han fik en befaling i en drøm, og han drog bort til Galilæas egne, ²³og han kom og bosatte sig i en by som hedder Nazaret for at det skulle opfyldes som er blevet talt ved profeterne, at han skulle kaldes nazaræer.

Kapitel 3

Johannes Døber

¹Men i de dage trådte Johannes, Døberen, frem og forkyndte i Judæa ørkenen, ²og han sagde: »Omvend jer, for Himlenes rige er kommet nær.« ³Han er den som der er blevet talt om ved Esajas, profeten, som siger: »Der er en røst af en som råber i ørkenen: Forbered Herrens vej, gør hans stier jævne.« ⁴Men Johannes havde en dragt af kamelhår og et læderbælte om livet, og hans føde var græshopper og vild honning. ⁵Da kom Jerusalem og hele Judæa og hele egnen ved Jordan til ham, ⁶og de blev døbt i Jordanfloden af ham idet de bekendte deres synder. ⁷Men da han så mange farisæere og saddukæere komme til hans dåb, sagde han til dem: »Slangeyngel! Hvem har vist jer at I skal flygte fra den kommende vrede? ⁸Bær da frugt som svarer til omvendelsen, ⁹og tro ikke at I kan sige ved jer selv: Vi har Abraham til far. For jeg siger jer: Gud kan af disse sten opvække børn til Abraham. ¹⁰Øksen ligger allerede ved træernes rod. Ethvert træ som ikke bærer god frugt, hugges da om og kastes i ilden. ¹¹Jeg døber jer med vand til omvendelse, men han som kommer efter mig, er stærkere end mig, og hans sko er jeg ikke værdig at bære. Han skal døbe jer med Helligånd og ild. ¹²Han har kasteskovlen i hånden, og han skal rense sin tærskelplads og samle sin hvede i laden, men avnerne skal han brænde op med en uudslukkelig ild.«

Jesu dåb

¹³Da kom Jesus fra Galilæa til Jordan til Johannes for at blive døbt af ham. ¹⁴Men Johannes prøvede at hindre ham og sagde: »Jeg har brug for at blive døbt af dig, og du kommer til mig?« ¹⁵Men Jesus svarede ham: »Lad det nu ske! For på den måde passer det sig for os at opfylde hele retfærdigheden.« Så tillod han ham det. ¹⁶Men da Jesus var blevet døbt af ham, steg han straks op af vandet, og se, himlene blev åbnet for ham, og han så Guds Ånd stige ned som en due og komme over ham. ¹⁷Og se, der lød en røst fra himlene som sagde: »Denne er min Søn, den elskede, ham har jeg udvalgt.«

Kapitel 4

Jesu fristelse

¹Da blev Jesus af Ånden ført til ørkenen for at blive fristet af Djævelen. ²Da han havde fastet i fyrre dage og fyrre nætter, sultede han til sidst. ³Og fristeren kom og sagde til ham: »Når du er Guds Søn, så sig at disse sten dér skal blive til brød.« ⁴Men han svarede: »Der står skrevet: »Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord som udgår af Guds mund.« ⁵Da tog Djævelen ham med sig til den hellige by og stillede ham på templets tinde, ⁶og han sagde til ham: »Når du er Guds Søn, så kast dig ned, for der står skrevet: »Han skal befale sine engle med henblik på dig, og de skal bære dig på hænder for at du ikke skal støde din fod mod en sten.« ⁷Jesus sagde til ham: »Der står også skrevet: »Du må ikke friste Herren, din Gud.« ⁸Igen tog Djævelen ham med sig op på et meget højt bjerg og viste ham alle verdens riger og deres herlighed, ⁹og han sagde til ham: »Alt dette vil jeg give dig, hvis du kaster dig ned og tilbeder mig.« ¹⁰Så sagde Jesus til ham:

»Gå bort, Satan, for der står skrevet: »Du skal tilbede din Herren Gud og tjene ham alene.«¹¹ Da forlod Djævelen ham, og se, engle kom og tjente ham.

Jesu mission i Galilæa

¹²Men da han hørte at Johannes var blevet udleveret som fange, drog han bort til Galilæa. ¹³Og han forlod Nazaret og kom og bosatte sig i Kapernaum ved Søen i Zebulons og Naftalis områder, ¹⁴for at det skulle opfyldes som er blevet talt ved Esajas, profeten, som sagde: ¹⁵»Zebulons land og Naftalis land, vejen til søen, på den anden side Jordan, hedningernes Galilæa, ¹⁶det folk som sad i mørke, har set et stort lys, og for dem som sidder i dødens land og skygge, for dem er et lys steget op.«¹⁷ Fra da af begyndte Jesus at forkynde, og han sagde: »Omvend jer, for Himlenes rige er kommet nær.«

Kaldelsen af de første disciple

¹⁸Mens han vandrede langs Galilæas Sø, så han to brødre, Simon, som kaldes Peter, og Andreas, hans bror, i færd med at kaste net i søen, for de var fiskere. ¹⁹Og han sagde til dem: »Kom, følg mig, for jeg vil gøre jer til menneskefiskere.«²⁰ Straks forlod de garnene og fulgte ham. ²¹Da han gik videre derfra, så han to andre brødre, Jakob, Zebedæus' søn, og Johannes, hans bror, i båden sammen med Zebedæus, deres far, i færd med at ordne deres garn, og han kaldte dem. ²²Straks forlod de båden og deres far og fulgte ham.

Forkyndelse og helbredelser i Galilæa

²³Han gik omkring i hele Galilæa idet han underviste i deres synagoger, og idet han forkyndte evangeliet om Riget, og idet han

helbredte enhver sygdom og enhver svaghed i folket. ²⁴Og rygtet om ham kom ud i hele Syrien, og alle deres syge som led af forskellige sygdomme og lidelser, bragte de til ham, og de kom også med besatte og månesyge og lamme, og han helbredte dem. ²⁵Og store skarer fulgte ham fra Galilæa, Dekapolis, Jerusalem, Judæa og fra den anden side af Jordan.

Kapitel 5

Bjergprædiken

¹Men da Jesus så skarerne, steg han op på bjerg, og da han satte sig, kom hans disciple til ham, ²og han åbnede sin mund og underviste dem:

Saligprisningerne

³»Lykkelige er de fattige i Ånden, for Himlenes rige er deres.

⁴Lykkelige er de som sørger, for de skal trøstes.

⁵Lykkelige er de ydmyge³ for de skal arve jorden.

⁶Lykkelige er de som sulter og tørster efter retfærdighed, for de skal mættes.

⁷Lykkelige er de som er barmhjertige, for de skal vises barmhjertighed.

⁸Lykkelige er de rene af hjertet, for de skal se Gud.

⁹Lykkelige er de som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn.

¹⁰Lykkelige er de som forfølges for retfærdigheds skyld, for Himlenes rige er deres.

¹¹Lykkelige er I når man håner og forfølger jer, og når de lyver jer alt ondt på

³Kan også oversættes »sagtmodige« eller »milde«.

for min skyld. ¹²Glæd jer og fryd jer, for jeres løn skal være stor i himlene, for på den måde har de forfulgt profeterne før jer.

Jordens salt og verdens lys

¹³I er jordens salt, men hvis saltet mister sin smag, med hvad skal det saltes? Det dur ikke til andet end at blive kastet udenfor og blive trådt ned af mennesker. ¹⁴I er verdens lys. En by som ligger på et bjerg, kan ikke skjules. ¹⁵Man tænder heller ikke en lampe og sætter den under skæppen, men i et lampeophæng, og den lyser for alle i huset. ¹⁶Således skal jeres lys skinne for menneskene for at de skal se jeres gode gerninger, og prise jeres far som er i himlene.

Jesu opfyldelse af loven og profeterne

¹⁷Tro ikke at jeg er kommet for at nedbryde loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde. ¹⁸Sandelig siger jeg jer: Før himmel og jord forgår, skal ikke det mindste bogstav eller én tøddel forgå af loven, før alt er sket. ¹⁹Den som ophæver ét af disse mindste bud og underviser menneskene således, skal kaldes den mindste i Himlenes rige. Men den, som holder dem og underviser således, skal kaldes stor i Himlenes rige. ²⁰For jeg siger jer: Hvis ikke jeres retfærdighed overgår de skriftlærdes og farisæernes, kommer I slet ikke ind i Himlenes rige.

Om drab og vrede

²¹I har hørt at der er blevet sagt til de gamle: »Du må ikke begå drab« og »den der begår drab, skal være skyldig for domstolen.«⁴ ²²Men jeg siger jer: Enhver som bliver vred

på sin bror, skal være skyldig for domstolen, og den som siger til sin bror: Raka!⁵ skal være skyldig for rådet, og den som siger: Tåbe, skal være skyldig til ildens Helvede. ²³Altså! Hvis du bringer din gave til alteret, og dér husker at din bror har noget imod dig, ²⁴så lad din gave blive foran alteret, og gå og forlig dig først med din bror, og kom så og bring din gave. ²⁵Bliv hurtigst muligt ven med din modpart mens du endnu er sammen med ham på vejen for at din modpart ikke skal udlevere dig til dommeren, og dommeren til retsbetjenten, og du blive kastet i fængsel. ²⁶Sandelig siger jeg jer: Du skal ikke komme ud derfra, før du har betalt den sidste øre.

Om ægteskabsbrud

²⁷I har hørt at der er blevet sagt: »Du må ikke begå ægteskabsbrud.«⁶ ²⁸Men jeg siger jer: Enhver som ser på en andens hustru med henblik på at begære hende, har allerede begået ægteskabsbrud med hende i sit hjerte. ²⁹Men hvis dit højre øje bringer dig til fald, så riv det ud og kast det fra dig, for det er bedre for dig at miste ét af dine lemmer end at hele dit legeme kastes i Helvede. ³⁰Og hvis din højre hånd bringer dig til fald, så hug den af og kast den fra dig, for det er bedre for dig at miste ét af dine lemmer end at hele dit legeme går bort til Helvede.

Om skilsmisse

³¹Og der er blevet sagt: »Den som skiller sig fra sin hustru, skal give hende et skilsmissebrev.«⁶ ³²Men jeg siger jer: Enhver som skiller sig fra sin hustru af anden grund end utugt, bevirker at der begås ægteskabsbrud

⁴Citatet er ikke fra GT, men de farisæernes og de skriftlærdes tolkning af budet.

⁵Raka betyder »tom« eller »tomhjernet«

⁶Citatet er ikke et citat fra GT, men farisæernes og de skriftlærdes tolkning af 5 Mos 24,1-4.

med hende, og den som gifter sig med en fraskilt kvinde, begår ægteskabsbrud.

Om at sværge

³³I har videre hørt at der er blevet sagt til de gamle: ›Du må ikke sværge falsk,⁷ men du skal holde, hvad du har svoret Herren.‹⁸

³⁴Men jeg siger jer at I må slet ikke sværge, hverken ved Himlen, for den er Guds trone, ³⁵eller ved jorden, for den er hans fodskammel, eller ved Jerusalem, for den er den store konges by, ³⁶du må heller ikke sværge ved dit hoved, for du kan ikke gøre et eneste hår hvidt eller sort, ³⁷men jeres tale skal være ja, ja, nej nej, og det, der er mere end dette, er af det onde.

Om gengældelse

³⁸I har hørt at der er blevet sagt: ›Øje for øje, tand for tand.‹ ³⁹Men jeg siger jer at I ikke må sætte jer mod det onde, men hvis nogen slår dig på din højre kind, så vend også den anden til. ⁴⁰Og hvis nogen vil føre retssag mod dig og tage din kjortel, så lad ham også få kappen, ⁴¹og hvis nogen tvinger dig til at gå en mil, så gå to med ham. ⁴²Giv til den som beder dig, og vend dig ikke bort fra den som vil låne af dig.

Om kærlighed til fjenderne

⁴³I har hørt at der er blevet sagt: ›Du skal elske din næste og hade din fjende.‹⁹ ⁴⁴Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender og bed for dem som forfølger jer ⁴⁵for at I må være jeres Fars børn, for han lader sin sol stige op over onde og gode, og han lader det regne over retfærdige og uretfærdige. ⁴⁶For

⁷Dette er et citat fra GT, 3 Mos 19,12

⁸Dette er ikke et citat fra GT, men farisæernes og de skriftlærdes tolkning af buddet.

⁹Sidste del af citatet (og hade din fjende) er ikke et citat fra GT.

hvis I elsker dem som elsker jer, hvilken løn vil I så have? Gør ikke også tolderne det samme? ⁴⁷Og hvis I hilser på jeres brødre alene, hvad usædvanligt gør I da? Gør ikke også hedningerne det samme? ⁴⁸I skal da være fuldkomne, ligesom jeres himmelske Far er fuldkommen.

Kapitel 6

Om almisser

¹Men vogt jer for at udøve jeres retfærdighed overfor mennesker for at blive set af dem. Ellers får I ikke løn fra jeres Gud, som er i himlene. ²Når du altså giver almisser, lad da ikke blæse i basun foran dig ligesom hyklerne gør i synagoger og på gader for at de kan blive prist af mennesker. Sandelig siger jeg jer: De har fået deres løn. ³Men når du giver almisser, så skal din venstre hånd ikke vide, hvad din højre hånd gør ⁴for at din almisser kan være i det skjulte, og din Far, som ser i det skjulte, kan belønne dig.

Om bøn

⁵Og når I beder, skal I ikke være som hyklerne, for de elsker at stå og bede i synagoger og på gadehjørner for at vise sig for mennesker. Sandelig siger jeg jer: De har fået deres løn. ⁶Men du, når du beder, gå ind i dit kammer og luk din dør for at bede til din Far, som er i det skjulte, og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne dig. ⁷Og når I beder, skal I ikke lade munden løbe, ligesom hedningerne, for de tror at de vil blive bøn-hørt for deres mange ord. ⁸I må altså ikke ligne dem, for jeres Far ved, hvad I har behov for før I beder til ham. ⁹Således skal I da bede:

Vor far, du som er i himlene,
helliget blive dit navn

¹⁰komme dit rige,

ske din vilje, som i himlen og også på jorden.

¹¹Giv os i dag vort daglige brød,

¹²og tilgiv os vor skyld,

ligesom også vi har tilgivet vore skyldnere,

¹³og før os ikke ind i fristelse,

men befri os fra den onde.

For dit er riget og magten og æren. Amen¹⁰.

¹⁴For hvis I tilgiver mennesker deres overtrædelser, skal også jeres himmelske far tilgive jer; ¹⁵men hvis I ikke tilgiver mennesker, skal heller ikke jeres far tilgive jeres overtrædelser.

Om faste

¹⁶Men når I faster, så vis ikke et mørkt udseende¹¹ som hyklerne, for de gør deres ansigter ukendelige¹² for at de kan vise for mennesker at de faster. Sandelig siger jeg jer: De har fået deres løn. ¹⁷Men når du faster, så salv dit hoved og vask dit ansigt ¹⁸for at du kan vise at du ikke faster for mennesker, men for din Far, som er i det skjulte, og din Far, som ser i det skjulte, skal belønne dig.

Om skatte

¹⁹I skal ikke samle jer skatte på jorden, hvor møl og insekter fortærer, og hvor tyve bryder ind og stjæler. ²⁰Men I skal samle jer skatte i himlen, hvor hverken møl eller insekter fortærer, og hvor tyve ikke bryder ind og stjæler. ²¹For hvor din skat er, dér vil også dit hjerte være.

¹⁰Lovprisningen mangler i de ældste og bedste håndskrifter

¹¹Mørkt udseende er udtryk for sorg over synd

¹²De gik for eksempel rundt med usalvet hoved og uvasket ansigt.

Om legemets lys

²²Øjet er legemets lys. Hvis dit øje da er klart, er hele dit legeme lyst; ²³men hvis dit øje er dårligt, er hele dit legeme mørkt. Hvis altså lyset i dig er mørke, hvilket mørke!

Om bekymringer

²⁴Ingen kan tjene to herrer, for han vil enten hade den ene og elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon. ²⁵Derfor siger jeg jer: Hvad jeres liv angår, skal I ikke bekymre jer for hvad I skal spise, og for hvad I skal drikke, og hvad jeres krop angår, skal I ikke bekymre jer for hvad I skal klæde jer med. ²⁶Betragt himlens fugle: De sår ikke eller høster eller samler i lader, og jeres himmelske fader føder dem. Er I ikke meget mere værd end dem? ²⁷Men hvem af jer som bekymrer sig, kan lægge en alen til sin livsalder. ²⁸Og hvorfor bekymrer I jer for klæderne? Bemærk markens liljer, hvorledes de gror. De arbejder ikke, og de spinder ikke. ²⁹Men jeg siger jer at ikke engang Salomo i hele sin pragt var klædt som en af dem. ³⁰Men når Gud således klæder markens græs, som står i dag, og som i morgen kastes i ovnen, hvor meget mere vil han så ikke klæde jer som har en lille tro? ³¹I skal altså ikke bekymre jer og sige: Hvad skal vi spise? Eller: Hvad skal vi drikke? Eller: Hvad skal vi klæde os med? ³²For alt dette søger hedningerne efter. For jeres himmelske far ved at I trænger til alt dette. ³³Men søg først Guds rige og hans retfærdighed, så skal alt dette gives jer i tilgift. ³⁴Altså skal I ikke bekymre jer for dagen i morgen, for dagen i morgen skal bekymre sig om sig selv. En dag har nok i sin plage.

Kapitel 7

Om fordømmelse af andre

¹Døm ikke for at I ikke skal dømmes, ²for med den dom I dømmes med, skal I dømmes, og med det mål I måler med, skal I blive tilmålt. ³Og hvorfor ser du splinten i din brors øje, men bjælken i dit eget øje bemærker du ikke? ⁴Eller hvordan kan du sige til din bror: »Lad mig trække splinten i dit øje ud?« ⁵Hykler! Træk først bjælken ud af dit øje, og så kan du se klart til at trække splinten ud af din brors øje.

Om perler for svin

⁶Giv ikke det hellige til hunde og kast ikke perler for svin for at de ikke skal træde dem ned med deres fødder og vende sig om og sønderrive jer.

Om bønghørelse

⁷Bed og der skal gives jer; søg og I skal finde; bank på og der skal åbnes for jer, ⁸for enhver som beder, skal modtage, og den som søger, skal finde, og for den som banker, skal der åbnes. ⁹Eller hvilket menneske blandt jer vil give sin søn en sten når han beder om brød? ¹⁰Eller vil give ham en slange når han beder om en fisk? ¹¹Hvis altså I, som er onde, forstår at give jeres børn gode gaver, hvor meget mere skal jeres far, som er i himlene, give dem som beder ham, gode gaver.

Den gyldne regel

¹²Derfor: Alt, hvad I vil at menneskene skal gøre mod jer, sådan skal også I gøre mod dem, for dette er loven og profeterne.

Den snævre port

¹³Gå ind gennem den snævre port, for bred er den port, og bred er den vej som fører til fortabelsen, og mange er de som går ind gennem den. ¹⁴For snæver er den port og trang er den vej som fører bort til livet, og få er de som finder den.

Om falske profeter

¹⁵Tag jer i agt for de falske profeter som kommer til jer i fåreklæder, men indvendig er de glubske ulve. ¹⁶Af deres frugter skal I kende dem. Man samler vel ikke druer af tornebuske eller figner af tidsler? ¹⁷Således bærer ethvert godt træ gode frugter, men det dårlige træ bærer dårlige frugter. ¹⁸Et godt træ kan ikke bære dårlige frugter, og et dårligt træ kan ikke bære gode frugter. ¹⁹Ethvert træ som ikke bærer god frugt, hugges om og kastes i ilden. ²⁰Altså! Af deres frugter skal I kende dem. ²¹Ikke enhver som siger til mig: Herre, Herre! skal komme ind i Himlenes rige, men den som gør min Fars vilje, han som er i himlene. ²²Mange skal sige til mig på den dag: Herre, Herre! har vi ikke profeteret i dit navn, og har vi ikke uddrevet dæmoner i dit navn, og har vi ikke udført mange magtgerninger i dit navn? ²³Og da vil jeg bekende for dem: Jeg har aldrig kendt jer. Gå bort fra mig, I som øver lovløshed.

Lignelsen om huset på klippen og huset på sand

²⁴Derfor, enhver som hører disse mine ord og gør dem, vil ligne en klog mand som byggede sit hus på klippen, ²⁵og regnen slog ned, og floderne kom, og stormene blæste og slog mod det hus, og det faldt ikke, fordi det var grundfæstet på klippen. ²⁶Og enhver som hører disse mine ord og ikke gør dem, vil ligne en tåbelig mand som byggede sit hus på sand, ²⁷og regnen slog ned, og flo-

derne kom, og stormene blæste og stødte mod det hus, og det faldt, og dets fald var stort.

Afslutning

²⁸Da Jesus havde afsluttet disse ord, var skarerne slået af forundring over hans undervisning, ²⁹for han underviste dem som en der havde myndighed, og ikke som deres skriftlærde.

Kapitel 8

Helbredelsen af en spedalsk

¹Men da Jesus var steget ned fra bjerget, fulgte store folkeskarer ham. ²Og se, en spedalsk kom og faldt han ned for ham og sagde: »Herre, hvis du vil, kan du gøre mig ren.« ³Jesus rakte sin hånd frem, rørte han ved ham og sagde: »Jeg vil, bliv ren!« Og straks blev hans spedalskhed rensat. ⁴Jesus sagde til ham: »Se til at du ikke siger det til nogen, men gå hen og vis dig for præsten og bring den gave som Moses har befalet, til vidnesbyrd for dem.«

Helbredelsen af officerens tjener

⁵Da Jesus gik ind i Kapernaum, kom en officer til ham og bad ham: ⁶»Herre, min tjener ligger lam i mit hus, og han pines forfærdeligt.« ⁷Han sagde til ham: »Jeg vil komme og helbrede ham.« ⁸Men officeren svarede: »Herre, jeg er ikke værdig til at du går ind under mit tag, men sig blot et ord, og min tjener vil blive rask. ⁹For jeg er selv et menneske under kommando, som har soldater under mig, og siger jeg til en: Gå, så går han, og til en anden: Kom, så kommer han, og til min tjener: Gør dette, så gør han det.« ¹⁰Men da Jesus hørte dette, undrede han sig og sagde til dem som fulgte ham: »Sandelig

siger jeg jer: Så stor en tro har jeg ikke fundet hos nogen i Israel. ¹¹Men jeg siger jer: Mange skal komme fra øst og vest og sidde til bords med Abraham, Isak og Jakob i Himlenes rige, ¹²men Rigets børn skal kastes ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.« ¹³Og Jesus sagde til officeren: »Gå, det skal ske dig som du troede.« Og hans tjener blev helbredt i den time.

Helbredelsen af Peters svigermor

¹⁴Da Jesus kom til Peters hus, så han at hans svigermor lå med feber. ¹⁵Han rørte hendes hånd, og feberen forlod hende, og hun rejste sig og tjente ham. ¹⁶Men da det blev aften, bragte de mange besatte til ham, og han uddrev ånderne med et ord, og han helbredte alle de syge ¹⁷for at det skulle opfyldes som er blevet talt ved profeten Esajas som sagde:

Han tog vore svagheder
og bar vore sygdomme.

Om efterfølgelse

¹⁸Men da Jesus så skaren omkring sig, befalede han at de skulle tage over til den anden bred. ¹⁹En skriftlærd kom og sagde til ham: »Lærer! Jeg vil følge dig hvor som helst du går hen.« ²⁰Jesus sagde til ham: »Ræve har huler, og himlens fugle har reder, men Menneskesønnen har ikke et sted hvor han kan lægge sit hoved.« ²¹Men en anden af hans disciple sagde til ham: »Herre! Tillad mig først at gå bort og begrave min far.« ²²Men Jesus sagde til ham: »Følg mig, og lad de døde begrave deres døde.«

Stormen på søen

²³Og han steg ombord i en båd, og hans disciple fulgte ham. ²⁴Og se, der blev et voldsomt stormvejr på søen, så båden blev skjult af bølgerne, men han sov. ²⁵De kom til ham,

vækkede ham og sagde: »Herre! Frels os, vi går under.« ²⁶Han sagde til dem: »Hvorfor er I bange, I lidettroende?« Så rejste han sig og truede vinden og søen, og det blev helt stille. ²⁷Men menneskene undrede sig og sagde: »Hvem er han, siden både vindene og søen adlyder ham?«

De besatte i gadarenernes land

²⁸Da han kom til den anden bred, til gadarenernes landområde, mødte to besatte som kom ud fra gravene, ham; de var meget farlige, så ingen kunne gå forbi ad den vej. ²⁹Og se, de råbte: »Hvad har vi med dig at gøre¹³, Guds søn? Er du kommet her for at pine os før tiden?« ³⁰. Men langt fra dem var der en flok med mange svin, som gik på græs. ³¹Men dæmonerne bad ham: »Hvis du driver os ud, så send os i flokken af svin.« ³²Og han sagde til dem: »Gå bort.« Og de fór ud og drog bort til svinene; og se, hele flokken styrtede ned ad skrænten til søen, og de døde i vandet. ³³. Men hyrderne flygtede, og de drog bort til byen og fortalte alt, også det med de besatte. ³⁴. Og se, hele byen gik ud for at møde Jesus, og da de så ham, bad de ham om at forlade deres område.

Kapitel 9

Helbredelsen af den lamme

¹Efter at han var steget ombord i båden, sejlede han over og kom til sin egen by. ²Og se, de bar en lam som lå på en seng, hen til ham, og da Jesus så deres tro, sagde han til den lamme: »Vær ved godt mod, søn, dine synder tilgives dig.« ³Og se, nogle skriftlærde sagde ved sig selv: »Han spotter Gud.« ⁴Da Jesus så deres tanker, sagde han:

¹³Der står egentlig: »Hvad for os og for dig,« som betyder at de ikke har noget forhold til hinanden, så Jesus skal lade dem være i fred

»Hvorfor tænker I ondt i jeres hjerter? ⁵For hvad er lettest at sige: Dine synder tilgives dig, eller at sige: Rejs dig op og gå omkring? ⁶Men for at I skal vide at Menneskesønnen har fuldmagt på jorden til at tilgive synder« – så siger han til den lamme: »Rejs dig op, tag din seng og gå hjem.« ⁷Og han rejste sig op og gik hjem. ⁸Men da skarerne så det, frygtede de, og de priste Gud, som havde givet en sådan fuldmagt til mennesker.

Kaldelsen af Matthæus

⁹Da Jesus gik videre derfra, så han en mand, som hedder Matthæus, side ved toldboden, og han sagde til ham: »Følg mig.« Og han rejste sig og fulgte ham. ¹⁰Mens han lå til bords i hans hus, se, da kom mange toldere og syndere og lå til bords med Jesus og hans disciple. ¹¹Da farisæerne så det, sagde de til hans disciple: »Hvorfor spiser jeres lærer sammen med toldere og syndere?« ¹²Men da han hørte det, sagde han: »De raske har ikke brug for læge, men de syge. ¹³Men gå bort og lær hvad det betyder: Jeg vil barmhjertighed og ikke slagtoffer. For jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige, men syndere.«

Om gammelt og nyt

¹⁴Da kom Johannes' disciple til ham og sagde: »Hvorfor faster vi og farisæerne meget, men dine disciple faster ikke?« ¹⁵Jesus sagde til dem: »Kan brudesvendene sørge, så længe brudgommen er hos dem? Men der skal komme dage da brudgommen er taget fra dem, og da skal de faste. ¹⁶Ingen sætter en lap af et stykke ukrympet stof på en gammel kappe, for lappen river noget fra kappen, og huller bliver værre. ¹⁷Man hælder ikke ny vin på gamle lædersække, ellers sprænges sækkene, og vinen spildes, og lædersækkene ødelægges. Men man hælder

ny vin på nye lædersække, og begge bliver bevaret.«

Helbredelsen af synagogeforstanderens datter og kvinden med blødninger

¹⁸Mens han talte om dette til dem, kom en synagogeforstander hen til ham, faldt ned for ham og sagde: »Min datter er lige nu død, men kom og læg din hånd på hende, og så vil hun leve.« ¹⁹Jesus rejste sig, og han og hans disciple fulgte ham. ²⁰Og se, en kvinde som havde lidt af blødninger i tolv år, kom til ham bagfra og rørte ved kvasten på hans kappe, ²¹for hun sagde ved sig selv: »Hvis jeg blot rører ved hans kappe, bliver jeg frelst.« ²²Men da Jesus vendte sig og så hende, sagde han: »Vær ved godt mod, datter, din tro har frelst dig« Og kvinden blev frelst fra den time. ²³Da Jesus kom til synagogeforstanderens hus og så fløjtespillerne og den larmende skare, ²⁴sagde han: »Gå bort, for pigen er ikke død, men sover.« Og de lo af ham. ²⁵Men da skaren var blevet drevet bort, gik han ind og greb hendes hånd, og pigen rejste sig op. ²⁶Rygtet om det kom ud i hele den del af landet.

To blinde og en besat

²⁷Da Jesus gik videre derfra, fulgte to blinde efter ham, og de råbte: »Forbarm dig over os, Davids søn.« ²⁸Men da han var kommet ind i huset, kom de blinde til ham, og Jesus sagde til dem: »Tror I at jeg kan gøre dette?« De sagde til ham: »Ja, Herre!« ²⁹Da rørte han ved deres øjne og sagde: »Det skal ske jer efter jeres tro.« ³⁰Og deres øjne blev åbnet. Jesus talte strengt til dem: »Se til at ingen får det at vide.« ³¹Men de gik ud og udbredte rygtet om ham i hele den del af landet. ³²Men da disse var gået ud, bragte man ham et stumt menneske som var besat. ³³Og da dæmonen var blevet uddrevet, talte

den stumme. Skarerne undrede sig: »Aldrig er sådan noget set i Israel.« ³⁴Men farisæerne sagde: »Han uddriver dæmoner ved dæmonernes fyrste.«

Den store høst

³⁵Jesus drog omkring i alle byerne og landsbyerne og underviste i deres synagoger og forkyndte evangeliet om Riget, og han helbredte enhver sygdom og enhver lidelse. ³⁶Men da Jesus så skarerne, fik han medlidenhed med dem, for de var vanrygtede og forkomne som får der ikke har en hyrde. ³⁷Da sagde han til sine disciple: »Høsten er stor, men arbejderne få. ³⁸Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst.«

Kapitel 10

Apostlenes fuldmagt

¹Han kaldte sine tolv disciple til sig og gav dem fuldmagt over urene ånder så de kunne uddrive dem, og fuldmagt til at helbrede enhver sygdom og enhver lidelse. ²Disse er de tolv apostles navne: Først Simon, som kaldes Peter, og Andreas, hans bror, og Jakob, Zebedæus' søn, og Johannes, hans bror, ³Filip og Bartholomæus, Thomas og Matthæus, tolderen, Jakob, Alfæus' søn, og Thaddæus, ⁴Simon, kananæeren og Judas Iskariot, som forrådte ham.

Apostlenes mission

⁵Jesus udsendte disse tolv og befalede dem: »Gå ikke bort på hedningernes vej, og gå ikke ind i samaritanernes by, ⁶men gå hellere til de fortabte får af Israels hus, ⁷og når I går, skal I forkynde og sige: Himlenes rige er kommet nær! ⁸Helbred syge, opvæk døde, rens spedalske, uddriv dæmoner. I

har fået det som gave, giv det som gave. ⁹Anskaf ikke guld eller sølv eller kobber til jeres bælt, ¹⁰ikke taske til vejen eller to kjortler eller sko eller stav, for en arbejder er sin føde værd. ¹¹Men når I kommer ind i en by eller landsby, skal I spørge hvem i den der er værdig, og dér skal I blive indtil I drager bort. ¹²Og når I kommer ind i et hus, skal I hilse det, ¹³og hvis huset er værdigt, skal jeres fred komme over det, men hvis det ikke er værdigt, skal jeres fred vende tilbage til jer. ¹⁴Og hvis nogen ikke tager imod jer eller hører jeres ord, skal I gå ud af det hus eller den by og ryste støvet af jeres fødder. ¹⁵Sandelig siger jeg jer: Det vil gå Sodomas og Gomorras land tåleligere på dommens dag end den by.

Forudsigelse af forfølgelse

¹⁶Se, jeg sender jer som får blandt ulve. Vær da kloge som slanger og uskyldige som duer. ¹⁷Men tag jer i agt for menneskene, for de skal udlevere jer til domstole, og de skal piske jer i deres synagoger, ¹⁸og I skal føres frem for statholdere og konger for min skyld til et vidnesbyrd for dem og for hedningerne. ¹⁹Men når de udleverer jer, skal I ikke bekymre jer for hvordan eller hvad I skal tale, for det vil blive givet jer i den time hvad I skal tale. ²⁰For det er ikke jer som taler, men det er jeres Fars Ånd som taler i jer. ²¹Men bror skal udlevere bror til døden og far sit barn, og børn skal rejse sig imod deres forældre, og de skal få dem slået ihjel. ²²I skal blive hadet af alle mennesker på grund af mit navn, men den som holder ud indtil enden, han skal blive frelst. ²³Når de forfølger jer i en by, så flygt til en anden, for sandelig siger jeg jer: I skal virkelig ikke nå til ende med Israels byer før Menneskesønnen kommer. ²⁴En discipel er ikke over sin lærer eller en tjener over sin herre. ²⁵Det er nok for en discipel at det går

ham som hans lærer, og tjeneren som hans herre. Hvis de har kaldt husherren for Be-elzebul, hvor meget mere da hans husfolk.

Om frygt

²⁶I skal altså ikke frygte dem, for der er intet hemmeligt som ikke skal blive åbenbaret, og der er intet skjult som ikke skal blive kendt. ²⁷Det jeg siger til jer i mørket, skal I tale i lyset, og det I hører i øret^a, skal I forkynde på tagene. ²⁸Frygt ikke for dem som slår legemet ihjel, men ikke kan slå sjælen ihjel, men frygt snarere for ham som kan ødelægge både sjæl og legeme i Helvede. ²⁹Sælges ikke to duer for en mønt? Og ingen af dem falder til jorden uden jeres Far.¹⁴ ³⁰Men endog alle jeres hår på hovedet er blevet talt. ³¹Frygt altså ikke. I er mere værd end mange spurve.

Efterfølgelsens pris

³²Altså, enhver som bekender mig over for mennesker, ham skal jeg også bekende over for min Far, som er i himlene. ³³Men enhver som fornægter mig over for mennesker, ham skal også jeg fornægte over for min Far, som er i himlene. ³⁴Tro ikke at jeg er kommet for at bringe fred på jorden. Jeg er ikke kommet for at bringe fred, men sværd. ³⁵For jeg er kommet for at skabe splittelse mellem en mand og hans far og mellem en datter og hendes mor, og mellem en svigerdatter og hendes svigermor, ³⁶og en mands husfolk skal blive hans fjender. ³⁷Den der elsker far eller mor mere end mig, er mig ikke værdig, og den der elsker søn eller datter mere end mig, er mig ikke værdig. ³⁸Og den som ikke tager sit kors og følger mig, er mig ikke værdig. ³⁹Den som

¹⁴Der står blot »uden jeres Far«, og ud fra sammenhængen må vi supplere: »uden jeres Fars vidn.«

finder sit liv, skal miste det, og den som mister sit liv for min skyld, skal finde det.

Disciplenes værdi

⁴⁰Den som tager imod jer, tager imod mig, og den som tager imod mig, tager imod ham som sendte mig. ⁴¹Den som tager imod en profet fordi han er en profet, skal modtage en profets løn, og den som tager imod en retfærdig fordi han er retfærdig, skal modtage en retfærdigs løn. ⁴²Og den som giver en af disse små blot et bæger koldt vand at drikke fordi han er en discipel, sandelig siger jeg jer, han skal virkelig ikke miste sin løn.«

Kapitel 11

¹Da Jesus var færdig med at give sine tolv disciple disse befalinger, gik han bort derfra for at undervise og forkynde i deres byer.

Johannes Døbers spørgsmål

²Men da Johannes i fængslet hørte om Kristi gerninger, sendte han bud med sine disciple, ³og han spurgte ham: »Er du den som kommer, eller skal vi vente en anden?«

⁴Jesus svarede dem: »Gå og forkynd for Johannes det I hører og ser: ⁵Blinde ser og lamme går, spedalske renses, og døve hører, og døde opstår, og evangeliet forkyn- des for fattige, ⁶og lykkelig er den som ikke forarges på mig.«

Johannes Døbers identitet

⁷Men da de var gået, begyndte Jesus at tale til skarerne om Johannes: »Hvad gik I ud i ørkenen for at se? Et siv der svajer for vinden? ⁸Nej, hvad gik I ud for at se? En mand klædt i fine klæder? Se, de som bærer fine klæder, er i kongelige paladser. ⁹Nej,

hvad gik I ud for at se? En profet? Ja, siger jeg jer, og mere end en profet. ¹⁰Det er om ham der står skrevet¹⁵: Se, jeg sender min engel for dit ansigt, han skal forberede din vej foran dig. ¹¹Sandelig siger jeg jer: Blandt kvindefødte er der ikke blevet oprejst nogen større end Johannes, men den mindste i Himlenes rige er større end han. ¹²Men fra Johannes Døbers dage indtil nu bryder Himlenes rige frem med magt, og voldsmænd river det til sig. ¹³For alle profeterne og loven har profeteret indtil Johannes, ¹⁴og hvis I vil tage imod det: Han er Elias, som skulle komme. ¹⁵Den der har ører at høre med, skal høre! ¹⁶Med hvem skal jeg sammenligne denne slægt? Den er lig børn som sidder på torvene og råber til de andre: ¹⁷Vi spillede på fløjte for jer, og I dansede ikke, vi sang klagesange, og I sørgede ikke. ¹⁸For Johannes kom, som hverken spiser eller drikker, og de siger: Se, han er besat af en dæmon. ¹⁹Menneskesønnen kom, som spiser og drikker, og de siger: Se, en frådser og en dranker, ven med toldere og syndere. Men visdommen er blevet retfærdiggjort af sine gerninger.«

Veråb over byer i Galilæa

²⁰Da begyndte han at bebrejde de byer hvor de fleste af hans magtgerninger var sket, fordi de ikke havde omvendt sig: ²¹»Ve dig, Korazin! Ve dig, Betsajda! For hvis de magtgerninger som er sket i jer, var sket i Tyrus og Sidon, havde de for længst omvendt sig i sæk og aske. ²²Men jeg siger jer: Det skal gå Tyrus og Sidon tåleligere på dommens dag end jer. ²³Og du, Kapernaum! Skal du ophøjes til himlen? Til dødsriget skal du styrtes ned, for hvis de magtgerninger som er sket i dig, var sket i Sodoma, havde den stået indtil i dag. ²⁴Men jeg siger jer: Det skal gå So-

¹⁵Mal 3,1

domas land tåleligere på dommens dag end dig.«

Lovprisning af Faderen

²⁵På den tid tog Jesus til orde og sagde: »Jeg priser dig, Far, himlens og jordens Herre, fordi du har skjult dette for vise og kloge og åbenbaret det for de umyndige. ²⁶Ja, Far, for således skete din gode vilje. ²⁷Alt er blevet overgivet mig af min Far, og ingen kender Sønnen uden Faderen, og ingen kender Faderen uden Sønnen, og den som Sønnen vil åbenbare ham for. ²⁸Kom til mig, alle I som er trætte og bærer byrder, og jeg vil give jer hvile. ²⁹Tag mit åg på jer og lær af mig, for jeg er mild og ydmyg af hjertet, og så vil I finde hvile for jeres sjæle. ³⁰For mit åg er godt, og min byrde er let.«

Kapitel 12

Aksplukningen på sabbatten

¹På den tid gik Jesus gennem kornmarker på en sabbat. Hans disciple var sultne og begyndte at plukke aks og spise. ²Men da farisæerne så det, sagde de til ham: »Se, dine disciple gør det som det ikke er tilladt at gøre på en sabbat.« ³Men han sagde til dem: »Har I ikke læst hvad David gjorde, da han og dem sammen med ham blev sultne, hvordan han gik i Guds hus, og de spiste skuebrødene, som det ikke var tilladt ham eller dem sammen med ham, men alene præsterne at spise? ⁵Eller har I ikke læst i loven at på sabbatten vanhelliger præsterne i templet sabbatten, og de er uden skyld? ⁶Men jeg siger jer: Her er noget større end templet. ⁷Men hvis I havde erkendt hvad det betyder: Barmhjertighed ønsker jeg og ikke offer, så havde I ikke fordømt dem der er uden skyld, ⁸for Menneskesønnen er Herre over sabbatten.«

Manden med den visne hånd

⁹Han gik videre derfra og kom til deres synagoge, ¹⁰og se, der var en mand med en visnen hånd. De spurgte ham: »Er det tilladt at helbrede på en sabbat?« Det gjorde de¹⁶ for at kunne anklage ham. ¹¹Men han sagde til dem: »Vil der være nogen blandt jer, som har ét får, og som ikke vil gribe det og trække op hvis det på en sabbat falder i en grøft? ¹²Hvor meget mere værd er da et menneske end et får! Altså er det tilladt at gøre godt på en sabbat.« ¹³Da siger han til manden: »Ræk din hånd frem.« Og han rakte den frem, og den blev rask som den anden. ¹⁴Men farisæerne gik ud og traf en beslutning imod ham, om at de ville slå ham ihjel.

Herrens tjener

¹⁵Men da Jesus fik det at vide, drog han bort derfra, og store skarer fulgte ham, og han helbredte dem alle, ¹⁶og han befalede dem strengt at de ikke måtte gøre ham kendt, ¹⁷for at det skal opfyldes, som er blevet talt ved profeten Esajas som sagde: ¹⁸Se, min tjener, som jeg har udvalgt, min elskede, som min sjæl har valgt, jeg vil lægge min Ånd på ham, og han skal forkynde ret for hedningerne. ¹⁹Han skal ikke strides eller råbe, og ingen skal høre hans røst på gaderne. ²⁰Han skal ikke brække et knækket rør og ikke slukke en rygende væge, indtil han har ført retten til sejr, ²¹og på hans navn skal hedningerne håbe.

Farisæernes anklage

²²Da blev en besat, som var blind og stum, ført til ham, og han helbredte ham så den stumme kunne tale og se. ²³Og alle skarerne blev ude af sig selv og sagde: »Mon denne

¹⁶»Det gjorde de« er underforstået i teksten.

er Davids søn?» ²⁴Men farisæerne hørte det og sagde: »Han uddriver ikke dæmoner uden ved Beelzebul, dæmonernes fyrste.« ²⁵Da Jesus kendte deres tanker, sagde han til dem: »Ethvert rige som er kommet i splid med sig selv, lægges øde, og enhver by eller hus som er kommet i splid med sig selv, kan ikke bestå. ²⁶Og hvis Satan uddriver Satan, er han kommet i splid med sig selv. Hvordan skal hans rige da bestå? ²⁷Og hvis jeg uddriver dæmoner ved Beelzebul, ved hvem uddriver jeres sønner dem? Derfor skal de være jeres dommere. ²⁸Men når jeg uddriver dæmoner ved Guds Ånd, så er Guds Rige kommet til jer. ²⁹Eller hvordan kan nogen gå ind i den stærkes hus og røve hans ejendele hvis han ikke først har bundet den stærke? Og så kan han plyndre hans hus. ³⁰Den som ikke er med mig, er imod mig, og den som ikke samler med mig, spredes. ³¹Derfor siger jeg jer: Enhver synd og bespottelse skal tilgives menneskene, men bespottelse mod Ånden skal ikke tilgives. ³²Og den som taler et ord imod Menneskesønnen, ham skal det tilgives, men den som taler imod Helligånden, ham skal det ikke tilgives hverken i denne tid eller den kommende.

Et godt og et dårligt træ

³³Antag: Et træ er godt og dets frugt er god, eller antag: Et træ er dårligt, og dets frugt er dårlig, for træet kendes på frugten. ³⁴Slangeyngel, hvordan kan I tale godt når I er onde? For munden taler af hjertets overflod. ³⁵Et godt menneske tager gode ting frem af sit gode skatkammer, og et ondt menneske tager onde ting frem af sit onde skatkammer. ³⁶Men jeg siger jer: På dommens dag skal menneskene aflægge regnskab for ethvert unyttigt ord som de taler. ³⁷For på grund af dine ord skal du erklæres retfærdig, og på grund af dine ord skal du

fordømmes.«

Jonas' tegn

³⁸Da svarede nogle af de skriftlærde og farisæerne ham: »Lærer, vi ønsker at se et tegn fra dig.« ³⁹Men han svarede dem: »En ond og utro slægt kræver tegn, og tegn skal ikke gives den uden profeten Jonas' tegn. ⁴⁰For ligesom Jonas var tre dage og tre nætter i hvalens mave, således skal Menneskesønnen være tre dage og tre nætter i jordens hjerte. ⁴¹Mænd fra Ninive skal stå frem ved dommen sammen med denne slægt og fordømme den, for de omvendte sig til Jonas' forkyndelse, og se, her er mere end Jonas. ⁴²Sydens dronning skal blive oprejst ved dommen sammen med denne slægt og fordømme den, for hun kom fra jordens grænser for at høre Salomons visdom, og se, her er mere end Salomon.

Den urene ånds tilbagevenden

⁴³Men når den urene ånd er uddrevet af et menneske, vandrer den gennem vandløse steder for at søge hvile og finder den ikke. ⁴⁴Da siger den: Jeg vil vende tilbage mit hus hvorfra jeg blev uddrevet, og når den kommer, finder den det ledigt, fejlet og pyntet. ⁴⁵Så går den hen og tager med sig syv andre ånder, som er ondere end den selv, og de går derind og bor dér, og det sidste bliver værre for det menneske end det første. Således skal det også gå med denne onde slægt.«

Jesu familie

⁴⁶Endnu mens han talte til skarerne, se, da stod hans mor og hans brødre udenfor og søgte at få ham i tale. ⁴⁷Men en sagde til ham: »Se din mor og dine brødre står udenfor og søger at få dig i tale.« ⁴⁸Men han sagde til ham som sagde det til ham: »Hvem

er min mor, og hvem er mine brødre?»⁴⁹ Og han rakte sin hånd mod sine disciple og sagde: »Se, min mor og mine brødre.⁵⁰ For den som gør min himmelske Fars vilje, han er min bror og søster og mor.«

Kapitel 13

Lignelsen om sædemanden

¹På den dag gik Jesus ud af huset og satte sig ved søen, ²og store skarer samlede sig om ham, så han steg ombord i en båd og satte sig, og hele skaren stod på stranden. ³Han talte meget til dem i lignelser, og han sagde: »Se, en sædemand gik ud for at så. ⁴Og mens han såede, faldt noget på vejen, og fuglene kom og åd det op. ⁵Noget faldt på klippegrund hvor det ikke havde megen jord, og straks skød det op fordi jorden ikke var dyb, ⁶men da solen steg op, blev det svedet, og fordi det ikke havde rod, visnede det. ⁷Noget faldt blandt tornebuske, og tornebuskene voksede op og kvalte det. ⁸Men noget faldt i den gode jord og gav frugt, noget hundrede fold, noget tres fold og noget tredive fold. ⁹Den som har ører, skal høre!«

Lignelsernes virkning

¹⁰Disciplene kom til ham og sagde til ham: »Hvorfor taler du i lignelser til dem?»¹¹ Men han svarede og sagde til dem: »Til jer er det blevet givet at kende Himlenes riges hemmeligheder, men til dem er det ikke blevet givet. ¹²For den som har, til ham skal der blive givet, og han skal have overflod, men den som ikke har, fra ham skal det blive taget som han har. ¹³Derfor taler jeg i lignelser til dem fordi de ikke ser når de ser, og ikke hører når de hører, og de forstår heller ikke, ¹⁴og på dem opfyldes Esajas' profeti som siger: De skal høre og høre og ikke forstå, og når de ser, skal de se og ikke

se,¹⁵ for dette folks hjerte er blevet fedt, og med ørerne hører de tungt, og de har lukket deres øjne for at de ikke skal se med øjnene, høre med ørene, forstå med hjertet og vende om så jeg kan helbrede dem. ¹⁶Men lykkelige er jeres øjne fordi de ser, og jeres ører fordi de hører. ¹⁷For sandelig siger jeg jer: Mange profeter og retfærdige har længtes efter at se det I ser, og de fik det ikke at se, og høre det I hører, og de fik det ikke at høre.

Udlægning af lignelsen om sædemanden

¹⁸Altså, hør lignelsen om sædemanden. ¹⁹Når nogen hører ordet om Riget og ikke forstår det, så kommer den onde og plyndrer det som er blevet sået i hans hjerte. Det er ham som er blevet sået på vejen. ²⁰Men det som er blevet sået på klippegrund, det er ham som hører ordet og straks med glæde tager imod det, ²¹men han har ikke rod i sig selv, men er for en tid, og når der kommer trængsel og forfølgelse på grund af ordet, falder han straks fra. ²²Men det som er blevet sået blandt tornebuske, det er ham som hører ordet, og bekymringer for verden og rigdommens bedrag kvæler ordet, og det bliver uden frugt. ²³Men det som er blevet sået i den gode jord, det er ham som hører ordet og forstår, og som da bærer frugt, og noget giver hundrede fold, noget giver tres fold og noget tredive fold.«

Lignelsen om ukrudtet i hveden

²⁴En anden lignelse fremsatte han for dem og sagde: »Himlenes rige ligner en mand som såede god sæd i sin mark. ²⁵Men mens folkene sov, kom hans fjende og såede rajgræs i hveden og gik så bort. ²⁶Men da kornet skød op og bar kerner, så blev også rajgræsset synligt. ²⁷Husbondens tjenere kom til ham og sagde til ham: Herre, har du ikke

sået god sæd i din mark? Hvorfra har den da fået rajgræsset? ²⁸Men han svarede dem: Dette har en fjende gjort. Men tjenerne siger til ham: Vil du at vi går her og samler det sammen? ²⁹Men han siger: Nej, for at I ikke, når I samler det sammen, skal rykke hveden op sammen med det. ³⁰Lad begge vokse sammen indtil høsten, og ved høsttid vil jeg sige til høstfolkene: Saml først rajgræsset sammen og bind det i knipper for at brænde det, men saml hveden i min lade.«

Lignelsen om sennepsfrøet og surdejen

³¹En anden lignelse fremsatte han for dem og sagde: »Himlenes rige er ligesom et sennepsfrø som en mand tog og såede i sin mark, ³²og som er mindre end alle andre frø, men når det vokser op, er det større end planterne og bliver et træ så himlens fugle kommer og bygger rede i dets grene.« ³³En anden lignelse fortalte han dem: »Himlenes rige er ligesom en surdej som en kvinde tog og skjulte i tre mål hvedemel, indtil det hele var blevet gennemsyret.«

Lignelsernes funktion

³⁴Alt dette talte Jesus i lignelser til skarerne, og uden lignelse sagde han ikke noget til dem ³⁵for at det skulle opfyldes som er blevet talt ved profeten som sagde: Jeg vil åbne min mund med lignelser, jeg vil fremsige det som er blevet skjult fra verdens grundlæggelse.

Udlægning af lignelsen om ukrudtet i hveden

³⁶Da forlod han skarerne og kom til sit hus, og hans disciple kom til ham og sagde: »Forklar os lignelsen om rajgræsset på marken.« ³⁷Han svarede: »Den som sår den gode sæd, er Menneskesønnen, ³⁸og marken er verden, og den gode sæd er Ri-

gets børn, men rajgræsset er den Ondes børn, ³⁹og fjenden som såede det, er Djævelen, høsten er verdens ende, og høstfolkene er engle. ⁴⁰Altså, ligesom rajgræsset bliver samlet sammen og kastes i ilden, således vil det være ved verdens ende. ⁴¹Menneskesønnen skal sende sine engle ud, og de skal samle fra hans Rige alt det som bringer til frafald, og dem som begår lovløshed, ⁴²og de skal kaste dem i ovnen med ild. Der skal der være gråd og tænderskæren. ⁴³Da skal de retfærdige skinne som solen i deres Fars rige. Den som har ører, han skal høre.

Lignelsen om skatten og perlen

⁴⁴Himlenes rige ligner en skat som var blevet skjult i en mark, og som en mand fandt og skjulte, og i sin glæde går han hen og sælger alt hvad han har, og køber den mark. ⁴⁵Igen: Himlenes rige ligner en købmand som søgte smukke perler, ⁴⁶og da han fandt én meget kostbar perle, gik han hen, solgte alt hvad han havde, og købte den.

Lignelsen om fiskenettet

⁴⁷Igen: Himlenes rige ligner et fiskenet som blev kastet i søen og samlede enhver slags fisk. ⁴⁸Da det var blevet fyldt, trak man det op på stranden, og man satte sig og samlede de gode sammen i kar og kastede de dårlige ud. ⁴⁹Således vil det være ved verdens ende: Englene skal gå ud og skille de onde fra de retfærdige, ⁵⁰og de skal kaste dem i ovnen med ild. Der skal der være gråd og tænderskæren. ⁵¹Har I forstået alt dette?« De sagde til ham: »Ja.« ⁵²Og Jesus sagde til dem: »Derfor ligner enhver skriftlærd som er blevet undervist i Himlenes rige, en husherre som tager nyt og gammelt frem af sit forråd.«

Jesus i Nazaret

⁵³Da Jesus var færdig med disse lignelser, gik han gik bort derfra. ⁵⁴Og han kom til sin hjemby, og han underviste dem i deres synagoge så de blev slået af forundring og sagde: »Hvorfra har han denne visdom og magtgerninger? ⁵⁵Er han ikke tømrerens søn? Hedder hans mor ikke Maria og hans brødre Jakob, Josef, Simon og Judas? ⁵⁶Og er hans søstre ikke alle hos os? Altså, hvorfor han alt dette?« ⁵⁷Og de tog anstød af ham. Men Jesus sagde til dem: »En profet er ikke foragtet undtagen i sin hjemby og i sit hus.« ⁵⁸Og han udførte ikke mange magtgerninger dér på grund af deres vantro.

Kapitel 14*Johannes Døbers død*

¹På den tid hørte tetrarken Herodes rygtet om Jesus, ²og han sagde til sine tjenere: »Det er Johannes Døber. Han er opstået fra de døde, og derfor virker disse kræfter i ham.« ³For Herodes havde grebet Johannes, bundet ham og sat ham i fængsel på grund af Herodias, hans bror Filips hustru, ⁴for Johannes havde sagt til ham: »Det er ikke tilladt for dig at have hende.« ⁵Og han ville slå ham ihjel, men frygtede skaren, for de anså ham for en profet. ⁶Men da det blev Herodes' fødselsdag, dansede Herodias' datter midt iblandt dem, og hun glædede Herodes, ⁷derfor lovede han med en ed at give hende hvad hun ønskede. ⁸Og tilskyndet af sin mor sagde hun: »Giv mig her Johannes Døbers hoved på et fad.« ⁹Kongen blev bedrøvet, men på grund af sine eder og gæsterne befalede han at det skulle gives til hende, ¹⁰og han sendte bud og lod Johannes halshugge i fængslet. ¹¹Og hans hoved blev bragt på et fad og givet til pigen, og hun bragte det til sin mor. ¹²Hans disciple kom

og tog liget, og de be gravede det, og de kom og fortalte det til Jesus.

Det første bispisningsunder

¹³Men da Jesus hørte det, drog han bort derfra i en båd til et øde sted for at være sig selv, men da skarerne hørte det, fulgte de ham til fods fra byerne. ¹⁴Da Jesus kom ud, så han en stor skare, og han fik medlidenhed med dem og helbredte deres syge. ¹⁵Da det blev aften, kom hans disciplene og sagde: »Stedet er øde, og tiden er allerede gået. Send skarerne bort for at de kan gå til landsbyerne og købe sig mad.« ¹⁶Men Jesus sagde til dem: »Det er ikke nødvendigt at de går bort, giv I dem noget at spise.« ¹⁷Men de sagde til ham: »Her har vi kun fem brød og to fisk.« ¹⁸Jesus sagde: »Bring mig dem her.« ¹⁹Han befalede skarerne at sætte sig i græsset, og han tog de fem brød og de to fisk, så op i himlen, velsignede og brød dem og gav brødene til disciplene, og disciplene gav dem til skarerne. ²⁰Alle spiste og blev mætte, og de tog de stykker, som var til overs, tolv kurve fulde. ²¹Men det var omkring fem tusind mænd, som spiste, foruden kvinder og børn.

Vandringen på søen

²²Straks nødte han sine disciple til at gå ombord i båden og sejle i forvejen til den anden bred mens han sendte skarerne bort. ²³Da han havde sendt skarerne bort, steg han op på bjerget alene for at bede. Og da det blev aften, var han alene dér. ²⁴Men båden var allerede mange stadier fra land, og den blev trængt af bølgerne, for vinden var imod. ²⁵Men i den fjerde nattevagt kom Jesus til dem vandrende på søen. ²⁶Men da disciplene så ham vandre på søen, blev de forfærdede og sagde: »Det er et spøgelse,« og de skreg af frygt. ²⁷Men straks talte Jesus

til dem: »Vær ved godt mod, det er mig, frygt ikke.« ²⁸Og Peter svarede ham: »Hvis det er dig, så befal mig at komme til dig på vandet.« ²⁹Og Jesus sagde: »Kom.« Peter steg ned fra båden og vandrede på vandet og kom til Jesus. ³⁰Men da han så stormen, blev han bange, og han begyndte at synke og råbte: »Herre, frels mig!« ³¹Men straks rakte Jesus sin hånd ud, greb ham og sagde til ham: »Du lidettroende, hvorfor tvivlede du?« ³²Da de var steget ombord i båden, lagde vinden sig. ³³Men dem i båden faldt på knæ for ham og sagde: »Sandelig, du er Guds Søn.«

Helbredelser ved Genesaret

³⁴Da de var sejlet over, kom de til landet, til Genesaret. ³⁵Og da folk på det sted kendte ham, sendte de bud til hele den egn, og de bragte alle de syge ³⁶og bad ham om at de blot måtte røre kvasten på hans kappe, og alle som rørte, blev helbredt.

Kapitel 15

Om rent og urent

¹Da kommer farisæere og skriftlærde fra Jerusalem til Jesus, og de siger: ²»Hvorfor overtræder dine disciple de gamles overlevering? For de vasker ikke deres hænder, når de spiser.« ³Men han svarede dem: »Hvorfor overtræder I selv Guds bud på grund af de gamles overlevering? ⁴For Gud har sagt: Ær din far og mor, og den som forbander far eller mor, skal virkelig dø. ⁵Men I siger: Den som siger til far eller mor: Det du skal have som hjælp af mig, er tempelgave, ⁶han behøver ikke at ære sin far, og I sætter Guds ord ud af kraft på grund af jeres overlevering. Hyklere! Hvor rigtigt har Esajas profeteret om jer¹⁷: ⁷Dette folk ærer

¹⁷Es 29,13

mig med læberne, men deres hjerte er langt borte fra mig; ⁹og forgæves dyrker de mig, idet de lærer det som er menneskebud.« ¹⁰Og han tilkaldte skaren og sagde til dem: »Hør og forstå! Det er ikke det som kommer ind i munden, som gør mennesket urent, men det er det som udgår fra munden, som gør mennesket urent.« ¹²Da kom hans disciple til ham og sagde til ham: »Du ved at da farisæerne hørte dette ord, tog de anstød?« ¹³Men Jesus svarede: »Enhver plante som min himmelske Far ikke har plantet, skal rykkes op med rode. ¹⁴Lad dem være,¹⁸ de er blinde vejledere for blinde, og når en blind leder en blind, falder de begge i grøften.« ¹⁵Men Peter sagde til ham: »Forklar den lignelse for os.« ¹⁶Han sagde: »Er også I endnu uforstandige? ¹⁷Forstår I ikke at alt det som kommer ind i munden, kommer ned i maven og udskilles i toilettet? ¹⁸Men det som udgår fra hjertet, kommer ud fra hjertet, og det gør mennesket urent. ¹⁹For fra hjertet udgår de onde tanker: Mord, ægteskabsbrud, utugt, tyveri, falsk vidnesbyrd, bespottelse. ²⁰Det er dette som gør mennesket urent, men at spise med uvaskede hænder gør ikke mennesket urent.«

Den kana'anæiske kvinde

²¹Og Jesus gik ud derfra og drog bort til Tyrus' og Sidons egne. ²²Og se, en kana'anæisk kvinde kom fra disse egne og råbte: »Forbarm dig over mig, Davids søn. Min datter plages slemt af en dæmon.« ²³Men Jesus svarede hende ikke med et ord. Hans disciple kom og bad ham: »Send hende bort, for hun råber efter os.« ²⁴Men han svarede: »Jeg er ikke udsendt til andre end de fortabte får af Israels hus.« ²⁵Men hun kom, knælede for ham og sagde: »Herre, hjælp mig.« ²⁶Men han svarede:

¹⁸Kan også oversættes: »Lad det ske«

»Det er ikke rigtigt at tage børnenes brød og kaste det for de små hunde.« ²⁷Men hun sagde: »Jo, Herre, for de små hunde spiser også af smulerne, som falder ned fra deres herrers bord.« ²⁸Da svarede Jesus hende: »Kvinde, din tro er stor. Det skal ske dig, som du vil.« Og datteren blev helbredt i den time.

Helbredelser ved Galilæas sø

²⁹Jesus gik videre derfra og gik langs Galilæas sø, og han steg op på bjerget og satte sig dér. ³⁰Store skarer kom til ham med deres lamme, blinde, vanføre, døve, og mange andre, og de lagde dem for hans fødder, og han helbredte dem, ³¹så skarerne undrede sig, da de så stumme tale, lamme raske, vanføre gå omkring og blinde se, og de pri-ste Israels Gud.

Det andet bespisningsunder

³²Jesus tilkaldte sine disciple og sagde: »Jeg har medlidenhed med skaren fordi de allerede har været tre dage hos mig, og de har ikke noget at spise, og jeg vil ikke sende dem fastende bort for at de ikke skal blive udmattede på vejen.« ³³Disciplene siger til ham: »Hvor i ødemarken skal vi få så mange brød fra så vi kan mætte så stor en skare?« Jesus siger til dem: »Hvor mange brød har I?« De sagde: »Syv og få småfisk.« ³⁵Han befalede skaren at sætte sig på jorden, ³⁶og han tog de syv brød og fiskene, og han takkede, brød dem og gav dem til disciplene, og disciplene gav dem til skarerne. ³⁷Og alle spiste og blev mætte. Og det, der var tilovers af resterne, syv kurve fulde, samlede de. ³⁸Der var fire tusind mænd foruden kvinder og børn, som havde spist. ³⁹Han sendte skarerne bort, steg ombord i båden og kom til egnen ved Magadan.

Kapitel 16

Kravet om tegn

¹Farisæere og saddukæere kom til ham, fristede ham og spurgte om han ville vise dem et tegn fra himlen. ²Men han svarede dem: »Når det er blevet aften, siger I: Det bliver godt vejr, for himlen er rød, ³og når det er blevet morgen: Det bliver storm i dag, for himlen er rød og mørk. Himlens udseende forstår I at bedømme, men tidernes tegn kan I ikke. ⁴En ond og utro slægt kræver tegn, men tegn skal der ikke gives den uden Jonas' tegn.« Og han forlod dem og gik bort.

Advarsel mod surdejen

⁵Da disciplene var kommet over til den anden bred, havde de glemt at tage brød med. ⁶Jesus sagde til dem: »Se til at I tager jer i agt for farisæernes og saddukæerne surdej.« ⁷Men de tænkte ved sig selv: »Vi har ikke taget brød med.« ⁸Men da Jesus vidste det, sagde han: »Hvorfor tænker I ved jer selv, I med en lille tro, at I ikke har brød? ⁹Forstår I endnu ikke, eller erindrer I ikke de fem brød til de fem tusind, og hvor mange kurve I tog? ¹⁰Eller de syv brød til de fire tusind, og hvor mange kurve I tog? ¹¹Hvordan er det muligt at I ikke forstår at jeg ikke har talt til jer om brød? Men tag jer i agt for farisæernes og saddukæernes surdej.« ¹²Da forstod de at han ikke havde talt om at de skulle tage sig i agt for brøds surdej, men for farisæernes og saddukæernes lære.

Peters bekendelse

¹³Men da Jesus kom til egnen ved Cæsarea Filippi, spurgte han sine disciple: »Hvem siger mennesker at Menneskesønnen er?« ¹⁴De sagde: »Nogle siger Johannes Døber, andre siger Elias, og andre igen siger Jere-

mias eller en af profeterne.« ¹⁵Han sagde til dem: »Hvem siger I at jeg er?« ¹⁶Simon Peter svarede: »Du er Kristus, den levende Guds Søn.« ¹⁷Jesus sagde til ham: »Lykkelig er du, Simon, Jonas' søn, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min himmelske Far. ¹⁸Og jeg siger dig: Du er Peter, og på den klippe vil jeg bygge min kirke, og dødsrigets porte skal ikke få magt over den. ¹⁹Jeg vil give dig nøglerne til Himlenes rige, og det som du binder på jorden, skal være bundet i himlen, og det som du løser på jorden, skal være løst i himlen.« ²⁰Så befalede han disciplene at de ikke måtte sige til nogen at han var Kristus.

Den første lidelsesforudsigelse

²¹Fra da af begyndte Jesus at gøre det klart for sine disciple at han skal gå til Jerusalem, lide meget af de ældste og ypperstepræsterne og de skriftlærde, blive slået ihjel og blive oprejst på den tredje dag. ²²Peter tog ham til side og begyndte at irettesætte ham: »Gud være dig nådig, Herre. Dette må aldrig ske dig.« ²³Men Jesus vendte sig om og sagde til Peter: »Gå bort, Satan! Du er anledning til fald for mig, for du tænker ikke Guds tanker, men menneskers.«

Om efterfølgelse

²⁴Da sagde Jesus til sine disciple: »Hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig. ²⁵For den som vil frelse sig selv, skal miste sig selv. Og den som mister sig selv for min skyld, skal finde sig selv. ²⁶For hvad gælder det et menneske hvis han vinder hele verden, men mister sig selv? Eller: Hvad kan et menneske give som erstatning for sig selv? ²⁷For Menneskesønnen skal komme i sin Fars herlighed sammen med sine engle, og da skal han gengælde enhver efter hans

gerning. ²⁸Sandelig siger jeg jer: Nogle af dem som står her, skal ikke smage døden før de ser Menneskesønnen komme i sit rige.«

Kapitel 17

Forklarelsen på bjerget

¹Seks dage efter tog Jesus Peter, Jakob og Johannes, hans bror, og førte dem op på et højt bjerg alene. ²Og han blev forvandlet foran dem, og hans ansigt skinnede som solen, og hans klæder blev hvide som lyset. ³Og se, Moses og Elias viste sig for dem, og de talte med ham. ⁴Men Peter tog til orde og sagde til Jesus: »Herre, her er godt at være for os. Hvis du vil, vil jeg bygge tre hytter her, en til dig, en til Moses og en til Elias.« ⁵Mens han endnu talte, se, en lysende sky overskyggede dem, og se, en røst talte fra skyen: »Denne er min Søn, den elskede, som jeg har udvalgt. Hør ham!« ⁶Og da disciplene hørte den, faldt de ned på deres ansigt og blev grebet af stor frygt. ⁷Jesus gik hen til dem, rørte ved dem og sagde: »Rejs jer og frygt ikke.« ⁸Men da de løftede deres øjne, så de ingen uden Jesus alene. ⁹Og da de steg ned ad bjerget, befalede Jesus dem: »Tal ikke til nogen om dette syn før Menneskesønnen er blevet oprejst fra de døde.«

Identifikation af Elias

¹⁰Disciplene spurgte ham: »Hvorfor siger de skriftlærde da: Elias skal komme først?« ¹¹Men han svarede: »Elias kommer og genopretter alt, ¹²men jeg siger jer: Elias er allerede kommet, og de kendte ham ikke, og de gjorde med ham alt hvad de ville. Således skal også Menneskesønnen lide under dem.« ¹³Så forstod disciplene at han havde talt til dem om Johannes Døber.

Drengen med den onde ånd

¹⁴Da de kom til skaren, kom en mand til ham og faldt på knæ for ham, ¹⁵og han sagde: »Herre, forbarm dig over min søn, for han er månesyg og lider slemt, for han falder ofte i ild og ofte i vand. ¹⁶Jeg bragte ham til dine disciple, og de kunne ikke helbrede ham.« ¹⁷Jesus svarede: »Åh, vantro og fordærvede slægt, hvor længe skal jeg være hos jer? Hvor længe skal jeg holde jer ud? Bring ham herhen til mig.« ¹⁸Jesus talte hårdt til ham, og dæmonen fór ud af ham, og drengen blev helbredt fra den time. ¹⁹Så kom disciplene til Jesus alene, og de sagde: »Hvorfor kunne vi ikke uddrive den?« ²⁰Jesus sagde til dem: »På grund af jeres lille tro, for sandelig siger jeg jer: Hvis I har tro som et sennepsfrø, så sig til dette bjerg: Flyt dig herfra, og det vil flytte sig, og intet skal være umuligt for jer¹⁹.«

Den anden lidelsesforudsigelse

²²Men da de samledes i Galilæa, sagde Jesus til dem: »Menneskesønnen skal udleveres til menneskers hænder, ²³og de skal slå ham ihjel, og på den tredje dag skal han blive oprejst.« De blev meget bedrøvede.

Spørgsmålet om tempelskat

²⁴Men da de kom til Kapernaum, kom de som opkræver tempelskatten, til Peter, og de sagde: »Betal jeres lærer ikke tempelskat?« ²⁵Han sagde: »Jo.« Og da han kom ind i huset, kom Jesus ham i forkøbet og sagde: »Hvad mener du, Simon: Af hvem tager jordens konger told eller skat? Af deres sønner eller af de fremmede?« ²⁶Men da han sagde: »Af de fremmede,« sagde Jesus til ham: »Så er sønnerne da frie. ²⁷Men for

¹⁹Det store flertal af håndskrifter har en tilføjelse: Den slags uddrives ikke uden bøn og faste.

at vi ikke skal vække deres anstød, så gå til søen, kast en krog ud og tag den første fisk som kommer op, og når du åbner dens mund, vil du finde en statér. Tag den og giv den for mig og dig.«

Kapitel 18*Den største i Himlenes rige*

¹I den time kom disciplene til Jesus og sagde: »Hvem er da den største i Himlenes rige?« ²Jesus kaldte et lille barn til sig, stillede det midt blandt dem ³og sagde: »Sandelig siger jeg jer: Hvis I ikke bliver omvendt og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Himlenes rige. ⁴Altså, den, som ydmyger sig selv som dette barn, han er den største i Himlenes rige. Og den som modtager sådan et barn på grund af mit navn, modtager mig.

Advarsel mod frafald

⁶Den som bringer til fald en af disse mindste som tror på mig, for ham var det bedre at en møllesten blev hængt om hans hals, og han blev sænket i havets dyb. ⁷Ve verden for det som er årsag til frafald! Det er jo nødvendigt at der kommer årsager til frafald, men ve det menneske, ved hvem årsagen til frafald kommer. ⁸Men hvis din hånd eller fod bringer dig til frafald, så hug den af og kast den fra dig. Det er bedre for dig at gå som krøbling eller vanfør ind til livet end med to hænder eller to fødder at blive kastet i den evige ild. ⁹Og hvis dit øje bringer dig til frafald, så riv det ud og kast det fra dig. Det er bedre for dig med ét øje at gå ind til livet end med to øjne at blive kastet i ildhelvedet.

Lignelsen om det bortkomne får

¹⁰Se til, at I ikke ringeagter en af disse små, for jeg siger jer at deres engle i himlen altid

ser min himmelske Fars ansigt²⁰ ¹²Hvad mener I? Hvis en mand har hundrede får, og ét af dem farer vild, forlader han ikke de nioghalvfems i bjergene og går bort for at søge det som er faret vild? ¹³Og hvis det sker at han finder det, sandelig siger jeg jer: han glæder sig mere over det end over de nioghalvfems som ikke er faret vild. ¹⁴Således er det ikke jeres himmelske Fars vilje at en af disse små skal gå fortabt.

Om menighedstugt

¹⁵Men hvis din bror synder sig mod dig, så gå hen til ham og irettesæt ham – han og dig alene. Hvis han hører på dig, har du vundet din bror. ¹⁶Men hvis han ikke hører på dig, så tag endnu én eller to med dig for at enhver sag kan stå fast på to eller tre vidners udsagn, ¹⁷men hvis han ikke hører på dem, så sig det til menigheden, og hvis han ikke hører på menigheden, skal han være som en hedning eller tolder for dig. ¹⁸Sandelig siger jeg jer: Alt hvad I binder på jorden, skal være bundet i himlen, og alt hvad I løser på jorden, skal være løst i himlen. ¹⁹Sandelig siger jeg jer videre at hvis to af jer på jorden bliver enige om hvilken som helst sag som de vil bede om, så skal de få det fra min himmelske Far. ²⁰For hvor to eller tre er forsamlede i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem.«

Lignelsen om den gældbundne tjener

²¹Da kom Peter og sagde til ham: »Herre, hvor ofte skal jeg tilgive min broder som synder imod mig? Op til syv gange?« ²²Jesus siger til ham: »Ikke op til syv gange, siger jeg dig, men op til syvoghalvfjerds gange. ²³Derfor: Himlenes rige ligner en konge

²⁰Vers 11 mangler i de ældste og bedste håndskrifter. Vers 11: For Menneskesønnen er kommet for at frelse det fortabte.

som ville gøre regnskabet op med sine tjenere. ²⁴Da han begyndte på regnskabet, blev en som skyldte ti tusinde talenter, ført frem for ham. ²⁵Og da han ikke kunne betale, befalede herren at han og hans hustru og hans børn og alt, hvad han ejede, skulle sælges, og gælden betales. ²⁶Så faldt tjeneren ned og bad ham: »Hav tålmodighed med mig, og jeg vil betale dig alt.« ²⁷Herren fik medlidenhed med den tjener, lod ham gå og eftergav ham gælden. ²⁸Men den tjener gik ud og fandt en af sine medtjenere, som skyldte ham hundrede denarer, og han greb ham og forsøgte at kvæle ham og sagde: »Betal, hvad du skylder!« ²⁹Da faldt hans tjener ned og bønfuldt ham: »Hav tålmodighed med mig, og jeg vil betale dig.« ³⁰Men han ville ikke, og han gik bort og fik ham kastet i fængsel indtil han betalte ham hvad han skyldte. ³¹Men da hans medtjenere så hvad der skete, blev de meget bedrøvede, og de kom og fortalte deres herre alt hvad der var sket. ³²Da tilkaldte hans herre ham og siger til ham: »Du onde tjener! Jeg eftergav dig hele din gæld, fordi du bønfuldt mig. ³³Burde ikke også du forbarme dig over din medtjener, ligesom jeg forbarmede mig over dig?« ³⁴Hans herre blev vred og overgav ham til bødlerne indtil han fik betalt alt hvad han skyldte. ³⁵Således skal også min himmelske Far gøre mod jer hvis ikke enhver af hjertet tilgiver sin bror.«

Kapitel 19

Om skilsmisse

¹Da Jesus havde afsluttet disse ord, drog han bort fra Galilæa og kom til Judæas områder på den anden side Jordan. ²Store skarer fulgte ham, og han helbredte dem dér. ³Farisæere kom til ham for at prøve ham, og de sagde: »Er det tilladt at skille sig fra sin hustru af enhver grund?« ⁴Men han sva-

rede: »Har I ikke læst at Skaberen fra begyndelsen skabte dem som mand og kvinde⁵ og sagde: »Derfor skal en mand forlade sin far og mor og holde sig til sin hustru, og de to skal blive ét kød?«⁶ Derfor er de ikke mere to, men ét kød. Hvad Gud altså har sammenføjet, skal et menneske ikke adskille.«⁷ De siger til ham: »Hvorfor har Gud så befaleet at give et skilsmissebrev og skille sig fra hende?«⁸ Han siger til dem: »Moses tillod jer med henblik på jeres hårdhjertethed at skille jer fra jeres hustru, men fra begyndelsen har det ikke været således.⁹ Jeg siger jer: Den som skiller sig fra sin hustru, ikke på grund af utugt, og gifter sig med en anden, begår ægteskabsbrud.«¹⁰ Hans disciple siger til ham: »Hvis mandens forhold til hustruen er sådan, er det ikke gavnligt at gifte sig.«¹¹ Men han sagde til dem: »Ikke alle kan rumme dette ord, men dem det er blevet givet.¹² For der er eunukker som blev født således fra moders liv, og der er eunukker som blev gjort til eunukker af mennesker, og der er eunukker som har gjort sig selv til eunukker på grund af Himlenes rige. Den der kan rumme det, skal rumme det!«

Om de små børn

¹³Så bar de små børn til ham for at han skulle lægge hænderne på dem og bede, men disciplene truede dem.¹⁴ Men Jesus sagde: »Lad de små børn komme til mig og lad være med at hindre dem, for Himlenes rige er bestemt for sådanne.«¹⁵ Og han lagde hænderne på dem og gik derfra.

Den rige unge mand

¹⁶Og se, en kom til ham og sagde: »Lærer! Hvad godt skal jeg gøre for at jeg kan få evigt liv?«¹⁷ Men han sagde til ham: »Hvorfor spørger du mig om det gode? Én er den gode. Men hvis du vil gå ind til livet, så hold

budene.«¹⁸ Han sagde til ham: »Hvilke?« Men Jesus sagde: »Du må ikke slå ihjel, du må ikke begå ægteskabsbrud, du må ikke stjele, du må ikke sige falsk vidnesbyrd,¹⁹ ær din far og mor, og du skal elske din næste som dig selv.«²⁰ Den unge mand sagde til ham: »Alt dette har jeg holdt. Hvad mangler jeg endnu?«²¹ Jesus sagde til ham: »Hvis du vil være fuldkommen, så gå og sælg hvad du ejer, og giv det til de fattige, og du vil have en skat i himlene, og kom og følg mig.«²² Men da den unge mand hørte dette ord, gik han bedrøvet bort, for han havde megen ejendom.²³ Jesus sagde til sine disciple: »Sandelig siger jeg jer: Det er vanskeligt for en rig at komme ind i Himlenes rige.²⁴ Og igen siger jeg jer: Det er lettere for en kamel at gå igennem et nåleøj end for en rig at gå ind i Guds rige.«²⁵ Men da disciplene hørte dette, blev de stærkt forundrede og sagde: »Hvem kan da blive frelst?«²⁶ Men Jesus så på dem og sagde til dem: »For mennesker er dette umuligt, men for Gud er alting muligt.«

Omsorg for disciplene

²⁷Da svarede Peter og sagde til ham: »Se, vi har forladt alt og fulgt dig, hvad får vi da?«

²⁸Men Jesus sagde til dem: »Sandelig siger jeg jer: I genfødslen, når Menneskesønnen sidder på sin herligheds trone, skal også I som har fulgt mig, sidde på tolv troner og dømme Israels tolv stammer.²⁹ Og enhver som har forladt hjem eller brødre eller søstre eller far eller mor eller børn eller marker for mit navns skyld, skal få det hundrede gange igen og arve evigt liv.³⁰ Men mange af de første skal blive de sidste, og mange af de sidste de første.«

Kapitel 20

Lignelsen om arbejderne i vingården

¹For Himlenes rige ligner en husherre som straks om morgenen gik ud for at leje arbejdere til sin vingård. ²Da han var blevet enig med arbejderne om en denar om dagen, sendte han dem til sin vingård. ³Da han gik ud ved den tredje time, så han andre stå ledige på torvet, ⁴og han sagde: »Gå også I til vingården, og jeg vil give jer hvad der er retfærdigt.« ⁵Og de gik derhen. Da han igen gik ud ved den sjette og niende time, gjorde han det samme. ⁶Og ved den ellefte time gik han ud og fandt andre stående, og han siger til dem: »Hvorfor står I ledige her hele dagen?« ⁷De siger til ham: »Fordi ingen har lejet os.« Han siger til dem: »Gå også I til vingården.« ⁸Men da det blev aften, siger vingårdens herre til sin forvalter: »Kald på arbejderne, og giv dem lønnen, idet du begynder med de sidste og slutter med de første.« ⁹Og dem der var lejet ved den ellefte time, kom og modtog hver en denar. ¹⁰Da de første kom, mente de, at de ville modtage mere, men også disse modtog hver en denar. ¹¹Men da de modtog den, blev de vrede på husherren, ¹²og de sagde: »Disse sidste har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, som har båret dagens byrde og hede.« ¹³Men han svarede én af dem: »Ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? ¹⁴Tag dit og gå, men jeg vil give denne sidste det samme som dig. ¹⁵Eller er det ikke tilladt mig at gøre med mit hvad jeg vil? Eller er dit øje ondt fordi jeg er god? ¹⁶Således skal de sidste blive de første og de første de sidste.«

Den tredje lidelsesforudsigelse

¹⁷Da Jesus drog op til Jerusalem, tog han undervejs de tolv disciple til side, og han sagde: ¹⁸»Se, jeg drager op til Jerusalem,

og Menneskesønnen skal udleveres til ypperstepræsterne og de skriftlærde, og de skal dømme ham til døden, ¹⁹og de skal udlevere ham til hedningerne til at blive spotet, pisket og korsfæstet, og på den tredje dag skal han blive oprejst.«

Zebedæussønnernes bøn

²⁰Da kom Zebedæussønnernes mor til ham sammen med sine sønner, og hun faldt ned for at bede ham om noget. ²¹Han sagde til hende: »Hvad vil du?«. Hun sagde til ham: »Sig at disse mine to sønner skal sidde i dit rige, den ene ved din højre side og den anden ved din venstre side.« ²²Jesus svarede: »I ved ikke hvad I beder om. Kan I drikke det bæger som jeg skal drikke?« De sagde til ham: »Vi kan.« ²³Han sagde til dem: »Mit bæger skal I drikke, men det at sidde ved min højre og min venstre side står det ikke til mig at give, men det er for dem som det er blevet beredt for af min Far.« ²⁴Men da de ti hørte det, harmedes de på de to brødre. ²⁵Jesus tilkaldte dem og sagde: »Folkenes fyrster hersker over dem, og de mægtige udøver deres autoritet over dem. ²⁶Således skal det ikke være blandt jer, men den som vil være stor blandt jer, skal være jeres tjener, ²⁷og den som vil være den første blandt jer, skal være jeres tjener, ²⁸ligesom Menneskesønnen ikke er kommet for at lade sig tjene, men for at tjene og give sit liv som løsesum i stedet for mange.«

To blinde ved Jeriko

²⁹Da de gik ud af Jeriko, fulgte en stor skare ham. ³⁰Og se, to blinde sad ved vejen, og da de hørte at Jesus gik forbi, råbte de: »Forbarm dig over os, Herre, Davids søn.« ³¹Men skaren truede dem for at de skulle tie, men de råbte højere: »Forbarm dig over os, Herre, Davids søn.« ³²Jesus standsede

og kaldte på dem og sagde: »Hvad vil I at jeg skal gøre?« ³³De sagde til ham: »Herre, at vore øjne må blive åbnet.« ³⁴Jesus fik medlidenhed med dem, rørte ved deres øjne, og straks blev de seende igen, og de fulgte ham.

Kapitel 21

Indtoget i Jerusalem

¹Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Betfage på Oliebjerget, sendte Jesus to disciple af sted ²og sagde til dem: »Gå til landsbyen overfor jer, og straks vil I finde et æsel som står bundet, og et føl sammen med det; løs dem og før dem til mig. ³Og hvis nogen siger noget til jer, så sig: »Herren har brug for dem,« og straks vil han sende dem. ⁴Men dette er sket for at det skulle opfyldes, som er blevet talt ved profeten, som sagde:

⁵»Sig til Zions datter:
se din konge kommer til dig,
ydmyg²¹ og ridende på et æsel
og på et trældyrs føl.«

⁶Disciplene gik hen og gjorde som Jesus havde pålagt dem, ⁷og de bragte æslet og føllet, de lagde deres kapper på dem, og han satte sig på dem. ⁸Og den meget store skare strøede deres kapper på vejen, mens andre skar grene af træerne, og de strøede dem på vejen. ⁹Skarerne, som gik foran ham og som fulgte ham, råbte: »Hosianna, Davids søn, velsignet er han som kommer i Herrens navn, Hosianna i det højeste!« ¹⁰Og da han kom ind i byen, kom den i bevægelse, og man sagde: »Hvem er han?« ¹¹Men skarerne sagde: »Han er profeten Jesus fra Nazaret i Galilæa.«

²¹ Kan også oversættes »mild« eller »sagtmodig«.

Tempelaktionen

¹²Jesus gik ind i templet, og han jog alle dem ud som solgte og købte i templet, og han væltede vekselerernes borde og duesælgerenes bænke, ¹³og han sagde til dem: »Der står skrevet: Min Fars hus skal kaldes et bedehus, men I har gjort det til en røverhule.« ¹⁴Blinde og lamme kom til ham i templet, og han helbredte dem. ¹⁵Men da ypperstepræsterne og de skriftlærde så de undere han gjorde, og børnene som råbte i templet og sagde: »Hosianna, Davids søn!«, harmedes de, ¹⁶og de sagde: »Hører du hvad de siger?« Men Jesus sagde til dem: »Jo, har I aldrig læst at »af umyndiges og spædes mund har jeg beredt lovsang?« ¹⁷Og han forlod dem og gik udenfor byen til Betania og overnattede dér.

Forbandelsen af figentræet

¹⁸Men om morgenen da han var på vej mod byen, blev han sulten, ¹⁹og da han så et figentræ ved vejen og kom til det, fandt han intet andet end blade, og han sagde til det: »Aldrig mere skal der blive frugt af dig.« Og straks visnede figentræet. ²⁰Da disciplene så det, blev de forundrede og sagde: »Hvordan kunne figentræet straks visne?« ²¹Men Jesus svarede dem: »Sandelig siger jeg jer, hvis I har tro og ikke tvivler, kan I ikke alene gøre dette med figentræet, men hvis I siger til dette bjerg: Løft dig op og kast dig i havet, så vil det ske, ²²og alt hvad I beder om i jeres bøn, skal I modtage når I tror.«

Spørgsmålet om Jesu fuldmagt

²³Da han kom til templet, kom ypperstepræsterne og folkets ældste til ham mens han underviste, og de sagde: »Med hvilken fuldmagt gør du dette? Og hvem har givet dig denne fuldmagt?« ²⁴Jesus svarede dem:

»Jeg vil spørge jer om en ting, og hvis I svarer mig, vil jeg sige jer med hvilken fuldmagt jeg gør dette. ²⁵Hvorfra var Johannes' dåb? Fra himlen eller fra mennesker?« Men de overvejede indbyrdes: »Hvis vi siger: Fra himlen, så vil han sige til os: Hvorfor troede I så ikke på ham? ²⁶Men hvis vi siger: Fra mennesker, så frygter vi for folket, for alle holder Johannes for at være en profet.« ²⁷De svarede Jesus: »Vi ved det ikke.« Og han sagde til dem: »Så siger jeg heller ikke til jer med hvilken fuldmagt jeg gør dette.«

Lignelsen om de to sønner

²⁸»Men hvad mener I? En mand havde to sønner. Han gik til den første og sagde: »Søn, gå i dag hen og arbejd i min vingård.« ²⁹Og han svarede: »Jeg vil ikke«, men senere angrede han og gik derhen. ³⁰Men han gik til den anden og sagde det samme. Han svarede: »Ja, herre,« men han gik ikke derhen. ³¹Hvem af de to udførte farens vilje?« De sagde: »Den første.« Jesus sagde til dem: »Sandelig siger jeg jer: Toldere og skøger skal gå ind i Guds rige før jer. ³²For Johannes kom til jer med vejen til retfærdighed, og I troede ham ikke, men toldere og skøger troede ham, og skønt I så det, angrede I ikke senere så I troede ham.«

Lignelsen om de onde vinbønder

³³Hør en anden lignelse: Der var en husherre som plantede en vingård, satte et gærde om den, gravede en perse i den og byggede et tårn, og han lejede den ud til vinbønder og drog udenlands. ³⁴Da frugttiden nærmede sig, sendte han sine tjenere til vinbønderne for at få sine frugter. ³⁵Vinbønderne greb hans tjenere, en slog de, en anden dræbte de, og en tredje stenede de. ³⁶Han sendte igen andre tjenere, flere end de første, og de gjorde det samme

med dem. ³⁷Men sidst sendte han sin søn til dem og sagde: »De vil respektere min søn.« ³⁸Men da vinbønderne så sønnen, sagde de til hinanden: »Han er arvingen, kom, lad os dræbe ham, og vi vil få hans arv,« ³⁹og de greb ham, kastede ham ud uden for vingården og dræbte ham. ⁴⁰Men når vingårdens herre kommer, hvad vil han så gøre ved disse vinbønder?« ⁴¹De sagde til ham: »Han vil berede et ondt endeligt for de onde og leje sin vingård ud til andre som vil give ham frugterne til rette tid.« ⁴²Jesus sagde til dem: »Har I aldrig læst i skrifterne: »Den sten som murerne forkastede, den er blevet hjørnестenen; fra Herren er dette kommet, og det er underfuldt for vore øjne.« ⁴³Derfor siger jeg jer: Fra jer skal Guds riges tages og gives til et folk som bringer dets frugter. ⁴⁴Og den som falder på denne sten, skal slås i stykker, og den som den falder på, ham skal den knuse.« ⁴⁵Da ypperstepræsterne og farisæerne hørte hans lignelser, forstod de at han talte om dem, og de søgte at gribe ham, men de frygtede skarerne, for de mente at han var en profet.

Kapitel 22

Lignelsen om kongesønnens bryllup

¹Jesus tog til orde og talte igen i lignelser til dem: ²»Himlenes rige ligner en konge som holdt bryllup for sin søn. ³Han sendte sine tjenere ud for at kalde de indbudte til brylluppet, men de ville ikke komme. ⁴Igen sendte han andre tjenere ud og sagde: »Sig til de indbudte: Se, jeg har forberedt mit måltid, mine okser og fedekalve er blevet slagtet, og alt er rede. Kom til brylluppet!« ⁵Men de tog sig ikke af det og gik bort, den ene til sin mark, den anden til sin forretning, ⁶og de øvrige greb hans tjenere, mishandlede dem og dræbte dem. ⁷Men da blev kongen vred, sendte sine hære og dræbte

disse mordere og brændte deres by. ⁸Så siger han til sine tjenere: »Brylluppet er forberedt, men de indbudte var ikke værdige, ⁹gå derfor ud hvor vejene ender, og alle dem som I finder, skal I indbyde bryllup.« ¹⁰Og disse tjenere gik ud på vejene og samlede alle som de fandt, onde og gode, og bryllupsalen blev fyldt af dem som lå til bords. ¹¹Da kongen gik ind for at se til dem som lå til bords, så han dér en mand som ikke var iført en bryllupsklædning, ¹²og han siger til ham: »Ven, hvordan er du kommet herind uden bryllupsklædning?« Men han tav. ¹³Så sagde kongen til tjenerne: »Bind hans fødder og hænder og kast ham ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren. ¹⁴For mange er kaldede, men få er udvalgte.«

Om skat

¹⁵Da gik farisæere hen og traf en beslutning om at fange ham i ord. ¹⁶og de sendte deres disciple sammen med herodianerne til ham, og de sagde: »Lærer, vi ved at du er sandfærdig og lærer Guds vej i sandhed og ikke bekymrer dig om nogens mening, for du gør ikke forskel på folk, ¹⁷sig os da hvad du mener: Er det tilladt at give kejseren skat eller ikke?« ¹⁸Men da Jesus kendte deres ondskab, sagde han: »Hvorfor prøver I mig, hyklere? ¹⁹Vis mig skattens mønt.« De bragte ham en denar, ²⁰og han sagde til dem: »Hvis billede og indskrift er det?« ²¹De sagde til ham: »Kejserens.« Så sagde han til dem: »Giv da kejseren det der tilhører kejseren, og Gud det der tilhører Gud.« ²²Da de hørte det, undrede de sig, og de forlod ham og gik bort.

Om opstandelse

²³På den dag kom saddukæere til ham, og de mener at der ikke er en opstandelse, og

de spurgte ham: ²⁴»Lærer, Moses har sagt: Hvis nogen dør uden at have børn, skal hans bror indgå svogerægteskab med hans hustru og oprejse efterkommere for hans bror. ²⁵Men der var syv brødre hos os, og den første giftede sig og døde, og fordi han ikke havde efterkommere, efterlod han sin hustru til sin bror. ²⁶På samme måde gik det med den anden og tredje indtil alle syv. ²⁷Og sidst af alle døde hustruen. ²⁸Hvem af de syv skal da i opstandelsen have hende som hustru? Alle har jo haft hende som hustru.« ²⁹Men Jesus svarede dem: »I farer vild, fordi I hverken kender skrifterne eller Guds kraft, ³⁰for i opstandelsen gifter man sig ikke eller bortgiftes, men de er som engle i himlene. ³¹Og om de dodes opstandelse, har I ikke læst det som er blevet talt til jer af Gud som sagde: ³²»Jeg er Abrahams Gud og Isaks Gud og Jakobs Gud?« Han er ikke dodes, men levendes Gud.« ³³Og da skarerne hørte dette, blev de slået af forundring over hans lære.

Om det største bud

³⁴Men da farisæerne hørte at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samlede de sig, ³⁵og en af dem, en lovkyndig, spurgte for at prøve ham: ³⁶»Lærer, hvilket bud i loven er det største?« ³⁷Han sagde til ham: »Du skal elske Herren din Gud med hele dit hjerte og med hele din sjæl og med hele din forstand, ³⁸dette er det største og første bud. ³⁹Men et andet er lig dette: Du skal elske din næste som dig selv. ⁴⁰På disse to bud hænger hele loven og profeterne.«

Davids søn og Davids herre

⁴¹Men da farisæerne var samlede, spurgte Jesus dem: ⁴²»Hvad mener I om Kristus? Hvis søn er han?« De sagde til ham: »Davids søn.« ⁴³Han sagde til dem: »Hvordan kan

David så i Ånden kalde ham Herre, når han siger: ⁴⁴»Herren sagde til min Herre: Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får lagt dine fjender under dine fødder?« ⁴⁵Når altså David kalder ham Herre, hvordan kan han så være hans søn?« ⁴⁶Og ingen kunne svare ham et ord, og fra den dag vovede ingen mere at spørge ham.

Kapitel 23

Dommen over de jødiske ledere

¹Da talte Jesus til skarerne og sine disciple ²og sagde: »De skriftlærde og farisæerne har sat sig på Moses' stol. ³Alt hvad de siger, skal I derfor gøre og holde, men I skal ikke handle efter deres gerninger, for de taler, men handler ikke. ⁴Og de binder tunge byrder, som er svære at bære, og lægger dem på menneskers skuldre, men selv vil de ikke røre dem med en finger. ⁵Men alle deres gerninger gør de for at blive set af mennesker, for de gør deres bederemme brede og kvasterne store, ⁶og de elsker den øverste plads ved måltidet og de forreste pladser i synagogerne, ⁷og hilsner på torvene og at blive kaldt rabbi af mennesker. ⁸Men I skal ikke lade jer kalde rabbi, for én er jeres lærer, og I er alle brødre. ⁹Og I skal ikke kalde nogen på jorden jeres far, for én er jeres Far, den himmelske. ¹⁰I skal heller ikke lade jer kalde vejleder, for én er jeres vejleder, Kristus. ¹¹Men den største blandt jer skal være jeres tjener. ¹²Og den som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den som ydmyger sig selv, skal ophøjes. ¹³Men ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I lukker Himlenes rige for mennesker, for selv går I ikke derind, og dem der går ind, tillader I ikke at gå ind. ¹⁴Men ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I æder enkers huse op og beder længe for et syns skyld, derfor skal I modtage en hår-

dere dom.²² ¹⁵Men ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I drager over hav og land for at vinde én proselyt, og når han er blevet det, gør I ham til et Helvedes barn, to gange værre end jer selv. ¹⁶Ve jer, blinde vejledere, som siger: Hvis nogen sværger ved templet, betyder det intet; hvis nogen sværger ved templets guld, er han forpligtet. ¹⁷Tåber og blinde, for hvad er størst? Guldet eller templet som helliger guldet? ¹⁸Og: Hvis nogen sværger ved alteret, betyder det intet, men hvis nogen sværger ved gaven som ligger derpå, er han forpligtet. ¹⁹Blinde, for hvad er størst? Gaven eller alteret som helliger gaven? ²⁰Derfor, den der sværger ved alteret, sværger ved det og ved alt ovenpå det. ²¹Og den der sværger ved templet, sværger ved det og ved ham som bor i det, ²²og den der sværger ved himlen, sværger ved Guds trone og ved ham som sidder på den. ²³Ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I giver tiende af mynte, dild og kommen, men I har undladt de ting i loven som har større vægt: Ret, barmhertighed og troskab, men alt dette burde I gøre og ikke undlade det andet. ²⁴Blinde vejledere, som sier myggen fra, men sluger kamelen. ²⁵Ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I renser det udvendige af bæger og fad, men indvendig er de fulde af rov og griskhed. ²⁶Blinde farisæer, rens først det indre af bægeret for at også det udvendige af det kan blive rent. ²⁷Ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I ligner kalkede grave som udvendig ser smukke ud, men indvendig er de fulde af døde ben og al urenhed. ²⁸Således ser også I retfærdige ud for mennesker i det udvendige, men indvendig er I fulde af hyklery og lovløshed. ²⁹Ve jer, skriftlærde og farisæere, hyklere, for I bygger grave for profeterne og smyk-

²²Verset mangler i de ældste og bedste håndskrifter

ker de retfærdiges grave ³⁰og siger: Hvis vi havde været til i vore fædres dage, ville vi ikke have været delagtige med dem i profeternes blod. ³¹Derfor vidner I selv at I er børn af dem som dræbte profeterne. ³²Og I: Opfyld jeres fædres mål! ³³Slanger! Slangeyngel! Hvordan kan I flygte fra Helvedets dom! ³⁴Derfor, se, jeg sender til jer profeter og vise og skriftlærde, nogle af dem skal I dræbe og korsfæste, og nogle af dem skal I piske i jeres synagoger og forfølge fra by til by ³⁵for at alt det retfærdige blod som er blevet udgydt på jorden, skal komme over jer, fra blodet fra den retfærdige Abel indtil blodet fra Zakarias, Barakias' søn, som I dræbte mellem templet og alteret. ³⁶Sandelig siger jeg jer: Alt dette skal komme over denne slægt. ³⁷Jerusalem, Jerusalem, som dræber profeter og stener dem som er sendt til dig, hvor ofte har jeg villet samle dine børn som en høne samler sine kyllinger under sine vinger, men I ville ikke. ³⁸Se, jeres hus efterlades øde til jer. ³⁹For jeg siger jer: Fra nu af skal I ikke se mig før I siger: Velsignet han som kommer i Herrens navn.«

Kapitel 24

Om de sidste tider

¹Jesus gik ud af templet og gik bort, og hans disciple kom for at vise ham tempelbygningerne. ²Han svarede dem: »Ser I ikke alt dette? Sandelig siger jeg jer: Sten skal ikke efterlades på sten som ikke skal nedbrydes.« ³Men da han sad på Oliebjerget, kom disciplene alene til ham og sagde: »Sig os, hvornår skal dette ske, og hvad der er tegnet på dit komme og verdens afslutning?« ⁴Jesus svarede dem: »Se til at ingen fører jeg vild. ⁵For mange skal komme i mit navn og sige: Jeg er Kristus, og mange skal de føre vild. ⁶Og I skal høre om krige og

rygter om krige. Se til at I ikke lader jer skræmme, for det er nødvendigt at det sker, men det er endnu ikke enden. ⁷For folk skal rejse sig mod folk og rige mod rige, og der skal være hungersnød og jordskælv sted på sted, ⁸men alt dette er veernes begyndelse. ⁹Da skal de overgive jer til trængsel, og de skal dræbe jer, og I skal være hadet af alle folkene. ¹⁰Og da skal mange falde fra, og de skal udlevere hinanden og hade hinanden. ¹¹Og mange falske profeter skal fremstå og føre mange vild, ¹²og fordi lovløsheden bliver stor, bliver kærligheden kold hos mange. ¹³Men den som holder ud til enden, skal frelses. ¹⁴Og dette evangelium om riget skal forkyndes i hele verden til vidnesbyrd for alle folk, og så skal enden komme. ¹⁵Når I da ser ødelæggelsens vederstyggelighed, som der er blevet talt om ved profeten Daniel, stå på helligt sted – den som læser det, han skal forstå – ¹⁶så skal de i Juddæa flygte til bjergene, ¹⁷den på taget skal ikke stige ned for at hente det der er i hans hus, ¹⁸og den på marken skal ikke vende tilbage for at hente sin kappe. ¹⁹Og ve dem som er gravide, og dem som ammer i de dage. ²⁰Men bed om at jeres flugt ikke skal ske om vinteren og heller ikke på en sabbat. ²¹For da skal der være en stor trængsel som ikke har været fra verdens begyndelse indtil nu, og heller ikke vil komme. ²²Og hvis de dage ikke blev afkortet, ville intet kød blive frelst, men for de udvalgte skyld vil disse dage blive forkortet. ²³Så hvis nogen siger til jer: Se, her er Kristus, eller: Her! Skal I ikke tro det, ²⁴for falske Kristus'er og falske profeter skal fremstå, og de skal udføre store tegn og undere, så at de, hvis det er muligt, også fører de udvalgte vild. ²⁵Se, jeg har sagt jer det forud. ²⁶Hvis altså de siger til jer: Se, han er i ørkenen, gå ikke derud. Se, han er i kamrene, tro det ikke, ²⁷for ligesom lynet kommer fra øst og lyser til vest, således skal Menneskesønnens

komme være. ²⁸Hvor ådslet er, dér vil gribbene samles.

Genkomsten

²⁹Men straks efter disse dages trængsel skal solen formørkes, månen ikke give lys, og stjernerne skal falde ned fra himlen, og himlenes kræfter rystes. ³⁰Og da skal Menneskesønnens tegn vise sig på himlen, og da skal jordens stammer jamre, og de skal se Menneskesønnen komme på himlens skyer med magt og megen herlighed. ³¹Og han skal sende sine engle med høj basunklang, og de skal samle hans udvalgte fra de fire vindretninger fra den en ende af himlen til den anden.

Lignelsen om figentræet

³²Men lær denne lignelse af figentræet: Når dets grene allerede er friske, og bladene springer ud, så forstår I at sommeren er nær. ³³Således også I; når I ser alt dette ske, forstår I at han er nær døren. ³⁴Sandelig siger jeg jer: Denne slægt skal ikke forgå før alt dette er sket. ³⁵Himlen og jorden skal forgå, men mine ord skal ikke forgå. ³⁶Men om den dag eller time ved ingen, heller ikke himlenes engle eller Sønnen, men alene Faderen. ³⁷For ligesom Noas dage var, således skal Menneskesønnen komme være. ³⁸For ligesom de i de dage før syndfloden spiste og drak, giftede sig og bortgiftede indtil den dag da Noa gik ind i arken, ³⁹og de vidste ikke noget, før syndfloden kom og tog dem alle, således skal det også være ved Menneskesønnen komme. ⁴⁰Da skal der være to på marken, den ene skal tages med, og den anden lades tilbage, ⁴¹to skal male korn på samme kværn, den ene skal tages med, og den anden lades tilbage.

Om årvågenhed

⁴²Våg derfor, for I ved ikke på hvilken dag jeres Herre kommer. ⁴³Men dette skal I vide, at hvis husherren vidste i hvilken nattevagt tyven kommer, så ville han våge og ikke tillade at der skete indbrud i hans hus. ⁴⁴Derfor skal også I være beredte, for Menneskesønnen kommer i den time I ikke tænker.

Lignelsen om den tro og den onde tjener

⁴⁵Hvem er da den tro og kloge tjener som hans herre har sat over sine tjenestefolk, for at han skal give dem maden til rette tid? ⁴⁶Lykkelig den tjener hvis herre finder ham gøre sådan, når han kommer. ⁴⁷Sandelig siger jeg jer: Han vil sætte ham over alt hvad han ejer. ⁴⁸Men hvis den onde tjener siger i sit hjerte: Min herre tager sig god tid, ⁴⁹og han begynder at slå sine medtjenere og spiser og drikker sammen med drankerne, ⁵⁰da skal den tjeners herre komme på en dag han ikke venter, og i en time han ikke kender, ⁵¹og han skal hugge ham i småstykker og give ham plads blandt hyklerne. Dér skal der være gråd og tænderskæren.

Kapitel 25

Lignelsen om de ti brudepiger

¹Da skal Himlenes rige ligne ti jomfruer som tog deres lamper og gik ud for at møde brudgommen. ²Men fem af dem var tåber, og fem var kloge, ³for da tåberne tog deres lamper, tog de ikke olie med sig. ⁴Men de kloge tog olie i deres kander sammen med deres lamper. ⁵Men da brudgommen lod vente på sig, døsede de hen og faldt i søvn. ⁶Men midt på natten lød råbet: »Se brudgommen, gå ud for at møde ham.« ⁷Da rejste alle disse jomfruer sig og ordnede deres lamper. ⁸Men tåberne sagde til de kloge: »Giv os af jeres olie, for vore lamper

er ved at slukkes.< ⁹Men de kloge svarede: ›Nej, der er ikke nok til os og jer. Gå hellere hen til købmanden og køb til jer selv.< ¹⁰Men mens de gik bort for at købe, kom brudgommen, og de som var rede, gik med ham ind i bryllupssalen, og døren blev lukket. ¹¹Men senere kommer også de øvrige jomfruer, og de siger: ›Herre, Herre, luk op for os.< ¹²Men han svarede: ›Sandelig siger jeg jer: Jeg kender jer ikke.< ¹³Våg derfor, for I kender hverken dagen eller timen.

Lignelsen om de betroede talenter

¹⁴For det er ligesom en mand som drog udenlands og kaldte på sine tjenere og overgav sin ejendom til dem, ¹⁵og en gav han fem talenter, en anden to talenter og en tredje en, enhver efter hans evne, og han rejste udenlands. Straks ¹⁶gik den som havde modtaget de fem talenter hen og handlede med dem, og han tjente fem talenter til. ¹⁷På samme måde tjente den med de to andre to. ¹⁸Men den som havde modtaget en, gik ud, gravede et hul i jorden og skjulte sin herres penge. ¹⁹Men efter lang tid kommer disse tjeneres herre og gør regnskabet op med dem. ²⁰Den som havde modtaget de fem talenter, kom og bragte andre fem talenter og sagde: ›Herre, du overgav fem talenter til mig, se, jeg har tjent fem talenter til.< ²¹Hans herre sagde til ham: ›Godt, gode og tro tjener, du var tro over lidt, jeg vil sætte dig over meget. Gå ind til din herres glæde.< ²²Og også den med de to kom og sagde: ›Herre, du overgav to talenter til mig, se, jeg har tjent to til.< ²³Hans herre sagde til ham: ›Godt, gode og tro tjener, du var tro over lidt, jeg vil sætte dig over meget. Gå ind til din herres glæde.< ²⁴Men også den som modtog den ene talent, kom og sagde: ›Herre, jeg har lært dig at kende som en hård mand som høster hvor du ikke såede, og samler hvor du ikke spredte, ²⁵og

jeg blev bange og gik bort og skjulte din talent i jorden, se, her har du dit.< ²⁶Men hans herre sagde til ham: ›Onde og dovne tjener, du vidste at jeg høster hvor jeg ikke såede, og samler hvor jeg ikke spredte? ²⁷Du burde da have placeret mine penge hos vekselrerne, og når jeg kom, havde jeg da fået mit igen med rente. ²⁸Derfor, tag talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter, ²⁹for enhver som har, ham skal der gives, og han skal have overflod, men den som ikke har, fra ham skal også det tages som han har. ³⁰Og kast den unyttige tjener ud i mørket udenfor, dér skal der være gråd og tænderskæren.<

Verdensdommen

³¹Men når Menneskesønnen kommer i sin herlighed og alle englene med ham, da skal han tage sæde på sin herligheds trone, ³²og alle folkene skal samles foran ham, og han skal skille dem fra hinanden, ligesom hyrden skiller fårene fra bukkene, ³³og han skal stille fårene ved sin højre side og bukkene ved den venstre. ³⁴Da skal kongen sige til dem ved sin højre side: ›Kom, min Fars velsignede, arv det rige som er blevet beredt til jer fra verdens grundlæggelse af. ³⁵For jeg var sulten, og I gav mig at spise; jeg var tørstig, og I gav mig at drikke; jeg var fremmed, og I tog imod mig; ³⁶jeg var nøgen, og I gav mig tøj; jeg var syg, og I så til mig; jeg var i fængsel, og I kom til mig.< ³⁷Da skal de retfærdige svare ham: ›Herre, hvornår så vi dig sulten og gav dig mad, tørstig og gav dig at drikke? ³⁸Hvornår så vi dig fremmed og tog imod dig, eller nøgen og gav dig tøj? ³⁹Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og kom til dig?< ⁴⁰Og kongen skal svare: ›Sandelig siger jeg jer: Alt hvad I gjort mod en af disse mine mindste brødre, har I gjort mod mig.< ⁴¹Da skal han også sige til dem ved sin venstre side: ›Gå bort fra mig, I forban-

dede, til den evige ild som er beredt Djævelen og hans engle. ⁴²For jeg var sulten, og I gav mig ikke at spise; jeg var tørstig, og I gav mig ikke at drikke; jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig; ⁴³jeg var nøgen, og I gav ikke mig tøj; jeg var syg og i fængsel, og I kom ikke til mig.« ⁴⁴Da skal de svare: »Herre, hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel og tjente dig ikke?« Da skal han svare dem: »Sandelig siger jeg jer, alt hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste, har I heller ikke gjort mod mig.« ⁴⁶Og de skal gå bort til den evige straf, men de retfærdige til evigt liv.«

Kapitel 26

Beslutningen om Jesu død

¹Menda Jesus havde afsluttet alle disse ord, sagde han til sine disciple: ²»I ved at om to dage er det påske, og Menneskesønnen skal udleveres til at korsfæstes.« ³Da samledes ypperstepræsterne og folkets ældste i ypperstepræstens gård; han hed Kajfas. ⁴Og de rådslog om at gribe Jesus med list og dræbe ham, ⁵men de sagde: »Ikke under festen, for at der ikke skal blive oprør blandt folket.«

Salvingen i Betania

⁶Men da Jesus var i Betania, i Simon den Spedalskes hus, ⁷kom en kvinde til ham som havde en alabastkrukke med meget kostbar olie, og hun hældte den ud over hans hoved mens han lå til bords. ⁸Men da disciplene så det, harmedes de og sagde: »Hvorfor sådan et spild? ⁹For den kunne være blevet solgt for meget og givet til de fattige.« ¹⁰men da Jesus vidste det, sagde han til dem: »Hvorfor volder I kvinden besvær? For hun har gjort en god gerning mod mig, ¹¹for de fat-

tige har I altid hos jer, men mig har I ikke altid, ¹²for da hun hældte denne olie over mit legeme, forberedte hun mig til begravelsen. ¹³Sandelig siger jeg jer: Hvor som helst i hele verden dette evangelium forkyndes, skal der også tales om det hun har gjort, til erindring om hende.«

Judas' forræderi

¹⁴Da gik en af de tolv, som hed Judas Iskariot, til ypperstepræsterne, ¹⁵og han sagde: »Hvad vil I give mig, så jeg forråder ham?« Og de betalte ham tredive sølvmonter. ¹⁶Fra da af søgte han en gunstig lejlighed til at forråde ham.

Nadveren

¹⁷På den første dag i de usyrede brøds fest kom disciplene til Jesus og sagde: »Hvor vil du have at vi forbereder påskemåltidet for dig?« ¹⁸Og han sagde: »Gå til byen til den og den og sig til ham: »Læreren siger: Min tid er nær, hos dig vil jeg fejre påskemåltid sammen med mine disciple.« ¹⁹Og disciplene gjorde som Jesus havde befalet dem, og de forberedte påskemåltidet. ²⁰Da det var blevet aften, lå han til bords sammen med de tolv. ²¹Mens de spiste, sagde han: »Sandelig siger jeg jer: En af jer skal forråde²³ mig.« ²²De blev meget bedrøvede og begyndte hver især at sige: »Det er vel ikke mig, Herre?« ²³Han svarede: »Den som dyppede hånden i fadet sammen med mig, han vil forråde mig. ²⁴Menneskesønnen går bort, som der står skrevet om ham, men ve det menneske ved hvem Menneskesønnen forrådes. Det var bedre for det menneske hvis han ikke var blevet født.« ²⁵Men Judas, som forrådte ham, svarede: »Det er vel ikke mig, rabbi?« Han siger til ham: »Du har

²³Grundbetydningen af grundtekstens ord er: »udlevere/overgive«.

sagt det.« ²⁶Og mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede det, brød det og gav det til sine disciple og sagde: »Tag det og spis det, dette er mit legeme.« ²⁷Og han tog bægeret, takkede og gav dem det og sagde: »Drik alle af det, ²⁸for dette er mit blod, pagtens, som udgydes for mange til syndernes tilgivelse. ²⁹Og jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke mere drikke af denne vintræets frugt før den dag, da jeg skal drikke den ny sammen med jer i min Fars rige.«

Forudsigelse af frafald og fornægtelse

³⁰Da de have sunget, gik de ud til Oliebjerget. ³¹Da siger Jesus til dem: »I skal alle tage anstød af mig i denne nat, for der står skrevet: Jeg vil slå hyrden,

og hjordens får skal spredes. ³²Men efter at jeg er blevet oprejst, vil jeg gå forud for jer til Galilæa.« ³³Men Peter sagde til ham: »Hvis alle vil tage anstød af dig, vil jeg aldrig tage anstød.« ³⁴Jesus sagde til ham: »Sandelig siger jeg dig: I denne nat før hanen galer, skal du fornægte mig tre gange.«

³⁵Peter sagde til ham: »Selv hvis jeg skal dø sammen med dig, vil jeg aldrig fornægte dig.« Det samme sagde også alle disciplene.

Jesus i Getsemane

³⁶Da kom Jesus med dem til et sted som hedder Getsemane, og han sagde til disciplene: »Sæt jer her mens jeg går bort for at bede her.« ³⁷Og han tog Peter og de to Zebedæussønner med sig, og han begyndte at blive bedrøvet og angst. ³⁸Da sagde han til dem: »Min sjæl er bedrøvet til døden, bliv her og våg sammen med mig.« ³⁹Og han gik lidt videre, faldt på ansigtet og bad: »Min Far, hvis det er muligt, så tag dette bæger fra mig, dog ikke som jeg vil, men som du vil.« ⁴⁰Og han kom hen til disciplene og fandt dem sovende, og han sagde til Peter: »Så

magtede I ikke at våge en time med mig?

⁴¹Våg og bed for at I ikke skal falde i fristelse, Ånden er villig, men kødet er svagt.«

⁴²Igen gik han bort for anden gang og bad: »Min Far, hvis dette ikke kan gå mig forbi uden jeg drikker det, så ske din vilje.« ⁴³Og da han igen kom hen til dem, fandt han dem sovende, for deres øjne var tunge. ⁴⁴Og han forlod dem igen, gik bort og bad for tredje gang den samme bøn igen. ⁴⁵Så kom han hen til disciplene og sagde til dem: »Sover I stadig og hviler jer. Se, timen er kommet nær, og Menneskesønnen skal udleveres i synderes hænder. ⁴⁶Rejs jer, lad os gå, se han som forråder mig, er kommet nær.«

Tilfangetagelsen

⁴⁷Endnu mens han talte, se da kom Judas, en af de tolv, og med ham en stor skare med sværd og knipler fra ypperstepræsterne og folkets ældste. ⁴⁸Og han som forrådte ham, havde givet dem et tegn og sagt: »Det er ham som jeg kysser, grib ham.« ⁴⁹Straks gik han hen til Jesus og sagde: »Vær hilset, rabbi!« Og han kyssede ham. ⁵⁰Men Jesus sagde til ham: »Ven, hvorfor er du her?« Da gik de hen til ham, lagde hænderne på Jesus og greb ham. ⁵¹Og se, en af dem som var sammen med Jesus, rakte hånden ud, trak sit sværd, slog ypperstepræstens tjener og huggede hans øre af. ⁵²Da sagde Jesus: »Stik dit sværd tilbage på dets plads, for alle som griber deres sværd, skal omkomme ved sværd. ⁵³Eller mener du at jeg ikke kan bede min Far, så han nu vil stille til tolv legioner engle til rådighed for mig? ⁵⁴Hvordan skulle da skrifterne blive opfyldt, at det skal ske således?« ⁵⁵I den time sagde Jesus til skarerne: »Som mod en røver drog I ud med sværd og knipler for at fange mig; daglig sad jeg i templet og lærte, og I greb mig ikke. ⁵⁶Men alt dette er sket for at profeternes skrifter skulle blive opfyldt.« Da for-

lod alle disciplene ham og flygtede.

Processen mod Jesus om natten i Rådet

⁵⁷Men de som havde grebet Jesus, førte ham til ypperstepræsten Kajfas, hvor de skriftlærde og de ældste var samlede. ⁵⁸Men Peter fulgte ham på afstand til ypperstepræstens gård, og han gik indenfor og satte sig hos tjenerne for at se hvad der blev udgangen. ⁵⁹Ypperstepræsterne og hele Rådet søgte efter falsk vidnesbyrd mod Jesus for at få ham dømt til døden, ⁶⁰og de fandt intet, skønt mange kom og vidnede falsk. Men til sidst kom to, ⁶¹og de sagde: »Han har sagt: Jeg kan nedbryde Guds tempel og bygge det op på tre dage.« ⁶²Ypperstepræsten rejste sig og sagde til ham: »Du svarer ikke på hvad disse vidner mod dig?« ⁶³Men Jesus tav. Ypperstepræsten sagde til ham: »Jeg tager dig i ed ved den levende Gud, at du siger os om du er Kristus, Guds Søn.« ⁶⁴Jesus sagde til ham: »Du har sagt det. Men jeg siger jer: Fra nu af skal I se Menneskesønnen sidde ved kraftens højre hånd og komme på himlens skyer.« ⁶⁵Da sønderrev ypperstepræsten sine klæder og sagde: »Han har spottet Gud! Hvad har vi endnu brug for af vidner? Se, I har nu hørt bespottelsen. ⁶⁶Hvad mener I?« Og de svarede: »Han er skyldig til døden.« ⁶⁷Så spyttede de ham i ansigtet, og de slog ham med knytnæver, og de slog ham med stokke, ⁶⁸og de sagde: »Profeter for os, Kristus, hvem er det som slog dig?«

Peters fornægtelse

⁶⁸Men Peter sad udenfor i gården, og en tjenestepige kom til ham og sagde: »Du var også sammen med Jesus fra Galilæa.« ⁷⁰Men han nægtede overfor alle og sagde: »Jeg ved ikke hvad du taler om.« ⁷¹Og da han gik ud til porten, så en anden pige ham,

og hun sagde til dem der var dér: »Han var sammen med Jesus fra Nazaret.« ⁷²Og igen nægtede han med en ed: »Jeg kender ikke det menneske.« ⁷³Men lidt efter kom de som stod der, hen og sagde til Peter: »Sandelig, du er også en af dem, for din talemåde afslører dig.« ⁷⁴Da begyndte han at forbande sig og sværge: »Jeg kender ikke det menneske.« ⁷⁵Og Peter huskede det ord Jesus havde sagt: »Før hanen galler, har du fornægtet mig tre gange.« Og han gik udenfor og græd bittert.

Kapitel 27

Processen mod Jesus om morgenen i synedriet

¹Men da det var blevet morgen, traf alle ypperstepræsterne og folkets ældste en beslutning imod Jesus med et formål at få ham dømt til døden. ²Og de bandt ham, førte ham bort og udleverede ham til statholderen Pilatus.

Judas' død

³Da nu Judas, som forrådte ham, så at han var blevet dømt, angrede han og bragte de tredive sølvmonter tilbage til ypperstepræsterne og de ældste ⁴og sagde: »Jeg har syndet ved at forråde uskyldigt blod.« Men de sagde: »Hvad kommer det os ved? Det bliver din sag.« ⁵Og han kastede sølvmonterne i templet og gik bort og hængte sig. ⁶Men ypperstepræsterne tog sølvmonterne og sagde: »Det er ikke tilladt at lægge dem i tempelkisten, for det er blodpenge.« ⁷Men de traf en beslutning og købte pottemagermarken for dem til gravplads for de fremmede. ⁸Derfor er denne mark blevet kaldt blodmarken indtil denne dag. ⁹Da blev det opfyldt som er blevet talt ved profeten Jeremias, som sagde: »Og de tog de tredive sølv-

mønter, prisen for den vurderede, hvem Israels børn vurderede,« ¹⁰og de gav dem for pottemagermarken, »som Herren befalede mig.«

Processen mod Jesus hos Pilatus

¹¹Men Jesus blev stillet overfor statholderen, og statholderen spurgte ham: »Er du jødernes konge?« Jesus sagde: »Du siger det.« ¹²Og mens han blev anklaget af ypperstepræsterne og de ældste, svarede han intet. ¹³Da sagde Pilatus til ham: »Hører du ikke hvor meget de anklager dig?« ¹⁴Han svarede ham ikke på et eneste ord, så statholderen undrede sig meget. ¹⁵Men ved festen plejede statholderen at løslade en fange efter mængdens ønske. ¹⁶Dengang havde man en berygtet fange som hed Jesus Barabbas. ¹⁷Da de nu var samlede, sagde Pilatus til dem: »Hvem vil I have at jeg skal løslade jer: Jesus Barabbas eller Jesus som kaldes Kristus?« ¹⁸For han vidste at de havde udleveret ham på grund af misundelse. ¹⁹Og mens han sad på dommersædet, sendte hans hustru bud til ham og sagde: »Hold dig fra denne retfærdige mand, for jeg har lidt meget i nat i en drøm på grund af ham.« ²⁰Men ypperstepræsterne og de ældste overtalte skarerne til at forlange Barabbas, men få Jesus slået ihjel. ²¹Statholderen tog til orde og sagde til dem: »Hvem af de to vil I have at jeg løslader for jer?« Og de sagde: »Barabbas.« ²²Pilatus sagde til dem: »Hvad skal jeg da gøre med Jesus, som kaldes Kristus?« De sagde alle: »Lad ham blive korsfæstet.« ²³Og han sagde: »Hvad ondt har han da gjort?« Men de råbte højere og sagde: »Lad ham blive korsfæstet.« ²⁴Men da Pilatus så at han intet opnåede, men at der snarere blev oprør, tog han vand og vaskede sine hænder overfor folket og sagde: »Jeg er uskyldig i dennes blod. Det bliver jeres sag.« ²⁵Og hele folket svarede: »Hans

blod kommer over os og over vore børn.« ²⁶Da løslod han dem Barabbas, men Jesus lod han piske og udleverede ham til at blive korsfæstet.

Tornekroningen

²⁷Da tog statholderens soldater Jesus med sig til borgen, og de samlede hele vagtmandskabet om ham. ²⁸Og de klædte ham af og lagde en skarlagensrød kappe om ham, ²⁹og de flettede en krone af torne og satte den på hans hoved og gav ham et rør i højre hånd, og de knælede foran ham, spottede ham og sagde: »Hil dig, jødernes konge!« ³⁰Og de spyttede på ham, tog røret og slog ham i hovedet. ³¹Da de havde spottet ham, tog de kappen af ham og gav ham hans egne klæder på og førte ham bort for at korsfæste ham.

Korsfæstelsen

³²Mens de gik derud, traf de en mand fra Kyrene ved navn Simon, ham tvang de til at bære hans kors. ³³Da de kom til et sted som kaldes Golgata, det betyder hovedskalssted, ³⁴gav de ham vin blandet med malurt at drikke, og da han havde smagt det, ville han ikke drikke. ³⁵Men da de havde korsfæstet ham, delte de hans klæder ved at kaste lod, ³⁶og de satte sig og holdt vagt over ham dér. ³⁷De satte anklagen mod ham over hans hoved. Der var blevet skrevet: »Han er Jesus, jødernes konge.« ³⁸Så korsfæster de to røvere sammen med ham, den ene på hans højre side og den anden på hans venstre side. ³⁹De som gik forbi, spottede ham ved at ryste på hovedet ⁴⁰og sige: »Du som nedbryder templet og opbygger det på tre dage, frels dig selv, hvis du er Guds søn, og stig ned fra korset.« ⁴¹Ligeledes hånede også ypperstepræsterne sammen med de skriftlærde og de ældste og sagde: ⁴²»Andre

har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. Han er Israels konge, så lad ham stige ned fra korset, og vi vil tro på ham. ⁴³Han har sat sin tillid til Gud, lad ham nu redde ham, hvis han bryder sig om ham, for han har sagt: Jeg er Guds Søn.« ⁴⁴Men også røverne, som var blevet korsfæstet sammen med ham, hånede ham på samme måde.

Jesu død

⁴⁵Men fra den sjette time kom der mørke over hele landet indtil den niende time. ⁴⁶Og ved den niende time råbte Jesus med høj røst og sagde: »Elí, Eí! Lemá sabaktáni?« Det betyder »Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?« ⁴⁷Men nogle af dem som stod dér, hørte det og sagde: »Han kalder på Elias.« ⁴⁸Straks løb en af dem hen og tog en svamp, fyldte den med vineddike og stak den på et rør og gav ham at drikke. ⁴⁹Men de øvrige sagde: »Lad os se om Elias kommer for at frelse ham.« ⁵⁰Men Jesus råbte igen med høj røst og opgav ånden. ⁵¹Og se, forhænget i templet blev flænget i to stykker fra øverst til nederst, og jorden skælvede, og klipperne spaltedes, ⁵²og gravene blev åbnet, og mange af de hellige henvovedes legemer blev oprejst, ⁵³og de gik ud af gravene og efter hans opstandelse gik de ind i den hellige by og viste sig for mange. ⁵⁴Men da officeren og de som sammen med ham holdt vagt over Jesus, så jordskælvet og det der skete, blev de grebet af stærk frygt og sagde: »Sandelig, han var Guds søn!« ⁵⁵Men der var mange kvinder dér som på afstand så på, og som havde fulgt Jesus fra Galilæa og tjent ham, ⁵⁶blandt dem var Maria Magdalene og Maria, Jakobs og Josefs mor og Zebedæussønnernes mor.

Begravelsen

⁵⁷Men da det var blevet aften, kom en rig mand fra Arimatæa, ved navn Josef, som også selv var blevet en discipel af Jesus. ⁵⁸Han gik til Pilatus og bad om Jesu legeme. Da befalede Pilatus at det skulle udleveres. ⁵⁹Josef tog legemet, svøbte det i et rent linnedklæde ⁶⁰og lagde det i sin nye grav, som han havde ladet hugge ud i klippen, og han væltede en stor sten for gravens indgang og gik bort. ⁶¹Maria Magdalene og den anden Maria var der og sad overfor graven.

Gravvagten

⁶²Men den næste dag, som er dagen efter beredelsesdagen, samledes ypperstepræsterne og farisæerne hos Pilatus, ⁶³og de sagde: »Herre, vi er kommet i tanker om at denne bedrager har sagt, mens han levede: Efter tre dage bliver jeg oprejst. ⁶⁴Befal derfor at graven skal sikres indtil den tredje dag for at ikke hans disciple skal komme og stjæle ham og sige til folket: Han er blevet oprejst fra de døde, og det sidste bedrag vil blive værre end det første.« ⁶⁵Pilatus sagde til dem: »Her har I et vagtmandskab, gå og bevogt graven som I bedst ved.« ⁶⁶Og de gik bort og bevogtede graven efter at de havde forseglet stenen.

Kapitel 28

Opstandelsen

¹Men efter sabbatten, da det gryede på den første dag i ugen, kom Maria Magdalene og en anden Maria for at se til graven. ²Og se, der kom et stort jordskælv, for Herrens engel steg ned fra himlen og gik hen og væltede stenen og satte sig på den. ³Hans udseende var som lynet og hans klæder hvide som sne. ⁴Og de som holdt vagt, skælvede af frygt for ham og blev som døde. ⁵Men engelen tog til orde og sagde til kvinderne: »I

skal ikke frygte, for jeg ved at I søger efter Jesus, den korsfæstede. ⁶Han er ikke her, for han er blevet oprejst som han har sagt. Kom og se stedet hvor han lå. ⁷Og skynd jer hen og sig til hans disciple at han er blevet oprejst fra de døde, og se, han går forud for jer til Galilæa, og dér skal I se ham. Se, jeg har sagt jer det.« ⁸Og de skyndte sig bort fra graven med frygt og stor glæde og løb hen for at fortælle det til hans disciple. ⁹Og se, Jesus mødte dem og sagde: »Vær hilset!« De gik hen til ham, omfavnede hans fødder og tilbad ham. ¹⁰Da sagde Jesus til dem: »Frygt ikke! Gå og fortæl mine disciple at de skal gå til Galilæa, og dér skal de se mig.«

det, jeg har befalet jer. Og se, jeg er med jer alle dage indtil verdens afslutning.«

Bestikkelse af gravvagten

¹¹Mens de gik bort, se, da kom nogle fra vagtmandskabet til byen og fortalte ypperstepræsterne alt hvad der var sket. ¹¹Og de samledes med de ældste, og de traf den beslutning at give soldaterne en stor sum penge, ¹³og de sagde: »I skal sige: Hans disciple kom om natten og stjal ham mens vi sov.« ¹⁴Og hvis statholderen får det at høre, vil vi berolige ham og sørge for at I ikke får noget at bekymre jer om. ¹⁵De tog pengene og gjorde som de havde lært. Og dette ord er blevet udspremt blandt jøderne indtil den dag i dag.

Missionsbefalingen

¹⁶De elleve disciple drog til Galilæa til det bjerg hvor Jesus havde befalet dem at gå hen, ¹⁷og da de så ham, tilbad de ham, men nogle tvivlede. ¹⁸Og Jesus trådte frem og talte til dem: »Mig er blevet givet al magt i himlen og på jorden. ¹⁹Gå derfor hen og gør alle folk til mine disciple, idet I døber dem i Faderens, og Sønnens og Helligåndens navn, ²⁰og idet I lærer dem at holde alt

Faglige noter

- a. [Matt 10,27] »i øret« refererer til en privat kommunikation
- b. [Matt 15,2] Der er tænkt på en rituel vask af hænderne før måltidet

Markusevangeliet

Kapitel 1

Johannes Døber

¹Begyndelsen på evangeliet om Jesus Kristus, Guds Søn, ²var ligesom der står skrevet hos profeten Esajas:

»Se, jeg sender min engel foran dit ansigt; han vil forberede din vej.

³Der er en stemme der råber i ørkenen: Forbered Herrens vej, gør hans stier jævne!«.

⁴Frem trådte Johannes, som døbte i ørkenen og forkyndte omvendelsesdåb til tilgivelse af synderne. ⁵Hele Judæas land og alle i Jerusalem gik ud og blev døbt af ham i Jordanfloden hvorved de bekendte deres synder. ⁶Johannes var klædt i kamelhår og havde et læderbælte om livet og spiste græshopper og vild honning. ⁷Han forkyndte: »Efter mig kommer den der er stærkere end jeg, hans sandalrem er jeg ikke værdig til at bøje mig ned og løse. ⁸Jeg har døbt jer med vand, men han vil døbe jer med Helligånd.«

Jesu dåb

⁹Det skete i de dage at Jesus kom fra Nazaret i Galilæa og blev døbt af Johannes i Jordan. ¹⁰Og straks da han steg op af vandet, så han himlene skilles ad og Ånden stige ned som en due over ham, ¹¹og der lød en stemme fra himlene: »Du er min søn, den

elskede, dig har jeg udvalgt.¹«

Jesu fristelse

¹²Straks efter fører Ånden ham ud i ørkenen. ¹³Han var i ørkenen fyrre dage mens han blev fristet af Satan, og han var blandt dyrene, og englene tjente ham.

Jesu forkyndelse i Galilæa

¹⁴Efter at Johannes var blevet fængslet, kom Jesus til Galilæa og forkyndte Guds evangelium: ¹⁵»Tiden er blevet opfyldt, og Guds rige er kommet nær; omvend jer og tro på evangeliet!«

Kaldelsen af de første disciple

¹⁶Mens han gik langs Galilæas sø, så han Simon og Andreas, Simons bror, i færd med at kaste net i søen. For de var fiskere. ¹⁷Jesus sagde til dem: »Følg mig, og jeg vil gøre jer til menneskefiskere.« ¹⁸Straks forlod de deres net og fulgte ham. ¹⁹Da han gik lidt videre, så han Jakob, Zebedæus' søn, og hans bror Johannes, i deres båd i færd med at ordne deres net, ²⁰og straks kaldte han dem. De forlod deres far Zebedæus i båden sammen med daglejerne og fulgte efter ham.

Uddrivelsen af en uren ond

¹Kan også oversættes: »I dig har jeg velbehag.«

²¹De kommer til Kapernaum, og straks på sabbatten gik han ind i synagogen og underviste, ²²og de blev slået af forundring over hans undervisning; for han underviste dem som en med myndighed og ikke som de skriftlærde. ²³Straks var der i deres synagoge et menneske med en uren ånd, og han skreg: ²⁴»Hvad har vi med dig at gøre, Jesus af Nazaret? Er du kommet for at ødelægge os? Jeg ved hvem du er: Guds helige.« ²⁵Jesus truede den: »Ti stille, og far ud af ham!« ²⁶Den urene ånd sled i ham, skreg med høj stemme og for ud af ham. ²⁷De blev alle forfærdede, så de diskuterede med hinanden: »Hvad er dette? En ny lære med myndighed; selv de urene ånder befaler han over, og de adlyder ham.« ²⁸Rygten om ham kom straks ud overalt i hele omegnen, det vil sige Galilæa.

Peters svigermor

²⁹Straks da de var kommet ud af synagogen, kom de til Simons og Andreas' hus sammen med Jakob og Johannes. ³⁰Men Simons svigermor lå med feber, og straks fortalte de ham om hende; ³¹og han gik hen til hende, greb hendes hånd og rejste hende op, og feberen forlod hende, og hun sørgede for dem. ³²Da det var blevet aften, og solen var gået ned, bar de alle de syge og de besatte til ham, ³³og hele byen var forsamlet ved døren. ³⁴Han helbredte mange, der led af mange slags sygdomme, og han uddrev mange dæmoner, og han tillod ikke dæmonerne at tale, fordi de kendte ham.

Jesu forkyndelse i synagoger

³⁵Tidligt, mens det var helt mørkt, stod han op, gik ud og hen til et øde sted, og dér bad han. ³⁶Simon og de der var sammen med ham, skyndte sig efter ham. ³⁷De fandt ham og siger til ham: »Alle søger dig.« ³⁸Han

sagde til dem: »Lad os gå andet steds hen, til de nærliggende landsbyer, for at jeg også kan forkynde dér; for det er derfor jeg er kommet.« ³⁹Han kom og forkyndte i deres synagoger i hele Galilæa og uddrev dæmoner.

Helbredelsen af en spedalsk

⁴⁰En spedalsk kommer til ham, beder ham og falder på knæ for ham og siger til ham: »Hvis du vil, kan du gøre mig ren.« ⁴¹Han fik medlidenhed med ham, rakte sin hånd frem, rørte ved ham og siger til ham: »Jeg vil, bliv ren!« ⁴²Straks forlod spedalskheden ham, og han blev renset. ⁴³Han talte strengt til ham og sendte ham straks væk, ⁴⁴og siger: »Se til at du ikke siger det til nogen; men gå hen og vis dig for præsten, og bring det offer for din renselse som Moses har befalet, til vidnesbyrd for dem!« ⁴⁵Men han gik ud og begyndte at forkynde ivrigt og udbrede ordet, så at Jesus ikke mere kunne gå åbenlyst ind i en by, men var udenfor på øde steder, og de kom til ham alle vegne fra.

Kapitel 2

Helbredelsen af en lam

¹Da han nogle dage senere igen gik ind i Kapernaum, rygtedes det at han var hjemme. ²Mange samledes så at der ikke længere var plads, ikke engang foran døren, og han talte ordet til dem. ³Nogle bringer en lam hen til ham, båret af fire mænd. ⁴Da de ikke kunne bringe ham hen til Jesus på grund af skaren, fjernede de taget hvor han var; og da de havde brudt hul, sænker de båret, som den lamme lå på. ⁵Da Jesus så deres tro, siger han til den lamme: »Søn! Dine synder tilgives dig.« ⁶Men nogle af de skriftlærde som sad der, tænkte i deres hjerter: ⁷»Hvorfor taler han på den måde? Han spotter Gud.

Hvem kan tilgive synder undtagen én, nemlig Gud?»⁸ Straks mærkede Jesus i sin ånd at de tænkte sådan ved sig selv, og sagde til dem: »Hvorfor tænker I dette i jeres hjerter? ⁹Hvad er lettest: At sige til den lamme: »Dine synder tilgives dig«, eller at sige: »Rejs dig, tag din bære og gå?«¹⁰ Men for at I skal vide at Menneskesønnen har fuldmagt til at tilgive synder på jorden,« – han siger til den lamme: ¹¹»Jeg siger dig: Rejs dig, tag din bære og gå hjem!«¹² Og han rejste sig og tog straks båret og gik ud foran alle så at alle blev ude af sig selv og priste Gud: »Aldrig har vi set noget lignende!«

Kaldelsen af Levi

¹³Han gik igen ud langs søen, og hele skaren kom til ham, og han underviste dem. ¹⁴Da han gik forbi, så han Levi, Alfæus' søn, sidde ved toldboden, og han siger til ham: »Følg mig!« Han rejste sig og fulgte ham. ¹⁵Det sker at han ligger til bords i hans hus, og mange toldere og syndere lå til bords sammen med Jesus og hans disciple; for de var mange, og de fulgte ham. ¹⁶Da de skriftlærde blandt farisæerne så at han spiser sammen med synderne og tolderne, sagde de til hans disciple: »Hvorfor spiser han sammen med tolderne og synderne?«¹⁷ Da Jesus hørte det, siger han til dem: »De raske har ikke brug for læge, men det har de syge. Jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige, men syndere.«

Om gammelt og nyt

¹⁸Johannes' disciple og farisæerne fastede. Nogle kommer og sagde til ham: »Hvorfor faster Johannes' disciple og farisæernes disciple, men dine disciple faster ikke?«¹⁹ Jesus sagde til dem: »Kan brudesvendene faste mens brudgommen er hos dem? Så længe de har brudgommen hos sig, kan de

ikke faste. ²⁰Der vil komme dage, når brudgommen er blevet taget fra dem, og da vil de faste på den dag. ²¹Ingen sætter en lap af et stykke ukrympet stof på en gammel kappe; ellers river lappen det nye fra det gamle, og hullet bliver værre. ²²Og ingen hælder ny vin på gamle lædersække; ellers sprænger vinen lædersækkene, og både vinen og lædersækkene ødelægges; men hæld ny vin på nye lædersække!«

Aksplukningen på sabbatten

²³Det skete at han gik gennem kornmarker på en sabbat, og mens de banede sig vej, begyndte hans disciple at plukke aks. ²⁴Farisæerne sagde til ham: »Se, hvorfor gør de det som ikke er lovligt på en sabbat?«²⁵ Han siger til dem: »Har I aldrig læst hvad David gjorde da han kom i nød og blev sulten, han og de der var sammen med ham? ²⁶Hvordan han gik ind i Guds hus på ypperstepræstens Ebjatars tid og spiste skuebrødene, som det kun er tilladt præsterne at spise, og han gav også til dem der var sammen med ham?«²⁷ Og han sagde til dem: »Sabbatten blev til for menneskets skyld, og ikke mennesket for sabbattens skyld. ²⁸Altså er Menneskesønnen herre, også over sabbatten.«

Kapitel 3

Manden med den visne hånd

¹Han gik igen ind i en synagoge, og der var dér en mand med en visne hånd. ²De holdt nøje øje med ham om han ville helbrede ham på sabbatten så de kunne anklage ham. ³Han siger til manden med den visne hånd: »Træd ind i midten!«⁴ Og han sagde til dem: »Er det lovligt at gøre godt på en sabbat eller at gøre ondt, at redde liv eller at slå ihjel?« Men de tav. ⁵Han så rundt på

dem med vrede, bedrøvet over deres hjertes hårdhed, og siger til manden: »Stræk hånden frem!« og han strakte den frem, og hans hånd blev helbredt. ⁶Farisæerne gik straks ud, og sammen med herodianerne traf de en beslutning om at slå ham ihjel.

Mange helbredelser

⁷Jesus drog bort til søen sammen med sine disciple, og en stor skare fra Galilæa fulgte med, også fra Judæa ⁸og fra Jerusalem og fra Idumæa og fra landet på den anden side af Jordan og fra egnen omkring Tyrus og Sidon kom en stor skare til ham fordi de havde hørt alt det han gjorde. ⁹Han sagde til sine disciple at en lille båd skulle holdes klar til ham på grund af skaren, for at de ikke skulle trænge ind på ham, ¹⁰for han helbredte mange, så alle med lidelser trængtes om ham for at røre ved ham. ¹¹Når de urene ånder så ham, faldt de ned foran ham og skreg: »Du er Guds Søn!« ¹²Han truede dem meget for at de ikke skulle gøre ham kendt.

Udvælgelsen af de tolv

¹³Han går op på bjerget og tilkalder dem han ville; og de kom til ham. ¹⁴Han udvalgte tolv² for at de kunne være sammen med ham, og for at han kunne udsende dem til at forkynde ¹⁵og til at have magt til at ud-drive dæmonerne. ¹⁶Han udvalgte de tolv, og han gav Simon navnet Peter, ¹⁷og Jakob, Zebedæus' søn, og Johannes, Jakobs bror, og han gav dem navnet Boanerges, det vil sige Tordensønner; ¹⁸og Andreas og Filip og Bartholomæus og Matthæus og Thomas og Jakob, Alfæus' søn, og Thaddæus og Simon Kananæeren ¹⁹og Judas Iskariot, som forrå-dte ham.

²Nogle få håndskrifter tilføjer: »som han også kaldte apostle«.

De skriftlærdes anklage

²⁰Han kommer hjem, og igen samles en skare så de ikke engang kunne spise. ²¹Da hans familie hørte det, gik de ud for at gribe ham med magt. For de sagde: »Han er ude af sig selv« ²²De skriftlærde som var kommet ned fra Jerusalem, sagde: »Han er besat af Beelzebul,« og »Han uddriver dæmonerne ved dæmonernes hersker.« ²³Han tilkaldte dem og sagde til dem i lignelser: »Hvordan kan Satan uddrive Satan? ²⁴Hvis et rige er i splid med sig selv, kan det rige ikke bestå. ²⁵Hvis et hus er blevet i splid med sig selv, kan dette hus ikke bestå. ²⁶Og hvis Satan rejser sig mod sig selv og er blevet i splid med sig selv, kan han ikke bestå, men det er slut med ham. ²⁷Men ingen kan gå ind i den stærkes hus og plyndre hans ejendele hvis ikke han først har bundet den stærke, og så kan han plyndre hans hus. ²⁸Sandelig siger jeg jer: Alt skal tilgives menneskenes børn, synder og gudsbespottelser, hvad de end spotter Gud med. ²⁹Men den som spotter Helligånden, har ikke i evighed tilgivelse, men er skyldig i en evig synd.« ³⁰For de havde sagt: »Han har en uren ånd.«

Jesu familie

³¹Hans mor og hans brødre kommer, og de stod udenfor og sendte bud ind til ham for at kalde på ham. ³²En skare sad rundt om ham, og de siger til ham: »Se, din mor og dine brødre og dine søstre står udenfor og spørger efter dig.« ³³Han svarede dem: »Hvem er min mor og mine brødre?« ³⁴Og han så rundt på dem som sad omkring ham, og siger: »Se, her er min mor og mine brødre. ³⁵For den som gør Guds vilje, er min bror og min søster og min mor.«

Kapitel 4

Lignelsen om sædemanden

¹Han begyndte igen at undervise ved søen, og en meget stor skare samles om ham, så han gik ombord i en båd og satte sig i den ude på søen; og hele skaren var på land ved søen. ²Han underviste dem meget i lignelser og sagde til dem i sin undervisning: ³»Hør her: Se, en sædemand gik ud for at så, ⁴og det skete mens han såede, at noget faldt på vejen, og fuglene kom og spiste det. ⁵Noget faldt på klippegrund hvor det ikke havde meget jord; og det kom straks op fordi det ikke havde dyb jord. ⁶Da solen steg op, blev det svedet af, og fordi det ikke havde rod, visnede det. ⁷Noget faldt blandt tidsler, og tidslerne voksede op og kvalte det, og det bar ikke frugt. ⁸Noget faldt i god jord og bar frugt; det skød op og voksede, og ét bar tredive og ét tres og ét hundrede fold.« ⁹Han sagde: »Den der har ører at høre med, skal høre!«

Lignelsernes virkning

¹⁰Da han blev alene, spurgte de som var omkring ham sammen med de tolv, ham om lignelserne. ¹¹Han sagde til dem: »Til jer er Guds riges hemmelighed blevet givet; men for dem udenfor bliver alt i lignelser ¹²for at de, når de ser, skal se og ikke indse, og når de hører, skal de høre og ikke forstå, for at de ikke skal omvende sig og få tilgivelse.«

Udlægning af lignelsen om sædemanden

¹³Han siger til dem: »Forstår I ikke denne lignelse? Hvordan vil I så forstå alle de andre lignelser? ¹⁴Sædemanden sår ordet. ¹⁵De på vejen er dem hvor ordet bliver sået, og når de hører det, kommer Satan straks og tager det ord bort som er blevet sået i dem. ¹⁶De som bliver sået på klippegrun-

den, er dem som, når de hører ordet, straks tager imod det med glæde; ¹⁷de har dog ikke rod i sig, men holder ud en tid, og så når trængsel eller forfølgelse kommer på grund af ordet, falder de straks fra. ¹⁸De andre som bliver sået blandt tidsler, er dem som har hørt ordet, ¹⁹og når denne verdens bekymringer og rigdommens bedrag og de øvrige begæringer kommer ind, kvæler de ordet, og det bliver uden frugt. ²⁰De der blev sået i god jord, er dem som hører ordet, tager imod det og bærer frugt, én tredive og én tres og én hundrede fold.«

Lignelsen om lyset

²¹Han sagde til dem: »Mon lyset kommer ind for at blive sat under skæppen eller under sengen? Mon ikke for at blive sat på lysestagen? ²²For der er ikke noget skjult uden for at det skal blive kendt, og det blev heller ikke gemt uden at det vil komme frem i lyset. ²³Hvis nogen har ører at høre med, skal han høre!«

Lignelsen om målet

²⁴Han sagde til dem: »Læg mærke til hvad I hører! Med det mål I måler med, vil I få tilmålt, og I vil få endnu mere. ²⁵For den som har, til ham vil der blive givet; og den som ikke har, fra ham vil endog det han har, blive taget.«

Lignelsen om sædens vækst

²⁶Han sagde: »Guds rige er ligesom når en mand har kastet sæden i jorden, ²⁷og han sover og står op, nat og dag, og sæden spirer og bliver høj, hvordan ved han ikke selv. ²⁸Af sig selv bærer jorden frugt, først strå, derefter aks, derefter fuld kerne i akset; ²⁹men når frugten er moden, sender han straks seglen ud, for høsten er kommet.«

Lignelsen om sennepsfrøet

³⁰Han sagde: »Hvordan skal vi sammenligne Guds rige, eller hvilken lignelse skal vi bruge om det? ³¹Det er som et sennepskorn der, når det er sået i jorden, er mindre end alle andre frø på jorden, ³²og når det er sået, vokser det op og bliver større end alle urterne og får store grene så himlens fugle kan bygge rede under dets skygge.«

Om lignelsernes brug

³³Med mange af den slags lignelser talte han ordet til dem, i den udstrækning de kunne forstå det. ³⁴Men uden lignelser talte han ikke til dem; men alene for sine disciple udlagde han alt.

Stormen på søen

³⁵Da det var blevet aften den dag, siger han til dem: »Lad os tage over til den anden side!« ³⁶De forlod skaren og tager ham med som han sad i båden, og der var andre både med ham. ³⁷Da kommer der en kraftig stormvind, og bølgerne slog ind i båden så båden allerede var ved at blive fyldt. ³⁸Jesus var i bagstavnen og sov på en hynde, og de vækker ham og siger til ham: »Lærer! Er du ligeglad med at vi går under?« ³⁹Han rejste sig, truede ad vinden og sagde til søen: »Ti, vær stille!« Og vinden lagde sig, og det blev helt stille. ⁴⁰Han sagde til dem: »Hvorfor er I bange? Har I endnu ikke tro?« ⁴¹De blev grebet af en stor frygt og sagde til hinanden: »Hvem er dog han så at både vinden og søen adlyder ham?«

Kapitel 5*Den besatte i gerasenernes land*

¹De kom til den anden side af søen til gerasenernes egn. ²Da han steg ud af båden, mødte en mand fra gravene med en uren ånd ham straks. ³Han havde sin bolig i gravene, og ingen kunne længere binde ham, ikke engang med en lænke. ⁴For han var ofte blevet bundet med fodjern og lænker, men lænkerne var blevet sønderrevet af ham, og fodjernene var blevet sprængt, og ingen kunne tæmme ham. ⁵Og altid, nat og dag, var han i gravene og på bjergene, og han skreg og slog sig selv med sten. ⁶Da han så Jesus langt borte, løb han hen og kastede sig ned for ham ⁷og skreg med høj stemme: »Hvad har jeg med dig at gøre, Jesus, den højeste Guds Søn? Jeg besværger dig ved Gud: Pin mig ikke.« ⁸For Jesus havde sagt til ham: »Far ud af manden, du urene ånd!« ⁹Og han spurgte ham: »Hvad er dit navn?« Han siger til ham: »Legion³ er mit navn, for vi er mange.« ¹⁰Og han bad ham indtrængende om ikke at sende dem bort fra egnen. ¹¹Men der var ved bjerget en stor flok svin som fandt føde; ¹²og de bad ham: »Send os i svinene så vi kan fare i dem.« ¹³Han tillod dem det. Og de urene ånder fór ud og fór i svinene; og flokken styrtede ned ad skrænten i søen, omtrent to tusinde, og de druknede i søen. ¹⁴De som vogtede dem, flygtede og fortalte om det i byen og på gårdene; og folk kom for at se hvad det var der var sket. ¹⁵De kommer til Jesus og ser den besatte, som havde haft legionen, sidde påklædt og ved fornuft, og de blev grebet af frygt. ¹⁶De der havde set det, fortalte dem hvad der var sket med den besatte, og om svinene. ¹⁷De begyndte at bede ham om at gå bort fra deres område. ¹⁸Da han gik om

³En legion i den romerske hær bestod af 6.000 mand

bord i båden, bad han der havde været besat, ham om at måtte være hos ham. ¹⁹Han gav ham ikke lov, men siger til ham: »Gå hjem til dine egne og forkynd dem alt det Herren har gjort mod dig, og at han har forbarmet sig over dig.« ²⁰Han gik hen og begyndte at forkynde i Dekapolis om alt det Jesus havde gjort mod ham; og alle undrede sig.

Jairus' datter

²¹Da Jesus igen var taget med båden over til den anden side, samledes en stor skare om ham, og han var ved søen. ²²Da kommer der en af synagogeforstanderne ved navn Jairus, og da han så ham, falder han ned for hans fødder ²³og beder ham indtrængende: »Min lille datter ligger for døden; kom og læg hænderne på hende så hun kan blive helbredt og leve!« ²⁴Jesus gik med ham, og en stor skare fulgte ham, og de trængtes om ham.

Kvinden med blødninger

²⁵Der var en kvinde som havde haft blødninger i tolv år, ²⁶og som havde lidt meget under mange læger og havde brugt alt hvad hun ejede, men var ikke blevet hjulpet, det var snarere blevet værre med hende. ²⁷Da hun havde hørt om Jesus, kom hun bagfra i skaren og rørte ved hans kappe. ²⁸For hun sagde: »Hvis jeg blot får rørt ved hans tøj, bliver jeg helbredt.« ²⁹Straks tørrede hendes blods kilde, og hun mærkede i sin krop at hun var blevet helbredt for sin lidelse. ³⁰Og straks, da Jesus mærkede på sig selv den kraft som var udgået fra ham, vendte han sig om i skaren og sagde: »Hvem rørte ved mit tøj?« ³¹Hans disciple sagde til ham: »Du ser at folk trænges om dig, og du siger: Hvem rørte ved mig?« ³²Men han så sig omkring for at se hende der havde gjort dette.

³³Men da kvinden vidste hvad der var sket med hende, kom hun frygtstomt og skælvende og faldt ned for ham og fortalte ham hele sandheden. ³⁴Men han sagde til hende: »Datter! Din tro har frelst dig; gå med fred, og vær helbredt for din lidelse.«

Jairus' datter

³⁵Endnu mens han talte, kommer der nogle fra synagogeforstanderens hus og siger: »Din datter er død, hvorfor ulejliger du fortsat læreren?« ³⁶Men da Jesus overhørte hvad der blev sagt, siger han til synagogeforstanderen: »Frygt ikke, tro kun!« ³⁷Han gav ingen andre end Peter og Jakob og Johannes, Jakobs bror, lov til at følge med sig. ³⁸De kommer til synagogeforstanderens hus, og han ser en larmende flok der græd og klagede meget. ³⁹Han gik ind og siger til dem: »Hvorfor larmer og græder I? Barnet er ikke dødt, men det sover.« ⁴⁰De lo ad ham. Men da han havde jaget alle ud, tager han barnets far og mor og sine ledsagere med og går ind hvor barnet var. ⁴¹Han tog barnet ved hånden og siger til hende: »Tallitha kumi!« som betyder: »Lille pige, jeg siger dig: Stå op!« ⁴²Straks stod pigen op og gik omkring; for hun var tolv år. Og de blev straks helt ude af sig selv. ⁴³Han befalede dem indtrængende at ingen måtte få det at vide; og han sagde at de skulle give hende noget at spise.

Kapitel 6

Jesus i Nazaret

¹Han gik derfra og kommer til sin hjemby, og hans disciple fulgte ham. ²Da det blev sabbat, begyndte han at undervise i synagogen, og mange hørte ham, og de blev slået af forundring og sagde: »Hvor har han det fra, og hvad er det for en visdom som er gi-

vet ham, og hvilke kraftige gerninger sker dog ved hans hænder! ³Er han ikke tømre-
ren, Marias søn og bror til Jakob og Joses
og Juda og Simon? Er hans søstre ikke her
hos os?» Og de blev forarget på ham. ⁴Jesus
sagde til dem: »En profet er ikke foragtet
undtagen i sin egen hjemby og blandt sine
slægtninge og i sit hus.« ⁵Han kunne ikke
udføre nogen kraftig gerning dér; bortset
fra nogle få syge som han lagde hænderne
på og helbredte. ⁶Han undrede sig over de-
res vantro. Og han gik omkring i landsby-
erne rundtom og underviste.

Udsendelsen af de tolv

⁷Han tilkaller de tolv, og han begyndte at
udsende dem to og to og gav dem fuldmagt
over de urene ånder. ⁸Han befalede dem
at de ikke skulle tage noget med på vejen
undtagen en stav, ikke brød, ingen taske,
ingen penge i pungen, ⁹men have sanda-
ler på og ikke være iført to kjortler. ¹⁰Han
sagde til dem: »Hvor I kommer ind i et hus,
dér skal I blive indtil I går ud derfra. ¹¹Og
det sted som ikke modtager jer eller hø-
rer på jer, derfra skal I gå ud, og ryst stø-
vet under jeres fødder af som vidnesbyrd
imod dem.« ¹²De gik ud og forkyndte at man
skulle omvende sig. ¹³De uddrev onde ån-
der og salvede mange syge med olie og hel-
bredte dem.

Johannes Døbers død

¹⁴Kong Herodes hørte det, for hans navn
var blevet kendt, og man sagde: »Johan-
nes Døberen er stået op fra de døde, og
derfor virker disse kræfter i ham.« ¹⁵Men
andre sagde: »Det er Elias;« men andre
igen sagde: »Det er en profet ligesom en af
profeterne.« ¹⁶Men da Herodes hørte det,
sagde han: »Johannes, som jeg har halshug-
get, er opstået.« ¹⁷For Herodes havde selv

sendt bud og grebet Johannes og lænket
ham i fængslet på grund af sin broder Fi-
lips hustru, Herodias, fordi han havde gif-
tet sig med hende. ¹⁸For Johannes havde
sagt til Herodes: »Du har ikke lov til at have
din brors hustru.« ¹⁹Men Herodias bar på
en vrede mod ham og ville slå ham ihjel,
men kunne ikke. ²⁰For Herodes frygtede Jo-
hannes fordi han vidste at han var en ret-
færdig og hellig mand; og han beskyttede
ham; og når han hørte ham, var han me-
get i tvivl, men han hørte gerne på ham.
²¹Men der kom en gunstig anledning, da
Herodes på sin fødselsdag holdt festmåltid
for sine stormænd og hærførere og de
fornemste i Galilæa. ²²Da Herodias' datter
kom ind og dansede, ⁴glædede hun Hero-
des og gæsterne. Og kongen sagde til pi-
gen: »Bed mig om hvad du vil, og jeg vil
give dig det.« ²³Han lovede hende det med
en ed: »Det du beder om, vil jeg give dig,
indtil halvdelen af mit rige.« ²⁴Hun gik ud
og sagde til sin mor: »Hvad skal jeg bede
om?« Men hun sagde: »Johannes Døberens
hoved.« ²⁵Straks gik hun hurtigt ind til kon-
gen og bad ham: »Jeg vil at du straks giver
mig Johannes Døberens hoved på et fad.«
²⁶Skønt kongen blev bedrøvet, ville han dog
på grund af eden og gæsterne ikke afvise
hende. ²⁷Kongen sendte straks bud til bød-
len og befalede ham at bringe hans hoved.
²⁸Og han gik hen og halshuggede ham i
fængslet, og han bragte hans hoved på et
fad og gav det til pigen, og pigen gav det til
sin mor. ²⁹Da hans disciple hørte det, kom
de og tog hans lig og lagde det i en grav.

Bespisningen af de fem tusind

³⁰Apostlene samler sig om Jesus, og de for-
talte ham om alt hvad de havde gjort, og
hvad de havde undervist. ³¹Han siger til

⁴Nogle af de ældste og bedste håndskrifter har:
»Og da hans datter Herodias kom ind«.

dem: »Kom I alene med til et øde sted, og hvil jer lidt,« for der var mange som kom og gik, og de havde ikke engang tid til at spise. ³²De tog afsted i båden til et øde sted alene. ³³Mange så dem tage af sted og genkendte dem, og de løb sammen derhen til fods fra alle byerne og kom før dem. ³⁴Da han gik ud derfra, så han en stor skare, og han fik medlidenhed med dem, for de var som får der ikke har nogen hyrde; og han begyndte at undervise dem meget. ³⁵Da det allerede var blevet meget sent på dagen, kom hans disciple til ham og siger: »Stedet er øde, og det er allerede meget sent på dagen. ³⁶Send dem bort så de kan gå hen til gårdene rundt om og landsbyerne og købe sig noget at spise.« ³⁷Men han svarede dem: »Giv I dem noget at spise!« De siger til ham: »Skal vi gå hen og købe brød for to hundrede denarer og give dem det at spise?« ³⁸Men han siger til dem: »Hvor mange brød har I? Gå hen og se.« Da de havde fået det at vide, sagde de: »Fem, og to fisk.« ³⁹Han befalede dem alle at sætte sig ned i grupper i det grønne græs. ⁴⁰De satte sig ned, flok for flok, nogle på hundrede og nogle på halvtreds. ⁴¹Han tog de fem brød og de to fisk, så op mod himlen og velsignede dem; og han brød brødene og gav dem til sine disciple for at de kunne sætte dem foran dem, og han delte de to fisk til alle. ⁴²Alle spiste og blev mætte. ⁴³De bar rester bort, tolv kurvefulde, også af fiskene. ⁴⁴Og de, der spiste brødene, var fem tusind mænd.

Vandringen på søen

⁴⁵Straks nødte han sine disciple til at gå om bord i båden og sejle i forvejen til den anden side, til Betsajda, mens han sender skaren bort. ⁴⁶Da han havde taget afsked med dem, gik han op i bjergene for at bede. ⁴⁷Da det var blevet aften, var båden midt på søen, og han alene på land. ⁴⁸Da han så dem

slide med at ro, for vinden var imod dem, kommer han gående på søen til dem ved den fjerde nattevagt, og han ville gå forbi dem. ⁴⁹Men da de så ham komme gående på søen, mente de at det var et spøgelse, og de skreg. ⁵⁰For alle så ham og blev forfærdede. Men straks talte han med dem og siger til dem: »Vær frimodige, det er mig, frygt ikke!« ⁵¹Han steg op i båden til dem, og vinden lagde sig, og de blev helt ude af sig selv. ⁵²For de havde ikke forstået det med brødene; men deres hjerte var blevet forhærdet.

Helbredelser ved Genesaret

⁵³Da de var sejlet over til land, kom de til Genesaret og lagde til der. ⁵⁴Da de var steget ud af båden, genkendte man ham straks. ⁵⁵Og de løb omkring i hele den egn og begyndte at bringe de syge på deres bårer derhen hvor de hørte at han var. ⁵⁶Hvor som helst han gik ind i landsbyer eller byer eller gårde, lagde man de syge på torvene og bad ham om blot at måtte røre, om det så bare var ved kvasten på hans kappe, og alle de der rørte ved ham, blev helbredt.

Kapitel 7

Synet på rent og urent

¹Farisæerne og nogle af de skriftlærde der var kommet fra Jerusalem, samler sig om ham. ²Da de så at nogle af hans disciple spiste brød med urene, det vil sige uvaskede, hænder, ³- for farisæerne og alle jøderne spiser ikke uden at have vasket hænderne med en håndfuld vand for at holde de gamles overlevering; ⁴og når de kommer fra torvet, spiser de ikke uden at have vasket sig; ⁵og der er mange andre ting som de har

⁵Det græske ord betyder egentlig at neddyppe.

modtaget og fastholder: Afvaskning af bægere og krus og kobberkar og bænke – ⁵så spurgte farisæerne og de skriftlærde ham: »Hvorfor lever dine disciple ikke efter de gamles overlevering, men spiser brød med urene hænder?« ⁶Men han sagde til dem: »Med rette profeterede Esajas om jer hyklere! Som der er skrevet:

»Dette folk ærer mig med læberne,
men deres hjerte er langt borte fra mig.

⁷Men forgæves dyrker de mig,

idet de underviser i en lære der er menneskers bud.«

⁸I har forladt Guds bud og fastholder menneskers overlevering.« ⁹Og han sagde til dem: »Hvor smukt I ophæver Guds bud for at I kan opretholde jeres overlevering. ¹⁰For Moses har sagt: »Ær din far og din mor;« og: »Den der forbander far eller mor, skal virkelig dø.« ¹¹Men I siger: Når en mand siger til sin far eller sin mor: »Det du skulle have haft som hjælp af mig, skal være korban,⁶ det vil sige offergave,« ¹²så tillader I ham ikke længere at gøre noget for sin far eller sin mor, ¹³og derved ophæver I Guds ord til fordel for jeres overlevering, som I har overleveret; og mange lignende ting gør I.« ¹⁴Han kaldte igen skaren til sig og sagde til dem: »Hør mig alle, og forstå! ¹⁵Der er intet uden for mennesket som kan gøre ham uren når det kommer ind i ham; men det som går ud af mennesket, gør mennesket urent. ¹⁶(Hvis nogen har ører at høre med, skal han høre!)⁷« ¹⁷Da han var gået ind i huset bort fra skaren, spurgte hans disciple ham om lignelsen. ¹⁸Han siger til dem: »Er også I så uforstandige? Forstår I ikke at intet af det der udefra går ind i mennesket, kan gøre ham urent? ¹⁹For det går ikke ind

i hans hjerte, men i hans mave og går ud ad den naturlige vej.« På den måde erklærede han al mad for ren. ²⁰Men han sagde: »Det der går ud af mennesket, gør mennesket urent. ²¹For indefra, fra menneskenes hjerte, kommer de onde tanker: utugt, tyveri, mord, ²²ægteskabsbrud, begærlighed, ondskab, bedrag, udsvævelse, misundelse, bespottelse, hovmod, uforstand; ²³alle disse onde ting kommer indefra og gør mennesket urent.«

Den kanaanæiske kvinde

²⁴Han brød op derfra og gik til området ved Tyrus. Han gik ind i et hus og ønskede ikke at nogen skulle vide det, men han kunne ikke holde sig skjult; ²⁵da en kvinde, som havde en lille datter med en uren ånd, havde hørt om ham, kom hun straks og faldt ned for hans fødder; ²⁶men kvinden var græsk, af syrisk-fønikisk slægt, og hun bad ham om at uddrive dæmonen af hendes datter. ²⁷Men han sagde til hende: »Lad først børnene blive mætte; for det er ikke godt at tage børnenes brød og kaste det til de små hunde.« ²⁸Men hun svarede ham: »Herre! De små hunde under bordet spiser også af børnenes smuler.« ²⁹Han sagde til hende: »På grund af det ord kan du gå; dæmonen er faret ud af din datter.« ³⁰Hun gik hjem og fandt barnet liggende på sengen og dæmonen faret ud.

Helbredelsen af den døvstumme

³¹Da han igen gik fra området ved Tyrus, kom han gennem Sidon til Galilæas sø midt i Dekapolis' område. ³²De bringer en døv og stum til ham, og de beder ham om at lægge hånden på ham. ³³Han tog ham væk fra skaren så de var alene, og han stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge, ³⁴og han så op mod himlen, sukkede og siger

⁶Korban er aramaisk og betyder offer, og det oversættes med »offer-gave« fordi det bruges om en offergave til templet.

⁷Vers 16 mangler i nogle af de ældste og bedste håndskrifter.

til ham: »Effata!« Det betyder: Luk dig op! ³⁵Hans ører åbnedes straks, og hans tunges bånd blev løst, og han talte rigtigt. ³⁶Jesus befalede dem at de ikke måtte sige det til nogen; men jo mere han befalede det, jo mere forkyndte de det. ³⁷De blev fuldstændigt ude af sig selv af forundring og sagde: »Han har gjort alt godt, og han gør at de døve hører, og de stumme taler.«

Kapitel 8

Det andet bespisningsunder

¹I de dage var der igen en stor skare, og da de ikke havde noget at spise, tilkaldte han sine disciple og siger til dem: ²»Jeg har medlidenhed med skaren; for de har allerede været hos mig i tre dage og har ikke noget at spise. ³Hvis jeg sender dem sultne hjem, vil de blive udmattede på vejen, og nogle af dem er kommet langvejs fra.« ⁴Hans disciple svarede ham: »Hvorfra kan nogen her mætte disse med brød i et øde område?« ⁵Han spurgte dem: »Hvor mange brød har I?« De sagde »Syv.« ⁶Han befalede skaren at sætte sig på jorden; og han tog de syv brød, takkede, brød dem og gav dem til sine disciple for at de skulle lægge dem frem, og de lagde dem frem for skaren. ⁷De havde nogle få småfisk; og han velsignede dem og sagde at de også skulle lægges frem. ⁸De spiste og blev mætte; og de samlede syv kurve med tiloversblevne stykker. ⁹De var omtrent fire tusind; og han sendte dem bort. ¹⁰Straks gik han om bord i båden med sine disciple og kom til egnene ved Dalmanuta.

Kravet om et tegn fra himlen

¹¹Farisæerne gik ud og begyndte at diskutere med ham, idet de krævede et tegn fra himlen af ham for at prøve ham. ¹²Han suk-

kede dybt i sin ånd og siger: »Hvorfor kræver denne slægt tegn? Sandelig siger jeg jer, der skal ikke gives denne slægt noget tegn!« ¹³Og han forlod dem og gik igen om bord og sejlede over til den anden side.

Advarsel mod surdejen

¹⁴De havde glemt at tage brød med og havde kun ét brød med sig i båden. ¹⁵Han befalede dem: »Læg mærke til og vogt jer for farisæernes surdej og for Herodes' surdej!« ¹⁶De diskuterede indbyrdes at de ikke havde brød med. ¹⁷Da han vidste det, siger han til dem: »Hvorfor diskuterer I at I ikke har brød? Indser I endnu ikke, og forstår I ikke? Er jeres hjerte blevet forhærdet?

¹⁸Skønt I har øjne, ser I ikke?

Og skønt I har ører, hører I ikke?

Husker I ikke, ¹⁹da jeg brød de fem brød til de fem tusind? Hvor mange kurve fulde af rester samlede I?« De siger til ham: »Tolv.« ²⁰Og da jeg brød de syv til de fire tusind, hvor mange kurve fulde af rester samlede I?« Og de siger til ham: »Syv.« ²¹Han sagde til dem: »Forstår I endnu ikke?«

Helbredelsen af den blinde

²²De kommer til Betsajda og man fører en blind hen til ham og beder ham om at han vil røre ved ham. ²³Han tog den blindes hånd og førte ham uden for landsbyen, og han spyttede på hans øjne og lagde hænderne på ham og spurgte ham: »Ser du noget?« ²⁴Han så op og sagde: »Jeg ser mennesker; for jeg ser nogle ligesom træer gå omkring.« ²⁵Derefter lagde han igen hænderne på hans øjne, og han så klart og blev helbredt, og han så alt tydeligt. ²⁶Han sendte ham hjem og sagde: »Gå ikke ind i landsbyen.«

Peters bekendelse

²⁷Jesus og hans disciple gik ud til landsbyerne ved Kæsarea Filippi; og på vejen spurgte han sine disciple: »Hvem siger menneskene at jeg er?« ²⁸De sagde til ham: »Johannes Døberen; og andre: Elias; men andre: En af profeterne.« ²⁹Han spurgte dem: »Men I, hvem siger I at jeg er?« Peter svarede ham: »Du er Kristus.« ³⁰Han befalede dem strengt at de ikke måtte sige dette om ham til nogen. ³¹Han begyndte at undervise dem om at Menneskesønnen skal lide meget og blive forkastet af de ældste og ypperstepræsterne og de skriftlærde og blive slået ihjel og opstå efter tre dage. ³²Han sagde det åbent til dem. Peter tog ham til side og begyndte at irettesætte ham. ³³Men han vendte sig om og så på sine disciple og irettesatte Peter og siger: »Gå bort, Satan! For du tænker ikke hvad der er Guds, men hvad der er menneskers.«

Om efterfølgelse

³⁴Han kaldte skaren sammen med sine disciple til sig og sagde til dem: »Hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv og bære sit kors og på den måde følge mig. ³⁵For den der vil frelse sig selv,^a skal miste sig selv; og den der mister sig selv for min og evangeliets skyld, skal frelse sig selv. ³⁶For hvad gavner det et menneske at vinde hele verden og miste sig selv? ³⁷For hvad kan et menneske give som erstatning for sig selv? ³⁸For den der skammer sig ved mig og mine ord i denne utro og syndige slægt, vil Menneskesønnen også skamme sig ved når han kommer i sin Fars herlighed med de hellige engle.«⁸

⁸Kapitel 9 vers 1 hører naturligt til her.

Kapitel 9

¹Han sagde til dem: »Sandelig siger jeg jer, der er nogle af dem der står her, der ikke skal smage døden før de ser Guds rige kommet med kraft.«⁹

Forklarelsen på bjerget

²Seks dage efter tager Jesus Peter og Jakob og Johannes med sig og fører dem alene for sig selv op på et højt bjerg, og han blev forvandlet foran dem. ³Hans klæder blev helt skinnende hvide, så hvide som ingen på jorden kan gøre det. ⁴Elias viste sig for dem sammen med Moses, og de talte med Jesus. ⁵Peter tog ordet og siger til Jesus: »Rabbi, det er godt at være her, og lad os bygge tre hytter, en til dig og en til Moses og en til Elias.« ⁶For han vidste ikke hvad han skulle sige; for de var blevet helt forfærdede. ⁷Der kom en sky som overskyggede dem; og der lød en stemme fra skyen: »Han er min søn, den elskede, hør ham!« ⁸Og pludselig, da de så sig om, så de ikke længere andre end Jesus alene hos dem. ⁹Da de gik ned fra bjerget, befalede han dem at de ikke måtte fortælle nogen hvad de havde set, før Menneskesønnen var opstået fra de døde. ¹⁰Og de holdt dette ord for sig selv mens de diskuterede hvad det er at opstå fra de døde.

Om Elias

¹¹De spurgte ham: »Hvorfor siger de skriftlærde at Elias skal komme først?« ¹²Men han sagde til dem: »Elias kommer først og genopretter alting; og hvordan står der skrevet om Menneskesønnen? At han skal lide meget og foragtes. ¹³Men jeg siger jer at Elias er kommet, og at de gjorde med

⁹Dette vers hører naturligt til efter kapitel 8 vers 38.

ham hvad de ville, ligesom der står skrevet om ham.«

Den besatte dreng

¹⁴Da de kom til disciplene, så de en stor skare omkring dem og skriftlærde som diskutererede med dem. ¹⁵Og straks, da hele skaren så ham, blev de meget forbavsede og løb hen og hilste på ham. ¹⁶Han spurgte dem: »Hvad diskuterer I med dem?« ¹⁷En fra skaren svarede ham: »Lærer, jeg har bragt min søn til dig; han har en stum ånd. ¹⁸Og hvor som helst den griber ham, kaster den ham ned, og han fråder og skærer tænder, og han stivner; og jeg har sagt til dine disciple at de skulle uddrive den, og de kunne ikke.« ¹⁹Men han svarede dem: »Åh, vantro slægt! Hvor længe skal jeg være hos jer, hvor længe skal jeg holde jer ud? Bring ham til mig.« ²⁰De bragte ham hen til ham; og da ånden så ham, sled den straks i ham, og han faldt om på jorden og rullede frådende rundt. ²¹Han spurgte hans far: »Hvor længe er dette sket for ham?« Men han sagde: »Fra barndommen af; ²²og den har mange gange kastet ham i ild og vand for at dræbe ham; men hvis du kan noget, så vis os medlidenhed og hjælp os!« ²³Men Jesus sagde til ham: »Hvis du kan! Alt er muligt for den, som tror.« ²⁴Straks råbte barnets far: »Jeg tror, hjælp min vantro!« ²⁵Men da Jesus så at en skare stimler sammen, truede han den urene ånd: »Stumme og døve ånd! Jeg befaler dig: Far ud af ham, og far ikke mere ind i ham!« ²⁶Den skreg og sled meget i ham og fór ud, og han blev som død, så at mange sagde: »Han er død.« ²⁷Men Jesus greb hans hånd og rejste ham op; og han stod op. ²⁸Da han var kommet ind i et hus, spurgte hans disciple ham privat: »Hvorfor kunne vi ikke uddrive den?« ²⁹Han sagde til dem: »Den slags kan ikke uddrives undta-

gen ved bøn og faste.«¹⁰

Forudsigelse af lidelsen

³⁰De gik ud derfra og vandrede gennem Galilæa, og han ville ikke have at nogen skulle vide det. ³¹For han underviste sine disciple og sagde til dem: »Menneskesønnen vil blive udleveret til mennesker, og de vil slå ham ihjel; og når han er blevet slået ihjel, vil han opstå tre dage efter.« ³²Men de forstod ikke det han sagde, og de var bange for at spørge ham.

Den største og den sidste

³³De kom til Kapernaum, og da de var i huset, spurgte han dem: »Hvad diskuterede I på vejen?« ³⁴Men de tav; for på vejen havde de diskuteret hvem der var den største. ³⁵Han satte sig og kaldte på de tolv og siger til dem: »Hvis nogen vil være den første, skal han være den sidste af alle og alles tjener.« ³⁶Han tog et lille barn, stillede det i deres midte og omfavnede det og sagde til dem: ³⁷»Den som tager imod ét af den slags små børn i mit navn, tager imod mig; og den der tager imod mig, tager ikke imod mig, men imod den der har sendt mig.«

Den fremmede eksorcist

³⁸Johannes sagde til ham: »Lærer! Vi så én uddrive dæmoner i dit navn; og vi forsøgte at hindre ham fordi han ikke fulgte os.« ³⁹Men Jesus sagde: »I må ikke hindre ham; for der er ingen som vil gøre en kraftig gerning i mit navn og straks kunne tale ondt om mig. ⁴⁰For den der ikke er imod os, er for os. ⁴¹For den der giver jer et bæger vand at drikke i mit navn, fordi I tilhører Kristus,

¹⁰Ordet faste mangler i nogle af de bedste håndskrifter.

sandelig siger jeg jer: Han skal ikke miste sin løn.

Advarsel mod frafald

⁴²Den som bringer en af disse små, som tror, til fald, for ham er det bedre at en møllesten lægges om hans hals, og han kastes i havet. ⁴³Hvis din hånd bringer dig til fald, så hug den af; det er bedre for dig at gå forkrøblet ind til livet end med to hænder at gå bort til helvede, til den uudslukkelige ild, ⁴⁴[hvor deres orm ikke dør, og ilden ikke slukkes]¹¹. ⁴⁵Hvis din fod bringer dig til fald, så hug den af; det er bedre for dig at gå med én fod ind til livet end med to fødder at blive kastet i helvede, ⁴⁶[hvor deres orm ikke dør, og ilden ikke slukkes]¹². ⁴⁷Hvis dit øje bringer dig til fald, så riv det ud; det er bedre for dig at gå med et øje ind i Guds rige end med to øjne at blive kastet i helvede, ⁴⁸hvor deres orm ikke dør, og ilden ikke slukkes. ⁴⁹For enhver vil blive saltet med ild. ⁵⁰Saltet er godt; men hvis saltet bliver saltløst, med hvad vil I så krydre det med? Hav salt i jer selv, og hold fred med hinanden!«

Kapitel 10

Om ægteskab og skilsmisse

¹Han brød op derfra og kommer til Judæas egne og til landet på den anden side af Jordan, og igen samler skarer sig om ham, og som han plejede, underviste han dem igen. ²Farisæerne kom og spurgte ham for at prøve ham: »Er det lovligt for en mand at skille sig fra sin hustru?« ³Men han svarede dem: »Hvad har Moses befalet jer?« ⁴De

¹¹Verset mangler i en del af de ældste og bedste håndskrifter

¹²Verset mangler i en del af de ældste og bedste håndskrifter

sagde: »Moses tillod at skrive et skilsmissebrev og skille sig fra hende.« ⁵Jesus sagde til dem: »Det var med henblik på jeres hårdhertighed at han skrev dette bud til jer. ⁶Men fra skabelsens begyndelse skabte Gud dem som mand og kvinde. ⁷Derfor forlader en mand sin far og mor [og holder sig til sin hustru];¹³ ⁸og de to bliver ét kød så at de ikke mere er to, men ét kød. ⁹Hvad Gud altså har sammenføjet, må et menneske ikke adskille.« ¹⁰Inde i huset igen spurgte disciplene ham om dette. ¹¹Han siger til dem: »Den som skiller sig fra sin hustru og gifter sig med en anden, begår ægteskabsbrud med hende. ¹²Og hvis hun, efter at hun er blevet skilt fra sin mand, gifter sig med en anden, begår hun ægteskabsbrud.«

Jesus og de små børn

¹³De bar små børn til ham for at han skulle røre ved dem; men disciplene truede dem. ¹⁴Men da Jesus så det, harmedes han og sagde til dem: »Lad de små børn komme til mig; I må ikke hindre dem, for Guds rige er bestemt for sådanne. ¹⁵Sandelig siger jeg jer, den der ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn, kommer ikke ind i det.« ¹⁶Og han omfavnede dem, lagde hænderne på dem og velsignede dem.

Den rige unge mand

¹⁷Da han gik ud på vejen, løb en hen og faldt på knæ for ham og spurgte ham: »Gode lærer! Hvad skal jeg gøre for at arve et evigt liv?« ¹⁸Men Jesus sagde til ham: »Hvorfor kalder du mig god? Ingen er god undtagen én, nemlig Gud. ¹⁹Du kender budene: Du må ikke slå ihjel; du må ikke begå ægteskabsbrud; du må ikke stjæle; du må ikke vidne falsk; du må ikke begå røveri; ær din

¹³sidste del af verset findes ikke i alle håndskrifter

far og mor.« ²⁰Men han sagde til ham: »Lærer! Alt dette har jeg holdt fra min ungdom af.« ²¹Men Jesus så på ham, elskede ham og sagde til ham: »Ét mangler du; gå og sælg alt hvad du har, og giv det til de fattige, og du vil have en skat i himlen; og kom og følg mig!« ²²Men han blev forfærdet over ordet, og gik bedrøvet bort, for han havde meget guds. ²³Jesus så sig omkring og siger til sine disciple: »Hvor er det vanskeligt for dem der har rigdom, at komme ind i Guds rige!« ²⁴Men disciplene blev forfærdede over hans ord. Men Jesus siger igen til dem: »Børn! Hvor er det vanskeligt [for dem, der stoler på rigdom]¹⁴ at komme ind i Guds rige! ²⁵Det er lettere for en kamel at gå igennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige!« ²⁶Men de blev helt ude af sig selv og sagde til hinanden: »Hvem kan så blive frelst?« ²⁷Jesus så på dem og siger: »For mennesker er det umuligt, men ikke for Gud; for alt er muligt for Gud.« ²⁸Peter begyndte at sige til ham: »Se, vi har forladt alt og fulgt dig.« ²⁹Jesus sagde: »Sandelig siger jeg jer, der er ingen som har forladt hus eller brødre eller søstre eller mor eller far eller børn eller marker for min og for evangeliets skyld, ³⁰uden at han vil få det hundrede fold igen, nu i denne tid huse og brødre og søstre og mødre og børn og marker sammen med forfølgelser, og i den kommende tid evigt liv, ³¹men mange af de første vil blive de sidste og de sidste de første.«

Den anden lidelsesforudsigelse

³²Men de var på vej op til Jerusalem, og Jesus gik foran dem, og de var forfærdede, og de der fulgte med, var bange. Han tog igen de tolv til side og begyndte at sige til dem hvad der ville ske med ham: ³³»Se, vi går op til Jerusalem, og Menneskesønnen

vil blive udleveret til ypperstepræsterne og de skriftlærde, og de vil dømme ham til døden og udlevere ham til hedningerne; ³⁴og de vil håne ham og spytte på ham og piske ham og slå ham ihjel, og efter tre dage vil han opstå.«

Zebedæussønnernes bøn

³⁵Jakob og Johannes, Zebedæus' sønner, går hen til ham og siger: »Lærer! Vi ønsker at du skal gøre det for os som vi beder dig om.« ³⁶Han sagde til dem: »Hvad ønsker I at jeg skal gøre for jer?« ³⁷Men de sagde til ham: »Giv os at vi må sidde den ene ved din højre side og den anden ved din venstre side i din herlighed.« ³⁸Men Jesus sagde til dem: »I ved ikke hvad I beder om. Kan I drikke det bæger som jeg drikker, eller blive døbt med den dåb som jeg døbes med?« ³⁹Men de sagde til ham: »Det kan vi.« Men Jesus sagde til dem: »Det bæger som jeg drikker, vil I drikke, og den dåb som jeg døbes med, vil I blive døbt med; ⁴⁰men det at sidde ved min højre eller ved min venstre side står det ikke til mig at give; men det er for dem som det er blevet forberedt for.« ⁴¹Da de ti hørte det, begyndte de at harmes på Jakob og Johannes. ⁴²Jesus tilkaldte dem og siger til dem: »I ved at de der betragtes som folkenes fyrster, undertrykker dem, og de store iblandt dem misbruger deres magt over dem. ⁴³Sådan er det ikke blandt jer; men den der vil være stor blandt jer, skal være jeres tjener; ⁴⁴og den der vil være den første af jer, skal være alles tjener; ⁴⁵for heller ikke Menneskesønnen er kommet for at lade sig tjene, men for at tjene og give sit liv som løsesum for mange.«

Den blinde tigger ved Jeriko

⁴⁶De kommer til Jeriko; og da han gik ud af Jeriko sammen med sine disciple og en

¹⁴Ordene findes ikke i alle håndskrifter

stor skare, sad Timæus' søn, Bartimæus, en blind tigger, ved vejen. ⁴⁷Da han hørte at det er Jesus fra Nazaret, begyndte han at råbe: »Jesus, Davids søn, forbarm dig over mig!« ⁴⁸Mange truede ad ham for at han skulle tie; men han råbte endnu mere: »Davids Søn, forbarm dig over mig!« ⁴⁹Jesus stod stille og sagde: »Kald på ham!« De kalder på den blinde og siger til ham: »Vær frimodig, rejs dig! Han kalder på dig.« ⁵⁰Men han kastede sin kappe af sig, sprang op og kom til Jesus. ⁵¹Jesus spurgte ham: »Hvad vil du, at jeg skal gøre for dig?« Men den blinde sagde til ham: »Rabbuni! At jeg må se igen!« ¹⁵⁵²Jesus sagde til ham: »Gå bort, din tro har frelst dig.« Straks kunne han se igen, ¹⁶og han fulgte ham på vejen.

Kapitel 11

Indtoget i Jerusalem

¹Da de nærmer sig Jerusalem og kommer til Betfage og Betania ved oliebjerg, udsender han to af sine disciple, ²og han siger til dem: »Gå til landsbyen over for jer, og straks når I går ind i den, vil I finde et føl som står bundet, og som intet menneske endnu har siddet på; løs det og bring det. ³Hvis nogen siger til jer: Hvorfor gør I dette? Så sig: Dets Herre har brug for det, og han vil straks sende det tilbage hertil.« ⁴De gik hen og fandt føllet, som stod bundet ved en dør ud til gaden, og de løser det. ⁵Nogle som stod der, sagde til dem: »Hvorfor løser I føllet?« ⁶Men de sagde til dem sådan som Jesus havde sagt, og de gav dem lov. ⁷De bringer føllet til Jesus, og de lægger deres kapper på det, og han satte sig på det. ⁸Mange spredte deres kapper på vejen, og

¹⁵Verbete kan også oversættes med: »at jeg må blive seende.«

¹⁶Verbete kan også oversættes med: »... blev han seende.«

andre skar grene fra markerne. ⁹Og de som gik foran og de som fulgte, råbte:

»Hosianna!

Velsignet han som kommer i Herrens navn,

¹⁰velsignet vores far Davids rige som kommer,

hosianna i det højeste!«

¹¹Han gik ind i Jerusalem til templet, og da han havde set på alt, var det allerede blevet sent, og han gik ud til Betania med de tolv.

Forbandelsen af figentræet

¹²Den næste dag, da de gik ud af Bethania, blev han sulten. ¹³Da han langt borte så et figentræ som havde blade, gik han hen for at se ¹⁷om han måske kunne finde noget på det, og da han kom til det, fandt han intet andet end blade; for det var ikke figentid. ¹⁴Han sagde til det: »Aldrig mere i evighed skal nogen spise frugt af dig!« Og hans disciple hørte ham.

Tempelrensningen

¹⁵De kommer til Jerusalem; og han gik ind i templet og begyndte at uddrive dem der solgte og købte i templet, og han væltede vekselerernes borde og duesælgernes bænke. ¹⁶Og han tillod ikke at nogen bar noget igennem templet. ¹⁷Han underviste dem og sagde til dem: »Står der ikke skrevet

at mit hus skal kaldes et bedehus for alle folkene?

Men I har gjort det til en røverhule!« ¹⁸Ypperstepræsterne og de skriftlærde hørte det, og de undersøgte hvordan de kunne slå ham ihjel; for de frygtede ham, fordi hele skaren var ude af sig selv af forundring over hans undervisning. ¹⁹Da det blev aften, gik han uden for byen.

¹⁷»For at se« er tilføjet.

Om troens magt

²⁰Da de om morgenen går forbi, så de at figentræet var visnet fra roden af. ²¹Peter huskede det og siger til ham: »Rabbi! Se, det figentræ du forbandede, er visnet!« ²²Jesus siger til dem: »Hav tro på Gud! ²³Sandelig siger jeg jer, den der siger til dette bjerg: Løft dig op og kast dig i havet, og ikke tvivler i sit hjerte, men tror at det han siger, sker, for ham vil det ske. ²⁴Derfor siger jeg til jer: Alt, hvad I beder og bønfaller om, tro at I har modtaget det, og det vil ske for jer. ²⁵Når I står og beder, så tilgiv hvis I har noget imod nogen, for at også jeres Far der er i himlene, kan tilgive jer jeres overtrædelser. ²⁶[Men hvis I ikke tilgiver, vil jeres Far der er i himlene, heller ikke tilgive jeres overtrædelser]¹⁸.«

Spørgsmålet om Jesu fuldmagt

²⁷De kommer igen til Jerusalem; og mens han går omkring i templet, kommer ypperstepræsterne og de skriftlærde og de ældste til ham. ²⁸De sagde til ham: »Med hvilken fuldmagt gør du dette? Eller hvem har givet dig denne fuldmagt, så du gør dette?« ²⁹Men Jesus sagde til dem: »Jeg vil spørge jer om én ting, og svar mig, og jeg vil sige jer med hvilken fuldmagt jeg gør dette. ³⁰Var Johannes' dåb fra himlen eller fra mennesker? Svar mig!« ³¹De diskuterede indbyrdes og sagde: »Hvis vi siger: Fra himlen, så vil han sige: Hvorfor troede I ham så ikke? ³²Men siger vi: Fra mennesker –« De frygtede skaren; for alle mente at Johannes virkelig var en profet. ³³De svarede Jesus: »Vi ved det ikke.« Jesus siger til dem: »Så siger jeg heller ikke til jer med hvilken myndighed jeg gør dette.«

¹⁸Dette vers mangler i nogle af de ældste og bedste håndskrifter

Kapitel 12*Lignelsen om de onde vinbønder.*

¹Han begyndte at tale til dem i lignelser: »En mand plantede en vingård og satte et gærde om den og gravede en perse og byggede et tårn, og han lejede den ud til vinbønder og rejste til udlandet. ²Da tiden kom, sendte han en tjener til vinbønderne for at få af vingårdens frugt af vinbønderne. ³De tog ham og slog ham og sendte ham tomhændet bort. ⁴Han sendte igen en anden tjener til dem; og ham slog de i hovedet og hånede. ⁵Han sendte en anden; og ham dræbte de; og mange andre; nogle slog de, andre dræbte de. ⁶Han havde endnu én, en elsket søn; ham sendte han til sidst til dem, for han sagde: »De vil respektere min søn.« ⁷Men disse vinbønder sagde til hinanden: »Det er arvingen; kom, lad os dræbe ham, og arven vil tilhøre os.« ⁸Og de tog ham og dræbte ham og kastede ham uden for vingården. ⁹Hvad vil vingårdens herre så gøre? Han vil komme og dræbe vinbønderne og give vingården til andre. ¹⁰Har I ikke læst dette skriftord:

Den sten som murermestrene forkastede, den er blevet til en hovedhjørnesten?

¹¹Fra Herren er dette kommet, og det er underfuldt for vores øjne.«

¹²De forsøgte at gribe ham, men de frygtede skaren; for de forstod at han talte denne lignelse imod dem; og de forlod ham og gik bort.

Om skat

¹³De sender nogle af farisæerne og herodianerne til ham for at de skulle fange ham i ord. ¹⁴De kom hen og siger til ham: »Lærere! Vi ved at du er sandfærdig og ikke lader dig påvirke af nogen; for du gør ikke forskel på mennesker, men lærer Guds vej i sandhed. Er det lovligt at give kejseren

skat eller ikke? Skal vi give eller ikke give?»
¹⁵Men da han så deres hykleri, sagde han til dem: »Hvorfor frister I mig? Ræk mig en denar, så jeg kan se den.«
¹⁶De rakte ham den. Han siger til dem: »Hvis billede og indskrift er dette?» Men de sagde til ham: »Kejserens.«
¹⁷Jesus sagde til dem: »Giv kejseren, hvad der er kejserens, og Gud, hvad der er Guds.« Og de undrede sig over ham.

Om opstandelse

¹⁸Der kommer nogle saddukæere, som siger at der ikke er nogen opstandelse, og spurgte ham: ¹⁹»Lærer! Moses skrev til os at hvis nogens bror dør og efterlader hustru og ikke efterlader et barn, så skal hans bror tage hustruen til sig og skaffe sin bror efterkommere.
²⁰Der var syv brødre; og den første tog en hustru, og da han døde, efterlod han ingen efterkommere.
²¹Den anden tog hende til hustru og han døde uden at efterlade sig efterkommere, og den tredje på samme måde.
²²Og de syv efterlod ingen efterkommere. Sidst af alle døde også hustruen.
²³I opstandelsen, når de opstår, hvis hustru skal hun være? For de syv har haft hende som hustru.«
²⁴Jesus sagde til dem: »Er det ikke derfor I farer vild, fordi I hverken kender skrifterne eller Guds kraft?
²⁵For når de opstår fra de døde, så gifter de sig ikke eller bortgiftes, men de er som engle i himlene.
²⁶Men hvad angår de døde, at de opstår, har I da ikke læst i Mosebogen i stedet om tornebusken, hvordan Gud sagde til ham: Jeg er Abrahams Gud og Isaks Gud og Jakobs Gud?
²⁷Han er ikke Gud for døde, men for levende; I farer helt vild.«

Om det første bud

²⁸En af de skriftlærde, der havde hørt dem diskutere og set at han svarede dem godt, kom til ham og spurgte ham: »Hvilket bud

er det første af alle?»
²⁹Jesus svarede: »Det første er: Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én;
³⁰og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din forstand og af hele din styrke.
³¹Et andet er dette: Du skal elske din næste som dig selv. Der er ikke noget andet bud der er større end disse.«
³²Den skriftlærde sagde: »Rigtigt, lærer, du har i sandhed sagt at han er én, og der er ingen anden end ham,
³³og at elske ham af hele sit hjerte og af hele sin forstand og af hele sin styrke og at elske næsten som sig selv er mere end alle brændofrene og slagtofrene.«
³⁴Da Jesus så at han svarede klogt, sagde han til ham: »Du er ikke langt fra Guds rige.« Ingen turde læn- gere spørge ham.

Kristus som Davids søn og Herre

³⁵Jesus tog til orde og underviste i templet: »Hvordan kan de skriftlærde sige at Kristus er Davids søn?
³⁶David selv har sagt ved Helligånden:

Herren sagde til min Herre:
Sæt dig ved min højre hånd,
indtil jeg får lagt dine fjender
under dine fødder.

³⁷David selv kalder ham Herre, og hvordan er han så hans søn?» Den store skare hørte ham gerne.

Advarsel mod de skriftlærde

³⁸I sin undervisning sagde han: »Vogt jer for de skriftlærde, som ønsker at gå omkring i lange kjortler og ønsker hilsner på torvene,
³⁹de fornemste sæder i synagogerne og de øverste pladser ved festerne.
⁴⁰De æder enkers huse op og beder længe for et syns skyld; de vil modtage en hårdere dom.«

Den fattige enke

⁴¹Han satte sig over for tempelkisten og så hvordan skaren lagde penge i tempelkisten, og mange rige lagde meget i den. ⁴²Og der kom en fattig enke og lagde to småmønter i; tilsammen gav det én øre. ⁴³Han kaldte sine disciple til sig og sagde til dem: »Sandelig siger jeg jer at denne fattige enke har lagt mere i end alle dem der lagde noget i tempelkisten. ⁴⁴For de lagde alle af deres overflod; men hun lagde af sin fattigdom, alt hvad hun havde, alt hvad hun havde at leve af.«

Kapitel 13

Forudsigelse af de sidste tiders kendetegn og genkomsten

¹Da han går ud af templet, siger en af hans disciple til ham: »Lærer! Se, hvilke sten og hvilke bygninger!« ²Jesus sagde til ham: »Ser du disse store bygninger? Der vil ikke blive sten på sten tilbage, der ikke skal brydes ned.« ³Da han sad på oliebjergene over for templet, spurgte Peter og Jakob og Johannes og Andreas ham, da de var alene: ⁴»Sig os, hvornår vil dette ske, og hvad er tegnet når alt dette skal opfyldes?« ⁵Men Jesus begyndte at sige til dem: »Vogt jer for at ikke nogen bedrager jer! ⁶Mange vil komme i mit navn og sige: Det er mig; og de vil bedrage mange. ⁷Men når I hører om krige og rygter om krige, så bliv ikke forfærdede, det er nødvendigt at det sker, men det er endnu ikke afslutningen. ⁸For folk vil rejse sig mod folk og rige mod rige, og der vil være jordskælv sted efter sted, der vil være hungersnød. Dette er begyndelsen på veerne. ⁹Men I, giv agt på jer selv; de vil udlevere jer til domstole, og I vil blive pisket i synagoger og stillet for guvernører og konger for min skyld til et vidnesbyrd for dem. ¹⁰Men det er nødvendigt at evangeliet først forkyndes for alle folk. ¹¹Når de fører

jer hen og udleverer jer, skal I ikke på forhånd bekymre jer om hvad I skal sige, men det der bliver givet jer i den time, skal I tale; for det er ikke jer der taler, men Helligånden. ¹²Og bror vil udlevere bror til døden, og far sit barn; og børn vil rejse sig mod forældre og få dem dræbt. ¹³I vil blive hadet af alle for mit navns skyld; men den der holder ud indtil afslutningen, han vil blive frelst. ¹⁴Men når I ser ødelæggelsens uhydelighed stå hvor han ikke bør stå, (den der læser det, skal forstå!), så skal de der er i Judæa, flygte til bjergene; ¹⁵og den der er på taget, skal ikke gå ned eller gå ind for at tage noget i sit hus; ¹⁶og den der er på marken, skal ikke vende tilbage for at hente sin kappe. ¹⁷Ve de gravide og dem der ammer, i de dage! ¹⁸Men bed om at det ikke vil ske om vinteren; ¹⁹for i de dage vil der være en sådan trængsel som der ikke har været fra begyndelsen på skabelsen, som Gud skabte, indtil nu, og heller ikke vil komme. ²⁰Hvis Herren ikke afkortede de dage, da blev intet menneske^b frelst; men for de udvalgte skyld, som han har udvalgt, har han afkortet dagene. ²¹Hvis nogen da siger til jer: Se, her er Kristus, se der! tro det ikke. ²²For falske Kristus'er og falske profeter vil fremstå og gøre tegn og undere for, hvis det er muligt, at bedrage de udvalgte. ²³Men I, vær på vagt; jeg har sagt jer alt på forhånd. ²⁴Men i de dage, efter den trængsel,

vil solen formørkes,

og månen vil ikke give sit lys,

²⁵og stjernerne vil falde ned fra himlen,

og kræfterne i himlen vil blive rystet.

²⁶Og da vil de se Menneskesønnen komme i skyerne med stor kraft og herlighed. ²⁷Da vil han sende sine engle ud og samle sine udvalgte fra de fire vindretninger, fra jordens ende indtil himlens ende.

Lignelsen om figentræet

²⁸Men lær en lignelse af figentræet: Når dets grene allerede er blevet friske, og bladene springer ud, så forstår I at sommeren er nær. ²⁹Sådan skal også I, når I ser dette ske, forstå at han er nær døren. ³⁰Sandelig siger jeg jer, denne slægt skal ikke forgå, før alt dette er sket. ³¹Himlen og jorden vil forgå, men mine ord vil ikke forgå. ³²Men den dag eller time kender ingen, heller ikke englene i himlen eller Sønnen, kun Faderen.

Vågne tjenere

³³Vær på vagt og hold jer vågne; for I ved ikke hvornår tiden er der. ³⁴Det er ligesom en mand der rejste til udlandet; han forlod sit hus og gav sine tjenere fuldmagt, hver til sin gerning, og befalede dørvogteren at han skulle våge. ³⁵Våg derfor, for I ved ikke hvornår husets herre kommer, enten om aftenen eller ved midnat eller ved hanegal eller om morgenen, ³⁶for at han ikke, når han pludselig kommer, skal finde jer sovende! ³⁷Men det jeg siger til jer, siger jeg til alle: Våg!«

Kapitel 14

Beslutning om Jesu død

¹Men det var påske og de usyrede brøds fest to dage efter, og ypperstepræsterne og de skriftlærde undersøgte hvordan de med list kunne gribe ham og slå ham ihjel. ²For de sagde: »Ikke under festen, for at der ikke skal blive oprør i folket.«

Salvingen i Betania

³Mens han var i Bethania, i Simon den Spedalskes hus, mens han lå til bords, kom en kvinde med en alabastkrukke med ægte, meget dyr nardusolie, og hun brød alabastkrukken og hældte den ud over hans hoved.

⁴Men nogle harmedes indbyrdes: »Hvorfor er der sket dette spild af olie? ⁵For denne olie kunne være blevet solgt for mere end 300 denarer og givet til de fattige.« Og de skældte hende ud. ⁶Men Jesus sagde: »Lad hende være, hvorfor gør I det svært for hende? Hun har gjort en god gerning imod mig. ⁷For de fattige har I altid hos jer, og når I vil, kan I gøre godt imod dem; men mig har I ikke altid. ⁸Hun har gjort hvad hun kunne, hun har salvet min krop forud for begravelsen. ⁹Sandelig siger jeg jer, hvor som helst evangeliet bliver forkyndt i hele verden, vil også det hun har gjort, blive fortalt til erindring om hende.«

Judas' forræderi

¹⁰Judas Iskariot, en af de tolv, gik hen til ypperstepræsterne for at forråde ham til dem. ¹¹Da de hørte det, blev de glade, og de lovede ham at give ham penge. Han overvejede hvordan han kunne finde en passende lejlighed til at forråde ham.

Forberedelsen af nadveren

¹²På den første dag i de usyrede brøds fest, da man slagtede påskelammet, siger hans disciple til ham: »Hvor vil du have at vi skal gå hen og forberede påskemåltidet, så du kan spise det?« ¹³Han sender to af sine disciple afsted og siger til dem: »Gå ind i byen, og en mand som bærer på en vandkrukke, vil møde jer; følg ham; ¹⁴og hvor han går ind, skal I sige til husets herre: Læren siger: Hvor er der et gæsteværelse til mig hvor jeg kan spise påskemåltidet med mine disciple? ¹⁵Og han vil vise jer et stort værelse ovenpå, opdækket og parat; og dér skal I forberede måltidet for os.« ¹⁶Hans disciple gik ud og kom til byen og fandt det sådan som han havde sagt til dem; og de forberedte påskemåltidet.

Nadveren

¹⁷Da det var blevet aften, kommer han med de tolv. ¹⁸Mens de lå til bords og spiste, sagde Jesus: »Sandelig siger jeg jer: En af jer der spiser sammen med mig, vil forråde mig.« ¹⁹De begyndte at blive bedrøvede og sige til ham, en efter en: »Det er vel ikke mig?« ²⁰Men han sagde til dem: »Det er en af de tolv som dypper med mig i fadet. ²¹For Menneskesønnen går bort som der står skrevet om ham; men ve det menneske ved hvem Menneskesønnen forrådes. Det ville være bedre for det menneske hvis han ikke var blevet født.« ²²Mens de spiste, tog han et brød, velsignede og brød det og gav dem det og sagde: »Tag det, dette er min krop.« ²³Han tog et bæger, takkede og gav dem det; og de drak alle af det. ²⁴Og han sagde til dem: »Dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange. ²⁵Sandelig siger jeg jer at jeg aldrig mere skal drikke af vintræets frugt før den dag når jeg skal drikke den ny i Guds rige.«

Forudsigelse af Peters fornægtelse

²⁶Da de havde sunget lovsangen, gik de ud til Oliebjerget. ²⁷Jesus siger til dem: »I vil alle falde fra; for der står skrevet:

Jeg vil slå hyrden,
og fårene vil spredes.

²⁸Men efter at jeg er blevet oprejst, vil jeg gå forud for jer til Galilæa.« ²⁹Men Peter sagde til ham: »Selvom alle vil falde fra, vil jeg ikke.« ³⁰Jesus siger til ham: »Sandelig siger jeg dig at du i dag, i denne nat, før hanen galer to gange, vil fornægte mig tre gange.« ³¹Men han sagde endnu stærkere: »Hvis det er nødvendigt at jeg skal dø sammen med dig, vil jeg ikke fornægte dig.« De sagde alle det samme.

Getsemane

³²De kommer til et sted der hedder Getsemane; og han siger til sine disciple: »Sæt jer her mens jeg beder.« ³³Han tager Peter og Jakob og Johannes med sig, og han begyndte at blive forfærdet og angst. ³⁴Han siger til dem: »Min sjæl er bedrøvet indtil døden; bliv her og våg!« ³⁵Han gik lidt videre, faldt til jorden og bad om at timen måtte gå ham forbi, hvis det er muligt. ³⁶Han sagde: »Abba, far! Alting er muligt for dig; tag dette bæger fra mig; dog ikke hvad jeg vil, men hvad du vil.« ³⁷Og han kommer og finder dem sovende, og han siger til Peter: »Simon, sover du? Kunne du ikke våge én time? ³⁸Våg og bed, for at I ikke skal falde i fristelse; Ånden er villig, men kødet er svagt.« ³⁹Igen gik han bort og bad den samme bøn. ⁴⁰Og igen kom han og fandt dem sovende; for deres øjne var tunge, og de vidste ikke hvad de skulle svare ham. ⁴¹Han kommer tredje gang og siger til dem: »Sover I stadigvæk og hviler jer? Det er nok; timen er kommet; se Menneskesønnen udleveres til synderes hænder. ⁴²Rejs jer, lad os gå; se, han der forråder mig, er nær.«

Arrestationen

⁴³Straks, mens han endnu talte, kommer Judas, en af de tolv, og med ham en skare med sværd og knipler fra ypperstepræsterne og de skriftlærde og de ældste. ⁴⁴Men han som forrådt ham, havde givet dem et tegn og sagt: »Det er ham jeg kysser; grib ham, og før ham sikkert bort.« ⁴⁵Da han kom, gik han straks hen til ham og siger: »Rabbi!« Og han kyssede ham. ⁴⁶Men de lagde hånd på ham og greb ham. ⁴⁷Men en af dem der stod ved siden af, trak sværdet, slog ypperstepræstens tjener og huggede hans øre af. ⁴⁸Jesus svarede dem: »Som mod en røver er I gået ud med sværd og knipler for at fange mig. ⁴⁹Dagligt var jeg hos jer i templet og underviste, og I greb mig ikke;

men det er sket¹⁹ for at skrifterne skal blive opfyldt.« ⁵⁰Alle forlod ham og flygtede. ⁵¹En ung mand med et linnedklæde om den nøgne krop fulgte ham; og de greb ham. ⁵²Men han efterlod linnedklædet og flygtede nogen.

Retssagen i rådet

⁵³De førte Jesus hen til ypperstepræsten; og alle ypperstepræsterne og de ældste og de skriftlærde samles. ⁵⁴Peter fulgte efter ham på afstand ind i ypperstepræstens gård, og han sad sammen med tjenerne og varmede sig ved ilden. ⁵⁵Men ypperstepræsterne og hele rådet søgte efter vidnesbyrd imod Jesus så at de kunne slå ham ihjel; men de fandt ikke noget. ⁵⁶For mange vidnede falsk imod ham, men vidnesbyrdene stemte ikke overens. ⁵⁷Nogle stod op og vidnede falsk imod ham: ⁵⁸»Vi har hørt ham sige: Jeg vil bryde dette tempel ned, som er bygget med hænder, og på tre dage bygge et andet, som ikke er bygget med hænder.« ⁵⁹Og heller ikke sådan stemte deres vidnesbyrd overens. ⁶⁰Ypperstepræsten rejste sig midt iblandt dem og spurgte Jesus: »Svarer du intet på det som disse vidner imod dig?« ⁶¹Men han tav og svarede ikke. Igen spurgte ypperstepræsten ham: »Er du Kristus, den Velsignedes Søn?« ⁶²Men Jesus sagde: »Det er jeg; og I vil se Menneskesønnen sidde ved Kraftens højre hånd og komme med himlens skyer.« ⁶³Men ypperstepræsten flængede sin kjortel og siger: »Hvad mere har vi brug for af vidner? ⁶⁴I har hørt gudsbespottelsen; hvad mener I?« Og de dømte alle at han var skyldig til døden. ⁶⁵Nogle begyndte at spytte på ham og dække hans ansigt til og give ham knytnæveslag og sige til ham: »Profetér!« Og tjenerne modtog ham med slag.

¹⁹»Det er sket« er indsat i teksten.

Peters fornægtelse

⁶⁶Mens Peter var nedenfor i gården, kommer en af ypperstepræstens tjenestepiger; ⁶⁷og da hun så Peter varme sig, så hun på ham og siger: »Du var også sammen med nazaræeren Jesus.« ⁶⁸Men han nægtede og sagde: »Jeg hverken ved eller forstår hvad du siger.« Han gik ud i forgården, og hanen galede. ⁶⁹Tjenestepigen så ham og begyndte igen at sige til dem der stod ved siden af: »Han er en af dem.« ⁷⁰Men igen nægtede han. Lidt efter sagde de der stod ved siden af, igen til Peter: »Du er virkelig en af dem; for du er også galilæer.« ⁷¹Men han begyndte at bande og sværge: »Jeg kender ikke det menneske I taler om.« ⁷²Straks galede hanen anden gang. Peter huskede det ord Jesus havde sagt til ham: »Før hanen gale to gange, vil du fornægte mig tre gange.« Og han begyndte at græde.

Kapitel 15

Retssagen hos Pilatus

¹Straks om morgenen traf ypperstepræsterne sammen med de ældste og de skriftlærde, hele rådet, en beslutning og bandt Jesus, førte ham hen og udleverede ham til Pilatus. ²Pilatus spurgte ham: »Er du jødernes konge?« Men han svarede ham: »Du siger det.« ³Ypperstepræsterne anklagede ham meget. ⁴Pilatus spurgte ham så igen: »Svarer du intet? Se, hvor meget de anklager dig.« ⁵Men Jesus svarede ikke mere, så Pilatus undrede sig. ⁶Under festen plejede han at løslade dem én fange, den som de forlangte. ⁷Men der var en der hed Barabbas, som sad fængslet sammen med oprørerne som under oprøret havde begået mord. ⁸Skaren gik op og begyndte at bede om at han ville gøre for dem, som han plejede. ⁹Men Pilatus sva-

rede dem: »Vil I at jeg løslader jødernes konge til jer?« ¹⁰For han forstod at ypperstepræsterne havde udleveret ham på grund af misundelse. ¹¹Ypperstepræsterne ophidsede skaren til at han hellere skulle løslade Barabbas til dem. ¹²Men Pilatus svarede dem igen: »Hvad vil I så have at jeg skal gøre med ham som I kalder jødernes konge?« ¹³De råbte igen: »Korsfæst ham!« ¹⁴Pilatus sagde til dem: »Hvad ondt har han da gjort?« Men de råbte endnu højere: »Korsfæst ham!« ¹⁵Og da Pilatus ville gøre skaren tilpas, løslod han Barabbas til dem; og Jesus lod han piske og udleverede ham til at blive korsfæstet.

Tornekroningen

¹⁶Soldaterne førte ham så ind i gården, det vil sige borgen, og de sammenkalder hele vagten. ¹⁷De klæder ham i en purpurkappe, flettede en tornekrone og sætter den på ham. ¹⁸Og de begyndte at hilse ham: »Vær hilset, jødernes konge!« ¹⁹De slog ham i hovedet med en stav, spyttede på ham og lagde sig på knæ og tilbad ham. ²⁰Da de havde hånet ham, tog de purpurkappen af ham og gav ham hans egne klæder på. Og de fører ham ud for at korsfæste ham.

Korsfæstelsen

²¹De tvinger en forbipasserende, Simon fra Kyrene, som kommer fra marken, Alexanders og Rufus' far, til at bære hans kors. ²²De fører ham til stedet Golgata, det betyder »Hovedskalksted.« ²³De forsøgte at give ham vin krydret med myrra, men han tog det ikke. ²⁴De korsfæster ham og deler hans klæder ved at kaste lod om hvem der skulle tage hvad. ²⁵Det var den tredje time, og de korsfæstede ham. ²⁶Indskriften med anklagen imod ham lød sådan: »Jødernes konge.« ²⁷Sammen med ham korsfæster de to rø-

vere, den ene ved hans højre og den anden ved hans venstre side. [²⁸Og Skriften blev opfyldt, der siger: »Og han blev regnet iblandt overtrædere.«]²⁰ ²⁹De der gik forbi, spottede ham ved at ryste på hovedet og sige: »Nå! Du som bryder templet ned og bygger det op på tre dage; ³⁰frels dig selv ved at stige ned fra korset!« ³¹På samme måde hånede ypperstepræsterne ham indbyrdes sammen med de skriftlærde og sagde: »Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. ³²Kristus, Israels konge, stig nu ned af korset, så vi kan se det og tro!« Også de som var blevet korsfæstet sammen med ham, hånede ham.

Jesu død

³³Da den sjette time var kommet, blev der mørke over hele landet indtil den niende time. ³⁴I den niende time råbte Jesus med høj stemme: »Eloí! Eloí! Lama sabaktani?« Det betyder: »Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?« ³⁵Nogle af dem som stod ved siden af, sagde, da de hørte det: »Se, han kalder på Elias.« ³⁶Men en løb hen og fyldte en svamp med eddike, stak den på en stav og gav ham at drikke og sagde: »Lad os se om Elias kommer for at tage ham ned.« ³⁷Men Jesus råbte med høj stemme og udåndede. ³⁸Og forhænget i templet blev spaltet i to fra øverst til nederst. ³⁹Men da officeren som stod lige over for ham, så at han udåndede på den måde, sagde han: »Denne mand var virkelig Guds Søn.« ⁴⁰Men der var også kvinder som så til på afstand. Blandt dem var også Maria Magdalene og Maria, Jakob den Lilles og Joses' mor, og Salome, ⁴¹som fulgte ham og sørgede for ham da han var i Galilæa, og mange andre kvinder der var gået op til Jerusalem sammen med ham.

²⁰Verset findes ikke i de ældste og bedste håndskrifter.

Begravelsen

⁴²Da det allerede var blevet aften, for det var forberedelsesdag, det vil sige dagen før sabbat, ⁴³kom Josef fra Arimatæa, som var et anset medlem af rådet, og som også selv ventede Guds rige; han tog mod til sig og gik ind til Pilatus og bad om Jesu krop. ⁴⁴Men Pilatus undrede sig over at han allerede var død, ⁴⁵og han tilkaldte officeren og spurgte ham om han allerede havde været død længe; og da han fik det at vide af officeren, skænkede han liget til Josef. ⁴⁶Han købte et linnedklæde, tog ham ned, svøbte ham ind i linnedklædet og lagde ham i en grav som var hugget ud i klippen, og han væltede en sten for indgangen til graven. ⁴⁷Men Maria Magdalene og Maria, Joses' mor, så hvor han blev lagt.

Kapitel 16*Opstandelsen*

¹Da sabbatten var forbi, købte Maria Magdalene og Maria, Jakobs mor, og Salome velduftende olier for at gå ud og salve ham. ²Og meget tidligt på den første dag i ugen kommer de til graven da solen var stået op. ³De sagde til hinanden: »Hvem vil vælte stenen fra indgangen til graven for os?« ⁴Da de så op, ser de at stenen var væltet bort, for den var meget stor. ⁵Da de kom ind i graven, så de en ung mand sidde ved den højre side, iført en hvid kjortel, og de blev forfærdede. ⁶Men han siger til dem: »Vær ikke forfærdede! I søger Jesus fra Nazaret, den korsfæstede; han er opstået, han er ikke her; se stedet hvor de lagde ham. ⁷Men gå og sig til hans disciple og til Peter at han går i forvejen for jer til Galilæa; dér vil I se ham, sådan som han har sagt til jer.« ⁸De gik ud og flygtede fra graven, for de var rystede og forundrede; og de sagde ikke noget til

nogen; for de var bange.

Åbenbaring for disciplene

⁹[Men da han var opstået tidligt den første dag i ugen, viste han sig først for Maria Magdalene, som han havde uddrevet syv dæmoner af. ¹⁰Hun gik hen og fortalte det til dem som havde været sammen med ham, og som sørgede og græd. ¹¹Da de hørte at han levede og var blevet set af hende, troede de det ikke. ¹²Men derefter viste han sig i en anden skikkelse for to af dem mens de gik ud på landet. ¹³De kom og fortalte det til de andre, men heller ikke dem troede de. ¹⁴Til sidst åbenbarede han sig for de elleve selv, mens de lå til bords, og han bebrejdede dem deres vantro og hårdhertighed, fordi de ikke havde troet dem der havde set ham opstået. ¹⁵Han sagde til dem: »Gå ud i hele verden og forkynd evangeliet for hele skabningen. ¹⁶Den som tror og bliver døbt, vil blive frelst; men den der ikke tror, vil blive fordømt. ¹⁷Men disse tegn vil følge dem som tror: I mit navn vil de uddrive onde ånder; de vil tale med nye tunger; ¹⁸de vil tage slanger op med deres hænder, og hvis de drikker dødbringende gift, vil det ikke skade dem; de vil lægge hænder på syge, og de vil blive helbredt.« ¹⁹Og så blev Herren Jesus, efter at han havde talt til dem, taget op til himlen, og han satte sig ved Guds højre hånd. ²⁰Men de gik ud og forkyndte overalt mens Herren virkede med og bekræftede ordet ved de tegn som fulgte med.]²¹

²¹Versene 9-20 findes ikke i de ældste og bedste håndskrifter.

Faglige noter

- a. [Mark 8,35] Alternativ oversættelse for »sig selv« her og i de følgende vers: »sin sjæl« eller »sit liv«.
- b. [Mark 13,20] Ordret: »intet kød«.

Johannesevangeliet

Kapitel 1

Prologen

¹I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. ²Han var i begyndelsen hos Gud. ³Alt blev til ved ham, og uden ham blev ikke et eneste til af det som er blevet til. ⁴I ham var livet, og livet var lyset for mennesker, ⁵og lyset skinner i mørket, og mørket fik ikke magt over det.

⁶Et menneske trådte frem; han var udsendt af Gud, og hans navn var Johannes. ⁷Han kom som et vidnesbyrd for at vidne om lyset for at alle skulle tro ved ham. ⁸Han var ikke lyset, men han kom for at vidne om lyset. ⁹Det var det sande lys som oplyser ethvert menneske, og som kommer til verden. ¹⁰Han var i verden, og verden blev til ved ham, og verden kendte ham ikke. ¹¹Han kom til sine egne, og hans egne tog ikke imod ham. ¹²Men alle dem som tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn, dem som tror på hans navn. ¹³De blev ikke født af blod eller af køds vilje eller af mands vilje, men af Gud.

¹⁴Og ordet blev menneske¹ og bosatte sig blandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed som den eneste søn har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed. ¹⁵Johannes vidner om ham og råber: »Det var om ham, jeg sagde: Han som kommer efter mig, overgår mig, for han var før mig.« ¹⁶For af hans

fylde har vi alle modtaget og det nåde på nåde; ¹⁷for loven blev givet ved Moses, nåden og sandheden kom ved Jesus Kristus. ¹⁸Ingen har nogensinde set Gud; den eneste Gud, som er i Faderens favn, har gjort ham kendt.

Johannes' vidnesbyrd om sig selv

¹⁹Dette er Johannes' vidnesbyrd da jøderne fra Jerusalem sendte præster og levitter til ham for at de skulle spørge ham: »Hvem er du?« ²⁰Og han bekendte og nægtede ikke, men bekendte: »Jeg er ikke Kristus.« ²¹De spurgte ham: »Hvad da? Er du Elias?« Og han sagde: »Det er jeg ikke.« »Er du profeten?« Og han svarede: »Nej.« ²²De sagde da til ham: »Hvem er du? Vi skal give svar til dem som har sendt os, hvad siger du om dig selv?« ²³Han sagde:

»Jeg er en stemme, som råber i ørkenen: Jævn Herrens vej, som profeten Esajas har sagt.«

²⁴Nogle farisæere var udsendt, ²⁵og de spurgte ham: »Hvorfor døber du da, hvis du ikke er Kristus eller Elias eller profeten?« ²⁶Johannes svarede dem: »Jeg døber med vand; midt iblandt jer står han, som I ikke kender, ²⁷han, som kommer efter mig, hvis sandalrem jeg ikke er værdig at løse.« ²⁸Dette skete i Betania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbte.

¹Ordret: »kød«.

Johannes' vidnesbyrd om Guds lam

²⁹Den næste dag ser han Jesus komme mod sig, og han siger: »Se, Guds lam, som borttager verdens synd. ³⁰Han er den om hvem jeg har sagt: Efter mig kommer en mand som overgår mig, for han var før mig. ³¹Jeg kendte ham ikke, men for at han skulle blive åbenbaret for Israel, derfor er jeg kommet for at døbe med vand.« ³²Og Johannes vidnede: »Jeg har set Ånden som en due stige ned fra himlen, og den blev over ham. ³³Jeg kendte ham ikke, men han som har sendt mig for at døbe med vand, sagde til mig: Ham, som du ser Ånden stige ned over og blive over, han er den som døber med Helligånd. ³⁴Jeg har set det og har vidnet at han er Guds søn.«

De første disciple

³⁵Den næste dag stod Johannes og to af hans disciple der igen, ³⁶og da han så Jesus komme gående, siger han: »Se, Guds lam«. ³⁷Hans to disciple hørte ham tale, og de fulgte Jesus. ³⁸Men da Jesus vendte sig om og så dem følge sig, siger han til dem: »Hvad søger I?« Men de sagde til ham: »Rabbi,« - det betyder lærer - »hvor bor du?« ³⁹Han siger til dem: »Kom og se.« De kom da og så hvor han boede, og de blev hos ham den dag. Det var ved den tiende time.

⁴⁰Andreas, Simon Peters bror, var den ene af de to som havde hørt Johannes og fulgt ham; ⁴¹han fandt først sin egen bror og siger til ham: »Vi har fundet Messias« - som betyder Kristus. ⁴²Han førte ham til Jesus. Da Jesus så ham, sagde han: »Du er Simon, Johannes' søn, du skal kaldes Kefas« - som betyder Peter.

⁴³Den næste dag ville han gå til Galilæa, og han finder Filip, og Jesus siger til ham: »Følg mig.« ⁴⁴Men Filip var fra Betsajda, fra Andreas' og Peters by. ⁴⁵Filip finder

Natanael og siger til ham: »Vi har fundet ham som Moses i loven og også profeterne har skrevet om, Jesus, Josefs søn fra Nazaret.« ⁴⁶Natanael sagde til ham: »Kan noget godt være fra Nazaret?« Filip siger til ham: »Kom og se.« ⁴⁷Jesus så Natanael komme til sig, og han siger om ham: »Se, i sandhed en israelit der ikke er bedrag i.« ⁴⁸Natanael siger til ham: »Hvorfra kender du mig?« Jesus svarede ham: »Før Filip kaldte dig, så jeg dig, mens du var under figentræet.« ⁴⁹Natanael svarede ham: »Rabbi, du er Guds søn, du er Israels konge.« ⁵⁰Jesus svarede ham: »Tror du, fordi jeg har sagt dig at jeg så dig under figentræet? Du vil se større ting end disse.« ⁵¹Og han siger til ham: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: I vil se himlen åben, og Guds engle stige op og stige ned over Menneskesønnen.«

Kapitel 2*Brylluppet i Kana*

¹På den tredje dag var der bryllup i Kana i Galilæa, og Jesu mor var der. ²Men også Jesus og hans disciple blev indbudt til brylluppet. ³Da der manglede vin, siger Jesu mor til ham: »De har ikke mere vin.« ⁴Jesus siger til hende: »Hvad har jeg med dig at gøre, kvinde? Min time er endnu ikke kommet.« ⁵Hans mor siger til tjenerne: »Hvad som helst han siger til jer, skal I gøre.« ⁶Men der stod dér seks sten vandkar til jødernes renselse, hver rummede to eller tre spande. ⁷Jesus siger til dem: »Fyld karrene med vand.« De fyldte dem til kanten. ⁸Han siger til dem: »Øs nu og bring det til overtjeneren.« De bragte det. ⁹Men da overtjeneren smagte vandet, som var blevet til vin, og ikke vidste hvorfra det kom, men tjenerne som havde øst vandet, vidste det, kalder overtjeneren på brudgommen ¹⁰og siger til

ham: »Ethvert menneske sætter først den gode vin frem, og når de er blevet fulde, den ringere. Du har beholdt den gode indtil nu.« ¹¹Jesus gjorde denne begyndelse på sine tegn i Kana i Galilæa, og han åbenbarede sin herlighed, og hans disciple troede på ham.

Tempelrensningen

¹²Derefter drog han, hans mor, hans brødre og hans disciple ned til Kapernaum, og de blev dér nogle få dage. ¹³Jødernes påske var nær, og Jesus drog op til Jerusalem. ¹⁴I templet fandt han dem som solgte okser, får og duer, og vekselererne, som sad dér, ¹⁵og han lavede en pisk af reb og drev alle ud af templet, både får og okser, og han spredte vekselerernes penge og væltede deres borde, ¹⁶og til dem som solgte duer, sagde han: »Tag dette bort herfra, gør ikke min Fars hus til en markedsplads.« ¹⁷Hans disciple huskede at der står skrevet: »Lidenskab for dit hus vil fortære mig.« ¹⁸Så sagde jøderne til ham: »Hvilket tegn viser du os siden du gør dette?« ¹⁹Jesus svarede dem: »Hvis I nedbryder dette tempel, vil jeg rejse det på tre dage.« ²⁰Da sagde jøderne: »Dette tempel er der blevet bygget på 46 år, og du vil rejse det på tre dage?« ²¹Men han tale om sin krops tempel. ²²Da han så var blevet oprejst fra de døde, huskede hans disciple at han havde sagt dette, og de troede Skriften og det ord Jesus havde sagt. ²³Mens han var i Jerusalem under påskefesten, kom mange til tro på hans navn fordi de så de tegn han gjorde, ²⁴men Jesus selv betroede sig ikke til dem fordi han kendte alle, ²⁵og fordi han ikke havde brug for at nogen vidnede om mennesket, for han vidste selv, hvad der var i mennesket.

Kapitel 3

Nikodemus

¹Der var et menneske blandt farisæerne, han hed Nikodemus, en rådsherre blandt jøderne; ²han kom til ham² om natten og sagde til ham: »Rabbi, vi ved at du er en lærer som er kommet fra Gud, for ingen kan gøre de tegn du gør, uden Gud er med ham.« ³Jesus svarede ham: »Sandelig, sandelig siger jeg dig: Hvis ikke nogen er blevet født på ny, kan han ikke se Guds rige.« ⁴Nikodemus siger til ham: »Hvordan kan et menneske blive født når det er gammelt? Kan det for anden gang komme ind i sin mors liv og blive født?« ⁵Jesus svarede: »Sandelig, sandelig siger jeg dig: Hvis ikke nogen er blevet født af vand og Ånd, kan han ikke gå ind i Guds rige. ⁶Det som er blevet født af kødet, er kød og det, som er blevet født af Ånden, er ånd. ⁷Du må ikke undre dig over at jeg har sagt til dig: Det er nødvendigt at I bliver født på ny. ⁸Ånden blæser hvor den vil, og du hører dens susen, men du ved ikke hvorfra den kommer, og hvor den går hen, således er det det med enhver som er blevet født af Ånden.« ⁹Nikodemus svarede ham: »Hvordan kan dette ske?« ¹⁰Jesus svarede ham: »Er du Israels lærer og forstår ikke dette? ¹¹Sandelig, sandelig siger dig: Vi taler om det vi ved, og vi vidner om det vi har set, og vores vidnesbyrd tager I ikke imod. ¹²Når jeg har talt til jer om det jordiske, og I ikke tror, hvordan vil I så tro når jeg taler til jer om det himmelske? ¹³Ingen er steget op til himlen, men Menneskesønnen er steget ned fra himlen.

¹⁴Ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, således skal Menneskesønnen ophøjedes ¹⁵for at enhver som tror på ham, skal have evigt liv. ¹⁶For således elskede Gud verden at han gav sin eneste søn for at en-

²Jesus.

hver som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. ¹⁷For Gud sendte ikke sin søn til verden for at fordømme verden, men for at frelse verden ved ham. ¹⁸Den som tror på ham, fordømmes ikke, men den som ikke tror, er allerede fordømt fordi han ikke har troet på Guds eneste søns navn. ¹⁹Og dette er fordømmelsen, at lyset er kommet til verden, og menneskene elskede mørket i stedet for lyset, for deres gerninger var onde. ²⁰For enhver som praktiserer ondt, hader lyset og kommer ikke til lyset for at hans gerninger ikke skal afsløres, ²¹men den som praktiserer sandheden, kommer til lyset for at det skal åbenbares at hans gerninger er virket i Gud.«

Dåb og vidnesbyrd

²²Derefter kom Jesus og hans disciple til Judæas land, og han opholdt sig dér sammen med dem og døbte. ²³Men også Johannes døbte i Ænon nær Salem fordi der var meget vand dér, og folk kom og blev døbt, ²⁴for Johannes var endnu ikke blevet kastet i fængsel.

²⁵Da opstod der en diskussion mellem nogle af Johannes' disciple og en jøde om renselse. ²⁶De kom til Johannes og sagde til ham: »Rabbi, han, som var hos dig på den anden side af Jordan, som du har vidnet om, se, han døber, og alle kommer til ham.« ²⁷Johannes svarede: »Et menneske kan ikke tage noget som helst uden at det er blevet givet ham fra himlen. ²⁸I kan selv vidne for mig at jeg har sagt: Jeg er ikke Kristus, men jeg er udsendt forud for ham. ²⁹Den som har bruden, er brudgommen, men brudgommens ven, som står og hører ham, glæder sig virkelig over brudgommens stemme. Altså er denne min glæde blevet fuldkommen. ³⁰Han skal vokse, men jeg blive mindre. ³¹Den som kommer fra oven, er over alle; den som er af jorden, er af jorden og

taler af jorden. Den som kommer fra himlen, er over alle. ³²Hvad han har set og hørt, vidner han om, og ingen tager imod hans vidnesbyrd. ³³Den som har taget imod vidnesbyrdet, har beseglet at Gud er sandfærdig. ³⁴For han som Gud har udsendt, taler Guds ord, for han giver ikke Ånden efter mål. ³⁵Faderen elsker sønnen og har givet alt i hans hånd. ³⁶Den som tror på sønnen, har evigt liv, men den som er ulydig mod sønnen, vil ikke se livet, men Guds vrede bliver over ham.«

Kapitel 4

Den samaritanske kvinde

¹Da nu Jesus vidste at farisæerne havde hørt at Jesus vandt og døbte flere disciple end Johannes ²- dog døbte Jesus ikke selv, men hans disciple - ³forlod han Judæa og gik bort igen til Galilæa. ⁴Men det var nødvendigt at han drog gennem Samaria. ⁵Han kom da til en by i Samaria, som hedder Sykar, nær ved det stykke land som Jakob gav til sin søn Josef, ⁶og dér var Jakobs kilde. Da Jesus var blevet træt af rejsen, satte han sig så ved kilden; det var ved den sjette time. ⁷En kvinde fra Samaria kommer for at hente vand. Jesus siger til hende: »Giv mig noget at drikke.« ⁸For hans disciple var gået hen til byen for at købe mad. ⁹Den samaritanske kvinde siger da til ham: »Hvordan kan du, som er en jøde, bede mig, som er en samaritansk kvinde, om noget at drikke?« For jøderne omgås ikke samaritanerne. ¹⁰Jesus svarede hende: »Hvis du kendte Guds gave og hvem det er, som siger til dig: Giv mig noget at drikke, ville du bede ham, og han ville have givet dig levende vand.« ¹¹Kvinden siger til ham: »Herre, du har ikke en spand, og brønden er dyb; hvorfra vil du da få det levende vand? ¹²Er du større end vores far Jakob, som gav

os brønden, og han drak selv af brønden, og hans sønner og hans kvæg?» ¹³Jesus svarede hende: »Enhver som drikker af dette vand, vil tørste igen, ¹⁴men den som drikker af det vand som jeg vil give ham, vil aldrig³ tørste igen, ja, det vand som jeg vil give ham, vil i ham blive en kilde med vand som strømmer til evigt liv.«

¹⁵Kvinden siger til ham: »Herre, giv mig dette vand, for at jeg ikke skal tørste og gå her ud og hente vand.« ¹⁶Han siger til hende: »Gå og kald på din mand, og kom her.« ¹⁷Kvinden svarede ham: »Jeg har ikke en mand.« Jesus siger til hende: »Du siger korrekt: »Jeg har ikke en mand,« ¹⁸for du har haft fem mænd, og den du har nu, er ikke din mand; i dette har du talt sandt.« ¹⁹Kvinden siger til ham: »Herre, jeg ser at du er en profet. ²⁰Vores fædre har tilbødt på dette bjerg, og I siger at i Jerusalem er stedet, hvor man skal tilbede.« ²¹Jesus siger til hende: »Tro mig, kvinde, at der kommer en time da I hverken vil tilbede Faderen på dette bjerg eller i Jerusalem. ²²I tilbeder det I ikke kender, vi tilbeder det, vi kender, for frelsen er fra jøderne. ²³Men en time kommer og er nu, da de sande tilbedere vil tilbede Faderen i ånd og sandhed, for Faderen søger dem som tilbeder ham på denne måde. ²⁴Gud er ånd, og de som tilbeder ham, skal tilbede ham i ånd og sandhed.« ²⁵Kvinden siger til ham: »Jeg ved at Messias kommer, han som kaldes Kristus; når han kommer, vil han forkynde os alt.« ²⁶Jesus siger til hende: »Det er mig som taler til dig.«

²⁷Netop da kommer hans disciple, og de undrer sig over at han talte med en kvinde; dog sagde ingen: »Hvad søger du?« eller: »Hvorfor taler du med hende?« ²⁸Kvinden forlod nu sin vandkrukke og gik hen til byen og siger til folk: ²⁹»Kom og se en mand som

har sagt alt hvad jeg har gjort. Mon han er Messias?« ³⁰De gik ud af byen og kom til ham. ³¹I mellemtiden sagde disciplene til ham: »Rabbi, spis.« ³²Men han sagde til dem: »Jeg har mad at spise som I ikke kender.« ³³Disciplene siger da til hinanden: »Mon nogen har bragt ham noget at spise?« ³⁴Jesus siger til dem: »Min mad er at gøre hans vilje, som sendte mig, og fuldende hans gerning. ³⁵Siger I ikke: Der er endnu fire måneder, og så kommer høsten? Se, jeg siger jer: Løft jeres øjne og se at markerne er hvide til høst. ³⁶Den der høster, får allerede sin løn og samler frugt til evigt liv, for at den der sår, kan glæde sig sammen med den der høster. ³⁷For her er ordet sandt: Der er en som sår, og der er en anden som høster. ³⁸Jeg har sendt jer for at høste det som I ikke har arbejdet med; andre har arbejdet, og I er gået ind i deres arbejde.«

³⁹Men fra den by kom mange af samaritanerne til tro på ham på grund af kvindens ord, da hun vidnede: »Han har sagt mig alt hvad jeg har gjort.« ⁴⁰Da nu samaritanerne kom til ham, bad de ham om at blive hos dem, og han blev der to dage. ⁴¹Mange flere kom til tro på grund af hans ord, ⁴²og de sagde til kvinden: »Vi tror ikke mere på grund af din tale, for vi har selv hørt og ved at han sandelig er verdens frelser.«

Den kongelige embedsmand

⁴³Men efter to dage gik han derfra til Galilæa, ⁴⁴for Jesus vidnede selv at en profet ikke er anerkendt i sit eget land. ⁴⁵Da nu Jesus kom til Galilæa, modtog galilæerne ham fordi de havde set alt det han havde gjort i Jerusalem under festen, for de var selv kommet til festen. ⁴⁶Han kom så igen til Kana i Galilæa, hvor han havde forvandlet vand til vin. Der var en kongelig embedsmand hvis søn lå syg i Kapernaum. ⁴⁷Han hørte at Jesus er kommet fra Judæa til Ga-

³Ordret: »ikke i evighed«.

lilæa, og han gik hen til ham og bad ham om at drage ned og helbrede hans søn, for han var ved at dø. ⁴⁸Så sagde Jesus til ham: »Hvis I ikke ser tegn og undere, vil I ikke tro.« ⁴⁹Den kongelige embedsmand siger til ham: »Herre, drag ned før min søn dør.« ⁵⁰Jesus siger til ham: »Gå, din søn lever.« Manden troede det ord som Jesus havde sagt til ham, og gik. ⁵¹Men allerede mens han var på vej, mødte hans tjenere ham og sagde at hans søn levede. ⁵²Da spurgte han dem ud om den time hvor han fik det bedre. De sagde da til ham: »I går ved den syvende time forlod feberen ham.« ⁵³Faderen forstod da at det var i den time hvor Jesus havde sagt til ham: »Din søn lever,« og han og hele hans hus troede. ⁵⁴Men dette andet tegn gjorde Jesus da han kom fra Judæa til Galilæa.

Kapitel 5

Den syge ved Betesda dam

¹Derefter er der en af jødernes fester, og Jesus drog op til Jerusalem. ²Der er i Jerusalem ved Fåreporten en dam, som på hebraisk kaldes Betesda, og som har fem søjlegange. ³I dem lå en mængde syge, blinde, lamme og krøblinge, ⁴ ⁵og der var en mand dér som havde været syg i 38 år. ⁶Da Jesus så ham ligge der og vidste at han allerede havde været der i lang tid, siger han til ham: »Vil du være rask?« ⁷Den syge svarede ham: »Herre, jeg har ikke nogen som kan kaste mig i dammen når vandet er blevet bragt i bevægelse, og mens jeg er på vej, stiger en anden ned før mig.« ⁸Jesus siger til ham: »Rejs dig, tag din seng og gå.« ⁹Straks blev manden rask, og han tog sin seng og gik. Men det var sabbat den dag. ¹⁰Derfor sagde

⁴Vers 3b-4 mangler i de ældste og bedste håndskrifter og er en senere tilføjelse.

jøderne til ham som var blevet rask: »Det er sabbat, og du har ikke lov til at bære din seng.« ¹¹Men han svarede dem: »Han som gjorde mig rask, sagde til mig: Tag din seng og gå.« ¹²De spurgte ham: »Hvem er den mand som sagde: Tag din seng og gå?« ¹³Men han som er blevet rask, vidste ikke hvem det var, for Jesus havde trukket sig tilbage, da der var en skare på stedet. ¹⁴Derefter finder Jesus ham i templet og sagde til ham: »Se, du er blevet rask, synd ikke mere for at der ikke skal ske dig noget værre.« ¹⁵Manden gik hen og fortalte jøderne at det var Jesus som havde gjort ham rask. ¹⁶Derfor forfulgte jøderne Jesus fordi han havde gjort dette på en sabbat. ¹⁷Men Jesus svarede dem: »Min Far arbejder indtil nu, og jeg arbejder.« ¹⁸Derfor stræbte jøderne endnu mere efter at slå ham ihjel, for ikke alene brød han sabbatten, men han kaldte også Gud sin egen Far og gjorde sig derved lig Gud.

Jesu forsvar for helbredelsen

¹⁹Da svarede Jesus dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Sønnen kan intet gøre af sig selv, men kun hvad han ser Faderen gøre, for det han gør, det samme gør også Sønnen. ²⁰For Faderen elsker Sønnen og viser ham alt hvad han selv gør, og han vil vise ham større gerninger end disse for at I må undre jer. ²¹For ligesom Faderen oprejser de døde og gør dem levende, således gør også Sønnen levende hvem han vil. ²²For Faderen fordømmer heller ikke nogen, men al fordømmelse har han givet til Sønnen ²³for at alle skal anerkende Sønnen, ligesom de anerkender Faderen. Den som ikke anerkender Sønnen, anerkender ikke Faderen, som har sendt ham.

²⁴Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den som hører mit ord og tror ham som har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke til

fordømmelsen, men er gået over fra døden til livet. ²⁵Sandelig, sandelig siger jeg jer at der kommer en time, og den er nu, da de døde vil høre Gud søns stemme, og de som har hørt, vil leve. ²⁶For ligesom Faderen har liv i sig selv, således har han også givet Sønnen at have liv i sig selv. ²⁷Han har givet ham myndighed til at holde dom fordi han er Menneskesønnen. ²⁸I skal ikke undre jer over dette, for der vil komme en time da alle de i gravene vil høre hans stemme, ²⁹og de som har gjort det gode, vil gå ud til en opstandelse der fører til liv,⁵ og de som har gjort det onde, vil gå ud til en opstandelse der fører til fordømmelse.⁶

³⁰Jeg kan intet gøre af mig selv, jeg dømmer, ligesom jeg hører, og min dom er retfærdig, for jeg stræber ikke efter min vilje, men hans vilje, som har sendt mig.

Forsvar for hans selvvidnesbyrd

³¹Hvis jeg vidner om mig selv, er mit vidnesbyrd ikke sandt, ³²Der er en anden som vidner om mig, og jeg ved at vidnesbyrdet, som han vidner om mig, er sandt. ³³I har sendt bud til Johannes, og han har vidnet om sandheden, ³⁴Men jeg tager ikke mod vidnesbyrdet fra et menneske, men dette siger jeg for at I må blive frelst. ³⁵Han var lampen som brændte og lyste, og I var villige til at juble for en tid ved dens lys.

³⁶Men jeg har et større vidnesbyrd end Johannes', for de gerninger som Faderen har givet mig for at jeg skal bringe dem til udførelse, de gerninger som jeg gør, vidner om mig at Faderen har sendt mig. ³⁷Faderen, som har sendt mig, har vidnet om mig. I har aldrig hørt hans stemme eller set hans skikkelse, ³⁸og hans ord har I ikke blivende i jer, for ham han har sendt, tror I ikke. ³⁹I undersøger Skrifterne fordi I mener at have evigt

liv i dem, og disse vidner om mig, ⁴⁰men I vil ikke komme til mig for at få liv.

⁴¹Jeg tager ikke mod anerkendelse fra mennesker, ⁴²men jeg kender jer at I ikke har Guds kærlighed i jer. ⁴³Jeg er kommet i min Fars navn, og I modtager mig ikke. Hvis en anden kommer i sit eget navn, vil I modtage ham. ⁴⁴Hvordan kan I tro når I modtager anerkendelse fra hinanden, og I ikke stræber efter anerkendelsen fra den eneste Gud?

⁴⁵I skal ikke mene at jeg vil anklage jer for Faderen; Moses er den som anklager jer, ham som I har sat jeres håb til. ⁴⁶For hvis I havde troet Moses, ville I have troet mig, for han har skrevet om mig. ⁴⁷Men hvis I ikke tror hans skrifter, hvordan vil I så tro mine ord?»

Kapitel 6

Bespisningen af de 5000

¹Derefter drog Jesu bort til den anden side af Galilæa Sø, Tiberias' Sø, men en stor skare fulgte efter ham fordi de så de tegn, han gjorde på de syge. ²Men Jesus gik op på bjerget og satte sig dér med sine disciple. ⁴Påskens, jødernes fest, var nær.

⁵Da Jesus så løftede sine øjne og så at en stor skare kommer til ham, siger han til Filip: »Hvor skal vi købe brød for at de kan spise?» ⁶Men dette sagde han for at prøve ham, for han vidste selv hvad han ville gøre. ⁷Filip svarede ham: »Brød for to hundrede denarer er ikke nok til dem, så enhver kan få en smule.« ⁸En af hans disciple, Andreas, Simon Peters bror, siger til ham: ⁹»Der er en lille dreng her som har fem bygbrød og to fisk, men hvad er det til så mange?» ¹⁰Jesus sagde: »Få menneskene til at sætte sig.« Der var meget græs på det sted. Så satte mændene sig ned, der var cirka 5000. ¹¹Så tog Jesus brødene, så op mod himlen, tak-

⁵Ordret: »til livets opstandelse«.

⁶Ordret: »til fordømmelsens opstandelse«.

kede og delte dem ud til dem som sad ned, og på samme måde af fiskene, så meget de ville have. ¹²Men da de var blevet mætte, siger han til sine disciple: »Saml de stykker der er til overs, for at intet skal gå til spilde.« ¹³De samlede da og fyldte tolv kurve med rester fra de fem bygbrød, som var blevet til overs efter dem som havde spist. ¹⁴Da nu folkene så det tegn han havde udført, sagde de: »Han er virkelig Profeten, som kommer til verden.« ¹⁵Da Jesus forstod at de ville komme og gribe ham for at gøre ham til konge, drog han igen bort til bjerget alene.

Vandringen på søen

¹⁶Da det var blevet aften, gik hans disciple ned til søen, ¹⁷og de gik ombord i båden og sejlede mod den anden side af søen til Kapernaum. Det var allerede blevet mørkt, og Jesus var endnu ikke kommet til dem, ¹⁸men søen rejste sig, da der blæste en stærk vind. ¹⁹Da de nu havde roet cirka 25 til 30 stadier, ser de Jesus vandre på søen og komme nær båden, og de blev grebet af frygt. ²⁰Men Jesus siger til dem: »Det er mig, frygt ikke.« ²¹Så ville de tage ham op i båden, og straks kom båden til det land de sejlede mod.

Dialogen om livets brød

²²Den næste dag så skaren, som stod på den anden side af søen, at der kun havde været én båd, og at Jesus ikke var gået sammen med disciplene til båden, men at hans disciple tog afsted alene, ²³men der kom både fra Tiberias nær til det sted hvor de havde spist efter at Herren havde takket for brødene. ²⁴Da nu skaren så at Jesus og hans disciple ikke var der, steg de ombord i bådene, og de kom til Kapernaum for at søge efter Jesus. ²⁵Da de fandt ham på den anden

side af søen, sagde de ham: »Rabbi, hvornår er du kommet hertil?«

²⁶Jesus svarede dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: I søger mig ikke fordi I har set tegn, men fordi I spiste af brødene og blev mætte. ²⁷I skal ikke arbejde for den mad som går til grunde, men for den mad som forbliver til evigt liv, den mad som Menneskesønnen vil give jer, for Faderen, Gud, har besejlet ham.« ²⁸De sagde da til ham: »Hvad skal vi gøre for at udføre Guds gerninger.« ²⁹Jesus svarede dem: »Dette er Guds gerning, at I tror på ham som han har udsendt.« ³⁰Så sagde de til ham: »Hvilket tegn gør du for at vi kan se og tro dig? Hvad virker du? ³¹Vores fædre spiste manna i ørkenen, ligesom der står skrevet: Han gav dem brød fra himlen at spise.« ³²Så sagde Jesus til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Moses har ikke givet jer brødet fra himlen, men min Far giver jer det sande brød fra himlen, ³³for Guds brød er det der stiger ned fra himlen og giver liv til verden.« ³⁴Da sagde de til ham: »Herre, giv os altid dette brød.« ³⁵Jesus sagde til dem: »Jeg er livets brød. Den som kommer til mig, skal ikke sulte, og den som tror på mig, skal aldrig tørste.«

³⁶»Men jeg har sagt at I har set mig, og dog tror I ikke. ³⁷Alt hvad Faderen giver mig, vil komme til mig, og den som kommer til mig, vil jeg aldrig bortvise, ³⁸for jeg er ikke steget ned fra himlen for at udføre min vilje, men hans vilje, som sendte mig. ³⁹Og dette er hans vilje, som sendte mig, at jeg ikke skal miste noget af alt det Gud har givet mig, men jeg vil oprejse det på den sidste dag. ⁴⁰Ja, dette er min Fars vilje, at enhver som ser Sønnen og tror på ham, skal have evigt liv, og jeg vil oprejse ham på den sidste dag.«

⁴¹Så blev jøderne fortørnede over ham fordi han sagde: »Jeg er brødet, som er steget ned fra himlen,« ⁴²og de sagde: »Er

han ikke Jesus, Josefs søn, hvis far og mor vi kender? Hvordan kan han nu sige at han er stegt ned fra himlen?»⁴³ Jesus svarede dem: »Vær ikke fortørnede indbyrdes.⁴⁴ Ingen kan komme til mig uden at Faderen, som sendte mig, drager ham, og jeg vil oprejse ham på den sidste dag.⁴⁵ Der står skrevet hos profeterne: Alle vil blive undervist af Gud. Enhver som har hørt faderen og lært, kommer til mig.⁴⁶ Det er ikke sådan at nogen har set Faderen udtagen ham som er fra Faderen, og han har set Faderen.⁴⁷ Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den som tror, har evigt liv.⁴⁸ Jeg er livets brød.⁴⁹ Jeres fædre spiste manna i ørkenen og døde,⁵⁰ Dette er brødet som stiger ned fra himlen for at man skal spise af det og ikke dø.⁵¹ Jeg er det levende brød som er steget ned fra himlen; hvis nogen spiser af dette brød, skal han leve evigt, og det brød som jeg vil give, er mit kød til liv for verden.«

⁵²Så diskuterede jøderne indbyrdes og sagde: »Hvordan kan han give os sit kød at spise?»⁵³ Jesus sagde da til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Hvis I ikke spiser Menneskesønnens kød og drikker hans blod, har I ikke liv i jer selv.⁵⁴ Den som spiser mit kød og drikker mit blod, har evigt liv, og jeg vil oprejse ham på den sidste dag.⁵⁵ For mit kød er sand mad, og mit blod er sand drik.⁵⁶ Den som spiser mit kød, og den som drikker mit blod, bliver i mig og jeg i ham.⁵⁷ Ligesom den levende Fader har udsendt mig, og jeg lever på grund af Faderen, så vil også han som spiser mig, leve på grund af mig.⁵⁸ Dette er brødet som er stegt ned fra himlen, og det er ikke ligesom da fædrene spiste og døde, den som spiser dette brød, vil leve evigt.«⁵⁹ Dette sagde han da han underviste i synagogen i Kaper-naum.

⁶⁰Da mange af hans disciple hørte dette, sagde de: »Dette er en hård tale. Hvem kan høre på den?»⁶¹ Men da Jesus vidste ved

sig selv at hans disciple var fortørnede over dette, sagde han til dem: »Tager I anstød af det?»⁶² Hvad da hvis I ser Menneskesønnen stige op til hvor han var tidligere? Det er Ånden som gør levende; kødet gavner intet, de ord jeg har talt til jer, er Ånd og er liv.⁶⁴ Men der er nogle af jer som ikke tror.« For Jesus vidste fra begyndelsen hvem det er som ikke tror, og hvem det er som vil forråde ham.⁶⁵ Han sagde: »Derfor har jeg sagt jer at ingen kan komme til mig uden det er givet ham af Faderen.«

⁶⁶Derfor forlod mange af hans disciple ham og vandrede ikke mere med ham.⁶⁷ Da sagde Jesus til de tolv: »Vil også ikke forlade mig?»⁶⁸ Simon Peter svarede ham: »Herre, til hvem skal vi gå? Du har det evige livs ord,⁶⁹ og vi er kommet til tro og har erkendt at du er Guds hellige.«⁷⁰ Jesus svarede dem: »Har jeg ikke udvalgt jer tolv, og en af jer er en djævel?»⁷¹ Han talte om Judas, søn af Simon Iskariot, en af de tolv, for han skulle forråde ham.

Kapitel 7

Jesus og hans brødre

¹Derefter vandrede Jesus i Galilæa, for han ville ikke vandre i Judæa fordi jøderne søgte at slå ham ihjel.² Men jødernes fest, Løvhyttefesten, var nær.³ Så sagde hans brødre til ham: »Drag op herfra og gå til Judæa for at også dine disciple kan se de gerninger, du gør,⁴ For ingen gør noget i det skjulte når han søger at være kendt. Når du gør dette, så vis dig selv for verden.«⁵ For heller ikke hans brødre troede på ham.⁶ Så siger Jesus til dem: »Min tid er endnu ikke kommet, men jeres tid er der altid.⁷ Verden kan ikke hade jer, men mig hader den, for jeg vidner om den at dens gerninger er onde.⁸ Drag I op til festen; jeg drager ikke op til denne fest, for min tid er endnu ikke kommet.«

⁹Men da han havde sagt dette, blev han i Galilæa. ¹⁰Efter hans brødre var draget op til festen, så drog han også selv derop, ikke åbenlyst, men skjult.

Løvhyttefesten

¹¹Så søgte jøderne efter ham under festen, og de sagde: »Hvor er han?« ¹²Der var megen hvisken om ham i skarerne. Nogle sagde: »Han er god.« Men andre sagde: »Nej, men han forfører folket.« ¹³Dog talte ingen åbent om ham af frygt for jøderne.

¹⁴Men da det allerede var midt under festen, drog Jesus op til templet og underviste. ¹⁵Da undrede jøderne sig og sagde: »Hvordan kan han kende Skrifterne når han ikke er blevet undervist?« ¹⁶Så svarede Jesus dem: »Min undervisning er ikke min, mens hans som sendte mig. ¹⁷Hvis nogen vil praktisere hans vilje, skal han erkende om læren er fra Gud, eller om jeg taler af mig selv. ¹⁸Den som taler af sig selv, søger sin egen anerkendelse, men den som søger hans anerkendelse, som sendte ham, han er sandfærdig, og der er ikke uretfærdighed i ham.«

¹⁹»Har Moses ikke givet jer loven? Og ingen af jer holder loven. Hvorfor søger I at slå mig ihjel?« ²⁰Skaren svarede: »Du er besat. Hvem søger at slå dig ihjel?« ²¹Jesus svarede dem: »En gerning har jeg gjort, og I undrer jer alle på grund af dette. ²²Moses har givet jer omskærelsen – den er ikke fra Moses, men fra fædrene – og I omskærer et menneske på en sabbat. ²³Når et menneske modtager omskærelsen på en sabbat for at Moseloven ikke skal brydes, er I så vrede på mig fordi jeg har gjort et helt menneske rask på en sabbat? ²⁴Døm ikke efter det ydre, men døm med en retfærdig dom.«

²⁵Da sagde nogle fra Jerusalem: »Er det ikke ham som de forsøger at slå ihjel? ²⁶Og se han taler offentligt, og de siger ikke no-

get til ham! Mon rådsmedlemmerne virkelig har erkendt at han er Kristus? ²⁷Men vi ved hvor han er fra, men når Kristus kommer, så ved ingen hvor han er fra.« ²⁸Jesus råbte da i templet mens han underviste: »I kender mig, og I ved hvor jeg er fra, men jeg er ikke kommet af mig selv, men han som har sendt mig, er virkelig, og ham kender I ikke. ²⁹Jeg kender ham, for jeg er fra ham, og han har udsendt mig.« ³⁰De forsøgte da at gribe ham, men ingen lagde hånd på ham, for hans time var endnu ikke kommet.

³¹Men mange fra skaren kom til tro på ham og sagde: »Vil Kristus, når han kommer, udføre større tegn end han har udført?« ³²Farisæerne hørte skaren hviske dette om ham, og ypperstepræsterne og farisæerne sendte tjenere for at de skulle gribe ham. ³³Jesus sagde da: »Endnu en kort tid er jeg hos jer, så går jeg bort til ham som har sendt mig. ³⁴I vil søge efter mig og ikke finde mig, og hvor jeg er, kan I ikke komme.« ³⁵Da sagde jøderne til hinanden: »Hvor vil han tage hen siden vi ikke kan finde ham? Mon han vil tage til diasporaen⁷ blandt grækerne og undervise grækerne? ³⁶Hvad betyder det ord han sagde: I vil søge efter mig og ikke finde mig, og hvor jeg er, kan I ikke komme?«

³⁷På den sidste store dag i festen stod Jesus frem, og han råbte: »Hvis nogen tørster, skal han komme til mig og drikke. ³⁸Den som tror på mig, fra hans indre skal der, ligesom Skriften har sagt, strømme floder med levende vand.« ³⁹. Men dette sagde han om Ånden, som de der troede på ham, skulle modtage, for Ånden var der endnu ikke, for Jesus var endnu ikke blevet herliggjort.

⁴⁰Da nogle af skaren hørte disse ord,

⁷Diasporaen betegner jøder som lever uden for Israel.

sagde de: »Han er virkelig profeten.«
⁴¹Andre sagde: »Han er Kristus,« men andre igen sagde: »Kommer Kristus da fra Galilæa?«⁴²Har Skriften ikke sagt, at Kristus kommer af Davids slægt og fra Betlehem, den landsby hvor David var?«⁴³Der blev da splittelse i skaren på grund af ham.⁴⁴Men nogle af dem ville gribe ham, men ingen lagde hænder på ham.

⁴⁵Så kom tjenerne til ypperstepræsterne og farisæerne, og de sagde til dem: »Hvorfor har I ham ikke med?«⁴⁶Tjenerne svarede: »Aldrig har noget menneske talt sådan.«⁴⁷Så svarede farisæerne dem: »Er også I blevet bedraget?«⁴⁸Mon nogen af rådsherrerne er kommet til tro på ham, eller af farisæerne?«⁴⁹Men denne skare, som ikke kender loven, er forbandet.«⁵⁰Nikodemus, som tidligere var kommet til ham, og som var en af dem, siger til dem: ⁵¹»Mon vores lov dømmer et menneske uden først at høre ham og få at vide, hvad han gør?«⁵²De svarede ham: »Er du også fra Galilæa? Undersøg og se at der ikke fremstår nogen profet fra Galilæa.«⁵³Og de gik hver til sit.

Kapitel 8

Den utro kvinde

¹Jesus gik ud til Oliebjerget.²Ved daggry kom han igen til templet, og hele folket kom til ham, og han satte sig og underviste dem.³Men de skriftlærde og farisæerne bringer en kvinde som er grebet i ægteskabsbrud, og da de havde stillet hende i midten, ⁴siger de til ham: »Lærer, denne kvinde er grebet på fersk gerning, mens hun begik ægteskabsbrud.⁵I loven har Moses befalet os at stene den slags. Hvad siger du?«⁶Men de sagde dette for at prøve

ham, for at de kunne have noget at anklage ham for. Men Jesus bøjede sig ned og skrev med fingeren på jorden.⁷Men da de blev ved med at spørge ham, rettede han sig op og sagde til dem: »Den af jer som er uden synd, skal være den første til at kaste sten mod hende.«⁸Igen bøjede han sig ned og skrev på jorden.⁹Men da de hørte det, gik de bort, den ene efter den anden, de ældste først, og han blev efterladt alene med kvinden, som var i midten.¹⁰Jesus rettede sig op og sagde til hende: »Kvinde, hvor er de? Har ingen fordømt dig?«¹¹Hun sagde: »Ingen, Herre.« Jesus sagde til hende: »Jeg fordømmer dig heller ikke. Gå, og synd fra nu af ikke mere.«

Verdens lys

¹²Så talte Jesus igen til dem: »Jeg er verdens lys; den som følger mig, skal ikke vandre i mørket, men have livets lys.«¹³Så sagde farisæerne til ham: »Du vidner om dig selv, dit vidnesbyrd er ikke sandt.«¹⁴Jesus svarede dem: »Selv hvis jeg vidner om mig selv, er mit vidnesbyrd sandt, for jeg ved hvorfra jeg er kommet, og hvor jeg går hen, men I ved ikke hvorfra jeg kommer, eller hvor jeg går hen.¹⁵I dømmer menneskeligt,⁹ jeg dømmer ingen.¹⁶Og hvis jeg dømmer, er min dom sand, for jeg dømmer ikke alene, men jeg og Faderen, som har sendt mig.¹⁷I jeres lov står der skrevet at to menneskers vidnesbyrd er sandt.¹⁸Jeg er den som vidner om mig selv, og Faderen, som har sendt mig, vidner om mig.«¹⁹Da sagde de til ham: »Hvor er din far?« Jesus svarede: »I kender hverken mig eller min Far, hvis I kendte mig, ville I også kende min Far.«²⁰Disse ord talte han ved tempelblokken mens han underviste i templet, og ingen greb ham, for hans time var endnu ikke kommet.

⁸Beretningen om den utro kvinde mangler i de ældste og bedste håndskrifter.

⁹Ordret: »efter kødet«.

²¹Så sagde han igen til dem: »Jeg går bort, og I vil søge efter mig, men I vil dø i jeres synder; hvor jeg går bort, kan I ikke komme.« ²²Så sagde jøderne: »Mon han vil slå sig selv ihjel, siden han siger: Hvor jeg går bort, kan I ikke komme?« ²³Han sagde til dem: »I er fra neden, men jeg er fra oven. I er af denne verden, jeg er ikke af denne verden. ²⁴Derfor har jeg sagt jer: I vil dø i jeres synder, for hvis I ikke tror at jeg er den jeg er, vil I dø i jeres synder.« ²⁵Så sagde de til ham: »Hvem er du?« Jesus sagde til dem: »Det som jeg har sagt jer fra begyndelsen. ²⁶Jeg har meget at sige om jer og dømme, men den som har sendt mig, er sandfærdig, og jeg taler til verden det som jeg har hørt af ham.« ²⁷De forstod ikke at han talte til dem om Faderen. ²⁸Så sagde Jesus til dem: » Når I får ophøjet Menneskesønnen, vil I forstå at jeg er den jeg er, og jeg gør intet af mig selv, men jeg taler ligesom Faderen har undervist mig. ²⁹Og han som har sendt mig, er med mig, han har ikke efterladt mig alene, for jeg gør altid det som er velkomment for ham.«

³⁰Mens Jesus talte dette, kom mange til tro på ham. ³¹Da sagde Jesus til de jøder som var kommet til tro på ham: »Hvis I bliver i mit ord, er I sandelig mine disciple, ³²og I vil forstå sandheden, og sandheden vil frigøre jer.« ³³De svarede ham: »Vi er Abrahams efterkommere, og vi har aldrig været slaver for nogen, hvordan kan du sige: I vil blive frie?« ³⁴Jesus svarede dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Enhver som gør synd, er syndens slave. ³⁵Men slaven bliver ikke for evigt i huset, sønnen bliver for evigt. ³⁶Hvis da Sønnen får frigjort jer, vil I virkelig være frie. ³⁷Jeg ved at I er Abrahams efterkommere, men I stræber efter at slå mig ihjel fordi mit ord ikke har plads i jer. ³⁸Det jeg har set hos Faderen, taler jeg, og I gør det I har hørt af jeres far.« ³⁹De svarede ham: »Vores far er Abraham.« Jesus siger til dem:

»Hvis I er Abrahams børn, ville I gøre Abrahams gerninger, ⁴⁰men nu stræber I efter at slå mig ihjel, et menneske som har sagt jer sandheden, som jeg har hørt af Faderen. Dette har Abraham ikke gjort. ⁴¹I gør jeres fars gerninger.« De sagde da til ham: »Vi er ikke født i utugt, vi har én far, Gud.« ⁴²Jesus sagde til dem: »Hvis Gud var jeres far, ville I elske mig, for jeg er udgået og kommet fra Gud, for jeg er heller ikke kommet af mig selv, men han har sendt mig. ⁴³Hvorfor forstår I ikke min tale? Fordi I ikke kan høre mit ord. ⁴⁴I er af Djævelen, jeres far, og I vil udføre jeres fars lyster. Han var en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han taler løgner, taler han af sit eget, for han er en løgner og dens far. ⁴⁵Men I tror mig ikke fordi jeg siger sandheden. ⁴⁶Hvem af jer kan overbevise mig om nogen synd? Hvis jeg taler sandhed, hvorfor tror I mig ikke? ⁴⁷Den som er af Gud, hører Guds ord; derfor hører I mig ikke fordi I ikke er af Gud.«

⁴⁸Jøderne sagde til ham: »Siger vi ikke med rette at du er en samaritaner og besat?« ⁴⁹Jesus svarede: »Jeg er ikke besat, men jeg respekterer min Far, og I respekterer ikke mig. ⁵⁰Jeg stræber ikke efter min ære. Der er en som stræber efter den og dømmer. ⁵¹Sandelig, sandelig siger jeg jer, hvis nogen bevarer mit ord, skal han aldrig i evighed se døden.« ⁵²Da sagde jøderne til ham: »Nu ved vi at du er besat. Abraham døde, og profeterne, og du siger: Hvis nogen bevarer mit ord, skal han aldrig i evighed smage døden. ⁵³Er du større end vores far Abraham, som døde? Og profeterne døde. Hvem gør du dig til?« ⁵⁴Jesus svarede: »Hvis jeg ærer mig selv, er min ære intet. Det er min Far som ærer mig, ham om hvem I siger: Han er vores Far, ⁵⁵og I har ikke kendt ham, men jeg kender ham, og hvis jeg siger: Jeg kender ham ikke, vil jeg være en løgner ligesom jer, men jeg kender ham, og

jeg bevarer hans ord. ⁵⁶Abraham, jeres far, jublede over at skulle se min dag, og han så den og glædede sig.« ⁵⁷Da sagde jøderne til ham: »Du er endnu ikke 50 år, og du har set Abraham?« ⁵⁸Jesus sagde til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Før Abraham blev født, var jeg.« ⁵⁹Så tog de sten op for at kaste dem mod ham, men Jesus skjulte sig og gik ud af templet.

Kapitel 9

Den blindfødte

¹Da han gik forbi, så han en mand der var blind fra fødslen af. ²Hans disciple spurgte ham: »Rabbi, har han eller hans forældre syndet¹⁰ så han er blevet født blind?« ³Jesus svarede: »Hverken han eller hans forældre har syndet, men det er sket¹¹ for at Guds gerninger skal åbenbares på ham. ⁴Det er nødvendigt at vi udfører hans gerninger, som har sendt mig, så længe det er dag. Natten kommer, da ingen kan udføre dem. ⁵Når jeg er i verden, er jeg verdens lys.« ⁶Da han havde sagt dette, spyttede han på jorden og lavede mudder med spyttet, og han smurte muddret på hans øjne ⁷og sagde til ham: »Gå og vask dig i Siloams dam.¹² Så gik han bort, vaskede sig og kunne se da han kom tilbage.«

⁸Da sagde naboerne og de som var vant til at se ham som tigger: »Er det ikke ham som plejede at sidde og tigge?« ⁹Nogle sagde: »Det er ham.« Andre sagde: »Nej, men det ligner ham.« Selv sagde han: »Det er mig.« ¹⁰De sagde da til ham: »Hvordan blev dine øjne da åbnet?« ¹¹Han svarede: »Den mand som kaldes Jesus, lavede mudder og smurte det på mine øjne, og han sagde til mig: Gå

til Siloam og vask dig. Så gik jeg bort, og da jeg havde vasket mig, kunne jeg se.« ¹²De sagde til ham: »Hvor er han?« Han siger: »Jeg ved det ikke.«

¹³De fører ham som tidligere var blind, til farisæerne. ¹⁴Men det var sabbat den dag Jesus lavede mudder og åbnede hans øjne. ¹⁵Så spurgte også farisæerne ham igen hvordan han havde fået synet igen. Men han sagde til dem: »Han lagde mudder på mine øjne, jeg vaskede dem, og jeg ser.« ¹⁶Da sagde nogle af farisæerne: »Denne mand er ikke fra Gud, for han holder ikke sabbatten.« Men andre sagde: »Hvordan kan en syndig mand udføre sådanne tegn?« Og der var splittelse blandt dem. ¹⁷De siger da igen til den blinde: »Hvad siger du om ham, siden han åbnede dine øjne?« Han sagde: »Han er en profet.«

¹⁸Da troede jøderne ikke om ham at han havde været blind og havde fået synet igen, før de tilkaldte forældrene til ham, som havde fået synet igen, ¹⁹og de spurgte dem: »Er det jeres søn, som I siger blev født blind? Hvordan kan han se nu?« ²⁰Hans forældre svarede så: »Vi ved at det er vores søn, og at han blev født blind. ²¹Hvordan han nu ser, ved vi ikke, eller hvem der har åbnet hans øjne, ved vi ikke. Spørg ham, han er gammel nok. Han kan tale for sig selv.« ²²Det sagde hans forældre fordi de frygtede jøderne, for jøderne havde allerede besluttet at hvis nogen bekendte at han¹³ var Kristus, skulle han udelukkes af synagogen. ²³Derfor sagde hans forældre: »Han er voksen, spørg ham.«

²⁴Så tilkaldte de for anden gang manden som havde været blind og sagde til ham: »Giv Gud æren. Vi ved at denne mand er en synder.« ²⁵Han svarede da: »Jeg ved ikke om han er en synder. Én ting ved jeg, at jeg, som var blind, nu ser.« ²⁶De sagde da

¹⁰Der er indsat »har syndet«.

¹¹Der er indsat »det er sket«.

¹²Siloam betyder »udsendt«.

¹³Jesus.

til ham: »Hvad gjorde han ved dig? Hvordan åbnede han dine øjne?« ²⁷Han svarede dem: »Jeg har allerede sagt jer det, og I hørte ikke efter. Hvorfor vil I høre det igen? Vil I også være hans disciple?« ²⁸De skældte ham ud og sagde: »Du er hans discipel, men vi er Moses' disciple. ²⁹Vi ved at Gud har talt til Moses, men vi ved ikke hvor denne mand er fra.« ³⁰Manden svarede dem: »Ja, det underfulde i dette er at I ikke ved hvor han er fra, og han har åbnet mine øjne. ³¹Vi ved at Gud ikke hører syndere, men hvis nogen er gudfrygtig og gør hans vilje, hører han ham. ³²Man har aldrig hørt at nogen har åbnet øjnene på en som er født blind. ³³Hvis denne ikke var fra Gud, kunne han intet gøre.« ³⁴De svarede ham: »Du er helt blevet født i synd, og du underviser os?« Og de jog ham ud.

³⁵Jesus hørte at de havde jaget ham ud, og da han fandt ham, sagde han: »Tror du på Menneskesønnen?« ³⁶Han svarede: »Hvem er han, Herre, så at jeg kan tro på ham?« ³⁷Jesus sagde til ham: »Du har set ham, og det er ham som taler med dig.« ³⁸Han sagde: »Jeg tror, Herre,« og han tilbød ham.

³⁹Jesus sagde: »Til dom er jeg kommet til denne verden for at de som ikke ser, skal se, og de som ser, skal blive blinde.« ⁴⁰Nogle af farisæerne, som var hos ham, hørte det, og de sagde til ham: »Er vi også blinde?« ⁴¹Jesus sagde til dem: »Hvis I var blinde, ville I ikke have synd, men nu siger I: »Vi ser« – og jeres synd forbliver over jer.

Kapitel 10

Lignelsen om tyven og hyrden

¹Sandelig, sandelig siger jer: Den som ikke går ind gennem døren til fårenes indhegning, men klatrer over andetsteds, han er en tyv og røver. ²Men den som går gennem porten, er fårenes hyrde. ³For ham åbner

dørvogteren, og fårene hører hans stemme, og han kalder sine egne får ved navn og fører dem ud. ⁴Når han har ført alle sine egne ud, går han foran dem, og fårene følger ham fordi de kender hans stemme. ⁵En fremmed følger de ikke, men de vil flygte fra ham, fordi de ikke kender de fremmedes stemme.« ⁶Jesus fortalte dem denne lignelse, men de forstod ikke, hvad det var han talte til dem. ⁷Så sagde Jesus igen: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Jeg er døren til fårene. ⁸Alle dem som er kommet før mig, er tyve og røvere, men fårene hørte dem ikke. ⁹Jeg er døren. Hvis nogen går ind gennem mig, vil han blive frelst, og han vil gå ind og gå ud og finde græsgange. ¹⁰Tyven kommer kun for at stjæle, slagte og ødelægge; jeg er kommet for at de skal have liv og have overflod.

Lignelsen om den gode hyrde

¹¹Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene, ¹²den som er daglejer og ikke hyrde, og som ikke ejer sine egne får, han ser ulven komme, og han forlader fårene og flygter, og ulven griber dem og spreder dem, ¹³fordi han er en daglejer og ikke bryder sig om fårene.

¹⁴Jeg er den gode hyrde, og jeg kender mine, og mine kender mig, ¹⁵ligesom Faderen kender mig, og jeg kender Faderen, og jeg sætter mit liv til for fårene. ¹⁶Jeg har andre får, som ikke tilhører denne indhegning, og dem skal jeg også lede, og de vil høre min stemme, og der vil blive én hjord, én hyrde.

¹⁷Derfor elsker Faderen mig fordi jeg sætter mit liv til for at tage det tilbage. ¹⁸Ingen tager det fra mig, men jeg sætter det til af mig selv. Jeg har magt til at sætte det til, og jeg har magt til at tage det tilbage. Dette bud har jeg modtaget af min Far.«

¹⁹Der blev igen splittelse blandt jøderne på grund af disse ord. ²⁰Mange af dem

sagde: »Han er besat og vanvittig. Hvem kan holde ud at høre på ham.« ²¹Andre sagde: »Disse ord kommer ikke fra en dæmonbesat. Kan en dæmon åbne blindes øjne?«

Festen for genindvielsen af templet

²²Derefter kom festen for genindvielsen af templet i Jerusalem. Det var vinter, ²³og Jesus vandrede rundt i templet, i Salomons søjlegang. ²⁴Så omringede jøderne ham og sagde til ham: »Hvor længe vil du holde os hen? Hvis du er Kristus, så sig det åbent.« ²⁵Jesus svarede dem: »Jeg har sagt jer det, og I tror det ikke. De gerninger som jeg gør i min Fars navn, de vidner om mig, ²⁶men I tror ikke, for I tilhører ikke mine får. ²⁷Mine får hører min stemme, og jeg kender dem, og de følger mig, ²⁸og jeg giver dem evigt liv, og de vil aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd. ²⁹Det som min Far har givet mig, er større end alt. ¹⁴ ³⁰Jeg og Faderen, vi er ét.«

³¹Jøderne tog igen sten op for at stene ham. ³²Jesus svarede dem: »Jeg har vist jer mange gode gerninger fra Faderen; for hvilken af dem vil I stene mig?« ³³Jøderne svarede ham: »Vi vil ikke stene dig for en god gerning, men for gudsbespottelse fordi du gør dig selv til Gud, skønt du er et menneske.« ³⁴Jesus svarede dem: »Står der ikke skrevet i jeres lov: Jeg har sagt: I er guder? ³⁵Når han har kaldt dem guder, som Guds ord er kommet til, og Skriften kan ikke brydes, ³⁶siger I så til ham, som Faderen har helliget og sendt til verden: Du spotter Gud, fordi jeg har sagt: Jeg er Guds søn? ³⁷Hvis jeg ikke udfører min Fars gerninger, så tro mig ikke, ³⁸men hvis jeg udfører dem, skønt I ikke tror mig, så tro på grund af gerningerne for at I må begynde at forstå og fort-

sat forstå at Faderen er i mig og jeg i Faderen.« ³⁹Så søgte de igen at gribe ham, men han undslap dem.

⁴⁰Han drog igen bort til den anden side af Jordan, til det sted hvor Johannes tidligere døbte, og han blev dér. ⁴¹Mange kom til ham, og de sagde: »Johannes gjorde intet tegn, men alt hvad Johannes sagde om ham, var sandt.« ⁴²Og mange kom til tro på ham dér.

¹⁴Alternativ læsemåde: »Min Far, som har givet dem til mig, er større end alt.«

Paulus' Brev til Romerne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, Jesu Kristi tjener, kaldet til at være apostel og udskilt til at forkynde Guds evangelium ²som Gud forud har forkyndt ved sine profeter i hellige skrifter, ³evangeliet om hans søn, som blev født af Davids slægt som menneske, ¹ ⁴som blev indsat som Guds søn i kraft ifølge helligheds ånd da han opstod fra de døde, ² Jesus Kristus vores Herre, ⁵- ved ham har vi modtaget nåde og aposteltjeneste til at virke troens lydhed ³ blandt alle hedningerne for hans navns skyld, ⁶blandt dem er også I kaldede til at tilhøre Jesus Kristus - ⁷hilser alle dem som er i Rom, elskede af Gud, kaldet til at være hellige: Nåde og fred være med jer fra Gud vores Fader og Herren Jesus Kristus!

Indledning

⁸Først og fremmest takker jeg min Gud ved Jesus Kristus for jer alle fordi jeres tro forkyndes i hele verden. ⁹For Gud, som jeg tjener ved min ånd ved forkyndelsen af evangeliet om hans søn, er mit vidne at jeg uden ophør nævner jer, ¹⁰og altid i mine bønner beder om at det måske endelig engang må lykkes mig ved Guds vilje at komme til jer. ¹¹For jeg længes efter at se jer for at jeg

¹Ordret: »ifølge kødet«.

²Ordret: »fra opstandelsen fra de døde«.

³Ordret: »til troens lydhed«.

kan meddele jer en åndelig nådegave så I kan blive styrkede, ¹²det vil sige, så vi sammen hos jer kan blive opmuntrede ved hinandens tro, jeres og min. ¹³Men jeg vil ikke, brødre, at I skal være uvidende om at jeg ofte har sat mig for at komme til jer, men jeg er blevet hindret i at komme indtil nu, for at jeg kan få nogen frugt også blandt jer, ligesom jeg også har blandt de øvrige hedninger. ¹⁴Jeg er forpligtet over for både grækere og barbarer, vise og uforstandige, ¹⁵derfor er det mit forsæt også at forkynde evangeliet for jer i Rom.

Brevets tema

¹⁶For jeg skammer mig ikke over evangeliet, for det er Guds kraft til frelse for enhver som tror, først for jøde først og derefter for græker. ¹⁷For i det åbenbares retfærdighed fra Gud på grund af tro og til tro ligesom der står skrevet: »Den retfærdige vil leve af tro.«

Åbenbaringen Guds vrede

¹⁸For Guds vrede åbenbares fra himlen over al ugudelighed og uretfærdighed hos mennesker som undertrykker sandheden med uretfærdighed, ¹⁹for det man kan vide om Gud, er åbent blandt dem, for Gud har åbenbaret det for dem. ²⁰For Guds usynlige væsen, som erkendes ved hans gerninger, ses fra verdens skabelse af, både hans evige kraft og guddommelighed, så de er uden

undskyldning. ²¹For skønt de kendte Gud, ærede eller takkede de ham ikke som Gud, men de blev tomme i deres tanker, og deres uforstandige hjerte blev formørket. ²²Skønt de mente at være vise, blev de tåber, ²³og de udskiftede den uforgængelige Guds herlighed med et billedes lighed med et forgængeligt menneske, fugle, firbenede dyr og krybdyr. ²⁴Derfor prisdav Gud dem i deres hjerters begær til urenhed så de vanærede deres kroppe indbyrdes. ²⁵De udskiftede Guds sandhed med løgnen og dyrkede og tjente skabningen i stedet for Skaberen, han som er priset til evighed, amen. ²⁶Derfor prisdav Gud dem til vanærende lidenskaber, for deres kvinder udskiftede det naturlige seksuelle samkvem med det unaturlige, ²⁷og på samme måde forlod også mændene det naturlige seksuelle samkvem med kvinden og blev optændt i deres begær efter hinanden, så mænd øvede skamløshed med mænd og modtog i dem selv den nødvendige løn for deres vildfarelse. ²⁸Og fordi de ikke anså det for værd at have Gud i erkendelsen, prisdav Gud dem til uværdige tanker så de gjorde det usømmelige. ²⁹De var blevet opfyldt af al uretfærdighed, ondskab, begærlighed, slethed; fulde af misundelse, mord, stridslyst, bedrag, ondsindethed, hemmelige bagtalere, ³⁰åbenlyse bagtalere, gudshadere, voldsmænd, arrogante, pralere, opfindere af ondt, ulydige mod forældre; ³¹uforstandige, troløse, kærlighedsløse, ubarmhjertige. ³²Skønt de kender Guds retsordning, at de der praktiserer disse ting, er skyldige til døden, udfører de ikke alene disse ting, men bifalder også dem der praktiserer dem.

Kapitel 2

Guds dom over det fordømmende menneske

¹Derfor er du uden undskyldning, menneske, enhver af jer som fordømmer, for når du fordømmer den anden, fordømmer du dig selv, for du som fordømmer, praktiserer det samme. ²Men vi ved at Guds dom med rette er over dem der praktiserer den slags. ³Men du, menneske, som fordømmer dem der praktiserer den slags, og selv gør det samme, mener du at du vil kunne flygte fra Guds dom? ⁴Eller ringeagter du hans godheds, overbærenheds og tålmodigheds rigdom fordi du er uvidende om at Guds godhed fører dig til omvendelse? ⁵Men på grund af din hårdhed og dit uomvendte hjerte samler du dig vrede til den dag da Guds vrede og retfærdige dom skal åbenbares.⁴

Guds dom

⁶Gud vil gengælde enhver i forhold til hans gerninger: ⁷Evig liv til dem som med udholdenhed i god gerning søger herlighed, anerkendelse og uforgængelighed, ⁸men vrede og harme til dem som er egoistiske og ulydige mod sandheden, men lydige mod uretfærdighed. ⁹Trængsel og angst vil komme over ethvert menneske som virker det onde, for jøde først og derefter græker; ¹⁰men herlighed, anerkendelse og fred vil komme over enhver som virker det gode, for jøde først og derefter græker, ¹¹for der er ikke personsanseelse hos Gud.

Den naturlige lov

¹²For alle dem som har syndet uden lov, vil også gå fortabt uden lov, og alle dem som har syndet under loven, vil blive fordømt

⁴Ordret: »til vredens og Guds retfærdige doms åbenbarings dag«.

ved loven, ¹³for ikke lovens hørere er retfærdige over for Gud, men lovens gørere vil blive erklæret retfærdige. ¹⁴For når hedninger som ikke har loven, af natur gør lovens gerninger, er de som ikke har loven, loven for dem selv; ¹⁵de viser nemlig at lovens gerning står skrevet i deres hjerter når deres samvittighed vidner med, det vil sige, når tankerne indbyrdes anklager eller forsvare dem ¹⁶på den dag da Gud vil dømme det skjulte i mennesker i overensstemmelse med mit evangelium ved Kristus Jesus.

Den religiøs-etiske jøde

¹⁷Men hvis du kalder dig jøde og stoler på loven og er stolt af Gud ¹⁸og kender hans vilje og værdsætter det væsentlige fordi du undervises af loven ¹⁹og tiltror dig selv at være en vejleder for blinde, et lys for dem i mørke, ²⁰en opdrager for uforstandige og en underviser for umyndige fordi du har erkendelsens og sandhedens form i loven⁵ – ²¹Du som altså underviser en anden, du underviser ikke dig selv! Du som forkynder at man ikke må stjæle, du stjæler! ²²Du som siger at man ikke må begå ægteskabsbrud, du begår ægteskabsbrud! Du som afskyr afguderne, du begår tempeltyveri! ²³Du som er stolt af loven, vanærer Gud ved overtrædelse af loven! ²⁴For Guds navn spottes på grund af jer blandt hedningerne, som der står skrevet.

Omskærelsens gavn

²⁵Ja! Ganske vist gavner omskærelsen hvis du praktiserer loven, men hvis du er en overtræder af loven, er din omskærelse blevet uomskåren! ²⁶Altså! Hvis den uomskårne overholder lovens krav, vil den uomskårne så ikke regnes som omskåren?

⁵Paulus afslutter ikke sætningen, og men begynder på en ny sætning i vers 21.

²⁷Og den uomskårne af fødsel som opfylder loven, vil dømme dig som er en overtræder af loven til trods for bogstav og omskærelse. ²⁸For jøden i det synlige er ikke jøde, og omskærelse i det synlige i kød er ikke omskærelse, ²⁹men jøden i det skjulte er jøde, og hjertets omskærelse ved Ånden og ikke ved bogstaven er omskærelse. Han har ikke sin stolthed fra mennesker, men fra Gud.

Kapitel 3

Jødens fortrin

¹Hvad er da jødens fortrin, og hvad er omskærelsens gavn? ²Meget i enhver henseende. Først og fremmest nemlig at de er blevet betroet Guds ord. ³Hvad da? Hvis nogle var utro, vil deres utroskab da ophæve Guds troskab? ⁴Slet ikke! Men Gud skal vise sig som sandfærdig og ethvert menneske som en løgner, som der står skrevet:

for at du må kendes retfærdig når du taler,⁶

og vinde når du dømmer.

⁵Men når vores uretfærdighed viser Guds troskab⁷ hvad skal vi da sige? Er Gud uretfærdig når han viser sin vrede? Jeg taler menneskeligt. ⁶Slet ikke! Hvordan skulle Gud ellers kunne dømme verden? ⁷Men når Guds sandfærdighed er blevet stor ved min løgnagtighed og til hans ære, hvorfor dømmes jeg fortsat som synder? ⁸Og skal vi ikke gøre det onde for at det gode kan komme, sådan som nogle spotter og hævder at vi siger? Dommen over dem er retfærdig!

Menneskehedens synd

⁹Hvad da? Har vi noget fortrin? Overhovedet ikke! For vi har forud anklaget både jø-

⁶Ordret: »i dine ord«.

⁷Alternative oversættelse: »retfærdighed«.

der og grækere for alle at være under synd
¹⁰som der står skrevet:

Der er ingen retfærdig, ikke engang én,

¹¹der er ingen forstandig,

Der er ingen der søger Gud.

¹²De kom alle på afveje, allesammen blev de fordærvede;

der er ingen der gør godt, ikke en eneste.

¹³En åben grav er deres strube,

med deres læber har de bedraget,

under deres læber er der slangegift;

¹⁴deres mund er fuld af forbandelse og bitterhed,

¹⁵deres fødder er hurtige til at udgyde blod,

¹⁶ødelæggelse og elendighed er på deres veje,

¹⁷og fredens vej har de ikke kendt.

¹⁸Der er ikke gudsfrygt for deres øjne.

¹⁹Men vi ved at alt hvad loven siger, taler den til dem under loven for at enhver mund skal lukkes, og hele verden blive straffskyldig over for Gud, ²⁰for på grund af lovgerninger vil intet menneske⁸ blive erklæret retfærdigt over for ham, for ved loven kommer erkendelse af synd.

Guds retfærdighed

²¹Men nu er Guds retfærdighed blevet åbenbaret uden lov, bevidnet af loven og profeterne, ²²nemlig Guds retfærdighed ved tro på Jesus Kristus for alle som tror. For der er ikke forskel, ²³for alle har syndet og mangler herligheden fra Gud, ²⁴og de erklæres retfærdige gratis på grund af hans nåde ved løskøbelsen i Jesus Kristus. ²⁵Ham viste Gud offentligt frem som en søn ved troen og ved hans blod for at bevise sin retfærdighed fordi han ved sin overbærenhed⁹ havde ladet de tidligere begå-

⁸Ordret: »kød«.

⁹»ved sin overbærenhed« hører til vers 26, men er rykket frem.

ede synder passere, ²⁶nemlig for at bevise sin retfærdighed i tiden nu, for at han kan være retfærdig netop som den der erklærer den der tror på Jesus, for retfærdig.

Guds enhed

²⁷Hvor er da vores stolthed? Den er udelukket. Ved hvilken lov? Gerningernes? Nej, men ved troens lov. ²⁸For vi mener at et menneske erklæres retfærdig på grund af tro uden lovens gerninger. ²⁹Eller er Gud alene jødernes Gud? Ikke også hedningernes? Jo, også hedningernes, ³⁰så sandt der er én Gud som vil erklære omskårne retfærdige på grund af tro og uomskårne ved tro. ³¹Ophæver vi da loven ved troen? Slet ikke, vi bekræfter tværtimod loven.

Kapitel 4

Abrahams retfærdighed ved tro

¹Hvad skal vi da sige at Abraham, vores stamfar ifølge kødet, har opnået? ²For hvis Abraham blev erklæret retfærdig af gerninger, har han grund til at være stolt. Men ikke over for Gud. ³For hvad siger Skriften:

Og Abraham troede Gud, og det blev tilregnet ham til retfærdighed.

⁴Men for ham som arbejder, tilregnes lønnen ikke efter nåde, men efter skyld, ⁵men for ham som ikke arbejder, men som tror på ham der erklærer den ugudelige retfærdig, tilregnes hans tro til retfærdighed, ⁶ligesom også David kalder det menneske for lykkeligt som Gud tilregner retfærdighed uden gerninger:

⁷Lykkelige er de hvis lovløshed er blevet tilgivet,

og de hvis synder er blevet skjult;

⁸lykkelig den mand som Herren ikke tilregner synd.

Abraham vores far

⁹Lød da denne saligprisning til den omskårne eller også til den uomskårne? For vi siger: Troen blev tilregnet Abraham til retfærdighed. ¹⁰Hvordan blev den da tilregnet? Mens han var omskåren eller uomskåren? Ikke mens han var omskåren, men mens han var uomskåren, ¹¹og han modtog omskærelsen som et tegn, det vil sige som et segl på troens retfærdighed som uomskåren så at han kan være far til alle uomskårne som tror, så retfærdighed kan tilregnes dem, ¹²og far til omskårne, som ikke alene er omskårne, men også vandrer i sporene efter troen hos vores far Abraham.

Løftet ved tro

¹³For løftet blev ikke givet til Abraham og hans efterkommere ved loven om at han er arving til verden, men det blev givet ved troens retfærdighed. ¹⁴For hvis de af loven er arvinger, er troen blevet til intet, og løftet er ophævet, ¹⁵for loven virker vrede; men hvor der ikke er lov, er der heller ikke overtrædelse. ¹⁶Derfor er løftet af tro for at det kan være efter nåde så at løftet kan stå fast for alle efterkommere, ikke alene for den af loven, men også for den af Abrahams tro, han som er far til os alle - ¹⁷som der står skrevet:

Jeg har indsat dig som far til mange folk,
- over for Gud, som han troende på, Gud som gør døde levende og som kalder det som ikke er, til at være. ¹⁸Han troede mod håb med håb så han blev far til mange folk, som det er blevet sagt:

Således skal din efterkommere blive.

¹⁹Uden at blive svag i troen betragtede han sin allerede svækkede krop, for han var omkring 100 år gammel, og hustruen Saras døde livmoder. ²⁰På Guds løfte tvivlede han ikke i vantro, men han blev styrket i troen

ved at give Gud æren ²¹og ved at blive helt overbevist om at det Gud har givet løfte om, kan han også gøre. ²²Derfor blev det også tilregnet ham til retfærdighed. ²³Men det blev ikke skrevet på grund af ham alene, at det blev tilregnet ham, ²⁴men også på grund af os som det skal tilregnes, os som tror på ham der oprejste Jesus, vores Herre, fra de døde. ²⁵Han blev overgivet for vores overtrædelsers skyld og oprejst for vores retfærdigheds skyld.

Kapitel 5*Forsoning med Gud*

¹Da vi altså er blevet erklæret retfærdige på grund af tro, har vi fred med Gud ved vores Herre Jesus Kristus. ²Ved ham har vi også på grund af troen fået adgang til den nåde vi står i, og vi er stolte over håbet om Guds herlighed. ³Ikke alene det, vi er også stolte af vores trængsler fordi vi ved at trængslen virker udholdenhed, ⁴og udholdenheden virker prøvet troskab, og den prøvede troskab virker håb, ⁵og håbet skuffer ikke, for kærligheden fra Gud er blevet udgydt i vores hjerter ved Helligånden som er blevet givet os. ⁶For mens vi endnu var svage, døde Kristus til rette tid for ugudelige. ⁷Næppe vil nogen jo dø for en retfærdig. Ja! For en god person vil måske nogen vove at dø, ⁸men Gud viser sin kærlighed til os ved at Kristus døde for os, mens vi endnu var syndere. ⁹Altså, da vi nu er blevet erklæret retfærdige ved hans blod, vil vi meget mere blive frelst fra vreden ved ham. ¹⁰For når vi er blevet forsonet med Gud ved hans søns død mens vi var fjender, vil vi meget mere når vi er blevet forsonet, blive frelst ved hans liv. ¹¹Og ikke alene det, vi er også stolte af Gud ved vores Herre Jesus Kristus, ved hvem vi nu har modtaget forsoningen.

Adam og Kristus

¹²Derfor ligesom synden kom ind i verden ved ét menneske og døden ved synden, således kom døden til alle mennesker fordi de alle syndede. ¹³For der var synd i verden før loven, men synden tilregnes ikke når der ingen lov er, ¹⁴men døden herskede også fra Adam til Moses over dem der ikke har syndet i lighed med Adams overtrædelse. Han er et forbillede på den der kommer. ¹⁵Men det er ikke på samme måde med nådegaven som med faldet, for når de mange døde ved den enes fald, så er meget mere Guds nåde og gaven i det ene menneske Jesu Kristi nåde kommet i overflod til de mange. ¹⁶Og gaven er ikke som dommen ved den ene da han syndede, for dommen førte fra én til fordømmelse, men nådegaven førte til retfærdighed da de mange var faldet. ¹⁰¹⁷For når døden ved den enes fald herskede ved den ene, hvor meget mere vil da de som har modtaget nådens og retfærdighedsgavens overflod, herske i livet ved den ene, Jesus Kristus. ¹⁸Altså, ligesom det ved den enes fald blev til fordømmelse for alle mennesker, således blev det også ved den enes retfærdighed til retfærdighed til liv for alle mennesker; ¹⁹for ligesom de mange blev indsat som syndere ved det ene menneskes ulydighed, således vil de mange blive indsat som retfærdige ved den enes lydighed. ²⁰Men loven kom til for at gøre faldet større; men hvor synden blev større, blev nåden endnu større ²¹for at ligesom synden har hersket ved døden, således vil også nåden herske ved retfærdighed til evigt liv ved Jesus Kristus vores Herre.

¹⁰Ordret: »Men gaven fra mange fald til retfærdighed«.

Kapitel 6*Dåben*

¹Hvad skal vi da sige? Skal vi blive i synden for at nåden kan blive større? ²Slet ikke! Hvordan kan vi som er døde i relation til synden, fortsat leve i den? ³Eller er I uvidende om at alle vi som er blevet døbt til Kristus Jesus, blev døbt til hans død? ⁴Vi blev altså begravet med ham ved dåben til døden for at vi, ligesom Kristus er blevet oprejst fra de døde ved Faderens herlighed, også skal leve et nyt liv. ⁵For når vi er blevet forenet med hans døds skikkelse, skal vi også blive forenet med hans opstandelses skikkelse. ⁶Vi ved at vores gamle menneske er blevet korsfæstet sammen med ham for at syndens krop skulle blive tilintetgjort, så vi ikke mere skal tjene synden. ⁷For den der er død, er blevet befriet¹¹ fra synden. ⁸Men når vi er døde sammen med Kristus, tror vi at vi også skal leve sammen med ham ⁹fordi vi ved at Kristus, efter at han er blevet oprejst fra de døde, ikke mere dør; døden hersker ikke mere over ham. ¹⁰For den død han døde, døde han en gang for altid i relation til synden; og det liv han lever, lever han for Gud. ¹¹Således skal også I betragte¹² jer selv som døde i relation til synden, men som levende for Gud i Kristus Jesus.

Stil jer til rådighed for Gud

¹²Derfor, lad ikke synden herske i jeres dødelige legeme så I adlyder dens lyster, ¹³stil heller ikke jeres lemmer til rådighed for synden som uretfærdigheds våben, men stil jer selv til rådighed for Gud som nogle der er blevet gjort levende fra de døde, og stil jeres lemmer til rådighed for Gud som retfærdigheds våben. ¹⁴For synden skal ikke

¹¹Der bruges et verbum som vi normalt oversætter med »erklære retfærdig«.

¹²Ordret: »regne jer selv for at være«.

herske over jer, for I er ikke under lov, men under nåde. ¹⁵Hvad da? Skal vi synde fordi vi ikke er under lov, men under nåde? Slet ikke! ¹⁶Ved I ikke at I er slaver for den I stiller jer selv til rådighed for som lydige slaver, ja, I er slaver for den I adlyder, enten syndens slaver, og det fører til død, eller lydighedens slaver, og det fører til retfærdighed? ¹⁷Men tak til Gud fordi I var syndens slaver, men blev lydige af hjertet mod den læreform I blev overgivet til. ¹⁸Men efter at I er blevet befriet fra synden, er I blevet slaver for retfærdigheden. ¹⁹Jeg taler menneskeligt på grund af jeres køds svaghed. For ligesom I har stillet jeres lemmer til rådighed som slaver for urenheden og lovløsheden så det førte til lovløshed, således har I nu stillet jeres lemmer til rådighed som slaver for retfærdigheden så det fører til helligelse. ²⁰For da I var syndens slaver, var I frie i forhold til retfærdigheden. ²¹Hvilken frugt havde I da dengang? Frugter I nu skammer jer over, og som ender med døden.¹³ ²²Men da I nu er blevet befriet fra synden og er blevet tjenere for Gud, har I jeres frugt til helligelse, og som ender med evigt liv.¹⁴ ²³For syndens løn er død, men Guds nådegave er evigt liv i Kristus Jesus, vores Herre.

Kapitel 7

Fri fra loven

¹Eller ved I ikke, brødre – jeg taler jo til dem, der kender loven – at lover hersker over et menneske så længe det lever? ²For den gifte kvinde er ved loven bundet til manden mens han lever, men hvis manden dør, er hun løst fra loven der bandt hende til manden.¹⁵ ³Derfor skal hun kaldes en ægte-

¹³Ordret: »Deres ende/mål er døden«.

¹⁴Ordret: »Og enden/målet er evigt liv«.

¹⁵Ordret: »fra mandens lov«.

skabsbryder hvis hun bliver gift med en anden mand¹⁶ mens manden lever, men hvis manden dør, er hun fri fra loven så hun ikke er en ægteskabsbryder hvis hun bliver gift med en anden mand. ⁴Derfor, mine brødre, er også I døde^a i relation til loven ved Kristi krop så I kan tilhøre en anden, nemlig han som er blevet oprejst fra de døde, for at vi kan bære frugt for Gud. ⁵For da vi var i kødet, var de syndige lidenskaber virksomme i vores lemmer ved loven så vi bar frugt for døden, ⁶men nu er vi blevet løst fra loven, da vi er døde i relation til det vi var blevet bundet af så vi kan tjene i Åndens nye liv og ikke i bogstavets gamle liv.

Loven og synden

⁷Hvad skal vi da sige? Er loven synd? Slet ikke! Men jeg kendte ikke til synden uden ved loven, for jeg vidste ikke af begæret uden at loven sagde: "Du må ikke begære." ⁸Men da synden fik en anledning, virkede den ved buddet enhver form for begær i mig, for uden lov er synden død. ⁹Men jeg levede engang uden lov, men da buddet kom, levede synden op, ¹⁰og jeg døde, og buddet, som skulle føre til liv, viste sig at føre til død. ¹¹For da synden fik en anledning, bedrog den mig ved buddet og slog mig ihjel ved det. ¹²Altså er loven hellig, og buddet er helligt, retfærdigt og godt. ¹³Blev da det gode til død for mig? Slet ikke, men det var synden der blev til død for mig for at synden skulle vise sig som synd når den ved det gode virkede død for mig for at synden skulle blive overmåde syndig ved buddet.

Jeg'ets nederlag over for synden

¹⁴For vi ved at loven er åndelig, men jeg er kødelig, for jeg er solgt under synden. ¹⁵For jeg anerkender ikke det jeg udfører, for jeg

¹⁶Ordret: »hvis hun bliver en anden mands«.

praktiserer ikke det jeg vil, men jeg gør det jeg hader. ¹⁶Men når jeg gør det jeg ikke vil, så er jeg enig med loven i at den er god. ¹⁷Men nu er det ikke mig som udfører det jeg ikke vil, men synden som bor i mig. ¹⁸For jeg ved at i mig, det vil sige i mit kød, bor der ikke noget godt, for viljen til det gode ligger mig nær, men ikke udførelsen, ¹⁹for jeg gør ikke det gode jeg vil, men jeg praktiserer det onde jeg ikke vil. ²⁰Men når jeg gør det jeg ikke vil, er det ikke mere mig som udfører det, men synden som bor i mig. ²¹Jeg finder altså at det er en regel¹⁷ for mig som vil gøre det gode, at det onde ligger mig nær, ²²for jeg glæder mig over Guds lov ifølge det indre menneske, ²³men jeg ser en anden magt¹⁸ i mine lemmer som fører krig mod loven i mine tanker, og som tager mig til fange ved syndens lov som er i mine lemmer. ²⁴Jeg ulykkelige menneske! Hvem skal befri mig fra dette dødens legeme? ²⁵Men tak til Gud ved Jesus Kristus, vores Herre! Altså tjener jeg selv med tankerne Guds lov, men med kødet syndens lov.

Kapitel 8

Livet i Ånden

¹Så er der nu ingen fordømmelse for dem i Kristus Jesus. ²For livets Ånds magt¹⁹ har i Kristus Jesus befriet dig fra syndens og dødens magt.²⁰ ³For det som var umuligt for loven på grund af kødets svaghed, gjorde²¹ Gud, da han sendte sin egen søn så han lignede et syndigt menneske²² og som ofrer for synd,²³ og fordømte synden i kødet

⁴for at lovens krav skulle opfyldes i os som ikke lever i overensstemmelse med kødet, men med Ånden. ⁵For de der er i overensstemmelse med kødet, stræber efter det der tilhører kødet, mens de der er i overensstemmelse med Ånden, efter det der tilhører Ånden. ⁶For kødets stræben er død, men Åndens stræben er liv og fred; ⁷for kødets stræben er fjendskab mod Gud, for det underordner sig ikke under Guds lov, ja, det kan heller ikke. ⁸Men de der er i kødet, kan ikke glæde Gud. ⁹Men I er ikke i kødet, men i Ånden, så sandt som Guds Ånd bor i jer. Men hvis nogen ikke har Kristi Ånd, tilhører han ham ikke. ¹⁰Men hvis Kristus er i jer, er kroppen ganske vist død på grund af synden, men Ånden er liv på grund af retfærdigheden. ¹¹Men hvis hans Ånd som oprejste Jesus fra de døde, bor i jer, så skal han der oprejste Jesu fra de døde, også gøre jeres dødelige kroppe levende ved hans Ånd der bor i jer.

¹²Altså, brødre, er vi ikke forpligtet på kødet så vi skal leve i overensstemmelse med kødet, ¹³for hvis I lever i overensstemmelse med kødet, vil I dø; men hvis I ved Ånden dræber kroppens gerninger, vil I leve. ¹⁴For alle dem der føres af Guds Ånd, er Guds børn. ¹⁵For I modtog ikke slaveriets ånd, som igen fører til frygt, men I modtog barneforholdets Ånd ved hvem vi råber: Abba, Far. ¹⁶Ånden selv vidner sammen med vores ånd at vi er Guds børn. ¹⁷Men hvis vi er Guds børn, er vi også arvinger, Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sandt vi lider sammen med ham for at vi også skal herliggøres sammen med ham.

¹⁸For jeg mener at de nuværende lidelser ikke svarer til den herlighed der skal åbenbares på os. ¹⁹For skabningen venter åbenbaringen af Guds børn med længsel. ²⁰For skabningen blev underlagt forgængeligheden, ikke frivilligt, men på grund af ham der underlagde den, i håb om ²¹at også skabnin-

¹⁷Ordret: »den lov«.

¹⁸Ordret: »lov«.

¹⁹Ordret: »lov«.

²⁰Ordret: »lov«.

²¹Der er indsat: »gjorde«.

²²Ordret: »i syndigt køds lighed«.

²³Ordret: »for syndens skyld«.

gen selv skal blive befriet fra slaveriet under ødelæggelsen og til herlighedens frihed som tilhører Guds børn. ²²For vi ved at hele skabningen sammen sukker og sammen har veer indtil nu, ²³og ikke alene det, men også vi selv, der har førstegrøden, nemlig Ånden, også vi sukker i os selv mens vi venter på vores status som børn, nemlig krop-pens løskøbelse. ²⁴For vi blev frelst til det håb; men et håb som ses, er ikke et håb; for hvem håber på det han ser? ²⁵Men hvis vi håber på det vi ikke ser, venter vi i udholdenhed. ²⁶På samme måde kommer også Ånden til hjælp for vores svaghed; for vi ved ikke hvad vi skal bede om. ²⁷Og han som undersøger hjerterne, ved hvad Åndens stræben er, for Ånden går i forbøn for de hellige efter Guds vilje. ²⁸Men vi ved at alt virker sammen til det gode for dem der elsker Gud, dem der efter hans beslutning er kaldede. ²⁹For dem han forud har kendt, har han også forudbestemt til at blive ligedannede med hans Søns billede, så han er den førstefødte blandt mange brødre; ³⁰Men dem han har forudbestemt, har han også kaldet; og dem han har kaldet, har han også erklæret retfærdige, og dem han har erklæret retfærdige, har han også herliggjort. ³¹Hvad skal vi da sige til dette? Når Gud er for os hvem kan da være imod os? ³²Han som ikke sparede sin egen søn, men gav ham hen for os alle, hvordan skulle han kunne andet end skænke os alt med ham? ³³Hvem vil anklage Guds udvalgte? Gud er den som erklærer retfærdig; ³⁴Hvem vil fordømme? Kristus Jesus er den som døde, ja mere end det, som er blevet oprejst, som sidder ved Guds højre hånd, og som også går i forbøn for os. ³⁵Hvem kan skille os fra Kristi kærlighed? Trængsel eller angst eller forfølgelse eller sult eller nøgenhed eller fare eller sværd? ³⁶Som der står skrevet:

For din skyld dræbes vi hele dagen,
vi blev regnet som slagtefår.

³⁷Men i alt dette mere end sejrer vi ved ham som elskede os. ³⁸For jeg er overbevist om at hverken død eller liv eller engle eller magter eller noget nuværende eller noget kommende eller kræfter ³⁹eller det høje eller det dybe eller nogen anden skabning vil kunne skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vores Herre.

Kapitel 9

Paulus' smerte over Israel

¹Sandhed taler jeg i Kristus. Jeg lyver ikke, for min samvittighed vidner sammen med mig i Helligånden ²at jeg har en stor sorg og en vedvarende smerte i mit hjerte. ³For jeg ville ønske at jeg selv var forbandet og adskilt²⁴ fra Kristus til fordel for mine brødre, mine etniske landsmænd.²⁵ ⁴De er israelitter og barneforholdet, herligheden, pagterne, lovgivningen, tempeltjenesten og løfterne tilhører dem. ⁵Fædrene tilhører dem, og fra dem kommer Kristus som menneske.²⁶ Han er Gud over alt og priset i evighederne, amen.

Guds løfte til Israel

⁶Men det er ikke sådan at Guds ord har slået fejl, for det er ikke alle israelitter²⁷ som er israelitter.²⁸ ⁷Det er heller ikke sådan at alle Abrahams børn er Abrahams efterkommere, men »i Isak vil du få efterkommere.« ⁸Det vil sige: Det er ikke de fysiske børn²⁹ som er Guds børn, men løftets børn regnes for efterkommere. ⁹For dette er løftets ord: »Ved denne tid vil jeg komme, og Sara

²⁴ Ordret: »bort fra«.

²⁵ Ordret: »ifølge kødet«.

²⁶ Ordret: »ifølge kødet«.

²⁷ Ordret: »alle de af Israel«.

²⁸ Ordret: »som er Israel«.

²⁹ Ordret: »kødets børn«.

vil have en søn.« ¹⁰Det er ikke alene sådan, men det skete også for Rebekka, som havde samleje med én, Isak vores far. ¹¹For før de var blevet født eller havde gjort noget godt eller ondt, og for at Guds forsæt i overensstemmelse med løftet skulle stå fast ¹²ikke på grund af gerninger, men på grund af den som kalder, så blev der sagt til hende: »Den ældste skal tjene den yngste,« ¹³ligesom der står skrevet: »Jakob elskede jeg, men Esau hadede jeg.«

Guds vilje til barmhjertighed

¹⁴Hvad skal vi da sige? Er der uretfærdighed hos Gud? Slet ikke! ¹⁵For han siger til Moses: »Jeg vil forbarme mig over den jeg forbarmer mig over;^b og jeg vil vise medlidenhed mod den jeg viser medlidenhed«. ¹⁶Altså, det afhænger ikke af den som vil, eller den som anstrenger sig, men af Gud som forbarmer sig. ¹⁷For Skriften siger til Farao: Jeg har oprejst dig til dette for at vise min magt på dig, og for at mit navn skal forkyndes på hele jorden. ¹⁸Altså forbarmer han sig over den han vil, og han forhærdner den han vil.

Guds overbærenhed

¹⁹Vil du da sige: Hvorfor bebrejder Gud os da fortsat? For hvem kan modstå hans vilje? ²⁰Åh menneske! Hvem er du dog som svarer Gud igen? Kan det formede sige til den der formede det: Hvorfor har du formet mig således? ²¹Eller har pottemageren ikke magt over leret til af den samme masse at forme et kar til ære og et kar til vanære? ²²Men hvad vil du da sige³⁰ når Gud med stor overbærenhed har båret over med vredens kar, som er beredt til fortabelse, skønt han ville vise sin vrede og meddele sin magt?

³⁰Sætningen i vers 22-23 er ufuldstændig, og vi supplerer med: »Hvad vil du da sige«.

²³Det gjorde han³¹ for at meddele sin herligheds rigdom over barmhjertighedens kar som han har forudbestemt til herlighed.

Kaldelse af både jøder og hedninger

²⁴Dertil kaldte han os ikke alene af jøder, men også af hedninger, ²⁵som han også siger hos Hoseas:

Det folk som ikke er mit folk, vil jeg kalde mit folk,

og hende som ikke var den elskede, den elskede.

²⁶Og det vil ske på det sted hvor det er blevet sagt til dem:

I er ikke mit folk,

Men dér vil de blive kaldt den levende Guds børn.

²⁷Og Esajas råber med henblik på Israel:

Hvis tallet på Israels børn var som havets sand,

så vil kun en rest blive frelst,

²⁸for Herren vil afslutte og gøre regnskab op på jorden.

²⁹Og som Esajas har forudsagt:

Hvis ikke Hærskarers Herre havde efterladt os efterkommere,

var vi blevet som Sodoma og havde lignet Gomorra.

Israels stræben efter retfærdighed

³⁰Hvad skal vi da sige? Hedninger som ikke stræbte efter retfærdighed, opnåede retfærdighed, nemlig retfærdighed på grund af tro, ³¹men Israel, skønt det stræbte efter en lov der ville føre til retfærdighed,³² nåede ikke sådan en lov. ³²Hvorfor? Fordi det ikke stræbte efter den på grund af tro, men på grund af gerninger. De stødte mod anstødsstenen, ³³som der står skrevet:

³¹Sætningen er ufuldstændig, og vi supplerer med: »det gjorde han«.

³²Ordret: »retfærdighedens lov«.

Se, jeg lægger i Zion en anstødssten og en klippe til fald,
og den som tror på mig, vil ikke blive skuffet.

Kapitel 10

Israels egen retfærdighed og troens retfærdighed

¹Brødre, det er mit hjertes ønske og min bøn til Gud for dem at de må blive frelst. ²For jeg vidner om dem at de brændte³³ for Gud, men ikke med forståelse, ³for da de var uvidende om Guds retfærdighed og søgte at opstille deres egen retfærdighed, underordnede de sig ikke under Guds retfærdighed. ⁴For Kristus er lovens mål til retfærdighed for enhver som tror.

Lovens og troens retfærdighed

⁵For Moses skriver om retfærdigheden på grund af loven: »Det menneske som gør disse ting, skal leve ved dem.« ⁶Men retfærdigheden på grund af tro siger således: »Sig ikke i dit hjerte: Hvem vil stige op til himlen?« Det vil sige for at hente Kristus ned, ⁷eller: »Hvem vil stige ned til afgrunden?« Det vil sige for at hente Kristus op fra de døde. ⁸Men hvad siger den? »Ordet er dig nær i din mund og i dit hjerte,« det vil sige troens ord som vi forkynnder. ⁹For hvis du bekender med din mund at Jesus er Herre, og tror i dit hjerte at Gud oprejste ham fra de døde, vil du blive frelst, ¹⁰for med hjertet tror man til retfærdighed, og med munden bekender man til frelse. ¹¹For Skriften siger: »Enhver, som tror på ham, vil ikke blive skuffet.« ¹²For der er ikke forskel på jøde og græker, for den samme er Herre over alle og rig nok for alle som påkalder

ham. ¹³For »enhver som påkalder Herrens navn, vil blive frelst.«

Israels skyld

¹⁴Hvordan skal de da påkalde ham som de ikke er kommet til tro på? Hvordan skal de komme til tro på ham som de ikke har hørt om? Hvordan skal de høre uden at nogen forkynnder? ¹⁵Hvordan skal de forkynde uden at de er blevet sendt? Ligesom der står skrevet: »Hvor smukke er de fødder som forkynnder det gode.« ¹⁶Men ikke alle adlød evangeliet, for Esajas siger: »Herre, hvem troede vores budskab?« ¹⁷Altså kommer troen af det som høres, og det som høres, kommer ved Kristi ord. ¹⁸Men jeg siger: Har de ikke hørt? Jo vist:

Deres stemme er nået ud til hele verden og deres ord til verdens grænser.

¹⁹Men jeg siger: Har Israel ikke forstået? Først siger Moses:

Jeg vil vække jeres misundelse mod et folk som ikke er et folk,

mod et uforstandigt folk vil jeg vække jeres vrede.

²⁰Esajas dristede sig til at sige:

Jeg blev fundet af dem som ikke søgte mig.

Jeg viste mig for dem som ikke spurgte efter mig.

²¹Og om Israel siger han:

Hele dagen rakte jeg mine hænder ud mod et ulydigt og genstridigt folk.

Kapitel 11

En udvalgt rest af Israel

¹Jeg spørger da: Har Gud forkastet sit folk? Slet ikke. For også jeg er en israelit, af Abrahams slægt, Benjamins stamme. ²»Gud har ikke forkastet sit folk som han forud har kendt.« Eller ved I ikke hvad Skriften siger i

³³Alternativ oversættelse: »havde nidkærhed«.

stykket om Elias, hvordan han anråber Gud imod Israel? ³»Herre, dine profeter har de dræbt, dine altre har de revet ned, og jeg er blevet alene tilbage, og de stræber efter at tage mit liv.« ⁴Men hvad siger gudsordet? »Jeg har ladet syv tusinde mænd blive tilbage³⁴ som ikke har bøjet knæ for Ba'al.« ⁵På samme måde er der da også i denne tid en rest på grund af en nådesudvælgelse. ⁶Men når det er på grund af nåde, er det ikke mere på grund af gerninger, ellers er nåden ikke mere nåde. ⁷Hvordan forholder det sig da? Det Israel søger, har det ikke opnået, men de udvalgte har opnået det, og de øvrige blev forhærdede, ⁸ligesom der står skrevet:

Gud gav dem sløvhedens ånd,
øjne så at de ikke ser, og ører så at de ikke hører,

indtil dagen i dag.

⁹Og David siger:

Deres bord blev til en snare og en fælde
og til anstød og til gengældelse for dem,
¹⁰lad deres øjne blive formørkede så de ikke ser,
og bøj altid deres ryg.

Israels fald og hedningernes frelse

¹¹Jeg spørger da, snublede jøderne for at falde? Slet ikke, men ved deres fald er frelsen kommet til hedningerne for at skabe misundelse hos dem.³⁵ ¹²Men når deres fald er blevet til rigdom for verden, og deres tab er blevet til rigdom for hedningerne,³⁶ hvor meget mere vil deres frelse³⁷ blive til rig-

dom.³⁸ ¹³Men jeg siger til jer hedninger: Så længe jeg nu er apostel for hedningerne, ærer jeg min tjeneste, ¹⁴om jeg dog kunne skabe misundelse hos mine landsmænd³⁹ og frelse nogle af dem. ¹⁵For når deres forkastelse er blevet til forsoning for verden⁴⁰ hvad vil da deres antagelse blive uden liv af døde?⁴¹ ¹⁶Men når førstegrøden er hellig, så er også dejen det; og når roden er hellig, så er også grenene det. ¹⁷Men når nogle af grenene er blevet hugget af, og du, som er en gren fra et vildt oliventræ, er blevet indpodet blandt dem og har fået del i saften fra oliventræets rod, ¹⁸så fremhæv dig ikke over for grenene, men hvis du fremhæver dig selv, så husk at du ikke bærer roden, men roden bærer dig. ¹⁹Du vil da sige: Grenene blev hugget af for at jeg kunne blive indpodet. ²⁰Rigtigt! De blev hugget af på grund af vantro, men du står fast på grund af troen. Vær ikke overmodig, men frygt, ²¹for når Gud ikke skånede de naturlige grene, vil han heller ikke skåne dig. ²²Se da Guds godhed og strenghed; hans strenghed mod dem som faldt, men Guds godhed mod dig hvis du bliver i hans godhed, ellers vil du også blive hugget af. ²³Men også disse vil blive indpodet hvis de ikke bliver i deres vantro, for Gud har magt til at indpode dem igen. ²⁴For når du er hugget af det vilde⁴² oliventræ, og imod naturen er blevet indpodet i det ædle oliventræ, hvor meget mere vil de naturlige grene blive indpodet i deres eget oliventræ!

³⁸Der mangler et udsagnsord, og der er indsat »blive«.

³⁹Ordret: »mit kød«.

⁴⁰Der mangler et udsagnsord, og der er indsat »er blevet«.

⁴¹Der mangler et udsagnsord, og der er indsat »blive«.

⁴²Ordret: »af det af natur vilde«.

³⁴Ordret: »blive tilbage for mig«.

³⁵Der mangler et udsagnsord i verset, og der er indsat »er kommet«.

³⁶Der mangler udsagnsord i de to sætninger, og der er indsat »er blevet«.

³⁷Ordret: »fylde«.

Israels genantagelse

²⁵For jeg vil ikke, brødre, at I skal være uvidende om denne hemmelighed for at I ikke skal være kloge i jer selv: En delvis forhærdelse er kommet over Israel indtil fylden af hedningerne⁴³ er gået ind, ²⁶og så⁴⁴ vil hele Israel blive frelst, ligesom der står skrevet:

Befrieren vil komme fra Zion,
han vil fjerne ugudeligheder fra Jakob,
²⁷og dette vil være min pagt med dem
når jeg tager deres synder bort.

²⁸Ifølge evangeliet er jøderne fjender for jeres skyld, men ifølge udvælgelsen er de elskede for fædrenes skyld, ²⁹for Gud fortryder ikke sine nådegaver og sit kald. ³⁰For ligesom I engang var ulydige mod Gud, men nu er blevet vist barmhjertighed ved deres ulydighed, ³¹således er også jøderne nu blevet ulydige for at også de skal blive vist barmhjertighed ved den barmhjertighed I er blevet vist.⁴⁵ ³²For Gud har indesluttet alle under ulydighed for at vise alle barmhjertighed.

³²O dyb af rigdom
og visdom og kundskab hos Gud,
hvor uransagelige er hans domme
og usporlige hans veje!

³⁴For hvem har kendt Herrens tanker?
Eller hvem hans rådgiver?

³⁵Eller hvem har givet ham noget først
så han skulle gøre ham gengæld?

³⁶For fra ham og ved ham og til ham er
alt;
ham være ære i evighederne, Amen.

Kapitel 12*Den troendes helligelse*

¹Jeg formaner jer da, brødre, ved Guds barmhjertighed til at bringe jeres kroppe som et levende, helligt og kærligkomment offer for Gud; dette er jeres fornuftige gudstjeneste. ²Tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle ved tankernes fornyelse så I kan vurdere hvad der er Guds vilje: Det gode, det kærligkomne og fuldkomne.

Om nådegaver

³For jeg siger til enhver som er iblandt jer, ved den nåde som er blevet givet mig, at I ikke skal tænke højere om jer selv end I bør tænke, men I skal tænke forstandigt, svarende til det mål af tro Gud har tildelt enhver. ⁴For ligesom vi har mange lemmer på én krop, men alle lemmer har ikke samme funktion, ⁵således er vi mange én krop i Kristus, men hver for sig er vi hinandens lemmer. ⁶Vi har forskellige nådegaver efter den nåde som er blevet givet os, enten profeti, og den skal bruges⁴⁶ i overensstemmelse med troen, ⁷eller tjeneste, og den skal bruges⁴⁷ i tjenesten, eller den der underviser, skal gøre det⁴⁸ i undervisningen, ⁸eller den der formaner, skal gøre det i formaningen, den der deler med andre, skal gøre det gavmildt, den der leder, skal gøre det med iver, og den der viser barmhjertighed, skal gøre det med glæde.

Om kærligheden til andre

⁹Kærligheden skal være oprigtig. Afsky det onde, hold jer til det gode, ¹⁰vær hinanden hengivne i broderkærlighed, gå foran

⁴³ Alternativ oversættelse: »fylden af hedningefolkene«.

⁴⁴ Alternativ oversættelse: »således«.

⁴⁵ Ordret: »ved jeres barmhjertighed«.

⁴⁶ Der er indsat: »og den skal bruges«.

⁴⁷ Der er indsat: »og den skal bruges«.

⁴⁸ Her og i resten af afsnittet er »skal gøre det« indsat for forståelsens skyld.

med at vise hinanden respekt, ¹¹vær ikke sløve i jeres iver, vær brændende i ånden, tjen Herren, ¹²vær glade i håbet, vær udholdende i trængslen, vær vedholdende i bønner, ¹³hjælp de hellige i deres nød,⁴⁹ stræb efter gæstfrihed. ¹⁴Velsign dem som forfølger jer, velsign og forband ikke. ¹⁵Vær glade med de glade, og græd med de grædende. ¹⁶Vær enige indbyrdes, stræb ikke efter det høje, men knyt jer til det ringe, vær ikke kloge i jer selv. ¹⁷Gengæld ingen ondt med ondt, vær opmærksomme på det gode i alle menneskers øjne, ¹⁸Hvis det er muligt for jer, så hold fred med alle mennesker, ¹⁹hævn jer ikke selv, elskede, men giv plads til vreden, for der står skrevet: »Hævnen hører mig til, jeg vil gengælde, siger Herren.« ²⁰Men hvis din fjende sulter, så giv ham noget at spise; hvis han tørster, så giv ham noget at drikke, for når du gør dette, samler du gloende kul på hans hoved. ²¹Lad jer ikke overvinde af det onde, men overvind det onde med det gode.

Kapitel 13

Om staten som Guds tjener

¹Enhver person skal underordne sig under de myndigheder som står over dem, for der findes ikke en myndighed uden at den er fra Gud. De som findes, er indsatte af Gud. ²Derfor, den som sætter sig op imod myndigheden, sætter sig op imod Guds ordning, og de som sætter sig imod, vil blive dømt. ³Herskerne er ikke genstand for frygt for den der gør det gode, men for den der gør det onde. Men ønsker du ikke at frygte myndigheden, så gør det gode, og du vil få ros fra den. ⁴For den er Guds tjener til bedste for dig. Men hvis du gør det onde, så frygt, for myndigheden bærer ikke sværdet for-

⁴⁹ Ordret: »tag del i de helliges nød«.

gæves, for den er Guds tjener, en hævner, som viser sin vrede⁵⁰ mod den der gør det onde. ⁵Derfor er det nødvendigt at underordne sig, ikke alene på grund af vreden, men også på grund af samvittigheden. ⁶For derfor betaler I også skat, for de er Guds tjenere, de som beskæftiger sig med netop dette. ⁷Giv alle hvad I skylder dem: Skat til dem I skylder skat, told til dem I skylder told, frygt til dem I skylder frygt, og respekt til dem I skylder respekt.

Om kærligheden

⁸I skal ikke skyldes nogen noget uden at elske hinanden, for den som elsker en anden, har opfyldt loven. ⁹For dette: Du må ikke begå ægteskabsbrud, du må ikke dræbe, du må ikke stjæle, du må ikke begære og ethvert andet bud, er sammenfattet i dette ord: Du skal elske din næste som dig selv. ¹⁰Kærligheden gør ikke næsten noget ondt, derfor er kærligheden lovens opfyldelse. ¹¹Dette skal I gøre⁵¹ fordi I kender tiden, at det allerede er tid til at I skal stå op af søvnen, for nu er frelsen os nærmere end da vi kom til tro. ¹²Natten er fremrykket, og dagen er kommet nær. Lad os da aflægge mørkets gerninger og iføre os lysets våben. ¹³Lad os vandre sømmeligt som ved dag, ikke i svir og druk, ikke i løstagtighed og udsvævelse, ikke i strid og misundelse, ¹⁴men ifør jer Herren Jesus Kristus og drag ikke omsorg for kødet så begær vækkes.

Kapitel 14

Om svage og stærke i troen

¹Tag imod den svage i troen. Sæt jer ikke til doms over hans meninger. ²Den ene tror at han kan spise alt, men den som er svag,

⁵⁰ Ordret: »til vrede«.

⁵¹ Der er indsat: »skal I gøre«.

spiser kun grønsager. ³Den der spiser, må ikke ringeagte den der ikke spiser, og den som ikke spiser, må ikke dømme den der spiser, for Gud har taget imod ham. ⁴Hvem er du som dømmer en andens tjener? Han står eller falder i forhold til sin egen herre, og han vil blive stående, for Herren har magt at holde ham stående. ⁵For den ene foretrækker en dag fremfor en anden, og den anden foretrækker alle dage. Enhver skal være helt overbevist i sine egne tanker. ⁶Den som lægger vægt på en dag, lægger vægt på den for Herren, og den som spiser, spiser for Herren, for han takker Gud, og den som ikke spiser, gør det for Herren og takker Gud. ⁷For ingen af os lever for sig selv, og ingen dør for sig selv; ⁸for når vi lever, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren. Når vi altså lever eller dør, tilhører vi Herren. ⁹For derfor døde Kristus og blev levende, for at han skulle herske over både døde og levende. ¹⁰Men hvorfor dømmer du din bror? Eller hvorfor ringeagter du din bror? For alle vil blive ført frem for Guds domstol, ¹¹for der står skrevet:

Så sandt jeg lever, siger Herren, skal hvert knæ bøje sig for mig, og hver tunge skal bekende Gud.

¹²Altså, enhver af os skal stå til regnskab for sig selv over for Gud.

Advarsel om ikke at bringe en bror til fald

¹³Altså, lad os ikke mere dømme hinanden, men døm snarere dette at man ikke må vække anstød hos sin bror eller give anledning til fald. ¹⁴Jeg ved og er i Herren Jesus overbevist om at intet er urent i sig selv, men for den som betragter noget som urent, er det urent. ¹⁵For hvis din bror bedrøves ved det du spiser,⁵² vandrer du ikke mere i overensstemmelse med kærligheden. Øde-

læg ikke ved din mad ham som Kristus er død for. ¹⁶Lad derfor ikke det der er godt for jer, blive til spot. ¹⁷For Guds rige består ikke i at spise eller at drikke, men i retfærdighed, fred og glæde i Helligånden. ¹⁸For den som tjener Kristus i dette, er kærkommen hos Gud og anerkendt af mennesker. ¹⁹Derfor, lad os stræbe efter det der fører til fred og til hinandens opbyggelse. ²⁰Nedbryd ikke Guds gerning på grund af mad. Alt er rent, men det er ondt for det menneske som tager anstød, når han spiser det. ²¹Det er godt at undlade at spise kød eller drikke vin eller noget din bror tager anstød af. ²²Den tro som du har, hold den for sig selv over for Gud. Lykkelig den som ikke dømmer sig selv for det, han bifalder, ²³men den som tvivler når han spiser, er fordømt, fordi han ikke spiser på grund af tro, og alt det som ikke er på grund af tro, er synd.

Kapitel 15

Kristi eksempel

¹Men vi som er stærke, skylder at bære de svages svagheder og ikke glæde os selv. ²Enhver af os skal glæde sin næste så⁵³ det bliver til gode og opbyggelse for ham. ³For heller ikke Kristus glædede sig selv, men som der står skrevet: »Forhånelserne fra dem som forhåner dig, faldt på mig.« ⁴For alt hvad der forud er blevet skrevet, blev skrevet til undervisning for os for at vi kan bevare håbet ved den udholdenhed og trøst, Skrifterne giver. ⁵Udholdenhedens og trøstens Gud give os at mene det samme indbyrdes i overensstemmelse med Kristus Jesus ⁶så at I enigt og med én mund kan prise Gud, vor Herre Jesu Kristi Far.

⁵²Ordret: »på grund af maden«.

⁵³Ordret: »til gode«.

Kristus for jøder og hedninger

⁷Tag derfor imod hinanden ligesom Kristus også tog imod jer til Guds ære. ⁸For jeg siger at Kristus er blevet tjener for de omskårne for Guds sandfærdigheds skyld og for at bekræfte løfterne til fædrene, ⁹men hedningefolkene skal prise Gud for hans barmhjertigheds skyld, ligesom der står skrevet:

Derfor vil jeg prise dig blandt hedningefolkene og lovsynge dit navn.

¹⁰Og igen siger han:

Fryd jer, I hedningefolk, sammen med hans folk.

¹¹Og videre:

Lovsyng Herren, alle hedningefolk, og pris ham alle folk.

¹²Og videre siger Esajas:

Isajs rodskud skal komme og han der rejser sig for at herske over hedningefolkene, på ham skal hedningefolkene håbe.

¹³Håbets Gud fylde jer med al glæde og fred i troen så at I må være rige på håbet ved Helligåndens kraft.

Paulus' tjeneste som apostel

¹⁴Vedrørende jer, mine brødre, er jeg selv overbevist om at I er fulde af godhed, fyldte af al erkendelse, så I også kan retlede hinanden. ¹⁵Jeg har til dels skrevet mere dristigt til jer som en der påminder jer ved den nåde som er blevet givet mig af Gud, ¹⁶den nåde⁵⁴ at være Kristi Jesu tjener for hedningefolkene, som en der gør præstetjeneste for Guds evangelium for at hedningefolkene kan blive et kærkomment offer, hellegit ved Helligånden. ¹⁷I min tjeneste for Gud har jeg da min stolthed i Kristus Jesus, ¹⁸for jeg vil ikke driste mig til at tale om andet end hvad Kristus har virket ved mig

⁵⁴Der er indsat: »den nåde«.

for at føre hedningerne til lydighed, ved ord og gerning, ¹⁹ved tegns og underes kraft og ved Guds Ånds kraft, så at jeg fra Jerusalem og rundt om indtil Illyrien har fuldført forkyndelsen af Kristi evangelium, ²⁰og således at jeg har sat en ære i ikke at forkynde evangeliet hvor Kristi navn er blevet nævnt, for at jeg ikke skal bygge på et fremmed fundament, ²¹men ligesom der står skrevet:

De som der ikke er blevet forkyndt for om ham, vil se,

og de som ikke har hørt, vil forstå.

Rejseplaner

²²Derfor er jeg også mange gange blevet forhindret i at komme til jer; ²³men nu, da jeg ikke mere har lejlighed til at arbejde i disse egne, men har længtes efter at komme til jer i mange år, ²⁴vil jeg komme til jer⁵⁵ når jeg rejser til Spanien, for jeg håber at se jer på gennemreisen og blive sendt videre af jer dertil når jeg først for en stund har stillet min længsel efter jer. ²⁵Men nu rejser jeg til Jerusalem for at tjene de hellige. ²⁶For Makedonien og Akaja har besluttet at samle ind til de fattige hellige i Jerusalem. ²⁷Ja, de har besluttet det, og de skylder dem det, for når hedningerne har fået del i deres åndelige goder, skylder de også at tjene dem med deres materielle goder. ²⁸Når jeg da har fuldført dette og sikret dem denne frugt, vil jeg rejse via jer til Spanien, ²⁹og jeg ved at når jeg kommer til jer, vil jeg komme med Kristi velsignelse i dens fylde.

Opfordring til forbøn

³⁰Jeg formaner jer, brødre, ved vor Herre Jesus Kristus og ved Åndens kærlighed til at kæmpe sammen med mig i jeres bønner til Gud for mig ³¹for at jeg kan blive befriet fra de ulydige i Judæa, og min hjælp til

⁵⁵Der er indsat: »vil jeg komme til jer«.

Jerusalem må blive accepteret af de hellige
³²for at jeg ved Guds vilje kan komme med
 glæde til jer og finde hvile sammen med jer.
³³Fredens Gud være med jer alle, amen.

Kapitel 16

Hilsner

¹Jeg anbefaler jer Føbe, vores søster, som også er menighedstjener i Kenkræa, ²for at I skal modtage hende i Herren som det er værdigt for de hellige, og hjælp hende i det hun har brug for af jer, for hun har også været en velynder for mange og for mig selv.

³Hils Priska og Akvila, mine medarbejdere i Kristus Jesus som for min skyld⁵⁶ har risikeret deres liv, og jeg takker ikke alene for dem, men også alle hedningernes menigheder, ⁵og hils menigheden i deres hus. Hils min elskede Epainetos som er førstegrøden til Kristus i provinsen Asien. ⁶Hils Maria som har gjort et stort arbejde for jer. ⁷Hils Andronikos og Junias,⁵⁷ mine landsmænd og mine medfanger, som er højt ansete af apostlene, og som har været i Kristus før mig. ⁸Hils Ampliatus, min elskede i Herren. ⁹Hils Urbanus, vores medarbejder i Kristus, og min elskede Stakys. ¹⁰Hils Apelles, den prøvede i Kristus. Hils dem fra Aristobul. ¹¹Hils Herodion, min landsmand. Hils dem fra Narkissos som er i Herren. ¹²Hils Tryfæna og Tryfosa, som har arbejdet i Herren. Hils den elskede Persis, som har gjort et stort arbejde i Herren. ¹³Hils Rufus, den udvalgte i Herren, og hans og min mor. ¹⁴Hils Asynkritos, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas og brødrene hos dem. ¹⁵Hils Filologos og Julia, Nereus og hans søster og Olympas og alle de hellige hos dem. ¹⁶Hils

hinanden med et helligt kys. Alle Kristi menigheder hilser jer.

Advarsel mod vranglærere

¹⁷Jeg formaner jer, brødre, til at holde øje med dem som imod den undervisning I har lært, skaber splittelser og giver anledninger til frafald. Hold jer fra dem. ¹⁸For den slags tjener ikke vor Herre Kristus, men deres egen mave, og ved søde og smigrende ord forfører de troskyldige hjerter. ¹⁹For jeres lydighed er kendt af alle, så jeg glæder mig over jer. Jeg vil at I skal være vise med hensyn til det gode, og uskyldige med hensyn til det onde. ²⁰Og fredens Gud vil snart knuse Satan under jeres fødder. Vor Herre Jesu nåde være med jer.

Hilsner fra Paulus' medarbejdere

²¹Timotheus, min medarbejder, hilser jer og Lukius, Jason og Sosipatros, mine landsmænd. ²²Jeg, Tertius som har nedskrevet dette brev, hilser jer i Herren. ²³Gajus, min og hele menighedens vært, hilser jer. Erastos, byens regnskabsfører, hilser jer, og Kvartus, vores bror.

Lovprisning

²⁵Han som kan styrke jer med mit evangelium, med Jesu Kristi forkyndelse og med åbenbaringen af den hemmelighed som i evige tider har været skjult, ²⁶men nu er blevet åbenbaret og ved profetiske skrifter efter den evige Guds befaling proklameret for alle folkene for at føre dem til troslydighed: ²⁷Den ene vise Gud ved Jesus Kristus være ære i evighederne, amen.

⁵⁶Ordret: »for mit liv«.

⁵⁷Alternativ oversættelse: »Junia«.

Faglige noter

- a. [Rom 7,4] På græsk bruges der en passiv-form.
- b. [Rom 9,15] Alternativ oversættelse: »Jeg vil være barmhjertig mod den som jeg er barmhjertig imod«.

Paulus' Første Brev til Korintherne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, ved Guds vilje kaldet til Kristi Jesu apostel, og broderen Sosthenes ²hilser Guds menighed, som er i Korinth, og som er blevet helliget i Kristus Jesus og kaldet til at være hellige, sammen med alle dem, som påkalder vores Herre Jesu Kristi navn på ethvert sted, deres og vores: ³Nåde være med jer og fred fra Gud, vores Far, og Herren Jesus Kristus.

Tak for menigheden

⁴Jeg takker altid min Gud for jer på grund af hans nåde som blev givet jer i Kristus Jesus, ⁵for i ham er I blevet rige på alt, på enhver tale og enhver erkendelse, ⁶i samme omfang som vidnesbyrdet om Kristus er blevet styrket blandt jer, ⁷så at I ikke mangler nogen nådegave mens I venter på åbenbaringen af vores Herre Jesus Kristus. ⁸Han vil også styrke jer indtil enden så I er uangrikelige på vores Herre Jesu Kristi dag. ⁹Trofast er Gud, som kaldte jer til at have del¹ i hans Søn, Jesus Kristus vores Herre.

Om uenighed i menigheden

¹⁰Men jeg formaner jer, brødre, ved vores Herre Jesu Kristi navn, at I alle skal være enige, og at der ikke må være splittelser

¹Ordret: »delagtighed«

blandt jer, men at I skal være forenede i de samme tanker og i den samme mening.

¹¹For det er blevet meddelt mig om jer, mine brødre, af Kloes folk, at der er stridigheder blandt jer. ¹²Jeg mener dette: Enhver af jer siger: »Jeg tilhører Paulus, jeg Apollos, jeg Kefas og jeg Kristus.« ¹³Men er Kristus blevet delt? Er Paulus blevet korsfæstet for jer? Eller blev I døbt til Paulus' navn? ¹⁴Jeg takker Gud for at jeg ikke har døbt nogen af jer, undtagen Krispus og Gajus, ¹⁵for at ingen skal sige at I er blevet døbt til mit navn. ¹⁶Dog har jeg også døbt Stefanus' hus, ellers ved jeg ikke om jeg har døbt andre. ¹⁷For Kristus sendte mig ikke for at døbe, men for at forkynde evangeliet, dog ikke med ordets visdom for at Kristi kors ikke skal blive virkningsløst.

Kristus som Guds visdom og kraft

¹⁸For ordet om korset er for dem som fortæbes, en tåbelighed, men for dem som frelses, er det Guds kraft. ¹⁹For der står skrevet:

Jeg vil ødelægge de vises visdom,
og jeg vil tilintetgøre de fornuftiges fornuft.

²⁰Hvor er der en vis? Hvor er der en skriftlærd? Hvor er der en debattør i denne verden? Har Gud ikke gjort denne verdens visdom til tåbelighed? ²¹For da verden ved Guds visdom ikke kendte Gud i hans visdom, besluttede Gud at frelse dem som tror,

ved forkyndelsens tåbelighed. ²²For jøder kræver tegn, og grækere kræver visdom, ²³men vi forkynnder Kristus som korsfæstet, for jøder et anstød til fald og for grækere en tåbelighed, ²⁴men for de kaldede selv, både jøder og grækere, Kristus som Guds kraft og Guds visdom, ²⁵for Guds tåbelighed er visere end mennesker, og Guds svaghed er stærkere end mennesker. ²⁶For læg mærke til jeres kaldelse, brødre, at der ikke var mange menneskeligt² vise, ikke mange magtfulde, ikke mange ansete, ²⁷men Gud udvalgte det tåbelige i verden for at bringe skam over de vise, og Gud udvalgte det svage i verden for at bringe skam over det stærke, ²⁸og Gud udvalgte det ringe og det ringeagtede, som ikke er noget, for at gøre det som er noget, til intet ²⁹for at intet menneske³ skal rose sig over for Gud. ³⁰Men I er i Kristus på grund af ham som for os er blevet visdom fra Gud: Retfærdighed og helligelse og løskøbelse, ³¹for at, som der står skrevet: »Den, som roser sig, skal rose sig af Herren.«

Kapitel 2

Kristus som korsfæstet

¹Da jeg kom til jer, brødre, kom jeg ikke og forkyndte Guds hemmelighed for jer med fremragende tale eller visdom. ²For jeg havde besluttet ikke at vide af noget andet blandt jer end Jesus Kristus og ham som korsfæstet. ³Og jeg færdedes hos jer i svaghed og i frygt og med megen bæven, ⁴og min tale og min forkyndelse var ikke med visdoms overbevisende ord, men med Ånds og krafts bevis ⁵for at jeres tro ikke skal hvile på menneskers visdom, men på Guds kraft.

²Ordret: »efter kødet«

³Ordret: »kød«

Guds visdom

⁶Dog visdom taler vi blandt de fuldkomne, men ikke en visdom fra denne verden eller fra denne verdens herskere, som tilintetgøres, ⁷men vi taler Guds hemmelige og skjulte visdom⁴ som Gud før denne verdens tid har forudbestemt til herlighed for os, ⁸men som ingen af denne verdens herskere har kendt, for havde de kendt den, ville de ikke have korsfæstet herlighedens Herre. ⁹Men som der står skrevet:

Det som et øje ikke har set, og et øre ikke har hørt,

og som ikke er opstået i et menneskes hjerte,

det har Gud forberedt til dem som elsker ham.

¹⁰Men Gud har ved Ånden åbenbaret det for os, for Ånden undersøger alt, endog Guds dybder. ¹¹For hvilket menneske ved hvad der er i mennesket, uden menneskets ånd som er i det? Således har heller ingen erkendt hvad der er i Gud, uden Guds Ånd, ¹²men vi har modtaget Ånden fra Gud og ikke verdens ånd for at vi kan vide hvad Gud har skænket os af nåde, ¹³som vi også taler om ikke med ord lærte af menneskelig visdom, men med ord lærte af Ånden, idet vi tolker det åndelige for åndelige. ¹⁴Men et sjæleligt menneske tager ikke imod det der kommer fra Guds Ånd, for det er ham en tåbelighed, og han kan ikke forstå det, for det skal bedømmes åndeligt. ¹⁵Men den åndelige bedømmer alt, men selv bedømmes han af ingen. ¹⁶For hvem har kendt Herrens tanker så han kan undervise ham? Men vi har Kristi tanker.

⁴Ordret: »visdom i hemmelighed, som var blevet skjult«

Kapitel 3

Guds medarbejdere

¹Men, brødre, jeg kunne ikke tale til jer som til åndelige, men kun som til kødelige, som til børn i Kristus. ²Jeg gav jer mælk at drikke, ikke fast føde, for I kunne endnu ikke tåle det. Ja, I kan det heller ikke nu, ³for I er endnu kødelige. For når der er misundelse og strid blandt jer, er I så ikke kødelige og vandrer på en menneskelig måde? ⁴For når nogen siger: »Jeg tilhører Paulus,« men en anden: »Jeg tilhører Apollos,« er I så ikke mennesker? ⁵Hvad er da Apollos? Og hvad er Paulus? Tjenere ved hvem I kom til tro, og enhver tjente på den måde Herren gav. ⁶Jeg plantede, Apollos vandede, men Gud gav væksten, ⁷så hverken den som planter, eller den som vander, er noget, men det er Gud som giver væksten. ⁸Men den som planter, og den som vander, er ét, dog vil enhver modtage sin egen løn i forhold til sit eget arbejde, ⁹for vi er Guds medarbejdere. Guds mark, Guds bygning, er I.

¹⁰I overensstemmelse med Guds nåde, som er blevet givet mig, har jeg som en dygtig murermester lagt fundamentet, men en anden bygger på det. Enhver skal lægge mærke til hvordan han bygger. ¹¹For ingen kan lægge et andet fundament end det der er lagt, og det er Jesus Kristus. ¹²Når nogen bygger på fundamentet med guld, sølv, ædelstene, træ, hø og strå, ¹³så vil enhvers gerning blive åbenbaret. For dagen vil gøre det klart, for den vil blive åbenbaret med ild, og ilden vil prøve enhvers gerning, hvordan den er. ¹⁴Hvis ens gerning, som er bygget på fundamentet, består, vil han modtage løn. ¹⁵Hvis ens gerning brændes op, vil han miste lønnen, men han vil selv blive frelst, dog som gennem ild. ¹⁶Ved I ikke, at I er Guds tempel, og Guds Ånd bor i jer? ¹⁷Men hvis nogen ødelægger Guds tempel,

vil Gud ødelægge ham, for Guds tempel er helligt, og det tempel er I.

¹⁸Lad ingen bedrage sig selv. Hvis nogen blandt jer mener at være vis i denne verden, må han blive en tåbe, for at han kan blive vis. ¹⁹For denne verdens visdom er tåbelighed for Gud. For der står skrevet: »Han fanger de vise i deres snedighed.« ²⁰Og videre: »Herren kender de vises tanker, at de er tomme.« ²¹Derfor skal ingen rose sig af mennesker, for alt tilhører jer, ²²hvad enten det er Paulus eller Apollos eller Kefas eller verden eller liv eller død eller det nuværende eller det kommende, alt tilhører jer, ²³men I tilhører Kristus, og Kristus tilhører Gud.

Kapitel 4

Apostlenes tjeneste

¹Således skal man se på os: Som Kristi tjenere og forvaltere over Guds hemmeligheder. ²Af forvaltere kræves nu i øvrigt at de findes tro. ³Men for mig betyder det kun lidt at jeg bliver vurderet af jer eller af en menneskelig domstol; ja, jeg vurderer ikke engang mig selv. ⁴For jeg er mig ikke noget bevidst, dog dermed er jeg ikke blevet erklæret retfærdig, men den som bedømmer mig, er Herren. ⁵Derfor døm ikke noget før tiden, før Herren kommer, og han vil bringe for lyset hvad der er skjult i mørket,⁵ og åbenbare hjerters planer, og så vil enhver få sin ros af Gud.

⁶Men dette, brødre, har jeg anvendt på mig selv og Apollos for jeres skyld for at I kan lære af os ikke at gå ud over det som står skrevet, for at I ikke skal blive opblæste så I ophøjer den ene over for den anden.⁶ ⁷For hvem giver dig et fortrin? Og hvad har

⁵Ordret: »mørkets skjulte ting«.

⁶Ordret: »blive opblæste over den ene imod den anden«.

du som du ikke har modtaget? Men når du altså har modtaget det, hvorfor roser du dig som om du ikke havde modtaget det?

⁸I er allerede blevet mætte, I er allerede blevet rige, I blevet konger uden os, ja, var I også virkelig blevet konger, så kunne vi også være konger sammen med jer. ⁹For jeg mener at Gud har vist os apostle frem som de ringeste, som dødsdømte, for vi er blevet et skuespil for verden, både for engle og mennesker. ¹⁰Vi er tåber for Kristi skyld, men I er kloge i Kristus; vi er svage, men I er stærke; vi er vanærede, men I er ærede. ¹¹Frem til denne time sulter og tørster vi, og vi mangler tøj og bliver slået og er hjemløse, ¹²og når vi slider, arbejder vi med vores egne hænder; når vi skældes ud, velsigner vi, når vi forfølges, udholder vi det, ¹³når vi spottes, taler vi venligt, vi er blevet som affald for verden, et udskud for alle indtil nu.

¹⁴Jeg skriver ikke dette til jer for at gøre jer skamfulde, men for at vejlede jer som mine elskede børn. ¹⁵For selvom I har utallige opdragere i Kristus, så har I dog ikke mange fædre, for jeg er ved evangeliet blevet jeres far i Kristus Jesus. ¹⁶Jeg formæner jer da: Bliv mine efterfølgere. ¹⁷Derfor har jeg sendt jer Timotheus, som er mit elskede og trofaste barn i Herren, han vil minde jer om mine veje i Kristus Jesus sådan som jeg underviser overalt i enhver menighed. ¹⁸Nogle er blevet opblæste fordi jeg ikke kommer til jer, ¹⁹men jeg kommer snart til jer, hvis Herren vil det, og jeg vil ikke lære de opblæstes ord at kende, men erfare deres kraft, ²⁰for Guds rige består ikke i ord, men i kraft. ²¹Hvad ønsker I? Skal jeg komme til jer med stokken eller med kærlighed og en mild ånd?

Kapitel 5

Om utugt i menigheden

¹Man hører virkelig om utugt iblandt jer, og om en sådan utugt, som ikke engang findes blandt hedningerne, nemlig at en mand lever sammen med sin fars hustru. ²Og I blev opblæste, men skulle I ikke hellere have sørget, så han som har gjort denne gerning, blev fjernet fra jeres midte? ³For skønt jeg er fraværende i kroppen, er jeg dog nærværende i ånden, og jeg har som nærværende allerede dømt ham som har gjort dette. ⁴Når I og min ånd er forsamlet i vor Herre Jesu navn, og vi er sammen med vores Herre Jesu kraft, ⁵skal han overgives til Satan så kødet kan tilintetgøres for at hans ånd kan blive frelst på Herrens dag. ⁶Jeres stolthed er ikke smuk. Ved I ikke at en smule surdej gennemsyrer hele dejen? ⁷Rens den gamle surdej ud for at I kan blive en ny dej, ligesom I jo er usyrede; for også vores påskelam, Kristus, er slagtet. ⁸Lad os derfor fejre påske, ikke med gammel surdej eller med slet og ond surdej, men med renheds og sandheds usyrede brød. ⁹I mit brev har jeg skrevet til jer at I ikke må omgås utugtige, ¹⁰jeg mente ikke denne verdens utugtige i det hele taget eller griske og røvere eller afgudsdyrkere, i så fald måtte I da gå ud af verden. ¹¹Men nu skriver jeg til jer at I ikke må omgås nogen som bærer brodernavn og er utugtig eller grisk eller afgudsdyrker eller spotter eller fordrukken eller en røver. I må ikke engang spise sammen med en sådan. ¹²For er det min sag at dømme dem udenfor? Dømmer I ikke dem indenfor? ¹³Gud vil dømme dem udenfor. »I skal fjerne den onde fra jer selv.«

Kapitel 6

Advarsel mod retssager mod brødre

¹Kan nogen af jer, som har en sag mod en anden, få sig til at føre proces for de uretfærdige og ikke for de hellige? ²Eller ved I ikke at de hellige skal dømme verden? Og når verden dømmes ved jer, er I da uværdige til at dømme i de ringeste retssager?⁷ ³Ved I ikke at vi skal dømme engle, hvor meget mere da dagligdags forhold? ⁴Hvis I altså har retssager om dagligdags forhold, sætter I da de ringeagtede i menigheden som dommere? ⁵Jeg siger dette til skam for jer. Er der da ikke en eneste vis blandt jer som kan dømme mellem hans brødre? ⁶Men broder fører proces mod broder, og det for vantro?

⁷I det hele taget er det da allerede et nederlag for jer at I har retssager med hinanden. Hvorfor lider I ikke hellere uret? Hvorfor lader I jer ikke hellere plyndre? ⁸Men I begår uret og plyndrer, og det mod brødre.

Advarsel mod syndig praksis

⁹Eller ved I ikke at uretfærdige ikke skal arve Guds rige? Lad jer ikke bedrage. Hverken utugtige eller afgudsdyrkere eller ægteskabsbrydere eller mænd der lader sig bruge homoseksuelt, eller mænd som udøver homoseksuel handling, ¹⁰eller tyve eller griske eller fordrukne, eller spottere eller røvere skal arve Guds rige. ¹¹Og sådan var nogle af jer, men I lod jer renavaske, ja, I blev helliget, ja, I blev erklæret retfærdige ved Herren Jesu Kristi navn og ved vores Guds Ånd.

Advarsel mod utugt

⁷Det kan også oversættes: »Er I da uværdige til oprette de ringeste domstole?«

¹²Alt er mig tilladt, men ikke alt gavner; alt er mig tilladt, men jeg skal ikke lade noget herske over mig. ¹³Maden er bestemt for maven, og maven for maden, men Gud vil tilintetgøre begge. Men kroppen er ikke bestemt for utugt, men for Herren, og Herren er bestemt for kroppen. ¹⁴Men Gud har oprejst Herren og vil oprejse jer ved sin kraft. ¹⁵Eller ved I ikke at jeres kroppe er Kristi lemmer? Skal jeg da tage Kristi lemmer og gøre dem til en prostituerets lemmer? Nej, slet ikke. ¹⁶Eller ved I ikke at den som holder sig til en prostitueret, er én krop med hende? For de to, hedder det, skal blive ét kød. ¹⁷Men den som holder sig til Herren, er én ånd med ham. ¹⁸Flygt fra utugt. Enhver synd som et menneske begår, er uden for kroppen, men den som begår utugt, synder mod sin egen krop. ¹⁹Eller ved I ikke at jeres krop er et tempel for Helligånden i jer som I har fra Gud, og at I ikke tilhører jer selv? ²⁰For I er blevet købt for en betaling. Ær da Gud i jeres krop.

Kapitel 7

Om ægteskab og ugift stand

¹Men vedrørende det I skrev, så er det godt for en mand ikke at røre en kvinde, ²men for at hindre utugt skal enhver mand have sin egen hustru, og enhver kvinde have sin egen mand. ³Manden skal give hustruen hvad han skylder hende, og på samme måde skal også hustruen give manden hvad hun skylder ham. ⁴Hustruen har ikke råderetten over sin egen krop, men det har manden, og på samme måde har manden heller ikke råderetten over sin egen krop, men det har hustruen. ⁵Unddrag jer ikke hinanden, uden måske efter gensidig aftale for en tid for at I kan hengive jer til bøn, og så skal I være sammen igen for at Satan ikke skal friste jer på grund af jeres manglende selvkontrol.

⁶Men dette siger jeg som en indrømmelse og ikke som en befaling. ⁷Men jeg ønsker at alle mennesker er som jeg, men enhver har sin egen nådegave fra Gud, den ene har det på en måde, og den anden på en anden måde.

⁸Men dette siger jeg til de ugifte og til enkerne, at det er godt for dem hvis de forbliver som jeg, ⁹men hvis de ikke kan være afholdende, skal de gifte sig, for det er bedre at gifte sig end at brænde af begær.

Om skilsmisse og nyt ægteskab

¹⁰Men de gifte befaler jeg, dog ikke jeg, men Herren, at en hustru ikke må skille sig fra sin mand, ¹¹ – men hvis hun også har skilt sig, ⁸ skal hun forblive ugift eller forsone sig med sin mand – og en mand må ikke skille sig fra sin hustru.

¹²Men til de øvrige siger jeg, ikke Herren: Hvis en broder har en vantro hustru, og hun accepterer at bo hos ham, skal han ikke skille sig fra hende, ¹³ og hvis en hustru har en vantro mand, og han accepterer at bo hos hende, skal hun ikke skille sig fra manden. ¹⁴For den vantro mand er blevet helliget ved sin hustru, og den vantro hustru er blevet helliget ved manden, ellers ville jeres børn være urene, men nu er de hellige. ¹⁵Men hvis den vantro lader sig skille, så lad ham blive skilt, broderen eller søsteren er ikke bundet i sådanne situationer, men Gud har kaldet jer til fred. ¹⁶For hvordan kan du vide, hustru, om du kan frelse din mand? Eller hvordan kan du vide, mand, om du kan frelse din hustru?

Lev i det du blev kaldet til

¹⁷Kun skal enhver leve sådan som Herren har tildelt, sådan som Gud har kal-

⁸Sætningen kan også oversættes: »men hvis hun også skiller sig«.

det ham. Sådan befaler jeg i alle menighederne. ¹⁸Blev nogen kaldet som omskåret, skal han ikke blive uomskåret, hvis en blev kaldet som uomskåret, skal han ikke lade sig omskære. ¹⁹Omskærelse betyder intet, og manglende omskærelse betyder intet, men overholdelse af Guds bud betyder noget. ²⁰Enhver skal blive i det kald han er blevet kaldet til. ²¹Blev du kaldet som slave, skal du ikke være bekymret, men hvis du kan blive fri, så gør hellere brug af det. ²²For den som er blevet kaldet i Herren som slave, er Herrens frigivne, på samme måde er den som er blevet kaldet som fri, Herrens slave, ²³I er blevet købt for en betaling. Bliv ikke menneskers slaver. ²⁴Brødre, enhver skal blive i det han blev kaldet til, for Gud.

Om unge forlovede kvinder

²⁵Men vedrørende unge forlovede kvinder⁹ har jeg ikke en befaling fra Herren, men jeg giver min mening til kende som den der ved Herrens barmhjertighed er troværdig. ²⁶Jeg mener altså dette, at det på grund af den nuværende nød er godt at et menneske forbliver som han er. ²⁷Er du bundet¹⁰ til en kvinde, søg ikke at blive løst. ¹¹Er du løst fra en kvinde¹², så søg ikke en hustru. ²⁸Men hvis du gifter dig, har du ikke syndet, og hvis jomfruen gifter sig, har hun ikke syndet, men de vil få trængsel i kødet, og jeg vil skåne jer for det.

Om frihed

²⁹Men dette mener jeg: Tiden er begrænset. Fra nu af skal de som har hustruer, være

⁹Ordret: »jomfruer«.

¹⁰Der er tænkt på en mand som er forlovet med en ung kvinde.

¹¹Manden skal ikke opløse forlovelsen hvor der er afgivet løfter.

¹²Manden er ikke forlovet med en ung kvinde

som om de ikke har, ³⁰og de som græder, som om de ikke græder, og de som glæder sig, som om de ikke glæder sig, og de som køber, som om de ikke ejer, ³¹og de som bruger verden, som om de ikke bruger den, for verden i denne skikkelse forgår.

Om den giftes bekymring

³²Men jeg vil at I skal være uden bekymring. Den ugifte bekymrer sig om det der hører Herren til, hvorledes han kan glæde Herren. ³³Men den gifte bekymrer sig om det der hører verden til, hvordan han kan glæde sin hustru, ³⁴og han er delt. Og den ugifte kvinde og den unge forlovede kvinde¹³ bekymrer sig om det der hører Herren til for at hun kan være hellig både i henseende til krop og ånd, men den der er gift, bekymrer sig om det der hører verden til, hvordan hun kan glæde manden. ³⁵Men dette siger jeg til jeres eget bedste, ikke for at fange jer, men for at I kan leve uforstyrret og anstændigt og hengivent for Herren.

Om unge forlovede kvinder

³⁶Hvis nogen mener at bringe skam over sin forlovede¹⁴ hvis han¹⁵ har stærke lidenskaber,¹⁶ og det ikke kan være anderledes, skal han gøre hvad han vil, han synder ikke, lad dem gifte sig. ³⁷Men den som står fast i sit hjerte, som ikke er under tvang, men er herre over sin egen vilje og har besluttet dette i sit eget hjerte at bevare hende som jomfru, han handler godt. ³⁸Derfor, den der gifter sig med sin forlovede,¹⁷ handler godt, og den som ikke gifter sig, vil handle bedre.

¹³Ordret: »jomfru«.

¹⁴Ordret: »jomfru«.

¹⁵»Han« er manden der er forlovet med denne jomfru og bundet til hende ved løfter.

¹⁶Der er tænkt på seksuelle lidenskaber; jf. 1 Kor 7,2.

¹⁷Ordret: »jomfru«.

Om indgåelse af nyt ægteskab

³⁹En kvinde er bundet til sin mand så længe hendes mand lever, men hvis manden dør, er hun fri til at gifte sig med den hun vil, blot det sker i Herren. ⁴⁰Men hun er lykkeligere hvis hun forbliver som hun er, efter min mening, og jeg mener at jeg også har Guds Ånd.

Kapitel 8

Om offerkød

¹Vedrørende offerkød ved vi at alle har erkendelse. Erkendelsen opblæser, men kærligheden opbygger. ²Hvis nogen mener at erkende noget, har han endnu ikke erkendt det som det skal erkendes. ³Men hvis nogen elsker Gud, er han kendt af ham. ⁴Altså vedrørende spisning af offerkød ved vi at der ikke er nogen afgud i verden, og at der ikke er nogen Gud, undtagen én. ⁵For selvom der er såkaldte guder i himlen og på jorden, ligesom der er mange guder og mange her-
rer,

⁶så er der for os én Gud, Faderen
fra hvem alt er, og vi er til for ham,
og én Herre, Jesus Kristus
ved hvem alt er, og vi er til ved ham.

⁷Ikke alle har erkendelsen, men indtil nu spiser nogle af vane kødet som afgudsofferkød, og deres samvittighed, som er svag, besmittes. ⁸Men mad bringer os ikke frem for Gud; vi lider hverken mangel hvis vi ikke spiser, eller har overflod hvis vi spiser. ⁹Men se til at jeres frihed¹⁸ ikke bliver et anstød der fører de svage til fald. ¹⁰For hvis nogen ser dig, som har erkendelse, ligge til bords i afgudstemplet, opbygges hans samvittighed, som er svag, så ikke til at spise offerkød? ¹¹Da går den

¹⁸Dvs. til at spise.

svage til grunde ved din erkendelse, broderen som Kristus er død for. ¹²Men når I således synder mod brødrene og sårer deres svage samvittighed, synder I imod Kristus. ¹³Derfor, hvis mad bringer min broder til fald, vil jeg aldrig i evighed spise kød for at jeg ikke skal bringe min broder til fald.

Kapitel 9

Om afkald på ens ret

¹Er jeg ikke fri? Er jeg ikke apostel? Har jeg ikke set Jesus, vores Herre? Er I ikke min gerning i Herren? ²Hvis jeg ikke er apostel for andre, så er jeg det i hvert fald for jer, for I er i Herren seglet på min aposteltjeneste. ³Dette er mit forsvar imod dem som vurderer mig. ⁴Har vi ikke ret til at spise og drikke? ⁵Har vi ikke ret til at tage en søster som hustru med os ligesom de øvrige apostle og Herrens brødre og Kefas? ⁶Eller er det alene mig og Barnabas der ikke har ret til lade være med at arbejde? ⁷Hvem er nogensinde soldat for egen regning? Hvem planter en vingård og spiser ikke af dens frugt? Eller hvem vogter en hjord og ernæres ikke af hjordens mælk?

⁸Siger jeg dette ud fra menneskelig tankegang, eller siger ikke også loven dette? ⁹For i Moselov står der skrevet: »Du må ikke binde munden til på en okse som tærsker.« Mon det er okserne Gud tænker på? ¹⁰Eller siger han det helt for vores skyld? Jo, for vores skyld blev der skrevet: »Den der pløjer, skal pløje med håb, og den der tærsker, skal tærske med håb om at få sin del.« ¹¹Når vi har sået det åndelige hos jer, er det da for meget hvis vi høster det materielle af jer? ¹²Når andre har del i denne ret over jer, har vi så ikke endnu mere? Men vi har ikke gjort brug af denne ret, men vi tåler alt for at vi ikke skal lægge nogen hindring for Kristi evangelium.

¹³Ved I ikke at de som arbejder i templet, får deres føde fra templet, de som tjener ved alteret, deler ofrene med alteret? ¹⁴Således har også Herren befalet at de som forkyn-der evangeliet, skal leve af evangeliet.

¹⁵Men jeg har ikke gjort brug af noget af dette, og jeg skriver ikke dette for at det skal være sådan for mig, for jeg vil hellere dø end ¹⁹ingen skal gøre min ros til intet. ¹⁶For hvis jeg forkyn-der evangeliet, giver det mig ingen grund til ros, for en tvang er lagt på mig, for ve mig hvis jeg ikke forkyn-der evangeliet. ¹⁷For hvis jeg gør det af egen vilje, får jeg løn, men hvis jeg ikke gør det frivilligt, er jeg betroet en tjeneste. ¹⁸Hvad er da min løn? Den er at jeg, når jeg forkyn-der evangeliet, fremsætter det gratis så at jeg ikke gør brug af den ret som evangeliet giver mig.

¹⁹For skønt jeg er fri over for alle, har jeg gjort mig selv til en tjener for alle for at jeg kan vinde flere, ²⁰og jeg er blevet som en jøde for jøderne for at jeg kan vinde jøder; jeg er blevet som en under loven for dem under loven for at jeg kan vinde dem under loven; ²¹jeg er blevet som en uden lov for dem uden lov, skønt jeg ikke er uden lov, men er under Kristi lov, for at jeg kan vinde dem uden lov; ²²jeg er blevet som en svag for de svage for at jeg kan vinde de svage; jeg er blevet alt for alle for at jeg i hvert fald kan frelse nogle. ²³Men jeg gør alt for evangeliets skyld for at jeg må have del i det.

²⁴Ved I ikke at de som løber på stadion, alle løber, men kun én modtager sejsprisen. Sådan skal I løbe for at I kan modtage den. ²⁵Enhver atlet er afholdende i alt, men de gør det for at modtage en forgængelig sejrskrans, vi derimod for at modtage en ufor-gængelig sejrskrans. ²⁶Jeg løber altså ikke som en uden mål; jeg bokser ikke som en der slår i luften, ²⁷men jeg disciplinerer min

¹⁹Sætningen er ufuldstændig.

krop og holder den under kontrol for at jeg som har forkyndt for andre, ikke selv skal blive forkastet.

Kapitel 10

Israel som advarende eksempel

¹Jeg vil ikke at I, brødre, skal være uvidende om at vores fædre alle var under skyen, og alle gik gennem havet, ²og alle blev døbt til Moses i skyen og i havet, ³og alle spiste den samme åndelige mad, ⁴og alle drak den samme åndelige drik, for de drak af den åndelige klippe som fulgte med, og klippen var Kristus. ⁵Men Gud fandt ikke glæde i de fleste af dem, de blev jo slået ned i ørkenen.

⁶Men derved er de blevet forbilleder for os så at vi ikke skal begære det onde, sådan som de begærede. ⁷Bliv heller ikke afgudsdyrkere sådan som nogle af dem, som der står skrevet: »Folket satte sig for at spise og drikke, og de rejste sig for at danse.« ⁸Lad os heller ikke begå utugt, sådan som nogle af dem begik utugt, og på én dag faldt 23.000. ⁹Lad os heller ikke friste Herren, sådan som nogle af dem fristede ham, og de blev dræbt af slanger. ¹⁰I skal heller ikke blive fortørnede, ligesom nogle af dem blev fortørnede, og de blev dræbt af Ødelæggeren. ¹¹Dette skete med dem som et advarende eksempel²⁰, men det blev skrevet til vejledning for os, til hvem tidernes afslutning er kommet. ¹²Derfor, den som mener at stå, skal se til at han ikke falder. ¹³For der er kun kommet fristelser til os som et menneske kan bære, og Gud er trofast, og han vil ikke tillade at I fristes ud over det I kan bære, men sammen med fristelsen vil han skabe udgangen af den, så I kan bære den.

²⁰ Ordret: »forbilledligt«.

Advarsel mod afgudsdyrkelse

¹⁴Derfor, mine elskede, flygt fra afgudsdyrkelsen. ¹⁵Jeg taler til jer som fornuftige. Døm selv hvad jeg siger. ¹⁶Velsignelsens bæger som vi velsigner, er den ikke del²¹ i Kristi blod? Brødet som vi bryder, er det ikke del²² i Kristi krop? ¹⁷Fordi der er ét brød, er vi alle én krop, for alle har del i det ene brød. ¹⁸Læg mærke til Israels folk:²³ Har de som spiser ofrene, ikke del i alteret? ¹⁹Hvad siger jeg da? At offerkød²⁴ er noget? Eller at en afgud er noget? ²⁰Nej, men at det man ofrer, ofrer man til dæmoner og ikke til Gud, og jeg vil ikke at I skal have del i dæmoner. ²¹I kan ikke drikke Herrens bæger og dæmonernes bæger, I kan ikke have del i Herrens bord og dæmonernes bord. ²²Eller vil I provokere Herren til vrede? Er vi stærkere end ham?

Spisning af offerkød i social sammenhæng

²³Alt er tilladt, men ikke alt gavner; alt er tilladt, men ikke alt opbygger. ²⁴Ingen skal søge sit eget, men den andens. ²⁵I kan spise alt det som sælges på markedet, uden at undersøge det af hensyn til samvittigheden, ²⁶for jorden og dens fylde tilhører Herren. ²⁷Hvis nogen af de vantro indbyder jer, og I ønsker at gå derhen, kan I spise alt det der sættes foran jer, uden at undersøge det af hensyn til jeres samvittighed. ²⁸Men hvis nogen siger til jer: »Dette er offerkød«, så spis det ikke af hensyn til ham som informerede jer, og af hensyn til samvittigheden, ²⁹men jeg mener den andens samvittighed og ikke jeres egen. For hvorfor skal min frihed dømmes af en andens samvittighed?

²¹ Alternativ oversættelse: »fællesskab med«

²² Alternativ oversættelse: »fællesskab med«

²³ Ordret: »Israel efter kødet«.

²⁴ Offerkød er kød fra dyr der er ofret til afguder

³⁰Hvis jeg tager del i det med tak, hvorfor spottes jeg da for det jeg takker for?

Til Guds ære

³¹Altså, hvad enten I spiser eller drikker, eller hvad I gør, gør alt til Guds ære. ³²Vær ikke en anledning til fald for jøder, grækere og Guds menighed, ³³ligesom også jeg i alt søger at imødekomme alle, idet jeg ikke søger det som er til gavn for mig selv, men det der er til gavn for mange for at de kan blive frelst. ¹²⁵Bliv mine efterfølgere, ligesom jeg også er Kristi efterfølger.

Kapitel 11

Kvindens hoveddække

²⁶Jeg roser jer fordi I husker mig i alt og holder fast i de overleveringer jeg har overleveret jer. ³Men jeg vil at I skal vide at Kristus er enhver mands hoved, men manden er kvindens hoved, og Gud er Kristi hoved. ⁴Enhver mand som beder eller profeterer med noget på hovedet, ²⁷bringer skam over sit hoved. ⁵Enhver kvinde som beder eller profeterer med utildækket ²⁸hoved, bringer skam over sit hoved, for det er helt det samme som at hun har ladet håret barbere af. ⁶For når en kvinde ikke tildækker sig, skal hun barbere håret af, men når det er en skam for en kvinde at lade håret barbere af eller skære af, skal hun tildække sit hoved.

⁷For en mand skylder ikke at tildække sit hoved fordi han er Guds billede og ære, men kvinden er mandens ære. ⁸For manden er

²⁵11,1 hører naturligt til her.

²⁶Vers 1 står efter 10,33 da det naturligt hører til der.

²⁷Der er enten tænkt på en kappe over hovedet eller langt hår.

²⁸Der er enten tænkt på uden en kappe over hovedet eller uden langt hår.

ikke af kvinden, men kvinden er af manden, ⁹for manden blev heller ikke skabt for kvindens skyld, men kvinden for mandens skyld. ¹⁰Derfor skylder kvinden at have et tegn på autoritet på hovedet på grund af englenerne. ¹¹Dog i Herren er kvinden ikke uden manden eller manden uden kvinden, ¹²for ligesom kvinden er af manden, således er også manden ved kvinden, men alt er af Gud.

¹³Døm selv: Er det rigtigt at en kvinde beder til Gud med utildækket hoved? ¹⁴Eller lærer ikke naturen selv at det er en vanære for en mand hvis han har langt hår, men at det er en ære for en kvinde hvis hun har langt hår? ¹⁵For det lange hår er givet hende i stedet for et slør. ¹⁶Men hvis nogen gerne vil være stridslysten, så har vi eller Guds menigheder ikke en sådan skik.

Om nadverfejring

¹⁷Men jeg roser jer ikke når jeg befaler det følgende, for I kommer ikke sammen til gavn, men til skade. ¹⁸For det første hører jeg at der er splittelser iblandt jer når I kommer sammen i menigheden, og det tror jeg delvist. ¹⁹Ja, der skal være splittelser blandt jer for at de ægte troende kan blive synlige blandt jer. ²⁰Når I altså kommer sammen, er det ikke for at spise Herrens måltid, ²¹for enhver spiser sit eget måltid, ²⁹og den ene sulter, mens den anden bliver beruset. ²²Har I ikke hjem hvor I kan spise og drikke? Eller ringeagter I Guds menighed og bringer skam over dem som ikke har noget? Hvad skal jeg sige til jer? Skal jeg rose jer? I denne sag roser jeg jer ikke.

²³For jeg modtog fra Herren, hvad jeg også har overleveret jer, at Herren Jesus i den nat han blev forrådt, tog et brød ²⁴, takkede og brød det og sagde: »Dette er min

²⁹Alternativ oversættelse: »for enhver indtager forud sit eget måltid«.

krop, som gives for jer, gør dette til erindring om mig.« ²⁵Ligeledes tog han også bægeret efter måltidet og sagde: »Dette bæger er den nye pagt ved mit blod; gør dette, så ofte I drikker det, til erindring om mig. ²⁵For så ofte I spiser dette brød og drikker dette bæger, forkynnder I Herrens død, indtil han kommer.«

²⁷Derfor, den som spiser Herrens brød eller drikker Herrens bæger uværdigt, er skyldig over for Herrens krop og blod. ²⁸Men ethvert menneske skal prøve sig selv, og så skal han spise af brødet og drikke af bægeret, ²⁹For den der spiser og drikker uden at bedømme kroppen rigtigt³⁰ spiser og drikker sig selv en dom til. ³⁰Derfor er der mange syge og svage og hensovede blandt jer. ³¹Men hvis vi bedømmer os selv, vil vi ikke blive dømt, ³²men når vi bedømmes af Herren, opdrages vi for at vi ikke skal blive fordømt sammen med verden.

³³Derfor, mine brødre, når I kommer sammen for at spise, så indbyd³¹ hinanden til at spise med. ³⁴Hvis nogen er sulten, skal han spise hjemme for at I ikke skal komme sammen til dom. Det resterende vil jeg ordne når jeg kommer.

Kapitel 12

Om nådegaver

¹Brødre, jeg vil ikke at I skal være uvidende om de åndelige gaver. ²I ved at dengang I var hedninger, blev I ført til de stumme afguder, og I blev revet med. ³Derfor meddeler jeg jer at ingen som taler ved Guds Ånd, kan sige: »Forbandet er Jesus«, og ingen kan sige: »Jesus er Herre«, uden ved Helligånden.

³⁰Personen betragter ikke brødet som Kristi krop, men som almindeligt brød.

³¹Alternativ oversættelse: »så vent på«.

⁴Der er forskellige nådegaver, men Ånden er den samme. ⁵Der er forskellige tjenester, men Herren er den samme. ⁵Der er forskellige kraftige aktiviteter, men Gud er den samme, som virker alt i alle. ⁷Men åbenbaring af Ånden gives enhver til fælles gavn. ⁸For ved Ånden får en visdoms tale, og en anden kundskabs tale ifølge den samme Ånd, ⁹en får tro ved den samme Ånd, en anden nådegaver til helbredelser ved den ene Ånd, ¹⁰en får kraftige gerninger, en anden profeti, en får bedømmelser af ånder, en anden forskellige slags tungetale, og en får oversættelse af tungetale. ¹¹Men alt dette virker den ene og samme Ånd som deler ud til hver især som han vil.

Kroppen og dens lemmer

¹²For ligesom kroppen er én og har mange lemmer, men alle kroppens lemmer er én krop skønt de er mange lemmer, således er det også med Kristus. ¹³For ved én Ånd er vi alle blevet døbt til én krop hvad enten vi er jøder eller grækere, slaver eller frie, og vi fik alle én Ånd at drikke. ¹⁴Kroppen er jo ikke ét lem, men består af mange. ¹⁵Hvis foden siger: »Fordi jeg er ikke en hånd, tilhører jeg ikke kroppen«, så ophører den ikke med at tilhøre kroppen på grund af dette. ¹⁶Og hvis øret siger: »Fordi jeg ikke er et øje, tilhører jeg ikke kroppen«, så ophører den ikke med at tilhøre kroppen på grund af dette. ¹⁷Hvis hele kroppen er øje hvor er da hørelsen? Hvis hele kroppen er hørelse hvor er da lugtesansen? ¹⁸Men nu har Gud sat lemmerne, ethvert af dem på kroppen som han ville. ¹⁹Men hvis alt var ét lem hvor var da kroppen? ²⁰Men nu er der mange lemmer, men én krop. ²¹Og øjet kan ikke sige til hånden: »Jeg har ikke brug for dig,« eller hovedet til fødderne: »Jeg har ikke brug for jer,« ²²men de lemmer på kroppen som synes svagere, er meget mere nød-

vendige, ²³og de lemmer på kroppen som synes at være mindre ærefulde, klæder vi med større ære, og de lemmer vi ikke viser frem, klæder vi med en større blufærdighed, ²⁴som de lemmer vi viser frem, ikke har brug for.

Men Gud har sammenføjet kroppen ved at give det ringere større ære ²⁵for at der ikke skal være splittelse i kroppen, men lemmerne have den samme omsorg for hinanden. ²⁶Lider ét lem, lider alle lemmerne sammen med det, æres ét lem, glæder alle lemmerne sig sammen med det.

²⁷Men I er Kristi krop og hver især hans lemmer. ²⁸Og Gud har sat nogle i menigheden som for det første apostle, for det andet profeter, for det tredje lærere, derefter kraftige gerninger, derefter nådegaver til helbredelser, hjælp, ledelse og forskellige slags tungetale. ²⁹Er alle apostle? Er alle profeter? Er alle lærere? Udfører alle kraftige gerninger? ³⁰Har alle nådegaver til helbredelser? Taler alle i tunger? Oversætter alle? ³¹Men stræb efter de største nådegaver. Og jeg vil vise jer en endnu bedre vej.

Kapitel 13

Om kærligheden

¹Hvis jeg taler med menneskers og engles tunger, men ikke har kærlighed, er jeg et rugende malm og en klingende bjælde. ²Hvis jeg har profeti og kender alle hemmeligheder og har al kundskab, og hvis jeg har al tro så jeg kan flytte bjerge, men ikke har kærlighed, er jeg intet. ³Og hvis jeg udlever hele min ejendom, og hvis jeg giver min krop hen til at brændes, men ikke har kærlighed, gavner det mig intet.

⁴Kærligheden er tålmodig, kærligheden er mild, den misunder ikke, kærligheden praler ikke, bliver ikke arrogant. ⁵Den gør intet usømmeligt, søger ikke sit eget, for-

bitres ikke, holder ikke regnskab med det onde. ⁶Den glæder sig ikke over uretfærdighed, men glæder sig over sandheden. ⁷Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt.

⁸Kærligheden ophører aldrig, men hvad enten det er profetier, de vil forgå, eller tungetale, de vil ophøre, eller kundskab, den vil forgå. ⁹For vi erkender delvist, og vi profeterer delvist, ¹⁰men når det fuldkomne kommer, vil det delvise ophøre. ¹¹Da jeg var barn, talte jeg som et barn, tænkte som et barn, overvejede jeg som et barn, men da jeg blev voksen, aflagde jeg det barnlige. ¹²For vi ser nu gennem et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt; nu erkender jeg delvist, men da vil jeg erkende, ligesom jeg er blevet erkendt. ¹³Så nu bliver disse tre: Tro, håb, kærlighed, men størst af disse er kærligheden.

Kapitel 14

Profeti og tungetale

¹Stræb efter kærligheden, og søg de åndelige gaver, men mest at profetere. ²For den som taler i tunger, taler ikke til mennesker, men til Gud, for ingen forstår det, men han taler hemmeligheder ved Ånden, ³men den som profeterer, taler til mennesker til deres opbyggelse, formaning og trøst. ⁴Den der taler i tunger, opbygger sig selv, men den der profeterer, opbygger menigheden. ⁵Men jeg vil at I alle taler i tunger, men hellere at I profeterer; og den der profeterer, er større end den der taler i tunger, medmindre han oversætter for at menigheden kan få opbyggelse deraf.

⁶Brødre, hvis jeg nu kommer til jer og taler i tunger, hvad gavner det³² jer hvis jeg ikke også taler til jer enten ved åbenbaring eller ved kundskab eller ved profeti eller

³²Ordret: »jeg«.

ved undervisning? ⁷Selv de livløse ting giver lyd, enten en fløjte eller en harpe, men hvis der ikke er forskel på tonerne, hvordan skal man da kende det der spilles på fløjte eller på harpe? ⁸For hvis basunen giver en utydelig lyd hvem vil da forberede sig til krig? ⁹Således er det også med jer: Hvis I ikke med tungen taler tydeligt hvordan kan man forstå det som tales? I vil jo tale ud hen i vejret. ¹⁰Der er så og så mange slags sprog i verden og intet uden betydning. ¹¹Hvis jeg altså ikke kender sprogets betydning, vil jeg være fremmed for den som taler, og den som taler, fremmed for mig. ¹²Således også med jer: Siden I stræber efter de åndelige gaver, så stræb efter at være rige på dem der tjener til menighedens opbyggelse.

¹³Derfor, den som taler i tunger, skal bede om at han må kunne oversætte det. ¹⁴For hvis jeg beder i tunger, beder min ånd, men mine tanker er uden frugt. ¹⁵Hvad følger nu deraf? Jeg vil bede med ånden, men jeg vil også bede med tankerne; jeg vil lovsynge med ånden, men jeg vil også lovsynge med tankerne. ¹⁶Hvis du lovpriser med ånden, hvorledes skal da den som sidder på den udenforståendes plads, sige amen til din tak? Han ved jo ikke hvad du siger. ¹⁷For du takker godt, men den anden opbygges ikke. ¹⁸Jeg takker Gud for at jeg taler mere i tunger end jer alle, ¹⁹men i menigheden vil jeg hellere tale fem ord med mine tanker for at jeg også kan undervise andre, end ti tusind ord i tunger.

²⁰Brødre, vær ikke børn i forstand, men vær spædbørn i ondskab, og vær voksne i forstand. ²¹I loven står der skrevet:

»Med fremmede sprog og med fremmede læber vil jeg tale til dette folk,

og ikke engang på den måde vil de høre mig, siger Herren.«

²²Derfor er tungetale ikke et tegn for de troende, men for de ikke-troende, og profeti er ikke et tegn for de ikke-troende, men

for de troende. ²³Hvis altså hele menigheden kommer sammen, og alle taler i tunger, men udenforstående eller ikke-troende kommer ind, vil de så ikke sige: »I er ude af jer selv«? ²⁴Men hvis alle profeterer, og en ikke-troende eller udenforstående kommer ind, overbevises han af alle, bedømmes han af alle, ²⁵det skjulte i hans hjerte åbenbares, og så vil han falde på sit ansigt og tilbede Gud og proklamere: »Gud er sandelig blandt jer.«

Ordninger for menigheden

²⁶Hvad følger heraf, brødre? Når I kommer sammen, har enhver en salme, en undervisning, en åbenbaring, en tungetale, en oversættelse. Alt skal ske til opbyggelse. ²⁷Hvis nogen taler i tunger, så to højst tre og efter tur, og én skal oversætte, ²⁸men hvis han ikke kan oversætte, skal han tie i menigheden, og han skal tale for sig selv og for Gud. ²⁹Og to eller tre profeter skal tale, og de andre skal bedømme, ³⁰men hvis en anden får en åbenbaring, mens han sidder ned, skal den første tie. ³¹For I kan alle profetere efter tur for at alle kan undervises, og alle kan formanens. ³²Og profeters ånder underordner sig under profeterne, ³³for Gud er ikke forvirringens, men fredens Gud.

Ligesom i alle de helliges menigheder ³⁴skal kvinderne tie i menigheden, for det er ikke tilladt³³ dem at tale, men de skal underordne sig, ligesom også loven siger. ³⁵Hvis de vil lære noget, skal de spørge deres egne mænd hjemme, for det er en skam for en kvinde at tale i menigheden. ³⁶Eller er Guds ord udgået fra jer, eller er det kommet til jer alene?

³⁷Hvis nogen mener at være profet eller åndelig, skal han forstå at det jeg skriver til jer, er Herrens bud, ³⁶men hvis nogen

³³Ordret: »det tillades dem ikke«.

ikke anerkender det, vil han ikke blive anerkendt. ³⁹Derfor, mine brødre, søg efter at profetere, og I må ikke forhindre nogen i at tale i tunger, ⁴⁰men alt skal ske korrekt og med orden.

Kapitel 15

Kristi opstandelse

¹Brødre, jeg vil meddele jer evangeliet som jeg har forkyndt for jer, som I også har modtaget, som I også står i, ²og som I også frelses ved hvis I holder fast ved det ord hvormed jeg forkyndte det, ellers var det forgæves at I kom til tro. ³For jeg overgav jer, som noget af det første, hvad I også har modtaget: At Kristus døde for vores synder efter Skrifterne, ⁴at han blev begravet, at han er blevet oprejst på den tredje dag efter Skrifterne, ⁵og at han viste sig for Kefas, derefter for de tolv, ⁶derefter viste han sig for over fem hundrede brødre på én gang, de fleste af dem lever endnu, men nogle er sovet hen, ⁷derefter viste han sig for Jakob, derefter for alle apostlene, ⁸men sidst af alle viste han sig også for mig, der er som et for tidlig født foster.

⁹For jeg er den ringeste af apostlene, og jeg er ikke værdig at kaldes apostel, for jeg har forfulgt Guds menighed, ¹⁰men ved Guds nåde er jeg den jeg er, og hans nåde mod mig har ikke været forgæves, men jeg har slidt mere end dem alle, dog ikke jeg, men Guds nåde som er sammen med mig. ¹¹Altså, hvad enten det er mig eller de andre, sådan forkynder vi, og sådan har I troet.

De dødes opstandelse

¹²Men når der forkyndes om Kristus at han er blevet oprejst fra de døde, hvorledes kan nogle blandt jer sige at der ikke findes no-

gen opstandelse fra de døde? ¹³Men hvis der ikke findes nogen opstandelse fra de døde, så er Kristus heller ikke blevet oprejst. ¹⁴Men hvis Kristus ikke er blevet oprejst, så er også vores forkyndelse tom og jeres tro tom, ¹⁵og vi fremstår som nogle der er falske vidner om Gud fordi vi har vidnet mod Gud at han har oprejst Kristus, som han ikke har oprejst hvis altså døde ikke oprejses. ¹⁶For hvis døde ikke oprejses, så er Kristus heller ikke blevet oprejst, ¹⁷men hvis Kristus ikke er blevet oprejst, er jeres tro forgæves, og I er endnu i jeres synder, ¹⁸og så er de hensovede i Kristus gået fortabt. ¹⁹Hvis vi alene i dette liv har håbet på Kristus, er vi de ynkværdigste af alle mennesker.

²⁰Men nu er Kristus blevet oprejst fra de døde som en førstegrøde af de hensovede. ²¹For døden kom jo ved et menneske, og de dødes opstandelse kom ved et menneske. ²²For ligesom alle dør i Adam, således vil også alle blive levende i Kristus. ²³Men enhver i sin egen gruppe: Som førstegrøde Kristus, derefter ved hans komme dem som tilhører Kristus, ²⁴derefter kommer afslutningen når han overgiver riget til Gud og Faderen, når han har overvundet enhver magt og enhver myndighed og kraft. ²⁵For han skal herske som konge indtil »han får lagt alle fjenderne under hans fødder«. ²⁶Som den sidste fjende overvindes døden, ²⁷for »alt har han underlagt under hans fødder«. Men når han siger at alt er blevet underlagt ham, er det tydeligt at det er undtagen ham som har underlagt ham alt. ²⁸Men når alt er blevet underlagt ham, så vil også Sønnen selv underlægge sig ham som har underlagt ham alt, for at Gud kan være alt i alle.

²⁹Hvad vil de ellers udrette, de som lader sig døbe for de døde? Hvis døde i det hele taget ikke bliver oprejst hvorfor så lade sig døbe for dem? ³⁰Hvorfor udsætter vi os

også for fare hver time? ³¹Jeg dør dagligt, så sandt I, brødre, er min stolthed som jeg har i Kristus Jesus vores Herre. ³²Hvis jeg som menneske har kæmpet mod vilde dyr i Efesos hvad gavnede det mig? Hvis døde ikke bliver oprejst, så lad os spise og drikke, for i morgen skal vi dø. ³³Lad jer ikke bedrage:

»Dårligt selskab ødelægger gode skikke.«

³⁴Bliv ædru som ret er, og synd ikke, for nogle har ikke gudserkendelse, til skam for jer siger jeg det.

³⁵Men vil nogen sige: »Hvorledes oprejses de døde? Og med hvilken krop kommer de?« ³⁶Tåbe, det du sår, bliver ikke levende hvis det ikke dør, ³⁷og det du sår, sår du ikke som den krop den bliver til, men et nøgent korn, for eksempel hvede eller noget andet. ³⁸Men Gud giver det en krop som han har besluttet, og til ethvert sædekorn dets egen krop. ³⁹Ikke alt kød er det samme kød, men menneskers er ét, kvægets kød er et andet, fugles kød er et andet, og fisks kød er et andet. ⁴⁰Der er himmelske kroppe og jordiske kroppe, men de himmelskes herlighed er en slags, men de jordiskes en anden slags, ⁴¹Solen har en herlighed, månen en anden herlighed og stjernerne en anden herlighed, for stjerne er forskellig fra stjerne i herlighed. ⁴²Således er det også med de dødes opstandelse. Der sås i forgængelighed, men der oprejses i uforgængelighed. ⁴³Der sås i vanære, men der oprejses i herlighed, der sås i svaghed, men der oprejses i kraft, ⁴⁴der sås en sjælelig krop, men der oprejses en åndelig krop. Når der er en sjælelig krop, er der også en åndelig. ⁴⁵Således står der også skrevet: »Det første menneske, Adam, blev til en levende sjæl.« Den sidste Adam blev til en ånd som gør levende. ⁴⁶Men det åndelige er ikke det første, men det sjælelige, derefter kommer det åndelige. ⁴⁷Det første menneske var af jord,

jordisk, det andet menneske er fra himlen. ⁴⁸Som den jordiske var, sådan er også de jordiske, og som den himmelske er, sådan er også de himmelske. ⁴⁹Ligesom vi har båret den jordiskes billede, vil vi bære den himmelskes billede.

⁵⁰Men dette siger jeg jer, brødre, at kød og blod kan ikke arve Guds rige, og det forgængelige arver ikke det uforgængelige. ⁵¹Se, jeg siger jer en hemmelighed: Vi skal ikke alle hensove, men vi skal alle forvandles ⁵²i ét nu, i et øjeblik, ved den sidste basun, for basunen vil lyde, og de døde vil blive oprejst som uforgængelige, og vi vil blive forvandlet. ⁵³For det forgængelige skal iføres uforgængelighed, og det dødelige skal iføres udødelighed. ⁵⁴Men når det forgængelige har iført sig uforgængelighed, og det dødelige har iført sig udødelighed, så vil det ord som er skrevet, blive opfyldt:

»Døden er blevet opslugt til sejr.

⁵⁵Død, hvor er din sejr?

Død, hvor er din brod?«

⁵⁶Men dødens brod er synden, og syndens kraft er loven. ⁵⁷Men tak til Gud som giver os sejren ved vores Herre Jesus Kristus. ⁵⁸Derfor, mine elskede brødre, vær faste, urokkelige, altid rige i Herrens gerning fordi I ved at jeres arbejde ikke er forgæves i Herren.

Kapitel 16

Indsamling til Jerusalem

¹Vedrørende indsamlingen til de hellige skal I gøre ligesom jeg befalede menighederne i Galatien. ²Den første dag i ugen skal enhver af jer lægge noget til side hjemme og samle hvad der lykkes for ham for at der ikke først skal ske indsamlinger når jeg kommer. ³Men når jeg kommer, vil jeg sende dem I finder egnet, til Jerusalem med breve for at

bringe jeres gave, ⁴men hvis det er værd at jeg også rejser, vil de rejse sammen med mig.

Rejseplaner

⁵Jeg kommer til jer når jeg er rejst gennem Makedonien, for jeg rejser kun gennem Makedonien, ⁶men hos jer vil jeg måske blive eller endog overvintre for at I kan hjælpe mig videre hvor jeg end rejser hen. ⁷For nu vil jeg ikke se jer blot på gennemrejse, for jeg håber at blive hos jer en tid hvis Herren tillader det. ⁸Men jeg bliver i Efesos indtil pinse, ⁹for en stor dør står åben for mig til virksomt arbejde, og der er mange modstandere.

¹⁰Når Timotheus kommer, så se til at han kan være uden frygt hos jer, for han udfører Herrens gerning ligesom jeg. ¹¹Derfor skal ingen ringeagte ham. Hjælp ham videre i fred for at han kan komme til mig, for jeg venter ham sammen med brødrene. ¹²Men vedrørende broderen Apollos har jeg indtrængende opfordret ham til at komme til jer sammen med brødrene, men det var slet ikke hans vilje at komme nu, men han vil komme når det er belejligt.

Formaninger

¹³Vær vågne, stå fast i troen, vær mandige, vær stærke. ¹⁴Alt skal ske i kærlighed hos jer.

¹⁵Jeg formaner jer, brødre – I kender Stefanus' hus, at det er førstegrøden i Akaja, og at de har stillet sig til tjeneste for de hellige – ¹⁶at I skal underordne jer sådanne og enhver som arbejder med og slider. ¹⁷Jeg glæder mig over at Stefanus, Fortunatus og Akaikos er kommet, for de har udfyldt savnet af jer, ¹⁸for de har oplivet³⁴ min og jeres ånd. Anerkend derfor sådanne.

³⁴Alternativ oversættelse: »beroliget«

Hilsner

¹⁹Menighederne i provinsen Asien hilser jer. Akvila og Priskilla sammen med menigheden i deres hjem hilser jer meget. ²⁰Alle brødrene hilser jer. Hils hinanden med et helligt kys. ²¹Hilsen med min, Paulus', hånd. ²²Hvis nogen ikke elsker Herren, skal han være forbandet. Marana ta.³⁵ ²³Herren Jesu nåde være med jer. ²⁴Min kærlighed er med jer alle i Kristus Jesus.

³⁵Marana ta betyder: »Vor Herre, kom«.

Paulus' Andet Brev til Korintherne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, ved Guds vilje Jesu Kristi apostel, og broderen Timotheus til Guds menighed som er i Korinth, sammen med alle de helige, som er i hele Akaja: ²Nåde og fred fra Gud vores far og fra Herren Jesus Kristus.

Velsignelse

³Priset være Gud og vores Herre Jesu Kristi far, barmhjertighedens far og al trøsts Gud, ⁴som trøster os i al vores trængsel så vi kan trøste dem der er i enhver slags trængsel, med den trøst som vi selv trøstes med af Gud. ⁵For ligesom Kristi lidelser kommer til os i overflod, således kommer også trøsten til os i overflod ved Kristus. ⁶Hvad enten vi trænges, så sker det til jeres trøst og frelse, eller vi trøstes, så sker det til jeres trøst, som virker i udholdenheden under de samme lidelser som også vi lider. ⁷Vores håb for jer står fast fordi vi ved at ligesom I har del i lidelserne, således har I også del i trøsten.

⁸For jeg vil ikke, brødre, at I skal være uvidende om vores trængsel som mødte os i provinsen Asien, for vi blev til overflod, og ud over hvad vi magtede, bebyrdede så vi tvivlede på om vi ville bevare livet. ⁹Ja, vi havde selv fældet dødsdommen over os for at vi ikke skulle have tillid til os selv, men til Gud, som oprejser de døde. ¹⁰Han har be-

friet os af så stor en dødsfare, og han vil befri os, og til ham har vi sat vores håb at han fortsat vil befri os. ¹¹Når I hjælper med bøn for os, så der må blive sagt tak for os fra mange personer for den nådegave som er givet os gennem mange.

Det aflyste besøg i Korinth

¹²For dette er vores stolthed, vores samvittigheds vidnesbyrd, at vi færdedes i verden og især hos jer med oprigtighed og renhed fra Gud, ikke med menneskelig visdom, men med Guds nåde. ¹³For vi skriver ikke andet til jer end hvad I kan læse og forstå, og jeg håber at I til sidst vil forstå, ¹⁴ligesom også I til dels har forstået på os, at vi er jeres stolthed, ligesom også I er vores på vores Herre Jesu dag.

¹⁵I tillid hertil besluttede jeg at komme til jer først for at I kunne få nåden for anden gang, ¹⁶og via jer at rejse til Makedonien og igen fra Makedonien at komme til jer og fra jer at blive hjulpet videre til Juddæa. ¹⁷Når jeg altså besluttede dette, har jeg så handlet letsindigt? Eller er det sådan at det jeg beslutter, beslutter jeg ifølge kødet så der fra mig lyder både et ja, ja og et nej, nej? ¹⁸Så sandt Gud er trofast, er vores ord til jer ikke både ja og nej. ¹⁹For Guds Søn, Jesus Kristus, som er blevet forkyndt blandt jer ved os, ved mig, Silvanus og Timotheus, blev ikke ja og nej, men i ham er der blevet et ja. ²⁰For alle Guds løfter har i

ham et ja, og derfor lyder der også ved ham et amen, Gud til ære, ved os. ²¹Men Gud er den som knytter os og jer fast til Kristus som har salvet os, ²²og som også har beseglet os og givet os Ånden som pant i vores hjerter.

²³Jeg kalder Gud til vidne mod mig, ¹at det var for at skåne jer at jeg ikke kom til Korinth igen. ²⁴Det er ikke sådan at vi er herrer over jeres tro, men vi er medarbejdere på jeres glæde, for i troen står I.

Kapitel 2

Tårebrevet

¹For jeg havde selv besluttet at jeg ikke ville komme til jer igen og bedrøve jer. ²For hvis jeg bedrøver jer hvem er da den som gør mig glad bortset fra den som jeg har bedrøvet? ³Jeg skrev netop dette for at jeg ikke skulle blive bedrøvet af dem som burde gøre mig glad når jeg kom, fordi jeg med henblik på jer alle var overbevist om at min glæde er alles. ⁴For jeg skrev til jer i stor trængsel, i hjertets ængstelse og under mange tårer, for at I ikke skulle blive bedrøvede, men for at I skulle kende den kærlighed som jeg har i overflod til jer.

⁵Men hvis en har bedrøvet nogen, er det ikke mig han har bedrøvet, men til dels, for ikke at overdrive, jer alle. ⁶Det er nok for ham med denne straf fra de fleste ⁷så I tværtimod snarere skulle tilgive denne og trøste ham for at han ikke skal blive opslugt af en endnu større bedrøvelse. ⁹Derfor formaner jeg jer til at beslutte at vise ham kærlighed. ⁹Det var jo derfor jeg også skrev for at vide om I havde bestået prøven, og om I er lydige i alt. ¹⁰Og den I tilgiver noget, tilgiver jeg også, for hvad jeg har tilgivet – hvis jeg har noget at tilgive – har jeg tilgivet for jeres skyld for Kristi ansigt ¹¹for at vi ikke skal

¹Ordret: »min sjæl«.

bedrages af Satan, for vi er ikke uvidende om hans tanker.

I Kristi triumftog

¹²Da jeg kom til Troas for at forkynde evangeliet om Kristus, og døre var blevet åbnet for mig i Herren, ¹³havde jeg ikke ro i min ånd fordi jeg ikke fandt Titus, min bror, men jeg tog afsked med dem og rejste til Makedonien.

¹⁴Men tak til Gud som altid fører os i triumftog i Kristus, og som gennem os åbenbarer sin kundskab som en vellugt på ethvert sted. ¹⁵For vi er en Kristi vellugt for Gud blandt dem som frelses, og blandt dem som fortabes, ¹⁶for dem som fortabes, er vi en duft af død til død, men for dem som frelses, en duft af liv til liv. Hvem er kvalificeret til det? ¹⁷For vi er ikke som de mange der handler med Guds ord, men vi taler af rene motiver, ja, af Gud over for Gud i Kristus.

Kapitel 3

Et Kristus-brev

¹Begynder vi igen at anbefale os selv? Eller har vi som nogle brug for anbefalingsbreve til jer eller fra jer? ²I er vores brev, indskrevet i vores hjerter, som kendes og læses af alle mennesker, ³så det er åbenbart at I er Kristi brev som er leveret af os, ikke skrevet med blæk, men med den levende Guds Ånd, ikke på stentavler, men på kødtavler i hjerter.

Tjenesten for den nye pagt

⁴En sådan tillid har vi til Gud ved Kristus. ⁵Ikke fordi vi er kvalificerede i os selv til at tænke noget af os selv, men vores kvalifikation er fra Gud ⁶som har kvalificeret os til at være tjenere for en ny pagt, ikke

bogstavets, men Åndens, for bogstavet slår ihjel, men Ånden gør levende. ⁷Men når dødens tjeneste med bogstaver, som blev indhugget i sten, blev til i herlighed så israelitterne ikke kunne se på Moses' ansigt på grund af hans ansigts herlighed som forsvandt, ⁸hvor meget mere vil så ikke Åndens tjeneste være i herlighed? ⁹For når tjenesten som fører til fordømmelse, ² havde sin herlighed, hvor meget mere rig på herlighed vil tjenesten som fører til retfærdighed, ³ da være, ¹⁰for det herlige er i dette tilfælde ikke herligt på grund af den herlighed som er overvældende. ¹¹For når det der forsvandt, trådte frem i herlighed, hvor meget mere vil det der bliver, da være i herlighed.

¹²Da vi har et sådant håb, går vi frem med stor frimodighed, ¹³og vi gør ikke som Moses, der lagde et slør over sit ansigt for at israelitterne ikke skulle se enden på det der svandt. ¹⁴Men deres tanker er blevet forhærdede, for indtil dagen i dag forbliver det samme slør over oplæsningen af den gamle pagt uden at det tages bort, for det er i Kristus at det fjernes. ¹⁵Men indtil i dag ligger der et slør over deres hjerter når Moses oplæses, ¹⁶men når en vender om til Herren, tages sløret bort. ¹⁷Herren er Ånden, og hvor Herrens Ånd er, er der frihed. ¹⁸Men alle vi som med utildækket ansigt betragter Herrens herlighed som i et spejl, forvandles til det samme billede fra herlighed til herlighed, sådan som den kommer fra Åndens Herre.

²»Som fører« er tilføjet.

³»Som fører« er tilføjet.

Kapitel 4

Tjenesten for evangeliet

¹Derfor, da vi har denne tjeneste af barmhjertighed, ⁴ er vi ikke modløse, ²men vi har sagt nej til det skjulte skammelige så vi ikke fører et liv med bedrag eller forfalsker Guds ord, men vi anbefaler os ved åbenbaringen af sandheden til alle menneskers samvittighed over for Gud. ³Men selvom vores evangelium er tildækket, er det tildækket for dem som går fortabt, ⁴for de vantro som denne verdens gud har blindet i deres tanker så de ikke ser lyset fra evangeliet om Kristi herlighed, han som er Guds billede. ⁵For vi forkynder ikke os selv, men Jesus Kristus som Herre og os selv som jeres tjenere ved Jesus. ⁶For Gud, som sagde: »Af mørke skal lys skinne frem«, har ladet lyset skinne i vores hjerter til oplysning om kundskaben om Guds herlighed på Jesu Kristi ansigt.

Skatten i lerkar

⁷Men denne skat har vi i lerkar for at den overvældende kraft skal være fra Gud og ikke fra os. ⁸I alt presses vi, men vi er ikke indesluttede, vi er i vildrede, men ikke fortvivlede, ⁹vi forfølges, men er ikke forladte, vi slås ned, men er ikke slået ihjel, ¹⁰vi bærer altid Jesu død på vores krop for at også Jesu liv skal blive synligt i vores krop. ¹¹For vi som lever, overgives altid til døden for Jesu skyld for at også Jesu liv skal blive synligt i vores dødelige krop. ⁵ ¹²Derfor virker døden i os, men livet i jer. ¹³Men da vi har den samme troens ånd, som der står skrevet: »Jeg troede, derfor talte jeg,« så tror vi, og derfor taler vi ¹⁴fordi vi ved at han

⁴Ordret: »som vi er blevet vist af barmhjertighed«

⁵Ordret »kød«

som har oprejst Herren Jesus, også vil oprejse os sammen med ham og føre os sammen med jer. ¹⁵For alt er for jeres skyld for at nåden ved at vokse gennem flere må forøge takken til Guds ære.

Håbet

¹⁶Derfor er vi ikke modløse, men selvom vores ydre menneske går til grunde, fornyes dog vores indre menneske dag for dag. ¹⁷For vores nuværende lette trængsel virker for os en ud over alle grænser overvældende evig vægt af herlighed, ¹⁸for vi ser ikke på det synlige, men på det usynlige, for det synlige varer en tid, men det usynlige evigt.

Kapitel 5

¹For vi ved at hvis vores jordiske hus, som er et telt, nedbrydes, har vi en bolig fra Gud, et evigt hus som ikke er bygget md hænder, i himlene. ²Ja, i dette telt sukker vi i længsel efter at iklædes vores bolig fra himlen, ³så sandt vi som afklædte, ikke vil blive fundet nøgne. ⁴For vi som er i dette telt, sukker tyngede fordi vi ikke vil afklædes, men iklædes for at det dødelige kan blive opslugt af livet. ⁵Han som har forberedt os til netop dette, er Gud som gav os Ånden som pant. ⁶Derfor er vi altid modige skønt vi ved at når vi har hjemme i denne krop, har vi ikke hjemme hos Herren, ⁷ja, vi vandrer i tro, ikke i skuen, ⁸og vi er modige, men vi vil hellere forlade denne krop og være hjemme hos Herren. ⁹Derfor sætter vi også en ære i at tjene ham, hvad enten vi er hjemme eller borte. ¹⁰For vi skal alle åbenbares foran Kristi domstol for at enhver kan få igen for det han har gjort i livet, ⁶ hvad enten det er godt eller ondt.

⁶Ordret: »ved kroppen«

Forsoningens tjeneste

¹¹Da vi altså kender frygt for Herren, søger vi at overbevise mennesker, men for Gud er vi blevet åbenbaret, og jeg håber også, at vi er blevet åbenbaret for jeres samvittighed. ¹²Vi anbefaler os ikke igen over for jer, men giver jer anledning til at være stolte af os for at I kan have noget at være stolte af over for dem som er stolte af det ydre og ikke af hjertet. ¹³For var vi ude af os selv, var vi det for Gud, eller var vi beherskede, var vi det for jer. ¹⁴For Kristi kærlighed tvinger os, for vi har sluttet dette: Én er død i stedet for alle, altså er alle døde, ¹⁵og han døde i stedet for alle for at de som lever, ikke mere skal leve for sig selv, men for ham som døde og opstod for dem. ¹⁶Derfor kender vi fra nu af ingen rent menneskeligt, ⁷ og selvom vi har kendt Kristus rent menneskeligt, ⁸ så kender vi ham nu ikke mere rent menneskeligt. ⁹ ¹⁷Derfor hvis nogen er i Kristus, er han en ny skabning, det gamle er forbi, se, det er blevet nyt. ¹⁸Men alt er fra Gud som forsonede os med sig selv ved Kristus, og som gav os forsoningens tjeneste, ¹⁹for det var Gud i Kristus som forsonede verden med sig selv, og han tilregnede dem ikke deres fejltrin, og han satte ordet om forsoningen blandt os. ²⁰Vi er da udsendinge i Kristi sted som om Gud formaner ved os. Vi beder i Kristi sted: Forson jer med Gud. ²¹Ham som ikke kendte synd, har han gjort til synd for os for at vi skulle blive Guds retfærdighed i ham.

⁷Ordret: »efter kødet«.

⁸Ordret: »efter kødet«.

⁹Der er indsat »menneskeligt«.

Kapitel 6

Guds tjenere

¹Men som hans medarbejdere formaner vi så det ikke er forgæves at I har modtaget Guds nåde, ²for han siger:

»Jeg har hørt dig i en gunstig tid,
og jeg har hjulpet dig på frelsens dag.«

Se, nu er det en gunstig tid, se, nu er det frelsens dag. ³I intet giver vi anledning til fald for at tjenesten ikke skal blive spottet, ⁴men i alt anbefaler vi os som Guds tjenere, ved stor udholdenhed, under trængsel, i nød, i angst, ⁵i pine, i fængsel, i uroligheder, under besvær, i søvnløse nætter, i sult, ⁶ved renhed, ved kundskab, ved tålmodighed, ved godhed, ved Helligånden, ved oprigtig kærlighed, ⁷ved sandhedens ord, ved Guds kraft, ved retfærdighedens våben til angreb og forsvar, ⁸ved ære og vanære, under dårligt rygte og godt rygte, som bedragere og sandfærdige, ⁹som ukendte og velkendte, som døende og se, vi lever, som tugtede, men ikke udleverede til døden, ¹⁰som bedrøvede, men altid glade, som fattige som gør mange rige, og som de der intet har, og som ejer alt.

¹¹Vi har talt åbent til jer, korintere, vores hjerte er åbent, ¹²I har ikke snæver plads i os, men I har snæver plads i jeres hjerter, ¹³men som gengæld – jeg taler til jer som til mine børn – skal også I åbne jer.

Guds tempel

¹⁴Gå ikke i spænd¹⁰ med vantrø, for hvad har retfærdighed fælles med lovløshed, eller hvad har lys fælles med mørke? ¹⁵Og hvilken enighed er der mellem Kristus og Beliar, eller hvilken del har troende fælles med vantrø? ¹⁶Hvilken overensstemmelse er der mellem Guds tempel og afguderne?

¹⁰Ordret: »Træk ikke i ulige åg med«.

For vi er den levende Guds tempel som Gud har sagt:

»Jeg vil bo og vandre blandt dem,
og jeg være deres Gud, og de skal være mit folk.

¹⁷Derfor, drag ud fra dem
og skil jer ud, siger Herren,
og rør ikke noget urent,
og jeg vil tage imod jer,

¹⁸og jeg være jeres far,
og I skal være mine sønner og døtre,
siger Herren den Almægtige«

Kapitel 7

Gode nyheder fra menigheden

¹Da vi nu har disse løfter, elskede, så lad os rense os selv fra al kødelig og åndelig besmittelse så vi fuldender helligheden i gudsfrygt.

²Giv os plads. Vi har ikke gjort nogen uret, vi har ikke ødelagt nogen, og vi har ikke snydt nogen. ³Jeg siger det ikke for at fordømme¹¹ jer, for jeg har tidligere sagt at I er i vores hjerter så vi dør sammen og lever sammen. ⁴Jeg har stor tillid til jer, jeg er meget stolt af jer, jeg er fuld af trøst, og jeg strømmer over af glæde i al vores trængsel.

⁵For da vi kom til Makedonien, havde vi¹² ingen ro, men vi blev trængt i alt: Udadtil kampe, indadtil frygt. ⁶Men Gud, som trøster de undertrykte, trøstede os da Titus kom, ⁷men ikke alene ved at han kom, men også ved den trøst som han var blevet trøstet med hos jer, da han fortalte os om jeres længsel, jeres klage og jeres iver for mig så jeg glædede mig endnu mere. ⁸For selvom jeg har bedrøvet jer ved mit brev, fortryder jeg ikke, og hvis jeg havde fortrudt – jeg ser jo at dette brev, om så kun for en tid,

¹¹Ordret: »til fordømmelse«.

¹²Ordret: »vores kød«.

har bedrøvet jer, ⁹– så glæder jeg mig nu, ikke fordi I blev bedrøvede, men fordi I blev bedrøvede til omvendelse, for I blev bedrøvede som Gud ville for at I ikke skulle lide tab på nogen måde på grund af os. ¹⁰For den bedrøvelse som er efter Guds vilje, virker omvendelse til frelse som ikke fortrydes, men verdens bedrøvelse virker død. ¹¹For se hvor stor et engagement netop dette at I blev bedrøvede efter Guds vilje, har virket hos jer, ja, forsvar, ja, indignation, ja, frygt, ja, længsel, ja, iver, ja, straf har det virket hos jer. I alt har I vist at være rene i denne sag. ¹²Altså, når jeg skrev til jer, var det ikke på grund af ham som handlede uret, eller på grund af ham som led uret, men for at jeres engagement for os skulle blive åbenbart hos jer for Guds ansigt. ¹³Derfor er vi blevet trøstet. Men ud over vores trøst glædede vi os endnu meget mere over Titus' glæde, for hans ånd er blevet fornyet af jer alle. ¹⁴For når jeg har været stolt af noget hos jer over for ham, er jeg ikke blevet skuffet, men ligesom vi i alt har talt sandhed til jer, således er også vores stolthed over for Titus blevet til sandhed. ¹⁵Hans hjerte drages endnu mere til jer når han husker lydigheden hos jer alle, og hvordan I modtog ham med frygt og bæven. ¹⁶Jeg glæder mig over at jeg i alt kan have tillid til jer.

Kapitel 8

Indsamlingen til Jerusalem

¹Brødre, vi vil fortælle jer om den Guds nåde som blev givet til Makedoniens menigheder, ²nemlig at deres glædes overflod og deres dybe fattigdom strømmede over i deres rigdom på gavmildhed under trængsels store prøvelse. ³For jeg vidner at de frivilligt gav efter evne, ja, over evne, ⁴for de bad os indtrængende om den nåde at måtte tage del i hjælpen til de hellige, ⁵og

de gav ikke kun som vi havde håbet, men gav først sig selv til Herren og ved Guds vilje til os ⁶så at vi har bedt Titus om at afslutte indsamlingen af denne kærlighedsgave som han havde begyndt hos jer. ⁷Men ligesom I er rige på alt, på tro, tale, kundskab, al engagement og på kærligheden fra os blandt jer, må I da være rige på denne kærlighedsgave. ⁸Jeg siger det ikke som en befaling, men jeg vil prøve om jeres kærlighed er ægte ved hjælp af de andres engagement, ⁹for I kender vores Herre Jesu Kristi nåde, at han blev fattig for jeres skyld da han var rig for at I kunne blive rige ved hans fattigdom. ¹⁰I dette udtaler jeg min mening, for dette er til gavn for jer som sidste år ikke alene var de første til at begynde indsamlingen, ¹³ men også til at beslutte den, ¹¹men bring den nu også til afslutning for at jeres villighed til at beslutte må være ligesom jeres villighed til at fuldføre hvad I har. ¹²For når villighed er til stede, så er den acceptabel i forhold til hvad man har, og ikke i forhold til hvad man ikke har. ¹³For det er ikke meningen at andre skal have det lettere, men I trængsel, men at der skal være lighed. ¹⁴I tiden nu må jeres overflod hjælpe deres mangel for at også deres overflod må hjælpe jeres mangel for at der må være lighed ¹⁵ligesom der står skrevet: »Den som havde meget, havde ikke for meget, og den som havde lidt, havde ikke for lidt.«

Anbefaling af Titus

¹⁶Men tak til Gud som har givet det samme engagement for jer i Titus' hjerte, ¹⁷for han har modtaget opfordringen, og da han var så ivrig, rejste han frivilligt til jer. ¹⁸Sammen med ham sender vi den bror som lovpriser for sin tjeneste for evangeliet i alle menighederne, ¹⁹og ikke alene det, men

¹³»Indsamlingen« er indsat.

han er også blevet valgt af menighederne som vores ledsager med denne gave som overbringes af os til Herrens ære og for at vise vores gode vilje, ²⁰for vi vil undgå dette at nogen bagtaler os på grund af denne store gave, den som overbringes af os, ²¹For vi tænker på hvad der er godt, ikke kun i Herrens øjne, men også i menneskers. ²²Sammen med dem sender vi vores broder, som vi ofte på mange måder har prøvet og fundet at han er dedikeret, men som nu er meget mere dedikeret på grund af sin store tillid til jer. ²³Hvad Titus angår, så er han min partner og medarbejder hos jer, hvad angår vores brødre, er de menighedsudsendinge, Kristi ære. ²⁴Vis derfor beviset på jeres kærlighed og vores stolthed over jer synligt for menighederne.

Kapitel 9

Opfordring til gavmildhed

¹For det er overflødigt at jeg skriver til jer om hjælpen til de hellige, ²for jeg kender jeres gode vilje, som jeg er stolt af over for makedonerne, så Akaja har været beredt fra sidste år, og jeres iver har tilskyndet de fleste. ³Men jeg sender brødrene for at vores stolthed over jer ikke skal blive til intet i denne sag for at, som jeg har sagt, I må være beredte, ⁴og for at vi ikke, når makedonierne kommer sammen med mig og finder jer uforberedte, skal blive skuffet, for ikke at sige I, i denne tillid. ⁵Derfor har jeg anset det for nødvendigt at bede brødrene om at rejse i forvejen til jer og på forhånd bringe jeres rigelige gave i orden som I forud har lovet, så den kan være rede som en rigelig gave og ikke som en smålig.

⁶Men det er sådan: Den som sår sparsomt, høster også sparsomt, og den som sår rigeligt, høster også rigeligt. ⁷Enhver skal

give¹⁴ som hans hjerte har besluttet, ikke med bedrøvelse eller af tvang, for »Gud elsker en glad giver«. ⁸Men Gud kan give jer al nåde i overflod for at I altid i alt kan have et godt udkomme og være rige på al god gerning, ⁹ligesom der står skrevet:

»Han strøede ud, han gav til de fattige, hans retfærdighed forbliver til evig tid.«

¹⁰Men han som giver ham der sår, korn og brød at spise, vil også give og forøge jeres korn og lade jeres retfærdigheds frugter vokse. ¹¹I vil blive rige på enhver gavmildhed som frembringer tak til Gud gennem os, ¹²for denne tjenestes hjælp udfylder hvad de hellige mangler, men giver også overflod ved mange taksigelser til Gud. ¹³Ved denne prøvede troskab i jeres tjeneste priser de Gud på grund af lydigheden mod jeres bekendelse til Kristi evangelium og på grund af oprigtigheden i fællesskabet med dem og med alle, ¹⁴mens de med deres bøn for jer længes efter jer på grund af Guds overvældende nåde mod jer. ¹⁵Gud ske tak for hans uudsigelige gave.

Kapitel 10

Paulus' forsvar

¹Jeg, Paulus, formaner jer ved Kristi mildhed og sagtnodighed, jeg som »ansigt til ansigt er ydmyg blandt jer, men når jeg er fraværende, viser jeg mig modig over for jer.«¹⁵ ²Jeg beder til, at jeg ikke, når jeg er nærværende, skal vise mig modig med den tillid som jeg regner med at vise mig modig med mod dem som mener at vi lever i overensstemmelse med kødet. ³Ja, vi lever i kødet, men vi kæmper ikke i overensstemmelse med kødet, ⁴for vores stridsvåben er ikke kødelige, men kraftige for Gud til at

¹⁴»Skal give« er indsat.

¹⁵Det er et citat fra korintherne.

nedbryde fæstninger, så vi nedbryder tanker⁵ og alt som rejser sig højt mod kundskaben om Gud, og vi tager enhver mening til fange i lydighed mod Kristus,⁶ og vi er parate til at straffe enhver ulydighed når jeres lydighed er blevet fuldkommen.

⁷Se på det der er foran jeres øjne. Hvis nogen er overbevist om at han tilhører Kristus, så skal han også slutte fra sig selv at ligesom han tilhører Kristus, tilhører vi også Kristus. ⁸Ja, hvis jeg vil være noget mere stolt af vores myndighed, som Herren har givet til jeres opbyggelse og ikke til jeres nedbrydelse, vil jeg ikke stå med skam. ⁹For det skal ikke se ud som om jeg vil skræmme jer med mine breve, ¹⁰for brevene, siger man, er vægtige og stærke, men hans personlige tilstedeværelse¹⁶ er svag, og hans tale intet værd. ¹¹Den pågældende skal regne med at sådan som vi taler i brevene når vi er fraværende, sådan er vi også i gerning når vi er nærværende.

¹²For vi drister os ikke til at regne os blandt eller sammenligne os med dem som anbefaler sig selv, men selv indser de ikke at de måler sig med sig selv og sammenligner sig med sig selv. ¹³Men vi vil ikke være stolte ud over alle grænser, men være stolte i forhold til det område Gud har tilmålt os, nemlig at nå også til jer. ¹⁴For vi strækker os ikke for vidt som om vi ikke var nået til jer, for vi er kommet også til jer med evangeliet om Kristus. ¹⁵Vi er ikke udover alle grænser stolte af andres arbejde, men vi har det håb at vores område vil blive stærkt udvidet ved jer når jeres tro vokser, ¹⁶så vi kan forkynde evangeliet i områder længere væk end jer og ikke være stolte af det der allerede er gjort i andres område. ¹⁷Den som er stolt, skal være stolt af Herren, ¹⁸for det er ikke den som anbefaler sig selv, som godkendes, men den som Herren anbefaler.

¹⁶Ordret: »kropslige tilstedeværelse«.

Kapitel 11

Paulus og de falske apostle

¹Jeg vil ønske at I ville bære over med en smule tåbelighed fra mig. Ja, bær¹⁷ over med mig. ²For jeg er dedikeret til jer/ med Guds dedikation, for jeg har forlovet jer med én mand for at føre jer frem som en ren jomfru for Kristus, ³men jeg frygter at jeres tanker er blevet ført bort fra oprigtigheden og renheden for Kristus, ligesom slangen forledte Eva med sin list. ⁴For hvis nogen kommer og forkynnder en anden Jesus end den vi har forkyndt, eller I modtager en anden ånd end den I modtog, eller et andet evangelium end det I modtog, så bærer I smukt over med det.

⁵For jeg mener ikke at jeg er ringere end superapostlene. ⁶Selvom jeg ikke er uddannet i at tale, så er jeg det ikke i erkendelse, men på enhver måde har vi åbenbaret den for jer. ⁷Har jeg syndet ved at ydmyge mig selv for at I kunne blive ophøjet, fordi jeg har forkyndt Guds evangelium gratis for jer? ⁸Andre menigheder har jeg plyndret da jeg modtog løn fra dem med henblik på tjenesten for jer, ⁹og da jeg var hos jer og manglede noget, var jeg ikke en byrde for nogen, for da brødrene kom fra Makedonien, supplerede de hvad jeg manglede, og i alt har jeg afholdt mig fra at være en byrde, og jeg vil afholde mig fra det. ¹⁰Så sandt Kristi sandhed er i mig, skal denne stolthed ikke fratages mig i Akajas egne. ¹²Hvorfor? Fordi jeg ikke elsker jer? Gud ved at jeg gør.

¹²Men hvad jeg gør, vil jeg fortsat gøre for at jeg kan fjerne en anledning for dem som søger en anledning til at være ligesom os i det som de er stolte af. ¹³For den slags er falske apostle, uærlige arbejdere, som har forklædt sig som Kristi apostle. ¹⁴Det er intet under, for Satan selv forklæder sig som

¹⁷Alternativ oversættelse: »ja, I bærer«.

lysets engel. ¹⁵Derfor er det ikke noget stort hvis også hans tjenere forklæder sig som retfærdigheds tjenere; deres ende vil være i overensstemmelse med deres gerninger.

¹⁶Jeg siger igen: Ingen må mene at jeg er tåbelig, men hvis I gør det, så accepter mig som tåbelig for at jeg kan være en lille smule stolt. ¹⁷Hvad jeg taler, taler jeg ikke i overensstemmelse med Herren, men som i tåbelighed, i tillid til at have grund til at være stolt. ¹⁸Da mange er stolte i overensstemmelse med kødet, vil jeg også være stolt. ¹⁹For I tåler gerne de tåbelige fordi I selv er fornuftige, ²⁰for I tåler hvis nogen gør jer til slaver, hvis nogen udsuger jer, hvis nogen udnytter jer, hvis nogen ophøjer sig, hvis nogen slår jer i ansigtet. ²¹Jeg siger med skam at vi var for svage til det.

Paulus' lidelser

Men hvad end nogen tør være stolt af – jeg taler tåbeligt – det tør jeg også. ²²Er de hebræere? Det er jeg også. Er de israelitter? Det er jeg også. Er de Abrahams efterkommere? Det er jeg også. ²³Er de Kristi tjenere? – ude af mig selv taler jeg – jeg er det endnu mere. Jeg har slidt endnu mere, været endnu mere i fængsel, fået mange flere slag, mange gange været i livsfare. ²⁴Af jøderne har jeg fået fem gange fyrre minus et slag, ²⁵jeg er blevet pisket tre gange, én gang er jeg blevet stenet, tre gange har jeg lidt skibbrud, en nat og en dag har jeg været i havsnød, ²⁶ofte på rejser, i fare på floder, i fare blandt røvere, i fare fra landsmænd, i fare fra hedninger, i fare i byer, i fare i ørkener, i fare på havet, i fare blandt falske brødre, ²⁷i besvær og slid, ofte søvnløs, i sult og tørst, ofte i faste, i kulde og uden klæder, ²⁸og foruden alt andet det daglige pres: Bekymringen for alle menighederne. ²⁹Hvem er svag uden at jeg også er svag? Hvem falder fra uden at det brænder i mig? ³⁰Hvis

jeg skal være stolt, vil jeg være stolt af mine svagheder. ³¹Gud og Herren Jesu far, som er priset i evighed, ved at jeg ikke lyver. ³²I Damaskus bevogtede kong Aretas' statholder damaskenernes by for at gribe mig, ³³men jeg blev firet ned i en kurv gennem et vindue i muren, og jeg undslap hans hånd.

Kapitel 12

Styrken i svagheden

¹Jeg skal være stolt. Selvom det ikke gavner, vil jeg gå over til syner og åbenbaringer fra Herren. ²Jeg kender et menneske i Kristus som for fjorten år siden – jeg ved ikke om det var i kroppen eller uden for kroppen, Gud ved det – blev borttrykket til den tredje himmel. ³Og jeg ved om dette menneske – jeg ved ikke om det var i kroppen eller uden for kroppen, Gud ved det – at det blev borttrykket til Paradis, og jeg hørte udsigelige ord som det ikke er tilladt et menneske at udtale. ⁵Jeg vil være stolt af dette menneske, men jeg vil ikke være stolt af mig selv, men af min svaghed. ⁶For hvis jeg ville være stolt, ville jeg ikke være en tåbe, for jeg ville tale sandt, men jeg holder mig tilbage for at ingen skal tænke højere om mig end hvad han ser hos mig eller hører af mig, ⁷og for at jeg ikke skal blive hovmodig på grund af mine store åbenbaringer, blev der derfor givet mig en torn i kødet, en Satans engel, for at han skulle slå mig for at jeg ikke skulle blive hovmodig. ⁸Jeg bad tre gange til Herren med henblik på dette om at han måtte forlade mig. ⁹Og han har sagt til mig: »Min nåde er dig nok, for min kraft fuldendes i svaghed.« Derfor vil jeg gerne være mere stolt af mine svagheder for at Kristi kraft kan tage bolig i mig. ¹⁰Derfor er jeg tilfreds i svaghed, under hån, under pres, under forfølgelser, under angst

for Kristi skyld, for når jeg er svag, så er jeg stærk.

En apostels tegn

¹¹Jeg er blevet en tåbe. I tvang mig til det. For jeg skulle anbefales af jer, for jeg mangler intet i forhold til superapostlene, selvom jeg er intet. ¹²En apostels tegn blev udført blandt jer med al udholdenhed, tegn og undere og kraftige gerninger. ¹³Ja, i hvilket er det at I er blevet stillet ringere end de andre menigheder, med undtagelse af at jeg ikke har været en byrde for jer? Tilgiv mig denne uret!

Rejseplan

¹⁴Se, dette er tredje gang jeg er rede til at komme til jer, og jeg vil ikke være til byrde, for jeg ønsker ikke det I har, men jer. For børnene skal ikke samle til deres forældre, men forældrene til børnene. ¹⁵Men jeg vil gerne bruge alt og blive brugt for jeres¹⁸ skyld. Mon jeg elskes mindre når jeg elsker jer mere? ¹⁶Men lad være at jeg har været til byrde for jer, men så skulle jeg have været snedig og fanget jer med bedrag. ¹⁷Har jeg da udbyttet jer ved nogen af dem jeg har sendt til jer? ¹⁸Jeg bad Titus og sendte en broder med. Har Titus udbyttet jer? Har vi ikke vandret i den samme ånd? Og i samme spor?

¹⁹Længe har I ment at vi forsvare os over for jer. Vi taler i Kristus for Guds ansigt, og alt sker, elskede, til opbyggelse for jer. ²⁰Ja, jeg frygter at jeg ikke skal finde jer sådan som jeg ønsker, når jeg kommer, men jeg bliver fundet af jer sådan som I ønsker. Jeg frygter at der vil være strid, misundelse, vrede, stridigheder, bagtalelse, sladder, opblæsthed og uorden, ²¹og jeg frygter

at min Gud, når jeg kommer igen, skal ydmyge mig hos jer, og at jeg vil sørge over de mange som før har syndet og ikke har omvendt sig fra den urenhed, utugt og udsvævelse som de har praktiseret.

Kapitel 13

¹Dette er tredje gang jeg kommer til jer: »På to eller tre vidners udsagn skal enhver sag afgøres.« ²Jeg har sagt det før, og jeg siger på forhånd – som nærværende anden gang og fraværende nu – til dem som før har syndet, og til alle de andre at når jeg kommer igen, vil jeg ikke skåne nogen, ³for I kræver et bevis på at Kristus taler i mig, han som ikke er svag over for jer, men er stærk i jer. ⁴For han blev korsfæstet i svaghed, men lever på grund af Guds kraft. Ja, vi er også svage i ham, men vi skal leve sammen med ham på grund af Guds kraft mod jer.

Den sidste formaning

⁵Prøv jer selv om I er i troen. Test jer selv. Eller ved I ikke selv at Jesus Kristus er i jer? Ellers har I ikke bestået prøven. ⁶Men jeg håber at I forstår at vi har bestået prøven. ⁷Vi beder til Gud om at I ikke må gøre noget ondt, ikke for at vi må vise at vi har bestået prøven, men for at I må gøre det gode, mens vi står som nogle der ikke har bestået prøven. ⁸For vi kan ikke noget imod sandheden, men kun for sandheden. ⁹For vi glæder os, når vi er svage, men I er stærke. Vi beder også om jeres genrejsning. ¹⁰Derfor skriver jeg dette mens jeg er fraværende, for at jeg, mens jeg er nærværende, ikke skal vise strenghed med den myndighed som Herren har givet mig til at opbygge og ikke til at nedbryde.

Hilsen og velsignelse

¹⁸Ordret: »jeres sjæle«.

¹¹I øvrigt, brødre, glæd jer, arbejd på jeres genrejsning, tag mod formanings,¹⁹ vær enige og hold fred, og kærlighedens og fredens Gud skal være med jer. ¹²Hils hinanden med et helligt kys. Alle de hellige hilser jer. ¹³Herren Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med jer alle.

¹⁹Alternativ oversættelse: »forman hinanden«.

Paulus' Brev til Galaterne

Kapitel 1

Forsvar for evangeliet

Forord

¹Paulus, apostel, ikke fra mennesker eller ved et menneske, men ved Jesus Kristus og Gud Faderl, som oprejste ham fra de døde, ²og alle brødrene sammen med mig hilser menighederne i Galatien: ³Nåde være med jer og fred fra Gud, vores Far, og Herren Jesus Kristus, ⁴som gav sig selv hen for vores synder for at rive os ud af den nuværende onde verden efter vores Guds og Fars vilje. ⁵Ham være ære i evighedernes evigheder! Amen.

Indledning

⁶Jeg undrer mig over at I så hurtigt vender jer fra ham som kaldte jer til Kristi nåde, til et andet evangelium ⁷som ikke er et andet, men der er nogle som forvirrer jer, og som vil forvanske evangeliet om Kristus. ⁸Ja, selv hvis vi eller en engel fra himlen forkynder jer evangeliet imod det som vi har forkyndt jer, forbandet skal han være! ⁹Ligesom vi har sagt før, så siger jeg nu igen: Hvis nogen forkynder jer evangeliet imod det som I har modtaget, forbandet skal han være! ¹⁰Altså, forsøger jeg nu at trække mennesker eller Gud over på min side? Eller forsøger jeg at imødekomme mennesker? Hvis jeg fremdeles behagede mennesker, var jeg ikke Kristi tjener.

¹¹For jeg meddeler jer, brødre, at det evangelium som er blevet forkyndt af mig, ikke er et menneskes evangelium. ¹²For jeg har ikke modtaget det af et menneske eller er blevet undervist i det, men har modtaget det ved en åbenbaring fra Jesus Kristus. ¹³For I har hørt om min adfærd dengang i jødedommen at jeg over al måde forfulgte Guds menighed og forsøgte at udrydde den, ¹⁴og at jeg gik videre i jødedommen end mange jævnaldrende i mit folk, for jeg brændte mere for mine fædrene overleveringer. ¹⁵Men da Gud, som havde udskilt mig fra min moders liv, og som kaldte mig ved sin nåde, ¹⁶beslattede at åbenbare sin søn for mig for at jeg skulle forkynde evangeliet om ham blandt hedningerne, rådførte jeg mig ikke straks med kød og blod, ¹⁷jeg drog heller ikke op til Jerusalem til dem som var apostle før mig, men jeg drog bort til Arabien, og jeg vendte igen tilbage til Damaskus. ¹⁸Derefter, efter tre år, drog jeg op til Jerusalem for at møde Kefas, og jeg blev hos ham femten dage, ¹⁹og jeg så ikke nogen anden af apostlene end Jakob, Herrens bror, ²⁰og hvad jeg skriver til jer, se, jeg vidner overfor Gud at jeg ikke lyver. ²¹Derefter kom jeg til Syriens og Kilikiens egne, ²²men jeg var personlig ukendt for Kristi menigheder i Judæa. ²³Men de hørte blot at han som før forfulgte os, nu forkynder troen som han før forsøgte at udrydde, ²⁴og de priste Gud

på grund af mig.

Kapitel 2

Det andet møde i Jerusalem

¹Derefter, efter fjorten år, drog jeg igen op til Jerusalem sammen med Barnabas og tog også Titus med. ²Jeg drog op ifølge en åbenbaring, og jeg fremlagde for dem, for de ansete særskilt, det evangelium som jeg forkynder blandt hedningefolkene, for at jeg ikke løber eller har løbet forgæves. ³Men ikke engang Titus, som var med mig, blev tvunget til at lade sig omskære skønt han var græker. ⁴Men på grund af de indsnegne falske brødre, som havde listet sig ind for at udspionere vores frihed som vi har i Kristus Jesus, for at gøre os til slaver – ⁵for dem¹ bøjede vi os ikke et øjeblik, for at evangeliets sandhed skulle forblive hos jer, ⁶men de der anses for at være noget – hvad de engang var, er mig uden forskel, Gud er ikke partisk – ja, mig pålagde de ansete intet, v.7 men tværtimod, fordi de indså at jeg er blevet betroet at forkynde evangeliet for de uomskårne ligesom Peter for de omskårne, ⁸for han der har virket for Peter i aposteltjenesten for de omskårne, har også virket for mig² for hedningerne, ⁹og fordi de erkendte den nåde som er blevet givet mig, gav Jakob og Kefas og Johannes, som anses for at være søjler, håndslag med mig og Barnabas på partnerskab: At vi skulle gå til hedningerne, men de til de omskårne, ¹⁰blot skulle vi huske på de fattige, som jeg netop også har stræbt efter at gøre.

Episoden i Antiokia

¹¹Men da Kefas kom til Antiokia, trådte jeg op imod ham ansigt til ansigt, for dømt

¹Der er brud mellem vers fire og fem

²Underforstået »i aposteltjenesten«.

var han. ¹²For før nogle fra Jakob kom, spiste han sammen med hedningerne, men da de kom, trak han sig tilbage og skilte sig ud fordi han var bange for de omskårne. ¹³Og også de øvrige jøder hyklede sammen med ham så at også Barnabas lod sig rive med af deres hykleri. ¹⁴Men da jeg så at de ikke vandrer lige efter evangeliets sandhed, sagde jeg til Kefas over for alle: »Når du, skønt du er jøde, lever hedensk og ikke jødisk, hvordan kan du da forsøge at tvinge hedningerne til leve jødisk? ¹⁵Vi er af natur jøder og ikke syndere født af hedninger, ¹⁶men fordi vi ved at et menneske ikke bliver erklæret retfærdigt på grund af lovens gerninger, men ved tro på Jesus Kristus, er også vi kommet til tro på Kristus Jesus for at vi kan blive erklæret retfærdige på grund af tro på Kristus og ikke på grund af lovens gerninger, for på grund af lovens gerninger bliver intet kød erklæret retfærdigt. ¹⁷Men når vi også viste os som syndere når vi stræbte efter at blive erklæret retfærdige ved Kristus, er Kristus så syndens tjener? Aldeles ikke. ¹⁸For hvis jeg igen bygger det op som jeg har brudt ned, viser jeg mig som en overtræder. ¹⁹For jeg er ved loven død for loven for at jeg skal leve for Gud. Med Kristus er jeg blevet korsfæstet, ²⁰og jeg lever ikke mere, men Kristus lever i mig; og det liv jeg nu lever i kødet, lever jeg i troen på Guds søn, som har elsket mig og givet sig selv hen for mig. ²¹Jeg ophæver ikke Guds nåde, for hvis der er retfærdighed ved loven, var Kristus død forgæves.«

Kapitel 3

Erfaringsbevis for retfærdighed ved tro

¹Åh, uforstandige galatere! Hvem har forhekset jer for hvis øjne Jesus Kristus blev malet som korsfæstet? ²Dette ene vil jeg vide af jer: Modtog I Ånden på grund af lov-

gerninger eller ved at høre i tro? ³Er I så uforstandige? I begyndte i Ånden, men vil I nu fuldende i kødet? ⁴Har I forgæves erfaret så meget? Hvis det da virkelig var forgæves. ⁵Han som altså tildeler jer Ånden og virker undergerninger i jer, gør han det på grund af jeres lovgerninger, eller ved at I hørte i tro?

Skriftbevis for retfærdighed ved tro

⁶Ligesom Abraham troede på Gud, og det blev regnet ham som retfærdighed. ⁷Forstå da at de med troen er Abrahams sønner. ⁸Og fordi Skriften forudså at Gud erklærer folkene retfærdige på grund af tro, forkyndte han forud evangeliet for Abraham: »I dig skal alle folkene velsignes«, ⁹så at de med troen velsignes sammen med den troende Abraham.

Frikøbt fra forbandelsen

¹⁰For alle de med lovgerninger er forbandede, for der står skrevet: Forbandet enhver som ikke bliver i alt det som er blevet skrevet i lovens bog, og gør det. ¹¹Og det er tydeligt at ingen erklæres retfærdig for Gud ved loven, for »den retfærdige skal leve på grund af tro«, ¹²men loven er ikke af tro, men »den som gør disse ting, skal leve ved dem«. ¹³Kristus løskøbte os fra lovens forbandelse ved at han blev en forbandelse i stedet for os, for der står skrevet: »Forbandet enhver som hænger på et træ«, ¹⁴for at Abrahams velsignelse skulle komme til folkene i Kristus Jesus for at vi skulle modtage løftet, det vil sige Ånden, ved troen.

Løftet og loven

¹⁵Brødre, jeg taler som et menneske: Ingen ophæver eller supplerer dog et menneskes pagt som er blevet erklæret retsgyldigt, ¹⁶men til Abraham og hans efterkom-

mer blev løfterne talt; han siger ikke: »Og til efterkommerne«, som man taler om mange, men som man taler om én: »Og din efterkommer«, som er Kristus. ¹⁷Men jeg mener dette: En pagt som forud er blevet erklæret retsgyldig af Gud, kan loven, som er kommet 430 år efter, ikke ophæve så at løftet sættes ud af kraft. ¹⁸For hvis arven er på grund af loven, er den ikke mere på grund af løftet, men Gud har skænket den til Abraham ved løftet.

Lovens formål

¹⁹Hvorfor da loven? For overtrædelsernes skyld blev den tilføjet, indtil den efterkommer er kommet som er blevet lovet, befalet ved engle, ved en formidlers hånd, ²⁰men en formidler tilhører ikke én, men Gud er én. ²¹Er loven da imod Guds løfter? Aldeles ikke! Hvis der var blevet givet en lov som kunne gøre levende, så ville der virkelig være retfærdighed på grund af loven, ²²men Skriften har indesluttet alt under synd for at løftet på grund af tro på Jesus Kristus skulle blive givet til de troende.

De troendes status i Kristus

²³Men før troen kom, blev vi bevogtet under loven ved at vi blev indesluttede med henblik på troen som skulle åbenbares, ²⁴så at loven er blevet vores opdrager til Kristus for at vi skulle blive erklæret retfærdige på grund af tro. ²⁵Men efter at troen er kommet, er vi ikke mere under en opdrager. ²⁶For I er alle i Kristus Jesus Guds sønner ved troen. ²⁷For alle I som er blevet døbt til Kristus, lod jer iklæde Kristus. ²⁸Der er ikke jøde eller græker, der er ikke slave eller fri, der er ikke mand eller kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus, ²⁹men når I tilhører Kristus, så er I Abrahams efterkommere, arvinger ifølge løftet.

Kapitel 4

Fra slaveri til status som søn

¹Jeg mener nemlig at så længe arvingen er umyndig, er der ingen forskel på ham og en slave, skønt han er herre over alt. ²Men han er under formyndere og husholdere indtil faderens fastsatte tidspunkt. ³Således også med os: Dengang vi var umyndige, gjorde vi slavetjeneste under verdens magter, ⁴men da tidens fylde kom, udsendte Gud sin søn, født af en kvinde, født under loven, ⁵for at han skulle løskøbe dem under loven, for at vi skulle få status som sønner. ⁶Men fordi I er sønner, har Gud udsendt sin søns Ånd i jeres hjerter, som råber: Abba, far! ⁷Derfor er du ikke længere slave, men søn; men hvis du er søn, er du også arving.

Advarsel mod tilbagefald

⁸Men dengang, da I ikke kendte Gud, gjorde I slavetjeneste for dem som ikke af natur er guder. ⁹Men efter at I nu har lært Gud at kende, ja meget mere, efter at I er blevet kendt af Gud, hvordan kan I da igen vende tilbage til de svage og fattige magter som I igen på ny vil gøre slavetjeneste for? ¹⁰I overholder dage, måneder, festtider og årsfester. ¹¹Jeg frygter for jer om jeg måske har slidt forgæves for jer.

Personlig appel

¹²Jeg beder jer: Bliv som jeg, for også jeg er blevet som I. I har ikke gjort mig uret i noget. ¹³Men I ved at jeg den første gang forkyndte evangeliet på grund af kødets svagheit, ¹⁴skønt min legemlige tilstand var en prøvelse, ringeagtede I mig ikke eller spyttede på mig³, men I modtog mig som en Guds engel, som Kristus Jesus. ¹⁵Hvor er nu

³Mere ordret: »og jeres prøvelse ved mit kød har I ikke ringeagtet, og I har heller ikke spyttet«

jeres lovprisning? For jeg vidner for jer at hvis det havde været muligt, havde I revet jeres øjne ud og givet dem til mig. ¹⁶Er jeg da blevet jeres fjende fordi jeg har fortalt sandheden? ¹⁷De er ivrige efter jer, ikke for det gode, men de vil skille jer ud for at I skal være ivrige efter dem. ¹⁸Men det er godt at der altid bliver vist iver i noget godt, og ikke kun når jeg er hos jer. ¹⁹Mine børn, som jeg igen føder med smerte indtil Kristus har vundet skikkelse i jer. ²⁰Jeg ville ønske at jeg var til stede hos jer nu og kunne ændre min stemme, for jeg er i vildrede med hensyn til jer.

Hagar og Sara

²¹Sig mig, I som vil være under loven, hører I ikke loven? ²²For der står skrevet at Abraham havde to sønner, én med slavin- den og én med den frie kvinde. ²³Men slavin- dens søn blev undfanget ifølge kødet, og den frie kvindes søn blev undfanget ved løf- tet. ²⁴Dette er blevet talt billedligt, for disse kvinder svarer til to pagter, den ene er fra bjerget Sinaj, som føder til slaveri, og den pagt svarer til Hagar. ²⁵Ja, Hagar svarer til Sinaj bjerg i Arabien, og hun svarer til det nuværende Jerusalem, for hun er i slaveri med sine børn. ²⁶Men Jerusalem foroven er den frie, som er vores moder, ²⁷for der står skrevet: »Fryd dig, du ufrugtbare, som ikke har født, bryd ud i jubel og råb, du som ikke har haft veer, for mange er den enliges børn, flere end hendes, der har en mand.« ²⁸Men I, brødre, er i lighed med Isak løftets børn. ²⁹Men ligesom han der blev undfanget ifølge kødet, dengang forfulgte ham som blev undfanget ifølge Ånden, således også nu. ³⁰Men hvad siger Skriften? Kast slavin- den og hendes søn ud, for slavindens søn skal ikke arve sammen med den frie kvindes søn. ³¹Derfor, brødre, er vi ikke slavindens børn, men den frie kvindes.

Kapitel 5

Frihed fra loven

¹Til frihed har Kristus befriet os. Stå derfor fast og lad jer ikke igen underkaste slaveriets åg. ²Se jeg, Paulus, siger jer at hvis I lader jer omskære, så gavner Kristus jer ikke. ³Jeg vidner nemlig igen for ethvert menneske som lader sig omskære, at han er skyldig at opfylde hele loven. ⁴I er kommet bort fra Kristus, I som søger at blive erklæret retfærdige ved loven, I er faldet ud af nåden. ⁵For ved Ånden venter vi på grund af tro et håb, det vil sige retfærdigheden. ⁶For i Kristus Jesus gælder hverken omskærelse eller manglende omskærelse, men tro som er virksom ved kærlighed.

Advarsel mod modstandere

⁷I løb godt. Hvem har hindret jer i at adlyde sandheden? ⁸Overtalelsen kom ikke fra ham som kaldte jer. ⁹En smule surdej gennemsyrrer hele dejen. ¹⁰Jeg har tillid til jer i Herren at I ikke vil mene noget andet. Men den som forvirrer jer, skal bære sin dom, hvem han end er. ¹¹Men hvis jeg, brødre, endnu forkynnder omskærelse, hvorfor følges jeg da? Da er korsets anstød jo sat ud af kraft. ¹²Gid de dog ville lade sig kastrere, de som forstyrrer jer.

Livet efter Ånden

¹³For I blev kaldet til frihed, brødre, brug blot ikke friheden som en anledning for kødet, men tjen hinanden gennem kærlighed. ¹⁴For hele loven er opfyldt i ét ord, i dette: Du skal elske din næste som dig selv. ¹⁵Men hvis I bider og æder hinanden, så se til at I ikke bliver fortæret af hinanden. ¹⁶Jeg mener nemlig at I skal vandre i Ånden, og I vil ikke opfylde kødets begær. ¹⁷For kødet begærer mod Ånden og

Ånden mod kødet, for disse ligger i strid med hinanden, så I ikke kan gøre det som I vil. ¹⁸Men når I ledes af Ånden, er I ikke under lov. ¹⁹Men kødets gerninger er åbenbare, og de er utugt, urenhed, udsvævelse, ²⁰afgudsdyrkelse, trolddom, fjendskaber, strid, jalousi, harme, stridslyst, splittelser, partier, ²¹misundelse, drukkenskab, svir og lignende ting som disse, om dem siger jeg forud til jer, ligesom jeg har sagt det forud, at de der gør den slags, skal ikke arve Guds rige. ²²Men Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, overbærenhed, godhed, venlighed, troskab, ²³mildhed, selvbeherskelse. Imod sådanne er loven ikke. ²⁴Men de der tilhører Kristus Jesus, har korsfæstet kødet sammen med dets lidenskaber og lyster. ²⁵Når vi lever ved Ånden, så lad os også være i overensstemmelse med Ånden. ²⁶Lad os ikke blive pralende så vi provokerer hinanden og misunder hinanden.

Kapitel 6

Bær hinandens byrder

¹Brødre, hvis et menneske er blevet grebet i et fejltrin, skal I åndelige hjælpe denne til rette i en mild ånd, og pas på dig selv, at ikke også du bliver fristet og falder. ²Bær hinandens byrder, og således opfylder I Kristi lov. ³For hvis nogen mener at han er noget, skønt han intet er, bedrager han sig selv. ⁴Men enhver skal prøve sin egen gerning, og så skal han have grund til ros på grund af sig selv alene og ikke på grund af den anden, ⁵for enhver skal bære sin egen byrde.

Gør godt mod andre

⁶Men den som undervises i ordet, skal give den som underviser, del i alle goder. ⁷Lad

jer ikke bedrage. Gud lader sig ikke spotte. For det et menneske sår, skal det også høste. ⁸Det vil sige, den som sår i sit eget kød, skal høste fordærv af kødet, men den som sår i Ånden, skal høste evigt liv af Ånden. ⁹Men når vi gør det gode, lad os da ikke blive trætte, for vi skal høste til rette tid hvis vi ikke bliver trætte. ¹⁰Altså! mens vi har tid, så lad os gøre det gode mod alle, men mest mod troens fæller.

Afslutning

¹¹Se, med hvor store bogstaver jeg skriver med min egen hånd. ¹²Alle de som vil nyde anseelse i kødet, forsøger at tvinge jer til at lade jer omskære, udelukkende for at de ikke skal blive forfulgt på grund af Kristi kors. ¹³For dem som lader sig omskære, overholder ikke engang selv loven, men de vil have at I lader jer omskære, for at de kan rose sig af jeres kød. ¹⁴Men det skal ikke ske for mig at jeg roser mig af andet end vores herre Jesu Kristi kors, ved hvem verden er blevet korsfæstet for mig og jeg for verden. ¹⁵For hverken omskærelse eller manglende omskærelse betyder noget, men en ny skabning. ¹⁶Og alle de som vil vandre efter denne regel, fred og barmhjertighed være over dem og over Guds Israel. ¹⁷For fremtiden skal ingen volde mig besvær, for jeg bærer Jesu sårmærker på min krop. ¹⁸Vor Herre Jesu Kristi nåde være med jeres ånd, brødre. Amen

Paulus' Brev til Efeserne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, ved Guds vilje Kristi Jesu apostel, hilser de hellige, som er i Efesos, de troende i Kristus Jesus: ²Nåde være med jer og fred fra Gud, vores far, og Herren Jesus Kristus.

Lovprisning

³Priset være Gud, vores Herre Jesu Kristi far, som har velsignet os med hele den åndelige velsignelse i det himmelske, i Kristus, ⁴ligesom han har udvalgt os i ham før verdens grundlæggelse til at være hellige og fejlfrie over for ham.¹ I kærlighed ⁵og efter sin gode vilje har han forudbestemt os til en status som barn hos sig ved Jesus Kristus ⁶for at vi skal prise hans herlige nåde, som han har givet os i den elskede. ⁷I ham har vi løskøbelsen ved hans blod, tilgivelsen af synderne, efter hans nådes rigdom ⁸som han har givet os i overflod med al visdom og indsigt, ⁹da han ifølge den beslutning, som han havde truffet hos sig selv, meddelte os sin viljes hemmelighed ¹⁰om en frelsesplan i tidernes fylde, nemlig at sammenfatte alt i Kristus, både det i himlene og det på jorden. ¹¹I ham^a blev vi også udvalgt til at være hans del,² forudbestemt

¹Der er indsat et punktum da »I kærlighed« kan høre sammen med det følgende og passer bedre der,

²Ordet betyder at bestemme ved lodkastning og i passiv at blive ramt af loddet, og meningen er sand-

til det efter hans beslutning, ham som virker alt efter sin viljesafgørelse, ¹²for at vi, som tidligere havde håbet på Kristus, skulle være til lovprisning for hans herlighed. ¹³I ham blev også I, da I hørte sandhedens ord, evangeliet om jeres frelse, i ham blev også I, da I kom til tro, beseglet med den lovede Helligånd, ¹⁴som er et pant på vores arv, indtil løskøbelsen af hans ejendom, til lovprisning for hans herlighed.

Bøn for menigheden

¹⁵Derfor, efter at jeg har hørt om jeres tro på Herren Jesus og om jeres kærlighed til alle de hellige, ¹⁶er jeg ikke holdt op med at takke for jer når jeg nævner jer i mine bønner ¹⁷om at vores Herre Jesu Kristi Gud, herlighedens far, vil give jer visdoms og åbenbarings ånd i erkendelsen af ham ¹⁸og oplyste øjne i jeres hjerter så at I kan forstå det håb han har kaldet jer til,³ hvor rig hans herlige arv er i de hellige, ¹⁹og hvor overvældende hans krafts styrke er mod os, som tror på grund af hans store styrkes virkekraft. ²⁰Den virkede han med i Kristus da han oprejste ham fra de døde og satte ham ved sin højre hånd i det himmelske, ²¹højt over enhver magt og myndighed og kraft og hersker og ethvert navn som nævnes, ikke alene i denne tidsalder, men også i den kommende tidsalder, ²²og alt lagde han un-

synligvis at den loddet falder på, tilhører Gud.

³Ordret: »hans kaldelses håb«.

der hans fødder, og han gav ham som hoved over alt til menigheden, ²³som er hans krop, fylden af ham som fylder alt i alle.

Kapitel 2

Frelsen af nåde

¹Da I var døde i jeres overtrædelser og synder, ²som I før levede i ifølge denne verdens tidsalder, ifølge herskeren over luftens rige, den ånd som nu virker i ulydighedens børn⁴ – ³blandt dem færdedes også vi alle før i vores køds begær da vi udførte kødets og tankernes vilje, og vi var af natur vredens børn som også de øvrige.⁵ ⁴Men Gud, som er rig på barmhjertighed, har på grund af sin store kærlighed som han har elsket os med, ⁵gjort os levende sammen med Kristus da vi var døde i vores overtrædelser – af nåde er I blevet frelst – ⁶og han har oprejst os sammen med ham og sat os sammen med ham i det himmelske, i Kristus Jesus, ⁷for i de kommende tidsaldre at vise sin nådes overvældende rigdom på godhed mod os i Kristus Jesus. ⁸For af nåden er I blevet frelst ved tro, og dette skyldes ikke jer selv, gaven er Guds, ⁹ikke på grund af gerninger, for at ikke nogen skal rose sig. ¹⁰For vi er hans værk, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har beredt for at vi skulle vandre i dem.

Enhed i Kristus

¹¹Husk derfor at I, som før var hedninger i kødet, som blev kaldt uomskårne af dem som kalder sig omskårne, med en omskærelse udført i kødet med hænder, ¹²at I på den tid var uden Kristus, adskilt fra borgerskab i Israel og fremmede fra løftets pag-

⁴Sætningen afsluttes ikke, og Paulus begynder på en ny sætning i vers 3.

⁵Der er indsat et punktum.

ter, uden håb og uden Gud i verden. ¹³Men nu er I, som før var langt borte, i Kristus Jesus kommet nær ved Kristi blod. ¹⁴For han er vores fred, han som gjorde de to til ét og i sit kød nedbrød det gærde som skiller, fjendskabet, ¹⁵da han afskaffede loven med dens bud og forskrifter for at skabe de to til ét nyt menneske i sig, da han stiftede fred, ¹⁶og forsone begge i ét legeme med Gud ved korset, da han dræbte fjendskabet ved det. ¹⁷Og han kom og forkyndte evangeliet om fred for jer som var langt borte, og fred for dem som var nær, ¹⁸for ved ham har vi begge adgang i én Ånd til Faderen. ¹⁹Så er I da ikke mere fremmede og udlændinge, men I er de helliges medborgere og Guds husfæller, ²⁰opbyggede⁶ på apostlenes og profeternes fundament, med Kristus Jesus som hovedhjørnesten, ²¹i ham sammenføjes hele bygningen og vokser til et helligt tempel i Herren, ²²i ham opbygges også I sammen med os til at være Guds bygning i Ånden.

Kapitel 3

Kaldelsen til at forkynde Guds frelsesplan

¹Derfor bøjer jeg mine knæ, jeg, Paulus, Kristi Jesu fange, for jer hedningers skyld ²– så sandt I har hørt om den tjeneste, nemlig den Guds nåde, som blev givet mig med henblik på jer: ³For ifølge en åbenbaring blev hemmeligheden meddelt mig, som jeg kort skrev om før, ⁴og I kan når I læser det, forstå at jeg har indsigt i Kristi hemmelighed, ⁵den som i tidligere generationer ikke blev meddelt menneskenes børn. Den er nu blevet åbenbaret for hans hellige apostle og profeter ved Ånden: ⁶at hedningerne er medarvinger og medlemmer af kroppen og har del i løfterne i Kristus Jesus ved evan-

⁶Ordret: »idet I er blevet opbyggede«.

geliet, ⁷som jeg er blevet tjener for ifølge Guds nådes gave⁷ som blev givet mig i overensstemmelse med hans styrkes virkekraft.

⁸Til mig, den ringeste af alle de hellige, blev den nåde givet at forkynde evangeliet om Kristi uransagelige rigdom for hedningerne, ⁹og at oplyse alle om hvad hemmelighedens frelsesplan er, som var blevet skjult fra evighederne af i Gud, skaberen af alt, ¹⁰for at Guds mangfoldige visdom nu kunne blive meddelt ved menigheden for magter og myndigheder i det himmelske, ¹¹efter hans beslutning i evighederne som han traf i Kristus Jesus, vores Herre, ¹²i ham har vi mod og tillidsfuld adgang⁸ ved troen på ham. ¹³Derfor beder jeg om at I ikke bliver modløse over mine trængsler for jeres skyld, trængsler som er en ære for jer.

Bøn for menigheden

¹⁴På grund af dette bøjer jeg mine knæ for Faderen, fra hvem ethvert faderforhold i himlen og på jorden har sit navn, ¹⁶og beder om at han efter sin herligheds rigdom vil give jer at I med kraft må styrkes ved hans Ånd i det indre menneske, ¹⁷at Kristus må bo ved troen i jeres hjerter, idet I er rod-fæstede og grundfæstede i kærlighed, ¹⁸for at I sammen med alle de hellige må kunne begribe hvor stor bredden og længden og højden og dybden er, ¹⁹og kende Kristi kærlighed, som overgår erkendelse, for at I må blive fyldt med hele Guds fylde.

²⁰Men ham, som over alt formår at gøre langt mere end det vi beder om eller forstår, ifølge den kraft som virker i os, ²¹ham være ære i menigheden og i Kristus Jesus gennem alle generationer i evighedernes evighed, amen.

⁷Ordret: »Guds nådes tjeneste«.

⁸Ordret: »adgang i tillid«

Kapitel 4

Enhed

¹Jeg, der er fange i Herren, formaner jer da til at vandre det kald værdigt I blev kaldet med, ²med al ydmyghed, mildhed og tålmodighed idet I bærer over med hinanden i kærlighed, ³idet I stræber efter at bevare Åndens enhed med fredens bånd: ⁴ét legeme og én Ånd, ligesom I også blev kaldet til ét håb ved jeres kaldelse, ⁵én Herre, én tro, én dåb, ⁶én Gud og alles Far som er over alle, gennem alle og i alle. ⁷Men enhver af jer blev nåden givet ifølge Kristi tilmålte gave.⁹ ⁸Derfor hedder det:

Han steg op til det høje og førte fanger i fangenskab,

han gav gaver til menneskene.

⁹Men hvad er det at han steg op, uden at han også var steget ned til jordens lave egne? ¹⁰Han som steg ned, er også ham som steg op over alle himle for at fylde alt.

Nådegavernes funktion

¹¹Og han gav apostle, profeter, evangelister, og hyrde-lærere¹⁰ ¹²til at udruste de hellige¹¹ til tjenestens gerning så Kristi krop opbygges,¹² ¹³indtil vi alle når frem til troens enhed og erkendelsen af Guds Søn, til mands modenhed, til målet af vækst, nemlig Kristi fylde, ¹⁴for at vi ikke mere skal være umyndige så vi kastes og drives af enhver læres vind, ved menneskers snyderi,¹³ ved snedighed der fører til bedrageriske

⁹Ordret: »Ifølge Kristi gaves mål«.

¹⁰Hyrder og lærere er bundet sammen med samme artikel, og det peger på, at det én kategori: Hyrde-lærere. Alternativ oversættelse: »hyrder og lærere«.

¹¹Ordret: »til udrustning af de hellige«.

¹²Ordret: »til opbyggelse af Kristi krop«.

¹³Ordret: »terningspil«.

metoder,¹⁴ 15 men for at vi, sande i kærlighed i alt, skal vokse op til ham som er hovedet, Kristus, ¹⁶af hvem hele kroppen, når den sammenføjes og sammenholdes ved ethvert understøttende bindeled med enhver dels mål af kraft, skaber sin vækst til opbygelse af sig selv i kærlighed.

Det gamle og det nye menneske

¹⁷Dette siger jeg da og vidner i Herren at I ikke mere skal vandre ligesom hedningerne vandrer i deres tankers tomhed, ¹⁸formørkede i deres tænkning, fremmede for Guds liv på grund af den uvidenhed som er i dem, og på grund af deres hjertes forhærdelse. ¹⁹Afstumpede har de i misundelse givet sig selv hen til udsvævelse, til al uren gerning.

²⁰Således har I ikke lært Kristus at kende, ²¹så sandt I har hørt om ham og er blevet undervist i ham, sådan som sandheden er i Jesus: ²²At I har aflagt det gamle menneske med dets tidligere adfærd, ¹⁵ som ødelægges af sine bedrageriske lyster, ²³at I fornyes ved jeres tankers ånd, ²⁴og at I har iført jer det nye menneske¹⁶ som blev skabt i lighed med Gud i sandhedens retfærdighed og hellighed.

Formaning til at aflægge synden

²⁵Derfor skal I aflægge løgnen og tale sandhed, enhver med sin næste, for vi er hinandens lemmer. ²⁶Bliver I vrede,¹⁷ så synd

¹⁴Ordret: »bedragets metoder«.

¹⁵Alternativ oversættelse: »I skal aflægge det gamle menneske.« Ifølge Rom 6,6 er det gamle menneske korsfæstet med Kristus i dåben, og ifølge Kol 3,9 er det gamle menneske aflagt.

¹⁶Alternativ oversættelse: »Og at I skal iføres den nye menneske.« Ifølge Kol 3,10 har de kristne iført sig det nye menneske.

¹⁷Denne oversættelse er valgt pga. vers 31. Alternativ oversættelse: »Bliv vrede og synd ikke«. Imperativen er da en tilladende imperativ.

ikke; lad ikke solen gå ned over jeres vrede, ²⁷giv ikke plads til Djævelen. ²⁸Den som stjæler, skal ikke mere stjele, men hellere arbejde og virke det gode med sine egne hænder, så han har noget at give til den som har brug for det. ²⁹Intet råddent ord skal udgå af jeres mund, men det som er godt til nødvendig opbyggelse, så det kan være en velsignelse for dem der hører. ³⁰Bedrøv ikke Guds Helligånd som I blev beseglet med til løskøbelsens dag. ³¹Lad al bitterhed, harme, vrede, skrig og bespottelse være fjernt fra jer, sammen med al ondskab. ³²Men vær gode mod hinanden, barmhjertige, tilgivende hinanden, ligesom også Gud i Kristus tilgav jer.

Kapitel 5

Bliv efterfølgere

¹Bliv derfor, som elskede børn, efterfølgere af Gud, ²og I skal vandre i kærlighed ligesom også Kristus har elsket jer og givet sig selv hen for jer som en gave og et offer til en liflig duft.

Aflæg utugt og begærlighed

³Men utugt og enhver urenhed eller begærlighed skal end ikke nævnes blandt jer, sådan som det passer sig for hellige, ⁴og heller ikke skamløshed, tåbelig snak eller grove vittigheder, som er upassende, men hellere taksigelse. ⁵For dette skal I vide at ingen utugtig eller uren eller begærlig (det er en afgudsdyrker,) har arveandel i Kristi og Guds rige.

Lev som lysets børn

⁶Lad ingen bedrage jer med tomme ord, for på grund af disse kommer Guds vrede over ulydighedens børn. ⁷Bliv derfor ikke deres

partnere, ⁸for før var I mørke, men nu er I lys i Herren. Som lysets børn skal I vandre, ⁹- for lysets frugt viser sig i al godhed og retfærdighed og sandhed - ¹⁰så I vurderer hvad der er prisværdigt for Herren, ¹¹og I skal ikke være meddelagtige i mørkets ufrugtbare gerninger, men afslør dem hellere. ¹²For det som bliver skjult af dem, er skammeligt blot at nævne, ¹³men alt åbenbares når det afsløres af lyset, ¹⁴for alt det som bliver åbenbaret, er lys. Derfor hedder det:

Rejs dig, du som sover
og stå op fra de døde,
og Kristus vil lyse på dig.

Lad jer fylde af Ånden

¹⁵Se derfor nøje til hvordan I vandrer, ikke som uvise, men som vise ¹⁶så I udnytter det gunstige øjeblik, for dagene er onde. ¹⁷Vær derfor ikke tåbelige, men forstå hvad der er Herrens vilje. ¹⁸Drik jer ikke fulde i vin, i den er der udsvævelse, men lad jer fylde af Ånden ¹⁹ved at I taler til hinanden med salmer, hymner og åndelige sange, ved at I synger og spiller i jeres hjerte for Herren, ²⁰ved at I altid takker Gud og Faderen for alt i vores Herre Jesu Kristi navn, og ved at I underordner jer under hinanden i frygt for Herren.

Om ægteskabet

²¹I hustruer skal underordne jer under jeres egne mænd som under Herren, ²³for en mand er sin hustrus hoved, ligesom også Kristus er menighedens hoved, han er sin krops frelser, ²⁴men ligesom menigheden underordner sig under Kristus, således skal hustruerne underordne sig under mændene i alt. ²⁵I mænd, elsk jeres hustruer, ligesom også Kristus har elsket menigheden og givet sig selv hen for den ²⁶for at hel-

lige den ved at rense den i badet med vand ved ordet, ²⁷for at føre menigheden for sig som herlig, uden plet eller rynke eller noget af den slags, for at den kan være hellig og uden fejl. ²⁸Således skylder også mændene at elske deres egne hustruer som deres egne kroppe. Den som elsker sin egen hustru, elsker sig selv. ²⁹For ingen har nogen sinde hadet sin egen krop, men han ernærer og plejer den, ligesom også Kristus ernærer og plejer menigheden, ³⁰for vi er lemmer på hans krop. ³¹Derfor forlader en mand sin far og mor og holder sig til sin hustru, og de to bliver ét kød. ³²Denne hemmelighed er stor, jeg taler nemlig om Kristus og menigheden. ³³Dog skal også I hver især elske jeres hustru som jer selv, men hustruen skal have ærefrygt for sin mand.

Kapitel 6

Formaning til børn og fædre

¹I børn, adlyd jeres forældre i Herren, for dette er ret. ²Ær din far og din mor; det er det første bud med et løfte: ³For at det må gå dig godt, og du må få et langt liv på jorden. ⁴Og I fædre, gør ikke jeres børn vrede, men opdrag dem med Herrens opdragelse og vejledning.

Formaning til slaver og deres herrer

⁵I slaver, adlyd jeres menneskelige¹⁸ herrer med frygt og bæven, med et oprigtigt hjerte¹⁹ som for Herren, ⁶ikke uoprigtigt²⁰ som dem der vil indynde sig hos mennesker, men som Kristi tjenere som af hjertet²¹ gør Guds vilje, ⁷som med god vilje tjener som for Herren og ikke som for mennesker, ⁸fordi

¹⁸Ordret: »ifølge kødet«.

¹⁹Ordret: »med jeres hjerters oprigtighed«.

²⁰Ordret: »med øjentjeneste«.

²¹Ordret: »af sjælen«.

I ved at enhver, hvis han gør noget godt, vil få dette igen fra Herren, hvad enten han er slave eller fri. ⁹Og I herrer skal gøre det samme mod dem, så I opgiver jeres trusler, fordi I ved at deres og jeres Herre er i himlen, og at der ikke er personsanseelse hos ham.

Formaning til at iføre sig Guds rustning

¹⁰I øvrigt, vær stærke i Herren og i hans styrkes kraft. ¹¹Ifør jer Guds fulde rustning så I kan stå fast mod Djævelens metoder, ¹²for vores kamp er ikke mod blod og kød, men mod magterne, mod myndighederne, mod dette mørkes verdensherskere, mod ondskabens ånder i det himmelske. ¹³Tag derfor Guds fulde rustning på for at I kan stå imod på den onde dag og stå fast efter at I har gjort ²²alt. ¹⁴Stå altså fast med sandheden spændt om jeres lænd og iført retfærdighedens brynje ¹⁵og på fødderne ²³vilighed til at forkynde fredens evangelium, ²⁴¹⁶i alt med troens skjold løftet, som I kan slukke alle den Ondes brændende pile med. Tag imod frelsens hjelm og Åndens sværd, som er Guds ord, ¹⁸idet I altid i enhver bøn og forbøn beder i Ånden, og idet I dertil er årvågne med al udholdenhed og forbøn for alle de hellige ¹⁹og for mig for at ordet må blive givet mig når jeg åbner min mund, for at jeg med mod kan meddele evangeliets hemmelighed ²⁰som jeg er en udsending for i lænker, for at jeg ved det må få frimodighed til at tale som jeg skal.

Afslutning og hilsen

²¹Men for at I også kan kende min situation, hvordan jeg har det, vil Tykikos, min

elskede bror og tro tjener i Herren, meddele jer alt. ²²Ham sender jeg til jer til jer med dette formål for at I kan kende vores forhold, og for at trøste jeres hjerter. ²³Fred være med brødrene og kærlighed med tro fra Gud Fader og Herren Jesus Kristus. ²⁴Nåden være med alle som elsker vores Herre Jesus Kristus i uforgængelighed.

²²Alternativ oversættelse: »overvundet«.

²³Ordret: »med fødderne ombundne«. Der er tænkt på fodtøj som man snører om benene.

²⁴Ordret: »fredens evangeliums beredskab«.

Faglige noter

a. [Ef 1,11] I slutningen af vers 10 står der »i ham« som sandsynligvis hører sammen med begyndelsen på vers 11: »I ham, i hvem«.

Paulus' Brev til Filipperne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus og Timotheus, Kristi Jesu tjenere, hilser alle de hellige i Kristus Jesus som er i Filippi, sammen med tilsynsmænd og menighedstjenere: ²Nåde være med jer og fred fra Gud vores Far og Herren Jesus Kristus.

Indledning

³Jeg takker min Gud hver gang jeg erindrer jer, ⁴når jeg altid i al min bøn for jer alle beder med glæde ⁵på grund af jeres deltagelse i forkyndelsen af evangeliet fra den første dag og indtil nu. ⁶For jeg er overbevist om netop dette, at han som har begyndt sin gode gerning i jer, vil fuldende den på Kristi Jesu dag. ⁷Ligesom det er rigtigt af mig at tænke dette om jer fordi jeg har jer i mit hjerte, både når jeg er i mine lænker, og når jeg forsvarer og bekræfter evangeliet, fordi I alle er sammen med mig i nåden. ⁸For Gud er mit vidne om at jeg længes efter jer alle med Kristi Jesu inderlige kærlighed. ⁹Jeg beder om dette, at jeres kærlighed må blive mere og mere rig på indsigt og enhver dømmekraft ¹⁰så at I kan værdsætte det der er væsentligt, for at I må være rene og uangribelige på Kristi dag, ¹¹fyldte med retfærdighedens frugt ved Jesus Kristus til Guds ære og pris.

Fængsling og forkyndelse

¹²Men jeg vil at I skal vide, brødre, at det der er sket med mig, snarere har ført til fremgang for evangeliet ¹³så at mine lænker i Kristus er blevet tydelige for hele den kejserlige garde og alle de andre, ¹⁴og de fleste af brødrene har ved mine lænker fået tillid til Herren til at tale ordet mere modigt uden frygt. ¹⁵Nogle forkynder ganske vist Kristus af misundelse og lyst til strid, men andre af god vilje, ¹⁶de sidste af kærlighed fordi de ved at jeg er sat til at forsvare evangeliet, ¹⁷de første forkynder Kristus af egoisme, ikke med rene motiver, fordi de mener at kunne skabe trængsel for mig i mine lænker. ¹⁸Hvad da! Kristus forkyndes dog på enhver måde, enten med skjult motiv eller i sandhed, og jeg glæder mig over dette, ja, jeg vil også blive ved med at glæde mig over det, ¹⁹for jeg ved at det ved jeres bøn og ved Jesu Kristi Ånds hjælp vil føre til frelse, ²⁰og det svarer til min længsel og mit håb om at jeg i intet vil blive skuffet, men at Kristus med al frimodighed som altid og også nu vil blive forherliget i min krop enten gennem liv eller død. ²¹For det at leve er for mig Kristus og det at dø en vinding. ²²Men når det at leve i denne tilværelse¹ for mig er frugtbar gerning, så ved jeg ikke hvad jeg vil vælge. ²³Jeg presses af de to, for jeg har lyst til at bryde op og være sammen med Kristus, da det er langt bedre, ²⁴men at blive

¹Ordret: »i kødet«.

i kødet er mere nødvendigt for jeres skyld. ²⁵Overbevist om dette ved jeg at jeg vil blive og forblive hos jer alle til jeres fremgang og glæde i troen ²⁶for at jeres stolthed over mig vil blive rig i Kristus Jesus når jeg igen kommer til jer.

Lev evangeliet værdigt

²⁷Blot skal I vandre Kristi evangelium værdigt for at jeg, hvad enten jeg kommer og ser jer eller er fraværende, kan høre om jer at I står fast i én ånd og med én sjæl kæmper for troen på evangeliet ²⁸og ikke lader jer skræmme i noget af modstanderne, og det er for dem et tegn på fortabelse, men for jer på frelse, og dette er fra Gud. ²⁹For af nåde er det blevet skænket jer for Kristi skyld, ikke kun at tro på ham, men også at lide for hans skyld, ³⁰fordi I står i den samme kamp som I har set mig i og nu hører at jeg står i.

Kapitel 2

Formaning til indbyrdes enighed

¹Hvis altså formaning i Kristus, hvis opmuntring i kærlighed, hvis del i Ånden, hvis inderlig kærlighed og barmhjertighed betyder noget, ²da opfyld min glæde så I er enige om at have den samme kærlighed og samme sjæl fordi I tænker ét, ³fordi I intet gør af lyst til strid eller af lyst til tom ære, men fordi I med ydmyghed anser hinanden for højere end jer selv, ⁴og fordi hver enkelt ikke er optaget af sit eget, men hver enkelt af de andres.

Kristi ydmyghed og ophøjelse

⁵I skal iblandt jer tænke det samme² som også var i Kristus Jesus.

²»Det samme« er indsat.

⁶Han var i Guds skikkelse og betragtede det ikke som tyveri at være Gud lig, ⁷men han gav afkald på sig selv, ved at tage en tjeners skikkelse på, og blev lige med mennesker, og da han viste sig i skikkelse som et menneske, ⁸ydmygede han sig selv og blev lydig til døden, ja, døden på et kors. ⁹Derfor har Gud også højt ophøjet ham og skænket han navnet over ethvert navn, ¹⁰for at i Jesu navn hvert knæ skal bøje sig i himlen, på jorden og under jorden, ¹¹og hver tunge skal bekende: Jesus Kristus er Herren til Gud Faders ære.

Arbejd på jeres frelse

¹²Derfor, mine elskede, ligesom I altid har adlydt, ikke alene mens jeg var nærværende, men nu meget snarere mens jeg er fraværende, skal I arbejde på jeres frelse med frygt og bæven, ¹³for Gud er den som virker i jer i både vilje og handling,³ på grund af hans gode vilje. ¹⁴Alt skal I gøre uden beklagelser og betænkeligheder ¹⁵for at I kan blive fejlfrie og rene, Guds uangribelige børn midt i en fordrejet og fordærvet slægt hvor I skinner som lys i verden ¹⁶mens I holder fast ved livets ord, min stolthed på Kristi dag over at jeg ikke har løbet forgæves eller slidt forgæves. ¹⁷Men selvom mit blod udgydes som et offer og en tjeneste for jeres tro, glæder jeg mig, og jeg glæder mig sammen med jer alle; ¹⁸men på samme måde skal I glæde jer og glæde jer sammen med mig.

³Ordret: »at ville og at virke«.

Timotheus og Epafroditus

¹⁹Men jeg håber i Herren Jesus Kristus snart at sende Timotheus til jer for at også jeg kan være ved godt mod når jeg kender jeres forhold. ²⁰For jeg har ingen med det samme sind som oprigtigt vil drage omsorg for jeres forhold, ²¹for alle søger deres eget, ikke det som hører Kristus til. ²²Og I kender hans prøvede troskab, for ligesom et barn tjener sin far, tjente han sammen med mig evangeliet. ²³Jeg håber altså at sende ham så snart jeg får overblik over mine forhold, ²⁴og jeg er overbevist i Herren om at jeg også selv snart vil komme. ²⁵Men jeg har fundet det nødvendigt at sende Epafroditus til jer, min broder og medarbejder og medkæmper, men jeres udsending og tjener for mine behov, ²⁶for han længtes efter jer alle og var urolig fordi I havde hørt at han var syg. ²⁷Ja, han var syg og døden nær, men Gud forbarmede sig over ham, og ikke alene over ham, men også over mig for at jeg ikke skulle have sorg på sorg. ²⁸Derfor sender jeg ham endnu hurtigere for at I kan glæde jer når I ser ham igen, og jeg kan være uden bekymring. ²⁹Modtag ham da i Herren med enhver glæde og respekter den slags mænd, ³⁰for på grund af Kristi gerning risikerede han livet og kom døden nær for at udfylde jeres fravær i tjenesten for mig.

Kapitel 3*Loven eller Kristus*

¹I øvrigt, mine brødre, glæd jer i Herren. Det er ikke trættende for mig at skrive det samme til jer, men det slår det fast for jer. ²Betragt hundene, betragt de onde arbejdere, betragt de skamskårne. ³For vi er de omskårne, som tjener ved Guds Ånd og er stolte af Kristus Jesus og ikke har tillid til vores fortrin, ⁴skønt jeg også har grund til tillid til mine fortrin. ⁵Hvis nogen anden mener at have grund til tillid til fortrin, har jeg det endnu mere: ⁵Omskåret på den ottende dag, af Israels folk, Benjamins stamme, hebræer af hebræere, farisæer ifølge loven, ⁶engageret forfølger af menigheden, uden fejl ifølge retfærdigheden ved loven. ⁷men alt det som var en fordel for mig, betragter jeg som tab på grund af Kristus. ⁸Ja, i sandhed betragter jeg også alt for tab på grund af den overvældende store erkendelse af Kristus Jesus vor Herre. På grund af ham har jeg lidt tab på alt, og jeg betragter det som noget møg for at jeg kan vinde Kristus ⁹og blive fundet i ham, ikke ved min egen retfærdighed på grund af loven, men ved retfærdigheden ved tro på Kristus, nemlig retfærdigheden fra Gud på grund af troen, ¹⁰for at jeg kan kende ham og kraften i hans opstandelse og have del i hans lidelser og blive ligedannet med hans død, ¹¹om jeg dog kan nå frem til opstandelsen fra de døde.

Paulus' eksempel

¹²Ikke at jeg allerede har modtaget det eller allerede er blevet fuldkommen, men jeg stræber efter det, om jeg dog kunne gribe det, fordi jeg også er blevet grebet af Kristus Jesus. ¹³Brødre, jeg mener ikke

⁴Ordret »kødet«.

⁵Ordret: »kødet«.

om mig selv at jeg har grebet det, men ét gør jeg: Jeg glemmer det bag mig og rækker efter det foran mig ¹⁴og stræber mod målet, mod sejrprisen som Gud i det høje kaldte os til⁶ i Kristus Jesus. ¹⁵Lad da alle os som er fuldkomne, tænke dette, og hvis I tænker anderledes om noget, vil Gud også åbenbare dette for jer. ¹⁶Dog lad os holde os til det vi er nået til, i dette skal I vandre. ¹⁷Efterlign mig,⁷ brødre, og betragt dem som lever ligesom det forbillede, I har i os. ¹⁸For mange lever, som jeg ofte har sagt jer, men nu siger grædende, som fjender af Kristi kors, ¹⁹deres afslutning er fortabelsen, deres gud er maven, og deres ære er deres skam, for de tænker på det jordiske. ²⁰For vores borgerskab har vi i himlene hvorfra vi også venter vores frelser, Herren Jesus Kristus, ²¹som vil forvandle vores fornedrede krop til samme skikkelse som hans forherligede krop i overensstemmelse med den kraft hvorved han kan underlægge sig alt.

Kapitel 4

Formaninger

¹Derfor, mine elskede brødre som jeg længes efter, min glæde og krone, stå således fast i Herren, elskede. ²Evodia formaner jeg, og Syntyke formaner jeg til at være enige i Herren. ³Ja, jeg beder også dig, trofaste Synzygos, tag dig af dem som har kæmpet sammen med mig i forkyndelsen af evangeliet sammen med Klemens og mine øvrige medarbejdere, hvis navne står i livets bog. ⁴Glæd jer altid i Herren, jeg siger igen: Glæd jer. ⁵Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker. Herren er nær. ⁶Vær ikke bekymrede for noget, men lad i

alt jeres ønske blive kendt af Gud ved bøn og forbøn med tak. ⁷Og Guds fred, som overgår enhver tanke, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus. ⁸I øvrigt, brødre, I skal tænke på alt hvad der er sandt, hvad der er respektabelt, hvad der er retfærdigt, hvad der er rent, alt hvad der er elskeligt, hvad der er velanset, hvis der er nogen dyd, og hvis der er noget prisværdigt. ⁹Hvad I har lært, modtaget og hørt og set hos mig, skal I praktisere, og fredens Gud vil være med jer.

Paulus' tak for gaven

¹⁰Men det har glædet mig meget i Herren at I endelig er kommet til kræfter til at tænke på mit bedste, som I tænkte på før, men ikke havde lejlighed dertil. ¹¹Jeg taler ikke fordi jeg mangler noget, for jeg har lært at være tilfreds i den situation jeg er i. ¹²Jeg kender til at sulte, og jeg kender til at have overflod, i alt og alle ting er jeg indviet, både i at blive mæt og sulte, både i at have overflod og at mangle. ¹³Alt formår jeg ved ham som giver mig kraft. ¹⁴Dog handlede I smukt da I tog del i min trængsel. ¹⁵I ved også, filippere, at i evangeliets begyndelse, da jeg drog ud fra Makedonien, havde ingen menighed et fælles regnskab med mig overgivet og modtaget undtagen I, ¹⁶for også i Thessalonika sendte I både en og to gange hvad jeg havde brug for. ¹⁷Ikke at jeg søger gaven, men jeg søger den frugt som vokser sig stor på jeres regnskab. ¹⁸Jeg har modtaget alt og har overflod, jeg har fuldt ud da jeg fra Epafroditus modtog jeres gave, en liffig duft, et velkomment offer, kærkoment for Gud. ¹⁹Men min Gud vil opfylde alle jeres behov i overensstemmelse med sin rigdom i herlighed i Kristus Jesus. ²⁰Vor Gud og Far være ære i evighedernes evigheder.

⁶Ordret: »Guds høje kaldelses sejrpris«.

⁷Ordret: »bliv mine efterlignere«.

Hilsen

²¹Hils enhver hellig i Kristus Jesus. Brødrene sammen med mig hilser jer. ²²Alle de hellige hilser jer, men mest de fra kejserens hus. ²³Herren Jesu Kristi nåde være med jeres ånd.

Paulus' Brev til Kolossenserne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, ved Guds vilje Kristi Jesu apostel, og broderen Timotheus ²hilser de hellige og troende brødre i Kristus i Kolossæ: Nåde være med jer og fred fra Gud, vores Far.

Indledning

³Vi takker altid Gud, vores Herre Jesu Kristi Far, når vi beder for jer, ⁴fordi vi har hørt om jeres tro på Kristus Jesus og om kærligheden som I har til alle de hellige ⁵på grund af det håb som ligger rede til jer i himlene, det håb som I før har hørt om i sandhedens ord, evangeliet, ⁶som er kommet til jer. Ligesom det bærer frugt og vokser i hele verden, således også i jer fra den dag I hørte og erkendte Guds nåde i sandhed, ⁷sådan som I har lært det af Epafra, vores elskede medtjener, som er Kristi tro tjener for jer. ⁸Han har også fortalt os om jeres kærlighed i Ånden.

Frelsen ved Kristus

⁹Derfor, fra den dag vi hørte det, er vi ikke holdt op med at bede for jer og bønfalde om at I må blive fyldt med erkendelsen af hans vilje med al visdom og åndelig indsigt ¹⁰så I kan leve Herren værdigt til hans fulde glæde¹, ved^a at I bærer frugt i al god ger-

¹Ordret: »til al glæde«

ning og vokser i erkendelsen af Gud, ¹¹ved at I styrkes med al kraft efter hans herligheds magt til al udholdenhed og tålmodighed, og ved at I med glæde ¹²takker Faderen, som har gjort os kvalificerede til at få del i de helliges arv i lyset. ¹³Han befriede os af mørkets magt og satte os over i sin elskede søns rige, ¹⁴i ham har vi løskøbelsen, syndernes tilgivelse.

¹⁵Han er den usynlige Guds billede, den førstefødte før al skabning,^b

¹⁶for ved ham blev alt skabt i himlene og på jorden,

det synlige og usynlige, troner og herskere, magter og myndigheder,

alt er blevet skabt ved ham og til ham,

¹⁷og han er før alt,

og alt består ved ham.

¹⁸Han er hoved for kroppen, menigheden, han er begyndelsen,

den førstefødte af de døde,

for at han skulle være den første i alt,

¹⁹for Gud besluttede at hele fylden skulle bo i ham²

²⁰og ved ham at forsone alt med sig,

hvad enten det var på jorden, eller det var i himlen,

da han stiftede fred ved blodet fra hans kors.

²¹Også jer, som før var fremmede og fjender i tankegang i jeres onde gerninger,

²Der er suppleret med Gud; hvis man ikke supplerer, lyder oversættelsen: »For I ham besluttede hele fylden at bo«.

²²har han nu forsonet i sin fysiske krop³ ved døden for at føre jer frem som hellige, fejlfrie og uangribelige for Ham, ²³hvis I virkelig forbliver grundfæstede og faste i troen og ikke lader jer røkke fra evangeliets håb som I har hørt, som er blevet forkyndt for hele skabningen under himlen, og som jeg, Paulus, er blevet tjener for.

Paulus' lidelser

²⁴Nu glæder jeg mig over mine lidelser for jeres skyld, og jeg udfylder manglerne i Kristi trængsler i mit fysiske liv⁴ til fordel for hans krop, som er menigheden. ²⁵Den er jeg blevet tjener for ifølge Guds frelsesplan⁵ som blev givet mig med henblik på jer for at fuldende forkyndelsen af Guds ord, ²⁶nemlig den hemmelighed som var blevet skjult for alle tider og generationer, men nu er blevet åbenbaret for hans hellige. ²⁷Dem ville Gud meddele hvilken rigdom på herlighed denne hemmelighed har blandt hedningerne, nemlig Kristus i jer, herlighedens håb. ²⁸Ham forkynder vi ved at formane ethvert menneske og ved at undervise ethvert menneske med al visdom, for at vi kan føre ethvert menneske frem som fuldkomment i Kristus. ²⁹Med henblik på det arbejder jeg også mens jeg kæmper med hans kraft, som virker med styrke i mig.

³Ordret: »sit køds krop«.

⁴Ordret: »i mit kød«.

⁵Alternativ oversættelse: »Guds tjeneste« eller »tjenesten fra Gud«.

Kapitel 2

Paulus' kamp for menigheden

¹For jeg vil at I skal vide hvor svær en kamp jeg har for jer, for dem i Laodikea og for alle dem som ikke har set mit ansigt fysisk⁶, ²for at deres hjerter må blive styrket så de forenes i kærlighed og når frem til enhver rigdom i indsigtens overbevisning og til erkendelse af Guds hemmelighed, Kristus, ³i hvem alle visdommens og erkendelsens skatte er skjult. ⁴Dette siger jeg for at ingen skal bedrage jer med forførende ord. ⁵For selv om jeg er fysisk⁷ fraværende, er jeg dog sammen med jer i ånden, og jeg glæder mig når jeg ser ordenen og fastheden i jeres tro på Kristus.

Livet i Kristus

⁶Da I altså har modtaget Kristus Jesus, Herren, skal I leve i ham ⁷så I rodfæstes, opbygges i ham og befæstes i troen, ligesom I er blevet undervist, så I er rige på tak. ⁸Se til at der ikke er nogen som fører jer bort med filosofi og tomt bedrag ifølge menneskers overlevering, ifølge verdens magter og ikke ifølge Kristus, ⁹for i ham bor hele guddomsfylden kropsligt. ¹⁰I ham er I blevet fyldt, han som er hovedet for enhver magt og myndighed. ¹¹I ham blev I også omskåret med en omskærelse som ikke er udført med hænder, men som består i aflæggelsen af kødets krop, Kristus-omskærelsen, ¹²da I blev begravet sammen med ham i dåben, i den blev I også oprejst ved troen, som er virket af Guds kraft^c der oprejste ham fra de døde. ¹³Jer, som var døde i jeres overtrædelser og var i jeres uomskårne kød,⁸ har han gjort levende sammen med ham, da han til-

⁶Ordret: »i kødet«

⁷Ordret: »i kødet«

⁸Ordret: »i jeres køds uomskårethed«.

gav os alle overtrædelserne. ¹⁴Han slettede gældsbrevet mod os med dets bestemmelser, som var imod os, og han tog det bort ved at nagle det til korset. ¹⁵Da han havde afvæbnet magterne og myndighederne, udstillede han dem åbenlyst ved at føre dem i triumftog i ham.

Advarsel mod menneskers regler

¹⁶Lad derfor ingen dømme jer for mad og drikke eller hvad angår fester eller nymåne⁹ eller sabbat, ¹⁷som er en skygge af det kommende, men kroppen tilhører Kristus¹⁰. ¹⁸Lad jer ikke frakende sejrspriisen af nogen som elsker ydmyghed og engledyrkelse, som går op i det han har set, så han uden grund bliver opblæst af sin kødelige¹¹ tankegang ¹⁹og ikke holder fast ved hovedet, fra hvilket hele kroppen med led og sener, som understøtter og holder sammen, vokser Guds vækst.

²⁰Når I sammen med Kristus er døde i relation til verdens magter, hvorfor underkaster I jer bestemmelser, som om I lever i verden? ²¹Tag ikke, smag ikke, rør ikke, ²²—det er alt sammen bestemt til at nedbrydes når man forbruger det — ifølge menneskers bud og undervisning, ²³som har ord for at være visdom med selvvalgt gudsdyrkelse, ydmyghed og hårdhed mod kroppen. Der er ikke nogen ære i det, kun tilfredsstillelse af kødet.

Kapitel 3

Søg det foroven

¹Når I altså er blevet oprejst med Kristus, så søg det foroven, hvor Kristus sidder ved Guds højre hånd. ²Stræb efter det foroven,

⁹Med »nymåne« er der tænkt på nymånefesten.

¹⁰Ordret: »men Kristi krop«

¹¹Ordret: »sit køds«

ikke efter det på jorden. ³For I er døde, og jeres liv er blevet skjult sammen med Kristus i Gud. ⁴Når Kristus, jeres liv, er blevet åbenbaret, vil I også blive åbenbaret sammen med ham i herlighed.

Aflæg synden

⁵Dræb altså de jordiske¹² lemmer: Utugt, urenhed, lidenskab, ond lyst og griskhed, som er afgudsdyrkelse, ⁶på grund af dem kommer Guds vrede over ulydighedens børn. ⁷I dem vandrede I også engang, da I levede i dem, ⁸men nu skal også I aflægge alt dette: Vrede, harme, ondskab, bespottelse og skamløs tale fra jeres mund, ⁹lyv ikke for hinanden, for I har aflagt det gamle menneske sammen med dets praksis, ¹⁰og I har iført jer det nye, som fornyes til erkendelse efter hans billede som skabte det. ¹¹Her er der ikke græker og jøde, omskåren og uomskåren, barbar, skyter, slave og fri, men Kristus er alt og i alle.

Ifør jer kærligheden

¹²Ifør jer altså som Guds udvalgte, hellige og elskede, inderlig barmhjertighed, godhed, ydmyghed, mildhed og tålmodighed ¹³så I bærer over med hinanden, og så I tilgiver hinanden hvis nogen har noget at bebrejde en anden; ligesom også Herren tilgav jer, således skal også I gøre. ¹⁴Men ifør jer over alt dette kærligheden, som er fuldkommenhedens bånd. ¹⁵Og Guds fred skal råde i jeres hjerter, den blev I også kaldet til i én krop, og vær taknemmelige. ¹⁶Lad Kristi ord bo rigt iblandt jer ved at^d I med al visdom underviser og vejleder hinanden, ved at I synger med tak i jeres hjerter for Gud med sange, hymner og åndelige sange, ¹⁷og alt det I gør i ord og gerning, skal I gøre i Herrens navn,^e og tak Gud Fader ved ham.

¹²Ordret: »som (er) på jorden«.

En husorden

¹⁸Hustruer! I skal underordne jer under jeres mænd, som det er ret i Herren. ¹⁹Mænd! Elsk jeres hustruer og vær ikke bitre mod dem. ²⁰Børn! Adlyd jeres forældre i alt, for dette er kærlighed i Herren. ²¹Fædre! Provoker ikke jeres børn for at de ikke skal blive modløse.

²²Slaver! Adlyd jeres jordiske¹³ herrer i alt, ikke uoprigtigt¹⁴ som nogle der indynder sig hos mennesker, men med hjertets oprigtighed fordi I frygter Herren. ²³Det I gør, skal I gøre af hjertet¹⁵ som for Herren og ikke for mennesker, ²⁴fordi I ved at I vil modtage arven som løn. Tjen Herren Kristus, ²⁵for den som gør uret, vil få den uret igen han gjorde, og der vil ikke være personsanseelse.

Kapitel 4

¹Herrer! I skal behandle jeres slaver retfærdigt og ens fordi I ved at I også har en Herre i himlen.

Opfordring til bøn

²Vær udholdende i bøn, årvågne i den med tak, ³når I på samme tid også beder for os om at Gud vil åbne os en dør for ordet så vi kan forkynde Kristi hemmelighed, som jeg sidder fængslet for, ⁴for at jeg kan åbenbare den sådan som jeg skal tale. ⁵I skal leve i visdom over for dem udenfor så I gør brug af det rette tidspunkt. ⁶Jeres tale skal altid være nådefuld, krydret med salt, så I ved hvordan I skal svare hver enkelt.

Rejseplaner

⁷Tykikos, den elskede broder, tro tjener og medtjener i Herren, vil meddele jer alt vedrørende min situation, ⁸ham sender jeg til jer med netop det formål for at I kan kende vores forhold, og han kan opmuntre jeres hjerter, ⁹sammen med Onesimos, den tro og elskede broder, som er en af jer. De vil meddele jer alt herfra.

Hilsner

¹⁰Aristark, min medfange, hilser jer, og Markus, Barnabas' fætter, (som I har modtaget befalinger om – tag imod ham, hvis han kommer til jer), ¹¹og Jesus, som kaldes Justus, som er af de omskårne. De er de eneste medarbejdere for Guds rige som er blevet til trøst for mig. ¹²Epafras, som er en af jer, hilser jer, en Jesu Kristi tjener som altid kæmper for jer i sine bønner for at I kan stå fuldkomne og overbeviste med hensyn til al Guds vilje. ¹³For jeg vidner om ham at han har meget arbejde for jer, for dem i Laodikea og dem i Hierapolis. ¹⁴Lægen Lukas, den elskede, hilser jer, og Demas.

¹⁵Hils brødrene i Laodikea, og Nymfa og menigheden i hendes hus. ¹⁶Når brevet er blevet læst op hos jer, så sørg for at det også bliver læst op i laodikensernes menighed, og at I også får oplæst brevet fra Laodikea. ¹⁷Og sig til Arkippos: Se til at du udfylder den tjeneste som du modtog i Herren.

Sluthilsen

¹⁸Hilsen med min egen, Paulus', hånd. Husk mine lænker. Nåden være med jer.

¹³Ordret: »efter kødet«.

¹⁴Ordret: »med øjentjeneste«.

¹⁵Ordret: »af sjælen«

Faglige noter

- a. [Kol 1,10] Der er i vers 10-12 fire participier som er modale og beskriver måden hvorpå vi lever Herren værdigt.
- b. [Kol 1,15] Al skabning er en relationsgenitiv som her kan gengives med »før«; man kan oversætte: »den førstefødte af al skabning«, men da er Jesus den første blandt skabningerne, og det stemmer ikke med at alt er skabt ved ham og til ham (vers 16), og at alt består ved ham (vers 17).
- c. [Kol 2,12] Det er en oprindelsens genitiv (Ef 1,19); alternativ oversættelse: »ved troen på Guds kraft«; her forstår man genitiven som en objektiv genitiv.
- d. [Kol 3,16] Dette og det næste er modale participier, som beskriver måden hvorpå Kristi ord bor rigt blandt dem.
- e. [Kol 3,17] Der mangler et verbum, og her er indsat en imperativ »skal I gøre«; en alternativ mulighed er et supplere med et participium »idet I gør«: »og idet I gør alt det, I gør ...«

Paulus' Første Brev til Thessalonikerne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, Silvanus og Timotheus hilser thessalonikernes menighed i Gud Fader og Herren Jesus Kristus: Nåde og fred være med jer.

Indledning

²Vi takker altid Gud for jer alle når vi nævner jer i vores bønner, ³fordi vi for vores Guds og vores Fars ansigt uophørligt husker jeres gerning i troen, jeres arbejde i kærligheden og jeres udholdenhed i håbet på vores Herre Jesus Kristus, ⁴fordi vi, brødre, elskede af Gud, kender jeres udvælgelse: ⁵At¹ vores evangelium ikke kom til jer alene med ord, men også med kraft, Helligånd og fuld vished, ligesom I ved hvordan vi færdedes blandt jer for jeres skyld. ⁶I blev vores og Herrens efterfølgere da I modtog ordet under stor trængsel med Helligåndens glæde, ⁷så I blev et forbillede for alle dem som tror, i Makedonien og i Akaja. ⁸For fra jer har Herrens ord lydt ikke alene i Makedonien og Akaja, men på ethvert sted er jeres tro på Gud nået ud så vi ikke har brug for at sige noget. ⁹For man forkynder selv om jer hvilken indgang vi fik hos jer, og

¹ Alternativ oversættelse: »fordi«.

hvordan I vendte om fra afguderne til Gud for at tjene den levende og sande Gud ¹⁰og vente hans søn fra himlene, han som Gud har oprejst fra de døde, Jesus, som befrier os fra den kommende vrede.

Kapitel 2

Indgangen i Thessalonika

¹For I ved selv, brødre, at vores indgang hos jer ikke var forgæves, ²men skønt vi forud havde lidt og var blevet forhånet i Filippi, som I ved, fik vi mod i vores Gud til at forkynde Guds evangelium for jer under megen kamp. ³For vores forkyndelse udspringer ikke af vildfarelse, af urenhed eller er forbundet med bedrag, ⁴men vi taler sådan som vi er blevet fundet egnede af Gud til at blive betroet evangeliet, ikke for at imødekomme mennesker, men Gud, som prøver vores hjerter. ⁵For vi kom aldrig med smigrende ord, som I ved, eller med et påskud for vores griskhed, Gud er vidne, ⁶eller søgte anerkendelse fra mennesker, hverken fra jer eller fra andre, ⁷skønt vi kunne være til byrde for jer som Kristi apostle. Men vi var milde blandt jer som når en mor tager sig af sine børn, ⁸og af inderlig kærlighed til jer besluttede vi således at give jer del i ikke alene Guds evangelium, men også i os selv, for I var blevet elskede. ⁹For husk,

brødre, vores slid og besvær: Mens vi arbejdede nat og dag for ikke at være til byrde for nogen af jer, forkyndte vi Guds evangelium for jer. ¹⁰I er vidner, og Gud, om hvor helligt, retfærdigt og uangribeligt vi færdedes blandt jer som tror, ¹¹ligesom I ved hvordan vi ¹²formanede, opmuntrede og tilskyndede enhver af jer som en far sine børn^a til at leve Gud værdigt, han som kalder jer til sit rige og herlighed.

Tak til Gud

¹³Derfor takker vi også Gud uden ophør, for da I modtog Guds ord, som I hørte af os, modtog I det ikke som menneskers ord, men, som det i sandhed er, som Guds ord, som også virker i jer som tror. ¹⁴For I blev efterfølgere, brødre, af Guds menigheder som er i Judæa, i Kristus Jesus, for også I har lidt det samme af jeres egne landsmænd ligesom også de af jøderne, ¹⁵som dræbte Herren Jesus og profeterne, og som har forfulgt os, og som ikke glæder Gud og er imod alle mennesker, ¹⁶fordi de hindrer os i at tale til folkene for at de kan blive frelst, så de opfylder altid deres synder. Ja, Guds vrede er kommet fuldstændigt over dem.

Paulus' rejseplaner

¹⁷Men fordi vi, brødre, er blevet barnløse ved en adskillelse fra jer for en tid, i det ydre ikke i hjertet, har vi stræbt virkelig meget i vores store længsel efter at se jer. ¹⁸For vi ønskede at komme til jer, jeg, Paulus, både én gang og flere gange, men Satan hindrede os. ¹⁹For hvem er vores håb eller glæde eller æreskrans – hvis det ikke er netop jer – over for vores Herre Jesus, når han kommer? ²⁰Ja, I er vores anerkendelse og glæde.

Kapitel 3

Timotheus' sendelse

¹Derfor, da vi ikke mere kunne holde det ud, besluttede vi at blive efterladt alene i Athen, ²og vi sendte Timotheus, vores broder og Guds medarbejder i forkyndelsen af evangeliet om Kristus, for at styrke jer og opmuntre jer i jeres tro ³så at ingen skulle blive rokket under disse trængsler. For I ved selv at dertil er vi bestemt. ⁴For da vi var hos jer, sagde vi forud til jer at vi skulle lide trængsel, ligesom det også er sket, og I ved det. ⁵Derfor, da jeg ikke længere kunne holde det ud, sendte jeg bud for at få viden om jeres tro, om måske Fristeren skulle have fristet jer, og vores slid været forgæves.

Timotheus' rapport

⁶Men nu, da Timotheus er kommet til os fra jer, og da han har forkyndt os godt budskab om jeres tro og kærlighed, og at I altid husker os med glæde og længes efter at se os, ligesom vi også længes efter jer. ⁷Derfor er vi blevet trøstet ved jeres tro, brødre, med hensyn til jer i al vores nød og trængsel, ⁸for nu lever vi, så sandt I står fast i Herren. ⁹For hvilken tak kan vi bringe til Gud for jer til gengæld for al den glæde som vi glædes med på grund af jer over for vores Gud, ¹⁰når vi nat og inderligt beder om at se jer og udbedre manglerne i jeres tro.

Bøn

¹¹Men han, Gud og vores Far og vores Herre Jesus, lede vores vej til jer, ¹²og Herren lade jer vokse og blive overvældende rige på kærlighed til hinanden og til alle, ligesom også vi har til jer, ¹³for at styrke jeres hjerter til uangribelighed i hellighed over

for Gud og vores Far ved vores Herre Jesu komme med alle hans hellige, amen.

Kapitel 4

Formaning til hellighed

¹I øvrigt, brødre, så beder vi og formaner jer i Herren Jesus til – ligesom I modtog af os om hvordan I skal leve og glæde Gud, ligesom I også lever – at gøre yderligere fremgang. ²For I ved hvilke befalinger vi gav jer ved Herren Jesus.

³For dette er Guds vilje, jeres helligelse, at I afholder jer fra utugt, ⁴at enhver af jer forstår at vinde sin egen hustru² i hellighed og ære, ⁵og ikke i begærets lidenskab ligesom hedningerne, som ikke kender Gud, ⁶at ingen krænker og bedrager sin bror i nogen sag, for Herren gengælder alt dette, ligesom vi også før har sagt og bevidnet. ⁷For Gud kaldte jer ikke til urenhed, men til helligelse. ⁸Altså, den der forkaster dette, forkaster ikke et menneske, men Gud som giver jer sin Helligånd.

Om broderkærlighed

⁹Men om broderkærlighed har I ikke brug for at jeg skriver til jer, for I er selv blevet undervist af Gud til at elske hinanden, ¹⁰for I gør det også mod alle brødrene i hele Makedonien. Men vi formaner jer, brødre, til at gøre yderligere fremgang ¹¹og sætte en ære i at leve roligt og passe jeres egne sager og arbejde med jeres egne hænder, som vi også har befalet jer, ¹²for at I kan leve ordentligt over for dem udenfor og ikke have brug for noget.

Om Jesu genkomst

²Det græske ord betyder »kar« eller »redskab« og bruges billedligt om en hustru (jf. 1 Pet 3,7).

¹³Men vi vil ikke, brødre, at I skal være uvidende om dem der sover,³ for at I ikke skal sørge, ligesom de øvrige, som ikke har noget håb. ¹⁴For når vi tror at Jesus er død og opstået, så tror vi⁴ at Gud også ved Jesus vil føre dem som sover, sammen med ham. ¹⁵For dette siger vi jer med Herrens ord at vi som lever og bliver tilbage ved Herrens komme, ikke skal gå forud for dem som sover, ¹⁶for Herren selv vil stige ned fra himlen ved en befaling, med en ærkeengels stemme og med Guds basun, og de døde i Kristus vil opstå først, ¹⁷derefter vil vi som lever, og som bliver tilbage, sammen med dem blive borttrykket i skyerne for at møde Herren i luften, og så skal vi altid være sammen med Herren. ¹⁸Derfor, trøst hinanden med disse ord.

Kapitel 5

Om at være beredt

¹Men om tider og timer, brødre, har I ikke brug for at der skrives til jer, ²for I ved selv nøje at Herrens dag kommer som en tyv om natten. ³Når man siger: Fred og sikkerhed, så kommer undergangen pludselig over dem ligesom veeerne over den gravide, og de skal ikke undslippe. ⁴Men I, brødre, er ikke i mørket, for at dagen ikke skal overraske jer som en tyv, ⁵for I er alle lysets børn og dagens børn. Vi tilhører ikke natten eller mørket, ⁶så lad os derfor ikke sove som de øvrige, men lad os våge og være bevidste. ⁷For de som sover, sover om natten, og de som beruser sig, beruser sig om natten, ⁸men fordi vi tilhører dagen, så lad os være bevidste, iførte troens og kærlighedens brynje og frelsens håb som hjelm, ⁹for Gud har ikke bestemt os til vrede, men til at

³Med »dem der sover« menes troende som er døde.

⁴»Tror vi« er tilføjet.

vinde frelsen ved vores Herre Jesus Kristus, ¹⁰som døde i stedet for os for at vi, hvad enten vi våger eller sover, samtidig skal leve sammen med ham. ¹¹Derfor forman hinanden og opbyg den ene den anden, ligesom I også gør.

Slutformaninger

¹²Men vi beder jer, brødre, at I anerkender dem som slider blandt jer, og som leder jer i Herren og vejleder jer, ¹³og at I værdsætter dem overmåde højt i kærlighed på grund af deres gerning. Hold fred med hinanden. ¹⁴Vi formaner jer, brødre, vejled dem uden orden, trøst de modløse, tag jer af de svage, vær tålmodige mod alle. ¹⁵Se til at ingen gengælder nogen ondt med ondt, men stræb altid efter det gode, både mod hinanden og mod alle.

¹⁶Glæd jer altid,

¹⁷bed uden ophør,

¹⁸sig tak i alle situationer, for dette er Guds vilje i Kristus Jesus med jer.

¹⁹Sluk ikke Ånden,

²⁰ringeagt ikke profetier,

²¹men prøv alt, hold fat ved det gode,

²²hold jer fra det onde i enhver form.

²³Må fredens Gud selv hellige jer helt og bevare jeres ånd, sjæl og krop helt uangribelig ved vores Herre Jesu komme. ²⁴Trofast er han som kalder jer, han vil også gøre det.

²⁵Brødre, bed også for os.

Hilsen

²⁶Hils alle brødrene med et helligt kys. ²⁷Jeg besværger jer ved Herren at I lader dette brev blive oplæst for alle brødrene. ²⁸Vores Herre Jesu Kristi nåde være med jer.

Faglige noter

a. [1 Thess 2,12] »enhver af jer som en far sine børn« hører til i vers 11.

Paulus' Andet Brev til Thessalonikerne

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, Silvanus og Timotheus hilser thessalonikernes menighed i Gud vores far og Herren Jesus Kristus: ²Nåde være med jer og fred fra Gud vores far og Herren Jesus Kristus.

Tak for menigheden

³Vi skylder altid at takke Gud for jer, brødre, sådan som det er ret, fordi jeres tro vokser, og kærligheden til hinanden bliver større hos hver enkelt af jer ⁴så at vi selv er stolte af jer i Guds menigheder på grund af jeres udholdenhed og troskab¹ i alle jeres forfølgelser og de trængsler I udholder. ⁵Dette er et bevis på Guds retfærdige dom så I bliver regnet for kvalificerede til Guds rige, som I også lider for, ⁶så sandt det er retfærdigt af Gud at gengælde dem som trænger jer, med trængsel ⁷og jer som lider trængsel, med hvile sammen med os når Herren Jesus åbenbares² fra himlen sammen med hans mægtige engle ⁸og med flammende ild, når han straffer dem som ikke kender Gud, og som ikke adlyder evangeliet om vores Herre Jesus. ⁹De vil blive straffet med en evig

¹Alternativ oversættelse: »tro«.

²Ordret: »ved åbenbaringen af«.

ødelæggelse bort fra Herrens ansigt og fra hans magts herlighed ¹⁰når han på den dag kommer for at blive herliggjort i sine hellige og blive underfuld i alle dem som tror; for vores vidnesbyrd for jer blev troet. ¹¹Derfor beder vi også altid for jer at vores Gud må kvalificere jer til kaldelsen og med kraft fylde jer med al vilje til det gode og med troens gerning ¹²for at vores Herre Jesu navn må blive herliggjort i jer, og I i ham, efter vores Guds og Herrens Jesu Kristi nåde.

Kapitel 2

Antikrist

¹Vi beder jer, brødre, med henblik på vores Herre Jesu Kristi komme og vores samling om ham, ²at I ikke straks lader jer bringe ud af fatning eller lader jer forskrække enten ved en profeti³ eller ved et ord eller ved et brev som skulle være fra os, som om Herrens dag er umiddelbart forestående. ³Lad ikke nogen bedrage jer på nogen måde. For frafaldet skal først komme og lovløshedens menneske, fortabelsens søn, åbenbares, ⁴han som sætter sig op imod og ophøjer sig over alt som kaldes Gud og er genstand for tilbedelse, så han sætter sig i Guds tempel og proklamerer om sig selv at han er

³Ordret: »en ånd«.

Gud. ⁵Husker I ikke at jeg sagde dette til jer mens jeg endnu var hos jer? ⁶Og I kender nu det som holder tilbage⁴ indtil han åbenbares i sin tid. ⁷For lovløshedens hemmelighed er allerede aktiv, kun skal han som holder tilbage indtil nu, fjernes. ⁸Så vil den lovløse blive åbenbaret, som Herren Jesus vil dræbe med sin munds ånde og gøre magtesløs ved sin tilsynekomst når han kommer.⁵ ⁹Den lovløses komme er med Satans kraft, med enhver magt og løgnens tegn og undere, ¹⁰og med ethvert uretfærdigt bedrag for dem som fortabes, fordi de ikke har taget mod kærligheden til sandheden så de kunne blive frelst. ¹¹Derfor sender Gud dem forførelsens kraft så de tror løgnen, ¹²for at alle de som ikke har troet sandheden, men fandt glæde i uretfærdigheden, skal blive fordømt.

Tak til Gud

¹³Men vi skylder altid at takke Gud for jer, brødre, elskede af Herren, for Gud har udvalgt jer som en førstegrøde til at blive frelst⁶ ved Åndens helligelse og ved tro på sandheden, ¹⁴til frelse kaldte han jer også ved vores evangelium, så I kan vinde vores Herre Jesu Kristi herlighed.

Formaning om at stå fast

¹⁵Stå derfor fast, brødre, og hold fast ved de overleveringer som I er blevet undervist i enten ved vores ord eller brev. ¹⁶Men han selv, vores Herre Jesus Kristus og Gud vores Far, som har elsket os og i nåde givet os en evig trøst og et godt håb, ¹⁷han trøste jeres hjerter og styrke jer til enhver god gerning og tale.

⁴Her bruges der intetkøn; i vers 7 bruges der hankøn.

⁵Ordret: »sit kommes tilsynekomst«.

⁶Ordret: »til frelse«.

Kapitel 3

Opfordring til forbøn

¹I øvrigt, brødre, bed for os om at Herrens ord må kunne løbe frit og blive æret, ligesom det også skete⁷ hos jer, og at vi må blive befriet fra dårlige og onde mennesker, for det er ikke alle som har troen. ³Men trofast er Herren som vil styrke og bevare jer fra det onde.⁸ ⁴Og jeg er overbevist i Herren vedrørende jer at I både gør og vil gøre det vi befaler. ⁵Herren lede jeres hjerter til Guds kærlighed og til Kristi udholdenhed.

Hold jer fra dem der ikke vil arbejde

⁶Men jeg befaler jer, brødre, i vores Herre Jesu Kristi navn at I skal holde jer fra enhver som lever uden orden og ikke efter den overlevering som I modtog af os. ⁷For I ved selv hvordan I skal efterligne os, for vi var ikke uden orden blandt jer, ⁸og vi spiste heller ikke noget brød gratis, men vi arbejdede under slid og besvær nat og dag for ikke at være en byrde for nogen af jer. ⁹Det var ikke fordi vi ikke har ret dertil, men for at give et eksempel for jer så I kan efterligne os. ¹⁰For da vi var hos jer, befalede vi jer også dette, at hvis nogen ikke vil arbejde, skal han heller ikke have føden. ¹¹For vi hører at nogle blandt jer lever uden orden så de ikke arbejder, men blander sig, ¹²men den slags befaler og formaner vi i Herren Jesus Kristus at de skal arbejde i stilhed og spise deres eget brød. ¹³Men I brødre, skal ikke blive trætte af at gøre det gode.

Advarsel

¹⁴Men hvis nogen ikke adlyder vores ord i dette brev, skal I mærke jer ham, omgås ham ikke for at han må skamme sig, ¹⁵og

⁷»det skete« er indsat i teksten.

⁸Alternativ oversættelse: »fra den Onde«.

betragt ham ikke som en fjende, men retled ham som en bror. ¹⁶Men han selv, fredens Herre, give jer fred altid og på enhver måde. Herren være med jer.

Hilsen

¹⁷Hilsen med min, Paulus', hånd, som er et kendetegn i ethvert brev, således skriver jeg. ¹⁸Vores Herre Jesu Kristi nåde være med jer alle.

Paulus' Første Brev til Timotheus

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, Kristi Jesu apostel ifølge befaling fra Gud, vores frelser, og fra Kristus Jesus, vores håb, ²til Timotheus, mit ægte barn i troen: Nåde, barmhjertighed og fred fra Gud Fader og Kristus Jesus, vores Herre.

Advarsel mod falske lærere

³Som jeg formanede dig til at blive i Efesos da jeg rejste til Makedonien, for at du skal befale nogle ikke at føre fremmed lære ⁴eller holde sig til myter og endeløse slægtstavler, som snarere fremmer spekulationer end Guds frelsesplan, den som er ved tro –¹ ⁵Befalingens formål er kærlighed af et rent hjerte, en god samvittighed og en oprigtig tro. ⁶Nogle har forladt dette og har vendt sig til tom snak ⁷fordi de vil være lærere i loven uden at forstå hvad de siger, og hvad de forsikrer om.

⁸Men vi ved at loven er god hvis man bruger den som den skal bruges,² ⁹når man ved dette, at loven ikke er bestemt for en retfærdig, men for lovløse og oprørske, ugudelige og syndere, gudløse og vanhellige, fadermordere og modermordere, mordere, ¹⁰utugtige, homoseksuelle, bortførere, løgnere, løftebrydere, og hvad der ellers er i

¹Den påbegyndte sætning i vers 3 er ufuldstændig.

²Ordret: »lov-mæssigt«.

mod-sætning til den sunde lære, ¹¹i overensstemmelse med det evangelium om den salige Guds herlighed som er blevet betroet mig.

Paulus som eksempel

¹²Jeg takker ham som gjorde mig stærk, Kristus Jesus, vores Herre, fordi han anså mig for troværdig og tog mig i tjeneste ¹³skønt jeg tidligere var en gudsbespøtter, forfølger og voldsmand, men jeg blev vist barmhjertighed fordi jeg handlede uvidende i vantrø, ¹⁴og vores Herres nåde flød over sammen med tro og kærlighed i Kristus Jesus. ¹⁵Dette ord er troværdigt og værdigt til al modtagelse, for Kristus Jesus kom til verden for at frelse syndere, og af dem er jeg den største. ¹⁶Men derfor blev der vist mig barmhjertighed for at Kristus Jesus kunne vise hele sin tålmodighed mod mig som den største af syndere som et eksempel på dem som vil komme til tro på ham til evigt liv. ¹⁷Evighedernes konge, den ufor-gængelige, usynlige og eneste Gud være ære og herlighed i evighedernes evigheder, amen.

Timotheus' opgave

¹⁸Denne befaling betror jeg dig, mit barn Timotheus, i overensstemmelse med de profetier som tidligere blev talt om dig, for at du ved dem skal kæmpe den gode kamp ¹⁹med tro og en god samvittighed som nogle har

kastet fra sig, og de har lidt skibbrud på troen. ²⁰Blandt dem er Hymenæus og Alexander som jeg har overgivet til Satan for at de skal tugtes så de ikke spotter.

Kapitel 2

Om bøn

¹Jeg formaner da først af alt til bønner, påkaldelser, forbønner og tak for alle mennesker, ²for konger og alle i høje stillinger for at vi kan leve et fredeligt og stille liv i al guds frygt og værdighed. ³Dette er godt og værdsat af Gud, vores frelser, ⁴som vil at alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden.

⁵For der er én Gud,

én formidler mellem Gud og mennesker, mennesket Jesus Kristus,

⁶som har givet sig selv som løsesum for alle

til vidnesbyrd i den rigtige tid.

⁷Til det blev jeg indsat som forkynder og apostel, (jeg taler sandt og lyver ikke,) som lærer for hedningerne i tro og sandhed. ⁸Jeg vil altså at mændene på ethvert sted skal bede uden vrede og splid når de løfter deres hellige hænder.

Formaning til kvinderne

⁹Ligeledes vil jeg også at kvinderne, i respektabel fremtræden med blufærdighed og selvbeherskelse, ikke skal smykke sig med håropsætning, guld, perler eller kostbar klædning, ¹⁰men med gode gerninger som det er rigtigt for kvinder som beken- der sig til guds frygt. ¹¹I tavshed skal en kvinde modtage undervisning i al under- ordning, ¹²og jeg tillader ikke en kvinde at undervise eller at udøve autoritet over en mand, men jeg vil at hun skal være tavs.

¹³For Adam blev skabt først, derefter Eva,

¹⁴og Adam blev ikke bedraget, men kvinden er blevet bedraget og faldet i overtrædelse, ¹⁵men hun frelses gennem barnefødsel, hvis de forbliver i tro, kærlighed og hellighed sammen med selvkontrol.

Kapitel 3

Om tilsynsmænd

¹Troværdigt er dette ord. ²Hvis nogen stræber efter at være tilsynsmand, har han lyst til en god gerning. ³En tilsynsmand skal være uangribelig, én kvindes mand, velovervejet, behersket, respektabel, gæstfri og god til at undervise, ³ikke drikfældig, ikke voldsom, men mild, ikke stridbar, ikke pengegrisk, ⁴en som leder sin egen familie godt, har lydige børn³ med al respekt, ⁵(hvis nogen ikke forstår at lede sin egen familie, hvorledes vil han da kunne tage sig af Guds menighed?), ⁶ikke nyomvendt for at han ikke skal blive opblæst og falde ind under dommen over Djævelen. ⁷Men han skal også have et godt vidnesbyrd fra dem udenfor for at han ikke skal falde i dårligt omdømme og Djævelens fælde.

Om menighedstjenere

⁸Menighedstjenere skal ligeledes være respektable, pålidelige, ikke være forfaldne til megen vin, ikke griske, ⁹og de skal bevare troens hemmelighed i en ren samvittighed. ¹⁰Disse skal også først prøves, derefter kan de tjene, hvis de er uangribelige. ¹¹Kvinderne skal ligeledes være respektable, ikke bagtalende, ikke berusede, tro i alt. ¹²En menighedstjener skal være én kvindes mand, lede sine børn og sin egen familie godt. ¹³For de som har tjent godt, opnår godt omdømme og stor frimodighed i troen på Kristus Jesus.

³Ordret: »har børn i underordning«.

Om Gudsfrygt

¹⁴Dette skriver jeg til dig fordi jeg håber at komme til dig snart, ¹⁵men hvis det trækker ud, skal du vide hvordan man skal færdes i Guds hus, som er den levende Guds menighed, sandhedens søjle og fundament. ¹⁶Guds frygtens hemmelighed er uimodsige-
lig stor:

Han blev åbenbaret som menneske,⁴
erklæret retfærdig i Ånden,
set af engle,
han blev forkyndt blandt folkene,
troet i verden,
optaget i herlighed.

Kapitel 4*Om falske lærere*

¹Men Ånden taler udtrykkeligt om at i de sidste tider vil nogle falde fra troen fordi de holder sig til vildledende ånder og dæmonisk lære, ²som udbredes ved løgneres hykleri. De er brændemærkede i deres egen samvittighed. ³De forbyder ægteskab og kræver afholdenhed fra føde, som Gud har skabt til at modtages med tak af dem som tror og kender sandheden. ⁴For alt hvad der er skabt af Gud, er godt, og intet skal forkastes, når det modtages med tak, ⁵for det helliges ved Guds ord og bøn.

Formaning til Timotheus

⁶Når du lærer brødrene dette, vil du være en god Kristi Jesu tjener som lever af troens og den gode læres ord, ⁷men afvis de vanhellige og overtroiske myter. Træn dig selv til guds frygt, ⁸for fysisk træning er gavnlig til lidt, men guds frygt er gavnlig til alt fordi den rummer et løfte som gælder både det nuværende og kommende liv.

⁴Ordret: »i kød«.

⁹Troværdigt er det ord og al modtagelse værd. ¹⁰For derfor slider og kæmper vi fordi vi har sat vores håb til den levende Gud, som er alle menneskers frelser og frem for alt de troendes. ¹¹Befal dette og undervis. ¹²Lad ingen ringeagte dig på grund af din ungdom, men vær et forbillede for de troende i tale, i adfærd, i kærlighed, i tro og i renhed. ¹³Indtil jeg kommer, skal du hengive dig til oplæsningen, formaning og undervisningen. ¹⁴Forsøg ikke at bruge den nådegave i dig som blev givet dig ved profeti og under håndspåbyggelse af de ældste. ¹⁵Sats på dette og vær i dette for at din fremgang må være synlig for alle. ¹⁶Vær opmærksom på dig selv og på undervisningen, bliv i dette, for når du gør dette, vil du frelse dig selv og dem som hører dig.

Kapitel 5*Menighedsregler*

¹Du må ikke tale hårdt til en gammel mand, men forman ham som en far, unge mænd som brødre, ²ældre kvinder som mødre, unge kvinder som søstre i al renhed.

³Vis de enker respekt som virkelig er enker. ⁴Men hvis en enke har børn eller børnebørn, skal disse først lære deres egen familie at leve gudfrygtigt og gøre gengæld mod forældrene, for dette er værdsat af Gud. ⁵Men den som virkelig er enke og alene, har sat sit håb til Gud og er vedholdende med bønner og påkaldelser nat og dag, ⁶men den der er udsvævende, er levende død. ⁷Dette skal du befale for at de må være uangribelige. ⁸Hvis nogen ikke sørger for sine egne og mest sin familie, har han fornægtet troen og er værre end en vantro. ⁹En enke kan skrives op, når hun er mindst 60 år, en mands hustru, har vidnesbyrd om gode gerninger, har opfostret børn, har vist gæstfrihed, har vasket de helliges fødder, har

hjulpet de trængte og hengivet sig til gode gerninger. ¹¹Men unge enker skal du afvise, for når de i seksuel lyst vender sig imod Kristus, vil de giftes, ¹²og de får den dom at de har svigtet deres første tro. ¹³Samtidig lærer de også lediggang ved at gå rundt i hjemmene, og de lærer ikke alene lediggang, men også at være sladreende og påtrængende og at tale upassende.

¹⁴Jeg vil altså at unge enker skal gifte sig, føde børn, styre hus og ikke give modstanderen anledning til dårlig omtale, for nogle har allerede vendt sig bort og følger Satan.

¹⁶Hvis en troende kvinde har enker hos sig, skal hun hjælpe dem, og menigheden skal ikke bebyrdes, så den kan hjælpe dem som virkelig er enker.

¹⁷Ældste som leder godt, fortjener dobbelt respekt, det vil sige dem som slider med tale og undervisning. ¹⁸For Skriften siger: »Du må ikke binde munden til på en okse som tærsker,« og »en arbejder er sin løn værd.« ¹⁹Tag ikke imod en anklage mod en ældste uden at det er på basis af to eller tre vidner. ²⁰Irettesæt dem som synder, i alles nærvær for at også de øvrige skal frygte. ²¹Jeg indskærper dig over for Gud og Kristus Jesus og de udvalgte engle at du overholder dette uden fordomme og uden at være partisk. ²²Vær ikke for hurtig til at lægge hænder på nogen eller at få del i andres synder. Bevar dig selv ren. ²³Drik ikke mere kun vand, men brug lidt vin på grund af din mave og hyppige svagheder. ²⁴Nogle menneskers synder er åbenlyse og går i forvejen til dom, men hos nogle følger de bag efter. ²⁵På samme måde er de gode gerninger åbenlyse, og de andre kan ikke skjules.

Kapitel 6

Om slaver

¹Alle som er under åg som slaver, skal vise deres egne herrer al respekt, som de er værdige til, for at Guds navn og læren ikke skal spottes. ²Men de som har troende herrer, må ikke ringeagte dem fordi de er brødre, men skal tjene dem bedre fordi de er troende og elskede som modtager deres gode gerning.

Om falsk lære

³Lær dette og forman! ⁴Hvis nogen underviser anderledes og ikke holder sig til vor Herre Jesu Kristi sunde ord og den lære som stemmer med gudsfrygt, ⁴er han opblæst, skønt han intet forstår, men er syg efter diskussioner og stridigheder om ord, som skaber misundelse, strid, bagtalelse, mistænkeliggørelse, ⁵kontroverser hos mennesker som er ødelagte i tanker og berøvet sandheden fordi de mener at gudsfrygt er et middel til vinding.

Om gudsfrygt

⁶Ja gudsfrygt er en stor vinding sammen med selvbeherskelse, ⁷for vi har ikke bragt noget ind i verden, for det er tydeligt⁵ at vi heller ikke kan bringe noget derfra, ⁸men når vi har føde og klæder, skal vi være tilfreds med dette. ⁹Men de som vil være rige, falder i fristelse, i en fælde og i mange ufornuftige og skadelige lyster som styrter mennesker i ødelæggelse og undergang. ¹⁰For kærlighed til penge er roden til alt ondt, og den har nogle af jer stræbt efter og er vandret bort fra troen og har gennemboret sig selv med mange smerter.

⁵»det er tydeligt« er indsat i teksten.

Om troens gode strid

¹¹Men du, Guds menneske, flygt fra dette og stræb efter retfærdighed, gudsfrygt, tro, kærlighed, udholdenhed og mildhed.

¹²Kæmp troens gode kamp, grib det evige liv som du blev kaldet til. Du har aflagt den gode bekendelse over for mange vidner. ¹³Jeg befaler dig over for Gud, som giver liv til alt, og over for Kristus Jesus, som har aflagt vidnesbyrd om den bekendelse for Pontius Pilatus, ¹⁴at du skal fastholde buddet uplettet og uangribeligt indtil vor Herre Jesu Kristi tilsynekomst, ¹⁵han som vil vise sig i den rigtige tid

den salige og eneste hersker,
kongernes konge,
herrerens herre,
¹⁶den eneste som har udødelighed,
som bor i et utilnærmeligt lys,
som intet menneske har set eller kan se,
ham være ære og evig magt, amen.

Formaning til de rige

¹⁷Du skal befale de rige i den nuværende verden at de ikke skal være hovmodige eller sætte deres håb til den usikre rigdom, men til Gud som skænker os alt rigeligt til vores nydelse, ¹⁸at de skal gøre godt, være rige på gode gerninger, være gavmilde og dele med andre ¹⁹så de samler sig en skat som et godt fundament til den kommende tid for at de kan gribe det virkelige liv.

Advarsel mod falsk lære

²⁰Timotheus, bevar det der er betroet dig, og vend dig bort fra den vanhellige og tomme snak og fra modsigelserne fra den falske erkendelse ²¹som nogle har bekendt sig til. De er kommet bort fra troen.

Nåden være med dig.

Paulus' Andet Brev til Timotheus

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, ved Guds vilje Kristi Jesu apostel med henblik på at forkynde¹ løftet om livet i Kristus Jesus, ²hilser Timotheus, mit elskede barn: Nåde, barmhjertighed og fred fra Gud Fader og Kristus Jesus vores Herre.

Tak for Timotheus

³Jeg takker Gud, som jeg fra mine forfædre af tjener med en ren samvittighed, når jeg uden ophør husker dig i mine bønner nat og dag, ⁴for jeg længes efter at se dig når jeg husker dine tårer, for at jeg må blive fyldt af glæde. ⁵Jeg husker den oprigtige tro i dig som først boede i din mormor Lois og din mor Eunike, og jeg er overbevist om at den også bor i dig.

I tjeneste for evangeliet

⁶Derfor påminder jeg dig om at lade den Guds nådegave flamme op som er i dig ved min håndspålæggelse. ⁷For Gud har ikke givet os fejhedens ånd, men krafts, kærligheds og selvbeherskelses ånd. ⁸Skam dig altså ikke ved vidnesbyrdet om vores Herre eller over mig, hans fange, men tag del i lidelsen for evangeliet i overensstemmelse med Guds kraft.

⁹Han har frelst os

¹ »at forkynde« er indsat.

og kaldet os med en hellig kaldelse, ikke på grund af vores gerninger, men på grund af sin egen beslutning og nåde

som er blevet givet os i Kristus Jesus fra evige tider af,

¹⁰men som nu er blevet åbenbaret ved vores frelser Kristi Jesu tilsynekomst, som tilintetgjorde døden

og bragte liv og uforgængelighed for lyset ved evangeliet.

¹¹Til dette er jeg indsat som forkynder, apostel og lærer, ¹²og på grund af dette lider jeg, men jeg skammer mig ikke, for jeg ved på hvem jeg tror, og jeg er overbevist om at han kan bevare det der er betroet mig, indtil den dag. ¹³Hav som standard de sunde ord som du har hørt af mig, i tro og kærlighed i Kristus Jesus. ¹⁴Bevar det gode som er betroet dig ved Helligånden som bor i jer.

Et eksempel

¹⁵Du ved at alle i provinsen Asien har vendt sig fra mig, blandt dem er Fygelos og Hermogenes. ¹⁶Herren vise Onesiforos' hus barmhjertighed, for han har ofte givet mig nyt livsmod og ikke skammet sig ved mine lænker, ¹⁷med da han kom til Rom, søgte han ivrigt efter mig og fandt mig. ¹⁸Herren give ham at finde barmhjertighed fra Herren på den dag. Du kender godt hele hans tjeneste i Efesos.

Kapitel 2

Formaninger til Timotheus

¹Derfor, mit barn, vær stærk ved nåden i Kristus Jesus, ²og hvad du hørt af mig i mange vidners nærværelse, skal du betro til trofaste mennesker som vil være kompetente til at undervise andre. ³Tag del i lidelsen som Kristi Jesu gode soldat. ⁴Ingen som gør tjeneste som soldat, involverer sig i dagligdagens sager for at han kan glæde ham som har hvervet ham. ⁵Men på samme måde hvis nogen konkurrerer, vinder han ikke sejrskransen hvis han ikke konkurrerer efter reglerne. ⁶Den bonde som har slidet, skal først modtage sin del af afgrøden. ⁷Forstå hvad jeg siger, for Herren vil give dig indsigt i alt.

⁸Husk på Jesus Kristus, oprejst fra de døde, af Davids slægt, ifølge mit evangelium, ⁹som jeg lider ondt for, ja, helt indtil fængsling som en forbryder, men Guds ord er ikke bundet. ¹⁰Derfor udholder jeg alt for de udvalgte skyld for at også de kan få frelsen i Kristus Jesus med evig herlighed.

¹¹Troværdigt er ordet,

for når vi er døde med ham, vil vi også leve med ham.

¹²Når vi holder ud, vil vi også blive konger med ham,

når vi fornægter ham, vil han også fornægte os,

¹³Når vi er utro, forbliver han tro,

for han kan ikke fornægte sig selv.

¹⁴Påmind om dette når du indskærper dem for Guds ansigt til ikke at indlade sig i stridigheder om ord som er til ingen nytte, men til ødelæggelse for dem som hører derpå. ¹⁵Gør dit bedste for at kunne træde frem for Gud som en der er anerkendt, som en arbejder der ikke skammer sig. og som en der bruger sandhedens ord korrekt.

¹⁶Undgå den vanhellige tomme snak, for de

vil gøre yderligere fremskridt i ugudelighed, ¹⁷og deres ord vil sprede sig som kræft. Blandt dem er Hymenæus og Filetus ¹⁸som er kommet bort fra sandheden fordi de siger at opstandelsen allerede har fundet sted, og de ødelægger troen hos nogle. ¹⁹Dog Guds faste fundament består og har dette segl: »Herren kender dem, som er hans,« og »afstå fra uretfærdighed, enhver som påkalder Herrens navn.« ²⁰I et stort hus er der ikke kun kar af guld og sølv, men også af træ og ler, og nogle er til ære og andre til vanære; ²¹hvis altså nogen renser sig fra disse kar til vanære², vil han være et kar til ære, helliget og brugbart for husets herre, anvendeligt til alt godt arbejde.

²²Flygt fra de ungdommelige lyster, og stræb efter retfærdighed, tro, kærlighed og fred sammen med dem som påkalder Herren af et rent hjerte. ²³Afvis de tåbelige og uforstandige diskussioner, for du ved at de frembringer stridigheder. ²⁴En Herrens tjener skal ikke strides, men være mild mod alle, kompetent til at undervise og tålmodigt lide ondt. ²⁵Han skal med mildhed tilrettevise modstanderne, om Gud dog ville give omvendelse til erkendelse af sandheden ²⁵så de kunne komme til fornuft og undslippe³ Djævelens fælde, for de er fanget af ham så de må gøre hans vilje.

Kapitel 3

Om de sidste tider

¹Dette skal du vide, at i de sidste dage vil der komme vanskelige tider, ²for menneskene vil være selviske, pengeglade, pralende, hovmodige, spottere, u lydige mod forældre, utaknemmelige, gudløse, ³ukærlige, uforsonlige, bagtalere, ubeher-

²»kar til vanære« er indsat.

³»undslippe« er indsat.

skede, brutale, uden kærlighed til det gode, ⁴forrædere, fremfusende, opblæste, elskere af nydelse snarere end af Gud. ⁵De har gudsfrygts ydre, men har fornægtet dens kraft. Hold dig fra dem. ⁶Til dem hører de som sniger sig ind i hjemmene og får kontrol over tåbelige kvinder, som er læsset med synder, som ledes af mange slags lyster, ⁷som altid vil lære, men som aldrig kan komme til erkendelse af sandheden. ⁸Ligesom Janes og Jambres trodsede Moses, således trodser de også sandheden, mennesker som er ødelagt i deres tanker og ukvalificerede med hensyn til troen. Men de skal ikke få yderligere fremgang, for deres tåbelighed vil blive åbenbar for alle, ligesom det også blev for de to andre.

Fasthold læren

¹⁰Men du har efterfulgt mig i lære, i livsførelse, i beslutsomhed, i troskab, i tålmodighed, i kærlighed, i udholdenhed, ¹¹i forfølgelser og i lidelser, som jeg blev udsat for i Antiokia, i Ikonion og i Lystra. Sådanne forfølgelser har jeg udholdt, og Herren har reddet mig fra alt dette. ¹²Men også alle de som vil leve gudfrygtigt i Kristus Jesus, vil blive forfulgt. ¹³Men onde mennesker og bedragere vil gøre fremskridt til det værre når de bedrager, og de vil selv blive bedraget.⁴ ¹⁴Men du, bliv i det du har lært og er blevet overbevist om, fordi du kender dem du har lært det af, ¹⁵og du kender fra barn de hellige Skrifter som kan gøre dig vis til frelse ved tro på Kristus Jesus. ¹⁶Hele Skriften er inspireret af Gud og gavnlig til undervisning, til gendrivelse, til tilrettevisning og til opdragelse i retfærdighed, ¹⁷for at Guds menneske kan blive kvalificeret, udrustet til al god gerning.

⁴Ordret: »idet de bedrages«.

Kapitel 4

Troskab i tjenesten

¹Jeg indskærper dig over for Gud og Kristus Jesus, som skal dømme levende og døde, og ved hans tilsynekomst og hans rige: ²Forkynd ordet, vær rede i tide og utide, overbevis, irettesæt, forman med al tålmodighed og undervisning. ³For der vil komme en tid, da man ikke vil tolerere den sunde lære, men man vil ophobe lærere i overensstemmelse med egne lyster, fordi de kildrer deres ører, ⁴og de vil vende deres ører bort fra sandheden og vende sig til myter. ⁵Men du, vær bevidst i alt, lid ondt, gør din gerning som evangelist og fuldfør din tjeneste.

Oplysninger om personlige forhold

⁶For mit blod udgydes allerede, og tiden til mit opbrud er kommet. ⁷Jeg har kæmpet den gode kamp, fuldført løbet og bevaret troen, ⁸nu ligger retfærdighedens sejrskrans parat til mig, som Herren, den retfærdige dommer, vil give mig på den dag, og ikke alene mig, men også alle dem som elsker hans tilsynekomst.

⁹Skynd dig at komme til mig snart, ¹⁰for Demas har forladt mig fordi han fik kærlighed til den nuværende verden, og er rejst til Thessalonika. Kreskens er rejst til Galatien, Titus til Dalmatien. ¹¹Kun Lukas er hos mig. Tag Markus med og bring ham med dig, for han er nyttig i tjenesten. ¹²Tykikos har jeg sendt til Efesos. ¹³Den kappe jeg efterlod i Troas hos Karpos, skal du tage med når du kommer, og bøgerne, især dem på pergament. ¹⁴Smeden Alexander har gjort mig meget ondt, Herren vil gengælde ham i forhold til hans gerninger. ¹⁵Ham skal du også vogte dig for, for han har sat sig hårdt imod vores ord. ¹⁶Under mit første forsvar var der ingen som hjalp mig, men alle forlod mig. Lad det ikke blive tilregnet dem! ¹⁷Men

Herren stod hos mig og styrkede mig for at min forkyndelse kunne blive fuldført og alle hedninger høre den, og jeg kunne blive reddet fra løvens gab. ¹⁸Herren vil redde mig fra al ond gerning og vil bringe mig frelst til sit himmelske rige. Ham være herlighed i evighedernes evigheder, amen.

Hilsner

¹⁹Hils Priska og Akvila og Onesiforos' hus.

²⁰Erastos blev i Korinth, og Trofimos efterlod jeg syg i Milet. ²¹Skynd dig at komme før vinteren. Eubulos, Pudens, Linus, Claudia og alle brødrene hilser dig. ²²Herren være med din ånd. Nåden være med jer.

Paulus' Brev til Titus

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, Guds tjener og Jesu Kristi apostel, der er udsendt¹ til at virke tro hos de udvalgte og erkendelse af sandhed der fører til gudsfrygt ²med håb om evigt liv, som Gud, der ikke lyver, har lovet fra evige tider, ³og han har i den rigtige tid åbenbaret sit ord ved den forkyndelse han har betroet mig ifølge befaling fra Gud, vores frelser, ⁴hilser Titus, mit ægte barn i vores fælles tro: Nåde og fred fra Gud Fader og Kristus Jesus, vores frelser.

En ældstes kvalifikationer

⁵Derfor efterlod jeg dig på Kreta for at du skulle ordne hvad der mangler, og indsætte ældste i byerne sådan som jeg havde befale dig. ⁶En ældste skal være² uangribelig, én kvindes mand, med troende børn, ikke under anklage for udsvævelse eller ulydighed. ⁷En tilsynsmand skal være uangribelig da han er Guds husholder, ikke egenrådige, ikke opfarende, ikke fordrukken, ikke voldsom, ikke grådig efter penge, ⁸men gæstfri, elskende det gode, behersket, retfærdig, from, disciplineret ⁹og en som holder fast i det troværdige ord i overensstemmelse med læren for at han kan være kom-

¹ »der er udsendt« er indsat.

² Ordret: »hvis nogen er«.

petent til både at formane ved den sunde lære og gendrive dem der siger imod.

Advarsel mod falske lærere

¹⁰For der er mange oprørske, nonsens-talende, bedragere, især blandt de omskårne, ¹¹som man skal lukke munden på, og som ødelægger hele familier når de lærer det man ikke må lære, for skammelig vindings skyld. ¹²En af dem, deres egen profet, har sagt: »Kretere er altid løgnere, onde dyr, griske og dovne.« ¹³Dette vidnesbyrd er sandt. Derfor skal du irettesætte dem skarpt for at de må blive sunde i troen ¹⁴så de ikke er optaget af jødiske myter og bud fra mennesker som vender sig bort fra sandheden. ¹⁵Alt er rent for de rene, men for de besmittede og ikke-troende er intet rent, men de er blevet besmittet i både tanker og samvittighed. ¹⁶De hævder at kende Gud, men de fornægter ham ved deres gerninger. De er modbydelige, ulydige og ukvalificerede til al god gerning.

Kapitel 2

¹Du skal sige det der stemmer med den sunde lære: ²Ældre mænd skal være kontrollerede, respektable, beherskede, sunde i troen, i kærligheden og i udholdenheden. ³Ældre kvinder skal ligeledes i adfærd være hellige, ikke sladre, ikke slaver af megen vin, men lærere i det gode ⁴for at de

kan opmuntre de unge kvinder til at elske deres mænd og deres børn, ⁵til at være selvbeherskede og rene, til at arbejde i hjemmet og være gode og til at underordne sig deres egne mænd for at Guds ord ikke skal spottes.

⁶Forman ligeledes de unge mænd til selvbeherskelse ⁷i alt, og vis dig selv som et forbillede i gode gerninger, og vis dig ufordærvet og seriøs i din undervisning, ⁸i din tale sund og uangribelig for at modstanderen må blive til skamme fordi han ikke har noget ondt at sige om os.

⁹Forman slaverne at de skal underordne sig deres egne herrer i alt, at de skal være imødekommende og ikke modsigende, ¹⁰ikke stjæle, men i alt vise god troskab for at de i alt kan bringe ære til Guds, vores frelsers, lære.

¹¹For Guds nåde er blevet åbenbaret til frelse for alle mennesker ¹²og opdrager os til at sige nej til ugudelighed og verdslige lyster og til at leve med selvbeherskelse, retfærdigt og gudfrygtigt i denne verden, ¹³mens vi venter det salige håb og den store Guds og vores frelsers Jesu Kristi herlige tilsynskomst. ¹⁴Han gav sig selv hen for os for at løskøbe os fra enhver lovløshed og for at rense sig et ejendomsfolk, som er ivrigt efter at gøre gode gerninger. ¹⁵Tal dette, forman og irettesæt med al autoritet. Lad ingen ringeagte dig.

Kapitel 3

Formaning om at underordne sig og vise mildhed

¹Husk dem på at de skal underordne sig herskere og myndigheder, at de skal adlyde, være parate til enhver god gerning, ²ikke håne nogen, ikke være stridbare, men milde, så de viser al sagtnodighed mod alle mennesker.

Genfødsel og nyt liv

³For også vi var engang uforstandige, ulydige, forførte, slaver af forskellige slags begær og lyster, og vi førte et liv i ondskab og misundelse, var forhadte og hadede hinanden. ⁴Men da Guds, vores frelsers, godhed og kærlighed til mennesker blev åbenbaret,

⁵frelste han os ikke på grund af de retfærdige gerninger, ³vi havde gjort,

men på grund af sin barmhjertighed ved genfødselens og fornyelsens bad ved Helligånden,

⁶som han i rigt mål udøste over os ved Jesus Kristus, vores frelser,

⁷for at vi når vi er blevet erklæret retfærdige ved hans nåde, skulle blive arvinger med håb om evigt liv.

⁸Troværdigt er ordet, og jeg vil at du skal insistere på dette, for at de som er kommet til tro på Gud, skal fokusere på at engagere sig i gode gerninger. Dette er godt og gavnligt for mennesker. ⁹Men hold dig fra tåbelige diskussioner, stamtavler, stridigheder og kampe om loven, for de er nyttesløse og ufrugtbare. ¹⁰Afvis et menneske der skaber splittelse, efter den første og anden irettesættelse, ¹¹fordi du ved at et sådant menneske er forvirret og synder og er dømt af sig selv.

Planer og hilsner

¹²Når jeg sender Artemas eller Tykikos til dig, så skynd dig at komme til mig i Nikopolis, for dér har jeg besluttet at overvintre.

¹³Hjælp Zenas, den lovkyndige, og Apollos bedst muligt med henblik på deres rejse for at de ikke skal mangle noget. ¹⁴Men også vores folk skal lære at engagere sig i gode gerninger hvor det er nødvendigt, for at de ikke skal være uden frugt.

³Ordret: »gerninger i retfærdighed«.

¹³Alle som er hos mig, hilser. Hils dem som elsker os i troen.

¹⁴Nåden være med jer alle.

Paulus' Brev til Filemon

Kapitel 1

Forord

¹Paulus, Kristi Jesu fange, og Timotheus, vores bror, hilser Filemon, vores elskede og vores medarbejder, ²Appia, vores søster, Arkippos, vores medkæmper, og menigheden i dit hus: ³Nåde være med jer og fred fra Gud, vores Far, og fra Herren Jesus Kristus.

Tak til Gud

⁴Jeg takker altid min Gud når jeg nævner dig i mine bønner, ⁵for jeg hører om den kærlighed og tro du har til Herren Jesus og til alle de hellige, ⁶for at din delagtighed i troen må blive virksom for Kristus ved erkendelsen af alt det gode som er i os. ⁷For jeg har haft stor glæde og trøst ved din kærlighed fordi de helliges hjerter er blevet fornyet ved dig, bror.

Paulus' bøn om Onesimos

⁸Derfor, selvom jeg med stor frimodighed i Kristus kunne befale dig vedrørende din pligt, ⁹så beder jeg hellere for kærlighedens skyld – sådan som jeg er: Den gamle Paulus og nu også Kristi Jesu fange – ¹⁰Jeg beder dig for Onesimos, mit barn, som jeg har fået i mine lænker, ¹¹han som ikke tidligere var til gavn for dig, men nu er til gavn for både dig og mig. ¹²Jeg sender ham tilbage til dig, han som er mit hjerte. ¹³Jeg ville

gerne beholde ham hos mig selv for at han i dit sted kunne tjene mig i mine lænker for evangeliets skyld, ¹⁴men uden dit samtykke vil jeg ikke gøre noget for at det gode, du gør, ikke skal være af tvang, men af fri vilje. ¹⁵Måske var det derfor at han blev skilt fra dig for en tid, for at du kunne få ham tilbage for altid, ¹⁶ikke mere som en slave, men som mere end en slave, en elsket bror, særligt for mig, men hvor meget mere for dig både som menneske¹ og i Herren. ¹⁷Hvis du altså betragter mig som din trosfælle, så tag imod ham som var det mig. ¹⁸Men hvis han har gjort dig nogen uret eller skylder dig noget, så skriv det på min regning. ¹⁹Jeg, Paulus, skriver med min egen hånd: Jeg vil betale – for ikke at tale om at du skylder mig dig selv. ²⁰Ja, bror, lad mig få gavn af dig i Herren. Forny² mit hjerte i Kristus. ²¹Overbevist om din lydighed skriver jeg til dig, fordi jeg ved at du vil gøre mere end det jeg beder om. ²²Men forbered også samtidig et gæsteværelse til mig, for jeg håber at jeg ved jeres bønner vil blive givet til jer.

Hilsen

²³: Epafra, min medfange i Kristus Jesus, hilser dig, ²⁴Markus, Aristark, Demas og Lukas, mine medarbejdere, hilser dig. ²⁵Herren Jesu Kristi nåde være med jeres ånd.

¹Ordret: »i kødet«.

²Alternativ oversættelse: »Giv mit hjerte ro«.

Brevet til Hebræerne

Kapitel 1

Forord

¹Efter at Gud for længe siden har talt mange gange og på mange måder til fædrene ved profeterne, ²har han ved afslutningen på disse dage talt til os ved sin søn, som han har indsat som arving til alt, ved hvem han også har skabt verden. ³Han er Guds herligheds stråleglans og hans væsens udtrykte billede, og han bærer alt med sit kraftfulde ord. Efter at han har skabt renselse for vores synder, har han sat sig ved majestædens højre hånd i det høje. ⁴Han er blevet så meget mere ophøjet end englene, som det navn, han har arvet, er mere fortræffeligt end deres.

Guds Søn og Guds engle

⁵For til hvem af englene har Gud nogensinde sagt:

»Du er min søn, jeg har født dig i dag?«

⁶Igen:

»Jeg vil være en far for ham, og han skal være en søn for mig?«

⁶Når han igen fører den førstefødte ind i verden, siger han:

»Alle Guds engle skal tilbede ham.«

⁷Om englene siger han:

»Han gør sine engle til vinde og sine tjenere til flammende ild,«

⁸men om Sønnen siger han:

»Din trone, Gud, står^a til evig tid, og retskaffenheds scepter er dit kongescepter.

⁹Du har elsket retfærdighed og hadet løshed,

derfor har Gud, din Gud, salvet dig med glædens olie frem for dine ledsagere.«

¹⁰Og:

»I begyndelsen har du, Herre, lagt fundamentet for jorden,

og himlene er dine hænders gerninger.

¹¹De vil forgå, men du forbliver,

og alle ældes som en klædning,

¹²og du vil rulle dem sammen som en klædning,

og de vil blive forandret som en klædning, men du er den samme, og dine år vil ikke ophøre.«

¹³Til hvem af englene har han nogensinde sagt:

»Sæt dig ved min højre hånd

indtil jeg får lagt dine fjender som en skammel for dine fødder?«

¹⁴Er de ikke alle tjenende ånder som udsendes til hjælp for deres skyld, som skal arve frelsen?

Kapitel 2

Advarsel mod afvisning af frelsen

¹Derfor skal vi være endnu mere opmærksomme på det som er blevet hørt, for at vi ikke skal drive bort. ²For når det ord, som

er blevet talt ved engle, stod fast, og enhver overtrædelse og ulydighed modtog sin retfærdige gengældelse, ³hvordan skal vi kunne flygte, hvis vi ikke bryder os om så stor en frelse, som først blev forkyndt ved Herren og blev bekræftet for os af dem som har hørt ham, ⁴mens Gud vidnede med ved tegn, undere og mange slags kraftige gerninger og ved tildelinger af Helligånden i overensstemmelse med hans vilje.

Alt lagde Gud under Jesus

⁵For han underlagde ikke den kommende verden, som han taler om, under engle.

⁶Men én har et sted vidnet:

»Hvad er et menneske at du husker det, eller en menneskesøn at du tager dig af det?

⁷En kort tid har du gjort det ringere end engle,

med herlighed og ære har du kronet det,

⁸alt har du lagt under dets fødder.«

For ved at have lagt alt under ham, lod han intet være uafhængigt af ham. Men nu ser vi endnu ikke at alt er lagt under ham, ⁹men vi ser Jesus, som en kort tid var gjort ringere end engle, kronet med herlighed og ære på grund af dødens lidelse for at han ved Guds nåde kunne smage døden for alle.

Som en af os

¹⁰For det var ret af ham – på grund af hvem alt er, og ved hvem alt er – når han ville føre mange sønner til herlighed, at føre deres frelsers banebryder til fuldendelse gennem lidelser. ¹¹For den som helliger, og de som helliges, kommer alle fra den samme.¹ Derfor skammer han sig ikke over at kalde dem brødre ¹²når han siger:

»Jeg vil forkynde dit navn for mine brødre,

i menighedens midte vil jeg lovsynge dig,«

¹³og videre:

»Jeg vil have tillid til ham,«

og videre:

»Se, her er jeg og de børn, Gud har givet mig.«

¹⁴Fordi børnene har del i blod og kød, fik han også på samme måde del deri for at han ved døden skulle ødelægge ham som har dødens kraft, det vil sige Djævelen, ¹⁵og befri alle dem som af frygt for døden gennem hele livet var underkastet slaveri. ¹⁶For det er jo ikke engle han tager sig af, men Abrahams efterkommere han tager sig af. ¹⁷Derfor skulle han i alt blive lig sine brødre for at han kunne blive en barmhjertig og trofast ypperstepræst over for Gud, så han kunne sone folkets synder. ¹⁸For fordi han har lidt og er blevet fristet, kan han hjælpe dem som fristes.

Kapitel 3

Jesus og Moses

¹Derfor, hellige brødre, delagtige i en himmelsk kaldelse, betragt vores bekendelses apostel og ypperstepræst, Jesus, ²som var tro mod den som havde indsat ham, ligesom også Moses var tro i hele hans hus.

³For han var agtet værdig til større herlighed end Moses, i samme omfang som den der har konstrueret et hus, har større ære end huset. ⁴For ethvert hus konstrueres af nogen, men den som har konstrueret alt, er Gud. ⁵Og Moses var ganske vist tro i hele hans hus, som en tjener, for at være et vidne om det som skulle tales, ⁶men Kristus er tro som søn over hans hus, og hans hus er vi, hvis vi holder fast i frimodigheden og stolt-heden over håbet.

¹Ordret: »er alle af én«.

Ørkengenerationen

⁷Derfor, ligesom Helligånden siger:

»I dag, når I hører hans stemme,

⁸gør da ikke jeres hjerter hårde som under oprøret

på fristelsens dag i ørkenen

⁹hvor jeres fædre stillede mig på prøve, skønt de havde set mine gerninger ¹⁰i 40 år,

derfor blev jeg vred på denne generation, og jeg sagde: De farer altid vild i hjertet, og de har ikke kendt mine veje,

¹¹som jeg svor i min vrede:

De skal sandelig ikke gå ind til min hvile.«

¹²Se til, brødre, at der ikke i nogen af jer findes et ondt og vantro hjerte så han falder fra den levende Gud, ¹³men forman hinanden hver dag, så længe det kaldes »i dag«, for at ikke nogen af jer skal blive forhærdet ved syndens bedrag - ¹⁴for vi har fået del i Kristus, hvis vi holder fast i den påbegyndte tro indtil enden - ¹⁵når det siges:

»I dag, når I hører hans stemme,

gør da ikke jeres hjerter hårde som under oprøret.«

¹⁶Ja, hvem var de som hørte og gjorde oprør? Var det ikke alle dem som rejste ud af Ægypten under Moses? ¹⁷På hvem blev han vred i 40 år? Var det ikke dem som syndede, og hvis lig faldt i ørkenen? ¹⁸Og om hvem svor han at de ikke skulle gå ind til hans hvile, andre end dem der var ulydige? ¹⁹Så vi ser at de ikke kunne gå ind på grund af vantro.

Kapitel 4*Hvilen*

¹Da løftet om at gå ind til hvilen står tilbage, så lad os nære frygt for at nogen skal vise sig at være kommet for sent. ²For evangeliet var blevet forkyndt for os ligesom

for dem, men ordet, som de hørte, gavnede dem ikke, fordi de ikke var blevet forenet med dem, som havde hørt i tro. ³For vi, som er kommet til tro, går ind til hvilen, ligesom han har sagt:

»Da svor jeg i min vrede:

De skal sandelig ikke gå ind til min hvile,«

skønt hans gerninger var færdige fra verdens grundlæggelse af. ⁴For han har sagt sådan om den syvende dag: »Og Gud hvilede på den syvende dag fra alle sine gerninger,« ⁵og igen på dette sted: »De skal sandelig ikke gå ind til min hvile.« ⁶Det står altså tilbage at nogle går ind til den, og de der tidligere havde fået evangeliet forkyndt, gik ikke ind på grund af ulydighed, ⁷derfor bestemmer han igen en dag: »I dag«, som han siger ved David længe efter, som før nævnt:

»I dag, når I hører hans stemme, så gør ikke jeres hjerter hårde.«

⁸For hvis Josva havde skaffet dem hvile, ville han ikke senere tale om en anden dag. ⁹Altså står en sabbatshvile tilbage for Guds folk. ¹⁰For den som er gået ind til hans hvile, har også fået hvile fra sine gerninger ligesom Gud fra sine. ¹¹Lad os derfor stræbe efter at gå ind til den hvile for at ikke nogen skal falde ved den samme slags ulydighed. ¹²For Guds ord er levende, aktivt og skarpere end noget toægget sværd og trænger igennem så det skiller sjæl og krop, sener og marv, og er dommer over hjertets tanker og ideer. ¹³Ingen skabning er usynlig for ham, men alt er nøgent og udsat for hans øjne, hvem vi står til regnskab for.

Ypperstepræsten Jesus

¹⁴Fordi vi altså har en stor ypperstepræst som er gået gennem himlene, Jesus, Guds søn, så lad os holde fast ved bekendelsen.

¹⁵For vi har ikke en ypperstepræst som ikke kan have medlidenhed med vores svagheder

der, men én som er blevet fristet i alt ligesom os, men uden synd. ¹⁶Lad os da med frimodighed træde frem for nådens trone for at vi kan få barmhjertighed og finde nåde til hjælp til rette tid.

Kapitel 5

¹For enhver ypperstepræst som tages blandt mennesker, indsættes på vegne af mennesker i relation til Gud for at frembære gaver og ofre for deres synder.

²Han kan handle mildt med de uvidende og vildledte fordi han også selv er iklædt svaghed, ³og på grund af den skylder han at frembære offer for synd både for folket og for sig selv. ⁴Ingen tager den ære på sig, men kaldes af Gud, ligesom også Aron.

⁵Således har heller ikke Kristus ophøjet sig selv til at blive ypperstepræst, men Gud har sagt til ham:

»Du er min søn, jeg har født dig i dag,«

⁶ligesom han også siger et andet sted:

»Du er ypperstepræst til evig tid efter Melkisedeks orden.«

⁷Mens han levede,² frembar han med stærke råb og tårer bønner og bønfoldelser til ham som kunne frelse ham fra døden, og han blev hørt på grund af sin ærefrygt.

⁸Skønt han var søn, lærte han lydighed af det, han led, ⁹og da han havde nået målet, blev han årsag^b til evig frelse for alle dem der adlyder ham, ¹⁰og han blev udpeget af Gud til ypperstepræst efter Melkisedeks orden.

Advarsel mod umodenhed

¹¹Vi har meget at sige om det, men det er vanskeligt at forklare fordi I er blevet sløve til at høre. ¹²For skønt I ved denne tid burde

²Ordret »i sit køds dage«.

være lærere, har I brug for at nogen lærer jer begyndelseselementerne i Guds ord igen, og I har brug for mælk og ikke fast føde. ¹³For enhver som lever af mælk, er uden erfaring med ordet om retfærdighed, for han er et barn, ¹⁴men den faste føde er for de fuldkomne som på grund af modenhed har trænet evnerne til at skelne mellem godt og ondt.

Kapitel 6

Advarsel mod frafald

Lad os derfor forlade begyndelseselementerne i læren om Kristus, og lad os gå videre til det fuldkomne og ikke igen lægge fundament med omvendelse fra døde gerninger, med tro på Gud, ²med undervisning om renselser, håndspålæggelse, opstandelse fra de døde og evig dom. ³Dette vil vi gøre, hvis Gud tillader det.

⁴For dem som engang er blevet oplyst, har smagt den himmelske gave, har fået del i Helligånden, ⁵har smagt Guds gode ord og den kommende verdens kræfter, ⁶og som er faldet fra, for dem er det umuligt igen at blive fornyet til omvendelse fordi de for dem selv korsfæster Guds søn på ny og gør ham til genstand for spot. ⁷For jorden, som drikker den regn som ofte falder på den, og giver planter som er brugbare for dem som den er dyrket for, modtager velsignelse fra Gud, ⁸men når den bærer torne og tidsler, er den ubrugelig og tæt på forbandelse. Til slut vil den blive brændt.³

Formaning til udholdenhed i håbet

⁹Men hvad jer angår, elskede, er vi overbevist om noget bedre, det vil sige, om det der tilhører frelsen, selvom vi taler på denne

³Ordret: »dens ende er til at brændes«.

måde. ¹⁰For Gud er ikke uretfærdig så han glemmer jeres gerning og den kærlighed som I har vist mod hans navn, fordi I har tjent og tjener de hellige. ¹¹Men vi ønsker at enhver af jer viser det samme engagement for den fulde vished om håbet indtil enden ¹²for at I ikke skal blive dovne, men vil efterligne dem som ved tro og tålmodighed arver løfterne.

Guds løfte til Abraham

¹³For da Gud gav løftet til Abraham, svor han ved sig selv, da han ikke havde nogen større at sværge ved, ¹⁴og han sagde:

»Jeg vil virkelig velsigne dig og virkelig gøre dig talrig.«

¹⁵Og så, efter at have ventet tålmodigt, modtog han løftet. ¹⁶For mennesker sværger ved noget større end dem selv, og for dem afslutter en ed som aflægges til bekræftelse, enhver diskussion. ¹⁷Fordi Gud endnu mere ville vise sin urokkelige vilje over for arvingerne til løftet, garanterede han den med en ed ¹⁸for at vi ved to urokkelige kendsgerninger, ved hvilke det er umuligt for Gud at lyve, skulle have en stærk opmuntring, vi som har taget vores tilflugt til at gribe det håb som ligger foran os. ¹⁹Vi som har dette håb som et anker for sjælen, sikkert og fast, som rækker ind i det inderste bag forhængen, ²⁰hvor Jesus gik ind som en forløber for os da han blev ypperstepræst for evigt efter Melkisedeks orden.

Kapitel 7

En præst efter Melkisedeks orden

¹For denne Melkisedek, konge i Salam, Gud den Højestes præst, som mødte Abraham da han vendte tilbage fra sejren over kongerne, ⁴og velsignede ham, ²ham gav Abra-

ham tiende af alt. Han⁵ er først, når hans navn oversættes, retfærdigheds konge, og derefter også Salems konge, det vil sige fredskonge. ³Han er uden far, uden mor og uden stamtavle, han har hverken begyndelse på dagene eller afslutning på livet, men er gjort lige med Guds søn og bliver præst for altid.

⁴Se hvor stor denne er, som Abraham, patriarken, gav tiende af byttet. ⁵Og de af Levi sønner som modtager præstetjeneste, har et bud i loven om at tage tiende af folket, og det er deres brødre skønt de nedstammer fra Abraham, ⁶men han som ikke nedstammer fra dem, har taget tiende af Abraham, og han har velsignet ham som har løfterne. ⁷Men det kan ikke diskuteres⁶ at det er den ringere som velsignes af den større. ⁸Og her er det dødelige mennesker som tager tiende, men dér er det en som har det vidnesbyrd at han lever. ⁹Og så at sige har Levi, som tager tiende, gennem Abraham givet tiende, ¹⁰for han var endnu i stamfaderens lænder, da Melkisedek mødte ham.

¹¹Hvis altså der var fuldkommenhed under det levitiske præstedømme, for folket modtog loven under det, hvorfor var der så endnu behov for at en anden præst skulle fremstå efter Melkisedeks orden og ikke kaldes efter Arons orden? ¹²For når præstedømmet ændres, så vil der af nødvendighed ske en ændring af loven. ¹³For han som dette siges om, tilhører en anden stamme, fra hvilken ingen har tjent ved alteret, ¹⁴for det er kendt at vores Herre stammer fra Juda, og i relation til den stamme har Moses ikke talt om præster. ¹⁵Og det er endnu tydeligere når der i lighed med Melkisedek fremstår en anden præst ¹⁶som ikke er blevet det efter den kødelige buds lov, men efter det uforgængelige livs kraft. ¹⁷For han

⁵Dvs. Melkisedek.

⁶Ordret: »Men det er uden al modsigelse«.

⁴Ordret: »fra kongernes underkastelse«.

får det vidnesbyrd at

»du er præst til evig tid efter Mekisedeks orden.«

¹⁸For et tidligere bud bliver ophævet fordi det var svagt og ubrugeligt, ¹⁹for loven gjorde intet fuldkomment, men et bedre håb er indført, og gennem det nærmer vi os Gud.

²⁰Det er ikke sket uden en ed, for andre er blevet præster uden en ed, ²¹men han er blevet præst ved en ed ved den som sagde til ham:

»Herren svor, og han vil ikke ændre mening:

Du er præst til evig tid.«

²²På grund af den ed er Jesus blevet en garanti for en bedre pagt. ²³Der var mange der blev præster fordi døden hindrede dem i at forblive i embedet, ²⁴men fordi han forbliver til evig tid, har han et permanent præstedømme. ²⁵Derfor kan han også fuldkomment frelse dem som kommer til Gud ved ham, fordi han altid lever for at han kan gå i forbøn for dem.

²⁶For en sådan ypperstepræst var passende for os: hellig, uskyldig, ubesmittet, adskilt fra syndere og ophøjet over himlene.

²⁷Han skal ikke ligesom ypperstepræsterne dagligt frembære ofre først for deres egne synder og dernæst for folkets, for dette har han gjort en gang for alle da han bragte sig selv som offer. ²⁸For loven indsætter mennesker som ypperstepræster der har svagheder, men edens ord, som kom efter loven, indsætter en søn som er blevet fuldkommen til evig tid.

Kapitel 8

En ypperstepræst for en bedre pagt

¹Hovedsagen i det der siges, er: Vi har en sådan ypperstepræst som har sat sig ved højre side af Majestætens trone i himlene,

²en tjener i helligdommen og den sande telt-helligdom, som Herren og ikke et menneske har rejst. ³For enhver ypperstepræst indsættes til at frembære gaver og slagtofre; derfor er det nødvendigt at også han har noget at frembære. ⁴Hvis han altså var på jorden, ville han ikke engang være præst, fordi der er præster som frembærer gaver ifølge loven. ⁵De tjener en kopi og en skygge af den himmelske, sådan som Moses blev instrueret i da han skulle indrette telthelligdommen, for han sagde »Se til at du gør alt efter det forbillede som blev vist dig på bjerget.« ⁶Men nu har han fået en langt større tjeneste, ligesom han også er mellemmand for en bedre pagt, som er ordnet ved lov og baseret på bedre løfter.

⁷For hvis den første var uden fejl, så ville man ikke søge plads til en anden. ⁸For han bebrejder dem og siger:

»Se, dage kommer, siger Herren,
og jeg vil slutte en ny pagt med Israels hus

og med Judas hus,
⁹ikke ligesom den pagt jeg sluttede med deres fædre

på den dag jeg tog dem ved hånden
for at føre dem ud af Egypten,
for de blev ikke i min pagt,
og jeg brød mig ikke om dem, siger Herren,

¹⁰for dette er den pagt jeg vil slutte med Israels hus

efter de dage, siger Herren:
jeg vil give mine love i deres tanker
og jeg vil skrive dem i deres hjerte,
og jeg vil være deres Gud,
og de skal være mit folk,

¹¹og ingen skal undervise sine landsmænd,

og igen skal sige til sin bror: Kend Herren,

for alle vil kende mig
fra den mindste til den største af dem,

¹²for jeg vil være barmhjertig mod deres uretfærdigheder,

og jeg vil ikke mere huske deres synder.«

¹³Når han taler om en ny, har han erklæret den første for gammel, men det som er blevet erklæret gammelt og forældet, er nær ved at forsvinde.

Kapitel 9

Den jordiske helligdom

¹Nu havde den første pagt også forskrifter for gudstjenesten og en jordisk helligdom.

²For der var indrettet en telthelligdom, og i det forreste rum, som kaldes det hellige, var lysestagen, bordet og skuebrødene, ³og bag det andet forhæng var der et rum, som kaldes det allerhelligste, ⁴med et guldrøgelsesalter og pagtens ark, som var dækket af guld overalt, i den var der en guldkrukke med manna og Arons stav som havde spiret, og pagtens tavler, ⁵og over den var herlighedens keruber, som overskyggede soningsstedet, men det er ikke nu at man skal tale i detaljer om dette. ⁶På den måde er det indrettet, og i det forreste rum går præsterne til stadighed ind når de udfører deres tjeneste, ⁷men i det andet rum går ypperstepræsten alene ind én gang om året og ikke uden blod som han frembærer for sig selv og for folkets synder af uvidenhed. ⁸Derved har Helligånden gjort det klart at vejen til det allerhelligste endnu ikke er åbnet mens det forreste rum består. ⁹Det er et billede på den nuværende tid hvor der frembæres gaver og ofre som ikke kan gøre den tjenendes samvittighed fuldkommen. ¹⁰Det er fysiske forskrifter som alene vedrører mad, drikke og forskellige renelser, pålagt indtil tiden for den nye orden.

Løskøbelsen ved Jesu blod

¹¹Men Kristus er trådt frem som ypperstepræst for de goder som er kommet, i den større og mere fuldkomne telthelligdom, som ikke er skabt af hænder, det vil sige, som ikke er af den skabte verden, ¹²og han gik én gang for altid ind i helligdommen, ikke med blod af bukke og kalve, men med sit eget blod og opnåede en evig løskøbelse.

¹³For når blodet af bukke og tyre og asken fra en ung ko, når det stænkes på dem som er blevet urene, helliger med henblik på fysisk renhed, ¹⁴hvor meget mere vil Kristi blod, som gennem en evig ånd frembar sig selv uplettet for Gud, rense vores samvittighed fra døde gerninger så vi kan tjene den levende Gud.

¹⁵Derfor er han en formidler for en ny pagt for at de kaldede skulle modtage løftet om en evig arv, fordi en død har fundet sted med det formål at løskøbe⁷ fra overtrædelserne under den første pagt. ¹⁶For hvor der er et testamente, er det nødvendigt at fastslå at han som oprettede det, er død, ¹⁷for et testamente står fast når folk er døde, for det er endnu ikke trådt i kraft mens den som oprettede det, lever. ¹⁸Derfor er den første pagt ikke indviet uden blod, ¹⁹for da budene i loven var blevet læst af Moses for hele folket, tog han blodet af kalvene og bukkene sammen med vand, skarlagensrød uld og isop og stænkede det på bogen og hele folket, ²⁰og han sagde:

»Dette er blodet fra pagten som Gud har anordnet for jer.«

²¹Han stænkede også blod på telthelligdommen og alle karrene som bruges til gudstjenesten. ²²Ifølge loven renses næsten alt med blod, og uden blodsudgydelse er der ikke tilgivelse.

²³Det er altså nødvendigt at kopierne af det som er i himlen, renses med disse ofre, men de himmelske ting renses af bedre ofre

⁷Ordret: »til løskøbelse«.

end disse. ²⁴For Kristus gik ikke ind i en helligdom, skabt af hænder, en model af den sande, men ind i selve himlen så han nu kunne vise sig for Guds ansigt for os, ²⁵han gik heller ikke ind for at frembære sig selv mange gange, ligesom ypperstepræsten årligt går ind i helligdommen med en andens blod, ²⁶for ellers var det nødvendigt at han skulle lide mange gange siden verdens grundlæggelse, men nu har han åbenbaret sig én gang ved tidernes afslutning for at fjerne synden ved sit offer, ²⁷ligesom det er bestemt for menneskene at dø én gang og derefter dømmes, ²⁸således vil også Kristus, som er blevet ofret én gang for at bære manges synder, en anden gang vise sig uden synd til frelse for dem, som venter ham.

Kapitel 10

Kristi offer én gang for altid

¹Siden loven er en skygge af de kommende goder og ikke tingenes virkelighed, kan den aldrig ved de samme ofre, som vedvarende frembæres år efter år, bringe de tilbedende til fuldendelse. ²Ville man ellers ikke være holdt op med at frembære ofre siden de gudsyndende ikke mere har nogen bevidsthed om synder når de er blevet rensed én gang for altid. ³Men i disse ofre er der en påmindelse om synder år efter år, ⁴for det er umuligt for blod af tyre og bukke at borttage synder. ⁵Derfor siger han da han kommer til verden:

»Du ønskede ikke slagtoffer og afgrødeoffer,

men du har forberedt en krop for mig,

⁶du har ikke glædet dig over brændoffer og syndoffer.

⁷Da sagde jeg: Se, jeg er kommet – i bogrullen står der skrevet om mig – for at gøre din vilje, Gud.«

⁸Først siger han:

»Slagtofre og afgrødeofre og brændofre og syndofre

ønskede du ikke eller glædede dig over,«
det er dem som frembæres ifølge loven.

⁹Dernæst siger han:

»Se, jeg er kommet for at gøre din vilje.«

Han ophæver det første for at stadfæste det andet, ¹⁰og efter hans vilje er vi blevet helliget ved ofringen af Jesu Kristi krop én gang for alle.

¹¹Enhver præst tjener dag efter dag, og han frembærer de samme ofre igen og igen, som aldrig kan fjerne synder, ¹²men han, efter at han har frembåret ét offer for synder for altid, har han sat sig ved Guds højre hånd, ¹³og han venter nu indtil hans fjender er blevet lagt som en skammel for hans fødder. ¹⁴For ved ét offer har han for altid ført dem som helliges, til fuldendelse. ¹⁵Helligånden vidner også for os, for efter han har sagt:

¹⁶»Dette er den pagt som jeg vil slutte med dem

efter de dage, siger Herren:

Jeg vil give mine love i deres hjerter
og skrive dem i deres tanker,

¹⁷og jeg vil aldrig mere huske deres synder og deres lovløse handlinger.«

¹⁸Men hvor der er tilgivelse for disse, er der ikke mere brug for et offer for synder.

Formaning til udholdenhed

¹⁹Derfor, brødre, da vi ved Jesu blod har frimodighed til at gå ind i helligdommen ²⁰ved den nye og levende vej gennem forhængen har han åbnet for os, det vil sige ved sin krop, ²¹og da vi har en stor præst over Guds hus, ²²så lad os træde frem med et oprigtigt hjerte i troens fulde vished, med hjerter rensede fra en ond samvittighed og med kroppen badet i rent vand. ²³Lad os holde urokkeligt fast i bekendelsen af vores håb,

for trofast er han som gav løftet, ²⁴og lad os være opmærksomme på hinanden for at fremskynde kærlighed og gode gerninger ²⁵så I ikke forlader jeres egen forsamling, ligesom det er praksis hos nogle, men opmuntrer hinanden, så meget mere som I ser dagen nærme sig.

²⁶For når vi synder med vilje efter at vi har modtaget sandhedserkendelse, er der ikke mere noget offer tilbage for synder, ²⁷men en frygtelig forventning om dom og brændende nidkærhed som vil fortære modstanderne. ²⁸Den som forkaster Moseloven, skal uden barmhjertighed dø på to eller tre vidners udsagn, ²⁹hvor meget hårdere straf mener I ikke at den vil fortjene som har trampet på Guds søn og betragtet pagtens blod som urent, ved hvilket han er helliget, og som har hånet nådens ånd? ³⁰For vi kender ham, som har sagt:

»Hævnen tilhører mig, jeg vil gengælde.«

Og videre:

»Herren vil dømme sit folk.«

³¹Det er frygteligt at falde i den levende Guds hænder.

³²Men husk de tidligere tider, hvor I udholdt megen kamp under lidelser efter at I var blevet oplyst. ³³Nogle gange blev I offentligt udstillet til forhånelser og trængsler, nogle gange blev I partnere med dem som blev behandlet på den måde. ³⁴For I havde medlidenhed med de fængslede, og I accepterede med glæde konfiskation af jeres ejendom fordi I vidste at I havde en bedre og blivende ejendom. ³⁵Kast altså ikke jeres frimodighed bort, den giver en stor belønning. ³⁶For I har brug for udholdenhed så I efter at have udført Guds vilje kan modtage det der er lovet.

³⁷»For endnu en meget kort tid,

vil den som kommer, komme og ikke udsette det,

³⁸men min retfærdige skal leve af tro,

og hvis han viger tilbage, har min sjæl ingen glæde i ham.«

³⁹Men vi hører ikke til dem som unddrager sig så det fører til fortabelse, men til dem som har tro så det fører til sjælens frelse.

Kapitel 11

Om tro

¹Tro er vished om⁸ det der håbes på, overbevisning om ting der ikke ses. ²For ved den fik de gamle godt vidnesbyrd. ³I tro forstår vi at verden blev skabt ved Guds ord, så at det der ses, blev til af det der ikke ses. ⁴I tro bragte Abel et bedre offer til Gud end Kain, i tro fik han det vidnesbyrd at han var retfærdig, fordi Gud anerkendte hans gaver, og i tro taler han endnu efter sin død. ⁵I tro blev Enok taget bort så han ikke skulle se døden, og han blev ikke fundet fordi Gud havde taget ham bort. For før hans borttagelse fik han det vidnesbyrd at han har glædet Gud, ⁶men uden tro er det umuligt at glæde ham, for det er nødvendigt at den som kommer til Gud, skal tro at han er til og belønner dem som søger ham. ⁷I tro blev Noa advaret om det som endnu ikke ses, i guds frygt byggede han en ark til frelse for sin familie, i tro fordømte han verden, og han blev arving til retfærdigheden ifølge tro. ⁸I tro adlød Abraham da han blev kaldet, og drog ud til et sted han skulle modtage som arv, han drog ud, skønt han ikke vidste hvor han kom hen. ⁹I tro boede han som fremmed i det lovede land og boede i telte sammen med Isak og Jakob, som var medarvinger til det samme løfte, ¹⁰for han ventede den by som har fundament, hvis arkitekt og murermeister er Gud. ¹¹I tro fik også Sara, da hun ikke kunne få børn og var for gammel, kraft til at

⁸Alternativ oversættelse: »virkeligheden i«.

grundlægge en slægt fordi hun betragtede ham som havde givet løftet, for troværdig. ¹²Derfor blev der af én mand, og det af en der var død, efterkommere så talrige som himlens stjerner og utallige som sandet ved havets bred.

¹³I tro døde alle disse uden at modtage det som var lovet, men de så det lovede langt borte og hilste det og bekendte at de var fremmede og udlændinge på jorden. ¹⁴For de som siger sådan, viser at de søger et fædreland. ¹⁵Hvis de havde tænkt på det land de var draget ud fra, havde de haft tid til at vende tilbage, ¹⁶men nu længes de efter et bedre, det vil sige et himmelsk. Derfor skammer Gud sig ikke over at blive kaldt deres Gud, for han har forberedt en by for dem.

¹⁷I tro bragte Abraham Isak da han blev prøvet, og han bragte sin eneste søn, som havde modtaget løfterne, ¹⁸om hvem det var blevet sagt:

»I Isak vil du få efterkommere opkaldt efter dig.«

¹⁹Han tænkte at Gud er mægtig til at oprejse fra de døde, hvorfra han også billedligt fik ham tilbage. ²⁰I tro velsignede Isak Jakob og Esau vedrørende det som skulle komme. ²¹I tro velsignede Jakob, da han var ved at dø, enhver af Josefs sønner, og han tilbad over spidsen på sin stav. ²²I tro talte Josef, da han var ved at dø, om israelitternes udgang og gav befaling vedrørende sine ben.

²³I tro blev Moses, da han var blevet født, skjult i tre måneder af sine forældre fordi de så at barnet var smukt, og de frygtede ikke kongens befaling. ²⁴I tro nægtede Moses, da han var blevet voksen, at kaldes søn af Faraos datter, ²⁵og han valgte hellere at lide sammen med Guds folk end at have syndens nydelse en kort tid, ²⁶for han betragtede Kristi forhåndelse som en større rigdom end Egyptens skatte, for han så frem til lønnen. ²⁷I tro forlod han Egypten uden at

frygte kongens vrede, for han holdt ud som en der så den usynlige. ²⁸I tro indstiftede han påsken og bestænkelsen af blodet for at ødelæggeren af de førstefødte ikke skulle røre dem. ²⁹I tro gik de gennem Det Røde Hav som over tørt land, mens ægypterne druknede da de forsøgte. ³⁰I tro faldt Jerikos mure da de havde gået rundt om dem i syv dage. ³¹I tro undgik Rahab, den prostituerede, at blive dræbt sammen med de ulydige fordi hun modtog spejderne med fred.

³²Hvad mere kan jeg sige? For tiden er for kort til at fortælle om Gideon, Barak, Samson, Jefta, David og Samuel og profeterne ³³som i tro erobrede riger, udøvede retfærdighed, modtog løfter, stoppede løvers gab, ³⁴slukkede ildens kraft, undslap sværdets klinge, blev styrkede efter svaghed, blev stærke i krig, drev fremmede hære på flugt. ³⁵Kvinder fik deres døde igen ved opstandelse, men andre blev tortureret og tog ikke imod befrielse for at de kunne få en bedre opstandelse, ³⁶andre mødte forhånelser og piskning, ja, tilmed lænker og fængsel, ³⁷de blev stenet, gennemsavet, døde ved sværdet, de vandrede i fåreskind og gedeskind, led nød, led trængsler og blev mishandlet, ³⁸verden var dem ikke værdig, de vandrede i ørkenen og på bjerge og skjulte sig i huler og huller i jorden. ³⁹Alle disse blev vidner ved troen, men modtog ikke det der var lovet, ⁴⁰for Gud havde forudset noget bedre for os for at de ikke skulle blive fuldkomne uden os.

Kapitel 12

Om Guds opdragelse

¹Derfor, da vi også har så stor en sky af vidner omkring os, så lad os lægge fra os enhver byrde og synden som besnærer os, og lad os med udholdenhed gennemføre det løb som ligger foran os ²idet vi ser retter

vores blik mod Jesus, troens banebryder og fuldender, som på grund af den glæde som ligger foran os, udholdt korset uden at tage hensyn til skammen, som har sat sig ved den højre side af Guds trone. ³For tænk på ham som udholdt en sådan modsigelse mod sig selv fra syndere for at I ikke skal blive trætte og give op.

⁴For I har endnu ikke stået imod til blodet i jeres kamp mod synden. ⁵I har glemt den formaning som tiltaler jer som sønner:

»Min søn, tag ikke let på Herrens opdragelse

giv ikke op når du irttesættes af ham,

⁶for Herren opdrager den han elsker, og straffer enhver søn han modtager.«

⁷Udhold opdragelsen af jer, Gud behandler jer som sønner. For hvilken søn er der som en far ikke opdrager? ⁸Men hvis I er uden opdragelse, som alle har del i, så er I uægte børn og ikke sønner. ⁹Vi havde desuden vores menneskelige fædre som opdragere, og vi respekterede dem, og skulle vi da ikke meget mere underordne os under åndernes far og leve? ¹⁰For de opdrog os for en kort tid, som de mente var godt, men han gør det til vores bedste så vi kan få del i hans hellighed. ¹¹Ingen opdragelse synes at være til glæde mens den står på, snarere pinenfuld, men senere giver den retfærdighedens fredfyldte frugt til dem som er blevet trænet ved den.

¹²Styrk derfor de trætte hænder og de svage knæ, ¹³og ban lige veje for jeres fødder så det lamme ikke skal vrides af led, men helbredes. ¹⁴Stræb efter fred med alle og efter hellighed, og uden den vil ingen se Herren, ¹⁵så I er opmærksomme på at ingen mister Guds nåde, og at ingen bitter rod spirer frem og er årsag til problemer og forurener mange ved den, ¹⁶og at ingen er seksuelt umoralsk og gudløs som Esau, som solgte sin førstefødselsret for et måltid. ¹⁷For I ved at da han senere ønskede at

arve velsignelsen, blev han forkastet fordi han ikke fandt plads til omvendelse, skønt han søgte velsignelsen med tårer.

Advarsel mod forhærdelse

¹⁸For I er ikke kommet til noget som kan berøres, en brændende ild, til mulm, mørke og storm, ¹⁹til en basuns klang og lyden af ord, og dem som hørte det, bad om at der ikke skulle tales mere til dem,⁹ ²⁰for de kunne ikke bære det som var befalet dem. Selv hvis et dyr rører bjerget, skal det stenes. ²¹Synet var så frygteligt at Moses sagde: »Jeg er forfærdet og skælver.« ²²Men I er kommet til Sions bjerg og til den levede Guds by, det himmelske Jerusalem, til tusinder af engle, en festforsamling, ²³en menighed af førstefødte som er indskrevet i himlene, og til en dommer som er Gud for alle, til de retfærdiges ånder som er blevet fuldkomne, ²⁴og til Jesus, formidler af en ny pagt, og til bestænkelsens blod, som taler bedre end Abels blod.

²⁵Vær opmærksomme på at I ikke forkaster den som taler, for hvis de ikke kunne flygte når de forkastede ham som advarede dem på jorden, hvor meget mindre hvis vi vender os fra ham som taler fra himlene. ²⁶Hans stemme rystede jorden dengang, men nu har han lovet:

»Endnu engang vil jeg ryste ikke alene jorden, men også himlen.«

²⁷Men »endnu engang« viser forvandlingen af det som rystes, det vil sige af det skabte, for at det som ikke kan rystes, kan forblive. ²⁸Derfor, da vi har modtaget et rige som ikke kan rystes, lad os takke, og lad os med tak tjene Gud acceptabelt med gudsfrygt og ærefrygt, ²⁹for vores Gud er en fortærende ild.

⁹Ordret: »at et ord ikke skulle lægges til dem«.

Kapitel 13

Formaninger

¹Broderkærligheden skal forblive. ²Forsøm ikke gæstfriheden, for ved den har nogle uden at vide det modtaget engle som gæster. ³Husk dem i fængsel som var I deres medfanger, og dem som mishandles, som også selv er i kroppen. ⁴Respektér ægteskabet i alt og hold ægtesengen ubesmittet, for Gud vil dømme utugtige og ægteskabsbrydere. ⁵Hold jeres liv fri fra kærlighed til penge, idet I er tilfredse med hvad I har, for Gud har sagt: »Jeg vil aldrig forlade dig eller svigte dig,« ⁶så vi med tillid kan sige:

»Herren er min hjælper, og jeg vil ikke frygte,
hvad kan et menneske gøre mig?«

Husk jeres ledere

⁷Husk jeres ledere, som har talt Guds ord til jer. Når I betragter udgangen på deres liv, så efterlign deres tro. ⁸Jesus Kristus er den samme i går, i dag og til evig tid. ⁹Lad jer ikke blive drevet bort af forskellige slags fremmed undervisning,¹⁰ for det er godt for hjertet at blive styrket ved nåden og ikke ved regler for¹¹ mad som ikke gavner dem som lever efter dem. ¹⁰Vi har et alter som de der tjener ved alteret, ikke har ret til at spise af, ¹¹for kroppene af de dyr hvis blod bringes som et syndoffer ind i det allerhelligste af ypperstepræsten, brændes op uden for lejren. ¹²Derfor led Jesus også uden for byporten for at hellige folket med sit eget blod. ¹³Lad os da gå ud til ham uden for lejren og bære den forhånelse han bar. ¹⁴For vi har ikke her en by der består, men vi søger den kommende. ¹⁵Derfor, lad os altid ved ham frembære et offer til Gud som

består i lovprisning, det vil sige frugten af læber som bekender hans navn. ¹⁶Forsøm ikke at gøre det gode eller at dele, for Gud glæder sig ved den slags ofre. ¹⁷Adlyd jeres ledere og ret jer efter dem, for de har omsorg for jer¹² som nogle der skal stå til regnskab, for at de kan gøre det med glæde og ikke med sorg, for dette vil ikke være til fordel for jer.

Ønske om forbøn

¹⁸Bed for os, for vi er overbevist om at vi har en god samvittighed fordi vi ønsker i alt at leve rigtigt. ¹⁹Jeg formaner jer at gøre dette i rigt mål for at jeg hurtigere må komme tilbage til jer.

Velsignelse

²⁰Men må fredens Gud, som førte vores herre, fårenes store hyrde, op fra de døde gennem en evig pagts blod, ²¹udruste jer med alt godt så I kan gøre hans vilje, idet han virker i os det som er kærkomment for ham ved Jesus Kristus, ham være ære i evighedernes evigheder, amen.

Hilsner

²²Jeg beder jer, brødre, at I udholder dette formaningsord, for jeg har skrevet kort til jer. ²³I skal vide at vores bror Timotheus er blevet løsladt. Hvis han kommer hurtigt nok, vil jeg sammen med ham se jer.

²⁴Hils alle jeres ledere og alle de hellige. De fra Italien hilser jer.

²⁵Nåden være med jer alle.

¹⁰Ordret: »af forskellige slags og fremmede lærdomme«.

¹¹Der er indsat »regler for«.

¹²Ordret: »jeres sjæle«.

Faglige noter

- a. [Hebr 1,8] »står« er indsat.
- b. [Hebr 5,9] Alternativ oversættelse:
»kilde«.

Jakobs Brev

Kapitel 1

Forord

¹Jakob, Guds og Herren Jesu Kristi tjener, hilser de tolv stammer i diasporaen.¹

Prøvelser og fristelser

²I skal betragte det som en fuldkommen glæde, mine brødre, når I falder i mange slags prøvelser^a ³fordi I ved at jeres prøvede tro virker udholdenhed. ⁴Men udholdenheden skal skabe fuldkommen gerning for at I kan være fuldkomne og helstøbte så I intet mangler.

⁵Men hvis nogen af jer mangler visdom, skal han bede Gud, som giver alle gavmildt og uden bebrejdelse, og den vil blive givet til ham. ⁶Men han skal bede i tro uden at tvivle, for den som tvivler, ligner en bølge på havet som drives og kastes af vinden. ⁷Ja, det menneske skal ikke mene at han vil modtage noget af Herren, ⁸han er et splittet menneske, ustabil på alle sine veje.

⁹En bror med ringe status skal være stolt af sin høje status, ¹⁰men den rige af sin ringe status, for ligesom græssets blomster vil han forgå. ¹¹For solen står op med sin hede og udtørre græsset, og dets blomster falder, og dets ydre skønhed forsvinder. Således vil også den rige visne midt i sin foretagsomhed.

¹Diasporaen betegner jøder som lever uden for Israel.

¹²Lykkelig den mand som holder ud i prøvelse, for når han er blevet prøvet, vil han modtage livets sejrskrans som Gud har lovet dem som elsker ham. ¹³Ingen skal sige, når han fristes, at han fristes af Gud, for Gud er ikke en der fristes af det onde, og selv frister han ingen. ¹⁴Men enhver fristes når han drages og lokkes af sit eget begær, ¹⁵når så begæret har undfanget, føder det synd, og når synden er vokset op, bringer det død.

¹⁶Bedrag ikke jer selv, mine elskede brødre. ¹⁷Enhver god gave og enhver fuldkommen gave kommer ned fra oven fra lysenes Far, hos hvem der ikke er forandring eller skiftende skygge. ¹⁸Af sin egen vilje fødte han os ved sandhedens ord til at være en førstegrøde af hans skabninger.

Aflæg ondskaben

¹⁹Dette skal I vide, mine elskede brødre: Ethvert menneske skal være hurtig til at høre, men langsom til at tale og langsom til vrede, ²⁰for en mands vrede virker ikke Guds retfærdighed. ²¹Derfor, aflæg al urenhed og de mange udslag af ondskab og tag i ydmyghed imod det ord som er indplantet i jer, og som kan frelse jeres sjæle.

Vær ordets hørere og udøvere

²²Bliv ordets udøver² og ikke kun dets hø-

²Ordret: »bliv ordets gørere«.

rer,³ ellers bedrager I jer selv. ²³For hvis nogen er ordets hører og ikke dets udøver, ligner han en mand som betragter sit fysiske ansigt i et spejl, ²⁴for han betragter sig selv og går bort og har straks glemt hvordan han var. ²⁵Men den som ser ind i frihedens fuldkomne lov og bliver ved det, er ikke en glemsom hører, men en gerningens udøver, og han vil være lykkelig i sin gerning.

Sand gudsdyrkelse

²⁶Hvis nogen mener at han dyrker Gud, og ikke holder sin tunge i snor, men bedrager sit hjerte, er hans gudsdyrkelse tom. ²⁷En ren og ubesmittet gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne: at besøge faderløse og enker i deres trængsel, at bevare sig uplettet af verden.

Kapitel 2

Rig og fattig

¹Mine brødre, hav ikke jeres tro på vores Herre Jesus Kristus, den herliggjorte, sammen med personsanseelse. ²For hvis der kommer en mand ind i jeres forsamling med guldring på fingeren og med dyrt tøj, og der også kommer en fattig ind med beskidt tøj, ³og I ser til den som bærer det dyre tøj, og siger: »Sæt dig her på den gode plads«, men siger til den fattige: »Stå her eller sæt dig ved min fodskammel,« ⁴er I så ikke i modstrid med jer selv^b og blevet dommere med onde tanker? ⁵Hør, mine elskede brødre: Har Gud ikke udvalgt de fattige i verden til at være rige i troen og arvinger til riget, som han har lovet dem der elsker ham? ⁶Men I har ringeagtet den fattige. Er det ikke de rige som undertrykker jer og slæber jer for domstole? ⁷Er det ikke dem

som spotter det gode navn som blev udtalt over jer?

⁸Hvis I virkelig opfylder den kongelige lov ifølge Skriften: »Du skal elske din næste som dig selv,« gør I godt, ⁹men hvis I gør forskel på folk, begår I synd, og I dømmes af loven som overtrædere. ¹⁰For den som overholder hele loven, men snubler på et punkt, han er blevet skyldig i alt. ¹¹For han som sagde: »Du må ikke begå ægteskabsbrud,« han sagde også: »Du må ikke slå ihjel,« men hvis du ikke begår ægteskabsbrud, men slår ihjel, er du blevet en overtræder af loven.

¹²I skal tale, og I skal gøre sådan som dem der skal dømmes ved frihedens lov. ¹³For dommen er ubarmhjertig mod den som ikke har vist barmhjertighed. Barmhjertighed overtrumfer dommen.

Tro og gerning

¹⁴Hvad gavner det, mine brødre, hvis nogen siger at han har tro, men ikke har gerninger? Kan den tro frelse ham? ¹⁵Hvis en søster eller broder mangler tøj⁴ og det daglige brød, ¹⁶og en af jer siger til dem: »Gå med fred, hold dig varm og mæt,« men I ikke giver dem hvad kroppen har brug for, hvad gavner det? ¹⁷Således er også troen, hvis den ikke har gerninger, død i sig selv.

¹⁸Men nogen vil sige: »Du har tro, og jeg har gerninger.« Vis mig din tro uden gerninger, og jeg vil vise dig min tro ud fra mine gerninger. ¹⁹Du tror at Gud er én. Du har ret. Dæmonerne tror det også og ryster.

²⁰Vil du vide, du tåbelige menneske, at troen uden gerninger er ubrugelig? ²¹Blev Abraham, vores far, ikke erklæret retfærdig på grund af gerninger da han bragte Isak, sin søn, som offer på alteret? ²²Du ser at troen virkede sammen med hans gerninger, og at troen blev fuldendt på grund af gernin-

³Ordret: »dets hørere«

⁴Ordret »er nøgen«.

ger, ²³og Skriften blev opfyldt, som siger: »Abraham troede Gud, og det blev tilregnet ham til retfærdighed,« og han blev kaldt Guds ven. ²⁴I ser at et menneske erklæres retfærdigt på grund af gerninger og ikke på grund af tro alene. ²⁵Blev ikke også Rahab, den prostituerede, på samme måde erklæret retfærdig på grund af gerninger da hun modtog sendebuddene og sendte dem bort ad en anden vej? ²⁶For ligesom kroppen er død uden ånd, således er også troen død uden gerninger.

Kapitel 3

Tungens magt

¹Mine brødre, ikke mange af jer skal blive lærere, for I ved at vi vil få en hårdere dom. ²For vi snubler alle mange gange. Hvis nogen ikke snubler i tale, er han en fuldkommen mand som også kan tøjle hele sin krop. ³Men når vi lægger bidsel i hestens mund for at de skal adlyde os, så styrer vi også hele deres krop. ⁴Se også skibene, som er så store og drives af hårde vinde, de styres af et meget lille ror, hvorhen styrmanden vil, ⁵således er tungen også et lille lem som praler af store ting. Se hvor lille en ild der sætter ild til den største skov, ⁶og tungen er en ild. Tungen sidder som en verden af uretfærdighed blandt vores lemmer, den smitter hele kroppen og sætter livets hjul i brand og sættes selv i brand af helvede. ⁷for al natur, vilde dyr og fugle, krybdyr og havdyr, kan tæmme og er blevet tæmmet af den menneskelige natur, ⁸men tungen kan ingen blandt mennesker tæmme, hvileløs i det onde, fuld af dødbringende gift. ⁹Med den velsigner vi Herren og Faderen, og med den forbander vi menneskene som er blevet skabt i Guds lighed. ¹⁰Af den samme mund udgår velsignelse og forbandelse. Mine brødre, sådan bør det ikke

være. ¹¹Kan en kilde fra den samme åbning springe med fersk vand og bittert vand? ¹²Mine brødre, kan et figentræ bære oliven eller et vintræ figner? En salt kilde kan heller ikke give fersk vand.

Visdommen fra oven

¹³Hvem blandt jer er vis og klog? Han skal ud af sin gode adfærd vise sine gerninger med visdommens mildhed. ¹⁴Men hvis I har en bitter misundelse og stridslyst i jeres hjerte, så pral ikke og lyv ikke mod sandheden. ¹⁵Dette er ikke den visdom som kommer ned fra oven, men en jordisk, sjælelig og dæmonisk. ¹⁶For hvor der er misundelse og stridslyst, er der uorden og enhver ond gerning. ¹⁷Men visdommen fra oven er for det første ren, derefter fredselkende, mild, lydig, fuld af barmhjertighed og gode frugter, upartisk og oprigtig. ¹⁸Men retfærdigheds frugt sås i fred for dem som stifter fred.

Kapitel 4

Venskab med verden

¹Hvorfra kommer der kampe, og hvorfra kommer der stridigheder blandt jer? Er det ikke fra jeres lyster som fører krig i jeres lemmer? ²I begærer og har ikke. I myrder og misunder, men I kan ikke opnå noget. I strides og fører krig, og I har ikke noget fordi I ikke beder. ³I beder og får ikke fordi I beder dårligt for at ødsle det på jeres lyster. ⁴I utro! Ved I ikke at venskab med verden er fjendskab med Gud? Den som altså vil være ven med verden, bliver en fjende af Gud. ⁵Eller mener I at Skriften forgæves siger: »Han længes brændende efter den ånd som han har givet bolig i os«, ⁶og viser en større nåde? Derfor siger den:

»Gud står de hovmodige imod,

men viser de ydmyge nåde.«

⁷I skal altså underordne jer under Gud, men stå Djævelen imod, så han flygter fra jer. ⁸I skal nærme jer Gud, og han vil nærme sig jer. Rens jeres hænder, I syndere, og gør jeres hjerter rene, I splittede. ⁹Sørg, græd og klag. Jeres latter skal vendes til sorg og glæden til mørke. ¹⁰Ydmyg jer for Herren, og han vil ophøje jer.

Advarsel mod bagtalelse

¹¹Tal ikke ondt om hinanden, brødre. Den som taler ondt om sin bror eller fordømmer sin bror, taler ondt om loven og fordømmer loven, men gør man det, sætter man sig op over loven og dømmer den som fejlagtig, men hvis du fordømmer loven, er du ikke en lovens udøver, men dens dommer. ¹²Der er én lovgiver og dommer som kan frelse og ødelægge, men hvem er du som fordømmer din næste.

Advarsel mod pral

¹³Vel, I som nu siger: »I dag eller i morgen vil vi gå til den eller den by og blive der et år og handle og tjene penge,« ¹⁴I som ikke ved, hvordan jeres liv vil være i morgen – for I er damp, som viser sig kort tid og derefter forsvinder – ¹⁵i stedet skal I sige: »Hvis Herren vil, så skal vi leve og gøre det ene eller det andet.« ¹⁶Men nu er I stolte af jeres praleri. Men al den slags stolthed er ond. ¹⁷Altså den som ved hvad det er at gøre det gode, men ikke gør det, for ham er det synd.

Kapitel 5

Advarsel til de rige

¹Vel, nu I rige, klag og skrig over de ulykker som kommer over jer. ²Jeres rigdom er rådnet, og jeres tøj er blevet mølædt, ³jeres

guld og sølv er rustet op, og deres rust vil være et vidnesbyrd imod jer og vil fortære jeres kød som en ild. I har samlet jer skatte i de sidste dage. ⁴Se, den løn som I har unddraget arbejderne som har høstet jeres marker, råber, og høstfolkenes råb har nået Hærskarers Herres ører. ⁵I har levet i luksus på jorden og overdådigt, I har fedet jeres hjerter til slagtedagen, ⁶I har fordømt og dræbt den retfærdige; han gjorde ikke modstand mod jer.

Tålmodighed i lidelse

⁷Brødre, vær derfor tålmodige indtil Herrens komme. Se, bonden venter tålmodigt på jordens værdifulde frugt, indtil den får tidlig og sen regn. ⁸Vær også I tålmodige, styrk jeres hjerter, for Herrens komme er nær. ⁹Brødre, ret ikke beklagelser mod hinanden for at I ikke skal blive dømt; se, dommeren står foran døren. ¹⁰Brødre, tag profeterne, som talte i Herrens navn, som et forbillede på lidelse og tålmodighed. ¹¹Se, vi priser dem lykkelige som holdt ud; I har hørt om Jobs udholdenhed, og I har set afslutningen fra Herren, for Herren er fuld af medlidenhed og barmhjertighed.

¹²Men frem for alt, mine brødre, sværg ikke hverken ved himlen eller jorden eller ved nogen anden ed, men jeres ja skal være et ja og jeres nej et nej for at I ikke skal falde under dom.

om bøn

¹³Lider nogen blandt jer ondt, skal han bede; er nogen glad, skal han synge lovsange; ¹⁴er nogen blandt jer syg, skal han tilkalde menighedens ældste, og de skal bede over ham efter at de har salvet ham med olie i Herrens navn. ¹⁵Og troens bøn vil frelse den syge, og Herren vil rejse ham op, og hvis han har begået synder, vil han

blive tilgivet. ¹⁶Bekend derfor jeres synder for hinanden, og bed for hinanden for at I må blive helbredt. En retfærdigs bøn virker med stor styrke.⁵ ¹⁷Elias var en mand som var ligesom os, og han bad en bøn om at det ikke måtte regne, og det regnede ikke på jorden i tre år og seks måneder. ¹⁸Og igen bad han, og himlen gav regn, og jorden bar sin frugt.

Afslutning

¹⁹Mine brødre, hvis nogen blandt jer farer vild fra sandheden, og nogen omvender ham, ²⁰skal han vide at den som omvender en synder fra hans vildfarelses vej, frelser hans sjæl fra døden og skjuler en mængde synder.

⁵Alternativ oversættelse: »en retfærdigs bøn har stor styrke, når den virker.«

Faglige noter

- a. [Jak 1,2] Ordet kan oversættes med fristelser, men her er der tænkt på noget positivt.
- b. [Jak 2,4] Ordret: »Er I så ikke blevet delt i jer selv?« Alternativ oversættelse: »Gør I ikke forskel blandt jer selv.«

Peters Første Brev

Kapitel 1

Forord

¹Peter, Jesu Kristi apostel, til de udvalgte udlændinge i adspredelsen¹ i Pontus, Galatien, Kappadokien, Asien og Betynien, ²udvalgte ifølge Guds forudbestemmelse² ved Åndens renselse til lydighed og bestænkelse med Jesu Kristi blod: Nåde være med jer og fred blive jer rigeligere til del.

Lovprisning af Gud

³Lovet være Gud og vor Herre Jesu Kristi Far som ifølge sin store barmhjertighed har genfødt os til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde, ⁴til en arv som ikke forandres, forurenes eller visner,³ som er bevaret i himlen til os, ⁵som bevarer ved Guds kraft ved troen til en frelse, som er beredt til at blive åbenbaret i den sidste tid. v ⁶Over den vil I juble, skønt I nu en kort tid, hvis det er nødvendigt, vil blive bedrøvede i mange slags prøvelser ⁷for at jeres prøvede tro – mere værd end guld, som forgår, men dog prøves gennem ild – skal vise sig til pris, herlighed og anerkendelse ved Jesu Kristi åbenbaring. ⁸Ham elsker I, skønt I ikke har set ham; ham tror I på, skønt I ikke ser ham

¹Ligesom jøderne er spredt blandt folkene i diasporaen (Jak 1,1), er de kristne spredt blandt folkene.

²Alternativ oversættelse »forudviden«.

³Ordret oversættelse »til en uforgængelig, ubesmittelig og uvisnelig arv«.

nu, men I skal juble med en uudsigelig og forklaret glæde ⁹når I når målet for jeres tro, jeres sjæles frelse.

Profetierne

¹⁰Den frelse undersøgte og efterforskede profeterne, som havde profeteret om nåden til jer, ¹¹for de undersøgte hvilken og hvad slags tid Kristi Ånd i dem åbenbarede, den Ånd som har vidnet forud om Kristi lidelser og de efterfølgende herligheder. ¹²For dem blev det åbenbaret at de ikke tjente sig selv, men jer i dette som nu er blevet forkyndt for jer ved dem som har forkyndt evangeliet for jer i Helligånden som er blevet sendt fra himlen, dette som englenerne længes efter at se ind i.

Vær hellige

¹³Derfor, sæt jeres håb fuldstændigt til den nåde som bringes jer ved Jesu Kristi åbenbaring, ved at I binder op om jeres tankers lænder, og ved at I er realistiske. ¹⁴Tilpas jer, som lydighedens børn, ikke jeres tidligere lyster i jeres uvidenhed, ¹⁵men i overensstemmelse med den hellige, som kaldte jer, skal også I blive hellige i al jeres færden, ¹⁶for der står skrevet: »I skal være hellige, ligesom jeg er hellig.«

Lev i guds frygt

¹⁷Når I påkalder ham som far, som dømmer uden personsanseelse i overensstemmelse med enhvers gerning, så skal I leve med frygt i tiden for jeres eksil, ¹⁸fordi I ved at I ikke blev løskøbt fra jeres tomme liv, som var nedarvet fra fædrene, med forgængelige ting, sølv eller guld, ¹⁹men med Kristi kostbare blod som var som fra et fejlfrit og pletfrit lam. ²⁰Han var kendt forud fra før verdens grundlæggelse, men blev åbenbart i de sidste tider for jeres skyld, ²¹som ved ham tror på Gud som oprejste ham fra de døde og gav ham herlighed så jeres tro også er håb til Gud.

Elsk hinanden

²²Fordi I har rensset jeres sjæle ved lydighed mod sandheden til at vise en oprigtig broderkærlighed, skal I elske udholdende af et rent hjerte, ²³fordi I er genfødte ikke af en forgængelig sæd, men af en uforgængelig ved Guds levende og blivende ord. ²⁴For

»alt kød er som græs,
og al dets herlighed er som græssets blomster,

græsset visner, og blomsterne falder,

²⁵men Herrens ord bliver til evig tid.«

Og dette er det ord, som er blevet forkyndt som evangeliet for jer.

Kapitel 2

Stræb efter ordet

¹Altså, når I har aflagt al ondskab, alt bedrag, hykleri, misundelse og al bagtalelse, ²så vil I som nyfødte børn længes efter den rene åndelige mælk for at I ved den kan vokse op til frelse, ³så sandt I har smagt at Herren er god.

Lad jer opbygge

⁴Når I kommer til ham, den levende sten, forkastet af mennesker, men udvalgt og kostbar for Gud, ⁵så skal I selv som levende stene lade jer opbygge som et åndeligt hus, til at være et helligt præsteskab, for at I kan bringe åndelige ofre som er velkomne for Gud ved Jesus Kristus. ⁶For der står i Skriften:

»Se, jeg lægger i Zion en hjørnestein, udvalgt og kostbar,

og den, som tror på mig, vil ikke blive skuffet.«

⁷Ære er det da for jer som tror, men for de vantro er stenen som murmestrene vragede, blevet en hjørnestein ⁸og en sten til at snuble over og en klippe til fald. De som er ulydige mod ordet, ⁴snubler. Dertil er de også bestemt. ⁹Men I er en udvalgt slægt, et kongeligt præsteskab, et udvalgt folk, et ejendomsfolk for at I skulle forkynde^a Guds kraft, han som kaldte jer ud af mørket til hans forunderlige lys. ¹⁰I, som før ikke var et folk, men nu er Guds folk, I, som før ikke blev vist barmhjertighed, men nu er blevet vist barmhjertighed.

Lev det gode liv blandt hedningerne

¹¹Elskede! Jeg formaner jer som fremmede og udlændinge at I afholder jer fra de kødelige lyster, som fører krig mod sjælen, ¹²så jeres færden er god blandt hedningerne for at de, når de bagtaler jer, skal prise Gud på hjemsøgelsens dag fordi de ser jeres gode gerninger.

I skal underordne jer under samfundets herskere

¹³I skal underordne jer under enhver menneskelig ordning for Herrens skyld, enten

⁴Alternativ oversættelse: »de som er ulydige, snubler over ordet«.

kongen som overordnet, ¹⁴eller statholderen som sendes af ham for at straffe dem som gør det onde, og for at rose dem som gør det gode, ¹⁵for således er det Guds vilje at I ved at gøre det gode skal lukke munden på tåbelige menneskers uvidenhed, ¹⁶og det skal I gøre⁵ som frie og ikke som nogle der har friheden som et dække for ondskab, men som Guds tjenere. ¹⁷Respekter alle, elsk brødrene, frygt Gud, respekter kongen.

Formaning til slaver

¹⁸I slaver skal underordne jer under jeres herrer med al frygt, ikke alene de gode og milde, men også de urimelige. ¹⁹For dette giver anerkendelse hvis nogen på grund af sin samvittighed over for Gud tåler lidelser, mens han lider uretfærdigt. ²⁰Hvis I holder ud når I synder og bliver slået, hvilken anerkendelse giver det? Men hvis I holder ud når I gør det gode og lider, er dette en nåde for Gud.

²¹For til dette blev I kaldet, for også Kristus har lidt for jer, hvorved han efterlod jer et eksempel for at I skulle følge i hans spor.

²²Han begik ikke synd, der blev heller ikke fundet bedrag i hans mund.

²³Han skældte ikke igen når han blev udskældt,

han truede ikke når han led, men overgav sig til ham som dømmer retfærdigt

²⁴Han har selv båret vores synder på sin krop på et træ for at vi, når vi er døde i relation til vores synder,

skal leve for retfærdigheden. I blev helbredt ved hans sår.

²⁵For I var faret vild som får,

men I er nu vendt om til hyrden og til jeres sjæles tilsynsmand.

Kapitel 3

Formaning til hustruer

¹Ligeledes skal I hustruer underordne jer under jeres egne mænd for at de, hvis nogen af dem er ulydige mod ordet, kan blive vundet ved hustruernes adfærd uden ord ²fordi de iagttager jeres rene adfærd i frygt. ³Jeres smykke skal ikke være det ydre smykke, som består af hårfletning, påhæng af guld og klæder, ⁴men det skjulte menneske, hjertet, med det uforgængelige væsen i en mild og stille ånd som er meget kostbar efter Guds vurdering. ⁵For således smykkede de hellige kvinder som håbede på Gud, sig selv i sin tid ved at de underordnede sig under deres egne mænd, ⁶ligesom Sara adlød Abraham og kaldte ham herre, og I er blevet hendes børn når I gør det gode og ikke frygter nogen trussel.

Formaning til mænd

⁷Ligeledes skal I mænd leve med forståelse sammen med hustruen som et svagere kar; vis dem anerkendelse som medarvinger til livets nåde, så jeres bønner ikke hindres.

Generel formaning

⁸Men til sidst: I skal alle være enige, medfølende, elskende brødrene, barmhjertige og ydmyge, ⁹gengæld ikke ondt med ondt eller skældsord med skældsord, men velsign tværtimod, for til dette blev I kaldet for at I skulle arve velsignelse.

¹⁰For »den som vil elske livet og se gode dage, skal holde sin tunge fra ondt og sine læber fra bedrag,

⁵»Og det skal I gøre« er tilføjet.

¹¹og han skal vende sig fra det onde og gøre det gode,
han skal søge freden og stræbe efter den,
¹²for Herrens øjne er til retfærdige
og hans ører til deres bøn,
men Herrens ansigt er vendt bort fra⁶
dem, som gør ondt.«

Velsignelsen i lidelsen

¹³Hvem kan gøre jer ondt hvis I er ivrige efter det gode? ¹⁴Men selvom I også skulle lide på grund af retfærdighed, er I lykkelige. »Men frygt ikke frygten for dem eller forfærdes,« ¹⁵men I skal hellige Herren Kristus i jeres hjerter, altid forberedt på forsvar over for enhver som kræver jer til regnskab for håbet i jer, ¹⁶men I skal gøre det med mildhed, frygt og med en god samvittighed for at de som bespotter jeres gode adfærd i Kristus, skal blive skuffede i det de bagtaler jer for. ¹⁷For, hvis det er Guds vilje, er det bedre at lide når I gør det gode, end når I gør det onde.

¹⁸For også Kristus led engang for vores synder,

en retfærdig for uretfærdige,
for at han kunne føre os til Gud,
han blev dræbt i kødet
men blev gjort levende i ånden,

¹⁹i den rejste han hen og forkyndte for ånderne i fængslet ²⁰som var ulydige dengang da Gud ventede tålmodigt⁷ i Noas dage mens arken blev bygget; i den blev nogle få, det vil sige otte personer,⁸ frelst ved vand. ²¹Dåben som svarer til den,⁹ frelser nu også jer; dåben, som ikke er en fjernelse af kødets snavs, men en god samvittigheds bøn for Gud, frelser¹⁰ ved Jesu Kri-

sti opstandelse, ²²han, som er ved Faderens højre hånd efter at han er steget op til himlen, og efter at engle og magter og kræfter er blevet underlagt ham.

Kapitel 4

Et liv efter Guds vilje

¹Da nu Kristus har lidt i kødet, skal også I bevæbne jer med den samme indsigt, for den som har lidt i kødet, er færdig med synden ²så I ikke mere kan leve med de menneskelige lyster, men i overensstemmelse med Guds vilje den resterende tid i kødet. ³For det er nok at I har opfyldt hedningernes vilje i den forløbne tid så I har levet i udsvævelse, lyster, drukkenskab, vilde fester, drikkelag og forbudt afgudsdyrkelse. ⁴Derfor undres de over at I ikke løber med til den samme strøm af udsvævelse, og de håner jer, ⁵men de skal stå til regnskab for ham som er parat til at dømme levende og døde. ⁶Derfor blev evangeliet også forkyndt for de døde for at de, skønt de er blevet dømt ifølge mennesker i kødet, skulle leve ifølge Gud i Ånden.

Tjen Gud i kærlighed

⁷Alle tings ende er nær. Vær derfor beherskede og bevidste med hensyn til jeres bønner. ⁸Frem for alt hav en inderlig kærlighed til hinanden, for kærlighed skjuler en mængde synder. ⁹Vær gæstfrie uden forbittelse. ¹⁰Sådan som enhver har fået nådegave, skal I tjene hinanden med denne som gode administratorer over Guds mangfoldige nåde. ¹¹Hvis nogen taler, skal han tale som Guds ord; hvis nogen tjener, skal han tjene med den kraft Gud giver, for at Gud må blive æret i alt ved Jesus Kristus. Ham tilhører æren og magten til evighedernes evigheder. Amen.

⁶»Vendt bort fra« er udtryk for dom.

⁷Ordret: »da Guds tålmodighed ventede«.

⁸Ordret »sjæle«.

⁹Det vil sige arken.

¹⁰Ordret »frelser« er indsat.

De kristnes lidelser

¹²Elskede, bliv ikke forundrede over ildprøven¹¹ blandt jer som om der sker jer noget overraskende, ¹³men glæd jer i den udstrækning I deler Kristi lidelser for at I også kan glæde jer og juble ved åbenbaringen af hans herlighed. ¹⁴Hvis I bliver hånet på grund af Kristi navn, er I lykkelige, fordi herlighedens, det vil sige Guds, Ånd, hviler over jer. ¹⁵For ingen af jer skal lide som morder eller tyv eller forbryder eller en som blander sig i andres sager. ¹⁶Men hvis han lider som en kristen, skal han ikke skamme sig, men han skal ære Gud ved dette navn. ¹⁷For det er tiden til at dommen kan begynde med Guds hus, men hvis den først begynder med os, hvad vil da afslutningen blive for dem som er ulydige mod Guds evangelium? ¹⁸Og »hvis den retfærdige frelses med besvær, hvor vil den ugudelige og synderen så være at se?« ¹⁹Derfor skal også de som lider efter Guds vilje, overgive deres sjæle til den trofaste skaber, mens de gør godt.

Kapitel 5*Formaning til de ældste*

¹De ældste blandt jer formaner jeg, som medældste og vidne om Kristi lidelser og som den der har del i den herlighed som skal åbenbares: ²vær hyrde for Guds flok blandt jer ved at føre tilsyn med den, ikke tvungent, men frivilligt efter Guds vilje, ikke for skammelig vinding, men villigt, ³heller ikke som nogle der vil herske over dem de har under sig, men som eksempler for flokken, ⁴og når overhyrden åbenbares, vil I få herlighedens uvisnelige krans. ⁵Ligeledes skal I unge underordne jer under de ældste, men

I skal alle iklæde jer ydmyghed over for hinanden, for »Gud står de hovmodige imod, men viser de ydmyge nåde.«

Stå fast under trængslen

⁶Ydmyg jer derfor under Guds mægtige hånd for at han kan ophøje jer i sin tid, ⁷ved at I kaster al jeres bekymring over på ham, for han har omsorg for jer. ⁸Vær realistiske og opmærksomme. Jeres modstander, Djævelen, går søgende rundt som en brølende løve for at sluge nogen. ⁹Ham skal I modstå, stærke i troen, fordi I ved at de samme lidelser er lagt på jeres brødre i verden. ¹⁰Men al nådes Gud, som kaldte jer til sin evige herlighed i Kristus, vil efter en kort lidelse fuldende jer, gøre jer stærke, styrke jer og grundfæste jer. ¹¹Ham tilhører magten i evighederne. Amen.

Afslutning

¹²Jeg har skrevet kort til jer ved Silvanus, som jeg anser for en trofast bror, for at formane og bevidne at dette er Guds sande nåde som I skal stå i. ¹³Menigheden¹² i Babylon, som er udvalgt sammen med jer, og Markus, min søn, hilser jer. ¹⁴Hils hinanden med kærlighedens kys.

Fred være med jer alle, som er i Kristus.

¹¹Ordret: »ilden til prøvelse«.

¹²Ordret: »den«.

Faglige noter

a. [1 Pet 2,9] Ordet »forkynde« bruges i NT om den evangeliserende forkyndelse uden for menigheden.

Peters Andet Brev

Kapitel 1

Forord

¹Simon Peter, Jesu Kristi tjener og apostel, til dem som ved vores Guds og frelsers, Jesu Kristi, retfærdighed har modtaget den samme kostbare tro som os: ²Nåde og fred blive jer rigeligt til del ved erkendelsen af Gud og Jesus, vores Herre.

Formaning til tro og dyd

³Hans guddommelige magt har givet os alt til liv og gudsfrygt ved erkendelsen af ham, som kaldte os ved sin herlighed og kraft, ⁴gennem dem har han skænket os de kostbareste og største løfter for at I ved dem skal få del i guddommelig natur fordi I er flygtet fra den ødelæggelse der er i verden på grund af begær. ⁵Til dette skal I bruge al jeres engagement og supplere jeres tro med dyden, og dyden med erkendelsen, ⁶og erkendelsen med afholdenhed, og afholdenheden med udholdenhed, og udholdenheden med gudsfrygt, ⁷og gudsfrygten med broderkærlighed, og broderkærligheden med kærlighed. ⁸For når dette findes hos jer og vokser, holder det jer fra at være uvirksomme og ufrugtbare i erkendelsen af vores Herre Jesus Kristus; ⁹for den som ikke har dette, er så kortsynet at han er blind, fordi han har glemt renselsen af sine tidligere synder. ¹⁰Derfor, mine brødre, skal I arbejde med endnu større engagement på

at befæste jeres kaldelse og udvælgelse, for når I gør dette, vil I aldrig snuble. ¹¹For på den måde vil der i rigt mål blive givet jer adgang til vores Herres og frelsers, Jesu Kristi, rige.

Apostles og profeters vidnesbyrd

¹²Derfor vil jeg altid huske jer på dette, til trods for at I kender og er befæstede i sandheden som er hos jer. ¹³Men jeg anser det for rigtigt, så længe jeg er i dette telt,¹ at vække jer ved denne påmindelse ¹⁴fordi I ved at aflæggelsen af mit telt snart kommer, sådan som også vores Herre Jesus Kristus har meddelt mig, ¹⁵men jeg vil også bestræbe mig på at I til enhver tid efter min bortgang vil huske dette.

¹⁶For jeg fulgte ikke klogt udtænkte myter da jeg proklamerede vores Herre Jesu Kristi kraft og komme, men vi var blevet øjenvidner til hans majestæt. ¹⁷For han modtog fra Gud Fader anerkendelse og herlighed da en sådan stemme lød til ham fra herlighedens majestæt: »Denne er min søn, den elskede, som jeg har udvalgt,« ¹⁸og vi har hørt denne stemme lyde fra himlen da vi var sammen med ham på det hellige bjerg. ¹⁹Vi anser det profetiske ord for endnu mere bekræftet, og det ord gør I ret i at være opmærksomme på, som på en lampe der lyser på et mørkt sted indtil dagen bryder frem, og morgenstjernen stiger op i jeres hjerter,

¹»Telt« er et billede på kroppen.

²⁰idet I først erkender dette at ingen profeti i Skriften bliver til ved sin egen tolkning, ²¹for en profeti er aldrig blevet frembragt ved et menneskes vilje, men drevet af Helligånden talte mennesker hvad de fik fra Gud.

Kapitel 2

Falske profeter og lærere

¹Men der fremstod også falske profeter i folket, ligesom der også blandt jer vil være falske lærere som vil indføre ødelæggende kætterier, og de fornægter Herren som købte dem, og de bringer en snarlig undergang over sig selv. ²Mange vil følge deres udsvævelser, og på grund af dem vil sandhedens vej blive spottet, ³og i grådighed vil de med falske ord udnytte jer. Dommen fra gamle dage er ikke uvirksom, og deres undergang slumrer ikke.

⁴For når Gud ikke sparede engle da de syndede, men kastede dem ned og overgav dem til mørkets lænker for at bevogte dem til dom, ⁵når han ikke sparede den gamle verden, men bevarede Noa, retfærdighedens forkynner, med syv andre, da han bragte oversvømmelse over ugudeliges verden, ⁶når han lagde Sodoma og Gomorra i aske og fordømte dem til ødelæggelse, hvorved han satte et eksempel for dem der vil leve ugudeligt, ⁷og når han befriede den retfærdige Lot, som blev plaget af lovløses udsvævende adfærd, ⁸(for mens den retfærdige levede blandt dem dag efter dag, pintes hans retfærdige sjæl ved at se og høre de lovløse gerninger,) ⁹så forstår Herren at befri gudfrygtige fra fristelse og fastholde de uretfærdige under straf til dommens dag, ¹⁰og mest dem som lever efter kødet i smudsigt begær, og som foragter autoritet. Frække og selvhævdende skælver de ikke når de bespotter herlighederne,

¹¹mens engle, som er større i styrke og kraft, ikke frembærer en spottende dom mod dem over for Herren.

¹²Men disse mennesker, som er ligesom ufornuftige dyr som af natur er født til at fanges og dræbes, som håner Gud i deres uvidenhed, skal også ødelægges i deres ødelæggelse, ¹³de skades af uretfærdig løn fordi de finder lyst i at svire om dagen, de er til skam og skændsel, de svælger i deres bedrag mens de fester med jer, ¹⁴deres øjne er fulde af utugt, utrættelige til synd, de forfører ustabile sjæle, de har et hjerte der er trænet i grådighed, de er forbandelsens børn. ¹⁵De har forladt den lige vej og er faret vild, og de har fulgt Bileams, Bosors søns, vej, han som elskede uretfærdig løn, ¹⁶men han blev bebrejdet sin egen overtrædelse. Et stumt trækdyr talte med et menneskes stemme og hindrede profetens vanvid. ¹⁷De er tørre kilder og tåger der drives af stormen, for dem er mørkets mulm blevet reserveret. ¹⁸For de taler med tomt pral, og med udsvævelser indfanger de i kødeligt begær dem som lige netop er undsluppet dem, som lever i vildfarelse. ¹⁹De lover dem frihed, til trods for at de selv er slaver af ødelæggelsen, for det man er overvundet af, er man blevet slave af. ²⁰For hvis de som er flygtet fra verdens besmittelse ved erkendelsen af vores Herre og frelser Jesus Kristus, igen bliver indviklet i den og overvindes, da er det sidste blevet værre for dem end det første. ²¹For det havde været bedre for dem ikke at have kendt retfærdighedens vej, end at have kendt den for så at vende sig fra det hellige bud som var blevet overdraget til dem. ²²Det er sket dem i overensstemmelse med det sande ordsprog: »Hunden vender sig om til sit eget bræk,« og »soen som er vasket, vender tilbage for at vælte sig i mudderet.«

Kapitel 3

Bespottere og Herrens dags komme

¹I elskede! Dette er allerede det andet brev jeg skriver til jer, og i dem vækker jeg jeres rene tanker ved en påmindelse ²så I husker de ord som tidligere er blevet talt af hellige profeter og ved jeres apostle. ³Først skal I forstå dette at der i de sidste dage vil komme bespottere med spot, som lever efter deres egne lyster, ⁴og de siger: »Hvad er der blevet af løftet om hans komme? Fra den dag fædrene sov hen, forbliver alt som fra skabelsens begyndelse.« ⁵For med vilje ignorerer de at der fra gammel tid var himle og en jord som er fremstået af vand og ved vand ved Guds ord, ⁶ved dem blev den daværende verden oversvømmet af vand og gik til grunde, ⁷men de nuværende himle og jord er blevet bevaret med henblik på ild ved det samme ord, idet de bevares til dommens og ødelæggelsens dag for de ugudelige mennesker.

⁸Men dette ene må I ikke glemme, elskede, at for Herren er én dag som tusind år, og tusind år som én dag. ⁹Herren tøver ikke med at opfylde sine løfter, sådan som nogle betragter det som en tøven, men han er tålmodig med jer, fordi han ikke vil at nogen går fortabt, men at alle må nå til omvendelse.

¹⁰Men Herrens dag vil komme som en tyv; på den dag vil himlene forgå med et brag, og elementerne vil brændes og opløses, og jorden og gerningerne på den skal ikke findes. ¹¹Fordi alt dette skal opløses på denne måde, hvilket slags folk bør I da være i helleg færd og guds frygt, ¹²mens I venter på og fremskynder Guds dags komme, på grund af hvilken himlene vil antændes og opløses og elementerne brænde og smelte! ¹³Men ifølge hans løfte venter vi på nye himle og en ny jord hvor retfærdighed bor.

Om Paulus

¹⁴Derfor, I elskede, fordi I venter dette, så stræb efter at blive fundet uden plet og fejl af ham i fred ¹⁵og anse Herrens tålmodighed som noget der bringer frelse, ²ligesom også vores elskede bror Paulus har skrevet til jer med den visdom som er blevet givet ham, ¹⁶som han også gør i alle sine breve når han taler om dette i dem. Der er i dem noget vanskeligt som uvidende og ustabile fordrejer til deres egen ødelæggelse, ligesom også med de øvrige Skrifter.

Afslutning

¹⁷Derfor skal I, elskede, da I kender det forud, vogte jer for at I ikke skal blive revet med af de lovløses vildfarelse og falde bort fra jeres egen fasthed, ¹⁸men I skal vokse i vores Herres og frelsers, Jesu Kristi, nåde og erkendelse. Ham være ære nu og til evighedens dag. Amen!

²Ordret: »for frelse«.

Johannes' Første Brev

Kapitel 1

Forord

¹Det der var fra begyndelsen, det som vi har hørt, det som vi har set med vores øjne, det som vi har betragtet og vores hænder har rørt ved: Ordet, som er livet – ²og livet blev åbenbaret, og vi har set det og vidner og forkyn­der jer det evige liv, som var hos Fa­deren og blev åbenbaret for os – ³det, som vi har set og hørt, forkyn­der vi også jer for at også I kan have fællesskab med os, og vo­res fællesskab er med Faderen og med hans Søn, Jesus Kristus. ⁴Og dette skriver vi for at vores glæde må blive fuld.

Tema og konsekvenser

⁵Dette er budskabet som vi har hørt af ham og forkyn­der jer, at Gud er lys, og der er in­tet mørke i ham. ⁶Hvis vi siger at vi har fæl­lesskab med ham og lever i mørket, lyver vi og praktiserer ikke sandheden. ⁷Men hvis vi lever i lyset, ligesom han er i lyset, har vi fællesskab med hinanden, og Jesu, hans søns, blod renser os fra al synd. ⁸Hvis vi si­ger at vi ikke har synd, bedrager vi os selv, og sandheden er ikke i os. ⁹Hvis bekender vores synder, er han trofast og retfærdig så han tilgiver os vores synder og renser os fra enhver uretfærdighed. ¹⁰Hvis vi siger at vi ikke har syndet, gør vi ham til en løgner, og hans ord er ikke i os.

Kapitel 2

Talsmanden hos Faderen

¹Mine børn, dette skriver jeg til jer for at I ikke skal synde. Men hvis nogen begår synd, har vi en talsmand hos Faderen, Jesus Kristus, den retfærdige, ²og han er soning for vores synder, og ikke alene for vores, men også for hele verden.

³Og i dette ved vi at vi kender ham, hvis vi bevarer hans bud. ⁴Den som siger: »Jeg kender ham,« og ikke fastholder hans bud, er en løgner, og sandheden er ikke i ham, ⁵den som bevarer hans ord, i ham er er Guds kærlighed virkelig­et blevet fuldendt. I dette ved vi at vi er i ham. ⁶Den som siger at han bliver i ham, skylder at leve således som han har levet.

Det nye bud om broderkærlighed

⁷Elskede, jeg skriver ikke til jer om et nyt bud, men om et gammelt bud som I havde fra begyndelsen; det gamle bud er ordet som I har hørt. ⁸Dog skriver jeg til jer om et nyt bud som er sandhed i ham og i jer, for mørket forgår, og det sande lys skinner allerede. ⁹Den som siger at han er i lyset, og hader sin bror, han er endnu i mørket. ¹⁰Den som elsker sin bror, bliver i lyset, og i ham er der ingen anledning til fald, ¹¹men den som hader sin bror, er i mørket, og han lever i mørket, og han ved ikke hvor han går hen, for mørket har blindet hans øjne.

Forsikring og formaning

¹²I børn, jeg skriver til jer at jeres synder er tilgivet jer på grund af hans navn.

¹³I fædre, jeg skriver til jer at I kender ham som er fra begyndelsen.

I unge, jeg skriver til jer at I har besejret den Onde.

¹⁴Børn, jeg har skrevet til jer at I kender Faderen.

Fædre, jeg har skrevet til jer at I kender ham, som er fra begyndelsen.

I unge, jeg har skrevet til jer at I er stærke, og Guds ord bliver i jer, og I har besejret den Onde.

¹⁵Elsk ikke verden eller det som er i verden. Hvis nogen elsker verden, er Faderens kærlighed ikke i ham. ¹⁶For alt det der er i verden: kødets begær og øjnenes begær og pral over livet, er ikke af Faderen, men af verden. ¹⁷Verden og dens begær ophører, men den som virkeliggør Guds vilje, forbliver til evighed.

Antikrist

¹⁸Børn, det er den sidste time, og som I har hørt at Antikrist kommer, så er der nu kommet mange antikrister, deraf ved vi at det er den sidste time. ¹⁹De er udgået fra os, men de tilhørte os ikke, for hvis de tilhører os, ville de været blevet hos os, men det er sket for at det skal blive åbenbart at ikke alle tilhører os. ²⁰I har en salvelse fra den Hellige, og I har alle indsigt. ²¹Jeg har ikke skrevet til jer fordi I ikke indsigt i sandheden, men fordi I har indsigt i den og ved at ingen løgn kommer fra sandheden. ²²Hvem er en løgner uden han som benægter at Jesus er Kristus? Han er antikrist, han som fornægter Faderen og Sønnen. ²³Enhver som fornægter Sønnen, har heller ikke Faderen; den som bekender Sønnen, har også Faderen. ²⁴Det som I har hørt fra begyndelsen,

skal blive i jer. Hvis det I har hørt fra begyndelsen, bliver i jer, så bliver I i Sønnen og Faderen. ²⁵Og dette er det løfte som han har givet os: Det evige liv. ²⁶Dette har jeg skrevet til jer om dem der forsøger at forføre jer. ²⁷Den salvelse som I modtog fra ham, bliver i jer, og I har ikke brug for at nogen underviser jer, men sådan som hans salvelse underviser jer om alt – og det er sandt og ikke løgn – og ligesom den har undervist jer, bliver I i ham.

Bliv i Kristus

²⁸Og nu, mine børn, bliv i ham for at vi kan have tillid når han åbenbares, og ikke skal vende os bort fra ham i skam ved hans komme. ²⁹Når I ved at han er retfærdig, så ved I at enhver som praktiserer retfærdighed, er født af ham.

Kapitel 3*Guds børn*

¹Se hvor stor en kærlighed Faderen har skænket os, at vi må kaldes Guds børn, og vi er det. Derfor kender verden os ikke fordi den ikke har kendt ham. ²Elskede, nu er vi Guds børn, og det er endnu ikke blevet åbenbaret hvad vi skal blive. Vi ved at når han er blevet åbenbaret, vil vi blive ligesom ham, for vi vil se ham som han er. ³Og enhver som har dette håb til ham, renser sig selv, ligesom han er ren.

⁴Enhver som begår synd, begår også lovløshed, synd er nemlig lovløshed. ⁵Og I ved at han blev åbenbaret for at han skulle borttage synderne, og der er ikke synd i ham. ⁶Enhver som bliver i ham, synder ikke; enhver som synder, har ikke set ham eller kendt ham.

⁷Børn, lad ingen bedrage jer; den som praktiserer retfærdighed, er retfærdig, li-

gesom han er retfærdig. ⁸Den der praktiserer synd, er af Djævelen, for Djævelen har syndet fra begyndelsen. Derfor er Guds søn blevet åbenbaret for at gøre en ende på Djævelens gerninger. ⁹Enhver som er blevet født af Gud, praktiserer ikke synd, for hans sæd bliver i ham, og han kan ikke synde, for han er blevet født af Gud. ¹⁰I dette er Guds børn og Djævelens børn synlige: Enhver som ikke praktiserer retfærdighed, er ikke af Gud, og den som ikke elsker sin bror, er ikke af Gud.

Om indbyrdes kærlighed

¹¹For dette er det budskab I har hørt fra begyndelsen, at vi skal elske hinanden, ¹²ikke ligesom Kain der var af den Onde og slog sin bror ihjel. Hvorfor slog han ham ihjel? Fordi hans gerninger var onde, men hans brors var retfærdige. ¹³Brødre, I må ikke undre jer når verden hader jer. ¹⁴Vi ved at vi er gået over fra døden til livet, fordi vi elsker brødrene. Den som ikke elsker sin bror, bliver i døden. ¹⁵Enhver som hader sin bror, er en morder, og I ved at ingen morder har evigt liv blivende i sig. ¹⁶I dette kender vi kærligheden, at han har sat sit liv til for os; vi skylder da at sætte livet til for brødrene. ¹⁷Men den som har et materielt livsgrundlag og ser sin bror lide nød og lukker sit hjerte for ham, hvordan kan Guds kærlighed blive i ham? ¹⁸Børn, lad os ikke elske med ord eller med tunge, men i gerning og sandhed.

¹⁹I dette kan vi vide at vi er af sandheden, og over for ham kan vi berolige vores hjerte, ²⁰hvad end vores hjerte fordømmer os for, for Gud er større end vores hjerte, og han ved alt. ²¹Elskede, hvis vores hjerte ikke fordømmer os, har vi tillid over for Gud, ²²og hvad vi beder om, får vi af ham, fordi vi bevarer hans bud og gør hvad der glæder ham. ²³Dette er hans bud, at vi skal tro på

hans søns, Jesu Kristi, navn og elske hinanden ligesom han har befalet os. ²⁴Den som bevarer hans bud, bliver i Gud og Gud i ham, og i dette ved vi, at han bliver i os, nemlig ved Ånden han har givet os.

Kapitel 4

Guds Ånd og Antikrists ånd

¹Elskede, I skal ikke tro enhver ånd, men prøv ånderne, om de er af Gud, for mange falske profeter er gået ud i verden. ²I dette kender I Guds Ånd: Enhver Ånd, som bekender Jesus som Kristus kommet som menneske¹, er af Gud, ³og enhver ånd som ikke bekender denne Jesus, er ikke af Gud, men dette er Antikrists ånd, som I har hørt kommer, og den er allerede nu i verden. ⁴Børn, I er af Gud, og I har sejret over dem, for han som er i jer, er større end han som er i verden. ⁵De er af verden, derfor taler de af verden, og verden hører dem. ⁶Vi er af Gud, og den som kender Gud, hører os. Deraf kender vi sandhedens Ånd og vildfarelsens ånd.

Guds kærlighed

⁷Elskede, lad os elske hinanden, for kærligheden er af Gud, og enhver som elsker, er blevet født af Gud og kender Gud.

⁸Den som ikke elsker, har ikke kendt Gud, for Gud er kærlighed.

⁹I dette er Guds kærlighed blevet åbenbaret blandt os, at Gud har sendt sin eneste søn, til verden for at vi skulle leve ved ham.

¹⁰I dette består kærligheden, ikke i at vi har elsket Gud, men i at han har elsket os

¹Ordret: »i kødet«

og sendt sin søn
som soning for vores synder.

¹¹Elskede, når Gud har elsket os på den måde, er vi også forpligtet på at elske hinanden. ¹²Ingen har nogensinde set Gud. Hvis vi elsker hinanden, bliver Gud i os, og hans kærlighed er blevet fuldendt i os. ¹³I dette ved vi at vi bliver i ham, og han bliver i os, at han har givet os af sin Ånd. ¹⁴Vi har set og vidner at Faderen har sendt sin søn som frelser for verden. ¹⁵Den som bekender at Jesus er Guds søn, i ham bliver Gud, og han bliver i Gud. ¹⁶Vi kender og tror den kærlighed som Gud har til os. Gud er kærlighed, og den som bliver i kærligheden, bliver i Gud, og Gud bliver i ham. ¹⁷I dette er kærligheden blevet fuldendt hos os for at vi skulle have tillid på dommens dag, at ligesom han er, er vi også i denne verden. ¹⁸Frygt er ikke i kærligheden, men den fuldendte kærlighed driver frygten ud, for frygt har med straf at gøre, og den som frygter, er ikke blevet fuldendt i kærligheden. ¹⁹Vi elsker fordi han har elsket os først. ²⁰Hvis nogen siger: »Jeg elsker Gud« og hader sin bror, er han en løgner, for den som ikke elsker sin bror, som han har set, kan ikke elske Gud, som han ikke har set. ²¹Dette bud har vi fra ham at den som elsker Gud, skal også elske sin bror.

Kapitel 5

Sejren over verden

¹Enhver som tror at Jesus er Kristus, er blevet født af Gud, og enhver som elsker den som har født ham, elsker også den som er blevet født af ham. ²I dette ved vi at vi elsker Guds børn, når vi elsker Gud og holder hans bud. ³For dette er kærligheden til Gud, at vi bevarer hans bud, og hans bud er ikke tunge, ⁴for alt det som er blevet født af Gud, sejrer over verden, og dette er sejren

som har sejret over verden, vores tro. ⁵Men hvem er den som sejrer over verden, andre end den som tror at Jesus er Guds søn?

Vidnesbyrdet om Guds søn

⁶Han er den som kom gennem vand og blod, Jesus Kristus, ikke ved vandet alene, men ved vandet og blodet, og Ånden er den som vidner, for Ånden er sandheden. ⁷For der er tre som vidner: ⁸Ånden og vandet og blodet, og de tre er ét. ⁹Hvis vi modtager menneskers vidnesbyrd, så er Guds vidnesbyrd større, for dette er Guds vidnesbyrd, at han har vidnet om sin søn. ¹⁰Den som tror på Guds søn, har vidnesbyrdet i sig, den som ikke tror Gud, har gjort ham til en løgner, for han har ikke troet på det vidnesbyrd som Gud har vidnet om sin søn. ¹¹Og dette er vidnesbyrdet, at Gud har givet os evigt liv, og dette liv er i hans søn. ¹²Den som har Sønnen, har livet; den som ikke har Sønnen, har ikke livet.

Om bøn og forbøn

¹³Dette skriver jeg til jer for at I skal vide at I som tror på Guds Søns navn, har evigt liv. ¹⁴Og dette er den tillid som vi har til ham, at hvis vi beder om noget i overensstemmelse med hans vilje, hører han os. ¹⁵Og når vi ved at han hører os i det som vi beder om, så ved vi at vi får det som vi har bedt ham om. ¹⁶Hvis nogen ser sin broder begå en synd som ikke er til døden, skal han bede, og Gud vil give ham livet – det gælder dem som ikke har syndet til døden. Der er synd til døden. Det er ikke med henblik på den synd at jeg siger at han skal bede. ¹⁷Enhver uretfærdighed er synd, og der er synd som ikke er til døden.

Afslutning

¹⁸Vi ved at enhver som er blevet født af Gud, synder ikke, men den som er blevet født af Gud, bevarer ham, og den Onde får ikke magt over ham. ¹⁹Vi ved at vi er af Gud, og at hele verden ligger under for den Onde. ²⁰Men vi ved at Guds søn er kommet og har givet os forståelse så at vi kan kende den Sande, og vi er i den Sande, i hans søn, Jesus Kristus. Han er den sande Gud og det evige liv. ²¹Børn, vogt jer selv fra afguderne.

Johannes' Andet Brev

Kapitel 1

Forord

¹Den ældste hilser den udvalgte frue og hendes børn, som jeg elsker i sandhed, og ikke jeg alene, men alle dem som kender sandheden, ²på grund af den sandhed som bliver i os og vil være hos os i evighed.

³Nåde, barmhjertighed og fred fra Gud Fader og fra Jesus Kristus, Faderens søn vil være hos os i sandhed og kærlighed.

Buddet om kærlighed

⁴Det har glædet mig meget at jeg har fundet at nogle af dine børn lever i sandhed i overensstemmelse med det bud som vi har modtaget fra Faderen. ⁵Og nu beder jeg dig, frue, ikke som om jeg skriver et nyt bud til dig, men det er et bud som vi havde fra begyndelsen, at vi skal elske hinanden. ⁶Og dette er kærligheden, at vi lever efter hans bud. Dette er buddet, således som I har hørt fra begyndelsen at I skal leve i den.

Advarsel mod falsk lære

⁷For mange forførere er rejst ud i verden, og de bekender ikke Jesus som Kristus kommet som menneske¹. En sådan er en forfører og en antikrist. ⁸Beskyt jer selv for at I ikke skal miste det som I har udført,

men modtage fuld løn. ⁹Enhver, som går videre og ikke bliver i Kristi undervisning, har ikke Gud; den som bliver undervisningen, har både Faderen og Sønnen. ¹⁰Hvis nogen kommer til jer og ikke bringer denne lære, skal I ikke tage imod ham i jeres hus og ikke hilse på ham, ¹¹for den som hilser på ham, har del i hans onde gerninger.

Afslutning

¹²Skønt jeg har meget at skrive til jer, har jeg besluttet ikke at gøre med papir og blæk, men jeg håber at komme til jer og tale til jer ansigt til ansigt for at vores glæde må være fuldendt. ¹³Din søsters, den udvalgte børn, hilser dig.

¹Ordret: »i kødet«

Johannes' Tredje Brev

Kapitel 1

Forord

¹Den ældste hilser den elskede Gajus, som jeg i sandhed elsker. ²Elskede, jeg ønsker at du må have fremgang i alt og være rask, ligesom som din sjæl udfolder sig. ³For jeg blev meget glad da brødrene kom og vidnede om din sandhed, hvordan du lever i sandhed. ⁴Jeg har ingen større glæde end dette at jeg hører at mine børn lever i sandhed.

Gajus' gæstfrihed

⁵Elskede, du gør trofast det som du gør for brødrene, og det for fremmede. ⁶De har vidnet om din kærlighed over for menigheden, og du vil gøre godt ved at hjælpe dem videre Gud værdigt. ⁷For de er rejst ud for navnets skyld og tager ikke imod noget fra hedningerne. ⁸Derfor er vi forpligtet på at tage os af sådan nogle som dem for at vi kan blive medarbejdere for sandheden.

Om Diotrefes

⁹Jeg har skrevet nogle få ord til menigheden, men Diotrefes, som elsker at være den første blandt dem, anerkender os ikke. ¹⁰Derfor vil jeg, når jeg kommer til jer, bringe hans gerninger, som han begår, i erindring, idet han sværter os til med onde ord, og han er ikke tilfreds med det, så han

modtager ikke selv brødrene, og dem som vil modtage dem, forsøger han at hindre og forsøger at uddrive dem af menigheden.

Om Demetros

¹¹Elskede, efterlign ikke det onde, men det gode. Den som gør godt, er af Gud; den som gør ondt, har ikke set Gud. ¹²Demetrios har fået et godt vidnesbyrd af alle og af sandheden selv, og vi giver ham også et godt vidnesbyrd, og du ved at vores vidnesbyrd er sandt.

Hilsen

¹³Jeg har meget at skrive til dig, men jeg vil ikke skrive til dig med blæk og pen. ¹⁴Men jeg håber snart at se dig, og vi vil tale ansigt til ansigt. ¹⁵Fred være med dig. Vennerne hilser dig. Hils hver enkelt af vennerne.

Judas' Brev

Kapitel 1

Forord

¹Judas, Jesu Kristi tjener og Jakobs bror, til de kaldede, som er elskede i Gud Fader og bevarede ved Jesus Kristus: ²Barmhjertighed, fred og kærlighed blive jer rigeligere til del.

Dommen over de falske lærere

³Elskede, mens jeg tænkte meget på at skrive til jer om vores fælles frelse, fandt jeg det nødvendigt at skrive og formane jer til at kæmpe for den tro som engang er blevet overgivet de hellige. ⁴For nogle mennesker har sneget sig ind, som for længe siden er blevet opskrevet til denne dom, ugudelige, som har forvandlet vores Guds nåde til udsvævelse og fornægter den eneste hersker og Herre, Jesus Kristus.

⁵Men jeg vil huske jer på, skønt I engang har vidst det, at da Jesus¹ havde frelst folket af Egypten, ødelagde han senere dem som ikke troede, ⁶og de engle som ikke bevarede deres position, men forlod deres egen bolig, har han holdt i evige lænker under mørke til den store doms dag, ⁷ligesom Sodoma og Gomorra og de omkringliggende byer, som på samme måde som disse bedrev utugt og gik efter unaturlig sex,² er bestemt som ek-

sempel ved at lide en evig ilds straf.

⁸Dog på samme måde forurener de kødet, forkaster autoritet og bespøtter herligheder på grund af deres drømmesyner.

⁹Men da ærkeenglen Mikael kæmpede mod Djævelen og lå i strid om Moses' krop, vovede han ikke at fremføre en bespottelsesdom, men sagde: »Herren straffe dig.«

¹⁰Men disse mennesker spotter alt det de ikke kender, og alt det de af naturen kender som ufornuftige dyr, og de ødelægges ved dette. ¹¹Ve dem, for de er gået ind på Kains vej og har overgivet sig til Biliams vildfarelse for gevinst, og de er gået til grunde i Koras oprør. ¹²De er skampletter ved deres kærlighedsmåltider fordi de fester uden frygt og sørger for sig selv; de er vandløse skyer som drives forbi af vindene, bladløse træer uden frugt, to gange døde, de er rykket op med rode, ¹³de er som havets vilde bølger som skummer af deres egen skam, de er som vildfarne stjerner, til dem er mørkets mulm reserveret til evig tid.

¹⁴Men om dem har også Enok, det syvende slægtled fra Adam, profeteret: »Se, Herren kom med sine titusinder hellige ¹⁵for at holde dom over alle og straffe enhver sjæl for alle de ugudelige gerninger de har begået, og for alle de hårde ord som de har talt imod ham, de ugudelige syndere.« ¹⁶Det er dem som forbitres og klager over deres skæbne mens de lever i overensstemmelse med deres egne lyster, og deres mund taler overmodige ord mens de viser

¹ Alternativ læsemåde: »Herren«.

² Ordret: »gik efter fremmed kød«.

beundring for personer til egen fordel.

Formaning til at bevare sig selv i Guds kærlighed

¹⁷Men I, elskede, skal huske de ord som tidligere er talt af vores Herre Jesus Kristi apostle, ¹⁸for de sagde til jer: »I den sidste tid vil der være bespottere som lever efter deres egne ugudelige lyster.« ¹⁹Det er dem som skaber splittelse, de er sjælelige og uden Ånd.

²⁰Men I, elskede, skal opbygge jer selv ved jeres hellige tro og ved at bede i Helligånden. ²¹I skal bevare jer selv i Guds kærlighed mens I venter vores Herre Jesu Kristi barmhjertighed, som fører jer til evigt liv. ²²I skal vise barmhjertighed mod dem som tvivler, ²³og I skal frelse andre ved at rive dem ud af ilden, andre igen skal I vise barmhjertighed i frygt fordi I endog hader den kjortel som er forurenet af deres kød.

Afslutning

²⁴Men ham som er mægtig til at bevare fra fald og stille jer over for sin herlighed uden fejl og med jubel, ²⁵den eneste Gud, vores frelser ved vores Herre Jesus Kristus, ham være ære, majestæt, magt og autoritet før al tid, nu og i alle evigheder. Amen.

Johannes' Åbenbaring

Kapitel 1

Indledning

¹Jesu Kristi åbenbaring, som Gud gav ham for at vise sine tjenere hvad der snart skal ske, og han har meddelt det ved at sende bud ved sin engel til sin tjener Johannes, ²som har vidnet om Guds ord og Jesu Kristi vidnesbyrd, alt hvad han har set. ³Lykkelig er den som læser op, og de som hører profetiens ord, og som bevarer det der står skrevet i den, for tiden er nær.

Hilsen til læserne

⁴Johannes hilser de syv menigheder i provinsen Asien: Nåde være med jer og fred fra ham som er, og som var, og som kommer, og fra de syv ånder som er foran hans trone, ⁵og fra Jesus Kristus, vidnet, den troværdige, den førstefødte af de døde, og den som hersker over jordens konger. Ham, som elsker os og har løst os af vores synder ved sit blod, ⁶og har gjort os til et kongerige, det vil sige til præster for sin Gud og Far, ham være æren og magten i evighedernes evigheder. Amen.

⁷Se, han kommer med skyerne, og ethvert øje vil se ham, også de som har gennemboret ham, og alle jordens stammer vil jamre over ham. Ja, amen.

⁸Jeg er Alfa og Omega, siger Herren Gud, den som er, og som var, og som kommer, den

almægtige.

Kaldelsen

⁹Jeg, Johannes, jeres broder, og meddelagtige i trængslen og riget og udholdenheden i Jesus, var på den ø, som kaldes Patmos, på grund af Guds ord og Jesu vidnesbyrd. ¹⁰Jeg var i Ånden på Herrens dag, og jeg hørte bag mig en høj stemme som en basun ¹¹som sagde: »Skriv, hvad du ser, i en bog og send den til de syv menigheder, til Efesos, til Smyrna, til Pergamon, til Thyatira, til Sardes, til Filadelfia og til Laodikea.« ¹²Jeg vendte mig om for se stemmen som talte med mig, og da jeg havde vendt mig om, så jeg syv guldlysestager ¹³og midt mellem lysestagerne en lig en menneskesøn som var iklædt en hellang kjortel og med et guldbælte bundet om brystet. ¹⁴Hans hoved og hans hår var hvidt som hvid uld, som sne, og hans øjne var som flammende ild, ¹⁵og hans fødder var ligesom skinnende malm som når det gløder i ovnen, og hans stemme var som mange vandes brusen, ¹⁶og i sin højre hånd havde han syv stjerner, og af hans mund udgik der et tveægget, skarpt sværd, og hans udseende var som solen når den stråler med sin kraft. ¹⁷Da jeg så ham, faldt jeg ned for hans fødder som død, og han lagde sin højre hånd på mig og sagde: »Frygt ikke, jeg er den første og den sidste, ¹⁸og den levende, og jeg var død, og se jeg lever til evighedernes evigheder, og jeg

har nøglerne til døden og dødsriget. ¹⁹Skriv derfor, hvad du har set, både det som er, og det som derefter vil ske. ²⁰Dette er hemmeligheden om de syv stjerner som du så i min højre hånd, og de syv guldlysestager: De syv stjerner er de syv menigheders engle, og de syv lysestager er de syv menigheder.»

Kapitel 2

Menigheden i Efesos

¹Skriv til menighedens engel i Efesos: »Dette siger han som holder de syv stjerner i sin højre hånd, og som vandrer midt mellem de syv guldlysestager: ²Jeg kender dine gerninger og dit arbejde og din udholdenhed, og at du ikke kan udholde de onde, og du har prøvet dem som kalder sig apostle og ikke er det, og du har fundet at de er løgnere, ³og du har udholdenhed, og du har lidt på grund af mit navn, og du er ikke blevet træt. ⁴Men jeg har det imod dig at du har forladt din første kærlighed. ⁵Husk derfor hvorfra du er faldet, og omvend dig og gør de gerninger du først gjorde, ellers kommer jeg over dig og flytter din lysestage fra dens plads. ⁶Men dette har du, at du hader nikolaiternes gerninger, som jeg også hader. ⁷Den som har øre, skal høre hvad Ånden taler til menighederne. Til den der sejrer, vil jeg give at spise af livets træ, som er i Guds paradis.«

Menigheden i Smyrna

⁸Skriv til menighedens engel i Smyrna: »Dette siger den første og den sidste, han som var død og blev levende: ⁹Jeg kender din trængsel og din fattigdom, men du er rig, og bagtalelsen fra dem som kalder sig selv jøder, men ikke er det, men er Satans synagoge. ¹⁰Frygt ikke for det du vil komme til at lide. Se, Djævelen vil kaste nogle af

jer i fængsel for at I skal blive prøvet, og I vil have trængsel i ti dage. Vær tro indtil døden, og jeg vil give dig livets sejrskrans. ¹¹Den som har øre, skal høre hvad Ånden taler til menighederne. Den som sejrer, vil ikke blive skadet af den anden død.«

Menigheden i Pergamum

¹²Skriv til menighedens engel i Pergamum: »Dette siger han som har det tveæggede, skarpe sværd: ¹³Jeg ved hvor du bor, hvor Satans trone er, og du holder fast i mit navn og har ikke fornægtet troen på mig i Antipas' dage, mit trofaste vidne, som blev dræbt hos jer hvor Satan bor. ¹⁴Men jeg har lidt imod dig: Du har hos dig nogle som holder fast ved Bileams lære, han som lærte Balak at lægge fælde for Israels sønner for at de skulle spise offerkød og begå utugt. ¹⁵Således har du også nogle som på samme måde holder fast ved nikolaiternes lære. ¹⁶Omvend dig derfor, ellers kommer jeg snart over dig, og jeg vil kæmpe imod dem med min munds sværd. ¹⁷Den som har øre, skal høre hvad Ånden taler til menighederne. Til den der sejrer, vil jeg give af den skjulte manna, og jeg vil give ham en hvid sten, og på stenen står der skrevet et nyt navn som ingen kender uden den som modtager den.«

Menigheden i Thyatira

¹⁸Skriv til menighedens engel i Thyatira: »Dette siger Guds Søn som har øjne som flammende ild, og hans fødder er ligesom skinnende malm: ¹⁹Jeg kender dine gerninger og din kærlighed og din troskab og din tjeneste og din udholdenhed, og dine sidste gerninger er flere end de første. ²⁰Men jeg det imod dig at du tillader kvinden Jezabel, som kalder sig selv profetinde, og hun lærer og forfører mine tjenere til at begå utugt og

spise offerkød. ²¹Jeg har givet hende tid til at omvende sig, men hun vil ikke omvende sig fra sin utugt. ²²Se, jeg kaster hende på sygelejet, og dem som begår ægteskabsbrud med hende,¹ i stor trængsel hvis ikke de omvender sig fra hendes gerninger, ²³og hendes børn vil jeg dræbe, og alle menighederne vil erkende at jeg er den der undersøger nyrer og hjerter, og jeg vil give enhver af jer i overensstemmelse med jeres gerninger. ²⁴Men jeg siger til de øvrige i Thyatira, som ikke har denne lære, som ikke har kendt Satans dybder som de kalder det: Jeg lægger ingen anden byrde på jer, ²⁵kun skal I holde fast ved det I har, indtil jeg kommer. ²⁶Den som sejrer, og bevarer mine gerninger indtil enden, vil jeg give magt over hedningerne, ²⁷og han vil vogte dem med et jernscepter, ligesom lerkar knuses, ²⁸ligesom også jeg har modtaget det af min Far, og jeg vil give ham morgenstjernen. ²⁹Den som har ører, skal høre hvad Ånden taler til menighederne.«

Kapitel 3

Menigheden i Sardes

¹Skriv til menighedens engel i Sardes: »Dette siger han som har Guds syv ånder og de syv stjerner: Jeg kender dine gerninger, at du har ord for at leve, men er død. ²Bliv vågen og styrk de øvrige, som er ved at dø, for jeg har ikke fundet at dine gerninger er fuldkomne over for min Gud. ³Husk derfor at du modtog og hørte, og bevar det og omvend dig. Hvis du altså ikke vågner, kommer jeg som en tyv, og du ved ikke i hvilken time jeg kommer over dig. ⁴Dog har du nogle få personer i Sardes som ikke har besmattet deres klæder, og de vil vandre med mig i hvide klæder, for de er værdige. ⁵Den

som sejrer, vil således blive iført hvide klæder, og jeg vil ikke slette hans navn af livets bog, og jeg vil bekende hans navn over for min Far og over for hans engle. ⁶Den som har ører, skal høre hvad Ånden taler til menighederne.«

Menigheden i Filadelfia

⁷Skriv til menighedens engel i Filadelfia: »Dette siger den hellige, den sandfærdige, den som har Davids nøgler, som åbner, og ingen lukker, og som lukker, og ingen åbner. ⁸Jeg kender dine gerninger, se, jeg har givet dig en åben dør som ingen kan lukke, for du har ringe kraft, og du har bevaret mit ord og ikke fornægtet mit navn. ⁹Se, jeg giver dig nogle af Satans synagoge, som kalder sig selv for jøder og ikke er det, men lyver. Se, jeg vil gøre så at de kommer og kaster sig ned for dine fødder og erkender at jeg har elsket dig. ¹⁰Fordi du har bevaret ordet om min udholdenhed, vil jeg også bevare dig i prøvelsens time, som vil komme over hele verden for at prøve dem som bor på jorden. ¹¹Jeg kommer snart. Hold fast i det du har, for at ingen skal tage din sejrskrans. ¹²Den som sejrer, vil jeg gøre til en søjle i min Guds tempel, og han vil aldrig blive kastet udenfor, og på ham vil jeg skrive min Guds navn og navnet på min Guds by, det ny Jerusalem som stiger ned fra himlen fra min Gud, og mit nye navn. ¹³Den som har ører, skal høre hvad Ånden taler til menighederne.«

Menigheden i Laodikea

¹⁴Skriv til menighedens engel i Laodikea: »Dette siger han som er Amen, vidnet, den trofaste og sandfærdige, begyndelsen til Guds skabning. ¹⁵Jeg kender dine gerninger, at du hverken er kold eller varm. Gid du var kold eller varm. ¹⁶Derfor, fordi du er

¹Underforstået »kaster jeg«.

lunken og hverken varm eller kold, vil jeg spytte dig ud af min mund. ¹⁷For du siger: Jeg er rig, og jeg har overflod, og jeg mangler intet, og du ved ikke at du er elendig, ynkelig, fattig, blind og nøgen, ¹⁸så jeg råder dig til at købe af mig guld, lutret i ild, for at du kan blive rig, og hvide klæder, for at du kan iføre dig dem så at din nøgenheds skam ikke skal afsløres, og øjensalve til at salve dine øjne med for at du kan se. ¹⁹Jeg irectesætter og opdrager alle dem jeg elsker; vær derfor ivrig og omvend dig. ²⁰Se, jeg står foran døren og banker; hvis nogen hører min stemme og åbner døren, så vil jeg gå ind til ham og holde måltid med ham og han med mig. ²¹Den der sejrer, vil jeg give at sidde sammen med mig på min trone, ligesom jeg også har sejret og sat mig hos min Far på hans trone. ²²Den som har ører, skal høre hvad Ånden siger til menighederne.«

Kapitel 4

Tronvisionen

¹Derefter så jeg, og se der var en åben dør i himlen, og den første stemme jeg havde hørt tale til mig som en basun, sagde: »Stig herop, og jeg vil vise dig hvad der skal ske herefter.« ²Straks var jeg i Ånden, og se, en trone stod i himlen, og der sad en på tronen, ³og han som sad dér, havde et udseende ligesom jaspis og sarder, og en regnbue rundt om tronen havde et udseende ligesom smaragder. ⁴Rundt om tronen så jeg firetyve troner, og på tronerne sad der fireogtyve ældste, som var iført hvide klæder, og på deres hoveder havde de guld-kroner. ⁵Fra tronen udgik der lyn, bulder og tordenbrag, og foran tronen brænder syv ildfakler, det er Guds syv Ånder, ⁶og foran tronen er der som et glashav ligesom krystal. Og midt for tronen og rundt om tronen var der fire livsvæsner fulde af øjne for-

tid og bagtil. ⁷Det første livsvæsen var ligesom en løve, og det andet livsvæsen var ligesom en okse, og det tredje livsvæsen har et ansigt som et menneske, og det fjerde livsvæsen var ligesom en flyvende ørn. ⁸De fire livsvæsner havde hver især seks vinger, der rundt om og på indersiden var fulde af øjne, og uden ophør siger de dag og nat:

»Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud, den Almægtige,

Han som var, og som er, og som kommer.«

⁹Når livsvæsnerne frembærer pris og ære og tak til ham som sidder på tronen, og som lever i evighedernes evigheder, ¹⁰falder de firetyve ældste ned for ham som sidder på tronen, og de tilbeder ham som lever i evighedernes evigheder, og de kaster deres kroner ned for tronen og siger:

»Værdig er du, vor Herre og Gud,
til at få prisen og æren og magten,
for du har skabt alt

og på grund af din vilje var det, og blev det skabt.«

Kapitel 5

Bogrullen med de syv segl

¹I højre hånd på ham som sad på tronen, så jeg en bogrulle der var skrevet på indeni og udenpå, og som var blevet forseglet med syv segl. ²Jeg så en stærk engel som forkyndte med en høj stemme: »Hvem er værdig til at åbne bogrullen og bryde dens segl?« ³Og ingen i himlen eller på jorden eller under jorden kunne åbne bogrullen eller se i den. ⁴Jeg græd meget fordi ingen blev fundet værdig til at åbne bogrullen eller se i den. ⁵En af de ældste siger til mig: »Græd ikke, se løven af Juda stamme har sejret, Davids rodkud, så han kan åbne bogrullen og dens syv segl.« ⁶Og jeg så midt mellem tronen og de fire livsvæsner et lam stå som slagtet, det havde syv horn og syv øjne, som

er Guds syv Ånder som er udsendt til hele jorden. ⁷Det kom hen til ham som sad på tronen, og tog bogrullen fra hans højre hånd.

Lovprisning af Lammet

⁸Da det tog bogrullen, faldt de fire livsvæsner og de firetyve ældste ned for Lammet, og de havde hver en harpe og guldskåle fyldt med røgelse, som er de helliges bønner, ⁹og de sang en ny sang:

»Værdig er du til at tage bogrullen og åbne dens segl,

for du blev slagtet og har købt mennesker med dit blod til Gud

af alle stammer og sprog og folk og nationer,

¹⁰og du har gjort dem til konger og præster for Gud,

og de vil herske på jorden.«

¹¹Jeg så, og jeg hørte mange engles stemmer rundt om tronen og livsvæsnerne og de ældste, og deres tal var ti tusinde titusinder og tusinde tusinder, ¹²og de sagde med høj stemme:

»Værdig er det slagtede lam til at modtage

magt og rigdom og visdom

og kraft og pris og ære og velsignelse.«

¹³Og enhver skabning, som var i himlen og på jorden og under jorden og på havet og alt i dem, hørte jeg sige: »Ham, som sidder på tronen og Lammet

tilhører velsignelsen og æren og prisen og magten

i evighedernes evigheder.«

¹⁴De fire livsvæsner sagde: »Amen.« Og de ældste faldt ned og tilbad.

Kapitel 6

De seks segl

¹Jeg så da Lammet åbnede et af de syv segl, og jeg hørte et af de fire livsvæsener sige som med tordenstemme: »Kom!« ²Jeg så, og se en hvid hest, og han som sad på den, havde en bue, og der blev givet ham en sejrskrans, og han drog sejrende ud og for at sejre. ³Da det åbnede det andet segl, hørte jeg det andet livsvæsen sige: »Kom!« ⁴Og en anden ildrød hest drog ud, og til ham som sad på den, blev der givet at tage freden fra jorden, så at de slagter hinanden, og der blev givet ham et stort sværd. ⁵Da det åbnede det tredje segl, hørte jeg det tredje livsvæsen sige: »Kom!« Og jeg så, og se, en sort hest, og han som sad på den, havde en vægt i sin hånd. ⁶Jeg hørte ligesom en stemme midt blandt de fire livsvæsner sige: »En liter hvede for en denar og tre liter bryg for en denar, men olien og vinen må du ikke skade.« ⁷Da det åbnede det fjerde segl, hørte jeg en stemme fra det fjerde livsvæsen sige: »Kom!« ⁸Og jeg så, og se, en gustengul hest, og han som sad på den, hans navn var døden, og dødsriget fulgte med ham, og der blev givet dem magt over en fjerdedel af jorden til at dræbe med sværd og med sult og med pest og af jordens vilde dyr. ⁹Da det åbnede det femte segl, så jeg under alteret sjælene af dem som var blevet slagtet på grund af Guds ord og på grund af det vidnesbyrd de holdt fast i. ¹⁰De råbte med høj stemme: »Hvor længe, Herre, du hellige og sandfærdige, undlader du at dømme og hævne vores blod på dem som bor på jorden?« ¹¹Der blev givet hver af dem en lang hvid klædning, og der blev sagt til dem at de skulle hvile endnu en kort tid indtil tallet på deres medtjenere og deres brødre som skulle dræbes ligesom de selv, blev fuldt. ¹²Jeg så da det åbnede det

sjette segl, og der blev et stort jordskælv, og solen blev sort som en sørgedragt, og hele månen blev som blod. ¹³Himlens stjerner faldt ned på jorden, som et figentræ kaster sine umodne figer når det rystes af en stærk storm, ¹⁴og himlen skilles ad som når en bog rulles sammen, og ethvert bjerg og ø blev flyttet fra deres sted. ¹⁵Jordens konger og stormændene og officererne og de rige og de mægtige og alle slaver og frie skjulte sig i hulerne og i bjergenes klipper, ¹⁶og de sagde til bjergene og klipperne: »Fald over os og skjul os fra ham som sidder på tronen, og fra Lammets vrede, ¹⁷for deres vredes store dag er kommet, og hvem kan bestå?«

Kapitel 7

De 144.000 beseglede

¹Derefter så jeg fire engle stå på jordens fire hjørner, og de holdt jordens fire vinde for at ingen vind skulle blæse på jorden eller på havet eller på noget træ. ²Jeg så en anden engel stige op fra solens opgang med den levende Guds segl, og han råbte med høj stemme til de fire engle som det var blevet givet at skade jorden og havet, ³og han sagde: »Skad ikke jorden eller havet eller træerne før vi har beseglet vores Guds tjenere på deres pander.« ⁴Og jeg hørte tallet på de beseglede, 144.000, som var beseglet af alle Israels børn stammer:

- ⁵af Juda stamme 12.000 beseglede,
af Rubens stamme 12.000,
af Gads stamme 12.000,
- ⁶af Asers stamme 12.000,
af Naftalis stamme 12.000,
af Manasses stamme 12.000,
- ⁷af Simeons stamme 12.000,
af Levis stamme 12.000,
af Issakars stamme 12.000,
- ⁸af Zebulons stamme 12.000,

af Josefs stamme 12.000,
af Benjamins stamme 12.000 beseglede.

Den store hvide flok

⁹Derefter så jeg, og se en stor skare, som ingen kunne tælle, af alle nationer og stammer og folk og sprog stod foran tronen og foran Lammet iført lange hvide klæder og med palmegrene i deres hænder, ¹⁰og de råbte med høj stemme: »Frelsen tilhører vores Gud som sidder på tronen, og Lammet.« ¹¹Alle englene stod rundt om tronen og om de ældste og de fire livsvæsner, og de faldt ned for tronen på deres ansigt og tilbad Gud, ¹²og de sagde:

»Amen. Velsignelsen og herligheden og visdommen og takken og æren og kraften og styrken tilhører vores Gud i evighedernes evigheder. Amen«

¹³En af de ældste tog til orde og sagde til mig: »Hvem er de som er iført lange hvide klæder, og hvorfra er de kommet?« Jeg sagde til ham: »Min herre, du ved det.« Han sagde til mig:

»Det er dem som kommer fra den store trængsel, og de har vasket deres klæder og gjort dem hvide i Lammets blod.

¹⁵Derfor er de foran Guds trone og tjener ham dag og nat i hans tempel, og han som sidder på tronen, slår sit telt op over dem.

¹⁶De hverken sulter eller tørster mere, solen eller nogen hede falder ikke mere på dem,

¹⁷for Lammet som står midt for tronen, vogter dem, og han leder dem til livets kilder med vand, og Gud tørrer hver tåre af deres øjne.«

Kapitel 8

Det syvende segl

¹Da det åbnede det syvende segl, blev der stilhed i himlen omkring en halv time. ²Jeg så syv engle som stod for Guds ansigt, og der blev givet dem syv basuner. ³En anden engel kom og stillede sig ved alteret med et røgelseskar af guld, og der blev givet ham meget røgelse for at han skulle lægge den til alle de helliges bønner på guldalteret foran tronen. ⁴Røgen fra røgelsen steg op med de helliges bønner fra englens hånd foran Gud. ⁵Englen tog røgelseskarret og fyldte det med ild fra alteret og kastede den på jorden, og der kom torden og brag og lyn og jordskælv.

De fire basuner

⁶De syv engle med de syv basuner forberedte sig på at blæse i basun. ⁷Den første blæste i basun, og der kom hagl og ild blandet med blod, og det blev kastet på jorden, og en tredjedel af jorden brændte op, og en tredjedel af træerne brændte op, og alt grønt græs brændte op. ⁸Den anden engel blæste i basun, og noget ligesom et stort bjerg, brændende med ild, blev kastet i havet, og en tredjedel af havet blev til blod, ⁹og en tredjedel af de skabninger som er i havet, og som har liv, døde, og en tredjedel af skibene blev ødelagt. ¹⁰Den tredje engel blæste i basun, og en stor stjerne, brændende som en fakkel, faldt ned fra himlen på en tredjedel af floderne og på kilderne med vand, ¹¹og stjernens navn kaldes malurt, og en tredjedel af vandene blev til malurt, og mange mennesker døde på grund af vandet fordi det var blevet bittert. ¹²Den fjerde engel blæste i basun, og en tredjedel af solen og en tredjedel af månen og en tredjedel af stjernerne blev ramt, så en tredjedel af dem blev formørket, og dagen mistede en tredje-

del af sit lys og natten ligeså. ¹³Jeg så, og jeg hørte en ørn flyve oppe på himlen og sige med høj stemme: »Ve, ve, ve dem som bor på jorden, på grund af de resterende basuner fra de tre engle som skal til at i basun.«

Kapitel 9

Den femte basun

¹Den femte engel blæste i basun, og jeg så en stjerne som var faldet ned fra himlen, og nøglen til afgrundens brønd blev givet til den, ²og den åbnede afgrundens brønd, og røg steg op af brønden som røgen fra en stor ovn, og solen og luften blev formørket af røgen fra brønden. ³Ud fra røgen kom der græshopper til jorden, og der blev givet dem magt som den magt jordens skorpioner har. ⁴Der blev sagt til dem at de ikke måtte skade jordens græs eller noget grønt eller noget træ, men kun de mennesker som ikke har Guds segl på deres pander. ⁵Og der blev givet dem ikke at dræbe, men at pine dem i fem måneder, og deres pine er som en skorpions pine når den stikker et menneske. ⁶I de dage vil menneskene søge døden og ikke finde den, og de vil længes efter at dø, men døden flygter fra dem. ⁷Græshoppernes skikkelser var ligesom heste der er forberedt til krig, og på deres hoveder var der som kroner ligesom guld, og deres ansigter var som menneskers ansigter. ⁸De havde hår som kvinders hår, og deres tænder var som løvers, ⁹og de havde brynjer som jernbrynjer, og lyden fra deres vinger var som lyden af stridsvogne med mange heste som løber til krig, ¹⁰og de havde haler ligesom skorpioner, og i deres haler havde de magt til at skade menneskene i fem måneder. ¹¹De har afgrundens engel som konge over sig, han navn er på hebraisk Abaddon, og på græsk har han

navnet Apollyon. ¹²Det første ve er forbi, se, der kommer endnu to ve'er derefter.

Den sjette basun

¹³Den sjette engel blæste i basun, og jeg hørte en stemme fra de fire horn på guldalderet som står over for Gud, ¹⁴sige til den sjette engel med basunen: »Løs de fire engle som er blevet bundet ved den store flod Eufrat.« ¹⁵De fire engle, som til den time og dag og måned og år er beredt til at dræbe en tredjedel af menneskene, blev løst. ¹⁶Tallet på rytterhærene var to gange 10.000 gange 10.000; jeg hørte tallet på dem. ¹⁷Da så jeg hestene i synet og dem som sad på dem, med ildrøde, sortblå og svovlgule brynjer, og hestenes hoveder var som løvehoveder, og ud af deres mund udgik der ild og røg og svovl. ¹⁸Af disse tre plager blev en tredjedel af menneskene dræbt, af ilden og røgen og svovlet som udgik af deres mund. ¹⁹For hestenes magt er i deres mund og i deres haler, for deres haler er ligesom slanger som har hoveder, og med dem skader de. ²⁰De øvrige mennesker, som ikke blev dræbt ved disse plager, omvendte sig hverken fra deres hænders gerninger eller holdt op med at tilbede dæmoner og afguder af guld og sølv og kobber og sten og træ som hverken kan se eller høre eller gå, ²¹og de omvendte sig ikke fra deres mord eller fra deres trolddom eller fra deres utugt eller fra deres tyveri.

Kapitel 10

Englen med bogrullen

¹Jeg så en anden stærk engel stige ned fra himlen klædt i en sky, og regnbuen var over hans hoved, og hans ansigt var som solen og hans fødder som ildsøjler, ²og i sin hånd havde han en åben bogrulle.² Han satte sin højre fod på havet og den venstre fod på jorden, ³og han råbte med høj stemme, ligesom en løve brøler, og da han havde råbt, lod de syv tordener deres stemme lyde. ⁴Da de syv tordener havde talt, ville jeg skrive, og jeg hørte en stemme fra himlen sige: »Forsegldet som de syv tordener sagde, og skriv det ikke.« ⁵Englen som jeg så stå på havet og på jorden, løftede sin højre hånd mod himlen, ⁶og han svor ved ham som lever i evighedernes evigheder, han som skabte himlen og det som er i den, og jorden og det som er på den, og havet og det som er i det: »Der vil ikke mere være nogen udsættelse, ⁷men i de dage, når den syvende engels stemme lyder, når han blæser i basun, er Guds hemmelighed fuldendt som han har forkyndt for sine tjenere, profeterne.« ⁸Den stemme som jeg havde hørt fra himlen, talte igen med mig og sagde: »Gå og tag den åbne bogrulle i den engels hånd som står på havet og på jorden.« ⁹og jeg gik hen til englen og sagde til ham at han skulle give mig bogrullen. Han sagde til mig: »Tag og slug den, og den vil gøre din mave bitter, og i din mund vil den være sød som honning.« ¹⁰Jeg tog bogrullen af englens hånd og slugte den, og i min mund var den som sød honning, og da jeg havde slugt den, blev min mave bitter. ¹¹Man siger til mig: »Du skal igen profetere om folk og nationer og sprog og mange konger.«

²Ordet kan også oversættes med »lille bogrulle«. Det samme gælder i vers 9 og 10.

Kapitel 11

De to vidner

¹Der blev givet mig et rør ligesom en stok, og der blev sagt: »Rejs dig op og mål Guds tempel og alteret og dem som tilbeder i det. ²Lad forgården uden for templet være, og mål den ikke, for den er blevet givet til hedningerne, og de vil nedtræde den hellige by i 42 måneder. ³Jeg vil give mine to vidner at profetere i 1260 dage, klædte i sæk. ⁴Disse er de to oliventræer og de to lysestager som står over for jordens Herre. ⁵Hvis nogen vil skade dem, udgår der ild af deres mund, og den fortærer deres fjender; og hvis nogen vil skade dem, skal han dræbes på den måde. ⁶Disse har magt til at lukke himlen så der ikke falder regn i de dage de profeterer, og de har magt over vandene til at forvandle dem til blod og til at slå jorden med enhver plage, så ofte de vil. ⁷Når de har afsluttet deres vidnesbyrd, vil dyret som stiger op af afgrunden, føre krig mod dem og besejre dem og dræbe dem. ⁸Deres lig vil ligge på gaden i den store by, som åndeligt kaldes Sodoma og Egypten hvor også deres Herre blev korsfæstet. ⁹Mennesker fra folk og stammer og sprog og nationer vil se deres lig i tre og en halv dag, og de tillader ikke at deres lig lægges i graven. ¹⁰De som bor på jorden, vil glæde sig og fryde sig over dem, og de vil sende hinanden gaver fordi disse to profeter plagede dem som bor på jorden.« ¹¹Efter de tre og en halv dag kom der livsånd fra Gud i dem, og de rejste sig op på deres fødder, og stor frygt faldt over dem som så dem. ¹²De hørte en høj stemme fra himlen sige til dem: »Stig herop!« Og de steg op til himlen i en sky, og deres fjender så dem. ¹³I samme time kom der et stort jordskælv, og en tiendedel af byen faldt, og 7.000 personer blev dræbt i jordskælv, og de øvrige blev grebet af frygt og gav him-

lens Gud ære. ¹⁴Det andet ve er forbi, se, det tredje ve kommer snart.

Den syvende basun

¹⁵Den syvende engel blæste i basun, og der lød høje stemmer i himlen, som sagde: »Herredømmet over verden er blevet vores Herres og hans Salvedes, og han vil herske i evighedernes evigheder.« ¹⁶De firetyve ældste, som sidder for Guds ansigt på deres troner, faldt ned på deres ansigt og tilbad Gud, ¹⁷og de sagde: »Vi takker dig, Herre Gud, den almægtige, som er, og som var, fordi du har grebet din store magt og er begyndt at regere. ¹⁸Folkene blev vrede, og din vrede kom og tiden til at de døde vil blive dømt, og til at give lønnen til dine tjenere, profeterne, og de hellige og dem som frygter dit navn, små og store, og til at ødelægge dem som ødelægger jorden.« ¹⁹Guds tempel i himlen blev åbnet, og hans pagts ark viste sig i hans tempel, og der kom lyn og bulder og tordenbrag og jordskælv og store hagl.

Kapitel 12

Den fødende kvinde og Dragen

¹Et stort tegn viste sig på himlen: En kvinde iklædt solen og med månen under sine fødder og en krans af tolv stjerner på sit hoved, ²og hun var gravid og skreg i veer og fødselssmerte. ³Et andet tegn viste sig på himlen, og se, en stor ildrød drage med syv hoveder og ti horn, og på dens hoveder havde den syv kroner, ⁴og dens hale fejede en tredjedel af himlens stjerner væk og kastede dem på jorden. Dragen stod foran kvinden, som skulle føde, for at sluge hendes barn når hun havde født det. ⁵Hun fødte et drengebarn, som vil vogte alle folk med et jernscepter, og hendes søn blev borttryk-

ket til Gud og hans trone. ⁶Kvinden flygtede til ørkenen hvor hun har et sted, forberedt af Gud, for at han dér kan forsørge hende i 1260 dage.

Mikaels kamp mod Dragen

⁷Der blev krig i himlen, Mikael og hans engle kæmpede mod Dragen. Dragen og hans engle kæmpede mod dem, ⁸og de kunne ikke holde stand, og der blev ikke mere fundet plads til dem i himlen. ⁹Den store Drage blev kastet ned; den gamle slange, som kaldes Djævelen og Satan, som forfører hele verden, blev kastet ned på jorden, og hans engle blev kastet ned sammen med ham. ¹⁰Jeg hørte en høj stemme i himlen sige:

»Nu er frelsen og magten blevet vores Guds,

og riget vores Guds

og magten hans Salvedes,

for vores brødres anklager er blevet kastet ned,

han som anklager dem over for vores Gud dag og nat.

¹¹De har sejret over ham på grund af Lammets blod

og på grund af deres vidnesbyrds ord,

og de har ikke elsket deres liv indtil døden.

¹²Derfor fryd jer, I himle,

og I der bor i dem.

Ve jorden og havet,

for Djævelen er kastet ned til jer fuld af harme,

fordi han ved at hans tid er kort.«

Dragens kamp mod kvinden

¹³Da Dragen så at den var blevet kastet ned på jorden, forfulgte den kvinden som havde født drengebarnet. ¹⁴Den store ørns to vinger blev givet til kvinden for at hun skulle

flyve til ørkenen til sit sted hvor hun forsørges én tid og to tider og en halv tid, borte fra slangen. ¹⁵Slangen spyede vand som en flod ud af sin mund efter kvinden for at skylle hende bort med floden. ¹⁶Men jorden hjalp kvinden, og jorden åbnede sin mund og opslugte floden som Dragen havde spyet ud af sin mund. ¹⁷Dragen blev vred på kvinden og gik bort for føre krig mod de øvrige af hendes efterkommere som bevarer Guds bud og har Jesu vidnesbyrd. ¹⁸Dragen stillede sig på sandet ved havet.

Kapitel 13

Antikrist

¹Jeg så et dyr stige op af havet. Det havde ti horn og syv hoveder og på dets horn ti kroner og på dets hoveder bespottelige navne.

²Dyret jeg så, var ligesom en panter, og dets fødder var som en bjørns, og dets mund var som en løves mund; og Dragen gav det sin kraft og sin trone og stor magt. ³Et af dets hoveder var som slagtet til døden, men dets dødssår blev helbredt. Hele jorden undrede sig og fulgte efter dyret, ⁴og de tilbad Dragen fordi den havde givet magten til dyret, og de tilbad dyret og sagde: »Hvem er ligesom dyret, og hvem kan føre krig mod det?«

⁵Det blev givet en mund så det kunne tale store ord og bespottelser, og det blev givet magt til at virke i 42 måneder. ⁶Det åbnede sin mund til bespottelser mod Gud, til at bespotte hans navn, hans bolig og dem der bor i himlen. ⁷Det blev givet at føre krig mod de hellige og besejre dem, og det blev givet det magt over hver stamme og folk og sprog og nation. ⁸Alle som bor på jorden, vil tilbede det, enhver hvis navn ikke fra verdens grundlæggelse står skrevet i livets, det slagtede Lams, bog. ⁹Hvis nogen har øre at høre med, skal han høre. ¹⁰Hvis nogen føres i fængsel, i fængsel går han; hvis nogen

bliver dræbt med sværd, med sværd bliver han dræbt. Her kræves der udholdenhed og troskab hos de hellige.

Den falske profet

¹¹Jeg så et andet dyr stige op fra jorden, og det havde to hoveder ligesom et lam, og det talte som en drage. ¹²Det udøver hele det første dyrs magt for dets ansigt, og det bevirker at jorden og dem der bor på den, tilbeder det første dyr, hvis dødssår blev helbredt. ¹³Det udfører store tegn så det også får ild fra himlen til at falde ned på jorden for menneskers ansigt, ¹⁴og det forfører dem som bor på jorden, ved de tegn det blev givet det at udføre for dyrets ansigt, og det siger til dem som bor på jorden, at de skal lave et billede af dyret som har sværdhugget og dog levede. ¹⁵Det blev givet at blæse livsånde i dyrets billede så at dyrets billede både taler og bevirker at alle de som ikke tilbeder dyrets billede, bliver dræbt. ¹⁶Det får alle, små og store, rige og fattige og frie og slaver, til at sætte et mærke på deres højre hånd eller på deres pande ¹⁷for at ingen skal kunne købe eller sælge undtagen den som har mærket, dyrets navn eller dets navns tal. ¹⁸Her kræves der visdom! Den der har indsiget, skal udregne dyrets tal, for det er et menneskes tal, og dets tal er 666.

Kapitel 14

Lammet og dets følge

¹Jeg så, og se, Lammet stod på Zions bjerg og med det de 144.000 som havde dets navn og dets Fars navn skrevet på deres pande. ²Jeg hørte en lyd fra himlen som lyden af mange vande og som lyden af kraftig torden, og lyden jeg hørte, var som af harpespillere der spillede på harper. ³De synger en ny sang foran tronen og foran de fire

livsvæsener og de ældste, og ingen kunne lære den sang undtagen de 144.000 som er blevet løskøbt fra jorden. ⁴Det er dem som ikke har besmittet sig med kvinder, for de er jomfruer, de følger Lammet hvor det går. De er blevet løskøbt fra mennesker som en førstegrøde for Gud og Lammet, ⁵og i deres mund blev der ikke fundet løgn; de er uden fejl.

De tre engles forkyndelse

⁶Jeg så en anden engel flyve midt oppe under himlen, den havde et evigt evangelium at forkynde for dem som bor på jorden, og for enhver nation, stamme, sprog og folk, ⁷og den sagde med høj stemme: »Frygt Gud og giv ham æren, for timen for hans dom er kommet, og tilbed ham som har skabt himlen og jorden og havet og kilder med vand.« ⁸Endnu en engel, den anden, fulgte og sagde: »Faldet, faldet er Babylon, den store, som har givet alle folkene at drikke af sin utugts harmes vin.« ⁹Endnu en engel, den tredje, fulgte dem og sagde med høj stemme: »Hvis nogen tilbeder dyret og dets billede og tager mærket på sin pande eller på sin højre hånd, ¹⁰så vil han drikke Guds harmes vin, som er skænket ublandet i hans vredes bæger, og han vil blive pint med ild og svovl for de hellige engles ansigt og for Lammets ansigt. ¹¹Røgen fra deres pine stiger op i evighedernes evigheder, og de har ingen hvile dag eller nat, de som tilbeder dyret og dets billede, og enhver som tager dyrets mærke. ¹²Her kræves der udholdenhed hos de hellige, som bevarer Guds bud og troen på Jesus.« ¹³Jeg hørte en stemme fra himlen sige: »Skriv: Lykkelige er de døde som er dør i Herren fra nu af. Ja, siger Ånden, at de må hvile fra deres besvær, for deres gerninger følger med dem.«

Jordens høst

¹⁴Jeg så, og se, en hvid sky, og på skyen sad der er en ligesom en menneskesøn med en guldkrone på hovedet og en skarp segl i hånden. ¹⁵En anden engel kom ud fra templet og råbte med høj stemme til ham som sad på skyen:

»Send din segl og høst, for timen er kommet til at høste,

for jordens høst er moden.«

¹⁶Han som sad på skyen, svang sin segl på jorden, og jorden blev høstet. ¹⁷En anden engel kom fra templet som er i himlen, og også han havde en skarp segl. ¹⁸Ud fra alteret kom en anden engel, som havde magt over ilden, og han råbte med høj stemme til ham som havde det skarpe segl, og sagde: »Send din skarpe segl og høst drueklaserne fra jordens vintræ, for dets druer er modne.« ¹⁹Englen svang sin segl over jorden, og han høstede jordens vintræ, og han kastede frugten i Guds harmes store perse. ²⁰Persen blev trådt uden for byen, og blod flød ud af persen indtil hestenes bidsler, 1600 stadier.

Kapitel 15*De syv engle med de sidste syv plager*

¹Jeg så et andet tegn i himlen, stort og forunderligt: Syv engle med de syv sidste plager, for med dem er Guds harme afsluttet. ²Jeg så noget ligesom et glashav blandet med ild og dem som havde sejret over dyret og dets billedet og dets navns tal, stående ved glashavet med Guds harper, ³og de synger Guds tjener Moses' sang og Lammets sang:

»Store og forunderlige er dine gerninger, Herre Gud, den almægtige
retfærdige og sande er dine veje,
folkenes konge,

⁴hvem vil ikke frygte dig, Herre
og herliggøre dit navn,
for du alene er hellig,
ja, alle folkene vil komme
og tilbede for dit ansigt,
for dine retfærdige gerninger er blevet
åbenbaret.«

⁵Derefter så jeg dette, og se, templet, det vil sige vidnesbyrdets telt, i himlen blev åbnet, ⁶og de syv engle med de syv plager kom ud af templet, iført lysende rene linnedklæder og guldbælter om brystet. ⁷Et af de fire livsvæsener gav de syv engle syv guldsåle fyldt med Guds harme, han som lever i evighedernes evigheder. ⁸Templet blev fyldt med røg fra Guds herlighed og fra hans kraft, og ingen kunne gå ind i templet før de syv engles syv plager var afsluttet.

Kapitel 16*De syv vredessåle*

¹Jeg hørte en høj stemme fra templet sige til de syv engle: »Gå og hæld de syv såle med Guds harme ud over jorden.« ²Den første gik ud og hældte sin skål ud over jorden, og der kom skadelige og ondartede bylder på de mennesker som havde dyrets mærke, og som tilbad dets billede. ³Den anden hældte sin skål ud over havet, og det blev til blod som fra en død, og hvert levende væsen i havet døde. ⁴Den tredje hældte sin skål ud over floderne og kilderne med vand, og de blev til blod. ⁵Jeg hørte englen over vandene sige:

»Retfærdig er du som er, og som var, du hellige,

fordi du har straffet dem med dette,

⁶for de har udgydt helliges og profeters blod,

og du har givet dem blod at drikke,
de fortjener det.«

⁷og jeg hørte alteret sige:

»Ja, Herre Gud, almægtige,
sande og retfærdige er dine straffe.«

⁸Den fjerde hældte sin skål ud over solen, og det blev givet den at brænde menneskene med ild. ⁹og de blev brændt af en stærk hede, og de spottede Guds navn, han som har magt over disse plager, og de omvendte sig ikke, så de gav Gud æren. ¹⁰Den femte hældte sin skål ud over dyrets trone, og dets rige blev formørket, og de bed sig i tungen af pine, ¹¹og de spottede himlens Gud på grund af deres pine og deres bylder, og de omvendte sig ikke fra deres gerninger. ¹²Den sjette hældte sin skål ud over den store flod, Eufrat, og dens vand udtørredes så at vejen blev beredt for kongerne fra solopgangen. ¹³Jeg så at der af Dragens mund og af dyrets mund og af den falske profets mund udgik tre urene ånder som frøer, ¹⁴for de er dæmoners ånder som gør tegn, og som går ud til kongerne i hele verden for at samle dem til krig på Guds, den almægtiges, store dag. ¹⁵Se, jeg kommer som en tyv. Lykkelig den som våger og bevarer sine klæder så at han ikke skal gå nøgen rundt, og man skal se hans skam. ¹⁶De samlede dem på et sted, som på hebraisk kaldes Harmagedon. ¹⁷Den syvende hældte sin skål ud over luften, og der lød en høj stemme fra templet, fra tronen, som sagde: »Det er sket.« ¹⁸Der kom lyn, bulder og tordenbrag, og der blev et stort jordskælv som der ikke har været siden menneskene blev til på jorden – så voldsomt et jordskælv, så stort. ¹⁹Den store by blev til tre dele, og folkenes byer faldt. Gud huskede det store Babylon så at han gav det bægeret med sin vredes harmes vin. ²⁰Enhver ø flygtede, og bjergene blev ikke fundet. ²¹Store hagl på 40-45 kg faldt ned fra himlen på menneskene, og menneskene spottede Gud på grund af plagen med hagl, for dens plage var meget stor.

Kapitel 17

Den store skøge og dyret

¹En af de syv engle med de syv skåle kom og talte med mig: »Kom! Jeg vil vise dig dommen over den store skøge, som sidder ved mange vande, ²med hvem jordens konger bedrev utugt, og de som bor på jorden, blev berusede af hendes utugts vin.« ³Han førte mig i ånden ud i ørkenen. Jeg så en kvinde, siddende på skarlagensrødt dyr som var fuldt af bespottelige navne, og som havde syv hoveder og ti horn. ⁴Kvinden var klædt i purpur og skarlagens; hun var smykket med guld og ædelsten og perler og havde et guldbæger i hånden, fuldt af modbydeligheder og urenheder fra hendes utugt, ⁵og på hendes pande står skrevet et navn, en hemmelighed: Babylon, den store, mor til jordens skøger og modbydeligheder. ⁶Jeg så kvinden beruset af de helliges blod og af Jesu vidners blod. Og jeg undrede mig meget da jeg så hende. ⁷Englen sagde til mig: »Hvorfor undrede du dig? Jeg vil forklare dig hemmeligheden om kvinden og om dyret, som bærer hende, og som har syv hoveder og ti horn. ⁸Dyret, som du så, var og er ikke, og det vil stige op fra afgrunden og gå til sin undergang, og de som bor på jorden, de hvis navne ikke står skrevet i livets bog fra verdens grundlæggelse af, vil undre sig når de ser dyret, for det var og er ikke, og det vil komme. ⁹Her kræves der tanker med visdom. De syv hoveder er syv bjerge som kvinden sidder på. De er syv konger; ¹⁰de fem er faldet, den ene er, den anden er endnu ikke kommet, og når han kommer, skal han blive en kort tid. ¹¹Og dyret, som var og ikke er, han er den ottende og dog af de syv, og han går bort til sin undergang. ¹²De ti horn, som du så, er ti konger som endnu ikke har fået kongemagt, men de får magt som konger en time sammen med dy-

ret. ¹³de har én mening, og deres kraft og magt giver de til dyret. ¹⁴Disse vil føre krig mod Lammet, og Lammet vil besejre dem, for det er herrernes Herre og kongernes konge, og de som er med det, er de kaldede og udvalgte og trofaste.« ¹⁵Og han sagde til mig: »De vande du så, hvor skøgen sidder, er folk og skarer og nationer og sprog. ¹⁶De ti horn du så, og dyret hader skøgen, og de vil lægge hende øde og nøgen, og de vil æde hendes kød, og de vil brænde hende med ild. ¹⁷For Gud har givet i deres hjerter at udføre hans formål og udføre én beslutning og give dyret deres magt indtil Guds ord er blevet opfyldt. ¹⁸Og kvinden du så, er den store by som har herredømme over jorden konger.«

Kapitel 18

Babylons fald

¹Derefter så jeg en anden engel stige ned fra himlen med stor magt, og jorden blev oplyst af hans herlighed. ²Han råbte med stærk stemme: »Faldet, faldet er Babylon, den store, og den er blevet bolig for dæmoner og fængsel for enhver uren ånd og fængsel for enhver uren fugl og fængsel for ethvert urent og afskyeligt dyr, ³for af hendes utugts harmes vin har alle folk drukket, og jordens konger har bedrevet utugt med hende, og jordens købmænd blev rige af hendes overdådige rigdom.« ⁴Jeg hørte en anden stemme for himlen sige: »Drag ud fra hende, mit folk, for at I ikke skal få del i hendes synder og rammes af hendes plager, ⁵for hendes synder har nået himlen, og Gud har husket hendes uretfærdigheder. ⁶Gengæld hende, som også hun har gengældt, og giv hende fuldt ud efter hendes gerninger,³ skænk hende fuldt ud i det bæ-

³Kan også oversættes: »Gengæld hende dob-

ger⁴ hun har skænket. ⁷Så meget hun har prist sig selv og levet i luksus, så meget skal I give pine og sorg, for hun siger i sit hjerte: »Jeg sidder som en dronning, og jeg er ikke en enke, og sorg vil jeg ikke se.« ⁸Derfor skal hendes plager komme på én dag: Død og sorg og sult, og hun vil blive brændt op i ild, for stærk er Herren Gud, som har dømt hende.«

Klagen over Babylon

⁹Jordens konger, som har bedrevet utugt med hende og har levet overdådigt, vil græde og klage over hende når de ser røgen fra hendes brand ¹⁰mens de står langt borte af frygt for hendes pine og siger:

»Ve, ve, du store by
Babylon, du stærke by,
for på én time kom dommen over dig.«

¹¹Jordens købmænd græder og sørger over hende, for ingen køber mere deres ladninger: ¹²Ladninger af guld, sølv, ædelstene og perler, fint linned, purpur, silke, skarlagen, al slags citrustræ, al slags elfenben, alle slags redskaber af kostbart træ, kobber, jern og marmor, ¹³kanel, kardemomme, røgelse, salve, virak, vin, olie, fint mel, hvede, kvæg, får, heste, vogne, slaver og menneskesjæle. ¹⁴Den frugt som var din sjæls lyst, er taget fra dig, og alt det strålende og glitrende er gået tabt for dig, og man vil aldrig mere finde det. ¹⁵De som handlede med disse varer, som var blevet rige af hende, vil stå langt borte af frygt for hendes pine, grædende og sørgende ¹⁶og sige:

»Ve, ve, du store by,
som var klædt i fint linned og purpur og skarlagen

belt«.

⁴Kan også oversættes: »Skænk hende dobbelt i det bæger«.

og smykket med guld og ædelstene og perler,

¹⁷for på én time er så stor en rigdom lagt øde.«

Alle kaptajner og alle som sejler langs kysten, og alle sømænd og alle som arbejder på havet, stod langt borte ¹⁸og råbte da de så røgen fra hendes brand: »Hvem er ligesom den store by?« ¹⁹De kastede støv på deres hoveder og råbte grædende og sørgende:

»Ve, ve, du store by,
af dens kostbarheder blev alle som havde skibe på havet, rige,
for på én time blev den lagt øde.«
²⁰Fryd dig over den, du himmel,
og I hellige og apostle og profeter,
for Gud har dømt den på grund af dens dom over jer.

Den øde by

²¹En stærk engel tog en sten som en stor møllesten, og han kastede den i havet og sagde: »Således vil Babylon, den store by, blive kastet hovedkulds ned og aldrig mere blive fundet. ²²Lyden af harper, sangere, fløjtespillere og basunblæsere vil aldrig mere blive hørt i dig, og nogen håndværker i noget håndværk vil aldrig mere blive fundet i dig, og lyden af kværnen vil aldrig mere blive hørt i dig, ²³og lampens lys vil aldrig mere lyse i dig, og brudgoms og bruds stemme vil aldrig mere blive hørt i dig, for dine købmænd var jordens stormænd, for alle folkene blev forført af din trolddom, ²⁴og i hende blev der fundet blod af profeter og hellige og af alle som blev slagtet på jorden.«

Kapitel 19

Jubel over Babylons fald og Lammets bryllup

¹Derefter hørte jeg ligesom en høj stemme fra en stor skare i himlen sige:

»Halleluja!

frelsen og herligheden og magten tilhører vores Gud,

²for sande og retfærdige er hans straffe, for han har straffet den store skøge, som har fordærvet jorden med sin utugt, og han har hævnnet sine tjeneres blod af hendes hånd.«

³Og for anden gang sagde de:

»Halleluja!

Røgen fra hende stiger op i evighedernes evigheder.«

⁴De firetyve ældste og de fire livsvæsener faldt ned og tilbad Gud, som sad på tronen, og sagde:

»Amen! Halleluja!«

⁵Fra tronen lød en stemme som sagde:

»Pris vores Gud
alle hans tjenere,
I som frygter Herren,
små og store.«

⁶Jeg hørte ligesom en stemme fra en stor skare, ligesom en brusen fra mange vande og ligesom en buldren fra kraftige tordner, som sagde:

»Halleluja!

For Herren, vores Gud, den almægtige, har taget magten.

⁷Lad os glæde os og fryde os og give ham æren,

for Lammets bryllup er kommet, og hans brud har gjort sig selv rede.

⁸og der blev givet hende en lysende ren linnedklædning at iføre sig;

for linnedklædningen er de helliges retfærdighed.⁵

⁹Han siger til mig: »Skriv: Lykkelige er de som er blevet indbudt til Lammets bryllupsfest.« Og han siger til mig: »Disse er Guds sande ord.« ¹⁰Jeg faldt ned for hans fødder for at tilbede ham. Men han siger til mig: »Gør det ikke! Jeg er din medtjener og dine brødres, de som har Jesu vidnesbyrd; tilbed Gud, for Jesu vidnesbyrd er profetiens Ånd.«

Genkomsten

¹¹Jeg så himlen åben, og se, en hvid hest, og han som sidder på den, kaldes Trofast og Sandfærdig, og han straffer og fører krig med retfærdighed. ¹²Hans øjne er som flammende ild, og på hans hoved har han mange kroner, og han har et navn skrevet, som ingen kender uden ham selv, ¹³og han er iført en kappe, dyppet i blod, og hans navn er Guds Ord. ¹⁴De himmelske hære fulgte ham på hvide heste, og de var iført hvide, rene linnedklæder. ¹⁵Af hans mund udgår der et skarpt sværd for at han ved det skal slå folkene ned, og han skal vogte dem med et jernscepter, og han skal træde Gud den almægtiges harmes og vredes vinperse, ¹⁶og på kappen og på lænden har han et navn skrevet: Kongernes konge og herrernes Herre. ¹⁷Jeg så en engel stå ved solen, og han råbte med høj stemme til alle fugle, som fløj oppe under himlen: »Kom, saml jer til Guds store måltid, ¹⁸for at spise kød af konger og kød af officerer og kød af mægtige og kød af heste og af dem som sidder på dem, og kød af alle, både frie og slaver, små og store.« ¹⁹Jeg så dyret og jordens konger og deres hære samlet for at føre krig mod ham som sidder på den hvide hest, og mod

hans hær. ²⁰Dyret blev grebet og sammen med det den falske profet, som havde gjort tegnene for øjnene af dyret, hvormed han forførte dem som tog dyrets mærke, og som tilbad dets billede; levende blev de to kastet i ildsøen, som brænder med svovl. ²¹De øvrige blev dræbt med sværdet af ham som sad på den hvide hest, sværdet som udgik af hans mund, og alle fuglene blev mætte af deres kød.

Kapitel 20

Tusindårsriget

¹Jeg så en engel stige ned fra himlen med nøglen til afgrunden og en stor lænke i hånden. ²Han greb dragen, den gamle slange, som er Djævelen og Satan, og bandt ham for tusind år, ³og han kastede ham i afgrunden, lukkede og forseglede over ham for at han ikke mere skulle forføre folkene før de tusind år var til ende. Derefter skal ham løslades en kort tid. ⁴Jeg så troner, og de satte sig på dem, og der blev givet dem magt, og jeg så sjælene af dem, der var halshugget på grund Jesu vidnesbyrd og på grund af Guds ord, og dem som ikke havde tilbudt dyret eller dets billede og ikke havde taget mærket på deres pande og på deres hånd. De kom til live og blev konger med Kristus i tusind år. ⁵De øvrige døde kom ikke til live før de tusind år var til ende. Dette er den første opstandelse. ⁶Lykkelig og hellig er den som har del i den første opstandelse. Over dem har den anden død ingen magt, og de skal være Guds og Kristi præster, og de skal være konger med ham i de tusind år.

Løsladelsen af Djævelen

⁷Når de tusind år er til ende, vil Satan blive løsladt fra sit fængsel, ⁸og han vil gå ud for

⁵Der står »retfærdigheder«, som refererer til de enkeltes retfærdighed. Det græske ord kan også oversættes med »retfærdige gerninger«.

at forføre folkene ved jordens fire hjørner, Gog og Magog, for at samle dem til krig, deres tal er som havets sand. ⁹De drog op på jordens flade, og de omringede de helliges lejr og den elskede by, og ild faldt ned fra himlen og fortærede dem. ¹⁰Djævelen, som havde forført dem, blev kastet i ild- og svovlsøen hvor også dyret og den falske profet var, og de vil blive pint dag og nat i evighedernes evigheder.

Dommen

¹¹Jeg så en stor hvid trone og ham der sad på den; fra hans ansigt flygtede jorden og himlen, og der blev ikke fundet et sted til dem. ¹²Jeg så de døde, store og små, stå foran tronen, og bøger blev åbnet, og en anden bog blev åbnet, som er livets bog, og de døde blev dømt på grund af det som var skrevet i bøgerne, efter deres gerninger. ¹³Havet gav tilbage de døde som var i det, og døden og dødsriget gav tilbage de døde som var i dem, og de blev dømt enhver efter deres gerninger. ¹⁴Og døden og dødsriget blev kastet i ildsøen. Dette er den anden død, ildsøen. ¹⁵Hvis nogen ikke blev fundet indskrevet i livets bog, blev han kastet i ildsøen.

Kapitel 21

Den nye himmel og jord

¹Jeg så en ny himmel og en ny jord. For den første himmel og den første jord var forsvundet, og havet eksisterer ikke mere. ²Jeg så den hellige by, det ny Jerusalem, stige ned fra himlen, fra Gud, beredt som en brud der er smykket for sin brudgom. ³Jeg hørte en høj stemme fra tronen sige: »Se, Guds bolig er hos menneskene, og han vil bo hos dem, og de vil være hans folk, og Gud selv vil være hos dem, ⁴og han vil tørre hver tåre af deres øjne, og døden vil ikke være mere

eller sorg eller skrig eller pine, for det der var før⁶ er forsvundet.« ⁵Han som sidder på tronen, sagde: »Se, jeg gør alt nyt,« og han siger: »Skriv, for disse ord er troværdige og sande.« ⁶Han sagde til mig: »Det er sket. Jeg er Alfa og Omega, begyndelsen og afslutningen. Jeg vil give den der tørster, af kilden med livets vand som gave. ⁷Den som sejrer, vil arve dette, og jeg vil være hans Gud, og han vil være min søn. ⁸Men de feje og utro og modbydelige og mordere og utugtige og troldmænd og afgudsdyrkere og alle løgnerne, deres del er i søen som brænder med ild og svovl; det er den anden død.«

Det ny Jerusalem

⁹En af de syv engle med de syv skåle som var fulde af de syv sidste plager, kom og talte med mig og sagde: »Kom, jeg vil vise dig bruden, Lammets hustru.« ¹⁰Han førte mig i Ånden op på et stort og højt bjerg, og han viste mig den hellige by, Jerusalem, som steg ned fra himlen, fra Gud ¹¹med Guds herlighed. Dens stråleglans er som den kostbareste sten, som krystalklar jaspis. ¹²Den havde en stor og høj mur, den havde tolv porte, og på portene tolv engle og indskrevne navne, som er navnene på Israels børns tolv stammer; ¹³mod øst tre porte, mod nord tre porte, mod syd tre porte og mod vest tre porte. ¹⁴Byens mur har tolv grundsten og på dem tolv navne på Lammets tolv apostle. ¹⁵Han som talte med mig, havde en guld-målestok til at måle byen og dens porte og dens mur. ¹⁶Byen er anlagt som en firkant, og dens længde er som bredden. Med røret målte han byen til 12.000 stadier; dens længde, bredde og højde er ens. ¹⁷Han målte dens mur til 144 alen efter menneskers mål, som er engles mål. ¹⁸Dens murværk

⁶Ordret: »det første«

var jaspis, og byen var rent guld der ligner rent glas. ¹⁹Bymurens grundsten var smykket med alle slags ædelsten: Den første grundsten var jaspis, den anden var safir, den tredje kalkedon, den fjerde smaragd, ²⁰den femte sardonyks, den sjette sarder, den syvende krysolit, den ottende beryll, den niende topas, den tiende krysolit, den ellevte hyacint, den tolvte ametyst, ²¹og de tolv porte var tolv perler, hver af portene var af én perle, og byens gade var af rent guld som gennemsigtigt glas. ²²Jeg så ikke noget tempel i den, for dens tempel er Herren, Gud, den almægtige, og Lammet. ²³Byen har ikke brug for solen eller månen til at skinne for den, for Guds herlighed oplyste den, og Lammet var dens lys. ²⁴Folkene vandrer ved dens lys, og jordens konger bringer deres herlighed til den, ²⁵og dens porte bliver ikke lukket om dagen, og der vil ikke være nat dér, ²⁶og de bringer folkenes herlighed og kostbarheder til den. ²⁷Intet urent skal komme ind i den og heller ikke nogen der øver modbydelighed og løgn, kun de som står skrevet i livets bog, Lammets bog.

Kapitel 22

Livets flod og livets træ

¹Han viste mig en flod med livets vand, skinende som krystal, som strømmer ud fra Guds og Lammet trone. ²Midt i dens gade og på begge sider af floden står livets træ, som bærer frugt 12 gange; hver måned giver det sin frugt, og træets blade er til helbredelse for folkene. ³Der vil ikke mere være nogen forbandelse. Og Guds og Lammets trone vil være i den, og hans tjenere tjener ham, ⁴og de vil se hans ansigt, og hans navn vil stå på deres pander. ⁵Der vil ikke mere være nat, og de vil ikke have brug for lys fra lampen og lys fra solen, for Her-

ren Gud vil lyse over dem, og de skal være konger i evighedernes evighed.

Bogens afslutning

⁶Han sagde til mig: »Disse ord er troværdige og sande, og Herren, profeternes ånders Gud, har sendt sin engel for at vise sine tjenere hvad der skal ske snart. ⁷Se, jeg kommer snart. Lykkelig er den, som bevarer profetiens ord i denne bog.« ⁸Jeg, Johannes, er den som hørte og så dette. Da jeg havde hørt og set det, faldt jeg ned for at tilbede for fødderne af den engel, som viste mig dette. ⁹Han siger til mig: »Gør det ikke; jeg er medtjener med dig og dine brødre, profeterne, og med dem som bevarer ordene i denne bog; Gud skal du tilbede.« ¹⁰Han siger til mig: »Sæt ikke segl for profetiens ord i denne bog, for tiden er nær. ¹¹Lad den som øver uretfærdighed, fortsat øve uretfærdighed; lad den urene fortsat være uren, lad den retfærdige fortsat øve retfærdighed, og lad den hellige fortsat være hellig. ¹²Se, jeg kommer snart, og min løn er med mig til at gengælde enhver svarende til hans gerning. ¹³Jeg er Alfa og Omega, den første og den sidste, begyndelsen og afslutningen. ¹⁴Lykkelige er de som renser deres klæder for at de må få ret til livets træ og til at gå ind ad portene til byen. ¹⁵Udenfor er hundene, troldmændene, de utugtige, morderne, afgudsdyrkerne og enhver som elsker og taler løgn. ¹⁶Jeg, Jesus, har sendt min engel for at vidne for jer om dette i menighederne. Jeg er Davids rodskud og slægt, den strålende morgenstjerne.« ¹⁷Ånden og bruden siger: »Kom!« Og den som hører, skal sige: »Kom!« Og den som tørster, skal komme; den som vil, skal modtage livets vand som en gave. ¹⁸Jeg vidner for enhver som hører profetiens ord i denne bog: Hvis nogen lægger noget til dette, vil Gud på ham lægge

de plager der er skrevet om i denne bog,
¹⁹og hvis nogen tager noget fra denne profetiske bogs ord, vil Gud tage hans del af livets træ og af den hellige by, som der står skrevet om i denne bog. ²⁰Han som vidner dette, siger: »Ja, jeg kommer snart.« Amen, kom, Herre Jesus. ²¹Herren Jesu nåde være med alle!